

Református Egyház és Iskola

A Csehszlovákiai Egyet. Ref. Egyh. hiv. lapja.

Kiadja az Egyetemes Konvent.

Felelős szerkesztő : **Dr. MAGDA SÁNDOR.**

Főmunkatársak : **Péter Mihály, Sörös Béla.**

1930.

X. Évfolyam.

Tartalomjegyzék.

I. Vezércikkek.			
		<i>Patay Tibor</i> : Külföldi kapcsolataink kiépítése	10.
<i>Bertók Béla</i> : Hívó szó (Felhívás)	Szám. 36.	" " Nemzetközi testületek és egyházunk ügye	46.
(Bm.) : Uj tanév elején	37.	<i>Péter Mihály</i> : Ujjá kell születnünk	7.
<i>Galambos Zoltán</i> : A franciaországi reformátusok nagy megpróbáltatása	18.	" " Előterjesztés az Egyetemes Konv. ülésén	17.
<i>Idrányi Barna</i> : Aktuális kérdések. (Lelkészer-tekezletli előterjesztések)	41.	" " Levél a szerkesztőhöz (Theol. Internátus)	38.
<i>Keresztury László</i> : Egyházunk közéleti sulya	6.	" " Imádság: X. 9. e.-k. gyűlésen	42.
— ke — : Református diáknevelés	2.	" " Elnöki előterjesztések e.-k. gyűlésen	45.
" Testvéri szolgálatunk (Lelkészer-tekezletli felolvasás)	13.	<i>Ravasz László dr.</i> : Könny és mosoly (Péld. XIV. 13)	35.
<i>Kövér Árpád</i> : Fehér holló	3.	" " Templómépítés (Előadás)	11.
" Minden a látástól függ (Lelkészer-tekezletli megnyitó)	40.	<i>Sg (Ms.)</i> : Magunk megítélése (Fordítás németből)	14.
(Ms.) : Az uj évben	1.	<i>Sutka István dr.</i> : Fontos Közigazgatási Biróságai döntés	27.
" A szlovák ref. egyházak ...	4.	<i>Szakall János</i> : Palesztinai események	22.
" A pap és a politika	9.	<i>Sz. J.</i> : Virágvasárnap	15.
" Az Egyetemes Konvent ...	12.	<i>Szőke István</i> : Az ágostai hitvallás 400 éves fordulóján	33.
" Megértést és jóindulatot !	21.	<i>Tornallyay Zoltán</i> : Megnyitó beszéd (1930 X. 9. egyházkerületli gyűl. Kassán)	43.
" A ref. diákság ...	24.	<i>Vásárhelyi János</i> : Az Ur szine előtt. Abban mutatta meg ... (Róm. V. 8.)	50.
" Háromszáz ...	28.	— vess — : Nyugdijasok ...	20.
" Fikció és valóság	44.	" Iskolai év végén	26.
" Theologia vagy tanítóképző ?	49.	" Egyházunk jövőjének anyagi biztosítása	34.
" Sörös Béla	52.		
<i>Magda Sándor dr.</i> : A kételkedéstől a hitbizonyosságig (Előadás a rozsnyói diák-konferenciánl)	31.-32.		
<i>Miskolczy Endre</i> : Krisztus-tövissek (Lelkészer-tekezletli megnyitóból)	30.		
<i>Ország József</i> : Válasz dr. Giller János kongrua-interpellációjára	47.		

Zsemlye Lajos: A lelkeszi konferenciák kérdése	5.	Hrdina Lajos: Kérelem a lelkesz és tanító urakhoz	7.
" " A ref. diákság evangelizációja	8.	H. L.: A felsőzempleni e. m. közgyűlése	38.
" " A husvétii győzelem	16.	" " Két kép	46.
" " A Szentlélek ujjáformáló hatalma	23.	Idrányi Barna: Megjegyzések az Országos Hivatal válaszára	48.
" " A rozsnyói diákkonferencia	29.	Kardos Lajos: Hétköznapi istentisztelet (értekezleti előadás)	46.-47.
" " A református leánykonferenciák	39.	Kálvinista: A barsi ref. egyházmegye közgyűlése	30.
" " Világosság a sötétségben	48.	Kenessey Kálmán dr.: Gondolatok a kálv. egyh. életéről	21.-24.
" " Az Ige testté lett	51.	" " " 60 fillér!	40.
A ref. tanítók igazgatói pótléka (konv. hat.)	19.	Keresztury László: Egyházunk és a politika	3.
II. Apafi Mihály fejedelem könyörgései (Kálv. Világ)	25.	" " "A lelkeszi konferenciák kérdése"	8.
		" " Vallásnevelésünk főbb hibái	25.-26.-27.

II. Cikkek.

Becz Aranka: Leánykonferenciák	41.	Kiss János: Az oroszországi pokol (fordítás németből)	23.
Bertók Béla: Missiói munka a Kárpátaljai Egyházkerületben (püspöki jelentésből)	52.	Konkoly-Thege István: A vallásos nevelés	37-40.
(Bm.): Az 1926. évi 104-es törvény	24.-25.	Kövér Árpád: Vértanúk ünnepe Eperjesen	48.
Boross Kálmán: „Egyházunk közéleti súlya”	3.	Lengyel József: Az abaujtonnai egyh.-megye közgyűlése	37.
" " Az én 35 éves csendes jubileumom	11.	Parais Árpád: A presbiter (Tervezet)	18.
Csabay Pál: A nagy jubileum elé	8.	" " Javaslat (a presb. testület jogai stb.)	20.
" " Református Központi Pénztár	28.-29.	" " Javaslat az egyh.-fegyelem kiterjesztésére	21.
" " A gömöri egyházmegye közgyűlése	39.	" " Szekularizáció	30. 33.
Dusza János: Püspöki egyházlátogatás a szlov. tiszáninneni ref. egyházkerületben	34.	" " Ellenvetések a Tervezettel szemben	36.
Egyesületi jegyző: Lelkészertereztetlet (Alsó-Zemplén.)	29.	Patay Pálné dr.: A Baár-Madas ref. leánynevelő intézet üzenete a művelt magyar családokhoz	17.
Egy jelen volt: Jegyzetek a budapesti konferenciáról	5.	Péter Mihály: A beretkei Árvaház	12.
Egy ref. s.-lelkész: A lelkeszi kongruan-dezés sérelmei	32.	" " Levél a szerkesztőhöz	33.
F. E.: A beregi egyházmegye közgyűlése	9.	" " Részletek a püspöki jelentésből	42.-43.-44.
Galambos Zoltán: „Keresztes hadjáratot bolsevik Oroszország ellen!”	9.	p-f.: Püspöki vizitáció Gömörben	51. 52.
Garamvölgyi Károly: Raikes Róbert	40.	Ravasz László dr.: Amerikai benyomások	18.
—gi—: Az ungi e. m. közgyűlése	25.	—r—a.: A gömöri lelkeszertereztetlet közgyűlése	36.
Haraszty Károly: Régi időkől (I. Rákóczi György levele az ungi espereshez)	23.	Szöke István: „Történelmi átértékelés” (Diákkonferenciai előadás)	4-20.
" " Régi írásokból (Egyházi pecséteink)	27.-31.	Tóth Kálmán: Az ifjuság ügye	10.
" " Adalékok Butka multjához	45.	" " Dr. Hromadka József Losoncon	15.
" " II. Rákóczi Ferencnek a nagyszöllősi reformátusság érdekében irt levele	49.	" " Az V. ref. diákkonferencia Rozsnyón	27.
" " Sztára	50.	" " A rozsnyói ref. diákkonferencia II. napja	28.
		" " A falusi ifjuság gondozása	35.
		" " Katonáink lelkigondozása	52.
		Tudósító: A gömöri ref. egyházmegye rendkívüli közgyűlése	2.
		" " Az Egyet. Konv. ápr. 1-2. gyűlése	15.

<i>T. J.</i> : A vallástanítás tanterve	1.-2.	<i>Tóth Kálmán</i> : Dr. Imre Lajos: A sáfárkodó egyház	39.
— <i>T.</i> —: Lelkészegyesületi gyűlés nagyszőlősen	16.	<i>Turul</i> : Böszörményi M. István és Péter Antal: „Szebb jövő” (Brighter Future)	26.
<i>T.</i> : Lelkészképesítő vizsgák a losonci theol. szem.-ban	27.	<i>Zsemlye Lajos</i> : Muraközy Gyula: „A prédikátor könyve.”	15.
(<i>T.</i>): A beregi ref. e. m. közgyűlése	47.	Előjegyzési felhívás: Kálvin J. Ujszövetségi Kommentárjára	16.
— <i>ve</i> s—: Egyházlátogatási foglalkozás 1864-65. évben (közl.)	14.	Előfizetési felhívás: Dr. Viktor Gabriella: „Az Álomlátó.”	16.
<i>Virág Béla</i> : Emléksorok	47.	Czeplédy S. A mi Urunk Jéz. Kr.-nak Uj Testamentuma. Bp. Br. és Külf. Bibliatársulat 1930.	26.
<i>Zsemlye Lajos</i> : Ravasz László komáromi látogatása	14.		
„ „ Sebestyén Jenő dr. kiűntetése	32.		
Károlyi vagy Károli?	4.		
Generális vizitáció Páskaházán	13.		
A K. I. E. konferenciája Debrecenben (Vasárnap)		IV. Problémák.	
Harangszentelés Técsőn	14.	<i>Boross Kálmán</i> : Válaszom G. Z. és L. K. hozzászólásához	2.
Bizottsági jelentés a beretkei Árvaházról	16.	„ „ Egyházi gondnokaink és a politika	12.
Hírek a beretkei Árvaházból	19.	„ „ Beretkei Árvaházba felvétel	35.
A máramaros-ugocsai e. m. közgyűlése, Biki Ferenc jubileuma	31.	„ „ „Viribus unitis.” I.	45.
A Ref. Bizt. Iroda	20.	„ „ I. A dunáninneri ref. e. ker. általános tisztújítása	50.
Augsburgi emlékünnepek (Ref.-k. Lapja)	29.	„ „ II. Konventi tagok választása	50.
Ifjúsági nap volt (Alsólánc)	29.	<i>Czirók</i> : Hozzászólás egy esperesi körlevélhez	3.
Az ungi e. m. őszi közgyűlése	32.	<i>Csok József</i> : Helyreigazítás	38.
A komáromi egyh. m. közgyűlése	33.	<i>Egy lelkész</i> : Egy csodálatos eset ...	31.
Ref. Leánykonferenciák (Farkasd)	35.	<i>Egy világi t.-bíró</i> : Egy csodálatos eset ...	24.
„ „ (Szepsi)	37.	„ „ „ Fegyelmi eljárás ...	27.
Az Orsz. Ref. Lelk. Egy. gyűl.-i: Balatonalmádin és Polgárdin	38.	<i>Egy paciens</i> : Az állami költségvetés tárgyalásai ...	51.
A tisztáninneri e. ker. közgyűl. X. 9.	39.	<i>Galambos Zoltán</i> : Egy esperesi körlevélhez II.	1.
Kepler János	41.	<i>Goramvölgyi Károly</i> : Quo usque tandem?	4.
A dunáninneri ref. e. ker. közgyűl. (Kom. Lapok)	42.	<i>Horkay Lajos</i> : A kongruáról	38.
A barsi ref. e. m. közös lelk.-i és tanítói konfer. Zselizen	49.	<i>Idrányi Barna</i> : Nyílt levél: főtiszt. Balogh Elemér püspök urhoz	11.
A bpesti ref. theol. akad. 75 éves jubileuma (Lelk. egy.)	49.	— <i>y</i> — <i>n</i> : Példátlan példa	40.
A kárpátaljai ref. e. ker. közgyűl.	50.	<i>K. D.</i> : „Bizom a véletlenben.”	8.
	51.	<i>Keresztury László</i> : A mezőkaszonyi lelk. vál. margójára	29.
		„ „ Felhívás ...	42. 46.
III. Irodalom.		(<i>Ms.</i>): Miért??	28.
(<i>F. L.</i>): Gaál Ferenc: „Az élet beszédei“	31.	<i>Móczár József dr.</i> : A tanítóhiány megoldása	47.
<i>Galambos Zoltán</i> : Incze Gábor: Temetési beszédek	8.	<i>Narancsik Imre</i> : Az „ujreformáció” kettészakadása	3.
„ „ Kovácsné Huszár Jolán: Ref. Lelkésznék Lapja	8.	<i>Omega</i> : A hivatalos egyh. lap anyagi ügye	6.
(<i>Ms.</i>): Vásárhelyi János: „Jobban tiéd Uram.”	6.	<i>Orosz Imre</i> : Az evangélizáció alfája	10.
„ Lengyel J.: Az abaujtonnai e. m. 1929. évi rend. közgyűl. jkve	6.	<i>Patay Tibor</i> : A prot. szolidaritás	2.
„ Kádár Géza: Templomi imák	30.	„ „ A millenisták propagandája	4.
„ Dr. Kőhegyi József: A nevelés-tud.-ny rövid tört.-e, különös tekintettel Csehszlovákiára	30.		

4			
<i>Sedivy László</i> : Indítvány (I. II. III.)	34.	<i>Bertók Béla</i> püsp.: Pályázati hird. a mező-	16.
" " Az 1919-20 évekről vissza-	39.	" " Meghívó e. ker. gyűlésre	45.
" " A 13-ik hónap	39.	<i>Péter Mihály</i> püsp.: II. lelk. vizsga írásbeli	
<i>Szabó Sándor</i> : A podk. russzi tanügyi	36.	tételei	3.
Referens		körl. A 104/925. sz. t. alk.	
<i>Szaniszló János</i> : Mi szükségesebb és nél-	44.	felek. tan. áll. betölt.	8.
külözhetetlenebb!?		" Egyh. lát.-i jkvk az	
<i>Szücs Lajos</i> : Lelk.-testvéreim figyelmébe	40.	egyh.-k helyz. hü	
(<i>Szerk.</i>): Reflexio: Szaniszló cikkére	44.	tükkörei legyenek	9.
" Megjegyzések Boross Ad. I. II. 50 sz.	50.	Pályázat a szutor-bel-	
" Melyik a kettő közül?	32.	lényi lelkészi áll.-ra	10.
<i>Tála</i> : Lelkipásztorok és tanítók munka-	7.	" " " „Két kereszt.” Kor-	
közössége		pótlék-igény bejel.	13.
<i>Tóth Kálmán</i> : A tanítóhiány	41.	" " " 1919-20. évi elmaradt	
U. Missiói hét a pályvini egyh.-ban	46.	állami segély	15.
<i>Vágmelléki</i> : „Egy csodálatos eset”	25.	" " " Könyör ad.-k gyűjtése	
" Lelkészi karakter	25.	csak főhat.-i eng.-l	16.
—vess—: Igazgatói pótlék	21.	" " " Mezőgazd. és ipari ü-	
<i>Zajdó László</i> : „Quo usque tandem?”	6.	zemek összeírás, tani-	
<i>Zsemlye Lajos</i> : Szabó Dezső legújabb	5.	tők részvétele	19.
metamorfózisa	36.	" " " Kong. bevall. bélyeg-	
Komoly kérdések	43.	ment.-e; fellebbezések	
A ref. tanítóság helyzete	48.	stb. bélyeg köt.	22.
Álpróféták		" " " Borok használata tes-	
		tületek által	26.
V. Hírek minden számban.		" " " Uj osztályok szerve-	
		zése	28.
VI. Hivatalos közlemények.		" " " Pályázat bódvavendé-	
<i>Balogh Elemér</i> : püsp. konv. elnök: „Du-	10.	gi lelk. áll.-ra	33.
na” kötvények kicserélése	11.	" " " Kongrua megállap. és	
" " Körlevél korpótlék-ügyben	13.	állampolg.-g	37.
" " " lelkészváltozás be-	18.	Pályázat a szedellői	
" " " jelentése ügyében	20.	lelk. áll.-ra	37.
" " " gyűjtési engedély		" " " 1., Munkásbíz. tagok	
" " " tárgyában		any. kiv. kiáll.; 2.,	
" " " tanítók statisztikai		tanítói áll.-k pály.hird.	
" " " biztos enged.		„Vestnik”-ben; 3.,	
" " " 1. kongr.-ivek bé-	23.	hontalan lelk.-k ál-	
" " " lyegmentessége; 2.		lampolgársága; inter-	
" " " lelk. változás beje-		venció a kormánynál	45.
" " " lentése; 3., nev.		" Kongrua-bevallás ha-	
" " " jár. kérv. felszer;		társideje: 1931. IV. 30.	46.
" " " 4. kongr. végzé-		Pályázat a deregnyői	
" " " sek fellebb.	44.	lelkészi állásra	48.
" " " 1., dr. Makoviczky		" " " Dec. 14. — a világ-	
" " " anyakönyvi utas;		béke Vasárnapja	49.
" " " 2., tanítói pály.		" " " 1., Tanítói pályázatok	
" " " hird; 3., szavazás		a „Vestnikben” díjta-	
" " " elrend.	45.	lanok; 2., Bakó L.	
" " " nyugd. lelk.-k és	46.	biz.-i érvénytelenítése	50.
" " " lelk.-nek bejelent.			
" " " nyugdíjasok jel.			
" " " kongrua-bevallási			
" " " iverbe.	47.		

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felké-
Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az Új évben

lapunk X-ik évfolyamába lépett. Új külső for-
mában, kissé bővebb terjedelemben, de a régi
irányban és szellemben indul további útjára.
Visszatekintve a múltra, az esztendő elején
komoly számvetést csináltunk, mérlegelve a
múlt tapasztalatait s a jövő várható esélyeit.
Számvetésünk eredményeként alakult ki ama
szilárd meggyőződésünk, hogy egy ponton sincs
szükség álláspontunk revíziójára s új utak ke-
resésére.

A mi utunk nyilegyenes volt és lesz, mert
az igazság útja az. Ezen az úton számtalanszor
szemben találjuk magunkkal az elfogultság
drótsóvényeit s a rosszakarat farkasvermeit,
de nekünk nyílt sisakban és becsületesen meg
kell küzdenünk az igazság útján elélni a
akadályokkal, mert a mellékutakra való téve-
lyedésünk bizonyosan vesztünket okozná.

Ezért nem szabad változtatnunk eddigi
egyházpolitikai irányunkon.

A kormányok sűrűn változnak s egyhá-
zunk vezetésében is új férfiak kerültek az élre
a közelmúltban. Az igazság azonban nem vál-
tozik. A tíz éves egyenlőtlen küzdelemben
épen az volt az egyetlen erősségünk, hogy ki-
tartottunk igazságunk mellett s mikor évszázá-
dos autonomikus jogaink csorbultak, minden
esetben csak az erőszaknak engedtünk. Utunk
természetesen könnyebb és simább volna, ha
a politikai relativizmus és opportunizmus mel-
lékösvényeire térnénk s úgy próbálnánk előbb-
re jutni. Hát ezt megtehetik egyesek saját
egyéni céljaik érdekében; azonban Egyetemes
Egyházunk s annak hivatalos lapja nem vá-
laszthat más utat a jövőben sem, mint az igaz-
ság útját, amelyen lassabban ugyan és tömérdek

küzdelem árán, de egyszer egészen bizonyosan
a célhoz jutunk.

Nem találtunk okot arra sem, hogy eddig
elfoglalt *theológiai álláspontunkon* változtassunk.
Azok előtt, akik a mi sajátos helyzetünket
közelebbről nem ismerik, kissé furcsán fog
hangzani, hogy egy hivatalos egyházi lap theol.
felfogás tekintetében is irányítani óhajtja olva-
sóit. Lapunknak ez az igénye abban leli ma-
gyarázatát, hogy Egyetemes egyházunk terüle-
tén nem jelenik meg tudományos theol. folyóirat,
a mely ezt a feladatot elvégezhetné. Nem állit-
juk azt, hogy e tekintetben rendszeres és alapos
munkát végeztünk, hiszen lapunk terjedelme
sem engedi meg azt, hogy a főbb theol. problé-
mákat egy pontosan körvonalozott irány te-
kintete alatt rendszeresen tárgyaljuk s az egé-
szet átfogó szintézisben fixirozzuk. Azonban
alkalomszerűen mindig bizonyosságot tettünk
arról, hogy az evangélium és a hitvallások
alapján állunk, mint megingathatatlan funda-
mentumokon. Ami természetesen nem jelenti
azt, hogy akár az elsővel, akár a másodikkal
szemben szentségtörésnek tartanánk főképp a
historiai-kritika alkalmazását. Pál apostol sze-
rint mindeneket meg kell vizsgálnunk, még az
„Istennek mélységeit” is, tehát nem helyezked-
hetünk a merev orthodoxia makacs, erőszakos
és tudománytalan álláspontjára. A komoly,
tudományos kritikát nem lehet kizárni a szelle-
mi élet egyetlen területéről sem s hangsúlyoz-
zuk annak jogosultságát a theológiában is, mert
mi nem féltjük a tudománytól hitünk igazságait.
És itt boldogan hivatkozhatom saját lelkem bi-
zonyoságtételére. Az Isten megadta az alkalmat,
hogy belekóstoljak a tudományokba s ez meg-
történt a nélkül, hogy pozitív hitem kárát val-

lotta volna. Ugy véljük, hogy a theol. felfogás tekintetében is megtaláltuk a biztos és egyenes utat s azért nem tartjuk szükségesnek arról akár jobbra, akár balra letérni.

Lapunk kezdettől fogva teljes odaadással támogatta a *hitvallásos alapon megindult evangé-
lizációs mozgalmat*. Erős meggyőződésünk-
ké vált az a gondolat, hogy a keresztyén életide-
álok, a jézusi életeszmeny korunk súlyos szel-
lemi válságából csak úgy menthetők át egy
boldogabb jövő számára, ha a formalizmussá
silányodott hazug vallásosságot az evangélium
tisztító tüzevel égetjük le a lelkekről. E tekin-
tetben szinte ösztönösen ismertük fel a helyes
irányt, a melyről nincs szándékunkban letérni
most sem, amikor az evangélicizáció módszerei-
ről, eszközeiről és területéről folyik a vita.
Ami az evangélicizáció területét illeti, hangsü-
lyozzuk, hogy erre a munkára mindenütt szük-
ség van, ahol csak egy lélek is távol van a
Krisztustól, legyen az gyermek, ifju, vagy öreg.
A módszereket és eszközöket illetőleg pedig
nincs értelme annak, hogy terméketlen vitákat
folytassunk. Megbízatusunk értelmében hirdet-
nünk kell az Igét alkalmas és alkalmatlan idő-
ben, még a házak tetejéről is prédikálnunk
kell a Krisztust s a szaladónak utána kell fut-
nunk, hogy fülébe kiáltuk az evangélium üze-
netét. Nagy tévedés tehát azt állítani, hogy pl.
a konferenciák nem lehetnek alkalmas eszközei

az evangélicizációnak. Igaz, hogy az evangélicizáció
végső céljaiban individualisztikus, azonban ne
feledjük el, hogy Jézus tekintettel volt a nagy
tömegre is, épen az abban található kiválaszt-
toltakért. A konferenciák tehát ép oly alkalmas
eszközei az evangélicizációnak, mint a vasárnapi
iskolák, biblia-körök stb., ha a Krisztus lelke
hatja át azokat.

Igen nagy tévedés azonban a konferenciák
evangélicizáló hatásának kritériumául a részve-
vők csodálatos, rapid *megtérését* állítani oda. A
megtérés megtörténtét konstatálni nem a mi
dolgunk s nincs is arra képességünk, csak az
Isten az, aki tudja, hogy kik az övéi.

Az evangélicizáció problémáját illetőleg tehát
mint eddig, most is azt hangsúlyozzuk: minél
többet, minél buzgóbban és becsületesebben
dolgozni, egyrészt minden féltékenykedés és
felesleges aggodalomkeltés, másrészt a szektás-
kodó tendencia teljes kizárásával!

Ime a fentebbiekben pontosan megjelöltük
az irányt, a melyen az új évben haladni óhaj-
tunk. A nagy, kardinális kérdéseket illetőleg
leszögeztük álláspontunkat, a mely az ezekkel
összefüggő részletkérdések sorsát is determi-
nálja. Utunk egyenes, szándékunk tiszta. Aki
velünk akar jönni, adja a szívét, nyujtsa a ke-
zét s induljunk el az új év után Isten segít-
ségével az Ő országának építésére. (Ms.)

A vallástánítás tanterve.

A református nevelési eszmény.

A vallásos nevelés, de általában minden
nevelés anyagát szent könyvünk a „Biblia” is
szolgáltatja azért, mert a „Biblia” mutatja meg
helyesen, azt, hogy „mi az ember, mi az
ember rendeltetése és hogyan vezethető el arra.”

A Biblia alapján tehát a mi Ref. Egyhá-
zunknak nevelési eszménye, hogy „az ember,
mint Isten teremtménye Isten gyermekévé for-
máltasson és hogy azzá lehessen, minden jócse-
lekedetre fel kell készíteni. Isten gyermekének
mindenben és mindenkor az igazságot kell ke-
resni s így a vallásosságnak tudással, megbiz-
ható ismerettel, egyszóval valódi műveltséggel
kell párosulnia.

Hogy Ref. Anyaszentegyházunk nevelési esz-
ményét elérhesse: szükséges gyermekeinknek
vallásos szellemben való nevelése s éppen
ezért ref. népiskoláinkban a nevelés, tanítás
legfontosabb tárgya a vallás legyen.

A vallástánítás legyen az a központ, amely
köré csoportosíthatjuk, sőt annak jó részben
szolgáltatába állíthatjuk csaknem az összes tani-
tási tárgyakat úgy, hogy azokban is lássa a
a gyermek a gondviselő Isten jóságos munkáját
és úgy gondolkozzék, beszéljen és cselekedjék,
hogy ez által is szálljon dicséret, dicsőség az
Isten szent nevére.

A vallástánítás célja.

Nevelési eszményünk alapján elindulva ha-
tározzuk meg a Ref. népiskolai vallástánítás
célját is.

A vallás szeretetet parancsol Isten, önmagunk
és embertársaink iránt. A vallásos nevelés által
fejlődik az értelem, finomodik a lélek; a lélek
finomsága pedig jobb erkölcs követésére és
gyakorlására készíti az embert.

A lélekben finom, erkölcsben gazdag és
szeretettől áthatott ember lehet csak a társa-
dalomnak hasznos tagja. Az a felfogás, amely
a vallástánítást az iskolából kizárni akarja:
helytelen és téves. „A vallás olyan hatalmas
tényező, amely éppen természeténél fogva az
emberi természetből kitorölhetetlen.”

Vallástánításunk célja tehát nem lehet más,
mint ref. egyházunk számára olyan hitben hű
és szeretetben munkás egyháztagnak nevelése,
„akik Isten iránti szeretetből a Jézus példája
és parancsolata szerint élnek, cselekszik a jót,
gyakorolják a felebaráti szeretetet és kerülnek a
bünt és így lesznek az emberi társadalomnak
is hasznos és munkás tagjaivá.”

Hogy ezt a célt elérhessük, növendékeinkben
vallásos érzést kell felkelteni és meg kell győzni
őket arról, hogy Isten a világot nemcsak ter-
emtette, hanem azt fenntartja és igazgatja,
mindenekre gondot visel és mindnyájunknak
szerető édes Atyja.

Kunst Irén Kinában, Molnár Mária az Admiralitás-szigeteken a pápuak között. Ezenkívül körülbelül tíz misszionárius jelölt várja Budapesten, hogy kiképzés végett külföldi intézetekbe küldje őket a szövetség. Hogy azonban a szövetség vezetésére ezt a nagy felelősséggel járó feladatot vállalhassa, a magyar protestantizmus szélesebb körű és buzgó támogatására van szüksége. Mindenki, aki e sorokat olvassa, vesse fel magában a kérdést: nem kívánja-e Isten, hogy akármilyen kicsivel én is hozzájáruljak a nagy és szent cél megvalósításához? Az első, amit e téren olvasóink tehetnek a Hajnal című egyetlen magyar külmisziói lapra való előfizetés és előfizetés-gyűjtés. E lap havonként 16 oldal terjedelemben jelenik meg és rendkívül érdekes missziói cikkeket közöl. Különös nagy érdeklődést keltenek azok a hosszú levelek, melyeket Molnár Mária ír a pápuák között folytatott munkájáról s melyeket a lap rendkívül érdekes képekkel is illusztrál. A Hajnal emellett a legolcsóbb magyar evangéliumi lap: évi előfizetési díja 1.50 P. (külföldre 2 P.) éppen azért, hogy más lapok előfizetői is megrendelhessék. Aki megismeri, soha többé meg nem válik tőle. Ezenkívül mindenki hozzájárulhat adományaival is a magyar protestáns külmiszió kifejlesztéséhez. A szövetség szívesen küld perselyt mindenki számára, miáltal lehetővé válik filléres adományok gyűjtése is. Előfizetések, adományok, továbbá persely, vagy Hajnal mutatványszám iránti kérelmek a Magyar Ev. Ker. Missziói Szövetség címére (Budapest IX., Üllői-ut 19. II. 4.) küldendők.

— **Előfizetési felhívás.** Megfelelő számú előfizető jelentkezése esetén „Életforrások” cím alatt kiadnám pár év óta összegyűjtött tanul-

mányaimat, előadásaimat, különböző sajtóorgániumokban megjelent cikkeimet. A kb. 10 iven, finom famentes papíron megjelenő kötet a kálvinizmus, a lelkiélet, Isten ígéje, az imádság, a nevelés, a lelkipásztorok, az ifjuság jellegzetes problémáival foglalkozó írásokat fog tartalmazni. A kötet előfizetési ára 3.40 P, mely összegnek előzetes beküldése esetén az azt megrendelők portómentesen kapják, különben utánvételt fogom azt küldeni. Megrendeléseket alólirott címére (Sárospatak, Főiskola) kérem küldeni. Sárospatak, 1929 december hó 10. *Dr. Mátyás Ernő.*

— **Lelkésváltás Beregben.** Szabó Gyula, eddig vásárosnaményi és Kelemen Gyula, eddig tiszaszalkai lelkészek állásaikat elcserélték. Mindkét lelkész ünnepélyes beiktatása december 1-én történt meg.

— **A pesterzsébeti Bethlen Kata Egylet Szeretetházat létesített** Tököl község határában, ahol két évvel ezelőtt egy 63 holdból álló ingatlant vásárolt meg a rajta álló épületekkel együtt. A népiéleti minisztérium támogatásával kertészképző, illetve kertmunkásképző intézetet szervezett, ahol 25 református 12 évnél idősebb fiú gyermeket képez ki kertészekké.

— **A nádudvari gyülekezet** dec. hó 22-én iktatta be meleg ünnepség keretei között új lelkipásztorát, Kovács Pál volt fegyverneki lelkipásztort.

— **Lelkészcseré.** Szalonnás János faddi és Kájel István felsőiregi lelkészek szolgálati helyüket a két gyülekezet presbiteriumának jóváhagyásával megcserélték.

Harmóniumot Iskolák Ének-
karok valamint Salon harmóniumot elsőrangú kivitelben csak a hírneves

GUNA GYULA
orgona-gyára
PREŠOV-EPERJES

szállit. — Kérjen árjegyzéket. — Javításokat is 5 évi garancia mellett vállal. —

RADIÓ „SKALA”
Ruszinszko legnagyobb vállalata.

Raktáron: Radionne, Berliner, Philips, Tungstram, Telefunkon stb. összes alkatrészei

Kofman Kázmér
UŽHOROD, Korjatovič tér 4.
Zongoraterem. Hangszer raktár.

Munkácson vezérügynökség:
KOFMAN fiók Rákóczy 12.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselése.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolczy Lajos urí és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

ELEKTRO - RÁDIO

Glanz és Szekeres Uzhorod,
 Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

DUNA-BANK

Központ:

BRATISLAVA.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával

Beregszász,
 Huszt,
 Losonc,
 Nagymihály,
 Nyitra,

Fiókok:
 Gálszécs,
 Kassa,
 Munkács,
 Nagyszöllős,
 Szóbráncz,
 Zsolna.

Homonna,
 Léva,
 Nagykapos,
 Nagytapolcsány,
 Ungvár,

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdáiban, Nagykapos.

Používání novinových známek povoleno feditelstvim pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” című lapra küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicseri lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Református diáknevelés.

Egyetemes Konventünk világi elnöke a dunamelléki egyh. ker. közgyűlésén mondott megnyitó beszéde zárószavaiban összefoglalja, mit vár, — s vele együtt mit várunk mindannyian — a losonci theologia most kikerült hallgatóitól, az „ifju Timótheusoktól”. Buzdító és elkötelező szavai bizonyára szívébe markolnak azoknak az ifju testvéreinknek, akik most lépnek be a sorba, kezükben az Ige drága szerszámjával, hogy az aratást váró munkamezőn becsületes munkával és szent igyekezettel tegyenek bizonyosságot amellett, hogy Istenünk rajtuk átömlő kegyelmébe vetett reménységünk meg nem szegyenül.

A reájuk váró munkák között életbevágóan fontos egyházunk jövője szempontjából az ifjuság képzése, nevelése, keresztyén irányban való befolyásolása s nagyon megszívlelendő „az intelligens diákifjuság gondolkodásának irányítása s egyházunkhoz való ragaszkodásának kifejtése.”

Ahogy ez a munka, a diákifjuság ref. keresztyén szellemben való nevelése ma áll, főképpen a diákkonferenciák ösztönző, ébresztő hatásaira támaszkodik és a felnőttebb ifjuságra irányul, jóformán csakis az egyetemi és felsőbb gimnáziumban járó diákság életébe nyul be irányító kézzel. Helyes! Kérdés azonban, vajjon elég idejében megkezdett előkészítés-e a mai magyar kálvinista élet nagy feladataira és küzdelmeire s az eljövendő élet talán nem csökkenő próbáira egy pár diákkonferencia? s elég korán van-e, ha — mondjuk — VII.-VIII. gimnázista korban kezdődik meg az intenzív lelki felfegyverzés? Nem kell-e ezt az előkészítést sokkal előbb elkezdni, — a gimnáziumi tanulmányok kezdetén, — a személyes nevelés

eszközeivel? Nem kell-e egyházunk fejlődésének s ref. intelligenciánk egyházunkhoz való kedvező viszonyának kialakulása szempontjából rendkívül fontosnak tartani annak a feladatnak megoldását: *hogyan tudunk döntő befolyást gyakorolni diákságunk nevelésére?* Hogyan tudunk intelligens kálvinistákat nyerni a tanuló ifjúságból, nyereségeül a magyar kálvinizmus szent ügyének?

Csehszlovákiában — tudtommal — egyetlen magyarul is tanító gimnáziumban sincs szervezve a vallásos nevelés ügye, hanem rá van bízva a leggyakrabban tagadhatatlanul buzgó s mélyhítű, de tapasztalatlan segédlelkészekre, tekintet nélkül arra, hogy megállják-e helyüket a reájuk bízott munkatéren. De feltéve, hogy minden segédlelkész nemcsak hívő ember, de jó pedagógus is, ide is vág a közmondás igazsága: ahány ház, annyi szokás, azaz ahány nevelő, annyi módszer, annyi különböző felfogás. Sőt minél jobb pedagógus, annál inkább keres egyéni utakat, minden egyes növendéke lelkéhez! Am a segédlelkészek szinte évről-évre változnak s velük együtt változik a nevelés módszere, sokszor iránya és célja is. Így megszaggatott munkával pedig nem alakul ki egységes ref. keresztyén személyiség és világ-szemlélet. Egységes helyett lesz a keresztyén jellem rétegezett, vagy mozaikszerű, darabos, széthulló s a vallásos nevelés munkája is sikertelen és pusztulásra ítélt, még a legjobb akarat mellett is. Már természetesen, ha a vallásos nevelés munkáját nem csak lecke-tudásnak, hanem jellemképzésnek is, — s főként ennek — tekintjük.

Másképpen alakul az a lélek, amely ifjúsága első lépéseitől kezdve egy jó nevelő egyénisé-

géből kisugárzó áldásos erők és hatások állandó befolyása alatt áll addig az ideig, amikor már kialakultnak tekinthető többé-kevésbé önálló ker. jelleme. Hiszen elfogadott pedagógiai elv, s a gimnáziumi életben gyakorlatban is megvalósult, hogy ugyanazt a tantárgyat ugyanaz a tanár tanítsa lehetőleg altától ömegaig egy osztályban. Már pedig a vallásos nevelés és jellemképzés nagyobb és szentebb munka, több fáradságot, törődést igényel minden tudomány közlésével s ha valahol, itt van szükség arra, hogy aki feltárta az első gimnázista kis diák szívéhez az utat s elindította azt a szívet a Krisztushoz vezető úton, vezesse is el Krisztushoz s ne hagyja el félúton, ahol könnyen elkallódik s végképen elvész. Mert aki próbálta, tudja jól, mily nehéz rátalálni egy-egy lélek nyitására s mily fontos szerepe van itt a személyes érintkezésből kivirágzott bizalomnak.

Világos, hogy új embernek újból kell kezdnie a munkát s ha az új ember tapasztalatlan, minden jó igyekezete csak oda vezet, hogy nyitott ajtót dönget, vagy ami még rosszabb, bevágja a megkezdett ösvényt, bezárja a már kinyitott ajtót.

A beregi ref. egyházmegye netnég beiktatott új gondnoka beiktatása alkalmával egyik megoldandó feladatul azt jelölte meg, hogy a beregszászi gimnáziumban, Ruszinszko egyetlen magyar nyelven is tanító gimnáziumában minél előbb állandó vallásánár vegye kezébe a jövő generáció vezetését, ref. szellemben való nevelését. Ne legyen a jövő nemzedék — megen-

gedem — jobbnál-jobb nevelési elvek kísérleti nyulja, ne kallódjon el az egyház keretein kívül sok-sok drága, felhasználatlan érték, vagy — ami egyenesen lelki csőd lenne — ne kerüljön szembe az egyházzal az a nagyon kevés intelligens kálvinista, mert mindenkire szükség van és lesz.

Az ifjusági konferenciák körén innen és túl csak ezen az úton lehet az ifjuságot tiszta, öntudatos keresztyén irányban nevelni, ha a megadott viszonyok között egységes és komoly vallásos egyéniség lelkének meleg és sugárzó fókuszába állítatik az az ifjuság.

Természetesen a kérdés megoldásához legalább is két tényező szükséges. A harmadikról, az egyházi életünkben fent és alatt szükséges jóakaratról nem is szólok, azt magától értetődőnek veszem. Elsősorban szükséges kiválasztani a munkára legalkalmasabbakat s odaállítani a megfelelő pontra. Ezt a munkát, a szelekciót, a losonci theológia vezetője, maga is áldott és gazdag hatású nevelő egyéniség s a theológia előadói végezhetik el. Alkalmuk van az ifjuság lelkének megismerésére s akit megfelelőnek találunk, azt külön is, úgy a pedagógia tudományos, mint gyakorlati ágazatában jó nevelővé képezhetik. Másodsorban szükséges az állandó gimnáziumi vallásos nevelők fizetéséről, ellátásáról való gondoskodás. Erre is meg lehet találni a lehetőséget s ha nem megy könnyen, meg kell teremteni barmitton is, hogy a jövő ref. magyar intelligenciája valóban legyen jó magyar, de legyen jó református is. —ke—

A vallástánítás tanterve.

(Folytatás.)

Második csoport (3.-4. évfolyam)

Heti $\frac{1}{2}$ + $(\frac{1}{2})$ óra

Ezen csoportban a vallástánítás központja a Jézus Krisztus. A cél tehát megismertetni Jézust mint megváltót és csodatételei és tanításai által kimutatni, hogy ő az Istentől megígért szabadító, aki életével adott példát arra, hogy, hogyan éljünk, hogy az örök boldogságnak részesei lehessünk.

E csoportnál a valláserkölcsi anyag mellett irányadó legyen egyrészt az üdvigéret és üdvmenet közlése, másrészt Jézus csodatételei és tanításai közül azok közlése, amelyek legjobban elvezetik a gyermekeket annak felismerésére, hogy valóban Ő az ígéret beteljesedése, a „Megváltó”.

Megértetjük tehát a gyermekekkel, hogy mikor már az Ószövetség — a törvény — nem boldogíthatta az embereket, Isten az ígéretet beteljesítette s az idő teljességében elküldte az Ő egyszülött fiát, az Ur Jézus Krisztust, hogy valaki hiszen Ő benne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen. Ezért az Ószövetség ígé-

ret, az Újszövetség pedig az ígéret beteljesedése.

E csoporttól kezdve a *tanultak megerősítésére* tankönyvet is használunk. A felvett történeteket a Bibliából felolvastathatjuk. A valláserkölcsi igazságot pedig kiemeljük és a tanulástól levonjuk.

Részletes tananyag.

A., Ő és újszövetségi történetek.

1. A világ teremtése (Isten az emberek Atyja)
2. Első bűn (első isteni ígéret)
3. Özönvíz (A bűn büntetése, Isten igazságos)
4. Ábrahám (A második isteni ígéret)
5. Mózes és a tizparancsolat
6. Dávid (Zsoltárok, A harmadik isteni ígéret)
7. Salamon (Példabeszédek, A bölcsesség kezdete: az Isten félelme)
8. Próféta (Messiási eszme, Isten országa)
9. Keresztelő János, Jézus születése (Az ígéret beteljesedése)
10. Jézus megkeresztelése (Isten bizonyágtétele)
11. Jézus megkísértése, Tanítványok
12. Virágvasárnap (Jézus a lelkek megtartója)
13. Utolsó vacsora (Úrvacsora szerezte)
14. Jézus elfogatása és halálra ítélte
15. Jézus halála (Nagypéntek)
16. Jézus feltámadása és menybemenetele (Husvét, Kereszttség)
17. Szentlélek kitöltése (Pünkösöd)

B. Jézus csodatételei és tanításai.

1. Kánai menyegző (Első csoda) 2. Jézus a viharban (A veszedelemben csak Jézus tarthat meg.) 3. Ötezer ember megvendégelése (Isten igéje elfogyhatatlan) 4. Kapernaumi százados (A hit csodákat művel) 5. Lázár feltámasztása. 6. A magvető (Isten országa, Az emberek szíve) 7. Irgalmas samaritánus (Igazi felebarát) 8. Farizeus és publikánus (Isten a kevélyeket megálázza) 9. Gazdag és a Lázár (Fősvénység, Isten országának örökösei) 10. Gazdag ifju (A világi gazdagság szeretete, elvon Isten szeretétől) 11. Szőlőmunkások (Isten irgalma és kegyelme) 12. Talentumok (Isten országáért mindenkinnek munkálkodni kell) 13. Tékozló fiu. (Isten a megtérő bűnösnek megbocsát.) 14. Gonosz szolga (Megbocsátás) 15. Imádkozás, böjtölés, alamizsnálkodás 16. A legnagyobb parancsolat. 17. Utolsó ítélet.

Imák: Az első csoportban tanultakon kívül: Templomi imák, Szülőkért és tanítókért mondandó ima.

Ha a felvett anyag a rövid tanítási idő miatt el nem végezhető, akkor váltakozó évfolyamban is tanítható úgy, hogy az egyik évben az egész csoport az A., jelzésű, másik évben a B., jelzésű anyagot tanulja.

Harmadik csoport (5-6 évfolyam)

Heti $\frac{1}{2}$ + ($\frac{1}{3}$) óra

Egyháztörténet.

Az egyháztörténet tanításának célja a gyermekekben fokozott mértékben erősíteni hitük-höz és egyházukhoz való ragaszkodásukat, különösképpen pedig hitbuzgó és áldozatos dicső elődeink küzdelmeinek, mérhetetlen szenvedéseinek bemutatása által növendékeinket nemes erkölcsi jellemmé kívánjuk nevelni és magyar ref. egyházunk iránt olthatatlan szeretetet öhajunk lelkiükben gerjeszteni.

Az érdeklődés fokozására vallás-erkölcsi értékkel bíró elbeszéléseket s a protestáns üldözés korából, különösen jellemképzésre alkalmas történeteket is felhasználunk és azokat a gyermekekkel bővebben is megbeszéljük.

Részletesen tárgyaljuk a következő anyagot. A., 1. Jézus születése, élete, tanítása. Jézus vallása a szeretet vallása. 2. Tanítványok választása és azok munkálkodása. 3. Az első ker. egyház megalapítása, Öskeresztyén Istenisztelet. 4. István, az első vértanu. 5. Pál apostol. 6. A ker. üldözése. Római császárok. 7. A ker.-ség terjedése és megszilárdulása. (Nagy Konstantin, Nagy Theodozius) 8. A pápaság. Az egyház megromlása. 9. A reformáció indító okai (Visszaélések, Hamis vélemények) 10. Előreformátorok, Vald, Hus, Wiklif. 11. Luther Márton 12. Zvingli Ulrik 13. Kálvin János 14. Magyar reformátorok 15. Károlyi Gáspár (Biblia fordítás) 16. Szenczi Molnár Albert (Zsoltár fordítás).

B. 1. Az ellenreformáció (Pázmány Péter) 2. Bocskai István, a bécsi béke 3. A 30 éves

háboru, Gusztáv Adolf. 4. Bethlen Gábor, a nikolsburgi béke 5. I. Rákóczy György és felesége, Lorántffy Zsuzsanna, a linci béke. 6. A magyar protestánsok gyászévtizede, A pozsonyi vértörvényszék. 7. A magyar protestantizmus vértanui, A gályarabok. 8. Mária Terézia, A fegyvertelen üldözés. 9. II. József és II. Lipót türelmi rendeletei. 10. A vallásszabadság biztosítása (1848-XX. tc.) 11. A slovenskói ref. egyház alkotmánya, szervezete. 12. A református Istenisztelet. 13. A Biblia ismertetése, keletkezése, felosztása O és Ujszövetségi könyvek 14. Énekeskönyvünk ismertetése.

Imák: az eddig tanultakon kívül: Apostoli hitforma. Betegségben és felgyógyuláskor mondandó imák.

Jegyzet. A., jelzésű anyagot az V., B., jelzésűt a VI. évfolyam tanulja, de szükségképpen váltakozó évfolyamban is tanítható.

Negyedik csoport (7-8. évfolyam)

Heti $\frac{1}{2}$ + ($\frac{1}{2}$) óra.

Ezen csoport tanítási anyaga nem lehet más, mint ref. vallásunk tanainak teljes kifejtése. A tanítás célja pedig: a rendszerbe foglalt hittani igazságok közlése által a növendékek öntudatos református keresztyénné való formálásának teljes betetőzése.

E csoport anyagának tárgyalásánál nem elfogultan, hanem a felebaráti szeretettől áthatva, mutassunk rá a különböző vallásfelekezetek hitbéli felfogása közötti különbségekre úgy, hogy a már ifju korban lévő gyermekek önmaguk ismerjék fel az igazságot és így tudják meg, hogy ők miért reformátusok.

E csoport anyaga már a confirmációra is előkészíti a gyermekeket. A confirmáció pedig vallástétel mindarról, amit most már öntudatos, teljes hittel, jónak és igaznak ismertünk meg és fogadtunk el; egyszersmind ezen hitbéli ismeretünkben való megerősítés is.

Egy életre szóló drága atyai tanács e csoport tanítási anyaga, melyet megtartva és annak világánál járva, az életuton soha el nem tévedünk, az élet nehéz küzdelmeiben el nem csüggedünk, mert belőle hitet és élőreménységet meríthetünk.

E csoport tanítási anyaga a két évfolyamnak megfelelőleg beosztott:

„Heidelbergi Káté.”

Imák: az eddig tanultakon kívül: Urvasorai imák — Imádság fogalmazás. T. I.

A gömői ref. egyházmegye rendkívüli közgyűlése.

A gömői ref. egyházmegye 1929. december 19-én tartotta rendkívüli közgyűlését Tornalján. A közgyűlésnek két tárgya volt: az új egyházmegyei gondnok iktatása és Károlyi, Bethlen és Szász emlékűnnep megtartása. Ez a két

nagyjelentőségű tárgy magasan kiemelte gyűlésünket a szokott egyházmegyei gyűlések sorából.

A gömői egyházmegye gyülekezeteinek nagy többsége Barna Béla nyugalmazott ezredes, egyházmegyei tanácsbíró uttette a gondnoki székbe. Beerősítése szép és felemelő ünnepegy keretében folyt le a tornaljai reformtemplomban.

Délelőtt 10 órakor az egyházmegye palástosan megjelenő lelkészei, világi tagjai, tanítói, a hivatalok képviselői, az érdeklődők és a tornaljai ref. egyház hívei töltötték meg a templomot. A 76-ik dicséret hangjai mellett gyülekeztek a hívek, majd a fennálló ének elhangzása után a 90-ik zsoltár dallamára írott alkalmi éneket énekelte a gyülekezet. Az ének elhangzása után Péter Mihály püspök ur tiszteletet parancsoló alakja jelent meg a szószéken és imádkozott. Imádkozott a főpásztor mélyseges hitével és rendíthetetlen bizodalával s úgy emelte észrevétlenül sokszor hitetlen, sokszor kétségkedő s mindjárt kétségbe eső lelkünket, hogy csak azt vettük észre, mikor ott voltunk mi is, ahol a menny lakói; láttuk a legjobb Atyát és halottuk vigasztaló szavát: „Bizzál én népem a te Istenedben!”

A főpásztori ima után a tornaljai ref. férfiak szép előadásban dicsőítette a Seregek Urát. A karének után Dusza János esperes szives üdvözlő szavak kíséretében a gyűlést megnyitotta, a gyűlés tudomásul vette a gondnokválasztás eredményét és küldöttséget küldött az új gondnokért.

Mikor az új egyházmegyei gondnok daliás alakja megjelent a közgyűlés előtt, már pusztalátása is a választásban való jóleső megnyugóvást keltette a közgyűlésben. Ez a megnyugóvás csak megerősödik, a mikor hallottuk a meggyőződés erejével elmondott esküt, mely után Dusza János esperes boldogan iktatta gyermekkori játszótársát vezértársává, kérvén őt, hogy azon a felséges munkamezőn, a hol az Úr kegyelme ismét egymás mellé állította: vitézkedjenek és versenyezzenek a hűségben, igazságban és szeretetben. Keresetlen, de igaz szeretetet tolmácsoló szavak kíséretében adta át Dusza János esperes a gondnoki hivatal symbolumát, a gondnoki pecsétet az új gondnoknak.

Barna Béla új egyh. m. gondnok programbeszéde a vezér parancsa volt. De nem a sereghez, hanem önmagához. Katonásan rövid, de tartalommal teljes mondatokba foglalja össze programját, mely bátor hitvallásból, határozott elkötelezésből állott, a kötelesség teljesítés, a hűség és a szeretetre. Az erős elhatározást, megrendíthetetlen akaratot visszhangzó kemény szavak, mintha meglágyultak volna, a mikor a koronás fők egykori katonája a Krisztus zászlaja alá esküszik s annak diadalra juttatását tüzi ki élete céljául; s úgy tetszett, mintha

már nem is a rendíthetetlen katonát láttuk volna magunk előtt, hanem a szeretettől remegő szív emberét, a ki boldogan jelenti ki, hogy mint a Krisztus katonája is első akar lenni a munkában, hűségben és szeretetben.

A beerősített új gondnokot az Egyházmegye nevében Csabai Pál egyh. m. főjegyző üdvözölte az ő nála megszokott komoly átgondolással szép beszédben. Boza Lajos tanító, egyleti elnök, a tanítóság; Egyed Aladár sajjögömöri ev. lelkész a magyar evangélikus szövetség; Smid István rozsnyói ev. lelkész, a rozsnyói ev. egyház nevében üdvözölték, mind a ketten meggyőződéssel hangoztatván a két prot. egyház belső, lelki egységét.

Hancsovsky Béla egyh. m. tanítói képviselő és Gál István balogi tanító eskütétele után a közgyűlés felüggesztetett és a közönség átvonult a Városháza dísztermébe az emlékünnepek megtartására.

Barna Béla új egyh. m. gondnok a közgyűlést újból megnyitván, az ünnepély a 46-ik zsoltár éneklésével kezdődött; majd Tornallyay Zoltán egyh. ker. főgondnok mondott az ő egyéniségét jellemző rövid, de gondolatokban gazdag szép bevezető beszédet. Ezután Belágh Barna énekelt szép soló éneket harmonium kísérettel „A Bibliáról”, melyet Gáspár János rimaszécsi tanító zenésített meg.

Kövér Árpád tornaljai lelkész: Károlyi Gáspárról tartott, a közönség figyelmét mindvégig lekötő, tartalmas és szép felolvasást. „Károlyi Gáspár négyszázados emlékünnepe” című, Csabay Pál balogi lelkész által irt és Gáspár János rimaszécsi tanító által megzenésített melodramát szavalta: Tanko András gömörszkarosi lelkész, harmoniumon kísérte Gáspár János. A szavaltat szépsége a szavalónak, a költemény nagyszerűsége pedig a szerzőnek hozott gazdag ünnepelést.

Szöke István rozsnyói lelkész „Bethlen Gábor”-ról emlékezett meg. A szabad előadás e kiváló mestere egészen magával ragadta a közönséget s boldogan merengett a nagy ősök dicső történelmének emlékei között, melyeket az abban járatos kéz teregetett elébe.

Jánosdeák Mátyás pelsőci tanító szavalta ezután szép előadással Csengey Gusztáv „Bethlen Gábor” című költeményét.

Bácsy Gyula beretkei lelkész „Szász Károly”-ról tartott felolvasást. A szívek eme nagymestere, szívének igaz szeretetével rajzolta meg az ő első, személyesen ismert püspökének képét. A nagy püspök iránti mély szeretettől átítatott felolvasás a közönség osztatlan tetszését váltotta ki, a mit növelt még az a körülmény is, hogy előadó ez alkalommal a kiszabott időt pontosan be is tartotta.

Basa Birike szavalta ezután Szász Károly „Egy percnyi csend” című költeményét, nagyon kedves és szép előadással.

„Ne hagyjuk el a Bibliát” című szép vegyes-

kari ének után, melyet a tornaljai ref. vegyeskar adott elő: Dusza János a közgyűlést rövid szavakkal berekesztette s a gyülekezetet a 114-ik dicséret éneklése után oszlott szét.

Ez a kis referáda nem alkalmas arra, hogy a Gömöri egyh. m. által rendezett „Károlyi, Bethlen és Szász” emlékűnnepen elhangzott beszédeket értékük szerint méltathassuk; annyit azonban itt is meg kell állapítanunk, hogy az előadók tudásuk legjavát adták s magas nivóra emelték előadásaikkal emlékűnnepünket. Az egyházmegye érdemeik elismeréséül beszédeiket jegyzőkönyvében örökíti meg. Az a lélek és láng pedig, a mely előadásaikban lobogott, önkénytelenül is eme hitvallásra nyitja szívünket és szánkat:

Hisszük, hogy lessz még ünnep e világon;
Szent Evangélium, a te ünneped!
És melegednél az egész világon
Ölelkeznek majd népek és nemzetek!
Ez ünnepen mi bizton ott leszünk,
Mert „Erős vár” nekünk az Istenünk!

Bizony már 3 órára járt az idő, a mikor ebédre mehettünk, hol mindnyájan a Barna Béla gondnok ur vendégei voltunk. *Tudósító.*

Problémáink.

Válaszom Galambos Zoltán és Soós Károly „kedves barátaim” hozzászólásához, egy esperesi körlevélre íródott észrevételeim alkalmából.

Ha jól emlékszem, éppen negyven éve irogatok különböző egyházi lapjainkba. Egyszer-máskor, mikor elevenre találtam, megpróbálták a gyenge fegyverzetűek, személyeskedő cikkekkel belém harapni. Az Istennek talán legnagyobb áldása nálam, hogy jó kedélyt adott. Tapasztalás érlelte meg bennem azt az igazságot, hogy: *A ki haragszik, annak nincs igaza.*

Nem is várom be Galambos Zoltán rokonöcsém hozzászólása II-ik fejezetének megjelenését, hanem—hogy hamarabb vége legyen a vitának—, már most kifejezem sajnálatomat azon óriási belső tusa felett, mellyel cikkét megírta. Milyen nehezére eshetett nyilvánosságra hozni hozzászólásának ezt a részét: „Az tény, sőt az a természetes is, hogy az utóbbi négy év alatt *revisión ment át* többek véleménye. Lehullott az álarc egyesekről, akik a konferenciákkal vagy az egész mozgalommal kapcsolatban a *pro vagy contra akarnokság aberatív lélektani fundamentumán állottak (?)!*”

Bizony, kedves Zoltán öcsém, ez már nekem magas stílus! Sokkal érthetőbb volt, mikor 1927 május 11-iki leveledet így végezted: „Amíg élnek közöttünk az olyan nemes patinájú apák, mint Kálmán bátyám is, addig még megleszünk valahogy, de azután jön a harc... Nem mi akarjuk! Tartson meg továbbra is kegyes

pártfogásában, kedves jó Kálmán Bátyám!” Légy nyugodt, kedves öcsém, én nem veszem revisió alá rokoni szeretetemet.

Most pedig engedtessek meg nekem, hogy a *Református Sionban* Soós Károly laptulajdonos támadó cikkére szintén itt válaszolhassak. Ez már nem olyan óvatos hozzászólás, mint amaz. Ez már átmegy a személyeskedésbe. Ide én nem követem, habár igen-igen könnyű volna cáfolnom és bizonyitanom.

Csak egyéni és toll forgatói tisztességem érdekében azt kívánom bizonyítani, hogy S. K. főjegyző ur minő *revisió alá vette* rólam való véleményét nem egészen két év alatt.

Mikor a *Református Sionban* egyenként megjelenő és mostanában: *Jöjjön el a Te országod* címmel napvilágot látó 60 egyházi beszédének kéziratát bírálás céljából 1928. márc. 1-én hoztam küldte, levelében ezt írta: „Hiszen másra, mint álapos munkára, Te soha semmiben sem voltál kapható, én is épen azért fordultam kéresemmel Hozzád.”

Majd bírálatom megküldése után 1928. márc. 23-án ezt írta: „Azt a nagy és kiváló munkát, melyet egyházi beszédeim átbírálásával végezni szives voltál, jutalmazza meg a jóságos Isten, kinek akarata volt, hogy én kéresemmel Tehozzád forduljak stb. Nagy jóságodat újból megköszönve, hálás tisztelettel vagyok, hű szolgatársad.” Veled szemben sem veszem revisió alá rég kialakult véleményemet. Csak idézem Kolmár József volt pozsonyi tanáromnak (ki Petőfinek kortárs-barátja volt) epigrammját:

„Szólni lehet, de mit irsz, fontold meg erősen: Hangodat elviszi szél, tollad örökre beszél!”
Kamocsa 1929 XII. 29. *Boross Kálmán*

A protestáns szolidaritás. Az a tény, hogy hivatalos lapunk karácsonyi számában Péter Mihály püspök gyülekezeteink figyelmét felhívta az oroszországi üldözött prot. testvérek anyagi segítésére, hangos bizonyossága annak, a cselekedetekben megnyilvánuló prot. szolidaritásnak, amely ami egyetemes ref. egyházunk szellemi vezetőinek a lelkében él. Nekünk magunknak is ezer gondunk és bajunk van és ime mi mégis meglátjuk azokat a tőlünk távol élő prot. testvéreinket, akik még sokkal több gonddal küzdenek s akik—mint az oroszországi jelentések közlik—, igazán élet-halálharcot vívnak a hitelenség megszervezett s alaposan előkészített támadásai ellen. Valahogyan úgy van ez, hogy aki maga is szenved és hordozza az élet igen súlyos és nehéz keresztjét, annak több érzeke van a mások szenvedésének meglátására. Amilyen jól esik azért látni s leszögezni a mi ref. egyházunk részéről megnyilvánuló és feltétlen tiszteletet parancsoló készséget a más prot. testvéreink megsegítésére, épen olyan szomorú érzésekkel tölti el a lelkünket az a fájdalmas és igen sokat mondó tény, hogy mi magyar reformátusok tizenegy esztendőn át

sohse hallottunk és olvastunk róla, hogy a szlovák egyetemes evangélikus egyház a maga bizonyosan sokat jelentő erkölcsi súlyával és befolyásával fellépett volna az érdekünkben. Itt élnek velünk együtt egy állam keretei között s nem látták meg azt a szinte emberfeletti küzdelmet, amit a mi ref. egyházunknak tízenegyesztendő óta vívnia kell a bennünket megérteni nem akaró kormánytényezőkkel. Az előtt az érthetetlen tény előtt állunk, mintha a szlovák evangélikus testvéreink elfelejtették volna, hogy négyszáz esztendőn keresztül a Habsburgok elnyomó hatalma ellen folytatott küzdelemben mindig ott állott mellettük mint erősebb testvér a maga oltalmával és segítségével: a mi ref. egyházunk. És hogyha szenvedni kellett, szenvedtünk együtt, a gályákon épenugy, mint a tömlöcökben!! És a mi erdélyi ref. fejedelmink az ő vallásszabadságukért is harcoltak és amit nagy küzdelmek útján elértek, annak erkölcsi eredményét megosztották az evangélikus testvéreinkkel is! Nem tudjuk eltitkolni azért, miszerint mérhetetlenül fáj nekünk, hogy ma a szlovák evangélikus testvéreink úgy megfedkeztek a martíriummal teljes, közös prot, mult-ról!! Nem kérünk tőlük sokat, csak azt, hogyha Bibliájukban a Korinthusi első levél tizenharmadik részét olvassák, gondoljanak mi reánk!

Patay Tibor.

H I R E K

— **Halálozás.** Szilágyi Géza csobaji lelkész, életének 68-ik, lelkipásztorkodásának 32-ik évében dec. 8-án rövid szenvedés után elhunyt, A. B. F. R. A.

— **Tanácsbíróválasztás.** A felsőborsodi egyházmegyében a megüresedett tanácsbírói tisztségre a presbitériumok csaknem egyhangu szavazatával *Bárczay László* borsodi földbirtokos választotta meg.

— **Az Ungi Segélyegylet tagjaihoz.** Keresztury Károly volt szádéli lelkésztestvérünk halála alkalmával segélyegyletünk II. kifizetését eszközölte. A segély összege ezuttal az alapszabály 11§-a értelmében 9400 korona volna, azonban az átmenetileg igen nagy összegű (25%) hátrálék a segély teljes összegének kifizetését egyelőre lehetetlenné teszi. Szeretettel kérem segélyegyletünk minden tagját, hogy a még be nem küldött hátrálékokat és a most esedékessé vált III. részletet az egyidejűleg mindenkinek megküldött befizetési lapon minden további sürgetés bevarása nélkül legrövidebb idő alatt befizetni sziveskedjék. Jakab: I. 27. *Körmives Sándor*, ügyvezető.

— **A nagykaposi ref. „Leánykör“** december hó 29-én, azaz, az év utolsó vasárnapján az izlésesen feldiszipített, villany világításra berendezett iskolateremben, öt órai kezdettel, egy dézett tekintetben szépen sikerült, tombola-já minden tekintetben szépen sikerült, tombola-játékkal egybekötött tea-estét rendezett, mely a „Jövel Szentlélek Ur Isten“ énekkel vette kezdetét, melynek elhangzása után, *Maksa József* lelkész, mint a Leánykör elnöke imádkozott s intézett lelkesítő beszédet a megjelent vendégekhez, kérve, hogy legyenek támogatói a Leánykörnek kitűzött célja elérésében, mely nem más, mint az egyházszeretetének, a vallássosságának, a testvériségnek ápolása s a jótékony célú intézetek támogatása. Ez alkalomra a Leánykör tagjai kézimunkákat készítettek, melyek a tea-estélyen kisorsoltattak. Hogy milyen szépen sikerült az este, elég annyit felemlíteni, hogy a bevétel az 500 koronát felülhaladta, melyből a „beretkei“ árvaláhzra 250 korona, a „Szeretet“ című lapra 50 korona adomány tétetett. A siker érdeme *Pápay István* tanító ur kedves neje-é, szül: *Pap Gizella* urnőé, a ki édes anyjával karöltve, fáradságot nem ismerő tevékenységgel forgolódott a siker érdekében, melyért e helyen is fogadják hálás köszönetünket. Hogy pedig az estély annál élvezetesebb legyen, a Leánykör tagjai, névszerint: *Pap Juliska*, *Literáti Erzsike*, *Eszterhay Esztiike*, *Pap Juczika* és mint vendég, *Böszörményi László* ügyvédjelölt, kedves szavalaikkal mulattatták a vendégsereget. Az estélyt a lelkész köszönőszava rekesztette be.

— **Vallásos-est Nagymegyeren.** A nagymeyeri református gyülekezet dec. 19-én vallásos estét rendezett. Az estélyen közreműködtek a lelkészen kívül a leánykör s az iskola növendékei. Gyülekezeti ének után *Fekets Sándor* ref. lelkész imádkozott. A lánykör énekkara két szólamra énekelt az „Im nagy Isten most előtted“, majd „Ha fáj a szíved“, kezdetű énekeket. Az ünnepi beszédet *Fekets Sándor* lelkész tartotta, *Máté III* r. 2. 3. versének alapján. Beszédében kifejtette az Advent jelentőségét és megtérésre buzdította a hiveket. Az estélyen a gyermekek is szerepeltek szép énekszámokkal és szavalatokkal. A „Szeretlek Isten véghetetlen“, „Nagy Isten téged imád“ és „Nem hagyjuk el a Bibliát“ kezdetű új énekeket adták elő. *Oberhoffer Margit* és *Rácz Sándor* I. osztályos gyermekek

igen szépen és átérezve, vallásos költeményeket szavaltak. A kis gyermekektől elhangzott buzgó fohász, megindította és meghatotta a jelenlevőket. Verset mondott még három leánykörü tag is. Az ünnepély hálaadó imával s az 54. dicséret 4. versének eléneklésével záródott be. A megjelent nagyszámu közönség megerősödött hittel és sok szép emlékekkel tért haza a késő órákba benyuló vallásos estről.

— **Szegény iskolás gyermekek ruhasegélyezése Kamocsán.** A lelkész leányának vezetése alatt levő leánykör tagjai saját áldozatkészségükből és kézimunkájukkal karácsonyfa ünnepélyt rendeztek az egyik iskolateremben. Báró Podmaniczky Pál: „Vasárnap este” című vallásos szindarabját adták elő, továbbá több szavalt és énekszám élénkítette az ünnepélyt. 20 szegény iskolásgyermeknek és egy koldusasszonynak 520 Kč. értékű ruhaneműt osztottak ki és a lelkész záróbeszéde után az édességekkel megrakott karácsonyfát szétosztották a segélyezett szegény gyermekek között.

— **A debreceni lelkészképzőintézet igazgatójául**—Dr. Erdős Károly lemondása után—D. Dr. Kállay Kálmán egyetemi tanár választott meg.

— **Ritkaság számba menő keresztelés** történt 1930 január 2-án a szomotori (alsózempléni egyházmegye) ref. egyház templomában. Ez alkalommal vétetett fel ref. anyaszentegyházunk kebelébe s kereszttetett meg özv. Kellner Dávidné, szül. Kreis Anna, a ki az izraelita vallásból tért át hozzánk. Legyen igazi nyeresége e szent aktus által egyházunknak!

— **Mit olvasnak Oroszországban az emberek?** „Dobjátok ki a hitet az ajtón, az ablakon, mint babona vissza fog térni”, e közmondás fényes igazolást nyer Oroszországban. A szovjet vizsgálatot indított a kishivatalnokok és munkások kedvelt könyvkereskedőinél s kiderült, hogy a legkapósabb könyvek a varázslattal foglalkozó, egyébként igen csekély értékű művek. Azután jönnek a theologiai s vallásos könyvek, meg a Biblia. A rideg, száraz fejtegetéseket, politikai, szociális jellegű tárgyakat feldolgozó könyvek igen kevéssé keresettek. E tény nagyon megbotránkoztatja a szent Oroszbirodalom mai urait.

— **Hírek az evang. egyházból.** Dr. Wodilla J. tátraalji lelkész késmárki vallásának

nevezték ki. — Nitsch Andor földbirtokost, nemzetgyűlési képviselőt a nagylomnici-hunfalvi egyház felügyelőjéül választotta. Legyen munkájukon az Úr gazdag áldása.

— **H. G. van Wijngaardent** 1929 november 21-én temették el Amsterdamban, nagy részvét mellett. Az elhunyt, az amsterdami szabad református egyház lelkésze volt, melyet fáradhatatlan és eredményes munkával a vírárgzás magas fokára emelt. Vezéralakja volt az egész holland protestáns egyháznak. Elnöke volt nemcsak a „Protestantizmust védő szövetség” holland tagozatának, hanem az egész szövetségnek s részt vett a szövetség tavaly Pesten és Debrecenben tartott kongresszusán is, mely alkalommal, mint elnök, komolyan intett a Róma felé való tulságos közeledéstől, ismerve jól Róma politikáját.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A gömörskárosi ref. egyházhoz tartozó rási leányegyház előkönyörgő kántortanítói állására pályázatot hirdet jan 25-ki határidővel. Javadalom: 1, 13 köből buza. 2, 12 köből zab. 3, Készpénz 9.60 kor. 4, 3'1341 k. hold jó szántóföld. 5, 1'461 k. hold rét. 6, Kert: 164 □-öl. 7, Fa: 18 m³. 8, Templomkert használata. 9, Korszerű stóla. 10, Rét és föld munkája. 11, Törvényes államsegély. 12, Kitűnő lakás. Kötelességei: osztatlan iskola vezetése. Hatodik vasárnap kivételével minden vasárnap d. e. prédikáció olvasással, d. u. Szentírás olvasással istentisztelet végzése s a lelkész egyházépítő munkáiban való komoly közreműködés. Pályázhatnak nostrifikált, oklevéllel rendelkező rendes tanítók, esetleg helyettesek is. Tanítási nyelv. magyar. Az állás febr. 1-én elfoglalandó. Pályázatok felszerelve a szkárosi ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. Skerosovo, via Tornała.

Pályázat. A negyedi református egyházközség ujonnan szervezett VI. tanítói állására a múlt év december 1-én meghirdetett pályázat határidejéül ujabban 1930 január 31. napját tűzte ki a presbiterium.

Szerkesztői üzenetek.

Czékus M., Mihályfalva. Jókivánatait hálásan köszönöm. A szerkesztés nagy gondot adó és sok keserőséget is termő munkái közt jól estek elismerő és buzdító sorai. Isten áldása legyen a jóakaratu embereken!

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselője.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

ur és papi szabó
Miskolezy Lajos
 Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

E L E K T R O - R Á D I Ó

Glanz és Szekeres Uőhorod,
 Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

DUNA-BANK

Központ:

BRATISLAVA.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Beregszász,
 Huszt,
 Losoncz,
 Nagymihály,
 Nyitra,

Fiókok:
 Gálszécs,
 Kassa,
 Munkács,
 Nagyszöllős,
 Szobráncz,
 Zsolna.

Homonna,
 Léva,
 Nagykapos,
 Nagytapolcsány,
 Ungvár,

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používáné novinových známek povolenofeditelstvim pošt. a telegr. v Košicich o 34 370/V. 1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felkérő Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felölös szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicseri lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Fehér holló.

Hivatalos egyházi lapunk olvasóinak aligha került ki figyelmét az a beszélgetés (interjú), amelyet a Prágai Magyar Hirlap munkatársa legközelebb folytatott (Lásd a lap 1930. január 4. sz.) Dr. Móricz Józseffel, a kassai törvényszék büntetőtanácsának elnökével s melynek folyamán ez utóbbi élénk megvilágításba helyezte a háboru utáni évek s napjaink erkölcsi állapotait, rezignáltan állapítva meg, hogy a béke viszonyaihoz képest megtízszereződött a bűnesetek száma; az emberi élet sokkal értéktelezenebb holmivá devalválódott, mint az annakelőtte volt; az emberek nagy részénél ma hiányzik az adott szó szentsége s nem tartja magára nézve kötelezőnek ígéretei beváltását; „az emberek egy része — ugymond — hozzászokott a könnyű meggazdagodás gondolatához, nincs a munkásélet verejtékéhez idomított fizikum és lelki berendezése, ezért vagy a falusi emberek hiszékenységét igyekeznek kihasználni a könnyebb megélhetés bázisául, vagy a határviszonyok miatt előállott csempészet fejlődésében látják vagyonosodásuk kulcsát”; mindennek következménye aztán az, hogy soha annyi büntett nem rázta fel az élet nyugalmát és soha annyi ügy nem foglalkoztatta az igazságszolgáltatást, mint napjainkban.

A kétségtelenül rendkívül figyelmetkeltő beszélgetés legérdekesebb része azonban az, amikor a kiváló bíró leszögezi, hogy „az erkölcsi élet züllésének megakadályozására már ma kevés a bíróság, a példás büntetés elrettentő hatása gyenge, valahol a lelkek mélyén kell megkezdeni a gyomolást”, épen azért a bírónak munkatársat, segítőtársat kell nyernie „politikusan, magánemberben, a vallás hirdetőiben és az iskolák tanítómestereiben”.

Ez utóbbi nyilatkozatot rendkívüli érdekléssel s egyszersmind örömmel olvastuk. Ime, végre valahára egy nyilatkozat a legilletékesebb ajakról, egy olyan ember szájából, aki jól ismeri az emberi élet mélységeit, mert mindig azzal foglalkozik, épen azért megállapításai a legnagyobb hitelreméltók és most kijelenti, hogy a züllés megakadályozására, a bűnözés megállítására nem elég a büntetés és a börtön, nem elég maga a bitófa sem, hanem az orvoslást másutt és pedig a lelkek mélyén kell kezdeni és ebben a munkában nem lehet nélkülözni a vallás hirdetőit, az egyház szolgálóit! Végtelenül jól esik olvasnunk ezeket a szavakat épen most, amikor immár nem világi hatalmasságok járnak Canossát az egyház képviselői előtt, hanem a Krisztus szolgálóinak jut ez osztályrészükül; amikor maga a legfőbb intéző hatalom, maga az államhatalom jár elől az egyház szolgálóinak megalázásában; amikor az államhatalom minden cselekedetén meglátszik, hogy csak kényszerből, a politikai viszonyok kényszerítő nyomása alatt tartja fenn azokat a kapcsolatokat, melyek őt a keresztyén egyházakhoz csatolják.

Üdv Móricz József dr.-nak, ki őszinte és bátor volt a nagy nyilvánosság előtt kinyilatkoztatni s tudomására hozni országnak-világnak s legfőképen a hatalom birtokosainak azt, amit mi, a vallás szolgálói, mindig hirdettünk, de szavunk kiáltó szó volt a pusztában, mert az emberek nagy része közömbös, vagy hitetlen lélekkel hallgatta, hogy vallás nélkül, hit nélkül, a Krisztus nélkül nem lehet gátat vetni a bűn mindent pusztító rettentő folyamának, nem lehet Sodoma és Gomorra lángjait nemhogy eloltani, de még oltogatni sem. Ha eddig csak fejeteket ráztátok, közömbös és hitetlen ember-testvéreim, míg csak tőlünk hallottátok ezt, most már elhíhetitek, mert ime most nem a vallás papjai, hanem egy világi ember és épen

egy bíró hangoztatja ezt, aki legközvetlenebb-ről figyeli az élet sötét mélységeit és ott tette azt a tapasztalást, ott jutott rá arra a meggyőződésre, hogy e mélységekből vallás nélkül, Krisztus nélkül nincs kivezető út; hogy van egy határ, ahol a bíróságok hatalma, ereje megtörik s ahol a bűn uralmát, a sátán hatalmát csak isteni beavatkozás, isteni hatalom tartóztathatja fel és győzheti le.

Az első fehér holló. És az első palmaág Krisztus zajtalanul, csendben munkálkodó és inkább méltatlanságokhoz, megaláztatásokhoz, mint elismeréshez szokott szolgálói számára. De hisszük, hogy ezt az első fehér hollót még számos fogja követni, mert ennek a hitetlen világnak előbb-utóbb be kell látnia és be is fogja látni,—mert különben jaj az emberiségnek,—hogy más kivezető út nincs. Vallás nélkül, Krisztus nélkül, — ne engedje az Isten, hogy bekövetkezzék, — a bűnesetek száma nem tiszereződni, hanem százszorozódni fog, a börtönök nem kiüresedni fognak, de megelni, sőt újabbakról fog kelleni gondoskodni és beteljesedik a rettentő profécia: „Támad egy nemzetiség más nemzetiség ellen, egy ország más ország ellen; és minden helyeken lesznek földindulások, és lesznek éhenhalások és háboruságok... Az atyafi az ő atyjafiát, és az atya az ő fiát halálra adja; és a magzatok támadnak az ő szülei ellen, és azokat megöletik...” (Márk ev. XIII. 8. 12.) Sokrészen nem beteljesedett-e már is? Annyi bizonyos, hogy sok jelét láthatjuk a beteljesedés közeledtének. A Krisztus országában ellenben, hol a Krisztus fog uralkodni az elmék és szívek felett: „kiki mind békességgel nyugoszik az ő szőlője alatt és az ő fügefája alatt”, „egyik nép a másik ellen fegyvert nem emel és többé hadakozást nem tanulnak”. (Mikeás IV. 3. 4.) És itt is beteljesedik a profécia: „Látom vala a Sátánt, mint a villámlást lehullani az égből”. (Luk. X. 18.) Epen azért hisszük, hogy be fogja látni csakhamar az állambatalom is, — meggyőzik erről a folyton szaporodó szomorú példák — hogy a társadalmi rend és béke fentartásában magának az államnak fentartásában nincsenek megbecsülésre méltóbb segítő-, munkatársai a vallás egyszerű szolgálójánál.

Természetesen, mi minden körülmények között, még ha folytonosan megaláztatunk és üldöztetünk is, vallani és tartani fogjuk azt, hogy Krisztus az, aki által meg akarja váltani Isten e világot, e hitünkre az életünket tettük rá és e hitünkért készek vagyunk szenvedni és megfeszítettetni is, de másfelől az is kétségtelen, hogy több eredménnyel közelíthetnők meg a célt, ha nemcsak egyes, a Krisztus szerelmétől szorongatott lelkek, hanem társadalom és állam készséggel támogatnának bennünket a felséges cél felé való törekvésünkben, hogy itt Krisztus legyen minden mindenkben és végre igazán boldog legyen az ember.

Adja Isten, hogy a fentiekben méltatott nyilatkozat ne csak fehér holló legyen, hanem egyértelmű meggyőződése magánembereknek, társadalomnak és államnak egyaránt!

Kövér Árpád.

Egyházunk és a politika.

Patay Tibor tollából a Ref. Egyh. és Isk. IX. évf. 52. sz.-ban megjelent egy, az „Egyházunk közéleti súlyával” foglalkozó cikk. A cikk írója egyházunknak a politikai életre gyakorolt hatásához érve: fájdalmas felsőhajtással leteszi a tollat s ezzel a tapintatos elhallgatással nyitva hagyja a sebet, melyet rajtunk a ma politikája ejtett. Valóban olyan kérdés ez, amelyhez nem lehet hozzászólni nekünk más-kép, csak a mellőzött lél fájdalmas panaszával.

A Szlovenszkói Református Egyház vezetősége sohasem politizált, jóllehet a politika a kálvinizmustól tulajdonképpen nem mentesíthető. Ez a kényszerű elzárkózás részéről: elveit megtagadó önmegtartóztatás volt. Oka a lojalitás, mert ha nyílt és becsületes politikához nyult volna: föltétlenül és megalkuvás nélkül támadnia kellett volna: minden eddigi kormányt, hisz a meg nem értés, sőt rosszakarattól lóba térdenfélül kilógott az egymást váltogató kormányok üres tarisznyáiból. Egyházunk elveit félretevő önmegtartóztatása tehát a legfényesebb dokumentum lojális magatartása mellett.

Ez a fájdalomkszülte szerénység azonban nem jelenti, hogy a hivatalosan politikamentes Szlovenszkói Ref. Egyház ne képviseltesék sem az aktív, sem a passív magatartást tanúsító pártok részéről, számarányának megfelelően, abban a parlamentben, amelynek körtermében a mi sebeink a legfájdalmasabb, legöregebb és a leggyorsabb orvoslást igénylő sebek.

Patay Tibor említett cikkében tapintatos akart maradni s nem akarta az ellenzéki magyar pártok szemére vetni sértő mellőzöttségünket. A nagy cseh és szlovák pártoktól semleges magatartásunkért mi nem vártunk és nem várhatunk hasonló udvariasságot, csupán jó lelkiismeretükre és a demokrácia igazságaira apellálunk, amely sokat hangoztatott demokrácia csak akkor méltó szép nevéhez, ha az abszolút igazság és méltányosság, nem pedig holmi olcsó politikai és sovén nemzetiségi szempontok irányítják.

De igenis joggal elvárhatjuk, hogy azok a pártok, amelyek szavazatuk egy jó részét mindenkor a mi egyháztagjainktól nyerték: „legálább egy” mandátumot a ref. lelkészek között is kisorsoljanak. Amikor arról suttogtak, hogy a kassai római kath. püspökség nem jó szem-

mel nézi, ha papjai parlamenti mandátumok birtokosai: a ker. soc. párt illusztris vezére sietett kijelenteni és publikálni, hogy az egyház eminens érdekeit tekintve, az eddigi számaránynak megfelelően, ezután is részt akar osztani mandátumaiból a róm. kat. lelkészeknek. Beváltotta ígését! De azt nem vették észre, hogy nekünk is vannak megvédendő érdekeink, feltárandó sebeink nemzeti és kulturális érdekeink és értékeink, vagy legalább is elfelejtették hasznómódon honorálni ezeket. Jelölőlistán a mi szavazóink is olvashattak ref. lelkész jelöltről, mégpedig acceptábilisnak nevezhető helyen, de a mandátumok szétoztása felett már a párt disponált. Mi végtelen hálások vagyunk azért is, hogy Szilassy B. dr. egyh. ker. főgondnok ur részesült ilyen kitüntetésben, de ő — egyházi érdemeitől eltekintve — erre különben is praedestinálva volt közéleti szereplése folytán is. Mi végtelen hálások vagyunk, hogy az ellenzéki magyar pártok, a római kath. egyház érdekeinek védelmezése mellett és a kisebbségi jogok hangsúlyozása kapcsán, a mi sebeinkre és jogainkra is fölhevítik a honatyák figyelmét: de föltétlenül látni akarunk magyar ref. lelkészt is a parlamenti képviselők között számarányunknak megfelelően, mint ahogy a róm. kath. egyház enémü kitüntetésére oly nagyon vigyáznak, még kivánság ellenére is. Hangsúlyozom azonban, hogy minálunk ez nem csupán hiúsági kérdés, de ha ez volna, még úgy is kielégítendő. Amikor a Ref. Egyház hivatalosan elzárkózott a politikától, ezzel nem adott okot arra, hogy kulturális, morális, nemzeti és szociális érdemeit és értékeit ne jutalmazták.

Ha levonjuk az elmúlt decennium idevonatkozó tanulságait, be kell látnunk, hogy a szerénység és közönbőség egyházunkra nézve eredménytelen és káros önmegtagadás. Még minden egyes kormány — abszolút közönbőségünk dacára — mellünknek szegezte az illojalitás vádját. A velünk éreztetett mostoha bánásmód, jogainknak és követeléseinknek a mai demokratikus Európában páratlan és merész semmibevevése: ékes bizonyosság amellet, hogy nálunk minden politikai-receptek szerint készül s addig nem létezőnk és nem számítottunk, amíg valamilyen irányu politikai szerepet nem játszottunk. Az ellenzéki magyar pártok pedig — ne essék zokon a valóság megmondása — okatlanul mellőznek, de csak az érdem jutalmazásánál.

A Ref. Egyh. számára a reánk következő decennium legyen minden téren az aktivitás decenniuma és éreztesse közéleti súlyát a politikában is!

Ma a politikai constellatio választások előtt olyan, hogy a pártok késre mennek egy-egy szavazatért. Bár kevesen vagyunk és sajnos egységesek sem vagyunk, de még így is tudnánk disponálni annyi szavazat fölött, hogy

jókorát emelkedne a „becsértékünk.“ Öntudatosítsuk, fegyveljünk népünket politikailag is. Értessük meg népünkkel, hogy itt a legmagasabb érdekről: egyházunk existenciájáról van szó. És én megvagyok győződve, hogy az egyház van olyan szent és a néplélek előtt áll olyan piédestalon, hogy megnyerhetjük vele népünket az elnyűtt, elcsépett és üresnek bizonyult kortesszavak harcában. A római kat. egyház e téren is praktikusabb és nevelőmesterünk lehet, mert nem hagyja a politikát sehohsem befolyás nélkül.

S ez a mi politikánk aztán legyen abszolút tiszta kálvinista politika, amely kizárólag az egyház adott helyzetét tartja objectumának, kulturavaink és nemzeti értékeink növelésére és Isten minél nagyobb dicsőségére.

Nagykövesd 1930, jan. 6. *Keresztuy László*
ref. lelkész.

„Egyházunk közéleti sulya.“

Irta: *Boross Kálmán.*

Mindig örömmel olvasom világi urainknak, presbitereinknek és egyszerű egyháztagsainknak cikkeket, melyek egyházi lapjainkban jelennek meg. Bár minél gyakrabban részesülhetnénk ezen örömben! Hiszen nálunk nincs külön klérus, a mi egyházi szervezetünk elválhatatlan kapcsolatban van a világi papsággal.

Patay Tibor urnak hivatalos lapunk mult év 52-ik számában, fenti címmel megjelent cikke meleg érdeklődésről és nehéz helyzetünkben segíteni kívánó jóakarataról tesz tanubizonyosságot.

Az ő gondolatmenete inspirált engem az alábbiak megírására.

I. *Református közszellem létesítése a sajtó után.* Mindenki tudja, hogy ma már a sajtó olyan nagyhatalom, mely milliók lelkületére hat irányítóan.

Nem nélkülözheti ezt se a börze-spekuláció, se e hágai békeszövetség, se a titkos haditanács, se Rómának világhatalmi terjeszkedési törekvése.

Ki is használja mindenik saját céljainak elérésére, tekintet nélkül arra, hogy a nagy elterjedésnek örvendő hirlapnak szerkesztője zsidó, pogány, vagy keresztény vallású, azzal se sokat törődik, hogy minő világnézetű a politikában.

Mostanában 8 darab *Tolnai Világlapját* kaptam olvasni. Nincs egyetlen szám köztük, melyben több oldalon ne lenne képekkel illusztrálva ez vagy az a nevezetes magyarországi róm. kath. esemény. A hercegprimás arcképe ezzel vagy azzal az eseménnyel kapcsolatban majdnem minden számban benne van.

Csak mi magyar reformátusok szeretjük a struc-politikát a sajtó terén. Sőt papjaink még gúny tárgyául is szolgálnak saját kartársaik részéről, ha világi lapba irnak. Ezért van, hogyha

valamelyes nagyobb megmozdulásunk alkalmával tudósítás jelenik meg egyik vagy másik világi lapban, ilyeneket olvashatunk: N. N. református vagy éppen evangélikus „püspök fényes segédlettel celebrált”, vagy „beszentelte a koporsót”, „az ünnepi szent misét szolgáltatta”.

Ézelőtt 18-20 évvel, még a régi dunántúli egyházkerületi ülésen tárgysorozaton volt egy magyar református napilap kiadásának kérdése. Sok felszólalás történt, főként a szükséges összeg előteremtése érdekében. Én mint kerületi képviselő azon aggodalmamnak adtam kifejezést, hogy a mi felekezeti napilapunk nem lesz képes fenntartani a már meglévő napilapokkal a versenyt. E helyett azt ajánlottam, hogy minden tollforgató papunk és világi urunk lakóhelyéhez legközelebb levő napi vagy társadalmi lapba dolgozzék, akár mint tudósító, akár mint vezércikk vagy tárca író. Ne erőltessük a kálvinista politikát, hanem *mint titkos szélnek zúgdsát* vigyük a sajtóba a kálvinista világnézetet, kálvinista erkölcsöt és kálvinista egyházalkotmányt.

Ma is ugyanez a véleményem. Azóta több kísérlet történt Magyarországon kálvinista napilap érdekében, de bizony nem sok eredményel.

Szerintem *Jókai Mór*, aki semmiféle egyházi tisztségre nem volt megválasztva, többet használt kálvinista szellemű műveivel vallásunknak, mint igen sok püspökünk egyházkormányzati ténykedésével. De ugyanezt állítom a kis csilizpatasi egyház lelkészéről is, aki a róm. kath. lelkészek által létesített *Csallóközi Hirlapban* sűrűen vezércikkezik.

II. Kulturegyesületekben és társadalmi mozgalmakban való tevékenységünk.

Régi óhajtam, hogy vajha valaki adna ki úgy itt, mint Magyarországon az élő református költőktől, íróktól *anthológiát*, vagyis szemelvényeket írásos munkáikból. Hadd látna meg a világ, hogy mennyi kálvinista írói tehetség van azokban a falusi templomokban, népiskolákban és a társadalomnak minden rétegében elrejtve, mint aranypor a folyó főnyében!

Szónokainkról nem is szólok, mert katolikus és zsidó előtt közismert tény, hogy mi szónokló vallásfelekezet vagyunk.

És mit látunk kulturegyesületeinknél? Igen sok igazgatósági tagja van, a ki egész életében a hivatalos írásokon kívül csak a levélírásművet gyakorolja. Kálvinista alig van néhány, sőt ha az elnök református, akkor a tagok között még kevesebb a református beválasztott tag. Elvünk, hogy *mi nem csinálunk felekezetieskedést*. Ezt szokták leginkább felhasználni a róm. kath. világuralom érdekében ellenünk. Ezért van, hogy Magyarországon a református kormányzó és református Miniszterelnök uralma alatt valóságos Pázmány Péter-korabeli eredménnyel működik a klerikalizmus. A társadalmi mozgalmakban való mellőzésünket kívántuk

pótolni a különböző helyeken tartott diák-, leány-, presbiteri konferenciákkal. Mi lett a jutalmunk? Vezető embereink közül akadtak, a kik indexre vetették azokat, akik azokon felolvasásokat, előadásokat tartottak.

Ilyen körülmények között két malomkő közé jutottunk Patay Tibor ur cikkének ezen részével: „*Ref. lelkipásztorainknak mindent el kellene követni, hogy a ker. világszemlélet kerüljön ki diadalmasan a küzdelemből. Tehát minél több ref. lelkipásztornak kell ott állani az első sorban, azok között, akik szellemi, kulturális, társadalmi életünket irányítják.*”

III. Gazdasági élethez való kapcsolatunk.

Idevonatkozólag Patay Tibor ur azt írta, hogy: Modern korunk legégetőbb problémája a szociális kérdés. Milyen lájó dolog bevallani, hogy mi még csak hozzá se szólottunk ehez a kérdéshez, nemhogy megoldási módot kerestünk volna! Most is használatban levő, több évtizedes egyházi törvényünk a 4 gyermekes családokat 15%, a 6 gyermekeseket 25% egyházi adókedvezményben részesíti, tekintet nélkül az illetők anyagi helyzetére. Hol van ez, kérem, az állami törvényekben? Nálunk az állami tanfelügyelő az 50 filléres beiratási díjat felakarja emeltetni 4—5 koronára, vagyis valorizált értékben kívánná az iskolai könyvtár részére beszédetni. A tandíj-kárpótlási 200—300 aranykoronát azonban tizenegy év óta nem jut eszébe az állammal valorizált értékben fizettetni. Köztudomású dolog, hogy a legszegényebb szülőknek van legtöbb iskolás gyermekük.

Mi falusi lelkészek, azt lehet mondani, hogy egy fedél alatt lakunk a földmives-proletáriátussal. Igaz, hogy a viláfordulat által megerősödött szociális és kommunista világnézet agitátorai a szegénység nagy részét mesterkedésekkel elidegenítették nagy tömegekben a templomtól és a vallástól, de igen-igen ritkán és talán csak városokban lehet arra eset, hogy születéseknél, házasságkötéseknél, temetésekénél ne vennék igénybe a lelkész szolgálatát. Okos lelkipásztor ezeket az alkalmakat használja fel templomba nem járó hittestvéreinek tanítására. Igenis hittestvéreinek, mert arra a legvadabb kálvinista-kommunista se kapható, hogy ősei vallását elhagyja. Az én tapasztalatom az, hogy igen szeretnek hivatkozni szociálista és kommunista keresztyén politikusaink annak a Krisztusnak Bibliában lefektetett elveire, a kit mi is prédikálunk.

Igen nehéz a néppel együtt — sőt az adójukból is élő lelkésznek helyzete, mikor látja, érzi az általános gazdasági romlás — szülte nyomort, az életnek igazságtalanságait és nem segíthet a bajon.

Több országos konferenciánkon vettem részt. A zsufolt templomokban vegyesen voltak szegények és gazdagok. Azok a lelkes közös énekek és imák megerősítették hitemet, hogy Krisztus

tiszta evangéliumi országán a pokol kapui soha se vehetnek diadalmat!

Mi mult évben közel harmincezer kor. költéssel állítottunk templomunkba új orgonát, de nincs az a teljesen vagyontalan szegény, a ki legalább 5 kor. *önkéntes* adományával ne járult volna hozzá.

A szegény és gazdag közötti különbség megszüntetését, azoknak egymáshoz való közeledését, megértését célozta több konferenciái előadás. *Bertók Béla* püspök ur kiadásában megjelenő: „A szeretet kiskönyvtára” 14. száma *Zsemlye Lajos* helényi lelkésztestvérünk: „A kálvinizmus és a vagyon kérdése” című munkáját hozta 1925-ben. Ez olyan népszerű nyelven írott 2 K-ás füzet, hogy minden lelkész önmaga ellen vét, ha gyülekezetében ismeretterjesztő előadáson fel nem olvassa és a legszelesebb körben nem terjesztí.

Hasonló jó munka: *Fiers Elek*: „Isten pénzügyei” című műve, mely az „Ifju Erdély” kiadásában jelent meg és a ruszinszko ref. kerületi iratterjesztésben 5 K-ért kapható.

Nemzetgazdasági tudományos munkák megírása, de talán még olvasása se tartozik a lelkipásztorok hatáskörébe.

A földtermések árváltozása hogy nincs arányban a ruha és egyéb ipari cikkek árváltozásával: ezt mi, faluról tanítató lelkészek ép-ugy szenvedjük, mint a földmunkás proletárok.

IV. *A politikai életre gyakorolt hatásunk.* Ez a mi legnehezebb problémánk református magyaroknak, főként lelkipásztoroknak. Száz és száz égő-fájó sebünk van. Egyházaink, iskoláink, lelkészeink, tanítóink sérelmeiről, panaszairól vaskos könyvet lehetne írni és nincs szószólónk se a nemzetgyűlésen, se a szenátusban. Két lelkészünk volt jelölve a szenátor jelölő listákban, de tisztes távolban. Itt érvényesül leginkább az az elv, hogy első személy az én. Lehet mondani, hogy valóságos magyar kálvinista bűn a hivatal után való törtetés. Azt gondolják sokan, hogy az által „többek, nagyobbak lesznek”, ha saját kedves személyüket előtérbe tolvá, hivatalba, tisztségbe jutnak. Igaz, hogy a közmondás azt tartja, hogy „*Akinek az Isten hivatalát ad, észt is ad hozzá*”.

De minő fájdalmas dolog, hogy lelkészeink közül választás utján alig akad, a ki a mostani választási rendszer mellett a helyi községi képviselőtestületbe is bejutna. Ezért ván, hogy tiszta református falukban is fel-felvetődik a ref. felekezeti iskolának községesítése. A lelkésznek kell községi gyűlésen kívül megértetni a lakossággal, hogy tulajdonképen miről van szó?

A róm. kath. lelkészek képviselve vannak mindenütt, az egész vonalon. Olvastam már több községet, ahol a plebánost bírónak választották meg. Ezért nem lehet csodálkozni, ha a lelkészek teljesen visszavonulnak a világi politikától.

Alig adunk magunkról életjelet a külvilágnak és mégis mi vagyunk a legveszedelmesebb államellenes náció kolomposai az állami hivatalnokok előtt!

Krisztusunk a világ bűneért szenvedett keresztalált.

Problémáink.

Az „újreformáció” kettészakadása.

(Galambos Ntű, cikkéhez.)

1. Mintha a „semper reformari debet” harca lenne az irás. Legalább is első tekintetre. Kettő miatt nem az: 1. a reformációt partikulárisnak mondja, piélista módon: személyrekorlátozottan. Pedig a reformáció mindig isteni dolog volt, tehát az örök-tökéletes felé haladás. A Lélek törte szét a megavult formákat. 2. Hiányzik a konstruktív kritika. Azt a kritikát hívom így, amely épít és ezt nem találom meg itt; lehet: a bennem lévő hiba miatt.

2. Az újreformációsok kettészakadása szerint a konferenciázók kettéválása. A dolog őszintén az, hogy nincs kettészakadás; csak kiválás, amely csak egy, esetleg két-három személyhez kapcsolódik. Ezért még igazán sikerülhet minden, mert hisz csak a tisztulás, azaz a megértés felé megyünk ebben.

A vád, melyet azzal a csoporttal szemben állít fel, amelyhez nem tartozik, az, hogy „ótestamentumi módszerrel — ethicumot adó”-an dolgozunk.

Itt szerénytelenül magamról kell szólnom, mivel az Ady-cikkért megtámadott én vagyok. Tíz sor után Ntű Uram már ahhoz a tévedéshez, de inkább vádhoz fog, hogy mi felkeltjük a szindarabok és bálók új egyházépítő korát. Tessék elhinni, Nagytiszteletű Uram, nem a losonci etikai kurzusból tanultuk meg: mi az „ethicum” — és az immoralitas. Nem vagyok aztán a konferenciák elmaradhatatlan prédikáló előadója; megjegyzem, hogy az első konferenciáinkat a prédikáló előadások tették tönkre, különösképen a komáromit. Nem vagyok abnormálisan fiatal, huszonhat évemmel felelek mindenképen. Nagytiszteletű Uram cikke szerint nem „jeles ésszel megáldott”, hanem gyengeelméjű vagy hitetlen vagyok. A kettőt talán helyettesíthetem: a psychopathológikussal. Nyilvánvaló ez, hiszen az Egyháznak ártok romlott ítélőképességemmel. Keserű dolog csak az, hogy a protektorom, a tanítóm és legujabban a principálisom ir így. Az vigasztal, hogy tudom, mi nem rendelkezhetünk a menyország felett, az embereket nem mi pecsételjük el „praedestinati ad bonum — és — ad malum”-ra. Ezért hordom szívesen a rámsütött Sátán bélyegét.

3. A tulajdonképeni tárgy nem Ady, nem én, hanem a másik tábor. Miért nem irnak

hozza nevet is, — olyan „harc a semmibe” — így és pogányos a „nomina sunt otiosa”. Amit Galambos Ntű, ír: a „hogyan lehetsz hívővé?” — a megtérésre tartozó. A megtérés csak külső, amelyen át kell jutni. Csak átmenet. Jaj annak, aki ennél álldogál, vagyis stagnál. Az elítélt másik irány eszerint Galambos Ntű véleménye, legalább is írása alapján tul van ezen. De azért kárhóztatni valakit, mert előbbrejutott — nem értem, különösen akkor nem, ha Isten országáról van szó. A „hogyan lehetsz hívővé” túlságosan anthropocentrikus, sokkal inkább katolikus vagy legjobban esetben a lutheri „Wie werde ich selig” magyar megfogalmazása. Tanum: a losonci teológia majdnem negyven hallgatója, hogy a dogmatika katedrájáról elítélte ezt Galambos Ntű. Hasonlóképpen emlékezünk, hogy kárhóztatta a pietizmust, a methodizmust, az antropocentrikus teológiát — nem értem: akkor ma miért kellene a konferenciákra: sámánisztikus igehirdetés, „exercitia spiritalia,” bünbocsátó cédulák és még más ilyenek. Az időben néha igen megváltozunk mi is.

Befejezésül egyet: Az Ecclesia visibilis (vagy ahogy a lutheránusok mondják: large dicta): több nálunk, több, mint a két konferenciázó irány és ezért fontosabb az embereknél.

Zsigárd, 1930. január 6. *Narancsik Imre.*

Hozzászólás egy esperesi körlevélhez.

Gyalóky esperes ur vasárnapi iskolával foglalkozó körleveléhez,—mivel Boross Ntű, ur ezzel kapcsolatban felemlítette a „losonci káplánt”—az igazság kedvéért azt szeretném csak megjegyezni, hogy a „tervezet” tényleg Losonc-ról való.

Sörös Ntű, vezette bele ugyanis tanítványait a gyakorlati cura pastoralis nyomán az igazi kálvini értelmű „vasárnapi iskola” vezetésébe. Azonban a körlevél szerinti tervezet már veszt eredeti értékéből. Losoncon ugyanis ez a vasárnapi prédikációra előkészítő szombati hit-tanóra tananyaga volt, hol a textust, — alkalmazkodva a gyermekek lelkéhez — kifejtette és betanította Sörös Ntű, ur.

Tehát gyülekezeti, „istentiszteleti” szerv volt az ugynevezett vasárnapi iskola.

Ezzel a megjegyzéssel tartozunk az eredeti szerzőnek, Sörös Bélának, de tartozunk azoknak is, akik a tervezet eredetét, hibáit s jó oldalait egyformán mérlegre vetik. (Mindezeket különben Galambos Nt, urnak tudnia kell, mert a teológiának előadója volt.) *Czirók.*

H I R E K

— **Halálozás.** Szombathy Csapó János felsőnyarádi lelkész 1929 december 14-én, 58 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése nagy részvét mellett december 16-án

folyt le. Özvegyet és kiskorú árvát hagyott maga után. Az elhunyt puritán jellemű, pontos, kötelességteljesítő lelkipásztor s jó barát volt. Áldás emlékére!

— **Lelkészválasztás.** A zsigárdi református egyházközség január 5-én tartotta lelkészválasztó közgyűlését Pap Árpád vágfarkasdi ref. lelkész elnökle mellett. Az egyház választóközönsége Kalitza László komáromi segédlelkészt, egyhangu meghívással választotta meg a gyülekezet lelkészévé. Isten áldása legyen munkásságán!

— **Szeretetvendégség.** A Komáromi Protestáns Jótékony Nőegylet, amely az emberbaráti jótékonyosság gyakorlásában félszázad óta áldásos tevékenységet fejt ki, január 19-én, vasárnap este 6 órakor, a Kollégium nagytermében szeretetvendégséget rendez, szegényeinek segélyalapja javára. A szeretetvendégség komoly vallásos műsorral lesz egybekötve, amelyen Rácz Elemér magyarsóki ref. lelkész, egyházmegyei tanácsbíró bibliamagyarázatot tart, Kalitza László zsigárdi lelkész imát mond, Jánossy Lajos ev. esperes-lelkész szabadelőadást tart, Tóthkárolyi Ibolyka zongorázik, Schönvizner Iza szaval, Sörös Tinka községi iskolai tanítónő gyermekkara pedig magyar dalokat ad elő.

— **A felsőszabolcsi egyházmegye** ismételen Kovács Lajos kisvárdai lelkészt választotta meg esperesévé.

— **Üjlap.** Az Országos Református Presbiteri Szövetség miskolci értekezletének határozata folytán megindult a presbiterek lapja s megkezdte a református presbiterek öntudatra ébresztésének munkáját. A „Magyar Presbiter” első számába a vezércikket Szabó Imre felelős szerkesztő írta Beköszöntő címmel.

— **Országos hitoktató konferenciát** tartottak Magyarországon f. hó 2-án a hitoktatók, a melyen rendezetlen anyagi helyzetük szanálásának módozatait tették megbeszélés tárgyává.

— **A Magyar Kálvin Szövetség** december 20-án tartotta évi közgyűlését Budapesten Bernát István és dr. Ravasz László elnökle alatt. Az évi jelentést dr. Porcs István ügyvéd, jogtanácsos olvasta fel.

— **A párisi ref. lelkészi hivatal** a Franciaország területén élő református magyaroknak ingyen bibliát küld, a mennyiben azt kéri.

— A német theologiai fakultások, melyeknek népessége a háboru következtében nagyon megcsökkent, ismét visszanyerték régi virágzásukat. Hallgatóiknak száma, amely 1914 ben 3000 volt s amely 1925-ben 1800-ra csökkent, folytonosan növekedett és a legutolsó szemeszterre a hallgatók száma 4311-re emelkedett. A leglátogatottabb egyetemek a következők: a berlini és a tübingeni, amelyekben 536 illetve 812 volt a hallgatók száma júliusban: Marburgban és Erlangenben 403 an, illetve 395-en iratkoztak be.

HIVATALOS BESZÉD

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak! A Nt. Esperesi és lelkészi hivatalok útján felhívom azokat a segédlelkészeket, akik az 1930. évben második lelkészi vizsgálatra szándékoznak előállani, hogy ez iránti kérvényüket, — első lelkészi vizsgai bizonyítvánnyal (egyházilag hitelesített másolatban) és a két gyakorlati évről szóló működési (esperesi) bizonyítvánnyal felszerelve — az egyházkerületi papi főjegyzői hivatalhoz (Csicsér, p: Velké Kapušany, ž. XX) 1930. szeptember hó 1-ig adják be. Ugyancsak oda küldendők be a papi vizsgai dolgozatok is ugyanazon határidőig.

Írásbeli tételekül kitűzöm a következőket:

I. Egyháztörténeti tételek: A) „Az 1790-91. -iki XXVI. t. c. keletkezése a korszaknak, melyben létre jött, a festésével és ez országgyűlés legnagyobb alakjainak (kath. és prot.) jellemzésével. E törvénycikk vívmányai a megelőző vallásügyi törvényekkel szemben, valamint hátrányai a valódi vallásszabadság szempontjából.”

B.) „Az egyházi fegyelmezés képe a XVI. és XVII. századok, és a budai zsinat végzése alapján. Kifejtendők azok az okok, melyek miatt a fenyték azon szigorú formái megszűntek és előadandók a fenyték azon módjai, amelyekkel azok ma helyettesíthetők volnának.”

E két tétel közül az egyik kidolgozandó.

II. Homilétikai tétel: Pázmány Péter és Alvinczy Péter igehirdetői jellemzése egyházi beszédek alapján.”

III. Egyházigogtanból: „Elősorolandók azok a csehszlovák iskolai törvények, melyek alapján a lelkipásztorok, az egyházi előjárósággal karöltve, iskoláink autonómiáját védelmezhetik.”

A homilétikai vagy egyházi jogi tétel, szabad választás szerint, kidolgozandó.

IV. Egyházi beszéd: „Irandó, szabadon választott textusalapján, reformáció emlékűnnepi be-

széd, melyben a szónok meggyőző és lelkesítő erővel fejtsse ki a reformáció áldásait a vallási és nemzeti megújulás szempontjából.”

V. „Bibliamagyarázat irandó: Apostolok cselekedetei IX. r. 1-22. versei alapján.”

Az egyházi beszéd és bibliamagyarázat minden jelölt által elkészítendő és a vizsgán előadandó. Atyafiságos szeretettel: *Péter Mihály* püspök.

Pályázat. A szalóczi (Gömör m.) ref. egyház presbitériuma az orgonista-kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: megfelelő lakás, melléképületekkel; 1/4 telek jó minőségű szántó és rét; 10 mm. vegyes termény a hivatól; 12 m. tűzifa beszállítva; 100 kor. az egyház pénztárából; stóla s megfelelő államsegély. Kötelessége: az osztatlan iskola vezetése, kántori teendők végzése, énekkar vezetése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Az iskola tannyelve magyar. Pályázhatnak állampolgársággal s nostrifikációs vizsgával bíró ref. vallású férfi tanítók. Pályázati határidő 1930. január 3. Az állás a választás után, legkésőbb február 3-án elfoglalandó. Pályázati kérvények a szalóczi ref. lelkészi hivatalhoz (up. Berzete) küldendők. *Presbitérium.*

Pályázat. A lasztóczi ref. egyház az 1930 év folyamán iskolát akar építeni. Az államépítészeti hivatal által jóváhagyott terv a lelkészi hivatalban megtekinthető. Érdeklődő építő-mesterek felhivatnak, hogy ajánlataikat a lelkészi hivatalba f. évi febr. 15-ig nyujtsák be. A munka árlejtés útján való kiadása márc. 2-án fog megejtetni. Mindennemű fuvart az egyház tagjai teljesítenek.

Pályázat a zsiپی ref. kántortanítói állásra. Javadalom: 2 szobás lakás, melléképületekkel. 9 köből 1 véka buza, 9 köből 1 véka rozs, 14 m. tűzifa beszállítva, iskola fűtésre 16 m. fa beszállítva, felaprózva; 6 hold 539 □-öl (Supis szerint: 5 kath. hold 1096 □-öl) föld és rét a zsiپی határban, lekaszálvá, takarva és behordva a széna, Dulházán 1 embervágó rét (összeírás és kath. szerint: 975 □-öl), 330 □-öl kert és a zsiپی temetőnek (kb 1167 □-öl) nyári használata, 2 drb tehénre szabad legeltetési jog, sertéstartás szabadon. Kötelessége: a tanítói és kántori teendőkön kívül kórus vezetése, valamint a lelkész akadályoztatása esetén mindenkor istentisztelettartása. Dulházán Karácsony, Husvét és Pünkösdkor másodnap reggel megy a legátussal. Pályázatok 1930. február 1-ig adandók be a zsiپی ref. -lelkészi hivatalhoz (u. p. Batka). Pályázhatnak nostrifikációs vizsgával, állampolgársággal bíró református férfi tanítók. Az állás a választás után azonnal elfoglalható. Zsiptől 2 km. re állandó autóbuzsjárat Rimaszombatba, napi kétszeri közlekedéssel.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
és a
Phönix Életbiztosító Társaság
képviselése.

Központi Iroda:
POZSONY,
Grössling ucca 34.
az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolczi Lajos
Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-ruhákat, PAPI PALASTOKAT, asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

ELEKTRO - RÁDIÓ

Glanz és Szekeres Uzhorod,
Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részlettelzési feltételek.

DUNA-BANK

Központ:

BRATISLAVA.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novinových známek povoleno s předložením pošt. a telegr. v Košicích g 34,370/V-1925.

886

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárno

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA VÉLKE KAPUŠANY” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A szlovák református egyházak

romlásáról, a szlovák kálvinisták hitűségének gyengüléséről, vallásos buzgóságuk, áldozatkészségük elapadásáról beszélnek és irnak a közöttük működő lelkészek. Hogy a baj csakugyan megvan s hogy a veszély nagy, azt megállapíthatjuk magából abból a szomorú tényből, hogy a különböző szekták terjeszkednek a szlovák gyülekezetekben.

A szlovák református egyházak ma is integráns részei a csehszlovákiai egyetemes református egyháznak s reméljük, hogy a jövőben is azok maradnak. S minthogy ez így van, nem burkolózhatunk a közöny és nemtörődés kényelmes köpenyébe s nem térhetünk napirendre a szlovák gyülekezetek romlása felett. A hittestvéri érzésből folyó kötelességünk, hogy figyelmünket a magunk nagy bajai közt is rájuk irányítsuk s próbáljuk feltartóztatni, sőt egészen elhárítani felőlük a romlás veszedelmét.

Korántsem állítom, hogy én az ottani bajokra biztos és gyorsan gyógyító orvosszereket tudnék ajánlani. Ezt csak akkor tehetném, ha közvetlen közelből nézhetném a sebeket. Azonban, —amint tudjuk— a fekélyes sebek gyógyításának két fázisa van: először meg kell tisztítani a sebet a fekélytől s csak azután következhetik a gyógyítás második fázisa: a seb beheggesztése. Ezt a methodust kell követnünk a szlovák kálvinisták sebeinek gyógyításánál is. Először szembe kell szállnunk és le kell számolnunk egy veszedelmes és végzetes tévedéssel s csak azután lehet hozzáfogni a bajok orvoslásához.

A szlovák kálvinisták, illetve azok mai szellemi vezérei abban a nagy tévedésben vannak, hogy az összes bajok egyedüli remédiuma: *a külön szlovák egyházmegye felállítása.*

Valami csodálatos önámítással minden baj és veszedelem forrását abban a körülményben vélük felfedezni, hogy a szlovák kálvinisták mindeddig nem szervezkedhettek külön közigazgatási közösségben. Ez a nagy tévedésük motiválta azt a lépésüket, hogy a tiszáninneri egyházkerület elnökségétől, az egyházi törvények jóváhagyása előtt követeljék a szlovák egyházmegye felállítását s fait accompli-val fenyegetőzzenek.

Ez a végzetes tévedés tereli el figyelmüket a bajok igazi okairól s ez akadályozza őket abban, hogy a gyógyítás helyes módjait megtalálják.

Pedig milyen könnyű leszámolni egyszerűsmindenkorra ezzel a tévedéssel!

Husz év óta van alkalmam csaknem egészen közelről figyelni a szlovák gyülekezetek életét. Egyházmegyénkben s másutt is ezek voltak a magyar rezsim idejében a hitbuzgóságnak, az áldozatkészségnek ragyogó példái. A szlovák gyülekezetek voltak azok, amelyek önként emelték a papok, tanítók fizetését, ezekben épültek a legszebb templomok, paróchiák. A szlovák kálvinistákkal volt a legkevesebb baja az egyházi bíróságoknak; a futkározó atyafiak hiába mentek közülük, mert csodálatos szeretettel ragaszkodtak vallásukhoz s papjaikhoz. *Pedig akkor sem volt szlovák egyházmegye, sőt annak az ideája sem élt senki lelkében.*

S aztán jött az államváltás és kezdtek más szelek fujdogálni a szlovák gyülekezetekben. A legtöbb helyen megtagadták a belhivatalnokok fizetésének kiszolgáltatását; a régi jó békességet a viszálykodás és perlekedés váltotta fel s a megbomlott gyülekezeti közszellem maga tárta ki a kapukat a szekták inváziója előtt.

S most a szlovák kálvinisták vezetői azt hiszik, hogy ennek a szomorú metamorfózisnak az egyedüli oka a szlovák egyházmegye hiánya, pedig aki itt okozati összefüggést lát, annak rettenetesen sántít a logikája! Nem tudják, vagy nem akarják észrevenni, hogy a szlovák ref. gyülekezeteket a lelkiismeretlen politikai agitáció mérge deformálta. Ez fertőzte meg a szlovák szívek, hajlékok és templomok csendes evangéliumi levegőjét. Ez szított gyűlöletet a lelkipásztorok ellen, akiket híveik évtizedeken át szerettek és tiszteltek. A szlovák reformátusoknak külön egyházi közösségbe való szervekedésénél is az a legnagyobb hiba, hogy nem a nép lelkéből fakadt ez a törekvés, hanem politikai indítékokból.

S amikor erre őszintén rámutatok, a leghatározottabban tiltakozom az ellen a gondolat ellen, mintha én a külön szlovák egyházmegye felállításának ellene lennék. Hiszen a pozsonyi zsinaton az igen tiszteletreméltó ellenzék határozott vétője ellenére is azok között voltam, akik a szlovák egyházmegyeről szóló törvény-cikket megszavazták; azonban erős meggyőződésemből folyó kötelességemnek tartom küzdeni az ellen a balvélemény és hiú reménység ellen, hogy a szlovák egyházmegye felállítása, a szlovák gyülekezetek sebeit begyógyítaná. Őszintén kívánom, hogy szlovák lelkésztestvéreim óhaj-tása, a külön szervezkedést illetőleg mielőbb megvalósuljon, de végzetes hibának tartanám, ha ezt az időt ölhetett kezekkel várnák be abban a hiedelemben, hogy addig semmit sem tehetnek gyülekezeteik megmentése érdekében. Mert emlékezzenek vissza majd szavamra: a szlovák gyülekezetek mai romlásán nem a szlovák egyházmegye felállítása fog segíteni, hanem *lelkészeik politikamentes, komoly, céltudatos evangélizációs munkája*, amihez hozzá kell kezdeni még ma, mert lehet, hogy holnap már késő lesz!

(Ms.)

„Történelmi átértékelés.“

Részletek a kissárói diákkonferencián tartott előadásból.

A jelszavaknak abban a zuhatagában, amely az utolsó 3—4 évtizedben a társadalomra rászakadt, egyik legujabb és a mi ref. egyházunkat is közelről érintő jelszó a „Történelmi átértékelés“. Igaz, hogy azok, akik kitalálták, nem jelszónak tartják, hanem tudományos munkának, azonban az az eredmény, amelyet az ezen jelszó alatt folyó munka egyre-másra produkál, kétségbevonhatatlanul mutatja, hogy a legtöbb esetben nem érdemli meg a szó igazi értelmében vett *tudomány* nevet, mert nem a tisztia igazságkeresés a célja, hanem bizonyos irányú nézeteknek és törekvéseknek a múlt történelméből való igazolása, még az igazság ellenére is.

Könnyen felmerülhet az az ellenvetés, hogy ha ez így van, ha nem igazi tudományos munkáról van szó, ha csak elrepülő jelszó az egész: káról van szó, ha csak elrepülő jelszó az egész: mi szükség nekünk foglalkozni vele?!... Hi-szen az igazság ellenére ugyanis hiába dolgozik akárki, mert azt eltemetni nem lehet, „a sirból is kitor és eget kér magának“.

De nem úgy van! Így beszélni ma, a közel-múlt annyi szomorú tapasztalata után, nagyon optimista, nagyon kényelmes, sőt könnyelmű és felületes gondolkodásra vall.

Hiszen, ha csak a legutolsó 50 év eseményeit figyeljük is, észre kell vennünk, hogy egy ügyesen megfogalmazott jelszó s a jelszó érdekében ügyesen alkalmazott propaganda hány-szor győzelemre juttatott olyan gondolatot, amely talán teljesen hadilábon állott az igazsággal. Hányszor megmozdítottak így tömegeket, döntötték el országok sorsát, határozták meg jól vagy rosszul egy-egy egész nemzetek életét.

Igaz, hogy a jelszó csalárd volta előbb-utóbb kiderült, talán nagyon is hamar, de ez már nem tehetette megneemtörténtté azt, ami megtörtént s az elkövetett hiba helyrehozása nagyon sok szenvedésbe, nagyon sok erőfeszítésbe került, esetleg több nemzetek minden idejét és erejét felemésztette.

Ezért nem szabad könnyelműen elhaladnunk egy ilyen ártatlannak látszó, lényegtelennek tetsző jelszó mellett sem; különösen nem szabad akkor, amikor már kétségbevonhatatlan jelek mutatják a mögötte rejlő veszedelmet.

Es nem szabad különösen ebben a korban, amelyben mi élünk; különösen nekünk, akiknek olyan bőségesen van alkalmunk látni, hogy a hamis jelszavak és a mögöttük meglapuló hamis törekvések micsoda rombolást, micsoda garázdalkodást vittek végbe ebben a korban, ennek a nemzeteknek szellemi és anyagi életében.

Nincs idő arra, hogy példákat hozzak fel ennek igazolására, meg talán nekünk, az idősebb nemzeteknek felesleges is, hiszen ezeknek sulyát több tekintetben ma is hordozzuk, romboló, félrevezető, megtévesztő munkájukat pedig annakidején láttuk: az ifjabb nemzetekre nézve azonban már tanulságos volna néhány ilyen jelenség megismertetése, amikor a félrevezető szándékot csinos ruhába, a jól csengő szavak tetszetős ruhájába öltöztetve, sikerült igazság gyanánt árulni a népeknek és jó áron el is adni.

Gondoljunk csak a „demokratikus haladás“, „szabadság, egyenlőség, testvériség“, „liberalizmus“, „pacifizmus“, „népek önrendelkezési joga“, „népszövetség“, „nemzetközi döntő bíróság“, „általános leszerelés“ stb. jelszavakra, hogy mennyi mindent vártak tőlük, a maga idejében, mindeniktől a népek és a hozzájuk fűzött reményekből milyen kevés lett valósággá! Nem is szólva a bolsevizmus egyszer lángoló

gyűlöletet okádó, máskor meg a boldogság aranyhegyeit ígérő jelszavairól, amelyek mind egytől egyig a legvadabb hazugságokká lettek s amelyeknek egyedül a szerencsétlen tömegek félrevezetése, vagy később megrettentése volt a célja.

És fokozott vigyázatra, a legéberebb örködsére van szükség azért is, mert a jelszavak áradata még egyre tart, a jelszavak mögött meghuzódó hamisságok neve ma is: *légió* s a kifáradt, megtépett, beteg s ennek folytán itélő-erejében nagyon megfogyatkozott népeket jobbra-balra csalogatva viszik egyik katasztrófából a másik felé!

Soha nem volt nagyobb szükség arra, mint ma, hogy az emberi nemzet őrállói, akik a jelen és jövő nemzedék életiránya fordul meg, halálíg hiven álljanak meg őrhelyeiken.

Hogy azonban ezek az őrállók rendületlenül megállhassanak a rájuk bízott lelki és szellemi kincsek mellett és azok védelmében: kell, hogy teljesen meglegyenek győződve azoknak mindenekfelettvaló értékéről, örök értékéről, hogy teljesen átlegyenek hatva a velők megosztásáig, a rájuk bízott ügy igaz voltáról. Tehát elsőrangú kötelességük leszámolni minden olyan törekvéssel, amely alkalmas az általuk képviselt, vagy reájuk bízott ügy igazságának megromlására.

— És ki tagadhatná, hogy az emberiség legjelentősebb őrállói, — akik a jelen és jövő, emberhez méltó, fejlődésre képes életének alapjai felett őrködnek —: az egyes egyházak, felekezetek intézményei és azok egyházi és világi funkcionáriusai?!

Ki tagadhatná, hogy nekünk, kálvinista keresztyéneknek mindenekfelett ott a helyünk a leghivebb őrállók seregének legelső soraiban!? Hiszen oly sokszor hangoztatjuk, hogy a kálvinizmus nem egy vallásfelekezet csupán, a szónak köznapi értelmében, hanem *életelv*, amelynek uralkodnia kell az élet egész területén, amelynek át kell hatnia az élet minden megnyilvánulását, reggeltől napestig, a bölcsőtől a koporsóig, amelynek szava van az élet minden eseményéhez, amelynek eszközei is vannak az építésre, fegyverei a védelemre, biztos hatású gyógyszerei a világ betegségeire, világossága a sötétből való szabaduláshoz, biztos útja egy magasztos cél felé és van senkitől és semmitől tul nem lícitálható célja: az élő Isten dicsősége.

Ha tehát valaki öntudatos hive a kálvinizmusnak, ha megvan győződve arról, hogy ez legjobban képes a keresztyénség gyógyító erejét odavinni a beteg világnak, ha érzi azt, hogy a kálvinizmusnak a világ meggyógyításában és az emberiség talpraállításában Istentől kapott missiója van: akkor szent kötelessége a jelenségeket éberrel figyelni, a gonosz ellen való harcban, a jónak diadala érdekében, Isten előtt való

felelősséggel, teljes erejével résztvenni és munkálkodni.

E felülről kapott kötelességnek eleget teendő: vessünk egy futó pillantást a mai kor életére s a betegségekre valló jelenségek közül foglalkozzunk azzal az eggyel, ami a jelen előadás feladatát képezi, amelynek neve: „Történelmi átértékelés.”

Szöke István.

(Folyt. köv.)

Károlyi vagy Károli?

Dr. Kristóf György kolozsvári egyetemi tanár a Károlyi Gáspár Irodalmi Társaság megalakítása alkalmából a Kálvinista Világban tanulmányt írt arról, hogy melyik a helyes írásmódja a nagy bibliafordító nevének. Minthogy e kérdés felett nálunk is vita folyt az elmúlt évben, talán nem lesz érdektelen, ha meghallgatjuk Kristóf Gy. véleményét. Az alábbi részt közöljük tanulmányából:

.... Bármi legyen az eredete a bibliafordító nevének, ma csak két írásmód lehetséges. Vagy úgy írni, ahogy *ma* írjuk és mondjuk. t. i. Károlyinak. Vagy ahogy a bibliafordító írta *akkor*.

De hogy írta a bibliafordító?

Ez az a körülmény, amelyiknél beigazolódtott a jelen esetben is, hogy szavazással nem lehet tudományos kérdésben dönteni. A Károli-pártiak azt mondták — a tényeknek megfelelően —, hogy a biblián is Károli áll. És ez a szempont pillanatra engem is lefegyverzett, mert igazuk volt, a forgalomban levő bibliákon én is Károlit láttam. Azonban nem tudtam belenyugodni a döntésbe, pontosan megnéztem a E. M. E. birtokában levő eredeti vizsolyi bibliát. És kiderült, hogy a vizsolyi biblia első kiadásában nem Károli, hanem ez áll: *Nagy-ságtoknak és kegyelmeteknek aláztos szolgálja CÁROLI GÁSPÁR*

Tehát, — ámbár a ma forgalomban levő bibliákon Károli áll —, az első, eredeti kiadásban Cároli-t szedetett maga a bibliafordító. Még Szenczi Molnár Albert is Cárolit ír bibliája előszavában. Az említett vagyoneleltárban is Cároli áll.

Már most világos, hogy ha a régies alak dogmája állana, ha minden nevet ma úgy kellene írunk, ahogy egykor az illető és kora írta: akkor sem Károlit, hanem *Cárolit* kellene írunk s így az ujonnan alakult társaság neve is Cároli Gáspár irodalmi társaság kellene, hogy legyen. Csak a Cároli írásmód a hü, az eredeti. És vajjon nem volna-e abszurdum és nevetséges ez a tűzön-vízen keresztülvitt hűség és ragaszkodás az eredetihez?

Világos, hogy a C-hez senki se ragaszkodhat a nevetséges szószálhasogatóvá válás veszedelme nélkül. Ha ez így van, miért ra-

4

gaszkodjunk a másik hangnál a régi írásmódhoz: *li-t* írván *lyi* helyett. Hiszen ez esetben sem a bibliafordító *eredeti* írását nem tartjuk meg, sem a maít nem követjük, hanem a kettőt összezarjuk, pörge kalaphoz latin tógát öltünk. Pedig a hűség elve alapján ragaszkodhatnánk a Cáróli íráshoz, mert maga a bibliafordító is Caspár ir Kassa helyett. Sőt egyik levelében (Kassa, 1575. évf. 295. l.) maga is így írja nevét: Caspar Carolj —, azaz a név elejét latinosan, végét magyarosan.

Mindebtől következik, hogy ha az eredeti íráshoz hű nevet akar felvenni az új társaság, szigorú logikával csak Cáróli irodalmi társaságnak, vagy Carolj irodalmi társaságnak írhatja magát. Ezt a fonákságot azonban senki sem akarja. A *c* betű *k* hangot jelentett akkor is, tehát a *c-t* írjuk magyarosan, a mai kiejtésnek megfelelően *k*-val. Helyes és elfogadható okoskodás. Csakhogy *ha érvényes a szó elején, miért legyen érvénytelen a szó végén az eredetiséghez hűen ragaszkodás szent nevében?*

Egészen világos ugyanis, hogy a kérdéses helyen, hol a helyesírásban ingadozás mutatkozik és még inkább mutatkozott, nem egyszerű *l* hangot hangoztattak már a XVI. században (mert akkor ma is mindig *l* hangot mondanánk és íránk), hanem az *l* betű által jelzett hangtól különböző hangot mondtak (melyet ma *ly* jelez és *ly*-nek, népiesen *j*-nek mondunk ki, de sohasem *l*-nek). Régi nyelvemlékeinkben az *ly* helyett *l*, *l'*, *il*, *l'*, *l'*, *li* betűket vagy betűcsoportokat írták. (L. Zolnai Gyula: *Nyelvemlékeink 20—21 l.* Ebből az következik, hogy Cáróli-nak vagy Károlinak leirt szót már akkor is úgy ejtették ki, mint *mi t. i. Károlyi* (népiesen: Károji). A város nevét senki se ejti Károl-nak, hanem így: Nagykároly v. Nagykároj (népiesen). Régebben Mihál, királ, ul szokat írtak a mai Mihály, király és oly szavak helyett. E szavakban az *l* betű nem *l* hangot, hanem az attól különböző *ly*-lyel írt, *ly*nek, vagy *j*-nek mondott hangot jelentett.

A bibliafordító nevében feltétlen bizonyossággal *ly* hangozott már akkor is. Bizonyítja ezt nemcsak maga a szó története és mai hangalakja, hanem maga a bibliafordító is, aki említett levelében nem Carolit ír, hanem Carolj-t. Ha semmi egyéb nem figyelmeztetne arra, hogy a kérdéses helyen az *ly*-nek megfelelő hangot mondtak már a XVI. században, az az *l*-re következő *j* betű parancsolólag emlékeztetne arra.

Megjegyzem végül, hogy H. Kiss Kálmán szerint Károlyi Gáspár nevét még így is írta: Károly. Hol? Eddig még rá nem jöttem, de el kell fogadnom állítása valódiságát.

Ezek szerint a bibliafordító nevének három *eredeti* alakja van, u. m.

1. Cáróli — a vizsolyi bibliában.
2. Caroli — 1575-iki levelében és végül
3. Károly — H. Kiss Kálmán adata szerint.

Tehát a hűséghez ragaszkodás elve alapján a társaság nevébe is ezek egyikét: Cárólit, vagy Carolj-t, vagy Károlyt kellene iktatni. Mindenik megfelelne egyik eredeti írásmódnak, de nem az akkori és mai hangalaknak, s nem a ma elfogadott helyesírásnak. A hűségnek ehhez a consequens alkalmazásához azonban még a többségben volt hagyománytisztelőknak sincs kedve. Nevetséges is volna! Hiszen még a francia Calvint is Kálvinnak írjuk.

Nincs más hátra, mint Károlyit írni és fogadni el azért, mert ma 1. így írjuk, 2. így mondjuk ki és mert 3. a régi írásmód is a szó elején *k*, a szó végén *ly* hangot, illetőleg *lyi* hangcsoportot akart megőrizteni.

A Károli írásmód — hibrid; sem a hagyományhoz nem hű, sem a mai nyelvgyakorlatához...

Problémáink.

A millenisták propagandája. E lap hátsó oldalain egyházunk lelkipásztorai közül már többen felhívták a figyelmet arra az erős propagandára, amelyet a Nemzetközi Biblia Tanulók Egyesülete vagy más néven millenisták szektája az utóbbi időben kifejt. A nálunk elterjedt összes szekták közül ez a legveszedelmesebb, mert ők a Biblia tanítását kiforgatják és a maguk fantasztikus emberi gondolatait igyekeznek belemagyarázni. E sorok célja csak az, hogy propaganda módszerükre rámutassunk. Hogyha református gyülekezetbe kerülnek, megtörtént, hogy iratterjesztők úgy adták ki magukat, mint a losonczy ref. theologia kiküldöttei, a kik a ref. egyházunk kiadványait árulják. Nagyon természetes, hogy lelkészi hivatalainkban sehol se jelentkeznek, gyülekezeteink tagjait mégis azzal vezetik félre, hogy előttük arra hivatkoznak, miszerint a helybeli ref. gyülekezet lelkipásztorának engedélyével terjesztik a rendkívül olcsó propaganda füzeteket. Ez az erősen immorális eljárásuk mutatja a lelki milyenségüket. Nyugati középpontjuk, értesülésünk szerint Léván van, innen látogatják meg a barsi és komáromi egyházmegyéink gyülekezeteit. A leghelyesebb eljárási mód és védekezés ez orcátlan tolokodásukkal szemben az, ha a gyülekezetek lelkipásztorai a szószékről felhívják a gyülekezet tagjait, hogy mindazoktól, akik vallásos iratokat árulnak, követeljék felmutatni a helybeli lelkészi hivatal írásbeli engedélyét. Hogyha pedig magukat reformátusoknak és a losonczy theologia kiküldöttjeinek adják ki, mint szélhámosokat fel kell jelenteni a polgári hatóságnál. Ezzel kapcsolatban felvetjük a kérdést, miért nem tudjuk mi megszervezni a ref. iratterjesztést ref. kolportörökkel?!

Patay Tibor.

Quo usque tandem...? Négy éve mullott, hogy a kongruatörvény megjelent. Négy év óta minden napot bizalommal, reménységgel kezdünk és...sirva végeztünk. Immár az első lustrum lejárt és a másodikat tiporjuk. de kongrua még az első lustrumra sem jött ki. Azt gondoltuk, hogy lesz megértés a hatalom birtokosaiban, hogy megszánják vergődő helyzetünket és végre könyöradományként kiutalják azt, amire jugunk van. Az első lustrum végén a csalódások jégzuhatagja ömlik a nyakunkba. Fizetési felhívásokat kapunk: jön a havi ellátás, a betegsegély, a szabó számla, etc. a kiadási rovat huzódik egyik lapról a másikra, de sehol egy fillér bevétel.

Napról napra szegényebbek leszünk. A nemesebb ideálokat kiöli az ifju szivekből a mindennapi kenyér gondja és nincsen senki, aki szavát mellettünk felemelné, aki pártunkat fogná. Nincsen senki, aki megmondaná, hogy becsületes munkánknak, katonai és állampolgári kötelelességteljesítésünknek miért ez a jutalma? Az állampolgárságnélküliek, a rokkantak, a nyugdíjasok ügyében löbb-kevesebb sikerrel harcolnak a parlamentben, de a mi ügyünkre mélységes hallgatás borult. Erről mindenki hallgat, de legjobban magunk.

Igazán nem értjük, hogy miért nem kaphat kongruát egy olyan lelkész, akinek állampolgársága, érettségije és minden irata rendben van és már hat szolgálati éve van, miért nem kaphatnak a mi káplánjaink? Erre a kérdésre szeretnénk feleletet kapni! Így van-e ez más felekezetűek között is; s ha nincs így, miért van így nálunk? Miért hogy csak a mi kezdő lelkészeinkkel és káplánjainkkal nem törődik senki, azok sem előleg, sem utólag kongruát nem kapnak? Miért nem tesszük szóvá ezt az ügyet a parlamentben? Miért nem interpellálnak törvényhozóink ebben az ügyben is?

Más felekezetet ha sérelem ér, az egész lelkészi kar együtt van és közösen igyekeznek elégtételt szerezni. Miért üthet bennünket mindenki büntetlenül, csak azért, mert magyar reformátusok vagyunk? Azt hiszem, ennek legfőbb oka az, hogy szervezetlenek vagyunk. Más felekezetek lelkészei havonta találkoznak, hogy megbeszéljék egymás ügyes-bajos dolgait és közösen lépjenek fel a veszedelem ellen, csak nálunk vannak az erők szétforgácsolva, csak nálunk kell minden egyesnek egyedül harcolni. Ennek a következményei azután meg is látszanak rajtunk minden vonalon! Ismerek kollégákat, akiknek az anyjok hetenként egyszer megfőz és azután siet haza, mert otthon is várják. És a diplomás ember egy hétig ebbe az ételbe jár bele. Ismerek kollégákat, akik nem bírják fizetni a havi 8 K. betegsegélyt, honnan vegyék akkor a havi 4-500 K-ás kiadásra a fedezetet? Szemünkre vetik, hogy nem gazdálkodunk: miből instruáljuk a gazdaságot; ruha kellene, miből, mikor egy Bibliára nem

telik, szakad a palást, rongyos a ruha és hosszú évek óta csak a stólából éldegélünk, ennél pedig még a koldus is többet összekoldul egy év alatt!

A P. M. H. karácsonyi számában azt olvastam, hogy azért késik a kongrua, mert nehéz az adatokat felülvizsgálni és a bevallások még mindég a járási főnökök asztalain hevernek. Hát mit kell felülvizsgálni egy káplán fizetésén, akinek egy fillér jövedelme sincs, de kongruát évek óta nem kap? Inkább azt vizsgálják meg, hogy mennyi az adóssága és milyen szakadt a ruhája? Itt a legfőbb ideje, hogy egyházunk vezetősége minden lehetőt megtegyen, hogy az új lelkészeknek, valamint a káplánoknak is kiutalják az előleget! Hiszen ha így megy tovább, az egész új generációt az elzúllás veszedelme fenyegeti! Gondoskodni kell továbbá arról is, hogy a parlamentben többször is szóvá tegyék törvényhozóink sivar helyzetünket és mindjárt könnyebb lesz az árvaságot elviselni.

Garamvölgyi Károly.

II I ER EK

Hibaigazítás. Mult heti számunk „szalóczi” pályázatában a téves január 3.-i határidő helyett *január 30.-a* értendő.

— **Szavazattbontás.** A szlovenszkói tiszán-
innyi egyházkerület szavazattbontó bizottsága
Rimaszombatban. 1930. Január 20-án bontotta
fel a különféle tisztségekre beérkezett szavaza-
tokat. *Papi főjegyzővé: Dr. Magda Sándor* papi
aljegyző választott meg 114 szavazattal. *Papí
tanácsbíróvá: Simon Mihály* ker. pénztáros 86
szavazattal. *Zsinati papi rendes képviselői tiszt-
sége* pótszavazás rendeltetett el: *Simon Mihály,
Lengyel József és Keresztury József* között.
Ugyancsak *pótszavazás* rendeltetett el a *világi
aljegyzői tisztségre is: Dr. Dapsy Béla és Dr.
Kiss Bálti* között. Elrendeltetett a *szavazás, a
kerületi gyűlés határozata értelmében, a meg-
üresedett papi aljegyzői állásra is.* A szavazatok
legkésőbb 1930. Március 1-ig beküldendők a
püspöki hivatalhoz.

— **Egyházmegyei választások.** A *gömörf
egyházmegyében,* a Barna Béla e. m. gondnokká
történt megválasztása folytán megüresedett v.
tanácsbírói tisztségre *Soldos Árpád* runyai föld-
birtokos választott meg csaknem egyhangulag.
Az új tanácsbíró egyházas érzülete s a mun-
kára való készsége bizonyára áldásosan fog
gyümölcsözni anyaszentegyházunk javára. Az

ung i egyház megyében papi tanácsbíróvá *Ujlaki Sándor* bajánházi lelkész, v. főjegyzővé *Koncz Gyula* mérnök, v. aljegyzővé *Ifj. Móré Gábor* földbirtokos választott meg. Isten áldása legyen új munkakörükben való fáradozásaikon!

— **Az új énekes könyv második** kiadása, — a nyomdától nyert információk szerint, — csak *Husvétra* kerülhet forgalomba. Felkérjük a lelkészi hivatalokat, hogy erről úgy a tanító urakat, mint az érdeklődő egyháztagokat alkalmas módon értesíteni sziveskedjenek (esetleg szószéki hirdetés útján!), hogy ne legyünk kénytelenek az egyes hozzánk forduló érdeklődőknek külön levélben válaszolni. A Konventi Iroda is ezen az úton tájékoztatja a hozzá fordulókat és kéri, hogy ne várjanak külön írásbeli értesítést megkeresésükre. Mivel, információk szerint, a Konvent legközelebbi ülésében fog az Énekeskönyv második kiadásának árusítása ügyében dönteni, a gyülekezetek szószéki hirdetés útján nyernék majd tájékoztatást az árusítás, illetve megrendelés módjára nézve. Felhívja egyúttal a Konventi Iroda azokat, akik még mindig nem számoltak el az Énekesek árával, hogy ezt haladéktalanul tegyék meg, hogy esetleges kellemetlenségektől és eljárási költségektől megkíméljék magukat.

— **A rozsnyói egyházból.** Kedves és áldásos hatásokban gazdag napja volt a rozsnyói ref. leánykörnek a múlt év utolsó vasárnapja. Ezen a napon áldozott a rozsnyói két prot. egyház egy közös, magas nivóju ünnepélyvel a Károlyi Gáspár és Bethlen Gábor emlékének. Az ünnepélyről beszámoltak a napilapok s azért arról e helyen felesleges szólni. Volt azonban annak a napnak egy olyan eseménye is, amely nem vert ugyan fel olyan port, mint az ünnepély, de hatása vetekedik azzal. Az ünnepélyen közreműködő rimaszombati és losonci leányok ugyanis, mint saját leánykörüknek képviselői ez alkalommal meglátogatták a csak nem régen alakult rozsnyói ref. leánykört is, egy meghitt, barátságos összejövetelen igaz szeretettel nyújtották kezüket a még csak a munka kezdetén álló leánytestvéreiknek. A közös bibliaórán Kiss Mária és Becz Aranka beszéltek azon áldásokról, amelyekkel az evangélium meggazdagítja, maradandó tartalommal tölti meg a leánylelkeket. A leánykörti munkára nézve saját tapasztalataikból meritett intéseket

és gyakorlati tanácsokat is adtak. Bizonyoságtévő beszédük mély hatást váltott ki, melynek bizonyosan meglesznek áldásos következményei. Csak jó hatása lehet annak, ha a különböző gyülekezetek leányai egymást és egymás munkáját megismerik, ha megtanulják az összedolgozást, ha össze tudnak melegedni a közös ideálok szolgálatában. A kezdő munkásokra nagy áldást jelent a gyakorlottabb munkások segítsége, buzdítása, tanácsa; a régebbi munkásokra pedig lelkesítőleg hat annak látása, hogy ime újabb és újabb csapatok kapcsolódnak be az Isten országa érdekében a dolgozók seregébe. Ezért kell elismerő megemlést tenni erről a mozzanatról s ezért gondol a rozsnyói ref. leánykör hálás szeretettel e testvéri látogatásra s a fáradságot nem sajnáló, áldozatos munkát végzett leánytestvérekre.

— **Dr. Kovács I. István** b.-pesti theol. professzor e hó 12-én németnyelvű istentiszteletet tartott a strassburgi református templomban.

— **Az erdélyi diakonisszák** száma 3 újabb felavatott testvérrel szaporodott, akiket dr. Makkai Sándor püspök avatott fel. Az erdélyi református diakonissza otthonnak most már 10 rendes testvére van. A marosvásárhelyi diakonissza-képző intézetben jelenleg 15 növendék készül nemes hivatására.

— **Dr. Good daytoni theol. tanár,** aki sokat fáradozott a magyar reformátusok érdekében. 7000 kötetes könyvtárát a daytoni theológiára hagyta, ahol mint külön Good könyvtárát állították fel.

— **A Vreje Universiteit,** az amszterdami Szabad Egyetem — amint a Reformierte Kirchenzeitung írja — ez év őszén fogja 50 éves fennállásának jubileumát ünnepelni. Érdekes megemléteni, hogy ez a világ egyetlen református egyeteme, amely az elmúlt félszázad alatt a studentek ezreit nevelte erős kálvinista szelvényben.

— **Bethlen Gábor** életrajzát egyszerű, népies nyelven megírta és kiadja a királyhágómelléki egyházkerület. A munka egy nyomtatott iv terjedelmű lehet. A pályamunkák beküldésének határideje 1930 ápr. 1.-Pályadíj: 2000 Lei.

— **Lelkészválasztások.** A hernádszurdoki egyház *Kocsis Sándor* nyiri lelkészt, a szalk-szentmártoni gyülekezet *Pap Géza* missziói

titkárt választotta lelkészeül, Isten áldása legyen munkájukon.

— **A református intelligens férfiak** között igen szép munkát kezdett Budapesten a Soli Deo Gloria Szövetség, a mely nagy reményekre jogosít. Egyelőre csak havonként egyszer jönnek össze, de igen komoly eredménnyel.

— **A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete** f. hó 11-én tartotta ez évben első összejövetelét. Dr. Panka Károly elnök meleg szavakkal parentálta el a közelmúltban elhunyt dr. Szabó Bertalant, majd jelentette, hogy üdvözölte Farkasfalvi Farkas Géza főiskolai gondnokot Szikszó diszpolgárává történt megválasztása és dr. Puky Endrét a budai ref. egyház gondnoki tisztségébe való beiktatása alkalmából. Végül a Pataki Diákvilág Anekdotalincse II-ik kötetének tavasszal megjelenő gyűjteményéből olvasott fel, nagy érdeklődés mellett.

— **A magyarországi református egyetemes konvent** elnöksége az Egyetemes Tanügyi Bizottság ülését 1930 február 17—18-ra, az Egyetemes Konvent és az Országos Zsinat Szakbizottságainak üléseit 1930 április 7—9-re, az Egyetemes Konvent ülését 1930 április 10—12-re, az Országos Zsinat III. ülészakát 1930 május 1—10 napjaira állapította meg.

— **Ötvenéves egyházi lapok.** A „Debreceni Prot. Lap” és a „Téli ujság” ötvenedik évfolyamukat kezdték meg.

— **A zilahi ősi Wesselényi református Kollégium** visszakapta nyilvánossági jogát.

Hogy ez megtörtént, a polgári lapok h iradása szerint nagy része van benne Maniu Gyula ezidőszerinti miniszterelnöknek, akinek almatere volt ez a nagymultu intézet.

— **Dr. Viski László** az erdélyi egyházkerület főgondnoka, zsinati tag, életének 63-ik évében, főgondnokságának második évében, folyó hó 12-én elhunyt. Temetése e hó 15-én volt Kolozsváron. Az erdélyi egyházkerület nemcsak egyik hivatalos vezérét gyászolja, hanem siratja a bölcs és nemes embert, aki példaadó volt a kötelességteljesítésben is. — Emléke legyen áldott!

— **A kolozsvári Farkas uccai református templomot,** melynek alapítási ideje 1486-ba, Mátyás király korára nyulik vissza, amely két izben is leégett s kriptájában Apaffy Mihály fejedelem gyermekei nyugosznak, a presbyterium határozata folytán restaurálni fogják. Az ehhez szükséges összegközadakozásból került elő.

— **A newyorki független magyar református egyház,** amiként igen sok református amerikai egyházközség, bevezette a boritékos perselypénzt. Ez azt jelenti, hogy minden konfirmált egyháztag megkapja a nevére kiállított boritékot és az Isten dicsőségére és egyházunk építésére szánt perselypénzeiket e boriték útján juttatják el rendeltetési helyükre.

— **A legújabb statisztikai adatok** szerint a földönélő protestánsok száma 224,562.418. Ebből Európára 123,574.349 és Amerikára 89,974.000 esik. 1898-ban még csak 170,000.000 protestáns volt, azóta a protestánsok száma 54,500.000-rel emelkedett.

Ingyen Rádiót!

Rádió Braun Užhorod, Rašín u. 2.

Rádió szalon Rákóczy ucca 19.

Ingyen felszereljük a Philips csodagépet, 14 napra, bemutatásra. — Régi megbízható cég vagyunk, de rádiót csak most árulunk, mert a rádió már tökéletes. Régi árunk tehát nincs. — Külön rádió szalon van, ahol minden gép meghallgatható és kipróbálható. — — — — — Kedvező részletfizetési feltételek.

E lapra hivatkozók 5 %-os árengedményben részesülnek.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
P O Z S O N Y,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolczy Lajos urt és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

E l e k t r o - R á d i ó
 Kishid ucca
 Fehérhajú.
G l a n z és Szekeres Uzhorod,
 Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.
 ▲ Előnyös részleltetési feltételek. ▼

DUNA-BANK

Központ:

BRATISLAVA.

Foglalkozik a bankszakma min

val.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*

Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Posthívandó novinyých zámeč povolenofeditelstvím nošt. a telezr. v Košicích g 34.370V-192

Komárno

Ref. Leikéssi Hivatal

886

REFORMÁTUS

EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vefké Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A lelkészi konferenciák kérdése.

Hivatalos egyházi lapunk egyik legutóbbi száma szintén leközli a budapesti januári lelkészi konferencia programját. A magyarországi ref. egyház szellemi s lelki élete számára olyan sokat jelentenek e januári konferenciák! Már a világháború előtt is rendezett ilyeneket az Országos Ref. Lelkészi Egyesület, de a lelki megújodást mégis jobban szolgálták a budapesti januári konferenciák. Az elsőt 1916-ban rendezte meg a Kenessey Béla akkori erdélyi püspök vezetése alatt álló Kálvin Szövetség. Majd a rendezést átvette a budapesti ref. teológia tanári kara s azóta évről-évre fokozódó érdeklődés mellett tartják azt meg minden január hónapban. Találkozási alkalmak ezek az ország legkülönbözőbb részein lakó ref. lelképásztoroknak. És hogyha akarjuk tudni azt, hogy a ref. nagygyűlésekre hogyan tudtak olyan nagy tömegeket mozgósítani, hogyan tudnak olyan határozottan fellépni a hitetlenség ellen és a mind erősebbé váló katolikus támadások ellen s ha kérdezzük, hogy miért van az, miszerint a magyarországi ref. egyház irányító hatását érezteti a társadalmi élet legkülönbözőbb megnyilvánulásaiban: mindezek okát és forrását itt kell keresnünk a lelkészi konferenciákban, amelyek kiindulási pontjai voltak annak a ref. megújodási mozgalomnak, amelynek eredménye és hatása a magyarországi ref. egyház életében már szemmel látható. Volt idő, mikor külföldi ref. egyházak kiküldöttei és előadói is megjelentek e januári konferenciákon és így alkalma nyílt a résztvevőknek belepillantani a nyugati ref. egyházak életébe és bekapcsolódni a világgálvinizmus szellemi s lelki áramlataiba. Ezekon a januári konferenciákon megbeszélés tárgyát képezték egyházi

életünk legaktuálisabb, a lelképásztori élet, a gyülekezet lelkigondozásának legégetőbb kérdései. Itt erősödött meg a ref. öntudat, itt alakult ki a ref. közszellem, a lelki megújodás szükségességének tudata, innen áradt szét a hivatásának tudatára ébredt Kálvinizmus hódító szelleme.

Mennyire hiányát érezzük mi az ilyen lelkészi konferenciáknak! Innen kellene kiindulni az itteni ref. egyházunk megújodási mozgalmanak. Mert az első lépés az, hogy először nekünk, lelképásztoroknak kell lelkileg mássá lennünk; a saját hivatásunkról, a gyülekezethez való viszonyunkról vallott felfogásunkat, munkamethodusainkat revisió alá kell vennünk, meg kell vizsgálnunk, hogy megfelel-e a mai modern kor követelményeinek. Hogyha élő gyülekezeteket akarunk, intenzív egyházi életet, akkor elsősorban magunknak kell komoly lelki életet élni. Azért lenne szükségünk ezekre a konferenciákra, hogy ezek lennének kiindulási pontjai ennek a belső megújodásnak.

Mi a helyzet ma? Mi, falusi lelképásztorok egyszerű környezetünkben éljük le a magunk szürke, eseménytelen kis életét. Ennek a környezetnek a következménye lesz aztán, hogy az érdeklődési körünk mindig szűkebbre szorul. A helyett, hogy a szellemi és a társadalmi életben részt vennénk, ezzel a kapcsolatunkat mind jobban és jobban elveszítjük, a látókörünk mindig szűkebbre szorul. Így áll elő azután az a helyzet, hogy körülöttünk minden megváltozik: a gazdasági, szellemi élet, az emberek életfelfogása s életberendezése, csak mi maradunk a régiék és a letűnt évtizedek szemével akarjuk nézni a ma életét s nagyon természetes, hogy azt nem fogjuk tudni megérteni.

És mivel a modern korunkkal és annak szellemi áramlataival elveszítjük a kapcsolatunkat: nem látjuk meg a feladatainkat se, amelyet a gyökeresen megváltozott viszonyok állítanak eléünk, nem tudjuk megérteni a korunk követelményeit és egy teljesen megváltozott gondolkodásu világban is a régi módszerrel és eszközökkel akarunk dolgozni. A hitetlenség teljes tudományos felkészültséggel s teljesen modern fegyverzettel támad bennünket, mi még csak védekezni se tudunk, mert szellemileg nem tartottunk lépést a korunkkal. Ma máshogyan kell prédikálnunk, mint azelőtt pár évtizeddel, más eszközöket is igénybe kell vennünk a lelkek gondozásánál, mint ezelőtt. Ha a huszadik század emberének lelkét meg akarjuk hódítani, akkor hozzá a huszadik század nyelvén s annak gondolatvilágához alkalmazkodva kell szólni. A ma emberének hiába beszélünk a mult század utolsó évtizedeinek a nyelvén, hiszen azóta a gondolkodása és lelkivilága egészen más lett.

Ezért lenne nekünk is szükségünk a lelkes konferenciákra, hogy azokon lelkileg és szellemileg felkészüljünk a reánk váró feladatokra. Meg kell ismernünk a korunk szellemi áramlatait, hogy velük szemben azután állást foglalhassunk. Ezeket a lelkes konferenciákon kellene megbeszélni a lelkigondozás nagy kérdéseit, mindazokat a problémáinkat, melyeket a modern idő felvetett s melyek feltétlen megoldásra várnak. Részletes megbeszélés tárgyát képezhetné, hogy milyen eszközökkel s munkamethodussal lehetne visszahódítani gyülekezeink eleyházatlanodott tagjait.

E helyről azért legyen szabad felkérni az Egyetemes Konventünk belmissziói bizottságának elnökét és előadóját: Bertók Béla püspök és Sörös Béla theol. igazgató urakat, hogy vegyék fel programjukba a lelkes konferenciák rendezésének fontos kérdését is.

Zsemlye Lajos.

„Történelmi átértékelés.“

Részletek a kiskőrői diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Csak egy futó tekintet is a világ mai állapotára, a népek életére, a különféle társadalmi osztályok egymás ellen való küzdelmeire, a szellemi és anyagi világ vajadásaira, egymásnak ellentmondó, zürzavaros törekvéseire: kétségtelen bizonyosságot szolgáltat arra nézve, hogy súlyos betegségben szenved az egész világ.

S a betegség biztos jele, a láz, néha oly magas fokú, hogy egy-egy nép valósággal önkívületi állapotba jut ennek következtében s úgy követ el oly rettenetes badar dolgokat, amelyeknek elkövetésétől egészséges állapotban ezerszer visszariadt volna.

A lázas beteg válságos állapotát igazolja a politikai, társadalmi, szellemi élet ugyszólván minden megnyilvánulása.

Az állami és politikai élet területén milyen tarka változata az egymással kiegyenlíthetetlen ellentétben levő, egymást keresztező, egymást meghazudtoló, egymást lehetetlenné tenni akaró kormányformáknak, állami szervezeteknek!..

Van monarchia uralkodóval és uralkodó nélkül; monarchia uralkodóval és demokratikus berendezéssel; ugyanaz uralkodóval és diktatúrával, meg fascizmussal.

Van köztársaság demokráciával és diktatúrával; socialista kormány és parlamenti többség sovinszta nemzeti politikát üzve.

Egymástól világnézeti különbségek által elválasztott politikai pártok szövetsége, vöröszöld, vörös-fekete koalíció stb.

Megvalósult az eddig csak a regényírók fantáziájában élt Nihilország is az orosz bolsevista államban, amely egyszerre akar letörölni a világ arculatáról minden régi vonást, hogy előbb tabula rázát csinálva, azután építse meg a maga társadalmi rendszerét. És hiába a jelek, amelyek lépten-nyomon mutatják céljainak lehetetlen, igazságtalan, embertelen, világárszerekre nyomoruságot zudító voltát: megy a maga fantomja után, jelszavaival, propagandájával, hihetetlen terrorjával ostromolva a világnak az özönvitztől még megkímélt részeit; megy, kezében vakon és vadul forgatott gyilokkal, mint az ámokfutó.

És hogy a vegyes gyűjtemény teljes legyen, mindezek tetejébe felébredt halottaiból a római pápa egyházi állama is. Igaz, hogy csak emberióban, de jeléül annak, hogy az emberiség lázas betegsége még egyre tart s a meglepetéseknek, orvosi nyelven: újabb komplikációknak még mindig megvan a lehetősége.

Es mindezek egy időben, egymás mellett, vagy egymás ellen, egymást keresztezve úgy, ahogy a világháboru után következő forradalmak és az azóta eltelt évtized szélvészai egymás mellé, vagy egymásra dobálták őket.

A társadalmi életet jellemzi a munka és a tőke eddig soha nem tapasztalt hevességű harca, amelyben a munkásság megszervezett tömegei kiméletlen támadást folytatnak a polgári társadalom egész szervezete ellen; küzdenek és pedig sikeresen küzdenek a politikai jogokért úgy, hogy egyik-másik helyen szinte kizárólagosan kezükbe jutott minden hatalom; vezéreik ugyszólván az uccáról egyenesen a miniszteri székekbe ugrottak, (Garami E. megjegyzése) amely körülmény azonban a bajokon egyáltalán nem birt segíteni, még a saját osztályuk jólétét sem birta számbavehető módon elősegíteni s kitünt a szocializmus apostolaitól kiadott jelszavak hamissága és csődje, megvalósíthatatlansága. S bár még egyre hangzanak az üressé vált, tartalmukat vesztett jelszavak: a tömegekre régebben gyakorolt mágikus hatásukat már elvesztették, amit mutat az is, hogy a régi idöket abból a táborból is egyre töb-

ben nevezgetik a „régí jóvilág“, „boldogabb idők“ névvel.

Még azok a gyógyszerek is, amelyeket egyes csodadoktorok időnként ajánlgatnak a baj gyógyítására, míg egyfelől a kort jellemző durva materialista észjárás termékei, addig másfelől valamennyi magánhordja bélyegét annak, hogy egy magas láztól tulfütött agy s ferde irányban működő fantázia szüleményei. (Különböző államok gazdasági, vagy vámuniója, Páneurópa stb.)

Ennyi is teljesen elég annak világos meglátására, hogy a mai emberiség egy nagy betegség válságos idejét éli s egyáltalában nem tudja még, hogy tul van-e már a krízisen és ha tul van, vajjon milyen irányban fog megindulni a gyógyulási folyamat; emelkedés lesz-e a jövő ideje, vagy hanyatlás, egészen a végső katasztrófaig?!...

A hosszantartó, lázas betegségeknel az orvosi tudományban a bizonyos időszakokban lemezt láz legmagasabb emelkedési és legmélyebb süllyedési pontjait vonalakkal szokták összekötni s ez a vonal adja az u. n. lázgörbét, amelynek legmagasabb pontja a kulminációs pont, amely után vagy a gyógyulás folyamata indul meg, azaz a lázgörbe ezután kisebb-nagyobb ingadozással átmegy a normális állapotot jelentő egyenesbe, vagy pedig beáll a halál.

Ki tudná megmondani, hogy a mai kor betegsége átment-e már a kulminációs ponton s az ide-oda ingadozások már csak a normális állapothoz vezető átmenetet jelentik-e, vagy egy még vadabb lázroham következik: erre csak találgatással felelhetünk.

Vannak jelek, amelyek arra vallanak, hogy ha nehezen is, de mégis indul a gyógyulási folyamat, de viszont vannak bőven olyan jelek, amelyek világosan azt mutatják, hogy a betegséget okozó alapbajok teljes egészükben ma is megvannak, a betegség lappangva tovább rombol s minden pillanatban megindulhat egy minden eddiginél rettenetesebb lázroham.

Csak egy példát!

Nem joggal hihettük-e, hogy a mai kor betegsége a bolsevizmusban elérte az öntudatlanságot okozó legmagasabb lázas állapotot s a betegséget egyszer már átment népek tökéletes immunitással fognak birni ellene, és így van-e vajjon?!... Nem hiszem, hogy igennol merjen felelni erre az az ember, akinek alkalma van az élet jelenségeit közélről szemlélni és a maga valóságában megismerni.

Ilyen beteg állami, politikai és társadalmi légkörben folyik az egyes egyének emberi élete is s így csak természetes, hogy ez a légkör teljes mértékben uralja az egyéni életet is, hiszen a vízcsepp nem vonhatja ki magát a nagy tengert mozgóató erők hatása alól s ha beteges tünetek kísérik az emberi társadalom nagy egységeinek életnyilvánulásait, ugyanezeket a tüneteket találjuk meg a nagy egységeket alkotó

egyedek kis világában is. A végtelen tenger is apró vízcseppekből tevődik össze s az emberiség nagy egyesüléseit is az emberi egyének társulása hozza létre. Törvényei nagyban-egészen mindkettőnek ugyanazok.

Az apostolnak az emberi testre mondott hasonlata teljes mértékben talál ide is. Ha szenved egy tag, vele együtt szenvednek a tagok mind, azaz beteg a test egész organizmusa és viszont ha betegség áradt el a test szervezetében, ez alól egyetlen testrészt sem vonhatja ki magát.

És épen e gondolat igazsága ösztönöz arra, hogy vegyük hát akkor szemügyre az élet egész területét, azaz a külső kép után vizsgáljuk meg az élet belső képét is, az élet külső, u. n. anyagi oldala után, — szintén csak futólag — jöjjünk ismeretségbe a belső, az u. n. *szellemi élettel* is.

E területen való vizsgálódásunk eredménye ugyanaz.

Ha betegségre valló tüneteket találtunk amott, ugyanilyeneket találunk emitt is. Magasfoku láz, öntudatlan állapotban való ide-oda kapkodás, a legteljesebb válság.

De ez másképen nem is lehet.

Az anyagi és szellemi világ egymásra való hatása kétségtelen s ha az előbbi betegségben szenved, ennek okvetlenül nyomokat kell hagynia az utóbbin, sőt tovább menve oly szoros viszony van a kettő között, mint az ok és okozat között, és pedig nem az anyagi világ betegsége okozza a szellemi világ kórságát, hanem megfordítva, a szellem világában rejlik az ok s az anyagi világ jelenségei mind következményei az ott rejlő okoknak. Az emberi élet külső alakja következménye a belső szellemi életnek, az anyagi oldal vetülete a szellemi oldalnak.

Alkalmazzuk ismét az előbbi hasonlatot.

A láz úgy jön létre, hogy a test hőszabályozó központja eltulodást, hibás beállítást kap s ennek folytán a test abnormis hőfejlésztésre kényszerül, amely egészen az öntudat elvesztéséig mehet, sőt egyenesen halált okozhat.

Ilyenforma jelenség következett be az emberi társadalom testszervezetében.

Azok a nagy gondolatok, amelyek évszázadok óta uralták a szellemi életet, amelyek azt egységbe foglalták, irányították s ennek következtében a szellemi élet normális folyamatát biztosították: ezek a „hőszabályozó központok“ hatásukat, erejüket elvesztették, vagy legalább is oly mértékben meggyengültek, hogy a divergens erők győzedelmeskedtek, a szellemi élet egysége darabokra tört, széthullott, mint az oldott kéve s jött a betegség, a láz, bizonytalanság, öntudatlan, vak tapogatódzás az egész vonalon, az élet külső területén pedig az anarchia, felfordulás, forradalmak... és ki tudja, hogy mi minden jöhet még?!...

Amikor a mai világ „rettenetes ujtói” megátámadták a vallás és a nemzet fogalmát, amelyek évszázadok óta vezetői, inspirálói, megteremtői voltak a világ nyugodt fejlődésének; amikor kitűnt, hogy az emberiség ezek védelmében nem tud, vagy nem akar kifejteni kellő erélyt és határozottságot: azonnal megrendültek azok az alappillérek, amelyeken nyugodott az egész világrend, az egész kultúra, az emberi életnek nyugodt rendje és békés haladásának lehetősége és előbb-utóbb be kellett következnie mindannak, aminek az utóbbi évtizedekben tanui voltunk, amiket átéltünk, sőt átszenvedtünk, amelynek következményei alatt nyög az egész mai generáció. Szöke István.

(Folyt. köv.)

Jegyzetek a budapesti református theologia által január 14-16-án rendezett konferenciáról.

Arra nem vállalkozhatom, hogy kimerítő tudósítást irjak arról a nagyszerű, lelkihatásában kibeszélhetetlen gazdagságu munkáról, mely a Ráday utcai theol. disztermében a fenti napok alatt lefolyt, mert ez tulajdonképpen továbbképző tanfolyam s nem szócsatákban kimerülő konferencia volt. Célja volt a gyakorló lelkészségnek egyes előadók által megmutatni, hogy a theol. padjainak elhagyása óta mennyire haladt a theol. tudománya egyes ágaiban. És ez nagy mértékben sikerült is a konferencia rendezőinek s mi tanítványok, a lelki nyereség mellett, Isten iránti nagy hálával, egyuttal jóleső csudálkozással szemléltük, hogy a theol. tudományának mennyi hivatott művelője van a kevés számú ref. magyarság között. A tudós előadók életkora, — a kik szemünk láttára a legnehezebb problémákkal győzelmesen viaskodtak — 30-40-46 év között mozgott. Volt alkalmunk szemlélni előbb is nagy tudományu egyéneket, de e mostaniakat az a kiváló tulajdonságuk teszi értékessé, hogy tudása felett mindegyiknek a lelkén ott csillog — mint gyűrűben az ékkő — positiv kálvinista hitük. Ez nem hagyja őket a végtelen mezőn eltévedni, bármely tájain járjanak is annak, mind összetalálkoznak ama közös, nagy célban, mely az Isten dicsősége.

A 3 napos komoly munkát úrvacsora vételel kezdtek, melyet Lukácsy Imre dunavecsei lelkipásztor osztott ki. Hitépítő urv. beszéde a jánosi ev. szellemében a Krisztus megdicsőítettéről szóllott.

Ezután a lelkipásztornék különválva, lent a földszinten, a Ráday könyvtár fermében tartották ülésüket dr. Ravasz Lászlóné elnöklété alatt, a hol a két utóbbi napon imádkozott s bibliát olvasott Czeglédy Sándorné és Sipos Józsefné. A tiszaszlári papné: a hitébresztés

alkalmairól. Enyedy Andorné (Miskolc) a ref.-ság sociális feladatairól tartott előadást a férfi előadókon kívül.

A lelkipásztoroknak tartott előadások anyagát lapunk előzőleg ismertette már, melyek a tudásnak olyan magas színvonalát nyújtották, hogy azokból csak tanulni lehetett, de hozzászólni nem; csupán azokhoz, melyek gyakorlati dolgokról szóllottak. Ránk, gyakorló lelkipásztorokra különösen eszméltető volt a dr. Imre Sándor egyetemi professzor előadása. A lelkipásztor embernevelő művészetéről megállapította, hogy a lelkp. munka: nevelői munka, a mely nem lehet ösztönös csupán, mint az édes anyáé; de felelőtlen sem, mert az megméltatlan a lelkp.-hoz. Ez a munka tökéletesen kifejlett egyéniséget követel, ámbár lelkész és gyül. kölcsönösen hatnak egymásra. Legyen bizonyos nevelői távolság kettőjük között, de ez a távolság—Ravasz püspök szellemes hozzájárulása szerint—nevelői közelség legyen. Az Isten és a gyül. között a kapocs a lelk. nevelői lelkülete. A nevelés tehát hosszantartó, szakadatlan lelkifolyamat, 3 águ munka: a) gondozás, b) tanítás, c) gyakorlás. Csak az az igazi embernevelő, a ki hatásáért érzi a felelősséget. A nevelés minden napja a számadás napja.

Kimagasló volt a magvas előadások között a dr. Ravasz L. püspöké, a ki 2 órás előadásba sűrítve a princetowni egyetemen tartott előadásait, a ref. theol. gondolkodás általános előfeltételéről beszélt. Ugyanezen a napon a ref. lelkésznék konferenciáján is tartott előadást, előttevaló napon pedig a régi képviselőházban ezrekre menő tömeg előtt azokról az egyéni élményekről beszélt, melyeket amerikai útja alatt szerzett. Nem az volt annyira az érdekes, amit felolvasott, hanem reflexiói, a miket hozzáfűzött. Pl. a *megérkezésről*: nyugatra megy a nap, az élet, a bölcsek, a kultúra. Homokba temetett városok, Pál római útja is beszélnek erről. Elindult egy nemzet is ifjan, hős volt nehéz útjában, de csak úgy fog megérkezni ifjan, ragyogón, ha nem nyugat felé, de felfelé, csak fölfelé tör. A *magyar zsoltár*-ról, a mint Clevelandban felhangzik a XCZs., már első betűjében a jellegzetesen sziszegő angol kiejtéssel (Tsze benned), de oly erővel a nagy ref. gyülekezet lelkéből, hogy szinte szétfeszülnek a templom falai. Megállapítja, hogy milyen kevés, maroknyi a magyar, mennyi vért tékozolt el, de ha a Meótisz tavától Clevelandig mind összeszedhető lenne, a mit dallal, karddal, tollal, szerszámmal alkotott! felveti a kérdést, miért is van magyarság? Van-e s mi a szerepe a többi népek között? Megfelel. A magyarság: az Isten teremtő gondolata, az Isten fényüzése. Nekünk ezt a gondolatot ma nem úgy, mint bokkrétát, nem úgy mint koronát kell hordozni, de mint a martyr a tövis koszorút, mint az anya édes gyermekét. Magyaroknak lenni nem dicsekedés, nem szégyen: véres,

nagyszerű, szép és hősi feladat. Nem magyar az, a ki nem hős. A *gyárban*, a munka apoteozisát zengi, miközben a 4000° megoldott acéllal való bánásmódját mondja el, mint szemtanú, a magyar munkások között... Csataterek, békeszerződések felett áll a munka. Nemzetét árulja el, a ki nem dolgozik. A magyar földműves dolgozik igazán, ez tartotta fenn a nemzetet, nem a nemesség kardja. Széchenyivel atyja az öreg arató munkás kezét megcsókoltatja. A mely nemzet nem szereti a munkát, bizonyosan elvész. Eljön az idő, a mikor dolgozna, de már nem tud, ez a halála. A betegsége, mikor nem akar dolgozni. A munka organizálása a nemzet megmentése, egy igazi, modern hősköltemény, maga az élet.

Igy tanított bennünket három napon keresztül a praeceptor Hungariae. Boldog volt, a ki hallotta, sajnálhatja, a ki nem hallotta. A mikor még megemlítem, hogy a theol. internátusának, a mely az élteesebb egyének igényeit is kielégítette, voltunk szívesen látott vendégei: csak hálás köszönetet mondhatok mindnyájunk nevében innen is a rendezőségnek.

Egy jelen volt.

Problémáink.

Szabó Dezső legújabb metamorfozisa. Bennünket, ref. lelkipásztorokat Szabó Dezső személye különösen azért is érdekel és foglalkoztat, mert Móricz Zsigmond Fáklya című regénye mellett az ő Elsodort falu című hatalmas regénye volt az, amely református lelkipásztort tesz meg főhősévé és annak életével foglalkozik. A nevezett mű főszereplőjében Farczady tiszteletesben Szabó Dezső a ref. lelkipásztor szörnyűségesen visszatartó torzképét adja. Ezenkívül több írásában foglalkozott még ref. egyházi életünk főbb problémáival. Érdekes felemlíteni róla, hogy a „keresztény kurzus” idején, midőn a megújuló kath. egyház a maga erejét és hatalmát olyan sok oldalu munkájával mutatta meg, Szabó Dezső azt az álláspontot képviselte, hogy a magyar Kálvinizmus a jelentőségét és jövőjét elvesztette s e kérdésről Dr. Sebestyén Jenővel nyilvános hitvitát is rendezett a budapesti régi képviselőházban. A pár évvel ezelőtt megjelent „Magyar protestánsizmus problémái” c. füzetében pedig már a nemzetközi katholicizmussal szemben a Kálvinizmustól várja a magyar közélet megújulását.

Általában igen sokszor részesítette meglepetésben a tisztelőit és rajongóit, akik csodálkozva voltak kénytelenek megállapítani, hogy milyen ügyesen tudja időnként megváltoztatni a felfogását, hirdetni és szolgálni az egymástól merőben ellentétes szellemi irányzatokat. Bár támadó, éles, kiméletlen kritikája több oldalról erős ellenszenvet váltott ki személye iránt,

de épen úgy tudta fanatizálni, a maga személyéhez kötni és vakon vezetni rajongóinak lelkes, érette mindenre kész tömegét. Írásai főleg az ifjuságra voltak nagy befolyással. Hatása jórészt annak tulajdonítható, hogy előadásainak minden szavában, írásai minden sorában erősen izzó fajszeretet lüktetett. Szinte küldetésének érezte felrázni és megmenteni a magyar fajt.

Bár az utóbbi időben mindenki tudta róla, hogy lelkileg önmagával meghasonlott, mégis mélységes megdöbbenéssel értesülünk róla, hogy az őt meginterjuvoló újságírók előtt több alkalommal határozottan kijelentette, miszerint megtagad minden kapcsolatot a magyarsággal, kilép a magyar sorsközösségből, felveszi a román állampolgárságot, még a nevét is megváltoztatja és ezután minden művét románul fogja kiadni. Bizonyos, hogy nagyon sokan vannak, akik mélységes fájdalommal vesznek tudomást ennek a lelki öngyilkosságot elkövető zseninek végzetes megtévelyedéséről. Vele, aki a mai modern magyar irodalomnak reprezentáns egyénisége volt, egy nagy érték esik ki a magyar életből.

De Szabó Dezső példája intőjel is a számunkra. Sokan emlékeznek reá, hogy három évvel ezelőtt egy nálunk megjelent brosúra annak az eszmének igyekezett hangulatot csinálni, hogy a mai magyar kálvinizmus haladjon a Szabó Dezső által megmutatott utakon. Most látjuk, hogy minden bajunk és nyomoruságunk mellett is milyen jó nekünk, hogy vannak biztosabb utmutatóink, mint Szabó Dezső!! Hogyha öreá biztuk volna magunkat, rajtunk is beteljesedik, hogy „vak vezet világtalant.”

Zsemlye Lajos

H I R E K

— **Halálozás.** *Czirók* János, csallóközarányosi nyugalmazott református lelkész, volt egyházmegyei tanácsbíró, a Ferencz József rend lovagja, életének 97-ik évében, január 21-én éjjel csendesesen elhunyt. A pátriárkák korát megért érdemes lelkipásztor több évtizeden keresztül állott a csallóközarányosi református egyház élén, 1924-ben vonult nyugalomba. Temetése jan. 23-án Csallóközarányoson ment végbe nagy részvét mellett. A megfáradt szolgáljon nyugalmat az ő Uránál!

— **Egyházmegyei nyugdíjbizottság és gyámoldai ülés.** A komáromi ref. egyházmegye lelkészi nyugdíjbizottsága és az egyházmegyei lelkészözvegy és árvagyámolda igazgató tanácsa január 20-án tartotta, *Tóth* Kálmán tb. egyházmegyei esperes elnökle mellett, együttes ülését. A lelkészi nyugdíjintézet 1929. évi

zárószámadást Gálly Géza terjesztette elő, amelyet a nyugdíjbizottság egyhanguan elfogadott és a felmentvényt Rácz Elemér pénztárosnak megadta. Majd a lelkészözvegy és árvagyámolda 1929. évi számadásait vizsgálta fölül a gyámolda igazgató-tanácsa, amely a maga részéről a zárószámadásokat elfogadta és Beke Kálmán pénztárosnak a felmentvényt a számvevők javaslatára megadta. Mindkét pénztár 1930. évi költségvetését is megállapította az ülés, amely az özvegyek évi járulékát 1930. évre 450 K-ban állapította meg. A Martsa Sándor volt alistáli ref. lelkész elhalálása folytán megüresedett lelkészi számvevői állás betöltésére nézve az igazgatótanács megbizta Tóth Kálmán elnököt a választás előkészítésével.

— **Lelkészbeiktatás Bárcán.** A Pásztor István Magyarországra költözésével megüresedett bárcai lelkészi állásba ez év január 12-ikén iktatta be Lengyel Andrást Meskó Dezső nagyidai lelkész, IV. Móz. 27. 16-17 verse alapján, figyelmeztetve pásztort és nyáját a rendkívüli idők követelte, fokozottabb köteleljesítésre. Az új lelkipásztor mondotta el aztán beköszönő beszédét (Ap. Csel. 20-24.) bizonyosságot téve nemcsak szónoki készségéről, lelkipásztori tudományáról, de egyszersmind hitvallást is tett azon eszmények szolgálata mellett, melyek őt mint magyar ref. lelkipásztort kötelezik. Délben nem 100 és egynehány teritékes bankett, de valóban szeretetvendégség volt, melyen a kicsiny, 3 faluból összetevődő gyülekezet családfentartói együtt ebédeltek az új lelkipásztor családjával a közösen összehordott és elkészített egyszerű eledelekből, minden részegítő ital nélkül, úgy, hogy d. u. 3 órakor újra az Isten házában volt az egész gyülekezet. Adja Isten, hogy továbbra is az Isten fiai legyenek, pásztor és nyáj, a kiket az Isten s nem a világ lelke vezérel!

— **A sárospataki főiskola igazgatósága** pályázatot hirdet a főiskola történetének 1—2 ívnyi terjedelemben való megírására. Feltételek a következők: a) a megírandó munkától megkivántatik, hogy abban a főiskola történetére vonatkozó eddigi tudományos kutatások eredményei felhasználtsanak; b) a megírandó munka formája ne tudományos, hanem népszerű legyen; c) a pályadíj összege 200 P, amelynek megítélése-felől a főiskola előljárósága által választott öt tagú bizottság fog dönteni fe-

lebbezhetetlenül; d) pályázati határidő 1930. december hó 31., amely időpontig a pályaművek a főiskola igazgatóságához, zárt jeligés boríték melléklésével, küldendő be. A pályanyertes mű kiadói joga a főiskolára száll át.

— **Nagy református diákkonferencia Debrecenben.** A Soli Deo Gloria református diákszövetség február 1-én és 2-án nagy diákkonferenciát rendez Debrecenben. Most ugyanis a téli időjárás viszontagságai miatt a szokásos évi országos diákkonferenciáját a szövetség nem január végén, hanem virágvasárnap és utána való két napon tartja majd Budapesten. Előadók lesznek Debrecenben: dr. Baltazár Dezső, Kováts J. István, dr. Sebestyén Jenő, Bogdán Gyula, Veress Jenő, Szücs Ernő, dr. Juhász Nagy Sándor és dr. Bessenyei Lajos debreceni gimn. igazgató.

— **Rádió istentiszteletek.** Magyarországon a belügyminisztérium eltiltotta, hogy vendéglőkben, kávéházakban, korcsmákban, mulató helyeken rádió közvetített istentiszteleteket hallgassanak. Ennek az intézkedésnek ideje volt, mert valóban Isten ígéje elleni bűn, amikor borgőzös, dohányfüstös helyiségekben kereszteti fel magát egy-egy meggondolatlan lélek, pusztán a kuriózum kedvéért, vagy profán kíváncsiságból, ahelyett, hogy megalázva magát, elmenne az Isten házába.

— **A nagyenyedi Bethlen Kollégiumtól,** amelynek a háboru előtt 11,000 hold földje volt, az agrár reform utján az oláhok 8000 hold földet vettek el. Most azzal az indokolással, hogy az első alkalommal nem helyesen állapították meg a Kollégium szükségletét, ismét kisajátítottak 1000 hold erdőt,

— **Gachal János** bánati alesperes október első napjaiban meglátogatta a bánati részről Macedoniába vándorolt magyar református testvéreinket, akik az idegen, szokatlan viszonyok között sokat küzdenek a megélhetésért. Nagy jelentőségű ez a látogatás, mert ez az első eset, hogy magyar református lelkész Macedoniában — Pál apostol egykori munkamezején — az Igét hirdette.

— **Egyetemes imahét.** Az Evangéliumi Világ-Szövetség (Alliance) 1846 óta, tehát nyolcvanhárom éven át minden esztendőben egyetemes imahetet rendez, mikor a világ-protestantizmus különböző felekezetei minden

év január első hetében (jelen évben január 5—11-ig szombatig bezárólag) közös imádkozásokban és elmélkedésekben egyesülnek. Egy ember szava milliókhoz jut el. Milliók szava ugyanabban az időben egy élő személyre irányul. A szavak száz, vagy még többféle nyelven hangzanak el. De a lélek egy. Jézus főpapi imájának: „hogymindnyájan egyek legyének.” beteljesedésével megvalósul a keresztyének lelki egysége.

A kolozsvári Nőszövetség jótékonycélu hangversenye. Szépszámu és előkelő közönséget vonzott a Theol. fakultás disztermébe karácsony harmadnapján a ref. Nőszövetség jótékonycélu hangversenye, mely úgy anyagilag, mint művészileg kiválóan sikerült. Kócsy Erzsébet zongoraművésznő adta elő a műsor első számát, Chopin G-moll Balladáját. Ugy ebben, mint a műsor ötödik pontjaként előadott Liszt: XIV. magyar rapszódiajában (magasan repül a daru..) mély átérzéssel juttatta érvényre az előadott művek minden zenei szépségét. Katona Gyula operaénekes Antal István zongorakiséréte mellett Verdinek Luise Miller c. operájából adta elő Miller áriáját, utána egy De Curtis darabot énekelt. A műsor egyik irodalmi pontja Bethlen Margit két kisebb novellája volt. A novellákat br. Bornemissza Elemérné olvasta fel. A másik irodalmi pont Dóczyné Berde Amália kedves és tartalmas szabadelőadása volt Erdély a művész szemében c. témáról.

— **Helyreigazítás.** Lapunk 1929 évi dec. 22-iki számában közöltük a nemesoroszi toronyalpra küldött szives adományokat, amikor is

Nagykálna adományaként tévesen 9 kor. 50 fillér volt feltüntetve. Nagykálna adománya 90 kor. 50 fillér volt.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A zádorházai leány-egyház pályázatát hirdet előkönyörgő kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1) Két szobás lakás mellékkeliségekkel és kerttel: 2) Circa: 12 köböl buza és circa 2 köböl rozs: 3) 16 méter fa beszállítva: 4) Mintegy 7 kat. hold és 1086 □-öl föld haszonélvezete, melynek adóját tanító fizeti. Kötelességei: I-VIII. oszt. iskola tanítása; Vasárnap és ünnep délután isteni tisztelet tartása predikáció olvasással vagy imával: bűnbánati héten és egyházkeléskor imával. Államsegély kérvényezve lesz. Pályázati kérvények február 10-ig küldendők. Ref. Lelkészi Hivatal Rimaszécs címre.

Presbitérium.

Kiadóhivatali üzenetek.

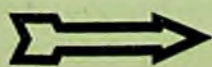
Hivatalos lapunk régi előfizetés hátrálékai-
ból — annyi sok felhívás és figyelmeztetés után is — még mindig 12000 korona van kint. Miután már egyszer tiszta helyzetet kell teremtenünk, ezuttal **utoljára** értesítjük az érdekelteket, — akik valamennyien ügyvédi felszólítást is kaptak már, — hogy ha tartozásaikat 15 nap alatt nem rendezik, — ellenük a végrehajtás iránti keresetet beadatjuk. — **Komáromi.** A kért adatokat elküldtük.

Ingyen Rádiót!

Rádió Braun Užhorod, Rašin u. 2.

 Rádió szalon Rákóczy ucca 19.

Ingyen felszereljük a Philips csodagépet, 14 napra, bemutatásra. — Régi megbízható cég vagyunk, de rádiót csak most árulunk, mert a rádió már tökéletes. Régi árunk tehát nincs. — Külön rádió szalon van, ahol minden gép meghallgatható és kipróbálható. — — — — — Kedvező részletfizetési feltételek.

E lapra hivatkozók 5 %-os árengedményben részesülnek.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

Miskolczi Lajos urt és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrúra való terítőket.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön pósta-osztály.

ELEKTRO - RÁDIO

Blanz és Szekeres Uőhorod,
 Kishid ucca
 Felerhájó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

DUNA-BANK Központ: BRATISLAVA.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva,
 Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagy-
 tapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Postřiváné sovín. známek povoleno ředitelstvím pošt. a telegr. v Kořicích g 34.370|V-1925.

Ref. Lelkészi Hivatal

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA VÉTKÉ
KAPUŠANY” címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicséri
lelkészi hivatalhoz küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

„Egyházunk közéleti súlya.”

Ugy tetszik nékem, mintha helyesen diag-
nostizálnák a mi betegségünket. Hivatalos la-
pünkben egyre több szó esik arról, hogy a
csehszlovákiai ref. egyházunknak nincs társad-
alom formáló ereje. Egyházunk nem souverain
ur saját házában, hivei lelkében nem bir olyan
sullyal és nem olvasztja ezeket olyan compact
egésszé, amely kifelé is dominans, repraesentat-
iv, számottevő társadalmi factornak látszanék.
Szinte érthetetlen, hogy amíg Magyarországon
s általában mindenütt, a kálvinizmus vitalitása
mind a mai napig hatványozódva erősbül és
máris nagy eredményekkel dicsekedhet: addig
a mi egyházunk Csehszlovákia kulturális, tár-
sadalmi és politikai életében majdnem anach-
ronismus, de legjobb esetben meg nem becsült
kultúrtörténelmi műemlék.

Szomoruan és szégyenkezve, de el kell is-
mernünk, hogy versenyképtelenek vagyunk.
Nem keresem az okot, csak a tényt regisztrál-
lom. Félek, hogy a végső okot önmagunkban
találnám meg. Nem annyira azért lettünk vér-
szegények, hogy a trianoni operateurök leam-
putáltak az anyatestről, hanem azért, hogy
nem vágytunk friss levegő után és elszigetelt-
ségünkben nem akartunk lépést tartani a haladó
korral. Minden erkölcsi, gazdasági, politikai és
kulturszervezet elsősorban a társadalom meg-
nyerésére veti magát; oly sokan, oly tetszetős
eszközökkel és oly makacs erőszakoskodással
forszírozzák közéleti érvényesülésüket, hogy
ebben a nagy konkurenciában föltétlenül lema-
rad a közönyös fél, még ha mindjárt az abso-
lut igazság birtokosa is. Szőlőlugasban alsz-
gatva és méhesben pipázgatva még az igazság
fegyverével sem lehet győzni. „Sültgalamb” csak
az álmok birodalmában repül!

Lássuk be már egyszer, hogy minden mi
nyomorúságunknak mi vagyunk az okai és
aztán igyekezzünk jóvátenni hibánkat! Lehetet-
len, hogy a kálvinizmus ne e világba való vol-
na! Minket nem is annyira bántanak, mint
inkább negligálnak. Nem vesznek észre, mert
magunk sem törődünk vele. Ha a közéletben
jelentős szerepet játszanánk, akkor agiónk is
lenne és nem nézne el még a magas államkor-
mány sem fejünk felett. Nem ott a baj, hogy
kevesen vagyunk, hanem ott, hogy fajsúlytala-
nok vagyunk. És végtelen közönyösek, nem
elég öntudatosak, önértékesek, sőt még nem is
elég idegesek. Még arra sem reflektálunk,
ami realiter megillet. Nincs bennünk aktivitás,
struccpolitikusok vagyunk, túlsokat eltűrünk.
A solidaritás száműzetett. Domináló rajtunk a
falu ideálszegénysége. Almáriumba tettük a
kálvinizmus fegyvereit, irtóznak a harctól s
csak a formák tartanak még valahogy, mint az
üres hordót az abroncsok. Elvesztettük a kon-
taktust a külvilággal; túlszük a perspectivánk;
kialúdt bennünk a missziói hév s mivel semmi
nagyobb közünk a közülethez: elsüvit fejünk
felett a közöny, mint a hideg őszi szél! Beto-
kosodtunk!

Lehet, hogy túl pessimista vagyok, de úgy
érezem, hogy a huszonnegyedik óra üt, mely
arra int, hogy nyomban és latolgatás nélkül
neki kell feküdni a munkának. Be kell kap-
csolódnunk a közélet minden ágazatába! Fo-
kozni kell egyházunk aktivitását és kibontani a
missziói lélek szárnyait! Rá kell feküdnünk a
társadalom minden rétegére és magunkévá
tenni a sociális kérdések egész complexumát!

Egyházunk mai formájában egyoldaluan nép-
egyház. Objectumunk 99 %-ban a falu s ennek

is csak a gazdaközönsége. Ez a kaszt ezután se vesztisen szeretetünk intenzitásából s különösen a lelkek felmelegítésére törekedjünk. Cseréljük ki a régi rozsdás fegyvert, közelebb a néplélekhez s inkább a sziveket, mint a zsebeket növeljük.

De jusson idő a munkás és iparos osztállyal való foglalkozásra is. Ez a népréteg jobban igényli a ráhatást és elhanyagolás esetén elégedetlenebb, ingadozóbb, veszedelmesebb; viszont a külföldi példa és az itteni konkolyhíntők munkája igazolja, hogy könnyen megközelíthető, hálás objectum.

Legnagyobb bűnünk azonban az, hogy elvesztettük kapcsolatunkat az intelligens közép-osztállyal és nem törődünk az új generáció nevelésével sem eléggé. A magyarországi kálvinista szószólók is ezt tartják a legfájdalmasabb sebüknek. Pedig hol állunk mi tőlük!? Mintha nem is közéjük valók volnánk!? Ez az a társadalmi osztály, amelyikre egyedül támaszkodhatunk, amelyik lelki dispositiójánál, hasonló képzettségi fokánál fogva legjobban megérthet és hivatva van küldetésünk nehéz terhének jó részét magáévá tenni. E tekintetben igen nagy mulasztásaink vannak s itt az ideje, hogy végre feleszméljünk.

Itt a szlovenszkói ref. papság egyeteméhez könyörgök, mindenkihez kivétel nélkül. Fegyverre, tolra fel! Tápláljuk mi is az intelligens elméket és lelkeket, főleg mi! Stoppoljuk le a sajtót, vegyük ki részünket az irodalomból, karoljuk föl ref. írónkat, vonjuk be őket is munkánkba, állítsuk őket is frontba, kreáljunk abszolút kálvinista színezetű kulturegyesületeket és ne felejtjük ki sehonnan se a világi elemet. Ne féljünk a vádtól, hogy egyházi és vallási érdekek napirendre hozásával kisebbségi erőinket szétforgácsoljuk. Nálunk az egyetlen abszolút magyar jellegű egyház a református anyaszentegyház, így a kisebbségi magyarságnak eminens érdeke a magyar kálvinista géniusznak a közéletbe való diadalmas bevonulása.

Még két dologra kell felhívnom a figyelmet, látszólag két ellentétes dologra. Ma egyikre sem fektetünk súlyt. Egyik a propaganda, másik a tudomány.

Az érvényesülés egyik legfontosabb technikai eszköze ma a propaganda. A mai élet nagy vásári lármájában nem lehet suttogva sereget toborozni. Tul kell harsogni a világot, ha még egyszer ilyen lármás is. Ez nem szerénytelen-ség és nem antikálvinista. Istenországa építésénél minden szerszámot meg kell ragadni. Figyeljük csak meg a hatalmas apparátussal dolgozó róm. kath. egyházat: nem válogat, mindent kidobol, még azt is, ha valamelyik templomba villanykörtét cserél. Kináljuk mi is szellemi tőkénket és ne várjuk míg valaki hozzánk mer fordulni kölcsönért. Hadd lássa a világ a mi belső életünket és munkánkat is, hogy értékeljen és megszeressen minket. Vigyük

a piac sok ócskavasa közé aranyainkat, hadd gazdagodjon a világ, mi pedig erősödjünk. Mi hegyen épült város vagyunk s a gyertyát sem azért gyújtják meg, hogy véka alá rejtsek. Tanuljunk Páltól, aki Athén piacán mindennap vetekedett azokkal, akiket előtalált (Csel. 17:17) és Pétertől, aki a jeruzsálemi felház tornacáról hirdette Isten igéjét és a piacon állók közül mintegy 3000 embert nyert meg a Szentlélek által.

Másik fontos tennivaló: módot és technikai lehetőséget teremteni a tudományos munkálkodásra. Gondoskodni kell arról, hogy akár theologusaink, akár világi kiválóságaink tudományosan is foglalkozzanak mai helyzetünk problémáival. E célból munkába kell venni le-tört paróchiális könyvtárunk kiépítését, mely lehetővé tenné a kiadás technikai nehézségeinek megkönnyítését, az írók megfelelő jutalmazását és az eszmék egyetemes forgalomba hozatalát. Az értékelbirálás céljára hasznos szolgálatot tehetne egy gyakorlati folyóirat, jobbanmondva egy Theologiai közlöny. (Ez utóbbi kifejezést azért használom, hogy valahogy ne gondoljunk újból holmi predikációs lapra.)

És végül mindazokat, akiknek szívében nyugszik egyházunk jövője, akiknek fáj egyházunk mai tehetetlensége és közéleti súlytalansága, akiknek keblét feszíti a kálvinista öntudat és lelkét megkapta a missiói hév, mindezeket szeretettel harcra hívom egyházunknak jelentős közéleti tényezővé emelése érdekében! Ülünk össze, készítsünk egy munkaprogrammot, osszuk ki egymásközt a szerepet és aztán állítsuk frontba minden energiánkat és lelkesedésünket! Es mindezt haladéktalanul! *Nagykövesd, 1930. jan. 27.*

Keresztury László
ref. lelkész.

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissároi diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Mik a látható jelei a szellemi élet betegségének?...

Ennél a kérdésnél igazán nehezen lehet röviden szólni, mert bárhová vessük szemünket ezen a területen, ugyszólván minden ponton ilyen jelenségekbe ütközünk.

Különösen a vallás világának oltogatására fizetett rá keservesen a mai kor.

Amily mértékben sikerült az új prófétáknak ezt a világosságot elzárni a szellemi élet egy-egy darabjától, olyan mértékben nőtt a czéltalanság, a bizonytalanság még azokon a területeken is, amelyek a vallással látszólag semmi néven nevezendő összeköttetésben nem voltak, bizonyosságul az évezrede s igazság-nak: „Minden bölcsesség kezdete az Urnak félelme.” Itt látnia kellene a ma emberének, hogy az élet nagy kérdései csak ennél a vilá-

gosságnál érthető és oldható meg tökéletesen. Látnia kellene, de nem látja, vagy hamisan látja, mert lázas beteg.

Igaz viszont az is, hogy a különféle egyházak életének sok fogyatkozása arra vall, hogy a vallásoknak a mindennapi életben megnyilatkozó élete is beteg és így nem bírja a *ma* emberének lelkiszükségleteit úgy kielégíteni, amint kellene; nincs meg a kellő hajtóereje, aminthogy a vallásos élet is a szellemi élet egyik megnyilatkozása s így egészen érthető, hogy ez is magán hordozza a szellemi élet egészen eláradt betegség nyomait.

Hogy azonban a hitetlenség eláradása közepe is ott él a lelkekben a vágy az igazi kielégülés, az igazi táplálék után, mutatja a vallásos álpótlékok nagy népszerűsége és keresett volta.

Igazi virágkorukat élék a különféle apokaliptikus mozgalmak: okkultizmus, spiritizmus stb., sőt egyik-másik irányzat egyenesen a pogánysághoz tér vissza: anthroposophia, tagorizmus. Amikor az atheizmus szinte kulminál, ugyanakkor találkozunk az ultramontánizmussal.

Kívül esik jelenlegi tárgyam körén, hogy részletesen foglalkozzam a szellemi élet minden ágában megtalálható, betegségre valló jelenséggel, csak Dr. Tavaszi S. ilyen tárgyú könyvére utalok, aki találóan és igazán mutat rá, hogy az emberiség szellemi élete a világnézeti síkban is válságos idöket él, mert elszegényedett és megüresedett a filozofiai vénája, erkölcsi tudata erőteljes; ezért van az, hogy a mai ember „életfelfogásában és magatartásában a naturalizmus mocsaraiban tapos”. Értelmi felfogása és magatartása a *ma* emberének egyenesen száználmas.

De ugyanaz a jelenség látható még fokozottabb mértékben a művészetek terén. Talán bizonyitanom sem kell, hogy pl. a költészet és a festészet berkeiben olyan jelenségekkel találkozunk a közelmúltban, amelyek határozottan az elme zavarodottságának jeleit mutatták, mintha a 40 fokon felüljáró lázbeteg alkotna.

A szellemi élet betegsége látszik — ugyan csak Tavaszi S. meghatározásait használva — még a tudományosság világában is. A tudományos szellemi élet aprólékos szakszerűséggé lett, elveszett belőle az univerzális törekvés, valósággal lealjasodott, mert rajtakivüleső célok szolgálatába állott. Innen ered a mai kornak az a téves felfogása, hogy igazi tudománynak csak a természettudományokat látja, a tudományosság zsinórmértékének pedig a mennél nagyobb hasznosságot tartja. Az e téren található betegségre valló jelenségek csúcspontját jelzi végül az Einstein-féle relativizmus, mely már kétségbevonta az alapvető természettudományi törvényeket is.

A szellemi és anyagi élet egész területén ennyire eláradt betegség tünetei között vergő-

dik a mai emberi társadalom. Futkos ide-oda, előre-hátra, de teljesen céltalanul, hitét, reményét elvesztve mindenben, mint a szétrombolt hangyaboly kétségbeesett népe. A régi ideáloktól elfordult, ujakat azonban nem kap olyanokat, amelyek szerteszt ágazó törekvéseit egy magasabb egységbe tudnák foglalni s így nincs egyetlen szilárd pont, amelyhez igazodva megtalálhatná a gyógyulás, a szabadulás felé vezető utat és sem a szellemi, sem az anyagi élet folyama nem tud egységes irányt venni. Ha a mai kor betegségének állapotáról katonás rövidségű jelentést kellene tennünk, azt kellene írunk, hogy: „A mult nem tud meghalni, a jövő nem tud megszületni.”

Az örökkévaló Isten igéjének megvalósulását látjuk itt is, „Mert nemzet támad nemzet ellen és ország ország ellen és lesznek éhségek, földindulások mindenfelé. Mindez pedig a sok nyomoruságnak kezdete. És akkor sokan megbotránkoznak és elárulják egymást és gyűlölik egymást. És sok hamis próféta támad, akik sokakat elhítenek. És mivelhogy a gonoszság megsokasodik, a szeretet sokakban meghidegül. De aki mindvégig állhatatos marad, az idvezül.”

Félelmetesen ragyog a *ma* életében ez ige igazsága, csak nézni és helyesen látni kellene tudni!...

Miután a mai társadalom az alapbajt gyógyító örökkévaló orvosságot észrevenni, elfogadni és bevenni nem akarja s csak a beteg tünetek kezelésére vagyunk utalva: próbáljunk arra a kérdésre feleletet adni, hogy a beteg tünetek között melyek azok, amelyek legveszedelmesebbek, amelyek akut módon fenyegetnek?... Mert vannak olyanok is, amelyek szintén veszedelmesek ugyan, de hatásuk csak későbbben érezhető.

Annyiféle felelet nyerhető, ahány egyéniség adja. Amilyen az illető egyén világnézete, temperamentuma, látóköre, ítélőképessége, egyik-másik társadalmi osztályhoz, vagy nemzetközösséghez való tartozása, de gustibus non est disputandum.

Annyi bizonyos, hogy minden beteg jelenséget mindenki másként fog fel és másképpen értékel, aszerint, hogy milyen szempontból lát és néz és ítél.

Ha csak két nagy emberi közösséget veszünk is tekintetbe, t. i. a különböző egyházakat és nemzeteket, milyen más és más, talán épen homlokegyenest ellenkező eredményhez jutunk egyes jelenségek megítélése tekintetében. Egyik jelenség pl. az egyik egyházra, vagy felekezetre, vagy nemzetre indifferens, a másikra ugyanaz veszedelem. Egyikre talán csak átmeneti kellemtelenség, a másikra biztos katasztrófa. De bármely szempontból nézzünk és ítéljünk is meg valamit, az kétségtelen igazság, hogy az erőteljes, normális életműködésű, nagyobb közösség többet elbir, betegségnek jobban ellenáll, veszedelmes időszakokat a jobbrafordulás

Irodalom.

bekövetkezéseig biztosabban átél, mint egy kisebb, gyengébb, összetört, megfáradt, talán nagy vérveszteségen átment nép, nemzet, vagy felekezet.

S milyen nagy, szinte döntő jelentőséggel bír e tekintetben egy-egy nép lelki strukturája, temperamentuma!... Mennyi példát mutat lel a történelem arra, hogy valamely nép némely betegség iránt különös hajlamossággal bír, — inclinál — mint az orvosi tudomány mondja, melyből következik, hogy az illető népnek attól a betegségtől, vagy a betegséget előidéző okoktól fokozott mértékben kell óvakodnia, ha egészséges fejlődését megakarja őrizni és biztosítani.

Ha már most a mi ref. egyházunkat és a mi magyar népünket, mint hozzánk legközelebb eső, mint életünkkel egybeforrott két nagy közösséget vesszük vizsgálat alá a fentebb elmondottak figyelembevételével, meg kell állapítanunk, hogy ha volt valaha egyház, vagy nép olyan helyzetben, amikor fiainak odaadó szeretetére, ezerszeres óvatosságu vigyázására, az ismeretlen áramlatoktól való gondos megóvására szüksége volt, akkor a mi népünk, a mi egyházunk az!... S ha volt valaha ennek az egyháznak, ennek a népnek életében olyan korszak, amikor összetört, legyengült, véresztett állapotában minden újabb beteges tünet a végső katasztrófát válthatja ki: ugy ez a mai kor az!...

Átmenve egy szörnyű kataklizmán, egy csunya, zavaros vízü forradalmon, fuldokolva az istentelen bolsevizmus szennyes özönvizében, kiszakítva a régi egységből, teljesen új életkörülmények közé jutva, további életet csak úgy remélhetünk, ha minden lépésünket százszor meggondoljuk, ha minden jelenséget a legéberebb gonddal megfigyelünk, ha az egyházunk gondjaira bizott népet még a fuvó szellőtől is óvjuk, mert még arról sem tudjuk, honnan jön és hová megy s mit hoz magával.

Ezért kell könyörtlenül leszámolni minden olyan prófétával, aki ennek az egyháznak a népét megtartatásának egyedüli forrásától elcsalogatni és ismeretlen tájakra csábitani akarja. Mert még mindig akadnak olyan „mindentudó” próféták, akik a saját idétlen eszméik számára szeretnék megnyerni kísérleti nyulnak sok szenvedésen átment s igazán csak az Isten különös kegyelméből élő népünket. Ilyen kísérleteket megengedhetnek maguknak a nagy népek és azok közösségei, de ez a nép már szegény és kicsi az ilyen kísérletekhez, már több, balul végződő kísérletet egész bizonyosan nem bír el.

(Folyt. köv.)

Szöke István.

Ha nincsen Sátán, az ember az ördög és helyzete örökre reménytelen; de a Sátán sötét alakja mögött felegyenesedik egy dicsőséges árnyék: a kereszt.

(Dr. Ravasz László)

Vásárhelyi János: „Jobban tiéd Uram.”
Egyházi beszédek és imák. Kolozsvár, Minerva irodalmi és nyomdai műintézet részvénytársaság kiadása. 262 l. Ara: 200 Lei.

A fenti cím alatt a kiváló szerző 30 egyházi beszédét kapja az olvasó, a melyeknek egy részéhez elő-és utóimádság is van csatolva. Ezekon kívül 16, pár különböző ünnepi alkalomra szóló imádságot is tartalmaz a kötet. Az egyházi beszédek között a vasárnapiakon és ünnepeken kívül a legkülönbözőbb alkalmakra szólókat találunk, a melyeket a szerző templomszenteléskor, toronyavatáskor, egyházi énekar dalünnepélyén, tanítói jubileumkor, stb. mondott el. A kötet változatos tartalma beszédes bizonyosága annak, hogy Vásárhelyi Jánosnak gyakran nyílik alkalma hirdetni az Igét az erdélyi egyházkerület más és más gyülekezetében, tehát nemcsak saját hiveihez szól a kiváló igehirdető ebben a kötetben, hanem az egész erdélyi reformátussághoz. S szerintünk épen ez a körülmény az, a mely különös becset és értéket ad Vásárhelyi beszédeinek. Mi ugyanis a predikációs köteteket nem aszerint értékeljük, hogy mennyiben ad az elmondásra alkalmas prédikációkat a papoknak, hanem aszerint, hogy milyen terjedelmű horizontot tekint át az igehirdető s van-e megfelelő érzelme és intenciója, hogy megérezze, átélje nagyobb közösségek fájdalmait s kielégítse azok lelki éhségét és szomjúságát. Nem mankóra van ma szüksége az igehirdetőnek, hanem a reflektor fényére, amely bevilágít a kor lelkének rejtelmeibe; mert ha megismertük a bajok igazi gyökerét, önként adódnak a gyógyítás eszközei. Vásárhelyi beszédei tehát nem azért igényelik különösebb érdeklődésünket, mert kevés átalakítással a legegyszerűbb falusi gyülekezetekben is elmondhatók, hanem azért, mert egy — prófétai hivatását átérző — igehirdető lelke lobog bennük, a mely lélek figyelmezteti, inti, erősíti, bátorítja, vigasztalja az ő sulyosan megpróbált népet. Vásárhelyi eddig megjelent s nálunk is jól ismert predikációs kötetei felmentenek bennünket az alól a kötelezettség alól, hogy beszédeit egyenként ismertessük és bíráljuk; de különben sem a szerkezeti kompaktság s a formai tökély érték mérőjével kell itt operálnunk: a beszédeket átható tiszta evangéliumi szellem s az azokat dinamikus feszítő tendencia azok az értékek, a melyek nemcsak indokoltá, hanem szükségessé tették a kötet közreadását. Vásárhelyi eme legújabb munkáját melegen ajánljuk lelkészársaink s a kárpátaljai egyházkerület iratterjesztésének figyelmébe.

(Ms.)

Az Abauj-tornai Egyházmegye 1929. évi rendes közgyűlésének jegyzőkönyve megjelent Lengyel József egyházmegyei főjegyző.

szerkesztésében. A jegyzőkönyv egy kiválóan adminisztrált és igen eleven életet élő egyház-megye képét tárja elénk. Követendő például kell odaállítanunk az abauji egyházmegyét a többiek elé abban a tekintetben, hogy a különböző egyházi konferenciákon hivatalos küldötteivel képviselteti magát, akik tapasztalataikról az egyházmegyei gyűlésnek jelentést adnak. A hivatalos egyházmegyének ilyen bekapcsolódása az evangélizációs mozgalmakba olyan jelenség nálunk, aminek örülni lehet s amit követni kell.

(Ms.)

Problémáink.

„Quo usque tandem?” A Garamvölgyi Károly „Quo usque tandem?” című cikkére, mely hivatalos lapunk folyó évi 4-ik számában jelent meg, kívánok néhány észrevételt tenni.

Szomorubb és lesújtóbb képet már nem lehet rajzolni az új lelkészek és káplánok nyomoruságos anyagi helyzetéről, mint Garamvölgyi Károly rajzolt. Ha már a koldus is többet összekoldul egy év alatt annál az összegnél, melyből az új lelkészek és káplánok élnek, akkor nincs egyébb hátra, mint az ilyen helyeken a lelkészi és kápláni állásokat feltétlenül megszüntetni s az ilyen nyomoruságos lelkészi javadalmat nyújtó egyházat a legközelebbi életképes egyházhoz kell csatolni. Az ilyen helyeken működő lelkészek és káplánok pedig, addig, míg életképes egyházba juthatnak, vállaljanak tanítói állást, amely sokkal biztosabb megélhetést nyújt és megóv a szakadt és rongyos palást szegyenétől.

Ezt kívánja a református egyház és a református lelkészi kar tekintélye és tisztessége; és ezt kívánja gyülekezeteink jövője és a valláserkölcsi nevelés szent ügye is.

Egyházaink valláserkölcsi tekintetbensokkal kívánatosabb állapotban voltak akkor, mikor a 3 éves rektória rendszere szerint a leendő lelkészek először rektorok lettek. Hogy miért volt ez valláserkölcsi tekintetben üdvösebb a mai állapotoknál, azt lelkészek előtt nem kell indokolnom. Csupán annyit említek fel, hogy az állami tanítóképezdekből kikerült fiatalabb tanítói nemzedék nem hozott magával az életbe oly erős egyházszeretetet, mint a teológiákról kikerült 3 éves rektorok; sőt a legtöbbnek az lett a legfőbb életvágya, hogy a felekezet szárnyai alól kirepülhessen és az állam emlőjére juthasson, ha másként nem, hát az iskolák államosítása által. Ha legfőbb vágyuk teljesezésbe ment volna, most az utódállamokban jól nézne ki a magyar református nevelés ügye.

A mult tehát arra int, hogy a 3 éves rektória rendszert állítsuk vissza s a leendő lelkészek először rektorok legyenek és csak azután legyenek választhatók lelkészi állásokra.

Hogy ezt megvalósíthassuk, a losonci teológián úgy kell nevelni az ifjakat, hogy ne csak a lelkészi hivatalra, hanem a tanításra is képesítve legyenek s a Pozsonyban működő tanító-képesítő bizottság előtt a szükséges tanítói vizsgákat is letegyék. Régen Debrecenben minden teológus köteles volt a tanítói oklevelet is megszerezni, pedig még akkor nem volt élet és halál kérdés az, hogy a lelkész pedagógus is legyen és tanítani is tudjon, ha kell. Ma pedig ez a kérdés a református egyháznak és az itteni magyarságnak élet és halál kérdése.

Quo usque tandemeket hiába intézünk felsőbb hatóságainkhoz és az államhoz, mert felsőbb hatóságaink már elmentek a kérvényezés, a lojalitás, sőt a megalázkodás legvégső határáig és az eredmény mély csend; az állam mélyen hallgat; sőt nemcsak hallgat, hanem a jelenlegi iskolaügyi miniszter főprogramjává tette a felekezeti iskolák államosítását. Ez ugyan nem fog könnyen menni, de végre is bekövetkezik; nekünk tehát addig kell iskoláinkat megfelelő és megbízható tanerőkkel betölteni, míg kezünkben van a tanítóválasztás joga. Mert később az iskola lesz az a trójai fa ló, a melynek gyomrában bejönnek gyülekezeteinkbe a minket nem nagyon szerető politikai és társadalmi irányzatok elszánt vitézei.

A három éves rektória az iskolák államosítása esetén is fenmaradhat, mert kántorra és vallástanítóra mindig szüksége lesz a gyülekezetnek, ha élni akar. Az iskolák államosítása idejének eljöveteleig pedig a lelkészek és káplánok is kaphatnak tanítói államsegélyt oklevél nélkül is, mert a csehszlovák állam iskolatörvénye ezt lehetővé teszi. Hiszen már a négy polgárit végzett ideiglenes kiegészítő tanerők is részesülnek államsegélyben.

Arra, hogy református egyházunk a losonci teológia mellett még külön tanítóképző intézetet is létesítsen és fentartsa, még gondolni sem lehet a mai adókkal agyonsanyargatott világban; az állam pedig sohse fog nekünk tanítóképző intézetet létesíteni, még akkor se, ha magyar ember lenne az iskolaügyi miniszter. Mennél jobban erősödnek a socialista elvű pártok, annál kevésbé számíthatunk az állam segélyére. Már pedig a jelek szerint, minden államban erősödnek; Angliában munkás kormány van, Németországban, Franciaországban, Ausztriában nagy hatalom a socializmus, Csehszlovákiában hasonlóképen. Nekünk tehát készülnünk kell arra az időre, a mikor mint egyház, a magunk lábán fogunk állani, és nem fogunk alamizsnáért könyörögni. Akkor aztán, ha életképesek leszünk, megélünk és boldogulunk a magunk emberségéből, ha pedig nem leszünk életképesek, akkor mint terméketlen fűgafa, elszáradunk és kivágattatunk.

Ez nem azt akarja jelenteni, hogy tehát adjuk fel az államsegélyért való küzdelmet; mert a míg más felekezeteknek segélyt ad az

állam, arra mi is számot tartunk az igazság elve alapján. Sőt nemcsak számot kellene tartanunk, hanem végre valahára a nemzetközi bíróság vagy népszövetség elé kellene terjeszteni ezt az ügyet, ha a belföldi igazságszolgáltatás fokozataihoz hiába folyamodunk.

De az államsegély megnyerése esetén is szükségesnek tartom a 3 éves rektória rendszer bevezetését és a theológián a pedagógiai szakképzés elrendelését, mert másképpen mindig nagyobb lesz a tanítóihiány, a lelkészi pálya pedig tulszűfolt lesz s nagy lesz a kenyérért való verseny, a minek csak lesújtó hatása lesz a gyülekezeti életre is és a református lelkészi kar tekintélyére is.

Zajdó László

A fentebbi fejtegetéseknek van egy pontja, amely ellen ismételten tiltakoznunk kell. Azért, mert valamely egyházban a lelkész vagy s. lelkész nem tud államsegélyhez jutni, azért azt nem lehet életképtelennek deklarálni s önállóságát megfosztani. Az evangélium ügyéért minden időben szenvedtek és fognak szenvedni emberek; de inkább az emberek szenvedjenek bizonyos ideig, minthogy egyházunk teste csönkuljon.

(Szerk.)

A hivatalos egyházi lap anyagi ügye
Megoldatlan problémáink közé tartozik a hivatalos egyházi lap ügye is. T. i. anyagi tekintetben. Tudvalevő, hogy a Református Egyház és Iskolát a Konvent az 1922-ik évi májusi gyűlésén hivatalos lappá avatta, a melyet tehát minden egyháznak járattatni kell!

Ugy tudjuk, illetve halljuk, hogy járattja is minden anyaegyház és a filiák nagy része. sőt a világi funkcionáriusok is csaknem mindnyájan, a mit szintén dicsérettel jegyzünk fel.

Amde az a baj, hogy sokan csak járattják, rendelik a lapot, de nem fizetik, úgy, hogy a szerkesztőnek folyton anyagi gondokkal kell küzdenie és kölcsönökkel kell operálnia, hogy a lap megjelenése fenakadást ne szenvedjen. Ha ezt az utófizetők is megvárják, sőt azt is, hogy a lap kellő nivón legyen szellemi tekintetben is, mennyire megvárhatják még inkább ezt az ügazi előfizetők, a kiknek kegyelméből élnek amazok, a post festa fizetők is, illetve olvashatják a lapot, e nélkülözhetetlen heti szellemi kenyérünket a szerkesztő odaadó szolgálatának jóvoltából.

A lap évi előfizetési díjai 30 ezer kor. körül mozognak, de midőn ennek több mint 50 %-a vagyis 15.116 kor. restanctiában van, és szerte az egyes ecclesiák ladaiban hever: hogyan kívánhatjuk, hogy a különben buzgó szerkesztő ambíciójának fonala meg ne szakadjon?! És a lapot mégis csak folyton szerkessze és nyomassa!

Elvégre mindennek van határa és lehetetlen a szerkesztőtől se várjunk és ne kívánjunk! Mert a türelem sem nyújtható ad infinitum!

S egyszer majd csak beadja a szerkesztő a kulcsot, vagyis leteszi a tollat. A blamáget azután zsebre vághatjuk...

Mert méltán mutathatna rá a világ példátlan közönyösségünkre, hogy ime, egyetlen lapocskát sem tud fenntartani közel 400 ecclesia!

E probléma tehát — hogy szegényünk ne legyen belőle — megoldandó lenne! A megoldást ki-ki elősegítheti, mert mindenki maga tudja, hogy tartozik-e vagy sem?

Kívánatos, hogy az évi számadásokon, midőn a mérleget felállítja, ezt se felejtse ki senki. A tartozik és követel rovat pontos kitöltése a helyes könyvvitel alapja.

Omega.

H I R E K

Az evangélikus egyház gyászja. Ismét nagy csapás érte a szlovenszkoói evangélikus egyházat. Dr. Janoska György, a keleti egyházkerület püspöke január 27-én, 73 éves korában elhunyt. A kiváló képzettségű püspök igen jelentős munkásságot fejtett ki egyháza érdekében: Hosszu időn át szerkesztője volt a Cirkevné Listy egyházi lapnak s megalapította a „Tranoscius” könyvkiadó vállalatot. Teme-tése igen nagy részvét mellett folyt le január 31-én délután Liptószentmiklóson, a melyen a ref. egyetemes egyházat Balogh Elemér püspök, konventi elnök képviselte. Emlékezete legyen áldott!

— **Lelkészválasztás.** A harkányi református egyház Kulifay Elek tésenfai lelkész, egyház-megyei tanácsbíróvá választotta lelképásztorává.

— **Gödöllőn, a premontrei főgymnáziumban** 80 református és evangélikus növendék tanul. Az igazgatóság a protestáns tanulókat is kötelezi a naponkénti mise hallgatására.

Dr. Baltazár Dezső püspök 2 hetes angliai, illetve franciaországi útja után január 26-án visszaérkezett Debrecenbe.

— **Református kórház.** Az erdélyi egyházkerület egy kórház felállítását vette tervbe, mivel a református betegeknek az állami kórházakban való elhelyezése igen nagy nehézségbe ütközik. Az egyházkerület a kórházat Marosvásárhelyen, vagy Kolozsváron szándékozik elhelyezni.

— **A Magyar Diákok Pro Christo Szövetsége** (M. E. K. Dsz.) január 31—febr. 2-ig tartotta országos összejövetelét Budapesten.

— **A bukaresti magyar diákothont** az elmúlt hónapokban avatták fel ünnepélyes kezek között. A diákothon a nem régen visszakapott református elemi iskola emeletén nyert elhelyezést, ahol 65 magyar egyetemi hallgató talált otthonra.

— **Dr. Ravasz László Sátoraljauhelyen.** Amint a Sárospataki Református Lapok írja, *Dr. Ravasz László* püspök e hó 14-én Sátoraljauhelyen előadást fog tartani, a mely elé igen nagy érdeklődéssel tekint az egész tiszán-inneni egyházkerület reformátussága.

— **A magyarországi egyházi lapokban** a lelkészképzés reformjáról folyik a vita. Az Egyetemes Konvent elhatározta, hogy minden hittanhallgatónak meg kell szerezni theol. tanulmányai közben a tanítói oklevelet is. Sokan a tulterhelés veszélyét látják ebben a követelményben s a nehézséget csak úgy gondolják leküzdhetőnek, ha a teológia öt évfolyamúvá fejlesztetnék.

— **Lelkészmeghívás.** A fegyverneki gyülekezet a megüresedett lelkészi állásra *Sándor Pál* turkevei hitoktatót választotta meg egyhangu meghívás útján.

— **A debreceni ref. egyházközség presbiteri értekezletén** többek között szőnyegre került az a kérdés is, hogy szabad-e, lehet-e bálákat és mulatságokat felekezeti jelzővel illetni, jótékony célokra ú. n. egyházi bálákat rendezni, következőleg: lehet s szabad-e „protestáns” vagy „református bál”-ról vagy egyéb ilyen mulatságról beszélni? Az értekezlet egyhangilag állást foglalt e szokások ellen.

— **Mormon propaganda.** Az „utolsó napok szentjei”, más néven a mormonok hatalmas szervezetet létesítettek Európában. Londonban magában 5000 új hívet szereztek. A németnyelvű országokban folytatott propaganda-munkájuk centrumai Bazel és Drezda.

— **Az erdélyi református egyházkerület** Igazgatótanácsának előterjesztésére a belügyminisztérium rendeletet adott ki, mellyel megiltja a hatóságoknak, hogy az állampolgárok neveit önkényüleg megváltoztassák, illetve elferdítsék, hanem úgy kötelesek bevezetni, ahogy azt a család írja és használja és elrendelte, hogy az eddig történt névelferdítéseket javítsák ki.

HIVATALOS RÉSZ

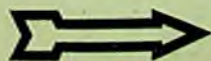
Pályázati hirdetés. A beje-zsóri, behynce-žiar-i ref. egyház presbitériuma az újonnan szervezett II. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 kor. előleges negyedévi részletekben; törvényszerinti lakbér és kert pótlék. Államsegély kérvényezve lesz. Köztelenség: a kijelölt osztályok tanítása (tanítónők a kézimunkát is kötelesek tanítani) kartársának szükség esetén való helyettesítése, segédkezés és esetleges helyettesítés az egyháztársadalmi munkákban. A megválasztás (egyelőre) ideiglenes és csupán a f. évre kiható érvényű. Pályázhatnak: ref. és ág. ev. férfi és nő tanítók. Az állás azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények 1930. febr. 25-ig a ref. lelkész hivatalhoz Behynce pp. Tornafa ž. XIX. küldendők.
Iskolaszék.

Ingyen Rádiót!

Rádió Braun Užhorod, Rašín u. 2.

Rádió szalon Rákóczy ucca 19.

Ingyen felszereljük a Philips csodagépet, 14 napra, bemutatásra. — Régi megbízható cég vagyunk, de rádiót csak most árulunk, mert a rádió már tökéletes. Régi árunk tehát nincs. — Külön rádió szalon van, ahol minden gép meghallgatható és kipróbálható. — — — — — Kedvező részletfizetési feltételek.

E lapra hivatkozók 5 %-os árengedményben részesülnek.

Református Biztosítási Iroda

mint a **Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.**

és a **Phönix Életbiztosító Társaság**

képvisellete.

Központi Iroda:

POZSONY,
Grössling ucca 34.

az Intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

úri és papi szabó
Miskolczy Lajos
Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, urasztalára és katedrúra való terítőket.

Alapítva
1810.

**H ALTENBERGER
KASSA.**

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

E I E K T R O - R Á D I Ó

G I A N Z É S S Z E K E R E S U Z S O R O I,
Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

886

Jókai u. 18.

"Kis Tükör" szerkesztősége
Komárn

DUNA-BANK Központ: **BRATISLAVA.**

Helyek: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vefké Kapuőany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csičseri lelkész i hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Ujjá kell születnünk.

Ilyen kiáltás mindig felhangzott, mikor egyházunk válságba jutott. Hogy ma válságos időket élünk, senki sem tagadhatja. Nemcsak azok érzik ezt, akiknek egyházunk kormányzása a kezökben van, hanem a legkisebbek is. A napok és az éjszakák ezt kiáltják a fülünkbe. A napok az egymásra tolóó eseményeikkkel, az éjszakák, amikor ott hánykódoók gyürött párnáinkon és a sötétségben egymásután jelennek meg előttünk a nappal látott rémségek. Soha, mióta egyházak vannak, nehezebbek nem voltak a viszonyok. Ha csak egy rövid szemlét tartunk is, iszonyatos az. *Kelet* összecsapni készül *Nyugattal*. Amit az *imperialismus* büne századokon összehalmozott a keleti országokban, az mind megtorlást keres. Az önludatra ébredt népek fürkészik a kiutat az önállósítás felé. Európában sem jobb a helyzet. Itt a keresztyénség, ha intensivebb lett volna, nem nőtt volna olyan félelmes erővé a hitetlenség, az egyházakkal szemben álló ellenséges irányzat, mely minden államban pusztít, rombol s egyenesen az egyházak megsemmisítésére törekszik. Valami megmozdulás, megújulási vágy, némi összefogás jelei mutatkoznak ugyan ezeknek a veszedelmeknek az elhárítására minden egyházban Európaszerte, de ez nagyon is erőtlen, mert akik a világot kormányozzák, nem nyujtanak segítséget az egyházaknak. Majdnem kivétel nélkül a vallással keveset törőó kormányok vezetik a népek életét s a nép, látva a legnagyobbak, az államférfiaknak az evangéliom szellemétől távol álló tényeit, cselekedeteit, nem igen vehet tőlük példát a krisztusi életre. Nem is kell ezeket példákkal illusztrálni, mert nap-nap mellett láthatjuk. Talán minden államok között a mi államunk vezet s

ez államban is mi reformátusok vagyunk a legsiralmasabb helyzetben. Itt a szintelenség minden egyházi, vallási élettel szemben kiáltó, de *református* egyházunkkal szemben már nem is szintelenség, közönyösség ez, hanem sokkal több. Mindenfelől határozottan ellenséges atmoszféra vesz körül bennünket. Ahogyan kezeltetnek nagyobb és kisebb ügyeink, az egyenesen kétségbeejtő. Az egész vonalon a halálra kárhoytatás jeleivel találkozunk. Iskoláink lojtogató karok közé jutottak; a lassu, tervszerű assimiláció prédáivá váltunk.

Az egyházunknak törvényesen kijáó közigazgatási és másfajta államsegélyek kiutalása körül felháborító az eljárás. Mintha csak alalmazna volna az, mely minket nem törvény szerint illet meg, hanem csak egyesek kényekedvétől függene, hogy mikor utalják ki és mennyit utalnak ki belőle! Ebbe a rovatba tartozik a lelkészek jókora részével üzött bánásmód. Egész légió azoknak a száma, akik —köztük 40-45 éve szolgáló lelkészek,— évek óta nem kapják a kongruát. Nem kell gondolni, hogy talán biróilag megállapított büntény miatt; csak egyetlen egy okból: nincs állampolgárságuk.

A parókhiaakon váltakozó lelkészek sokszor évekig várhatnak az államsegélyre átköltözésük után, holott egy tollvonással el lehetne intézni. Káplánjaink sorsával sem vagyunk másképpen. Helyük elfoglalása után őket is azonnal megilleti a törvényes államsegély s hiába teszik meg a lépéseket törvényes fizetésök iránt mindjáó állásba lépésük után, hiába csatolnak minden törvényes okmányt: évekig várhatnak ügyük elintézésére s míg ez megtörtényik, élhetnek, mint az égi madarak. A Losonczon vég-

zett ifju Atyánkfiai közül,—tudtunkkal—,még eddig egy sem kapta meg a törvényes fizetését. Ne beszéljünk a többi dolgokról, a törvénykönyvünk meg n e m erősítése körüli halogatásról és az özvegyeinkről, hisz ez utóbbiak sorsát a Dante tolla sem tudná lefesteni. Aki ezeket nem látja, vagy másképpen látja, meg van vakulva. Mert vaknak kell annak lenni, aki nem veszi észre, hogy a régmúlt idők minden, kipusztításunkra szánt eszköze itt forog körülünk. Mióta itt állok egy magasabb helyen, ezt még jobban látom. És ezeket egész nyugodt lelkiismerettel írom le, mert ez nem politizálás, csak a református egyházunkkal szemben üzött egyházpolitikának felsorakoztatása, melyet elhallgatni egyenesen bűn volna.

Hogy az ellenséges atmoszféra megszűnjék, mindent elkövettünk már. Többször felmerült az Egyházunkért aggódó köreinkben az a terv, hogy kiáltó panaszainkat külföldi protestáns testvéreink elé vigyük, vagy azon illetékes körök elé, amelyek hivatottak sérelmeinket orvosolni, de nem akartuk a kormányzat ingerlékenységét még inkább fokozni. Más módon kerestük tehát a kibontakozást. Amennyire önérzetünkkel, becsületünkkel, autonómiánkkal összeegyeztethető volt, igyekeztünk békés, nyugodt polgáiraivá válni az államnak, teljesítve minden törvényét. Ez is hiábavalónak bizonyult; mert, úgy látszik, a mi tiszta és világos törekvésünket, — amely nem egyéb, minthogy ennek az államnak törvénytisztelő, de vallásunkat, szabadságunkat, nyelvünket megőriző polgárai lehessünk, — a maguk szorosan kitűzött céljaival, e demokratikusnak nevezett államban, a sorsunkat intézők összeegyeztetni nem képesek.

Ily körülmények között legfőbb közigazgatási hatóságunknak válik feladatává meghatározni az ezután következő teendőket. Mi a teendőnk ily nyomasztó körülmények között, neki kell fontolóra venni, mert itt a 24-ik óra. Egy azonban bizonyos, hogy sorsdöntő óránkban is fel kell hangozni a Lélek szavának: Egyházunkat nem engedjük elveszni. De ennek minden esetleges jobb indulat mellett is csak egy a módja: a belső *ujjászületés*. Ahogy megváltozott körülünk a világ, úgy kell megváltoznunk nekünk, magunknak *bel-sőleg* és minden vonatkozásban.

Mikor valami rettenetes katasztrófa az emberiség egy részére nézve megváltoztatta a *klimát*, az *éghajlati viszonyokat*: az ember ott sem akart elveszni, ahol megrövidült számára a nap, hosszú éjszakák borultak rá s a természet óriási nehézségek elé állította, mint *Grönland* lakóit. Ott is élni akart az ember, de, hogy élhessen, kifejlesztette magában a belső, az ellenálló erőket. Így kell nekünk is tenni. Minden ponton számot kell vetni azzal, hogy minő nehézségekkel állunk szemben, mi a teendőnk azok elhárítása tekintetében és mikép-

pen kell *lelkileg* ujjaszületnünk, hogy velük megküzdjünk s azokat lebirjuk. Ugy kell tenünk, mint *Atyáinknak*, akik már láttak hasonló napokat, akiknek a nehéz sors közötti példákat követnünk kell. Most kell ám igazán átéreznie a lelkipásztornak, hogy ő *nem béres*, nem napszámos, de *Isten szolgája*, akinek magasabb küldetése van. Meg kell változnunk minden tekintetben. A falu, az egyház népének számos kicsi és nagy baja, sorsa, kulturája, nyelve úgy érdekelje a papot, úgy fektülje meg a szívére, hogy ettől a teherrel egy pillanatra se legyen nyugta. Ugy járjunk-keljük a népünk között, mint a próféták, akikben az Isten lelke van. Meg kell változnia az igehirdetésünknek is. Minden korszakban magán viselte az igehirdetés annak a kornak a képét. Nem olyan volt az igehirdetés a babiloni fogóságban élt próféták ajakán, sem a mi Atyáink korában, a veszedelmes, mint a boldog időkben.

Semmi szükség nincs ma szónoki virágokra, pompázó retorikára, melyben szinpadias pózok közt szavalgatunk, de a lényeg elmosódik s a hatás csak a templom küszöbéig ér. Ha egyszerűbb is, de olyan beszédekre van szükségünk, amelyekből mindenki megérzi, hogy lélekből fakadt. Csak ennek van maradandó értéke és hatása. Van-e a Biblia szavainál egyszerűbb, de ha olvassuk, mindjárt megkap valami, az az érzés, hogy ez onnan a mélyből, a lélekből fakadt. És a mi még ennél is fontosabb: az é l e t prédikáljon, mert minden beszédnél szebben szól a tett. Hosszu élettapasztalat érlelte meg bennem azt az igazságot, hogy egyházunk sorsa a legszorosabb összeköttetésben van a lelkipásztorok és az egyház vezetésére hivatott előjárók működésével. Igen sokszor láttam, hogy egy az egyes egyházközösségekben a lelkipásztorok és egyházi előjárók tevékenysége, l e l k e, mint a szélesebb mezőkön a v e z é r e k é: szinte kitörölhetetlen bélyeget nyomott az egyes egyházakra és az Egyetemes Egyházra is. Ezért voltak virágzó és hanyatló egyházi korszakok aszerint, hogy miként munkált a Lélek azokban, akik népök élén állottak. Bizony-bizony, ha nem akarunk elveszni, ujjá kell nekünk születnünk. Tudom, hiszem, hogy erre is azt mondhatja valaki, amit Nikodémus mondott Jézusnak, miképp születetik ujjá a mi virágjait hullató, vénhedt anyaszentegyházunk? Csak egy módon: ha új Lélek költözik belénk. A kinek füle van, hallja meg!

Péter Mihály.

Az Igében birjuk a kulcsok hatalmát, amelylyel a mennyország kapuit megnyitjuk vagy bezárjuk, nem a magunk, hanem Isten tanácsát követve.

(Dr. Ravasz László).

„Történelmi átértékelés.“

Részletek a kissároi diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Lehet, hogy az eddig elmondottak egyik-másik részlete csak gyenge összefüggésben levőnek látszik a kitűzött tárggyal, de mégis el kellett mondanom azokat, hogy teljesen tisztán álljon előttünk az az atmoszféra, amelyben az a jelenség mozog, mert máskülönben a jelen, vagy a jövő nemzedékre gyakorolt horderejével nem lehetünk tisztában, akár jó az, akár rossz, vagy épen veszedelmes.

Pedig a törekvés, amely a „Történelmi átértékelés“ jelszava mögött lappang, illetőleg ma már nem lappang, hanem nyíltan dolgozik: nem csak rossz, hanem siker esetén katasztrófális horderejű következményeket rejt magában.

Nem általános, valami özönvíz módjára eláradó veszedelemre gondolok, amely kihát minden népre és minden alakulatra, mert hiszen, amint fentebb mondtam, némely beteges jelenség csak egy szervet, az emberi társadalom nagy egészének csak egyik-másik részét fenyegeti különösebben és akut módon: de nekünk, magyar kálvinistáknak teljesen elegendő a szomorú bizonyosság, hogy mi beletartozunk abba a részébe az emberi társadalomnak, amelyre nézve a szellemi életnek a történettudományi ágán rágódó ez a betegség biztos és közeli halált jelent.

Miért jelent veszedelmet?... Sőt közeli halált?... Biztos pusztulást?... Röviden megmondom.

Ha az emberiség sok évszázados életfolyamatát vizsgáljuk, világosan látjuk minden korszakban a multnak a jelenre és a jövőre gyakorolt nagy, szinte döntő, elhatározó hatását. A mult, a jelen és a jövő elválaszthatatlanul kapcsolódik egymásba. A multból nő ki a jelen s a jelenből alakul a jövő. Aminek nincs multja, az alig-alig számíthat jövőre. A jelent megérteni a mult nélkül lehetetlen, annál kevésbé lehet még csak képzelni is a jövőt. A jelen eseményeit a multból kiragyogó tanúságok és igazságok világánál ismerhetjük meg és értékelhetjük igazán s csak ennek világossága mellett építhetünk öntudatosan a jövő számára. A jelen folyama a történelmi mult mélységeiből buzog ki, mint a forrás a hegy titokzatos mélységeiből s folyása messze vidékeket éltet, termékenyít s úgy halad tova ismeretlen messzeségekbe. A jelen életfája a történelmi mult mélységeiben gyökerezik s lombja a jövő magasságába terebélyesedik. A jelen életfa törzse a multból szivja fel a táplálékot, mely a fát élteti s a lombkoronán gyümölcsöket termel; a mult talajába kapaszkodik s csak így tud megállni a viharokban is.

Mi lesz akkor, ha egy folyónak megszakad az összeköttetése az üdítő vizet adó forrással?... Elapad, folyása megáll s az eddig messze vidékekre nézve életet és áldást jelentő folyóvíz-

ből olyan mocsarak lesznek, amelyek halálos betegség csiráit terjesztik és termelik s a viruló vidék sivalaggá lesz.

Mi lesz akkor, ha egy fának elpusztul a gyökere?!... A fa halálos betegségbe esik, rövid idő alatt elpusztul s földre dönti a legkisebb szellő is.

Szóról-szóra így áll a dolog az emberiség életfolyamata állapotában.

Ha az élet összeköttetése a történelmi multtal megszakad, megáll haladásában, szó sem lehet fejlődésről, de egész bizonyosan jön a züllesztés, pusztulás, hanyatlás, korhadó feloszlás.

Ha valami erőszak egy folyó medrét eltorlaszolja, az egészséges forrasú folyó új medret ás magának, él és halad tovább, de ha forrása elapadt, nincs az a hatalom, amely mozgását, életét fenn bírja tartani.

Ha valamely vihar, vagy egyéb erőszak a fa törzsét letöri a gyökérről, az egészséges gyökér új sarjat hajt, új fát nevel, még pedig a régihez mindenben hasonlót, mert a tölgy gyökere nem növel soha galagonya bokrot, sem a fű gyökere tölgyet, de ha egyszer a fa gyökere elpusztul, nincs olyan hatalma a világnak, mely azt tovább életben bírja tartani.

Ilyen gyökér nélküli fa, ilyen tápláló forrását vesztett folyó a történelmi multjával való összeköttetését elvesztett vallási, vagy nemzeti, vagy akármiféle közösség élete. Ugyanaz a végső sorsa is!

És ugyanez a sorsa minden olyan alakulatnak, amely kitepi magát a mult, jelen és jövő történelmi összefüggéséből, lesznek „tévolygó csillagok“, szelektől ide-oda hajtott, fáról lehullt levelek, amíg elpusztulnak dicstele nélkül. Erre világos példákkal szolgál szektáink erő kifejtésre képtelen élete, következetlen, egymásnak ellentmondó ide-oda kapkodása, elporlódása, teljes felmorzsolódása.

Bizony mindig nagyon drágán kellett megfizetni minden nemzedéknek, ha figyelmen kívül hagyta az Írás szavait: „Amik régen megirattak, a mi tanulságunkra irattak meg.“

Azt hiszem, nyugodtan kimondhatjuk ezek után, hogy minden olyan törekvés és munka, amely a multtal való összeköttetés megszakitására tör, a történelmi mult tanúságainak felénk ragyogását igyekszik megoltani, elhomályosítani, lebecsülni, egy-egy nemzedék helyes történelmi látását elhomályosítani, tudását rontani, történelmi érzékét gyengíteni, vagy kiölni: életgyökereket metsz, életet adó források buzogását fojtja el, halálosan veszedelmes munkát végez.

Amikor egy régi igazságot sikerül meghamisítani, egy nagy történelmi alakot sárba rántani, martirokat is termő eszméket és törekvéseket le-sajnálni, vagy épen nevetségessé tenni: olyankor mindig kiálszik egy világosság, mely utat tudna mutatni, valami tájékozást bírna adni a jelen chaosza sötéttségében; olyankor mindig kidől egy határkő, amelyre, mint kiindulási pontra támaszkodva

4
rendet lehetne teremteni az anyagi és szellemi élet mai utvesztőiben.

És ezt a körülményt a mai kor apostolai, boldogítói, prófétái, vezérei nagyon jól látták és nagyon hamar észrevették. Ezért indult olyan céltudatos, szívós ostrom és folyt évtizedeken keresztül a történelmi mult erősségei ellen. Nagyon jól tudták, hogy egy helyes történelmi érzékkel bíró, világos történelmi tudással rendelkező népet nem lehet egykönnyen félrevezetni, felfordulásokba belevinni s akkor soha el nem jön a zavarosban való halászásnak hön óhajtott alkalmá. Ezért kellett történelmi igazságoknak megváltozni, nagy alakoknak, eszméknek értékben devalválódní, a mult kincseihöz, szentnek tartott örökségeihez ragaszkodásnak nevetségessé lenni, vallási, erkölcsi, nemzeti gondolatokat lesajnálni s ezek helyett trónra ültetni az érdekes és szellemes mezbe öltöztetett erkölcstelenséget s mindenféle bűnök légióját, hogy a bolsevizmusban tetőfokát érje el ez a „fejldés“, ahol erénnyé lett a bűn és bünné az erény, vétek volt a tisztesség, tiltott dolog volt a vallásos hit, hazafiság és így tovább, a magyar történelem pedig szerinte nem volt egyéb, mint a népelnyomás és kiszorolás, az oligarchikus villongások és a királyok s urak garázdálkodásának sorozata.

Ide vezetett az Ignotus által kiadott s nagyon ártatlannak tartott jelszó: „A multtal szemben csak egy a köteleességünk: elfelejteni!“ Anyyra elfelejtett ez a nemzedék mindent, hogy bevette minden kritika nélkül az elébetállt sajtókotyvalékokat csak azért, mert nyomtatva volt.

A mult tanuságait figyelmen kívül hagyó, történelmi érzékét elvesztett, ítélőerejében megfogyatkozott, lázbeteg nép maga rombolta le hamis prófétái sugallatára azon erősségeit, amelyekből élete folyamatát új mederben ugyan, de elindíthatta volna és a nagy összeomlásban szabadulást látott, országa halotti torán felpántlikázta, fellobogózta magát, örömmünnepeket ült, ahogy a csunya színjáték rendezői előírták neki. Az 1918-as magyar forradalom beszédes példa marad minden időknek arra, hogy hogyan ejthet rabul a delirium egy egész ország népét.

De különösen veszedelmes, bizonyos halálhozó a mult megöklése azért, mert káros hatása főként és első sorban a jövő nemzedékén, az ifjuságon látszik meg és érvényesül.

Bármely vallási, társadalmi, vagy népközösség idősebb generációjának lelkében minden megtevesztés dacára is ott dereng a multból egy-egy halavány sugár, innen is, onnan is egy-egy ködös emlék, sejtése annak, ami volt, az új nemzedék azonban már belenő a téveszmékbe, megszokja a ferde, vagy éppen hamis világításba helyezett igazságot s nagyon hamar előáll egy nemzedék, amely már megérteni sem képes az ősöknek némely szent eszmeért

való lelkesedését és áldozatkésztségét, annál kevésbé hajlandó ősei példájára áldozatra való buzdulásra. Sokféleképpen elpusztulhat egy vallási, társadalmi, vagy népközösség, de legghamarabb és legbiztosabban az ifjuságon, a jövő nemzedéken keresztül pusztul el.

Ezért mondtam és állítom újból, hogy az a betegség, amely a szellemi életnek a történettudományi ágán kezd rágódni, nagyobb elterjedése esetén nagy veszedelmet, pusztulást jelent. Nekünk, idegenbe szakadt magyar kávinistáknak különösen azt jelent.

(Folyt. köv.) Szöke István.

Kérelem a lelkész és tanító urakhoz.

Hrdina Lajos brünni főiskolai hallgató testvérünk egy felhívást küldött be szerkesztőségünkhöz, amelyben a lelkészek és tanítók segítségét kéri adatgyűjtő munkájához. Ezt az alábbi felhívást szeretettel ajánljuk különösen az egyke által veszélyeztetett községek lelkészeinek és tanítóinak szives figyelmébe:

„A magyarság sorait hosszú évtizedek óta, a különböző népbetegségek és a tuberkulózis mellett, főként az „egyke“ sorvasztja. S míg az előbbiekről a nép szociális helyzetének feljavításával és a néphigiéne felkarolásával intézményesen történik gondoskodás, addig az „egyke“ elleni küzdelemben, amelyet elsősorban saját fajunk érdeke diktál, csak a saját erőnkre és eszközeinkre támaszkodhatunk. Kisebbségi helyzetünkben a magyar elnéptelenedés megakadályozását törvényes uton hiába várunk és szorgalmazunk, mert a magyarság szaporodása az államhatalomnak nem élet-és létkérdése. Intellektueljeink, akik a nép között élve, ismerik annak lelkületét s akik a veszélyeztetett vidéken egy emberöltő áldozatos munkavállalásával küzdöttek az „egyke“ ellen, ismerik e vértelen s következményeiben végzetes tragédiának: a magyar faj önpusztításának fenyegető méretét. A kisebbségi magyarság számbeli visszasülyedésének, a pusztulásnak szomorú képét és statisztikáját kívánjuk elsősorban megrajzolni, hogy a valóság kiméltlen feltárásával felelősségre ébresszük a magyar népet s mindazokat, akiknek hivatásuk-és helyzetüknél fogva elsősorban kötelességük szóval és tettel küzdeni minden olyan baj ellen, amely a magyarság számbeli sorvadását, pusztulását hordja magában.

Az adatgyűjtés munkája csak úgy válik eredményessé, ha a veszélyeztetett területek, falvak lelkésze vagy tanítója a magyar ügyhöz, fajtánk létéért való aggodáshoz méltó buzgalommal, az alábbi kérdésekre adott pontos és

kimerítő válaszával elősegíti a statisztika teljességére irányuló törekvésemet.

1., Mikorra tehető falujában az „egyke” jelentkezése. Fogó vagy növekvő tendenciát mutat?

2., Mik voltak — véleménye szerint — az „egyke” közvetlen okai? (A vagyoni egységre való törekvés; a gazdasági terjeszkedés lehetetlensége; a környező latifundiumok... stb). Milyen a nép lelkülete? (Elítéli a többgyermekes anyát, megszólja a házasság 1-2. évében született gyermeket?) Milyen korban házasodik a falu fiatalsága? Milyenek az erkölcsi viszonyok?

3., Milyen a falu életstandardja, kényelem-szeretete? Hogyan oszlik meg a falu határa? Hányadát birják a parasztgazdák? Hány hold a legnagyobb paraszt-porta birtoka? Milyen a falu környezete?

4., Mennyi volt a falu lélekszáma: 1880, 1890, 1900, 1910, 1920, 1929-ben?

5., Mennyi az évi születés és elhalálozás? (E kérdés statisztikai összeállításából látjuk az egyke térhódítását és az elnéptelenedést. Elnéptelenedés akkor kezdődik, amikor az elhalálozások száma meghaladja a születések számát. A fontosságra való tekintettel kérem e kérdésnek hosszabb időre való összeállítását, a következő módon:

év	szül.	megh.
1904	18	13
1905	16	15
1909	16	17 stb...)

6., Mennyi 6-éves korig a falu gyermekeinek száma? (A lélekszám 16 %-át kellene kiteenie.)

7., Milyen a gyermekhalálozás? Az évi házasságok száma?

8., Ha kevert a falu lakossága (pl. kath. és ref.), milyen volt néhány évtizede s milyen ma az arányszám?

9., Van-e kivándorlás?

10., Tekintettel kisebbségi helyzetünkre, melynélfogva ráknézve előnyös törvényes beavatkozásra (pl. örökösödési jog megváltoztatása, mint Magyarországon tervbe vették) nem számíthatunk, sőt ilyen beavatkozás ráknézve föltétlenül káros lenne, milyen akciókat vél eredménnyel kecsegtetőnek a fajtánkat erősen tizedelő veszély korlátozására?

Szives fejtegetéseit, véleményét és adatait: a nemes magyar cél érdekében fáradozó munkásságát őszintén köszönve, szives üdvözlettel:

Brünn, 1930. jan. 24.

Hrdina Lajos
Brünn, Pressburgerstr. 9. II. 7."

Problémáink.

Lelkipásztorok és tanítók munkaközösége. Valamikor, nem is olyan régen, egy személy volt mind a kettő. Ezért vannak még ma is sokan, akik úgy vélekednek, hogy a

leendő lelkipásztoroknak a tanítói oklevelet meg kellene szerezniök. Nem oszthatom ezt a felfogást több okból. Ma mindenkinek könnyebben mehet a tanítói oklevél megszerzése, mint egy református lelkésznek, vagy akár lelkészjelöltnek. Az okokat talán nem kívánja senki bővebben fejtegetni. De ettől eltekintve sem tekinthetjük a tanítóhiány állandósítható megoldásának a lelkész-tanítói alkalmaztatás bevezetését. Ha a mai viszonyok közt a lelkipásztor, — akár a legkisebb gyülekezetben is, — alaposan, a kor követelményeinek megfelelően akarja gyakorolni hivatását, egész életét rá kell szentelnie munkájára. Eltekintve a hivatással való egyéni foglalkozástól, az adminisztratív munkák elvégzésétől, hol van ma az a boldog lelkipásztor, aki azt mondhatja magáról, hogy a saját maga lelki életének akár olvasás, akár meditálás útján való fejlesztésére naponta pár órát szánhat? Pedig ez oly nagyon kellene! Aztán nézzük az egyházi lapjainkat. Hol vannak a ráérő, kis gyülekezetek gondozásával elfoglalt lelkipásztoraink írásai? Hát még a napi lapok? Ha lehet írni a bucsúkról, az itt is, ott is feltűnő szentekről hasábokat, miért ne lehetne írni a magyarságunk egészséges gondolkodását fejlesztő közérdekűbb, gyakorlati kérdésekről? Miért nincsenek kálvinista lelkipásztorok, akik tollal is terjesszék a református gondolkodást, ha sorok közt is? Miért? Miért? — Mert nem tudnak? Dehogyan! Mert nem érnek rá.

Akik a mai tantervezetet, a tanítóktól követelt munkát ismerik, ugyancsak megérthetik, hogy ma a tanítói állás leikiismeretes betöltése is egész embert kíván. Eltekintve az órák számától, vegyük figyelembe a tanítók kötelező továbbképzését, irodai munkáját, el tudjuk-e képzelni, hogy a jó tanító jó lelkipásztor is lehet ugyanazon személyben?

Véleményem szerint tehát nem lehet ez a megoldás megfelelő. Szükség esetén ideiglenesen (pár hétig, hónapig) a lelkipásztorok oklevél nélkül is tanítottak és tanítanak. Igazi, egészséges megoldás a tanítóhiány megszüntetésére: a református tanítóképző intézet felállítása. Igaz, hogy ez megint a jövő zenéje. Várhat-e addig egyházunk? Itt azonnal cselekednünk kell! Biztosítsunk egyházunkhoz ragaszkodó tanítókat. Egyelőre ez is valami. Legyenek a lelkipásztorok és tanítók a valóságban is munkatársak! Itt-ott már megtörtént a kezdeményezés a lelkipásztorok és tanítók munkaközösségének megteremtésére. Talán jó lenne általánossá, egyetemessé tenni ezt a törekvést. Ez a gondolat a németeknél is felmerült és január 6-7.-én Hersfeldben tartottak lelkész-tanító konferenciát. Érdekes is, tanulságos is látnunk, mivel foglalkoztak?

Az első előadás címe volt: „A lelkészek és tanítók munkaközösségének gondolata és szükségessége”. Ebben kb. a következőkről

H I B E K

volt szó: Bár a válaszfalak a lelkészek és a tanítók egyesületei közt egykönnyen le nem dönthetők, mégis vannak bizonyos lehetőségek a lelkészek és tanítók munkaközösségére, hisz a két munkamező oly közel esik egymáshoz. A mai idők gazdasági és szociális nehézségei és szükségletei, a világnézetek harca, amely mind leplezetlenebbül tör elő, épen a lelkészt és tanítót, e két népnevelőt kényszerítik munkaközösségre, hogy közös megbeszéléseiken minden, a jelenlegi helyzetet érintő kérdést meghányjanak-vessenek.

A gyakorlati munkákról egyik tanító tartott előadást „A vallásoktatás és ágendára való előkészítés iskolai anyaga és módszere” címen. A hosszú gyakorlattal bíró tanító tapasztalatait és kívánságait tárta fel. Senki sem tehet — mondja — egy másik embert vallásossá. A nevelő csak az utat egyengetheti, amelyen Isten maga vezet el hitre a gyermeket. Ezen utegyengítésnek egyik föltétlen követelménye, hogy a nevelő, tanító a gyermeknek, vagy ifjunak lelki világába teljesen beleélje magát és ha az ifjúságot a Bibliával ismerteti meg, a való élet tényeiből induljon ki. Biblia és való élet össztartoznak.

A jelenkor pedagógiájával foglalkozott egy körzeti ifjúsággondozó, aki röviden visszatekintve a mult pedagógiai rendszerére, a pedagógia legújabb törekvéseit ismertette, erős határt vonva a pedagógia tudománya és művésze közt.

A berekesztő előadás címe „Egyház és iskola” volt. Mindkettőnek legyen meg a maga jellemző karaktere a maga speciális rendeltetése szerint, hogy a maguk különleges feladatukat megoldhassák. Ha az egyház valóban az a hely, ahol elcsöndesül az ember és az Igét hallgatja, amit Isten intéz hozzánk, — és ha az iskola nemcsak arra szoritkozik, hogy erkölcsi, intellektuális és vallásos ismereteket közöljön a gyermekekkel, hanem tk. rendeltetéséhez mértén megkísérli őket elvezetni arra, hogy az életet a maga titokzatos mélységében telfogják és féltő tisztelettel álljanak meg Isten, mint végső és legfőbb Valóság előtt: — akkor az egyház és az iskola megtalálják a munkaközösséget.

Igy a németek.

Mily jó lenne a mi közös lelkész és tanító értekezleteinken is így elbeszélgetni! De nemcsak a felekezeti tanítókat kellene az ilyen alkalmakkal bevonni, hanem a nem felekezeti ref. tanítókat is. Talán lehetne országos viszonylatban is rendeznünk lelkész és tanító közös konferenciákat?

Ez is egy probléma, de ha Isten Országá érdekében és egyetemes egyházunk iránti szeretettel indulunk, velünk lesz az Isten és akkor nem lesz többé probléma!

Tála.

— **Vallásos estély.** A komáromi református keresztyén egyház február 2-án, vasárnap este 6 órakor a Kollégium nagytermében nagyszerű vallásos estélyt tartott, amelyen az egyház hívei, mint minden alkalommal, ezuttal is teljesen megtöltötték a nagy termet. A vallásos estélyt a gyülekezet éneke vezette be, majd Kalitza László zsigárdi ref. lelkész mondott imát és tartott magvas bibliamagyarázatot, Galambos Zoltán ref. lelkész folytatta szentföldi utazásáról szóló előadását. Ezuttal az Alexendriától Kairóig megtett utat és Kairó nevezetességeit ismertette fordulatossá és figyelmet lekötő, előadásban. Még az elemi iskola református tanulói adtak elő szép vallásos énekeket s végül a lelkész áhítatos fohászával és az „Áldjátok az Úr nevét” kezdetű zsoltár eléneklésével ért véget a lelkészt főlemelő, hitépítő szép vallásos estély.

— **Hadirokkantak figyelmébe!** A szlovenszkói hadirokkantak polgári egyesülete Bratislavában tudomásul adja tagjainak, hogy az egyesület titkársága ez év február 1-től Bratislava, Sánc ut 5. szám alá költözködik. Az Elnökség.

— **Lelkészválasztás.** A tiszaladányi gyülekezet *Major Gyulát* választotta meg lelkészének.

— **A holland református nő theológusok** egyesületben szervezkedtek, hogy kivívják a férfilelkészekkel való teljes egyenjogúságokat, tehát a sakramentumok kiszolgáltatásának jogát is.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. Az asztélyi ref. egyház pályázatot hirdet az üresedésben levő kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1., 3 szobás lakás melléképületekkel; 2., 13 k. hold föld; 3., Temető és faiskola használata; 4., évi 2000 kor. pénz; 5., 10 q buza; 6., minden tanköteles után egy csirke (70-80); 7., államsegély. Kötelesség: osztatlan iskola vezetése, kántori teendők, egyháztársadalmi munkában való segédkezés. Az állás azonnal, de legkésőbb f. év szept. 1-re elfoglalandó. Kellőleg felszerelt pályázatok Ref. lelkészi hivatal Asztély (pp. Beregszász) címre küldendők 1930. március 15-ig.

Presbitérium.

Pályázati hirdetés. Az eltávozás folytán megüresedett knezevi-vinogradi református lelkészi állásra pályázatot hirdetek. A javadalom főbb tételei a következők: 1.) Lakás és melléképületek, melyeket az egyház karban tart, festet és meszeltet. Az udvar és kert területe 672 négyszögöl. 2.) 24 kat. hold szántó és 1 kat. hold rét, melynek adóját az egyház fizeti. 3.) Temető haszna (szántó, kaszáló, fa), területe 3 k. hold 1005 négyszögöl. 4.) 25 métermázs tisztá rozslált buza. 5.) Négy öl kemény hasáb tűzifa, házhoz szállítva. 6.) Legelő illetmény kettő rész. 7.) Egyházmegyeileg megállapított stóla. Megváltandó beruházás nincs. Az állás azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt pályázati kérvények (E. T. II. tc. 16. §. 3.) alólírott-hoz folyó évi február 20-ig beküldendők. *Feketics, 1930. január 18. Ágoston Sándor. s. k. esperes. Feketič-Bačka. Jugoslavia.*

Pályázati hirdetés. Az elhalálozás folytán megüresedett korogi református lelkészi állásra pályázatot hirdetek. A javadalom főbb tételei a következők: 1.) Lakás melléképületekkel, melyet az egyház karban tart, festet, meszeltet. Az udvar és belső kertek területe 1062 négyszögöl. 2.) Szántó föld 8 k. hold 180 négyszögöl. 3.) Kaszáló 800 négyszögöl. 4.) Külső kert 600 négyszögöl. 5.) Temetőfü haszna. 6.) 3 kocsi kész széna. 7.) minden 16 éven felüli egyén fizet 16 kg. búzát és 5 kg. morzsolt kukoricát (Jelenleg circa 600 fizető személy van.) 8.) 24 köbméter elsőrendű hasított gyergyánfa házhoz szállítva. 9.) Stóla az egyházmegyei szabályzat szerint. 10.) Eszékre 4 fuvar. 11.) Órlési fuvar szükség szerint. 12. Minden leány szolgál 3 napot. Megváltandó beruházás nincs. Az állás 1930. április 24-én elfoglalandó. Kellően felszerelt pályázati kérvények (E. T. II. tc. 16. § 3.) alólírott-hoz folyó évi február 20-ig beküldendők. *Feketics 1930. január 18. Ágoston Sándor s. k. esperes Feketič-Bačka. Jugoslavia.*

Szerkesztői üzenet.

B. J. L-r. Nagyon örülnénk, ha a szlovák egyházak helyzetéről írt cikkünkhöz tárgyilagos, a személyeskedés és heccelődés szándékától mentes hozzászólás történne. A beküldött cikk („Hozzászólás a szlovák reformátusok romlása elleni előiráshoz”) azonban nélkülözi az említett követelményeket. Cikkében elismeri ama megállapításomnak igazságát, hogy a szlovák ref.-ok romlásán nem a szlovák egyházmegye, hanem kizárólag a lelkészek politikamentes, komoly, céltudatos evangélizációs munkája segíthet, de „sértő”-nek és „megbotránkoztató”-nak tartja a módot, ahogyan ezt az igazságot „nemcsak az illetékeseknek, hanem az egész ref. egyházi közvéleménynek” tudomására hoztam. Tehát az igazságot, ha az egyesekre nézve kellemetlen, nem szabad az egyházi lapban megírni?! De hiszen én nem vagyok sem püspök, sem esperes, hogy külön körlevelet intézzek a szlovák egyházakhoz; magánlevélben pedig próbáltam kollega urat meggyőzni álláspontja helytelenségéről, de — úgy látom — minden siker nélkül.

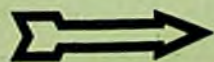
Ama megállapításom igazságát is elismeri, hogy a magyar rezsím alatt virágzó volt a szlovák gyülekezeti élet, pedig akkor sem volt szlovák egyházmegye. De aztán, hogy kimutassa, miszerint „sánta” a logikám, ravaszul megfordítja a kérdést: „hát azért nem volt baj akkor, mert nem volt szlovák egyházmegye?” Feleletem: lehet, hogy igen, lehet, hogy nem. Az én ítéletem kategorikus volt: probatum est. A megfordított ravasz kérdésre csak problematikus ítélettel lehet felelni. Hogy a kettő közül az igazság szempontjából melyik értékesebb, azt nem kell magyaráznom annak, aki tanítasokat ad nekem a logikából. Én a kérdéssel komolyan, tárgyilagosan, személyeskedés nélkül, a legnagyobb jóakarattal foglalkoztam az egyházi közvélemény előtt. Azt hiszem, hogy ugyanezt elvárhatom másoktól is, különösképpen pedig az érdekeltektől.

Ingyen Rádiót!

Rádió Braun Užhorod, Rašín u. 2.

Rádió szalon Rákóczy ucca 19.

Ingyen felszereljük a Philips csodagépet, 14 napra, bemutatásra. — Régi megbízható cég vagyunk, de rádiót csak most árulunk, mert a rádió már tökéletes. Régi árunk tehát nincs. — Külön rádió szalon van, ahol minden gép meghallgatható és kipróbálható. — — — — — Kedvező részletfizetési feltételek.

E lapra hivatkozók 5 %-os árengedményben részesülnek.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolczi Lajos úri és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mesterítés. Gallér és kézelő tisztítása.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

ELEKTRO - RÁDIO
Blanz és Szekeres Uzhorod,
 Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

886 Jókai u. 18.
 "Kis Tükör" szerkesztősége

Komárno

DUNA-BANK Központ: BRATISLAVA.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Helman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používáné novin. známek povoleno feditelstvim pošt. a telegr. v Košicich g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA”-nak
„Kapusány”-címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivataira tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkész hivatalhoz küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A ref. diákság evangélizációja.

Az utóbbi időben a mai ref. egyházunk fi-
gyelme mindjobban átvándorlik a közép és
főiskolás diákság evangélizációjának eddig el-
hanyagolt ügyére. Lapjainkban egymásután je-
lennek meg cikkek, amelyek ezt a kérdést
teszik beható vizsgálódás tárgyává. Ma már
nálunk is vagyunk annyira, hogy senki se elég-
szik meg csak a panaszra, hogy a mai ref.
diákság nagy része nem él öntudatos lelki éle-
tet, elveszítette kapcsolatát az egyházzal, nincs
a lelkében idealizmus, az életfelfogása, ha nem
is öntudatosan, de lényegében mégis materia-
lista, hanem ma már keressük az okát is, hogy
miért ilyen a mai diákság gondolkodásmódja.
És mikor erre a kérdésre felelünk, nemcsak a
világháborút és az azután fellépő zavaros idők
romboló hatását kell meglátnunk, hanem azt
is, hogy mérhetetlen mulasztás terhel bennün-
ket is, mivel nem igyekeztünk fokozottabb mér-
tékben ellensúlyozni az ezek által okozott lelki
kárt. Ezt már feltétlenül haladás számba kell
vonnunk, hogy lapjainkban megjelenő cikkek
reá mernek mutatni arra, hogy igenis, a közép-
iskolai vallástanításunk eddigi rendszerében is
óriási hiba van, mert nem hagy mélyebb nyo-
mokat a lélekben s nem tud elvezetni a sze-
mélyes hitre. Ma már nálunk is vagyunk any-
nyira, hogy mindenki, a ki lelki életet él és
szereti az egyházat, elismeri s belátja, hogy
egyházunknak az idegen környezetben s idegen
szellemi hatások között élő főiskolás diákság
intenzív lelkigondozásának ügyét feltétlenül
fel kell karolnia.

Mennyire megelőzött e téren is bennünket,
mint sok minden másban, a magyarországi ref.
egyház, amely olyan nagy gondot fordít a diák-
ság öntudatos ref. szellemben való nevelésére.

A középiskolai vallástanárok összejönnek meg-
beszélni, miképen lehetne a hitoktatást mé-
lyebbé s hatékonyabbá tenni. Az ország kü-
lönöző részein egymás után rendezik meg a
diákkonferenciákat, hogy a kialakulófélben lé-
vő világnézetüket ref. irányban befolyásolják.
A fő- és középiskolások számára külön lapot
adnak ki, az általános ker. alapon álló Diák-
szövetségnek Tahiban, a határozott református
alapon álló Soli Deo Gloria szövetségnek pe-
dig a Balaton mellett van, nagy áldozatkészség
révén, saját diáktábora, amelyek igen eredmé-
nyesen szolgálják a diákság evangélizációjának
ügyét. De nemcsak lelkileg igyekeznek nevelni
a diákságot, hanem anyagilag is segítik őket.
A fővárosi főiskolások számára diákmenzát
tartanak fent, ahol kedvezményes, vagy ingye-
nes ellátásban részesülnek, ugyancsak ezt a
célrt szolgálják ez ebédakciók is. Mennyire más-
hogyan érez az egyházával szemben az a diák, aki
megérezte annak anyai, gondoskodó szeretetét!

Hogyan áll a főiskolás diákság lelki s anyagi
helyzete nálunk? A ref. diákság folyóirata, a „Ba-
ráti Szó” ez évi első számában részletes beszámó-
lót hoz Varga Imre ruszinszkói missziói segédlel-
kész utjáról, aki Szilassy Béla és Sörös Béla
kezdemenyezésére meglátogatta a prágai és
brünni főiskolásokat, hogy megismerje helyze-
tüket, életfelfogásukat, megtudja a ref. keresz-
tyénség felől táplált véleményüket s igyekez-
zék őket erősebben fűzni az egyházhoz. Be-
számolójában kénytelen megállapítani, hogy a
főiskolás diákjaink legnagyobb része teljesen
indiferens az egyházával szemben. Az a kör-
nyezet, amely ott őket körülveszi, az egyetemi
előadások szelleme napról-napra jobban és ha-
tározottabban elidegeníti őket az egyháztól.

Igen sokat közülök hatalmába kerít a nagyváros léha, immoralis szelleme, tanulmányaikat elhanyagolják, közülök sokan lelkiileg tönkremennek s áldozatai lesznek a nagyvárosok éjszakai életének. Ehez járul még az is, hogy a magyar társadalommal a kapcsolatukat elveszítik, sokan még a nemzeti öntudatukat se tudják megőrizni, azután így nemcsak a ref. egyház, hanem a magyarság számára is elvesznek. Csak egy kicsiny töredék az, amely ápolja még az ott-honról hozott tradíciókat, de teljesen magukra hagyatva, ki tudja meddig őrzik meg magukat a környezetük romboló hatásától!

E néhány adat elénk állítja a mai ref. főiskolások nagy többségének lelki arcát. Bár a beszámolóban egyetlen szemrehányó hang sincs, mégis, mikor olvassuk, minden sora a lelkünkbe markol és minden megállapítása egy-egy jogosult és igazságos vád ellenünk. Miért jutott ide a ref. diákság? Miért szakadtak el a szálak, amelyek őket eddig az egyházhoz fűzték? Mi magunk vagyunk az oka ennek, kiengedtük őket a hatásunk alól és nem törődünk velük. És amíg mi azon vitáztunk, hogy van-e jogosultsága a konferenciáknak, vagy nincs, ez alatt a hitetlenség szépen elhódította nagy részüket.

Hivatalos egyházunknak fel kell ébrednie abból a szörnyű közönyéből, amellyel eddig elnézte a legdrágább értékeinek, a főiskolás diákságnak a lassu, de biztos lelkipusztulását. Hogyan akarunk mi egyházat szerető, öntudatos, református intelligenciát, hogyha már főiskolás korukban a hitetlenség zsákmányává engedjük esni őket?! Hogyha az egyházunkhoz még hűségesebb töredéket, amely a különböző főiskolákon olyan sok romboló hatásnak van kitéve, megakarjuk menteni és az elhidegült tömeget vissza akarjuk szerezni, akkor a hivatalos egyházunknak támogatni kell teljes erejével azt a törekvést és kezdeményezést, amely a főiskolások evangélizációjának életbevágóan fontos ügyét felkarolta. Lehetővé kell tenni azt nagy anyagi áldozatok árán is, hogy egy ifjusági utazó titkár a közép és főiskolákat rendszeresen meglátogathassa. A „Baráti Szó” című lapot, amelyet a losonci teológusok a saját, szűken lévő filléreikből, tartottak fent, hogy legyen egy kapocs, mely az idegenben élő főiskolásokat az egyházhoz fűzze, hivatalos egyházunknak jelentős összeggel segíeyeznie kell. Meg kell kezdeni hivatalos egyházunknak a ref. diákság szociális helyzetének javítására irányuló tevékenységet is. Mert ne feledjük el, hogy a legjobb és legbiztosabb befektetés az, amit egyházunk az ifjuságra áldoz, ugy lelki, mint anyagi tekintetben, ez kamatostul visszatérül. Lássuk be azért, itt a legfőbb ideje annak, hogy egyházunk a diákság evangélizációjának s anyagi támogatásának fontos ügyét a magáévé tegye!

Zsemlye Lajos.

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissarói diákkonferencián tartott előadásból.
Folytatás.

Ezek után most már megfelelek arra a kérdésre, hogy a történelem átértékelésének milyen fajtája az, amely káros hatású és veszedelmes?!...

Mert az átértékelésnek van egy veszély nélküli fajtája is, amely nem *jelszó*, de *tudomány*, amely kívánatos és szükséges, amely a történelmi tudomány gazdagodását, fejlődését jelenti s amelynek, ha e tudomány mezején munka folyik, állandó folyamatnak kell lennie.

Szakadatlanul tart ugyanis a mult emlékeinek, eseményei adatainak felkutatása, felfedezése s az új adatok birtokában sokszor egészen más színben látunk eseményeket, személyeket, s az azokat mozgató indító okokat. Ilyenkor a hivatása magaslatán álló történetírónak nemcsak joga, de kötelessége is az igazságnak megfelelő átértékelés. Másképpen szó sem lehetne ennek a tudománynak aladásáról, gazdagodásáról.

Hogy csak egyetlen példát említsek, micsonda más világításban látjuk Kálvint, amióta ismerjük Doumorgue E. adatait!... Mennyivel igazabb képet rajzolhatott már Kálvinnól ő, mint pl. Varga L., vagy éppen Zoványi! Találónan írja róla Révész Imre dr., hogy Doumorgue munkássága valósággal halottaiból támasztotta föl Kálvint, „a nehéz, sáros rögök alól, melyeket a félreértés és meg nem értés, tudatlanság és gyűlölet, középkori fanatizmus és szabadgondolkodó frivolság versengve dobált a sirjára.” Csak mosolyogni lehet ma azon, hogy még a mult nyáron is egy ujságcikk „klasszikus”-nak mondja Zoványinak Kálvinnól ezelőtt közel 25 évvel megeresztett, ma már teljesen elévült nyilatkozatát.

Nincs veszedelem abban sem, ha a történetírók bizonyos személyről, vagy eseményről nincsenek pontosan egy véleményen, mert hiszen az egyéniség a legszigorubb tudományos munkálkodásban sem ölhető meg, de kell, hogy az író az igazság és lelkiismeret vezesse; adatait, amelyek alapján véleményt mond, becsületesen tárja a közönség elé, mert ezek ismeretének birtokában az olvasó nincs az író véleményéhez kötve s mindig lebontható a rajzolt képről az, amit az író egyénisége rakott rá.

A veszedelem akkor következik be, ha az író bizonyos célok vezeték és nem az igazság. Ha új adatok nélkül a régi adatok megrostálásával, adatokból kiszakított részletekkel, talán éppen elferdítésével, lényeges, döntő adatok elhagyásával, lényegteleneknek döntő jelentőségű adatként való felhasználásával ugy csúrik-csavargák a dolgot, hogy erőszakkal ki kell jönni végeredményül az előre megállapított czélnak.

Ez a munka már káros, veszedelmes, lélek-mérgező, nemzedékek tisztánlátását lehetetlenné teszi, mert könnyű elgondolni, hogy az olvasók százai és ezrei nem járhatnak utána az író adatai ellenőrzésének s az egyszer a nemzedékek tudatába fészkelődött hibás, igaztalan véleményyt szinte emberfeletti erővel lehet csak megváltoztatni. Épen ezért ez a munka már nem érdemli meg a tudomány nevét, mert csak a tudomány mezején való kalózkodás.

Azonkívül soha nem szabad elfeledni azt sem, hogy a tudományok mezején is voltak és vannak minden időben olyan emberek is, akiket nem annyira az igazság és tudományosság szerelme szorongat, hanem inkább a karrier-csinálás szerelme, akiknek ez a munka is csak üzlet, akik irnak bármikor, bármiről pontosan úgy, amint megbizóioknak tetszik, akik előtt igazán mellékes az igazság, még a saját meggyőződés is, mert azt is az üzleti érdek vezeti.

Ez a jelenség különösen az újságírás berkeiben látható, és az újságírás módján, ahol már a tárgyhoz való hűség is sem feltétlenül szükséges, csak az üzleti célkitűzés. Válságos időkben azonban ez a fajta újságírás a tudományos irodalom mezején is megjelenik.

Találomra írok erről vonatkozólag Burkhardt Jakab, hírneves svájci történetíró a múlt század hetvenes éveiben, Zürichben tartott történettudományi előadásait keretében, amikor megállapítani igyekeztek a történelmi válságok egyes tipikus fázisait. (Veltgeschichtliche Betrachtungen. Abschnitt IV. Die geschichtlichen Krisen.)

Többek között ezt mondja: „Minden válsággal bizonyos számú életrevaló, elszánt és jéghideg gondolkozású ember uszlik együtt, akiknek a válság csak üzleti lehetőség, akik csak előre akarnak jutni és ugyanez lesz törekvésük az ellenkező mozgalom esetében is. Ezek az emberek mindenáron a felszínen akarnak uszni és ezt annál biztosabban érik el, minél kevésbé hátráltatják őket ebben magasabb eszmei törekvések. Egyik-másik közülök talán burokra kerül és alámerül, de fajtájuk örökéletű, míg a primaer, vezető s iránytadó férfiakat meg lehet számlálni... Ezen a földön igazán csak a komizság halhatatlan.”

Mindez az alacsony törekvés, ez a slendrián munkálkodás, ez a tudomány berkeiben való kalózkodás csak olyan időben élhet meg és vehet nagyobb lendületet, amikor egy-egy nagy veszedelem alapján rázza meg egy nemzedék áldozatát, amikor lázas állapotában képtelen a tiszta látásra, a helyes ítéletre. Egy egészséges gondolkozású korszak felháborodása az ilyen munkát hamar elsöpörné, az ilyen munkásokat lehetetlenné tenné, de viszont ilyen időszakokban temérdek kárt okozhatnak s a betegséget katasztrófává növelhetik.

Az igazság kedvéért itt meg kell jegyeznünk, hogy még az ilyen, bizonyos célok diadala és irányok igazolása érdekében dolgozó történet-

írók munkája között is vannak árnyalati különbségek, mert mindenesetre megbocsáthatóbb hibát követ el az az író, akinek egy-egy eszme, vagy teoria igazságában való erős meggyőződése zavarja meg, vagy veszi el a tiszta látását és teszi képtelenné az objektív igazságra való törekvésre, mintha csupán üzleti érdekből, minden igazság ellenére, tudatosan követi el vétkeit az igazság ellen s teszi a történetírást pártok vagy világnézetek, divatos teoriák propaganda eszközévé.

Viszont igaz másfelől, hogy az igazságra törekvő, maradandó értékű, komoly történettudománynak épenoly ártalmára van az egyik, mint a másik vétkezés és mindkettő rombolja a multból, a jelen minden vihara dacára is megmaradt utjelzőt, mely irányt mutathat egy jobb jövő felé.

Vegyük szemügyre pl. a szociáldemokrata irány által kitermelt és divatba hozott történetíró, vagy történetkutató módszernek, a történelmi materializmusnak átértékelési törekvését.

Tudott dolog, hogy a szocializmus alapelveiből egyáltalában nem következik a vallástalanság, vagy keresztyénellenesség, hiszen első nagy hívei igazi vallásos lelkű emberek voltak, de bizonyos szerencsétlen körülmények a szocializmus tömegeit a vallásellenes, materialista táborba hajtották. S Marx, a szocializmus legnagyobb tudósa és rendszerbe öntője, hogy a történelmi multtal nem bíró, a multban győkértelen mozgalomnak megadja a történelmi hátteret és gyökeret, az egész történelem minden mozzanatát anyagi, gazdasági, materiális okokra viszi vissza és azokból magyarázza ki, megtagadva mindenütt a személyi, ideális, szellemi, lelki indító okokat. Így születik meg a történelmi materializmus s az emberiség történelmének ezen módszer értelmében való átértékelése.

Bár e módszer hajmeresztő egyoldalúsága nyilvánvaló, addig az e módszer alapján dolgozó írók elvi magaslaton maradva, a tudományosság követelményeire is tekintettel voltak s az elképesztő tulhajtásoktól tartózkodtak, olyan eredményeket is tudtak felmutatni, amelyek a történettudomány számára gazdagodást jelentettek, de amikor a munka olyan folyamatot vett, amelynek a célja a Mester tanainak a multból való mindenáron igazolása volt: azonnal elvesztette tudományos jellegét, propagandává lett, maradandó értékeket nem termelhetett. Célját ugyan elérte ez a munka, mert a tömegeket fanatizálta, elhitték és tűzbe tudtak menni a Marx tanainak minden betűjéért, készek voltak felfordítani a kedvéért az egész világot, de mindez az eredmény csak látszat, ideig-óráig való, maradandóságra csak az a része számíthat, amely nem szemfényvesztésben, hanem igazságon alapszik, a többi „eredmény” felett elhangzik a régi ítélet: „Menne, tekel, ufarszin.”

Mert a mult eseményeinek e módszer szerint való olyan átértékelése, amely szerint pl. a reformációt tisztán s kizárólag agyagi, gazdasági okok hozták létre; a reformátorok egyes hittani tételei, mint a hit által való megigazulás, vagy a predestináció tana csupán az egyes reformátorok életkörülményeiben találja alapját és magyarázatát; hogy a hit által való megigazulás tana Luthernek, vagy tovább menve Pál apostolnak vagyoni helyzetéből magyarázható ki; hogy a predestináció tanát Kálvin életmódja és vagyoni helyzete hozta létre: az ilyen „igazság” igazán nem számíthat hosszú életre s az igazi tudomány az ilyen „víványokat” igazán nem könyvelheti el a „nyereség” rovatába.

A történelmi multat nem sokra becsülő szocializmusnak a multak történelmével való ilyen irányu foglalkozása beszédes bizonyossága annak, hogy micsoda hatalmas alakító erővel bír a jelenre a mult történelmének ilyen, vagy amolyan irányu megjelenítése. Mert hogy a szocializmus azzá lett, ami ma; hogy olyan irányban fejlődött, amilyenek a ma mutatja, abban nem kis része van annak a körülménynek, hogy irói az említett módszer segítségével az emberiség egész történelmét a szocializmus tanai mellé, vagy inkább mögé állították s a tömegek szentül hitték és hiszik, hogy a világ sokezer éves történelme minden időben az ő eszméik és gondolataik körül forgott s ők egy uj, eddig soha nem látott korszak megvalósítói lesznek, ha az ősi igazságokat végre megvalósíthatják s próbálja meg valaki az ellenkezőről meggyőzni őket, tapasztalni fogja, hogy micsoda félelmetes erővel jön összeütközésbe!...

Ezért nem lehet és nem szabad a történet-írással üzőt bármiféle visszaélés mellett könnyösen elhaladni és az ilyen életbevágó, fontos kérdést egy kézleggyintéssel elintézni. Mintegy jogalapot nyer egy vallási, társadalmi, vagy nemzetközösség a jelenben a jövőre nézve a történelem által.

Sem terem, sem időm nincs arra, sem célom nem lehet az, hogy egy előadás keretében bemutassak minden átértékelési kísérletet, amelyet a különféle korokban megkísérlettek különleges céljaik érdekében egyes vallási, társadalmi alakulatok és nemzetiségek irói, hiszen ahoz hetek munkájára volna szükség s köteteket kellene írnom; összébb vonom tehát vitorlámat s csak a mi magyar ref. egyházunkat közelebről érintő átértékelésről szólok, tüzesebben abban is csak a legutóbbi években megindított, de hamarosan rosz hirre vergődött átértékelésről.

Az eddig elmondottak után egész természetnek találjuk azt, hogy az oly hatalmas, évszázadokra terjedő életü alakulat, mint a keresztyén egyház és annak különböző felekezetei, —amelynek jegyében és védelme, vagy gyámsága alatt alakult ki a mai világ egész kulturája—,

tudatában volt annak, hogy milyen nagy fontossága van multja történelmének jövője alakulására, hiszen a keresztyén egyház is, ha isteni eredetü is, mégis az időben jelent meg és így történelmi jelenség is.

Viszont az is könnyen érthető, hogy ugy az egyetemes keresztyénség történetének megírásában, mint az egyes felekezetek történetírásában találkozunk azokkal a hibákkal, amelyeket előbb említettem, amikor az igazságkeresést meggyengíti, néha egészen lehetetlenné teszi a felekezet mindennél feljebb becsült érdeke. Sötét pontok agyonhallgatása, egyes jelenségek kiszínezése, a másiktól minden érdem elvitatása s minden hibájának lehető nagyítása stb. a felekezeti történetírásnak kísérő jelenségei, egyik korban nagyobb, másik korban kisebb mértékben és pedig a keresztyénség mindkét nagy ágánál, a protestantizmusnál is, a katolicizmusnál is.

Az azonban vitán felül áll, hogy az ilyen irányu átértékelési meg-megújuló kísérletben mindenütt a katolicizmus vezetett régen is és vezet ma is. Schnitzer müncheni kath. theol. tanár 1913-ban ezért vallotta be őszintén: „A római theológiát általában, annak történeti és írásmagyarázati ágát különösen a tudomány lát-szatával felékesített, a történeti igazság ellen irányuló tervszerü összeesküvésnek lehetne nevezni legtalálóbban”.

Nagyon könnyen kimagyarázható, hogy miért szorult rá jobban a katolicizmus az ilyen átértékelésre, mint a protestantizmus.

A protestantizmusnak csaknem mindenütt nehéz küzdelmekkel kellett létjogosultságát kivívni a csaknem másfélszáz évén át kizárólagos uralmon lévő katolicizmussal szemben s a katolicizmus által anyagi és szellemi téren ellene zuditott hosszú harcok alatt bőven termett a szenvedés, bőven omlott a mártírvér, amely dicshozort font a protestantizmus feje köré, de amely miatt századok mulva a katolicizmus szégyenkezett. Igyekezett hát, amit lehetett, kétségbevonni, letagadni, amit nem lehetett, annak legalább enyhítő, mentő indító okot adni s ahol a protestantizmus erőre kaphatott s a katolicizmustól korábban kapott kölcsönt visszaadta, azt igyekezett kiszínezni a lehetőség szerint s védekezni azzal, hogy a katolicizmust ugyanannyi, sőt több üldöztetés érte a protestantizmus részéről, dacára annak, hogy az igazság alapján állva, alig lehet összehasonlítani a katolicizmust ért sérelmeket a különböző országok protestáns egyházaira zudit szenvedések tengerével.

Es ha ez világszerte általános törekvése a kath. egyház iróinak, mennyivel inkább van ok és lehetőség erre a magyar történelemben; amelynek megragadó drámai részletekben leg-gazdagabb fejezetei épen azok, amelyek a protestantizmus évszázadokra terjedő, hősi küzdelmeiről és szenvedéseiről szólnak s amelyben

a nemzeti élet úgy össze van forrva a protestantizmus életével, mint talán sehol másutt a világon. Olyan elszakíthatatlan kapocs van a kettő között századokon át, hogy az egyiknek hanyatlásával, gyengülésével velejárt a másiké s az egyiknek erősödése előrehaladása feltétlenül maga után vonta a másiknak emelkedését, fellendülését is.

Ez a körülmény, a magyar protestantizmusnak a magyarság megtartásában szerzett, minden vitán felülálló érdemei oly nagy, elpusztíthatatlan erkölcsi tőkét jelentettek a protestantizmus számára, oly nagy becsültetést szereztek az elfogulatlanul ítélő magyar katolikusok előtt is, hogy egyes körök félelmetesen tartották ezt az u. n. érdembeli tulsúlyát a protestantizmusnak s mindenáron dolgoztak annak ellensúlyozásán. Innen eredtek azok az átértékelési kísérletek, amelyek a különböző korszakokban hol erősebben, hol gyöngébben, de csaknem szakadatlanul tartottak azzal a kettős céllal, hogy egyrészt a magyar ellenreformáció nemzetirtással kapcsolatos szörnyűségeinek magasabb eszmei háttérrel adjanak, amikor az ország egysége érdekében kifejtett munkának igyekeztek azokat feltüntetni az ősi ellenség, a török ellen; másrészt megvédették a protestantizmust azzal, hogy ő volt az oka a magyarság züllésének, mert összetörte a hitbeli egységet s ezzel mégjobban pártokra osztotta a magyarságot s képtelenné tette az erő kifejtésre.

Csak a XIX. század negyvenes éveitől kezdve gyengültek meg ezek a kísérletek az európaszerte uralomra jutott liberalizmus hatása alatt, noha akkor sem ültek el egészen. A korszak levegője azonban olyan volt, annyira élt a köztudatban a protestantizmusnak századokon át nemzetvédő szerepe és érdeme, hogy köznevetségbe fulladt minden olyan kísérlet, amely ezt az érdemet elvitatni, meghomályosítani akarta.

Ezt elősegítette az is, hogy a szellemi fölény ebben a korszakban is a protestantizmus részén van, tudományos és szépirodalmi téren egyaránt; azok a katolikus írók pedig, akik komoly munkát végző tudósok voltak a történetírásban, nem voltak kaphatók az igazság ellen való hadjáratra, mert annak a kornak még hibátlan volt a lelkiismerete és józan ítélő ereje, amelynek hatása ma is látszik még az azonkor hagyományain növekedett történetírókon.

(Folyt. köv.) Szőke István.

„A lelkeszi konferenciák kérdése.”

Hivatalos lapunk legutóbbi számaiban egyre-több szó esett a konferenciákról: részint tudósítások, részint csatározások formájában. A komáromi egyházmege ntű. esperesének kör-

levelével kapcsolatban kerekedett forgószél is a konferenciák kérdéséhez vezethető vissza s tudomásom szerint ezen a vidéken már odáig feszegették ezt a kérdést, hogy a lelkeszek két pártra oszoltak: a konferenciások és a konferencia-ellenesek pártjára. Ettől függetlenül hivatalos lapunk X. évf. 5. számában Zsemlye Lajos fölveti „a lelkeszi konferenciák kérdését.”

A fentemlített komáromi e. m-i forgószél mutatja, hogy valami szükség foglalkoztatja a lelkeseket, de még nem találta meg a helyes utat. Egyházunk falain belül rendezett konferenciák eredményéből látszott, hogy a mi bajainkon nem lehet segíteni partikulárisan megrendezett konferenciáddal. Sokkal átfogóbb és átütőbb erejű szervezkedésre van szükség; egyetemes megmozdulásra, olyan valamire, amely határozottan frontba állít minden őrállót, amely nemcsak tervel, disputál és problémákat tesz ad-acta, hanem határoz, felszerel és a közösség kötelező erejénél fogva minden testületi tagot harcra kötelez. S ebben áll Zsemlye Lajos gondolatainak praktikuma, mert a partikuláris konferenciáddi helyett generális összefogást sürget. Az apró megmozdulások, az egyházmegegyenkénti csatározások, a diákkonferenciák többeszedü és nagyon szívesen a tapasztaltabbak leckéztetése felé hajló szárnypróbálgatásai nem nyithatnak meg egységes és egyetemes érvényű perspektívákat, mert nélkülözik a testület egészének jóváhagyását, ellenőrzését és csatlakozását. Minden egyházi kezdeményezés csak abban az esetben nevezhető szerencsésnek és csak úgy garantál sikert, ha a munkások egyeteme testületileg hátamegett áll teljes aktivitásával. Partikuláris megmozdulás csak univerzális határozatok keretei között indokolt s ennek jóváhagyása nélkül mindennemű mozgolódás nemcsak eredménytelen, hanem szeparáló jellegénél fogva káros is, mert a legvékonyabb eredményt is bizonyos bomlasztási folyamat kíséri: a kisvezéreknek és követőknek különválása. Ennek igazolására a számtalan példa közül csak a németalföldi kálvinisták széthullását hozom fel. Igazat kell tehát adnom azoknak, akik a nálunk divatos konferenciázás ellen tiltakoznak, de csak akkor, ha ez az antipátia nem a megengedhető keretek között rendezett konferencia, hanem a testület egyetemének jóváhagyását nélkülöző konferenciáddi ellen irányul. De hogy is volna eredményes megmozdulás másképp elképzelhető, ha nem a konferenciák technikai igénybevételével? Az aztán mindegy, hogy lelkeszgyegesületnek, vagv lelkeszi konferenciának nevezzük. Jelen körülményeink között az utóbbi praktikusabb, mert ad-hoc rendezhető, míg az első csak az államhatalom által is jóváhagyott törvényeink szentesítése után lehetséges.

A programmszerűen rendezett konferenciák fontosságát külföldi hittestvéreink már régen felismerték. Németországban, Hollandiában,

A nagy jubileum elé.

Skóciában minden számottevő actió innen indult el. Ez a beszámolás és munkakiosztás főruma, a bel-és külmissió központi szerve; itt állítják össze az egyházi közélet évi mérlegét és itt szorít baráti kezet a lelkeszi kar, hogy a solidaritás erőteljes érzésével szívében, örvendezve harcoljon tovább a Krisztus királyságáért. Magyarországon is megtalálták már a helyes utat s ennek következtében a konferenciák évről-évre fontosabb szerepet játszanak a magyar ref. egyházi közélet irányításában. A „Lelkészegyesület”, „Kálvinszövetség”, „Hit és Szolgálat”, stb. rendezésében megtartott konferenciák a magyar ref. egyházi megújulás mozgatói, nem is szólva arról, hogy ezek hívták fel a figyelmet a magyar ref. lelkeszi kar nagy közéleti súlyára.

A szlovenszkói magyar ref. lelkeszi kar ilyenemű egyetemes megmozdulására a mai napig még nem volt említésre méltó példa. Volt ugyan egy lelkeszegyesületi összejövetelünk 1926 májusában Kassán, de erről tanácsosabb nem beszélni. Szomorú dokumentum ez a mi széthullottságunkról és ideálszegénységünkéről. Alig bírta el a vonat az egyetemes egyház vezetőségének szánt falusi fejmosószerkeket, de szerencsére — amint ilyen falsulytalan komolytalanságnál történni szokott — a vonatban felejtették az adatokat. Így aztán hamarosan belátták, hogy cél nélkül nem érdemes sokáig Kassán bankettezni s a gyűlés szétmállott. Tehát a mi egyetlen konferenciánk fényes negatív eredménnyel, botrány nélkül zárult.

Amikor Zsemlye Lajos a lelkeszi konferenciák kérdését felvetette, egész bizonyosan másra gondolt: elsősorban egy határozott programkészítő belmissiói összejövetelre s ezért hívja föl a belmissiói bizottság elnökét és előadóját egy ilyenirányú konferencia megrendezésére, amely feladatául tekintse a pastoratio aktuális kérdéseinek megvitatását, egyházunk közéleti posztíójának erősbítését, a sajtómunka megszervezését, az államhoz és a politikához való viszonyunk tisztázását, egyszóval égető napi problémáink megvitatását és a végrehajtó egyházi szervek megkérdését az összeállított program minden vonalon való érvényesítése végett.

Természetesen, amint már fentebb részleteztem, egy ilyen konferencia csak az esetben lehet sikeres, ha szükségét az egész lelkeszi kar érzi, támogatásával háta megé áll és határozatait erkölcsi és az anyaszentegyház iránti kötelességének tartja, papi ténykedései között, keresztül is vinni. Ezért commentálom Zsemlye Lajos előterjesztését; szeretném, ha a lelkeszi konferencia kérdése megértésre találna és rövidesen életrekelne az eszme. Nagykövesd, 1930. február 7.

Keresztury László.
ref. lelkesz.

A Köztársasági Elnök ez évi március 7-én lesz 80 éves s e közelgő nagy jubileummal kapcsolatban a napi lapok hirül adták, hogy a képviselőház és a szenátus elnöksége február 11-én együttes ülést tartott, a melyen a Köztársasági Elnök nyolczvanadik születésnapjának megünneplésével kapcsolatos intézkedésekről tanácskoztak, melyhez képest a kormány két törvényjavaslatot terjeszt a nemzetgyűlés elé, melyeknek egyikével a nemzetgyűlés méltatni fogja az elnöknek az állam megalakítása körüli érdemeit, a másikban pedig huszmillió koronát szavaz meg olyan célból, hogy ezt az összeget az Elnök legjobb belátása szerint humánus célzatú intézmények segélyezésére fordítsa; a két ház elnöksége március 7-én a szenátus üléstermében fogja üdvözölni az Elnököt, ki az üdvözlésekre szózatot fog válaszolni.

A Köztársasági Elnöknek az állam megalakítása körüli elvitázhatatlan érdemeit mi is a legkészségesebben elismerjük éppennygy, mint minden tárgyilagos szemlélője és bírálója az Elnök, eddig 80 évre terjedt élete felbecsülhetetlen és elévülhetetlen munkásságának.

Ennek őszinte kinyilvánítása után, magához a nagy jubileumhoz kívánunk röviden hozzá szólani, a szlovenszkói és kárpátaljai magyar reformátusság szempontjából.

Minket a közelgő jubileum közelebről azért is érdekel, mert kíváncsiak vagyunk: vajjon a mi szlovenszkói és kárpátaljai magyar református egyházi életünkre lesz-e annak valamelyes hatása?!

Vajjon az lesz sorsunk továbbra is, a mi eddig volt: a negligálás, rászolgálás nélkül? Erre, a kormány eddigi sérelmes bánásmódjára egyáltalában nem szolgáltunk rá. Egy megbocsáthatatlan bűnünk van és semmi más: a fajiságunk. Pedig mi az elmúlt 11 év alatt soha nem rebelliskedtünk. Inkább az a hibánk máig, hogy a kormány részéről velünk szemben megnyilatkozó, égrekialtó sérelmeket hangtalan fájdalommal szenvedjük. Szeretnék én ebben az államban még egy olyan akárkit látni, a ki hasonló elbánás mellett olyan loyális lenne ezzel az állammal szemben, mint az itteni magyar református egyház. De mindez nem használt eddig semmit.

A közelgő nagy jubileumhoz hasonló jubileumok alkalmával még a halálraitéteknek is megszokás kegyelmezni. S vajjon ezeknél is bünyösebbek volnánk-e mi, a kik nem vagyunk méltók kegyelemre?!

Am nem is kegyelmet kérünk és várunk mi. Hanem kívánjuk a leghatározottabban csak a törvénybiztosította jogaink megadását. Ha ezt eddig a kormány nem tette, kitünő alkalom kínálkozik most erre a Köztársaság Elnökének 80 ik születési évfordulójának ünnepies alkalmában.

A leghatározottabban kívánjuk különösen 3 legfőbb sérelmünknek orvoslását: törvényeink megerősítését, a hontalan lelkészek honosságának megadását és a mind máig ki nem utalt 1919. és 1920. évi lelkészi államsegély azonnali folyósítását. Stilszerű lenne, ha az elnöki jubileum a sok keserű könnyet az öröm könnyévé változtatná!

Csabay Pál.

Irodalom.

Temetési beszédek. Harminc lelképásztor közreműködésével szerkesztette és kiadta *Incze Gábor*. Budapest, 1929. Kis 8° 64 l. Ára 3 P. (Beszerezhető a Kárpátaljai Ref. Egyházker. Iratterjesztésénél, Munkács.)

A jeles készültségű, ismert egyházi író és fordító *Incze Gábor* 1929 elején adta ki hasonló formában (izléses egészvásznon kötésben) 30 ref. lelkész 30 keresztelési beszédét, melyet osztatlan elismeréssel fogadott a ref. magyar egyházi sajtó. Ez az újabb kötet is értékes szaporodása egyházi irodalmunknak. A gyakorló lelkésznek azért is hasznos az ilyen gyűjtemények olvasása, mert 30 komoly lelkész meglátásán, beállításán és vizsgálatán át láthatja a modern kor követelte/modern temetési beszédek mintáit. A beszédek írói mind a fiatalabb generációhoz tartoznak s vagy irodalmi, vagy pedig eredményes gyakorlati munkájuk révén ismert nevének (pl. Palay Pál dr., Forgács Gyula, Ágoston Sándor, Bakó László, ifj. Szabó Aladár dr., Szalonnás János, Győry Elemér, stb.) Értéke e beszédeknek az is, hogy rövidek s a legtöbb falun is felhasználhatók. S bár az alulírott egy véleményen van hivatalos lapunk szerkesztőjével a téren is, hogy prédikációkkal legalább 100 évre elvagyunk látva, azért mégis melegen ajánlhatja az ilyen gyűjtemények olvasását: nem is a szolgai követés, hanem a „más szemével is látás”, az újabb és frissebb gondolatok s a korszerűség jobbanmegértésének haszna miatt.

Van e gyűjteményben olyan hatalmas, bizonyoságtévő erővel szóló beszéd is nem egy, hogy már az olvasóra is esztétikai és lelki élvezését adja a „Szentséges” ilyen, vagy olyan oldalról való, temetési beszédbe szőtt leírásának (pl. Ágoston Sándoré, vagy Bakó Lászlóé). A könyv izléses, egészen vászon, fekete kötésű. Kiállítása, nyomása szép: dacára annak, hogy az ára a mi pénzünkben csak 18 Korona.

Galambos Zoltán.

Református Lelkésznék Lapja. Megjelenik havonként. Szerkeszti *Kovácsné, Huszár Jolán*. A „Ref. Lelkésznék Országos Szövetségének” tagjai adományaik fejében ingyen kapják. Másoknak 2 Pengő egy évre.

F. é. januárban 3. évfolyamába lépett e lap. S a jeles papné szerkesztőjének sikerült egy olyan „lelkésznék lapját” állítani oda az erős, komoly egyházi lapok sorába, mely nemcsak egészen új a magyar ref. egyházi sajtóban, de amely tele van a lelkésznék lelkén át, vagy lelkéhez folyó étellel. A hatalmas megújódáson átmenő magyar reformátusságnak ez is egyik gyönyörű diadala. A lap sűrűn közöl cikkeket Ravasz Lászlónétól (elnök), Novák Olgától (theológiát végzett hitoktató, titkár), a szerkesztőtől, stb. Igen érdekesek a Lelkésznék országos, kerületi és megyei szövetségeinek közleményei, melyek a papnék összefogásának és együttes komoly munkájának bátor és örvendetes bizonyosságai. A kedves lap tájékoztat a lelkésznék „gyorssegély alapjáról” is, melyet a papnék adnak össze csapássújtotta, szegénységbe jutott özvegy lelkésznék támogatására. Ugyancsak abból láthatni azt a diadalmas szeretetet is, mely létrehozta az özvegy lelkésznék otthonát s amely hónapról-hónapra újabb szép és sok adományt nyugtáz el e célra. Az elnökség nagyszerű irányító munkája mellett figyelemmel kísérhetné e lapban az e. m. i. szövetségek békés, kitartó, erős munkáját is, a gyűléseiket, az imádkozó papnék problémáit, az egymás terhének hordozását. S a sorok és hírek, a gyűlések és cikkek mögül mindig erősebb körvonalakkal lép elénk a lelkész oldalán csendes szerényen dolgozó, az urán át minden dicsőséget az Istennek adó: leghűségesebb munkatársa a papnak. A lap megrendelhető a: Sárospataki ref. lelkészi hivatalban, Zemplén m. Magyarország. *Galambos Zoltán.*

Problémáink.

„Bizom a véletlenben”. A „Prágai Magyar Hirlap” f. évi 28 számában, az apró hirdetések között, a házassági rovatban megjelent, feltűnő nagy betűkkel nyomtatott „Református lelkész” című hirdetés felhívta a figyelmemet arra, hogy ezt a hirdetést elolvassam. Röviden: egy 35 éves ref. lelkész keres házastársat. Már maga az a tény, hogy egy ref. lelkész ilyen, a mi körünkben nem szokásos módon keres házastársat visszatetszőnek tünt fel előttem, de sokkal visszatetszőbb a házasúlandó lelkész úr által választott jelige: „Bizom a véletlenben”! Igen!? a véletlenben? és nem az Isteni gondviselésben? Ezt ennél a fontos lépésnél kihagyja teljesen a számításból?

És összeegyeztethetőnek tartja-e eddigi tanításával, hogy jövendő házaseletét a véletlenre bizza, holott a mi katedrai tanításunk szerint egy boldog házaseletnek legszilárdabb alapja az egymás *megismeréséből* folyó kölcsönös megbecsülés!

Ha a hirdető lelkész úr annyira gyámoltalan, hogy ma, amikor „több a fóka, mint az eszki-

mó." 35 éves koráig nem tudott magához méltó házaspárt találni: forduljon bizalmasan egy szenzálhoz, de nyilvános hirdetésével ne kompromittálja, magával együtt a ref. papságot.
K. D.

H I R E K

— **Halálozás.** Szánthó Gyula nyug. jogakadémiai tanár f. hó 7-én, életének 84-ik évében, Sárospatakon elhunyt. A megszűnt sárospataki jogakadémiának volt a megboldogult hosszú időn keresztül, tanítványaitól és tanártársaitól egyaránt megbecsült, kiváló képességű tanára. Temetése f. hó 9-én folyt le a főiskola udvarán, nagy részvét mellett.

— **Új esperes.** A beregi egyházmegye a Szentimrey József lemondása folytán megüresedett esperesi tisztségre Molnár Ferencz, bátyui lelkész, egyházmegyei főjegyzőt választotta meg nagy szótöbbséggel. A beregi egyházmegye új vezérét szeretettel köszöntjük s az Isten bőséges áldását kérjük egyházkormányzói munkájára!

— **Az ungvári ref. egyház imádság napja.** Az ungvári ref. gyülekezet febr. 2-át lélekemelő vallásos estével kapcsolatosan, az imádság vasárnapjává tette. A délelőtti istentiszteleten Nyitray Béla s. lelkész hirdette az igét: „Az imádság, mint Istennel való társalkodás”-ról, a Jak: 5: 13 verse alapján. A délutáni vallásos est a 114 dics. közénekével kezdődött. Utána: Ruzska Zsigmond s. lelkész imádkozott mély áhitattal és írást magyarázott: „Az imádság megtartó ereje” címen. Közvetlen hangon, és meleg átérzéssel szavaltak: Sipos Etus: Baja Mihály' „Uram maradj velem,” Györy Vilmos: „Megelégedés” és Ujlaky Lajos, Kovácsné Huszár Jolán: „Taníts Uram imádkozni” című költeményeket. Majd: Nyitray Béla s. lelkész mélyen járó felolvasást tartott: „Az imádság természetességé”-ről. Változatossá tették a vallásos estét a ref. vegyeskar precizen előadott énekszámjai, Nyitray Béla s. lelkész vezetésével. Kellemesen és buzgó áhitattal énekelt: Nyitray Izabella „Imádkozzatok és buzgón kérjétek” című vallásos éneket, harmónium kísérettel. A vallásos est a 113 dics. közénekével véget ért. Az önkéntes adományokból befolyt összeg 345 korona.

— **Felhívás.** Az „Ifju Erdély” iratterjesztése ki akarja adni Kálvin Jánosnak a Szentírás

könyveihez irt kommentárjait magyar nyelven és pedig először az ujszövetségi részt. Tisztelettel kérem azokat, akiknek ebben már kész munkálataik, fordításaik vannak s azt kiadásra hajlandók lennének átadni, sziveskedjenek ezt velem tudatni. Az átadás módjai és feltételei is meglevelezhetők az alábbi címen. Kolozsvár 1930 február hó 14. dr. Imre Lajos ref. theol. tanár, az Ifju Erdély főszerkesztője. Kolozsvár, Ref. Theologia. Románia.

— **A Soli Deo Gloria** református diákszövetség a husvétii szünetidőben tanulmányutat rendez Velencébe, a református diákok s azok munkáját támogatók részére. Részvételi díj 90 P. Érdeklődőknek szivesen szolgál felvilágosítással a Soli Deo Gloria Szövetség, Budapest IX. Lónyai u. 7.

— **Bécsben magyar istentiszteleteket tart** havonta egyszer dr. Incze Gábor, a Nagybányáról elszármazott budapesti lelkész, aki jan. 12-én harmadszor végezte ezt a szent szolgálatot. Először alig voltak egyenkettlen. Most vasárnap már hetvenöten énekeltek együtt, köztük a magyar követ is az egész családjával. Az evangéliom hirdetője reméli, hogy pünköstre kicsiny lesz az osztrák reformátusok sziveségéből számukra átengedett I. Dorotheer-Gasse 16. sz. alatti templom.

— **Templomok elnevezése emberekről.** Egy dunamelléki egyházközség új templomát gróf Bethlen Istvánról „Bethlen-templom”-nak óhajtotta elnevezni. Az egyházkerület azonban nem engedélyezte, mert nem tartja a hitbéli meggyőződéssel összeegyeztethetőnek, hogy az Istenháza emberek nevére neveztesse el.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninzeni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

Tárgy: 104/1925. sz. (tanítói) törvény alkalmazása a felekezeti tanítói állások betöltése körül. Rimaszombat, 1930. február 14. 74/1930. sz. körlevél. *Igen fontos!* Valamennyi Nt, Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak! Adott esethől kifolyólag, — mely sok, üresedésben levő tanítói állásunk betöltése alkalmából megismétlődhetik, — legutóbb megküldött 35 és 37-1930. sz. körleveleim kiegészítésére közlöm még a következőket: Az 1925. évi (1926. július 7. kihirdetett) u. n. tanítói törvény, - 104/1925. sz. -

az állami elemi és polgári iskolai tanítók szolgálati és fizetési viszonyát szabályozó 1907. évi XXVI. t. c. rendelkezéseit a legnagyobb részben megváltoztatta; ez az u. n. tanítói törvény tehát csak az állami tanítókra vonatkozik. Kitűnik ez a törvény 1. §-a 2. p-ból is, mely így szól: „A többi nyilvános nép- és polgári iskolák tanítósága fizetési és szolgálati viszonyait külön törvény fogja megfelelően rendezni. Ezen szabályozás megtörténtéig a tanítóság ezen részére a jelen törvényben foglalt rendelkezések és az eddigi szolgálati előírások nyerne alkalmazást.” A felekezeti tanítóság fizetési és szolgálati viszonyát szabályozó 1907. évi XXVII. t. c. helyett a kilátásba helyezett új törvény tehát eddig még nem jelent meg s így e törvény s ennek alapján megalkotott régi ref. népiskolai szabályrendeletünk legnagyobb részben ma is érvényben van. Igazolja ezt a tényt a 37. sz. körlevélben közölt 3606/I—1930. sz. referátusi leirat 1. pontja is, amely szerint a 104/1925. sz. tanítói törvény alapján külön kormányhatározat engedélyezte a felekezeti tanítók állami fizetésekiegészítését és pedig egyelőre csak 1930. december 31-ig. Dacára a ténynek, egyes tanfelügyelőségek a tanítói állások betöltésével kapcsolatban — egyházi törvényeink és szabályrendeletünk teljes mellőzésével — úgy járnak el, mintha tanítóink teljesen állami alkalmazottak volnának. Egy példa megvilágítja a helyzetet: K. J. tanítói érettségét tett ifjút a-i leányegyház 1929. szeptember 1-től megválasztotta a nyugdíjazás folytán megüresedett tanítói állásra ideiglenes tanítónak egy évre, mivel a kihirdetett pályázatra okleveles egyén nem jelentkezett. A választási jegyzőkönyvet, melyet az egyház az államsegélykérvényhez csatolt, a tanfelügyelő visszaküldte azzal, hogy a választási jegyzőkönyv kiigazítandó, mivel az ideiglenes tanító nem választható „egy évre”, azaz meghatározott időre és ha oklevelét bemutatja, akkor

az egyház köteles véglegesíteni; tehát a szolgálatból őt többé el nem bocsáthatja. Eszerint tehát egyházunk törvényei a tanítói állások betöltésénél többé semmi érvénnyel nem bírnak, holott az E. T. VI. t. c. 27. §-a kimondja, hogy: Ideiglenes tanítót az esperes engedélyével a presbitérium alkalmaz a rendes tanító pótlásául s mindig csak a legközelebbi választásig vagy egy év tartamára.” A 35/1930. sz. körlevélben közölt 86400/I—1930. sz. min. leirat a pályázatra vonatkozó pontok összeállításánál a régi magyar törvényeket és v. k. m. rendeleteket is figyelembe veszi, vagyis ezeknek nagy része ma is érvénnyel bír. A Ref. egyház és iskola 1929. IX. 29-iki 39. számában körlevélben hívtam fel az esperesi és lelkészi hivatalok figyelmét a „Tanügyi Tanácsadó” címen megjelent igen hasznos kézikönyvre (kapható: Gasparik Ignác, áll. tanfelügyelő, Bratislava, Edlova u. 1. sz.; 40 kč.), melyben a 104/1925. sz. tanítói törvény és annak gyakorlati alkalmazása is bennfoglaltatik és egyéb fontos iskolai tudnivalók is megtalálhatók. Ismételten ajánlom e munka sürgős beszerzését, mert a törvény ismerete nélkül lehetetlen a megfelelő intézkedést megtenni és egyházunk jogos érdekeit megvédelmezni. Ugyancsak megjelenik 1930. február 1-től a Csehszlovák tanügyi törvények és rendeletek g y ü j t e n i é n y e” című közlőny is, mely a Vestnik kivonatos magyar fordítása, melyet az országos tanítói egyesület ad ki s melynek 1-ső száma minden iskolának megküldetett; e lap beszerzése szintén szükséges és kívánatos, mert ez a csehnyelvű hivatalos közlőny (Vestnik) pótlására szolgál. Ismételten felhívom esperes és lelkész testvéreimet, hogy érvényes törvényeink és szabályrendeletünk alapján egyházunk és iskoláink érdekét minden tulkapással szemben védelmezzék meg. Atyafiui szeretettel: Péter Mihály püspök.

Ingyen Rádiót!

Rádió Braun Užhorod, Rašín u. 2.

Rádió szalon Rákóczy ucca 19.

Ingyen felszereljük a Philips csodagépet, 14 napra, bemutatásra. — Régi megbízható cég vagyunk, de rádiót csak most árulunk, mert a rádió már tökéletes. Régi árunk tehát nincs. — Külön rádió szalon van, ahol minden gép meghallgatható és kipróbálható. — — — — — Kedvező részletfizetési feltételek.

E lapra hivatkozók 5 %-os árengedményben részesülnek.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
és a
Phönix Életbiztosító Társaság
képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
Grössling ucca 34.
az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbíterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárno

Miskolczy Lajos úri és papi szabó

Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

E I E K T R O - R Á D I Ó

GLANZ ÉS SZEKERES ÜZMOROL,
Kishíd ucca
Fehérhajú.

Rádióknagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csilárók — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

DUNA-BANK Központ: BRATISLAVA.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva,
Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagy-
tapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

886

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Hejman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelství pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA”-ra a „Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A pap és a politika.

(Ms.) Elcsépelet téma. Tekintélyes irodalma van már e kérdésnek szétszórtan az egyházi lapokban és folyóiratokban. Nem is azért nyulok e témához, mintha valami újat tudnék mondani a pap és politika viszonyáról s a kérdést akár elméleti, akár gyakorlati oldalról új megvilágításba tudnám helyezni. Ennek a kérdésnek azonban érdekes aktualitást kölcsönzött a közelmúltban gróf Ráday Gedeon e. m. gondnoknak, a magyarországi református egyház egyik vezető egyéniségének a budapesti zsinat elé terjesztett amaz indítványa, mely szerint a törvénybe iktatni óhajtja, hogy református lelkész csakis egyházkerülete elnökségének engedélyével vállalhasson képviselői mandátumot. Az indítvány letéte az egyházmegyékhez megvitátás, illetve véleményadás céljából és szokatlanul nagy izgalmat keltett az egyházi körökben. Ha jól emlékezem, mindössze két egyházmege foglalt állást az indítvány mellett, a többi a leghatározottabban elutasította, mint olyat, a mely törvénné válva, sértené a lelkész egyéni szabadságát, az egyház érdekeit s politikai pártoskodást vinne be az egyházi életbe.

Mindez az elmúlt év második felében történt s akkor nem tartottam szükségesnek lapunkban foglalkozni az indítvánnyal, annyival kevésbbé, mert az egyházmegeiek állásfoglalása után nem valószínű, hogy törvény legyen belőle a magyarországi ref. egyházban.

Dehát — úgy látszik — vannak problémák, a melyek elől nem lehet kitérni, a melyek ismételtén az aktualitás homlokterébe lépnek és akarva, nem akarva foglalkoznunk kell velük.

A Reformierte Kirchenzeitung f. évi 4-ik számában Kollhaus tudósítást közöl a magyarországi evangélikus egyházról, a melyben azt

olvasom, hogy ott új egyházi alkotmány készül, a melynek egyik szakasza kimondja, hogy evangélikus lelkész csakis az egyházi hatóság jóváhagyása esetén lehessen a parlament képviselője. Minthogy lapunk f. évi 3-ik számában Keresztury László testvérünk „Egyházunk és a politika” c. cikkében energikusan követeli, hogy államunk törvényhozó testületében a ref. papság is képviselve legyen: a lelkészek aktív politikai szereplésének kérdése a mi számunkra is aktualissá lett, amely teljes joggal tart igényt az egyházi közvélemény figyelmére.

Nem akarok rég megállapított igazságokat ismételni, azért egészen rövidre fogom a kérdés tárgyalását. A református lelkész aktív politikai szereplésének csupán egyetlen elfogadható indoka lehet: *az anyaszentegyház érdeke, vagyis az Isten dicsősége.* Tehát sem az egyéni haszon, az előbbrejutás, szereplés vagy dicsőség-vágy nem indokolhatják a lelkésznek a politikai küzdőtéren való megjelenését.

Jegyezzük meg azonban jól, hogy a politikai élet nem minden területe alkalmas az Isten dicsőségének munkálására. Vannak ennek a nagy mezőnek olyan részei, ahol szereplésünkkel, legjobb akaratunk mellett is, többet ártunk, mint használunk az anyaszentegyház ügyének. A hétköznapi pártpolitika mocsaras talaján, — ahol a minden hájjal megkent kortések biztosan mozognak — a lelkész előbb-utóbb be-sározza palástját és becsületét. Ettől a terület-től tehát óvakodnunk kell főképp anyaszentegyházunk, de a saját magunk reputációja érdekében is.

Vannak azonban a politikai küzdőtéren olyan frontszakaszai is, a melyeken már nemcsak megengedhető, de egyenesen szükséges is

a lelkész aktív szereplése, természetesen kizárólag az anyaszentegyház érdeke és az Isten dicsősége szempontjából. Szükségesnek tartom, hogy pl. nálunk a járási képviselőtestületekben, tartománygyűlésben, az ország törvényhozó testületében a ref. papság is képviselve legyen. Szükség van erre egyrészt azért, hogy a ref. egyházi érdekek ezeken a fórumokon képviselve legyenek és pedig olyan egyének által, akik esküvel kötelezték el magukat az Isten ügyének szolgálatára s ezért nem kaphatók arra, hogy azt más érdekeknek alája helyezték; másrészt szükséges, hogy a fentebb említett testületekben, az önző egyéni és pártérdekek vásári lármájában, megszólaljon olykor az evangélium tiszta hangja olyanok ajkáról, akik méltó reprezentánsai az evangélium szellemének mindenütt, ahol megjelennek.

De hát ha ilyen ideális követelményeket állítunk fel a ref. pap politikai szereplésével szemben, akkor természetes, hogy közülünk nem mindenki alkalmas erre a szerepre. S talán főleg ez a megfontolás vezethette gróf Ráday Gedeont fentebb ismertetett indítványának megtételére s nem csupán az az aggodalom, hogy vannak gyűlekezetek, a melyek nem nélkülözhetik lelkészeit, helyettesítésük esetén sem. Az indítványozó bizonyára nem az arra illetéktelen és alkalmatlan választó polgárok, hanem az egyházi felettes hatóság elbírálására óhajtaná bizni annak megállapítását, hogy a ref. papok közül kik alkalmasak az egyéni érdek-és szereplés-vágytól mentes és csak az Isten országának ügyét tekintő politikai szereplésre. Nem ismerem R. G. indítványának motívumait, de ha a fentebb megfontolás vezette, akkor igaza van s igazságának semmit sem árt az a körülmény, hogy a magyarországi egyházmegyéek indítványa ellen foglaltak állást.

De próbáljuk csak meg a ref. pap aktív politikai szereplésére vonatkozó fentebb elgondolásunkat a Ráday-féle indítvánnyal kapcsolatban az itteni viszonyokra alkalmazni. Nálunk a képviselői mandátumokat nem a választó polgárok, hanem az egyes politikai pártok vezetőségei osztogatják. Kétségtelen, hogy az arravalóság elbírálását illetőleg ez utóbbi fórum sokkal illetékesebb az előbbinél; azonban dacára ennek, — ha arról volna szó, — a magam részéről nem tudnám nyugodt lélekkel rábizni egyik pártvezetőségre sem, hogy saját jótetszése szerint válassza ki a ref. papok közül azt, akinek mandátumot akar juttatni. Nem pedig azért, mert a pártvezetőség csak a pártérdekre, egyéni szimpátiára, baráti összeköttetésekre lenne tekintettel; szerintem pedig a kiválasztásnál, ha a lelkész csak bizonyos időre vonatkozik el valódi hivatásától: a döntő motívum az egyház, illetve az Isten országának érdeke kell hogy legyen. Tehát a mi viszonyainkra való tekintettel a Ráday-féle indítványt úgy módosítanám, hogy ref. pap nem csupán felettes

egyházi hatósága engedélyével, hanem kizárólag az egyetemes egyház megbízása folytán vállalhasson képviselői mandátumot. Az egyetemes egyház vezetőségét tartom a legilletékesebbnek annak elbírálására, hogy a papok közül kik tudnának az egyéni érdek és szereplési vágy teljes félretevéseivel, kizárólag az egyház javáért küzdeni s hogy kik lennének képesek a parlamentben a tiszta evangéliumi szellemet s a kálvini világnézetet méltóképpen reprezentálni.

Természetesen ez csupán egyéni elgondolás s — ne ijedjen meg senki — eszem ágában sincs az illetékes helyen ebben az értelemben indítványt tenni. Aztán a fentebb fejtegetések ugyanis csak akadémikus jellegűek; a probléma praktikus megoldása lehet, hogy még igen hosszú ideig nem fog gondot okozni egyházunknak.

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissároi diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Két mozzanat volt az különösen, amely a múlt bizonyosságai mellett a XIX. század nemzedékének szeméi előtt, szinte kézzel foghatóan mutatta, hogy mit jelent a protestantizmus és mit jelentett a múltban, a magyarság életerőinek védelmében és megtartásában s hogy mennyire összetartozik a kettő, mennyire egymással áll vagy esik.

Az egyik mozzanat a reformkorszaknak, főleg a 30—40-es évek országgyűléseinek története, melyeken a halálos dermedtségben szendergő, elmaradott országot talpraállítani s a nyugateurópai fejlődésbe beállítani törekedtek. A megvalósítandó eszmék között — jobbágyosság felszabadítása, sajtószabadság, közteherviselés, népképviselés stb. — szüntelenül az érdeklődés homlokterében állott a protestánsok vallási, régi törvényekben is biztosított jogainak biztosítása, sőt voltak olyan pillanatok, amikor minden tevékenység e kérdés körül forgott.

A protestantizmus jogainak igazsága és multbeli érdemei annyira tisztán állottak az elfogulatlanok, a nemzet legjobbjai előtt, hogy maguk a róm. kath. követek is sorompóba léptek és teljes lelkesedéssel küzdöttek jogaik és igazságaik elismertetése és megvalósítása érdekében. Olyan volt a korszak levegője, hogy még a kath. papi körök sem bírtak szabadulni hatása alól s történelmi tény, hogy az 1843—44. évi országgyűlésen a győri káptalan követte Vurda kanonok felszólalt a felekezetek teljes szabadsága érdekében. Igaz, hogy a papi követek aknamunkája hamarosan elnémitotta és az országgyűlésről visszahívatta.

A korszak törekvéseit megvalósító 1848. évi országgyűlés végzéseiben megint együtt vannak

a megvalósult nemzeti jogok és a protestantizmus jogainak diadalát jelentő 1848. évi XX. t. c., bizonyosságául a kettő együvértartozásának.

A másik mozzanat: a szabadságharc utáni önkényuralom alatt a protestáns egyházak önkormányzatát megnyirbálni akaró császári pártens ellen való küzdelem.

Amikor a nemzeti önállóság minden védőbástyáját ledöntötte az abszolutizmus kíméletlen tulereje, a legutolsó védővonalon, a protestantizmus védővonalán szenvedett vereséget. Valóságga lett az Irás szava: „Ami lesz, az régen megvolt.” A protestantizmus védővonala vette fel a harcot megint s vivta végig halálos elszántsággal, a maga igazai mellett a magyarság igazaiért is. Amit a dús gazdag magyar katholicizmus nem birt, vagy nem akart, vagy nem mert megtenni, azt megtette a szegény, hatalom nélküli, a századokon át mostoha bánásmódban részesülő, sokat vérzett protestantizmus. Volt bátorsága a hatalommal szembe szállni és volt ereje a felkínált anyagi jólét kísértését a rongyokban is visszautasítani.

Ez olyan pillanata volt a magyar történelemnek, amikor a katholicus magyarság is lélekzetvi sszafojtvá, bizony némelyik imádkozva figyelte a protestantizmusnak a hatalommal való, élethalálra menő birkózását. Az előtt a nemzedék előtt, amely ezt az időt átélte, olyan magasra emelkedett a protestantizmus becsülete, hogy gondolni sem lehetett, bármily elfogultsággal is, annak megnyirbálására. Ennek a hangulatnak minden időkre szóló, kétségbevonhatatlan dokumentuma s egyszersmind a protestantizmus érdemeinek a katholicus oldalról példátlan elismerése a br. Baldácsi Antal fejedelmi gesztusu cselekedete, amikor mint katholicus ember, minden vagyonát a magyar protestáns egyházaknak adta. Ehez igazán nem kell kommentár!

Hogy azonban még ebben a korban sem szünt meg itt-ott a protestantizmus hitelének gyengítésére való hajlam, az egyes nagy protestáns személyiségek ellen való agyarkodás, arra is tudunk esetet.

Amikor az önkényuralom után 1867-ben helyreállt az alkotmányos élet s megszűnt minden olyan törekvés, amely a hatalom kedvéért megpróbálta a magyarság nagynevű vezérét, Kossuth Lajost befekettíteni és lelökni arról a magaslatról, ahová a nemzet szeretete és az egész művelt világ becsülése helyezte, még akkor is akadt két alak, akiket nem hagyott nyugodni a Kossuth nagysága s ellene támadtak alávaló és ocsmány módon. Ez volt a Zimándy Ignác kath. plebános és Lepsényi Miklós ferencrendi szerzetes ultramontánus átértékelési kísérlete. Mert szerintök olyan megbecsültetést semmiképen meg nem érdemel egy protestáns ember, aki még azonfelül liberális egyházpolitikát is vall.

És jellemző annak a kornak egészséges eszjárására, hogy olyan megvetéssel teljes felháborodást váltott ki ez a kísérlet, hogy a két páter úgy elhallgatott, mintha nyelvbénulást kapott volna.

Milyen más a mai, miazmákkal teljes levegőjü kor! . . .

Ma már nincs felháborodás, amikor az egyik katholicus nagygyűlésen azt állítja egy gróf Károlyi, hogy hamis az egész magyar történelem és pedig olyan irányban, hogy a katholicus nagyságok elvannak benne sikkasztva. Egy hirre vergődött történész nyiltan kiadja a jelszót a történelem átértékelésére, a katholicizmus javára és ezt a munkát meg is kezdi azonnal. És egymásután jelennek meg nyilatkozatok, hangzanak el kijelentések, sőt legujabban már jelennek meg könyvek ilyen, a tudományt és az igazságot megcsufoló céllal, számítva a beteg kor gyenge ítélőképességére, elsorvadt történelmi érzékére, szégyenletesen gyenge történelmi tudására és a protestáns egyházak és tudósok nagyfoku közömbösségére.

Hogy mi mindent mernek ezek az átértékelők megírni és mi mindent lehet, a nyomtatott betűre még mindig babonás tisztelettel néző olvasóközönség elé tálalni, arra álljon itt néhány példa.

Megjelenik egy könyv a boszorkányhitről, mely a boszorkányüldözésekért a reformációt teszi felelőssé.

Grotius Hugóról, a nemzetközi jog megalapítójáról, e tudomány megszületésének 300 éves fordulóján azt írja egy magyar klerikális ujság, hogy ő az ellenreformáció egyik vezére volt; ő, aki a holland remonstráns felekezetben vzerkedett s a közönség szó nélkül bevette az igazságnak pontosan az ellenkezőjét.

Megírják, hogy a renaissance a hitélet újraébredése volt, holott az igazság az, hogy a renaissanceban az ember „a Golgotháról az Olympusra menekült, mert még nem volt megérve a kereszt igazi bölcsességére. Kitört belőle az ősi ember, a természetes ember. A renaissance azt mutatja, hogy kulturánk csak külsőjében lett keresztényen, belsejében megmaradt pogánynak.” (Ravasz L.) Szőke István.

(Folyt. köv.)

„Keresztes hadjáratot bolsevik-Oroszország ellen!”

A világkeresztényiség szeme Oroszország felé fordult. Olyan hírek jönnek abból a sáttáni országból, melyek felülmulják a fantáziát is. Szinte az apocalyptikus Gonoszság győzelmét jelzi az a töméntelen szenvedés, az az embertelen üldözés, az a leirhatatlan gyűlölet, melynek a kereszténynek a szenvedő tárgyai. Tíz éves uralma alatt belátta a bolsevizmus, hogy

minden felforgatásának egyetlen gátja az Isten Krisztusa. Ezért fokozódó erővel harcol a hívők ellen.

Judás szobrának felállításával kezdte a harcot. Folytatta a munkásság atheizálásával. Majd az iskolás tanulóira került a sor. S miközben kirugta maga alól a társadalom fundamentumát, a családot s megszenstelenítette a gyermek-szülői viszonyt és megpróbálta megsemmisíteni a személyes szabadság és a tulajdonjog hatalmát: most már belenyúl a lélekbe is, hogy véres kezével kitépje abból a Krisztust.

Csak néhányat említünk meg antichristiánus tetteiből. A mozi, színház, rádió, újságok egyaránt az „istentagadók szövetségének” szolgálatában állanak. Minden egyházi vagyon, épület s így a templomok is az állam tulajdonába mentek át. A templomokat ugyan bérbeveheti a régi tulajdonos gyülekezet, de a bérösszeget oly' kiméletlen rohammal emelik, hogy már százezrekre szaporodik az olyan gyülekezetek tömege, melyek képtelenek a horribilis bérösszeheztására. Persze csak erre várnak. Rög-tön mozi, atheista muzeum, istálló, vagy bálterem lesz a templomból, vagy ahogy ők mondják: a vallásos gyülekezet által nem igényelt bérlokáltásból. Az összes harangokat leszedik s az ércanyagukat „hasznos” célra használják fel. Az öt napos hét behozásával a vasárnap „munkaköteles hétköznap” lett s jaj annak, aki nem küldi az atheista tanító elé aznap a gyermekét, vagy nem fog eke elé, avagy nem megy be a gyárba. Így megpróbálták a szegény, árva orosz keresztyének vasárnap éjjel megünnepelni az Úr napját. 16 éves koráig nem szabad a gyerekeket vallásoktatásban részesíteni. Persze, az istentagadás mérgét szabad a lelkébe csepegtetni. A keresztyén nagy ünnepeken fellázított suhancokkal felvonulást rendeztetnek, melyeknek a vallás, az Isten, a kereszt alávaló kigunyolása a célja. A most mult Karácsonyot már nem volt szabad megünnepelni. A szelid, szépszent Karácsony! A papokat éri a legvadabb gyűlölet. Szegény jó papjaik nagyobbik része már a piszkos, férges, patkányos börtönök lakója, vagy Szibéria száműzöttje, vagy az Ural ólombányáiban köhögi ki tüdejét: mint kényszermunkára ítélt „politikai fogoly”! Lelkészetánpótlásról, egyházi sajtóról, bibliaterjesztésről beszélni sem lehet. Hiszen a bolsevizmus elleni vétek már az egyházi temetés is!

S míg eddig a görög-keleti, volt államegyház szenvedett legtöbbit, most sorra kerültek a forradalom óta nagyon megszorodott protestánsok is, a déli tartományokban lakó róm. katolikusokkal együtt. Sőt a zsidó hitközségek meggyalázása is óriási felháborodást vont maga után a nyugati államok zsidói között.

Az elmúlt napokban számos protestáló gyűlést, felvonulást rendeztek az orosz keresztyének üldözése és kiirtása miatt nyugaton és

Amerikában. Az angol, holland, német, stb. parlamentben, foglalkoztak már e kérdéssel. Felekezeti, országos, sőt már egy európai „comitée” is actióba lépett az oroszországi kereszteméért. Sőt egyes napilapok arról is tyének érdekében. Sőt egyes napilapok arról is tudni vélnek, hogy a nagy hatalmak intervenálni fognak a moszkvai kormánytól. A pápa éles levele, mely az orosz atheista munkát bírálja, erős visszhangra talált mindenfelé. Imanapokat tartanak, imádságra hívnek fel a protestáns nyugateurópai Egyházak is. Folyik a propaganda. Megmozdul a különböző sekizozásu keresztyénség. Gyűlések, előadások, lángoló beszédek, hangos tiltakozások erre is, arra is. S az egyre erősödő keresztyén megmozdulásnak mind határozottabban alakul ki az iránya, a jelshava, mely így hangzik (ha ugyan egyelőre csupán csak lelki értelemben): „Keresztes hadjáratot bolsevik Oroszország ellen!”

Úgy vélem, hogy mi, itteni árva magyar reformátusok, nem sokat tehetünk, a világiak terén, a mi szegény, megsemmisítéshez közelálló orosz keresztyén testvéreinkért. A világi dolgok terén nem. De szabadlelkünk négyszázéves szenvedést átbirt imáival melléjük állhatunk. De hasznot is meríthetünk belőle. Rajzoljuk oda népünk szeme elé azokat a véres-vörös, sátni-fekete színeket, azokat az örült-séggel határos következményeket, ahova a kommunizmus nem csupán csak mint materialista világnézet, hanem mint a fékevesztett atheizmus elvezet. Hadd lássa különösen a „nincstelen nép” a fantáziamentes színek keverékéből a Krisztustalan rendszer borzalmas valóságát s térjen vissza a XXXIV. zsoltárt éneklők közé.
Galambos Zoltán.

A beregi egyházmegye közgyűlése

nagy érdeklődés mellett folyt le 1930. február hó 19-én, a beregszászi református egyház új palotájának tanácstermében. E közgyűlés iktatta be ünnepélyesen hivatalába az egyházmegye presbitériumainak csaknem egyhangú szavazatával megválasztott új esperesét, *Molnár Ferenc* bátyui lelkész, h. egyházmegyei lelkészi főjegyzőt, a világi tanácsbírói karba pedig dr. Vass Kálmán beregszászi ügyvéd és Fekésházy Zoltán volt tb. főszolgabíró, szintén most megválasztott tanácsbírókat. A közgyűlésen jelen voltak közt tisztelheztük a karpátaljai egyházkerület vezetőségét is, Bertók Béla püspök és dr. Polchy István egyházkerületi főgondnok urak személyében. Mulasztást kívánunk pótolni akkor, midőn e tudósítás keretében számolunk be arról, hogy legközelebbi, 1929. november 1-én tartott gyűlésünk is hasonló lélekemelő ünnepségnek szolgált keretűl. E közgyűlés választotta ugyanis tisztelbeli esperesül az

előre haladott koránál fogva esperesi tisztségéről lemondott Szentimrey József derczeni lelkész, mintegy ezzel akarván kifejezni elismerését és halálját azért az érdemekben oly gazdag, több évtizedre kiterjedő munkásságért, melyet az egyházmegye különböző tisztségeiben, a köz érdekében kifejtett. Ugyancsak ez előbbi közgyűlés iktatta be ünnepélyesen hivatalába, az egyházak presbitériumainak csaknem egyhangu szavazatával megválasztott új egyházmegyei gondnokot. Székely Benedek nagymuzsalyi földbirtokost is, ki eddigi működésével is bizonyosságot tett arról, hogy méltán foglalja el a vezető helyet egyházmegyénk világi papjai között.

Ez utóbbi, február 19.-i gyűlés különben a következőképen folyt le: Szentimrey József tb. esperes buzgó imádsága után Székely Benedek e. m. gondnok nyitotta meg a gyűlést. Megnyitás után, mivel úgy az e. m. lelkészi főjegyzői, mint a lelkészi aljegyzői állás üresedésben van, ez állások betöltéséig a lelkészi jegyzői teendők ellátásával Fóris Endre barkaszói lelkészt bizta meg. Közgyűlés eképen megalakulván, felolvastatott a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve, melyből most már hivatalosan szerzett tudomást közgyűlés arról, hogy az esperesi állásra leadott szavazatokkal csaknem egyhangulag Molnár Ferencz bátyui lelkész, eddigi e. m. helyettes főjegyző választatott meg, kit ezalapon megválasztott esperesnek jelentett ki s őt a közgyűlésbe meghívta. Midőn az új esperes a közgyűlésen megjelent, Szentimrey József tb. esperes, tudatván vele megválasztatását, új munkamezején Isten áldását kérve reá, felhívta hivatali esküjének letételére. Új esperest, esküjének letétele után, elsőnek Székely Benedek e. m. gondnok üdvözölte, aki üdvözlő beszédében arra mutatott rá, hogy az e. m. egyházainak csaknem egyhangu bizalma azon reménység kifejezője, hogy új esperes rátermettségével, szeretetével, kipróbált hűségével az egyházmegye életében maradandó becsű munkát fog végezni. Tisztikar nevében dr. Kovách Béla világi főjegyző, az e. m. lelkészi karának nevében Ilyés István csonkapajti lelkész, a tanítói kar nevében pedig Huszthy József tanítóképviselő mondtak őszinte, szívből jövő üdvözlő szavakat. Üdvözlő beszédekre válaszolva esperes, székfoglaló beszédében megköszönve az előlegezett bizalmat, kijelentette, hogy tudatában van annak, miszerint nagy munka vár reá; de reméli, hogy megbízói segítségére lesznek programja megvalósításában, melyet e szóban foglal össze: szolgálat. Esperes beiktatása után közgyűlés beiktatta hivatalukba dr. Vass Kálmán és Fekésházy Zoltán világi tanácsbírákat, melynek megtörténte után áttért a mintegy 18 közgyűlési pont letárgyalására. Fontos tárgya volt közgyűlésnek az e. m. missiói lelkészi állás szervezése és ez állás betöltése, mely állásra Tornay János

bilkei missiói lelkész választatott meg, kinek kötelessége az egész egyházmegye területén a belmissiói munka vezetése, illetve irányítása lesz. Kissé szenvedélyes vitát váltott ki a mezőkaszonyi lelkészválasztás ügye, melyben végre is közgyűlés úgy határozott, hogy módot ad a meghívás utján leendő választásra, így akarván mintegy elejét venni — ha ugyan lehetséges — a további huzavonának. Hivatalukba beerősítettek Horváth Győző Macsolára és Király Zoltán Kajdanóra egyhangu meghívással megválasztott lelkészek s a Nagyberegbe megválasztott Molnárné Gáspár Etelka tanítónő. Szavazás rendeltetett el a lelkészi főjegyzői, lelkészi aljegyzői és világi aljegyzői állásokra. Több, az egyházakat érdeklő tárgy letárgyalása után közgyűlés azzal a reménységgel oszlott szét, hogy az új esperes a kiegészített és még kiegészítendő tisztikar segítségével egyházmegyénk sok vihart látott hajóját csöndes vizekre fogja elkormányozni. Adja Isten, hogy úgy legyen.

F. E.

H I R E K

— Halálozás. Oláh Péter magyarbódi lelkipásztort, — az abaujtonai egyházmegye lelkészi karának doyen-jét — pótolhatatlan veszteség érte e földi életben. Feleségét, Újj Annát, — kivel a magyarbódi egyház hívei között 45 esztendőtt élt házassági kötelékben, — február 18-ikán hajnalban elvesztette. Hosszú, nehéz, gyógyíthatatlan betegségét utolsó percéig lábon hordozta, hogy háziasszonyi, papnéi kötelezettségének megfelelhessen. Ároni családból, mint teljesen árva-leány jött a gyülekezet körébe, földi vagyont nem hozva magával. 62 évre terjedő élete mégis olyan volt, mint a napsugár: minden nőtt keze alatt. A Ruth asszony hűség, engedelmsége, Mártha takarékos szorgalmatosságával, Eunike és Lois képmutatás nélküli hitével egyesülve benne, férje lelkének jobbik felét alkotta. Halála gyászba borította nemcsak őt, de az egész magyarbódi gyülekezetet is. Gyermekkel nem áldotta meg az Isten, szerette, csalogatta egy emberöltőn keresztül a paróchiára a másét, úgy, hogy néha úgy nézett ki az, mint egy óvoda, egy gyermekkert. Meglett férfiak könnyezték meg koporsóját a hű és kedves nőnek, a kinek szája csak áldani, szíve csak szeretni, abigaili (I. Sam. XXV.) okossága ellentéteket áthidalni tudott. Meg is becsülte gyülekezetét, mert a mellett, hogy annak apraja-nagyja jelen volt febr. 19-én d. u. 3 órakor végbement végtisztességén, a presbi-

térium a templom kertjébe temettette, a hol elhunyt lelkipásztorait helyezte nyugalomra. Legyen áldott emléke, mint áldás volt élete! (Máté 16-25.)

— **A Kiadóhivatal** tisztelettel kéri az előfizetési díjak beküldőit, hogy pénzküldeményöket **m i n d e n k o r** a Nagykaposi Duna-bank befizetési lapján továbbítsák. Ha befizetési lapjuk nem volna, az **u t a l v á n y o z o t t** összeghez külön kézbesítési díjat is csatoljanak (100 koronáig 50 fillér, 100 koronán felül 1 korona.). Fölösleges jelezni, hogy melyik évre szól az előfizetés, ellenben feltétlenül szükséges a II. szelvényre feljegyezni a beküldő egyház-köztség **m a g y a r** nevét is, mivel megfelelő **n é v t á r** hiányában erre szükségünk van. Lapunk új beosztása következtében újonnan állapítottuk meg a pályázati hirdetések díjait: 10 sorig 20 korona, ugyanazon szöveg további közlése 10 korona; 10—20 sor 30 korona, további közlés egyenként 20 korona; 20-30 sor 50 korona, további közlés egyenként 30 korona; 30 soron felül 60 korona, további közlés egyenként 30 korona. Reklamációk: elmaradt lappéldányok pótlásáért Heiman Vilmos könyvkereskedése, Nagykapos — Vefké Kapușany, előfizetési ügyben a kiadóhivatal: Református lelkészi hivatal Vaján—Vajany, via Užhorod címre küldendők. A befizetési lapra írt reklamációk esetleg csak hetek múlva juthatnak rendeltetési helyükre.

— **A magyarországi evangélikus konvent** Kiss János volt evangélikus püspök és író emlékére a soproni paróchiát, ahol Kiss János lelkészkedett, emléktáblával jelölteti meg.

— **Hírek Erdélyből.** Febr. hó 3-7 napjain folyt le Kolozsváron a theologus konferencia, a melyen előadásokat tartottak: dr. Makkai Sándor püspök, dr. Imre Lajos, Vásárhelyi János, dr. Kecskeméthy István, dr. Tavaszgy Sándor, továbbá Molnár Károly, Nagy József, László Dezső, Kolombán Géza, Kadácsy Zoltán, Kristóf György, Czirják János, Farekas Sándor, Kovács Géza, Bíró Sándor theologusok; Bedő Béla, Horváth Jenő, Zólyom Jenő lelkészek. A január hóban megtartott lelkészi vizsgálóknak két figyelemreméltó résztvevője volt. Az egyik báró Kemény János, az első főúr, aki a magyar ref. egyházban lelkészi oklevelet szerez és teljes theologiai felkészültséggel kívánja szolgálni az Isten országának ügyét. A másik Molnár Margit, aki az első végzett nő-theologus az erdélyi egyházkerületben.

— **Szabolcska Mihálynak** most jelent meg legújabb verskötetete „Isten közelében” címen. Az új kötet csupa vallásos költeményeket tartalmaz, a melyek igen alkalmasak vallásos eseményeken való szavalás céljára.

— **Jézus pörének revíziója.** Egy Schwayder Salamon nevű amerikai zsidó jogász teljes komolysággal felszólítja hit-és fajtestvéreit: hívjanak össze Jeruzsálembé, a világ legelfogulatlanabb zsidó rabbijaiból s más zsidó vezetőkből álló: óriási „szanhedrint” s ez előtt folytassák le még egyszer teljes szabályszerűséggel: a názareti Jézus pörét. Az esetben, ha Jézus ártatlansága kiderülne, tartson az egész nép nagy bünbánatot. Schwayder szerint ez lenne egyetlen gyökeres elintézése a zsidókérdésnek!

— **Theol. tanári konferencia** volt január 31. és február 1. napján Debrecenben, amelyen a kolozsvári theologia is képviseltette magát. Az ülés Pongrácz József bibliaolvasásával és imádságával kezdődött. Megalakulás után (elnök dr. Kállay Kálmán, jegyző Marton János) elnök tiszteletteljesen üdvözölte a gyűlésen megjelent dr. Baltazár Dezső püspököt, aki igen meleg szavakkal mutatott rá a konferencia jelentőségére. A két napi konferencián megvitatás alá kerültek a következő tárgyak: 1. Theol. tanterv revízió a tanítói oklevél megszerzésével kapcsolatban. (Előadó Marton János); 2. A görög nyelv tanítása (dr. Erdős Károly); 3. A dogmatika és a Hit és Szervezet mozgalma (dr. Lencz Géza); 4. A theol. lexikón ügye (Pongrácz József); 5. A vallástanári vizsga reformja (dr. Victor János); 6. Külföldi professzorok meghívása a theol. tanári konferenciára (Szabó Zoltán). A minden vonatkozásban nagy érdeklődéssel lefolyt konferenciát dr. Mátyás Ernő imádkozással rekesztette be. A losonci theol. szemináriumot nem képviselte senki a konferencián. Mi, úgy látszik, mindenünnen lemaradunk.

— **Tanulmányút a Luther-városokba.** A Keresztyén Ifjusági Egyesületek Szövetsége ez év júliusában tiznapos tanulmányutat rendez az evangélikus keresztyénség ez évi jubileumával kapcsolatban a Luther-városokba. A tanulmányút időpontja július 12—22. A tanulmányuton nemcsak férfiak, hanem nők is részt vehetnek. Költségeit később közlik. Azonban e tanulmányút jóval olcsóbb lesz az idegenforgalmi szervek által rendezett tanulmányutaknál. Előzetes jelentkezéseket már most elfogad a Keresztyén Ifjusági Egyesületek Szövetsége, Budapest, IX. Üllői ut 29., I. emelet.

HIVATALOS BESZÉD

A szlovenszkói tisztánnemi református egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Egyházlátogatási jegyzőkönyvek az egyházak helyzetének hű tükörei legyenek. Rimaszombat, 1930. február 24. 84/1930. szám. körlevél. Valamennyi Nagyt, Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Az egyházlátogatások ideje közelget. El nem mulaszthatom, hogy ez alkalommal fel ne hívjam a Nt. esperes és lelkész urak, valamint a presbitériumok figyelmét erre az igen nagyfontosságú aktusra. Atyáink idejében, főképpen a szorongatások idején, az egyházlátogatások mindenre kiterjedő nagy gondossággal végeztek. A régmúltakban felvett vizitációs jegyzőkönyvek hű tükörei az akkori egyházi életnek. Később ez a nagyfontosságú cselekvényünk ellanyhult s mintha hanyatló egyházi életünket tükröztette volna vissza ez is. Az újabb tizedekben mind sürgősebben követelte az egyházi közvélemény a pontos, a szigorú, lelkiismeretes egyházlátogatásokat. Dacára azonban a mindenre kiterjedő egyházlátogatási kérdőpontoknak, a gyülekezetek valódi helyzetét még mindig nem tudjuk azokból megállapítani, aminek nem lehet más oka, csak az, hogy az egyházlátogatások nem végeztek mindenütt kellő gondnal, holott minden gyógyításnak az alapja a helyes diagnózis. Hogy azért egyházunkat eme veszedelmes időkben megmenthessük, nyitott szemekkel kell szerte járnunk, minden sebet meg kell látnunk s ahol épülés mutatkozik, azt ki kell emelnünk, hogy a jó példákban az erőtlenség buzdulást vehessenek. A Lélekkel, hűn végzett egyházlátogatás lévén lelkem egyik legfőbb vágya, felkérem a Nagyt. esperes urakat, a Nagyt. lelkészi kart s a presbitériumokat: a valódi helyzet feltárással méltóztatassanak nekem módot nyújtani

arra, hogy előttem is tisztán álljon egyházkerületünk egész képe. Minden, a világi hatóságok részéről elkövetett egyházi vagy iskolai tulkapást leplezetlenül tárjanak fel. A többi között gondoskodás tárgyát képezze az is, hogy összehasonlítást tegyenek a található feljegyzések alapján: vajjon hanyatlás vagy emelkedés tapasztalható-e a gyülekezetek lélekszámában több évtizedre menő összehasonlítás nyomán s ha hanyatlás: mi ennek az oka? Természetesen tartom azt is, hogy az egyházlátogatók mindenütt ébresztő beszédeket tartsanak a gyülekezetekben, mert a Léleknek ma is szólni kell, mint hajdan a kisázsiai hét gyülekezetnek szólt. Atyafiúi szeretettel:

Péter Mihály
püspök.

Pályázat. A feketepataki ref. egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Javadalma: 1.) Két szoba, konyhából álló lakás, kerttel melléképületekkel. 2.) 3 hold szántóföld; a 1200 □-ölével. 3.) 5 öl fa. 4.) 1 drb. marha után legelőjog s szabad disznó legelő. 5.) 18 köböl termény, fele buza, fele gabona. 6.) Minden háztól egy drb. csirke. 7.) Temető $\frac{1}{3}$ részének hasznélvezete. Ha pedig a tanítónak úgy tetszik, fizet az egyház a díjlevélben felsoroltakért 4908 koronát. Amennyiben oklevéllel bíró egyén nem pályázna, hajlandó az egyház érettségivel bíró egyént is megválasztani. Vasutálmás helyben. A megválasztott köteles helyét azonnal elfoglalni. Pályázati kérvények ref. lelkészi hivatal címére küldendők. Cerny potok. pp. Egres. *Iskolaszék.*

Szerkesztői üzenet.

A. Á. Benkepatony. Beküldött cikkének közlését — minthogy az a P. M. H.-ban már megjelent — szükségtelennek tartom.

Ingyen Rádiót!

Rádió Braun Užhorod, Rašín u. 2.

Rádió szalon Rákóczy ucca 19.

Ingyen felszereljük a Philips csodagépet, 14 napra, bemutatásra. — Régi megbízható cég vagyunk, de rádiót csak most árulunk, mert a rádió már tökéletes. Régi árunk tehát nincs. — Külön rádió szalon van, ahol minden gép meghallgatható és kipróbálható. — — — — — Kedvező részletfizetési feltételek.

➡ **E lapra hivatkozók 5 %-os árengedményben részesülnek.**

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886 Jókai u. 18.

"Kis Tükör" szerkesztősége

Komárom

Miskolczi Lajos urf. és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 48.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gőnyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézező tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

ELEKTRO - RÁDIO
Glanz és Szekeres Uzhhorod,
 Kishid ucca
 Fehérhajó.
 Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.
 Előnyös részletfizetési feltételek.

DUNA-BANK Központ: BRATISLAVA.

Fiókok: Beregszász, Gálszéc, Homonna, Húszt, Kassa, Léva,
 Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagy-
 tapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolná.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Kiadja: az *Egyetemes Könyvt.* A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor.*
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.
 Používání novin, známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370/V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felké-
Kapušany” címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkész hivatalhoz küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Külföldi kapcsolataink kiépítése.

Akinek volt alkalmá már külföldi ref. egyházak vezető embereivel találkozni, az fájdalomosan volt kénytelen megállapítani, hogy ezek az egyébként jól képzett, tanult, széles látókörű emberek milyen tájékozatlanságot árulnak el a mi magyar ref. egyházi viszonyainkat illetőleg. Egészen az utolsó évtizedekig igen sokan nem is tudták azt, hogy itt Európa közepén két és fél millió református él. Hogyha a német theol. professzoroknak nagy alaposággal megírt, egyetemes egyháztörténeteit forgaljuk, feltűnik nekünk, hogy milyen részletességgel tárgyalják Európa különböző prot. népeinek történelmét, adják a külső történet mellett az egyházak belső életének a képét is, a mi magyar ref. egyházunk viszonyairól pedig alig tesznek említést. Mikor e sorok írója Werle baseli professzornak egyik egyháztörténeti órája után említette, hogy a reformáció korának igen részletes és mindenre kiterjedő tárgyalása során miért nem foglalkozik a magyar reformációval is. Erre a nevezett professzor az általa beszélt nyelvek (német, francia, angol) egyikén megjelent olyan mű megnevezését kérte, amelyből megismerhetné a magyar ref. egyház multját s ez esetben hajlandónak nyilatkozott felvenni előadásai körébe a magyar prot. egyházi viszonyok kimerítő tárgyalását is. És nekünk ezen a ponton be kell látnunk, hogy végzetes hibát követtünk el akkor, midőn ilyen művek kiadásáról megfeledkeztünk. Ne csodálkozzunk azután rajta, hogy multunkról, jelenünkről alig-alig tudnak valamit. A német theologiai lexikonok a theologia összes elgondolható kérdéseit részletesen tárgyalják, a rólunk szóló közleményeik alig pár oldalt tesznek ki (Realencyklopaedie, Religion in Geschichte und

Gegenwart.). A mi hibánk az, hogy a nyugati ref. egyházakkal való kapcsolatunk a tizenkilencedik század folyamán így megszakadt s a mi elsőkélyesedett egyházi életünk eredménye lett azután, — hogy noha a kontinens lélekszámra nézve egyik legnagyobb ref. egyháza voltunk —, a világ kálvinizmus szellemi áramlataiba nem tudtunk belekapcsolódni és nemzetközi viszonylatban semmi szerepet se játszottunk.

Csak akkor változott meg a helyzet, mikor a világháboru után Ravasz László és Sebestyén Jenő éles előrelátással újra intenzívvé tették a kapcsolatot a külföldi ref. egyházakkal. Ez megnyilvánult először abban, hogy újra kiküldték a fiatal theológusok nagy számát a nyugati egyetemekre, ezek hazá hozták az ottani szellemi áramlatokat. Ravasz és Sebestyén, kiknek neve nemzetközi viszonylatban is jó csengésű lett, elmélyítették ez érintkezést azzal is, hogy nyugati ref. egyházainak vezető egyéniségeit meghívták tanulmányutra. Hogy a külföld egyházi viszonyainkat megismerje, Ravasz László és társai angol nyelven egyházunk multját, szervezetét és jelenlegi életét tárgyaló művet adtak ki, Sebestyén Jenő pedig holland nyelvű lapot adott ki, mellyel igen nagy szolgálatot végzett. Az 1927-ben tartott első ref. naggyűlésen már ott vannak a francia, holland, skót ref. egyházak kiküldöttei. Ezen kívül az utóbbi években számos amerikai s német egyházi személyiség is megjelent a különböző ref. konferenciákon s nemzetközi gyűléseken. Hogy ennek úgy kifelé, mint befelé milyen üdvös hatása volt, arról felesleges többet s részletesebben beszélni!

Hogy a külföldi egyházak vezető személyiségei az utódállamokbeli ref. magyar egyházak

helyzetével nincsenek tisztában, az annak a következménye, hogy nekünk egyáltalán nincs kapcsolatunk velük. Így történhetik meg azután, hogy midőn a rimaszombati püspökünket: Péter Mihályt egyik újságíró meginterjuvolta, panaszosan említi neki, hogy a stassburgi theologia egyik tanára Ravasszal vitázva úgy tűnt fel az utódállamokban élő magyar ref. egyházak helyzetét, mint amely semmi kívánivalót sem hagy maga után. Ebből világos tehát, hogy a külföldi ref. egyházak vezetőinek halvány sejtelme sincs a mi állapotainkról. Ezért kellene kiépíteni a velük való érintkezést. Vezető személyiségeiket meg kellene hívni a különböző lelkesítő s ifjusági konferenciáinkra. Kettős haszna lenne ennek. Előadásaink nyomán nagyobb lendületet venne az egyházi életünk, nyugat szellemi áramlatai eljutnának hozzánk, hiszen Barth theológiájának hatása alatt a világ-kálvinizmus belső életében épen most megy végbe nagy átalakulási folyamat, a pozitív alapon álló tiszta kálvinista theologia megerősödése. Azután kifelé is igen jó hatása lenne annak, ha megismernék a tényleges helyzetünket. Ezért kell kiépíteni mielőbb a külfölddel való kapcsolatainkat! *Patay Tibor.*

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissárói diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Ismeretes dolog, hogy II. Rákóczi Ferenc személyes tapasztalatai alapján nem szívelte a jezsuitákat s a rájuk mondott hiteles nyilatkozatait mindenképpen próbálják elvitatni, hitelességét gyengíteni. Pl. amikor Rákóczi elbeszéli azt az esetet, hogy egy Kiss Imre nevű jezsuita egy drágakövekkel telt ládát azzal az ürüggyel próbált ellopni, hogy predikációkat visz benne, ez ellen az állítás ellen egy ilyen történelemigazító azt a cáfolatot hozza fel, hogy ilyet nem lehetett mondani a papir és a drágakő közt levő súlykülönbség miatt sem, pedig nyilvánvaló, hogy bizony a könyvalakba fűzött papir igen nehéz dolog. Ilyen gyarló cáfolatokkal próbálnak állítások hitelét, erejét gyengíteni.

Az ilyen irányú közleményeknek szinte állandó, refrénszerűen ismételt állítása az, hogy a magyar ellenreformáció sajnálatos embertelenségei az ország egysége érdekében történő szükséges dolgok voltak, holott nagyon könnyen magvalósíthatók volna ezt az egységet, ha a kisebbségben levő katolicizmus csatlakozik az óriási többségben levő protestantizmushoz, ha már mindenképpen az egység megteremtése volt a cél. E helyett azonban az idegen uralkodócsalád hatalmával, a terror minden eszközével a többséget próbálták a kisebbség táborába kényszeríteni s okoztak ezzel az „egységességgel” olyan kárt a magyarságnak, amit

maig sem birt kiheverni és egyáltalában nem az „egységre törekvő” munkásokon mult, hogy végkép bele nem pusztult a magyarság.

Sokszor tapasztaltam már, hogy amikor ilyen nyilatkozat elhangzik, vagy írásban megjelenik, a legtöbb esetben egy vállrándítás, vagy egy szánakozó mosoly, vagy egy kézlegyintés a felelet részünkről, azt gondolván, hogy az ilyen, az igazsággal hadilábon álló dolgokat nem kell komolyan venni. Mi azt hisszük, hogy igazaink mindenki előtt annyira világosan állanak, mint mielőttünk s elfeledkezünk róla, hogy a nagy tömeg, különösen ma, ezekről a kérdésekről vajmi keveset tud és mindkevesebbet tud. Elfeledkezünk arról, hogy a nagy tömegnek nem sok bizonyítás kell, hanem állandóan hangoztatott, határozott állítás, amelynek következménye az, hogy az utóljára a meggyőződés erejével hat és a tömeg megöli az igazságot. Én már hallottam intelligens ref. embert úgy nyilatkozni, hogy a magyar egység érdekében bármikor kész katolikussá lenni. Ki ne látná az áttérés ilyen indokolásában a jelszó mérgének hatását?... Nagyon komolyan kell vennünk minden ilyen kicsinynek látszó támadást is és a ránk bizott igazságok érdekében kötelességünk beadni a beteg társadalomnak minden esetben az igazság elcsavarását szolgáló hamis jelszavak ellenmégét.

Vagy mit szólunk egy újabban megjelent könyv olyan okfejtéséhez, amely furfangos rabulisztikával bizonyítgatja, hogy a magyar állam indokolatlanul háttérbe szorította minden időben, az anyagi támogatás tekintetében, a róm. kath. egyházat a protestáns egyházakkal szemben s ha az állam igazságosan mérne, akkor minden kath. lélek után még több pengőre menő összeget kellene fizetnie az állampénztárból a kath. egyház részére s csak úgy lenne meg az egyenlő arányú támogatása a kath. és prot. egyházaknak.

A lehetetlen állítás megérdemli a szánakozó mosolyt, de ha meggondoljuk azt, hogy ez a könyv sokezer példányban kering a sokezer olvasó kezében és micsoda nagy területre kiterjedő munkát végez az igazság elferdítésében: bizony megfagy a mosoly az ajkunkon. Mert az ilyen irányú munka teremtette meg azt, a szinte hihetetlen atmoszférát, amilyenről odaatról hallunk és olvasunk, amikor pl. egyesek mint valami rettenetes veszedelemről beszélnek arról, hogy Magyarország mai vezetői kálvinisták; amikor mások kétségbeesve látják, hogy a katonatisztek között, vagy egyéb állásokban több a kálvinista, mint amennyi a felekezeten számaránya mellett megilletné; amikor az ifju Széchenyi György gróf az itt is olvasható Magyar Hírlap egyik számának közlése szerint egy választásnál csak úgy helyezi kilátásba a maga és elvbarátai szavazatát a Jankovich Béla számára, ha az 1895-ös egyházpolitikai törvények eltörlése érdekében fog mű-

ködni; amikor egy Ravasz Lászlónak kell fel-emelnie tiltakozó szavát a kultuszminiszter olyan tartalmu nyilatkozata ellen, amely szerint a szegedi egyetemet a debreceni protestáns színezetű egyetemmel szemben, katolikus jellegűnek akarja kiépíteni. Igazán csak az hiányzik, hogy megkezdődjék a hitviták kora s folytassák ott, ahol a XVII-ik században elhagyták.

S ez a munka annál eredményesebben folyhat, minél kevesebb ellenállást talál azok részéről is, akiknek a talajt készül kirántani lábuk alól.

Mert az említett esetekben nemcsak egyes, elszigetelt felszólalásoknak kellene elhangzania és egyes folyóiratokban kevesek által olvasott néhány cikknek megjelennie, hanem egyetemes, céltudatos, megszervezett munkának kellene megindulnia, a nagyobb bajok megelőzésére, az igazság érdekében.

Ez égetően szükséges volna azért is, mert már úgy áll a dolog, hogy az „átértékelés” munkái és hívei terrorral is készek fellépni a nekik nem tetsző vélemény ellen, amint a nemrégiben lezajlott jezsuita per és a perben hozott furcsa ítélet bizonyítja, amikor a híroság tulajdonképpen a véleményadásra felszólított szakemberek rangját nézte s a véleményeket aszerint értékelte. Ezután tehát nem szabad azt mondani, hogy jezsuita-elv a „cél szentesíti az eszközt”, de azért a magyar ellenreformáció sajnálatos szörnységei a magyarság egysége érdekében álló, a cél által megszentelt eszközök voltak.

Nem azt akarom mondani, hogy minden erőnket és időnket multbeli érdemeink emlegetésére, az azokkal való dicsekedésre fordítsuk, mert az ősök érdemeivel való tétlen dicsekedéssel épen elég időt elmulasztottunk, amit építésre kellett volna felhasználnunk, de viszont nagy hibának tartom, ha vallásunk által a multban kitermelt drága értékeket engedjük hamis keretbe foglalni, elhomályosítani, sárba tiportatva eltemetni.

Mert igaz, hogy a protestantizmus, vagy szorosabban a kálvinizmus nem politikum, nem historikum, hanem vallás és ma egyik legelső kötelességünk a mult küzdelmeiben elhomályosult vallási vonást, ezt az igazi tápláló eret kidomborítani, megerősíteni, mert hiszen ez az alapja minden általa kitermelt egyéb eredménynek az állami és politikai élet területén, a művelődés terén, az emberi jogok kibővítése és megvédése, biztosítása tekintetében, de ugyanakkor nem szabad veszni hagyni, feledésbe merülni engedni életképességének a multban ragyogó csodálatos jeleit és bizonyosságait, mert ezek szinte kézzelfoghatóan bizonyítják, hogy a benne rejlő erőnek szerepe lesz a jelen zavaros helyzetének tisztításában és a jövő megépítésében.

A protestantizmus igazait soha nem ismerte el a katolicizmus, sem hittani, sem egyház-

szervezeti, sem egyéb tekintetben, hiszen már ez előtt 50 esztendővel is ilyen nyilatkozatokat kaptunk, hogy „nem is egyéb ez az egész protestantizmus, mint az emberi lélek vergődése a következetlenségben és hogy előbb-utóbb vagy beolvad a nagy pozitív áramlatba, tehát a pápás egyházba, amelyből kiszakadt, vagy azoknak számát fogja szaporítani, akik minden fejlődés végső eredményének az agnosticizmust ismerik”, de az eredmények előtt, amelyek végig kísérik azt életének 400 éves útján, igazán kevés sullyal bír a szavakkal való okoskodás. Az öngyilkossággal volna egyértelmű, ha tétlenül néznénk, hogy vérrel, szenvedéssel, tenger küzdelemmel szerzett igazainakat tőlünk elvitassák, vagy álokoskodással rábizonyíthassák a késő nemzedék előtt, hogy mindazok az igazságok értéktelenek, hamisak, ártalmasak, a szolgálatukban elégett életek vagy egyszerűen durva önérdékből cselekedtek, vagy legjobb esetben egy tévedésnek voltak hiábavaló munkát végző áldozatai.

Nagy hibának tartom ezeknél fogva, ha örüllőink, tudósaink elnéznek az efféle jelenségek és kísérletek felett és azonnal fel nem lépnek kellő határozottsággal, tudományos alapossággal és rá nem világítanak az igazság fényével minden kétes célú, az igazságos alapot nélkülöző támadásra.

Ennek tudható be főként, hogy a kellő erejű és sulyu visszahatás hiányában az „átértékelés” betegsége a betegsége fogékony, megrendült idegzetű korban egyre nagyobb elterjedést vett és vesz és már aggasztó jelei látszanak olyan szerveken is, amelyeket a betegséggel szemben teljesen immunisnak ismerünk, a tudományosság legfőbb székhelyén s 1929-ben már egy ilyen szemüvegen néző tudós rajzolta meg Bethlen Gábort, pontosan halála háromszázados évfordulójára s mikor ezt a könyvet olvassuk, hirtelenében nem tudjuk, min csodálkozunk inkább: azon-e, hogy mivé lesz Bethlen Gábor a Szekfü Gyula tükörében, vagy azon, hogy hogyan bírta ilyen hamar a tisztalátást elhomályosító lázas betegség a tudományok fellegvárát is hatalmába keríteni.

A vigasztaló csak az, hogy erre csakugyan ébredezni kezd az érdekelt kálvinista egyház tudósainak serege s hihetőleg megérti az egyház álmos közvéleménye is, hogy mi forog kockán s hihetőleg utat tör és életre kel e téren egy egészségesebb felfogás. Szöke István.

(Folyt. köv.)

Az ifjuság ügye

került egyházi közéletünk érdeklődésének középpontjába, ami annak a jele, hogy valami nincs rendben e kérdés körül. Érezzük mindnyájan, hogy *tenni kell valamit*, mert ettől függ egyházunk fennmaradása. Eppen a kérdés fon-

tosságánál fogva, *egyetemes megmozdulásra* van szükség, hogy valamiképpen meg tudjuk oldani. Meg kell látnunk, hogy nemcsak az ifjuság ügye ez, hanem rajta keresztül egész református egyházunké és ha ezt az égető kérdést nem tudjuk megoldani: az itteni reformátusság halálos ítéletét írjuk alá, amely már régen ki van mondva. Az a tény, hogy az ifjuság elszakadt az egyháztól, arra kell, hogy indítsan, hogy *revízió alá kell venni egész eddigi nevelési és hitoktatási rendszerünket*. Teljesen új alapokra kell fektetni az ifjuság nevelését, hogy szervesen bekapcsolhassuk az egyház élő organizmusába. Ne tévesszen meg bennünket, hogy az előző hozzászólásokban csak a diákságról volt szó, mert *a falu ifjusága is sokhelyt idegen az egyháztól*. Vannak kivételek, de ez csak súlyosítja előbbi állításomat, mert azt bizonyítják, hogy a mai ifjuságot is lehet vallásos szellemenben nevelni. *Csak nevelni kell*. Nem célom, hogy itt részletesen foglalkozzam az ifjuság nevelésének minden ágával; csak azért mutattam rá a kérdés egész komplexumára, hogy meglássuk az óriási munkamezőt, amely előttünk van és rámutassak a hiányokra, amelyeket minél előbb pótolni kell.

Az ifjuság eltávolodását legjobban érezzük a diákságnál, mert itt van szükség leginkább utánpótlásra. Egyetemi hallgatóink azok, akik legértékesebb elemei kellene hogy legyenek ifjuságunknak és rájuk számíthatunk a legkevésbé. Természetesnek látszik tehát, hogy feljűk forduljunk elsősorban és őket igyekezzünk jó egyháztagokká tenni. Éppen itt van a hiba. Amíg mi csak az egyetemi hallgatók között dolgozunk és energiánk tulnyomó részét ide fordítjuk, a kivánt eredményt nem tudjuk elérni. Az építő munkát nem felülről, hanem alulról kell megkezdeni. Az egyetemi ifjuságnál már egy meglevő, kész világnézettel állunk szemben, melyet le kell rombolnunk, hogy helyet adjon a kálvinista világnézetnek; ez pedig nehéz munka és sokszor nem sikerül, mert már legtöbbször a testet is megfertőzte a káros behatás. Itt tehát óriási munkára van szükségünk, hogy csak kis eredményt is el tudjunk érni, ami folytonos veszélynek van kitéve, mert még nincs módunkban, hogy az egyetemi városokban segédlelkészi vagy hitoktatói állást tartsunk fenn. Itt olyan életerős szervekre van szükség, amelyekben megvan az erő, hogy megőrizze az ifjuságot a káros hatásoktól. Mindezek a nehézségek arra utalnak, hogy máshol kell kezdeni a munkát.

Igy jutunk el természetszerűen a középiskolákhoz, amelyekben tulajdonképpen a munka oroslánrészét kell elvégezni. Itt kell megkezdeni az ifjuság nevelését, — és nem tanítását — *tervszerű* alapossággal. Mivel pedig telekezeti középiskolánk nincs, itt ismét egy óriási nehézséggel állunk szemben, amit azonban le lehet győzni, ha akarjuk. *Hasson oda az*

egyetemes egyház vezetősége, hogy azokban a városokban, ahol a középiskolában nagyobb számú református diák tanul, rendszeresített hitoktatói állás szerveztessék. Lássuk meg, hogy itt a saját jövőnkéről van szó és ne legyen ez a *legfontosabb* munka a segédlelkészek folytonos változásához kötve, amint azt már szóvá is tették. És ne fordulhasson elő az az eset, ami megtörtént velem, hogy hat évig, míg egy itteni gimnáziumba jártam, színét sem láttam ref. hitoktatónak. Azt a 15-20 ref. diákot, akik abba a gimnáziumba jártak, evangélikus hitoktató tanította, ilyen körülmények mellett ne csodálkozzunk, ha jóra való, komoly fiúk is olyan hamar kerülnek káros befolyás alá.

Új belpolitikára van szüksége az egyháznak és minden erejét a belső építésre, főképpen pedig az ifjuság nevelésére kell fordítania. Mert ez a jövő boldogulás egyedüli útja.

Ha már itt vagyunk, térjünk ki a konferenciák kérdésére is. Több oldalról kifogásolták ezeknek tartását. Ma azonban már bebizonyosodott, hogy a konferenciák olyan gyarapodást jelentenek, hogy hasznos voltokról felesleges vitatkozni. Itt én elsősorban a diákkonferenciákat értem. Szükség van rájuk azért, hogy megláttassák a kálvinista életideált azokkal, akik még nem fogadták be; szükség van továbbá azért, hogy egymás hite által épüljenek a hitben gyengébbek; szükség van azért is, hogy összeemelegedjenek az ifju szívek és a közös ideálok szorosabban összekapcsolják őket. Aki ilyen konferencián volt és kereső lélekkel ment oda, az alig várja, hogy ismét mehessen és megelégtessen.

Fiatallal lelkéről, egyházunk jövőjéről van szó. Komoly, lelkiismeretes megfontolás után minél előbb kezdjük a munkát, mert minden perc drága. És nekünk a reánk bízottokról felelni kell.

Tóth Kálmán.

Problémáink.

Az evangélizáció alfája. Zsemlye Lajos tollából olvastam legutóbb egy — a ref. diákság evangélizációját sürgető — cikket. Ebben a többek közt van egy kitétel, mely megérdemli, hogy bővebben is foglalkozzunk vele, mert ha ezt sikeresen meg tudjuk oldani, akkor a főiskolások evangélizációja sem lesz probléma. Ez a kitétel: „A középiskolai vallástanításunk eddigi rendszerében is óriási hiba van.” Minek oda az az „is”? Itt a hiba!

Lássuk csak!

A vallástanítást nálunk a középiskolákban csaknem mindenütt a segédlelkészek végzik, kik bármily lelkesedéssel is fogjanak munkájukhoz, eredményt felmutatni csak több évi gyakorlat után tudnak. Azaz csak tudnának, mert akkorra már megválasztják őket valahová.

és jön a másik kezdő fiatalember, aki előlről kezdi a kísérletezést a tanítással, mint előző kollegája. Úgyhogy szegény ref. diák, mire leérettségizett, 4-5-6 vallástanárja is volt. Itt a hiba!

A középiskolai ifjúságot a minden szép és nagy eszme iránti lelkesedés és a kritikai hajlam jellemzi. Ez a kor a válságok kora és ha kellő vezetés híjjával vannak, soha helyre nem pótolható veszteséget szenvednek nemcsak a testi, hanem még inkább lelki életükre nézve is.

A mi vallásoktatásunk a legtöbb helyen lecke feladásból és kikérdezésből áll. Sőt tudok rá példát, hogy a „lecke” nem tudása miatt a középiskolás testi fenyítékben is részesült. A vallástanár nem tanácsadója, barátja a serdülő ifjúságnak, hanem tekintélyt kereső, szekundával ijjesztgető mumus. Tanári konferencián, —nem ismerve a tanuló szellemi képességeit—, nem is tudja megvédeni az esetleges igazságtalan elbírálás alkalmával, eltekintve attól, hogy fiatal ember léttére, ezen reá nézve új környezetben, tartózkodó is. (Mennyivel más-kép vannak mindezek a r. kath. és izraelitáknál!)

Es mégis honnan magyarázható meg az, hogy azért vannak Egyházukat szerető intelligens kálvinisták? Tanulságos lenne egy statisztikát összeállítani, hogy ezen jó kálvinisták milyen elemi iskolába jártak? En azt hiszem, hogy nem a középiskola, hanem a ref. népiskola végezte el a kötelességét és ezek a lelkek a középiskola és egyetem utvesztőiben többnyire tévedések és kerületek árán találtak meg, önmaguktól a helyes utat. (Talán a család nevelő hatása is!! Szerk.)

Nem tudom, hogy külföldön hogy van, de azt tudom, hogy Magyarország nagyobb városaiban vallástanárok végzik a középiskolások vallásos nevelését, kik huzamosabb időt töltenek el az ifjúság vallásos nevelésével. A szerény fizetés és a nagy elfoglaltság azonban arra készteti őket, hogy mikor megházasodnak, ők is paróchiára vágnak. Az egyház érdekeinek szempontjából még szerencse, ha sikertelenül pályáznak.

A kath. és izraelitáknál a személyes arravalóságot veszik figyelembe a hitoktatónál. Ha alkalmas az ifjúság nevelésére, úgy hitoktató lesz és egy generációt nevel fel, nem kísérletezve, hanem öntudatosan.

Paedagogus non fit, sed nascitur! Akiben van nevelői készség és lelkesedés a nevelőmunka iránt, az legyen vallásoktató. Szentelje egész életét erre a terhes, de magasztos munkára.

Szerény véleményem szerint a következőképp oldható meg a főiskolások evangélizációjának oly rég vajudó kérdése:

Minden olyan helyen, hol ref. középiskolások vannak, vallásoktatói állás szervezendő,

mely állásra megválasztott segédlelkész vagy lelkész csak felsőbb hatósága (egyh. ker.) engedélyével vagy utasítására hagyhatja félbe nevelő-tanítói működését.

Kijelentem, hogy senkit sem szándékoztam megbántani ezen soraimmal. Egy nagy és szent cél lebeg szemem előtt csupán: Anyaszentegyházunk jövője.

Szóllósgyula

Orosz Imre
ref. s. lelkész.

H I R E K

— **MASARYK TAMÁS** köztársasági Elnök 80.-ik születése napját ünnepelte két nappal ezelőtt, március 7-én az egész ország. Mi, magyar reformátusok nemcsak azért fejezzük ki ez alkalomból az Elnök iránt érzett tiszteletünket, mert az evangélium alapján állunk, a mely azt tanítja, hogy a felső hatalmasságok Istentől rendeltettek s azoknak engedelmeskednünk kell (Róm. XIII. 1.); hanem azért is, mert megtapasztaltuk, hogy Masaryk Tamás az itt uralkodó nemzetnek legnemesebben érző és leghumánusabban gondolkozó embere. Ha könyveit olvassuk, megragad bennünket az őszinte meggyőződésnek az a szuggesztív ereje, amellyel az elnyomott népek érdekében felemeli szavát az egész világ előtt. Bizonyára nem ő az oka, hogy az általa hirdetett demokrácia, humanizmus és szabadság eszméi a gyakorlatban még nem valósulhattak meg a Csehszlovák köztársaságában. Nekünk, magyar reformátusoknak, az Elnök iránt érzett tiszteletünk kifejezése mellett, az a leghőbb óhajításunk, hogy az ő 81.-ik születésnapján *eszméinek teljes diadalát* is ünnepelhessük!

— **A Reformátusok Naptára** 1924. évi egy példányát (mely a Névtárat is magában foglalja), a központi statisztikai hivatal könyvtára számára, kéri a Püspöki Hivatal, Rimaszombat, (XVIII) valamelyik felesleges példánnyal rendelkező *lelkészi hivataltól vagy magánostól*.

— **Konfirmációs Káté.** A Konventi Irodától nyert értesítés szerint a Pálóczi-Czinke I.-féle (A mi hitünk és életünk) vallástevő káté elfogyott; újabb kiadása nyomás alatt van a Kálvin nyomdában s *március végére* megrendelhető lesz: Rimaszombatban, a Konventi Irodától. Ugyanott kaphatók a többi Pálóczi-Czinke István püspök által irt vallástani könyvek is, melyeket a Konvent az „Árvaház” javára árusít.

— **Vallásos estély Komáromban.** A komáromi református egyház nagyszerű vallásos estélyt rendezett február 23-án, vasárnap, este 6 órakor, Jókai-utcai templomában. A vallásos estélyen Sebestyén Andor budapesti ref. lelkész és neje, valamint Rácz Elemér sóki ref. lelkész, egyházmegyei tanácsbíró nejevel és Endre fiával együtt közreműködtek. A hatalmas templom teljesen megtelt az egyház tagjaival, akik a XLII-ik zsoltár örökszép első versének áhitatos énekével nyitották meg az estélyt. Közének után Czirók Béla helybeli segédlelkész mondott mély érzésből fakadt, szép fohászt. A bibliamagyarázatot Sebestyén Andor budapesti lelkész tartotta, aki az Ap. csel. 16 7—9. versei alapján Pál apostolnak nagyszerű munkáját állította ragyogó példaként a hivek elé. Sebestyén Andorné két vallásos énekkel szerepelt a műsoron, iskolázott, szép koloratúráján mind a két ének teljes szépségében érvényesült, felejthetetlen élményt szerezve a hallgatóságnak. Rácz Elemér ref. lelkész Matheson: Aair és Burmester Französisches Lied című műveit adta elő hegedűn, fia: Rácz Endre pedig gordonkán. A művek kitűnő interpretállása művészi színvonalu volt, amely stilszerűen egészítette ki a komoly, szép programot. A kettőst Rácz Elemérné kísérte orgonán. Galambos Zoltán ref. lelkész keleti utazásának ismertetését folytatta tanulságos előadásban, Vincze Piroska főgimn. VII. o. t. és Magyarits Ilonka, leánykori tag, pompás szavalattal járultak hozzá a nagy sikerhez. A lelkész áhitatos imája és a hivek közös éneke zárta be a vallásos estélyt.

— **A kolozsvári református egyházközség presbyteriuma** határozatilag kimondotta, hogy a református iskolák minden tantermében egy-egy bibliát helyez el.

— **A zürichi reformátor halálának 400 éves évfordulóját** 1931-ben a svájci egyházak szövetsége egy Wildhausban, a reformátor szülőfalujában felállítandó „Zwingli-ház”-zal akarja megörökíteni. Az intézmény az egyházak ifjúságának szünidei konferencia-települ lesz hivattva szolgálni.

— **Czeglédy Sándor: Jézus élete** c. könyve sajtó alatt van és e hó folyamán megjelenik. A könyvet a kiadó számos illusztrációval s tizenhat, részben többszínben nyomott művészi műmelléklettel jelenteti meg.

— **Az Amerikai Független Magyar ref. Egyház** keleti egyházmegyéje megválasztotta új esperesének **Vincze Károlyt**, aki a sárospataki theológiáról került ki Amerikába.

— **Lelkészeiktatás.** A szigetvári, most alakult ref. egyház első lelkészét **Liber Istvánt** most iktatta be állásába Izsák Aladár somogyjádi lelkész.

— **Professzorból és miniszterből segédlelkész.** Slotemaker de Bonine dr., aki az utrechti egyetem theol. tanára volt és később közmunkaügyi miniszter, tárcájától megválva, egy kis városi gyülekezet s.-lelkészi állását foglalta el.

— **A kálvinizmus világmíssiója** címen, a Soli Deo Gloria kiadásában most hagyta el a sajtót **dr. Tavasz Sándor** kolozsvári theol. professzor legújabb munkája.

— **A párisi magyar református egyházközség** megalakítására a kezdeményező lépések megtétele és minden előfeltétele meg van annak, hogy ott magyar református véreink egy erős egyházközségbe tömörüljenek.

— **Az istenkáromlásra vonatkozó büntetőtörvény.** Az egyik angol képviselő javaslatot nyújtott be az istenkáromlás és istentagadás elleni büntetőtörvény megszüntetésére. Megokolásában a gondolat-és szólás-szabadságra hivatkozott. Ami e dologban megdöbbenő, nem maga az indítvány — mert hiszen mindig voltak istentagadók, istenellenesek, krisztusratörők — hanem az, hogy az angol alsóház a javaslatot 131 szavazattal 77 ellenében második olvasásban is elfogadta. Gondolat-és szólásszabadság nagyon furcsán néznek ki az istenkáromlás szolgálatában. Kálvinista hitünk szerint nem az a mi szabadságunk, hogy büntetlenül tehetek akármit, mert minden szabad nekem, hanem éppen az a mi szabadságunk, hogy Isten akaratát cselekedszük, nem félelemből, nem nyereségvágyból, hanem azért, mert megismertük, hogy az Isten akarata a legjobb jó.

— **A református egyházak világszövetségének** európai tagozata ez évi konferenciáját a németországi Elberfeldben tartja szeptember 9—12 napjain. Elberfeld a német kálvinizmus egyik erőssége lett, az utóbbi időben felállított theol. főiskolája által. A gyűlés előkészítő munkáját Lang, hallei theol. professor vezeti. A programon a többek közt Karl Barth előadása is szerepel.

— **Dr. Antal Géza** dunántúli püspök e hó elején több heti tartózkodásra Hollandiába utazott, ahol három előadást fog tartani a holland-magyar kulturális kapcsolatokról.

— **Jugoszláviában** az új közoktatásügyi törvény értelmében ezentúl a vallásoktatást nem a lelkészek végzik, hanem a tanítók, tekintet nélkül arra, hogy milyen vallásuk.

— **Felhívás.** Az „Ifju Erdély” iratterjesztése ki akarja adni Kálvin Jánosnak a Szentírás könyveihez írt kommentárjait magyar nyelven és pedig először az ujszövetségi részt. Tisztelettel kérem azokat, akiknek ebben már kész munkálataik, fordításaik vannak s azt kiadásra hajlandók lennének átadni, sziveskedjenek ezt velem tudatni. Az átadás módjai és feltételei is meglevelezhetők az alábbi címen. Kolozsvár 1930. február hó 14. dr. Imre Lajos ref. theol. tanár, az Ifju Erdély főszerkesztője. Kolozsvár, Ref. Theologia. Románia.

— **Tendenciózus hír Luther utódairól.** Egy német kath. irányu lap, — amint írja a baltimorei „Catholic Review” után, — azzal a hírrel állott legközelebb elő, hogy Baltimorében működik egy benedekrendi szerzetes, Pater Aloysius, aki egyenes leszármazottja Luthernek. Azt írja továbbá, hogy Cambriában mintegy 30 Luther-család él. Ezek is a nagy reformátor utódai és valamennyien katolikusok. Ezt a hirt nyilván tendencia sugallta, mert hiszen hitelen ki van mutatva, hogy Luther családjának utolsó sarja a XVIII-ik század közepén halt meg. Jellemző, hogy ennek ellenére még mindig terjesztenek kritikátlanul urbi et orbi olyan képtelen híreket, minő a fentebbi, amely-

ből nyilvánvaló a minden áron katolizáló tendencia. Mintha diadalmaskodva mondanák a zelóták: Ime, lássátok, a nagy eretneklázadó utódai mind visszatértek az elhagyott egyházba s most hithű katolikusok! És ez ellen, jóformán védekezni sem lehet, csak mint szomorú tényt kell ezt konstatálnunk.

HIVATALOS RÉSZ

Református keresztyén püspöki hivataltól, Pozsony.

291/1930. szám. *Körlevél!* A Dunáninneni e. kerület valamennyi Ntű.-Lelkészi és Tek. Előkönyörgő Tanítói Hivatalának! Református keresztyén anyaszentegyházunk érdekében elrendelem, hogy a „Duna” Biztosító Társaságnál lejáró kötvényeiket hivatalomhoz azonnal küldjék be, hogy azok alapján új, „Református Biztosító Iroda” kötvényeket állithassunk ki és a lejáratokat összegyűjthessük. Szeretettel keresztyén szolgáljuk: Pozsony, 1930. II. 28.

Balogh Elemér
püspök-konventi lelk. elnök.

Pályázat. A szutor-és bellényi egyesült Egyház lelkészi állására pályázat hirdetik. Fizetés 30 köből buza és rozs vegyesen, 18 hold szántó föld, 6 1/2 kaszás rét több dülőben, 14 bécsi öl fa, kert 353 öl, legeltetési jog a gazdákéval, stóla egyházkerületi szabályrendelet szerint. A bellényi Egyházban is minden vasárnap köteles a lelkész végezni, ahová gyalog járhat, miután oda szekérut nem vezet. Az állás két év óta betöltetlen. Bővebb felvilágosítást nyújt az esperes, Plešivec, župa XIX. Pályázati határidő 1930. március hó 30, bezárólag. A pályázatok a gömöri esperesi hivatalhoz nyújlandók be, Plešivec, Pelsöcz, ž. XIX.

Péter Mihály,
szlov. tiszáninneni ref. püspök.

Ingyen Rádiót!

Rádió Braun Užhorod, Rašín u. 2.

Rádió szalon Rákóczy ucca 19.

Ingyen felszereljük a Philips csodagépet, 14 napra, bemutatásra. — Régi megbízható cég vagyunk, de rádiót csak most árulunk, mert a rádió már tökéletes. Régi árunk tehát nincs. — Külön rádió szalon van, ahol minden gép meghallgatható és kipróbálható. — — — — — Kedvező részletfizetési feltételek.

E lapra hivatkozók 5 %-os árengedményben részesülnek.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
és a
Phönix Életbiztosító Társaság
képviselése.

Központi Iroda:
POZSONY,
Grössling ucca 34.
az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárom

urfi és papi szabó
Miskolc Lajos
Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, urasztalára és katedrára való terítőket.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

E I E K T R O - R A D I Ó

Blanz és Szekeres Uzhorod,
Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

DUNA-BANK Központ: BRATISLAVA.

Helyek: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelství pošt. a telegr. v Košicích g 34.370/V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” vezetékes „Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Templomépítés.

Részlet dr. RAVASZ LÁSZLÓNAK, a budapest—angyalföldi templom-alap javára a Zeneakadémia nagytermében, február 17-én tartott hangversenyen elmondott előadásából. (Ref. Figyelőből.)

Allapítsuk meg, hogy minden dolgok közül az embert emberré leginkább az teszi, ha ő épített, alkotott már valamit. „Humanuma” semmiben sem nyer olyan élénk kifejezést, mint az építésben. Hajlandó volnék azt javasolni, hogy az ember zoológiai elnevezése ne „homo sapiens”, hanem „homo aedificans” legyen, mert az építés a legjellemzőbb az emberre és az emberi mivolta leginkább az építkezésben jelentkezik. Hiszen az ember az, aki az universonban nem találja helyét, — több is és kevesebb is annál. Es ebből az ellenmondásból, ami az ember és az univerzum között van, ebből az ellenmondásból következik aztán az építés. Mint ahogy ellenmondás van a kagyló élete és a beleesett homokszem között és ennek a fájdalmas ellenmondásnak a megoldása és eredménye a gyöngy: éppúgy annak az ellenmondásnak, amely az ember és az univerzum között van, a megoldása az, hogy az ember épít, — az „építő ember”.

Olyan nagy dolog az építés, hogy hajlandó volnék azt mondani, hogy nemcsak legjellemzőbb az emberre nézve, hanem *legméltóságosabb* funkciója az embernek. Az építés az, amiben az ember leginkább megközelíti és leginkább utánozza az Istent. Isten lénye és mindenhatósága egy örök csodálatos építés. Az építésnek a superlativusa és az építésnek az idők végtelemségén keresztül keresztmetszetben való szemlélése az Isten gondviselése. A gondviselés nem egyéb, mint pillanatonként megújuló teremtés és a teremtés nem egyéb, mint egy

pillanatra összesűrített örök gondviselés. Ezért Isten minden munkáját, mint mindenhatósága és bölcsesége legteljesebb kifejezését, az építés képével jelölhetjük.

Istennek ezen az óriási építésén, amely a „legyen” szótól az Egek egybetakarásáig, a kezdetől a végig fejlődik és átöleli a mindenséget, egy kis bolygón, mint valami finom, fel-felcsillámló aranyfonál, mint valami megvillanó fénybogár fényjelzése, jelentkezik az ember építése. Az emberé, aki egy kis világot akar teremteni magának és ebben a világban el akar helyezkedni. Azé a szegény, nyughatatlan és az univerzumból kirívó emberé, aki nem tud megenni, hogy valahol ne laknék s akinek ezért építenie kell. Az ember, a maga kicsinységében, árnyékos, nyomorult gyermek voltában is, mint egy gigászi amőba végzi a maga óriási munkáját, az építést. És építésének annyi ágaboga lesz, ahány funkciója, tevékenysége van az embernek a lelkében. Az ember lelke pedig olyan, mint a zenei Leviathan, az orgona, amelynek rengeteg sok regisztere, sipja van, de azért a legfelségesebb hangja a „vox angelica”, amelyet néha „vox humanának” neveznek. A legmagasabbfokú emberi funkció a vallás, Istennek az imádása, szemlélése, a neki való hódolás. Ennélfogva minden építésnek tetőfoka a templom megépítése. Ezért nyughatatlan az ember addig, amíg temploma nincs. A költöző madár csapongó idegességével van tele mindaddig, amíg örök fészket nem találta meg és nyugodttá csak akkor válik, mikor az Örök-kévalóság számára épített fészket, a templom megvan már és a lelkek odaszállhatnak a viharból felkelő hajnal üdvözlétére vagy a lemenő naptól való bucsuzás után, hogy akár az imádság nagy csendességében, akár égre törő himnuszban elénekelhessék Isten dicsőségére az élet és a lélek királyi zsoltárát.

A felépített hajlékokban az embernek laknia kell. Bele kell illeszkednie, benne el kell helyezkednie. Egy házat csak akkor lehet birtokba vennünk, ha lakunk benne. A templom akkor a mienk, ha a lélek lakik benne, ha magáévá teszi és naponként meghódítja. Akkor lesz igazán a mienk a templom, ha csak külső és homályos képe valami más, belső és grandiózus építésnek: a lelki ember és a gyülekezet megépítésének.

Minden építés, az egész emberi kultúra, a nemzet kulturája, az egyének az élete arra utal és abba csucsosodik ki, hogy a templomon keresztül a maga lelki egységében, a láthatatlan templom, a lélek dómja építtessék meg. A lélek dómjáról álmodunk akkor, amikor családkunk épül; egy lelki dómmá akarjuk látni épülni ennek a nemzetnek az életét; és vízióinkban látunk egy olyan lelki dómot, amely az egész emberiséget befoglalja és óriási kupolája alá, mint egy kiterjesztett szárny alá, egybefoglal minden nemzetet és minden ágazatot.

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissárai diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Hogy mivé torzulnak a történelmi igazságok az ilyen irányú „átértékelés” tükörében, arra nézve bemutatok néhány állítást Bilkei Ferencz székesfehérvári t. esperes „Debrecentől Pannonhalmáig” c. 1927-ben megjelent könyvéből. A könyv a szerző szerint „megértést kereső írás” a prot. testvérekhez, hidat akar benne építeni, amelyen a katolicizmus és protestantizmus tábora egymáshoz közeledhessék. Lássuk, hogyan gondolja munkálni a „megértést” és megvalósítani a közeledést.

A reformáció létrejvetelének okaival és Lutherrel foglalkozik könyve elején 118 oldalon keresztül. Luther egyéniségével, élete eseményeivel, tanaival 92 oldalon át foglalkozik bőséges idézetekkel támogatva állításait, amelyeket Luther irataiból és nyilatkozataiból állít össze egy kath. írónak Grisar Hartmann; „Luther” c. művéből, továbbá „M. Luthers sämtliche Werke” és „Dr. Luthers Werke” c. könyvekből.

Míg egyfelől elismeri a reformáció előtti katolikus egyház romlottságát és reformokra szorult voltát, addig másfelől teljesen a Luther temperamentumát, életviszonyait, hibáit, fogyatkozásait és a Luther működése következtében szabadjára eresztett emberi indulatokat okolja azért, hogy a reformáció egyházszakadásra vezetett s nem maradt az egyház régi keretén belül lezajló csendes és könnyen elnémítható ártatlan theologiai disputa.

„Ha Luther erősebb lett volna a harag, a kevélység és érzékiség szenvedélyeivel szemben, a reformáció nem, vagy másként következett volna

el.” mondja könyvének 31-ik oldalán, néhány Luthertől kiszakított idézet konkluziójaképen.

„Annyi bizonyos, hogy Luther azon elve, mely szerint a világi felsőségeket az egyház anyagi és szellemi javainak fölé rendelte, a protestantizmus főerősségévé vált. A vagyonra, kincsekre éhes világi fejedelmek siettek elfoglalni az Egyház javait, mely őket dús gazdagokká tette. Ezen szerzett jogaik védelmére fegyvert fogtak és több, mint egy századon keresztül a háborúk szakadatlan borzalmaiban harcoltak értük. Természetes, hogy mindez csak a protestantizmus zászlója alatt történhetett, mert a kath. Egyház azután se engedte meg az Egyház javainak elidegenítését. A nagyurak iparkodtak újabb és újabb egyházi javakat elfoglalni s mivel az Egyház és a katolikus fejedelmek ez ellen tiltakoztak, fegyver döntötte el a jogot. A véres harc pedig a „vallásszabadság” név alatt folyt. Így mondja könyve 70. lapján. Azaz az egész reformáció nem volt egyéb, mint az egyház birtokait elrabló fejedelmek és urak erőszakának szentesítése. A vallásszabadság érdekében vívott harcok csak a rablott zsákmány biztosítása érdekében folytak s az ellenreformáció háborúiban mindenütt a protestáns fél a támadó, újabb vagyont elfoglalni akaró, a szorongatott katolicizmus csak védekezik.

A gondolkozni szerető olvasó előtt ezek után csak az lehet érthetetlen, hogy a fejedelmeknek és nagyuraknak ez a vagyoni éhsége miért épen 1517 okt. 31-ike után ébredt fel olyan nagy erővel!... Lehetetlen, hogy megne lett volna ez a hajlam már azelőtt is és mégsem jött létre a reformáció csak a 95 tétel kifüggesztése után. És mi volt az oka a reformáció terjedésének ott, ahol nem lehetett szó vagyoni éhség kielégítéséről, hanem ellenkezőleg, vagyonok elvesztése és az életek elvesztése járt vele?... Erre a kérdésre a szerző nem ad feleletet.

Ilyen szempontok szerint tárgyalja végig Luther egész életműködését és tanait, a kiszakított idézetekkel mindenütt és mindeniket ad absurdum vive egészen addig az állításig, hogy Luther „az akkor nagyon elterjedt francia betegségben szenvedett.” (60 l.)

Sajátságos könnyedséggel kezeli azt a szemüveget, amelyen át a történelmi jelenségeket nézi és értékeli.

A protestantizmus törekvéseit, küzdelmeit csaknem mindenütt a történelmi materializmus szemüvegén nézi és ítéli meg s így süti rá minden innen kiinduló törekvése az anyagiaság, az önzés bélyegét; a katolikus tábor viselt dolgait viszont már más szemüvegen át nézi, ott mindenütt csak védekezés folyik az eszmék ellen indított durva támadások ellen. Az előbbi szemüveg minden gyarlóságot, esetleges vérontást egy mikroszkop éles világításában a legapróbb részletekig feltár, az utóbbi már csak a kiáltó szörnyüskéket képes észrevenni nagy körvonalokban, bámulatos gyorsa-

sággal odasorakoztatva az eredmény köré minden létező és nem létező mentőkörülményt.

De beszéljenek a példák!

Németországban a protestánsok unióját nem az önvédelem hozta létre, hanem az, hogy vagyoni éhségüket a katolikusok rovására kielégíthessék. Gusztáv Adolf svéd király beavatkozásának oka nem a protestánsok elnyomása volt, hanem az ő hatalmi vágya, mert előtte a birodalom császári trónja lebegett végső cél gyanánt. A svéd seregek kegyetlenségeit Gusztáv Adolf halála után kirívó részletességgel rajzolja le, amikor az emberek szeméit kiszúrták, csontjait eltördelték, tagjait levagdalták, az embereket csupa időtöltésből agyonverték stb., de ugyanekkor egy szóval sem említi a Tili és Wallenstein katolikus zsoldban álló seregeinek hajmeresztő embertelenségeit, pedig a svéddek, — ha ugyan gyakorolták azokat a kegyetlenségeket, — csakis ezektől tanulták el, mert tény az, hogy Gusztáv Adolf életében abban a korban példátlanul álló fegyelmezettséggel és a lakosság kiméltetésével folytatták a háborút.

És oly sokszor felemlgetik — mint jelen esetben is — a protestantizmus nagy alakjainak kisebbitésére azt, hogy világi hatalmuk nagyobbitására törekedtek s viszont figyelmen kívül hagyják a másik félnél ugyanezt, sőt egészen természetesnek tartják és hallgatnak arról, hogy a római pápák évszázadokon át világi hatalomra törekedtek, már pedig inkább megbocsátható a hatalomra, vagy a hatalom kiterjesztésére való törekvés a világi uralkodóknál, mint azoknál, akik magukat Krisztus földi helytartóinak nevezték és nevezik, aki pedig azt mondta, hogy „az én országom nem e világból való.”

A *franciaországi* protestantizmus terjedésének és küzdelmeinek leírásánál pontosan ugyan ezen módszer szerint jár el.

Azt mondja (129—131. l.), hogy mint Németországban és Schweizban, itt is a nagyurak voltak a protestantizmus terjesztői, mert birtokaikat akarták az Egyház vagyonából gyarapítani. Erőszakoskodtak, követve Kálvin és Béza jelszavát, mely szerint az Istent más módon imádókat meg kell ölni. A kálvinistáknak nem volt elég a megnyert vallásszabadság, kiakarták irtani a katolikusokat. Ezernél több katolikus templomot leromboltak, megölték körülbelül 3000 papot és szerzetest, feldúlták a sirokat. Ez ingerelte bosszúra a katolikusokat s bár a kitört háboruban a katolikusok győztek, mégis szabad vallásgyakorlatot nyertek a st. germaini békében. A hugenották ezután a vezérük, Coligny elleni merénylet miatt a királyné élete ellen törtek s ezt megelőzendő, rendezte meg a királyi udvar a hirhedt Bertalan-éji vérengzést, mely — szerinte — 5.70 ezer hugenotta életébe került. Ez a vérengzés — a szerző szerint — csak elégtétel volt a katolikusok által addig elszenvedett sérelmekért.

Ime milyen tisztára van mosva a Bertalan-éj szomorú emléke! Ahol mentő adat nincs, ott vesznek ilyen adatot az álmok világából. De még álomnak is merész az olyan állítás, hogy a nagy többségben levő francia katolicizmus ölbetett kezekkel nézze évtizedeken át, hogy a kisebbségben levő kálvinisták ezrével rombolják le a katolikus templomokat s ezrével öldössék le a katolikus papokat és szerzeteseket. A Bertalan-éjszakán megindított öldöklés áldozatainak nagy száma meg arról tesz bizonyosságot, hogy a hugenottákra ráfogott összeesküvés is teljesen légből kapott állítás, teljesen készületlenül érte őket a gyilkos áradat.

Az *angol-és skótszági* események leírásánál a recept ugyanez. Pl. a férjeit ugyszólván egyik napról a másikra csereberelő Stuart Mária — szerző szerint — martirhalált hal a katolicizmusért, „egy hős és szent lelkierejével”.

Hollandiában mindössze az történt, hogy II. Fülöp spanyol király, ki Hollandiának is uralkodója volt, végre akarta hajtani az 1563-ban bevégződött tridenti zsinat megállapodásait. A hollandusok tiltakozásával szemben az uralkodó „a hatalom erejével szerzett érvényt rendeleteinek. Behozták az inkvizíciót s ott, ahol a parancsot végre nem hajtották, büntetés következett” (141. l.)

Igy lehet semmitmondó szavakba rejteni annak a rémuralomnak szörnyütségeit, amelyek kiváltották a hollandusok hosszú évekre terjedő, kimondhatatlan szenvedésekkel, de hősi önfeláldozásokban gazdag szabadságharcát, melynek egyik elkeseredett pillanatában még a tenger védőgátjait is átvágták s országuk nagy részét vízzel árasztották el a szorongatott holland kálvinisták s végre is győzedelmeskedtek az ellenség tulerején.

Erről hallgat a szerző, ha azonban az elkeseredett nép itt-ott erőszakosan lépett fel az idegen uralommal-szövetséges katolicizmussal szemben: azonnal felteszi azt a bizonyos másik szemüveget s pontosan leírja, hogy hány templomot, képet, szobrot, oltárt romboltak szét, vagy rongáltak meg s kihangsúlyozza, hogy a szabadságharc diadalával államvallássá lett Hollandiában a kálvinizmus, mely együttjárt a katolikus vallás elnyomásával, pedig ezt érthetővé teszi az itéletnapi szenvedések emléke, mely a nép lelkében elválaszthatatlanul össze volt forrva az idegen uralommal szövetség, vagy vele teljesen azonos katolicizmussal.

Amerikában is a katolikus szerzetesek és jezsuiták nyerték meg az indiánokat és szelídítették meg őket a keresztyénség és a kultura áldásaival — a szerző szerint. A baj itt is akkor kezdődött, amikor az angol protestánsok kezdték tért foglalni. A „keresztény” telepeket elpusztították, egy zárdát katonai erőddé alakították át, az indiánokat rabszolgákként hurcolták el. Ez volt az oka annak, hogy az indiánok elvadultak s később Washington ide-

jén csak nagy áldozatokkal sikerült őket megfékezni.

Egy szóval sem említi, hogy az indiánok elvadásában minden bizonnyal több része volt az Amerika felfedezése után odatóduló spanyol kalandors csapatoknak, amelyek duvad módjára irtották a szerencsétlen népet s döntötték romba és pusztították el az inkák és aztékek birodalmát, törölték el érdekes kultúrájukat s raboltak el minden elrabolható. Ezt azonban nem mutatja meg a szerző szemüvege, mert az itt szereplő egyének katolikusok voltak. Hallgat az Európából kálvinista hitük miatt kiülőzött „zarándok atyák” csapatáról, mely már 1620-ban kikötött Új Anglia partjain s akiknek írott programja ez: „Mi arra vállalkoztunk, hogy egy olyan gyarmatot alapítunk, mely az Isten dicsőségét és a keresztyén hitnek az előmenetelét szolgálja.” Erről hallgat, pedig ennek a hitnek és az ebből fakadó erőnek van legnagyobb része abban, hogy Amerika olyan nagy lett, amilyen ma. Nem véletlen az, hogy nem a katolikus spanyol uralom alatt levő területek indultak emelkedő fejlődésnek, hanem a protestáns vezetés alatt levő s a kálvini elveken alapuló alkotmánnyal bíró Egyesült Államok.

Szöke István.

(Folyt. köv.)

Az én 35 éves csendes jubileumom.

A *Ref. Sion* felelős szerkesztő-tulajdonos által a f. é. első számában kivánt „kamocsai bizonyítékaim.”

1895. március 12-én jöttem Kamocsára lelkésznek. Templomunk, két tanítós iskolánk, lelkészlakunk rozzant fa zsindelyes volt. A gazdasági melléképületek nádasok. Az egyháznak kétezer forint adóssága volt az 1887-ben bádagoztatott toronytető árából és egyebekből. Párber fizetési rendszer volt. Késpénz semmi.

A lelkészlaknak akkora ablakai voltak, mint valamely urasági cselédháznak. Három szobájából a legkisebb volt a hivatalos helyiség, a legnagyobb a lakószoba, konyháról-tüzelő nagy cserépkályhával, rothadt padlózattal és belső gerendákkal.

Én is, feleségem is városi születésűek voltunk, de azért működésemet nem paróchia építéssel, hanem az adósság kifizetésével és az igazságtalan párber-fizetés helyett a bírtokaránylagos adózás behozatalával kezdettem. A viharos gyűléseken átszegtett az Isten védőkegyelme.

Mindjárt az első évben Besse Kálmán akkori kántor-tanítóval, a már előzőleg Sedivi László segédlelkész által alakított református énekkart alapszabályszerűleg szerveztük, mely azóta is megvan.

1896-ban, milleniumi emlékül, az önkéntes

adományoknak diszes, bőrkötéses, arany nyomással ellátott *Aranykönyvet* csináltattunk, mely csodálatos módon fokozta a hívek áldozatkészségét az évek, évtizedek előhaladásával. Még ebben az évben a régi, rozsdásodó, bádóg keresztelési edények helyett szereztünk kínai ezüstsől készületeket.

Ugyanebben az évben el lett rendelve III-ik tanítói állás szervezése és az iskola kibővítése; de anyagi előkészületekre sikerült két évi haladékokat kapnunk.

1897-ben a templom egész belsejét a kopott zöld téglázat helyett csillagos, cement lapokkal rakattuk le és az urasztali tér elé műasztalos munka rácsozatot csináltattunk.

1899-ben a modern követelményeknek megfelelő tanterem és III-ad tanítói lakással toldottuk meg iskola épületünket és megválasztottuk harmadik tanítónkat.

Ugyanebben az évben, önkéntes adományokból, elődömnek, Pápay Leándernek kidülőfa-fejfája helyett vörös-márvány sirkövet állítottunk.

1901-ben a templom-padlás gerendázata átjavítottatott, vasrudakkal, kapcsokkal megerősített, tűzvédelmi szempontból anyagtapasszá borítottatott, közadókból. Önkéntes adományból pedig műasztalos munka, tölgyfa főajtó lett csináltatva. Elhunyt Lujzika leányunk emlékére, saját költségünkön, feleségem nagy vörös bársony, ottomán selyem belsejű urasztaliterítő készített, Bécsből hozatott arany fonál kézimunka himzéssel, kehely és koszoru felirással.

1903-ban néhai Kossa Albertné harangbeszerzésre végrendeletileg hagyott egyezer koronát.

1904 és 1905 években hatósági bezárás-fenyegetésre régi, két tanítós iskolaépületünket újból kellett építtetnünk, az 1899-ben épített III-ik tanterem méreteinek megfelelőleg; ugyanekkor a már rozzant lelkészlak lett egy tágas, hivatalos helyiséggel kitoldva, 60 cm-rel emelve és cseréppel fedve. Ugyanez évben a már halaszthatatlan rossz, faszindely templomtető cseréptetővel lett kicserélve.

Lelkészi működésemmek ez volt a két legnehezebb esztendeje. A gyülekezeti tagok és a presbitérium megrémülve a reájuk váró óriási tehertől, hogy könnyítsenek magukon: felekezeti iskolánkat át akarták adni az államnak. Hiába való volt minden érvelésem, buzdításom: a presbitérium nagy többsége az államosítás mellett szavazott. Ekkor azt a nyilatkozatot tettem, hogy „csak az én testemen keresztül fogják iskolánkat az államnak átadni! B. e. Antal Gábor püspök urhoz fordultam segítségért. Legyen áldott az Istennek szent neve és püspökünk emléke, az ő bölcs erélyessége véget vetett az államosító mozgalomnak! 1905-ben elhunyt Károly fiunk emlékére, az én életemben kamatokkal növelendő száz kor, iskolai alapítványt ad-

tam; 1908-ban a torony új cinbádoggal lett tetőzve.

1911-ben Amerikában élő Szabó Dávid hitestvérünk küldeményéből diszes, aranyozott urasztali kelyhet csináltattunk, ugyanekkor diszes kinai-ezüst urasztali kenyértartó tálat vetünk önkéntes adományokból.

1912-ben Lantódi Józsefné és Szabó János presb. adományaiból a festett puhafa urasztala helyett fehér karrarai márvány urasztalát csináltattunk.

1914-ben Egry Ferencz haranggyárosnál a régi 210 és 83 klgamos harangok helyett két újat öntettünk 716 és 450 klg. tiszta réz sullyal. Fájdalom, a gyönyörű kidolgozású és hangú 716 klgos nagyobb már 1916-ban, másfél évi használat után háborus célra elrekviráltak. 1914-ben „A kamocsai ref. egyház régi és új harangjai” címmel emlékfüzetet irtam, az egyház idevonatkozó régi adatainak feldolgozásával.

Új nagyharangunk elrekvirálását követő hat év, a háboruban elesett vagy eltűnt ifjak után való siralomnak, majd a világlordulat miatt támadt félelem-aggodalomnak, fejvesztett kábultságnak időszaka volt.

De mint a hangyák, mikor durva erőszak szétrugja építményüket, azután fokozott szorgalommal látnak az újraépítéshez vagy javításhoz, úgy tett a kamocsai gyülekezet is.

1922-ben az egyház egészen új rektorlaci istállót és iskolai faskamarát építettett téglából, cseréppel fedve; sőt még ugyanezen évben ötezer korona költséggel javította cseréptető gabona magtárát.

1923-évben templomunk lett renoválva, egészen új, vaskeretes ablakkal ellátva, harmincezer k. költséggel.

1925-ben, legnagyobb részben önkéntes adományok és e célra kivetett pótdóval, az elrekvirált 716 klg sulyu nagy harang helyett 735 klg sulyut csináltattunk, ugyancsak Egry Ferencznél, 32500 kč. költséggel.

1925-ben a világháboruban elesett kamocsai ref. ifjak emlékére, a templom előcsarnokának falába diszes karrarai márvány emléktáblát helyeztünk, mestermű vaskerettel és diszitással. Ugyanezen évben kiadtam az elesettek emlékkönyvét, a felavató ünnepély leírásával, az elesettek életrajzával és arcképeikkel.

1926-ban új, cseréptető istálló lett csináltatva téglából a lelkészlakra.

1928-ban az iskola részére új fűzharmóniumot vettünk 2050 koronáért. Még ezen évben a temetőbe, a sírok gondozhatása érdekében, önkéntes adományokból kutat készítettünk, cement belső és külsővel 800 koronáért.

1929-ben, legnagyobb részben önkéntes, házakénti gyűjtés és megajánlásokból, Guna Gyula által 28 ezer kor. költséggel új orgonát állítottunk templomunkba. 35 év alatt hozzánk áttért 15, tőlünk kitért 5 elköltözött; reverzalist a mi javunkra adott 14 vegyes házasság.

Orgonát felavató ünnepélyünk alkalmával azt gondolhattuk, hogy most már egypár évi pihenőnk lesz.

De ugylátom, hogy az Ur az ő öreg szolgáljára még nehéz küldetést bizott: szolgálati ideje alatt harmadszor tanítói állás szaporítást és iskolabővítést.

Már két gyűlést tartottunk a hatóságilag elrendelt negyedik tanítói állás szervezése és iskolakibővítés ügyében. Most sokkal veszedelmesebb a helyzet, mint régebben volt, mert a szlovák állami tanfelügyelő arra az álláspontra helyezkedett, hogy ő nem kényszeríti a felekezeti iskola fenntartót az iskolakibővítésre, csak a magyar 1868. évi XXXVIII. t. c. ennyedik meg ennyedik §-ai alapján megindítja a törvényes eljárást az iskola községeitese érdekében, mert a hitfelekezetnek az iskolafenntartás nem kötelessége, hanem joga.

De végzem, mert ez már kifog esni jubileumi éveimből. Soós Károly laptulajdonos-főjegyző urnak nem tudom elég-e ennyi „kamocsai bizonyíték, melyet másfél hónap óta vár.” A feljegyzett tizenegy kamocsai rendes lelkész közül csak egynek volt hosszabb szolgálati ideje egyhuzamban, mint nekem. A mit hivatalos dolgaimban végeztem, az Ur kegyelme által cselekedtem. Ezek nem is számíthatnak az Örökbíró ítéletének könyvében tudván, hogy mindnyájan haszontalan szolgálak vagyunk, ha csak azt cselekedszük, a mi kötelességünk. Ha egyéni bizonyítékokat kíván földi ítélő bíróm, Soós Károly ur, ilyenekkel is szolgálak, de csak az övéivel egybevetve egy, nepotizmus nélkül összeállított, általa választott bizottság előtt, tudván, hogy ne tudja a te balkezed, amit cselekszik a te jobb kezed.

Egyébként köszönöm, hogy alkalmat adott jubileumom megülésére (t. i. íróasztalomnál), bankett és toaszt nélkül.

1930. márc. 1.

Boross Kálmán.

Problémáink.

Nyílt levél: Főtiszteletű Balogh Elemér püspök Úrhoz. Ez évben 30 éve lesz már, hogy Főtiszteletűséged akkor „még ifjonta, barna hajjal”-sok történelmi tudással, kegyeletes érzéssel, személyes utánjárással megírta „Az evangéliom vértanúi” címmel a magyar protestáns gályarabok történetét. Azóta — mint hallomásból tudjuk — még több megszerzett történelmi adat vet világot 400 éves multunk e leggyászosabb, de egyuttal legdicsőségesebb korszakára; azonfelül ez a füzet ma már nem kapható, pedig ha valami, úgy ez a történelmi emlék érdeklő egyházunk közönségét még mindig igen elevenen.

Az lenne hát a szeretet-és bizalomteljes kérésünk a Főtiszteletű Püspök Úrhoz, hogy fentemlített becses művét most „küzdve kórral, bajjal, mikor haja fehérül,” újra átdolgozva

tegye ismét protestáns egyházunk közönségének közkincsévé. Vallásos esténk felolvasásai között a legértékesebb lesz a tárgysorozatokban; a közös szenvedés felfrissített emléke s tüköre meg talán jótékony hatással lesz irántunk elhídegültnek látszó ág. hitv. ev. testvéreink revideált érzelmeire.

Abban a bizonyos tudatban, hogy ezt a munkát más prot. lelkipásztor úgy, mint Főtiszteletűségem nem végezheti el a kiszabadulásuk 255. évfordulójára,—kívánunk ehhez erőt, kegyelmet az atyáinkat megsegítő Istentől! Az abaujtonai egyházmegye lelkipásztorai nevében és megbízásából: Nagyszaláncon, 1930. márc. 10.-én.

Idrányi Barna
esperes.

H I R E K

— **Halálozás.** Lévay Mihály nagykeréki lelkész, a bihar-érmelléki egyházmegye esperese, f. hó 4-én hosszas szenvedés után elhunyt.

— **Ifj. Tornallyay Zoltán.** A tiszáninneri ref. egyházkerület főgondnokát: Tornallyay Zoltán öméltóságát március 6-án fiu gyermekkel ajándékozta meg Isten. A Tornallyay család minden időben vezetője és hatalmas támasza volt református anyaszentegyházunknak. A kis Tornallyay Zoltán tehát nem csak az ő közelebbi családjának, de egész egyházunknak egyetemes öröme. Amikor a boldog szülőknek gratulálunk, kívánjuk, hogy a gyermeket Isten nevelje nagyra, az Ő örök dicsőségére és anyaszentegyházunk boldogítására.

— **Az Egyetemes Konvent ülését** április hó 1-2 napjaira hívta össze az Elnökség Pozsonyba, a ref. egyház tanácsstermébe. Az ülés több fontos kérdésben fog határozni s épen azért tartatik Pozsonyban, hogy — amennyiben szükséges,— a Referátussal, illetve az Országos Hivatallal érintkezésbe léphessen.

— **Missziói körut.** Bácsy Gyula, a tiszáninneri egyházkerület belmissziós lelkésze meglátogatta a szlovenszói ungi egyházmegye 15 egyházközségét. Márc. 3-án Salamonban, 4-én Ásványban, 5-én Minaj-Homok,- Katergényben, 6-án Szürtében, 7-én Kistrát és Nagyrátban, 8-án Palágyon, 9-én Csapon, 10-én Ungnyarádon, 11-én Gálocsbán, 12-én Csicserben, 13-án Nagykaposon, 14-én Vajánban tett látogatást, mindenütt missziói estét tartva. A missziói estéken mindenütt rendkívül nagy számmal jelentek meg református hiveink, sőt a római és

görög katolikusok közül is sokan, Örömmel állapítja meg a belmissziói lelkész, hogy a belmissziói munka az ungi református egyházmegye minden egyházközségében megindult valamilyen formában. Különösen a leánykörü munka folyik nagy lendülettel és ez nem csak biztat áldásos eredményekkel, hanem már most is termi a maga gyümölcseit.

— **A 433 számú rab Lipótváron:** Svandtner János, aki élethossziglan elítélt rab, a Szeretet naptárból tudomást szerzett az egyetemes református egyház beretkei árvaházáról és könnyekkel áztatott levélben kérte az árvaház igazgatóságát, engedje meg, hogy ő is küldhesse a beretkei árvák segítésére élethossziglan 100—100 koronát évenként. Az első részletet el is küldte. Milyen sok szabadon járó bűnöst szegyenit meg ez a szegény rab. Te kedves olvasóm szabad vagy. Nem kell kérdezned, szabad-e adnod valamit a beretkei árvák részére. De vajjon adtál-e már valamit?

— **A beregi ref. egyházmegye lelkészegyesülete** közgyűlést tartott Beregszászban, márc. 5-én, a következő tárgysorozattal: 1.) Közének Mennybéli felséges Isten. 2.) Imádság és megnyitó: Tornyay János lelkészegyesületi elnök. 3.) Tóháti énekkar. 4.) Bibliamagyarázat I. Kor. 9:26-27 alapján: Varga Imre. 5.) Testvéri szolgálatunk: Györke István. 6.) Folyó kérdések megbeszélése, stb. 7.) Ének: Dicséret, dicsőség. Mintha Istennek Lelke suhant volna át az egybegyűlt lelkésztestvérek lelkén, ama komoly elhatározást érlelvén meg a szivekben, melynek segítségével úgy magunk, mint anyaszentegyházunk kívánt eredményeket érhet el. Imádságos szívünk egyező akaratért fohászkodott. A kérés őszintesége igaz volt bennünk s mindvégig éreztük tanácskozásunk komolyságát. Isten igéje csak erősítette ezt a komolyságot. Györke István lelkésztestvérünk mélyen szántó felolvasása a „Testvéri szolgálatunk“-ról hol megdöbbenett, hol felemelt, mikor látó szemekkel megfigyelt tapasztalatait elvonultatta előttünk. Lelkészegyesületi közgyűlésünk az elnök indítványára s többek hozzászólása után úgy határozott, hogy a felolvasást hivatalos lapunkhoz beküldjük s annak közzétételét kérjük. Isten, ki gyarló eszközökön át is tudja anyaszentegyházát építeni, tegye áldottá s eredményessé a testvéri szolgálat minden munkáját. (y—s.)

— **Hájek Viktor** brünni csehtestvér lelkészt, lapunk és egyházunk melegsivü barátját folyó hó 11-én avatták a theol. tudományok doktorává a prágai Károly-egyetem aulájában. Gratulálunk!

— **Református templom épül Egerben.** 1848 előtt szerződésileg kikötött joga volt Egernek a protestánsok betelepődését megtagadni. 1862-ben református leányegyház alakult, most pedig már az egri anyaegyház építi templomát.

— **Készülő bibliai Kommentár.** A Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai R. T. végrehajtott bizottsága egy-két kötetre terjedő ó-és újtestamentomi bibliai Kommentárnak kiadását határozta el. A mű szerkesztésére Hamar István bpesti theol. tanár kéreteti fel s eddig már biztosítva van a Czegléd Sándor, dr. Kállay Kálmán és dr. Budai Gergely közreműködése. Addig is, amíg a művet illetőleg a kiadó és a szerkesztőség bővebb tájékoztatást nyújt, felhívjuk arra a lelképásztorok s általában a bibliát tanulmányozva olvasni szeretők figyelmét.

— **A virágvasárnapi budapesti diák-konferencia** programja elkészült. A konferencián a következő előadások hangzanak el: A félreismert Jézus, Nincsen csak egy igaz is, (a) A bűn lényege és realitása, b) A bűn internacionalizmusa, c) A bűn mint világrejtély.) Óh, én nyomorult ember...! (a) Bűn és bűnhődés, b) A tehetetlen akarat, c) Álmegváltók). A kereszt. A diadalmas Krisztus. A csoportos Bibliatanulmányozás tárgyai: Diák-bűnök, Megtartó erő. A résztvevők ünnepi istentisztelettel kezdik a

konferenciát. Virágvasárnap este a régi képviselő házban irodalmi és művésztélyen vesznek részt. Továbbá három félnapon megtekintik Budapest nevezetességeit. A konferencián részt vehet minden főiskolás és felsőbb osztályú középiskolás református leány és fiúdiák. Jelentkezési határidő: 1930 március 20. Budapest, IX. Lónyay u. 7., II. 28. Résztvételi díj vidékieknek 11.—pengő, ebben összes költségek, jelentkezés, szállás, étkezés, féljegy, igazolvány ára, összes belépő díjak bentfoglaltatnak. Résztvevők féljeggyel utaznak a Máv összes vonalain. Jelentkezéskor a díjból 4.—pengő előre küldendő. Református diákság széles rétegeiben komoly készülődés folyik e virágvasárnapi konferenciára.

HIVATALOS RÉSZ

Körlevél.

Valamennyi Ntű. Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak! Az Országos Hivatalban nyert információ szerint, saját jóllétfogott érdekében felhívom, hogy korpótlékra való jogosultságát — püspöki hivatala útján — az Országos Hivatalba, annál inkább is bejelentse, mert két hónap leteltével ezen igényét elveszíti. A jövőben tehát minden három évi ciklus után, korpótlékát bejelenteni, illetve kérnie kell. Szeretettel keresztyén szolgáljuk: Pozsony, 1930. III. 6.

Balogh Elemér

püspök-konventi lelk. elnök.

Ingyen Rádiót!

Rádió Braun Užhorod, Rašín u. 2.

Rádió szalon Rákóczy ucca 19.

Ingyen felszereljük a Philips csodagépet, 14 napra, bemutatásra. — Régi megbízható cég vagyunk, de rádiót csak most árulunk, mert a rádió már tökéletes. Régi árunk tehát nincs. — Külön rádió szalon van, ahol minden gép meghallgatható és kipróbálható. — — — — — Kedvező részletfizetési feltételek.

E lapra hivatkozók 5 %-os árengedményben részesülnek.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

Miskolczy Lajos ur és papi szabó
Ungvár, Radvánci ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALASTOKAT, ur-
 asztalára és katedrúra való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhalestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függö-
 nyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Rel. Lelkészi Hivatal

886

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání nevin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felké-
Kapušanycimre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az Egyetemes Konvent

pozsonyi ülése elé nagy várakozással tekintenek mindazok, akik egyházunk küzdelmes életét figyelemmel szokták kísérni. A Konvent ülései eseményszámba mentek a csendes, nyugodt fejlődés békés éveiben is, mert az egyetemes egyház legfőbb kormányzó, illetve végrehajtó testülete sok fontos dologban mondta ki a döntő szót; ma pedig egyenesen történelmi jelentőségűek ezek az ülések egyházunk életében. A fájdalmas és kiábrándító csalódások az elmúlt tíz év alatt még mindig nem tudták hitünket megtörni s a fuldoklók makacs életösztönével, újabb reményekkel injekciózzuk fáradt energiánkat s biztatgatjuk magunkat, hogy a Konvent bölcsessége majd csak talál kiutat nehéz helyzetünkből.

A mostani ülés tárgysorozatát még pontosan nem ismerjük, azonban tudjuk, hogy egy egész sereg életbevágó kérdésben kell határoznia, a melyeket egyrészt az egyházunk és az állam közötti rendezetlen viszony, másrészt az egyház belső életének követelményei állítanak a döntés mérlege alá. Amint értesültünk, az Elnökség épen azért hívta össze az ülést Pozsonyba, a keleten lakó delegátusoknak olyan nagy költséggel, fáradtsággal és idővesztéssel megközelíthető helyre, hogy a Konvent a szükséghez képest érintkezést kereshessen a kormány, illetve a Referátus exponenseivel.

Ami az államhoz való viszonyunkat illeti, különösen két kérdésben várja az egyházi közvélemény érthető érdeklődéssel, sőt izgalommal a Konvent döntését: egyik az *egyházi kánonok sorsa*, a másik az *1919—20 évi elmaradt lelkészi államsegélyek ügye*.

Köztudomású dolog, hogy az egyházi kánonok állami jóváhagyásának ügyével ismét zsákutcába

jutottunk. Mintha valami gonosz szellem játszana velünk kegyetlen játékot, ebben a kérdésben nem tudunk zöldágra vergődni már csaknem egy évtized óta. Amikor két évvel ezelőtt Pozsonyban mindent megszavaztunk, amit a kormány kívánt, tisztán és kizárólag azért, hogy véget vessünk a hontalan lelkészszervezetének, azt hittük, hogy a fájdalmas harakiri árán megszabadulunk a törvényen kívüli állapot kellemetlen konzekvenciáitól s megváltottuk a szenvedéstől hontalan lelkésztestvéreinket is.

S ma pirul az arcunk, ha visszagondolunk rá, hogy milyen naivak voltunk! A hontalan lelkészcsaládoknak ma — két év múltán — sincs hazájuk, kenyerük és ruhájuk s egyházunk államjogi helyzete ma is rendezetlen!

A kormány által minden részletében akceptált és jóváhagyásra benyújtott kánonokat legutóbb azért kaptuk vissza, mert nem jó a szlovák fordítása. Ez még nem volna nagy baj, mert a fordításokkal lehet addig kísérletezni, amíg egyszer egyik mégis csak beválik. Azonban nagyobb baj az, hogy a kormány leiratában kifejezést adott azon álláspontjának is, miszerint *a kánonok szlovák fordítását tekinti a hiteles szövegnek*. Nem nehéz elgondolni, hogy miféle komplikációk származhatnak ebből az álláspontból, ha nem sikerül más elhatározásra bírni a kormányt; de vajjon nem lesz-e katasztrófális egyházunkra nézve már maga az is, ha újabb s a legnagyobb valószínűség szerint kilátástalan küzdelem indul meg a kormány s az egyház vezetősége között ebben a kérdésben? A Konvent döntésétől függ ennek az ügynek további alakulása s e döntésnek prejúdikálni, vagy azt befolyásolni nincs szándékunkban, azonban tartozunk rámutatni az el-

mult tiz esztendő keserves tapasztalataira, a melyek egytől-egyig azt bizonyítják, hogy a kormány egy kérdésben sem engedett még s mindig az egyháznak kellett deferálni. Meg kell már egyszer értenünk, hogy a kormányon ülők nem tekintik többnek egyházunkat s annak nehéz századokon át vérrel és könnyel megszerzett autonómiáját s jogait, mint egy tegnapi alakult vallásos társulatot s annak jóváhagyásra benyújtott alapszabályait. A hatalmon ülők rég elfeledték a multat s annak megszentelt emlékeit: Comenius bujdosását, a pataki theologus diákok áldozatos misszióját, a fehér-hegyi csatát s az egykori sorstestvérek szerencsés utódainak csak a jövőbe néző tekintete, hidegen és részvétlenül siklik át egyházunk sebektől vérző testén. Nézetem szerint haszon-talan idő és energia pazarlás újabb kilátástalan elvi küzdelmekbe bocsátkozni; nincs más megoldás, mint a hatalom szavának engedelmeskedni s menteni azt legalább, ami még menthető.

A másik nehéz kérdés, amit már végre, tíz év után épen ideje volna likvidálni, az 1919—20 évekről visszatartott lelkészi államsegélyek ügye. Annyiszor irtunk már erről a kérdésről, annyiszor kimutattuk már a kormánynak e tekintetben elfoglalt, tarthatatlan álláspontját, annyiszor interveniáltuk már hivatottak és hivatlanok a kiutalás érdekében s az eredmény: majdnem semmi. Igaz, hogy a mult év októberében egyes lelkészek kaptak kisebb-nagyobb összegeket az elmaradt államsegély címén. De miért csak egyesek kaptak, amikor ez a törvényes fizetés minden lelkésznek jár? Kíváncsiak vagyunk, hogy micsoda szempont figyelembevételével válogatták ki azokat, akiknek eddig utaltak? Mikor kapják meg a többiek, akiknek legnagyobb része jobban rá van szorulva, mint azok, akik eddig hozzájutottak törvényes igényüknek legalább töredékéhez? Mikor lesz minden lelkész jogos követelése teljes összegében kiegyenlítve?

Jó volna, ha erre a sok „miért”-re és „mikor”-ra az egyház vezetősége már egyszer határozott feleletet kapna a kormánytól s a Konvent bölcsessége megtalálná a legcélravezetőbb módját az ügy végleges és megnyugtató rendezésének. Hangsúlyozzuk, hogy itt egyetemes és egységes fellépésre van szükség, mert egyeseknek a saját érdekükben indított egyéni akciója és kísérletezése még a siker esetén sem hozhatja meg e sérelem maradéknélküli, teljes orvoslását.

Az egyház belső életére vonatkozó fontosabb kérdésekkel, a melyekben a konventi ülés határozni fog; ezuttal nem foglalkozunk. Csak arra kérjük teljes tisztelettel a Konventet, hogy időnként vegye számon: vajjon végrehajtják-e az érdekeltek, kivétel nélkül, meghozott határozatait s az azokat szabotáló egyénekké és közösségekkel szemben ne mulassza el teljes szigorral fellépni. A függetlenítés és engedelmes-ség hiánya megbontja a belső rendet, anar-

chiát teremt s paralizálja az egyház akcióképességét.

Az egyház legfőbb kormányzótestületének csak úgy lehet sulya és ereje kifelé, ha rendelkezéseit bent *mindenki* tiszteletben tartja és teljesíti. (Ms.)

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissároi diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Ugyanezen módszer érvényesül a magyarországi protestantizmus terjedésének és későbbi életeseményeinek leírásánál és értékelésénél. Az ország történelmében minden jó a katolicizmustól ered s minden rossznak a protestantizmus az okozója, még a megszületése előtt keletkezett bajoknak is.

„Soha országban kényelmesebben és alkalmasabb talajon nem terjedhetett az új tanítás, mint a szerencsétlen, agyonkínzott Magyarországon.” — írja egy helyen s néhány sorral lejjebb már elismeri, hogy a reformáció terjedése ellen „a régi egyházhoz tartozók tiltakoztak és szigorúsággal, sőt megégetéssel is fenyegetve, igyekeztek elnyomni a mozgalmat”.

A terjedésnek Magyarországon is kizárólag anyagi okai voltak — szerinte —, elsősorban és főképen a katolikus egyházi vagyon elfoglalhatása, később pedig a pogány török pártfogása, akikkel összeszövetkezve, a protestánsok irtották a katolikusokat.

Hogy azonban a protestantizmus terjedésének más, mélyebben fekvő, lelki indító okai is voltak és a főokai ezek voltak: efelett egyszerűen átsiklik könnyedén.

Elfelejtji, hogy a mohácsi vésznek főoka a Mohács előtti Magyarország szánalmas lezülése volt és hogy ennek megállítására az akkori előkelő méltóságukat viselő katolikus egyházi emberek semmit sem tettek, sőt maguk is nyakig usztak a többi világi urak önzésében és minden egyéb bűneiben (Bakócz T., Szalkai L. stb.); hogy az alsó papság az ő önzésük miatt nyomorba, tudatlanságba sülyedt, erkölcsstelen életet élt s ennek folytán hitelét, tekintélyét az egész vonalon elvesztette; hogy maga a pápa is, míg egyfelől pénzbeli segítséget adott a török ellen, addig másfelől tagja volt annak a szövetségnek, amelyben a Mohácsnál győzedelmeskedő Szulejmán szultán is ott volt s ez végkép kiábrándította a nemzetet a nyugati segítség reményéből.

Minden okoskodás dacára is az a történelmi igazság, hogy a pogány törökkel élethalálharcot vivó keresztény magyarság az akkori keresztényiség fejétől, a pápától sem kapta meg azt a segítséget, amit meg kellett volna kapnia, mert fontosabb volt a senkinek nem ártó német protestantizmus letörése, mint egy halódó

nemzet megsegítése. Ilyen körülmények között hiába zeng dicshimnuszokat a szerző a pápáról, mint a magyarságnak 1000 év alatt egyedüli jóakarójáról.

Szinte állandó vesszőparipája az átértékelő íróknak, a protestantizmusnak a törökkel való viszonyának hánytorgatása.

A szerző jelen esetben is azt állítja, hogy a török jött a segítségére a protestantizmusnak és csak úgy terjedhetett s a török területen csak a katolikusokat érte az elnyomás.

Pedig ennek az állításnak sem sok alapja van. Mert az igazság az, hogy a török a keresztyénséget minden alakjában lenézte és megvetelte s a két irány török területen egyenlő fegyverekkel mérközött s ki tehet róla, ha a lelkes protestáns predikátorok maradtak győztesek?! Ha katolikus társaik gyengéknek érezték magukat a megszokott világi hatalom támogatása nélkül. Az a világ, amely később bekövetkezett, amikor az erdélyi fejedelmekkel barátságos viszonyban levő török jóakaratu semlegességet tanúsított a protestantizmus iránt: még a távoli jövő zenéje. Ez a viszony a reformáció bejövetele idején még egyáltalában nem volt meg, hiszen tudott dolog, hogy a törökkel szövetséges Szapolyai János époly-szigoru rendeleteket ad ki a reformáció hívei ellen, mint habsburgi Ferdinánd s mindenható minisztere, Fráter György mindent elkövetett, hogy a protestantizmus terjedését megakassza, visszaszorítsa, lehetetlenné tegye.

S ha a protestantizmus terjedésének kezdetéről ilyen rosszakaratúan ír, hogyan vélekedhet a későbbi eseményekről?..

Ekképen:

„Kinek a hibája, hogy az ösmagyar katolikusok annyira lefogyott? Talán csak egyedül a töröknek? Nem! A történelem azt tanítja, hogy a törökkel szövetkezett kálvinisták és lutheránusok versenyt irtották a katolikus magyar testvéreket. Hány községet ostromolt és foglalt el Bocskay István, Bethlen Gábor, Rákóczi György a töröktől? Egyetlen egyet sem. És hányat a katolikus magyaroktól? Jóformán az egész országot. A magyar ostromolta, pusztította a magyart. Nem csoda, ha lefogytunk.”

„Kire hagyta a kálvinistaság annak megértését, hogy a török nagyobb ellenség mindenél, hogy a török elpusztít mindent: emberéletet, műemléket, kulturát, jólétet, hazát? Ki értette ezt meg? Az-e, aki a török pártfogását élvezte, vagy aki állandóan hadakozott ellene? A római pápa, meg a vele tartó katolikus-ság.”

„Végül ki verte ki a törököket Magyarországból? A római pápa, meg a vele tartó katolikusok, akiknek természetesen segítettek a kálvinisták is.”

„És miért nem sikerült Magyarországot előbb

kiszabadítani a török iga alól, hanem csak 150 esztendő után?”

„Azért, mert a protestánsok Németországban külföldi: francia, cseh, holland, svéd, magyar segítséggel mindenáron megakarták semmisíteni a német császárt. És miért akarták megsemmisíteni? Azért, mert katolikus volt és ellenállott a protestáns terjeszkedéseknek.”

„Ez volt a mi szörnyű nemzeti tragédiánk.”

Igy beszél ez a „protestáns testvérekkel megértést kereső írás.” Így változtatja át a legszentebb jogokért azokban a nehéz időkben vívott önfeláldozó küzdelmeket nemzetellenes bűnöké.

Hiszen lehet, hogy a szerző teljes tájékozatlanságban van az említett eseményeket illetően, hiányzik talán ítélőképessége az egyes események megítélésénél, vagy felekezeti túlságos szeretete zavarja tisztánlátását, de akkor ne írjon történelmet, minden igazságnak erőszakkal feje-tetejére állításával. A történelemhez az nyuljon, aki a múlt eseményeinek rengetegében már járt, látott, tájékozódni megtanult; aki nem áll hadilábon az igazsággal és akinek van lelkiismerete, hogy a nem-igazat ne árulja igaz gyanánt.

A fentebb idézett állításoknak vagy a legteljesebb tudatlanság, vagy az igazság iránt való érzék teljes hiánya a szülőoka.

Mintha a szerző sohasem olvasott volna el egy rendes történelmet!...

Mert ha elolvasott volna, akkor tudnia kellene azt, hogy amint a világon semmi sem történik ok nélkül, úgy annak is nagy okának kellett lennie, hogy a protestáns magyarság, különösen a szinmagyar kálvinizmus a nemzet halálos ellenségének, a töröknek szövetségébe szorult.

Ez az ok a Habsburg uralkodók és kormányaik következetes nemzetirtó, vallásüldöző, kegyetlen, embertelen politikája.

Épen a magyarországi protestantizmus akkori kitűnő kálvinista vezéreinek, egy Bocskaynak, Bethlennek, Rákóczinak a törökhöz kényszerülése mutatja az akkori uralkodók és kormányaik bűneinek égiségő voltát s politikájuk sötét, kegyetlen embertelenségét, hogy még a pogány török protektorátusa alatt is jobban remélhettek a maguk és népük számára életlehetőséget, mint az ország törvényes, keresztyén, mondjuk katolikus uralkodója alatt.

A következmények is teljes mértékben azt a politikát igazolták, mert amíg az erdélyi fejedelemséghez tartozó területeken a magyarság békében, jogrend alatt, vallásában nem háborgatva, vagyonilag gyarapodva, műveltségben fejlődve élhetett, addig a királyi terület népe átment a szenvedések minden elképzelhető fokán. Számbelileg, vagyonilag és egyéb tekintetben is pusztult, egyre pusztult s ha Erdély védő karja nincs, végkép el is pusztul.

Épen ezért megbocsáthatatlan és jöveteletlen bünt követtek el a magyar katolikus egyháznak nagy méltóságokat betöltő vezérei is akkor, amikor a protestantizmus iránt való gyűlölettel elvakítva, teljes erővel támogatóivá szegődtek a nemzetirtó politikának.

Hát nem ismeri, vagy nem emlékszik a szerző a Rudolf császár-király uralkodására? A „komornyik korszakra.”?

Takáts Sándor, a jeles történetíró írja róla, hogy „e gonosz, lelketlen és kapzsi ember elemi csapás volt az országra. Esküt tett az alkotmányra, de a nemzetnek nála megátalkodottabb ellensége alig volt.”

A zsarolást, a gazdag családok koldusbotra juttatását az utonállóknál is erőszakosabban és szemérmelenebbül, rendszeresen gyakorolták, annyira, hogy az országban nevesebb család nem volt, amelyet meg ne zsaroltak volna.

Illésházi Istvánt minden ok és alap nélkül kiforgatják vagyonából és menekülésre kényszerítik. Homonnai Györgyöt, gyermek léttére, elmarasztalják hűtlenség címén s úgy veszik el birtokait. Dobó Ferencz végrendeletét maga az uralkodó erősíti meg, de halála után azonnal kifosztatja kincstárát. Mikor ecse di Báthori István megbetegszik, a királyi udvar emberei azonnal Ecse di mellett teremnek s lesik a halála pillanatát, hogy hagyatékát azonnal elragadhassák s Báthori ezt sejtven, valóságos hadikészületet tesz, hogy a vagyont az örökösének biztosíthassa. És ez így ment sorról-sorra az egész ország minden vagyonosabb családjánál.

Az országot a töröktől védeni hivatott, idegen zsoldos katonaság úgy dulta, rabolta a népet, mintha az ellen viselt volna hadat. „Ha a Duna mentén végigtekintünk — írják a megyék 1603-ban — pusztá, kiégett és néptelen városokat, meg falvakat látunk. A német katonaság minden helyet kirabolt és elpusztított. És ezek az emberek keresztyéneknek mondják magukat!” „Ennek az országnak immár minden csonkját egyben törék: számadással tartoznak az Uristen előtt érte.” „Ehenhalóvá tesznek bennünket — írják a megszállott falvak — ily nagy hadat, ennyi időtől fogva, ily mértékben eltartani csak az Isten tudja.” „A falvak lakóit lábuknál fogva kötések föl, hogy kivallassák, gabonájukat hova rejték.” A magyar-ellenes bécsi udvari kamara is kénytelen már 1601-ben bevallani, hogy „a császári seregek több kárt tettek Magyarországnak, mint a törökök.” „A mindenéből kifosztott nép az erdőben bujdosik, nem a török, hanem felséged hadserege elől.”

A jogrendnek, minden igazságnak és emberségnek megtapodását betetőzi végül a protestánsok üldözése, templomaik elvétele, papjaik, tanítóik elűzése.

Bizony nem ok nélkül írja Illésházi István 1605-ben: „Adta volna az Uristen, hogy ez időt meg ne értem volna és ez undok világból

régen kimultam volna. Boldogok azok, akik az Urban meghaltanak és ezeket nem látják.”

És ennek a sötét emlékü kornak legsötétebb alakja, a császárnak a törvénytelenések elkövetésében leghübb eszköze, sőt a törvénytelenések elkövetésére sugalmazója: Szuhay, az egri püspök, akit Takáts Sándor egyszerűen hazaárulónak nevezi akit kortársai fekete lelkűnek bélyegeznek, akiről azt írja Illésházi, hogy „vas iga alá, a Szuhay királysága alá vetette az országot.”

Képzeljük el, hogy amikor az ország előkelői is ilyen zaklatásokat szenvedtek: mi várhatott a szegény földnépére. Hány ezer és ezer lett közülök éhenhaló, földönfutó koldus és szabadhajdu, aki elkeseredve várta a visszafizetés pillanatát.

Ugy-e milyen másképpen néz ki a Bocskay István felkelése, ha mindezeket tudjuk! Hol van a felkelés indokai között a törökkel való szövetség? Sehol!

A felkelésbe ugyszólván belekényszerítik a királyhü Bocskayt a zsarolni akaró császári vezérek s amikor zászlóját kibontja, a meggyötört nép egyszerre köréje sereglik. Nem is kellett neki városokat elfoglalni a „katolikus magyaroktól”, mert lelkesen csatlakoztak hozzá valamennyien s mihamar kezében volt a „szentes császár” és pribékjei által meggyötört egész ország.

Hogy mennyire belátta mindenki az állapotok lehetetlen voltát, mutatja az, hogy Rudolf testvére, Mátyás főherceg is követeli a Rudolf lemondását, amely meg is történt.

Lényegében ugyanez megy végbe Bethlen Gábor és Rákóczi György idejében is. És hogy az elfoglaltság nélküli, tisztánlátó, önzetlen emberek a katolikus táborban is hogyan vélekednek róluk, arra a koronatanu a költő Zrínyi Miklós, akinél igazabb és tisztábban látó embert abban a korban, abban a táborban nem találunk, aki az Eszterházi Miklós kicsinyítéseivel szemben lelkes magasztalója Bethlen Gábornak, Pázmány Péter türelmetlenségével szemben igazi védője a vallási türelemnek, aki kijelenti, hogy a török ellen sem a vallása miatt harcol, hanem a hódításai miatt, Rákóczi Györgyöt a „legjobb magyarnak mondta, „aki él az ég alatt.”

Ezzel a bizonyágtétellel szemben igazán keveset érő a mai sokféle hájjal megkent ártékelők minden kísérlete arra, hogy nagy hőseink emlékét hamis világításba helyezve megcsufolja. (Folyt. köv.) Szöke István.

A beretkei Árvaház.

Életem legboldogabb napjai közé számítom március 16-át, amidőn Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnok elnöktársammal hivatalosan meglátogathattuk a beretkei Árvaházat.

Egyetemes Egyházunknak ezt a még a kezdet kezdetén levő, de féltékenyen őrzött és sokra hivatott intézetét. Magam írom le benyomásaimat, hogy a közvetlenség erejével hasson.

Előre megbeszélt terv szerint március 16-ának délutánját szenteltük a látogatásra, Már a Gömörpanyit-i utvonatról megkapta lelkünk az előttünk elterülő tájkép. *Beretke* a Sajóvölgyén, kiemelkedő hegycsúcson épült. A falu legmagasabb pontján fekszik a régi *Beretkey*, — most már kihalt, — család kastélyából átalakított *Árvaház*, mellette a templom és paplak. Már maga az a gondolat, hogy ily szent helyek közelségében helyeztünk el egy *Árvaházat*, megkapó.

Ahogy a magas pontra felértünk, a templom mellett, a lelkész vezetése alatt, a tisztas presbitérium várt bennünket. Nem maradt el itt a lelkésznek a presbitérium nevében történt üdvözlése, amelyre én adtam feleletet. Azután előbb az érdekes templomot, majd a kedves paplakot néztük meg, innen elmentünk a presbitériummal együtt az *Árvaház*ba, amelynek egyik terme már telve volt hitbuzgó néppel. Ott volt a 16 árva gyermek a diakonisszákkal, a tanítóval és a kit elől kellett volna említenem: ott volt az intézet nagynevű alapítója: *Tornallyay Margit*.

Az intézet buzgó vezetője gyűjtötte össze a népet, hogy istentiszteletet végezhessek. Az istentiszteletet égbe emelő énekléssel kezdtük meg, azután én alkalmi beszédet tartottam és imádkoztam, utána Bácsy Gyula mondott rövid beszédet. A kis árvák harmónium mellett énekeltek, szavaltak, végül áldó szavaim és egy felséges ének zárta be az istentiszteletet. Kimondhatatlan gyönyörűség volt számunkra ez az istentisztelet.

Az istentisztelet után sorra jártuk az intézet összes helyiségeit. Van itt minden, amit az okos, vallásos és célirányos nevelés megkíván. Több hálóterem, tanuló, ebédlő termek, széles folyosók, — minden a legnagyobb rendben, tisztaságban, ahogyan a higiénia legmagasabb követelményei megkívánják. A gyermekeknek jó kosztjuk van, egészségesek, vidámak. Megnéztük a tiszta konyhát, az éleltárat, a ruhátárat. Az élelmiszerek, a törülközők, ágyszőnyegek, lepedők stb. egy egész hadseregére való felszerelések tömegét hozta össze a *kálvinista* becsület, istenfélelem és egyházszeretet. Amint onnan, az erkélyről meghordoztam tekintetemet, egész az Eger mellett elterülő Bükkhegységig, alácsordultak a könnyeim. És elgondoltam, micsoda gazdag kincsek vannak elrejtve a mi páratlan, a világ minden más nemzetét felülhaladó *református népünk* kebelében. Ha ezzel a derék, becsületos népünkkel igazán tudnánk bánni, ha azzal a varázsvesszővel, amelynek mindenikünknek a kezében ott kellene lenni, felszínre tudnánk hozni lelkének sok elrejtett kincseit: hogy megtudnánk oldani minden szo-

ciális kérdést, azok között a legelső: az *árvák* sorsát. Hány árvánk van, akik különben elvesznek, ha gondjukat fel nem vesszük. Micsoda perspektíva bontakozik ki előttünk, ha a különban züllésnek induló árva gyermekeket becsületesen felnevelve, hasznos tagjaivá tehetjük egyházunknak és nemzetünknek. Jelenleg 16 árva van az intézetben, 3 diakonissza példás vezetése mellett; irányítójuk a buzgó lelkész és áldott lelkű neje, de hány árva vár még istápolásra! Nagy feladatainkat azonban csak úgy tudjuk győzelemre vinni, ha átérezzük, hogy a kicsiny kezdetből csak úgy lesz dicsőséges végkifejlés, ha ezt az egész ügyet teljes lelkünkkel átérezzük. Most emelkedjünk azért hivatásunk magaslatára, most érezzük át igazán, hogy hit által mindenek lehetségesek minékünk, Ily intézet fentartása nagyon sok napi kiadással jár; azon legyünk, hogy ne csak a mai kicsiny intézet becsületos fentartását tegyük lehetővé, de mind nagyobb arányú kifejlesztését is.

Egy megható esetnek is tudomására jutottunk. Egy Lipótváron élettogyitiglan bebörtönzött fegyenc — kezébe jutván a „Szeretet“-ujság — 100 koronát küldött az *Árvaháznak* és azt írta, hogy ezt a 100 koronát minden esztendőben megfogja küldeni. Ez mutatja, hogy mennyire a szívek mélyén fekvő ügy az *Árvaház*. Az intézet felvirágzása lesz annak a nemes lelkű nőnek is, aki az alapjait megvetette, akinek a lelkében ez a krisztusi gondolat megfogant, akinek azért legyen köztünk a neve tisztelt és áldott.

Péter Mihály
püspök.

Problémáink.

Egyházi gondnokaink és a politika. Elképzelhetetlen veszedelmet idéz elő egyházi életünkben, ha a lelkész az egyházi gondnokkal, az esperes az egyházmegyei gondnokkal, a püspök az egyházkerületi főgondnokkal nincs tökéletes lelki közösségben. Ők nemcsak elnöktársak az egyházi ügyek vezetésénél, hanem olyan bizalommal, érdekközösséggel, önzetlen szeretettel kell viseltetni egymásnak hivatalos ténykedése iránt, mint a család boldogulásáért közösen fáradozó házastársaknak. Hiszen ugyanazon egyházi testületek előtt teszik le a lényegében majdnem ugyanazon szövegű esküt. Dr. Magda, hivatalos lapszerkesztő barátunk „A pap és a politika” című cikkében a lelkészekre vonatkozólag írta, hogy *akik esküvel kötelezték el magukat az Isten ügyének szolgálatára.* Ezen kijelentést én szóról-szóra alkalmazom az egész vonalon az egyházi gondnokokra.

A mostani világi képviselő-választásoknál a jelölendő személynek aktív részt kell venni

valamelyik párt politikájában. Szóval érdemet kell szerezni pártszempontból arra, hogy a párt őt jelölje, illetve a névsorba felvegye. A lelkész az egész gyülekezetnek lelkipásztora, a sokféle világi politikai pártra való tekintet nélkül: azért a mi szlovenszkói viszonyaink között még egyházi érdekből se kívánatos a lelkésznek egy párt érdekében való tevékenysége.

Nem gondolom, hogy akár az esperes, akár a püspök vagy konventi elnök tekintélye a mi viszonyaink között elegendő lenne arra, hogy ez vagy amaz a világi párt az általuk ajánlott lelkészt fogadná el saját jelöltjeként. Ez megtörténhetik a szlovák néppártnál, de nem a magyar pártoknál. Abban meg tökéletesen egyet értek Dr. Magda barátommal, hogy: „magam részéről nem tudnám nyugodt lélekkel rábízni egyik pártvezetőségre sem, hogy saját jótetszése szerint válassza ki a ref. papok közül azt, a kinek mandátumot akar juttatni.” Hiszen már e tekintetben van szomorú tapasztalatunk Dr. Földessi volt lelkészképviselővel, de vannak az egyházi választásoknál is.

És most visszatérek cikkem bekezdésére. A gondnoknak az egész vonalon tökéletes összhangban kell lenni az ő elnöktársával.

Faluhelyen a nagyfokú intelligencia-különbözőség miatt a gondnok szerepe legtöbb helyen kimerül a választók megtisztelő bizalmában és a lelkész anyagi vezetésének ellenőrzésében. Itt elég az, ha a lelkész feltűnés nélkül odahat, hogy a gondnok a községi képviselőtestületbe bejusson, hogy tőle bizalmas beszélgetések alkalmával mindent megtudjon, ami ott történik, hogy így az egyházellenes ténykedésekkel szemben idejében orvoslást szerezhessen.

A tartományi és nemzetgyűlési képviselőválasztásoknál mindent el kell követnünk, hogy egyházmegyei gondnokaink és tanácsbiráink közül azok legyenek jelölve, a kik magyar kálvinista egyházunk és lelkészeink sérelmeit bátran szóvá merik tenni. Ezt ők sokkal könnyebben megtehetik, mint a lelkészképviselők tehetnék. Lám a tanítók, minő óriási eredményt értek el anyagi ügyekben, mivel mindenütt nagy számmal vannak képviselve, nem törődve azzal, hogy kollégájuk melyik párt segélyével jutott be.

Az állami tanfelügyelők érdekközösségben vannak a tanítókkal, azért együtt haladnak a politikában, nem pártérdek, hanem egyéni érdekből.

A szenátusban legyenek egyházkerületi tisztviselőink közül olyanok, a kik meghallgatják, átérzik sérelmeinket, megszívlelik egyéni jogos panaszainkat és nem restelnek közbenjárni ügyeinkben ott, a hova mi magyar kálvinista lelkészek, a kettős kínai kőfal miatt be nem juthatunk.

A magyarországi viszonyok között valószínűleg én is ellene lennék gróf Ráday Gedeon e. m. gondnok indítványának, de itt nem tar-

tanám kívánatosnak a református lelkészek képviselősködését.

Vagyunk olyan számban és értelmi tekintélyben, hogy összetartó politikánkkal gondnokaink, világi főuraink segítségével hozzájuthatnánk az 1919-20 évi lelkészi államisegélyeinkhez is, a szófogadó, engedelmes gyermekeknek kijáró megkülönböztetés nélkül is!

Boross Kálmán

H I R E K

— **Szavazatbontás.** A tiszáninneri egyházkerület szavazatbontó bizottsága 1930. március 12-én, Rimaszombatban bontotta fel az elrendelt pótiszavazás folytán beérkezett szavazatokat. Papi aljegyzővé: *Szöke István* választatott meg 67 szavazattal; világi aljegyzővé: *Dr. Kiss Bálint* 65 szavazattal; zsinati papi rendes képviselővé: *Simon Mihály* 66 szavazattal. Isten áldása legyen új munkakörükben való fáradozásukon!

— **A gömöri egyházmegye jegyzőkönyvének olvasóihoz!** A gömöri egyházmegye most megjelent Jegyzőkönyvének 106. lapján ez olvasható: „A főjegyző nagy hatást keltő beszéde után”. . . stb. Minthogy a gömöri egyházmegyének a főjegyzője én vagyok, ki a Jegyzőkönyvet szerkesztettem, sőt a fenti kitélt magában foglaló jegyzőkönyvi pontot szövegeztem is: nehogy azzal a váddal illethessen bárki, mintha én egy szerénytelen s magamat dicsérni szerető ember volnék: szükségesnek tartom e helyen kijelenteni, hogy az én szövegezésemben a fenti kitélt helyett csak ennyi volt: „A főjegyző beszéde után”. . . stb. Másokról szívesen irok dicsérőleg, de magamról soha. Az előttem ismeretlen korrektornak különben, a meg nem érdemelt dicséretért köszönetemet fejezem ki. Balog, 1930. március 11. *Csabay Pál* ref. lelkész, a gömöri egyházmegye főjegyzője.

— **Konfirmációi Káté** ismét kapható: Ref. püspöki hivatal, Rimaszombat (XVIII). Ára 2 Kç; befizetési lapot a megrendeléskor küld a püspöki hivatal.

— **Hollandiában** a kampeni ref. theológián a missziói tudományok számára tanszéket állítanak fel.

— **Keresztessy Sámuel** budapest-zuglói lelkész e hó 11-én, hosszas betegség után elhunyt.

— **Automata a templomban.** Wartburgban, a Szent Mihály templomban egy automata gyermek-Jézus szobrot állítottak fel, a melybe, ha 10 pfenniget dob valaki, a kis Jézus áldását adja az illetőre. Van egy másik automata is a templomban, ahol egy angyal áldja meg a „kegyes adakozó”-t.

— **Jugoszláviában** csak az egyházi szertartással megkötött házasság után lehet az állami anyakönyvi hivatal előtt házasságot kötni.

— **Magyarországon** a róm. kath. egyháznak 962.000, a református egyháznak 47.000, az evangélikus egyháznak 10.000, a g. kath. egyháznak 2.700, a g. kel. egyháznak 1.300, az unitárius egyháznak 291, a zsidó egyháznak 104 kat. hold föld birtoka van.

— **A magyarországi tiszánineni egyházkerület** közgyűlését június hó 20-30 napjai közt fogja megtartani.

— **A debreceni egyházközség főgondnokává dr. Vásáry István** debreceni polgármester választotta meg egyhangu lelkesedéssel.

— **Lelkészválasztás.** A felsőnyárádi (felső-borsodi e. m.) gyülekezet *Almássy Bertalan* szuhafői lelkészt választotta meg egyhangulag lelképásztorává.

— **Dr. Antal Géza** püspök Utrechtben nagy tetszéssel fogadott előadást tartott a holland-magyar kapcsolatokról.

— **Postakönyvek, Iktató könyvek, (már bekötve) gondnoki számadási és költségvetési ivenk, választók névjegyzéke, nyugták, elismervények, szavazólapok, anyakönyvi lapok és kivonatok: heresztelési, házassági és halotti; jegyzőkönyvek,**

naplók, pénztári könyvek, nagy és kisalaku főkönyvek, mindennemű irodai papírok és irodai felszerelések állandóan raktáron vannak **Heiman Vilmos** könyv és papirkereskedésében **Velké Kapušany.**

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat a vári-i ref. kántortanítói állásra. Javadalom: 3 szobás lakás melléképületekkel s konyhakerttel; 10 q buza, 10 q tengeri, vagy ennek piaci ára; az egyház pénztárából évi 4400 Ké, melyben benne foglaltatik a vallástanítási díj is, mit az állam fizet; 6 öl fa; érvényben levő temetési stóla. Kötelessége: a kántori teendők végzése, az állami elemi iskolában a növendékek vallás és ének tanítása; ifjusági énekkar szervezése és vezetése; lelkész akadályoztatása esetén a templomban helyettesítése; gondnoknak az írásbeli munkákban segítése. Pályázatok 1930. április 1-ig adandók be a vári-i ref. lelkészi hivatalhoz. Pályázhatnak állampolgársággal bíró ref. férfi tanítók. Az állás a választás után azonnal elfoglalható.

Pályázat. A diósförgepatonyi ref. egyház népiskolájához tanítói állásra pályázat hirdetik. Helyi javadalom: lakás, 1250 kgr. buza, 600 kgr. árpa, 350 kgr. kukorica és 268 ök: 3780 ök-ra felértékelve az állami hatóságtól. Állás azonnal elfoglalható. Pályázati határidő 1930. ápr. 5. Ref. Lelkészi Hivatal: Diósförgepatony.

Pályázat. A kistráskai ref. egyház 1930. júl. 1-ig terjedő időre pályázatot hirdet helyettes tanítói állásra. Fizetés havi 500 kő. Pályázati határidő 1930. március 25. Cim: Ref. isk. szék. Malé-Raškovce. pp. Malčice.

Ingyen Rádiót!

Rádió Braun Užhorod, Rašín u. 2.

Rádió szalon Rákóczy ucca 19.

Ingyen felszereljük a Philips csodagépet, 14 napra, bemutatásra. — Régi megbízható cég vagyunk, de rádiót csak most árulunk, mert a rádió már tökéletes. Régi árunk tehát nincs. — Külön rádió szalon van, ahol minden gép meghallgatható és kipróbálható. — — — — — Kedvező részletfizetési feltételek.

E lapra hivatkozók 5 %-os árengedményben részesülnek.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviseltele.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886 Jókai u. 18.

"Kis Tükör" szerkesztője

Komárnó

Miskolczi Lajos úri és papi szabó
Ungvári, Radványi ucca 68.

Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Húsz, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Janz és Szekeres Uzhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známkou povolenou ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370/V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” vezetékes
Kapušanyc címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicserei
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Testvéri szolgálatunk.

(A beregi e. m. lelkészegyesületi gyűlésén tartott felolvasás.)

Nagylisteleltű Értekezlet! Szerény véleményem szerint a lelkipásztori találkozások szent óráit, ezeket a drága s elég ritkán adódó alkalmakat nem csak a tudományos kérdések megvitatására kell felhasználnunk. Bármily nagy fontosságot tulajdonítok is a lelkipásztorok munkájában a tudományos megalapozásnak, mégis úgy érzem, hogy szétszórattatásunkban és hanyatttatásunkban ma elsősorban arra van szükségünk, hogy elfáradt, sőt sokszor már elfásult, küzdelmekben megtört s nem egy esetben — fájdalom — legyőzött lelkünk egy-egy ilyen órán megerősödjék, megújuljon, megfürödjék a lelkipásztori közösség életéből, az egy sorsban és harcban küzdők szívéből kiáradó hitben és szeretetben. Pál apostol ismeretes szavai szerint jelenti ez az egymás hite által való épülést, lelki erőnk kimerült akkumulátorának új töltözését.

Engedje meg azért a Nagytiszteleltű Értekezlet, hogy kifejezett véleményem értelmében beszéljek most erről a kissé kényes témáról: *testvéri szolgálatunk egymás iránt.*

Testvéri szolgálat alatt értem az „egy” lelkipásztornak a „másik” lelkipásztorhoz s az „összes” lelkipásztorokhoz s fordítva az „összesnek” az „egyhez” adott viszonyából kibomló különböző kötelezettségek összességét. Tehát a lelkipásztorok érintkezésének előforduló eseteit és alkalmait a szolgálat és testvéri szeretet síkjába állítom be, — ami számomra azt jelenti, hogy lelkipásztoroknak egymás iránt tartozó, minden irányu kötelezettségét s viszonyát ez a kettős-ségében is egyetlen szempont határozhatja meg.

Ennek a viszonylatnak sine qua nonja, hogy szolgálat legyen és hogy testvéri szeretet-

ből fakadjon. Baráti találkozásaink s nagyobb körletű összejöveteleink a testvéri szolgálat szellemében alakuljanak ki. Hiszen a mi testületünk közös szolgálatban élők, egy s ugyanazon Úr és Király fennhatósága alatt állók testülete. A mi Urunk pedig szeretettel teljes Úr. Királyságának szuverénitása nem a hatalom parancsszaván alapszik, hanem a megváltó szeretetén. Koronájának legszebben ragyogó gyémántja az engedelmes alázatosság. Dicsősége legteljesebben az önfeláldozásban ragyog fel. És példájával mutatja meg, — szinte misztikus mélységben — a szolgálat szellemét, amikor megmossa tanítványainak lábát. Nagyon magas a mértéke a mi Urunknak; nagyon mélyen kell meghajtani büszkeségre és öndicsőítésre könnyen hajló fejünket, hogy mércéjének alá állhassunk. Mert minél inkább akarjuk magasabbra emelni azt a fejet égfelé, annál távolabbi, titkos és megérthetetlen régiókba fog felibénk emelkedni; s minél mélyebbre hajolunk alá, annál több könyörülettel hajlik le érettünk, — a lelkiség örök törvénye szerint.

Az alázatos testvéri szolgálatnak ez a jézusi szelleme ki van-e alakulva a mi lelkésztestületünkben s valóban multhatatlan kötelességnek érezzük-e egymásközötti viszonyunkban ezt a szolgálatot? Az a szomorú tapasztalatom, hogy nem mindenkor és nem minden testvér iránt!! Kritika és ítélkezés, szatira és gúny, mindenkinek lekicsinylése és az „én” túlbecsülése, valami beteges és torz, a református lelkipásztorok eddigi testületi szellemétől idegen s attól mindig is szeparálható érvényesülési törekvés, — a stréberség szolgálata a közszellem megromlása árán is, — sőt goromba és durva sér-

csőség olcsó és szennyes rongyaiba öltözködtek. Közösségük életében a régiak szép szavaival azonban nem izott már át — mint belső, vulkánikus tűz — az őszinte átélés és átérzés melege. *Hirdetni fogja, hogy ebben a korban a kovászbán elhaltak az erjesztő csirák, a só pedig végképen elvesztette ízét és megérdemelt helyére jutott.*

Jöjjön el ismét a közös sors és ugyanazon lélek összeforrasztó uralma s legyen ur ismét a szolgálat szelleme és akkor több lesz a megértés és a melegség, verőfényesebb a lelkipásztori élet, gazdagabb a lélek aratása, boldog összhangba fog összezsengeni a testvérek kardala és halkabb lesz, vagy teljesen elhal a bántó disszonancia. Több lesz az egymásfelé hajtó testvéri lélek s az ilyen lélekben több lesz a szolgáltni akarás szentséges vágya és alázatossága.

Egyetemes egyházunk és többi egyházhatósági alakulataink, főként azonban gyülekezeteink életében mennyi alkalom kínálkozik a testvéri szolgálat felemelő, megújító s boldogító erejének kipróbálására. És ezek az alkalmak de sokszor repülnek el visszahozhatatlanul, kihasználatlanul, mint fekete szárnyú madarak, amelyekben nem tudott felgyuladni, sugárzó erővé válni a szolgáló szeretet szikrája, Egyházmegyénkben is — és nem csak magánosan — olyan esetek fordultak elő, —nem akarom itt szélesebben pertraktálni, — amelyeknek csüggesztő, elszomorító hatását mindannyian megéreztek. Esetek, melyekben a testvéri szolgálat és szeretet helyett a testvérek becsületének, jóhírének, erkölcsi méltóságának megtámadása árán, tehát a „minden áron” való személyi érvényesülés, — stréberség — szempontja volt az egyedül irányadó. Bizonyos, hogy a testvéri szolgálat szellemének uralma mindnyájunk számára lehetetlenné tenné a bármi áron való érvényesülés kifejezetten pogány s lelkipásztori testületünk szellemével inkompatibilis, a keresztyén felfogással is homlokegyenest szembenálló szelleme előtt való meghódolást, az individualitás tulzásait, fattyuhajtásait, a hiúság kultuszát.

Ebben a szellemben, a testvéri szolgáló szerelet szellemében nem tudok elképzelni szimóniát. Ebben a szellemben nem tudok elképzelni végkimerülésig vivott testvérharcot, sem kenyérrigységet, de nem tudom elképzelni azt sem, hogy egyik testvér bőven duskáljon a kalácsban akkor, amikor a másik testvérnek még a mindennapi fekete kenyérből is csak igen kicsike darab jut. Ebben a szellemben nem tudom elképzelni, hogy lelkipásztor lelkipásztor testvérét tudatosan megsértse, megrágalmazza, de azt sem, hogy kiáltó hibáit, jellemének s szolgálatának ártalmas kinövéseit szeretettel s türelemmel lenyesegetni ne igyekeznék. Mert nem a kritika joga ellen beszélek, — félre ne értsék szavaimat, —hanem csak a szándékosan

sértő és szeretetlen kritika ellen. A szolgáló szeretet szellemétől csak a lart pour lart kritika idegen, amelyik kritizál önmagáért, javító, nemesítő cél nélkül. A testvéri szolgáló szeretet szellemében feltétlenül benne él, mint lélek a testben, a hiányok, szakadékok kitöltésére, a hibák, ballépések jóvátételére, a fogyatkozások kiküszöbölésére való készség és akarat. S benne él az a gondolat, hogy a diszkusszív elvek és irányok között az eszme tisztázása szempontjából feltétlenül szükséges, de csakis ebből a szempontból jogosult és szükséges.

Ettől a szellemtől áthatott munkánk pedig feltétlenül diadalmas lesz. Nem azért, mert a miénk, hanem azért, mert a könyörülő Istené és az ő módszerével, az ő eszközeivel, az ő dicsőségére végezzük azt.

Ezzel a szellemmel, a szolgáló szeretet szellemével tekintem a Nagytiszteletű Értekezlet, — talán mondhatom: a testvérek gyülekezete — gyarló dadogásomat s ezzel a szellemmel ítélje is meg, áldásul és megújulásul mindnyájunk lelkének. Mert ebben a szellemben bátran merem állítani, hogy míg a téma felett gondolkodtam csendes magányomban, meg kellett legelső sorban magamnak érezni, — a tulajdon életem égő sebein át, — mily nagy szüksége van a lelkipásztornak és embernek a testvéri szolgálat hívő, alázatos és könyörülő munkájára, a testvéri szeretet melegére. És azt is meg kellett éreznem, hogy ez a testvéri szolgálat és szeretet csak egy uton válik lelkünk alaphangjává, életünk központi hatóerejévé: ha együtt és külön-külön meghódolunk alázatosan a mi Királyunk előtt s az ő értünk munkáló és rajtunk eláradó szerelmében, mint lelkünkre zuhogó vizesés feredőjében megfürödve, az ő személyes bíráta alá bocsátjuk mindenkor egyéni és közösséget érintő testületi kérdéseinket, s reá bizzuk, mutassa meg ő nekünk a lelkipásztori élet kísértéseiből kivezető utakat. És ő majd odavezet bennünket az élet könyvéhez, felnyitja és rámutat főpapi imájára: „Szenteld meg őket a te igazságoddal: A te igéd igazság... És én óérettük odaszentelem magamat, hogy ők is megszentelteké legyenek az igazságban. De nemcsak óérettök könyörgök, hanem azokért is, a kik az ő beszédökre hisznek majd énbennem, *hogy mindnyájan egyek legyenek; amint te énbennem, Atyám, és én te benned, hogy ők is egyek legyenek, hogy ők is egyek legyenek mibennünk.*” — Ke. —

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissárói diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

A költő Zrinyi Miklós életének tragikus küzdelme jó felelet arra is, hogy miért tartott a török uralma a magyar földön 150 esztendeig.

mert világosan látszik belőle az, hogy az uralkodók nem törődtek a magyar föld pusztulásával, ha egyébként Bécs nincs veszélyeztetve s többször nagy seregek élén tétlenül nézik a magyar várak elesését, magyar hősök pusztulását és emberfeletti küzdelmeit. Nemhogy támogatást adnának nekik, de akadályokat gördítenek munkájuk elé. Szigetvár ostroma alatt meg sem mozdul a német sereg a győri táborból, sőt még a portyázástól is eltiltják a magyar lovasokat s amikor Zrinyi Miklós levágott feje megérkezett a táborba, ez az esemény ott semmi megindulást nem okozott. A katonaság mulatozott tovább, még Győr városát is felgyújtotta s kis híjja, hogy az egész porrá nem égett s azután Verancsics érsek feljegyzése szerint „eloszlanak, Magyarországot pusztán hagyják. Eleget kóválnak, tobzának a szegénység között. Minden élésünket elfogyaszták s egy törököt sem látnak; mert nem merének a törökre menni, hanem nagy szegénnyel, pi-rult orczával menének haza feleségükhez.”

Ilyen eset ismételt is megtörtént, míg végre a szentgothárdi győzelem után megkötött szegyenletes vasvári béke annyira rávilágított a királyi udvar nemzetellenes céljaira, hogy egyszerre kiváltja a katolikus urak Wesselényi-féle összeesküvését. Ekkor kezdenek a szemek kinyitni, hogy a protestánsok üldözésének ürügye alatt nemzetirtás folyik, aminek bizony-sága a protestánsok ezreit a katolikus egyházba erőszakkal áttérítő Nádasdy Ferencznek az a nyilatkozata: „a vallási gyűlölködés tüzét az ördög gyújtotta közénk.”

Az összeesküvés sorsa, vége közismert s az is, hogy ez jó ürügy volt a nemzetirtás megnyitására, illetőleg még nagyobb arányokban való folytatására, párosulva a protestantizmusnak minden eddiginél vehemensebb üldözésével, amely munkában megint hűséges támogatói voltak a királyi udvarnak a Szelepcsényiek, Bársony Györgyök, Kollonicsok, mind előkelő reprezentánsai a magyar katolikus klérusnak.

Hogy mit jelentett a különálló erdélyi fejedelemség a magyarságra nézve abban a szerencsétlen korszakban, azt legvilágosabban és legkétségsbevonhatatlanabban az az időszak mutatja, amikor Erdély II. Rákóczi György elhibázott politikája következtében elbukott és csak régi fényének és erejének romjaival tetgette tovább életét, de mint erőtenyező megszűnt.

Nem hiába fogadta Erdély romlásának hírért minden igazi magyar őszinte sajnálattal, mert tudta, hogy ennek az eseménynek messze-kiható következményei lesznek az egész magyarság sorsára. E tekintetben csak Zrinyi Miklóstra kell rámutatnunk, akinél engesztelhetlenebb ellensége nem volt a töröknek, aki mégis nagy szomorúsággal látta a török védelme alatt álló fejedelemség romlását, nyilván azért, mert látta

és elismerte annak a magyarság megtartásában teljesített elsőrangú szolgálatait.

És a rossz sejtelmek valóra váltak.

Az uralkodó, „a törvényes magyar király” és tehetségtelen, szüklátkörű, minden becsületérzés nélküli kormánya azonnal levetették az álarcot s megszűnván Erdély fékező ereje, nyíltan törtek a magyarság vallási, politikai jogának elkobzására, az élet és vagyon elrablására. Azt a hóhér munkát, amelyben megállította Rudolfot Bocskai felkelése, folytatták I. Lipót alatt Erdély bukása után még nagyobb mértékben és még nagyobb embertelenséggel, amire példa az, hogy még az évekkel azelőtt meghaltakat is törvény elé idézték s vagyonukat elkobozták.

Özönével tárhatnánk fel a megdöbbenő adatokat, amelyek jellemzik a Wesselényi-féle összeesküvés után megindult hóhérmunkát, amikor a bíróság az elfogott ártatlanokra előre kiszabta az ítéletet az illető vagyona és vallása szerint és csak azután folytatott le komédiába illő pert, hogy némi hivatalos színezetet is adjon embertelenségének.

A „szentséges császár” sokaknak kegyelmet is adott, — akiknek amugysem volt semmi vét-kük —, de ezért mindig annyit kellett fizetni, hogy az illető teljesen koldussá lett.

Egy császári komisszáriusnak felterjesztései pl. ilyeneket mondanak:

„Újfalussy Zsigmondnak 20 ezer forintnyi vagyonát elfoglaltuk. Valahogy azért megél, hiszen a grácia kezében vagyon.”

„Kátay Ferencz nyakas kálvinista, tehát okosabb dolog, ha a vagyona öfelsége kezén van, mint az övé. Igen takarékos ember, tehát majd csak megél valahogy.”

„Földvári Mihály is kálvinista, vagyona nincs, a törököket jobban kedveli, mint a katolikusokat. Jó lesz őt halálra ítélni.”

„Bory Györgynek javait konfiskáltuk. Ezt is ki kell végezni.”

„Bartakovics Jánosnak konfiskált javai 20 ezer forintot érnek. Gráciát kapott. Valahogy majd megél birtoka nélkül is.”

Ma sem bírjuk felháborodás és borzalom nélkül olvasni azokat a kérvényeket, amelyeket az ártatlanul bebörtönözöttek, ártatlanoknak is nyilvánított, de szabadon nem bocsátott emberek azért irtak az uralkodóhoz, hogy engedje el nekik a grácia díját, mert megfizetni nem bírják, ha a „rajtuk levő ruhát eladják is.” Hiába volt az érvelés, hogy ahol bűn nincs, ott büntetés sem lehet: fizetni kellett, vagy ott haltak meg a fogságban, ahol a napi élelemre 15 krajcárt állapítottak meg egy-egy fogoly részére akkor, amikor a foglyok lefoglalt vagyonát két kézzel tékozták és szekérszámra vitték Bécsbe a komisszáriusok, ahol rabolta mindenki, aki valamiképpen hozzáfért, kezdve a császáron, folytatva a császárnén, — aki pl.

Nádasdi F. kincseiből drága ékszereket kapott — s végezve az alsóbb hivatalnokokon. Ellenben a kivégzett Zrinyi Péter kolostorba zárt leányainak évi 300 forintot rendelt az udvar, amit azonban soha nem kaptak meg. Zrinyi Péter özvegye pedig nyomorban élt, testéről leszakadt a ruha s mint megtévelyodottat szabadította meg szenvedéseitől a halál.

És ez a politika így érvényesült az akkori magyar társadalom minden rétegén. „A magyaroknak nem lesz ezentúl pénzük — így mondták és irták — s így majd békesség után sovárognak.”

Hogy miképp kobozták el az ország alkotmányát és micsoda pogány kegyetlenséggel és a régi római pogány császárok érvelésével folyt a vallásüldözés, egészen a protestáns papok gályarabságra való hurcolásáig: eléggé ismeretes s azért arról bővebben e helyen nem kell szólanom, csak még annyit kell megjegyeznünk, hogy ez a politika is hű támogatókra talált a katolikus klérusban, a jezsuitákban, egyes megfizetett, vagy koncra éhes világi emberekből.

Ez volt a mi szörnyű nemzeti tragédiánk!
És nem az, amit fentebb az említett könyv szerzője annak nevezett.

(Folyt. köv.)

Szöke István.

Generális vizitáció Páskaházán.

Egy régen érzett hiány beteljesedése.

Amikor a felsőbb egyházi testületek vezetői követik a Megváltó Jézus példáját abban is, hogy széllyeljárván s — ha más formában is, mint az isteni Mester — jót tegyenek.

Jót tegyenek azzal, hogy megjelenve a központoktól távoleső egyházakban is, életremozdulást keltsenek; hogy mindenütt érezze a legegyszerűbb hívő is azt, hogy vezetőik ime csakugyan készek érettségük az áldozatos munkára is; hogy nincsen magára hagyatva egy lelkész sem, egy gyülekezet sem, mert a kormányzók szeme rajtuk van, hogy irányítást adjon; ha kell, dorgáljon, de ha kell, szeretettel segítsen; hogy így minden gyülekezet érezze azt, hogy ő egy nagyobb közösségnek, az egyetemes ref. egyház testének szerves alkotórésze, melynek tagjait, ha egységes munkára lehet irányítani, ha egységbe lehet kapcsolni a kálvinizmus nagy célja érdekében, akkor új korok következnek ránk s ma is tapasztalni fogja a világ, hogy mit jelent az igazi életet élő, öntudatos kálvinizmus egy állam, vagy egy társadalom életében, éppoly, mint régen.

Egy ilyen látogatást áldásos hatását látták és tapasztalták az abban résztvevők e hó 11-én Páskaházán, egy gömörmezei ref. egyházközösségben, a kálvinizmusnak és a magyarságnak egy kicsiny, de erősen álló végvárában.

A gyülekezet amugyis ünnepre készült, amennyiben ezen a napon iktatták be hivatalába új lelkészét, Csontos Lászlót, de ünnepét az emelte ki a megszokott keretéből, hogy az új lelkészt, mint volt s. lelkészét maga a Főpásztor iktatta be, aki ezt az alkalmat használta fel arra, hogy abban az egyházban püspöki látogatását megejtse s az ünnep hatása alatt fogékonnyá lett lelkeket annál erőteljesebben megragadja s foglyaivá tegye a Krisztusnak.

Szép és megragadó volt az ünnep minden mozzanata.

Szép volt a lelkes fogadtatás, amelyben részesültek az ünnepre érkezett Péter Mihály püspök és neje, Tornallyay Zoltán egyházker. főgondnok, Papp József püspöki titkár, Dusza János esperes és Barna Béla egyházmegyei gondnok stb., akiket a 7 km.-re fekvő Pelsőczről az ifjuság lovas bandériuma kísért s a lelkészlakon Körössi János gondnok lelkes beszéddel fogadott. A templomi gyülekezet figyelmét mindvégig lebilincselő volt az új lelkész székfoglaló predikációja, a Főpásztornak az új lelkészhez és a gyülekezethez intézett tartalmas és mélyen szántó intelme, az egyházmegye népszerű és fáradhatatlan esperesének, Dusza Jánosnak beszéde, mellyel az új lelkészt az egyházmegye nevében hivatalába beerősítette. Felemelő volt a gyülekezet szeretetének meglepetésszerű megnyilvánulása Tornallyay Zoltán egyházker. főgondnok iránt, amikor a gyülekezet gondnokának indítványára lelkes örömmel választották meg az egyház főgondnokává, így adván jelét a főgondnok ősei emléke megbecsülésének, akiknek egyike, Tornallyay Károly és neje 130 évvel ezelőtt Urasztali edényt ajándékozott a páskaházai egyháznak. A nagy ösöknek minden tekintetben méltó utóda a váratlan bizalomnyilvánulást köszönettel fogadta.

Említést érdemel a jól nevelt, fegyelemben és rendben tartott gyülekezet lelkes éneklése és énekkarának a falusi színvonalat messze meghaladó összhangzatos énekei.

Az istentisztelet végeztével, a vizitáció egyéb teendőinek elintézése után, a gyülekezet képviselőivel együtt elköltött ebéd után, — amely alkalommal ismét bölcs intelmeket és lelkes biztatásokat kapott a gyülekezet és a gyülekezet részéről jókívánságokat a megjelent vezérek —, azzal a megnyugtató tudattal távozhattak el a Főpásztor és kísérei, hogy azon a helyen csakugyan ékesség lakozik és szép rend honol, a gyülekezetben pedig nagyon sokáig lelki épülés forrása lesz annak az áldott napnak szép emléke.

Adjon Isten a Főpásztornak és vezértársainak erőt arra, hogy nemes szándékukhoz hiven, minél több egyházat látogathassanak meg s vethessék el, vagy indíthassák növekedésnek egy új, jobb élet magvait!...

HIREK

— A komáromi egyházmegye esperese Kelemen Kálmán s. lelkészt a komáromi egyházbába helyezte. Kelemen Kálmán a losonci theol. szemináriumnak volt jeles növendéke s bizonyára teljes megelégedésre fogja végezni a szent szolgálatot a komáromi gyülekezetben is.

— A Komáromi Protestáns Jótékony Nőegylet március 16-án tartotta ebben az évadban második szeretetvendégségét a Kollégium nagytermében, amely ezuttal is teljesen megtelt érdeklődő közönséggel. A szeretetvendégség kedves alkalmul szolgált arra, hogy az érdemes nőegyletet nemes munkálkodásában hathatós támogatásban részesítsék a társadalom azon tagjai, akik igaz megértéssel és megbecsüléssel vannak eltelve emberbaráti jótékony működése iránt. A szeretetvendégség műsora is szép, komoly, vallásos irányzatú volt, amelynek első része mélyesleges lelki élmények gazdag sorozatát nyújtotta. A 37. dicséret örökszép első versének eléneklése után id. Jánossy Lajos evang. esperes mondott magasba szárnyaló imát, amely a Mindenhatóhoz ragadta az áhitatos lelkeket. Utána Gálffy Géza gelléri ref. lelkész, egyházkerületi tanácsbíró tartott magas bibliamagyarazatot Thabitáról és az ő jótékonyágáról, akinek elmulása fölött a szegények és elhagyottak forró könnyeket sirtak. A mély hatást keltő szép bibliamagyarazat után Zsemlye Lajos hetényi ref. lelkész, a kiváló tudós előadó tartott szabadelőadást „Világnézeti kérdések” címen. A nagy felkészültségről tanuskodó, rendkívüli figyelmet érdemelt előadás foglalkozott a különböző filozófiai irányzatokkal és azoknak az Istenről és a vallásról, a hitről alkotott téves fogalmaival, amelyek az embert csak az anyag szempontjából veszik figyelembe s a tudást a hit fölé akarják emelni. Bebizonyította, hogy a hit fölötté áll a tudásnak, mert a lélek nagy értékét elismeri és az embert az Istenhez közel viszi. Hiábavaló minden tudás, ha lélek nincs benne, mert anélkül az ember csak holt anyag, a lélek formálja őt csak Istennek saját képmására teremtett emberré. Majd Tárnok Ilonka, Magyarics Ilonka, Tárnok Etelka és Magyarics Erzsike énekszámát követte, akik Tóth István ref. kántornak egy vallásos költeményre irt énekét és Palotási Jánosnak régi szép szerzeményét: „A csolnacos”-t adták elő nagy precizitással, harmonikus együttesben. Az énekeket Tóth István kísérte zongorán. A szeretetvendégség előkészítésében az egyesület tisztikarának és választmányának több tagja vett önzetlenül részt, Pap Kovács Elemérné urnő, a Prot Jótékony Nőegylet kiváló elnökének vezetése mellett.

HIVATALOS RÉSZ

Körlevél. Valamennyi Nagytiszteletű Esperesi Hivatalnak! Miheztartás végett ismételten felkérem az összes Nt. Esperesi hivatalokat, hogy e. megyéjünkben történő lelkész változást, püspöki hivataluk útján, az Országos Hivatalba az állás elfoglalása után 14 nap alatt bejelenteni szivesek legyenek, hogy a lelkészek nyilvántartása pontosan vezethetők. A parochus lelkész változásánál zárójelben mindig megjelölendő előbbi szolgálati helye, utolsó postája, járása stb.

Segédlelkész áthelyezésnél pedig esetről-esetre kérni kell az Iskolai Referátus hozzájárulását, különösen, ha az áthelyezés systemizált káplántartó helyről egy nem systemizált helyre történik. Ezen bejelentés is az illetékes püspöki hivatal útján történik. Szeretettel keresztényen szolgáljuk: Pozsony, 1930. III. 18.

Balogh Elemér

püspök-konventi lelk. elnök.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: *Két kereszt.* Rimaszombat, 1930. márc. 22. 144/1930. sz. körlevél. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Protestáns lelkipásztoroknak soha sincs nagyobb alkalmuk, mint éppen ezekben a hetekben, egész a husvét szent ünnepéig, prédikálni k é t k e r e s z t r ő l. Az egyikről, melyet a cyrénebeli Simonnal a Krisztusért hordozunk, mely *üdvösség* forrása; a másíkról, amelyet a b ü n r a k v á l l a i n k r a, mely *kárhozatba* dönt. De az első keresztényen üldözések óta még soha sem volt nagyobb alkalom ennek az igazságnak a kidomborítására, mint ma, mikor az *oroszsországi keresztényen üldözések* megrázólag figyelmeztetnek bennünket: *mivé lesz a világ, ha a Krisztus keresztjét megtagadja s a Sátán keresztjét magára veszi, másokra rakja.* Már majdnem az egész világ minden jobbérzésű emberének megmozdult a szive az oroszországi események látára, nekünk nincs módunkban tündöklő körmeneteket, népgyűléseket tartani, mint mások s másutt teszik. A protestáns lelkipásztor egyetlen fegyvere: az *Isten ígéje.* A *szószék* a világ legnagyobb fóruma. Milliók szívéig ér el innen a szavunk. Felhivom egyházkerületem összes lelkészeit, ragadják meg ezt a most kínálkozó alkalmat s a bűnös világ felébresztésére a Husvétig eső valamelyik *Vasárnapon* vagy talán éppen *Nagypénteken*, az életből vett szörnyűségek példájával igazolják, hová emel az egyik kereszt, hová süllyeszt a másik. Ez nem rendelet, mert az ígehirdetésnél a protestáns lelkész kezét megkötni nem szabad; ez testvéri szózat, mely a szívemből jött s hiszem, hogy szívekhez talál. Testvéri szeretettel:

Péter Mihály püspök.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Korpótlékra való igényjogosultság bejelentése. Rimaszombat, 1930. március 21. 145/1930. sz. körlevél. Valamennyi Ntű. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! A hivatalos lap f. é. 11-számában megjelent Konventi Lelkészelnöki felhívás nyomán több lelkésztestvérem fordult hozzám felvilágosítás és tájékoztatásért a korpótlék-igény bejelentés körüli eljárást illetően. Tájékoztatásul közlöm a következőket: A 124/1928. sz. kormányrendelet 2. §-a szerint a „kongruális egyházak lelkészeinek legalacsonyabb illetménye-évi 9000 kč-minden három évi beszámítható szolgálati idő után mindig 972 kč-val, összesen azonban legfeljebb tizszer, felemeltetik. Az illetmény emelése iránti igényét a lelkészeknek be kell jelentenie és esetleg az igény *feltételeit* igazolni.” Az igény bejelentésére vonatkozólag az idézett rendelet 121. §-a ezt mondja: „A 2. §. szerint járó kongrua emelésére szóló igényt a püspöki hivatalnál benyújtandó *külön bélyegmentes* bejelentéssel, a megnyitás napjától számított két hónapi határidőn belül kell érvényesíteni.”

„Ha pedig a bejelentés a szabályszerű vagy meghosszabbított határidő lejárta után nyújtott be, a felemelés a bejelentést követő hónap elsejétől adatik meg.” Miután a végrehajtási rendelet értelmében a lelkészi jövedelemről szóló bevallási ivateket 1929. február 28-ig minden lelkészeknek be kellett adni, a bevallási ivatekben a fentjelzett határidőig esedékes korpótlékra való igények már érvényesítve voltak, ennek következtében *csakis a fentjelzett időpont után esedékes korpótlékra való igényt kell az illető lelkészeknek bejelenteni* és pedig a következő módon: Az illető lelkész az Országos Hivatalhoz, Bratislava címzett bélyegmentes kérvényében kéri, hogy a részére esedékes korpótlék a kérvényben kitüntetett határidőtől

kezdve folyósíttassék. E beadvány mindenkor az illetékes esperesi hivatal útján terjesztendő be s csatolandó hozzá az esperesi hivatal igazolványa arról, hogy a lelkész a kért korpótlékra tényleg jogosult. Amely kérvények nem az esperesi hivatal útján érkeznek a püspöki hivatalhoz, figyelembe vétetni nem fognak; az eddig beérkezett kérvények, e körlevél értelmében leendő pótlás céljából, visszaküldetnek az illető lelkészi hivatalokhoz. A fentiek után világos, hogy az Országos Hivatal automatikusan egyetlen lelkésznek sem emeli a korpótlékát, hanem csakis az igény bejelentése után. Felhívom azért lelkésztestvéreimet, hogy a korpótlékra való igényüket, mindenkor legalább két hónappal az esedékesség napja előtt, a fentebb jelzett módon bejelenteni el ne mulasszák. A multa nézve pedig (1929. február 28. után) a kesedelmes bejelentést azzal indokolják meg s kériék az Országos Hivaltat ennek figyelembe vételére, hogy a kongrua még mindig nincsen véglegesen megállapítva és kiutalva, hanem csak kongrua-előleg; az eddiginél magasabb előleget pedig — esetleges visszatérítés miatt — nem akart az illető igénybe venni. A püspöki hivatal minden egyes ilyen irányu kérelmet, mint teljesen indokoltat pártolólág fog az Országos Hivatalhoz felterjeszteni. A jövőben azonban a bejelentési határidő feltétlenül betartandó. Atyafiúi szeretettel:

Péter Mihály s. k.
püspök.

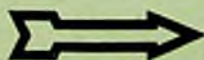
Pályázat. A diósförgepatonyi ref. egyház népiskolájához tanítói állásra pályázat hirdettek. Helyi javadalom: lakás, 1250 kgr. buza, 600 kgr. árpa, 350 kgr. kukorica és 268 čk; 3780 čk-ra felértékelve az állami hatóságtól. Állás azonnal elfoglalható. Pályázati határidő 1930 ápr. 5. Ref. Lelkészi Hivatal: Diósförgepatony.

Ingyen Rádiót!

Rádió Braun Užhorod, Ražin u. 2.

Rádió szalon Rákóczy ucca 19.

Ingyen felszereljük a Philips csodagépet, 14 napra, bemutatásra. — Régi megbízható cég vagyunk, de rádiót csak most árulunk, mert a rádió már tökéletes. Régi árunk tehát nincs. — Külön rádió szalon van, ahol minden gép meghallgatható és kipróbálható. — — — — — Kedvező részletfizetési feltételek.

E lapra hivatkozók 5 %-os árengedményben részesülnek.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886
 "Kis Tükör"
 Jókai u. 18.

szerkesztősege
 Komárom

Miskolczy Lajos urj és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinoros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyők stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kezelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapoicsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Uzhhorod,

Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin, zaúnek povoleno ředitelství poš. a teleg. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA”-ra
Kapusány címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felölös szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Magunk megítélése.

Róm. XII. 3.

A görögök által felállított követelményt — Ismerd meg tenmagadat! — könnyű kimondani, de nehéz teljesíteni. Az ember magamegítélésénél hiányzik a döntő tényező: az objektív mérték. Az igazi önismerethez, mint általában minden valódi megismeréshez szükséges az alany és a tárgy, az ítélnék és a megítélnek tényleges szembenállása. A magam megismeréséhez szükséges annak a lehetősége, hogy magamból kilépjek, magamtól teljes mértékben megszabaduljak s magamat, mint egy másik személyt, magammal szembeállíthassam. De megtörténhet-e ez a valóságban? Szembeállíthatom-e magamat magammal, mint egy másik személyt? Kiszabadíthatom-e magamat emberi mivoltom rabságából, az abban gyökerező korlátok közül?

Talán el tudom képzelni, hogy úgy cselekedhetem, mintha más volnék, mint én magam s állítólag magamból kilépve megkezdődne egy párbeszéd. A valóságban azonban maradok az, aki vagyok s a vélt párbeszéd semmi egyéb, mint beszélgetés magammal. Sem gondolataimnak magas röpte, sem az izzó, szenvedélyes akarás és vágy nem szabadíthat meg magamtól. Minden emberi óhaj és elképzelés hiábavaló e tekintetben, bármennyire meg volnának is filozofiailag alapozva, megmarad a kérdés, a vágy, a sóvárgás: „Kicsoda szabadít meg engem a halálnak testéből?” (Róm. VII. 24). Minden olyan célzatos emberi vállalkozás, hogy magunkból kilépjünk, magunktól megszabaduljunk, az elképzelések büszke magasságából előbb-utóbb lezuhan az alázatos magunkbatérés mélységébe: „Oh én nyomorult ember!” (Róm. VII. 24). Nincsen-e hát okunk arra, hogy kellő mérsék-

letet tartsunk és ne érdemen felül ítéljük magunk felől?

Amit én magamnak, —szembenképzelve magamat magammal—, a saját megítélésem szerint mondok, az valójában az, amit már régtudok. Az ilyen módon létrejött önbírálat —a tapasztalat szerint— azzal az örvendetes megállapítással szokott végződni, hogy az embernél minden rendben van s hogy minden oka megvan arra, hogy olyanak maradjon, mint a milyen; nyugodtan haladjon tovább eddigi útján és sokat gondoljon maga felől. De mikép is lehetne ez másként, ha a törvényszéki tárgyalásnál — ilyesmi folyik le az önmegítélésnél is — a vádlott a saját maga bírója! Lehet-e itt komolyan másra gondolni, mint felmentő ítéletre? Természetesen ilyen esetben nem lehet sem komoly tárgyalásról, sem komolyan veendő ítéletről beszélni, mert ahhoz mindig két külön személy szükséges.

A valódi és nem csupán képzelt szembeállítás csak ott történik, ahol az Isten, mint egészen más, áll szemben az emberrel és ahol az ember a hitben az ő Istene elé állítva érzi magát. Az élő Isten elé, aki nem emberi kéz alkotása és nem emberi ész találmánya. Az élő Isten elé, akinek szavát és ítéletét a hitben, mint igazságot ismerjük meg, a mellyel való összehasonlításban mindaz, amit az emberek mondanak felőlem és amit magam mondok magam felől: csupán látszatigazság. *Csak amennyiben az Isten szavában feletem kimondott ítéletet elismerem, ítéletem meg saját magamat.*

De ezzel a ma annyira ünnepezt „emberi álláspont” és az „emberi szemléletmód” fel van adva az isteni szemléletmód javára, amelyet a hitben magamévá teszek. *Csak abban az eset-*

ben beszélhetek komolyan a magam megítéléséről, ha az Isten által meghatározott és megállapított „hit mértéké”-vel mérem magam és megismerem igazi lényemet. A keresztyén szempontnak megfelelőleg a görögöknek az önmegismerésre vonatkozó követelménye tehát így módosítandó: Ismerd meg magad úgy, amint az Isten által megismertettél a Jézus Krisztusban! Akkor a magunk megítélése többé nem csupán jámbor óhaj és képzelgés, hanem igazság és valóság.

Sg.
Németből fordította: (Ms.)

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissárói diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Betetőzte az irtás politikáját az „összeesküvők” (?) megfenyítésére beküldött császári katonaság és duvad természetű vezéreinek kegyetlenkedése, mely ezrével verte ki lakóhelyéből és tette földönfutóvá a jobbagyárat és nemest egyaránt s ezek a sok ezerre menő, részint erdélyi, részint török területre menekült bujdosók égvé a bosszuvágytól bebecsaptak a királyi területre s ahol alkalmuk nyílt, igyekeztek a kegyetlen kölcsönt visszaadni. Az ilyen mindenfelől kivert, végsőkig elkészerített csapatok kihágásait mennyire örömmel használja fel az említett könyv szerzője megint a protestantizmus és Thököly Imre kompromittálására, amikor ezek kihágásait szembeállítja a gályarabsággal olyanformán, hogy „a 41 elítélt és 30 gályarabságra hurcolt, de később nagyrészt szabadbá lett protestáns ellenében ugyanazon időtájt Thököly Imre 22 katolikus magyar papot megöletett, 70 pap pedig rabságot, száműzetést szenvedett, megverték és kirabolták őket.” Szerinte Thököly nagyobbát vétkezett, mint Lipót császár, mert emez idegen volt, amaz ellenben honfitársait végeztette ki csak azért, mert katolikusok voltak.

Érvelése itt is mindkét lábára sánta. Egyrészt Thökölynek tulajdonít olyanokat, amikért ő nem felelhetett, másrészt kizárólag a császárt teszi felelőssé azért, aminek elkövetésében a katolikus egyház vezető emberei voltak a főmesterek — Szelepcsényi, Kollonics és társaik — nem is szólva a felhozott számadatok kevés hitelt érdemlő voltáról. Ellenben azt tudjuk, hogy a felvidéki rendeknek Thököly által Kassán 1683-ban tartott gyűlésén egy kath. püspök is jelen volt, Sebestyén András váradi püspök; ő volt a gyűlés elnöke is s a többiekkel békében tanácskozva, résztvett a határozatok hozatalában, ami Thököly kegyetlenkedései esetében aligha történhetett volna meg.

És micsoda lelkiismeretlenség, vagy a dolgoknak milyen nagyfokú megnevelése kell ahhoz, hogy a 150 éves török uralomért a protestantizmust tegye valaki felelőssé!?,... Ma, amikor már világosan látjuk, amit a vasvári

béke után már az akkori magyarság is látott, hogy az uralkodóház nem is akarta az országot felszabadítani a török uralom alól, nem volt hajlandó érte áldozatot hozni, az ország pusztulása teljesen hidegen hagyta területét a töröknek Bécs ellen, vagy az örökös tartományok ellen intézett támadásai levezetésére szolgáló eszköznek tekintette. Ezért nézték seregei tétlenül a török pusztításait és oszoltak el tétlenül mindannyiszor, valahányszor Bécs veszedelme megszűnt. Ezért kellett meghalni Zrinyi Miklósnak, segítség nélkül maradni Egerben Dobó Istvánnak stb. Ezért nem segítette a magyar vezéreket, sőt akadályozta munkájukat, néha egyenesen eltiltotta a védekezést s állandóan fizetés és élelem nélkül hagyta a végvári magyar őrségeket. Még az 1683-ban Bécs alatt a törökön nyert döntő győzelem után sem volt hajlandó az uralkodó a háborút tovább folytatni s békét ajánlott a megvert ellenségnek épügy, mint a szentgothárdi győzelem után, dacára a pápa és Buonvisi nuntius minden öröklődésének s a dolog azon fordult meg, hogy a török nem akart békülni s ugyszólván akarata ellenére hajtotta bele a császárt a háboruba, mely végül is a török teljes kiűzésére vezetett.

És hogy mennyire nem voltak semmi tekintettel a töröktől való visszahódítás harcaiban és azután sem a magyarság érdekeire, mutatja az a mostoha bánásmód, amelyben a magyar katonaság a hadjáratban részesült, dacára vitézségének; továbbá a kegyetlen pusztítás, amit a felszabadított területen a seregek elkövettek, amikor egész vidékeket tettek vadonsivataggá és végül a magyarság kiirtására azon a területen is alkalmazásba vett módszer, amely ott is a vallásüldözésben, zsarolásban és egyebekben oly fokot ért el, hogy a lakosság csakhamar visszakívánta a török uralmát, mert amint egyik történetírónk megjegyzi: a mult eszményi állapotnak tünt fel a jelenhez képest. Nem kisebb emberek ismerték el és szólaltak fel a lelketlenségek ellen, mint Lajos badeni ögróf és Eugen savoyai herceg, hies hadvezérek és maga Buonvisi nuntius is kiméltre intette a császárt a magyarok iránt, de mindez hiába volt, a vallásüldözés is folyt tovább egész kegyetlenséggel; a nép kiszípolozása meg oly fokot ért el, hogy a felszabadított területek lakosságán 7 év alatt több adót hajtottak be, mint amennyit a töröknek 100 év alatt fizetett együttvéve.

Ilyen körülmények között indult meg és ment végbe az országnak a török uralma alól való felszabadulása és ilyen helyzetet teremtett.

Ha mindezeket tudjuk és a szemünket szándékosan be nem akarjuk hunyni a tények előtt, akkor bátran kimondhatjuk, hogy a török uralom 150 éves fennállásának oka bármi lehetett, csak a protestantizmus nem. Ellenben oka volt az a politika, amely részint elvakult fanatizmusból, részint az uralom féltéséből előbbvalónak tartotta a külföldön is, Magyar-

országban is a protestantizmus kiirtását, mint a pogány török visszaverését, amely politika létrejövételében legnagyobb részük volt az ellenreformációt sugalmazó és vezető jezsuitáknak. Csak az I. Lipót kormányát kell e tekintetben szemügyre vennünk, hogy belássuk, miszerint a császár szüklátkörü, alacsony észjárású jezsuita és szerzetes gyóntatói micsoda mérhetetlenül káros befolyást gyakoroltak a császáron át az összes, uralma alatt álló országok és népek sorsára annyira, hogy a Bécsben tartzkodó nuntius, sőt maga a pápa is kénytelen volt felemelni szavát ezek káros befolyása ellen, Savoyai Jenő pedig egyenesen azért aggódott, hogy a Habsburg-család elveszti a magyar koronát a jezsuiták miatt.

Elismerjük mi is, hogy súlyos iga volt a török uralma, „*amely — amint a szóban forgó könyv írója mondja — csaknem teljesen elsorvasztotta a magyarságot, elpusztította kulturánkat, gyönyörű művészi emlékeinket*“, de azt is meg kell állapítanunk a rideg tények alapján, hogy ugyanolyan veszedelem fenyegette az idegen uralkodócsalád részéről a magyarságnak mindama javait s a magyar protestantizmus ellen indított kegyetlen üldözések épugy a sir szélére juttatták a magyarságot, mint akár a török hódítások. Az u. n. felszabadító háborúkban pedig és azután oly irtást végeztek a felszabadító császári hadak, hogy az határozottan felülmúlja a török idők pusztulását is. Csak 1686-88-ig egyedül Kecskemét környékén 10 virágzó falut pusztítottak el így s a Duna-Tisza közén néhány városon kívül minden elpusztult s a föld műveletlen maradván olyan vadonná vált, hogy a bozótokon át a lovasságnak kellett utat törni a hadsereg gyalogsága számára. De többé-kevésbé így jártak más vidékek is. Elpusztult pl. Békés megye egész területe. Komárom és Székesfehérvár között 1688-89 telén öt falu népét üldözték az exekució az erdőbe s az uton elmaradt gyermekek egészálíg megfagytak. És ez az időszak az ideje a Carafa gyászos szereplésének is, amit részletezni itt most nincs idő. Még az állatállomány is annyira elpusztult, hogy 1695-ben pl. egyetlen vágómarhát sem találtak egész Felsőmagyarországon a kiküldött császári biztosok, pedig a török uralom alatt gazdag állatállomány volt. Bizony nem lehet minden pusztulást — régi szokás szerint — a törökre fogni, —állapítja meg egy jeles történétíró, —annyival is inkább, mert a magyar műkincseknek és műemlékeknek a Habsburg uralkodók semmivel sem voltak kisebb veszedelmére, mint a török. A török elől még meglehetősen menteni a műkincsek és műemlékek legnagyobb részét, de a kapzsi uralkodóktól és csatlósaiktól semmiképen. Bécsbe kellett vándorolniuk, hogy a nemzetre nézve örökre elveszenek. És pedig nemcsak I. Ferdinándtól kezdve Rudolf és I. Lipót idejében, de még III. károly is hordatta

Erdélyből is Bécsbe a magyar és római műemlékeket, még a sirköveket is.

A kultura pusztításában sem maradt hátrább az uralkodócsalád és az ellenreformáció lovagai, mint a török. Gondoljuk csak a kítőnő protestáns iskolákra, amelyeket elpusztított, bezárt, elüldözött az ellenreformáció türelmetlensége!! A kár szinte fel sem mérhető.

És ha tekintetbe vesszük azt, hogy a magyar királyság területén folyó vallásüldözés folytonosan a protestantizmust fogyasztotta, sorvasztotta, a töröktől visszafoglalt területen pedig csaknem teljes egészében a kálvinizmus pusztult: igazán lehet csudálkozni a szóban forgó könyv írójának azon az okfejtésén, mely egyenesen a *kálvinistákat kárhóztatja azért, hogy a puszta területeket nem tudták benépesíteni, hogy nem volt emberfölségük*. Kárhóztatja azért, mert a szakadattan üldözésekben elmertek vérezni, megfogytak és megmertek halni.

Ime hová ragadja az embert a képződéds, vagy a roszakarat?!... Pedig tudnia kellene, hogy volt neoequistica-comissio is, mely egyenesen a birtokoknak idegen kézre való átjárszását munkálta és van I. Lipótnak 1701-ből egy olyan rendelete is, amely a visszafoglalt területen csak a katolikusoknak enged szabad vallásgyakorlatot. Ezek mind nem arravalók voltak, hogy a kálvinistáknak azon a területen megkönnyítsék a megtelepedést és megmaradhatást, mégha meg nem fogytak volna is, ha el nem véreztek volna is az apokaliptikus szenvedésekben.

Foglalkozhatnék még e könyv több ilyen ferde állításával, de legyen elég ennyi. Ezekből megláthatjuk, hogy hogyan dolgozik ma a történelmi átértékelés egyik módja. Ennyi is elég annak meglátására, hogy megdönthetetlennek hitt, vérhullással megpecsételt, sok nemzedék szenvedésével megszentelt régi igazságainkat, hatalmas erőforrásunkat milyen könnyen elferdítik, hamis beállításban milyen könnyen megöröllenítik s egy új nemzedék ragaszkodását a régiekhez milyen hamar megszakíthatnák!!... Ezért kell éberren vigyáznunk!

Nekünk a multból sok anyagi örökségünk nincsen. De vannak drága és becses *igazságaink*, amelyek mellett nagy nemzedékek tettek bizonyosságot. Ezekből semmit nem szabad elveszni engednünk, mert azoknak minden porszemére szükség van a jelen építésére és a jövő számára.

(Folyt. köv.)

Szőke István.

Ravasz László komáromi látogatása.

Március utolsó vasárnapján ünnepi órája volt a lelkünknek. A ma élő legnagyobb magyar ref. igehirdetőt személyesen volt alkalmunk hallani komáromban. Nem ismeretlen ő

előttünk, sokszor megnyitottuk már előtte a lelkünket, sokszor vezetett már bennünket a kegyelem trónja elé. A rádiós istentiszteleten mondott beszédei szlovenszkoí református köreink előtt is igen kedveltek, sőt a más vallásúak is igen szívesen hallgatják azokat. Így azután az itteni szellemi s egyházi életünk irányítására is óriási hatást gyakorol. Nem is lehet megmondani, hogy hány közönyös, sőt talán kimondottan hitellen gondolkozású lelket hangolt át s nyert meg a keresztyénség számára. Bátran megmerjük kockáztatni azt az állítást, hogy a rádiós prédikációi révén Ravasz püspök nagyobb hatást gyakorol az itteni intelligens ref. közönségünkre, mint mi szlovenszkoí lelkipásztorok sokan együtt véve.

Ravasz László azok közé a kivételes személyiségek közé tartozik, amilyent csak minden évszázadban talán egyet adott nekünk az Isten. Univerzális tudású tehetség, amellet mélységesen komoly hívő lélek. Túl nő a mi kereteinken és nemzetközi viszonylatban is vezéregyéniség. Azok közé tartozik, akik a magyar ref. egyházunkat bekapcsolták nyugat ref. egyházainak szellemi közösségébe. Több egyetem díszdoktora, külföldi ref. egyházak vezető egyéniségei is úgy tekintenek reá, mint kivételes tehetségre. Nemzetközi konferenciákon és tanácskozásokon is döntően esik latba az ő véleménye.

Hogy mit jelent nekünk magyar reformátusokra nézve az ő személyisége, talán most még nem is látjuk egészen világosan. A ref. szószék tekintélyét s az ígehirdetés nivóját magasra emelte. Magyar ref. egyházunk lelki megújodása szorosan össze van növe az ő nevével. Proféta lélek, vezér egyéniség, a mai ref. egyházi életnek ő adta meg az irányát. A ref. lelkiébredés nélküle elképzelhetetlen. Ravasz László mély hite, csodálatos hatású személyisége volt az, amely a különböző irányú és orientációju evangélizációs mozgalmakat közös nevezőre hozta és Sebestyén Jenővel együtt megindítója lett az egyházas jellegű, határozottan ref. színezetű evangélizációnak. Különösen a tudományosan képzett ref. intelligenciánk lelki életére gyakorolt döntő hatást. Hogy ma már beszélhetünk egyházas érzésű és gondolkozású ref. intelligenciáról, az az ő munkálkodásának eredménye.

Érthető tehát, hogy nagy várakozás előzte meg a komáromi látogatását. Mikor az Igét hirdette, csodálatosan megnyitak a lelkek, minden szava a lélektől jött s a lélekhez szólt. Istentől gazdagon megáldott órák voltak a számunkra, amit az ősi komáromi gyülekezet templomában eltöltöttünk. És mikor Isten kereső lélekkel hallgattuk a szavát, nem az embert láttuk nagynak. Ravasz László minden nagysága eltűnt a szemünk elől, csak azt láttuk, hogy nagy az Isten, a ki embereken keresztül dolgozik a világon és végtelen hálát éreztünk a Teremtő

íránt, hogy ilyen jó volt hozzánk, nehéz utat járó, befelé könnyező magyar kálvinistákhoz, hogy a legválságosabb időben Ravasz Lászlót adta nekünk, hogy a mi lelkünket odavezesse a kegyelem trónjához, megtanítsa hinni Istenben, meghódolni úgy előtte, hogy Isten Királyá lehessen a magyar szivekben!

Zsemlye Lajos.

Egyházlátogatási foglalkozás 1864-65. évben.

(Eszméltetésül főt. Péter Mihály püspök ur legközelebbi körleveléhez)

Az egyházlátogatók előre tudatván az egyházakkal, s a kinevezett állandó Választmány tagjaival indulásuk s megérkezésük idejét, midőn valamelyikbe azok közül bémennék, azelőttük megjelenendő egyháztagjait köszöntve s azoknak a látogatás kettős célját röviden előadva, igyekezzenek:

1.-ör *Tudomást venni az egyház vallásos és erkölcsi állapotjáról.* Itt,—kikerülve az egyházi szolgálatszégyenkőre állító minden kérdéseket—, járjanak végire, ha van-e kellő sikere a vallásos oktatásoknak? szeretik-e a hivek az Isten házát? gyakorolják-e a közönséges isteni tiszteletet? nincsenek-e templomkerülők s botrányos életűek közöttük? s ezek irányában gyakorolhatik-e kellő fegyelem? Az ifjak és leányok nem hanyagolják-e el a vallás oktatási órákat? s van-e felügyelet arra, hogy ezek el ne mulasszák azokat? Van-e jó rend az egyházban s nem terjed-e annak tagjai közt az erkölcstelenség? A jó rendet fentartani, az erkölcstelenség terjedésének gátat vetni, az iljakra felügyelni s illő fegyelmet gyakorolni az egyháztanácsnak állván tisztében: vannak-e az egyháznépességéhez képest illő számmal egyháztanácsosok? Tárgyalják-e az efféléket összeüléseikben? Végrehajlják-e határozataikat? szóval: teljesítik-e hiven köteleességeiket?

2.-or Különös gondot fordítsanak az iskolák állapotának kitudására. E tekintetből... járjanak végére... megszerezte-e az egyház a szükséges vezérkönyveket? hogy (a tanító) azokat olvasva magát tökélyesíthesse? szorgalmas-e a tanításban? a lelkészitől illő függést el ismeri-e?... Van-e és kicsoda a helybeli iskola felügyelő?... fel van-e szerelve az iskola a szükséges taneszközökkel? s mikkel?...

3.-or. Minthogy a szolgálat méltó a magabérére, kérdezzék meg, teljesítette-e az egyház e részben kötelezettségét...

4.-er. Az egyház jóvedelmét s annak mikénti kezelését illetőleg: nézzék át figyelemmel a gondnoki számadást és ha az az egyház tagjai előtt a rendelet szerint felolvastatván, azoktól jóváhagyatott, azt, nevék alá írásával erősítsék meg. Ha az egyháznak tőke pénzei vannak,

tanulják ki, biztos helyre vannak-é azok kiadva? rendesen kamatoznak-é? Az egyház ládája a paplakon tartatik-é? jó gondviselés alatt áll-é? a lelkész ellenörkődik-é a gondnok irányában a pénz kezelésében?...

5-ör. Az egyház épületei mily karban vannak, tekintsék meg...

6-or... (a köteles járulékokat) a kezüknél levő kimutatás szerint a múlt évre bévegyék...

8-or. Tudják meg, ha valjon az *áhitatosság órájának* azon darabja, melyet az egyházmegye még 1834-ben minden egyháznak kiadott, meg van-é valósággal?... a *főtiszteletű Superintendia által kiosztatott Ujtestamentom meg van-é minden iskolában? (!!!)*

11-er. Azon egyházakban, hol papi s iskola tanítói özvegyek, vagy árvák vannak, ezt minden egyházban megtudakolják, ha vannak-é, a papi özvegy-árva és deficiensi tárból a múlt évre eső... illetőségüket osszák ki...

14-er. Azon lelkészek és tanítóktól, kik még eddig egyházmegyei könyvtárunkra semmit nem fizettek... akik már egyszer fizettek... az egyházaktól szintén az egyszersmindenkorra rájuk kivetett összeget, most fogják bevenni a kimutatás szerint...

15-ör. Az országos evangy. *árvaegyletre* is, noha nem hirdettetett, de kérő levél lévén hozzánk intézve, ... minden egyházban kell reá valamit eszközölni.

18-or. Tdó Czelder Márton ur két ifju Timótheust kér és keres segédül magához, ha találkozni, kivált az ifju segéd és helyettes lelkész urak közt, ki belső hivatását követve, magát fel ajánlaná a missiói sz. hivatalra, arról engemet értesítsenek.

19-er. Stein János „erdélyi prot. irodalom termékek” jegyzékét a lelkészek közt ki kell osztani.

21-er. A sz-i lelkésznek, mint körlátogatónak meg kell mondani, hogy a z-i, p-i j-i és b-i iskolákat is látogassák meg s tegyenek jelentést stb. stb. Közli: —vess.—

A K. I. E. konferenciája Debrecenben.

A Keresztyén Ifjusági Egyesület hívó szavára, több mint 200 fiatalember, diák és nemdiák gyült egybe most március 23—24. és 25. napjain. Nagy események voltak ezek, melyeknek hatását csak később fogjuk érezhetni.

Vasárnap, 23-án, 10 órakor a nagytemplomi istentiszteleten vettek részt, 12 órakor az általános tisztújító közgyűlésen. Az új tisztikar a következő: elnökök: Kardos Zoltán nagykereskedő, Uray Sándor református lelkész; ügyvezető elnök: dr. Jánossy Gyula belklinikai tanársegéd; főtítkár: Laky László; títkár: Pusztay József; pénztáros: Bencsik Endre tisztviselő; jegyző: Madarász József theologus; könyvtáros: Szabó Imre kereskedősegéd; háznagy: Kertész Dániel közgazd. hallgató; pénztári ellenőr: Radetzky Béla pénzügyi számtiszt; a számvizsgálóbizottság tagjai: Nyiri Béla p. ü. számtiszt, Varga Pál kollégiumi főszámvevő és Vizeli Kálmán tisztviselő. Közgyűlés után közös ebéd a vendégek tiszteletére a „Kispipá”-ban. Délután megtekintették a vendégek az egyetemet és a város nevezetességeit. Este 8 órakor a kollégium disztermében „Magyar est” volt, amelyen csak magyar szerző, magyar tárgy és magyar lélekhez szóló szerzeményei kerültek műsorra. A tanítóképzőintézet nagyfelkészültségű, szépen fegyelmezett zenekara játszott Bodnár Lajos zenetanár, karnagy irányítása mellett egy magyar vigjáték-nyitányt; Kertész Dániel Oláh Gábor „Patkánybűvölő” és Erdélyi József „Dal a Bakony alján” c. verseket adta elő mély átérzéssel. Bencsik Árpád református tanító több magyar népdalt énekelt, nagy tapsokat aratva. Dr. Karácsony Sándor budapesti tanár és író szólott arról a kérdésről, hogy „Hol sikkadt el magyarságunk”. Nagy vonásokban rajzolta meg a magyar történelem viharos, küzdelmes századait, kiemelve, hogy először ott sikkadt el magyarságunkból egy darab, amikor a nyugati kereszténységhez csatlakozott István király. Attól kezdve mindig több sikkadt el magyarságunkból. Gyönyörűen szerepelt ezután a MANSz Erzsébet vegyeskar P. Nagy Zoltán Új talpramagyarjával, Csösz László karnagy kitünő vezetése mellett.

Laky László zárószavai után a tanítóképző zenekara magyar indulókat játszott. Ez az est mintegy nyitánya volt és hangulatadója az egész konferenciának.

24-én, hétfőn, áhitat vezette be az előadásokat, amelyet Uray Sándor, az egyesület elnöke tartott. Ezután délelőtt Szabó Imre „A felkészületlen nemzedék”, Dr. Karácsony Sándor „Osztályharc az ifjuság között”; délután pedig Juhász Géza „Életünk az irodalomban” és Szőnyi Sándor „Akik semmiből lettek nagygyá”; 25-én, kedden pedig délelőtt dr. Mérey Sándor: „Az ifjuságnak ki kell tombolnia magát”, Muraközy Gyula: „A táltosfiu”; délután: dr. Weis István „Az ifjuság kenyérvéradése”, dr. Révész Imre „Az új magyar társadalom” címen tartottak előadást.

Az egyes előadások után önkéntelenül előtörő felszólalások és mély bizonyágtételek mind azt mutatják, hogy az összegyűjtő kürt szó nem hiába hangzott el. A kigyúlt arcok, csillogó szemek és az állandó néma csend pedig arról szólnak, hogy a mennyei szél ereje az előadók lelkén és szívéen keresztül célba talált. Minden egyes előadás úgy hatott, mintegy elnémíthatatlan riadó azokhoz, akik nem elégsznek meg a pusztá jelszavak hangoztatásával, hanem szolgálni, küzdeni s ha kell, szen-

vedni is készek a szebb, boldogabb jövődöben, amely gyümölcseit a másik világ, az Isten világa számára termi.

Nagyon felemelő volt a konferencia fővédnökénél: dr. Baltazár Dezső püspök urnál tett tisztelegése annak a 12 tagu delegációnak, akik a vidéki helyeket és Debrecen ifjúságát képviselték. A küldöttség vezetője: dr. Szönyi Sándor ceglédi gimn. igazgató üdvözlő szavai után, a Főtiszteletű úr igen megindítóan nyilatkozta ki az ifjúság iránti szeretetét és messzemenő támogatását ígérte a KIE munka számára. Az utolsó konferenciái előadáson a Püspök ur maga is résztvevett és üdvözölte a megjelenteket, akik nagy lelkesedéssel válaszoltak az üdvözlésre. Ugyancsak tisztelegő küldöttség jelent meg dr. Vásáry István polgármester urnál, aki maga már ismerve a KIE áldásos munkáját, további jóindulatu támogatását ígérte.

A konferencia nagy reménysegeket nyitott meg a debreceni KIE munka számára és mindenki felfigyelve várja a legközelebbi eseményeket. (Vasárnap.)

H I R E K

— **A Református Biztosítási Iroda** központi választmányának f. év február 26.-án megtartott ülésén az 1929. év elszámolásai jóváhagyást nyertek, miáltal a Református Biztosítási Iroda az egyes egyházkerületek pénztárába összesen: az elemiágazat részéről Kč. 15.309.96, az életágazat részéről 3.349.29 összesen Kč. 18.659.25 utalt át az előző évi Kč. 16.662.32-el szemben. Ezekből is látható, hogy az Egyetemes Egyház jövedelme évről-évre gyarapodik, annak ellenére, hogy még távolról sem részesül a Biztosítási Irodánk abban a támogatásban, melyet minden református ember részéről megérdemelne. Támogassuk minden erőnköböl Egyházunk ezen intézményét, mert minél jobban segítjük, annál szebb anyagi eredményt fog az Egyetemes Egyház javára elérhetni. A jégbiztosítási idény közeledik, a református gazdaközönség tartsa kötelességének biztosítását saját biztosítási irodánknál feladni.

— **Tudományos theologiai konferencia Erdélyben.** A kolozsvári theol. Fakultás ápr. 23-26 napjain Nagyenyeden tudományos theol. konferenciát rendez, amelyre az egyház vezetőit, lelkipásztorait, tanárait meghívja. A konferencián a következő kérdések kerülnek tárgyalásra: „A dialektikai theologia, mint a theologiai irányok korrekciója” (dr. Tavaszy Sándor); „Theologiai

feladatok Erdélyben.” (dr. Makkai Sándor); „Az exegesis problémái.” (Maksay Albert.) „A kijelentés és a pedagógiája.” (dr. Imre Lajos); „Az igehirdetés tényezői.” (dr. Gönczy Lajos).

— **A tiszántuli egyházkerület Degenfeld Pál** grófit választotta meg főgondnokává, akinek működése elé a legnagyobb bizalommal és legszebb reményekkel tekint az egész egyházkerület.

— **A Petőfi Társaság** márc. 8-án tiszteletbeli tagiává választotta dr. Antal Géza püspököt, aki kiváló érdemeket szerzett Petőfiköltészetének Hollandiában való megismertetése körül.

— **A Clevelandi Első Egyház** dr. Herczegh Józsefet hívta vissza lelkipásztorául, aki hét évet szolgált Amerika eme legnagyobb és legrégibb magyar református egyházában. Állásáról az elmúlt év őszén mondott le, elfoglalván a pápai theológián a gyakorlati tanszéket. A clevelandi hívek szeretete most ismét őt hívja vissza a pályázók mellőzésével a lelkészi állásba.

— **Gaál Ferencz** poroszloi lelkésznek e hónapban jelenik meg predikációs könyve „Az élet beszédei” címen. A kötet 240 oldalon 22 vasárnapi 22 ünnepi és 8 alkalmi egyházi beszédet tartalmaz. Ára füzve 5.20 P., kötve 6.4 P.

— **Tárnok Gyula** s. lelkész — amint a Kis Tükör — írja megkapta az államsegélyt. Az a körülmény tehát, hogy valaki a losonczy theol. szemináriumban végezte tanulmányait, nem lehet akadálya az államsegély kiutalásának.

— **Kirnbaur Gyula** ev. ménhárdi lelkész egy szászországi egyház választotta meg lelkészének. Nevezett 22 évig volt lelkész (ebből 18 évig Ménhárdon) s kénytelen kivándorolni, mert szolgálati éveiből csak kettőt akarnak elismerni s a kongruába s a nyugdíjába beszámítani...

— **Száz éve lesz**, hogy a budapesti Kálvintéri református templomban, ahonnét most a rádió dr. Ravasz László püspök és társainak beszédeit röpíti világgá, elhangzott az első prédikáció. 1830 Medárdus hetének vasárnapjára haladt annyira a templom építése, hogy a kicsiny pestvárosi református egyház bevonulhatott az Istenházává szentelt falak közé.

— **A kolozsvári Nőszövetség közgyűlése.**
A kolozsvári református nőszövetség március 9-én tartotta meg rendes évi közgyűlését. A közgyűsen a tagok meleg érdeklődéssel vettek részt és hallgatták meg a végzett munkáról előterjesztett jelentéseket. A gyűlésen dr. Makkai Sándor püspök is megjelent és beszédet tartott, amelyben az egyházkerület elismerését és köszönetét tolmácsolta a kifejtett odaadó munkásságért. Az egyházköztség nevében Vásárhelyi Boldizsár tb. esperes lelkész méltatta a nőszövetség munkájának az egyházköztség életében való áldásos hatását. A kolozsvári nőszövetség valóban olyan szép és értékes munkásságot fejtett ki az elmúlt év folyamán, hogy annak adatai a legteljesebb elismerést váltják ki. Csak egy tételre utalunk az egyesület buzgó enőknője, Makkai Sándor püspök neje buzgó munkatár-saival félmilliót kitevő összeget gyűjtött az iskolák segélyezésére, amelyből a kolozsvári nőszövetség tudott támogatást nyújtani a fiu és leányközéppiskoláknak, elemi iskoláknak -s ezenkívül rendkívül nagy összeget fordított a nőszövetség szegény segélyezésekre, szegény gyermekek támogatására.

— **Postakönyvek, Iktató könyvek, (már bekötve) gondnoki számadási és költségvetési ivenk, választók névjegyzéke, nyugták, elismervények, szavazólapok, anyakönyvi lapok és kivonatok: kereszteleési, házassági és halotti; jegyzőkönyvek, naplók, pénztári könyvek, nagy és kislaku főkönyvek, mindennemű irodai papirook és irodai felszerelések állandóan raktáron vannak** **Heiman Vilmos** könyv és papirkereskedésében **Velké Kapušany.**

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A kálosai (kálósa nižnia) ref. egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Fizetése: 1., Lakás, melléképületekkel, 5 kb. 312□-öl szántó föld és rét, melynek adóját az egyház fizeti. Munkaváltság 70 kor, 15 köből ösi életnemű, 10 köből zab, 16 méter tűzifa beszállítva, 4 drb marhalegeltetési jog. Stóla az egyh. ker-i határozat szerint. Államsegély. Kötelessége: Az I-VIII. osztályu növendékek tanítása, kántori teendők végzése, akadályoztatás esetén a lelkész helyettesítése. Pályázhatnak állampolgársággal, nostrifikációs vizsgával bíró férfitanítók. Tanítási nyelv magyar. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt pályázati kérvények 1930 április 14-ig bezárólag a ref. lelkészi hivatal címére küldendők Kálósa-Kálósa-nižnie župa XIX p. Fige. *Ref. Presbitérium.*

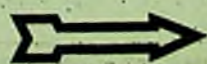
Pályázat. A királyhalmeci ref. egyház pályázatot hirdet helyettes kántor-tanítói állásra. Javadalma: 1., Lakás, melléképületekkel; 2., 13.714 kat. hold szántó föld; 3., 5 köből buza, 15 köből rozs; 4., Kézpénz: 243 Kor.-nak a helyettesítési időre eső hányada. Kieszközlendő államsegély. A helyettesítési idő legalább az iskola év vége. Amennyiben kántor-tanító nem pályázna — tanítók és tanítónők pályázati kérvénye is figyelembe vétetik. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények Ref. Lelkészi Hivatal Királyhalmec címre küldendők. A pályázati határidő jelen pályázati hirdetemény megjelenésétől számított 14 nap. *Ref. Presbitérium.*

Ingyen Rádiót!

Rádió Braun Užhorod, Rašin u. 2.

Rádió szalon Rákóczy ucca 19.

Ingyen felszereljük a Philips csodagépet, 14 napra, bemutatásra. — Régi megbízható cég vagyunk, de rádiót csak most árulunk, mert a rádió már tökéletes. Régi árunk tehát nincs. — Külön rádió szalon van, ahol minden gép meghallgatható és kipróbálható. — — — — — Kedvező részletfizetési feltételek.

E lapra hivatkozók 5 %-os árengedményben részesülnek.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
P O Z S O N Y,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

úri és papi szabó
Miskolczy Lajos
U n g v á r, R a d v á n c i u c c a 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALASTOKAT, pr-
 asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
 1810.

H A L T E N B E R G E R K A S S A.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, füg-
 gönyők stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

DUNA-BANK Központ : Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

886 Jókai u. 18.
 "Kis Tükör" szerkesztősége
 Komárno

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Magyarországi Református Egyház. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Právnické ústředí. známek povoleno ředitelství pošt. a telegr. v Košicích g 34.370/V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Verké
Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Virágvasárnap.

Luk. 19. r. 38—45. v.

„Aldott a Király, ki jó az Urnak nevében!
Békesség a mennyben és dicsőség a magasság-
ban!”

Minden esztendőben megújuló kép: az ör-
vendező népsokaság között diadalmenetet tartó
Jézus!

A jelek azt mutatják, hogy győzelme teljes
és tökéletes. Körülötte nagy, lelkes sereg,
melynek viharzó lelkesedése úgy lesöpri ellen-
ségeit a szintérről, hogy csak titokban, lap-
pangva szöhetnek tovább gonosz terveiket.

A jelek azt mutatják, hogy a keménynyaku
nemzetség végre megtört s elfogadja a Krisz-
tusban megjelent szabaditást. A Messiás hire,
neve bejárja az ország minden vidékét, min-
denfelé tömegeket mozdit, lelkeket ragad meg
és ezen a napon az eddig rideg, komor fővá-
ros is megnyitja előtte kapuit; utcáit, tereit
egyetlen boldog érzés uralja, mely ebben az
örömkialtásban csattan ki: „Aldott a Király,
ki jó az Urnak nevében! Békesség a mennyben
és dicsőség a magasságban”.

A jelek azt mutatják, hogy a régen várt,
jobb jövő megérkezett, a próféták minden szép
álma valósággá lesz, megvalósul az Istennek
ama boldog országa! ...

Nincs olyan hatalom, amely az ígéretek be-
teljesedésének most már utjába álljon! ...

„És mikor közeledett, látván a várost, sira
azon.”

Igen! A meg-megújuló virágvasárnapi kép-
nek elmulthatatlan alakja: a körülrajongott Ki-
rály ... sír, az ünnepelt Messiás ... könnyeket
hullat, a Krisztus arca a tomboló öröm köze-
pette is ... szomorú.

Ezek a könnyek, ez a szomorúság, előre-
vetett árnyékai a közeli komor jövőnek, ami-
kor a lelkes örömkialtást vért szomjazó rivalgás
váltja fel, amikor a dicsőségtől körülrajongott
főre töviskorona kerül, amikor a hódolattal
fogadott Király vércseppel verejtékezik, amikor
a Golgothán keresztetek emelkednek és azután ...
elvégeztetelt!

Mert az a nép nem akarta megismerni azo-
kat, amik az ő békességére valók!

Ha a Messiás nem úgy jött, ahogy ők vár-
ták; ha nem olyan, amilyenek ők képzeltek;
ha nem olyan javakat hozott, amilyenek után
ők vágytak: hát megölték! ...

Igy történt kétezer évvel ezelőtt! És
ma?! ...

Ma sincsen másképen!

Pedig az a Krisztus azóta egy egész világot
teremtett, történelmet alakított, kulturát átha-
tott, az emberi társadalomnak egészen új képet
adott s a XX-ik század embere mégis ott áll
ma is, ahol az első virágvasárnap ünneplő nép-
tömege, szánalomra méltóan, vakon botorkál
egy kárhuzatos, szomorú vég felé csak azért,
mert ez sem ismeri, nem akarja ismerni azokat,
amik az ő békességére valók.

A külső jelek szerint minden rendben lát-
szik ma is épügy, mint régen, de a valóság
nagyon szomorú épügy, mint az első virágva-
sárnapon.

A harangok ezrei zugsnak, a keresztyének
milliói ünnepet ülnek, hozsánnát kiáltanak, a
templomokban Róla prédikálnak, bebocsátják
a városok kapuin, a falvak utcáira ... csak
épen a szivekbe nem. Nagy sokaság követi,
lelkesen ünnepli, amíg áldozatba nem kerül,
de amikor megszólal a figyelmeztető hang:

„aki én utánam jön, tagadja meg magát, vegye fel az ő keresztyét”; amikor ostort vesz a kezébe, hogy elvégezze tisztító munkáját; amikor ítéletének ostroma megsuhan egy-egy kedvenc bűn felett; ma is azonnal „kezdenek sokan hátraállani” és csak kevesen kísérik el a Golgotháig, a keresztyig,

Siratnivaló a ma emberének sorsa is!

A bűnök tengerében vergődik egy egész világ, a bűnök miatt rászakadt átok sulya alatt nyög egy egész korszak népe, keresi a szabadságot kétségbeesve mindenfelé csak éppen arra nem megy, amerre a szabaduláshoz egyedüli útja vezet, amerre az egyetlen Szabadító hívja: Kövess engemet!

Mi lehetne más vége ennek az embernemzedéknek, mint a pusztulás, a földrepiportatás!?... Akárcsak az első Virágvasárnap népeinek!

Itt nem segít semmi emberi bölcselkedés és mesterkedés és sem népszövegségek, sem gazdasági, sem leszerelési, sem egyéb konferenciák nem tudtak és nem is fognak tudni hozni a beteg világnak egy szemernyi enyhületet sem, mert a gyógyulás csak a Krisztus által meghódított, megtisztított szívek, a Krisztus uralma alá helyezett, megújult emberi életek által lehetséges.

Ilyen-e a te életed?... Ma meddig követed Őt?... Bemégy-e vele a templomba is, ahol a pénzváltók asztalait feldönti s ahonnan a kufárokat ostorral üzi ki?!... Bebocsátod-e szivedbe, hogy ott is ítéletet tartson bűneid felett?!... Azt mutatja-e életed, hogy szüntelen vele jársz, vagy csak prédikálsz... Róla, csak szépeket olvasol... felöle, csak lelkesedsz... Érte?!... Bizonyoságot teszel-e Mellette akkor is, ha népszerűségbe kerül, ha talán egy „jó paróchiát” elveszítene is miatta, ha veszedelme jutna állampolgárságod, vagy éppen a kongruád?!...

Mert ezen fordul meg minden! Csak ha kitartunk Mellette következetesen mindvégig, ha követjük Nagypénteken is: csak úgy érhetjük meg a Husvét diadalát!

Ez a beteg világ is-vagy így gyógyul meg, vagy elvész gonoszul bűneiben! Nincs más lehetőség!

Ez a virágvasárnap prédikációja az Urnak 1930-ik esztendejében! Sz. I.

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissárai diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Nem lehetetlen, hogy valaki ezek után is abban a véleményben van, hogy a történelem átértékelésének ez a módja nem jelent különösebb veszedelmet, mert hiszen egyházunk nagy küzdelmei és eredményei, vagy nagy

alakjai emlékének elhomályosítása, kisebbitése, vagy teljes elvitatása s az arra való törekvés mindig megvolt az elfogultabb kath. egyházi írók részéről, tehát most is csak egy ilyen elfogult, tipikus felekezeti szemüvegen néző és látó munkával állunk szemben, amelyet megszokhattunk már régóta s amelynek eredménytelensége, reánk nézve veszélytelensége biztosra vehető most is, éppen igazágtalan tulzásokai és egyoldalúsága folytán annyival is inkább, mert az ilyen egyházi célokat szolgáló munka ugyanis csak bizonyos körnek vagy közösségnek olvasmánya marad s így hatása is csak szűkebb téren érvényesül, tehát nem lehet döntő jelentősége. Az ebben érintett kérdéseket is eldönti az előítéletektől mentes, részrehajlás nélküli világi történetírás, mely szabadon minden mellékkörülménytől, tisztán az igazság kiderítését célozza, amelynek nincs szüksége felsőbb hatósági jóváhagyó záradékra, mint amilyen ott diszeleg a fentebb tárgyalt egyházi író műve végén.

Az igazi veszedelem akkor áll be, amikor ez a szabad, a tiszta igazság szolgálatára rendelt tudomány is megfélekedezik nagy feladatáról s ezen tudomány munkásai is mellékes célok szolgálatába tévednek s nem az igazságért, hanem annak ellenére, rejtett célok érdekében dolgoznak és így szinte lehetetlenül teszik a ma élő nemzedék tiszta látását, bizonyos jelenségekről és alakokról helyes ítélet alkotását s teljessé téve a szellemi élet zürzavarát.

A mai lázas beteg kor magyar történetírása már ezen a ponton áll. A magyar történetírás egyetemi katedrán ülő professoroktól produkál olyan műveket, amelyek magukon hordozzák a szellemi élet már említett betegségeinek kétségbevonhatatlan jeleit.

Oly önkényesen bánnak a hiteles történelmi adatokkal, agyonhallgatással, megcsonkítással, csoportosítással, hozzájuk fűzött lehetetlenül merész következtetésekkel, kirostálással, hogy a tárgyalt történelmi jelenség, vagy alak tetszésük szerint alakul, változik, módosul csak éppen az igazság sikkad el.

És pedig a dicsőség annál nagyobb, minél inkább sikerül a régi nézetnek pont az elenkezőjét „bebizonyítani” ilyen uton-módon, hogy minél nagyobb legyen a szenzáció, a botrány, ennél fogva a közönség érdeklődése, a könyv kelendősége, no még az illető író hirneve. Az igazság mellékes, annak a keresése unalmas s a mai kor emberének ernyedt idegzetét nem igen tudja megrázni s nem tud lázas érdeklődést kiváltani.

Ezen u. n. átértékelő történetírók nem valószínűk tájékozatlansággal, vagy tudatlansággal, hiszen egyiknek-másiknak a tudományok gócpontjában viselt előkelő pozíciója is kizárja ezt, de annál inkább látszik munkájukon a célzatoság; az, hogy bizonyos körök érdekeinek szol-

gái és ilyenné tették az általuk művelt tudományt is, számítva a mai olvasó közönség tájékozatlanságára, no meg nem szabad ellelednünk, Burckhardt előbb említett szavait a válságos fordulók egyes alakjairól, melynek vége az, hogy „*e földön igazán csak a komizság halhatatlan.*”

Exempla docet. Minden további discussio helyett bemutatom az átértékelés leghirhedtebb mesterének, Szekfü Gyula bpesti egyet. professornak legujabban megjelent „Bethlen Gábor” című munkáját. Lássa meg kiki maga, hogy hogyan néz ki egyházunk és történelmünk e nagy alakja az átértékelés tükörében. Lássa meg kiki ennek a történetírói módszernek vakmerőségét, lelkiismeretlenségét, erőszakoltságát s ítélje meg a veszedelmet, amely ez irány győzelme esetén mai helyzetünkben az ilyen munkák hatásaképpen e megrendült idegzetű nemzedékre rászakadna.

Bevezetésében Ranke szavait idézi, aki mestere volt a történelmi tárgyilagosságnak, mert úgy igyekezett az eseményeket elmondani, amint végbementek, aki azonban azon tárgyak feldolgozását is a történetírók feladatának mondja, amelyre nézve az emberek már előbb pártokra oszoltak s ennél fogva senki sem nyul hozzájuk szívesen.

Szekfü szerint a magyar történetírás is elérkezett már arra a fokra, amikor ilyen feladatot is megoldhat, mert ma már a mai történeti módszerekkel minden történelmi alakot kilehet emelni a századok folyamán rárakodott kontroverz elemek közül és vissza lehet helyezni abba a történelmi talajba amelyből kinőtt.

Bethlen Gáborról — szerinte — a nagyközönség eddig semminemű megbízható történeti adataira nem támaszkodhatott, dacára annak, hogy a rávonatkozó adatok teljes egészükben ismeretesek. Bethlennek megfelelő részletes életrajza nincsen. Ami Bethlen életrajz van, az *hagyományos erdélyi és protestáns*, tehát elfogult, vagy a *szabadságkeresési rendszer* uralodik rajta, melynél fogva az *utóbbi félszázad az ő alakjába belekomprimálta mindazt, amit a modern konstitucionalizmusból és vallásszabadságból érdemesnek tartott a régmúltba visszavetíteni*. Így csináltak belőle ideális alakot, mivel hatalmába kerítette a történéseket a liberális szabadság ideológia.

Könyvének célja az, hogy történeti adatokat állítson össze s ezekből rekonstruálja a rég eltemetett fejedelem alakját a mai történet módszereivel.

Azután általános képet rajzol a XVII. századi európai politikáról, melyben a politikai törekvéseket, úgy az egyesekét, mint az államiakat, durva önzés vezeti, az erkölcsi, vallási frazeológia csak üres szólásmód, amely mögött a hitnek, vallásnak, erkölcsnek legfeljebb némi maradványa, csökevénye van. Vallásszabadság-

ról szó sem lehet, mert az alatt mindig csak a saját vallásuk szabadságát értették az emberek, mely mások vallásának elnyomását jelentette minden esetben. A történetírónak tehát *sok adatot félre kell tennie, mint használhatatlant és sokszor csak csekély számú adatból konstruálni meg a múltbeli történetet. A legkülönbözőbb kortörténeti, pszichológiai, politikai rostákat kell alkalmaznia az adatok kiválogatásánál.*

Ezután tárgyalja Bethlen Gábor gyermek és ifjúkorát, trónrajutását egészen uralma megszárdulásáig „*Bethlen Gábor kezdetei*” címen.

Árvaságra jutva Báthory Zsigmond udvarába jut, hol a *viharokat veszedelem nélkül állja ki*, hir és levélvivőnek használták. Székely Mózes mellé áll a Báthory Zs. távozása után s ennek leverése után török földre menekül. Uttörő szerepe van e tekintetben, mert eddig magyar ember csak mint rab kerülhetett oda. De a zavaros években *kiéleződött a nyugati magyar-erdélyi ellentét, mert a törvényes magyar király generálisa, Basta György a nemesi birtokjog revíziójára gondolt és a magyar nemes urakat egy csapásra akarta privilégiumaiktól és birtokaiktól megfosztani. Az életnek addig megszokott módja, a nemesi élet, szinte lehetetlenné vált Erdélyben.*

Bocskay felkelésekor hazatér, várakat foglal és az erdélyi határokat őrzi, de közelebbi viszonyba nem jut a fejedelemmel.

„*Bocskainak példátlan politikai sikere volt, hogy egész nyugati Magyarország ellenzésével szemben kiharcolta Erdély függetlenségét.*” Pedig az erdélyi középosztály arról tudomást sem vett, az urak meg nem kedvelték. Ellenzi Illésházy István is, Thurzó György is, sérelemnek fogják fel Bocskay koncepcióját. A török óhaját váltotta vele Bocskay valóra. Erdély függetlenségét ő nem szükséges rossznak tartja mint odáig tartották, hanem szükséges jónak. A kérdést geográfiai alapról nemzetire helyezte át. Bocskay azon terve, hogy Erdély védje a magyar vallási és politikai szabadságot, csak *légben lebegő motiváció*. Ezzel Bocskay Erdélyre egy rá nem illő nemzetpolitikai köntöst akart szabni. Ez csak az ő politikai sikereinek továbbvetítése a jövőbe.

Bocskay halála után az új fejedelemnek, Báthory Gábornak *első adakozó kedve nagy urrá teszi Bethlent*, mert neki adja Déva várát, de nemsokára menekülnie kell előle s a török most már egyenesen Erdély fejedelmi székébe ülteti be *hadsereggel kényszerítvén erre a választására Erdély rendeit*, lehetetlenné téve a szabad választást az u. n. *libera electiót*.

Az országban sikerül neki török segítség nélkül is rendet teremteni s azonnal hozzáfog hatalma neveléséhez, az állam jövedelmeinek fokozásához az erdélyi rendek rovására, akik nem mernek neki ellentmondani, még adófizetést is vállalnak; amit pl. a Habsburgok a

magyarországi rendekkel nem tudnak elfogadtatni.

A Habsburgok és a nyugati magyarok nyílt erőszakkal nem mervén ellene fellépni a török miatt, megindítják ellene az aknamunkát, a „*practica*“-t lázadások szításával s egyebekkel, amely azonban mind dugába dől s négy év alatt fejedelmi trónja megszilárdul.

Uralma létalapja a török jóindulata s ezért a török felé *őszintén* engedékeny, a császár felé ellenben csak diplomáciai *szinből*. Ez az őszinteség hiánya jellemzi Bethlent a császárral 1615-ben megkötött nagyszombati békében is, ahol szakítva Bocskay koncepciójával, elismeri Erdélynek a magyar koronához tartozását, sőt az uralkodóval szövetségre lép a török ellen, azalatt azonban *török hűségével* egyre erősíti pozícióját a török udvarban annyival is inkább, mert Habsburg-részről tovább folyik ellene az aknamunka. Hosszas huza-vona után átadja a töröknek Lippa várát, meghajolva a kényszer előtt, ettől fogva méginkább törökbarátnak kiáltják ki ellenségei, elsősorban Pázmány, az új esztergomi érsek.

Az évek óta tartó feszültségnek fegyveres összeütközés lett a vége. Bethlen megindul az uralma ellen áskálódó felsőmagyarországi Homonnai és társai ellen, de a magyar vármegyék tiltakoznak vállalata ellen s ő visszavonul, pedig célja már akkor is az volt, hogy siker esetén elfoglalja egész Magyarországot. Terve nem sikerülvén, elteszi jobb időkre.

Eddig tartanak Bethlen „*kezdetei*“ A fejezet rövid tartalma az, hogy ha őt „*szabadon minden ideális frazeológiától, nézzük: külsőleg is, lélekben is a török szövetség híve, hatalmát Nyugat, a magyar vármegyék rovására szándékozik, terjeszteni, de ezek ellenállásán megtörik első kísérlete.*“ De mindenki tudta, hogy kísérletét újból megismétli, mihelyt arra alkalom nyílik.

(Folyt. köv.) Szőke István.

Az Egyetemes Konvent

f. hó 1-én és 2-ikán tartotta az évi rendes gyűlését a pozsonyi ref. egyház tanácsstermében. Elsején 9 órakor voltak a bizottsági gyűlések (közalapi, lelkészi, nyugdíjintézet), délután 4-től a dunáninneni kerület időszaki bírósági ülése és vele párhuzamosan a belmissziói bizottság tartotta megbeszélését. Hat órakor kezdődött a fél tízig tartó általános elveket meg-szövegező előértekezlet.

Másodikán reggel kilenckor kezdődött meg a rendes gyűlés Balogh Elemér püspök, konventi lelkészi elnök imádságával. Utána a tagok számbavétele jön és bejelentődik a tiszáninneni kerület részéről Dusza János és dr. Sütke István tagokul választása.

Szilassy Béla főgondnok üdvözli a tagokat és köszönetet mond Balogh Elemérnek, aki eddig is látható eredménnyel fáradozott az egyetemes egyház érdekében s az ülést megnyitja.

Balogh Elemér lelkész-elnök kiemeli, hogy egyetlen mentség van a csüggedésben és tanácstalanságban: Isten kegyelme. Ez nem hagy el. Biztató János I. levele 4. 19. verse: „*Mi szeressük őt, mert ő előbb szeretett minket. A kertész szeret előbb. Tavasszal ülteti a fát, majd nyesegeti, tisztogatja, nemesíti — s a fa csak éves mulva nyújt viszontszeretetet gyümölcs és árnyék alakjában. A szülő az, aki előbb szereti gyermekét. Táplálja, gondozza, vezeti, tanítja. Sok év telik el, míg a gyermek a viszontszeretet kötelességére ébred. A lelkésznek is előbb kell hivatást szeretnie, szeretetét életével bizonyítania. Szerte kell járnia és jót cselekednie. S ha mindez megtörtént, csak akkor remélheti, hogy az ige vele is igaznak bizonyul: mi szeressük őt, mert ő előbb szeretett minket.*“

Ha majd a krisztussi szeretetet elviszük a szívtelen kapitalizmushoz s az ott elfogadásra talál, akkor lehet reményünk, hogy a nagy világegés megszűnik. A szívtelen kapitalizmus és industrializmus a világ minden javát felszívta s a szegényt, aki dolgozni tud és akar, elszakította a kenyérbotjától. Itt csak a Krisztus szeretete bennünk való megjelenésében hozhat jobb kort.

Jelenti még, hogy az állami hatóságok szorgalmazzák a kongrua megállapításának minél előbbi befejezését, ezért két új munkaerőt állított be az Országos Hivatal a kongrua ügyosztályba, akik még ez év szeptemberéig minden aktát feldolgoznak. Az államkormány 29 lelkész számára több, mint 90 ezer korona végösszeget utalt ki 1919-20-ra államsegélyt, ígéret van, hogy amennyiben új állampénztári megtakarítások lesznek az összes elmaradt államsegélyek szukcesszive folyósíttatni fognak.

Megköszöni Pálóczi-Czinke István volt püspök, konventi lelkész-elnök eddigi, nehéz időben történt munkálkodását, amelyet az Egyetemes Egyház vezetése körül fejtett ki.

A benyújtott törvényeink helybenhagyása is lényegesen előrehaladt; Dérer miniszter ugyanis megnevezte a fordítót: Pecháček egyetemi tanár személyében, aki záros határidőn belül készen lesz a kánonokkal, amelyek már dolgozik. A püspök-lelkészelnök eljárta 46 lelkész és tanító állampolgársági ügyében, ezek közül 17 kedvezően el is intéződött. A többire is ígéret van, hogy így lesz rövidesen.

A mult nyáron több utat tett meg: Königsberg, Basel és Edinburgh-ba, ahol mindenütt egyházunk külföldi kapcsolatainak a kiépítésén fáradozott. Baselban az amerikaiak egy kontinentális bank tervét vetették fel, amely olcsó kamattal a szegény egyházakat segítene.

A lelkeszelnöki jelentés tudomásul vétetik és benne az előző dolgokkal szemben bizonyos haladás mutatkozik, ahogy ezt különösképen Patay Károly esperes emeli ki.

Péter Mihály lemond jegyzői tiszteréről, helyébe egyhangulag megválasztja a Konvent Sörös Béla aljegyzőt, később ezt arra módosítja, hogy Bertók Béla püspök indítványára, a konventi ügyvitel megkönnyítésére a lelkeszi jegyző mellé még egy világi jegyzőt is választ a Dr. Siménfalvy A. személyében.

Az „Uj Református Biztosítási Iroda” ügye kerül azután tárgyalás alá. A Konvent a szerződés szerint kéri a kerületi református biztosítási irodák felállítását a „Phoenix”-tól. Ajánlja, hogy a biztosítással foglalkozó lelkeszek és tanítók, lehetősen békés módon térjenek át az „Uj Református Biztosító Iroda” munkakörének a kiépítéséhez. A biztosítással foglalkozó lelkeszek elenőrszését elengedhetetlennek tartja a Konvent és szükségesnek itéli a hónaponkénti elszámolást. Az esetleges elnemszámolás fegyelmi eljárást von maga után, visszamenően is. A Konvent közbejár, ha másképp nem, hát törvényes uton, a „Duna” biztosítónál, hogy az elmaradt jutalékokat folyósítsa. A júniusi bizottság elé kerül még a többi ügy, ez a bizottság kibővül Schmidt Imre igazgatóval. Addig is odahat, hogy az egyházi biztosítások a megfelelő értékben áttéssenek az Uj Református Biztosító-hoz. Külön köszönetet nyer a Református Biztosító Iroda Igazgatósága önzetlen munkálkodásáért. A hivatalos lap hirdetéséért járó díj megfizetését a Konvent a „Phoenix” kötelezettségének mondja.

Az egyetemes egyház egyetlen szeretetintézményének a beretkei árvaháznak ügyét tárgyalja meg ezután a Konvent. A fenntartási alap: önkéntes adakozás, amely kálvinista népünk áldozatkészségét igazolja. Csupán készpénzben 166.500 koronát tesz ki az összeg, amelyet a három egyházkerület adományozott. (Gömöri egyházmegegye egyedül 70000 koronával az első helyen áll.) Az elhelyezett árvák száma most 18, az idén eléri a 24-et, ezek mellett négy diakónissza tanul és működik Bácsy Gyula és Kolozsváry Erzsébet vezetésével.

A Konvent 20.000 koronát, mint évenkénti segélyt szavaz meg az árvaház céljaira, továbbá közalapról 30.000 korona kamatmentes kölcsönt utalt ki öt évi visszafizetésre. Ezenkívül még az Énekes könyv 6 %-os nyereségét: 12.000 koronát. A megindult sporadikus kezdeményezések mellett (Gömörben az árvaház fenntartásához minden tanító és lelkesz évi 120-120 koronával járul) külön u. n. *árvanap-ot* is vezet be, amelynek a tiszta jövedelmét erre a célra fordítja. Ezenkívül megkeresi a Konvent az illető állami tényezőket segélyezés ügyében. Az árvaház ügykezelése egyelőre az eddigi vezető bizottság kezében marad meg.

Az államhoz való viszony tárgyalásánál kiemelkedett Péter Mihály nagy beszéde. Kifejtette, hogy a kormány az 1919-es Šimkovič levél ígérete ellenére is egyre az autonomiánk ellen tör. Állandó sérelmeink: az 1919-20-as államsegély kinemutalása, továbbá, hogy 1925-től csonkított államsegélyt adnak. Az így elért rajtunk megtakarított összeg mintegy 10 millió koronára rug, Törvénykönyvünket nem fogadták el. Sértő intézkedések vannak az autonomiánk szemben a szlovák egyházmegegye felállítását körül, amely nem respektálta a gyülekezetek jogát. Ezek miatt a tiszáninneri egyházkerület a sérelmeknek orvoslását abban látja, hogy a Népszövetség elé kell velők járulni.

Döntés történik, hogy először belső közigazgatási fórumok előtt kell jogorvoslatokat keresni s ha ez kimerült akkor fordul az Egyetemes Konvent külföldi közbenjáráshoz. Azért felir a Konvent az Országos Hivatal Elnökségéhez a bostoni delegátus utlevelének megtagadása miatt és vizsgálat elrendelését kéri. Hasonlóképpen felir a Konvent: a lelkeszek és tanítók állampolgársága miatt az iskolaügyi és a belügyminisztériumhoz, továbbá kéri az államsegélyeknek a költségvetésben megszavazott összegek szerinti kiutalását. Az elmaradt 1919-1920-as államsegélyt nem egyesek, „de az Egyetemes Egyház jogigényének” tartja a Konvent és ilyen irányban kéri nem egyeseknek, de mindenkinek, akiket csak megillet.

Az államkormánytól sürgősen kéri egy magyar nyelvű tanítóképző intézet felállítását, mert pl. Gömörben 22 kiegészítő tanító működik. A tanüggyel kapcsolatban felir a Konvent az iskola és nemzetművelődésügyi minisztériumhoz, hogy mivel az egyház elismeri a külföldi érettségi bizonyítványt és mert az államunkban kevés a magyar intézetek száma, ezen az alapon ismerje el azokat, amelyek nem belöldi maturalak.

Az Egyetemes Egyház, mert a szabad vallásgyakorlatot sérti, a nagyszöllősi járási hivatal intézkedését tiltakozó felirattal panaszolja a belügyminisztériumnál, ugyanis a fentnevezett hivatal a tiszabökényi segédlelkészt, mert nem jelentette be a vallásos összejöveteleket, öt napi elzárásra, illetve 100 korona bénzbüntetésre ítélte.

Felemeli a Konvent a tiltakozó szavát és interveniál a kárpátaljai püspök elismertetése ügyében. Ezt Slávik kormánytanácsos, most miniszter már huszonhat hónapja megígérte, hogy vizsgálat tárgyává teszi s elintézi, de mindeddig még semmi sem történt ebben az irányban.

Külön sérelem, hogy Kárpátaljának a püspöki elismertetés tárgyában beadott kérvényét, amely magyar nyelvű, a minisztérium eluta-

sította, meghagyva, hogy szlovák fordítás is mellékeltessék. Pedig Podkarpatská Rus hivatalos nyelve a ruszin vagy a cseh, de nem szlovák.

Az Egyetemes Konvent v. elnöke fél három órákor a gyűlést felfüggeszti.

A délutáni tanácskozás egy órával a felfüggesztés után kezdődik. A tanügyi bizottság jelentését előterjeszti Patay Károly esperes. Jelentésében hangsúlyozza, hogy az egyetemes egyház eminens érdeke, hogy iskoláink autonómiáját megőrizze. Szükségesnek látja, hogy a hittan tanítása gondos ellenőrzés alatt álljon, a szórványok lelki életének ápolása, a népiszkolai statisztikai ívek revideálása és kibővítése, hittankönyv, új és vallásos szellemű olvasókönyv megszerkesztése és kiadása a szükséges teendő. A jelentést köszönettel veszi a Konvent tudomásul és bizonyos pontjaiban a tanügyi bizottság elé utalja. Az iskolásérelmekben pedig felir az illetékes állami hatóságokhoz.

A tanügyi jelentéshez csatlakozik a teológiai szeminárium igazgatójának a jelentése. A jelenlegi létszám: 31. A megoszlottság: 10 IV.-ed éves, 3 III.-ad éves, 6 II.-od éves és 12 I.-ső éves. A folyó iskolai évben három új előadó hivatott be. Galambos Zoltán, aki a legnagyobb gyülekezet lelkésze nálunk, sok munkája miatt megvált előadói tisztétől. A Konvent köszönetét fejezi ki a válságos időkből való áldozatkész munkájáért. A szeminárium helye a losonci egyház által felajánlott Szigyártó Sámuel-féle ház, mert az YMCA-ból kényszerítő okok miatt kénytelen volt a teológia ifjúsága még lakásra is kivonulni.

Péter Mihály püspök az anyagiak előteremtése iránt érdeklődik az igazgatótól, erre az intézmény anyagi ügyeinek a vezetésével megbízott Bertók Béla püspök felel. Leszögezi, hogy az adószzerű kivetés nem volt célszerű. Mert a gyülekezettől hajlandó adót látni a fejenkénti fél kilogramm buzában. Megállapodás, hogy a kivetett fél kilogramm buzát a teológia egzisztenciális érdekében be kell hajtani. A lelkészek, akik nem tesznek ezirányú kötelezettségüknek eleget, fegyelmi eljárás alá kerülnek.

Sörös Béla theologus elmondja, hogy a fenntartó egyes egyedül az Isten kegyelme, amely a teológiának jóbarátokat adott, akik mindig kísérelték az anyagi gondokból.

Az anyagiakon kívül jelentést tesz a tavalyi I. lelkészsképesítő vizsgálatok eredményeiről, továbbá megállapítódik az idei dátumául jun. 25. és 26. Erre a vizsgálatra összesen 10 jelentkező van.

Ugyanebben az időpontban történnek a II. lelkészsképesítő vizsgálatra jelentkező s. lelkészek: Kovács Ferencz és Tárnok Gyula vizsgálati is. A jelentést a Konvent tudomásul veszi.

A tanügyben az Egyetemes Egyházra sérelmes intézkedést, hogy a ref. vallású növendé-

kekkel a r. kath. ünnepeket is megünnepeltetik, panaszként orvoslásra terjeszti az Országos Hivatal elé.

A tanügyi bizottsághoz utalja a Konvent a vallásitanítás módszertanának a megírását, az egységes népiszkolai tanterv, óraterv, rendtartás és egységes olvasókönyv elrendelésének a mi-kéntjéről való gondoskodást.

A referátus 86401/II929 sz. és a 3606/1929 sz. rendeletét úgy tekinti mint a ref. Egyetemes Egyházat ért újabb sérelmet az iskolai autonómiáinkkal szemben.

A külföldön végzett theologusok tartoznak alapvizsgát tenni és csak úgy bocsájthatók felsőbb vizsgákra.

A Konvent tudomásul veszi a közalapi pénztárnok jelentését, a közalapi segélyek érdekében benyújtott kérvényeket meg áttette a juniusi bizottság elé.

Czirók János volt aranyosi lelkész nyugdíjaztatását, aki a kongrua törvény alapján 14.800 koronával nyugdíjaztatott, a Konvent tudomásul veszi, míg Kárász Benő szomatori lelkész kérvényét visszautasítja.

A szlovák egyházmegye felállításának érdekében több megkeresés és sürgetés jött a tiszáninneri egyházkerület elnökségéhez, a kérelem elintézése nem lehetséges törvénykönyvünk végleges elintézése előtt.

Tudomásul veszi a Konvent a „Szlovák Kálvinisták szövetségé”-nek a működését. Ez a megmozdulás nekünk is szükségessé vált a hitélet nagyobb mérvű ápolására, de minden egyéb mellékcél nélkül.

A Konvent elhatározta a népszámlálás után, egyetemes névtár kiadását.

Az énekes könyv második kiadásából már kész 2000 példány. A főbizományos a kárpátaljai egyházkerület iratterjesztése.

A konventi ügyvitel rendezése megoldást véglegesen nem nyert, hanem a következő konventi ülésén rendeződik. Addig is a konventi iroda a konventi ügyvivő miatt Rimaszombatban marad.

A Konvent köszönetét fejezi ki a külföldi segélyekért: az Europäische Zentralstelle 700+500+1000 és végre 800 frankos segélyéért, a Krisztus Egyházainak Szövetségi Tanácsának üdvözlétéért. Tudomásul veszi a Church of Scotland meghívását az egyesülési ünnepélyre, a speyerei 400 éves jubileum bizottságának a köszönő iratát és az egyházak pénzügyeiért dolgozó nemzetközi egyesület 1931 júniusában Edinburghban tervezett gyűlésére való meghívását.

Azoknak az egyházaknak kérését, — a melyek a hivatalos egyházi lap kötelező járátása alól felmentést kérvényeztek, vagy előfiz.-i hátrálékuknak elengedését kérték — a Konvent nem teljesítette.

Az elmaradt és az időközben felmerülő ügyekről a püspükökből és főgondnokokból álló elnöki tanács juniusi ülése dönt. A konventi ülés 2-án este fél tizkor végződött.

Tudósító.

Dr. Hromádka József Losoncon.

Március 30-án kedves vendége volt a losonci református gyülekezetnek és a theológiának. A prágai Hus-fakultás nagyhirű tanára, dr. Hromádka József jött ide, hogy hirdesse Isten igéjét és pazarolja lelkének drága kincseit. Nem szükséges itt hangsúlyozni, hogy milyen fontos tény az ő látogatása, hiszen mindnyájan érezzük itt a meg-nem-értés áldatlan következményeit és Hromádka éppen a Krisztusban való testvériségünkről tett vallomást. Eppen azt hozott nekünk, ami legjobban hiányzik: megértést.

A Zólyom felől befutó esti gyorsnál több teológus fogadta szombaton este, ami annak a jele, hogy Hromádka személye mindenki előtt kedves és megbecsült, aki ismeri őt. Vasárnap három ízben szolgált a losonci gyülekezetben. D. e. 10 óraker predikált I. Tim. 3, 15—16 alapján. Profétai erővel vázolta az egyház szerepét a mai korban és mutatott rá az egyház tagjainak kötelességeire. Különösen megkapó volt a prédikáció befejező gondolata: „minket sok és nagy különbségek választanak el egymástól. Nemzetiségi, politikai, társadalmi felekezeti, kulturális különbségek vernek éket közénk. De mindnyájan testvérek vagyunk a bűnben és mindnyájan testvérek vagyunk a Jézus Krisztusba vetett reménységben. Mig ez a testvériség nem erősebb minden elvászoló korlátától, addig nem lesz béke és megnyugvás e földön.”

Közvetlenül az istentisztelet után szintén a templomban a teológusok részére tartott kb. 1½ órás előadást a Csehtestvér egyház lelki képéről. Ismertette az evangéliumi csehtestvér egyház történeti előállítását és speciális nehézségeit. A csehtestvér egyház tulajdonképpen csak 1918-ban keletkezett a mai formájában. A fehérhegyi csata után a cseh protestantizmus teljesen megsemmisült. Szétszórtan, szervezetlenül éltek egészen 1781-ig. II. József türelmi rendeletének kiadásáig. A türelmi rendelet biztosította jogok alapján szervezkedtek egyházakká. Ebben a szervező munkában főleg magyar református és szlovák evangélikus papok vettek részt. Innen van az, hogy Csehországban, ahol a magyar református lelkészek hívták életre a gyülekezeteket, csaknem tiszta kálvinista gyülekezetek vannak és még a lutheránus gyülekezetek is közelebb állanak Kálvinhoz, mint Lutherhez tanban is és liturgiában is. Mig Morvaországban a szlovák evangélikus papok munkájának ered-

ményeképpen erősen lutheránus színezetűek a gyülekezetek.

Egészen 1918-ig a kálvini és lutheri irány külön élt és csak az államfordulat után egyesültek egy egyházzá „Evangéliumi Csehtestvér Egyház” név alatt. Ma kb. 260 ezer lelket számlál ez az egyház. Tagjai a következőképpen oszlanak meg: 125 ezer református, 35 ezer lutheránus és 100 ezer 1918 után áttért.

Jellemző, hogy 1918-ig nem volt teológiájuk. Ebből sok nehézség származott. A teológusok külföldi egyetemeken tanultak, főleg Bécsben. Így megtartották a kontaktust a nyugati keresztyénséggel, de éppen ez okozta azt a szomorú tény, hogy csaknem minden pap más theologiai álláspontot foglalt el. Így azután az egyházi életben teljes kaosz uralkodott. Ezért lehetett olyan könnyen megteremteni az uniót is. Ez ellen csak a Karafiát körül csoportosuló határozott reformátusok és a felsőmorvaországi lutheránusok tiltakoztak. A többség azonban, akiknek nem volt konfessionális álláspontjuk, győzött.

Amint láthatjuk, a háború fordulópontra jelent a csehtestvér egyház életében. A sulypontra eddig a vidéki gyülekezeteken volt, most pedig áttolódott a városi gyülekezetekre is. A háború náluk is nagyon lesúlyesztette a falu erkölcsi színvonalát és ennek felemelése egyik főproblémájuk. Öröndetes tényként kell azonban megállapítani, hogy mindjobban a tiszta kálvini irányban haladnak. Egyházszerzetük pl. teljesen presbiterianus. Súlyos nehézséget okoz nekik az is, hogy a multtal nincs kapcsolatuk, jobban mondva: nincs multjuk. Most fáradoznak azon, hogy a reformatori iratok tanulmányozása révén oda kapcsolódjanak a reformációhoz.

Nehéz munkájukban reánk is számítanak és várnak, hogy segítségükre menjünk.

D. u. 5 óraker ugyancsak a templomban „Vihar Ázsia felett” címen tartott előadást. 1928 decemberében a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek világkonferenciáján vett részt, mint csehszlovákiai kiküldött. Hosszabb tanulmányutat tett ez alkalommal és ugyszólván egész Indiát beutazta. Így alkalma nyílt alaposan beletekinteni az indiai viszonyokba és itt szerzett tapasztalatairól számolt be. Előadásában hűen ismertette a hindu lelket, az indiai viszonyokat rámutatva azokra a körülményekre, amelyek egyelőre lehetetlenné teszik India egységének és függetlenségének megvalósítását. Ezért nem jár eredménnyel Gandhi vállalkozása sem.

India legnagyobb problémája: megalázkodni Isten előtt és így jutni el az istenfiúság szabadságára. Mert az az út, amelyen most járnak nem az igazi szabadság útja.

Az előadás annyira lekötötte a hallgatóság figyelmét, hogy a tolmácsolás okozta nehézség ellenére mindvégig teljes figyelemmel hallgatták az előadót.

Az előadás előtt Tanka Jenő szóló-éneke, utána pedig Sedivy László theol. szavalata járult a műsor kiegészítéséhez.

Hromádka professzor utja nem volt eredménytelen, mert fényes bizonyosság volt a mellett, hogy a Krisztusban mindnyájan egyek vagyunk. Fogadja ezton is hálás köszönetét mindazoknak, akiknek lelkét meggazdagította prófétai bizonyosságtevésével. *Tóth Kálmán.*

Irodalom.

„A prédikátor könyve.” Tanulmányok, előadások, prédikációk. Irta: *Muraközy Gyula*, kecskeméti ref. lelkész. 1929. 8°. 240 lap. Ára 40 ék.

Muraközy fenti könyve ref. irodalmunk feltétlenül nagyon értékes alkotásai közé tartozik. Akik ismerik a magyarországi evangélicizációs mozgalmakat, azok tudják, hogy Ravasz László után ő egyike a legkedveltebb s legszívesebben hallgatott szónokoknak. Muraközy neve és fellépése mindig biztos sikert jelent. A ma élő ref. lelkész-generáció legnagyobb igehirdetői közül való — Izig-vérig modern ember. Nyugat magas nivójú theologiai kulturáján nőtt fel, a francia kálvinizmus hősiessége gyujtotta fel a lelkének a lángját. Ravasz László mellett egyike azoknak, akik a huszadik század modern emberének a lelkéhez a legjobban hozzá tudnak férközni. Egyik oka ennek az, hogy Muraközy szellemi képzettsége rendkívül mély és sok oldalú. Egyike a legtanultabb theologusainknak: másfelől mélyen vallásos lélek. Ezért tudja az evangélium üzenetét olyan szépen lefordítani a huszadik század nyelvére. Beszédjei iskolapéldái annak, hogyan kell prédikálni a huszadik század intelligens emberének. A régi igazságokat a ma ruhájába öltözteti s a ma nyelvére fordítja le. Jellemzi beszédeit a Krisztus iránti mélységes, hódoló szeretet. Az ember önkéntelenül is megérzi, hogy itt olyan valaki beszél, aki rabja lett a Krisztusnak, aki életének egy válságos órájában lelkileg találkozott vele és ez a lelki találkozás eldöntötte az élete irányát. Ezért lesz minden prédikációja bizonyosság tevés. Egy célt ismer maga előtt, lelkeket hódítani a nagy Király: Krisztus számára. A tárgyköre rendkívül sokoldalú, felöleli modern életünk csaknem minden fontosabb kérdését. Sohsem lesz megalkuvó. Bátran reámutat a keresztyénség lényegére s mint eszménykép lebeg előtte a mégtért életű, újjászületett egyénekből kialakult társadalom. Ezért akarja Krisztus személyiségének életformáló hatása alá kitenni a lelkeket. A mai idegesen rohanó, lázas, sok utat megjárt, ezer hatásnak kitétt emberek lelkében le akarja rombolni a modern pogányság csillogó, látszatra szép, de alapjában végzetesen elhibázott és biztos rom-

lásba sodró élettelfogását és ennek helyébe ki akarja építeni az evangélium tiszta, emelkedett világnézetét.

E művet nyugodt szívvel ajánljuk minden komolyan elmélyülni szerető lélek figyelmébe, de egyet mégis legyen szabad megjegyeznünk. Mi, a kik első elindulásától kezdve figyelemmel kísérjük Muraközy munkásságát s minden írását elolvassuk, tehát feltétlen tisztelői vagyunk neki, szeretnénk s igazán örülne lelkünk, ha a következő kötetében a *kálvinista* jelleget erősebben s öntudatosabban kidomborítaná!

Zsemlye Lajos

H I R E K

— **Halálozások.** Keresztyéni részvétellel és az Isten akaratában való megnyugvással adunk hirt az alábbi elhalálozásokról: Folyó évi márc. hó 29-én meghalt Alsófegyverneken Varannay Sándor ref. lelkész neje, szül. *Lányi Ilona* úrnő súlyos szenvedés után, életének 57-ik évében. Szelid, jóságos lelkű hitvestárs és édesanya volt, a ref. lelkészné mintaképe. A jóság és szeretet sugárzott le róla. Temetése márc. 31-én volt nagy részvét mellett. A megboldogultat férje, leánya, fia és testvérei, azok között Lányi Árpád hontfűzesgyarmati lelkész gyászolják.

— Folyó évi március hó 31-én helyezték örök nyugalomra Léván özv. *Vida Jónásné* szül. *Baka Erzsébet* ker. nőt 25 évi küzdelemteljes özvegység után életének 71-ik évében. Egész élete a vallásos ker. nő munkálkodásáról tett bizonyosságot. A megboldogultban Vida Róza lévai tanítónő és Vida János hölvényi tanító, jó édesanyjukat vesztették el. — Folyó évi április hó 1-én temették el Nemesorosziban id. Konta Zsigmondné szül. Buzás Erzsébet aszszonyt 64 éves korában. Egyszerű sorsnak volt osztályosa; az ajkáról felhangzott sok ének és szívének buzgó imái egész életében oda fűzték őt a Krisztushoz. A megboldogultat őt gyermeke, közöttük Konta Károly kiskálnai ref. lelkész siratják. Áldott legyen a megboldogultak emlékezete!

— **A Konventi Iroda** — az Egyetemes Konvent április 2-iki határozata folytán — továbbra is Rimaszombatban működik, beadványok oda küldendők. Az Elnökséghez intézet beadványok. Bratislava, Széplak u. 12. sz. címre küldendők.

— **Konfirmációi káték, valláskönyvek** (P. Cinke I. által szerkesztett) a Konventi Iroda útján kaphatók; ezeknek ára a küldeményhez

csatolt csekklepon (és nem utalványon) fizetendő a Konventi Pénztár javára. A valláskönyvek, ugyszintén a káté jövedelme az Árvaházat illeti.

— **Az Énekeskönyv második kiadásából** még csak 2000 darab vászonkötésű (1000 kis, 1000 nagy alak) készült el. E kiadás elárusítása már nem a Konvent útján, hanem a *Kárpátaljai egyházkerület Iratterjesztése* (mint főbizománnyos) által fog történni. *Az Énekes megrendelések tehát oda küldendők (Püspöki hihatal), Munkács-Mukačevo, P. Russ). Egyházlátogatási, ugyszintén iskolalátogatási jegyzőkönyvek és statisztikai nyomtatványok a Konventi Irodától, Rimaszombat, rendelhetők meg.*

— **A losonci ref. Theologiai Semináriumban**, az 1930 ik év husvét ünnepére elválasztott legátiók névsora: 1) Kiss Gyula Komárom 2) Tóth Kálmán Beregszász 3) Nagy István Farkasd, Negyed 4) Gaál István Munkács 5) Séra László K-Nagy-Géres-Örös 6) Kalitza Dénes Pozba, Baracska, Mohi, Lök. 7) Erdélyi Mihály Rimaszombat 8) Vendégh Béla Ekel, Aranyos stb. 9) Kiss Ernő Ásvány, Csap, Salamon 10) Tóth Imre Léva stb. 11) Balla Zoltán Ungvár, Minaj 12) Lengyel Pál Alsószöllős Kismánya 13) Kapitány Gyula Királyhelmech 14) Nagy Sándor Zseliz, Agó, Garamvezekény, Kiss Sáró 15) Gööz Ferencz Kassa, Bárcza 16) Asszonyi István Nagyszöllős stb. 17) Pataki Menyhért Mezőkaszony stb. 18) Pógyor Lajos Nagy Muzsaly, Borzsova 19) Rózsa Lajos Nagyida, Csécs 20) Szaszák Bertalan Pelsőcz 21) Kovács József Diósförgepatony, Nemes-Hodos, stb. 22) Szabó István Korlát-Helmech. stb. 23) Vass József Nagy-Kapos Vajkócz stb. 24) Vizvári László Nagy-Sarló 25) Kovács Béla Kis-Nagy-Bégány 26) Sedivi László Sók, Zsigárd, Deáki 27) Izsák József Visk 28) Turóczy Bertalan Nagy-Bereg, Kigyós stb. 29) Kormos Endre Alsó-Felsőláncz stb. 30) Szabad Géza Tiszaujlak 31) Eperjessy Gábor Tornalja, Beje. Idegen theologiákon ill. főiskolákon tanulók részére: 32) Biró József Rimaszécs stb. 33) Patay Miklós Ekecs, Nagy-Megyer, Tany stb. 34) Domonkos Kálmán Kamocsa 35) Székely Dezső Alsó-Felső-Szecse, Nagyd stb. A losonci ref. reál. gymnasiumban tanulók részére: 36) Pál Ernő Ogyalla stb. 37) Mogyoródy Ferencz Ipolypásztó stb. 38) Nagy Lajos Garam-Szentgyörgy stb. Nem kérnek legátust Losoncról a köv. egyházak: 1)

Bori 2) Iske, Csicsér, Vaján, Bés 3) Nagy-Kis-Dobrony. Tiszaágtelek, Csongor 4) Bátyu, Bótrágy 5) Beregsom, Csonkapapi 6) Barkaszó, Szernye, Rafajnaufalu 7) Bene, Sáros, Oroszi 8) Dercen, Fornos.

— **Kanonika Vizitáció.** A Barsi Református Egyházmegye Esperese Patay Károly a kormányzása alá tartozó gyülekezetek egy részében Nagydodon kezdve, le a Szikincze völgyén Zalabaig, a szokásos évi egyházlátogatás munkáját folyó évi április hó 6.-tól 14-ig terjedő időben végezte és végzi Akúcs Lajos főjegyzővel együtt. Kísérje az Isten áldásos útjukat és munkájukat.

HIVATALOS BÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri református egyházkerület püspöki hivatala

Tárgy: 1919-20. évi elmaradt államsegélyek ügye. Rimaszombat, 1930. április 7. 180/1930. sz. körlevél. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelekési Hivatalnak! Lelekésztársaim közül állandóan számosan keresik meg hivatalomat s kérdezősködnek az 1919-20. évi államsegélyek ügyéről. Értesitem azért lelekésztársaimat, hogy az iskolaügyi és nemzetművelődési minisztérium szlovenszkói referátusa 1919-20. évi államsegély címén 29 lelekésznek tényleg kiutalt bizonyos összegeket, amint azt magam olvastam. Hogy ez a művelet tovább folytattatik-e vagy sem, nem tudható; bár igaz, hogy erre nézve az Egyetemes Konvent Pozsonyban, április 2. tartott üléséből felterjesztést intézett a Kormányhoz. Viszont azonban az is tény, hogy csak mostanában is a minisztérium hasonló ügyben elutasító végzést hozott azon indoklással, hogy az illető lelekész annak idején nem tette le a hűségí fogadalmat, melyet az 1918. december 10-iki 64. sz. törvény (törv. és rend. tara) előír. A minisztériumnak e *kettős* irányu intézkedése előttem is érthetetlen, mert ugy azok, akiknek államsegély utaltatott, mint azok, akiknek kérvénye elutasított, *egyszerre, egy időben tették le a hűségí fogadalmat.* Atyafiúi szeretettel:
Péter Mihály s. k
püspök.

Pályázat. A jabloncai ref. egyház pályázatot hirdet ujonnan szervezett II-od tanítói állására. Javadalom: 1200 Ké, modern lakás, 20 Ké. kertválság, és a törvényes államsegély. Pályázhatnak állampolgársággal és oklevéllel bíró férfi és nő tanítók, esetleg kisegítő tanerők. Pályázati határidő 1930. április 30.

Ref. Iskolaszék.

Református Biztosítási Iroda

amint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselője.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

Miskoleczy Lajos úri és papi szabó
Ungvári, Badvánci ucca 68.
 Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

HALTENBERGER
KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyők stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ : Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Ref. Lelkészi Hivatal

886

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az **Egyetemes Konvent**. A kiadásért felelős: **Dr. Magda Sándor**.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povolená ředitelství pošt. a telegr. v Košicích g 34.370/V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Veké
Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A husvétii győzelem.

Olvastam valahol róla, hogy az egyik skandináviai nagy város muzeumában ki van állítva egy hatalmas kép, amelynek a felirása ez: Krisztus a halál birodalmában. Azt ábrázolja ez a megragadóan szép festmény, amint Krisztus áthalad a halottak birodalmán. Ez a jelenet úgy van megfestve, hogy Krisztus egész magatartásán visszasugárzik az istenfiúságának s a halálon vett győzelmének a tudata. És a sötét, mérhetetlen kiterjedésű birodalomból, a halottak országából özönlik feléje az elhunytak végtelen sora. Olyan felve, aggódva, reménykedő bizakodással nyujtják ki feléje a kezüket! S az arcukon visszatükröződik a vágy az élet és szabadtias után. És ennek a lelket megragadó festménynek az az érdekessége, hogy akik a kép elején állnak a Krisztus közelében; akikre reá esik a feltámadott Krisztus alakjának fény-sugara: azok megelevenednek és visszanyerik az életüket.

Ezt jelenti nekünk Husvét, ebben van Krisztus husvétii győzelmé, hogy megtöri a halál hatalmát. Ezért Megváltó a Krisztus, mert megment az örök kárhozat rabságából s átvisz az élet világába. Hiszen az emberi életnek minden időben a legnagyobb kérdése az volt, hogyan győzhetné le a halált. Minden életmegnyilvánulása tulajdonképpen a halál kiszorítására irányult. Azért teremtett kulturát, hogy annak alkotásaiban az elmulással s halállal dacoló emberi értelem diadalát biztosítsa. A tudós elmék azért irtak könyveket, hogy azokban tovább éljen a gondolatuk. A nagy művészek századokra szóló alkotásokat hoztak létre, hogy ezekben legyen maradandó az életük. Nagy államférfiak s uralkodók hatalmas birodalmakat alapítanak, hogy a népük fenmaradását bizto-

sítsák. És mégis reménytelen volt az embernek minden küzdelme, mert tovább is a halál tehetetlen rabszolgája maradt. Kulturalkotások megsemmisültek, a népek letűntek a történelem színpadjáról. Az emberi élet s minden megnyilvánulása felett kérlelhetetlen hatalommal uralkodott a halál.

Husvét jelentősége ott van az életünk számára, hogy Krisztus megtöri a halál hatalmát felettünk; az ő megnyílt sírjánál megtelik a lelkünk annak bizonyosságával, hogy a mi életünk se végződik be teljesen a sírnál, hanem átnyulik az életünk vonala az örökkévalóságba. Krisztus feltámadása a mi kérlelhetetlen ellenségünknek, a halálnak legyőzését jelenti. Azáltal győzte le a halált, hogy megnyitotta előttünk az örökkévalóságnak eddig bezárt kapuit. Az üres sír és Krisztus feltámadásának felséges ténye azt bizonyítja, hogy Isten elfogadta az ő Fiának váltságahalálát, az ő érdemeért, atyai szívének kegyelméből, könyörült a bűnös emberen. Akit pedig Isten a kegyelmébe fogadott s az ő Fiának értünk való haláláért az övéi közé sorozott, mit árthat annak a testi halál, midőn megnyílt előtte az üdvösség utja.

Ezért hordozhatja a Krisztusban kegyelmet talált ember az üdvbizonyosságot a lelkében már a földi élete folyamán. Krisztus feltámadásában látja zálogát az ő feltámadásának is s a Krisztushoz kapcsolódó hite reményt nyujt neki, hogy ő is az életre kiválasztottak közé tartozik.

De Jézus husvétii győzelmé, dicsőséges feltámadása nemcsak a lelki élet számára jelent gazdag áldást, hanem óriási formáló s alakító erő a mindennapi, földi élet számára is. Megtanít és egyszersmind kényszerít magasabb

szempontból nézni az életünk. Hogyha az életünknek tolylatódása van a siron túl, akkor már a földi életünk utjának is az örökkévalóság fényétől kell megvilágítva lenni. Ezért kell a kálvinista embernek mindent sub specie aeternitatis nézni. E szerint mindennek e világon, az egyes ember életének is, annyi értéke van, amennyiben örökkévaló célokat szolgál, amennyiben betölti Isten által kiltüzött rendeltetését. Minden egyes emberi élet számára a legnagyobb kérdés: terjedt-e rajta keresztül az Isten országa ezen a világon, szolgálta-e Isten ügyét s céljait?! Így mélyül ki s lesz mérhetetlenül komollyá s fontossá a földi élet, mert az Isten gyermekeinek a mindennapi életükben be kell bizonyítani, hogy az üdvösségre kiválasztottak közé tartoznak. Az ő számukra az élet: szolgálni Istent ebben a világban ott, ahová Ő állított.

A feltámadás hite tehát végeredményben a leghatalmasabb életformáló erő. Tulajdonképpen ez határozza meg minden ember életének a milyenségét, aki csak ezt a rövid földi életet tekinti mindennek s úgy gondolja, hogy a sirnál bevégeződik minden, annak minden gondolata arra irányul, miképpen rendezheti be szépen s élheti le kellemesen és boldogan a földi életét. Nála a gondolkodás előterébe mindig az „én” áll. Aki az örökkévalóság szempontjából nézi az életet, annak számára a legfontosabb kérdés: hogyan érheti el Isten a terveit és céljait ő rajta keresztül. Nála a gondolkodás előterében Isten s az ő országának ügye áll.

Ki tanít meg így nézni az életet? Aki önmagáról ezt mondja: „Én vagyok a feltámadás és az élet!” Igaza van tehát annak a művészi képnek, melynek az az alapgondolata, hogy akire Krisztus alakjának a fénye reáesik, az megtalálta az életet! Az életet, amely legyőzi a halált!

Zsemlye Lajos.

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissárai diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Ha már most a könyv bevezetésében lefektetett elveket, amelyek szerint a szerző —igérete szerint— dolgozni akar, tekintetbe vesszük s megnézzük, hogy azokat az elveket hogyan valósítja meg a gyakorlatban: a „Bethlen Gábor kezdetei” c. fejezet elolvasása után is megállapíthatjuk, hogy bizony hiába vette ajkaira az előszóban Rankenak, a történelmi tárgyilagosság mesterének szavait, mert ami a tárgyilagosságot illeti, messze maradt a mestertől. Hiába ígéri, hogy részletes életrajzot ad Bethlen Gáborról, mert ifjúságára és életének emez első, további életirányára döntő befolyással bíró szakaszára nézve sok fontos adatnak nyoma sincs könyvében. Ígéri, hogy Bethlen alakját *visszahelyezi* abba a *termékeny történelmi*

talajba, amelyből kinőtt, de épen annak a kor-nak megrajzolása, az előzmények ismertetése, ugyszólván teljesen hiányzik, amely nélkül pedig semmiképen meg nem lehet érteni Erdély XVII. századbeli történetét és nem lehet kellőképpen megérteni Bethlen Gábornak s az ő utait járó többi nagyoknak életét és törekvéseit. Ígéri, hogy „*történelmi adatokat állít össze*”, hogy azokból legyen megrajzolható a rég eltemetett magyar fejedelem alakja, de épen ezen adatok felsorolásában felületes, mert nem adatokat állít össze, hanem adatokat *válogat* és pedig *célzatosan válogat*, hogy az így összeválogatott adatok alapján olyan alakot lehessen rajzolni Bethlen Gáborról, amely teljesen beleillik abba a teoriába, amelyet felállít a szerző a XVII. századról és annak szereplő alakjairól. Ezen célja elérésére igazán mesterien kezeli „*a legkülönbözőbb kortörténelmi, pszichológiai, politikai rostákat*” s úgy kirostálja a neki nem tetsző adatokat, hogy egész szuverén göggel mondhatja ki a rostában maradt adatok alapján, miszerint szó sem lehet abban a században vallásszabadságról, mert az okvetlenül a mások elnyomását jelentette minden esetben; vallás, erkölcs, tisztesség csak jelszavak; minden törekvés rugója az önzés és következésképpen mindazok a történelmírók, akik egy-egy nagy történelmi alak életében szabadságért, vallásért, eszmékért való törekvéseket láttak, Szekfű Gyula szerint csak „*ideális frazeológia*” szánalmas áldozatai és a „*liberális szabadság-ideológia*” rabszolgái.

Hogy ezek a történelmírók adatokra is hivatkoznak, az őt legkevésbé sem zavarja, mert azok az adatok az ő bűvös rostáján eltűnnek, mint a füst és pára.

Ez a törekvés mindaddig, amíg az látszik belőle, hogy az illető írónak a saját maga által felállított theória szerelme vette el a tiszta látását és ítélőképességét s annak ígérete alól nem tud szabadulni: szánalmat érdemel, mint kóros jelenség, mert a színvakság mindig szánalmas; de gonosz bünné válik, mihelyt egyoldaluvá lesz, mihelyt az igazság meghomályosítására tör. Ennek szomorú következményei elmaradhatatlanok.

Szekfű Gyula kortörténelmi, pszichológiai, politikai rostáin következetesen a Bethlen Gáborról igazoló adatok hullanak ki, ellenben ottmaradnak benne mindig azok az adatok, —bármily jelentéktelenek is legyenek—, amelyek felhasználhatók arra, hogy besoroztassék ő is, a vele egy célt szolgálók is mindnyájan, a Szekfű Gyula által megkonstruált XVII. századbeli keretbe, vagy inkább arcképcsarnokba, a mindentéle tucatemberek, nagystilű kalandorok és szerencsevadászok közé.

Néhány példát felhozok, amelyből látható a Szekfű Gyula-féle átértékelő módszer egyoldalúsága.

Azt állítja pl. hogy Bethlen Gábor a Báthory Zsigmond korának viharait veszedelem nélkül állotta ki, mint hir-és levélvivő, holott az egyik feljegyzés szerint (Dajka János) el volt törve néhány csontja s teste tele volt töröktől és tatároktól kapott sebhelyekkel, ami arra vall, hogy igenis résztvett az azon években folyó összes hadjáratokban, amit bizonyít Bethlennek több, sajátkezű feljegyzése is.

Bethlennek török földre menekülése úgy van beállítva, hogy olyan árulás-féle színben tűnik fel hazájával szemben, amikor szembeállítja az ő menekülését a régebbi időben rabságba hurcolt magyarokkal, holott Bethlen vagyonát, hazáját veszve ment a teljes bizonytalanságnak inkább, mint meghódoljon a magyarságot gyilkoló Habsburg-politikának, de természetesen a Szekfü-féle „résztelen” életrajzból hiányzik annak felemlítése is, hogy atyja birtokát Báthory Zsigmondtól visszakapta s most menekülésével újból mindenét elvesztette.

Bocskaynak századokra iránytszabó műve, az 1606 iki bécsi béke, a magyar alkotmányos és vallásszabadságnak kemény sarokpillére s ezt az eredményt létrehozó óriási teljesítménye csak „példátlan politikai siker” Szekfü Gyula szerint, amelyet egész nyugati Magyarország ellenzésével szemben harcolt ki, török thézis megvalósítása, mely ártalmas dolog volt a magyarságra nézve. Erdély maga sem törődött vele, mert egy marosvásárhelyi polgár feljegyzése így szól: „Bocskay István Rudolfussal összekapott vala, de mi végett? eléggé azt nem tudom, az emberi állapot a fejedelemséget szereti, ha módja vagyon a dologban; Bocskay nem esztelen ember vala”.

De hogy mik történtek Magyarországon és Erdélyben, amelyek kiváltották Bocskaynak ezt a példátlan politikai sikerre vezető lépését: arról hallgat, vagy olyan semmitmondó néhány mondattal emlékezik meg róla, hogy az olvasó még álmában sem gondolhat azokra a rémségekre, amelyek amögött a néhány mondat mögött rejtőznek.

Meg kell elégednie az olvasónak azzal, hogy „Básta, a törvényes magyar király generálisa a nemesi birtokjog revíziójára gondolt és a magyar nemes urakat egy csapásra akarta privilégiumaiktól és birtokaiktól megfosztani.” És meg kell elégedni a marosvásárhelyi feljegyzéssel, mely szerint Bocskayt csak a fejedelemség vágya mozgatta.

Igy rehabilitálja Szekfü Gyula átértékelése Bástát és rántja bele Bocskayt a sivár önzés mocsarába a történelmi események agyonhallgatásával. De a Bocskay ténykedésének ilyen irányu megcsufolására feltétlenül szüksége van, mert ha őt és törekvését sikerül kompromittálni, akkor vele együtt vannak tönkretéve, csúfítéve, károsnak minősítve az összes, ezen az

uton járó, az ő céljaira dolgozó törekvések és történelmi alakok Bethlentől a Rákócziakon át véges-végig.

Ismérlésekbe bocsátkozni nem akarok, hiszen a másik átértékelő munka bírálatánál változtam röviden azokat az okokat, amelyek a Bocskay felkelését kiváltották, itt csak annyit teszek hozzá, hogy ugyanazon okok megvoltak Erdélyben is, de még fokozottabb mértékben s a baj itt is megkezdődött, mihelyt bevonult „a törvényes magyar király generálisa”, Básta, az olasz kalandor. Ekkor mérték Enyeden az emberhust. Itt mutogatott Básta egy csomó kötelet az országgyűlésen levő rendeknek s így készült „a nemesi birtokjog revíziója.”

Lehetetlen, hogy ezekről ne tudjon Szekfü Gyula, de hát ezek is olyan adatok, amelyeknek ki kell hullniok valamelyik rostán és el kell tűnniök.

Van azonban olyan történetíró is, aki ezeket nem felejtí el. Íme Takáts Sándor így beszél: „Erdély hóhérének, Bástának nevére minden magyar borzalommal gondol. A történetírók szelében-hosszában elmondják, mi mindent cselekedett ez a rettenetes ember. Aki nem hiszi, olvassa el Rudolf császár utasítását Básta részére. Ez a rettentő irás meg van a bécsi kamarai levéltárban. A szentséges császár azt parancsolja benne Bástának, hogy öltesse, égettesse, irtsa a rebellis magyarokat, szedje el birtokaikat s ültesse azokba jóérzésű németeket! És Básta szórolszóra teljesíté ura parancsát.” „Olyan világ támadt Erdélyben, hogy nem találtak elegendő bicskát, amivel az elfogott uraknak, nemeseknek és vitézeknek nyakát elnyiszálhatták volna.”

Ezért nem érti Szekfü Gyula a Bocskay nagy sikereit, mert az ilyen adatokat nem akarja ismerni! Oh nem történt ok nélkül a Bocskay megmozdulása! Alapos okai vannak az ő nagy sikereinek! A fejedelemség megkivánása bizonyosan nem indított volna olyan mozgalmat, mely rövid idő alatt kezébe adta az egész országot, sőt már a hajduk az osztrák tartományokba kezdték becsapni. Ha csak egy kevés igazság is volna a Szekfü Gyula állításában, hogy t. i. Bocskay törekvése ellen volt az egész nyugati magyarság, Erdély szintén nem értette és nem támogatta; akkor soha el nem érte volna azt a sikert, amit elért. Vagy talán abban a hitben van Szekfü Gyula és átértékelő társai, hogy a hajduk kürtszavára leomlottak a városok falai és a várak bástyái, mint hajdan Jérikó falai és Bocskay népének csak bele kellett azokba sétálni!... Oh nem! Nagyon jó alapot vetettek az ő harcának a Básták, Barbiánók, Szuhayak és a többi császári zsoldon élő kalandorok szomorú emlékü viselt dolgai!

Épen azt a fundamentumot nem építi meg Szekfü Gyula, amelyen állott a XVII. századi Erdélynek és kálvinista fejedelmeinek minden

törekvése, egész életprogramja, amely megadta annak a kis államnak a létjogosultságot; amely világosan érthetővé teszi annak nemzet- és vallásszabadságot mentő és védő szerepét.

Szekfü Gyula „*légben lebegő motiváció*”-nak nevezi Erdélynek ezt a Bocskaytól neki szánt nemzet- és vallásszabadságvédő szerepét, pedig egy egész ország népének sok és szinte leírhatatlan szenvedése vetett annak alapot s évtizedek kemény harcai igazolták az ezen alapon állók igazait, ellenben a Szekfü Gyuitól „*aranylag csekély számú adatból megkonstruált*” Bethlen-életrajz fundamentum nélküli épület, igazán „*légben lebegő motiváció*”, amely egy pillanatra sem állja ki az igazságos kritika próbáló viharát, hanem csufosan omlik össze, mint a főnyenyén épített ház, vagy pattan szét és oszlik semmivé, mint a színes, levegőben lebegő szappanbuborék.

Ilyen levegőben lebegő állítása a szerzőnek a keleti és nyugati magyarság ellentétének éles hangsúlyozása is, amikor elhallgatja azt, hogy a bécsi béke ellen oklevélben tiltakozók összesen hatan voltak, akik részint állásuknál, részint egyéb körülményeiknél fogva teljesen a császár kezében lévén, nem állhattak Bocskay mellé s ez a szerző szerint „*egész nyugati Magyarország ellenzése.*”

Megteszi Illésházy Istvánt Bocskay leghevesebb ellenfelének úgy, hogy levelébe önkényesen betold egy mondatot, miáltal a levélnek épen az ellenkező értelme lesz, mint amit annak idején a levél írója gondolt.

Találónan jegyzi meg R. Kiss István dr. a Szekfü könyvére irt bírálatában e két utóbbi állításra, miszerint hiába minden mesterkedés, mert a földrajzot még Szekfü Gyula sem tudja átértékelni, sem a nyelvtant s ha egyszer tudjuk azt, hogy az akkori Magyarország legnyugatibb részén lakó nevezetes emberek, igazán csak néhány kivételtől eltekintve, Bocskay mellé állottak s később nagyrészt Bethlen mellett is kitartottak: igazságos alapon nem lehet azt mondani, hogy Bocskay egész nyugati Magyarország ellenére vívta ki Erdély függetlenségét. És ha Illésházy István szóbanforgó levelét egész terjedelmében elolvassuk, ha tisztában vagyunk a magyar nyelvvel, nem lehet abból más értelmet kihámozni.

És ez így megy tovább. Az eseményeknek elbeszélését és beállítását ezzel a mondással lehetne jellemezni: „*a tendencia a fő és nem az igazság.*”
Szöke István.

(Folyt. köv.)

Az az ember akinek szívében Krisztus lakozik a hit által, Istentől mindent ajándékképpen fogad el s mindent áldozatképpen ad vissza neki.
(dr. Ravasz László.)

Keresztury Károly emlékezete.*)

A természeti szépségeiről messzeföldön híres szádellői völgy kapujánál, az ellenreformáció véres üldözései miatt Tornáról kiüldözött s itt letelepedett kis falu színmagyar és tiszta kálvinista népe nagy, közös siralommal kezdte meg ezt az évet, a mennyiben január 1-én délután 3 órakor temette el buzgó, öreg, közkedveltségben és tiszteletben álló lelkipásztort, Keresztury Károlyt, a ki 1903 óta pásztorolta Szádellő népét az Ige gyönyörű szép mezőin és kies folyóvizei mellett. Vencsellőn született 1853-ban, tisztos, de szegénysorsu, sok gyermekes, iparos szülők fiaként, a kik nem érezték elég tehetőseknek magokat arra, hogy szép tehetségű Károly fiokat a falusi iskolán felül is taníttassák — s szabómesterségre adták. De a tanulni vágyó, szelid, engedelmes fiu megszökött mesterétől, egyik férjnél levő nőjéhez, a kivel együtt aztán addig könyörgött a haragvó apának, míg az engedett fia kérésének s bevitte a szegények iskolájába, Sárospatakra. Itt Radácsi György tógátus diák szárnyai alatt haladt előre, a kitűnő bizonyítványok mellett küzdve a szegénységgel, nélkülözéssel; elégnek kellett lenni annak a kis anyagi segítségnek, a mit mint Radácsi György mendikánsa a 3 sátoros ünnep alkalmával az egyes gyülekezetek jószívű adományából szerzett. A mester és a tanítvány közötti viszony később — kétségkívül a Keresztury Károly Bátyánk vonzó tulajdonságai révén is — meleg, baráti viszonyra tudott kifejlődni, a mit bizonyít az a körülmény is, hogy Radácsi György őt a szádellői paróchián több ízben felkereste nyári vakációzása idején s ott ebédelve kedélyesen elmerengtek ifju koruk közös emlékei. Iskolái végeztével Szikszón volt 3 éves rektorian, Pelsőcön, Berzétén, Rozsnyón, Zeherjén, Jánosiban káplánkodott, míg 1888 tavaszán szuhafői lelkipásztorra választották, a mikor is nőül vette rozsnyói káplán korában kinézett sziveválasztottját — Szabados Erzsébetet. Példás hűségű családi életüket (I. Péter 3, 7.) az Isten 3 élő gyermekkel áldotta meg, a kiknek neveltetéséért, a legmagasabb fokú képzettség elsajátíttatásáért a szülők maguktól mindent megvonva, a kicsiny parochia minden jövedelmét odaáldozták. Édes reménységgel tették s az Isten nem szégyenítette meg őket — mint egykor Éli főpapot — fiaiban. Károly fia ma Budepesten a Hangya egyik főtisztviselője, Kálmán a soproni gymn. tanára, leánya Hegyesi Gyula bodvavendégi áll. igazgató felesége.

Szádellőre 1903-ik évben jött Keresztury Károly, a hol 1905-ben egy nagy tűzvész áldozata lett a falu nagy részével a templom is.

*) Sajnálatos körülmények miatt csak most tudunk hírt adni róla.

a melynek felépítésére a közel jövőben, szegénységük miatt, nem is gondolhattak a község lakosai a maguk erejéből; de lelkipásztoruk nem csüggedt el, cikkeivel, leveleivel országos akciót indítva, annyi pénzt tudott összegyűjteni, hogy nemcsak egy szép kis modern templomot építtetett, de még harangra, orgonára is telt az országos gyűjtés eredményéből. Amerikában levő hiveivel levelezés által az összeköttetést mindig fentartotta, minek emléke két szép ezüst urv.-i kehely. Hogy hivatását nem vette könnyen, hátramaradt nagyszámu kéziratai bizonyítják, valamint az őszinte könnyek temetése alkalmából, hivei szeméből. Koporsóját a szomszéd lelkipásztorok isteni szolgálata közben helyezték el a templom árnyékában, a kakukftűl szagos, fülemüle csaltogástól hangos domb oldalában, hol életében úgy szeretett elvonulva beszédjeire készülgetni, az igézően szép tájékban elgyönyörködni.

A fáradt szolga megkívánva az árnyéket — találja meg munkás élete után a nyugalmat, lelke az örök idvességet! Emlékezte legyen áldott!

Lelkészegyesületi gyűlés Nagyszöllősen.

A máramarosugocsai református egyházmegye lelkészeinek és tanítóinak egyesülete a napokban tartotta meg népes gyűlését I s a á k Imre técsői lelkész elnöklete alatt.

Gyűlést megelőzőleg istentisztelet volt, amelyen dr. Sárhány Lajos királyházi lelkész imádkozott, Isaák Imre elnök pedig prédikált az elveszített drakmáról szóló krisztusi példázat alapján arról a régi és mégis mindig új feladatáról az egyháznak, mely az elveszésnek indult lelkek megmentését célozza. Mit ér — ugymond — a legékesebb csillár, a legpompásabb elektromos vezeték, vagy a drágamivű lámpa, ha nincs aki bekapcsolja az áramot, felgyújtsa a fényt, lobogtassa a tiszta evangéliumi világosságot? A református egyház felelőssége nagy, az elveszésnek indult lelkek száma nő, az egyházfegyelem, a tisztoztatás, a lelkek keresése munkája egyre sürgősebb: az örök uj cél felé kell haladnia az egyháznak. A lelkeket meg-
rázó igehirdetés nagy hatással volt a szép számu hallgatóságra.

A gyűlés egy temetkezési segélyegylet felállításának szükségességét látja ugyan, azonban határozatot arról csak azután hoz, ha az egyetemes konvent és ref. biztosító iroda közötti tárgyalásból kitűnik, hogy szükség lesz-e reá.

A gyűlés az Isaák Imre indítványára elhatározta, hogy a husz éve espereskedő B i k i Ferenc nevére alapítványt létesít, ehhez való hozzájárulásra felkéri az egyházmegye tagjait, egyházait és az egyházmegye pénztárát is. A nemes

célu alapítványhoz a jelenlevők azonnal 2000 koronát adtak össze, a gyűjtés eredménye előreláthatólag igen szép lesz. Az alapítvány célja szegény, tanítói és papi pályára menő ifjak segélyezése.

Nagy figyelemmel hallgatták meg a gyűlés tagjai a Szabó Béla huszti lelkész előadását a szekták elleni védekezés módozatairól, melynek kapcsán a gyűlés akciót indít egyházkerületi missziói kolportör beállítása céljából.

Mozgalmat indít gyűlés hivatalos egyházi uton az országos lelkészi nyugdíjintézeti tagsági díjak leszállítása érdekében, mert a lelkészekre az állami és egyházi két nyugdíjintézeti tagsági díj fizetése súlyos anyagi megpróbáltatást jelent.

Több közérdekű testületi ügy letárgyalása után meghitt hangulatu közébed volt. A testületi gyűlésen Nagy-Iday Ferenc egyházmegyei gondnok vezetése alatt az egyházmegye világi tisztviselői is résztvettek, mint meghívott vendégek.

—T.—

Harangszentelés Técsőn.

Fényes ünnepség volt Virágvasárnapján Técsőn, ahol a város apraja-nagyja felekezeti külömbség nélkül ünnepélyesen fogadta a reformátusok kárpátaljai egyházkerületének püspökét, Bertók Bélát és főgondnokát, dr. Polchy Istvánt. A magas vendégeket utjukon elkísérték a máramarosugocsai egyházmegye esperese, Biki Ferenc és gondnoka Nagy-Iday Ferenc, valamint az egyházmegye tisztikarából dr. Siménfalvy Árpád főügyész, Lator István főjegyző, továbbá a nemes hangu harang öntője, Egry Ferenc, az ungi egyházmegye gondnoka és még mások.

Az állomásnál 40 tagu lovasbandérium, óriási tömeg, fuvózenekar várta a püspököt s Dévay József, a técsői egyház főgondnoka fogadta szeretettől áthatott, talpraesett beszéddel a főpásztort és elnöktársát. Gyönyörű látvány volt a hatalmas emberáradat bevonulása a szép szál banderistákkal az élén, kiket Baló Bálint ifju gazda vezényelt.

A püspöknek és kíséretének bemutatta ezután lelkész az ősz E. Bartos István gazdát, aki a harangot az egyháznak ajándékozta s aki könnyekig meghatva fogadta a püspök áldását.

A harangot B i k i Ferenc esperes szentelte fel gyönyörű imádsággal, a zsufolásig tömött templomban pedig Bertók Béla püspök prédikált, nagy hatást téven mélyenjáró beszédével a főpásztoraért rajongó hallgatóságra. Az ünnepély bensőségét fokozta az Isaák Imre lelkész vezetése alatt álló vegyeskar, mely egy alkalmi darabot énekelt nagy sikerrel, valamint a nagyon szépen előadott négy szavalt, melyet Rozsi Erzsébet, Erdő Róza, Lajos

Erzsébet és Baczai Jolán leányköri tagok adtak elő.

Isteni tisztelet után a püspököt és elnöktársát üdvözölték a különböző küldöttségek, melyek között az egyházmegye, élén Biki Ferenc esperessel, elsőnek köszöntötte a főpapot és a főgondnokot. A róm. kath. egyház küldöttségét Pogány Ferenc, a gör. katolikusokét dr. Hápká Péter, az izraelita orthodoxokét Grünwald főrabbi, a városét Sófalusy István főbíró és Horák Adolf főjegyző, a járását Boyko Miklós járásfőnök helyettes, a tanítókétfőris Béla igazgató, a leánykörét Erdő Ilonka vezette, aki szép csokorral is kedveskedett a püspöknek. A püspök válaszolt mindenik küldöttségnek az üdvözlésére nagy bölcsességgel és szeretettel.

Száz teritékes ünnepi ebéd, sok kedves pohárköszöntővel, fejezte be a lélekemelő ünnepélyt s a püspök és kísérete délután utaztak el Técsőről.

Irodalom.

Előjegyzési felhívás: Kálvin János: *Uj-szövetségi Kommentárjára*. Az „Ifju Erdély” Kiadóhivatala Isten segítségével kiadja magyar fordításban *Kálvin János írásmagyarázata új-szövetségi részének*, — mely a Kálvin írásmagyarázata felét teszi ki, — magyar fordítását a Kálvin magyar nyelven megjelent művei fordítóinak ki nem adott kéziratái, valamint ujonnan készült fordítások nyomán, a kritikai szöveg alapján.

A munka kb. 250 iven (4000 oldal) három év alatt jelenik meg, évenként két 5—600 oldalas kötetben, de csak abban az esetben, ha legalább 500 előjegyző jelentkezik. Az egész munka ára előjegyzés esetében Romániában 3500 Lei, Magyarországon 120 Pengő, Csehszlovákiában 700 korona és Jugoszláviában 1300 Dinár.

E munka könyvvarusi forgalomba nem fog kerülni és így később, könyvkereskedések útján nem lesz beszerezhető.

Az Előjegyzési határidő 1930. április 30.

Az első kötet megjelenési határideje: 1930. december hava.

Ezen vállalkozásnak nem üzleti nyereszke-dés a célja, hanem a kegyelmes Isten dicsősé-gének szolgálata azáltal, hogy Kálvinnak, Isten ez alázatos szolgájának igehirdetését a mai idők embere számára is hozzáférhetővé tegye. Kolozsvárt, 1930. április hava. Az „Ifju Erdély” *Kiadóhivatala*.

— **Előfizetési felhívás.** Az „Ifju Erdély” iratterjesztése közreműködésével a szerző kiad-ásában a napokban jelenik meg dr. Victor Gabriella regénye: „Az Álomlátó.”

A könyv a bibliai Józsefnek Egyiptomban való szereplését tárgyalja. Bemutatja, hogy a hívő családi körből kikerült ifju, akiben a nagyság álma él, mint rajong először az egyip-tomi kulturáért s az azt megtestesítő művelt nőért, Potilárnéért, majd megrázó erővel raj-zolja kiábrándulását, csalódását.

A barbár hitszokások által elnyomott po-gány műveltségű egyiptomiak elpuhult, öntu-datlan, itt-ott forrongó élete érdekes háttérét képezi a lebilincselő történetnek.

A könyvet minden regényessége mellett is elejétől végig komoly bibliai szellem halja át.

A mű tisztá jövedelme a Kolozsvári Refor-mátus Theologia Ifjuságának segélyezési célját fogja szolgálni.

A könyv előfizetőknek 50 Lei: bolti ára magasabb lesz. Kérjük vállalkozásunknak a mű megrendelése által való támogatását. Előfizetési határidő: 1930. április 15. Az „Ifju Erdély” *Kiadóhivatala* Cluj — Kolozsvár, Calea Victo-riai 38.

H I R E K

— **Munkatársainknak és olvasóinknak szeretettel kívánunk idvességés boldog ünneplést.**

— **Árvanap a nagypeszeki ref. egyház-ban.** A nagypeszeki ref. egyház f. évi márc. 23-án árvanapot rendezett, a midőn Akucs Kató, a lelkész leánya, házról-házra járva, a beretkei és a marcelházai árvák javára gyűjtést eszközölt. A gyűjtés eredménye Ké. 431.70 összeg volt, a melyből Ké. 300 összeg a be-beretkei, 129.20 Ké. összeg pedig a marcelházai árvák szükségletének fedezésére, az illetékes lelkészi hivatalokhoz küldetett. Minden évben szándékozunk, a kegyelmes Isten segítségével, legalább egy ilyen árvanapot rendezni, sőt más módon is igyekezünk a szegény árvákat gyámolítani. Most is az fáj legjobban, hogy a mai pénzszük világban többet nem adhatunk.

— **Sulyok István királyhágómelléki és dr. Makkai Sándor erdélyi ref. püspököket** a román régenstanács a Román Korona-rend főtituzti rangjával tüntette ki. Csodálatos, hogy épen Romániában közeledik az államhatalom megbecsüléssel és elismeréssel a magyar refor-mátus egyházhoz, mert a kiváló vezérek ki-tüntetése egyben az egyház nevelő és állam-fentartó értékének határozott elismerése is. Tudjuk, hogy a romániai magyar református-

egyház is ezer sebtől vérzik, amelyeket az egyház vezetőinek juttatott magas kitüntetések nem gyógyíthatnak be; azonban bizonyos az, hogy ezek a jelek a megértés és konszolidáció kezdeteit mutatják. Sajnos, nálunk még csak reménység sincs egyelőre a közeledésre s az abból folyó megértésre és megbecsülésre.

— **A felsőborsodi lelkésznék szövetsége** megalakult a magyarországi tiszáninneri kerületben Elek József esperes nevének elnökle alatt. Ügyvezető elnök lett: Szentmártoni Dánielné; pénztárnok: dr. Komjáthy Aladárné. Elhatározták, hogy az egyházmegye minden papnéja köteles a szövetségbe belépni s évente legalább 2 P. tagdíjat fizetni.

— **Lelkészeiktatás.** A somogymegyei *kutasi* gyülekezet új lelkészét, *Csonka Jenőt* márc. 30-án iktatta be hivatalába *Halka Sándor* esperes.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Könyöradományok gyűjtése templom építési célra; egyházi főhatóság engedélye. Rimaszombat, 1930. április 12. 174/1930. sz. körlevél. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Országos hivatal, Bratislava, 1930. III. 22-iki 230. 485/1929—II. sz. átiratában értesítette a püspöki hivatalt, hogy templomépítési vagy javítási célokra *gyűjtési* engedélyt csak olyan gyülekezeteknek ad, amelyek kérvényükhöz az illetékes egyházi főhatóság előzetes hozzájárulását is csatolják; ilyen hozzájárulás nélküli kérvények egyszerűen elutasítatnak. Felhivom azért a lelkészi és esperesi hivatalok utján a gyülekezetek és presbitériumok figyelmét arra, hogy amennyiben valahol templomépítés vagy renoválás szüksége felmerül s a gyülekezet valóban támogatásra szorul, a gyűjtés iránti kérvény beadása előtt — saját érdekükben — előbb feltétlenül kérjék ki úgy az esperesi, mint a püspöki hivatal beleegyezését. Atyafiúi szeretettel: *Péter Mihály* püspök.

Pályázat. A beregi (Podk. Russ) ref. egyházmegyébe kebelezett *mezőkaszonyi*, halálozás folytán megüresedett lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Az állás javadalma: 1. Kézpénz az egyház pénztárából évenként 8000 azaz nyolc ezer korona. 2. Az 549 sz. telekkönyvi betétben foglalt ingatlanok hasznélvezete u. m. Szántó 58 kat. hold és 395 □-öl; Rét 1187 □-öl; Szőlő 4 (négy) kat. hold s 603 □-öl; Kert 2 (két) kat. hold s 81 □-öl; Ház és udvar 507

□-öl. Ezen ingatlanok utáni összes állami egyenes adókat az egyház fizeti, az ártéri és illeték adókat azonban nem. A megválasztandó lelkész által megtérítendő *beruházási* tételek a következők: 1. szőlő telepítés, új trágyázás és karózási költség 12.600 kor. 2. Egy drb. cserép-kályha ára 1.500, kor. 3. Fürdőszoba építési anyaga 514 Kor. 4. Villanybevezetés és felszerelés 3000 kor. 5. „Telep” nevű szőlő trágyázás és karózásért 800 kor. összesen 18 ezer 414 korona. Megjegyzés: Elhunyt lelkész 39 és 1/2 magyarhold szántóföldet 1926 okt. 1-től 6 évre kiadott holdanként 70 (hetven) kilogramm búzáért, mely két egyenlő részletben fizettetik, minden év febr. 3-án és augusztus 3-án, mely szerződés a lejáratig érvényes. Az állás, mely nem kongruás, a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalható. A pályázati kérvények Csehszlovák állampolgársági bizonyítvánnyal, lelkészi oklevéllel és a pályázati hirdetmény megjelenése után kiállított szolgálati bizonyítvánnyal felszerelve, a pályázati hirdetménynek hivatalos egyházi lapunkban való megjelenésétől számított három hét alatt adandók be a beregi ref. egyházmegye Esperesi hivatalához Bátor (postahely), Beregmegye. Podk. Russ. Kárpátaljai ref. egyházkerület. Állampolgársági okmány hiányában a következőkéért a pályázó felelős. Munkács, 1930. április 9. *Bertók Béla* püspök.

— **Pályázat.** A negyedi ref. egyházközség magyar tannyelvű iskolájának ujonnan rendszeresített, ideiglenesen kiegészítő tanítónővel betöltött VI. tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 Ké előleges havi részletekben; egy szobás lakás, 20 korona kertilletmény, törvényszerű államszegély. Kötelesség: a presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, tanítónőnél női kézimunka is; segédkezés az egyháztársadalmi munkákban; kartársainak szükség esetén való helyettesítése (orgonista-kántori teendőkben is.) A megválasztás csak a f. tanévre kiható, de kötelező az állás azonnali elfoglalására. Kellően felszerelt kérvények 1930 április hó 29. napjáig küldendő a ref. lelkészi hivatalhoz Nedei okres Šafa.

Pályázati hirdetés. A hodosi (okres Dun. Streda) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a hodosi ref. népiskolánál ujonnan szervezett s jelenleg kiegészítő tanerővel betöltött III. tanítói állásra. Az állás ideiglenes, további engedélyezése kérelmezve lesz. Javadalom: 1200 k. fizetés, míg a lakás felépül (folyó évben) 360 k. lakáspénz, 80 k. kertpótlék. Pályázati határidő 1930. ápr. 30. Tanítási nyelv magyar. Választás 1930. év május hó 4-én. Képesített férfitanítók a bratislavai Isk. Referátus 86400/I. 929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvényeiket a hodosi ref. lelkészi hivatalnál adják be. Az állás azonnal elfoglalandó.

Református Biztosítási Iroda

Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
Phönix Életbiztosító Társaság

képvisellete.

Központi Iroda:

POZSONY,
Grössling ucca 34.

az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886 Jókai u. 18.
"Kis Tükör" szerkesztősége
Komárno

Miskolczi Lajos úri és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros disz-
ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
asztalára és katedrara való terítőket.

HALTENBERGER
KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.
Používání novin. známkou povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vélké Kapuőany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicseri lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Péter Mihály püspök előterjesztése az Egyetemes Konvent ülésén.

Főtiszteletű és Méltóságos Konvent! A tiszáninneri egyházkerület azon előterjesztését, hogy ref. egyházunk sérelmeit a békeszerződések ellenőrzésére hivatott fórumnak, a Népszövetségnek ítéltelése alá bocsássuk: megfontolás végett mély tisztelettel ajánlom a Főtiszt. és Mélt. Konvent figyelmébe. Ilyen indítvány a Konventen már többször megfordult, de évről-évre levettük a napirendről, bizva abban, hogy az államkormány végre-valahára mégis csak felemelkedik a mi ref. egyházunkkal szemben az igazság, a méltányosság, a demokrácia, a felekezeti jogegyenlőség álláspontjára. De ez mindaddig nem történt meg.

Tizenegy év viharzott el felettünk. Ezen tizenegy év alatt ígéret mindig bőven volt, de ezen ígéreteket soha, sehol sem váltotta be a Kormány.

A tényeknek egész sorozatával tudnám ezt bizonyítani, de minek, mikor az Egyetemes Konvent ezeket ugyanis jól ismeri. Mégis, hogy indokoljam a tiszáninneri egyházkerület felfogását, — néhány égbekiáltó sérelmet fel akarok sorolni.

Mikor a magyar ref. egyház a csehszlovák államba bekebelezetett, az akkori püspök, Dr. Révész Kálmán, a Referátustól (Simkovich János lipitói ev. esperes, kormányelődadó a szlovenszkói ev. egyházi ügyekben) 1904/I. ü. o. 1919 október 23. sz. a. írásbeli nyilatkozatot kapott arra nézve, hogy csak nyugodjunk bele sorsunkba, mert hiszen a csehszlovák állam a ref. egyházzal szemben éppoly méltányos, igazságos lesz, mint a volt magyar állam volt; hogy mindazon anyagi és erkölcsi támogatást, melyet ott élveztünk, itt is maradék nélkül élvezni fogjuk; hogy vallásunkat, nemzetiségünket éppoly ápolhatjuk itt is, mint ott ápoltuk.

A ref. egyház e nyilatkozatban, — mert ismerte már a létét biztosító békeszerződéseket is, — megnyugodott. Tehát megtette a következőket: A magyarországi ref. egyházzal 400 év óta fennálló szervezeti kapcsolatot szétszakította, itt magát önállóan megszervezte, az állam keretébe beilleszkedett; papjai, tanítói, világi funkcionáriusai a hűségi fogadalmat letették. Azóta 11 év telt el és az államkormány — bármily árgusszemekkel vigyázott is ránk, — nem talált közülünk senkit, akit az államellenesség miatt el lehetett volna ítélni. Mégis ez a 11 év a ref. egyházra nézve olyan sötét korszak, melyhez hasonlót csak az osztrák abszolutizmus legrettenetesebb idejében kellett elszenvednie.

Itt van először is az állami anyagi támogatás kérdése.

A békeszerződések és az állami törvények erejénél fogva, de a felekezeti jogegyenlőség szempontjából is, minket reformátusokat az állam támogatni tartozik. És mit látunk?

11 év viharzott már el felettünk és még nem volt egyetlen egy esztendő sem, amikor csak azokat az összegeket is, amelyeket a törvényhozás részünkre közigazgatási, adócsökkentési, nyugdíjintézeti hozzájárulás címén a költségvetésbe mindig felvett, abban az összegben, ahogy azt felvette, kiadták volna; annak mindig csak bizonyos csekély hányadát kaptuk meg. Sőt évről-évre mindig kisebb az ily címeken kiutalt államsegély. Így pl. ez év január havában folyósított, 1929. évi, már majdnem csak egy harmada az 1928. -ra folyósított és akkor is horribilisen megcsonkított államsegélynek.

De nemcsak az ilyen című államsegélyünkkel vagyunk így, hanem a lelkészi és tanítói

államsegélyekkel is. Tudvalevő ugyanis, hogy az 1919-20. évekről minden indok nélkül, vagy legalább is minden helytálló indok mellőzésével az összes ref. lelkészek államsegélyét elkolbozták; arról nem is beszélek, hogy állampolgársággal nem bíró, bár 40-50 év óta szolgáló lelkészek évek óta nem kapják az államsegélyt, sem arról, hogy tanítóink közül hánytól vonták el.

Ha mi számítást tennénk atekintetben, hogy mennyire rug a tőlünk ily címeken megvont törvényes államsegély, kiderülne, hogy több mint tíz millióra. Hát ha azt vennék számításba, hogy hány téren kellene még bennünket támogatni, ahol absolute nem támogatnak, mint pl. teológiánknál, továbbá, ha azt is figyelembe vennék, hogy nem nyújtanak számunkra lehetőséget egy ref. tanítóképző felállítására nézve; hogy szeretetintézményeink fenntartására, a nép művelődését szolgáló intézményekre, mint a minők majdnem minden egyházunkban vannak már, egyetlen fillért sem juttatnak: akkor ez az összeg még többre megy.

Mindezek nyilvánvaló jelei annak, hogy a ref. egyházat szegényé, koldussá akarják tenni, hogy azután szolgává tegyék és hogy végre nemzetiségéből kiforgathassák. Mert vajjon nem a szolgávtételt célozza-e az 1919-20 évi államsegély osztogatásának a mai módja? Megkezdtek az államsegély kiutalását, s kapott is belőle 29 lelkész, azonban akkor, amidőn ez az államsegély az összes ref. lelkészeket megilletné, eddigelé a kiutalás bizonyos pártpolitikai színezetet visel magán, az egész eljárásból az tűnik ki, mintha azt mondanák: No hiszen kaphattok ti belőle ref. papok, de értsétek meg, hogy micsoda feltételek alatt.

Ez nem egyéb, mint a világi politika bevittele az egyházba, amelyet, ha sikerül egyházunkba behurcolni, vége lesz függetlenségünknek, vége szabadságunknak, vége egyházunknak, mert hogy ha a lelkészekkel sikerülne megértetni azt, hogy ők az állam támogatásához csak úgy juthatnak hozzá, ha önértüket levetkezik, csak úgy, hogy ha eszközévé válnak az egyház szabadságát, az elnemzetietlenítést szolgáló irányzatnak, akkor. — még egyszer ismétlem — vége egyházunknak. Én teljes lelkemből tiltakozom az ellen, hogy ez erkölcs-telen merénylet egyházunk ellen tovább folytatassék. Ez önértüketől való megfosztást, e szolgaságba süllyesztést célozza a törvénykönyvünk megerősítése körüli eljárás is.

Méltóztatik tudni, hogy az 1928-ban tartott Zsinatunk alkalmával azzal kecségtettek bennünket, hogy ha a kormány minden kívánságát teljesítjük, továbbá, ha a szlovák egyházmegyét megszavazzuk, semmi akadálya nem lesz törvénykönyvünk megerősítésének. Meglettük. Elementünk az engedékenység legszélső határáig; megcselekedtük azt, hogy a szlovák egyházmege kérdésénél mellőztük *autonomiánk* egyik

sarkalatos pontját, a nép megnyilatkozása elől kitértünk. Megsértette a Zsinat a kardinális elvet csak azért, hogy végre rendbe jöjjünk már egyszer, hogy legyen törvénykönyvünk. Mi az eredmény? Semmi. Törvénykönyvünk hét év óta nincs megerősítve.

Én teljesen meg vagyok győződve arról, hogy ez a huza-vona azért történt, mert még valamit kívánnak tőlünk *magyar református becsületünk rovására*.

Ami a többit illeti, az elnemzetellenítést, azt itt e testületben nem kell bővebben magyarázni. Iskoláink ma már nem a mieink, hanem az az államé; nekünk csak kötelességeink vannak, de jogaink nincsenek. Kötelességünk az iskola fenntartása, de abban az iskolában nem az iskolaszék az ur, hanem a tanfelügyelők a mindenhatók, akitől a tanító úgy retteg, hogy egyháza jogainak a feláldozásával is kénytelen teljesíteni parancsát.

Nemcsak az adminisztráció kérdésében nem a miénk az iskola, de nem a miénk a gyermek lelkének, szellemének formálása tekintetében sem. A mostani tankönyvek református és magyar nemzeti szempontból sok-sok kívánni valót hagynak hátra.

De ez csak a magyar iskolákra vonatkozik, azokra az iskolákra, amelyeket még meghagytak legalább a nevekben magyar jellegűeknek; mit mondjak azonban arról az eljárásról, mikor magyar iskoláinknak egész tömegét tették már szlovákká, kényszerrel, erőszakkal, megcsufolva egyházunk szabadrendelkezési jogát. Mit mondjak arról, hogy napról-napra állítanak fel, református iskoláinkkal szemben, ugyanazon egyházainkban, hogy úgy mondjam, k o n t r a s z l o v á k iskolákat, ahová földosztási igéretekkel, tyukkal-kaláccsal, ingyen tanszerek és könyvek kilátásba helyezésével csalogatják a színmagyar kálvinista gyermekeket. Mi ez más, mint elnemzetlenítés, dacára annak, hogy magas állásu egyének ajkáról hangzott el, hogy az elnemzetlenítés: b ü n; dacára annak, hogy csak most jelentetett ki, éppen a legmagasabb helyről: mindenki szeresse nyelvét. De, hogy szeresse a magyar református gyermek az anyanyelvét, ha annak a megszeretésétől elveszik a lehetőséget?

Nemcsak ennyivel, hanem a példák egész légiójával tudnám igazolni ezen felállított tételmet, hogy itt a lezüllesztés és elnemzetlenítés politikája folyik 11 év óta egyházunkkal szemben. Csak az egyház mezején maradtam, hogy világi politika üzésével ne vádolhassanak. Én püspöki székfoglaló beszédemben kijelentettem, hogy mindenben hű leszek az állam törvényeihez; hű vagyok, amit püspökké létem óta számtalanszor bebizonyítottam, követelem, hogy az állam törvényeivel ellenkező emez üzelmek meggátoltassanak, ezt követelni esküm is kötelez. És éppen azért, ha most az államkormány

nem nyújt nekünk, —*de körül bástyázott*—*garanciákat* arra nézve, hogy egyházunknak ettől az elnyomatásától eláll, kívánom, hogy a t. i. e. ker. felterjesztéséhez képest keresse meg az Egy. Konvent azt a fórumot, amely jótállást vállalt a tekintetben, hogy a békeszerződésben biztosított jogainkat maradék nélkül élvezhessük.

„Történelmi átértékelés.“

Részletek a kissárói diák-konferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Nem elégszik meg azzal, hogy a Bocskay működésél, törekvésél, irányát nemzetellenesnek, török érdekeket szolgálónak tünteti fel s így már magában véve ez is elegendő az ugyanazon eszmékért dolgozó, ugyanazon irányban haladó Bethlen megbélyegzésére, hanem fejedlemmé választását is úgy adja elő, mint amelyet egészen a török kegyének köszönhet, amelyet ő maga sem várt a magyaroktól, hanem megszerzett a töröktől. Török basa hívta össze az országgyűlést is, Bethlen maga is a török seregnél volt s így szabad válaszlásról szó sem lehetett.

És mindez R. Kiss István bírálata szerint teljes valótlanság, mert Bethlen nem volt a török seregnél, az országgyűlést nem török basa hívta össze, a választás szabadsága nem volt akadályozva. Az erdélyi rendek elhatározásánál természetesen nagy jelentősége volt annak a körülménynek, hogy Bethlen a töröknél is legtöbbször tehet az ország érdekében s ez is sokat segített egyebek mellett arra nézve, hogy az ő személyében állapodjanak meg, amely reményükben nem is csalódtak.

Említést tesz az életrajz a „*practicá*“-ról, amelyet megindítottak Bethlen ellen fejedlemmé választása után a császári kormány s az általa felbérelt magyarok, de úgy említi, hogy egyáltalában nem látszik az olvasó előtt a Bethlen elvesztésére ördögi módon szőtt háló, mely ugyszólván minden alávalóságot megpróbál ellene: árulkodást a töröknél, fejedelmjelöltek támogatását, lázadások szítását stb., amelyek ellen végül kénytelen Bethlen fegyverhez nyulni s a főkalefaktor Homonnay György és társai ellen haddal támadni.

A magyar vármegyék Bethlen támadásának jogosságát elismerik, amit mutat az, hogy ellenszegülnek a Bethlen ellen hadbahívó parancsnak s ígérik, hogy ők maguk fognak leszámolni a békebontókkal, mire Bethlen visszafordul. Szekfü Gyula egyenesen ráfogja Bethlenre, hogy már ezzel a támadásával is területeket akart foglalni s csak azért fordult vissza, mert a vármegyék élesen ellene nyilatkoztak további előnyomulásának. Pedig a vállalathoz való készülvése, vezéréhez és sógorához, Rhédey Ferenchez írott utasítása is világosan mutatják, hogy egyáltalán nem volt ez alkalommal mesz-

szebbmenő célja, mint az őt háborgató békebontók megfenyítése. Maguk a vármegyék is úgy vélekedtek, hogy ők Bethlennek tettek szolgálatot ellenségei ellen, mert néhány év múlva ezen szolgálatukra hivatkozva kérik a Bethlen Gábor segítségét.

És Szekfü Gyula ezt elintézi azzal a mondással, hogy Bethlen „*feladta a játszmát, visszavonult Erdélybe,*“ mert a vármegyék „*egy emberként felállottak s ne tovább-ot kiáltottak*“ feléje.

Azt is a szemére veti az életrajzíró Bethlennek, hogy „*a császár és a nyugati magyarság felé csak diplomáciai szinből engedékeny,*“ ellenben „*a török felé őszintén,*“ holott maga is elismeri a nyugat felől ellene indított „*practicá*“-t. Amikor Bethlen jól tudja, hogy az ellene éveken át minden eszközzel folytatott aknamunka honnan ered, életrajzírója elvárná tőle, hogy őszintén higgyen a minden őszinteséget és igazságot nélkülöző császári hazudozásoknak és tétlenül várja, amíg nyaka körül teljesen összeszorul a „*keresztyén*“ császár és jeles munkatársai fojtó hurokja.

És hogy maradhatna el az ilyen irányú átértékelők által újból és újból hangoztatott az a vád, hogy a törökkel való szövetkezés által Bethlen is bünt követett el a keresztyénség ellen?!... Így vélekedik Szekfü Gyula is, elhallgatván fentebb azokat az okokat, amelyek a törökkel való szövetkezés eszméjét teljesen érthetővé és megindokoltá teszik. Így igaztalan alapon járva csak vergődik azután az események elbeszélésénél és többször is ellentétbe jön önmagával. Ez a vergődés a szülője az ilyen mondatoknak, „*Bethlennek itt—Lippa vára átadásáról van szó—engedelmeskedni kellett, de ő akart is engedelmeskedni, mikor ennek kényszerítő szüksége beállott.*“ Tehát elismeri a kényszerítő szükségesség állapotát, később mégis hibáztatja Bethlent, noha más helyen elbeszéli, hogy mindent elkövet Bethlen Lippa megmentésére. Egyszer már átadta a várat a töröknek, amikor azt a hirt kapja a török portán levő követétől, hogy haladékat kapott a vár átadására. Bethlen azonnal rajtaüt a berendezkedéssel elfoglalt törökön s kidobja a várból s ujra birtokába veszi. Pedig mindez nem kis veszedelemmel járt akkor azzal a félelmetes világhatalommal szemben.

A lehetetlent is megkísérli Bethlen, amikor a keresztyén magyarság érdekeit kell védelmeznie, de törekvése Lippa megtartását illetőleg nem sikerült és pedig főképpen a keresztyén császár egyik hü csatlósának, mindenre kész eszközének Homonnay Györgynek alávalósága miatt, aki mint a Habsburgoktól Bethlennek szemben támogatott fejedelmjelölt, a török pártfogásáért kunyorálása közben Lippán felül még Jenő várát és egyebeket is megígért a töröknek s így Bethlennek örvendenie kellett, ha megelégszik a török ezzel az áldozattal s a

várat át kellett adnia az erdélyi országgyűlés határozata szerint is, amint ő maga írja: *örökké való siralmunkra.*"

Ilyen volt a Bethlen „*őszinte*” engedelmessége és engedékenysége a török iránt. Senkinek nem fájt az jobban, ha áldozatot kellett hozni a török jóindulatáért, mint épen Bethlennek. Számtalan jel mutatja ezt az eseményekkel foglalkozó embernek, csak az „*átértékelés*” munkásai vakok bizonyos igazságok meglátására.

Igy mutatja be Szekfű Gyula Bethlen Gábort a róla írott életrajz emez első fejezetében „*szabadon minden ideális frazeológiától*”, de bemutatja Bethlennél sokkal jobban, alaposabban önmagát, munkája módszerét, eszközeit és célját, világosan megmutatván az olvasóközönségnek, hogy mit jelent az általa képviselt és bevezetett: „*Történelmi átértékelés.*”

A többi fejezet hiven követi az elsőt mindenben, mert nem az igazság a fő, hanem bebizonyítása Bethlen Gábor életében is az író ama csalatkozhatatlan tételének, hogy a XVII. században nincs eszmékért való élet és törekvés, az önzés mozgát mindent s ez alól nem kivétel senki s az államok politikáját is kivétel nélkül ez vezeti.

A következő fejezetekben azonban csak a kirívóbb ferdtéseket fogom kicmelní, mert nincs módomban terjedelmesebb könyvet írni az „*átértékelés*” emez egyetlen, bár tipikus termékéről s remélhetőleg megteszik ezt majdnálam hivatottabbak. *)

A következő két fejezet: „A cseh szövetség.” és „Bethlen egyedül.” — mondja el Bethlen első magyarországi hadjáratának és körülményeinek történetét, melyet lezár a közel háromévi küzdelemnek végetvető nikolsburgi béke.

Ugyanazon felfogás és módszer uralkodik ezekben is, mint az előbbi fejezetben.

Bethlen beleavatkozik a nyugaton folyó küzdelembe, szövetségben a csehekkal, így reméli nemzetének és egyházának jövőjét megmenteni a pusztulástól. Kitámad „*Isten tisztessége mellett nemzetünknek szabadságáért.*”

Szekfű Gyula szerint a támadás oka egyáltalában nem ez, mert abban a korban ezek a szavak csak az igazi ok eltakarására szolgáltak.

Szerinte Bethlennek „*pozitív sérelme vallási téren nem volt.*” És nem volt szükség a nemzeti szabadság védelmezésére sem, mert az akkoriban lezajlott 1619-ik évi országgyűlésen „*semmiféle abszolutisztikus vagy alkotmányellenes törekvés nem volt észlelhető.*”

Bethlen támadásának igazi oka — a szerző szerint — a csehek segélykérése, illetőleg a cseh koronának neki való felkínálása. De még ezután is csak akkor indul meg, amikor „*a cseh*

seregeknek morvai, majd alsóausztriai sikerei felbátoríták.” „*Erdély fejedelme az ő saját területi hatalmának és személyes méltóságának gyarapodását követeli, ez a központi idea, mely minden egyebet homályba állít.*” Ezt bizonyítja az is, hogy a majdan bekövetkező béketárgyalások idején egyáltalában nem törődik a magyarság jogaival, „*azoknak képviseletét átengedi az érdekelt magyar rendeknek, akik ilyenképen, saját erejükből alig tudnak valamit elérni*” Mikor pedig 1620 tavaszán látta, hogy a cseh felkelés a végéhez közeledik, „*melyből nyereséget nem húzhat saját vállalata érdekében,*” egyszerűen feláldozta őket; mert hiszen ő „*specifikus erdélyi fejedelmi érdekeiért szállott sikra.*”

Olyan állítások ezek valamennyien, amelyek joggal nevezhetők ismét *légben lebegő motívációknak.*

Hogy Bethlennek, illetőleg a protestáns magyarságnak vallási és politikai sérelmei is voltak, azt elárulja a szóban forgó könyv írója maga is, amikor azt mondja egy helyen (62. l.), hogy a felvidék protestáns rendjeinek „*megvoltak a maguk vallási sérelmeik*”, egy másik helyen viszont (83. l.) arról tesz említést, hogy a Habsburgokkal való összeköttetésből „*a magyar szabadságoknak immár egy százados sérelme származott.*” Elismeri, hogy a „*keleti részekben kétszen volt a forradalmi hangulat*” a Bethlen támadása előtt főképen azért, mert „*megtapasztalták már a Bocskay felkelését megelőzően az ellenreformációnak egy kísérletét.*” (86. l.) „*Bocskay óta az erdélyi protestáns szimpátiák állandósultak.*”

Mindezek nem ok nélkül voltak így, hanem igenis azért, mert bőven voltak olyan sérelmek az egész vonalon, amelyek ilyen hangulatot teremtettek, mert nem lehetett azokat kirostálni annak a nemzedéknek sem a *kortörténeti*, sem a *pszichológiai rostákon*, hanem szenvednie kellett alattuk s ez teremtette a forradalmi hangulatot, mely lehetővé tette azt, hogy Bethlen rövid két hónap alatt elfoglalta ugyszólván az egész királyi magyar területet Pozsonnyal, a koronával, a nádorral együtt. És ha nem voltak sérelmek, vajjon miért ígérte a „*hajthatatlan jellemű*” II. Ferdinánd 1619 decz. 5-iki kiáltványában a *sérelmek orvoslását*?!... Bizonyosan azért, mert voltak, mégpedig bőven.

(Folyt. köv.) Szöke István.

A Baár-Madas ref. leánynevelőintézet üzenete a művelt magyar családokhoz.

A budapesti Baár-Madas református leánynevelőintézet vezetősége az intézet huszonharmadik éves fennállása óta, évről évre lájós szívvel volt kénytelen visszautasítani — helyszüke-

*) Azóta ez már meglőrtént, amennyiben Dr. R. Kiss István debreceni egyet. tanár könyve pontról-pontra mutatja ki Szekfű Gyula tévedéseit, ferdtéseit és egyéb hiányosságait.

miatt — a felvételre nagy számmal jelentkező tanulókat.

Isten iránt mélységes hálával és örvendezéssel adjuk hírül, hogy ez a nehéz helyzet megváltozott. Az intézetet fenntartó budapesti ref. egyház és a dunamelléki református egyházkezület vezetősége bölcs előrelátással és páratlan áldozatkészséggel lehetővé tette, hogy a magyar főváros egyik legszebb, legegészségesebb részén: Budán a Rózsadomb lejtőjén, II. Lótántffy Zsuzsanna-ut 5. sz. a. 4169 négyszögöles parkban felépülhetett Középeurópa egyik legmodernebb berendezésű, művészi módon megalkotott iskolája és 100 leánynövendék befogadására alkalmas internátusa.

A Baár-Madas-intézetnek soha nem volt szüksége hirdetésre vagy éppen reklámra: a belső értéke volt a vonzóerő, amellyel a művelt magyar keresztyén családok érdeklődését, majd szerető becsülését megszerezte. Most sem hangos szóval hívja fel a figyelmet magára, amikor üzenetet küld az egyházi lapjaink hasábjain a művelt magyar családokhoz, hanem kötelességet teljesít. Jelenti, hogy két hét alatt elkészül az új intézet külső és belső életét képekben és írásban ismertető füzet, amit készséggel eljuttat majd az iskola igazgatósága az érdeklődő szülőkhöz. Ez a képes tájékoztató füzet — reméljük — megtalálja az utat, az utódállamok vezető magyar családjaihoz is.

A világháború után új problémák, új feladatok, soha nem sejtett megélhelési gondok teszik próbára az egyesek és nemzetek fizikai, erkölcsi lelki erejét. A gyengék, az alkalmatlanok könnyörtelenül alul maradnak a nagy mérkőzésben. Az iskola, a nevelés kérdése minden országban az érdeklődés homlokterébe jutott. A kísérletezéseknek se szeri, se száma. Érzik a szakemberek csakugy, mint a szülők, hogy az ifjúság nevelésén, az elsajátítandó ismeretanyag kiválasztásán fordul meg sok minden.

A magyarság jövője nagy mértékben attól is függ, hogy milyen anyák nevelik, milyen leányok, menyasszonyok, feleségek befolyásolják észrevehetőleg vagy öntudatlanul a nemzet vezető osztályát. Amely országban nagy arányban megfogyatkozik a jellemes, testileg-lelkileg egészséges, kiváló nők serege: ott a családi élet elveszti vonzóerejét, a férfi küzdelméből hiányzik a lendítő, lelkesítő, nemesítő erő, az ideálok meglakulnak, a nemzeti és társadalmi élet hanyatlása, pusztulása elkerülhetetlen.

A régi, erőshitű, puritán erkölcsű, nagy magyar református asszonyoknak lelki utódait akarja sűrű rajokban kibocsátani a Baár-Madas református leányliceum és nevelőintézet, akik a modern tudás, műveltség fegyvereivel is rendelkeznek; akik megállják helyüket a létért

való küzdelemben is; akik hű leányai egyházuknak, öntudatos polgárai hazájuknak; akik érzik a kiváltságos műveltségük, társadalmi állásuk által megszabott szociális felelősségüket is, kevésbé kedvező helyzetben élő magyar testvéreikkel szemben.

Az iskolai tanítás és nevelés tudatosan alkalmazkodik nálunk az angol-szász népek négyirányú nevelési programjához: az ifjúság testi, szellemi, lelki és szociális képzéséhez.

A modern iskolai és internátusi higiénia legtökéletesebb követelményeinek megfelelő világos, tágas, központi fűtéses, jól szellőztethető tantermek, széles folyosók, napozó terraszok, mintaszerű tornacsarnok, hálószobák, ebédlő-, társalgó-, tanulószobák, zuhanyfürdő, a parkban tenispályák, játszóterek szolgálják a testnevelést; modern szemléltető eszközökkel felszerelt előadó termek, laboratóriumok segítik a tanítás munkáját és a tanulók öntevékenységre, önálló gondolkodásra és cselekvésre szoktatását. A művészi tárgyak és a modern nyelvek elsajátítására különös gondot fordítunk. Célunk az, hogy az iskolai évek alatt és (az 1930. év őszén felállítandó) továbbképző tanfolyamunkon megszerezhessék a magyar leányok az annyira szükséges idegen nyelvek tudását. Magyar nemzeti, evangéliumi keresztyén műveltséget óhajt nyújtani a tanítás és nevelés, de olyan szerves kapcsolatban az egyetemes szellemi élettel, hogy leányaink bármilyen előkelő társaságban is megállják helyüket úgy a társalgás és viselkedés formája, mint a tartalma tekintetében.

A lelki nevelést a vallastanárr, az egész tanártestület segítő támogatásával végezi. A mély, magyar református keresztyén nevelői szellem, nem a felekezeti békéltenség és türelmetlenség gyümölcseit termi, hanem amíg református tanulóinknál a bibliai, kálvinista, egyházas lelkület alakítja, más vallású tanulóknak a saját felekezetiük iránt való hűség mellett, az alma maternek és az azt fenntartó színmagyar református Egyháznak a megbecsülését váltja ki. Így remélhető, hogy az életbe kikerülő egykori Baár-Madas növendék az egységes magyar nemzeti társadalomnak, a felekezeti békességnek és türelemnek munkása lesz.

A jövő iskolai évre már most átvesszük a jelentkező növendékek folyamodványait. Kérjük az iskola egykori növendékeit, az intézet jóbarátait, a Nagytiszteletű Lelkész Urakat, hogy a leányaikat középiskolában taníttató, művelt magyar családok figyelmét irányítsák rá a Baár-Madas református leányliceum és nevelőintézetre, ugyancsak továbbképző tanfolyamára is. Az érdeklődők címét szíveskedjenek az igazgatósághoz eljuttatni: hogy a képes ismertető füzetet elküldhessük nekik.

Dr. Patay Pálné.

H I R E K

— A rimaszombati leánykör szépen sikerült vallásos ünnepélyt rendezett e hó 20-án d. u. a Polgári Olvasókör színháztermében. A műsort gyülekezeti ének vezette be, a mely után Péter Mihály püspök imádkozott s tartott megrázó erejű bibliamagyarázatot. A vallásos estély, melynek műsorát szavaltatok és énekszámok élénkitették, szép anyagi sikert is hozott a leánykör javára.

— Az ungvári ref. egyház vallásos estje. Az ungvári Ref. Egyház április 13-án, virágvasárnapján délután vallásos estét rendezett, mely alkalmi, gyülekezeti énekkel kezdődött és végződött. Imádkozott és Írást magyarázott Ruszka Zsigmond s. lelkész. Előadást tartott, „Virágvasárnap gondolatok” címen Nyitray Béla s. lelkész. Szavaltak: Balla István ret. hittanhallgató és Nagy Anna. Továbbá általános közletszéssel és elismeréssel adózott a közönség a Ref. Vegyeskar három, jól előadott vallásos énekszámá iránt. A vegyeskart Nyitray Béla s. lelkész vezette. Az önkéntes adományokból befolyt összeg 314 čk.

— Anyakönyvi utasítások kézikönyve s utbaigazítás az egyházi életben szükséges összes törvények használatáról. Összeállította dr. Makoviczky Emil szirki ev. lelkész. Már régen éreztük hiányát egy olyan törvénygyűjteménynek s anyakönyvi utasításoknak, amely a lelkészt kisegítené hivatala teljesítése közben. Nem egy lelkész került már a törvényszék elé, csak azért, mert az államnyelvén megjelent s lelkészi funkciójánál feltétlenül szükséges törvényeket nem ismerte. Ezt a hiányt akarja könyvével pótolni dr. Makoviczky. Csak röviden említem a munka egyes részeit: „Felekezeti törvény” (mellette részletes utmutatás a szükséges mintákkal). „Egyházi anyakönyvek, anyakönyvi kivonatok”. „Kinek tartozik a lelkész kiállítani ingyen anyakönyvi kivonatot”. „Anyakönyvi kivonatok felbélyegzése”. „Utólagos bejegyzések eszközlése egyes anyakönyvi kivonatoknál”. „Az utólagos házasság által történt törvényesítés megállapításánál és anyakönyvi bejegyzésénél követendő eljárás” (Utmutatás mintákkal.) „Törvényes gyermekek”. „A törvényesen bevett vallásfelekezetek kölcsönös viszonyáról”. „A vallás szabad gyakorlatáról”. „Házasságjogi törvények és

rendeletek”. Itt minden abban a sorrendben van tárgyalva, amint a felek belépnek a lelkész irodájába, hogy kérjék a kihirdetést egészen a házasságkötés cselekményéig. Mindenütt rövid utmutatás, megfelelő minta. A kézikönyv párhuzamosan magyar és szlovák nyelven van megírva, egyik oldala szlovák, másik magyar s így a magyar papok részére szinte nélkülözhetetlen. Ára még nincsen megszabva, az a megrendelt példányszámtól függ, de 30 koronánál nem lesz drágább. Megrendelhető dr. Makoviczky Emil ev. lelkésznél, Szirk p. Ratkó (Gömör) (E. A.)

— Püspökválasztás. A keleti ev. egyházkerület püspökévé Čobra Vladimír rózsashegyi lelkész választott meg 82 szavazattal Hoznek Lajos nagyrőczei esperessel szemben, aki 74 szavazatot kapott.

— Lelkészválasztás. Kalocsán, egy ott elhunyt ref. vallású ügyvéd tekintélyes alapítványa tette lehelővé anyaegyházközség szervezését. Most került sor a lelkészi állás betöltésére, amelyre a gyülekezet egyhangú meghívása folytán Zugor István h. lelkész választott meg.

— A debreceni egyetem temploma. Debrecenben mozgalom indult meg, hogy a Tisza István tudományegyetem nagyerdei telepére templomot építsenek. Mivel a nagyerdő a Péterfia utcai egyházrészhez tartozik, ez az egyházrész vette kezébe a templomépítés ügyét.

— K. I. E. székház. A K. I. E. szövetsége Budapesten kétemeletes házat vásárolt 170.000 pengőért. A ház Budapest egyik legjobb fekvésű helyén van. A vétel számbavehető külföldi segély nélkül történt. A szövetség további munkájának célja a házon levő adósság törlesztése, melynek érdekében mindenkit megkeresnek, aki a K. I. E. munka ügyét fontosnak tartja.

— Presbiteri konferenciák. Magyarországon az országos presbiteri szövetség megalakulása és a Magyar Presbiter c. lap megindulása óta egymást követik a vidéki egyházmegyei presbiteriumi konferenciák. Ilyen volt legutóbb Pécsen, ahol a baranyai presbiteriek közül kb. 120-an gyűltek össze.

— Református cigány kevés van a világon, de Debrecenben egész sereg cigány él, akik ősidő óta egy csoportban laknak, saját szép házaik vannak és a városnak rendes adófizető

polgárai, a református egyháznak pedig hűséges tagjai, buzgó templombajárók, urvacsorával szorgalmasan élnek. A debreceni református cigányok mintegy 600-an vannak.

— **Amerikai ref. lelkészek Magyarországon.** Amerika református lelkészei körében megalakult a „Magyar Sion” társas utazás abból a célból, hogy — az Országos Református Lelkészegyesület hívása folytán — a lelkeszi kapcsolatot a megismerés és megbeszélés által bensőbbé tegye a magyar reformátusok és az elszakadt amerikai magyarság lelkészei között. Terv szerint a társaság június 22-én kél utra és július első felében ér Budapestre.

— **Házi áhitat Hollandiában.** A holland családban étkezés előtt és után a családfő imádkozik és Bibliát olvas. Ez mindennapi magától értetődő kötelesség ott. Ha az atya akadályozva van ebben, akkor az anya helyettesíti. A Bibliát rendszeresen olvassa a család. Minden fejezet kivétel nélkül, egyik a másik után sorra kerül, az egész ó- és ujszövetség. Élő templom a lakószoba, de ez a templom nincs semmi külső diszitással felruházva. A családban sokat foglalkoznak vallási és theologiai kérdésekkel, amelyekben a legegyszerűbb laikusok is bámulatos járatossággal bírnak, bibliatanulmányaik folytán.

— **Külföldi vendég Sárospatakon.** Ápr. 29-én dr. Cairns D. V., a skót ref. egyház aberdeeni theol. főiskolájának igazgatója meg fogja látogatni a sárospataki főiskolát, Beveridge Vilmossal, a budapesti skót misszió lelkészével.

— **Az emlékezet templomának alapkövetétele.** Nagy ünnepe volt f. április hó 15-én a budapesti ref. egyházközségnek. Ekkor helyezték el az „Emlékezet Templomának”, az elesett hősök emlékére építendő templomnak az alapkövét, Magyarország kormányzójának a jelenlétében. Az ünnepi beszédet dr. Ravasz László püspök tartotta. — Ez a templom, mely az elesett magyar hősökre figyelmeztet — mondotta — sohasem lehet üres, hiszen anyák, gyermekek, hitvesek, testvérek még ma is minden családban siratnak egy-egy drága nevet. . . De éppen ezért ez a templom a magyar jövődönnek is temploma. Minden hősi halott kezeség, hogy ennek a nemzetnek annyi joga van az élethez, amilyen kötelességnek tartották fiai a halált. Ez a templom fons martirii; ezekre

az oszlopokra egyetlen név van felírva: a Krisztus neve. — A jelképes kalapácsütések sorát a Kormányzó kezdette meg ezekkel a szavakkal: „Isten dicsőségére, az elesett hősök emlékére.” A felemelő ünnepélyen többek között résztvettek még: Tóth István h. államtitkár, gr. Klebelsberg Kunó kultuszminister képviselőben; Ripka Ferenc dr. főpolgármester, Berczel Jenő alpolgármester a székesfőváros képviselőben, Juhász Andor dr. a kuria elnöke, Ángyán Béla dr. igazságügyi államtitkár, Hegedüs Lóránt dr. és Tomcsányi Vilmos Pál dr. volt miniszterek és sokan mások. — A szép ünnepély kezdetét egy kis incidens zavarta meg. Hirtelen szélvihar támadt, ami a sátrat — amelyben a Kormányzó, Ravasz László és mások tartózkodtak — felborította. Ebből azonban különösebb baleset nem származott.

— **A tiszántuli református egyházkerület** jun. hó 11-én délelőtt 9 órától kezdődőleg tartja Debrecenben, a kollégium dísztermében közgyűlését. A közgyűlés főbb tárgyai: Gróf Degenfeld Pál egyházkerületi főgondnok beiktatása. Egyházmegyékről felterjesztett ügyek. Az egyházkerületi és kollégiumi bizottságok felterjesztései, jelentései. A közgyűlést megelőző napon, június 10-én 15 órakor esperesi értekezlet a kollégium kistanácstermében. Június 11-én 15 órakor egyházkerületi bírósági ülések a kollégium kistanácstermében. Június 12-én a közgyűlés folytatása.

— **Az evangélikus egyház helyzete Oroszországban.** Az orosz evangélikus egyház német hatásra létesült. Kezdetben csak a német kolonistákból állott. A reformáció csak később terjedt el az oroszok között. A háború előtt az államegyház, most pedig a szovjet kormány gördit sok akadályt működésük elé. Mindezek ellenére oly nagy térhódítást tett az evangélium, hogy több száz protestáns gyülekezet alakult. Leningrádban theologiai szeminárium van, ahol 400 lelkészt képeztek ki nagy feladatára. A teljes bibliát kiadták orosz nyelven 60,000 példányban. A munkában nagy akadály a néptudatlansága és ceremonialis keresztényisége. Faluhelyen a pogány vallás minden emléke fennmaradt. Bálvány isteneik nevét a bibliai nevekkal cserélték fel: ennyiből áll az egész keresztényiségük. Szibéria mérhetően mélyen rengeteg pogány él, akik még nem ismerik az evangélium fényét. Nagy és felelősségteljes munka az, mely az evangélikus egyházra várakozik.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiteri alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886 Jókai u. 18.

"Kis Tükör" szerkesztősége

Komárné

Miskolezy Lajos urd és papi szabó
Ungvári, Radvánci ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kè. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ : Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a banksakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Uzhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin, známek povoleno ředitelstvem pošt, a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vélké
Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A franciaországi reformátusok nagy megpróbáltatása.

A napi lapokból is, de a külföldi egyházi újságokból is megrendítő eseményeket olvashatni a délfranciaországi katasztrófális árviz pusztításairól. Miniket annyival is inkább érint ez a borzalmas esemény, mert a Tarne megyében lakik a franciaországi reformátusság jó $\frac{1}{5}$ -öd része. Így őket is meglátogatta a veszedelem. Több beszámoló egybehangzó véleménye szerint a hugenottákat kiirtani akaró (Camisard, stb.) háborúk pusztítása óta ez a legnagyobb veszedelem, mely a francia reformátusokat valaha is érte. Csak néhányat a rettenetes példák közül: Montauban-ban (hol azelőtt nagyhirű Theol. Akadémiájuk volt) az egyik ref. gyülekezet 850 családja közül szerencsétlenül járt 600 s ez utóbbiak közül *mindenét elveszítette 400 család!* De nem egy olyan gyülekezet is van, melynek $\frac{1}{4}$ -ed része jutott koldusbotra. Corbarienben a 82 ref. család közül 72-nek mindenét elvitte az árviz. Ennek a gyülekezetnek még a temploma is összedült! A Garonne és mellékágai mellett sok református foglalkozik földműveléssel. Legtöbbjüknek odaveszett minden állatja, gazdasági eszköze, vetése s ha mindezek meg is maradtak volna: mikor és hogyan válik majd művelhetővé a földjük?... Hát még akiknek hozzájuk tartozóik is odavesztek az árvizben?!...

Nagy most a jajkiáltás a franciaországi reformátusok között!

Az egész világon megmozdultak a reformátusok. Gyűjtenek számukra. Mert ha az egyik tagja beteg a testnek, kell, hogy érezze a táj-

dalmat az egész test. A magyarországi Konvent rögtön segély címen 5000 francot küldött. Ágoston Sándor jugoszláviai főesperes szívbe-markoló felhívásban kéri az ottani gyülekezetek segítségét, amelyet egy összegben akar elküldeni a párisi ref. Theol. Fakultás dékánjának, Raoul Allier ur kezéhez.

A miénknél sokkalta nagyobb gazdasági krízisben átmenő magyarországi reformátusok segítenek. Az ezer bajjal küzködő bácskai, bánáti kálvinista magyarok is. Nem volna talán illő, ha mi is megpróbálnánk néhány ezer francot összehozni? Nagy, keserű megpróbáltatásaink közben biztosan jutna azért néhány fillér a testvéri szeretet megmutatására.

Nem akarom felsorolni azokat a nem is olyan nagyon régi eseteket (pl. a sárospataki francia alapítvány eredete), melyek a francia reformátusok segítő szeretetéről tanuskodnak. A világ-kálvinizmus kollektív fellépése a kálvinizmus erejének megmutatása volna. Befelé is erősítőleg hatna. Kifelé is életjel lenne. S a franciaországi reformátusok között is segítene felállítani egy szószéket, vagy egy szabad ref. iskolát, avagy letörölni néhány könnyet a gályarabságban is, a halálrakeresetségekben is testvér hugenotta kálvinisták szeméből.

Meg lehet, hogy nekünk is lesz egy nagy jajkiáltásunk—ha talán nem is egy árviz pusztítása miatt! — amikor majd jól fog esni, ha a kiáltásunkat még a franciaországi reformátusok is meghallják...!

Galambos Zoltán

A presbiter.

Részlet Parais Árpád „a presbyteri testület jogainak, köteleseégeinek, felügyelésének és munkája eredményesebbé tételének szabályozásáról” szóló tervezetéből.

A presbyter szó a görög presbys melléknévnek a középfoka, jelentése: „öregebb”. Eredetét az első keresztyéneknél található alkalmazásából veszi. Ugy az evangéliumok, mint az újszövetség többi részei u. n. közgörög nyelven irattak azon célból, hogy azokat minden nemzetiségbeli keresztyén megértse. Abban az időben a görög nyelv fontosabb szerepet töltött be, mint a mai időkben az angol, noha ezt a nyelvet ma 240 millió ember beszéli. (Igaz, hogy a kínait kb. 420 millió.) De ma hiába írának új evangéliumokat angol nyelven, nem lehetne az emberiség közkincsévé oly könnyen, mint az első keresztyénség idejében a közgörög nyelven megírott iratok.

Hiába volt ugyanis a fanatikus zsidóság elzárkózottsága, nemcsak a diaszporákban élő zsidók, hanem a palesztinaiak is beszélték nagyobb részt e köznyelvet, mert ezen a nyelven az egyébként nagyon kevert népességű Kisázsiaiban mindenütt lehetett boldogulni. Bár nem valószínű, hogy az egyszerű halász apostolok már Krisztussal jártukban is beszélték volna a görög nyelvet, de később meg kellett tanulniok, ha híven akarták teljesíteni apostoli missziójukat.

Az első keresztyének szervezkedése zsidó mintára történt. A zsinagógiai rendszert vették mintául azon különbséggel, hogy Krisztus parancsára és tanításának hatása alatt a közösséget, a közösségben pedig a szeretet munkáit megvalósították. Az első jeruzsálemi gyülekezet alig mutat valamilyen szervezeti tagoltságot. A hívek eleinte a templomban, vagy imaházakban jönnek össze; összejövetelük tárgya és célja a Megfeszítetttről való beszélgetés. A szót természetesen mindig az az apostol viszi, aki épen jelen van, vagy ha többen vannak, az ékesen szólóbb. Ez a beszélgetés eleinte kielégíti a hívőket, de később az ember természetének azon vonása, mely megkívánja az eszmének, vagy eszményinek külső formákhoz való kötöttségét: bizonyos kultusz cselekvésére kényszeríti őket. E kultusz, — amennyiben beszélhetünk róla —, a zsidó zsinagógiai kultusz hű kópiája, úgy, amint azt a vidéki zsinagógákban gyakorolták.

E zsinagógiai kultusz középpontját az ószövetség olvasása és magyarázata képezte. A kijelölt rész felolvasása és magyarázata a vének tanácsának valamelyik tagjára volt bízva. Az ószövetségi zsidók életében a „vének tanácsa” a gyülekezet vezető és birói testülete volt. Ülészenni a kapukban szokott s mindenkinek nemcsak joga, de kötelessége is volt a maga személyes ügyét —, ha egyébként elintézni nem

tudta —, a „vének tanácsa” elé vinni, amely nemcsak vallási, de minden jogi és birói peresügyben döntött.

Jeruzsálemben természetesen más volt a helyzet. Itt a gyülekezeti élet vezetői a papok, helyesebben a papi tanács volt.

A papok első kötelessége az áldozati szertartások végzése volt. Felügyeltek a templomra, az ott elhelyezett dolgokra, de főképen saját érdekeik megvédésére volt gondjuk. Nagyrészt ennek tulajdonítható az a kegyetlen ítélet is, amelyet a Messiáson végre hajlattak. Jeruzsálemben a vidéken szokásos zsinagógiai összejövetel másformájú volt. Egy-egy irástudó körül tanítványok csoportja alakult ki s az irástudó, helyesebben „rabbi”, — amely elnevezésben a ma szokásos professzort kell értenünk —, tanítványait a Szentiratok ismeretére, helyes értelmezésére tanította. De volt olyan csoport is a jeruzsálemi templomban, — akár alkalmi, akár állandó —, amely csak „rabbik”, —ból tevődött össze; itt aztán éktelen és végetnemérő vitatkozásoknak voltak tanúi a hallgatók. A papok az ilyenfajta vitákba csak akkor elegyedtek bele, amikor saját érdekeiket akképen látták veszélyeztetve, amint Jézus esete mutatja, aki t. i. azt hirdette, hogy a Jehovát bárhol lehet imádni, áldozat nem szükséges jó, ennél sokkal hasznosabb a szegények és betegek rendszeres segítése, azaz a samaritánizmus gyakorlása.

Az első keresztyén gyülekezet nagyrésztben, sőt majdnem egészen, nem jeruzsálemi benszülött zsidókból, hanem vagy a Palesztinából bevándorolt, vagy a diaszporákból az ünnepekre idejött zsidókból verődött össze. Ezek pedig hozzá voltak szokva a zsinagógiai gyakorlathoz. Összejöveteleiken tehát csakhamar helyet foglalt az írás olvasása és a maguk szempontjából való magyarázat is. Az Ószövetségből természetesen azokat a helyeket kedvelték, amelyek a Messiásra vonatkoztak. E helyekhez kommentárokat fűztek, persze csak pár szóban, hiszen nem voltak „irástudók”.

A diaszporákban élő zsidóság előtt azonban a többi vallások is többé-kevésbé ismertek voltak, már pedig ezekben a vallásokban, azok szertartásaiban, de még a zsidók ünnepélyesebb templomi szertartásaiban is, a himnuszok, azok éneklése tekintélyes szerephez jutnak. Tudtak is egyet-kettőt s azokat eldudolták s ha nem felelt meg a Messiás-várás céljainak, vagy átszövegezték egészen, vagy átalakították az ő felfogásuknak megfelelően. Így az istentiszteletük kultikus része szinte napról-napra bővült. Természetesen az imák sem maradhattak el. Eleinte nem lévén tisztában Jézus azon viszonyával, melyet Istennel kapcsolatban elfoglalt, bizonyára nem hozzá, hanem csak Istenhez imádkoztak. Hiszen a keresztyénség ma is vagy Istenhez, mint pl. a protestánsok, vagy még a szentekhez is imádkoznak, mint a római-katolikusok.

A Krisztus követése azonban megkövetelte ugyanazon szeretetmunkák felkarolását, melyet ő végzett. Hogy az első keresztyének mily hamar megtalálták ennek a módját, mutatja István megkövezése Kr. u. 36. aki már akkor diakonus volt. A diakonus szintén görög szó s templomi-segédet jelent. Tehát nem egészen úgy van a dolog, ahogy az egyháztörténelmi tankönyvek tanítják, hogy t. i. a diakonus a férfi s a diakonissza pedig a női betegek és szegények ápolását végezte, hanem a diakonusokat az apostol-vezetők azért választották maguk mellé, hogy a már szeretetvendégséggel is kibővült istentiszteleteken nekik segídkezzenek. A keresztyénség további fejlődése is ilyen alkalmazását mutatja a diakonusnak, sőt a diakonisszákat is csak a VIII. században tiltották el végképpen az istentiszteleteken való segédkezéstől. De a diakonusi tiszt megszervezését szükségessé tette a gyülekezeti vagyonközösség is. A gazdagabbak vagy egész vagyonukat, vagy vagyonuk egy részét közrebocsátották. A közös vagyon természetesen óvatos és gondos kezelést igényelt. E vagyonkezelést az apostol-vezetők maguk nem vállalhatták s e munkában is elsősorban a diakonusok és diakonisszák voltak segítségükre. E közös vagyon tette csak lehetővé azt a diakonusi szolgálatot, amiről a tankönyvekben szó van. Így aztán a diakonusok és diakonisszák természetesen kötelességüknek tartották a szegények és betegek gondozását is. E diakonusi teendők végzése volna egyházi törvényeink szerint az egyházi teendője.

Azonban a gyülekezetet vezető apostolok nem maradhattak a jeruzsálemi gyülekezetben. Nekik Krisztustól vett parancsolatuk volt, hogy szerle járjanak e világban és mindenütt hirdessék a megfeszített Krisztust. A megtértek és megkereszteltelkből gyülekezeteket alakítottak s e gyülekezeteket a jeruzsálemi gyülekezet mintájára mindjárt meg is szervezték. Csakhogy a gyülekezetekben töltött idejük szűkre volt szabva. Távoznok kellett, hogy missziójukat betölthessék. Nagy gondot okozott azonban az, hogy kire, vagy kikre bizzák a gyülekezet teljes beszerzését és vezetését?

Jeruzsálemben ott maradt az idősebb Jakab és János. Ők tehát méltó és jogosított vezetői voltak az első gyülekezetnek, de a többiben gondoskodni kellett maguk helyett vezetőkről. Nem volt más mód, mint a zsinagógái rendszert meghonosítani. Kiválasztották tehát a gyülekezet tagjai közül az értelmesebb és idősebb férfiakat és presbyter nevezettel,—ami teljesen fedi a zsidó „vének” elnevezését—, a gyülekezet élére állították őket. Kötelességükké tették a gyülekezet szellemi és anyagi vezetését. Ők vezették az istentiszteletet is. Egy közülök, amelyik éppen olvasni tudott s ha volt mit, felolvasott az ószövetségi írásokból, vagy későbbben felolvasa

az alapító apostolnak a gyülekezethez intézett levelét. Ha értett hozzá, magyarázatot is fűzött a felolvasáshoz. Elmondott egy imát, vagy vezette a közös és hangos imádkozást, akár az imádság előmondásával is. A pogány himnuszok átalakításáról gondoskodtak és azok betanítását is vállalták. A szeretetvendégséget megszervezték, és vezették. A diakonusi szolgálatot irányították. Az adományok gyűjtéséről, megőrzéséről, elosztásáról gondoskodtak. Akik keresztyénné akartak lenni, azokat oktatásban részesítették. Szóval már az legelső időkben is volt elég teendőjük és bizony rászorultak az apostoli levelekre.

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissarói diakonferencián tartott előadásból

Folytatás.

Egészen más oka van annak is, hogy hadjáratát csak a csehek sikerei után indította meg. Korábban nem indulhatott, mert szeretett dolgainak jó és „*derekas fundamentumot*” vetni s így be kellett várnia a török beleegyezését, ha nem akart kellemetlen meglepetésekre ébredni, de tudott dolog, hogy a török beleegyezése után következő napon már utnak indult, teljesen felkészült seregével együtt. Ez tartotta vissza és nem az ellenségtől való félelem.

„Feláldozta szövetségétársait, a cseh protestánsokat.” Így szól az életrajzíró vádja. Pedig az a tény, hogy a csehek segítségére küldötte seregének mintegy a felét, azt mutatja, hogy szövetségi kötelességeit hiven teljesítette. S hogy a cseh felkelés vezérei a fehérhegyi csata után is így gondolkoztak róla, mutatja a Mansfeld és Thurn gróf nyilatkozata. Ez utóbbi egyenesen azt mondja, hogy Bethlent hagyták cserben a szövetségesei, nem Bethlen azokat.

„De cserbenhagyta saját nemzetét is, amikor a maga érdekéről volt szó.” Hangzik a másik állítás. Pedig aki figyelmesen elolvassa a „Bethlen egyedül” c. fejezetet, annak alapján is megállapíthatja, hogy a küzdelmet rendületlenül folytatja tovább akkor is, amikor egyedül marad az akkori világ legnagyobb hatalmával, a Habsburg-házzal szemben. Folytatja azért, hogy tisztességes békét csikarjon ki a győztes hatalomtól nemzete és vallása számára, kockára téve ennek a célnak az érdekében mindenét. Folytatja még magyar párthivei ellenére is, akik cserbenhagyják, részint a legyőzött csehek szomorú sorsára juthatás félelme miatt, részint azért, mert igazi magyar szokás szerint megunják a hosszas háború terheit s Bethlennek minden erejére és ügyességére szüksége van, hogy vissza bírja tartani nemzetét attól, hogy kegyelemre meghódoljon a császárnak, hogy önként a nyakába ne vegye a teljes szolgaság igáját.

Igaz, hogy a nikolsburgi béke a Bocskay által kötött bécsi békével összehasonlítva új jogokat tulajdonképpen nem hozott sem a protestantizmusnak, sem a magyarságnak, de óriási nagy eredménye az, hogy a bécsi béke vivőnyait biztosítani tudta az akkori világ legnagyobb hatalmasságával szemben olyan időben, amikor az a hatalom kéjelegve aratta le mindenütt kivivott győzelmeinek eredményeit. S vajjon mi volt az oka annak, hogy az a II. Ferdinánd, aki főherceg korában tömérdek pusztulás árán is kiirtotta az uralma alatt álló tartományból a protestantizmust, aki császár korában a fehérhegyi csata után hasonló módon irtotta ki a cseh protestantizmust és törölte el Csehország önálló állam létét: ugyanakkor a magyar rendekkel szemben — szerző szerint — békés politikát folytatott?!... Bizony semmi más oka nem volt annak, csak az az „arannyal borított hüvelyű” szablya, amelyet akkor vett át kezébe Bethlen Gábor, amikor megindult seregével szorongatott nemzete és hitfelei védelmére s amelyet oly félelmetesen villogtatott az ellenség felé, hogy a császár kénytelen volt békülékeny politikát folytatni. Nem imponált az uralkodónak semmiféle „nyugati magyar” politika, semmiféle pápiros garancia, csak a Bethlen Gábor kardja s teljesen bizonyos, hogy enélkül Csehország sorsára jutott volna a magyarság és a magyar protestantizmus is.

Tökéletesen úgy van az, amint Bethlen Gábor írja, hogy ha vissza nem tartja nemzetét a császárnak való meghódolástól az általános rémület napjaiban, bizony megsemmisülés várt volna reá menthetetlenül.

Igy ír erre vonatkozólag: „Mely akkori boldoskodásnak ha én Isten vezérlése által egyedül nem állok ellené és reá bocsátom vala őket s megengedtem volna elvételét annak az gyalázatos és minden szabadságoknak az által való örökké elnyomatandó grácia levélnek; bizony nem különben jártak volna eddig az morvaiáknál, bécsiéknél és ausztriaiáknál, mert ha az szelid olajának magok nemzetének nem kedveznek, mint nem irtának nagy kegyellenséggel nemzetünket? Bizonytal hiszem, hogy zsidók, vagy cigányok módjára bujdosnánk mostan.”

Nemzetének, egyházának, ettől a szomorú sorstól való féltése adja kezébe a fegyvert másodszer és harmadszor is és szövetségestársai veresége mellett is az egyszer kivivott eredményt mindig biztosítani tudja. Ez a küzdelme is az előbbi fejezetekben megismert módon van bemutatva az életrajzban és hasonló értékeléssel, teljesen megfelelően az erről szóló fejezet címének: „Újra Magyarország birtokáért”.

Bethlen jellemzését kapjuk „A tetőpont” c. fejezetben.

Ít mintha más szelek fújnanak, mint az eddigiekben!?

Lépten-nyomon elismeri, kiemeli sokoldalú, genialis tehetségét úgy, hogy gyakran ellentétbe is jön eddigi állításaival és a XVII. század szereplő embereiről felállított tételét kénytelen csaknem minden ponton feladni akkor, amikor Bethlen Gábor megítéléséről van szó. Elismeri, hogy nagy formátumu egyénisége nem szorítható be százada közönséges emberi életformáiba, „nem lehet beállítani a rendes folyamatra anélkül, hogy egyénisége ki ne ütköznék”.

Elismeri, hogy tekintélyét, hatalmát, fejedelmi méltóságát egyéniségének ereje szerezte meg. Eredeti gondolkodású, hatalmas államférfi, aki egy egész ország helyett bir gondolkozni és cselekedni. Az a rendkívülinek mondható eredmény, amelyet uralkodásának aránylag rövid ideje alatt Erdély elért az anyagi és szellemi élet egész területén, mind az ő akaratának és agyveleje munkájának eredménye. A gondolatok és új, a helyzetnek és időnek legjobban megfelelő módszerek mind az ő fejéből pattannak ki, akár pénzügyi, akár ipari, vagy kereskedelemügyi dolgokról van szó, akár a hadseregről, vagy éppen a hadvezetésről. Gondolatai józanok, helyesek, el nem halványítva az élettől, idegen theoriától. Elismeréssel adózik különösen azon alkotásoknak, amelyekkel a kálvinista kulturát gazdagította. Tanügyi alkotásaiban „legvilágosabban tükröződik le az ő, korabeli erdélyi korlátokon messze túlnőtt egyénisége.” Törekvéseit itt egyenesen Széchenyi Istvánéhoz hasonlítja.

Tanügyi alkotásaival kapcsolatban említi meg abban a korban példátlan szociális érzékét, melynek eredményeképpen az iskola nyitva áll minden állású ember előtt. Ilyen irányú intézkedéseinek eredménye az, hogy Erdélyben még a következő században sincs meg a társadalmi osztályok között az a merev különbség, amely pl. Magyarországon megvan, amely éppen az ellenkező irányban haladt.

Ebben a fejezetben már leírja, hogy uralma alatt, még a magyarországi véres harcok alatt is „Erdély élete nyugalmas tó tükre volt, melyet alig fodorítottak ártatlan szellők”, ellentétben a Báthory Zsigmond kapkodó politikájából rázúduló bajokkal, amikor az ország főnemességének színe-java elpusztult s egyszerre öt-hat ellenség sanyargatta. A bízalom a fejedelem iránt a hosszú hadakozás ideje alatt is határtalan, mert mindenki abban a véleményben volt, hogy „a háborút a fejedelem viseli a saját javából, saját felelősségére és majd abba hagyja, amikor kell, mert elég esze van a pillanat szükségének megítéléséhez.” Az országgyűlések a távollevő fejedelemnek mindig megszavazzák az adót és a katonát, amely körülmény azt is bizonyítja, hogy Bethlen nem volt zsarnok, mert hiszen az országgyűléstől kéri ezeket. Megállapítja, hogy Bethlen fejedelmi akarata „a valóságban emelkedett, magasabb szempontból is képviselte országát,” mint a protestáns világerdeknek szó-

vetsége. Ismert tehát magasabb érdekeket is, nemcsak a saját hatalma gyarapítását!

Az előbbi fejezetek egyikében azt mondja, hogy saját hatalmának növelése a központi idea, mely minden egyebet homályba állít s most viszont azt mondja, hogy Bethlen „minden izében, egész belsejében protestáns fejedelem, aki magyarországi politikájában is mindenkor vallása előmozdítását tartja kötelességének.” A vallásáért vívott harcot „Bethlen kálvinista hithűséggel harcolta végig”. Erdélyi fejedelmi szuverénitása is protestáns jellegű, „az ő reformált hitű predikátorai képezik ki, református hittételekkel megalapozva.” A fejedelem „magasabb parancsnak engedelmeskedve tör céljaira, köztük első sorban a protestáns egyház erősödésére.”

(Folyt. köv.) Szöke István.

Amerikai benyomások.

1. Harangok.

Filadelfiában, — amelyről, mihelyt megérkezik az ember, megmondják, hogy Amerikának a harmadik városa, (Amerikában mindent osztályoznak), — nagy büszkeséggel mutogatnak egy régi biedermeieres házat, mely ezelőtt 200 esztendővel a városháza volt és ott történt Amerika életében a legnagyobb esemény: ott irták alá a függetlenségi nyilatkozatot. Mindent megnéztünk szépen, ami ezzel az emlékekkel összefüggött. Végre megmutatták a legnagyobbat, az udvaron egy öreg harangot, amely ennek a régi városházának volt a harangja, amelyet megkondítottak akkor, amikor aláírták ezt a függetlenségi nyilatkozatot, a legnagyobb történelmi eseményét Amerikának, elébe harangozva egy nagyszerű, igézetes jövendőnek. És ebben az erős harangozásban, ebben a diadalmas harangozásban, ebben a jövőt idéző harangozásban a harang megrepedt; végigszaladt egy óriási repedés rajta és most is ott áll emlékül, különös emlékeül egy nagy dicsőségnek, egy nagy akarásnak.

Meghatottan nézték az amerikaiak. Amint néztem, nekem eszembe jutott egy másik harang, a tinnyei harang. A tinnyei harang nagyon kicsi jószág, ezüst sincsen benne annyi, mint a filadelfiai harangban, nem is állott olyan méltóságos helyen, mint a filadelfiai harang, egy kis fenyőfából összerakott haranglábon állott és néhány református magyarnak volt a harangja, Esztergom-vármegyének déli csücskén, ott, ahol Fehérmegyével érintkezik és azokat hívogatta a lélekben és igazságban Isten imáadására. De a XVII. században, a rendkívül nehéz üldözések a kis község gyülekezetét elseperték. Elfoglalták, vagy talán lezárták a templomot, be kellett számolni a haranggal is és akkor az akkori presbitérium a kis harangot lekasztotta és éjszéli órán egy kútba elrejtette.

A kútban a tinnyei harang várt, várt éveket, várt évtizedeket, várt századokat. Megrozsdásodott a kútban a tinnyei harang, de megőrizte azt, ami reábiztatott: a hangját, annak az erejét. Amikor a XVIII. század végén hajnalott egy kicsit, a Türelmi Rendelet megjelent, felhúzták a dédunokák, a szájról-szájra terjedt titok boldog meglejtésekképpen. A tinnyei harang azóta ott cseng és száll a tiszta hangja bércek és völgyek felett.

A filadelfiai öreg, repedt harang nagy dicsőségnek, fölséges jövendőlésnek volt a harangja és emléke. De azért az én lelkemhez a kútak mélyén elrejtett, vérző-várakozó harangok közelebb vannak, amelyek várják azt, hogy egyszer kiszabaduljanak és hangjuktól tele legyen a világ. Mélységükben van elrejtve, nagy igazságoknak néma hangja. Mikor fognak megzendülni, hogy az ég és föld beteljen szavukkal?!

2. Gyárban.

Laky Zsigmond barátommal elmentünk egy gyárba. Az irodában jelentkeztünk, ahol írást adtunk arról, hogy ha valamilyen baleset érne bennünket, nem pereljük sem mi, sem hozánk tartozóink a társaságot. Kiállítottak egy passzust, igen rövid volt: „Mister Laky and one”. — „Laky ur és egy”. Ez az utóbbi „és egy” én voltam. A statisztikai egység, a statisztikai adat abszolút igénytelenségét és jelentéktelenségét még sohasem éreztem ennyire.

Egy vezető kalauzolásával elindultunk. A gyár egyike a legnagyobb acélgyáraknak. Kürtői ugy sorakoznak egymás mellett, mint az orgonák, 30—40 acélgorgona-cső. Schiller „Glocke”-jának a motívumai töltik be a lelkemet. Először megnéztük a vasérc- és a mész-kőhegyeket, amelyeket saját bányáikból hoznak, saját vonalaikon, saját vasútaik. Azután megnéztük az óriási kohót. Mint valami piramisok, égbenyuló bálvány-istenek, guggolnak ott ezek a téglából épített kohók, amelyeknek 4000 fokra hevített belsejéből patakokban csurog ki a megolvadt vas. Két méter átmérőjű óriási csészékben fogják fel. Az infernalisnak, a diabolikusnak, a vulkánikusnak olyan impressiói ezek, amelyeknek nincs párja még az irodalomban sem. Tessék elgondolni egy részeg Titánt, aki e két méter átmérőjű óriási csészét felemeli és belőle a vasércet, vad áldomásban önti ki!

A salakot cseppfolyós állapotban bocsátják óriás üregekbe, ezekre rávezetik a lolyó vizet, amely lehűti. A forróvá lett vizet vezetékekben szállítják el és amikor mindenféle szűrőn áthaladva belekerül a fürdőszobádba és a hidegmeleg feliratú csap megcsavarásával a fürdő-kádba, nem ajánlom, hogy beülj a kádba, mert összeéget. Az olvadt vasércet két óriási 6—8 méter hosszú, 2—3 méter széles körte-alakú mozgó kohóba öntik, itt gázzal hevítik és fújtatják. 2—3 méter hosszú, 1 méter széles láng-

obeliszk csap ki a szabad nyílásból, amely éjjel-nappal mérőfeldekre látszik. Itt olvad a Bessemer-acél. Két kohót lent 3 munkás kezel, az egész gépezetet fent fogantyúval két-két munkás forgalja. Őt munkás dolgozik ezen az óriási gépen és egy kohó 10 perc alatt egy vagon acélt folyósít! Az acéltöngköket elviszik a fűrészbe és deszkalemezeket fűrészelnék belőlük, ezeket áttüzesítve lemezekké laposítják. Másut csöveket csinálnak. Áttüzesítik a gerendákat, óriás furó belefuródik és csövé teszi, ezt aztán nyújtják, amíg készen van. Láttam csavarmenetet, 6 óriás furóval, — egy világtalan munkás kezelte. Ezer halál között vakon, nyugodtan dolgozott, égett a munka kezei között, olyan biztos volt, mintha látta; a keze úgy mozgott, mintha láthatatlan hurokon valami finom dalt verne ki.

Fejünk felett óriás daru jár, olyan, mint a felhő árnyéka, egyszerre több vagon rakományt leheletszerűen szállít ide oda. A levegő csillog a grafit-porszemektől, a ruhánk tele lesz tőle. A zaj olyan nagy, hogy csak jelekkel beszélhet egymással az ember. Özönlik a víz és az olaj. A kohók a fehérvasat okádják. Mindenütt ezer halál között dolgoznak a munkások. Néha úgy látszik, mintha a munka székesegyháza volna ez, mint hogyha belőle valami óriási és megszázszorozódó szimfónia zengene! Olajos ruhában, kormosan rámmosolygott egy magyar ember; tegnap zsakettben láttam a templomban, mint presbitert. Az egyikhez odamegyek és megölelem, elborult arcán meghatottság látszik. Megértettem Széchenyit, ki egy aratási ünnepen fiával, gróf Széchenyi Istvánal, a későbbi legnagyobb magyarral, megcsókolta egy öreg parasztnak a kezét. Soha úgy nem éreztem, mint itt, ebben a gyárban, a munka apothéozisát és megértettem valamit abból, hogy a munka a földi életnek nem valami véletlen akcidentalitása, hanem a legbensőbb lényege ennek a világnak. Hajlandó volnék díjat tüzni ki arra, hogy filozófusok írják meg a „munka filozófiáját”, amelyből az jönne ki, hogy minden élet munka és minél teljesebb valamely munka, annál gazdagabb, annál teljesebb az élet. Szeretném, hogyha valaki ki tudná mutatni, — valami nagy elméleti fizikus—, hogy a látható világ, a kozmos nem egyéb, mint egybeszerkesztett, megrendszerezett munkaszisztéma. Szeretném, hogyha rászáuná az idejét egy tudós és bebizonyítaná, hogy az élőlényeknek az élete nem egyéb, mint rendszerrel és szabályozott munka. Szeretném, hogyha valaki, aki spekulációval foglalkozik, megmutatná azt, hogy az a munka, amellyel egy gyermek játszik, ugyanaz, amely a planetákat formálta és a Newton által felfedezett nehézkedési törvény nem egyéb, mint ugyanolyan munka, mint amelyet a tudós az asztalnál, vagy pedig a gyárban néhány munkás végez.

Megláttam valahogy azt, hogy egy nemzet-

nek legnagyobb ügye, legnagyobb harca, legnagyobb érdeke maga a munka. Egy történelem-alkotó hatalom van és ez a munka; ez alakítja a népek sorsát, ez csinálja a történelmet, ez ur csaták és békekötések felett. Állandó nagy per és örök fellebbezési fórum a munka. Viziószerűen, mintha láttam volna, rájöttem arra, hogy egy hazafiatlanság és egy nemzet-árulás van csak: az, ha valaki nem dolgozik. Rájöttem arra, hogy ezer esztendőkön keresztül a verekedő katonákon kívül, csak egy lény dolgozott igazán: a munkás és ezeknek a munkásoknak munkája volt az, ami fenntartotta az országokat ezer éveken át és nem a politikusok furfangja. Valahogy rájöttem, megéreztem az Isten igazságát a munkában és Isten ítéletét a munkában, azt, hogyha egy nép nem szereti a munkát és nem dolgozik, akkor, amikor lehet, eljön egy idő, amikor dolgozni, de nem tud. A munkanélküliség tulajdonképpen megvetett munkaalkalmaknak és a multban elmulasztott munkáknak hazatérő büntetése. Megéreztem a Krisztus szavának mintegy dübörgő igazságát: „Munkálkodjatok, míg nappal van, mert eljön az éjszaka, amikor senki sem munkálkodhatik”.

Hogy képzelem el egy nemzetnek a halálát? Mi jelenti be egy nemzetnek a halálát? Az, amikor nem tud dolgozni. Egy nemzet beteg, amikor *nem akar* dolgozni; a *halála* pedig az, amikor *már akarna dolgozni, de nem tud* dolgozni. A legnagyobb ügy, a legnagyobb kérdés a munka organizálása, ez a jövődök hőskölteménye. Isten maga a teljes, az örök, a teremtő munka. Jézusban az a megváltó erő, ami benne a munka: „Az én Atyám munkálkodik és én is munkálkodom”. A munka az élet teljessége, maga az élet.

Ravasz László.

H I R E K

— **Értesítés.** Lapunk felelős szerkesztője a londoni *theológiai szeminárium*ban előadásait április hó végén megkezdte. Távollétének ideje alatt *Körmives Sándor vajáni lelkész* helyettesíti. A lapba szánt minden közlemény és egyéb megkeresések közvetlenül címére (Református lelkészhiatal Vaján—Vajany, via Velké Kapušany, Slovensko) küldendők.

— **Halálozások.** Id. Péter Mihály, a tiszáninnyi egyházkerület püspökének édes apja, folyó hó 23-án, 89 éves korában, Deregnőn elhunyt. Koporsójánál—a galambösz egyházzfővel együtt—szülőhelyének egész népe gyászolt. Szeretett vezérünk nagy bánatában mi is osztozunk és szive fájdalmára őszinte részvételt kérünk enyhületet a vigasztalás örök kutfejétől!

— **Szele György** debreceni lelkipásztor, egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbíró, zsinati tag, életének 76., lelkipásztori szolgálatának 52. évében két hónapig tartó betegség után április 21. napján jobblétre szenderült. Az Úrnak kötelességtudó, hűséges szolgája, mindenekben készséges sáfár vala. Legyen áldott emlékezetek!

— Hosszas szenvedés után, március 31-én elhunyt Sárospatakon, özvegy **Bálint Dezsőné** sz. Kun Ilona, Bálint Dezső volt sárospataki lelkész özvegye, életének 69-ik évében. Temetése ápr. 1-én ment végbe nagy részvét mellett. A vigasztalás igéit Forgács Gyula lelkész hirdette, dr. Mátyás Ernő theol. tanár imádkozott.

— **Az olasz magyarázatos biblia.** Mostanában jelent meg teljes egészében Giavanni Luzzi 12 kötetes magyarázatos bibliafordítása olasz nyelven. Az evangélium igazsága oly erőteljes kifejezést nyer ezen művekben, hogy az olasz kath. egyház jónak látta egy új kath. magyarázatos biblia kiadásával ellensúlyozni e művek hatását.

— **Az amerikai vasárnapi iskolai vezetők konferenciája** ez évben a kanadai Toronto városában fog lefolyni, július hó 23-26 napjain. Főtárgya a vallásos nevelés céljait öntudatosá tenni s a jelenlegi programot az eddig figyelmen kívül hagyott szükséggel szembeállítani és revideálni.

— **A magyarországi Egyetemes Konvent** ez évi ülését április 10-12 napjain tartotta Budapesten. Az ülésen dr. Baltazar Dezső püspök és Dókus Ernő főgondnok elnökölték. A tanügyi tárgyak közül a theol. tanterv ügye állott az érdeklődés homlokterében, de érdemi döntés nem történt; a javaslat az egyházkerületek elé kerül s csak a jövő évi Konvent fog határozni e fontos kérdésben. A tankönyv-bizottság jelentése is nagy érdeklődést keltett, mert mindenfelől az volt a panasz, hogy a konventi egységes tankönyvek igen drágák. A konventi bizottság azonban pontos számítások alapján kimutatta, hogy a tankönyvek általában olcsóbbak más vállalatok könyveinél s a tankönyveket csak úgy lehet olcsóbbá tenni, ha azoknak terjedelmét leszállítják s az anyagot megrövidítik. Volt egy csapat vallásszérelmi bejelentés, köztük nagyon kevés valóban annak mondható. Megállapították, hogy a református, protestáns stb. jelzőkkel magánérdekek előmozdítására visszaélnek. A Konvent felemeli ez

ellen szavát s lépéseket tesz annak biztosítására, hogy e becses jelzőket illetéktelenül s anyagi érdekből fel ne használhassák, be ne mocskolhassák. A közigazgatási bizottság jelentette, hogy az egyetemes egyház földbirtokossá lett. Gróf Almássy Imre törökszentmiklósi birtokának egy részét vette meg. A jelentés szerint a vétel előnyös befektetés. Tárgyalta még a Konvent a missziói és a lelkészi özv. árvagyámintézetek bizottságok jelentéseit s elhatározta, hogy jövőre a missziói jelentőivbe a külmisszióra vonatkozó kérdések is felvételnek.

— **Negyvenéves lelkészi jubileum.** A kunmadarasi gyülekezet Virágvasárnapján délután három órakor hálaadó istentiszteletet tartott azért, hogy Istennek a kegyelme négy évtizeden át megtartotta szeretett lelkipásztorát, Medgyaszay Gyulát. Az istentiszteleten a másik lelkipásztor, Tóth János, mondott szívből jövő imádságot, Török Imre esperes prédikált. A záróének előtt a presbiterium és községi előljáróság tagjai az úrasztala köré kiállottak s mindnyájok érzéseit Csávás János egyházi főgondnok tolmácsolta őszinte szavakkal, átadván a díszes palástot és értékes emléktárgyakat az ünnepeltnek.

A Vöröskereszt alapítójának, a genfi származású Henry Dunantnak, aki évtizedekkel ezelőtt halt meg, most emléket állítanak a zürichi temetőben. Az emlékmű homlokzatán egy vöröskeresztes katonát ábrázol, aki egy sebesült felé hajol. Az emlékművet május 8-án leplezik le.

HIVATALOS RÉSZ

Református Keresztyén Püspöki Hivatal,
Pozsony.

498/1930. K ö r l e v é l. Valamennyi Nagytiszt. Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak! A „Krajinsky Úrad” 230. 485/1930—II. sz. átírata értelmében közlöm, hogy templomépítési, templomrenoválási vagy egyéb célokra gyűjtési engedélyt csak abban az esetben ad, ha előzően már csatoltattak a kérvényhez az illetékes egyházi főhatóságok jóváhagyásai is. Ezért az ilyen ügyben minden gyülekezet gyűjtésengedélyi kérvénye beadása előtt, kérje az esperesi és püspöki hivatal jóváhagyását. Pozsony, 1930. IV. 26.

Balogh Elemér püspök,
konventi lelkészelnök.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselése.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

"Kis Tükör" szerkesztősége
 Komárno
 886 Jókai u. 18.

Miskolczy Lajos úri és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

**HALTENBERGER
 KASSA.**

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszöllös, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem poš. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felké-
Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csi-cseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A ref. tanítók igazgatói pótléka.

Az Egyetemes Konvent legutóbbi ülésén foglalkozott ezzel a kérdéssel s a tanítói kar felterjesztésére érdemleges határozatot hozott, a melyet, —tekintettel az általános érdeklődésre—, szükséges, hogy egész terjedelmében lapunk vezető helyén közöljünk:

„Az Egyetemes Konvent a több oldalról elébe terjesztett kérdésben úgy az igazgató-tanítók jogos érdekét és igényét, mint a nagyobbára szegény és teljesítőképességükben kimerített egyházközségek szerény anyagi viszonyait és tulterhelt egyházi és iskolai költségvetéseit szemelött tartva, a 104/926 sz. törvény idevonatkozó rendelkezéseit a maga részéről az egész vonalon következetesen érvényre juttatni akarja.

A végleges és a gyökeres megoldás érdekében külön választja a fedezet előteremtésére vonatkozó elvi álláspontját azoktól a gyakorlati rendelkezésektől, amelyekkel e fizetés teljesítésére nézve ad utasításokat.

A kérdés elvi oldalára nézve megállapítja, hogy a 104/926 sz. törvény a nem állami jellegű iskolák fenntartói megkérdezése s így előzetes megnyilatkozása nélkül hozott meg. Ez az 1926 június 7-én kihirdetett törvényszöveg I. §-ában az 1. pont alatt azt jelzi, hogy az állami nép- és polgári iskolák tanítóira s a gyakorlati iskolák tanítóira nyer alkalmazást. E paragrafus 2. pontjában azt a kijelentést tartalmazza: „a többi nyilvános nép- és polgári iskolák tanítósa fizetési és szolgálati viszonyait külön törvény fogja megfelelően rendezni. Ezen szabályozás megtörténteig a tanítósa ezen részére a jelen törvényben foglalt rendelkezések és az eddigi szolgálati előírások nyernek alkalmazást.”

A törvény végrehajtása céljából kiadott 123.439/I. 1927 sz. miniszteri rendelet arra vonatkozólag semmiféle utasítást nem tartalmaz,

hogy a fent idézett törvény 15 §-ában (1 pont alatt) megállapított igazgatói pótlékok milyen forrásból nyerjék fedezetüket.

Az a beígért törvény, mely a nem állami iskolákra vonatkozó megfelelő rendelkezéseket lett volna hivatva megadni, eddig meg nem hozott. A gyakorlatban pedig a hivatkozott törvény 45. §-ára való utalással utasítottak el az államsegélyek iránt beadott kérelmek, amely paragrafus megállapítja: „a jelen törvény végrehajtásával járó költségeket az eddigi fenntartók fizetik.”

Az Egyetemes Konvent mindezekből annak a megállapítására kényszerült, hogy a 104/926 sz. törvény az iskolafenntartó református egyházakat olyan fizetési kötelezettségekkel terhelte meg, amelyeknek teljesíthetőségét az előtte forgó iskolai költségvetések s az ezek kapcsán utalt államsegélyek, vagy előlegek révén már a törvény meghozatalánál lehetetlennek kellett tekintenie. Ebből folyólag az egyes iskolafenntartó egyházközségek helyzetére való tekintettel, hogy az előirt törvényes rendelkezéseknek elég tétessék: az Egyetemes Konvent, mint a szlovenszói és kárpátaljai Egyetemes Református Egyház legfőbb tanügyi hatósága magára vállalja azt a feladatot, hogy az 1926 január 1-től járó igazgatói pótlékok kifizetése tárgyában az iskola és nemzetművelődésügyi minisztériumban a református tanítók számára szükséges összegnek államsegély alakjában való utalása iránt előterjesztést tegyen.

Ezen előterjesztéséhez szükséges mellékletnek egy táblázatos kimutatásnak azonnali el-

készíttetésére, illetékes egyházkerületeik útján, az esperesi hivatalokat felhívja. E táblázatos kimutatásban mindazon iskolák igazgató-tanítóinak e törvény alapján bejelentett igényei ki-tüntetendők, amely iskolák költségvetéseikre és személyi kiadásaira való tekintettel állam-segély-előlegek élvezetében voltak.

Az Egyetemes Konvent teljes mértékben honorálva az igazgatói teendőkhöz való nagy mértékű megterhelését a tanítói karnak s meg-értve a hivatkozott törvény rájuk vonatkozó intézkedéseit, kötelességének ismeri, hogy a Köztársaság törvényhozása részéről megnyilatkozott elismerésnek valóraváltásánál segítségül hívja és vegye annak az iskolai és nemzet-művelődésügyi minisztériumnak a jóakarátát s e jelentékeny tételnek a költségvetésbe való beállításával magát a törvényhozást is, amely minisztériumnak jóindulatával és bizonyára e-lörelátásával a fentidézett törvény meghozatott.

A mi a kérdés gyakorlati megoldását illeti, e tekintetben egyöntetű, egyetemes rendelkezést foganatosítani az Egyetemes Konventnek nem áll módjában. Ezt a gyérnépességű, egész-szen szerény anyagi viszonyok között élő iskolafenntartó egyházak helyzetének szemelött tartása akadályozza meg. Azért mindaddig, míg fentebb megjelölt előterjesztésére megfelelő kormányintézkedés, államsegély alakjában nem érkezik, a következő intézkedések foganatosítá-sára kényszerült:

1. elrendeli, hogy mind azon egyházközsé-gek, melyek iskolájuk fenntartására államsegélyt igénybe nem vesznek, a hivatkozott törvény rendelkezései értelmében az igazgatói pótdíj fi-zetését 1926 január 1-től kezdve teljesíteni kö-telezettek.

2. Azokat az egyházközségeket, amelyek bár az iskola fenntartására államsegélyt élvez-nek, de az igazgatói pótdíj fizetését eddig is teljesítették, ennek további folyósítására utasítja.

3. Azokra az egyházközségekre nézve pedig, amelyeknek saját iskolai költségvetése teljesítő-képesség hiányában az igazgatói pótlék fizeté-sére fedezetet kimutatni nem tud, kötelezőleg írja elő, hogy az igazgatói pótlék beállításával évenként előre készített költségvetéseiket a 77/1927 sz. törvény 4. §-a értelmében minden esztendőben szeptember 30-ig a községi kép-viselő testülethez azzal a kérelemmel nyujtsák be, hogy az a költségvetési hiány pótlására szükséges összeget vegye fel a község költség-vetésébe.

A község idevonatkozó határozatát minden iskolafenntartó éber figyelemmel kísérni tartozik s az esetlegesen felmerülő jogorvoslattal való élesre köteleztetik.

Az 1926 január 1-től ki nem fizetett igaz-gatói pótdíjak teljes összege, mint az iskolának a 104/1926 sz. törvény alapján keletkezett adós-sága beállítandó. Ott, ahol a község képviselő-

testülete ezt egy összegben költségvetési tété-lei közé azonnal beállítani hajlandó, ezen az uton, ott pedig, ahol a községi képviselőtestü-let ennek beállítását csak részletekben vállalja magára, ilyen formában kell törekedni arra, hogy az igazgatói pótlék törvényben előirt mértéke kifizetessék.

Ezekre való tekintettel az iskolafenntartó egyházközségeket az Egyetemes Konvent a köz-ségi képviselőtestületekkel való közérdekű test-véris együttműködésre és a lehető barátságos megegyezésre hívja fel.

4. A gyakorlati megoldás tárgyában végzett ez előírásokat erkölcsi és anyagi felelősség terhe mellett kötelesek az egyházközségek fo-ganatosítani. Ezekben látja az Egyetemes Kon-vent—a dolog érdemét tekintve—azokat az egye-temleges rendelkezéseket, amelyekkel mind-áddig, míg az iskola- és nemzetművelődésügyi minisztériumhoz teendő felterjesztésére válasz érkezik, a nyugdíjba is beszámítható igazgatói pótdíj kifizetése tárgyában ugy a tanítói kar jogosnak és törvényesnek elismert igényeit ki-elégíteni reméli, valamint a teljesítőképességgel nem bíró egyházakat, — amelyeknek elviselhe-tetlen megterhelését semmiképpen sem enged-heti, — az összeomlástól mentesíteni tudja.

„Történelmi átértékelés.“

Részletek a kissárai diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

A XVII. század vallási türelmére felállított nézetét azonban teljes egészében alkalmazza Bethlenre is ebben a fejezetben is és azt állítja, hogy az ő uralma alatt sem lehet szó egyáltalá-ban vallási türelemről, sem vallásszabadságról, mert az mindig a másik felekezetre rovására ér-vényesült, jelen esetben tehát a katolicizmus rovására. Az ő uralma alatti vallási felfogás semmiben sem különbözött a nyugati vallási felfogástól.

Pedig a hiteles adatoknak egész tömege bi-zonyítja teljes világossággal, hogy Bethlen Gá-bor e tekintetben is kivételes egyéniség, mert a maga hitének öntudatos szeretete mellett is-tudott türelmes lenni a mások vallási meggyő-ződése iránt.

Minden kétséget kizáróan igaz, hogy a min-denütt üldözött anabaptistákat betelepíti Er-délybe, megengedi a betelepítést a zsidóknak. Törvényes jogaikban nem engedi megháborítani a katolikusokat. Templomokat adat vissza ne-kik, vikáriust rendel számukra, többször meg-jelenik katolikus istentiszteleten. Az arra ér-demes katolikusokat előkelő állásokban al-kalmazza, sőt egyik kancellárja is az. Maga Gál Péter, az Eszterházy megbízottja írja, hogy „a pápisták most ott benn jó állapotban van-nak. Ő maga is az fejedelem, most az pünkösdi-

ünnepére odaadta vala minden muzsikását az mi templomunkban mindennap az nagymisékre. Azt mondja, hogy ő nem gondol vele, akárki mit higgyen".

Szekfü Gyula szerint mindezek csak *politikus cselekedetek*" és nem vallási türelem, dacára annak, hogy maga Bethlen is említést tesz erről a körülményről, amikor így ír: „Annyi pápista szolgám vagyok neked, hogy nem tudom számát is, Nem utolsók pedig, mert én a religióért eddig senkit meg nem vettem.” A magyarországi protestantizmus azonban ehhez hasonló tényeket nem tapasztalt katolikus uralkodójától sem politikából, sem pedig anélkül, bizonyosságul annak, hogy a Bethlen Gábor és II. Ferdinánd vallási türelemről vallott felfogása között kiegyenlíthetetlen különbség volt, amely különbség Bethlen Gábort e tekintetben is utólérhetetlen magasságba emelte az utóbbi uralkodó fölé, sőt összes kortársai fölé. Ezen a ponton megint oly elfogultság vesz erőt az életrajzírón a hiteles nyilatkozatok és valóságos tények ellenére is, hogy joggal rámondható a prófétai ítélet: Látván lát és mégsem ismer.

Leveleiben olvasható nyilatkozataitól teljesen elvitatia az őszinteséget és azt, hogy azok az ő valódi érzelmeit fejeznék ki. Esmékért való küzdelem, hazaért élni-halni akarás —szerinte— mind csak divatos frázis Bethlen leveleiben, legfeljebb csak „*valami valóságosítást adnak*” ezek a kifejezések a leveleiben említett törekvéseinek, dacára annak, hogy számtalan adat bizonyítja azt, hogy kész volt életét is áldozatul hozni azokért a célokért, amelyeket maga elé tűzött. Maga Szekfü Gyula is említi, hogy többször „*maga is személy szerint részt vett a harcokban, többször életveszedelemben forgott, amikor is zsoltáros hittelt, Szent Dávid verseivel vigasztalta és az Uristen segítségével bátorította magát és seregeit.*”

Ilyen módszerrel bármily történeli eseménytől el lehet vitatni a hitelességet és bármelyik történelmi személyiség alakját meg lehet kisebbiteni tetszés szerint.

Említi azt is, hogy milyen fáradhatatlan szorgalommal dolgozott éjjel-nappal országa jólétéért, szinte emberfeletti méretekben úgy, hogy soha nem engedett meg magának olyan passziókat, amelyek elvonták volna kötelességei teljesítésétől annyira, hogy joggal alkalmazható reá az uralkodó legnagyobb dicsérete: ő alattvalóinak első szolgája. Mindezek elismerése mellett mégis abban a véleményben van, hogy Bethlen kifejezései nem felelnek meg az igazságnak. Pedig ha az ő élete sem az eszmékért való élni-halni akarás, akkor semmi sem az a világon. Amikor golyók röpüléséről van szó és más efféle életveszedelmekről, egy egész életen át folytatott, életerőt megőrlő munkáról: ott igaz alapon nem lehet beszélni frázisról, csak a legteltesebb elfogultsággal.

Könyve említett fejezetében megállapítja az író Bethlen rendkívüli államférfiúi tehetségét, ennek dacára azonban ugyanezen fejezetben azt állítja, hogy az egész magyarság egyesítésére irányuló törekvése már csak azért sem lehetett volna eredményes, mert „*úgy ő, mint utóda Rákóczi György csak újabb magyar területek leszakításához tudnak nekilendülni, az egész sok nekik, nem tudnának mit csinálni vele.*” Pedig ha valaki bebizonyította, hogy országok vezetésére termett, akkor Bethlen Gábor mindenki által látható példán kétségbevonhatatlannal bebizonyította. Ez az állítás már igazán nem egyéb, mint az igazságot szántszándékkal megnevelés.

Emlegeti Bethlen őszinteség hiányát, másutt viszont elismeri, hogy „*Bethlennek nem juthatott eszébe a magyar kormányférfiakhoz őszinte törökellenes szívből közeledni, amikor nagyon jól tudta, hogy szavait és üzeneteit Eszterházy Miklós a portán beárulja*” és „*beárulta évekre visszamenőleg Bethlen törökellenes ajánlatait.*” De azért Eszterházy — Szekfü Gyula szerint — Bethlennek „*tehetséges és jellemes kortársa*”.

Teljesen igaztalan az az állítása, amely Bethlent szívtelen, rideg embernek nevezi, akitől az „*érmesség és érzélgőség épúgy távol áll, akár csak Richelieutól, Wallensteintől, emberi életek e nagy pusztítótól, a hasonlóan érzéstelen II. Ferdinándtól.*” Az a nyilatkozat azonban, amelyet felemlít Bethlentől ezen állítása igazolására, amikor t. i. kancellárja előtt eltitkolja felesége halálát, nehogy megzavarja ez a csapás az alkudozásokban, éppen azt bizonyítja, hogy nagyon is sok gondot és nyugtalanságot okozott neki ez a dolog, amit úgy magyaráz meg az életrajzíró, hogy „*Bethlen még nem tanult bele egészen az államfő szentelenségébe, emberi érzéseit nem mindig tudja elnyomni.*”

Mindezek figyelembevételével megállapítható, hogy Szekfü Gyula könyvének ez a szóbanforgó, kétségkívül legszebb és Bethlen iránt aránylag legtöbb jóindulatot tanúsító fejezete is bővölködik ellenmondásokban, igaztalan és ferde állításokban.

Az életrajz utolsó fejezete: „*a lengyel terv. Utolsó évek.*” Elmondja Bethlen élete végének eseményeit és halálát.

Élete végeig szakadatlanul dolgozik. Szövi terveit, melyek most már Lengyelország megszervezésére irányulnak, hogy így próbálja a Habsburgok hatalmával szemben elérni céljait. Amikor már betegsége nagyon előrehalad, még akkor is, vesedaganatával is kocsin járja gazdaságait, tárgyal és ad audienciákat és mindezekfelett foglalkozik egyházának kulturális ügyeivel. „*A lélek kezd eltávolodni a diplomácia és a kormányzás mechanizmusától s mind inkább az idea felé fordul, mely a világi élet jelenségei mögött is ott volt ugyan, de eddig láthatatlanul,*

alig észrevéve." 1629 nov. 15-én leírja híressé vált bibliai mondását: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Senki nincsen, bizonyára nincsen," és egy óra múlva meghal, mégpedig az összes idevonatkozó adatokkal ellentétben — Szekfü Gyula szerint — nem Gyulafehérváron, hanem Nagyenyeden.

Záradékkul még elmondja a szerző, hogy igyekezett a Bethlen alakját a „neki kijáró részletességgel jellemezni." Hogy „Erdély megszerzésével Bethlen a magyarság életének egy új formáját alkotta meg, amelyben a helvét hitvallás hívein kívül más magyar alig érzi egészen jól magát. Erdélyt ő szakította le a magyar királyság kebeléről, homályos történeti erőknél engedelmesebben s a magyarság kettészakadásán senki anynyit nem dolgozott, mint ő, de azért nagy kegyesen megengedi, hogy működését ma ne nevezzük Eszterházy Miklóshoz hasonlóan nemzeti veszedelemnek és nem mentette meg sem a rendi, sem a vallásszabadságot. Bethlen egy új magyar állam megalapítója és a helvét hitvallásu magyar reformációnak hatalmas, hithű, áldozatkész előharcosa." A magyarság egyesítése azon az úton, amelyen ő járt, nem volt megvalósítható és tényleg a magyarság is, Erdély is nem sok idő múlva egészen más utra tért.

(Folyt. köv.) Szőke István.

Bizottsági jelentés a beretkei ref. árvaházról.

Az egyetemes Konvent 1928. december 13-án tartott rendes ülésében elfogadta az L. Tornallyay Margit urnő által árvaház céljaira felajánlott beretkei kastélyt és 100.000 Kő. adományt és elhatározta egy egyetemes szeretetháznak Beretkén való felállítását. Egyben megbizta az alulirott bizottságot, hogy a felajánlott alapítványt az egyetemes egyház részére vegye át és tegye meg a szükséges lépéseket, hogy az intézet lehetőleg már 1929. szeptember 1-re megnyilhasson.

A bizottság a Konvent határozatának megfelelően az alapítványt az egyetemes ref. egyház részére átvette, gondoskodott a szükséges ajándékozási szerződésről és mérnöki vázrajzról és a beretkei ref. árvaházat 1929. október 31-én tényleg megnyitotta. Az ajándékozási szerződés és mérnöki vázrajz egyházhatalósági aláírás céljából 1929. december 11-én a konventi elnökséghez felterjesztettek.

A bizottság legelső teendője az ősi Beretky féle kastély kitarozása, részbeni átalakítása és melléképülettel való kiegészítése volt. Ebből a célból megvette az ide becsatolt adás-vételi szerződéssel a beretkei ref. egyháztól a kastély térszomszédságában fekvő régi iskolaépületet és belsőjét 25.000 Kő. vételárért. A bizottság ezt az alkalmi vételt a lehető legelőnyösebb

megoldásnak ítélte. Egyrészt, mert a felajánlott kastély egymaga nem lett volna elégséges árvaház céljaira, tehát melléképületről minden körülmények között gondoskodni kellett volna, másrészt mert ezzel mód adatott a beretkei egyháznak, hogy régi iskolája helyett — első sorban az árvaház érdekében — egy nagyobb és teljesen modern új iskolát építhessen. Az árvaház aránylag jutányosan jutott egy a célnak teljesen megfelelő melléképület birtokába, mert egy új épület, vagy egy új toldalék építése föltétlenül többbe került volna, mint a régi iskola vételára és átalakítási költségei.

A kastély és melléképület átalakítási terveit és költségvetését Tornallyay Zoltán okl. építész-mérnök készítette el, természetesen teljesen díjtalanul. Ő ellenőrizte az átalakítási munkálatokat és számolt le a vállalkozókkal. A bizottság az egész építkezés végrehajtásánál a legnagyobb takarékossgal járt el és az egyes munkákat mindig versenytárgyalás alapján adta ki. Az építkezésekre vonatkozó részletes elszámolás megejtetvén, ezen elszámolás szerint az elmúlt év végéig az átalakítási és tatarozási munkák a régi kastélynál összesen 54.810 koronába, az iskolánál 28.736 koronába, vagyis összesen 83.547 koronába kerültek. A telkek célszerű planirozására, bekerítésére, befásítására a folyó évre 10.000 koronát vett fel a bizottság a költségelőirányzatba.

Az építkezés október folyamán fejeztetett be és az egyetemes egyház első szeretetintézménye: a beretkei árvaház 1929. október 31-én adatott át rendeltetésének. Az árvaház céljaira ez idő szerint rendelkezésre állanak: 2 nagy hálóterem, 1 irodahelyiség, 2 diakonissza szoba, 1 fürdő illetve mosdó szoba, 2 előszoba, 1 ebédlőterem, 1 konyha, 1 éléskamra, 2 cseléd-szoba, 1 mosókonyha és sütőház, 2 pincehelyiség, 1 fűskamra, 2 padlástér megfelelő számú árnyékszék, 1 disznó ól és tyúk ól.

A berendezés és felszerelés legnagyobb részben önkéntes adományokból gyűlt össze, úgy hogy erre a célra mindössze 9000 korona készkiadása volt az árvaháznak az 1929. évben. *Kálvinista népünk megható módon adta tanujelét az árvaház iránti rokonszenvének és a lelkében élő áldozatkészségnek.* A pénzadományokon felül ellátta az árvaházat terménnyel, butorzattal, élelmiszerekkel, ágyneművel, házi szőttesel, ruhaneművel és egy háztartás százféle apróságával. Ma már az árvaház berendezése csaknem teljes.

Az árvaházra az 1929. év végéig befolyt adományok részletes kimutatását egyházmegyék és egyházkerületek szerint csoportosítva a következőkben terjesztjük be:

1. Barsi e. m. 8.034 Kő. 2. Komáromi e. m. 25.835 Kő. I. Dunáninneri kerület összesen 33.869 Kő.

3. Abauji e. m. 10.366 Kč. 4. Alsózempléni e. m. 2.100 Kč. 5. Felsőzempléni e. m. 1.751 Kč. 6. Gömöri e. m. 74.174 Kč. 7. Ungi e. m. 7.480 Kč. II. Tiszáninneri kerület összesen 95.781 Kč.

8. Beregi e. m. 10.313 Kč. 9. Maramarogocsi e. m. 25.649 Kč. 10. Kárpátaljai ungi e. m. 897 Kč. III. Kárpátaljai kerület összesen 36.858 Kč.

A három egyházkerület összesen 166.500 Kč. Ehhez jön még L. Tornallyay Margit urnő alapítványa 100.000 Kč. kastélya 200.000 Kč. Összesen 466.500 Kč.

Az adományok nagysága az egyes egyház-megyék és kerületek szerint igen eltérő. Első helyen áll Gömör 74.174 koronával, utolsó helyen a kárpátaljai Ung 879 koronával. A bizottság nem akar kritikát gyakorolni és ezen kiáltó különbségek okait kutatni. A Konventnek kell megtalálni a megfelelő intézkedéseket arra, hogy a kérő szót mindenütt meghallják. Nem a mi kálvinista népünkben van a hiba. Adakozik az ma is szívesen, csak hozzá kell férközni jó szívéhez. Az adakozók nevei a legnagyobb pontossággal egy aranykönyvbe jegyeztetnek be és a megfelelő nyugtázással a Szeretet c. lapban tételnek közzé.

A bizottság örömmel szegezi le azt a tényt, hogy már a lelkészi és tanítói kar részéről is megtörtént az első elhatározó lépés az árvaház rendszeres támogatására. A gömöri lelkésztervezlet és tanítóegyesület önkéntes elhatározással kimondotta, hogy minden lelkész és minden beerősített rendes tanító évi 120 koronával járul hozzá a beretkei árvaház fenntartásához (L. a gömöri ref. egyházmegye 1929. évi okt. 16-án tartott közgyűlésének 66. sz. pontját). Van már máshol is hasonló megmozdulás, de a bizottságnak nem volt módjában erről hivatalosan tudomást szerezni. Tudtunkkal a gömöri példa még nem talált 100 százalékban kövételre, de hinnünk kell és bizunk benne, hogy most, a mikor már tényleg testet öltött az eszme és nem csak beszélni, hanem cselekedni kell, a folyó év meghozza országszerte a várva-várt megnyilatkozást. Ebben a reményben állította be a bizottság a f. évi költségelőirányzatba a lelkészek és tanítók részéről várható önkéntes adományokat.

Az árvaház 1929 évi részletes számadását van szerencsénk tisztelettel becsatolni, kérve annak tudomásul vételét, jóváhagyását és a szokásos felmentvény megadását. A számadás ez idő szerint még csak a pénzbeli elkészítésére szorítkozik. A természetbeni adományok ellenértéke csakis az adományok részletes kimutatásánál vétetett fel. A végeredmény tehát az, hogy: Összes készpénzbevétel volt az 1929. évben 215.930,42 Kč. Összes kiadás volt az 1929. évben 125.460,42 Kč. Készpénzmaradvány 90.470,00 Kč.

A kiadásban szerepel a gömöri egyh. megye 50.000 k.-ás alapítványából befizetett 24.900 K.

A pénz a Tornaljai Hitelintézet folyószámláján kezeltetik. Ott fut át minden bevétel és minden kiadás. Hogy a pénz biztos helyen van, mi sem igazolja jobban, mint hogy nevezett pénzügyintézet a Pozsonyi I. Takarékbank patriotizált intézete. A bizottság ideiglenesen Tornallyay Zoltán e. ker. főgondnokot, a Tornaljai Hitelintézet elnökét bizta meg a pénzek utalványozásával.

Jelenleg 18 árvagyermek van az intézetben. A gyermekekről szóló részletes kimutatást ezennel tisztelettel beterjesztjük. A f. évben ez a szám előreláthatólag eléri a 24-et. Az árvaház befogadóképessége ez idő szerint k. b. 30 gyermek. Az árvákon kívül van az árvaházban 4 diakonissza növendék, a kik megfelelő előkészítésben részesülnek és e mellett teljesen díjtalanul elvégzik az árvaháznak csaknem minden házimunkáját. Az árvaház teljes szellemi, lelki és anyagi vezetését a bizottság — a Konvent jóváhagyásának reményében — Bácsy Gyula beretkei lelkészre, a tiszáninneri egyházker. missziós lelkészére és nejére: Kolozsváry Erzsébet urnőre bizta. A bizottság meg van arról győződve, hogy az árvák ügyét és az árvaház vezetését a lehető legjobb kezekbe tette le. A Bácsy Gyula lánglelke és mindhalálig hű készsége, nejének szakismerete és megértő gyöngéd szíve garancia nekünk arra, hogy egyetemes egyházunknak ez a legfrissebb zsenge hajtása az ő kezükben erős, gyümölcsöző fává fog növekedni és be fogja tölteni a reá váró missziós munkát.

Van szerencsénk beterjeszteni az árvaház 1930. évi költségelőirányzatát, mely végeredményben 167.000 Kč. szükséglettel szemben 168.000 Kč. fedezetet tüntet fel. Kérjük ennek tudomásulvételét és jóváhagyását. A költségelőirányzat szükségletének első 3 tételéhez a bizottság a következő magyarázatot fűzi:

Az 1. tételhez. Az árvaházi gyermekekkel a beretkei ref. iskola növendékeinek száma 69-ről 87-re emelkedett. Ez a szám a jövőben az árvaház fejlődésével még csak emelkedni fog. Egy tanterem tehát nem elég. A 144 lelkét számláló aránylag igen szegény beretkei egyház viszont, mivel épen az árvaház érdekében is, most épített több mint 100.000 korona költséggel új iskolát és ezzel több mint 25.000 Kč. terhet vállalt, egy új tanterem építésének a terhét semmiképpen sem tudja vállalni. A Konventre hárul a feladat, hogy a második tanterem sürgős megépítésének alkalmas módját megtalálja. A költségvetés szerint egy második tanterem építési költsége kerekén 30.000 Kč.

A 2. tételhez. Az árvaházban végzett tanítói szolgálatára azért vett fel a bizottság 3.000 koronát, mert véleménye szerint az árvákat az iskolán kívül is intenzív oktatásban kell része-

síteni (pl. ének, zene, államnyelv, testgyakorlat, kézügyesség stb.)

A 3. tételhez. A második tanterem építésével karöltve jár a második tanterem állás betöltése és díjazása. Ezt célozza a szükséglet 3. és 4. tételében felvett 4.000 Kč.

Az árvaház szervezetére és működésére nézve a bizottság beterjeszti a szabályzat tervezetet.

Kérjük ennek alapos letárgyalását, esetleges módosítását és határozati erőre való emelését.

Ezen jelentéssel kapcsolatban a bizottság a következő javaslatokkal járul az egyetemes Konvent elé:

1. Mondja ki az egyetemes konvent, hogy az új Énekeskönyv első kiadásának tiszta jövedelmét (kb. 220.000 Kč.) teljes egészében az egyetemes egyház szeretet-intézményeinek fentartására és fejlesztésére fordítja, a mely összeg, mint alap kezelendő és csakis kamataiban használható föl.

2. Mondja ki az egyetemes konvent, hogy a beretkei árvaház fentartásához évi 10.000 koronával járul.

3. Mondja ki az egyetemes konvent, hogy a beretkei ref. iskola második tantermének megépítése céljából a beretkei ref. egyház részére 30.000 Kč. kamatmentes kölcsönt bocsát rendelkezésre és hogy ezt a 30.000 koronát a beretkei ref. iskolára bekebeleztesse.

4. Mondja ki az egyetemes konvent, hogy a beretkei árvaház igazgatóját a konventen az árvaházi ügyek előadójának tekinti, a ki a konventi ülésekre szabályszerűen meghívandó és a kinek a konventi ülésekkel kapcsolatos kiadásai a konventi pénztár terhére megtérítendőek.

5. Mondja ki az egyetemes konvent, hogy az árvaház propagálása érdekében minden egyes egyházmegye közgyűlése árvaházi bizottságot alakítson, a mely bizottság az illető egyházmegye területén az árvaházi propagandát megszervezi. A bizottság munkájáról évente jelentés teendő az egyházkerületnek és ezek által az egyetemes Konventnek. Minden református gyülekezet október 31-én árvanapot tartson, vallásos összejövetellel és szeretetadományok gyűjtésével kapcsolatban. A pénzádományok a beretkei árvaház folyószámlájára a Tornaljai Hitelintézethez, Tornalja, a természetbeni adományok pedig egyenesen az árvaház címére Beretke, u. p. Gömörpanyit, u. vasuti állomás Tornalja küldendőek.

6. Az Egyetemes Konvent a beretkei árvaház érdekében az illetékes állami, tartományi és járási szerveknél segély kiutalását kéri.

7. Az árvaház ügyeinek napirenden tartása céljából az egyetemes konvent Egyház és Iskola című hivatalos lapjában állandó árvaházi rávatot nyit.

8. Ezen bizottsági jelentés a hivatalos lapban teljes egészében közléteendő.

Beretke, 1930. március 20.

Barna Béla s. k. e. m. gondnok biz. elnök.
Tornallyay Zoltán s. k. e. ker. főgondnok biz. tag.
Dr. Kovács László s. k. konv. ügyész biz. tag.
Dusza János s. k. esperes biz. tag.
Dr. Kathona László s. k. biz. tag.
Boza Lajos s. k. tanító, egyes. elnök biz. tag.
Bácsy Gyula s. k. igazgató biz. tag.

H I R E K

— **Értesítés.** Lapunk felelős szerkesztője a losonci theológiai szemináriumban előadásait április hó végén megkezdte. Távollétének ideje alatt Körmives Sándor vajáni lelkész helyettesíti. A lapba szánt minden közlemény és egyéb megkeresések közvetlenül címére (Református lelkészi hivatal Vaján—Vajany, via Velké Kapušany, Slovensko) küldendőek.

— **Árváink nyári vakációja.** Több helyen említették lelkésztársaim és mások is, akik meleg érdeklődéssel kísérik beretkei árvaházunk életét, hogy nyári szünidőre örömmel elfogadnának 1-1 árvát otthonukba. Kérem ennél fogva, hogy akik 1-1 árvánk gondját vakációra szívesen felveszik, szíveskedjenek ezt nekem levélben megírni, hogy az árvák vakációzását beoszthassam. A posta, vasut állomás jelzését is kérem, valamint azt, hogy eljön e valaki az árváért és meddig maradhat ott. Jó lenne, ha minél több árvát ki tudnánk küldeni. Bácsy Gyula lelkész, árvaházi igazgató, Beretke, pp. Gem. Paňita.

— **A losonci theol. szemináriumban,** f. év június hó 24—25-én tartandó I. lelkészképző vizsgálaton résztvevőknek a következő írásbeli dolgozati tételek és egyházi beszéd témák állapítottak meg: Erdélyi Mihály részére: „A református gyülekezet, mint a nemzetvédelem eszköze!” „Hogyan imádkozzunk? Máté XXI: 22.” Gaál István részére: „A kálvinizmus lényege és bibliai alapjai.” „Az állhatatosság jutalma” MátéXXIV: 13. Kalitza Dénes részére: „A próféta és az apostol” (párhuzam). „Az Ige áldása” Lukács XI: 28. Kiss Ernő részére: „A zsinagógák jelentősége”. „A legnagyobb orvos” Márk II: 17. Kiss Gyula részére: „A szociális keresztyénség”. „A készenlét” Máté XXIV: 42. Nagy István részére: „Az áldozatok lényege, módja és jelentősége”. „Az ismertető

jel" János XIII: 34—35. Séra László részére: „A kálvinizmus és a modern élet" „Istennel a világban". János XVII: 15. Tóth Imre részére „A kereszt és a szovjet csillag" „A valódi szabadság." János VIII: 36. Tóth Kálmán részére: „A predestináció teológiai és hitéleti megvilágítása". „A vesztő nyeresége" Máté X: 39. Vendégh Béla részére: „Jézus beszédei szociális szempontból". „Az élet kenyere" János VI: 48. A II. lelkészképesítő vizsgálatra jelentkezetteknek a következő írásbeli dolgozattételek állapítatnak meg: 1. Tárnok Gyula részére: „Mennyiben befolyásolja a gyülekezet hitélete a lelképásztort az igehirdetésben?" Egyházi beszéd Máté XVIII: 19—20 alapján. Bibliamagyarázat Máté XIII: 53—58. 2. Kovács Ferenc részére: „A lelképásztor a gyári munkások között." Egyházi beszéd Ésaiás LV: 10—11. Bibliamagyarázat Róm. lev. XII: 1—8.

— **Vallásos este Nagymegyeren.** A nagymeyeri gyülekezet szép vallásos estét tartott, melynek keretében a lelkész buzgó imája és írásmagyarázata után, a Leánykör tagjai szerepeltek énekszámokkal és szavalatokkal. Új zsolnárból betanult alkalmi énekeket énekeltek két szolámra. Leányköri tagok, Bary Ida tanítónő mélyen átértzett alkalmi költeményeket szavaltak. A 21 éve fennálló Nőegylet — Fekets Sándorné vezetésével — minden éven megajándékozza a jó magaviseletű és előmenetelű szegénysorsu növendékeket. Az idén is kiosztottak 15 ingrevalót, 6 szvettert, 6 fiuruhát, 15 leánykaruhát, 24 pár harisnyát, és 6 drb. hittankönyvet. Azonkívül ellátták ruhaneművel az Egyház szegényeit is. Isten áldása legyen további munkálkodásukon!

— **Felhívás.** Bizonyára vannak ugy lelkipásztor, és gondnoktársaim, mint mi voltunk, hogy az urasztala megtérítéséhez szükséges kellékeket nincs miben elvinni a templomba, vagy esetről-esetre nehézkesen megy a dolog. Sikeresen megoldotta e nehézséget gyülekeztünkben a Hadass kosárfonó cég, a mennyiben egy olyan izléses, könnyű fűzfónásu nagy fedeles kosarat készített, melyben a kannák, kelyhek, szentjegyek, abroszok elférnek s egy ember kényelmesen elviheti. Érdeklődőknek szívesen szolgál felvilágosítással fenti cég vagy a megrendelés ügyében oljár az abaujszinai (Seňa. Abauj) reform. lelkészi hivatal. Ára egy ilyen kosárnak a kivitel szerint 50-100 Kč.

— **Evang. papi család** elfogad üdülésre vagy a német nyelvben való gyakorlásra a nagy szünidőre, de már most is, egész évre is teljes ellátásra fiatal leányokat vagy fiukat. Szép, egészséges paplak közvetlenül a Magas-Tátra alján. Teljes ellátás havonként 600-800 K. Bővebb felvilágosítással szolgál Holko Mihály, lelkész, Stráža-Poprad, Spiš, Slovensko.

— **A pápa enciklikája Szent Ágostonról.** Ebben az évben lesz 15 évszázados fordulója a Szent Ágoston halálának. Ebből az alkalomból a pápa enciklikát bocsátott ki, amely dicsőíti Szent Ágoston működését és magasztalással emlékezik meg nagy érdemeiről.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tisztánneni ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Mezőgazdasági és ipari üzemek összeírása; tanárok és tanítók részvétele, mint számláló biztosok. Rimaszombat, 1930. május 3. 217/1930. számú körlevél. Nagytiszteletű Esperesi és Lelkészi Hiatalokhoz és a Tanító urakhoz! Iskolaügyi és nemzetművelődési minisztérium referátusa elnöksége 1930. IV. 17-iki 874/1930. eln. sz. iratával megkereste hivatalomat a *mezőgazdasági és ipari-üzemeknek* az állami statisztikai hivatal által f. é. május hó 19—23. napjain tervezett *összeírás ügyében* abból a célból, hogy a felekezeti tanítók és tanárok részvétele az összeírásnál az illetékes egyházi főhatóság által is engedélyeztessék. A fenthivatkozott átirat értelmében megengedem, hogy a tanító urak az összeírásnál, — mint számláló biztosok — résztvehessenek s a tanítást úgy osszák be az összeírás napjain, hogy a tanító urak a délutánokon szabadok legyenek. Az összeírásról illető részletes utasítást az állami statisztikai hivataltól fogják megkapni. Atyafiúi szeretettel:

PÉTER MIHÁY
püspök.

Pályázat. A zempléni ref. elemi iskola kántortanítói állására pályázat hirdettetik. Javadalom: 12 q buza és roz. Féltelek utáni fajtás és legeltetési jog (4 drb.). Ót öl fa. Ének-pénz 150 kč. Lakás. Államsegély az állás elfoglalása után kérvényezve lesz. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő a hirdetés megjelenése után 3 hét. Az állás 1930 szept. 1-én elfoglalandó. Kötelesség: osztatlan iskola vezetése, ref. kántori teendők végzése, lelkész akadályoztatása esetén s kánonikus órákon lelkész helyettesítése. Pályázhatnak állampolgársággal, nostrifikációs vizsgával rendelkező ref. tanítók (esetleg tanítónők is). Felszerelt kérvények a zempléni ref. egyház lelkészi hivatalához küldendők, pp. Ladmovce, župa XX. *Presbitérium.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselése.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886 Jókai u. 18.

"Kis Tükör" szerkesztősége
 Komárom

úri és papi szabó
Miskolczy Lajos
 Ungvár, Radvánci ucca 68.

Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat. PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagyatpolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Adja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.
 Ponzíváné novim. známek povoleno feditelstviimi pošt. a telegr. v Košicich g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” Verkéi Kapuánny” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Nyugdíjasok

panaszát, jait, segélykiáltását halljuk, olvassuk már több mint tíz éve. A köz szolgálatában megöszült, erejüket vesztett rokkantjai az Életnek és ez életharc elesettjeinek hátramaradottjai már több, mint tíz éve folytatnak küzdelmet azért, hogy életük végéig ne csak könyöradományként, ne csak kegyelemből, máról-holnapra, bizonytalan összegben kapják meg az életük fenntartására multhatatlanul szükségesséket, hanem törvényhozási uton, megélhetésre elégséges összeggel biztosíttassék az számukra. Vitatják, hogy a nyugdíj nekik járandóságuk, melyre egy hasznos munkában eltöltött élettél jogot szereztek, melynek fedezetét ők maguk gyűjtögettek, befizetgettek abban a reményben, hogy alapot gyűjtenek a nem szeretem napokra; és ha ez a fedezet, ez az alap egy nagy világéges katasztrófájában megsemmisült, elértektelenedett, annak nem ők az okai és egy szociális fundamentumokon felépült államban nem lehetnek ők a háboruutáni viszonyoknak az áldozatai sem.

Ebben a küzdelemben résztvesznek a közért dolgozók minden rétegének képviselői: állami és községi alkalmazottak, orvosok, tanárok, jegyzők, tanítók; még a szegény nyugalmazott tábormók nyugdíjügyének rendezése érdekében is akadtak, akik szót emeljenek. Csak egy társadalmi osztályról nem hallunk soha semmit; csak egy rétege van a közért dolgozóknak, akiknek a baja mintha nem fájna senkinek; akiknek panaszainak szégyellnek hangot adni; akiknek munkára már képtelen veteránjai, nyugdíjra ráutalt özvegyei és árvái mindig szerényen félrevonultak az igazságaikat bizonyítgatva emberi jogokat követelők, sebeiket fellárók, sérelmeiket, panaszait elsírók sorá-

ból: mi vagyunk ezek, a kálvinista lelkészek. Pedig épen mi közöttünk vannak azok a magukkal teljesen tehetetlen Lázárok, akik évek hosszú sora óta minden reménytől megfosztva is szivszakadva várják az irgalmasság Bethesda tavának megmozdulását. Csak abban a szűk körben is, amelybe nekünk bepillantásunk nyílik, mennyi szemérmes szegénység, titkon való sírás, mennyi bizakodó várása a bizonytalan jövőnek! Ismerek „nyugdíjas” (?) özvegyet, aki, — mivel férje még a nyugdíj kötelezettség ideje előtt elhalt —, annak halála óta soha semmi nyugdíjban nem részesült. Ismerek lelkészözvegyet, 1926 év előtti nyugdíjast, aki minden világi vagyon nélkül, bérelt házában, 1500 korona évi nyugdíjból él és a régi nyugdíjintézetől nyert 300 koronás évi neveltetési járulékából gyermekeit is taníttatja. Hosszu évek óta élnek így, hosszú évek óta várják remény nélkül, hogy jobbra fordul a sorsuk. Ismerek kivénült, munkaképtelen, beteg lelkészeket, akik hónapok, évek óta minden lelkészi szolgálat végzésére alkalmatlanok, káplánt nem tarthatnak, mert maguknak sincs miből megélni, elégedetlen, zugolódó hiveiktől — adósegéllyel neveltséges áron megváltott — panaszos kenyeret esznek és nem merik kérni a nyugdíjaztatásukat, mert még ezt a sovány, panaszos kenyeret sem merik kockáztatni amiatt, hogy az oly nagy megnyugvással logadott nyugdíjtörvényünk még ma sincs végrehajtva, annak alapján egyes kivételes esetekben nyújtott csekély előlegektől eltekintve, ma sem kapta meg senki törvényes nyugdíját. Ismerek lelkészözvegyet, ki több mint egy éve elhalt férje után az új törvénnyel biztosított nyugdíjából és temetkezési segélyéből, — melyet a törvény értelmében a halálozást követő hónap elsejétől folyósítani kellett volna —, mai napig még egy fillért sem kapott.

Nagyon jól tudjuk, hogy mindezeket a bajokat egyházunk többi fájó sebeivel, nagy sérelmeivel együtt egyházi főhatóságaink mind jól ismerik. Tudjuk azt is, hogy egyházi törvényeink jóváhagyásáig ők mindezeket hiába próbálnak segíteni, mert törvényes jogalap hiányában hiába kérnek, hiába zörgetnek; azt is jól tudjuk, hogy a mi szerény egyházi lapunk hasábjairól nem messze hangzik el a szó, de mégis kötelességünknek tartjuk már egyszer ezt a fájaldunkat is kikiáltani. Azért, hogy hallják meg szavunkat világi embereink és törvényhozóink is és amikor az orvoslásra kerülő régi sebek során a többi régi és új nyugdíjasok sérelmei enyhületet találnak: ne zársanak ki azok sorából a mi özvegyeink, árváink, munkaképtelen elaggottjainak sem, akiknek égreváltó nagy nyomoruságát meggyógyítani mi magunk, — épen azért, mert 9000 koronára megállapított államsegélyünk kiutalását még ez évben is *amiatt hiába várjuk, mivel ilyen nagy összeget kiutalása a költségvetésbe felvett eddigi fedezetet messze felülmúlja*, — a magunk erejéből képtelenek vagyunk. — *vess* —

„Történelmi átértékelés.”

Részletek a kissárói diákkonferencián tartott előadásból.

Folytatás.

Az ebben a fejezetben elmondottakhoz csak annyi megjegyzést teszünk, hogy a Bethlen Gábor alakjának „*kijáró részletesség*”, amellyel az író dolgozott, igen sok tekintetben, amint láttuk, inkább hiányosságnak nevezhető, mert az általa említett *kortörténeti, pszichológiai és politikai rostákon* sok olyan adatot kirostált, amelyekre feltétlenül szükség lett volna, hogy a megrajzolando alakról igaz képet kapjon az olvasó, amely adatok okvetlenül fennakadtak volna, ha az író az említett rosták helyett csak egyetlenegy alkalmazott volna: az *igazságét*.

A magyarság életének Bethlen Gábor által megalkotott új formája pedig olyan volt, hogy abban a XVII. század viszonyait tekintve, a katolikus magyar is jól érezhette magát, sőt más országok állapotát tekintve: példátlanul jól érezhette magát. Mindenesetre jobban érezhette magát, mint pl. II. Ferdinánd Csehországnak és osztrák tartományainak kegyetlenül üldözött protestáns lakossága, amely sorstól — ismétlem — a magyarországi részeket is csak Bethlen és a „*magyarságnak általa teremtett új életformájú*” mentett meg.

Súlyos vádként hull Bethlen fejére az az állítás, hogy Erdélyt leszakította a magyar királyság kebeléről *homályos történeti erőknek engedelmességedve* és hogy kárt okozott a magyarság kettészakításával, pedig Erdély különszakadásában a legnagyobb része épen a Habsburg-család törvényes magyar királyai magyar-

ellenes és protestánsüldöző politikájának van, a török hódítás által teremtett helyzet mellett. Ez a politika érlette meg Bethlen Gáborban is és annyi más magyarban is azt a meggyőződést, hogy a Habsburg uralkodók alatt a magyarság életet nem remélhet, mert amint Bethlen írja: „*abban az familiában a természetből beoltott szörnyű bosszúság*” lakik. Hogy azonban a magyarság szétszakított állapotát nem tekintette ideális létformának, világosan mutatja az, hogy még a Habsburg uralom alatt is kész volt egyesülni a török ellen kellő garanciák mellett. Ez sem valósulhatott meg részint a Habsburgok, részint egyes császárhü magyarok bizalmatlansága és áskálódása következtében, nagy kárára a későbbi századoknak s más utra kényszerült ugyan, de a magyarság egységes megszervezésével nagy célját soha el nem tévesztette szeme elől s végső célja ez maradt élete végeig. Ezért kellett neki hatalma gyarapodása is. Nem a hatalomért, hanem a kitűzött nagy célért. Nem cél nála a hatalom növelése, hanem eszköz a cél megvalósítására. Így lesz az ő „*önző*” *élete áldozatos élet* egy nagy cél érdekében, amelyet a kortársak egyike-másika nem látott vagy nem akart látni, sőt némelyek ma sem akarnak meglátni, az igazság azonban ez.

Erdély néhány évtized múlva más utra tért, mint amelyen ő járt. Igaz. Ha Bethlen odáig él, a más viszonyok között ő bizonyára a legelső között lépett volna más utra, mert a reális állapotok felismerésében mindig előljárt, de viszont ha tovább él és nagy célja sikerül, ha a magyarságot uralma alatt egyesíteni tudja: az előzmények után egészen bizonyos, hogy ebből nemzetére áldás fakadt volna. Nem *homályos történeti erők* vitték Bethlen Gábort arra az utra, amelyen járt, hanem ellenkezőleg: az *akkori élet reális viszonyainak világos látása vezette öntudatosan* arra az utra és vezette végig azon az uton, amelyre lépett s amelyen oly fényes eredménnyel járt.

Hát legyen! „*Nem mentette meg sem a rendi, sem a vallásszabadságot*” úgy, amint azt ma értelmezzük. De megmentett a rendi szabadságnál sokkal nagyobbat: a magyar alkotmányt és az országot a többi önállóság nélküli tartományok közé sorozástól, államiságának eltörlésétől, amely ellen szakadatlanul folyt az uralkodó részéről a támadások és merényletek. az erdélyi védelem megszervezéséig és folyt tovább azonnal, mihelyt Erdély védőkarja lehányatlott.

Nem mentette meg a mai értelemben vett vallásszabadságot, de kivivta egy félelmetes világhatalom támogatását élvező ellenreformáció törekvésével szemben a protestantizmus létjogosultságát. Teljesen az ő működésén fordult meg a történelemnek abban a szakaszában. Európa keletén az evangéliumi hit élete és

halála. Egyébre nem is volt szükség, hiszen a katholicizmus érdekeit tökéletesen védte és fedezte az uralkodók hatalma, akik mindenáron egyedüli vallással akarták azt tenni, a védelemre a halálos veszedelemmel fenyegetett protestantizmusnak volt szüksége. Az uralma alatt álló Erdélyben pedig a történelem által is igazolt, letagadhatatlan tényekkel mutatta meg, hogy egy ország békében virulhat ugyanis, ha uralkodója a maga vallásának szeretete mellett a másik vallásfelekezettel is meghagyja törvényes jogainak birtokában és nem üldözi annak hangjait. Ha ezt nem nevezzük is a mai értelemben vett vallásszabadságnak, de abban a korban az emberi lélek jogainak olyan megbecsülését jelenti, amely megint kiemeli Bethlen Gábor korának szereplői közül és mutatja kora mértékeit messze túlhaladó egyéniségét.

Székfü Gyula csak a Bethlen életének utolsó szakaszában veszi észre, hogy „*lelke az idea felé fordul*”, mely élete jelenségei mögött „*eddig csak láthatatlanul húzódott meg, alig észrevéve*”, pedig egész élete nem egyéb, mint annak az ideának szakadatlan szolgálata, amelyet öntudatos kálvinista, bibliás hite rajzolt eléje: *Istennek tisztessége és nemzetének szabadsága*. Ez a hit az, amely teljesen áthatja és élte, lelkének az alaphangot megadja, sokágu tevékenységét azon cél érdekében egységbe foglalja. Számára ez az Istentől elébe irt életparancs, amelyet hiven, bizakodással teljesít, mint az Isten akaratának eszköze, a nehéz kezdetekben épügy, mint a hatalom tetőpontján, a biblia olvasása közben épügy, mint karddal kezében a halálos veszedelmek között; a diplomácia ezerágu szövevényeiben épügy, mint halálos betegségében is meg nem szünő munkájával, mint halála órájában végső kezevonásával.

Ezért van az, hogy „*önzése*”, „*hatalma növelése*”, *szövevényes diplomáciája*, minden törekvése csodálatos módon összesség nézete életérdekeivel és hasznos gyümölcsöket terem népe boldogságára és jövődjére.

És mindenkiben ő csak Isten aláztos eszköze, mert egyedül az övé a dicsőség.

Nem frázis, de életének hű bizonyágtétele végrendeletének ez a szakasza: „*Isten az, aki szent ismeretere juttatott, igaz hittel, élő reménységgel megkoronázott, méltóságos uri állapotra, abból fejedelemségre felemlt és aki minden dolgaimban végzetlenül kegyelméből igazgatott, az hadakban állhatatossággal, bátorsággal megáldott és aki sok gonosz akaróimat megszegyenyítette, sok ellenségeim ellen szép győzelmeket adott... az én hazámnak gondviselésére elégtelenségemből elégséggé tett, tudatlanságomból annyira való okosságból tudósított, hogy 16 esztendőknél lefolyásiban ellenségünk lovaiknak lábuk hazánk földjét nem nyomták.*”

És ha még ennyi beszédes jel után is azt állítja valaki, hogy Bethlen Gábor életének a

sivár önzés, féktelen hatalmi vágy az alapmotívuma és minden mást mutató cselekedete „*csak politika*”, minden az ellenkezőről tanuskodó nyilatkozata „*csak divatos, üres frazeológia*”, következőleg egész élete csak az alapmotívumokat eltakaró színjáték: hát legyen! De akkor le kell szögeznünk azt, hogy Bethlen Gábor egy olyan színjátékot játszott végig 49 évre terjedő élete alatt annak a viharos XVII. századnak a szinpadán, amely tökéletességénél fogva a mai nézőt is csodálatra ragadja úgy, hogy joggal adhatjuk neki ezt a nevet: „*Divina komédia*.”

* * *

Ilyen a történelemnek az az átértékelése, amelyről azt állítottam, hogy katasztrófálisan veszedelmes.

Veszedelmes azért, mert nincsen olyan eszme, törekvés, vagy azokért feláldozott emberi élet, amelyet ilyen módszerrel sárba ne lehetne rántani és értékéből meg ne lehetne fosztani. Ha pedig a régi, kipróbált, valódi értékes eszméinket, fogalmainkat, vagy az azokat reprezentáló történelmi alakokat sorra ledöntögetjük a módszer vagy a saját magunk által konstruált elméletek kedvéért és igazolására: az igazság ellen is vétkezünk és teljessé tesszük a szellemi életnek azt a zürzavarát, melyből a jelennek minden nyomorusága fakad és soha ki nem talál belőle az ember, ha még a multból igaz világosságot sugárzó fényforrásukat is szándékosan kioltogatja.

Nem azt mondom, hogy a mult nagy alakjai érintetlen bálványok legyenek, akiket csak hódolat illet, mert *fiat iustitia* még akkor is talán, ha *perit mundus*, de ilyenkor ne ítélkezék az író könnyelműen „*aránylag csekély számu adat*” alapján, hanem ellenkezőleg: lelkiismeretesen bírálja el az elméletének ellentmondó adatokat is, sőt tárja az olvasóközönség elé is, megindokolván, hogy mit miért nem fogad el teljes értékűnek, hogy így ellenőrizhető legyen az író is véleménye megalkotásában. De „*visszahelyezni*” történelmi alakokat a saját korukba úgy, hogy az adatok nagy sokaságát teljesen figyelmen kívül hagyjunk, „*legöngyölni*” a nagy történelmi alakokról „*az eszmei burkolatot*” úgy, hogy azzal együtt a hussá és vérré vált tulajdonságokat is leszaggatjuk róluk, míg végül az alakból csak idomtalan félelmet gerjesztő csontváz marad: igazságtalan, lelkiismeretlen és nemzedékeknek mérhetetlen kárt okozó eljárás, valóságos sirtásó munka a jövő nemzedék számára különösen egy szétszaggatott, közös államiságát veszített népnél, amelynél a közös történelmi mult emléke és tanúságai egyik legfontosabb életet fakasztó és a jövő számára életet konzerváló erő.

Semmi igazuk nincs a beteg kor beteg prófétáinak és óriási mértékben növelik a bajt, amikor ezt a multból áradó erőt gyöngítik, az

onnan sugárzó világosságot igyekeznek homályosítani, ellenben teljesen igaza van a költőnek, amikor azt mondja, hogy:

„A mult erős, gazdag gyökér:
Jelen-jövő a multból él!”

Ne pusztítsuk hát, hanem gondosan ápoljuk életünknek a mult talajába kapaszkodó gyökereit, mert jövőt csak úgy remélhetünk.

A mult értékes örökségének a jövő számára való sértetlen megőrzéséért felelősek vagyunk az Isten előtt, lelkiismeretünk ítélőszéke előtt és utódaink előtt is és szent kötelességünk annak védelme minden igaztalan támadás ellen.

A jelszavaknak vad zuhatagában, vagy szépen csengő sziréndalos hangzavarában pedig egy pillanatra se feledkezzünk meg az apostoli intésről: *Mindent megpróbálgatok s ami jó, azt megtartsátok!* Minden új jelszóval szemben óvatossággal vigyázás, minden kipróbált igazság mellett bátor kitartás: ez a mult és jelen történelmének megrázó erejű figyelmeztetése!

(Vége.) Szöke István.

Javaslat,

a presbitériumi testület jogainak, kötelességeinek fegyelmezésének, munkája eredményesebbé tételének szabályozására.

A komáromi egyh. m.-i lelkészértekezlet megbízásából készítette: Parais Árpád somorjai lelkész.

1. §

Minden presbyteri választás előtt fel kell olvasni a törvény könyvből a presbytererről szóló összes részeket. (E. T. I. t. c. 26. — 47. §. és 121 §.)

2. §

A lelkész kijelenti, hogy nemcsak a törvénykönyv, hanem különösen a református keresztyénség egész férfit, mély hitet, önfelelő munkásságot követel a presbyter részéről.

3. §

Megérteti a választókkal, hogy csak azokat választhatja meg presbyterekül, akik a javaslatban elősorolt kivánalmaknak megfelelnek, s annak lelkiismeretes betartását esküvel ígérik. (E. T. I. t. c. 26—47. §.)

4. §

A presbyteri tisztség feddhetetlen életet kíván meg, nemcsak a választás után, hanem előtte is. Nem választható presbyterre: aki nem járt templomba, vagy csak sátoros ünnepnapokon, aki részeges, aki korcsmás, aki káromkodik, aki összeférhetetlen természetű, aki fősvény, aki rossz családi életet él, aki erkölcstelen, aki egyházi adóját nem fizette rendesen, aki a lelkészének kijáró köteles tiszteletet nem adta meg, még ha ellenséges viszonyban volt is lelkészével, aki a lelkészt megrágalmazta, aki

gyermekait más vallásnak engedte át, kivéve azt a megegyezést, amikor a feleség vallását a leánygyermek követik.

E célból a lelkész a presbitériummal együtt presbytereket jelöl s a közgyűlés csak ezek közül választhat.

5. §

A lelkész a presbyterek kötelességeit alábbi részletességében a választók előtt felolvassa, hogy azok, akik a választásra igényt tartanak, kötelességeikkel tisztában legyenek.

6. §

A presbyternek kötelessége minden vasár- és ünnepnap templomba eljárni, úgy délelőtt, mint délután. A presbyter a vasárnapi munkaszünetet úgy maga, mint családjával betartja. A presbyter nemcsak maga jön templomba, hanem családját is elhozza. A presbyter példás családi életet él, gyermekeit vallásosságban neveli, igyekszik minden embertársával jó békességben élni.

7. §

A presbiter a lelkészével jó békességben él. Annak tanácsát minden fontosabb családi ügyben kikéri, viszálykodásának elintézését elsősorban tőle várja, úgy az utcán, mint összejövetelek alkalmával neki a köteles tiszteletet megadja.

8. §

A presbyteri gyűlésekre csak akkor nem megy el, ha ágyban fekvő beteg, vagy halaszt-hatatlan ügyben elutazott.

9. §

A presbyteri gyűlést a lelkész imával nyitja meg.

10. §

A presbyteri gyűlés megnyitása után a lelkész zárt ülésen mulasztásaiért a presbytereket igazolásra kéri, amit esetleg jegyzőkönyvbe vesznek. Amennyiben a mulasztás igazolása nem kielégítő, a lelkész két tagból és az elnökből álló bizottság elé utalja. Ha ezt nem tartja szükségesnek, akkor a mulasztó presbyteret atyafiságos dorgatóriumban is részesíti, megmondván, hogy csak a Mester Krisztust példázza tanítványaival szemben.

11. §

A presbitérium titkos szavazással két tagot választ a lelkészelnök mellé, hogy a presbyterek mulasztásait, vagy vétkeességét megállapítsa. E bizottság ülése nem nyilvános, de a mulasztó presbiter jelen lehet, magát védheti. Határozatát a bizottság a mulasztó nélkül hozza meg. Ha felmentő, akkor a határozatot a presbitérium ülésén közli, ha marasztaló, akkor vagy felszólítja a presbyteret a tisztségéről való azonnali lemondásra, vagy elbírálás végett az ügyet az egyházmegye esperese elé terjeszti.

12. §

A presbitérium az egyházközséget körzetekre osztja. E körzetek élére két presbiter

állit. A két presbyter körzetének minden református tagját s annak családját élénk figyelemmel kíséri. Tapasztalatairól a presbytériumnak beszámol. Amennyiben szükségesnek látszik, a két presbyter együttesen a gyülekezet körzeti tagjait meglátogatja, velük lelkidolgokról elbeszélget. A templom szorgalmas látogatására buzdítja őket; készülő házasságnál részen áll s lehetőleg igyekszik rávenni a házaseleket, hogy kárunkra megegyezést ne kössenek. Ügyelnek arra, hogy a körzetükben lévő szegények és betegek ne csak számontartassanak, hanem megfelelő segélyben is részesüljenek. E segélyezés nagyságát és milyenségét a körzet élén álló két presbyter javasolja a presbytériumnak, amely haladéktalanul intézkedik a segélyezés iránt. A betegeket bejelentik a lelkésznek, de nem azért, hogy urvacsorában részesüljenek, mielőtt meghalának, hanem azért, hogy a lelkéssel együtt meglátogassák és részvételt, ha kell, segítséggel legyenek irányában. Akár a segélyezés, akár a dorgálás, intés, fedés, jótutatórités, vagy más kényesebb ügyet a körzeti presbyterek a lelkéssel beszélnek meg s amennyiben ez szükségesnek találja, a presbytérium plénuma elé kerül határozat végett.

13. §.

A presbyter a presbytérium határozatát teljesíti. Ha tehát valamely körzet élére állították, akkor tisztségét legjobb tudása és keresztyéni hite szerint végzi.

14. §.

A két körzeti presbyter közösen járat egyházi lapot s azt el is olvassa.

15. §.

A presbyter szerető gonddal örökdi a egyház vagyona felett. A templomra különös gondja van, hogy az méltán neveztessek „Isten házának”. A presbyternek gondja van arra is, hogy lelkésze semmiben szükségét ne lánson, járandóságát rendesen kapja, mert figyelembe veszi azt, hogy az ő lelkészének másnemű kötelezettségei is vannak, mint talán neki s a lelkészének ugy kell önmagáról és családjáról gondot viselnie, hogy a gyülekezet büszke lehessen rá, mert „méltó a munkás az ő jutalmára!”

15. §.

A presbyter nem mulaszt el egyetlen Istentiszteletet sem, hacsak nem beteg. Ezért vasárnap nem utazik és nem végez és nem végeztet munkát. Mielőtt templomba menne, bemegy a lelkészi hivatalba, ahol csendes beszélgetés közepette összegyülekezik a presbytérium s amikor a templomba menés ideje elérkezik, a lelkész az élén, a presbytérium mögötte, szép rendben bevonul s helyét a főhelyen foglalja el. E célra a presbytérium tanácssteremről gondoskodik. Az istentisztelet végeztével lelkészét a templom előtt testületileg megvárja és tőle ott vesz búcsút.

16. §.

Urvacsorával minden alkalommal testületileg él a presbytérium. Ezen kötelesség ellen semminemű kifogásnak helye nincs! Egyetlen alkalomnak szándékos elmulasztása maga után vonja a presbyteri tisztségtől való megfosztást.

Istentisztelet előtt az urasztalát megteríteni a két gondnok, vagy a főgondnok és a gondnok segít. A presbytérium a lelkéssel az élen vonul a templomba s amikor az urvacsoza elkezdődik, testületileg, (elsőnek a lelkész) vesz urvacsorát, ami alatt a gyülekezet a XXVI. zsoltár 6. versét fennállva énekl.

17. §.

A kereszteleés minden esetben a gyülekezeti istentisztelet alkalmával történik. A presbytérium körben feláll az urasztala köré és a nekik feltett azon kérdésre, hogy: „a gyülekezet vezetősége igéri-e, hogy különös gonddal örökdi összesen és egyenként a kisdied keresztyéni hitben való nevelésén?” igennel felel.

18. §.

Temetés alkalmával — amennyiben lehetséges — szintén testületileg kíséri a lelkészt, egészen a sirig.

19. §.

Az iskolai tanítást, különösen a hittanítást a presbyter a lelkész felszólítására, csak a lelkéssel együtt gyakorolja.

20. §.

Vallásos estélyek rendezésében, bibliakörök és énekkarok szervezésében a lelkész által rábizott feladatot elvégzi, illetve a presbytérium határozatának eleget tesz. Nem hiányzik semmilyen összejövételről. Az iljusági kör, a leánykör megszervezésében és vezetésében is segédkezik. Általában semmiféle egyházi munka alól magát ki nem vonja.

21. §.

Isten dicsőségére vagyoni helyzetéhez mértén adakozik.

22. §.

Egyházi adójának megfizetésében mindig az első.

23. §.

Amennyiben a presbyter rövidebb, vagy hosszabb működés után belátja, vagy pedig a lelkésze vele megérteti, hogy presbyteri kötelességének eleget tenni nem tud, minden felszólítás nélkül lemond.

(Folytatjuk.)

A mármaros-ugocsai e. m. közgyűlése, Biki Ferenc jubileuma.

A Nagyszőlősen, május 6-án tartott közgyűlés meleg ünneplésben részesítette ősz esperesét esperességének husz éves fordulójá alkalmából. Az ünnepi istentiszteleten Sütő

Dezső tiszabökényi lelkész imádkozott. A tárgysorozat elején ott szerepelt a „Biki Ferenc alap” létesítése, amelyet a közgyűlés az esperes távollétében egyhangú lelkesedéssel fogadott el. Tizenötezer korona képezi ezt az alapot, a mely nagy részben közadakozásból jött létre tanító, lelkész jelöltek támogatására, vagy más közszükséglet fedezésére.

A gyűlésbe küldöttségileg behívott esperest a tagok felállva köszöntötték, majd Nagy-Iday Ferenc, e. megyei gondnok az egyházmegye, Isaák Imre a lelkészek, Szabó Sándor a tanítók, dr. Fehér Barna a róm. kath. egyház, Krammer Mór az izraelita hitközség, Nagy-Iday Ferencné a ref. nőmozgalom, Matyi Boriska a helybeli leánykör, Spolarits János a közművelődési egyesület, Ladányi Károly a szőhősi presbitérium nevében üdvözölte, amelyre az esperes meghatott szavakban mondott köszönetet, felidézve a 20 esztendő kellemes és fájdalmas emlékeit.

Az ünnepély után a közgyűlés letárgyalta a 25 pontból álló tárgysorozatot. Dr. Sárkány Lajos e. m. missziói lelkész jelentése örvendétes tudomásul szolgált. Kerületi képviselők lettek: Tusa Menyhért, dr. Sárkány Lajos, Ladányi Károly és dr. Siménfalvy Árpád. A közalap új kezelője Lajos Sándor lett. Az egyházközségek számadásait ezentúl a helyszínen fogják a számvevők megvizsgálni. Új számvevők lettek a régiek mellett: dr. Sárkány Lajos és Kiss István.

Délben bankett volt, amelyen az esperest újból megköszöntötték a jó barátai.

H I R E K

— A debreceni református egyház új főgondnokát, dr. Vásáry István polgármestert, a tiszántuli református egyházkerület világi főjegyzőjét április hó 16-án iktatta be főgondnoki tisztebe a debreceni presbiterium.

— A „Történelmi átértékelés” c. tanulmányt,—a melyben Szőke István lelkésztársunk a kissároi diákkonferencián tartott előadásának gondolatait tárta olvasóközönségünk elé — mai számunkban befejeztük. Az a nálunk szinte szokatlan érdeklődés, a mely a tanulmány iránt minden oldalról megnyilvánult, arra az elhatározásra ösztönzött bennünket, hogy lapunk különnyomataként jelentessük meg, füzet alakjában. A nemsokára megjelenő füzetre már most felhívjuk különösen a lelkészek és tanítók figyelmét, mert eminens érdekünk, hogy egyházunk nagy alakjai helyes és tiszta történetkritikai megvilágításban álljanak, kiváltképpen a gyűlekezetek vezetői előtt.

— Emődy Dániel—emlékestély. A Pataki Diákok Orsz. Szövetségének Budapesti Egyesülete legutóbbi összejevetelét Emődy Dániel nagyhirű pataki jogtanár emlékének szentelte. Az estélyen Bodolay István igazgató olvasta fel Németh József ny. min. tanácsosnak Emődy Dánielről irt emlékbeszédét. Majd Pálóczi Horváth Zoltán, Finkey Ferencz, Kérészi Zoltán és Jablonovski József a hálás tanítványok kegyeletes érzésével emlékeztek meg Emődyról, a nagy magyar magánjogászról.

— Serdülő lányokat—kik a német nyelvet és a gazdasszonykodást elakarják sajátítani—egész éven át, üdülő vendégeket pedig a nyáron át elfogadok. Nyári, napi penzio 35 ék. Podolinec, Szepesség
Ritter István
ny. ev. lelkész.

— A Tiszántuli Református Egyházkerület 1930 június hó 11-én és 12-én tartja közgyűlését Debrecenben, a kollégium disztermében. A közgyűlés alkalmával történik az új egyházkerületi főgondnok, gróf Degenfeld Pál beiktatása,

— A kolozsvári református Nőszövetség irodalmi előadásai. A kolozsvári ref. Nőszövetség március és április hó folyamán a Helikon írói társaság közreműködésével a felsőbb leányiskolában irodalmi előadásokat rendezett, amelyen a jelenlegi irodalmi élet legfontosabb irányairól tartottak előadásokat a Helikon írói társaság képviselői. Az első előadást dr. gróf Bánffy Miklós egyházkerületi főgondnok és az utolsó előadást április hó 10-én Makkay Sándor püspök tartotta. Az előadásokon minden egyes alkalommal szépszámu érdeklődő közönség vett részt s nagy figyelemmel hallgatta végig az érdekes és tanulságos előadásokat,

— Az amerikai könyvkiadók által kiadott statisztikai adatok szerint a múlt évben az Egyesült Államokban 1135 regény és novella kötet jelent meg, míg vallásos tárgyú : 776.

— Jugoszláviában csak egyházi szertartás utján megkötött házasság után lehet házasságot kötni.

— Ernst Vanghan párisi kommunista újságíró, nemrégén meghalt. Halála előtt levelet irt egyik barátjának azzal, hogy annak tartalmát halála után hozza nyilvánosságra. E levélben ezeket írja : „Tudod, ifjuságomtól fogva, majdnem egész életemen át gunyoltam a val-

lást, az istentiszteletet, amiben te is, én is születtünk. Amikor készülök téged elhagyni, ki nyilatkozatom, hogy mi megcsaltuk magunkat, országunkat és népünket, nagy gonoszságot cselekedtünk s nekik nagy kárt okoztunk. Most teljesen bizonyos vagyok a felől, hogy *lehetlenség egy társadalmat hitetlenségen felépíteni*. Lehet, hogy szegény eszünknek nem egészen érthető a vallásos titkok magyarázata, de a szabadgondolkodók és istentagadók magyarázata még kevésbé világos, még kevésbé *vigasztaló*. Most bizonyosságot teszek erről. Lelkiismeretem már szabad. Sikerült felszabadítanom”.

— **Debreczenben** Ujváry József nyug. postaaltiszt, ref. egyházi tanácsos és neje 30 éves házassági évfordulójukat, a mai világban szokatlan módon ünnepelték meg. A jubiléus házaspár sem rokonokat, sem jóbarátokat nem hívott meg családi ünnepélyükre, hanem 22 nyomorral és nincstelenséggel küzdő, a családi otthon melegét nélkülözni kénytelen szegényt. A vacsorán a homokkerti egyházi körzet vezetője: Ferenczy Gyula imádkozott és kért áldást a nemeslelkű házaspárra.

— **Alkoholmentes borral osztanak úrvacsorát** a zürichi Grossmünsterben. Két ok döntött e határozat mellett. Gondolás az egykori íszakosokra, akikre az alkokol élvezése veszélyt jelenthet. Főleg pedig az a tény, hogy olyan fiuknál és leányoknál, akik a szülei házában szeszes ital nélkül nőnek fel, gyakran lelkiismereti konfliktust idéz elő az első urvacsorázás. A zürichiek azt mondják, hogy akik előtt nem világos ez az ujtás, olvassák el Pál apostoltól az I Kor. 8. részt.

— **Amerikában** az érvényben levő szesztilalom 10 éves fordulóján, — a harangokat meghuzták.

— **Ot év múlva Szovjetországban nem lesz vallás.** Az orosz fővárosban a múlt csütörtökön ünnepi kongresszus volt az istentelenek szektájának öt éves fennállása alkalmából. A szekta elnöke, Jaroslavszi jelentést terjesztett a kongresszus elé a szervezet öt éves működéséről. A szektának ezidőszereint hárommillió tagja van, akiket tizezer atheista sejtben szerveztek meg. A szövetség egyaránt küzd valamennyi vallás ellen és négy alosztálya van: az orthodox-ellenes, a katolikusellenes, a mohamedánellenes és a zsidóellenes alosztály. Az

atheizmust propagáló lapok körülbelül félmillió példányban jelennek meg. Az egyetemeken harmincöt katedrája van az atheizmusnak s teljes gőzzel folyik az atheista agitátorok kiképzése. Az egykori kolostorokban és templomokban harmincnégy vallásellenes muzeumot rendeztek be. A szervezet egyébként újabb öt éves programot dolgozott ki, amelynek értelmében a szekta tagjainak számát öt éven belül tizenhét millió felnőtre és tizenkét millió ifjumszámra növelik. Az öt éves program befejezése után „Szovjetországban nem lesz többé vallás” —mondotta Jaroslavszi.

HIVATALOS RÉSZ

A dunáninni református keresztyén püspöki hivataltól, Pozsony.

556+568/1930. szám. **K ö r l e v é l.** Valamennyi Nagytiszteletű Esperesi, Lelkeszi Hivatalnak és Tanító Uraknak! Az Iskolai Referátus Elnöksége 874 és 928/1930. számú átiratára engedélyezem, hogy a mezőgazdasági és ipari üzemek f. hó 19 — jun. 23-ig tartandó összeírásánál a ref. keresztyén vallású tanítóink és tanáraink a statisztikai hivatalnak-biztosként segítségére legyenek. A délutáni tanítás alól az összeíró tanító szabad. Ha az iskola többtanerős, akkor a délelőttiről is, de ez esetben a többi, összeírásban részt nem vevő tanító tartozik a tanításnál segédkezni. További információkkal az állami statisztikai hivatal szolgál. Pozsony, 1930. V. 10. Szeretettel keresztyén szolgáljuk:

Balogh Elemér

püspök-konventi lelk. elnök.

Pályázat. A csuzi ref. egyház presbitériuma ujjonnan szervezett tanítói állására rendes kántortanítót keres. Javadalom: 1., Lakás természetben, megfelelő melléképületekkel, nagy kerttel. 2., Egyháztól évi 1200 ök. negyedévi előlegekben fizetve. 3., 8 magyarhold elsőosztályu szántóföld használata, adóját az egyház fizeti. 4., 12 méter keménytűzifa beszállítva. 5., Egyházkerület által megállapított stóla. 6., Államsegély, mely kérelmezve van. Kötelessége az isk. növendékek lelkiismeretes oktatása, hittan-ének tanítás, tanulók száma 36. Tanítás nyelve magyar. Canonicus órákon és lelkész akadályoztatása esetén templomi isteni tisztelet végzése. Pályázhatnak okleveles férfiak a 86400/1-1929 sz. miniszteri rendelet szerint felsegélyelt kérvények 1930 június hó 15-ig adandók be. A választás a pályázati határidőtől számított 16 nap múlva történik.

A presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886

Ref. Lelkész Hivatal

Komárom

Miskolczi Lajos urj és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való térítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függő-
 nyók stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádío

és Szekeres Uzhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

ragyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 rok — Kerékpárok — állandó raktára:

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelství póst. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” vagy a „Kapuban” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalához küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Megértést és jóindulatot!

(Ms.) Még az elmúlt télen találkoztam egyik lelkészársammal, aki egy veszélyeztetett s mostoha körülmények közt élő gyülekezetünk rendes lelkipásztora. Nehéz szívvvel panaszolta, hogy csak tengődik a helyi jövedelemből, t. i. az államsegélyhez, a mely fizetésének nagyobb részét képezné, nem tud hozzájutni, mivel az érettségi vizsgát külföldön tette le. Minthogy más megoldást nem tud: készül a belföldi érettségire, a mely igen nagy gondot és aggodalmat okoz neki s rengeteg idejét rabolja el a gyülekezeti munkától, pedig egyházában a külső és belső építés feladatainak egész sora vár sürgős megoldásra. Őszinte részvétellel hallgattam a kiváló képzettségű s a külföldi egyetemeket is frekventált testvér panaszát, akinek vissza kell menni a tanulmányokban egész az elemi fokig s oda kell állani egy vadidegen, talán rosszakaratu vizsgáló-bizottság elé, keresztül kell esnie a vizsgákkal járó torturákon, hogy hozzá juthasson a szűkös mindennapi kenyérhez.

Ez még a télen történt s most hallom, hogy nemcsak egy elszigetelt esetről van szó, mert a Magyarországon érettségizett s. lelkészek közül többen készülnek a teljes egészében újból teendő belföldi érettségire, hogy fizetéshez juthassanak. Persze csak a kiválóbbak mernek belefogni ebbe a vállalkozásba; akiknek annak idejében is nagy nehézséget okozott ez a vizsga, azok keserű lemondással gondolnak kilátástalan jövőjükre.

Ez a képtelen helyzet gondolkozóba ejti az embert. Hát rendben van, tanuljanak a papok! A folytonos önképzés, tanulás reánk fér s tradicionális kötelességünk is a tudománnyal foglalkozni. A jó papnak holtig kell tanulni,

azt mondja a példaszó; de — az Isten szerelméért — nem latin grammatikát, gyökvonást, szintaxist s egyéb ilyeneket. A lelkipásztori munka sikeres elvégzése egy csomó új theologiai, pszichológiai, sociális, gazdaságtani ismeretet feltételez, de nem azt, hogy a lelkész deresedő fejjel nekiálljon ismét a declinációnak s a rendhagyó igéknek, amik az élettel nincsenek semmi vonatkozásban. Kérdezzük: mitől jó ez? Cui prodest? *Nincs ebből semmi haszna sem az államnak, amely a vizsgát követeli; sem az egyháznak, amely a lelkészt alkalmazza; sem a lelkésznek, a ki ezt a késői vizsgát kiizzadja.* Tehát haszna senkinek sincs belőle, kára azonban igen és a legnagyobb kárt az egyház szenved, mert lelkészének energiáját és idejét elvonja az egyházi munkáktól.

De nézzük meg ennek a kérdésnek minden oldalát elfogulatlanul s teljes tárgyilagossággal.

Megengedjük, hogy az államnak joga van az államsegélyt olyan feltételekhez, vizsgákhoz kötni, a melyeknek akarja. De akinek már megvan egyszer a megfelelő foku kvalifikációja, miért akarja azt még egyszer megkínóztatni. Hogy az állam igényei a legmesszebbmenőleg kielégítenek, nem volna elég azt a külföldi érettségit egy szlovák nyelvi és irodalmi vizsgával kiegészíteni? Miért kell visszamenni csaknem egészen a kisdédóvodáig, hiszen a középiskola tananyaga — eltekintve a honi nyelv és irodalomtól — nagyban és egészben csaknem ugyanaz az európai államokban? Aztán azok a lelkészek nem azért tettek külföldi érettségit, mintha negligálták volna a belföldi középiskolát, hanem azért, mert az államváltozás középiskolai tanulmányuk derekán, vagy végén érte őket, amikor nyelvi s többen anyagi nehézségek

miatt kénytelenek voltak ott belejezni tanulmányukat, ahol megkezdték.

De nincs olyan szabály, a mely alól kivétel ne volna. Ha a kongruatörvény belföldi érettséghez köti a lelkészállamsegély folyósítását, gondoskodott arról is, hogy méltányosság is gyakorolható legyen. Ezért mondja ki a végrehajtási utasítás, hogy a miniszternek joga van a külföldi érettségit — *kongrua szempontjából* — minden vizsga nélkül a belföldivel egyenlőnek tekinteni. S én már láttam egyik lelkésztársunk olyan érettségi bizonyítványát, amely az államváltás után Magyarországon kelt s a melynek háttára minden vizsga nélkül rávezetett a nosztrifikáló záradék. Arról nem is beszéltek, hogy van olyan lelkésztársunk is, aki középiskolai végzettség nélkül a teljes kongruát kapja, külföldön szerzett s nálunk nosztrifikált lelkészi oklevele alapján.

S ezek után tisztelettel kérdezzük a Miniszter urat: *miért nem él törvényadta jogával, miért nem nosztrifikálja a ref. lelkészek külföldön szerzett érettségi bizonyítványait kongrua szempontjából, amikor megvan rá a törvényes alap s amikor ezzel az egyházzal veszteség, az egyeseket gond, törődés és költség alól mentesítené s az államot sem érné semmi kár??...*

Minthogy irásom nem igen ér el a Miniszter urig, engedjék meg a t. olvasók, hogy e kérdésre magam adjam meg a feleletet: azért kell az I-VIII osztályokról új vizsgákat tenni a külföldi érettséggel rendelkező ref. lelkészeknek, mert a hormány, illetve annak exponensei egy szemernyi megértéssel és jóindulattal sem viseltetnek ref. egyházunk iránt.

Nagyon jól tudjuk, hogy ennek a rideg, elutasító, sőt sokszor ellenséges magatartásnak politikai okai vannak. És pedig olyan politikai okai, a melyek rajtunk teljesen kívül esnek. Azért ugyanis nem volna szabad reánk haragudni, hogy egyházunk létét és jövőjét nem vagyunk hajlandók a különböző összetételű és folyton változó kormányok szekerének saroglyájához odakötni. Az egyháznak felül a pártokon s az azokból alakult kormányokon, az alkotmány s az állam törvényei alapján kell állania; védeni kell ősi jogait, nemzeti karakterét; e törekvései azonban nem állanak ellentétben az állam alkotmányával, sőt ezen intenciói a köztársaság Elnökének nyilatkozatai szerint, föltétlenül respektálandók.

Nem is ez a baj, — mondják odafent —, hanem az, hogy főként az egyház világi vezetői az ellenzéki politikai pártokban exponálják magukat. Itt van aztán az óriási tévedés! S nekünk a leghatározottabban tiltakoznunk kell az ellen, hogy a református egyház ügyeinek kezelésénél az egyház híveinek pártpolitikai hovátartozása legyen a döntő szempont. Az egyház nem avatkozik, de nem is avatkozhatik bele abba, hogy tagjai — lelkészek és világiak — izlésük és meggyőződésük szerint, melyik politi-

ikai párthoz csatlakoznak. Arról meg épen nem tehetünk, hogy a csehszlovák köztársaságban mindenkinek politizálni kell. Ugyanis törvény kényszeríti a polgárokat a szavazati jog gyakorlására s minthogy csak pártokra és nem egyénekre lehet szavazni, itt mindenkinek pártpolitikát kell üzni, akarva — nem akarva s okvetlenül valamely politikai párthoz kell tartoznia. S ha a kormány büntetni akar a pártpolitikai állásfoglalásért, — aminek ugyan egy demokratikus köztársaságban nem szabad volna megtörténnie —, akkor büntesse az egyéneket, nem pedig az egyetemes egyházat, illetve azon keresztül a politikai tekintetben is teljesen ártatlanokat.

Meg kell már egyszer mindezeket magyarázni a Miniszter uraknak, mert elvégre is tíz év után joggal várhat egyházunk részükről *megértést s legalább egy szemernyi jóakaratot!* Ennek a jóakarotnak a többek közt meg kell nyilvánulni abban is, hogy a ref. lelkészek ne kényszerítettessenek újabb érettségi vizsga tételére, mert a kongrua tulajdonkép nem ajándék a lelkész számára, hanem segély a gyülekezetnek, hogy lelkészt alkalmazhasson s a gyülekezet nem azért alkalmazza a lelkészt, hogy gymnasiumi tanulmányokat folytasson, hanem azért, hogy egész idejét és energiáját a gyülekezeti munkák szolgálatába állítsa. Sok igazságtalanság van ugyanis, amiken a törvény betűi miatt nem lehet segíteni, legalább ott kell *jóakarattal* könnyíteni, ahol a törvény módot nyújt rá.

Most, amikor fájdalommal gondolok bizonytalan jövőjü és sok gonddal terhelt lelkészársaimra, akik becsülettel és jöreménységgel elvégezték iskoláikat, megszerezték diplomájukat, de fizetéshez nem juthatnak: tisztelettel kell kérnem Egyetemes Konventünk lelkészi és világi elnökeit, hogy mielőbb személyesen interveniáljanak a Miniszter urnál érdekükben.

Csak egy csepp jóakaratra van szükség, amely arra ösztönözze a Miniszter urat, *hogy akarjon élni törvényadta jogával!*

Gondolatok a kálvinista egyház életéről.

Irtá: dr. Kenessey Kálmán, Ógyalla.

A magyar kálvinizmus problémája és útja sokat foglalkoztat. Itt néhány jegyzetet, reflexiót sorakoztatok fel. Igyekszem történeti tárgyilagosságra s adatokat is hozok fel állításaim igazolására. *Azoknak irok, akik aggódnak, álmatlanul virrasztanak a magyar kálvinizmus jövőjéért!*

1., A magyar kálvinizmus *célja* sohasem változhatik meg, de a célhoz vezető ut — amely mindig és csak, teljes elégségességgel *missziói ut* — megépítéséhez szükséges eszközök meg-

válogatásának módjában haladhat a kor intellektuális adottságához alkalmazkodva. Az egyedüli *egyházpolitikai kérdés* az: milyen legyen a missziói ut?! A cél: hitet ébreszteni, hogy vallás legyen; az egyház: egyvallásttevők élő gyülekezete; *egyéni hitélet a személyiség erkölcsi síkjában az igazi egyháztársadalmi élet!* Addig van egyházi élet, amíg hitélet van.

2., A helyes missziói eszközök megválasztása ma nagyon nehéz, mert tulon-tul szétkülföldött lélek-egyedek zürzavaros tömegét kell megmunkálni, ahol rideg atheisták, utálatos közönyösek, divatból, érdekből érdeklődők közt kevés hívő és mégkevesebb öntudatosan hívő kálvinista van. Sok mód és eszköz van a keresztyénség típusai, a keresztyén népek faji jellege — sőt! — az egyes egyházközségek individuálitása szerint. Mindenik lelkész megtalálhatja a maga sajátos gyülekezete számára a legmegfelelőbbet, de előbb meg kell ismernie a gyülekezete „angyalát” vagy a „genius ecclesiae”-t. Megismerni ezt egy öntudatosan gondolkodó lelkésznek nem nehéz; a gyülekezet két utóbbi generációjának történelme, erőfeszítései, ábrándjai, vágyai, a hívek igényei (lelki és nem társasági) lelkészükkel szemben megadják azt. Mert nem lehet a gyülekezet kísérleti nyul; az uniformizálástól pedig retteg! — Curaz postoralis — postoralis prudentia nélkül pedig csak bajt csinálhat.

3., A kor intellektuális adottságához kell a cura portoralis eszközeit alkalmazni. Nagy és végzetes csapás a kálvinista s általában a keresztyén egyházakra, hogy a kor-szellemet nem az egyház adja, hanem a világ! Hogy miért van ez így? — nem tartozik ennek a dolgozatnak a keretébe s az állapotokért az egyházak maguk sem felelősek, mert hiszen még nagyon fiatal a keresztyénség. Egy olyan hatalmas szellemi átalakulás, amely a *bűnös emberiség* teljes megváltását tűzte ki célul isteni parancsra, mint kegyelmi tényre, nem alakíthatta alig 2000 esztendő alatt át ezt a sátán karmai közt tengődő, nyomoruságos koldus-hadatot. Ördögöket csak angyalokkal lehet leküzdeni s ez a bűnös, ördögmegezállotta emberiség hol van még attól, hogy angyali hatalma legyen. A keresztyénségben a XIX. sz. második felében, — amikor mind erőteljesebb lett a közszellemre a történelmi és természettudományi anyagelvűség (materializmus) befolyása — kialakult az a nézet, hogy a keresztyénséget akkor mentjük meg, ha mind azt lealkudjuk belőle, amit a „világ” kifogásol. Itt nem a keresztyénség reformálásáról volt szó, hanem elszíntelenítéséről. Racionalizálni kell a vallást, hogy megmentsük. A liberális kálvinizmus mellvertve hirdette, hogy az orthodox-dogmatizmus csak rossz álma volt a „vaskalapos” apáknak. Az átlag kálvinistára jellemző az *Ady Endre* mondása — amit nem minden groteskség nélkül hirdetett a „Nyugat”-ban —: „Habar hívő

nem vagyok, mégis jó kálvinistának tartom magamat”. Ehhez hasonló nyilatkozat a „Pesti Hírlap” egyik munkatársáé (1917-ben írta név nélkül): „születésem szerint kálvinista vagyok, hitem szerint pogány”. Egy amerikai regényíró, *Sinclair Lewis* így ír: „Mit mondjunk a protestánsokról? Nekik nincsen sem egyházuk, sem papjuk (t. i. a sacra materiával akkumulált), csak Istenük — és még az Isten is kétségessé válik.”)

Nos! a kor-szellemmel racializálódó keresztyénség ide jutott — látszólag! Es éppen, mert látszólag idejutott, sok vád éri a keresztyénséget s közelebről a magyar kálvinizmust is! Sok vád éri a magyar kálvinizmust — illetékesektől és illetéktelenektől (illetékeseknél prófétai elégedetlenség — illetékteleneknél tudatlanságon alapuló nagyképűség), hogy a legutóbbi két évtizedben (— éppen elszíntelenedése miatt az illetékesek szerint és nem eléggé elvilágiasodása miatt az illetéktelenektől—), elvesztelte a talajt a lába alól, mert nem találta meg a helyes missziói utját s olyan irányokban orientálódott, amelyek lényegéhez nem tartoznak, sem nem opportunusak. Ezt nevezik a kálvinizmus dekadenciájának, amit más szóval *élhetetlenné*—válásnak mondhatnánk. Az egyház valósága és eszményisége állanak hadban egymással, — mint Imre Lajos megállapítja. Az élhetetlenné s részben feleslegessé válásnak a feltűnő jelei: a hívek hit nélkül csak a történelmi éniség álláspontján maradnak meg az egyház közönyös tagjai, a templomba járás családi tradíció, a test ott ül az apák helyén, de a lélek elkalandozik ismeretlen tájakra, ahol nincs „egyház, templom, predikáció, imádság. Mennyire unalmas ez mind”. (*Sinclair Lewis*) Az igehirdetés racionalis, ósdi, dogmatikus, vagy „narkotikum”. Az egyház nem olyan szociális intézmény, mint pl. „a szakszervezet” vagy „munkásbiztosító”. Az egyház vallásos világnézete és a hívek általános világnézete között nagy ellentét van. Szellemi ellentét van a modern intelligencia, a szocialista népevezérek, az internacionalizmust és polgári erkölcsant, ethika nélküli „humanizmus”-t propagáló újságok által félműveltté kitanított, felvilágosított hívek és a dogmatikus vagy — horribile dictu — pietisztikus egyház között. Különösen nagy a vád, hogy az egyház nem elégíti ki a modern humanizmus azaz socializmus, sem a „népi kultúra” fejlesztésére irányuló törekvéseket és követeléseket. Az egyház létjogosultságát csak akkor nyeri vissza, ha modernné (azaz még modernebbé) lesz szellemen és a szociális igényeket fogja kielégíteni.

4., Az egyházak idői exponensei a lelkészek, *de a papság nem szent rend, hanem a gyülekezet megbízásán alapuló szolgálat.* Ez a szolgálat vezéri megbízatás. A papra Isten rábizza a népét, de a nép megbizza a papot,

*) Könyve több millió példányban forog angol és német nyelven közkézen.

hogyan Istenhez vezesse. A lelkészeknek szellemi vezéreknél kell lenniök és hűveik szenvedélyes barátainak, de nem lehetnek a „*kor-szellem*” *vigécei*. A lelkész a kultúra harcosa, míg a kor-szava a civilizáció szava. Bármiként is beszélnek, a socializmus a civilizációhoz tartozik, mert a társadalom architektónikus elrendeztségével foglalkozik, de kulturát nem tud adni, mert erkölcsi világa primitív, az „*érzéki éniség*” álláspontján van; moralitása az utilizmus és hedonizmus, emberszerete az átalakítás folyamatára az *osztályharc* és *osztály-gyűlölet*. *Jézus az önző ént socialissá teszi*. A pap a kultúra harcosa, morálja a tiszta, Istenben nyugvó élet, melynek alappillére a szeretet és cselekedetének rugója a „*Soli Deo Gloria*”.

(Folyt. köv.)

Javaslat az egyházi fegyelem kiterjesztésére.

A komáromi egyházmegyei lelkészértekezlet megbízásából készítette: *Parais Árpád*, somorjai lelkész.

Természetesen nem elég csak a presbyterek rendszabályozása, mert ha az egyháztagokról elfeledkezünk, akkor nem nevelhetünk jó presbterekeket. Szükséges tehát a gyülekezet többi tagjainak a megrendszabályozása is.

1. §. A lelkész minden évben legalább egy alkalommal szószéki beszédet tart egy presbterek, mint a többi egyháztagok kötelességéről. Amennyiben a templomi istentisztelet látogatása oly csekély, hogy a tagoknak csak igen kis része hallaná a beszédet: a presbterium azt akár nyomtatással is sokszorosítja és a gyülekezeti tagokhoz eljuttatja.

E beszédben a lelkész úgy a törvény, mint különösen Krisztus parancsait bővebben kifejti és a gyülekezetet elsősorban ezek teljesítésére buzdítja, mert a jog csak a kötelesség hűséges teljesítésének következménye lehet.

2. §. Az egyháztagok kötelességét az E. T. I. t. c. 109. §-sa 7 pontban írja elő oly világosan és érthetően, hogy ezeket e helyen feleslegesnek tartom magyarázni. A lelkésznek nem kell egyebet tennie, mint gyülekezeté tagjainak életét élénk figyelemmel kísérenie és a presbterekkel kísértetnie. Amikor akár ő, akár valamelyik körzeti presbter a gyülekezeti tag életében rendellenességet, vagy kötelességmulasztást tapasztal, a presbterium egésze, vagy amennyiben a lelkész erre jogosított, határoz a követendő rendszabályok alkalmazásáról.

3. §. Az a gyülekezeti tag, aki a templomot nem gyakorolja, urvacsorával nem él, Isten dicsőségére nem adakozhatik.

4. §. Amelyik egyháztag a keresztelest, esketést, vagy a temetési szertartást bármely okból nem veszi igénybe, a presbterium első foku ítéletével a gyülekezet tagjai közül kizá-

ratik. Fellebezhet az egyházmegyéhez. A kizárást a lelkész a szószékről hirdeti ki és visszatérés csak úgy engedhető meg, ha az illető a presbterium színe előtt a töredelmes bűnbánatáról bizonyosságot tesz és megtogadja, hogy több hűtelenséget az egyházával szemben el nem követ. Az eddig elmulasztott fizetési kötelezettségeinek eleget tesz.

5. §. Aki gyermekét más vallásban neveli, annak a lelkész ugyancsak a presbterium határozatára semminémű funkciót nem teljesít és az adóját el nem fogadja.

6. §. Aki felszólításra sem tesz eleget adózási kötelezettségének; aki a felettes hatóság rendeleteit nem teljesíti; aki felebarátját bármiben és szántsándékkal megkárosítja, attól a presbterium semminémű adományt vagy adót el nem fogad és a lelkési funkciót csak akkor veheti igénybe, ha a presbterium színe előtt javulást ígér, de sem stólát a lelkész, sem semminémű adományt az egyház el nem fogadhat tőle mindaddig, amíg a kiszabott próbaidő alatt be nem bizonyítja, hogy a presbterium színe előtt tett ígéretét hűségesen betartja. Visszaesés esetén az egyházból kizáratik.

7. §. Amennyiben a presbteri tárgyalás folyamán bebizonyítást nyer, akár tanuk által is, hogy az egyháztag erkölcstelen életet folytat (pl. a hajadonnak gyermeke születik, a legény apává lesz, a házastárs esküt szeg.) s amennyiben a gyülekezeti tag a rászabott büntetést (pl. a lány nem tehet egyházkelest, nem esküdhetik meg a templomban, nem ülhet a hajadonok padjába, esetleg a lelkész a gyermekét nem kereszteli meg, a legény egy bizonyos időre eltiltatik az ifj. egylet látogatásától, vagy éppen a templomtól, a férfitől nem fogadtatik el semminémű adomány) nem hajlandó teljesíteni, vagy éppen kitéréssel fenyegetődik: a presbterium első fokon a gyülekezetből való kirekesztésre is ítélteti.

8. §. Amely egyháztag akár tudatosan, akár pedig a pletyka után indulva a lelkészt vagy a presbteriumot megrágalmazza vagy becsületében megsérti és ez a tárgyalás folyamán bebizonyul: a presbterium őt legenyhébb formában a presbterium színe előtt való bocsánatkérésre, más esetben a templomi gyülekezet előtt való bocsánatkérésre vagy makacosság esetén a gyülekezetből való kizárásra ítélteti.

9. §. A fent, vagy a törvényben elősorolt kötelességek nem teljesítéséért a presbterium az E. T. V. t. c. 35-§-nak f., pontját is alkalmazhatja.

10. §. A presbterium a fegyelmi bíraskodást az E. T. V. t. c. 4. 5. 6. 7. 8. 9. és 10. §-ai szerint gyakorolja.

11. §. A presbterekre rótt kötelességek — különösen ami a templomba járást, az urvacsorával való élést és a lelkésznek való segí-

tést jelentik: kivétel nélkül alkalmazandók az összes világi tisztviselőkre is, akik valamilyen egyházi tisztséget viselnek:

Indokolás: A presbyter a gyülekezetnek tartozik jó példát mutatni; a gondnok és a főgondnok a presbyterek előjárója és példaadója; a felsőbb és majdnem kivétel nélkül intelligens világi tisztviselők pedig az egyetemes egyháznak tartoznak ékes példát mutatni a vallás követelményeinek teljesítésében.

Problémáink.

Igazgatói pótlék! Ez a mi ezidőszertí tengeri kigyónk, a mely faldos, nyeldes bennünket. Mignem most a magas Konvent bölcsessége némi gátat igyekszik falánksága elé vetni, illetve nem a mi testünkből akarja kielégíteni annak éhségét, midőn felhívja figyelmünket az 1927. évi 77 számú törvényre és kissé fősvény szóval kioktat bennünket a követendő eljárásra. Rendben van. Azt mondjuk: „debuisset pridem!” De mi már azon tul vagyunk a magunk szomorú kárával, két rendbeli elmarasztaltatásunkkal.

Elsősorban erre vagyok bátor a figyelmet reaterelni! Mert mégis csak különös, hogy 3 év óta áll fenn egy törvény és ugyanannyi idő óta a vonatkozó 159 számú miniszteri rendelet és mi csak most eszmélünk, hogy ime ez a törvény tán hasznosítható volna javunkra is és nagy apparátussal neki ülünk, hogy egymást oktatgassuk!?

Cselekedésre lett volna szükség már régen, mert öt év óta áll fenn az a 104-es törvény! Szólhatunk az Ap. Csel. írójával mi is: „Atyámfiái férfiak! mit álltok itt nézvén a mennybe”.

Segíts magadon, az Isten is megsegít. De nem segített senki, magunkra vagyunk hagyatva. Pedig mennyi a jogász, a tudós ember a ref. egyház berkein belül!?

És mire való a hivatalos egyházi lap? A melyben minden, reánk vonatkozó, bennünket érdeklő vagy egyházainkra hasznosítható törvényre és min. rendeletre az egyházak előjáróságának figyelmét fel kellene hívni egy azzal megbízott és arra hivatott embernek. Erre épen olyan szükség van — mondjuk — mint pl. a bécsi protestáns ágensre szükség volt.

Midőn azonban szólunk a 104-es törvényről, még mindig nem látunk tisztázva egy igen fontos kérdést, t. i. a megbízás kérdését, a mely a Gasparik-féle „Tanügyi tanácsadó” szerint is jogi alapja a pótlék követelhetésének. (L: 1001.) És ugyancsak jegyzőkönyvvel igazolandó ez a dolog akkor is, ha valamely tanító ezt a nyugdíjába beszámíttatni akarja. (Ebből látszik, hogy ez szem. javadalom.) Mi alapon marasztalhatja el tehát valamely járási hivatal az isk. fenntartót, ha megbízását a panaszló tanító előmutatni nem tudja?

Gasparik jól beszél, a törvény szellemének megfelelően, de miért nincs neki érvény szereve? Sem világi, sem egyházi hatalmasságok nem reagálnak e fontos kérdésre!

Érdeklődésemre egyetlen egy Kollégámtól hallottam kedvező esetet, a ki állítá, hogy a jár. főnök elutasított keresetével egy tanítót, mert megbízását igazolni nem tudta.

De hát a többi számtalan esetben hogy lehetett itélkezni és még hozzá többnyire azon indokolással, hogy a szegénység nem ok! Holott ez a legfőbb ok! Am Konventünk csak most jutott el odáig, hogy azt mondja, hogy „a teljesítő képességgel nem bíró egyházakat — a melyeknek elviselhetetlen megterheltségét semmiképen sem engedheti — az összeomlástól megóvjá”. Helyes! Nagyon szép ígélet. De már 3 éves ám a szanalási törvény!

Am visszamehetünk még továbbra is. Mert a 104-es törvény 1925-ben kelt és 1926. jan. 1.-én lépett életbe.

Ugy látszik, életbeléptetésekor a legmagasabb körök sem voltak tisztában azzal, hogy mitevők legyenek a szegény, államsegélyes iskolafenntartókkal? Mert azt írja Gasparik, hogy egy későbbi minisztertanács határozta el, hogy az ilyes kérvényeket a referátusnak el kell utasítani.

Trémáztak ott fenn is! Ezt abból gyanítom, hogy azt írja Gasparik, hogy „világos helyzetet e tekintetben a tömegesen beadott kérelmek elutasítása teremtett.” (L: 1001.) Ezeket a kedvezőtlen praecedenseket pedig az egyetemes ref. egyház—szerintem — a törvény életbeléptekor rögtön megakadályozhatta volna akképen, hogy összeirandó lett volna minden államsegélyes iskola és egy kérvényben az egyh. főhatóság felterjesztette volna azokat azzal, hogy mivel ezek szegénysége már igazoltatott, teherbíró képességük már elérte a maximumot: tehát kérjük, az ig. pótlék kiutalását is minden áll. segélyes iskola részére.

Nem hiszem, hogy elzárkozott volna a magas államkormány e kérés elől, mert logikus eljárás lett volna tőle a kérés acceptálása, mivel inconsequens nem lett volna önmagával szemben. De hát ez már — sajnos — elmúlt. „Facta infecto fieri non possunt.”

Megjegyzem, hogy ez elgondolás a szlovenszkói általános magyar tanító-egyesület érdekes elnökéé, a kit e helyen is dicséret mellett a helyesnek, practicusnak ígérkezendett gondolat felvetéséért. Ha nem effektuáltuk a gondolatot, az a mi bajunk. Most már hiába siránkozunk. Máskor okosabbak legyünk! Ha a magunk kárán jutunk is el erre!

Tisztázásra vár e dolognál még az igazgató személyének a kérdése is. Mert a 2 vagy több tanerős iskolánál értem a dolgot. A tantestület a saját kebeléből, az iskolaszék helybenhagyásával megválasztja az igazgatót. A kire —mond-

juk — a több tanerős iskolánál szükség is van. De hogy jutnak az egy tanerős iskolák ahhoz, hogy annak az „Egyké”-nek muszáj igazgatónak is lenni egyuttal? És rögtön?! Ki választja meg, ki alkalmazza e tisztségre és kiket igazgat? Kissé komikus e dolog!

Vagy automatikusan vele jár már ez az illető megválasztásával? Hol itt az autonomia, hol a jogalap? Szánalmas zavarban vagyunk e tekintetben! Kérünk kivezető utat! Egész tisztelettel kérek minden illetékes factort, hogy e gordiusi csomót megoldani segítse, a gyülekezetek e tengeri kigyóját okosan ártalmatlanná tegye.

Nyugalom csak akkor lesz e tekintetben, ha a kérdés összes vonatkozásaiban tisztáztatik. Vajha így lenne!!.. Jóka, 1930. V. 11, *Vargha Károly*, ref. lelkész.

Talán nem is egészen ott keresendő a baj oka, ahol a cikk írója keresi; nem a főhatóságot, nem is a hivatalos lapot terheli a mulasztás egész sulya, hanem — tegyük kezünket a szivünkre — önmagunkat, akik, ha valami sérelem ér, valami dolgunkban nem tudunk eligazodni, nem törvényes uton — főhatóságainkon keresztül — keressük a bajok orvoslását, hanem — kiki magának... Azok a jogászok, törvényismerők nem tudhatják, hogy nekünk mi a bajunk, ha nem folyamodunk senkihez és a bajunkat csak a másodszori elmarasztalás után — tesszük Problémává! A „megbízatás” kérdésének mi errefelé abban látjuk a megoldását, hogy az igazgatói pótlékra minden *hivatalvezető* tanítónak igényjogosultsága van, (tehát követelheti, mint látjuk per utján is,) de a jogot a megválasztó iskolafentartó adja meg, aki épen a választás által *vállalja el* a fizetés kötelezettségét. — Ha pedig ezt a jogát *gyakorolni* nem akarná, adva van az *Akhilles sarok*, melyen keresztül az egyház autonómiaja és főként a tanítóság egyházas gondolkodása a legkönnyebben megsebezhető! Az oltani perek nagy száma ezt mutatja. — Ami a kormány álláspontját illeti, e kérdésben sem várhattunk és várhatunk több jóakaratot, mint a többi (törvény, nyugdíj, állampolgárság, 1919-20. évi államsegély stb.) égető kérdéseink elbírálásánál.

— vess —

H I R E K

— **Csehszl. prot. főiskolások II. konferenciája.** Az egyesült cseh huszita és ev. egyház, most „csehtestvér” egyház prágai theol. fakultásának „Jeronym” önképzőköre az államfordulat óta most rendezti II. nagy nyári konferenciáját, melyre ezuton is meghívja az összes csehszlovákiai prot. főiskolásokat, közelebről

pedig a mi magyar ref. egyházunk összes intelligens érdeklődő tagjait. A konferencia helye: Myslibořice u Třebiče, morvai tart. Tart. július 24-31. A konferencia jelszava: „Hogy állunk ma az egyházzal”? (Co dnes s cirkvi?) Az egyes előadások és megbeszélések a következő témák körül csoportosulnak: 1., Szüksége van-e a keresztyén embernek az egyházra? 2., Az egyház és a kultúra (filozofia, tudomány, irodalom) 3., Az egyház és a társadalom átépítése. (Állam, politika, szoc. kérdés) 4. Az egyházak egyesítésére irányuló törekvések és azoknak a protestánság között való jogosultsága. 5. A főiskolások és az egyház. Az előadásokon kívül külön csoportokban egészen konkrét, főleg a mai egyházi életből vett kérdések fogják a vita tárgyát képezni. Eddig felkért előadók: Hromádka J. L., Rádl, Kozák J. B., Zsilka és Osuský professorok, Wehrenpfenig elnök, Urbánek és Csapek J. B. dr. lelkészek, Lukács titk. A részvételi díj teljes ellátással együtt napi 15 Kč.; idejében jelentkezők féláru vasuti jegyre jogosító igazolványt kapnak. Jelentkezni lehet: Akad. spolek „Jeronym” Praha II. Jungmannová 15., s ugyanott, valamint a bárcai ref. lelk. hiv.-nál részletesebb felvilágosítást nyerhet minden érdeklődő. A konferencia nemzet-és felekezelközi jellegű, tehát nemcsak a rendező egyház tagjai számára lesz tartva. S ép azért ez uton a szlovenszkói ref. egyház hivatalos képviselőit, a losonci theol. hallgatóit, lelkészeit és tanítóit külön is kéri a rendezőség, hogy minél nagyobb számmal megjelenni sziveskedjenek. Az ott tartózkodást kellemessé és hangulatossá óhajtja tenni az előadások után programmba vett fürdőzés, sport, játék, kirándulások, tábortűz, stb. A fentiek mellett szükségesnek tartom megjegyezni, hogy jó alkalom volna ez a konferencia, hogy a programmszerű megbeszéléseken kívül magánérinkezésben is tájékoztathassuk a csehtestvér egyház hiv. képviselőit, mely egyház a köztársaságban hozzánk mégis csak a legközelebb áll, a szlovenszkói ref. egyház helyzetéről és állapotáról. Hosszabb prágai tartózkodásom alatt a velük való érintkezéskor sajnosan kellett tapasztalnom, hogy sok dologban furcsa fogalmaik vannak rólunk. Befolyásos állásokban lévő világi embereik révén tán hamarabb eljutna kiáltásunk oda, hol eddig egyházunk zárt ajtókon kopogtatott. Lengyel A. bárcai ref. lelk.

— **A korláthelmecezi ref. iskola felépítéséhez** a köv. egyházak járultak adományaikkal: 1. Komárom 50 Kč. 2. Kisujfalu 65 Kč. 3. Kamocsa 30 Kč. 4. Nemesoroszi 65 kč. 5. Nagygejőc 362 kč. 50 fil. 6. Tivadarfalva 20 kč. 7. Ungtarnóc 52. kč. 8. Bulcsu 63 kč. 9. Csap 20 kč. 10. Ági 69 kč. 50 fil. 11. Minaj 100 kč. 12. Tiszaágtelek 123 kč. 90 fil. 13. Tiszapéterfalva 50 kč. 14. Apáczaszakállas 20 kč. 15. Felsőpél 90 kč. 16. Beregrákos 20 kč. 17. Tiszabökény 100 kč. 18. Losonci theologia 30 kč. 19. Nagybereg 50 kč. 30. Tany 25 kč. 21. Eszeny 75 kč. 22. Gálocs 70 kč. 23. Garamlók 100 kč. 24. Rafajnaufalu 38 kč. 30 fil. 25. Kiskálna 20 kč. 26. Huszt 50 kč. 27. Nagykálna 60 kč. 28. Kigyós 110 kč. 40 fil. 29. Méhész Sándor Huszt 10 kč. 30. Müller András erdész 50 kč. Összesen bejött 1989 kč. 60 fillér. Midőn ezt nyilvánosan nyugtázzuk, az összes jötevőinknek egyházunk nevében hálás köszönetet mondunk. Korláthelmece, 1930. május 15. ifj. Gortvay Vince gondnok, Szabó Zsigmond ref. lelkész.

— **A budapesti országos zsinat** harmadik ülészsaka 1930. évi május 1-én, délelőtt 10 ó. nyílt meg Dr. Baltazár Dezső püspök és Dókus Ernő főgondnok elnökök vezetésével. Dr. Baltazár Dezső imádsága után Dókus Ernő tartott megnyitó beszédet; utalt a múlt ülészsak óta történt eseményekre, rámutatván az egyházalkotmányi bizottság munkálatára, a liturgiális bizottság eredményére, a theologiai lexikon előmunkálatára, stb. Kegyelettel foglalta jegyzőkönyvébe elhalt rendes tagjainak, Lévy Mihálynak és Szele Györgynek emlékét. Az első ülés jegyzője, Dr. Kováts J. István volt. Az igazolóbizottság jelentése és a zsinati tagok számbavétele után a beérkezett zsinati tárgyak a zsinati szakbizottságokhoz utaltattak. Ez után Dr. Cairns S. Dávid, az aberdeni theologiai igazgató, a skót egyház moderátora, üdvözölte az országos zsinatot, mint az egyesült skót református egyház képviselője és mélyreható tekintéssel mutatott rá azokra az okokra, amelyek létrehozták a skót református államegyház és skót szabad egyház egyesülését. Ezek az okok: a belmissziói munka intenzívebb teljesítése és a külmissziói tevékenység egységes megnyilatkozása. Az ilyen módon létrejött egyesült skót egyház töle- telhetőleg ezután is fenn akarja tartani a szeretetteljes testvéri kapcsolatot a magyar református keresztyén egyházzal, aminek kifejezésére jelent meg a zsinaton. A szíves üdvözlésre Dókus Ernő válaszolt. Május másodiktól kezdődött az igazi munka, az egyház alkotmányáról és kormányzatáról szóló

törvényjavaslat tárgyalásával. A részletes tárgyalást Dr. szentpéteri Kun Béla előadó vezette be. A javaslatához Görömbei Péter, hangoztatva a külföldi hittestvérekkel való összekötést; felveti az egyházmegyék új beosztásának, a hat éves tisztújításnak és a levéltárak gondozásának gondolatát. Makláry Károly kifogásolja a tervbe vett új elnevezést (református keresztyén); egyben sürgeti, hogy az Egyetemes Konvent úgy iktattassék be az egyház egyetemének szervezetébe, hogy annak tagjait is a gyülekezetek válasszák. A részletes vitánál elvi jellegű vita folyt a tervbe vett új név, a református keresztyén elnevezés körül, amely 15 hozzászólás után Dr. Ravasz László indítványára igen szerencsés megoldást nyert, amelynek értelmében az új törvénykönyv ekképen kezdődik: „Jézus Krisztus közönséges anyaszentegyházának része a magyarországi református egyház, stb.” Hosszu vita folyt a választók életkora és a nők választójoga körül, ami azal végződött, hogy szavazati jogot a 24 éves konfirmált egyháztagnak kap, akár férfi, akár nő, ha az egyházi közterhekben részt vesz és reverzalist kárunkra nem adott. Ezuton szavazati joga lesz ezentul a református férfival házasságban élő református hitvesnek is. Új szerv az egyházalkotmányi törvényjavaslatban az egyházmegyei és egyházkerületi tanács. A zsinat harmadik ülészsaka május 12-én zárult.

— **Serdülő lányokat**,—kik a német nyelvet és a gazdasszonykodást elakarják sajátítani—egész éven át, üdülő vendégeket pedig a nyáron át elfogadok. Nyári, napi penzió 35 ék. Podolinec, Szepesség Ritter István ny. ev. lelkész.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A jastrebi (Magyarsas) ref. kántortanítói állásra. Fizetés: 1., 4 köből 3 véka rozs. 2., 6 kat. hold 746 □-öl szántóföld, melynek adóját az egyház fizeti. 3., 2 öl kemény tűzifa beszállítva. 4., Stóla az egyházkerületi szabályzat szerint 5., 2 szoba, konyha, kamara melléképülettel. 6., államsegély, mely az állás elfoglalása után azonnal kérvényezve lesz. Kötelessége: a mindennapi iskolások tanítása, ref. kántori teendők végzése s lelkész akadémizálás esetén szószéki helyettesítés. Ének-kar vezetés. Az iskola tanítási nyelve szlovák, a templomi szolgálat magyar. Pályázhatnak állampolgárságjal s nosztrifikációs vizsgával rendelkező ref. esköz: ev. férfi és nőtanítók. Kérvények 1930. június 30-ig a jastrebi ref. lelkész hivatáshoz (pp. Újnak sri Trebišove, ž. xx.) küldendők. Presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

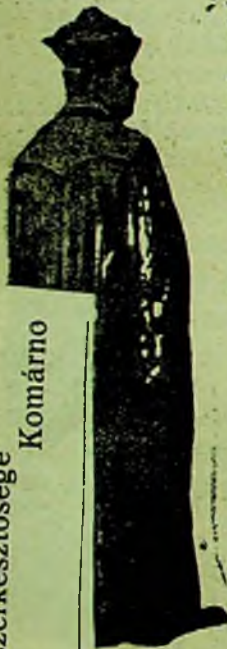

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbíterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a légelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886 Jókai u. 18.
 "Kis Tükör" szerkesztősége
 Komárno

Miskolczy Lajos urf és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-asztalára és katedrúra való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ : Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Blana és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: **Dr. Magda Sándor.**
 Nyomatott: Heimag Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.
 Povlnáné novin. známek povoleno feditelstvim pošt. a teleg. v Košicích g 34,370/V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vélké Kapušanycimre küldendők: Egész évre — — 70 korona Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicseri lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Palesztinai események.

A XX. sz. a nagy megmozdulások kora. Nemcsak Nyugaton, hanem Keleten is fujdogál már a lelkek ébredésének szele. Megváltónk megszentelt földének sok megpróbáltatáson átesselt népe: a zsidó, mintha most kezdené meghallani Krisztus Urunk közel 2000 évvel ezelőtt elhangzott sóhajtását: „Vajha megismerted volna csak e te mostani napodon is, amik néked a te békességre valók!”

Erről beszél Dr. S. B. Rohold, a palesztinai zsidó misszió direktora a következőkben:

„A zsidó probléma sohasem kívánt oly figyelmet a világtól — s éppen a keresztyén világtól — mint napjainkban. Az állapot oly rettenetes s egyidejűleg oly fontos, hogy az egyház minden figyelem nélkül nem mehet el mellette. Az 1929. év második felében megdöbbenve hallottuk a Dántól Bersebáig dúló küzdelmek, csatározások elkeseredett hangját, amely rohamosan terjedt a Britt mandátum alatt álló Palesztina határáig. Ez a hat hónap minden figyelmünket Megváltónk földjére irányítja. A béke központja: Jeruzsálem (mert e név azt jelenti, hogy Jáve az ő népét békére akarja tanítani) a gyűlölet leirhatatlan propagandájának lett a középpontja. Igen, a gyűlöletnek, nyugtalanságnak, gonoszságnak központja.

A világsajtó persze nem gondol másra, mint hogy kihasználja ez alkalmat saját hírnevének növelésére. És senki sem gondol arra, hogy micsoda konzervencia származik abból, ha e hírek betöltik a világot s mindenki olvassa. Nos, kijelenthetjük, hogy a rezultát chaos s az eredmény: *megtévesztés*.

A zsidó nép szomorú tudatára jutott már annak, hogy képtelen és reménytelen kísérlet Siont újra építeni és hiábavaló az a remény-

ség, hogy a zsidóság a föld népeinek segítségével, mint egységes nemzet újra talpra álljon. Egy öreg rabbinsztikus nevelésű zsidó, aki az eseményeket leírja, így kesereg: „Mi születési jogunkat eladtuk egy tál lencséért, minket az egész világ üldöz. . . Országot vettünk, házakat építettünk és nemzeti dalokat kezdtünk énekelni, de elfelejtettük Jáve énekét, ezért szakadt reánk az Úr haragja, hogy megértesse velünk, hogy Siont senki más, egyedül Ő képes helyreállítani. De mi zsidók, vakok vagyunk és sohasem tanuljuk meg igazán a leckét!” Igen, ez a való igazság! Mikor ismeri fel már Izráel a hivatását? Béke a zsidó szivben, zsidó népben és országban egyedül a béke Fejedelmével, Jeruzsálemnek, mint a béke városának Királyával való kibékülés útján támadhat.

De a Megváltó földén a keresztyének sem azok, amik lenni tartoznának. Mi az Úr irgalma, kegyelme, szeretete által arra hivatunk, hogy a dolgok igazi állapotának bizonyosítói legyünk, Isten igaz gyermekeinek helyes ismeret adjunk. Nem a mi feladatunk, hogy az u. n. politikai hamisságokban résztvegyünk, de viszont semlegesek sem maradhatunk s épen nem néma hallgatók.

Szellemi ébredés. Az év nem nemzeti, hanem szellemi megmozdulással kezdődik, különösen a cionisták között észlelhető erős megmozdulás. Mély vágyódás támad Isten Igéje után; több héber nyelvre fordított Bibliát és Új-Testámentumot adtak el, mint a megelőző években. A zsidó kolóniákon különösen nagy a vágyódás a héberre fordított Új-Testámentum után. . . Mindenütt, ahová elmentünk, megtaláltuk ezt a vágyakozást az emberek lelkében,

Jézusról akartak hallani, különösen azt, hogy mily rokonságban van az Atyával, Izráellel s mily viszonyban a világgal? A történelem folyamán sohasem irtak annyi cikket, tudósítást héber nyelven — többnyire szimpatikus módon — Jézusról, mint 1929 első feleiben.

Nem gondolunk itt azokra a cikkekre, könyvekre stb., melyeket a világ más részén irnak, pl. az amerikai ügyvéd felhívására, aki Jézus ügyében egy új synedrion összehívását sürgeti; itt most egyedül a Megváltó földjén megjelent iratokról beszélünk. Kétségtelen az is, hogy a zsidó hatás alatt befolyást gyakorolt ez a mozgalom a mohamedánokra is, akik szintén sóvárognak a „Könyvek Könyve” után.

Öreg és fiatal emberek siránkoznak ekképen: Helytelenül cselekedtünk. Azt hittük, hogy nemzeti otthont kell építenünk, de tévedtünk. Nekünk a népeket kell megtanítanunk arra, hogy egyellen egy az Isten!

Több ízben láttuk, mily megdöbbenve hallgatták, mikor megmondtuk hibájukat. Izráel a „Könyv” népe s a zsidó népnek csak az lehet egyetlen munkája, hogy a „Könyv” tartalmát, nevezetesen Isten ismeretét minden népekhez elvigye. Izráel soha nem juthat békéhez, csak úgy, ha „szent nemzeté” lesz. Gyakran hallottuk a szivettépő felkiáltást: szent nemzet, szent nemzet...! A dolgok jelenlegi folyása közepette lehetetlen ez...

Izráel nemzetisége. Az utóbbi hónapokban gyakran hallottuk egész Palesztinában, — igen, az egész világon —: Nem vágyódunk mi zsidó nemzeti otthon után! A „Balfour” magyarázatát kívánjuk! Egy alkalommal neutrális zónán gyűltünk egybe, nagy számmal mohamedánok, keresztyének és zsidók. S a nagy többség nyíltan kifejezte: „Mafisch National Home!” (Semmi nemzeti otthon!) Próbáltuk meggyőzni őket, fejtegetve, hogy megfélemlenek Isten Igéjéről, akaratjáról, elfelejtették a zsidó nép hivatását, célját! Próbáltuk velök megértetni, hogy az emberiség megmentése sokkal nagyobb fontosságú, mint ez az ő felfogásuk, de ők csak ezt kiáltották: „Ránk ott nincs szükség!” A zsidók nem kapnak nemzeti otthont Palesztinában!

Visszatérés Istenhez. Sok esetben láttuk már, hogy a megtört szív nem tudja, hová forduljoo.

A lesujtott Izráel szívében az Ur munkálkodik és mi látjuk, hogy gyógyulás egyedül az Ő megigazító szent Fiának szárnyai alatt lehetséges és ez örömmel tölt el minket.

Egy napon behatóbb beszélgetést folytattunk egy kiváló zsidó tudóssal, aki a legutóbbi 6-7 esztendő alatt azon fáradozott, hogy zsidó testvéreit Izráel igazi missziójára elvezesse... Elbeszélte, hogy a múlt század végén — a válást illetőleg — minden hitét elveszítette s mint ilyen ment 1899-ben Leipzigbe filozófiát tanulni. Itt érintkezésbe jutott Dr. Wundt-tal és

Kittelrel, akik újra felgyújtották benne a hit lángját. Visszatért Palesztinába és nagy vállalatokba fogott. Egy nagy olajrészvénytársaságnak lett igazgatója Egyiptomban és Palesztinában és sok munkás felett rendelkezett, akik főleg cionistákból álltak. Velük kontaktusba lépve, láttam — ugymond — hogy mily szenvedélyesen vágyódik 40.000 ifju ember, a régi judaizmusba vetett hitét elveszítve, szellemi, lelki dolgok után. Ezek mind azt hitték, hogy vágyódásuk tárgyát Sion újraépítésében találhatják meg... de csalódtak. Ekkor Bibliákat, (Ő- és Új-Testamentumot) osztottam ki köztük és lehetővé tettem, hogy alkalmas helyen 10-12 ifju állandóan tanulmányozhassa a Szentírást. Ezek később, mint misszionáriusok tértek vissza hittestvéreikhez... Három osztályt létesítettem: egyet azok számára, akik Istenhitüket elveszítették; a másikat azok számára, akikkel Jézust, mint Izráelnek és az egész emberiségnek reménységét óhajtottam megismertetni; a harmadikat azoknak, akiknek lelkét ez a kérdés égette már: „Mit tegyünk Jézussal? És itt merült fel a legnagyobb nehézség: miénk ugyan a kereszt, de csak, mint anyag. Nekünk pedig a keresztben Szentlelket is kell nyernünk. Nekünk a Szentlélekre szükségünk van, szívünk minden egyes hurjának vele kell megteljesedni. Hiszem a Szentlelket, de hatalmát mással is közölni erőtelen vagyok. Megtaníthat-e engem valaki arra, hogyan közöljem a Szentlelket a kereszt által e szegény néppel?”

Végtelenül szomorú látvány, amikor a vágyódó szív, a kereső lélek láthatatlan erő után kiált... amely hatalmat adhat neki, hogy a zsidó nép egész tömegét Krisztushoz vezesse.

A következőkben szomoruan panaszolja, hogy míg a rómaiak (kath.) nem sűketek a kiáltó szó meghallására s legjobb erőiket állítják munkába, addig mi sokszor nem végezzük e feladatot olyan komolyan, mint kellene.

A zsidó szív az atyák földjén ma éberebb és fogékonyabb, mint valaha s ezért minden alkalmat meg kell ragadni... Isten Igéje az egyetlen eszköz, amely a tévelygő zsidót nyomoruságából kiragadhatja és Krisztusban Istennel kibékítheti s így a gyülekezet, sőt a világ számára áldássá teheti. (A zsidók közötti missziói munkát Roholdék a következőképen végzik: olvasótermek, evangélizációs összejövetelek, esti iskolák, asszony- és leánykörök, Sabbatiskolák, stb. létesítésével.)

A munka rezultumáról azt mondja: „Krisztus szolgálatában nincs egyetlen munka sem, amely oly szoros viszonyba hozna a Mesterrel, mint épen ez s épen Izráelben. Itt élettelt kell bizonyosságot tenni. Igen, mi láttunk sok oly lelket, amely a bűn posványában elmerülni látzott s Krisztusban új életet nyert. Mi nem ismerünk más hatalmat, mely Izráelnek segítsé-

get és békét nyujthat, egyedül a minden felett győzedelmeskedő Krisztust! „Egyedül Ő az, aki a nyugtalan, örökös háborúságot szenvedő népet az igazi béke révébe vezetheti”.

A palesztinai zsidó misszió direktorának e rövid, vázlatos beszámolójából is világos az igazi békesség feltétele, (Luk. ev. 19:42) a páli igazság mélysége: „... ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság.” (II. Kor. 3:17.) Szakall János s. lelkész.

Gondolatok a kálvinista egyház életéről.

Irta: dr. Kenessey Kálmán, Ógyalla.

(Folytatás.)

5., A magyar református pap — volt idő, amikor *szöknie* kellett külföldre, hogy teológiát tanulhasson, — mint kulturharcos, heroikus küzdelmet vívott a történelem folyamán. Az *adottság mellett mindig igyekezett a lehetőség maximumát adni.*

Az adottság sokszor kétségbeejtően kicsi volt, mert nincs még egy református egyház a világon, amelyiket olyan erővel és olyan következetességgel akartak volna megfojtani, mint a magyart. Ez nem dicsekvés, ez történelmi, kegyetlen tény!

A magyar kálvinista egyház — ez is történelmi tény — minden anyagi javát az egyháztagok kulturális és szociális céljaira fordította. A kálvinizmus mindig vezető kultúrtenyező volt!

6., A magyar kálvinizmus anyagi lehetőségéről egy rövid, de bizonyító vázlat! (Néhány fényvillanás az illetéktelen vádaskodóknak).

A reformációkor az egyház kezei közé került anyagi lehetőség (a hívek áldozatkészsége folytán) az egyházak megalakulásának és fennmaradásának (fenntarthatóságának) céljaira lettek fordítva. Iskolák alapítása, templomok, parokiák építése, lelkészek, tanítók, professorok fizetése, stipendiumok alapítása, könyvnyomtatás-könyvkiadás, Biblia kiadás stb. mindmegannyi szociális intézkedés a nép érdekében. A híveknek ezt az áldozatkészségét az ellenreformáció idején a hívek teherbirásán felül vette igénybe sokszor az egyház, a patronatusok csaknem mind megszűntek s a kis „canonica portiók”, természetbeni szolgáltatások s néhány köz- és kurtanemes, telkes gazda, városi civis szive és zsebe volt a kálvinista egyházaknak az összes anyagi ereje s ezt is de sokszor elrabolták! A türelmi-rendelet utáni fellélegzés és szabadabb levegő megint csak a hívek áldozatkészségét vette igénybe s a legkisebb gyülekezet is igyekszik magának „tornyos” templomot építeni. Az egyenlőség az áldozatkészség terén jelentkezik: egyenlők a kálvinisták abban, hogy erejükön felül áldozva megalapítsák a

„türelemmel” szabadabbá lett ekkleziákat, iskolákat stb. Az 1848 XX. t. c.-et azért alkották, hogy a 48-as jobbagy-felzabeditási reform gazdasági nehézségeiből megóvják a protestáns felekezeteket. Es a protestánsok lemondanak *egyelőre* minden állami támogatásról — habár ezt az egyenlőség és viszonyosság jogán törvény biztosítja (a jog hozta a törvényt és nem a törvény a jogot!), mert „első a haza üdve”. Háromszázötven esztendőn keresztül Bécs és Róma szakadatlanul rontotta, örölte, pusztította a magyar protestantizmust. A múlt század 50-es éveiben kész volt a reakció a maga művével. A XIX. sz. 70-es éveiben — két emberöltővel ezelőtt — a 3000 protestáns lelkészi állás közül több mint 2000 nem ütötte meg a 300 forint évi jövedelmet és még 1914-ben is a lelkészi javadalom az államsegéllyel csak a X-ik fizetési fokozattal (évi 1600 Kor.) lett egyenlősítve. Micsoda más munkát kívánunk egy miniszteri segédfogalmazótól és egy lelkészttől!

A debreceni zsinat után kezdi az egyetemes egyház az egyetemes életet élni. Megalakul a „közalap”, az országos nyugdíjintézet, az özvegy-és árva gyámintézet, mindegyik a legszociálisabb methódussal. Az államsegélyt csak azért sürgetik a 48. XX. t. c. alapján és jogán, hogy a szegény egyházak terhén segítsenek és könnyítsenek és a lelkészek életstandardját emeljék: az anyagi életükkel paralizálják a szellemi életüket. A liberális felfogás alapján, *de* még inkább a hívek, gyülekezetek tehermentesítése miatt, kénytelen az egyház iskolákat államosítani, sőt a jól „fundált” erdélyi kollégiumok egy része is „államsegélyes” lesz, hogy az alapítványokból egyetlen fillért se vegyen el, mert a szegény tanulók sinylenék meg. Inkább a kollégium veszítsen suverén autonomiájából, mintsem egy tanulnivágyó szegény fiut kelljen elutasítani stipendium hiányában.

A kálvinista egyház kulturális és materialis „homlokegyenest-ellenkezőségét” legjobban illusztrálja a *Baldácsy-alap* keletkezésének története. De a kongrua és államsegély idején is olvashatjuk *Baksay* püspök feljajdulását: „anyagi hiány miatt vissza kell fejleszteni a missziót, — valóban megalázó feladat!” (1911. évi konventi jegyzőkönyv.)

De ne higyjük, hogy a kongrua és államsegély stb. biztosítottak oly anyagi függetlenséget, amely az egyház szellemi életének zavartalan-ságát biztosítja. 1915-ben olvashatjuk a konvent egyh. elnökének megállapítását: „Önerőnkön jöttünk létre, önerő tarthat csak fenn. Állami subvenciók mellett az önkormányzati jog kifejél csak, mint a szinpadi király jogára, bent pedig, ha *jogoknak nem teherviselés kötelessége az alapja*, akkor az autonomia minden fokon csak kerékkötő és a mulasztásoknak és a felelősségelhárításoknak kibuvója”.

Aztán jött a magyar kálvinista egyház egy-ségének széttagolása országhatárokkal. A mi

egyetemes egyházunknak megmaradt vagyona az a néhány száz hold lett, ami a pápi és tanítói földekben volt s amelyből átlagosan egy-egy lelkészre 10—15 hold jut, egy-egy tanítóra 5—10 hold alig jut. Tudok olyan alapítványról, amely a devalválódott magyar korona miatt nem fedezte a pápai egyh. kerületi pénztár elszámoló levelének a bélyegköltségét! — A romániai földreform 18 ezer hold egyházi földből 12 ezer holdat kisajátított, pedig a 18 ezer hold 1000-nél több tulajdonosra van telekkönyvezve. Így maradt egy-egy telekkönyvi tulajdonosra 6 hold!

Ime! az adottságok egy futólagos szemlélés mellett is mily kegyetlenek! *Valóban elmondhatni: a magyar kálvinista egyház külső története nem más, mint küzdelem az egyház anyagi lét-minimumjáért!*

7., Az előbb azt mondtam, hogy a kálvinista egyház az adottságok mellett a lehetőségek maximumát adta. Ezt bizonyítaná az, ha rávilágítanék a magyar kálvinizmusra, mint kulturtényezőre, de ez most nem céлом, hisz' a Bethlen-, Károlyi-, Szász emlékünnepi értékek felsorakoztatott adatai után nem is szükséges; annyit azonban megjegyezhetünk, hogy az egyetemes egyháztörténelem új-korában az egyháztörténelmi mozgalmak középpontjában ott állt a magyar kálvinizmus. Az ellenreformáció világi faktora a római császár; a római császár világpolitikáját a magyar politika határozza meg, legtöbbször döntően; a nagy erdélyi fejedelmek udvarában pedig az európai diplomácia szálai futnak össze. „Majdnem száz éven át Gyulafehérvár ablakából egész Európát be lehetett látni“.

(Folyt. köv.)

Problémáink.

Egy csodálatos eset történt gyülekezetem körében f. évi május 10-én, amelyet szó nélkül hagynom nem lehet. Nyilvánosságra hozom az egészet — nevek közlése nélkül, — mert lelkési reputatiom ezt követeli, de megkérdező is a dolog lelkésztársaimat illetőleg.

Gyülekezetemnek egy férfi és egy nő tagja 1925-ben, a 96/25 sz. törvény alapján kilépett a református egyházból (adó végrehajtás miatt) és felekezetenkívülivé lett. Az első 12 holdas kisgazda, a másik — gyermekeit illető örökség folytán mintegy 200 holdas középbirtokos. Figyelmeztettem őket már akkor, hogy ezen lépésükkel megszakították minden közösséget az egyházzal és annak minden jótéteményeitől, szolgálataitól elesnek. Mivel ők ezzel nem törődtek, sőt a nő azt hangoztatta, hogy azért ő máshol reformátusként szerepelhet, 1925 szept. 21-én 168 sz. alatt közöltem az ő kilépését a püspöki —, az esperesi — és a környékbeli

15 lelkési hivatallal tudomás és nyilvántartás céljából.

1927 jan. 4-én megjelent egyházmegyénk esperesének 19 számú körlevele és hozza az egyházunkat elhagyott és felekezetenkívüliekkel szemben követendő, szigorúan alkalmazandó utasítást, eljárást. Ezen — egyébként klasszikus körlevélből idézem a következőket: „egyes helyeken találkoznak egyének, akik hitüket, Istenüket megtagadva, kiváltak egyházunkból s rossz példájukkal másokat is megvonhatnak. Egyházunk kapuja mindig nyitva áll ugyan, be is lehet rajta jönni, ki is lehet menni, egyéni szabadságában senki korlátozva nincs. De jól megfontolja mindenki, hogy önkéntes kilépésével az egyház javaihoz, jogaihoz, intézményeihez való minden veleszületett jogáról önkéntesen lemond s azokból többé semmi részt nem követelhet magának. Ezen mai veszélyes áramlat ellen, megtámadott egyházunknak védekeznie kell, összetett kezekkel nem nézhetjük a lelkekben történő rombolást. Azért elrendelem, hogy jelen levelem a presbitériumban felolvastatván, tudomására adassék a gyülekezetek vezetősége útján az összes hivelnek az, hogy 1. Akik egyházunkat elhagyják és felekezetenkívüliek lesznek, azok egyházunk javaihoz, intézményeihez való minden jogaikról lemondanak, tehát: 2. elhalálozásuk esetén egyházi temetésben nem részesülhetnek, vagyis a harangok felettük meg nem huzhatók, lelkész és tanító nem működhetnek temetésükön, énekszó nem zendülhet meg koporsójuk felett.

6. A lelkész és tanító urakat a fentiek megtartására utasítom és kötelezem. A körlevél az egyh. rendeletek könyvébe bejegyzendő és nyilvántartandó.“

Mint a megváltás, úgy jött ezen egyházhatósági rendelkezés. Ime tehát a felsőbb hatóság is segítségünkre jött. Lesz mire támaszkodni, hivatkozni. Természetesen az egész körlevelet felolvastam és kihirdettem a templomban, hogy mindenki tudomást szerezzen róla. Több egyházat elhagyó nem is lett, de a két fel-nélküli vissza nem tért, A nő azt hangoztatta, hogy ezer koronáért akármelyik kódís pap eltemeti.

Hónapokkal ezelőtt valami betegség fogta el a — közép idejű — fel-nélküli nőt, mely napról-napra sulyosbodott. Hetekkel előbb már bizonyos volt, hogy menthetetlen. Az időnként meglátogatók közül többen biztatták a visszatérésre, már csak az eltemetés miatt is, de ő hallani sem akart róla. Isten-és egyházellenes nyilatkozatait nem idézhetem, mert csak hallomásból tudom. A gyülekezet tagjai közt beszéd tárgya volt, hogy mi lesz vele, ha visszatérés nélkül meghal? Ismeretes volt az egyházhatósági rendelkezés. Május 8-án d. után 6 óra tájban egy asszony által átízen hozzám a fia, (25 éves, nőtlen ifju), hogy menjek át, beszélni akar velem. Természetesen ilyen üzenetre

át nem mentem. Keressen fel, ha beszélni akar velem, itt lakik a szomszédban. Azon kérdésre, hogy mit akarhat, a küldönc asszony azt felelte, hogy ő nem tudja. Kurátorom éppen itt volt, hallotta.

Másnap 9-én déltájban meghalt a nő. Egy asszony újból ájtott, hogy lehet-e felette harangoztatni. Kijelentettem, hogy az egyh. hatósági rendelet értelmében—nem. A temetésre senki sem kért fel. Ez ügyben nálam senki sem járt. En azután nem is törődtem a dologgal. Az volt a hír, hogy valami kommunista agitátor, vagy nazarenus predikátor stb. jön felette beszélni.

10-én d. előtt 11 órakor kapok — ismét egy asszony küldönc által — esperesem irásával, hivatalos szám és bélyegző nélküli levelet, melyben arra hív fel, hogy N. N. bár halálakor nem volt egyházunk tagja, de más felekezeti sem lépett be (természetes, hisz éppen azért volt fel-nélküli) és hogy halálos ágyán vissza akart térni, de már nem lehetett (?? erről nincs tudomásom, lett volna elég ideje), de a keresztség érte homlokát, — tehát temetések huzassam meg a harangokat. A harangozás árát szabadon állapítsam meg. Hogy ki temeti, arról nincs szó a levélben. Erre azt cselekedtem, hogy déli 12 órára megpróbáltam összehívni a presbitereket. A munkanap dacára négy itthon volt és eljött. Felolvastam Esperes ur levelét. A vélemény az volt, hogy az előbbi rendelkezése az érvényes és személyi okok miatt kivételt nem lehet tenni, mert rossz példa lenne a jövőre. Különben sem adott az elhunyt egy fillért sem a közadakozásból szerzett harangra, bár még akkor az egyház tagja volt stb., a harang nem szólhat pénzért sem, mert semmiféle, vallásunk szerinti temetésről nincs tudomásunk.

Délután 3 óra felé hallom, hogy 5 órára ájtjon az egyik szomszédos ref. lelkész temetési szertartást végezni. Hihetetlennek, lehetetlennek tartottam, nem csak az egyházi fegyelem jól felfogott érdekéből, hanem az E. T. I. t. c. 140. paragrafusá értelmében is.

És megtörtént a csodálatos eset... 5 órakor megjelenik az a bizonyos szomszéd lelkész kántortanítónőjével együtt, a nagy kíváncsi tömeg közt egyenesen a halottas udvarra megy és végzi a református egyház szertartását az egyházunkat elhagyott, felekezetenélküli nő felett. Énekelnek ketten a tanítónővel (a nagy tömegből senki) és kezdi beszédét azzal, hogy egyházhatósági felkérésre, sőt egyenes utasításra áll ott a keresztyén nő koporsója mellett, aki halálos ágyán mindent megbánt és jóvá akart tenni stb. Ebből a hallgatóság azt értette, hogy tehát vissza akart térni, de a helyi lelkész nem vette vissza. (Már fentebb említettem, hogy ez nem való. Most még azt jegyzem meg, hogy a kezelőorvos szerint halála előtt már 24 órával nem volt teljesen ész-

nél; tehát akkor sem, mikor a fia beszélni akart velem s így visszatérésről szó sem lehetett volna.)

Szóval beállította úgy, hogy ő valami krisztusi elvet gyakorol, én ellenben helytelenül jártam el. Én nem hallottam, akik hallották, így értelmezték.

Mi lett a következmény? Amikor meglátták, hogy ki jön temetni, felmerült a csodálkozó kérdés, hogy miért szabad neki, ha nekem nem? S ilyen esetben, a tömeg hajlandóbb annak pártjára állni, aki nem a törvény szigorával jár el. Természetesen ez a pártoló rész abból az osztályból kerül ki, amelyiknek ez a tett malmára hajtotta a vizet. Nálunk elég magas az egyházi adó. Ez évben telik le ideiglenes adóemelésünk utolsó éve. Már hallottunk hangokat, hogyha le nem szállítjuk jövőre az adót, inkább felekezetenélküliek lesznek, mert nem bírják a terhet. A megnövekedett szükséglet mellett persze erről szó sem lehet. Két tantermes új iskola építése előtt állunk, templomunk is alapos renoválást igényel... De ezek, főként az első, most már csak az álom világába tartoznak, mert most már azt hangoztatják: minek viseljünk terhet, egyszerűen felekezetenélküliek leszünk, hisz azt is eltemeti a pap, ha a mienk nem, a másik stb. Tehát annak a lelkésznek eljárása lehetetlenné tette az új hitfelekezeti iskola felépítését, mert a teher alól okvetlen igyekeznek többen a felekezetenélküliséggel kibujni. Nyíltan hangoztatják. Eddig csak mumus volt, mert az utolsó tisztességes eltemetés mégis csak visszatartó ok volt, de most már? Hát mi is lesz a különbség az egyháztag és a fel-nélküli közt? Csak annyi, hogy az egyik terheket visel, a másik nem? A jogok meg ugyanazok lesznek?

A békétlenség magva el van hintve. A jobb-érzésű egyháztagok igen méltatlankodnak a szomszéd lelkész eljárása miatt, ki az egyházhatósági rendelkezés ellenére itt szertartást végzett s nem engedte — tettével — érvényesülni az egyház fegyelmi jogát; megingatta a népben az előjárók iránti tiszteletet és bizalmat, kétségessé tette új felekezeti iskolánk felépítését stb. Keresik tettének indító okát, ... hajlandók ellenem való bosszúnak minősíteni stb. A presbiterium a jogorvoslás eszközeit keresi és veszi igénybe.

Hogy jogos volt-e itt az én gyülekezetemben, az én engedélyem és megkérdezésem nélkül más lelkésznek szertartás végzése, arról majd az illetékes fórum ítél. Lám, az egyik lelkész el tudta a fűhöz-fához szaladgálókot utasítani azzal, hogy az én engedélyem nélkül itt nem temethet és nem küldte őket az espereshez engedélyért, mert ő bizonyára úgy érti, hogy az esperes kiküldési joga nem ilyen esetekre vonatkozik.

Az nem érv, hogy felekezetenélkülihez semmi közöm, mert akkor a másoknak sincs. Az

utolsó órában való megtérni-akarás is csak fogásra jó azok előtt, akik nem ismerik az 5 bolond szüz példázatát. Azok is kívülrekedtek, mert későn kapkodtak olaj után. A krisztusi szeretet hangoztatása is hiábavaló itt. Krisztus is jajt kiállt az Istentől elfordult farizeusok ellen. Krisztus is korbáccsal tisztította ki a templomot. Krisztus sem mentette meg az áruló Judást a szomorú végtől. Egyházunk iránt, annak védelmében nem kell hivenek lennünk? A megtámadott egyházunknak nem kell védekeznie a veszélyes áramlat ellen? Itt lett volna az alkalom a védekezés jogos fegyverét forgatni és a fegyelem jogát gyakorolni. Helyesen cselekszik az a lelkész, aki ezt megerőtleníti, meggátolja, ellenére cselekszik és precedenst ad a jövőre? Melyikönk szegte meg a lelképásztori, a református egyház iránti hűséget? És hát akkor minek a felsőbbhatósági rendelet, szigorú betartásra utasítás, ha azt esetről-esetre, érdekeink szerint negligálhatjuk?

Ha én magamtól, vagy akár utasításra végeztem volna a tem. szertartást, akkor jogosan érhetne vád.

Mi lesz most már, ha a másik fel.-nélküli is megtalál halni, vagy az elkövetkezendők közül valaki és én újból megtagadom — hitem és lelkiismeretem szerint — a lelkési szolgálatot? És megtagadhatom-e ezek után? Hivatkozhatom-e a fennálló egyh. hatósági rendeletre? Ha pedig megteszem, hová lesz a lelkési tekintély és lelképásztori hűség? És mi lesz a különbség az egyh. tag és a felek. nélküli közt, — kérdem ismét?

Várjuk az igazságos, elfogulatlan döntést, a megcsorbitott lelképásztori tekintély helyreállítását.

Hiveim kívánták, de magam is szükségesnek tartottam ezeket a kép teljességének és lelkésztársaim okulására céljából ily részletesen itt a nyilvánosság előtt — nevek nélkül — elmondani.

Lelkésztársaim képzeljék magukat az én helyembe és úgy ítéljenek.

Ez nem személyes ügy, hanem közérdek. Egyetemes egyházunk ügye, mert ha csak egy oszlop dől is ki, bármily jelentéktelen, meg-sinyli az egész épület. 1930 május 16

Egy lelkész.

H I R E K

Pósa Béla

Az Úr megelegette szenvedő szolgájának nehéz, hosszú keresztthordozását és május 16-án magához szólította. Négy év óta szenvedett már

„paralísis progressiva“-ban és szomorú életének utolsó időszakát a gyenge elméjűek pelsőczy intézetében töltötte. Folyó hó 17-én folyt le Pelsőczy az egykori életerős, daliás férfiú porrszei felett a gyászszertartás. Csak 47 éves volt; rövid életében Ujlőrinczfalván, (Borsod) Szkaroson és Felső-Vályban munkálkodott az Úr szőlőjében. A költői lelkületű, ifjú lelkész koporsója körül ott könnyeztek hozzátartozóin kívül (felesége, miután házasságuk felbontatott, két évvel ezelőtt újra férjhez ment) volt gyülekezetének hűséges hivei is. A koporsó felett Dusza János pelsőczy esperes-lelkész mondott szívből fakadt és szívhez szóló imát. A gyászbeszédet Molnár Sámuel szalóczi lelkész tartotta, a sirnál pedig Kovács Ferenc s. lelkész bucsuzott a korán elhunyt kartárstól. Boldogok, kiknek az élet Krisztus, mert ezeknek a meghalás nyereség. Hazaköltözött az elhunyt Testvér; nekünk csak szomorú emléke maradt. Az Úr sulyos keresztet rakott ifjú szolgája vállaira, nehéz terhe alatt idő előtt összeroskadt. Munkaképtelen lett s a tevékenykedése idején pontosan fizetett nyugdíjintézetből várt segédelmet. Az ügyeinket oly mostohán kezelő áliam illetékes tényezőitől kapott is *ígéretet*, de támogatást nem. Már hazament. Nincs szüksége többé nyugdíjra. Ő már számot adott földi életéről, de hogy készülnek majd e számadásra az elhunytak segédelmet nyújtani tartozott tényezők??

— **Ötödik ref. diákkonferencia.** Az idej, immár ötödik ref. diákkonferencia előkészítése befejeződött. A konferencia f. év *junius hó 30-án és július hó 1-én* a legnagyobb valószínűség szerint *Rozsnyón* fog megtartatni. A konferencia célja: a kálvinizmus közéleti jelentőségének kiemelése. Előadóként eddig felkérettek: Dr. Magda Sándor, ref. lelkész, theol. előadó: A filozófia köréből. Szőke István, ref. lelkész, theol. előadó: Történelmi nagyjaink egyike. Bolsevizmus. Dr. Agyagási Sándor, ref. lelkész, theol. előadó: Szabad választás szerint. Dr. Kenessey Kálmán: Szabad választás szerint. Dr. Sutka István: A iudicium. Dr. Salamon Ferenc: A munka kálvinista szempontból. Narancsik Imre s. lelkész, theol. előadó: A világirodalom mai ágai. Schmidt Imre: Szabad választás szerint. Zsemlye Lajos ref. lelkész: A kálvinizmus szociális üzenete. Varga Imre s. lelkész, theol. előadó: A népmisszió. A konferencia bővebb programját annak idején közöljük. A programba

több kirándulás is fel van véve: Dobsina, Krasznahorka, beretke^{re} ref. árvaház. A konferencia résztvevői elsősorban főiskolások és középiskolások VII. VIII. o. tanulói. A főiskolai hallgatókat az előadók egyike személyesen keresi fel, hogy a konferenciára vonatkozókat közölje velök; a középiskolások pedig hitoktató-lelkészeik útján értesítettnek. Kérjük ezuttal is ref. diákjainkat, hogy a konferencián minél nagyobb számban jelenjenek meg.

— **A Iosonci ref. theol. szemináriumban** az 1930-ik évben a pünkösdi szent ünnepekre leválasztott legátiók névsora: 1. Tóth Kálmán: Nagygéres, Kisgéres, Örös. 2. Kiss Gyula: Farkasd, Negyed. 3. Séra László: Beregszász. 4. Gaál István Rimaszombat 5. Nagy István Léva stb. 6. Erdélyi Mihály Ungvár, Minaj 7. Kiss Ernő Nagy-Muzsaly, Nagy-Borzsova 8. Tóth Imre Pelsőc 9. Lengyel Pál Munkács 10. Nagy Sándor Kismánya, Alsószöllős 11. Pataky Menyhért Ágó Garamvezekény stb. 12. Gőz Ferenc Ásvány, Csap, Salamon 13. Aszszonyi István Királyhelmece stb. 14. Pógyor Lajos Nagyszöllős stb. 15. Rózsa Lajos Bátyu, Bótrágy 16. Szaszák Bertalan Nagyida, Csécs stb. 17. Kovács József Sók, Zsigárd, Deáki 18. Szabó István Pozba, Baracska stb. 19. Vizváry László Nagykapos. stb. 20. Vass József Mezőkaszony stb. 21. Sedivy László Kisdobrony, Nagydobrony stb. 22. Kovács Béla Barkaszó stb. 23. Izsák József Nagybégány, Kisbégány 24. Turóczy Bertalan Kassa stb. 25. Szabad Géza Megyerics, Aranyos stb. 26. Kormos Endre Korláthelmece stb. 27. Vendégh Béla Kamocsa 28. Balla István Alsó-felsőlánc stb. **Más főiskoláról:** 29. Patay Miklós Garamkisalló stb. **Gimnázisták:** 30. Paál Ernő Alsó-felsőszecse, Nagyod stb. 31. Nagy Lajos Somorja. *Nem kérnek legátust a köv. egyházak.* 1. Bucs, Bátorkeszi 2. Bulcsu, Asztély, Beregdéda 3. Nagysalló stb. 4. Nagybereg, Kigyós 5. Iske, Csicsér, Vaján, Bés 6. Martos, Imely gimnázistát nem kér!

— **Serdülő lányokat,** — kik a német nyelvet és a gazdasszonykodást elakarják sajátítani — egész éven át, üdülő vendégeket pedig a nyáron át elfogadok. Nyári, napi penzio 35 ök. Podolince, Szepesség Ritter István ny. ev. lelkész.

— **Az új magyar** Egyházi Törvények szerint a lelkészek csak felettes hatóságuk engedélyével nősülhetnek; evégből kötelesek nősülési szándékuk bejelentésével egyidejűleg leendő menyasszonyuk születési, nevelési, esetleg hivatali állásáról szóló okmányokat is bemutatni.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Kongruabevallás és mellékletei bélyegmentessége; más beadványok és fellebbezések bélyegköteles volta. Rimaszombat, 1930. május 26. 298/1930. sz. körlevél. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Országos hivatal Bratislava, 1930. május 15-iki 76.491/1930-6. sz. leiratában újból figyelmeztet a pénzügyminisztérium 1928. december 18-iki 122.205/28/V-16. sz. rendeletének (60/929. II. 16-iki püspöki körlevél) ama rendelkezésére, mely szerint a lelkészeknek a 122/1926. sz. törvény végrehajtási rendeletének (124/1928) alapján beadott kongruális bevallási iveri és azoknak mellékletei — ha „kongrua ügyben bélyegmentes” felirással vannak ellátva, — bélyeg és hivatali illetéktől mentesek. Figyelmezteti azonban a lelkészeket, hogy olyan beadványok, kérvények és mellékletei, melyek a 124/28. sz. kormányrendelet, vagy a fenthivatkozott pénzügymin. rendelet szerint nincsenek — *kifejezetten* — bélyegilletéktől mentesítve, szabályszerűen bélyegezendők. Ilyen beadványok mindenekelőtt a: *fellebbezések* (kongrua megállapítás ellen), továbbá *rendkívüli fuvarátalány iránti kérvények*, továbbá a 124/1928. sz. kormányrendelet 154. §-a alapján (40 éven át nem teljesített díjlevélbeli szolgálmány törlése iránt) beadott és a 124/1928. sz. korm. rend. 174. §-a alapján (helyi jövedelem elháríthatatlan csökkenése folytán kongrua emelés iránt) beadott kérvények s esetleges *kegyelmi* kérvények, melyek tehát csakis szabályszerű felbélyegzés esetében számíthatnak elintézésre.

Atyafiúi szeretettel:
Péter Mihály
püspök.

Pályázat. A runyai ref. egyház pályázatot hirdet, eltávozás folytán megüresedett rendes kántortanítói állására. Javadalom: 1., Megfelelő lakás és kert. 2., Körülbelül 11 mázsa buza, 7 mázsa rozs, 4 mázsa zab. 3., 20 méter tűzifa beszállítva. 4., 12 kat. hold és 79 □-öl jó minőségű szántó és rét. 5., Stóla. 6., Államsegély. Kötelesség: Osztatlan iskola tanítói és a kántor teendőinek lelkiismeretes végzése. Canonicus órákban és a lelkész akadályoztatása esetén templomi isteni tisztelet végzése és szives belmissió munka. Tanítási nyelv: magyar. Okleveles, rendes, állampolgársággal bíró férfi tanítók, a 86400/1—929 számú miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeiket 1930 június 15-ig adhatják be a lelkeszi hivatalhoz (Rumince—Runya u. p. Torňa)

A presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
és a
Phönix Életbiztosító Társaság

-képviselete.

Központi Iroda :

POZSONY,
Grössling ucca 34.

az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítás Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolczi Lajos úri és papi szabó
Ungvári, Radványi ucca 68.

Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
ruhákat, PAPI PALASTOKAT, ur-
asztalára és katedrara való terítőket.

HALTENBERGER
KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, füg-
gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ : Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt,
Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
mihály, Nagyszöllös, Nagytapoicsány, Nyitra, Szob-
ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

886

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárno

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Uzhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin, známek povoleno předplatstvom pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Verké Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felélős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csiicserei lelkész hivatához küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A Szentlélek újjáformáló hatalma.

Pünkösöd mutatja azt, hogyan toborozza Krisztus az ő földi hadseregét, hogyan nevel embereket az ő szolgálatára. Az ő Lelkét adja nekik és ez a Lélek újjáformálja őket. Milyen gyengék, erőtlenek a tanítványok pünkösöd előtt! Féltik a saját életüket; nem mernek bizonyosságot tenni a saját igazságaikról, hanem elrejtőznek az emberek elől. De pünkösödkor valóra váltja Krisztus az ő ígérését; a kishitű, remegő szívű tanítványok lelkébe kiárad az Isten Lelke és ennek hatása alatt egészen mások lesznek, bátran kiállanak az emberek elé, vállalják még az üldöztetést is, már nem a saját életük a legfontosabb előttük, hanem a Krisztus ügye. Bátor lélekkel bizonyosságot tesznek az éretlők meghalt s feltámadott Krisztusról. Ugyanazok, akik azelőtt voltak, mégis egészen mások. A tanítványok példája mutatja a Szentlélek újjáformáló hatalmát.

Isten Lelke kellett hozzá, hogy megalakulhasson Péter apostol prédikációjának hatása alatt az első gyülekezet és ezzel együtt az anyaszentegyház. Jézusnak feltétlen célja volt az egyház megalapítása. Akarta, hogy megdicsőülése után legyen egy közösség, amely átveszi az ő munkáját. Földi életének rendeltetése volt megvalósítani e világban Isten királyságát. Vele lépett e világba bele az Isten országa. Ebbe az országba hívta ő az emberi lelkeket. Azért választott tanítványokat, hogy majd folytassák az ő munkáját. Ebből a közösségből lett pünkösödkor, midőn Isten az ő Lelkét adta a tanítványoknak, anyaszentegyház, amely Krisztus gondolatainak hordozója ezen a földön s hirdetője Isten országának; Jézus küzdő hadserege e látható világban, célja embereleket hódítani Isten számára.

Az egyházat tehát Isten Lelkének újjáformáló hatalma hozta létre, tehát csak az tudja fenttartani is. Nemcsak az eredete szerint isteni intézmény, hanem a célja szerint is. Rendeltetése megvalósítani ezen a világon Isten királyságát az emberi szívekben. Az egyház tehát akkor teljesíti a hivatását, hogyha hivei figyelmét reá tudja irányítani az egy szükséges dologra, az üdvösség kérdésére; hogyha a lelkeket oda tudja vezetni a Jézushoz. Ezért a legfontosabb az egyházban mindig a lelkiség. Emellett minden csak másodrangú. Az egyház minden ténykedését Isten Lelkének kell áthatnia. Vannak azonban az egyház életében korszakok, midőn Isten Lelke elveszti a vezető szerepet s ennek következménye mindig a hitélet megszegényedése. Nem az üldöztetések kora a legveszedelmesebb idő, mert ez mindig csak használt az egyháznak; az egyház hanyatlása és lesüllyedése mindig akkor következett be, mikor a háttérbe szorult a lelkek építésének gondolata. Ilyen korszak volt a mi magyar ref. egyházunk életében a XIX. század és annak is különösképen a második fele. A racionalis theologia megölte a hitet, ésszerűsíteni akarta a vallást. Megdöntötte a Biblia tekintélyét, tehát az egyházat fundamentumban támadta meg. Mert a lelkiség elvesztette a vezető szerepét; az egyházi életben az egyházkormányzás, az adminisztráció kérdése, tehát tisztára másodrangú kérdés került az első helyre. Mert a hitélet kérdései háttérbe szorultak, lassanként igen sok helyen üressé váltak a templomok, a hitvallások elvesztették jelentőségüket, a Biblia megszűnt naponkénti lelki tápláléka lenni a ref. családoknak. A lelkipásztor liturgussá süllyedt, aki egyetlen hi-

vatását az istentiszteleti cselekvények elvégzésében látta. Így szorult ki azután ref. egyházunk a közélet minden területéről. Egyházunknak a társadalom életére semmi hatása sem volt. A XIX. század második felében egyházunk a maga egészében a halott egyház képét mutatta. Kiesett a köztudatból a misszió gondolata. Az egyház nem érzett felelősséget a lelkekért s közönyösen nézte, hogy hiveinek nagy részét hogyan hódította el a hitelenség és a közöny. A gyülekezetek nagy részének hitélete csak vasárnapi keresztyénség volt, amelyet a hétköznapiok élete meghazudolt.

A mi magyar ref. egyházunk megújodása akkor kezdődik, mikor újra az Isten Lelke veszi át a vezetést. Isten Lelkének hatása alatt az egyház megalálja önmagát, meglátja rendeltetését: lelkeket hódítani Isten számára. Meglátja, —amit eddig nagyrészt figyelmen kívül hagyott—, hogy „minden érték felett való érték az emberi lélek.” A közfigyelem előterébe újra a lelki élet nagy kérdései kerülnek. A Biblia újra odakerül a ref. családok asztalára s ref. gyülekezeteink tagjai közül egyre többen lesznek, kik vallják azt, hogy a Biblia naponkénti rendszeres olvasása nélkül nem lehet református vallásos életet élni. A figyelem az egyházkormányzás szükséges, de mégis csak másodrangú kérdéseiről áttérődik a lelki élet felé. Egyházi gyűléseink mindig többet és többet foglalkoznak e kérdéssel. Gyülekezeteink tagjai közül mindig nagyobb számban lesznek, akik teljes komolysággal felvetik a kérdést maguk előtt: mi lesz a lelkeimmel? Hogyan állok az Isten előtt? Milyenek akar látni engem az Isten? Hogyan szolgálhatok Istennek? Mit tehetek Isten országának a magyar ref. egyházból való terjesztéséért?

Ref. egyházunk mai, átalakulóban lévő élete mutatja, hogyan dolgozik Isten Lelke az egyházban. Szemünk előtt áll a Szentlélek ujjáformáló hatalma: hogyan lesz a halott hitű egyházból élő egyház.

Zsemlye Lajos

Gondolatok a kálvinista egyház életéről.

Írta: dr. Kenessey Kálmán, Ógyalla.

[Folytatás.]

8., Nem merek vállalkozni arra, hogy a magyar kálvinizmus belső-történetét megrajzoljam. *Kecskeméthy István* dr. következő mondata gyönyörűen fejezi ki (igazgatói beszédében): „Mert csak az orthodoxiából tanulhatunk teológiát, a modern teológiából filozófiát és csak a pietizmusból ismerhetik meg a vallást”. Az első megacélozza, a második megértékeli, a harmadik cselekvővé teszi a hitet. Az orthodoxia történetivé, a filozofia személyes élménnyé, a pietizmus sociálissá teszi a hitet. A tiszta kul-

tusban egyesít az orthodoxia, a filozofia az egységes kálvinista világnézetben, a pietizmus az „egymás terhét-hordozzátok” szent magatekozlásban. Így lett a kálvinizmus az életformáló, a „hétköznapiok” vallása.

9., *Sohm* egyháztörténetében megállapítja, hogy az egyház és az állam közötti viszonylat háromféle lehet: 1., Az egyház uralkodott az államon, 2., az állam uralkodott az egyházon, 3., szabad egyház, szabad államban. A magyar kálvinizmus egészen a múlt század harmadik negyedéig törvényesen szabad, valójában csak megtűrt egyház volt s a debreceni zsinat után megszerzett autonomia ténylegesen csak addig volt abszolút autonomia, míg a 48. XX. t. c. végrehajtó rendelettel az egyház nem került függő viszonyba az állammal, mert ennek a rendeletnek kibocsátása után a mindenkori kormányok, az anyagi létminimummal küzdő és államsegéllyel és kongruával is alig tengődő egyházak, lelkészek függetlenségét — az állami hozzájárulások visszavonásának lehetőségével illuzoriussá tették. Egy példa ezt a helyzetet megvilágítja jól: a nagyenyedi Bethlen-kollégiumtól, —amely 300 éves multra tekint vissza— a magyar kultuskormány megakartta vonni a nyilvánossági jogot, mert a koedukáció kérdésében nem engedelmeskedett a minisztériumnak!

A jogi egyház küzdelme tehát megindult azért, hogy az állam —„a jogosság és viszonyosság elve alapján”— olyan arányos tökélet adjon a kálvinista egyháznak, mint saját, — elidegeníthetetlen és az államtól teljesen függetlenített— alapot, amelynek kamata az egyház anyagi jólétét biztosítja. Ez lett volna a 48. XX. t. c. valóban végrehajtása. (Erről folytatást döntő jelentőségű tárgyalások az 1918 év folyamán, amiknek véget velet az „öszirózsa” forradalom.) Mivel sokan erre nem elég erősnek, rugalmasnak és mozgékonyak találták az egyetemes egyház mindenkori vezetőségét, megalakult az O. R. L. E., amely mint hatalmas egyesület — a maga politikai súlyával is — nemcsak az egyházi hivatalos vezetőségre, hanem a mindenkori kormányra is befolyást gyakorolhat. Itt van tehát megint az anyagi létminimumért való küzdelem mellett — a függetlenség, szabadság, szellemi szabadság után való élet-halál harc.

10., Miközben ezek a fent vázolt küzdelmek folytak, megindult a vallásos újraébredési mozgalom, amely a kálvinizmust régi céljának megvalósításában új eszközök felhasználására vezette, vagy a régi eszközökhöz vissza vezette. Erdemes lenne az európai protestáns egyházak vallásos újraébredésének a földrajzát megírni, mert ez megmutatná azt, hogy a különböző országok protestáns egyházai milyen kölcsönhatásban voltak egymással. Itt csak határozottan merem állítani, hogy a magyar kálvinista egyház is ugyanakkor kezdi meg a maga ujjáéledését, amikor a többi nagy nyugati egyházak

és azt is állíthatom, hogy nem idegen minták utánzata volt, hanem sajátosan áthasonítva azokat, reányomta a saját lelki bélyegét. A magyar kálvinista sokkal önállóbb, sokkal keményebb, sokkal tudósabb és sokkal több egyéni vallásosságának az őseréje, mintsem egyszerű másolója, epigonja vagy karaktertelen utánzója lenne a külföldnek. A magyar református egyház belmissziói mozgalma tipikus formája a reformációkori egyházalapítási mozgalomnak. A vallásos újraébredés mindenütt az egyháztagok szabad-egyesülése formájában keletkezett. Ahogyan a reformáció *házi bibliakörökön* át terjedt és a családi körökből alakultak ki az egyházak, a magyar különleges állapotok (a földesur konfessziója állapította meg a jobbágyság konfesszióját) ennek gyorsabb szerveződését adták meg, egy a vallásos „revival” is bibliakörök, szeretetmunkát vállaló és végző körök, egyesületek útján indul meg az *egyházban az egyházért*. Ez a szabad missziói munka. Ez azáltal lesz egyháziassá, ha a gyülekezetek szeretettel felkarolják és az egyes gyülekezetekben maguk a presbyterek, tanítók és legfőként a lelkészek állanak oda legfőbb munkatársakul. A magyarországi egyetemes konvent belmissziói bizottsága nevében *Forgách Gyula* így ír: —Istennek legyen hála, hogy a — belmissziói — előkészítő munka egy jó részét elvégezte, annak létjogosultságát kivívta az az utóbbi négy évtized, amelyben egyes belmissziói munkaágak hűséges szolgálói sok küzdelem és áldozat árán megállították helyüket és Isten segítségével lehetővé tették, hogy Egyetemes Egyházunk nagy missziói eszményeket tüzzön maga elé s azok elérésének útját egységes irányítással, tervszerű elrendezéssel egyengesse. *De* kiemeli F. Gy.: „*Irányt óhajtunk adni és nem pórúzt.*”

A belmisszió vezetőinek első gondolata az, hogy a kálvinizmus sem nem liberalizmus, sem konzervativizmus, sem egyházpolitika vagy néperkölc és népszokás, hanem *csak vallás*. „Az egyház jelentőségét az méri, hogy mennyi vallásos életerőt tud fejleszteni és konzerválni kultusz, igehirdetés, vallásos irodalom, theologiai tudomány, hitoktatás, pasztoráció és szeretetmunkásság által: *ezeket* kell az egyháznak művelni és ezekbe kell befektetni minden erejét.” (Makkai S.) Az egyházi élet nem arra való, hogy szórakoztasson, hanem, hogy szellemi értékeket közölgjön.

(Folyt. köv.)

Az oroszországi pokol.

Köztudomásu dolog, hogy néhány hónappal ezelőtt sok ezer német kolonista menekült el Oroszországból, akik jórésben mindeztideig Hammersteinban várják elhelyezésüket. Ezek

egyike, egy mennonita a „Heilig dem Herrn” c. németországi lapban ismerteti az oroszországi viszonyokat; az ő kezleményéből vesszük az alábbi jellemző érdekes sorokat.

„Mintegy 150 esztendeje, hogy elődeink elhagyták Németországot és II-ik Katalin cárnő hívására Oroszországban telepedtek meg. Szép vidéken, a Dnyeper folyó mentén helyezkedtek el. Legnagyobb részben földi javakban szegények voltak, de hitben gazdagok. . . Mire kedvezőbb körülmények közé jutottak volna, kitért a világháború. Ettől fogva a helyzet egyre rosszabbodott. Jött a Kerenszki forradalom; ezt felváltotta a második, amelyben a kommunisták, vagy amint Oroszországban nevezik őket, a bolsevikiek győztek. Földi menyországot, Paradicsomot ígértek és helyette poklot teremtettek. Az első dolguk az volt, hogy a földbirtokosokat elűzték, a kereskedőket tönkre tették, Istent és az ő igéjét elvetették és megtiltották az istentiszteletek tartását. Amellett sokat irtak a vallásszabadságról: de ez mind csak hazugság és ámitás volt. Azt akarták bebizonyítani, hogy a nép ráeszmélt arra, miszerint a vallás csak ópium, amely megakadályozza a józan gondolkodást. A templomokból színházat és más szórakozó helyet csináltak. Kifelé természetesen úgy tüntették fel, mintha mindez a nép szabad akarata volna. De mi a valóság? . . . A falvakban és a városokban a vezetők . . . természetesen mind bolsevikiek . . . felvettek egy „jegyzőkönyvet”, mely szerint a nép a templomot más cél szolgálatába kívánja állítani. Ezzel a jegyzőkönyvvel házról-házra jártak, hogy a lakosság aláírhasssa. Azzal mindenki tisztában volt, hogy az aláírás megtagadása az életlehetőség megsemmisülését jelenti: aki vonakodik, elveszti választói jogát, aminek az a következménye, hogy a szocializált üzletekben semmit sem vásárolhat . . . Hogy a végső pusztulást elkerülhessék, a legtöbben teljesítették a kívánságot, aláírták a jegyzőkönyvet és ezt az eljárást nyilvánosan mint szabad elhatározást tüntetik fel a bolsevikiek . . .

Nagy, elhordozhatatlan teher a gabona beszállgatása is. Az általuk megbélyegzett egyénektől különösen sokat követelnek a népbiztosok és aki nem tudja beszolgáltatni a kívánt mennyiséget, azt mindenféleképpen kinozzák. Amijük csak van, mindenüket elveszik; száműzik őket Szibériába, ahol a legnyomorúságosabb körülmények között élnek s végül elpusztulnak. Oh hányan, kora reggeltől késő estig erejük megfeszítésével dolgoznak, hogy mindazt, ami elő van írva, valahogyan előteremtsék. És ha nem tudják, akkor nyilvántartatnak, mint akik az államnak a gabonát és az adót megfizetni *nem akarják*. Ez őket szinte a kétségbeesésbe viszi . . . Sürgős intézkedést kértünk, hogy küldjenek ki hivatalnokot a cséplés ellenőrzésére, de ezt a kívánságot gunyos mosollyal utasították vissza.

Az egyre növekedő bajok, kényszerítő körülmények hatása alatt közel jutottunk a kétségbeeséshez. Ekkor következett be az a különös dolog, hogy egyszerre ezeket és ezeket, minden rábeszélés és agitáció ellenére áthatott a menekülés vágya: csak el innen, akármi lesz is velünk, olyan rossz dolgunk sehol sem lehet, mint itt! ... Moszkva kapui előtt állva, még rosszabb helyzetbe jutottunk. A kormány vonakodott bennünket Oroszországból kiengedni s az utlevél díját olyan magasra szabta, hogy sokan nem voltak képesek megfizetni. Beleke-rült 440 Mk-ba. Amikor Moszkva előtt mintegy 17000-re növekedett már a menekültek száma, elkezdték őket letartóztatni és karhatalommal visszahajtani régi lakhelyükre. Eközben a sajtó hirdette, hogy saját elhatározásukból tértek vissza.

Amikor látszólag teljesen el voltunk hagyatva és senki sem segített rajtunk, akkor érintette meg az Isten lelke egy embernek a szívét, aki éles szemmel belelátott a mi rettentő helyzetünkbe. Ez volt Auhagen professzor, aki ráirányította a távoli körök figyelmét a mi nyomorúságunkra és így történt, hogy a német kormány bennünket szárnyai alá vett s ide Hammersteinbe, és más táborokba szállított.

Azóta mintegy négy hónap mult már el, hogy Oroszországból olyan csodálatosan megmenekültünk. Mindnyájan megkönnyebbültünk, amikor Oroszországot hátunk mögött hagytuk: nem kell többé rettegnünk ... nem rabolnak ki ... nem tartóztatnak le és nem küldenek száműzetésbe bennünket" ...

Németből fordította: *Kiss János.*

Régi időkbeli.

I. Rákóczy György levele az ungi espereshez,
Közlő: *Haraszty Károly.*

I. Rákóczy György erdélyi fejedelem szereplése III. Ferdinánd uralkodása idejébe esik. Az ellenreformációnak tüze országszerte vészelyeztette a protestánsok vallásszabadságát, a melyet a nagynevű Bethlen Gábor biztosított kardja és éleslátása által, III. Ferdinánd mindjárái uralkodásának kezdetén nehéz helyzetbe került a harmincéves háboru következtében s épp azért az országgyűlést megnyitó beszédeben figyelmeztette s kérte a rendeket, hogy tekintettel a súlyos időkre, mellőzzenek tanácskozásaikban minden vitát, sérelmet s kiartkarbá öltve munkálkodjanak a haza javán.

A rendek azonban ismerve a Habsburgok mentalitását, mindenek előtt az iszonyúan felhalmozódott gravámenek igazságos elintézését követelték a koronától. A király, különösen az alsóház erőfeszítés ellenállása folytán nagy nehezen biztosította a rendeket, hogy a vallásszabadság érdekében hozott törvé-

nyeket respektálni fogja, egy néhány nagyobb sérelmet orvosolt is, a többire vonatkozólag meg vizsgálatot rendelt el. Az országban látszólag csend volt. De a csendnek nem volt gyökere: ... A Habsburgok őszinte békét sohasem kötöttek a protestánsokkal ... „A rettenetes nagy reputáció és a természetből abban a familiában beoltatott szörnyű bosszúság” nem engedte, hogy az igazi béke virágai ki-pattanhassanak a hazai protestánsok életfáján. Maradt minden a régiben. Az ellenreformáció egyre jobban elmetszegette a protestánsok vallásszabadságának életet adó gyökereit ... Az országhatárokon túl dühöngött a harmincéves háboru. Az öreg Rákóczy Györgyöt a külföldi protestánsok egyre hívták a véres szövetségbe, de a fejedelem ingadozott. 1644 elején, illetve még 1643 őszutóján Rákóczy végre rászánta magát a háboruban való részvételre. Hogy azonban a hazai protestánsokat ügyének teljesen megnyerje, kilátásba helyezte a sérelmek igazi orvoslását. Evégből írott parancsolatokat küldöztetett szét a protestánsokhoz s azoknak fejeit felszólította, hogy a parancsnak tegyenek eleget. Ilyen írott parancsot küldött 1644. apr. 3-án az *ungi traktus esperesének, Görgei Jánosnak* is, melynek eredeti példányát az egyh. megyei levéltár őrzi.

Az írott parancs szövege így szól:

„Georgius Rákóczy Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium Regni Hungariae Dnus, et Sicularum Comes etc...”

Reveren. fidelis nobois dilecti Salutem et gratiam Nostram.

A kigyelmed Seniorsága alatt Templomokat, Parochiákat és azokhoz tartozó aeditusokat, pertinentiákat, hol és micsoda helyekben foglaltak volna el az elmúlt időkben az Ecclesiától, akarván bizonyosan megtudni. Parancsollyuk kigyelmesen kigyelmednek, ez levelünk meghadatván, tudósítson kigyelmed valósággal feleölle, resitualtathassunk mindeneket, a mik ez előtt az Orthodoxa Ecclesiához tartozandók voltak ... Datum in Loco nra Sáros Patak die 3 Mensis Aprilis Anno Dni 1644. G. Rákóczy m. p.”

Külső címzése: „Reveren. Joanni Gheörg-hel Ecclesiarum Orthodoxarum in Comitatu de Ungh Seniori, ac Kaposiens. Pastori primario... Fidei nobis dilecto.”

(Ez eredeti parancsnak a külzetére egy kevesbé járatos régi, lüdpennás egyházi levéltáros a következő téves értelmezést rófta: „Rákóczy György Parantsoló Levele S. Patakról, mellyben kívánnya a „Templomoknak, Ekklesiáknak és ezekhez tartozó jövedelmeknek számát, helyét, nevét, a Kaposi Praedikátor és Ungh Esperest Görgei János Úrtól 1644-be.)

A Szent Lélek a legfőbb kormányzó, mert szabaddón, belső sugállattal, öntudatos elhatározás formájában igazgat. (Ravasz László.)

H I R E K

— Munkatársainknak és olvasóinknak szeretettel kívánunk boldog ünnepeket.

Koós István

nyugalmozott ref. tanító május hó 17-én hosszas szenvedés után 64 éves korában meghalt. Temetése máj. 19-én nagy részvét mellett ment végbe Rimaszombatban, Hamvait az alsóbalogi sirkertbe helyezték örök nyugalomra. Vallását szerető, egyházának ügyét szíven viselő református volt, aki pár nappal halála előtt 10,000 (tízezer) koronát adományozott a beretkei árvaházra. Legyen áldott emlékezete!

Püspöki vizitáció Gömörben. Péter Mihály püspök, püspöki beköszönő beszédében kifejtett programjához hiven Gömörben megkezdte a gyülekezetek meglátogatását. A tél folyamán: Bakti és Mezötelkes leányegyházakat, majd lelkészbeiktatással kapcsolatban: Páskaházát, azután Beretkét, az Árvaházzal, látogatta meg. A tavasz folyamán azután nagyobb intenzivitással folyt a látogatás, melynek folyamán eddig a következő gyülekezetek kerültek sorra: Balog, Uzapanyit, Balogtamási, Bátka, Rakottyás, Zsip, Balogujfalu, Nemesradnót, Balogiványi, Czakó, Zádorháza, Harmacz, Nemesmartonfalva, Jánosi, Rimapálfalva, Feled, Gortvakisfalud, Szutor, Bellény, Serke, Simonyi, Darnya. Most folyik a látogatás a következő gyülekezetekben, melyek még a tavaszi ciklusban osztattak be: Hanvá, Csiz, Lénárfalva, Runya, Felsővály, Gömörmihályfalva, Kálosa, Naprágy, Szentkirály, Szkáros, Kisvisnyó, Felsőfalu, Rás, Alsófalu. Ezek a tavaszi ciklusba beosztott gyülekezetek, összesen: 40, melyeknek meglátogatásáról részletes beszámolót Dúza János esperes, a püspök fáradhatatlan kísérője, fog lapunknak, a látogatások befejeztével küldeni. Megjegyezzük, hogy Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnok szintén kitarit a püspök kíséretében s eddig majdnem minden gyülekezetben jelen volt; ugyszintén Barna Béla e. m. gondnok is számos gyülekezetben megjelent a kísérettel együtt. Szeptember elejére van tervbe véve a látogatások folytatása, melyek még hátralevő gömöri gyülekezetekre terjednek ki.

— **25 éves találkozó:** Kérem osztálytársaimat, kikkel 1905-ben Sárospatakon érettségít tettem, hogy 25 éves találkozóra f. évi junius 15-én Sárospatakon megjelenni sziveskedjenek. dr. Mertens Alfréd.

— **Presbyteri konferencia Tornalján.** Lelki hatásokban gazdag presbyteri konferenciát tartott a gömöri ref. egyházmegye tornallyai szakasza május 14-én, a ref. iskola termében. Résztvett 10 lelkész, 13 tanító és 36 presbyter. Ének után Liphay László, értekezleti elnök, naprágyi lelkész szívből fakadó imádságában kérte Isten áldását az összejövetelre, majd Luk. 5:1-11 alapján tartott bibliamagyarázata után a konferenciát megnyitotta. Felolvasást tartottak: Lenkey Lajos runyai lelkész: A presbyteri konferencia céljáról. Simon Gábor tornallyai tanító: Az iskola, a szülői ház és a társadalom felelőssége egyházunk jövőjéért, címen. Basa Albert tornallyai városbíró: A közösségi előjáró, mint belmisszióárius. Bácsy Gyula egyh. ker. missziói lelkész a belmisszió áldott hatásairól. És Gérecz Lajos gömörszkárosi tanító: Felekezeti vagy állami iskola? Valláserkölcsei nevelés vagy polgári erkölcsstan? címen. Az egyes — aktualitásuknál fogva is értékes — felolvasásokat jótékony hozzászólások kísérték. Lelkészek, tanítók, presbyterek — mint ugyanazon szolgálat részesei — sok szép gondolattal, céllal, eszmével, felbuzdulással tértek vissza otthonaikba. Óh ha az az üdítő, meleg májusi, szellemi-harmat, mely — Istenünk jóvoltából, az értekezleti elnök s a felolvasók lelkiismeretes munkái útján — 10 lelkészre, 13 tanítóra s 36 presbyterre permegetett, termékenyítőleg hatna a sajómenti, túrócvölgyi, vályvölgyi kálvinista egyházközségek életében: micsoda gazdag gyümölcsök teremnének az ilyen összejövetelek nyomán?!

— **A tudomány és a mythos harca.** Nagy megmozdulások korát éljük. A romokat mindenki látja, míg az építés munkája sokféle láthatatlan terv szerint folyik. Az egyházaknak e téren végzett munkája közismert; e munka értékeléséről, mint minden józanon gondolkozó ember számára tanúságos példát, leköszöljük itt egy, az építésre szintén hivatott egyén (közismert *tanfelügyelő*) véleményét, aki egyik kis leányegyházunk iskolájában hivatalos látogatása alkalmával, mint „Általános útbaigazítások” a tanításra és az iskolai nevelésre vonatkozólag” a következőket adja: „A mai kor félig tudomá-

nyos, félig mythikus, ami a tudománynak a mythossal való harcának a következménye. A tudomány még eddig nem győzött, a mythos még nincs legyőzve. Ezen dualizmus befolyására figyelni kell, úgy a társadalmi, mint a pedagógiai életben. Valamely meggyőződés tudományos, valamely a vak hité. Az embernek nem lehet csupán hinni, hanem tanulmányoznia kell és kell, hogy legyen meggyőződése. Az erkölcsi készségnélküliség, határozatlanság és bizonytalanság és így a jellemtelenség megöli a tudományt, amelynek azután nem lehet... A tanítónak kötelessége hozzájárulni a tudományok népszerűsítéséhez, amelynek nagy jelentősége van az emberi nevelésre és a társadalomra". E „jeles” pedagógiai megállapításhoz kommentárt nem fűzünk, csupán csak annyit jegyzünk meg, hogy vajjon az ilyen utasítások nem beavalkozások-e a vallás ügyébe?

— **Berlinben**, fiatal emberek istentisztelet alatt behatoltak egy r. kath. templomba, hogy a vallás ellen tüntessenek. Adlershof-ban pedig egy prot. templomban volt hasonló eset. Berlinben és Krefeldben a szentélyeket vörösre festették egy éjjel. Berlinben a Megváltó templom üvegtábláit kövel verték be. Mindez mutatja, hogy a vallás ellenes vörös hullám, áttör Szovjetország határán is.

— **Angol és amerikai** archeologusok felügyelete alatt folyó ásatások során Urban, (Chaldea) Ábrahám szülővárosában négy templom maradványait tárták fel. Kettőnek építetője Rim Sin de Larsa monarcha, kétségkívül Ábrahám kortársa volt. A másik kettő későbbi, úgy vélik Nebukadnezár és Nabonedu korából való. A Rim Sin templomok a víz — és a tavasz istenének voltak szentelve és K. e. 1990 körül építették. Egyik templom alatt régebbi építkezés nyomaira is bukkantak.

— **M. Moseffi**, egy bañtu néger theologiai licenciátust tett Londonban, a theol fakultás előtt. Ez az első afrikai néger, aki protestáns lelkész képzést nyert.

— **A theosophia** és Mme Annie Besant prédikációja szerint Krishnamurtinak új Messiasnak kellett lenni. Ugyanő alkotta meg a „csillagrend” hívők csoportját, melynek a székhelye Hollandiában volt. Az új Messiasnak az emberiség megváltójává, nagy tanítójává kellett lenni. Mme Besant és Mr. Leadbeater egyik

papsegédjét gyermek kora óta gondosan készítették elő e rendeltetésre. De ime a múlt évben a „Nagy Mester” feloszlatta a „Csillagrendet”; és a legújabb amerikai hírek azt mondják, hogy mozik fog csinálni.

— **Oroszországban** 1929. év 10. első hónapjában 445 templomot, 59 zsinagógát, 38 mecsetet; nov. dec.-ben pedig 540 templomot, 63 zsinagógát és 18 mecsetet romboltak le. Több mint 1700 vallásellenes tüntetés volt Karácsony napján; 300 hivatalnokot ítéltek fegyver általi halálra vallási ügyek miatt, 90-t ki is végeztek; 36 haragnak kellett egy hónap alatt „hiábavaló zenebonájukat” beszűntetni.

— **Poroszországban** 14,000 francia református van, akik a Nanti Edictum visszavonásának áldozataitól származnak. Ezek a reformátusok németekké lettek s most fognak Synodusba alakulni.

— **Hoover**, az Egyesült Államok elnöke a következőket mondta a Bibliáról: Nincs még egy könyv, mely annyira változatos volna, mint a Biblia, sem olyan, mely annyira tele volna öszpontosított bölcsességgel. Vegyük akár a jogot, akár az üzletet, vagy erkölcsöt, vagy akár azt a látomást, mely a képzeletet irányítja, mikor az emberiség boldogságát célzó építő dolgok alkotásáról van szó, aki ezekben vezetést keres, bizvást a Bibliát nyithatja meg s lapjain világosságot talál. E könyv tanulmányozása a bibliakörökben olyan, mint egy továbbképző főiskola, az emberi tapasztalat leg gazdagabb könyvtárával. Mint nemzet, a könyvek-könyvének köszönhetjük nemzeti ideáljainkat és a nemzetet kifejező intézményeinket. Ezeknek megmaradása e könyv elveihez való ragaszkodáson nyugszik.

— **1929 december 19-én szentelték fel az Úr szent szolgálatára Bard Marcella kislányt.** Ez volt a genfi egyházban az első női lelkészszentelés. Januárban kórházi szolgálatra osztották be a már gyermekkorában „katedrában predikáló papnak” készülő, kiváló intelligenciával s bizonyosságtevő erővel rendelkező keresztyén leányt.

— **Az apologia új fajtáját** hozta be a francia kath. egyház. A rádió már nem elég. A beszélőfilm heti aktualitásai során egyszer csak megszólalt az új párizsi érsek, Verdier s be-

szélt a párizsi ezreknek, tizezreknek, mosolyogva a divatos témáról, a testvéri szeretet útján megvalósuló békéről. A rövid beszédet jó képpel, rossz képpel meghallgatták a párizsiak.

HIVATALOS RÉSZ

Református Konvent Lelkészi Elnökségétől,
Pozsony.

657/1930. sz. *Körlevél*. Valamennyi Főtisztletű Püspöki és Nagytisztletű Esperesi Hivatalnak! Az Országos Hivataltól nyert információk alapján tisztelettel hívom fel figyelmüket a lelkészi változások bejelentésénél szükséges következő eljárásokra: 1. Minden változást külön lapon kell bejelenteni, jelezve a „tárgy”-ban a lelkész nevét. 2. Ugy a régi, mint az új állomás nevét (szlovákul is) fel kell tüntetni, kiemelve, hogy mikor hagyta el az egyiket s mikor foglalta el az újabbat. Vigyázni kell különösen arra, hogy a két dátum között csak egy nap legyen, nehogy másképp a szolgálati idő megszakítására s így új szolgálati évek számítására adjon alkalmat, mert ezért mindig a bejelentést végző egyházi hatóság a felelős. Az állás elfoglalása a lelkésznek az új állomásán való megjelenésétől s nem pedig a beiktatásától datálódik. 3. Jelenteni kell szintén, hogy az új lelkészi állomás díjlevelében s az előd által már beadott kongrua-vallomásban jelzett jövedelemben változás nem történt. 4. Ha a változás két kerületre szól, mindakettő tartozik azt bejelenteni. 5. Az előd neve szintén jelentendő. Szeretettel keresztyén szolgáljuk: Pozsony, 1930. VI. 2. *Balogh Elemér* püspök, konventi lelk. elnök.

Reform. keresztyén püspöki hivataltól, Pozsony.

655/1930. szám. *Körlevél*. Valamennyi Ntű. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Az Országos Hivatal 76.491/1930—6. számú átirata alapján közlöm, hogy a kongruaívek és mellékleteik a pénzügyminiszt. 1928. XII. 18-án kelt 122.205/ai 28/V—16 sz. rendelete szerint—ha „kongrua ügyben bélyegmentes” felírásuak—bélyeg és hivatali illetékmentesek. De szabályszerűen kell minden olyan beadványt felbélyegezni, melyek a 124/1928. számú kormányrendelet vagy a fenti pénzügy. rendelet értelmében nem bélyegmentesek. Így bélyeggel kell ellátni: a fellebbezéseket, a rendkívüli fuvarátalány iránti kérvényeket. Hasonlóképp a 124/1928. sz. kormányrendelet 154. § és 174. §-a értelmében benyújtott és az esetleges kegyelmi kérvényeket. Pozsony, 1930. V. 31.

674/1930. szám. *Körlevél*. Valamennyi Nagytisztletű Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Miheztartás végett közlöm, hogy a neveltetési járulék iránt beadott kérvényekhez, megfelelő alkalmakkor, melléklendő (másolatban) a bizonyítvány vagy az elért eredményről tanuskodó hivatalos igazolvány. Évek ismétlésénél — tehát sikertelen tanulás esetén — a neveltetési járulék megszűnik. Pozsony, 1930. VI. 2.

675/1930. szám. *Körlevél*. Valamennyi Főtisztletű Püspöki, Nagytisztletű Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! A kongrua megállapításáról a lelkészi hivatalok értesítést kapnak. Kifogás esetén a kongrua végleges elintézése ellen beadott fellebbezések eljárásában a következők veendő figyelembe: Fellebbezéshez csatolni kell 1. Végzés (vyměr) 2. Kongrua bevallás (fassia). 3. Fizetési meghagyás (platobný poukaz). A fellebbezésre 8.—Kč. bélyeg, a végzésre és a fizetési meghagyásra 1—1 Kč. és az almellékletekre 2 ivenként 1.—Kč. bélyeg ragasztandó. Kivéve a fellebbezés bélyegét. (8.—Kč.) valamennyi a „popis” első lapjára ragasztandó. Az így felszerelt fellebbezés 15 nap alatt az Országos Hivatalba küldendő. Hogy a határidő betartható legyen, a fellebbezés nem a szokásos szolgálati uton megy, hanem egyenesen az Országos Hivatalba küldendő. Az Országos Hivataltól letett fellebbezések ügyében a püspöki hivatalok a 124/1928. sz. kormányrendelet 124. §. 4. kikezdése, illetve a 112. §. 3. kikezdése szerint járnak el. Szeretettel keresztyén szolgáljuk: Pozsony, 1930. VI. 2.

Balogh Elemér
püspök,
konventi lelk. elnök.

Pályázat. A szalóczi (Gömör m.) ref. egyház presbyteriuma az orgonista-kántor-tanító állásra pályázatot hirdet. Javadalom: megfelelő lakás, melléképületekkel, 1/4 telek jó minőségű szántó és rét, 10 mm. vegyes termény a hivatól, 12 m. tűzifa beszállítva, 100 kor. az egyház pénztárából, stóla s megfelelő államsegély. Kötelessége: az osztatlan iskola vezetése, kántori teendők végzése, énekkar vezetése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Tannyelv magyar. Pályázhatnak állampolgársággal s az előirt törvényes képesítéssel bíró ref. vallású férfi tanítók. Pályázati határidő junius 30. Az állás 1930. szept. 1. foglalandó el. Pályázati kérvények a szalóczi ref. lelkészi hivatalhoz (up. Berzete) küldendők.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviseltele.

Központi Iroda:

POZSONY,
 Grössling ucca 34.

az Intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítás Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolezy Lajos urt és papi szabó
Ungvár, Radváni ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

HALTENBERGER
KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

886

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárno

Elektro - Rádio

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek

— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Kongvent*, A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno feditelstvim pošt. a teleg. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Verké
Kapušany“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A református diákság

evangélizálásánál alig van ma fontosabb feladata egyetemes egyházunknak. Sokan tették már panasz tárgyává lapunk hasábjain is azokat a hiányokat, a melyek a középiskolai vallásoktatás és nevelés terén mutatkoznak, a melyeknek oka részint az államváltozás által teremtetett új helyzet adottságaiban, részint egyházunk anyagi eszközeinek elégtelenségében keresendő. Szomorú tény az, hogy a ref. középiskolai tanulóknak tekintélyes százaléka nő fel megfelelő lelki vezetés és irányítás nélkül. Sokakat közülök nyelvben és gondolkozásban teljesen idegen környezet vesz körül nyolc éven át s így aztán a megfelelő vallásoktatás és lelki gondozás hiányában, hitünk igazságainak, egyházunk multjának ismerete nélkül, kálvinista öntudatuk teljes elhalványulásával kerülnek a teljesen idegen nyelvű és szellemű főiskolákba.

Nem lehet aztán csodálni, ha a hitbeli öntudat és vallásos meggyőződés hiányában hamar áldozataivá lesznek az egyház- és vallásellenes irányzatoknak. Persze már a középiskolából magukkal viszik a mételey csiréit, ha olyan szerencsétlenek voltak, hogy egy-egy felekezetenélküli, vagy éppen atheista tanár lelki hatását nem volt, aki ellensúlyozza náluk.

Gondoljuk csak el: micsoda mérhetetlen kár származik abból egyházunkra nézve, ha a jövő református intelligenciája így nő fel és kerül ki az életbe? Már ma is ott tartunk, hogy sok helyen igen nehéz megfelelő világi vezetőket állítani az őrhelyekre a magyar református intelligencia nagymérvű megfogyatkozása miatt: hát mi lesz akkor, ha azokat is elveszítjük, akiknek a vér és a lélek szerint a miénknek kellene lenniök s akik mégis saját indolenciánk miatt, ha formálisan talán nem is, de lélekben

teljesen eltávolodnak az anyaszentegyháztól?

A katolikus egyház felismerte az e tekintetben őt is fenyegető veszedelmet s amíg egyfelől kedvezőbb anyagi és helyzeti erőinek birtokában kiváló gondot fordít a középiskolás ifjuság vallásos nevelésére, másfelől a főiskolákon vallásos egyesületekbe tömöríti a katolikus egyetemi ifjuságot, hogy egy, az egyház érdekeiért harcolni is kész, lelkes gárdát állítson az ultramontán törekvések szolgálatába.

Nekünk természetesen sokkal nehezebb a helyzetünk, azonban ifjuságunk evangélizálása s hitbeli öntudatosítása tekintetében nekünk sem szabad a nemtörődömség kényelmes álláspontjára helyezkednünk. Egyelőre — addig, amíg egyetemes egyházunk helyzete nem javul — legalább annyit meg kell tennünk, amennyit logyatékos eszközeink és erőink birtokában megtehetünk.

Református diákságunk gondozása tekintetében tulajdonképen csak azóta történt valami, amióta a losonci theol. szeminárium megnyílt. Ennek az intézetnek kiváló vezetője, aki az egyetemes egyház belmissziói bizottságának is előadója, még 1926-ban megkezdte a református diákkonferenciák megrendezését s e hónapban immár ötödször jön össze a ref. diákság, hogy hitében, öntudatában erősödjék s foglalkozzék azokkal a problémákkal, amelyek életével, helyzetével vonatkozásban vannak.

Nincs szándékunkban ezuttal részletesebben foglalkozni azokkal a kifogásokkal, a melyek az eddig megtartott ref. diákkonferenciákkal szemben elhangzottak. Azokhoz, akik a konferenciákat általában kárhóztatják: nincs semmi szavunk. Az eddigi eredmények teljesen elégendők arra, hogy végre elhallgattassák a rossz-

indulatu, féltékenység sugallta kritikát. Mégis jóakarattal azt ajánljuk nekik, hogy nézzenek egy kissé túl paróchiájuk rácsos kapuján s figyeljék meg legalább az erdélyi, jugoszláviai, magyarországi reformátusok életét, ha már a távolabbi nyugatra tekinteni nem akarnak.

De nem szállunk vitába annak a két szélsőséges álláspontnak képviselőivel sem, akik az elmúlt években lezajlott ref. diákkonferenciákat megkritizálták. Aki túl dogmatikusnak és egyházi jellegűnek találta az eddigi konferenciákat: az nyugodtan jöhet az ötödikre, ahol egyházunk kiváló világi férfaitól hallhat majd a tudományos teológiától mentes, gyakorlati irányú előadásokat. Aki pedig azért húzódott vissza, mert a *hitetlen* diáksággal nem akar konferenciázni, az vegye revízió alá álláspontját s azért jöjjön el, hogy a hitetleneket megtérítse és saját erős hitével építse a hitben gyengéket.

Azok, akik inkább szeretnek cselekedni, mint kritizálni: ott lesznek a rozsnyói diákkonferencián s szeretettel várják oda a *tanulni és épülni vágyó református diákokat.* (Ms.)

Gondolatok a kálvinista egyház életéről.

Irtá: dr. Kenessey Kálmán, Ógyalla.

(Folytatás és vége.)

„Ahol a mai magyar reformátusok között igazi életteremtő hatalma nyilvánul meg a *reformáció evangéliumának*, akár egyének, akár kisebb-nagyobb társaságok, közösségek életében: ott 10 eset közül 8–9-ben ennek, a valamikor nagyon lenézett vagy ignorált pietista kálvinizmusnak hatásaival van dolgunk”—állapítja meg *Révész Imre.*

Az 1910. évi áprilisi Egyet. Konvent elhatározza — „a párizsi határozat alapján” —

1. „Minden elemi népiskola mellé ifjusági egyesület szervezendő. (YMCA)

2. A *protestáns szellemből kifolyólag ezen egyesületek minden felekezeti színezet mellőzésével* szerveztessenek.” Idáig vitt a nagy liberalizmus, amely kifejlődött a liberális kormányokkal való alkotmány-harc között.

A magyar kálvinista egyház belső története összehasonlítva a külföldi egyházak belső történetével, a következő párhuzamot adja: a német pietizmus: a magyar racionalizmussal esik egybe időben, míg a XIX. sz. második felében a külföldi (német, angol, amerikai) egyháztársadalmi munka kiépítése és a magyar alkotmány-harc.

De!—ideig-óráig való szellemi vagy egyházpolitikai áramlatok közepette is— nem feledkeztek meg arról, hogy a kálvinizmus nem *csak* liberalizmus vagy konzervativizmus, nem csak egy-

házpolitika vagy néperkölcös és népszokás, hanem *vallás.*

11. *A belmisszió nem egyéb, mint belföldi külmiszió; munkásaitól azt várjuk, amit a hittérítőtől.*

A „szabad” belmissziói munka folyamán sok minden megszivlelésre való dolog tudódott ki. (A magyar kálvinista egyházban „szabad” belmisszióról *ma* már anakronizmus beszélni!) A hiveink, egyháztagjaink lelki élete kielégítésre vágyakozott (és vágyakozik); az egyháztagok *aktív* tagjai akarnak lenni az egyháznak, öntudatos és öntudatosan vezetett munkát akarnak végezni, mert az egyház nem hogy kimerítette, hanem quasi érintetlenül hagyta a hivek, a hűségesek lelki és anyagi áldozatkészségét. A hivek az egyházat, mint szociális intézményt, a felelősségérzet és szeretet alapján: a szeretetmunkásság révén is vezető szerepben szeretnék látni és segítségére siettek az egyházaknak. A szent elégtelenség és munkavágy mind erőteljesebben terjedt, úgyhogy átragadt a jogi és anyagi küzdelmekben forgolódo „hivatalosakra” is.

A kálvinizmus csodás élet- és életformáló erejét az bizonyítja legjobban és leghatalmasabban, hogy a hivatalos egyházat a *hivék* serege akarja *élő egyházzá* átalakítani!

Jobban és jobban áthatja a kálvinista egyház tagjait az a gondolat, hogy minden igazi kálvinista: apostol is egyben! És ezek hirdetik, hogy az egyház nem idegszanatórium, ahová egykis üdülésre beléphet az ember, hanem itt küzdeni, dolgozni és akarni kell egész lélekkel, mert lehetetlen, hogy Isten megcsalja az embert.

Küzdeni az istentagadókért és utálatos közhölyösekért — és ellen. *Dolgozni* az egyházért, mert a kálvinizmus a hétköznapiok vallása. Nemcsak vasárnapi ünneplőben vagyok kálvinista, hanem a mindennap kötelességteljesítésében első sorban. Az ünnep egy pillanatnyi megálló a hálaadásra, de könyörgés a további erőre!

Akarni kell az egyházért élni. *Nincs itt semmi más, csak szeretni kell dolgozni, vidámnak lenni és építeni.*

Az egész belmissziónak ez a *mottója.*

12. *A logikátlan kifogások csak látszólag igazak.* Nemrégén a R. E. és I. hasábjain láttam egy cikk napvilágot, mely szerint a belmissziói munkával nem *lehet tömegakciót* kezdeni, minden egyénnel *személyesen* kell foglalkozni. (Kifogás a *konferenciák* ellen, de „a >belmissziói irányról, < mint fő és egyedül helyes egyházmegmentő hatalomról beszélni: egyenlő 400 éves multunk megtagadásával. Eddig az *Igehirdetés* volt a fő.” (Galambos Z.) De a szószéki igehirdetés „tömeg akció”-nak tekinthető s így nem missziói tevékenység, viszont az egyéni pastoráció nem kálvinista dolog.

Nos! itt van egy emberöltő vitájának kvintesszenciája, hogy mi is legyen a belmisszió.

Hála Istennek, a vita már lezáródott és az „elvi ellentétek” megszűntek, csak itt-ott üti fel fejét egy-egy „aggódó” megjegyzés, legtöbbször azért, mert a sajnált munka lesajnálása látszólagos érdeklődést mutat. Nem elég csak az Igehirdetés, de nem elég csak az egyéni pastoraáció. Az egyéni pastoraáció helye és ideje a vallásóra, a biblia iskola, az ágendára készülés, a szeretetmunkákat megbeszélő órák stb. Az Igehirdetés summázója mindezeknek: a Lélek felszáll Istenhez s megül minden egyes hallgató lelkén!

A „belmisszió” regenerálódási folyamat és teljesen feleslegessé lesz, mihelyt egészséges lesz a gyülekezeti élet. Azelőtt a kathedráról elért a lelkész igehirdetése mindenkihez; most a lelkek után kell futni, — valóságos hittérítési munkával, — hogy megint a templom legyen az a lelkikohó, ahonnan kikerülnek a kálvinista jellemek. A hittérítői munkában is centrum az Igehirdetés. A „Semper reformari debet” a multon okulva (de azt nem megtagadva!) a jelennek él, hogy a jövőt biztosítsa.

Aki 400 éves multunk megtagadásának hangzatos frázisával vádolja a kálvinista, magyar egyház belmissziói mozgalmát, — amelyben semmi külföldieskedés, semmi pietisztikus vonás ma és nálunk már nincsen — az szélmalom harcot viv képzelt „szellemek” ellen. Vagy talán Szász Károlytól — Ravasz Lászlóig minden belmissziós püspök multtagadó volt és sutba dobta az Igehirdetést?! — hogy Szász Domokosról ne is szóljak, aki új theológiát alapított Kolozsváron, hogy megszűnjék Erdélyben a nagy-enyedi racionális theologiai világnézet! — És elhívta igazgatónak azt a Kenessey Bélát, aki egész életében csak misszionárius akart és tudott lenni!

A külföldieskedéssel vádaskodóknak feljegyzem ezt a két adatot! A zilahi ref. kollégiumban 1791 óta évenként kétszer kiosztják a tanulóknak külön az urvacsorát, amelyen a tanári kar is részt vesz. A külföld protestáns iskolái közel egy századdal később kezdték pietisztikus hatásra behozni szokásba! A kolozsvári ref. kollégiumban a kollégium főigazgató-egyházi gondnoka: a Farkas-utcai templom parókus lelkészé tart a kurátoroknak, presbitereknek és a legelső iskolások számára vasárnap d. e. káté- és bibliamagyarázatot, a felsősztályosoknak a vallásnár, míg a kis diákoknak és elemi iskolásoknak theologusok tartanak vasárnap délután káté-és biblia iskolát! — a XIX. század első harmadában — éppen 100 esztendővel ezelőtt. A diákok nem „világiasod”-hattak el! Az „erdélyi szellem” azért produktív, mert kálvinista!

A magyar kálvinizmus mindig volt olyan szellemerős, hogy önálló fejlődésre képesnek mutatkozott és megtalálta az életlehetőségek is mindig azt a formáját, amely produktivitást jelentett, ha az a produktivitas néha-néha csak

mint konzerváló erő jelentkezett. Amit meg tudok tartani, arra alkalmas pillanatban építeni is tudok, — hányszor volt az egyházunknak életgondolata ez az optimizmus. A legnagyobb optimizmus a legsötétebb, legkétségbeejtőbb időkben. De az építés mindig bekövetkezett! Sokszor csak téglánként, sokszor egész utcasoronként! Mert a mélybe elrejtőzött szellemi erőhöz kevés kell, hogy hatóképessége növekedjék s kicsi impulzus, hogy aktivitása életre keljen!

13., *Ideáalom a független, szabad és szent kálvinista egyház!*

Ideáalom a hittérítő, misszionárius pap, az öntudatosan hívő, a bizonyágtévő vezér, akinek azért van hatalma, mert megbízatása van; azért szolgál mindeneiket, mert maga találkozott egyszer, de örökre a Mindenek Úrával! Ember, mert meglátta a Keresztfán függő Embert és véreben tisztára megmosakodott. És azóta kénytelen Róla vallást tenni!

Ideáalom az Egyért és az együtt élő gyülekezet, ahol egy parancs van: „Szeressétek egymást” és éppenezért „egymás terhét hordozzátok”.

Megismerésem szerint erre törekszik és erre törekedett a magyar-kálvinista egyház, annál erőteljesebben és annál jobban, minél gonoszabbak voltak az idők!

Életünk örökös harc! Ma még e világ uralkodik mirajtunk, mert mi még nem tudunk eléggé uralkodni önmagunkon...

Pedig Krisztus egész életünkön át keres minket és csak azért nem áldhat meg, mert mi nem engedjük...

Ha pedig Ő megáldott minket, uralkodunk az egész teremtett világon!

Egyházi életünk további aktivitásához Krisztus áldásának impulsiója kell!

Álmatlan éjszakák vigiliáján ezért a kegyelemért imádkozzunk!

Az 1926. évi 104-es törvény. *)

Azt hisszük, tuzás nélkül megkockáztatható annak kijelentése, hogy a közelmúlt eseményei közül, — értve alatta az állami törvényalkotást, — egyházunkra, illetve iskoláinkra nézve semmi sem bir nagyobb fontossággal, mint a fentidézett törvény. És itt elsősorban nem a szubjektív vonatkozásokra gondolunk, nem arra a tagadhatatlanul előnyös szempontokra, melyek tanítóink emberséges anyagi ellátása következtében egyházunkra és iskoláinkra hárulnak, hanem arra a közjogi helyzetre, amelybe a törvény következtében jutottunk.

*) Részben felvilágosítás az „Igazgatói pótlék” című problémára.

Kevés hely van, ahol panaszok ne hangzottak volna el a törvénnyel kapcsolatban. Illetékes fórumaink is foglalkoztak vele bőségesen. Mindezek dacára állitható, hogy *egyházi közvéleményünk nagy általánosságban nincs tisztában a törvény nagy, mondhatni óriási horderejével.* Ezt bizonyítja az a körülmény is, hogy leginkább egy, a törvénynek igazán csekély-jelentőségű intézkedése, az u. n. igazgatói-pótlék ellen történtek csak felszólamlások, de az igazi, autonómiánkat veszélyeztető, iskoláink létét alapjában megrázó, mondhatni:—a fejünk felett lógó Damoklesz kardot, . . . vajmi kevesen vesznek észre. Pedig: „*a törvény nem ismerése senkit sem mentesít annak következményei alól!*”

Az 1926. évi 104-es törvény mindenki által hozzáférhető (lásd: Gasparik: tanügyi tanácsadó.) Sokan ismerik, de tán nem eléggé. Ugyanis a törvény legkényesebb pontjáról, a 45. §-ról nem igen hallottunk beszélni. Pedig ez képezi az egész törvény gerincét.

A 45. § így hangzik: „*A jelen törvény végrehajtásával járó költségeket az eddigi fentartók viselik.*”

Ez az a reánk nézve hatásaiban és következményeiben még csak fel sem mérhető rendelkezés, amelyen minden áll vagy bukik! Ez a törvényes jogalap, ez az a fegyver, amivel szemben minden védelmi eszközünk kihull kezünkéből. S ez az a pont, amely ellen a legerélyesebben kellett volna tiltakozni! . . .

Régi módszer, hogy: „*rólunk de . . . nélkülünk.*” Ez alkalmaztatott most is. Az iskolafentartók megkérdezése nélkül, de az iskolafentartók terhére és számlájára intézkedett a törvény.

És itt tegyünk egy kis kitérést.

A törvény eredetileg kizárólag csak az állami iskolák tanszemélyzete számára készült. Az eredeti tervezetben az 1. §-ban csak az 1. pont szerepelt s a 45. §-ban „*az eddigi fentartók*” kifejezés helyett „*az állam*” megjelölés szerepelt. Csak a parlamenti tárgyalás végén szurták be méltányossági szempontból az 1. §-ba a 2. pontot, amely a törvényt a nem állami tanítóságra is kiterjesztette, de — nehogy az állam minden ellenszolgáltatás nélkül lekösse magát, — a 45. §-ból az „*állam*” szó töröltetett és helyébe az „*az eddigi fentartók*” kerültek, mint a terhek viselői. S ennek lett következménye, hogy amit egyik oldalon kaptunk, azzal a másik oldalon megterheltek. Mert tanítóinknak biztosította a törvény az állami tanítókkal való egyenlő javadalmazást, de ennek ódiumát nem vállalta magára az állam, hanem azt az iskolafentartókra háritotta.

A mai helyzet ugyanis a következő.

Tanítóinknak fizetése törvényileg biztosítva van. Ezen fizetést azonban a törvény szerint senki mástól nem követelhetik, mint iskolájuk fentartójától. S ha tanítóink fizetésüket valami

okból meg nem kapnák, törvényadta joguknál fogva felléphetnek iskolafentartóikkal szemben és feltétlen el is marasztalnák az iskolafentartókat a fizetési összeg teljes erejéig. (Ezért volt kénytelen elrendelni Egyetemes Konventünk is az igazgatói-pótlékok kilizetését.)

Hátra van még annak megvilágítása, miért kapják tanítóink a 104-es törvényben biztosított fizetésüket most mégis az államtól? A kevésbé tájékozottak előtt a mai helyzet paradoxonnak látszik és nem nyújt kellő indokot arra, hogy a törvény intézkedéseit sötét színekben lássuk.

Sajnos, a látszat csal! A mai, kedvezőnek vélt helyzet a maga valóságában nagyon szomorú! Sokkal szomorubb, sőt kétségbeejtőbb, mint maga a törvényből kisugárzó rideg valóság. Mert a törvény által teremtett helyzet súlyos, de ismert és mérlegelhető feladat elé állít; a *mai állapot azonban a bizonytalanság feneketlen örvényében tart s észrevétlenül, de folytonosan gyengít, hogy azután mindenestől megemésztesünk!*

A dolog magyarázata a következő:

Mikor a törvény végrehajtása megkezdődött, észre kellett venni, hogy nem volt tökéletes a törvényalkotás munkája. Mert a fedezet kérdésénél, — igaz, hogy a törvény világosan kimondja, hogy azok az iskolafentartókat terhelik, — teljesen figyelmen kívül maradt az a körülmény, hogy a hitfelekezeti iskolák fentartásánál bizonyos kötelezettségek, előbbi, érvényüket nem vesztett törvények alapján az államot is illetik. *A törvény keretén belül meg kellett volna pontosan jelölni azt az arányt, hogy a változott viszonyoknál fogva a hitfelekezeti iskolák tanerőinek javadalmazásánál milyen rész terheli a fentartókat és mennyi az, amit az állam vállal magára.* De ez nem történt meg.

Törvényhozásilag nem lehetett a kérdéssel újra foglalkozni, mert ezzel kapcsolatban nagyon sok kényes és bonyolult ügyek is szőnyegre kerültek volna, melyek elintézésénél valószínűleg sok akadállyal kellett volna megküzdeni, tehát a könnyebb, adminisztrációs elintézéshez fordultak. Annyival inkább megtehették ezt, mivel az állam részéről anyagi nehézségek nem állottak fenn s csak a közjogi helyzet rendezetlensége volt az akadálya a törvény hibátlan megalkotásának.

Tehát a következő megoldás történt: Az isk. és nemzetmüv. minisztérium rendeletileg utasítja hatóságait, (rendesen évről-évre), hogy a 104-es törvény szerinti fizetéstöbbletet a nem állami iskolák tanítóinak is utalványozzák ki, *de nem mint az államot terhelő, azaz kötelező törvényes államsegélyt, hanem mint előleget az iskolafentartók terhére és számlájára.*

Ez a megoldás az első pillanatban egy egyszerű mechanikai formulának látszik, lényegében azonban súlyos kockázatokat rejt magában . . . Először is: *az isk. minisztérium bármely pillá-*

natban beszüntetheti az összegek folyósítását, amikor is a fizetési kötelezettség teljesítése a törvény szerint, teljes egészében az iskolafentartókra hárul, hiszen az állam csak kölcsönöz, csak szivességet cselekszik. De ez volna talán a kisebbik baj. Sokkal nagyobb veszedelmet rejt magában az a helyzet, amely ebből az állapotból kifolyólag az állam és az iskolafentartók között kialakul. Mert *napról-napra több és több lesz az adósságunk az állammal szemben* és ki lehetünk téve annak az eshetőségnek is, hogy egy napon ezt halljuk: „adós, fizess!”... Igen, de miből? Fizetni nem tudunk... S a legrettenetesebb felelet következhetik erre: — Ha nincs pénzed, add ide az iskoládat!

Ne legyen senki se optimista ennél a kérdésnél. Ne akarja a helyzetet kedvezőbb színben látni, mint a milyennek a rideg §-ok és a száraz betűk mutatják. A törvény által teremtett lényeges helyzet ma ilyen, mint amilyenek itt elmondottuk.

Lehetne azonban egy megjegyzést tenni, nevezetesen, hogy a mostani állapot csak ideiglenes. A törvény 1. §-nak 2. pontja ugyanis így szól: A többi nyilvános nép- és polgári iskolák tanítósa fizetési és szolgálati viszonyait külön törvény fogja megfelelően rendezni. Ezen szabályozás megtörténteig a tanítósság ezen részére a jelen törvényben foglalt rendelkezések és az eddigi szolgálati előírások nyerne alkalmazást.”

A törvénynek ebből a pontjából azonban enyhítést kiolvasni nem lehet. Sőt ebben van a leghatározottabb megállapítása annak, hogy ez a törvény a nem állami iskolák tanszemélyzetére is vonatkozik. Érvényes a törvény tehát a mi tanítóinkra is mindaddig, amíg róluk a törvény majd másként nem intézkedik. Ami természetesen is, hogy tudniillik a törvényt csak törvénnyel lehet megváltoztatni. Ez a szakasz a törvény lényegén semmit sem változtat; legfeljebb annyi állapítható meg belőle a mi előnyünkre, hogy a törvényhozás elismeri a nem-állami iskolák rendezetlen közjogi helyzetét és kilátásba helyezi ennek törvényes rendezését. Azonban a törvény megalkotása óta lassan már ől esztendő mulik el és még hírért sem hallani, hogy a hitfelekezeti iskolák jogviszonyait törvényesen rendezni kívánják.

S itt szinte ösztönszerűleg adódik fel a kérdés: miért van ez a halogatás?... Amire csak egy felelet lehetséges: Az iskolafentartók nem sürgetik, vagy legalább is nem eléggé sürgetik a törvény megalkotását, az államhatalom szempontjából pedig a mai helyzet valószínűleg egészen tűrhető... És tessék felelni rá őszintén: kinek áll jobban érdekében, hogy a törvény mielőbb meglegyen, az államnak vagy a hitfelekezeteknek?

Azt hisszük, és félve gondolunk a lehetőségére, hogy *mennél később történik meg iskolá-*

ink helyzetének közjogi rendezése, ránk nézve az annál rosszabb lesz!

Érezhetjük mindnyájan, hogy a rendezetlenség nap-nap mellett mily súlyos teherként nehezedik reánk, nyomasztó bizonytalanságban tart s nemcsak kezünket köti meg, de kedvét szegi ügybuzgóságunknak is. Hiszen sokszor már azt sem tudjuk, miénk-e az iskolánk? És hova-tovább haladunk, az idő mindig újabb és újabb, ugyszólván befejezett helyzeteket terem, amelyeket azután visszacsinálni már bajos lesz! *A mi oldalunkon csak a veszteség, a teher és az adósság szaporodik s minden órával kevesbedik erőnk, mely hivatta volna iskoláinkat megvédeni!*

A bizonytalanság a legnagyobb veszedelmek szülőanyja. A bizonytalanságnak iskoláink felől való elhárítása mindig kívánatos volt, de sohasem volt olyan sürgős, mint a 104-es törvény életheléptelése óta!

(Folyt. köv.)

Problémáink.

Egy csodálatos eset folytán a fegyelmi bíraskodásra az egyházkerületi elnökség által egy másik egyházmegye fegyelmi bírósága soron kívül delegálandó, azzal a meghagyással, hogy időszaki bírósági ülésen sürgősen tárgyalja le, a legsürgősebben keresztülvitt vizsgálat után az ügyet. Mert kell, hogy a kérdéses egyházközség, illetve gyülekezet egy percig se legyen kétségben: mi hát a jog? Kell, hogy a gyülekezet elégtételt kapjon és a hívők bizonyosságot szerezzenek afelől, hogy csak a kötelezettségekben való állandó és folytonos részvétel és az egyházhhoz állandó tartozás adja meg a gyülekezeti tagsággal járó teljes részesedést a jogokban! Kell, hogy a lelkész is tisztán és mocsoktalanul álljon lelképásztói tekintélyében gyülekezete tagjai előtt. S evégből a hozandó ítélet jogerő után a szószékéről kihirdetessék. Ugyis oly kevés gyülekezetünkben vannak hasonnemű határozatok avagy határozatok arra, hogy aki saját nemén levő gyermekeit más vallásban nevelteti, az szintén kizáratik a hívők gyülekezetének járó jogokból és egyházi szolgálatásokból, holott a naponta ismétlődő gyermekátengedések szomorú statisztikája egyenesen parancsolja, hogy oly intézkedéseket tegyünk, amelyekkel kétségbevonhatatlanul tudomására adjuk hitben gyengébb feleinknek, hogy református anyaszentegyházunk semmivel sem áll méltóságban és isteni hivatásában alantabb, mint más felekezetek, amelyek a legelriasztóbb módokon sujtják a hitűségben eltántorodottakat.

Ugyancsak magam teszek fegyelmi feljelentést és kérem a vizsgálat és tárgyalás sürgős megtartását egy állítólag most történt, oly eset-

ben, amikor egy másik felekezet lelkésze hasztalan látogatta a súlyos beteg, egyházához tartozó tagot és hasztalan kérlette magábaszállásra és arra, hogy halálos ágyán tegyen eleget egyháza parancsának és gyónjon és áldozzon meg, a beteg azonban hajthatatlan volt és elutasította a gondolatát is ennek, jóllehet lelkésze neki is, hozzájártartozóinak is megmondotta, hogy ebben az esetben nem fogja eltemetni, — és amikor a beteg meghalt, csakugyan meglagadta az eltemetést, lelkésze és ekkor... egy református lelkész temette el az illetőt. Ez az eset, amikor megbotrántoztatja az illető másik felekezet híveit, a református egyháztagok körében is visszatetszést kelt s alkalmas nemcsak arra, hogy azt a látszatot keltse, hogy a református lelkész a stólától kecsegtetve temette el a nem hívőt és ezzel saját egyháza híveiben is furcsa gondolatokat ébreszt, de a másik felekezet hívei szemében anyaszentegyházunk méltósága és hivatala iránt alkalmas igen lesújtó ítélet keltésére.

Mert szerintem, amikor református lelkésztestvéremet az elhalt hozzátartozói annak eltemetése iránt fölkeresték: kötelessége lett volna, ha kell, illetve egyenesen az illető más felekezetű illetékes lelkésztől megtudni: mért nem temeti el az a névszerint az ő egyházához tartozó egyént és ha a fenti tényállást kapta volna tájékoztatásul: a református lelkésznek is meg kellett volna tagadnia az eltemetést. Mert az anyaszentegyház védelmében, a hívők jogainak csorbítatlanságában nem lehet különbség lelkész és lelkész nézete között!

Egy világi tanácsbíró.

H I R E K

— **Halálozás.** *Tomory Lajos*, a rimasimonyi egyház tanítója május hó 22-én, hosszas betegeskedés után elhunyt 46 éves korában. Benne a ref. tanítói kar egyik legértékesebb tagját veszítette el egyházunk, aki egyházszeretetével, kiváló pedagógiai érzékével, nemes szívével áldásos nyomokat hagyott maga után azokban a gömői gyülekezetekben, a melyekben tiszte szerint munkálkodott. Temetése május hó 24-én folyt le, gyülekezetének igen nagy részvéte mellett. Koporsójánál Dusza János gömői esperes mondott imát s Zajdó László serkei lelkész hirdette az Igét. A kartársak nevében Boza Lajos serkei tanító bucsuzott el tőle. A kegyelem Istene vigasztalja meg kesergő szeretteit!

— **Rozsnyói diákkonferencia jun. 30, jul. 1.** Amint a Ref. Egyház és Iskola a legutóbbi számban hozta, az ötödik ref. diákkon-

ferencia Rozsnyón jun. 30 és jul. 1.-én folyik le. A konferenciára jelentkezni június 18 ig kell Kiss Gyula theol. seniornál, Losonc, Ref. Theologia. A konferenciára utazó diákok a csehszlovák áll. vasutaktól III. o. féláru utazási kedvezményt kapnak. 100 km.-en felül gyorsvonaton is. A jelentkezésnél azok, akik az utazási kedvezményre igényt tartanak, jelezzék az állomást, ahonnan Rozsnyóra utaznak és azt, ahova Rozsnyóról mennek; egyúttal a féljegy váltására jogosító igazolványért 2'50 KČ-t küldjenek. Utazáskor a diákigazolvány felmutatandó.

— **A modori evang. egyházkerületi internátussal** egybekötött polgári leányiskolába és az egyéves továbbképző tanfolyamra az 1930/31 tanévre felvesznek növendékeket. A magyarajku leányoknak jó alkalom nyílik a szlovák nyelv elsajátítására. Közelebbit az igazgatóság. Modor ž. XV.

— **Uj theol. doktor.** *Zsiros József*, a sárospataki theol. akadémia h. tanára f. hó 6-án a debreceni tudományegyetem theol. fakultásán doktori vizsgálatot tett az ó-szövetségi tudományszakból.

— **A rozsnyói Ref. Egyház** június hó 1-én nagyszabású vallásos estélyt tartott, melyen mint a gyülekezet meghívott vendégei, Sörös Béla theol. igazgató és Dr. Magda Sándor theol. előadó működtek közre kimagasló, építő beszédekkel. Előbbi Jézus főpapi imádsága alapján (Ján. 17.) megragadó predikációban tárta a figyelmes hallgatóság elé azt az igazságot, hogy az imádság védő, lélektisztító, megtartó és örök-életre nevelő hatalom az Isten kezében s különösképen az értünk imádkozó, az Atyánál érdekünkben közbenjáró Jézus az, Aki helyreállít és megszentel bennünket. Dr. Magda Sándor tartalmas előadásában a ker. társadalom és család válságáról s ezzel kapcsolatban a családi élet fejlődéséről beszélt a történelem egyes korszakainak tükrében, végül rámutatott a férfi és nő együttélésének legszentebb, legmagasabb méltóságra emelő formájára: az evangéliumi keresztyén családi életre, mely Krisztus lelkétől vezetettve a szereteten, lemondáson és önfeláldozáson épül fel s a mely egyedül képes megváltani a pusztulásra ítélt ker. társadalmat. A rendkívüli építő hatást kiváltó beszédeken kívül a vallásos ünnepély még teljesebb sikerét nagyban szolgálták, szép-

ségeit meggyarapították a kitünő előadási modorban elhangzott szavaltok, szolo-, duo- és karénekek. Szavaltak: Füleky Sári, Körössy Magda, Szőke Klára és Penger Kató. A duó-éneket ifj. Penger Andrásné és Czibula Irén adták elő. A szolot Bellágh Barna s.-lelkész énekelte. A 12 számból álló, feledhetetlenül szép, lélekemelő ünnepséget Szőke István helybeli lelkész, theol. előadónak a vendégek értékes szolgálataért mondott köszönő szavai és a 118. dicséret himnusi akkordjai fejezték be. Ez a drága alkalom is csak azt a jól eső tudatot telte még erősebbé a mi sziveinkben, hogy a rozsnói gyülekezet *akar* és immár *tud* is élni Isten Lelkének mindenekre elégséges ereje által. (B.)

— **Világkonferencia Berlinben.** A keresztény szövetségek (Christian Endeavor) augusztus 5—11-ig Berlinben tartják nyolcadik világkonferenciájukat. E célra egy 10.000 hallgatót befogadó kiállítási termet és a 15.000 hallgatót befogadó sportpalotát bérelte ki a rendezőség. A világ minden számottevő országa képviselve lesz. A gyűléseket angol és német nyelven tartják. Óriási ünnepélyek teszik feledhetlenné a résztvevők számára ezt a nagy alkalmat, mely talán ennyire a közelben, évtizedekig sem fog megisméltódni. A részvétel Budapesttől számított utiköltséggel, szállással és étkezéssel együtt legfeljebb 150 pengőt tesz ki. Csak olyanok vehetnek részt, kik egyházi vagy egyesületi helmissziói munkákban valamiképpen részt vesznek, egyébként bármely protestáns felekezethez tartoznak is. Jelentkezések legkésőbb június 15-ig dr. vitéz Csia Sándor máv. igazgatósági főorvoshoz (Budapest, IX., Angyal-utca 7/a.), a mozgalom európai titkárához küldendők, ki a programról és a részvétel feltételeiről részletes tájékoztatást nyújt.

— **Református Leánykonferenciák:** A balatonszárszói református ifjusági konferencia-telepen a Soli Deo Gloria Szövetség rendezésében 3 leány-gyűlés lesz a nyáron: *Főiskolás leányoknak* június 21-től 29., 13 pengő, jelentkezési határidő június 16. *Középiszkolás leánydiákoknak* június 16—20, részvételi díj ugyancsak 13 pengő. Jelentkezési határidő július 11. *Leányok üdülő-tábora*, melyen leányok foglalkozásbeli különbség nélkül vehetnek részt, augusztus 5—10, kedd estétől hétfő reggelig, részvételi díj 20 pengő, jelentkezni lehet július 20-ig. A táborokban délelőtt bibliatanulmá-

nyozás és egy előadás van, az egész délután szabad: Fürdés, sport, játékok, meditáció, pihenés. Jelentkezni kell a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségében, Budapest, IX., Lónyai-utca 7. II. 28.

— **A Magyarországi Református Lelkésznék Országos Szövetsége** kimondotta, hogy előadások keretében és személyes érintkezések útján minden alkalmat megragad az egyke-rendszer terjedése ellen.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat a nyugdíjazás folytán megüresedett naprágyi (gömöri e. m.) véglegesített ref. organista-kántor tanítói állásra. Javadalom: 1., 3 szoba, előszoba, konyha, éléskamara, magtár helyiségekből álló modern lakás, istálló, csür, méhesből álló melléképületekkel, nagy gyümölcsös és veteményes kerttel. 2., 48 Hl. szemes élet, fele buza, fele rozs, 3., Szántó föld egy drbban 3 kat. hold 875 □-öl. 4., Rét egy drbban 1 kat. hold 1531 □-öl. 5., Tüzifa beszállítva 7 bécsi öl. 6., Munkaváltság 72 Kor. 7., Hivatalosan megállapított temetési stóla. A helyi javadalom az utolsó összeírás alkalmával 3980'45 Kor.-ra értékeltetett. 8., Államsegély, melyet az iskolafentartó kérni fog. Az iskola tanítási nyelve: magyar. Köteleesség: Az iskolas növendékek (I-VIII. o.) valláserkölcsi szellemben való nevelése, tanítása; organista-kántori teendők végzése, énekkar vezetése; egyháztársadalmi munkában való segédkezés; akadályoztatása esetén a lelkész helyettesítése. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, oklevéllel, nosztrifikációs vizsgával bíró, ref. vallású férfitanítók. A kellően felszerelt pályázati kérvények 1930. június 29-ig adandók be a lelkeszi hivatalhoz. A választás napja: 1930 július 13. A megválasztott tanító állását 1930. szeptember 1-én köteles elfoglalni. Naprád-Naprágy, p. Strkovec—Kövecses. *Ref. presbytérium.*

Pályázat. A marcellházai ref. Presbyterium, mint iskolaszék pályázatot hirdet II-od tanítói állásra, mely a múlt évben engedélyeztetett. A választás egyelőre csak 1931 június 30-ig érvényes, mivel még két éven át kérni kell az iskolabővítési engedélyt. A pályázat azért iratik ki, mert jelenleg az állást kisegítő-tanító tölti be. Javadalom: Évi 1200 Ké. készpénz, 240 Ké lakbér, 20 Ké kertpótlék. Államsegély kérvényezve lesz. Pályázati határidő 1930 július 20. Tanítási nyelv: magyar. Választás napja: 1930 július 20. Az állás akár tanítónővel, akár tanítóval töltetik be. A pályázatra felszerelt kérvények a Ref. Lelkeszi Hivatal Marcellháza, Pp.: Krátke Keszy címre küldendők be.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
és a
Phönix Életbiztosító Társaság
képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
Grössling ucca 34.
az intézet saját palotájában.

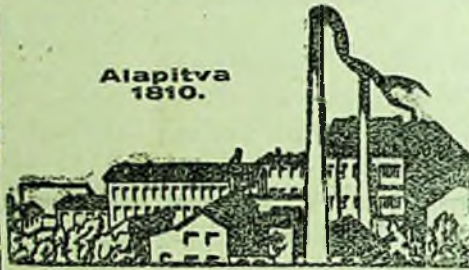
Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítás Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolczy Lajos
Ungvári, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, asztalára és katedrara való terítőket.

**HALTENBERGER
KASSA.**

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

886 "Kis Tükör" szerkesztősége
Jókai u. 18.

Komárom

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek

— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno feditelstvím pošt. a teleg. v Kočicích g 34,370/V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vefké
Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Iskolai év végén.

A napokban záródnak be az iskolák ajtajai. Tíz hónapi becsületes munka fáradalmi után tanároknak, tanítóknak, növendékeknek egyaránt jól megérdemelt pihenés jut osztályrészülr, hogy a nagyvakáció gondtalan örömeiben, nyugalmában felrisszülve új erőt gyűjthessenek az új iskolai év megújuló kötelességteljesítéséhez. Június vége, a vizsgák, aggodalmak, várakozások ideje, amelyek után a jutalmazás, a jól végzett munka nyomán kelő elégedettség érzése s az a boldog megelégedés következik, mely a „jó és hiv szolgál” jutalma szokott lenni, „aki a kevésen hívnék találtatott”.

Azaz, hogy így *kellene* lenni, de nem így van.

Most nem örömet kelt az elmuló napok tanúsága, hanem aggodalmat. Most nem érezzük azt a nyugodt örömet, amellyel máskor az iskolai évek vége töltött el: „hála Istennek, szerencsésen véget ért ez is”, mert most folytonosan *előre* kell gondolnunk, előre kell néznünk aggódó szívvel, kutató szemmel: mit hoz a jövő, az új iskolai év? Megmaradunk-e, élhetünk-e még abban is, vagy elvész, megsemmisül minden, amiben bízunk s a fejünk felett szálló *hollóserg* vonulása sohasem ér véget?

Mert úgy látszik, hogy megpróbáltatásaink Pandora szelencéje csak nem akar kiürülni. A magas kormány iskolapolitikája egymás után termi meg számunkra a meglepetéseket. Az előlegként kiutalt államsegélyek, az erőnk sokszorosán felülmuló iskolafejlesztési kötelezettség, az ideiglenesen rendszeresített tanerők, a mindnyomasztóbbá váló tanítóhiány s ennek következtében az átmenetileg alkalmazott rendkívüli kisegítő tanerők és az évek óta be nem tölthető tanítói állások nagy száma a tanügy

dolgával foglalkozók előtt egyáltalában nem festik rózsás színekkel a jövőt.

Azt látjuk, hogy céltudatos munka folyik ellenünk. A cél: iskoláink államosítása, helyesebben községiesítése és ez által a nemzetiségi és felekezeti jellegű közoktatás fokozatos el-sorvasztása és megszüntetése. Nem célunk párt-politikai szempontokból tárgyalni a kérdést, még csak azt sem akarjuk bíráló tárgyává tenni, hogy vajon jogosan és az emberiség, valamint az állam létérdeke szempontjából helyesen cselekszik-e a kormányhatalom, amikor ezt a célt megvalósítani törekszik. Csak azt a tényt akarjuk leszögezni, hogy amikor az iskolai minisztérium rendeleteiben foglalt intézkedéseivel erőszakosan felforgatja egyházunk egyetemének békeszerződésben megalapozott, törvényekkel biztosított sok évszázados jogait és iskolai autonómiánkat egyszerűen figyelmen kívül hagyja: nemcsak az iskolák szellemi irányításának jogát veszi ki teljesen a kezünkből és egyházi törvényeink iskolai ügyekre vonatkozó intézkedéseit teszi hovatovább illuzóriussá, hanem a közoktatás eddigi valláserkölcsei szellemével szemben is megüzenete és állandóan folytatja a könyörtelen harcot, sőt céltudatosan és kiszámítva egyszerűen lehetetlenné akarja tenni reánk nézve iskolafenntartói jogaink érvényesítését és gyakorlását.

Ez a nemzetiségi és vallásos világnézet megsemmisítését célzó törekvés anyagi és szellemi téren egyaránt folyik. Anyagi téren elháríthatatlan akadályokként szegénységünkre nézve megvalósíthatatlan feladatokat állítanak elibénk, melyeknek teljesítését a kormányrendeletek elengedhetetlen feltételként követelik meg. Az eddig egytanerős iskolát is csak nehezen fenntartó

egyházközségekől, mihelyt a tanulók létszáma csak egy párral is túlhaladja az „előírt, megengedett létszámot”, nemcsak új, modern iskola felépítését, az iskolák törvényszerű teljes felszerelését és további tanerő beállítását követelik meg, hanem külön „hivatalos helyiség” felépítését és berendezését is előírják. Szívesen elismerjük, hogy az efélék mind korszerű intézkedések, de viszont állítjuk, hogy így egyszerre, minden átmenet nélkül teljes egészében megvalósítva reánk nézve szükségtelen és még jó időre felesleges ujitások, amelyeknek azonnali megvalósítására vonatkozó elkötelezettségünk csak ürügy arra nézve, hogy ezen a címen megfosztassunk sok évszázados iskolafentartói jogunktól. De nem kívánjuk az alkalommal szó tárgyává tenni mindazt a sok sérelmet, amelyek az állam hivatalos nyelvét nem értő egyházi előjáróságainkra nézve e gyors egymásutánban megjelenő rendeletek nem ismeréséből erednek, azokra sem kívánunk kiterjeszkedni, melyek az egyházi hatóságokkal szemben semmi erőszakos cselekedettől vissza nem riadó tanfelügyelők (teljes tisztelet a kivételeknek) kormányrendeletekre hivatkozó, de igen sokszor törvényellenes intézkedéseiből származnak, amelyekkel szemben legtöbbször hiába kérjük és keressük a védelmet és jogorvoslatot. Csak egy dologra akarunk még rámutatni és nyomatékosan felhívjuk rá egyházhatóságaink figyelmét is. A napokban olvashattuk hátul, a napilap hireinek legutolsó hasábjain, hogy a pozsonyi tanítóképző magyar tagozatának első osztályát kormányrendelet értelmében a jövő tanévben már nem nyitják meg és minden erre vonatkozó további kérvényezés felesleges. Ez volt Szlovénzskón az egyetlen tanítóképző, melyen magyar tanítókat is képeztek ki. Felekezeti iskoláink katasztrófális tanítóhiányának enyhítésére tehát három év múlva már nem jön több magyar tanító!

Június vége van. A napokban bezáródnak az iskolák aajtajai, de pihenésre most nincs idő. A jövődőről gondoskodni kell. Nekünk magunknak kell gondoskodnunk. Kezdjünk már hozzá a *felekezeti tanítóképző felállítására* régóta vajudó kérdésének megvalósításához!

— vess —

Vallásnevelésünk főbb hibái.

Irta: Keresztury László reál. lelkész.

Az egyház *életsférájába* való bekebelezettség és benneélés meg azt jelenti, hogy a már érett egyháztagnak ismeri, éli és megérti az Isten törvényeit, a keresztyén erkölcsiséget; aktív résztvevője tud lenni az istentiszteleti, a culticus cselekményeknek; otthonérzi magát az egyház socialis milieujében; megérti és csatlakozik az egyház történelméhez; értékeli és szereti egyházát mint történelmi nagyságot,

érte küzd és fölötte örködik. Minderre pedig alapos erkölcsi és történelmi bevezetés képesít olyan korban, amikor a catechumenus már meglehetősen itélő és értékelő lelki képességgel bír.

Amikor mi a catechisatio céljával azt tűzzük ki, hogy a catechumenust vallásos nagykorúságra, lelki érettségre neveljük, membrum completummá tegyük, akkor ezt a nagykorúságot és érettséget nemcsak egyházi viszonylatban értjük és kívánjuk, mint fent hangsúlyoztuk, hanem pszichológiai értelemben is. „*Completo egyháztagnak*” kifejezés azt is magában foglalja, hogy az illető abban a milieuban, amelyben él, mint kiforrott személyiség lépjen föl, mint önálló lény, akiben Isten nagysága a maga egyéni módján tükröződik vissza. Itt hangsúlyozni kell az egyéni jellem-formálást, mert a cliché, a sjablone árnyék. Gondoskodni kell tehát arról, hogy a catechumenusokban az egyéni személyiség kifejlődésre jusson. E célból főleg a lelki erők harmonikus kifejlesztésére kell törekedni. A fentebb már említett vallásos ismeretek nyújtása mellett különösen súly helyezendő az akarati és a kedély- (érzelmi) világ nemesítésére. A vallásos nevelés tehát nem egyoldalú tetteöszttönzés. Ez utóbbi különösen a római katolikus catechéták által nagy előszeretettel művelt vallásosnevelési irányelv. Mi azonban őrizkedjünk az egyoldalúságtól, mert minden bizonytal a vallásos élet ellaposodásához és a külsőségek elhatalmasodásához vezet. A kedély-világ fejlesztésénél legfontosabb eszköz a példakép és lelkesítés. Az érdeklődés, a lelkesedés felköltése, valamint az ifjaknak arravezetése, hogy megtanulják szeretni az Ur szolgálását: a vallásosnevelés legfontosabb momentumai s nem kevesebb időt igényel, mint az intellectuális vallási nagykorúsítás. A pszichológiai momentumok amellet érvelnek, hogy a vallási megérettség ideje körülbelül egybeesik a polgári életben való nagykorúságra jutással, noha ezt egyesek egy-két esztendővel a 21. életév előtt is megközelítik már. Van, aki már a 18-19. életévében az érettségre, úgy vallási, mint egyéb tekintetben, eljut.

Aki aztán a catechisatio következtében teljes vallásos érettségre jutott s mint ilyen a nevelők és egyházi előjárók által érettnak nyilvánított, az az önálló egyháztagnak minden kötelességével és jogával rendelkezik is. Aki pedig ezt a nagykorúságot még nem érte el, az jogokkal nem rendelkezhetik s urvacsorához sem lenne bocsátható. Aki tehát érett s mint önálló egyháztagnak lép föl: az urvacsorával élhet, mert már tényleges résztvevője, Krisztus testének öntudatos tagja. Aki vallásilag nagykorúnak nyilvánított, annak legalább is olyan önállóságra kellett jutnia, hogy érzi, miszerint ő részese a Krisztusnak. Természetesen mindez nem jelenti azt, hogy a hitbizonyosság

legmagasabb fokára kellett jutnia, hanem hogy minden fogyatékosága mellett is öntudatosan tudjon választani mindenkor a Krisztus mellett, a világ ellen. Valakire ez nem áll, az korántsem membrum completum még, ilyené nem is nyilvánítható s az urvacsorában való részvételre nem is méltóztatható anélkül, hogy fel ne adjuk a kálvinizmus legmarkánsabb hitigazságait.

A confirmációs-rendszer elleni érveinket az elmondottak alapján a következőkben összegezzük.

1., E mellett a nevelési rendszer mellett minden igyekezetünk céltalan, mert a vallásos nagykorúsításhoz nincs elég időnk. 12-14 életévben teljes érettségről még csak szó sem lehet. Ebben a korban még mindenki a crisis előtt áll.

2., A confirmációs rendszert támogató érvek egymástól nagyon elütők és nagyon bizonytalanok. Nem világos, hogy ki confirmál és mi confirmáltatik. Nagyon rómaikatholikus ízű külsőség az egész.

3., Ha a confirmatio csak egy vizsgatétel utáni ünnepélyes actus, akkor üres szalma-cséplés csupán.

4., A confirmációs-rendszer sehogy sem egyeztetelhető össze az egyház fogalmával, mely szerint a gyülekezeti tagok gyermekei születésüknél fogva tagjai az egyháznak. Az anyaszentegyház a szövetség fundamentumára épített. Ezt látjuk már az ótestamentumi gyülekezet kebelében is. Ótestamentumi elgondolás szerint aki egy állam polgára, egy nemzet tagja: születésénél fogva tagja az államegyháznak is. Ez a szövetségszerű karakter még markánsabb jellemzője az újtestamentumi gyülekezetnek, mivel ez már nem korlátozódik egy népre, hanem internacionális. Csel. 2:39 szerint a keresztyének gyermekei születésüknél fogva tagjai az egyháznak. Ha ez igaz, akkor elvethető, az a nálunk is bevett német system, mely szerint a vallásos nevelés célja az egyház tagjaiul való felvétel. Aki már egyháztag, az nem vehető még egyszer fel. De akkor sem tüntetjük el a nehézséget, ha „megegyezés” szóval fordítjuk a confirmatiót. Ki erősít meg? A hitvalló? Ez nem lehet, hisz a vallásos nevelés subjectuma a lelkipásztor. Ha pedig a lelkipásztor erősít meg, akkor viszont egy ex opere operato ható, tetőtől-talpig róm. kath. kópiát kapunk.

5., Be kell vallanunk az igazságot, hogy ez az egész „kakukfiu” a protestantizmus elszintelenedésének korszakában csempésztett be, talán épen azért, hogy ezzel a nagy teherrel könnyebbédjék a lelkipásztori munka.

Világos tehát, hogy mivel a confirmatio sem nem sakramentum, sem pedig hitvallási irataink által a mai formájában nem követelt, sőt még nem is igazolható valami, amely hi-

tünk sarktételeit alássa s amely a magyar kálvinizmus elszintelenedésének, öntudatlan megaszaltságának, elvtelenségének s a kálvinista tömegek általános hittani tájékozatlanságának egyik legnagyobb bajtokozó forrása: mint catechetikai eszköz teljes egészében elvetendő s olyannal helyettesítendő, amely a hit-tani és pedagógiai követelményeknek megfelel s garantálja azt, hogy csakis vallásilag érett, nagykoru lelkeket bocsát az abszolút hitbizonyosságot föltételező uri szent vacsorához. Ne felejtjük el, hogy már a közeljövőben is csak úgy állhat meg anyaszentegyházunk a nagy szellemi áramlatok harcában, ha a kálvinizmus nemcsak traditio, hanem elv és élet lesz hiveink lelkében.

(Folyt. köv.)

Régi időkől.

Az Országos Nyugdíjintézet legősibb formájáról, az 1790/91-iki budai országos zsinat által létesített „Charitativa Cassa”-ról a Málcán 1798 nov. 20-án Liskav Sámuel „hites notárius” (em. főjegyző) által kiadott „Visitationális Instructio” a következő rendelkezéseket és felvilágosításokat tartalmazza:

... „A Charitativa Cassának is olyan Rubrikát készítsenek, mint az Agentiális Perceptiónak, egész árcus papirosra és abba jegyeztessék fel a Prédikátorral és rekognoscáltassák véle s a Curátorral mindazt, amit maga ad, mindazt, ami a Mesterre és az Eklésiára esik. Ezen Charitativa Cassáról ezeket kell megjegyezni és akiknek szükséges, értékre adni.

1., A Budai Synodus, amely ezt a Cassát felállította, azt akarja, hogy 100 forinttól semmit sem kell fizetni, százon felül pedig minden száz forinttól harmadfél forintot; és így minden forinttól 1 $\frac{1}{2}$ krt.

2., Ebben az új Prédikátorok nem kötelezettek fizetni két esztendeig.

3., E szerint tehát a Prédikátorok obtingentiája nem menne többre, hanem csak 18 Rfrtra és 1 $\frac{1}{2}$ krra. De a Ven. Superintendentia nemcsak megengedi, hogy a száz forintnál kevesebb jövedelemmel bíró Prédikátorok és Mesterek is fizessenek ebbe a Cassába, hanem ugyan kívánja is azt, ezen az okon: mivel többnyire az ilyenek lesznek objectumi idővel a Charitativa Cassának, éppen csak hogy azt meg nem akarja határozni, ki mennyit fizessen? De úgy tetszik, hogy ha ez meg nem határozódik, vagy majd semmi sem jön bé tőlük, vagy igen nagy inproportió lesz a Collectában. Jónak látszik azért, hogy minden 5 Rforinttól fizessenek 1 krt: így ebbe a Cassába a maguk jövedelmeknek csak három századrészt teszik le, jövendőbeli Securításokra azonban 100 forinttól 20 kr esik reájok...

4. A fizetésnek rendi ekképpen vagyon: a vetésnek, ha az Eklésia mivel a földet az őszinek 4 Rírra, a tavasznak 2 Rírra van téve köbli, ha maga mivel a Prédikátor, fél annyira. A széna, ha készen jó be, innen a Latorczán hat májásra, tul a Latorczán 3 májásra van téve; ha a Prédikátor, vagy Mester mivel a rétet, félannyira. Az életnek keresztje két vékára, egy köből buza két Rforintra, egy köből gabona 1 Rf 20 krara, egy köből tavaszi élet egyre másra 48 krara van becsülve. A fa és stóla számba nem megyen; a sódar, ahol van 7 krara, a csirke 3 krara van becsülve.

5. A mennyi esik ebből a pénzből a Prédikátorra, ugyan annyit tartozik az Eklésia is belé fizetni, amelly, ha az Egenciális perselyből ki-telik, jó, de, ha ki nem telik, a magáéból tartozik az Eklésia pótolni. Az honnan megtetszik.

6. hogy az Egenciális Perselyt az Agenciálistól mindenütt szorgalmasan meg kell különböztetni és az Agenciálist le kell pecsételni, az Egenciális pedig pecsét nélkül is maradhat...

Közli: — vess —

Könyvismertetés.

„Szébb Jövő”. (Brighter Future.) Szerencsésen megválasztott cím alatt életbe induló amerikai vallásos gyermek- és ifjúsági havi lapról van itt szó, melynek 4-ik lapszámánál a szerkesztők megelőlegülten írják: „... már közel 2000 előfizetőnk van”. Nemcsak átnéztem e folyóiratot, hanem a szónak teljes értelmében: *áttanulmányoztam*.

A 44 oldalas, képekkel illusztrált ez idei husvéti szám is Böszörményi M. István bridgeporti és Péter Antal newyorki ref. lelkész-szerkesztők tervszerű, céltudatos munkájáról tesz tanubizonyságot. Hiányát érezhették az amerikai magyar reformátusok egy ilyen irányú gyermek- és ifjúsági lapnak, mely nélkül minden belmissziójuk csak homokra épült várhoz hasonlíthatott s épp azért az egyházi élet intenzivebbé, öntudatosabbá és ingathatatlan alapúvá való felfokozására e jövőbe látó két lelkész, mindamelllett, hogy a nagy tözsde-pánik erősen megingatta a gazdag U. S. A. kiegyensúlyozott anyagi életét, megindította a „Szébb Jövő”-t, az ifjúságnak eme nélkülözhetetlen szellemi táplálékot nyújtó havi lapot. Ez egyházi lapnak életrevalóságát és szükségszerűségét élénken dokumentálja az a tény, hogy a 4-ik szám már mintegy 2000 ref. magyar ifjunak képezi lelkitáplálékát.

A lapnak beosztása élénk változatu, tanulmányos, nem unalmas és praktikus. Alap gondolata mindig a bibliai Krisztus, — „ki út, igazság és élet”, — minden sora az egyházé, ... minden igyekezete a lelkek üdvözülése. A szerkesztők nem elégszenek meg azzal, hogy

az ifju előfizetők csak elolvassák a lapot, mint ahogyan szokás az „ujssággal” elbánni, hanem hétről-hétre *leckéket* adnak föl s meditációkra serkentik, hogy ugymondjam „kényszerítik” az ifjakat. A szerkesztők a betű által az ifjak lelkivezetőivé válnak. Mindig egyházas komolysággal nézik a fiatalágot s e komolyság hűséges egyházszereletté fokozza fel az értékelt fiatalág lelki érzelmeit. Nem szemlélődő kávinistákat akar nevelni e lap, kik félnek az élet viharától, hanem olyanokat, kik az élet-harc minden fázisában megállják a helyüket komoly egyházasan, öntudatosan, a krisztusi hitben meggyőződöten.

Az ifjúságot beleviszik, beleszoktatják az egyháznak életébe s meghányják-vetik vele annak *anyagi életét* is, ugylahogy az így felnevelt ifju, ha adófizető polgárává lesz az egyháznak, eme kötelességét nem tehernek, kelletlen kényszerűségnek fogja tekinteni, hanem olyasvalami áldozatnak, mely nélkül Krisztus földi királyságát sem lehet fenntartani.

E fölnevelésre a Szerkesztők számos igen találó hasonlatot, példát hoznak fel az életből is. A serdültebbeknek nehezebbet, a kicsinyeknek felfogásukhoz mérten. Igen helyes-továbbá, hogy a Szerkesztők a vasárnapi iskolai oktatást nem csupán a falak közé zárják, hanem e lap után kiviszik a nyílt életbe, s szinte ott folyik tovább a léleknemesítő munka. Sokat ad az amerikai gyermeke önállóságára is. S e gyermeki önállóságot nem törpíti le az oktató sem, — hanem *reáépít*?... Úgyesen, okosan, becsületesen, célirányosan, praktikusan. E célt kívánja szolgálni a „Szébb jövő” is!...

De eltekintve az egyházi céltól, e folyóiratnak még egy másik feladata is van... A nagy idegenbe kiszakadt fiatal véreinknek *magyar szellemben való megtartása*. Már csak ezért is szeretettel kell megemlítenünk e folyóiratot, melynek husvéti hasábjain ott olvashatjuk Bethlen Gábor, Károli Gáspár s Szász Károly méltatását.

Gyönyörűséges intenciával hozza a „Gyermekvilág” rovat Nagy Vincze ref. lelkész: „Magyarfa-ültetés” című szép versét is...

Sőt kedves közvetlenséggel a Szerkesztők rossz magyarhelyesírásu leveleket iratnak „Pocok Jancsi” val, melyeket azután az apró emberkék szoktak kijavítani!...

A szerkesztők tehát a magyar nyelvemester szerepét is játszik, s a kis tanulók könnyedén sajátílják el a magyarhelyesírás titkait s gondolataikat szabatosan rögzítik le a papírra. Nagy haszon ez, melyet felmérni alig lehet.

Ez egyházi ifjúsági folyóirat nem egyéb, mint ujság (havilap) alakjában megjelenő tankönyv, mely szives fogadtatásra talál azoknál, kik részére készül.

Előfizetési díja is igen mérsékelt. Különjáratva 1 dollár, csoportos előfizetés vasárnapi

iskoláknak és ifjusági köröknek 50 cent egy évre. Egyes vasárnapi iskolák, hová e jó lap nagyobb számban (100—200) jár, az előfizetési díj felét saját pénztárukból fedezik s a gyermekekre csak 25 cent esik évenként, amit minden szülő kész örömmel fizet meg a gyermeke helyett. Záradéku csak annyit a Szerkesztőknek: „*Macte, sic itur ad Christum!*” *Szebb jövőt az Amerikába hiszakadt ifju ref. magyar véreinknek és nevelőiknek!*
Turul

A mi Urunk Jézus Krisztusnak Uj Testamentuma. Budapest, Brit és Külföldi Bibliatársulat. 1930. Az Ujszövetség új magyar fordítására — a Károli Gáspár évszázados, a magyar lelket gazdagon megtermékenyítő s magasztaló jelzőkön felülálló bibliafordítása mellett — igen nagy szükség volt. A lelki ébredésnek az a tavaszi árama, amely különösen az utóbbi évtizedekben mind nagyobb számban kezdi kitermelni az Ige után szomjuhozó lelkeket, magával hozta azt a vágyat is, hogy a Szentírás minél közvetlenebb, minél könnyebben érthető magyar tolmácsolásban jusson az emberek kezébe. Ez a vágy néhány év alatt több új magyar Ujszövetség fordítást hozott létre, amelyek közül Czeglédy Sándor fordítását most a Brit és Külföldi Bibliatársulat adta ki.

Czeglédy Sándor, aki az Ó és Ujszövetségi bibliai tudományok professzora, a ma élő tudósok között talán a legalkalmasabb arra a rendkívüli jelentőségű munkára, amit a Szentírás fordítása jelent. Élő hite és alapos tudása páratlan hűségű munkában eltöltött évtizedek alatt olyan ismertté vált az egész országban az evangéliumi hit vallói között, hogy a legteljesebb bizalom fogadja az ő fordítói munkájának gyümölcsét. Fordítását azonban az teszi közkinccsé, hogy a *Brit és Külföldi Bibliatársulat elfogadta kiadásra*. A Bibliatársulat Czeglédy Sándor Ujszövetség fordítását — a társulat szelleméhez és 125 éves történelmi gyakorlatához illően — a legszebb kiállításban és nagyon olcsó áron hozta forgalomba. A Bibliatársulatnak ezt a nyilvánvaló ráfizetéssel árusított új kiadványát eddig is már nagy érdeklődés kísérte: 2000 példányon felül fogyott el belőle, minden „propaganda” nélkül. De a Bibliatársulat csak örülni fog, ha sikerül neki ebben az évben az Uj Testamentum megnövekedő forgalma által minél többet ráfizetni erre az „üzletre”. A Bibliatársulatnak csak az a célja, hogy a Könyvek Könyve terjedjen.

Az Uj Testamentum új magyar fordításának megszerzését a legmelegebben ajánljuk minden olvasónknak!

H I R E K

— **Templomszentelés Mezőtelkesen.** Megható, szívet, lelket felemelő ünnepe volt Pünkösöd másodnapján (Junius 9) Rimaszombat kis leányegyházának, Mezőtelkesnek. A Szentlélek kitöltetésének áldott emlékünnepe szenteltette fel a kis gyülekezet új ruhába öltöztetett temploma s ennek új tornya. A közeli és távoli vidékekről egybesereglett hívekkel zúfolásig megtelt templomban szentelési imádságot mondott: Péter Mihály rimaszombati ref. püspök, prédikált: Szakall János püspöki káplán, s az új urasztalánál Simon Mihály rimaszombati ref. lelkész végezte az urvacsorai szertartást Szakall János és Papp József püspöki titkár segédkezésével. Az Ur áldása legyen a kicsi gyülekezettel s a Pünköshti Lélek élő kövekből építse s erősítse Krisztus anyaszentegyházát!

— **Beiratkozás a gimnáziumok I. osztályába.** A gimnázium I. osztályába szándékozót az illető elemi iskolai igazgatónak kellett Junius 15-ig a középisk. igazgatóságának — a személyi lap és frekventációs bizonyítvány beküldése mellett — bejelenteni s a felvételi vizsgák Junius 28. és 30. napjain tartatnak. Akik e jelentkezést valami ok miatt elmulasztották, (esetleg a szülők még nem határoztak afelett, vajjon fiukat beadják-e a gimnáziumba,) azoknak külön kérvényt kell beadniok az illető középiskola igazgatóságához — melybe a gyermeket beiratni szándékoznak, — (5 kő bélyeggel), csatolván hozzá a fenti két bizonyítványt. A kérvény elintézéséről az igazgatóság értesíti a kérvényezőt; a felvételi vizsga a jövő iskolai év elején tartatik, mikor is a növendék a magyar nyelvből és számtanból tesz vizsgát.

— **Ungban** jelenleg a nyarádi, bezői és felsőröcsei egyházakban folyik templomépítés, mindhárom egyház hívei nagy áldozatossággal forgolódnak az Ur oltárának szelvénye körül, az ungcsepelyi egyház kisháza hívei pedig ez év tavaszán templomukat és paróchiájukat festették, javították kívül-belül és a nők drága és szép terítővel látták el az urasztalát, katedrát, papszéket.

— **A kárpátaljai református egyházkerület közgyűlése** elrendelte, hogy a Bibliát minden iskolafenntartó egyház köteles beszerezni és a tanítási napot, ahol felekezeti tanító van, bibliaolvasással kezdeni és végezni.

— A hollandiai hadügyminiszter a holland tábori lelkészek tanácsának jelentése alapján szigorított rendeletet adott ki, amelyben a már régebben is elrendelt káromkodási tilalom fokozottabb érvényesítését rendeli el a hadseregben. De nemcsak az istenkáromlás büntetését követeli meg szigoruan, hanem eltiltja az erkölcstelen, trágár beszédet is.

— A tiszántuli egyházkerület új főgondnokát, gróf Dégenfeld Pált június 11-én iktatták be főgondnoki méltóságába. Az egyházkerületi közgyűlésen a főgondnokot az eskü letétele alkalmával az egyházkerület hivatalosai és a nagy számban megjelent vendégek tiszteltek és szeretetük jeleivel vették körül. Dégenfeld Pál gróf olyan történelmi név viselője, akit őszinte szeretet és a legteljesebb bizalom fogad, azonban eddigi munkájával is—mint egyházmegyei gondnok — jó bizonyosságot tett arról, hogy a felelősségteljes helyre méltó. Erről tett bizonyosságot az a beköszöntőbeszéd, amelyet Baltazar Dezső püspök beiktató beszédére válaszolva tartott az új főgondnok. A feladat, amelyet magára vállalt — mondotta — nem csekély. Küzdeni kell a hitetlenség és a türelmetlenség támadásai ellen, küzdeni kell a hit és a tökéletesedés győzelméért. Ez az a szellem, amely a magyar reformátusságot mindenkor áthatotta, amelyért sokszor küzdött és szenvedett. Csak az erkölcsi megújulás szakíthat ki bennünket a mai sivár és anyagi kor-szellem szörnyűségeiből és vezethet szebb és jobb jövő felé. Tartsuk tehát távol magunkat a pártharcok küzdelmeinek sokszor szennyes hullámaiktól, maradjunk meg a keresztyéni szeretet erkölcsi magaslatán, ahol kibékíthetjük mindazokat, akiket érdekellentétek, az élet ne-

hézségei és szenvedései egymástól és az igazuttól eltávolítottak.

— **Hírek a Barsi Ref. Egyházmegyéből.**
Egyházmegyei közgyűlés. A Barsi Ref. egyházmegye folyó évi rendes közgyűlése július 8-án reggel 8 órai kezdettel lesz megtartva Léván, a ref. egyház tanácstermében, Patay Károly esperes és Dr. Demény Gyula főgondnok elnöke alatt. A közgyűlési meghívók most nyertek kibocsátást. A gyűlés főbb tárgyai lesznek: Esperesi jelentés; tanügyi bizottság, számvéviszék jelentései; közalap, nyugdíjbizottság, szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvei; felmerülő egyéb tárgyak, indítványok. Ugyanakkor délután bírósági ülés tartatik. Minden közgyűlési vagy bírósági tárgy legkésőbb június 25-ig adandó be az esperesi hivatalhoz.

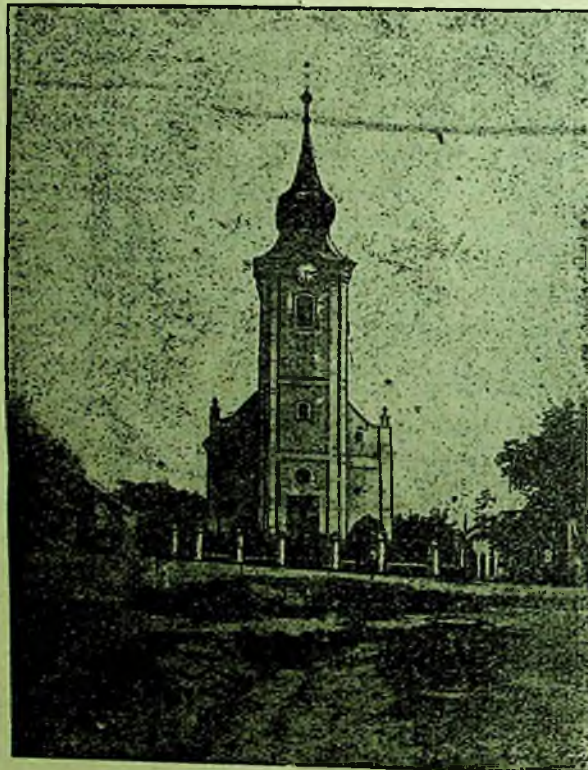
— **Iskolalátogatás.** A Barsi Ref. Egyházmegye négy iskolai körzetre lévén felosztva, ezekben a tanfelügyelőség június 12—20-ika közötti időben végezte látogatását. Tapasztalataikról s az iskolákban elért eredményről a július 1-én tartandó tanügyi bizottsági gyűlésen fognak beszámolni.

— **Építkezések.** A pozbai és garamsallói református egyházaknál a másodtanítói állás

szervezése folytán új tantermek építése vált szükségessé. A munkálatok mindkét helyen megkezdődtek.

— **Renoválások.** Az ujlóti ref. leányegyház templomát renováltatja 30.700 korona költséggel. A lévai egyház templomát és orgonáját renováltatja közel száz ezer koronás kiadásal. A hontfüzesgyarmati és nagyodi egyházaknál az iskolák, a hontvarsányi ref. egyháznál az iskola és tanítói lakás állanak renoválás és építés alatt.

— **Lelkésze-gye-sületi gyűlés.** Folyó

NAGYKAPOSI TEMPLOM.

Illusztráció az Ungi Egyházmegye Monográfiájából.

évi május hó 22: a barsi ref. lelkészegyesület gyűlést tartott a következő műsorról: 1., Ének: 92 dics.; 2., Imádkozott: Szücs Lajos; 3., Elnöki megnyitó: Varannay Sándor; 4., Elnöki előterjesztések; 5., Gyámoldai ügyek és számadások letárgyalása; 6., Felolvasást tartott Veress László: Vallástanítás az elemi iskolákban; 7., Felolvasott Kovács Károly: egy amerikai egyházi élet; 8., Indítványok, kérdések; 9; Konferencia bezárása; 10., Hálaadó ének. Varannay Sándor elnök magas nivóju megnyitójában, mint tükörképben ismertette helyzetünket, viszonyainkat, kiterjeszkedvén közegyházi állapotainkra és azoknak minden viszonylatára. Előterjesztés kapcsán meleg szívvvel emlékezett meg *Bihary Kálmán* pozbai lelkészről és *Patay Károly* esperesről, kik ezidőtájt töltötték be munkás életüknek 70.-ik évét. A gyűlésen a lelkészkar csaknem teljes számban jelen volt.

— A **protestáns külmiszionáriusok** a munkájuk elé gördülő sok egyéb nehézségek mellett gyakran felemlítik azt az emberietlen eljárást, melyet egyik-másik helyen a jezsuiták gördítenek munkájuk elé. Jelszavuk: vagy katolikus, vagy pogány, de semmiesetre se protestáns.

— Az **Indiában dolgozó külmiszionáriusok** a többek között azt is megállapították, hogy a hindu a világ legvallásosabb népe; az európai egyetemekről hazatérő hindu pedig: a keresztény világ legvallástalanabb népe.

— A **jezsuiták újból megkezdték** guerilla hadjáratukat a Svájcba való betelepedésök megengedése érdekében. Egyik katolikus lap a katolikus papság országmentő munkáját azzal gondolta a legjobban kiemelni, hogy megtámadta azt a 120 református papot, akik a béke érdekében szövetkeztek Svájc militárista állammá való tétele ellen.

— A **holland református családban** a Biblia az élet könyve. A családban az étkezés előtt és után az apa imádkozik és bibliát olvas. Ha az apa akadályozva van, az anya helyettesíti. Reggelineél az ó, ebédnél az újtestamentumból olvasnak fel, vacsoránál áhitatot mondanak. Presbyterré valaki csak szigorú vizsgálat után lehet, a presbyter egyik kötelessége a családok látogatása, amelynek eredményéről jelentést tesznek a lelkésznek és az egyháztanácsnak.

HIVATALOS RÉSZ

Országos Hivatal Bratislava.

90152/1930.-6. szám. Bratislava, 1930. június 6. Tárgy: Határozat a hazai eredetű borok használatáról a nyilvános vállalatok, intézmények és testületek által. Ref. Püspöki Hivatal R i m a s z o m b a t. A Csehszlovák köztársaság nemzetgyűlésének képviselőháza 1930. március 25-iki 34. ülésében a következő határozatot hozta: „A kormány felhívatik, hogy gondoskodjék arról, hogy valamennyi állami, országos, járási, községi és más jogi személyek nyilvános vállalataiban, intézeteiben és intézményeiben, valamint az általuk igazgatott vállalatokban, intézetekben és intézményekben a b o r s z ü k s é g l e t csak hazai eredetű borokkal fedeztessék, — e tekintetben kivételt képeznek a gyógyborok a gyógyintézetekben és a külföldi borok az ipari vállalatokban”.

Az Országos Hivatal, az iskolai és népművelődési minisztérium 1930. április 26-iki 59.932/30.-VI. sz. rendelete alapján kéri, hogy e határozat tartalmáról az összes alárendelt egyházi hatóságok értesíttessenek. Országos elnök helyett: *Bellai s. k.*

A szlovenszkói tiszáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.

341/1930. sz. Rimaszombat, 1930. június 20. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi hivatalnak! Fenti leiratot tudomásul és mihez tartás céljából közlöm. Atyafiúi szeretettel:

Péter Mihály s. k. püspök.

Pályázat. Az asztélyi ref. egyház pályázatot hirdet az üresedésben levő kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1., 3 szobás lakás mellékpületekkel. 2., 13 k. hold föld. 3., Temető, faiskola használata. 4., 2000 Kč. pénz. 5., 10 q. buza. 6., minden tanköteles után egy csirke (60—80). 7., Államsegély. Kötelessége: Osztatlan iskola vezetése, kántori teendők végzése, egyháztársadalmi munkában való segédkezés.

Az állás szept. 1-re elfoglalandó. Kellőleg felszerelt pályázatok az asztélyi ref. lelkész hivatalhoz küldendők (pp. Beregszász) legkésőbb július 20-ig. *Presbitérium.*

Pályázat. A csuzi ref. egyház presbitériuma ideiglenes ref. kántortanítót keres. Javadalom: 1., megfelelő lakás természetben. 2., Az egyház részéről havi 600 ék. 3., Téli tüzelés. Kötelessége a növendékek lelkiismeretes tanítása, hit-tan, énektanítás. Tanulók száma 36—40. Tanítás nyelvé magyar. Canonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén templomi isteni tisztelet végzése. Pályázhatnak férfi és nő tanítók. A 86400-1929 sz. miniszteri rendelet szerint felszerelt kérvények 1930 július 15-ig adandók be. Az állás 1930 szept. 1. elfoglalandó. A választás a pályázati határidőtől 14 nap múlva történik. *A presbitérium.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviseletc.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítás Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

Ref. Lelkészi Hivatal

886

Miskolczi Lajos urt és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros disz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomtatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin. zařekne povolení ředitelství pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felkérő Kapušanyc címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserti lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Fontos Közigazgatási Birósági döntés.

A Legfelsőbb Közigazgatási Biróság 7823/30 szám alatt egyházunk jogi helyzetére nézve egy igen nagy fontosságú döntést hozott, mely méltán tarthat számot egyházunk vezető tényezőinek általános érdeklődésére.

Közismert dolog, hogy a közigazgatási hatóságok igen sok esetben nem respektálták az Egyházi Törvényeink I. t. c. 4. 5 §-ában lefektetett jogszabályokat és az ezek alapján kért jogsegélyt vagy nem adták meg, vagy pedig különböző nehézségeket támasztottak annak megadása körül.

Voltak hatóságok, melyek az E. T. I. t. c. 5. § alapján az egyházi adók, szolgálmányok, egyházi biróságok jogerős ítéletével kirótt marasztalási költségek, pénzbüntetések behajtása iránt hozzájuk intézett megkeresések, teljesítését, jelesen a megkeresésekben kért közigazgatási végrehajtás elrendelését, egyszerűen megtagadták. Mások az E. T. I. t. c. 5 § utolsó előtti bekezdésének világos rendelkezése dacára az egyházi határozatok és ítéletek érdemi részét vizsgálat tárgyává tették, ismét mások ahelyett, hogy a törvényes formában hozzájuk intézett megkeresésben kért közigazgatási végrehajtást elrendelték volna, egyezkedési tárgyalásokra idézték meg a lelkészt és a fizetést megtagadó egyháztagot.

Közismert dolog az is, hogy ujabban egyes közigazgatási hatóságok igen gyakran kifejezést adtak annak a nézetüknek, hogy református egyházunknak *érvényes alkotmánya nincsen*. Szerintük a mi régi, az 1904 év november 10 napján megnyílt budapesti zsinaton alkotott, s a magyar király által megerősített egyházi törvényeink a változott viszonyok, folytan hatályukat elvesztették; viszont új érvényes törvényeket

egyházunk még nem alkotott, s így mi most *törvényen kívüli állapotban* vagyunk.

Mindkét irányban nagyon érdekes perspektívát nyújt és egyházunkra nézve nagyon fontos feleletet ad a Legfelsőbb Közigazgatási Biróságnak 1930 május 15-én 7823/30 szám alatt kelt határozata.

A benne foglalt döntés olyan határozott, s a megokolás olyan frappáns, hogy azt hiszem, a közérdeket szolgálom vele, ha azt hivatalos lapunkban nyilvánosságra hozom.

A jogeset a következő:

Konventi biróságunk jogerős ítéletével elmarasztalt egy volt egyházi tisztviselőt, hogy fizessen be az egyház pénztárába 5521 Kč. 52 fillért és 700 Kč birósági költséget. Az elmarasztalt nem fizetett, miért is az egyházmegye esperese az illetékes főszolgabíróat kereste meg és az ítélet alapján a közigazgatási végrehajtás elrendelését és foganatosítását kérte.

A szolgabiróság a megkeresést azzal az indokolással utasította el, hogy a közigazgatási hatóságok *nem kötelesek feltétlenül* az egyházi biróságok ítéletében kimondott marasztalások végrehajtására; az ügyet az egyház belső ügyének tekinti, amelyet az egyház saját hatáskörében hajtson végre. A határozat ellen fellebezéssel éltem a zsupáni hivatalhoz, amely az I. foku határozatot indokai alapján helyben hagyta. Mindkét határozat ellen panasszal éltem a Legfelsőbb Közigazgatási Birósághoz.

Időközben a zsupanátus hatáskörét az országos hivatal vette át. Ez a panaszomra válasziratában első sorban azt hangoztatta, hogy ő az egyházi törvényekre való hivatkozás alapján *nem köteles* a kért jogsegély megadására, mivel a református egyház vezetősége mindjárt

az államváltozás után felhívást kapott arra nézve, hogy a köztársaság törvényeihez alkalmazkodó alkotmányt dolgozzon ki, de a református egyház a felhívásnak nem tett eleget, az új alkotmány ma sincsen az állam-kormány által jóvá hagyva. A kormánynak ez az eljárása azt igazolja szerintük, hogy a református egyház mostani 1907 évi alkotmányát csehszlovák hatóság nem köteles érvényesnek tekinteni, és legkevésbé azok a szakaszokat nem, amelyek az állam és egyházunk egymáshoz való viszonyára vonatkoznak, mert különösen ezeket kell a csehszlovák *alkotmány törvény* szellemében átalakítani.

A Legfelsőbb Biróság hivatkozott döntése mindezen alsó foku határozatokat megsemmisítette.

Mindenek előtt kimondotta, hogy a ref. egyház az ugynevezett bevett vallásokhoz tartozik, melynek jogviszonyát utóljára az 1904 évi november 10-én Budapesten megnyílt zsinaton alkotott törvények szabályozzák, amelyek törvényes uralkodó által szentesítést nyertek. Az állam ezeket a törvényeket 2468/907 miniszteri rendelettel a Rend. Tárában 87/907 sz. a. kihirdette, tehát az állam által el voltak ismerve, amiből következik, hogy ezeknek az egyházi törvényeknek előírásai úgy az államra, mint szerveire kötelezőkké váltak és ilyenekül elismertettek. Ezt a jogviszonyt az 1918 okt. 28-án kelt 11 számú törvény 2 szakasza „ideiglenesen” elismerte, tehát az érvényes és kötelező a csehszlovák köztársaságra nézve is, *mindaddig míg új szabályokkal nem lesz pótolva*. Kivételt csak azok a rendelkezések képeznek, amelyek az állam létevel és a változott államisviszonyokkal ellenkeznek.

Megállapítja, hogy az országos hivatal választásiratóban foglaltak *nem helyesek*, s újból hangsúlyozza, hogy a fenti kivétellel az eddigi *egyházi törvényeink* mindaddig *érvényesek*, ameddig új alkotmányunk megfelelő módon megalkotva nem lesz.

Ezek után szó szerinti fordításban közli az E. T. I. t. c. 4, 5 §-ait, s megállapítja azoknak a közigazgatási hatóságokra nézve kötelező erejét, s mivel úgy találja, hogy az alsó foku hatóságok nem indokolták meg, hogy miért nem tartozik a kért közigazgatási végrehajtás elrendelése az E. T. I. t. c. 4, 5 §-ai alá, éppen azért mindkét határozatot megsemmisíti.

Hiszem, hogy e Legfelsőbb Birósági határozat egyházi köreinkben a legnagyobb megnyugvást fogja kelteni és nagyban hozzá fog járulni egyházunk jelenlegi jogi helyzetének tisztázásához.

Dr. Sutka István.

Sohasem szabad annyira elragadtatva lenni önmagunk által, hogy elvileg elzárkózzunk hibáink feltételezhetősége elől, mert a teljes megelégedettség a javulás útját elzárja. (Baltazár)

Vallásosnevelésünk főbb hibái.

Irta: Keresztury László ref. lelkész.

(Folytatás.)

Eddigiekben a confirmációs rendszer hibáival foglalkoztunk. Láttuk, hogy úgy dogmatikai, mint valláspedagógiai szempontból erős kritika szorul. Vallásos nevelésünk másik nagy hibája az, hogy a catechisatio subjectuma, a nevelő, nem mindig az, vagy csak ritka helyen és rövid időre az, akinek lenni kellene. Nálunk elsorvadt a lelkipásztori munka egyik ága. A lelkipásztor ugyanis nemcsak poimén, hanem didaszkalos is. A tanítói tiszt épen olyan hivatali megbízás a lelkipásztornál, mint az igehirdetői tiszt. A megbízó Krisztus, a legfőbb próféta és tanító, a lelkipásztor pedig ex mandato Christi tanít és oktat. Máté XXVIII. 19-ben az úr Jézus Krisztus a tanítványokat bízta meg az oktatás nagy munkájával. János XXI. 15-ben pedig Péternek és rajta keresztül minden hivataltviselőnek mondja: „Legeltesd az én bárányaimat”. „Legeltesd”: azaz gondoskodj elede-lükről, mely eledel nem más, mint Isten Igéje. A vallásos nevelés munkája tehát ép úgy az Igéhez kötött s ép olyan hivatali megbízás, mint az Igehirdetői munka. Amilyen lényegbeli különbség van hivatalos igehirdetés és vallásos színezetű beszéd között, ép oly élesen megkülönböztetendő a keresztyén vallásban való mindennemű oktatástól a lelkipásztornak hivatali tisztével járó catechisációs munkája. Általában megállapítható jelenség, hogy nálunk az elmúlt évszázad folyamán erősen elsorvadt a lelkipásztori öntudat. Nem helyezünk eléggé súlyt arra, hogy a palást a krisztusi megbízottságnak, a charismának, a hivatali tisztnek és méltóságnak a symboluma, amely méltóságból a lelkipásztorra bízott kegyelmi ajándékok és erők elkallódásának veszélye nélkül egy jöttát sem volna szabad engedni. Mint nem idetartozót, csak mint parallel jelenséget említem meg a sok beteges usus közül a legatió intézményét. Bármilyen nemes motívumok indították ultra ezt az intézményt, mégis nagy csorbát ejtett ez az igehirdetői tisztben. Az igének hirdetése és magyarázása, épen úgy, mint a sakkamentumok kiszolgáltatása, az elhivatás, a kiküldetés és a felelősség teljes súlyával az apostolokra, de csakis az apostolokra s rajtuk keresztül az igehirdetőkre, mint hivatalaltviselőkre, bízott. A lelkipásztor munkáját, aki poimén kai didaszkalos (Eféz. IV. 11.), nem szabad a dilletantizmus prédájává tenni. A szószék nem pénzszerzési eszköz, nem szónokképző pódium, hanem olyan magaslat, ahová csak a lelkipásztor léphet fel Krisztus megbízólevelével kezében és teljes tisztí felelőségével vállán. A dolog lényegén nem változtat az, hogy előzetes próbaszaválás (futás) után és a lelkipásztor jelenlétében leckézik a legátus a szószéken, meg az sem, hogy egyik-másik le-

gátus jobban szaval, mint a helybeli pap. Aranyigazság: hogy aki valaminek nem mestere, — elrontója annak.

A mai iskolai vallásosnevelés ellen ugyanezek az érvek szólnak. Általános felfogás, hogy azért tartunk fent református iskolákat, hogy az abban működő és fizetett tanító elvégezze a vallásosnevelés munkáját. Ez a felfogás végtelenül téves. Ezért igazán nem érdemes ma iskolafentartónak lenni. A felekezeti iskola arra való, hogy alkalma lehessen a helybeli felekezeti lelkészének minél több időt eltölthetni az iskolában. Az első magyar kálvinista iskolák nem típusai a maiaknak. Akkor a lelkész volt a tanító s a ref. tanító lelkész is volt. A református iskola nem a lelképásztornak munka alóli mentesítésére létesült, hanem a lelképásztornak munkája segítésére, megkönnyítésére, eredményesebbé tételére, arra, hogy legyen módjában a lelképásztornak, mint didaszkalosznak, képességeit eredményesen gyümölcsöztetni.

Az sem érv, hogy a ref. tanító alaposabb pedagógiai előképzettségénél és rutinjánál fogva eredményesebben végezheti a vallásosnevelést, mint a lelkész. Pedagógiai szakkiképzésre a lelkész is alkalmas. Nagyon mély és komoly megfontolással vezette a magyarországi reformátusok törvényhozói, mikor a lelkészjelöltekre nézve a tanítói oklevél megszerzését kötelezővé tette. A református tanító nem arra való, hogy a lelkész helyett bizonyos munkát elvégezzen, hanem arra, hogy a lelkész meghosszabbított karja legyen. A ref. tanító feladata az, hogy a realis tantárgyak által is a kálvinista öntudatot fejlessze, azaz: hogy az egész iskolán a kálvinista világnézet levegője fújjon át. A mai helyzet pedig körülbelül az, hogy a lelkész saját kezét a zsebben tartja s az egész munkát a tulajdonképeni segéderőre bizza. Amikor aztán baj van, sűrűn hallatszik a panasz, hogy a tanítói kar már nem jobbkezünk többé, hogy az iskoláink nem állanak eléggé a kálvinista egyház szolgálatában. Ez a panasz pedig jogszabályban, illetve ellenünk szól, mert legtöbb helyen a lelkésznek semmi személyes kapcsolata nincs az iskolájával.

A lelkésznek minden nap meg kell jelenni az iskolában és jelenlétével megszentelni azt. De a megjelenő lelképásztornak ne csak ellenőrző legyen, hanem munkás, tanító. A mai felserdült ifjúság egyháziránti közönye onnan ered, hogy a lelképásztornak sohasem teremtett velük személyes kapcsolatot, nem próbálta a gyermeki lelket az Ige hatása alá vonni s igehirdetésünk is azért eredménytelen, mert a magot förtellen, szántatlan, kemény ugarba szórjuk. A református népiskola régen volt az egyház veteményes kertje s csak akkor lesz, ha a magvető ápolja és elveli benne tavasszal, a magvetés idején az Ige magvait.

A conclusio tehát az az egyszerű igazság, hogy a vallásos nevelés munkáját az tartozik

végezni, akire az bízott, tudniillik a hivatalt viselő lelkész, aki poimén kai didaszkalosz (Efész. IV. 11.) s akiről azt mondja az irás: „a jól forgolódó presbiterek kettős tisztásra méltatassanak, akik főképen a beszédben és a tanításban fáradozzanak.”

Régi irásokból.

Egyházi pecséteink.

Irta: Haraszty Károly.

Az egyházi régészetnek egyik jelentős része az u. n. pecséttan (sphragistika). Nálunk bizony ennek sincsen kultiválója; — de hiszen magának az egyházi régészetnek is kevés kedvelője akad. A róm. katolikusoknak világhírű intézményeik vannak e téren, melyek kizárólagosan csak ezzel a tudományággal foglalkoznak, helyesebben az egyházi művészet ősrégi emlékeinek tanulmányozását, ismertetését stb. tűzték ki életük munkájának feladatául.

Ilyen intézmények Rómában a: „Collegium Romanum”; — „Accademia istoricogiuridica”; — „Seminario Vaticano is Pio”; — „Campo Santo dei Tedeschi” (német); — „Das Kaiserlich deutsche archaologische Institut”; — „Magyar történelmi és művészeti intézet” (Fraknoi alapította); — „Société d' Art religieux” (Lütlich); — „Institut ...” (Strassburg) stb. stb.

A pecséttan az egyházi régészet egyik részlet-tudománya, csak szűkkörre terjed, de mégsem mondható fölöslegesnek, sőt sok-sok érdekesség rejlik buvárkodásában és a vele való foglalkozás bőven meghozza a maga tudományos hasznát az egyházak számára is. Foglalkozzunk egy kicsit vele s ne nézzük le azokat e veres, zöld, fekete kopott ákom-bákomos spanyol viasz paccokat, melyek valaha régen *tekintélyt és hitelt* kölcsönöztek elődeink kezevonásának.

Az egyházi pecsételnél rendszerint az egyházi vonás, (szimbólum) a jellegző, melyet rendszeren a bibliából merítettek. Így különösen a reformált gyülekezeteknél nagyon szokásos kép, vésés: a csillag, kakas, nyitott könyv (biblia), gyertya, pálmaág stb., de találkozhatunk azután olyan ezektől elütő lenyomatokkal is, melyeknek értelmét hiába keressük a bibliában. És ezek az igazán érdekesek, mert legtöbbnyire egyenesen topografiai ráhatásból születtek meg. Képükön hordják az egyházközség földrajzi, természetrajzi adottságait. A következőkben az Ungi egyházmegye egyházközségeinek régi pecsétjeit ismertetem.

Sziránfalva (Ptruksa) régi pecsét lenyomatában *vizben úszó halat* szemlélek. A hal aligha jelenti itt a görög „ichthys”-t, mely Krisztus rejtett neve! Sziránfalva vízfolyás mellett fekszik, a haldus Latorca partján. Innen van az, hogy a hal *rákerült* az egyházi pecsétnyomó rezére is.

Minaj (Ninai) pecsétjén 3 csillag van, a középű nagyobb; alatta pálma ág. (1830).

A *sárosmezői* (Pólyánka) egyház pecsétje vízben mászó rákot ábrázol. (Sárosmező eres-mocsaras helység ma is, hajdan rákban bővelkedő lehetett!)

Jenke cimeres pecsétjében csőrében koszoru tartó galamb van. A galamb lába a *termőtalajt* érinti. A szárnyát szétterjesztő galamb melle előtt *buzakalász* látható. Egy másik kör-alaku pecséten érdekes, nehéz falu tornyos templom látható. A torony teteje oroszos otromba félgömb alak. Évszám: 1861. Kőirat magyar.

Csap pecsétje vízben ellentétes irányban uszó két halat ábrázol, körülöttük koszoru. Csap a Tisza és Latorca, tehát *két folyó* között fekszik.

Ásvány egyházi pecsétje érdekes kuriozum. Valami büszke demokratizmus szól ki belőle. Recézett mezőjében e szavak olvashatók: „A NÉP 1834.” Régebbi (1820) pecsétjén létkoszoru fölött lévő (talán repülő) madár (galamb) van.

Kisrád a biblia nyitott könyvét vésette pecsétnyomójára.

Kapos 1796-iki pecsétjében egy zászlós bárány látható (A diadalmasan feltámadt Krisztus szimbóluma.)

Szelencz egyházi pecsétje igazán eredeti ötleten alapszik. Mocsaras, békazenés talajától vették a gondolatot s azt érzékitették meg hivatalos pecsétjükön. A vízben két szemben uszó *békát* láthatunk rajta. Egy másik, kevésbé régi pecsét lenyomatán primitív templomkeret, csillagos toronnyal látható.

A *pályini*-ak megelégedtek a nyitott biblia kivésésével.

Kisgejőcz a horizont fölé emelkedő csillagokat vette nyomójába, melyek közül a középső aránytalanul nagyobb. Évszám: 1830. Később, ugy 1870 táján, pecsétjükre már a nyitott könyv van rávésve.

Az *eszenyiek* pecsétje templomot ábrázol, melynek tornya tetején és a templomtető csúcsán csillag ragyog.

A szokatlan kis átmérőjű *csongori* (Csomanyai) pecséten egy ágon pihenő madár van. Körötte írás: „Posesio Csomonya.” (1809) Egy másik pecsétjén, az ujabban, egy lombos fára ágaskodó szarvast láthatunk. Ennek a kőirata már magyar. Még egy újabb pecsétjén nyitott könyv van.

Iske pecsétjén primitív vésésű templom látható, toronyán és templomcsucsán csillaggal. Kőirat: latin.

Bésnek pecsétje koszoruban álló gázlót ábrázol (talán *koronás*, *bőbitás*, *kócsagot*, vagy *darvat*.) Bés határa ma is mocsaras, régen te fokozottabban az volt.

Csepely recézett nyomójának a közepén ez az évszám olvasható: 1840. Kőiratában a középű régies nevét találhatjuk: „Cseppely”.

A *pinkóciák* pecsétnyomójukba a szimbolikus istenszemét vésették. Évszám: 1796.

Bező: Évszám: 1852. Tipikus templomalak, melynek homlokfalából érdekes torony emelkedik; — a toronytető a toronyfaltól elálló háromszögű alkotmány. A toronytetőn szélvitorla. (Esetleg a legrégebbi templom képe lehet!...) Szép pecsét!

Sziirte: ágaskodó egyfarkú oroszlán. Nyilván valamelyik földesura cimeréből való. Kőirat magyar.

Mokcsa nyitott könyv.

A kisalaku *nagygejőcz*i pecséten, sima mezőben e kurzív írás: „Ngeótz R. Ekkla”.

Szalóka nyitott könyv. Szokatlan a könyv alakja. Évszám: 1867.

Gálóc: vágató ló. Évszám: 1852.

Palágyinak ovális pecsétjén karcsu tornyos templom látható. Ma is áll csucsives Árpád-kori temploma!! Tornyan kakas, felette csillag. Évszám: 1830.

Vajánnak régi pecsétje igen nagy formátumu. Bő egyházi ruhába öltözködött hosszú szakállas pap, égő gyertyát tart a kezében. A pap fején Kálvin-főveg (sapka).

A *vajkóci* egyház pecsétjében egy magas sudaru fa látható; olyan jegenye féle. Mellette két oldalról repülő madár, fejük fölött egy-egy csillag. A fa alatt 1830. évszám. (Jelentése: a mustár magból felnőtt fa, melynek ágain a világ madarai otthonra találnak. Isten országának szimbóluma!)

Nyarád: koszoru közepében nagyobb csillag. Évszám: 1830.

Bátfa: kitárt szárnyú madár; talán galamb. Évszám: 1831.

Csicser: recés mezőn álló kandelláber (gyertyatartó) égő gyertyával. Két oldalán egy-egy csillag. Kőirat magyar. Évszám: 1830.

Bajánháza. Sima mezőben kurzív gravírozással: „Bajánháza ref. egyház pecsétje 1865.” Egy másik, régebbi pecsétjében szájában zöld levelet vivő galamb látható. Évszám: 1830. A pecsétlenyomat homályos, elmosódott s emiatt a többi rávésés ki nem vehető.

Tarnóc: primitív véséssel kerek talpu gyertyatartó égő gyertyával, melynek egyik oldalán csillag, másikán félhold van. Évszám: 1852.

Ágtelek: tornyos templom. A lenyomat erősen töredezett, — olvashatatlan.

Nagydobrony pecsétlenyomata elmosódott. Valami vaskos, nehézkes gyertyatartó konturjai bontakoznak ki a szemlélő előtt a lenyomatból.

Az egyes ref. egyházközségek, legalább az *ungiaiak*, a XVIII. század vége felé kezdik használni a spanyolviaszt, tehát ez időből valók a

pecsétnyomók is. A legtöbb egyház a XIX. század 30-as éveiben készített meg pecsétnyomóját. Ez idő előtt még maga az egyházi felsőbb hatóság sem használt spanyolviaszt. Az egyház világi előkelői, kik kivétel nélkül mind nemesek valának, pecsétgyűrűiket használták nevük aláírásának nagyobb hitelül. A superintendensek (pl. az első tiszáninneri) valami ragadós masszát, u. n. ostyát, használhattak, mely fölé ragasztották a kézzel kicirázott közönséges papirlapocskát, melyre aztán rányomták a hideg pecsétnyomót, melynek vonásai bemélyedtek a pápszerű anyagból némileg átnevedesedett papirlapba. Közönséges viaszle nyomatokkal nem találkozlam az ungi levéltárban. Ennek épségben való megőrzése körülményes, mert fa, vagy bádogtok kell hozzá e célra. Az egyházak e helyett a tartósabb spanyolviaszt kezdték használni, többnyire veres színben, néha azonban a sötét bordó, vagy fekete is előfordul. Az előkelő világiak (pl. Horváth György coadj. curátor) a zöld, sötétzöld spanyolt is használták. A pecsétnyomóknál azonban mint mondtuk, a legfontosabb „simbolum“ mely sokszor a legbizarrabb ötletekből, adottságokból születik meg s kerül a nyomó rézlapjára, a mely ennél fogva sokszor semmiféle összefüggésben nincsen a bibliával, sőt az egyházas felfogással sem.

Lelkészképesítő vizsgák a losonci theologiai szemináriumban.

Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Egyházunk által létesített és fenntartott losonci theologiai szemináriumban Isten kegyelméből már másodizben tartattak lelkészképesítő vizsgák. Ismét egy kis csapat ifju lelkipásztor ment ki, hogy kivegye részét egyházunk ujjaépítéséből. Ebben az évben nem volt olyan nagy sereg, mint az elmúlt esztendőben, amennyiben most csak kilencen jelentkeztek I. lelkészképesítő vizsgára. Az eredmény azonban nem marad a tavalyi mögött, ami annak a jele, hogy theologiónk vezetése jó kezekben van és eléri azt a színvonalat, amelyen más theologiók állanak.

A vizsgák június 24-én folytak le, amelyen jelen voltak: *Balogh Elemér* püspök, a lelkészképesítő bizottság lelkészi elnöke, *Dr. Szilassy Béla* egyh. ker. főgondnok, világi elnök, *Péter Mihály*, a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület püspöke és *Tornallyay Zoltán* egyh. ker. főgondnok, *Bertók Béla* a ruszinszkói egyházkerület püspöke és *Dr. Polchy István* egyh. ker. főgondnok, *Dr. Kovács László* konventi ügyész, *Dusza János* a gömöri e. m. esperese, *Sörös Béla* theol. igazgató, azonkívül a theologiai előadók csaknem teljes számban: *Dr. Agyagássy Sándor*, *Dr. Magda Sándor*, *Szöke István*,

Szakall János, *Narancsik Imre* és *Varga Imre*. Az I. lelkészképesítő vizsgára jelentkezett kilenc theol. hallgató közül jeles eredménnyel vizsgázott öt: *Gaál István*, *Kiss Gyula*, *Nagy István*, *Séra László* és *Tóth Kálmán*, elégséges eredménnyel pedig négy jelölt vizsgázott. Ugyanebben az időben tartatott meg a második lelkészképesítő vizsga, amelyre két segédlelkész jelentkezett, kik közül egyik jó, a másik pedig elégséges eredménnyel szerezte meg a lelkészi oklevelet.

Az exmisszió jun. 25-én d. u. 5 órakor ünnepélyes istentisztelet keretében történt. Az Igét *Péter Mihály* püspök hirdette a szép számban összegyülekezett hallgatóságnak és a kibocsátandó ifju lelkipásztoroknak *Ezékiel* kve 37. részének 4—14. versei alapján. Gondolatokban gazdag beszédében hatalmas erővel mutatott rá a proféta feladatára a mai időben, amikor szintén halott tetemeket és kiszáradt csontokat kell megeleveníteni, mint *Ezékiel* korában. Itt emberi erő nem, csak Isten segíthet. És Ő megígérte, hogy velünk lesz, mind az időknek végezetéig. Ezután következett az ünnepélyes istentisztelet legkiemelkedőbb része: az uj segédlelkészek kibocsátása és fogadalomtétele, amit a „*Jövel Szentlélek Uristen...*“ kezdetű örök szép ének eléneklése vezetett be. Ekkor *Balogh Elemér* püspök lépett az urasztalához és megázó szavakkal bocsátotta ki az uj segédlelkészeket. Szavai mély hatást gyakoroltak mindenre, de főképpen azokra, akik eltávozva az intézet kötelékéből Isten szőlőskertjének lesznek munkásai. Majd elhangzott az ünnepélyes fogadalomtétel... és református egyházunk uj munkásokat nyert nagy feladata elvégzésére.

Kiss Gyula, a theológia volt szeniora beszélt ezután a kibocsátott segédlelkészek nevében. Megköszönte Egyetemes Egyházunk jelen levő vezetőségének önzetlen fáradozását, amelylyel lehetővé tették, hogy ezen a theologian mindenben támogatva végezhetik tanulmányukat azok, akik Isten szolgálatára szánják oda magukat. A tanítvány hálájával emlékezett meg theologiónk szeretett igazgatójáról, aki szinte emberfeletti munkát végez, hogy theologiónk fennálljon és akinek szeretetét négy év alatt mindig magunkon éreztük. Hálás elismeréssel adózott a theologiai előadóknak is, hogy tudásukkal bevezettek minket is a tudományok csarnokába. Meleg szavakkal bucsuzott el a losonci gyülekezettől, melynek körében uj otthon találtunk.

Kedves emlékekkel lepte meg a távozókat a leánykör, midőn meleg szavak kíséretében mindegyiknek bibliai mondással ellátott könyvjelzőt nyújtott át.

Bertók Béla püspök szölt még röviden az uj szolgatársakhoz és szívből jövő imádsággal zárta be a szép, lélekemelő ünnepélyt.

Az új segédlelkészek tiszteletére a losonci református nőegylet és leánykör bucsuvacsorát rendezett, amely kedves emlékeket hagyott mindenki lelkében.

Az V. ref. diákkonferencia Rozsnyón.

Református diákkonferenciáink életében Isten kegyelméből megértük az első lustrumot. Immár ötödizben ad egymásnak találkozó ref. ifjúságunk dolgozni akaró része. Sajnos még mindig a kisebbik része. Szerettünk volna sokkal több ref. diákot látni, szerettük volna ott látni mindazokat, akik egyszer már voltak ilyen találkozón, szerettük volna, ha minden közép- és főiskola képviseltette volna magát. De Isten minden bizonnyal jobban tudja, hogy mi szolgálja az ő országának előmozdítását, mint mi. Nekünk csak egy kötelességünk lehet: levonni a következtetést: többet dolgozni, több lelket, több prófétai lendületet vinni diákmunkákba, több felelősséggel karolni fel és hordozni ifjúságunk ügyét.

Az ötödik találkozóra kb. 80 diák jött össze. Örvedetes, hogy szép számmal jöttek középiskolások, ezzel szemben több főiskolást vártunk. Talán ez is figyelmeztetni akar, hogy több gondot kell fordítani középiskoláinkra. A körülmények úgy hozták magukkal, hogy most a szokásos három nap helyett csak két napig lehettek együtt a konferencia tagjai. Jun. 1-én és jul. 2-án folyt le a konferencia a szép fekvésű Rozsnyó városában, szépen fejlődő gyülekezet meleg szeretetétől támogatva. Isten áldása bizonyára nem marad el a gyülekezet lelki életében sem.

A konferencia megnyitása a templomban folyt le istentisztelet keretében, melyet csoportos bibliatanulmányozás előzött meg. A bibliaköri megbeszélés tárgyát Józs. 24, 13-28 képezte, melyben kifejezést nyert a keresztyén élet alap gondolata: az Istennek való *szolgálat*. Az istentiszteletet, melyen a gyülekezet tagjai is szép számban jelentek meg, a 114. dics. fenséges akkordjai vezették be. Az Isten előtti hódolat mélyes átérzéséből szállt fel az ének: „Mennybéli felséges Isten”. . . . Az Igét nt. Sörös Béla theol. igazgató hirdette Zsolt. 37,37 alapján. A beszéd méltó bevezetése volt a konferenciának. A szónok az örökkévalóság szempontjai szerint világította meg a feddhetlenséget, becsületességet és a ker. ember békességét, nem morális, hanem hitéleti szempntból.

Ezután szintén Sörös Béla rövid beszéd keretében nyitotta meg a konferenciát, melyben a konferencia vezető gondolatául a *Kálvinizmus közéleti jelentőségének* megbeszélését jelölte meg. Röviden rámutatott azokra a tényekre, ame-

lyek szükségessé teszik ennek a gondolatnak a megtárgyalását és hangsúlyozza, hogy *szükségünk van kálvinista politikára*.

Majd a konferencia tisztikarát választották meg. Elnök: Sörös Béla, alelnökök: Dr. Kenessey Kálmán és Dr. Magda Sándor, titkárok: Varga I. és Narancsik I., jegyzők: Kiss Gy. és Tóth K. Az elnök indítványára a konferencia táviratilag üdvözölte mindhárom egyh. ker. püspökét. Ugy szintén köszönetét fejezte ki a konferencia nevében a helybeli lelkésznek, a főgondnoknak, presbitériumnak és az egész gyülekezetnek, akik lehetővé tették, hogy a konferencia itt összegyűlhetett. A gömői egyházmegye nevében *Dusza János* esperes üdvözölte a konferenciát, a kárpátaljai e. ker. nevében *Varga Imre* ker. missiói s. lelkész szólt az egybegyűltekhez. Az üdvözlésekre az elnök válaszolt megköszönve a jóakaratu támogatást és érdeklődést.

A konferencia első előadója *Zsemlye Lajos* lelkész volt. Előadásának címe: „*A kálvinizmus szociális üzenete*”. Hozzáértő szakértelemmel boncolgatta szociális berendezkedésünk két típusát: a kapitalizmus és szocializmus rendszerét. Az első az egyént a másodikat a közösséget helyezi előtérbe. Ezekkel szemben a kálvinizmus mindenek fölé Istent helyezi. Nem az egyéné, de nem is a közösségé a vagyon, hanem Istené. Ő rendelkezik mindenünkkel, Neki tartozunk felelősséggel. Majd ezen elvek lefektetése után részletesen foglalkozott a munkáskérdéssel. Rámutatott azokra az okokra, amelyek a munkásokat elidegenítik az egyháztól és a szociálista szervezetekbe hajtják őket. A haszon keresése helyett oda állította a *sáfárság gondolatát*. Protestáns munkásszervezetek megalakítását sürgette.

A tartalmas és értékes előadást hozzászólásaikkal teljesebbé tették: *Varga I., Narancsik I., Dr. Kenessey Kálmán és Dr. Sutha István*. Végül az eredményt a konferencia elnöke röviden összefoglalta kiemelve, hogy milyen nagy szükség van a kálvinista elveknek a közéletben való érvényesítésére.

A következő előadó *Dr. Sutha I.* nagykaposi ügyvéd volt, aki „*A judicum*”-ról tartott előadást. Az elméleti részben rámutatott azokra az okokra, amelyek eredménye az, hogy a kálvinizmushoz hozzátartozik a józan judicium és az annak velejárója. A gyakorlati részben pedig szemléltető példákkal igazolta a fentebbi tétel igazságát. Az elméleti részben különösen értékes gondolat volt, hogy judiciumot a kálvinista ember Irással való éléséből vezette le és pedig I. Kor. 2, 10-ből indulva ki.

Az előadáshoz hozzászóltak: *Vargha S.* joghallgató, aki jogi szempontból világította meg a kérdést, *Szakall János* s. lelkész dogmatikai szempontból, *Dr. Magda Sándor* pedig filozófiai oldalról tárgyalták a kérdést. Az elnök itt is rövid összefoglalást adott.

A délelőtti program ezzel véget ért. A délutáni szabad időt a *hrasznahorkai kirándulás* töltötte ki nagyon kellemesen.

Az esli összeövetel a protestáns egyelet helyiségében volt szeretetvendégséggel egybekötte. Itt *Dr. Agyagássy Sándor* lelkész tartotta meg előadását „*Társadalmunk hibái*” címen. A mai társadalom egy nagy hibájára mutatott rá különösképen: a bünözésre. Ismertette a bünözést megmagyarázni akaró két elméletet. Az egyik a Lombroso-féle elmélet, mely természet-tudományos módszerrel vizsgálja a kérdést. E szerint a bünözésre való hajlandóságot öröklük a bünözök, tehát nem lehet őket felelősségre vonni. A másik magyarázási mód a bünügyi-szociológiai iskoláé, amely a környezet hatásának tudja be a bünözést. A kálvinizmus ezzel szemben hangsulyozza az egyén felelősségét.

Nagy hibája a mai büntető rendszernek, hogy a megtorláson alapul, pedig a bünözésnek csak preventív intézkedésekkel lehet elejét venni. Erről ma csak a fiataloknál lehet némileg szó. A ker. alapon nyugvó büntető rendszernek a nevelésen kell alapulni. Itt vár az egyházakra nagy feladat. Intenzíven kell foglalkozni tanuló-ifjúságunkkal, katonáinkkal és tanoncainkkal.

Az est programját Belágh B. sóló-éneke, Becz Aranka és Czibula Irén szavalatai egészítették ki és tették kellemessé. Az első nap gazdag programja ezzel lezáródott és bizonyára gazdag magvető volt, mellyel bő aratás következik Isten kegyelméből. *Tóth Kálmán.*

Problémáink.

Fegyelmi eljárás megindítását ígértem azért, mert egy ref. lelkész eltemette azt a más felekezeti, akit saját lelkésze halálos ágyán hasztalan kérélettel magabaszállásra és egyháza parancsa szerint meggyónásra, bár előre megmondotta, hogy nem temeti el az egyház parancsának nem teljesítése esetén.

A fegyelmit nem kérem, mert az eset értesülésem adatai szerint a következő: Egy az értelmiséghez tartozó r. kath. egyén annak idején ref. nőt vett feleségül, gyermekei is reformátusok. Kommunista nem volt, sőt vallásos érzését árulta el, amikor alárendelljeinek a káromkodást megtiltotta, és halála helyére költözésekor első utja a ref. lelkészhez szölt — gyermekei fokozott vallásos nevelése érdekében. Igaz, hogy egyháza gyónási és szenttéavatási rendszerét bírálta, de a mások — és nem családtagjai — utasítására hozzáment lelkészének sem kereken tagadta meg a gyónást, hanem azzal, hogy még nem érzi halála közelségét. Igaz, hogy a plébános a gyónás elmaradása miatt tagadta meg eltemetését s ezt is adta okul a családnak, amely aztán az iránt fordult hozzá, hogy egyezzek bele, hogy a ref. lelkész

temesse el, amire a plébános odanyilatkozott a ref. lelkészhez irt levelében, hogy nincs kifogása az ellen, ha eltemeti.

Ref. lelkész-testvérem helyesen járt el, mert hiszen nem a vallást magát meglagadónak adta meg a végtisztességet. S helyes az irányu mérlegelése is; nem elrettentési eszköz volt-e az eltemetés meglagadása azért, mert az elhunyt vegyes házasságban élt és gyermekeit is reformátusoknak nevelte?

Felszólalásom az ellen szölt, amikor a választ mint olyat vagy ref. egyházunkat meglagadó vagy belöle kilépett egyéneknek — kivált az illető egyházközségben kimondott törvényes határozat ellenére — adja meg ref. lelkész a végtisztességet, ami csak a híveknek jár, de aminek elmaradása örök szégyen az elhunyt emlékére — és családjára is, — és ennek elkerülésére nagy pénzt is hajlandók áldozni épp azok, akik addig talán épp az áldozatok miatt tagadták meg egyházukat. Igenis ily esetben megtorlást érdemel a lelkész — már csak a hívök és áldozatosak elégtételül is.

Egy világi tanácsbíró.

HIREK

— **Értesítés.** *Lapunk felelős szerkesztöje előadásait a losonci theol. szemináriumban befejezvé, haza érkezett s a szerkesztést átvette. A lapba szánt „mindennemü közlemény címére küldendő.*

— **Pozsonyban** a hatóságok értekezletet tartottak, melyen felmerült az a terv, hogy a rohamosan terjedő iszákosság és denaturált szeszfogyasztás miatt, életbeléptetik a prohibíciót.

— **Csereajánlat.** Lelkész, kinek főjavadalmát 48 nagy. hold első osztályu, kertészetre is kiválóan alkalmas, fővasutvonalon vekvő állomástól 1/2 km.-nyi távolra fekvő, tanyaépülettel is ellátott földbirtok képezi, cserét ajánl. Megkereséseket a szerkesztőség továbbít.

— **Az új felekezeti törvény Jugoszláviában.** Most közli a Jugoszláviai reformátusok lapja a „Magvető” egész terjedelmében annak a nagyfontosságú új felekezeti törvénynek szövegét, amely 32 §-ban a Jugoszláv királyság evangélikus és református egyházait az eddigi bizonytalanságból a törvényes jogbiztonság állapotába helyezi. A törvény szerint a református egyházaknál a magyar és német egyházak együtt vannak. A 2 §. kimondja, hogy elismeri az egyházak vallásszabadságát és önrendelkezési jogát, másfelöl pedig az állam erkölcsi.

anyagi és hatalmi támogatását biztosítja. Fölveszi az egyházak anyagi forrásai közé az államsegélyt is, amelyet külön rendelettel fognak szabályozni. Örömmel közöljük ezt a hirt, mert jugoszláv fennhatóság alá került testvéregyházaink élete számára új korszakot jelent. Amit bizonyít az is, hogy máris zsinatra készülődnek és annak július 28-ig össze kell ülni. Az ottani reformátusok zsinata 24 rendes tagból fog állani.

— **Lutheránus testvéreink jubileumi éve.**

Az egész protestáns világ — de különösen a lutheránus — nevezetes és nagy jubileumi évfordulóhoz érkezett az 1930-ik évvel. 400 éve, hogy a Luther pártján levő rendek az augsburgi birodalmi gyűlésnek átnyújtották hitvallásukat, az u. n.: „Ágostai Hitvallást”. A jubileumi örömben nemcsak Augsburg városa és gyülekezete vesz részt, hanem az egész világ lutheránusai és egyházai is. A badeni egyházi hatóság elrendelte, hogy az iskolák felsőbb osztályaiban, valamint istentiszteleteken és bibliórákon a hitvallás fontosabb tételeivel foglalkozzanak. Hitvallás alapján készülnek a hitvallás megünneplésére. Méltó ünneplés!

— **A sárospataki főiskola építkezései** a f. év júniusban tovább folytatódnak. Össze a kétemeletes, 80 növendék befogadására alkalmas gimnáziumi internátus tető alá kerül, és az épület 1931 szeptemberben rendeltetésének átadható lesz. Az építkezés 450.000 P-re van előirányozva. Az internátus el lesz látva vízvezetékekkel, központi fűtéssel, a benlakók részére külön konyhával, étteremmel, zuhany- és kádfürdővel, mosóházzal, gyengélkedő szobával, zenegyakorló-, sport-, játék- és munkaszobákkal, felügyelő tanári lakással és felügyelő tanárok részére való szobákkal. A nagy épületnek teológiai internátussá átalakítása folyó évi július havában kezdődik meg és a theol. internátus folyó évi szeptember 1-én rendeltetésének átadható lesz. Erre az építkezésre 105.000 pengő van előirányozva. A négyszázéves jubileumot a sárospataki főiskola már ilyen kiépített állapotban üli meg.

— **Amerikai egyházakban** az a szokás, hogy a perselypénzt a presbyterek szedik. Ennek a szokásnak az az alapja, hogy az ige hallgatásán és a sákramentumokkal való élésén kívül templomi szolgálata van a presbytereknek

is, melyet az adományok összeszedésével teljesítenek.

— **Amerikai imádság az újságírókért.**

Mississippi városban az újságképviselők évi kongresszusán az összejövetelt a következő „eredeti” imádsággal nyitották meg: „Örökkévaló Isten, áldásodat kérjük az előtted álló újságírók fejére, akik bár megszokták, hogy a világ legtávolabbi sarkaival is összeköttetésben legyenek, akik Kinában forradalmat készítenek elő s akik előtt hercegek és fejedelmek ajtajai nincsenek bezárva, akik azonban tulkevés idővel rendelkeznek, hogy a paradicsomba jutással törődhessenek. Légy kegyelmes Uram ezekhez az emberekhez, akiket minden ördög megkísért, a sajtóhibák ördögeitől a rímek ördögéig, s akik annyira el vannak foglalva, a telefondrótok és az asszonyok énekének hallgatásával, hogy az Isten szava nem éri el őket és semmi visszhangot nem támaszt szívéikben. Légy kegyelmes ezekhez az emberekhez, akik a legkülönbözőbb dolgokkal törődnek, mikor csak az újságíráshoz fognak, akiknek, anélkül, hogy különbséget tehetnének, együtt kell inniök zsidókkal és pogányokkal, feketékkel és fehérrel, demokratákkal és republikánusokkal, baptistákkal, presbiteriánusokkal és methodistákkal. Légy kegyelmes hozzájuk oh Isten, segítsd meg őket amint a bálteremből a templomba, a templomból az alkohol-csempészekhez hajszoltatnak, mert két mérföldet szaladna mindegyik egy jó „story”ért. Hadd teljen el ez az ülés áldásosan. Könnyű a főtitkári jelentés titkaiba behatolni, de nehéz a paradicsom mezőire jutni. Áldásodat kérjük a résztvevőkre. Ha majd végére érnek újságaiknak és vezércikkeiknek és földi gondjaiknak is vége lesz, készítsen számukra Szent Péter sokkal szebb történetet, mint amilyent valaha újságjaikban megírtak. Noha az újságíróknak nehéz bemenni az örök béke országába, jusson nekik ott olyan fogadtatás, amely melegebb és szivesebb, mint amely itt a Columbus városában osztályrészükül jutott...” Mint a vallásos élet nevetéses és káromló eltévelyedését, a szent dolgok fonákját és karrikaturáját mutatjuk be ezt a szerencsétlen „imádságot”. Bármennyire a nevetőizmokat ingerli is ez az „ima”, az imádkozó embert mélységesen elszomorítja, mikor a vallás nem a hétköznapot emeli fel és szenteli meg, hanem a hétköznap rántja le és profanizálja a vallást. Ez az egyik véglete az imád-

ságnak. A másik véglet, amikor csak ünnepnapot ismer az imádkozó és a hétköznapot nem vonja bele az imádságába, és szinte az Istennel külön nyelven akar érintkezni. Van egy a kettő között, helyesebben a kettő fölött levő út, az Uri imádság tartalmi kimerítése, amelyben hódolat és imádat találkozik a mindennapi élet eseményeivel. Egyébként nemcsak Amerikában találhatók ilyen imádságok. hanem — mutalis mutandis — néha másutt is.

HIVATALOS RÉSZ

— Pályázat a halálozás folytán megüresedett rimasimonyi (gömöri e. m.) véglegesített ref. orgonista-kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1., 2 szobás lakás, konyha, éléskamara, pincze, magtár, marha-sertésöl, fatartó, méhes 700 □-öl kerttel. 2., 22 Hl. és 50 lit. tiszta buza, 8 Hl. és 75 liter rozs, illetve buza. 3., Szántó és rét: 15 kat. hold 730 □-öl egytagban, amelynek minden munkaja és adója a haszonélvezőt terheli. 4., Munkaváltság díj 8 Kor. 5., 14 bécsi öl kemény tűzifa az iskolaudvarára szállítva, azonban ebből 4 öl a tanterem fűtésére fordítandó s ezen 4 ölet az egyház fel is vágatja. 6., Vizsgadíj 1'60. kor., kamatjövedelem 1'60 kor. 7., Hivatalosan megállapított temetési stóla. 8., Államsegély, melyet az iskola fentartó kérelmezni fog. Az iskola tanítási nyelve: magyar. Kötelesség: az I-VIII. o. iskolás növendékek valláserkölcsei szellemű nevelése, oktatása; orgonista-kántori teendők végzése, énekkar vezetése, kulturális és egyháztársadalmi munkában való szíves segédkezés, cánonikus órákon, lelkész akadályoztatása esetén templomi könyörgés tartása. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, oklevéllel, nostrifikációs vizsgával bíró ref. vallású férfi tanítók. A 86400/1.-929 számú miniszteri rendelet alapján felszerelt pályázati kérvények 1930 július 20-ig adandók be az alanti lelkészi hivatalhoz. Az állás 1930 szept. 1-én elfoglalandó. Rimasimonyi p. Simonovce.
Ref. presbitérium.

Pályázat. A háji ref. leány-egyház pályázatát hirdet egy előkönyörgői kántor-tanítói állásra. Javadalom: Lakás, 20 köből gabona, 2 köből buza, 20 m³ fa, stóla, 108 Kč. készpénz és államsegély. Pályázhatnak csl. állampolgársággal bíró okleveles tanítók. Pályázatok jul. 20-ig küldendők be a Háji isk. szék címére. Up. Turna n/Bodrou.

Pályázat a vári-i ref. kántortanítói állásra. Javadalom: 3 szobás lakás melléképületekkel s konyhakerttel; 10 q buza, 10 q tengeri. vagy ennek piaci ára; az egyház pénztárából évi 4400 Kč, melyben benne foglaltatik a vallás-tanítási díj is, mit az állam fizet; 6 öl fa; érvényben levő temetési stóla. Kötelessége: a

kántori teendők végzése, az állami elemi iskolákban a növendékek vallás és ének tanítása; ifjusági énekkar szervezése és vezetése; lelkész akadályoztatása esetén a templomban helyettesítése; gondnoknak az írásbeli munkában segítése. Pályázatok 1930. július 20-ig adandók be a vári-i ref. lelkészi hivatalhoz. Pályázhatnak állampolgársággal bíró ref. férfi tanítók. Az állás a választás után azonnal elfoglalható.

Pályázat a kisdobronyi ref. egyház kántortanítói állására. Javadalom: Lakás természetben (mely áll 2 szoba, 1 előszoba, 1 konyha, 1 kamara, 1 pincze) 1 nyári konyha, 1 méhes 1 istálló csür, tyukól, 1 magyar hold kert. 9 kat. hold szántó, 11 kat. hold szántó-kaszáló. 10 köből buza, 10 köből gabona. Személy pénz 60 Kč, 5 öl fa értéke 625 Kč. Fáját saját szükségletére az egyház 1 napi járó földről haza szállítja. Törvényes államsegély. Kötelessége a reá kiosztott osztályok tanítása, énekkar vezetése, Lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Oklevéllel, állampolgársággal rendelkező férfi tanítók pályázatukat f. év július 30-ig adják be a kisdobronyi ref. lelkészi hivatalhoz. Kisdobrony (Malá Dobron) u-p. V. Dobron. Pod. Russ. Munkács-Csap autóbussz járat, köves út mentén, Posta, körjegyzőség 2 km-re V. Dobronban. *Ref. presbyterium.*

Pályázat. A balogujfalusi ref. leányegyház pályázatát hirdet előkönyörgői-kántor-tanítói állásra. Javadalom: 2 szobás jó lakás, konyha, s melléképületek, kert, 1 hold (1200 □-öl) rét 400 kor. készpénz, a temető és templomkert haszonélvezete, 24 m³ tűzifa, melyből az iskolát is tartozik fűteni, 2 drb marhalegeltetés joga, adót az egyház fizeti. Államsegély kérvényeztetni fog. Tanítás nyelve magyar. Pályázatok f. év. július 27-ig nyújtandók be. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Pályázatok Ref. lelkészi hivatal Zip., p. Bátka, via Rim. Sobota-cimre küldendők.

Pályázat. A berzétei (Gömör m.) ref. egyház presbyteriuma az orgonista-kántor-tanítói állásra pályázatát hirdet. Javadalom: megfelelő lakás gyümölcsös kerttel, 14. kat. hold szántó és rét, mely után az állami adónak 1/3-ad részét tanító fizeti, évi 200 kč, az egyház pénztárából, stóla s törvényes államsegély. Kötelességei: az — ez idő szerint még — osztatlan iskola vezetése, kántori teendők végzése, énekkar vezetése, minden vasárnap délután és kánonikus órákon az istentiszteletet végzése s a lelkész egyházépítő munkáiban való közreműködés. Okleveles, rendes, állampolgársággal bíró református férfi tanítók a 86.400/I.-1929. sz. miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeket 1930 július hó 25-ig adhatják be a berzétei ref. lelkészi hivatalhoz. Az állás f. évi szeptember hó 1-én foglalandó el. A berzétei ref. egyház *presbyteriuma.*

anyagi és hatalmi támogatását biztosítja. Fölveszi az egyházak anyagi forrásai közé az államsegélyt is, amelyet külön rendelettel fognak szabályozni. Örömmel közöljük ezt a hírt, mert jugoszláv fennhatóság alá került testvéregyházaink élete számára új korszakot jelent. Amit bizonyít az is, hogy máris zsinatra készülődnek és annak július 28-ig össze kell ülni. Az ottani reformátusok zsinata 24 rendes tagból fog állani.

— **Lutheránus testvéreink jubileumi éve.**

Az egész protestáns világ — de különösen a lutheránus — nevezetes és nagy jubileumi évfordulóhoz érkezett az 1930-ik évvel. 400 éve, hogy a Luther pártján levő rendek az augsburgi birodalmi gyűlésnek átnyújtották hitvallásukat, az u. n.: „Ágostai Hitvallást”. A jubileumi örömben nemcsak Augsburg városa és gyülekezete vesz részt, hanem az egész világ lutheránusai és egyházai is. A badeni egyházi hatóság elrendelte, hogy az iskolák felsőbb osztályaiban, valamint istentiszteleteken és bibliórákon a hitvallás fontosabb tételeivel foglalkozzanak. Hitvallás alapján készülnek a hitvallás megünneplésére. Méltó ünneplés!

— **A sárospataki főiskola építkezései** a f. év júniusban tovább folytatódnak. *Őszre a kétemeletes, 80 növendék befogadására alkalmas gimnáziumi internátus telő alá kerül, és az épület 1931 szeptemberben rendeltetésének átadható lesz. Az építkezés 450.000 P-re van előirányozva. Az internátus el lesz látva vízvezetékekkel, központi fűtéssel, a belakók részére külön konyhával, étteremmel, zuhany- és kádfürdővel, mosóházzal, gyengélkedő szobával, zenegyakorló-, sport-, játék- és munkaszobákkal, felügyelő tanári lakással és felügyelő tanárok részére való szobákkal. A nagy épületnek teológiai internátussá átalakítása folyó évi július havában kezdődik meg és a theol. internátus folyó évi szeptember 1-én rendeltetésének átadható lesz. Erre az építkezésre 105.000 pengő van előirányozva. A négyszázéves jubileumot a sárospataki főiskola már ilyen kiépített állapotban üli meg.

— **Amerikai egyházakban** az a szokás, hogy a perselypénzt a presbyterek szedik. Ennek a szokásnak az az alapja, hogy az ige hallgatásán és a sákramentumokkal való élésén kívül templomi szolgálata van a presbytereknek

is, melyet az adományok összeszedésével teljesítenek.

— **Amerikai imádság az ujságírókért.** Mississippi városban az ujságképviselők évi kongresszusán az összejövetelt a következő „eredeti” imádsággal nyitották meg: „Örökkévaló Isten, áldásodat kérjük az előtted álló ujságírók fejére, akik bár megszokták, hogy a világ legtávolabbi sarkáival is összeköttetésben legyenek, akik Kinában forradalmat készítenek elő s akik előtt hercegek és fejedelmek ajtajai nincsenek bezárva, akik azonban tulkevés idővel rendelkeznek, hogy a paradicsomba jutással törődhessenek. Légy kegyelmes Uram ezekhez az emberekhez, akiket minden ördög megkísért, a sajtóhibák ördögeitől a rímek ördögéig, s akik annyira el vannak foglalva, a telefondrótok és az asszonyok énekének hallgatásával, hogy az Isten szava nem éri el őket és semmi visszhangot nem támaszt szívében. Légy kegyelmes ezekhez az emberekhez, akik a legkülönbözőbb dolgokkal törődnek, mikor csak az ujságíráshoz fognak, akiknek, anélkül, hogy különbséget tehetnének, együtt kell inniük zsidókkal és pogányokkal, feketékkel és fehérrel, demokratákkal és republikánusokkal, baptistákkal, presbiteriánusokkal és methodistákkal. Légy kegyelmes hozzájuk oh Isten, segítsd meg őket amint a bálteremből a templomba, a templomból az alkohol-csempészekhez hajszoltatnak, mert két mérföldet szaladna mindegyik egy jó „story”ért. Hadd teljen el ez az ülés áldásosan. Könnyű a főtitkári jelentés titkaiba behatolni, de nehéz a paradicsom mezőire jutni. Áldásodat kérjük a résztvevőkre. Ha majd végére érnek ujságaiknak és vezércikkeiknek és földi gondjaiknak is vége lesz, készítsen számukra Szent Péter sokkal szebb történetet, mint amilyent valaha ujságjaikban megírtak. Noha az ujságíróknak nehéz bemenni az örök béke országába, jusson nekik ott olyan fogadtatás, amely melegebb és szivesebb, mint amely itt a Columbus városában osztályrészükül jutott...” Mint a vallásos élet nevetéses és káromló eltévelyedését, a szent dolgok fonákját és karrikaturáját mutatjuk be ezt a szerencsétlen „imádságot”. Bármennyire a nevetőizmot ingerli is ez az „ima”, az imádkozó embert mélységesen elszomorítja, mikor a vallás nem a hétköznapot emeli fel és szenteli meg, hanem a hétköznap rántja le és profanizálja a vallást. Ez az egyik véglete az imád-

ságnak. A másik véglet, amikor csak ünnepnapot ismer az imádkozó és a hétköznapot nem vonja bele az imádságába, és szinte az Istennel külön nyelven akar érintkezni. Van egy a kettő között, helyesebben a kettő fölött levő út, az Úri imádság tartalmi kimerítése, amelyben hódolat és imádat találkozik a mindennapi élet eseményeivel. Egyébként nemcsak Amerikában találhatók ilyen imádságok, hanem — mutatis mutandis — néha másutt is.

HIVATALOS IRÉS

— **Pályázat** a halálozás folytán megüresedett rimasimonyi (gömöri e. m.) véglegesített ref. organista-kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1., 2 szobás lakás, konyha, éléskamara, pincze, magtár, marha-sertésöl, fatartó, méhes 700 □-öl kerttel. 2., 22 Hl. és 50 lit. tiszta buza, 8 Hl. és 75 liter rozs, illetve buza. 3., Szántó és rét: 15 kat. hold 730 □-öl egytagban, amelynek minden munkája és adója a haszonélvezőt terheli. 4., Munkaváltság díj 8 Kor. 5., 14 bécsi öl kemény tüzifa az iskolaudvarára szállítva, azonban ebből 4 öl a tanterem fűtésére fordítandó s ezen 4 ölet az egyház fel is vágatja. 6., Vizsgadíj 1'60. kor., kamatjövdelem 1'60 kor. 7., Hivatalosan megállapított temetési stóla. 8., Államsegély, melyet az iskola fentartó kérelmezni fog. Az iskola tanítási nyelve: magyar. Kötelesség: az I-VIII. o. iskolás növendékek valláserkölcszi szellemü nevelése, oktatása; organista-kántori teendők végzése, énekkar vezetése, kulturális és egyháztársadalmi munkában való szives segédkezés, cánonicus órákon, lelkész akadályoztatása esetén templomi könyörgés tartása. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, oklevéllel, nostrifikációs vizsgával bíró ref. vallásu férfi tanítók. A 86400/1.929 számú miniszteri rendelet alapján felszerelt pályázati kérvények 1930 július 20-ig adandók be az alanti lelkészi hivatalhoz. Az állás 1930 szept. 1-én elfoglalandó. Rimasimonyi p. Simonovce.

Ref. presbitérium.

Pályázat. A háji ref. leány-egyház pályázatot hirdet egy előkönyörgői kántor-tanítói állásra. Javadalom: Lakás, 20 köböl gabona, 2 köböl buza, 20 m³ fa, stóla, 108 Kč. készpénz és államsegély. Pályázhatnak ösl. állampolgársággal bíró okleveles tanítók. Pályázatok jul. 20-ig küldendők be a Háji isk. szék címére. Up. Turna n/Bodrou.

Pályázat a vári-i ref. kántortanítói állásra. Javadalom: 3 szobás lakás melléképületekkel s konyhakerttel; 10 q buza, 10 q tengeri. vagy ennek piaci ára; az egyház pénztárából évi 4400 Kč, melyben benne foglaltatik a vallás-tanítási díj is, mit az állam fizet; 6 öl fa; érvényben levő temetési stóla. Kötelessége: a

kántori teendők végzése, az állami elemi iskolában a növendékek vallás és ének tanítása; ifjusági énekkar szervezése és vezetése; lelkész akadályoztatása esetén a templomban helyettesítése; gondnoknak az írásbeli munkában segítése. Pályázatok 1930. július 20-ig adandók be a vári-i ref. lelkészi hivatalhoz. Pályázhatnak állampolgársággal bíró ref. férfi tanítók. Az állás a választás után azonnal elfoglalható.

Pályázat a kisdobronyi ref. egyház kántortanítói állására. Javadalom: Lakás természetben (mely áll 2 szoba, 1 előszoba, 1 konyha. 1 kamara, 1 pincze) 1 nyári konyha, 1 méhes 1 istálló csür, tyukól. 1 magyar hold kert. 9 kat. hold szántó, 11 kat. hold szántó-kaszáló. 10 köböl buza, 10 köböl gabona. Személy pénz 60 Kč, 5 öl fa értéke 625 Kč. Fáját saját szükségletére az egyház 1 napi járó földről haza szállítja. Törvényes államsegély. Kötelessége a reá kiosztott osztályok tanítása, énekkar vezetése, Lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése. Oklevéllel, állampolgársággal rendelkező férfi tanítók pályázatukat f. év július 30-ig adják be a kisdobronyi ref. lelkészi hivatalhoz. Kisdobrony (Malá Dobron) u-p. V. dobron. Pod. Russ. Munkács-Csap aulóbusz járat, köves ut mentén, Posta, körjegyzőség 2 km-re V. dobronban. *Ref. presbitérium.*

Pályázat. A balogujfalusi ref. leányegyház pályázatot hirdet előkönyörgő-kántor-tanítói állásra. Javadalom: 2 szobás jó lakás, konyha, s melléképületek, kert, 1 hold (1200 □-öl) rét 400 kor. készpénz, a temető és templomkert haszonélvezete, 24 m³ tüzifa, melyből az iskolát is tartozik fűteni, 2 drb marhalegeltetés joga, adót az egyház fizeti. Államsegély kérvényeztetni fog. Tanítás nyelve magyar. Pályázatok f. év. július 27-ig nyújtandók be. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Pályázatok Ref. lelkészi hivatal Žip., p. Bátka, via Rim. Sobota-cimre küldendők.

Pályázat. A berzétei (Gömör m.) ref. egyház presbitériuma az organista-kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: megfelelő lakás gyümölcsös kerttel, 14. kat. hold szántó és rét, mely után az állami adónak 1/3-ad részét tanító fizeti, évi 200 kč, az egyház pénztárából, stóla s törvényes államsegély. Kötelességei: az — ez idő szerint még — osztatlan iskola vezetése, kántori teendők végzése, énekkar vezetése, minden vasárnap délután és kánonikus órákon az istentiszteletet végzése s a lelkész egyházépitő munkáiban való közreműködés. Okleveles, rendes, állampolgársággal bíró református férfi tanítók a 86.400/I.-1929. sz. miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeket 1930 július hó 25-ig adhatják be a berzétei ref. lelkészi hivatalhoz. Az állás f. évi szeptember hó 1-én foglalandó el. A berzétei ref. egyház *presbitériuma.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolczy Lajos urt és papi szabó
 Ungvár, Radvánci ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök atb. festése és tisztítása. Szőr-
 mesterítés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používáné novín. známek povoleno ředitelstvim pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

886
 "Kis Tükör" szerkesztősége
 Jókai u. 18.
 Komárom

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vekke Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Háromszáz

áldozatkész egyháztág jóakarátára volna szükség egyetemes egyházunknak, hogy intézményei kiépítésében egy lépéssel előbbre jusson. A sáfárság evangéliumi gondolatától áthatott háromszáz egyháztagnak 1000—1000 koronát kellene felajánlani abból a feleslegből, amivel Isten megáldotta őket, hogy hajlékot építhesünk theológiánknak, a mellyel kívánatos volna — az én elgondolásom szerint — egy középiskolai internátust is összekapcsolni.

Theologiai szemináriumunk öt évi munkájával igazolta önmagát s megbizonyította fenntartásának szükségességét a lelkészi szukkreszcencia érdekében. Elérkezett tehát annak az ideje, hogy ez intézményünk elhelyezéséről gondoskodjunk. A theologus ifjak négy éven át az YMCA-ban laktak s ugyanott folytak az előadások is; a most befejezett iskolai év alatt azonban már a városban szerteszét kellett elhelyezkedniök. Azt hiszem, felesleges bizonyíthatnom, hogy az ifjak elhelyezkedésének ez a módja semmiképp sem felel meg azoknak a céloknak, a melyeket a megváltozott idők kívánalmái tüznek a lelkésznevelés elé. Ugy az erkölcsi habitus kialakítása, mint a tudományos képzés szempontjából feltétlenül szükséges, hogy a növendékek állandó, szigorú felügyelet alatt együtt éljenek s tanulmányaikban is a rendes előadásokon kívül, illetve mellett, megfelelő segítséget és utbaigazítást nyerjenek. A losonci szemináriumából kikerült két évfolyam tanulmányi eredménye s komoly evangéliumi szelleme annak az együttes munkának a folyománya, amely megfelelő felügyelet és céltudatos vezetés alatt, az YMCA-ban való együttélés idején folyt. A két alsó évfolyamnál már visszaesés mutatkozik, amelynek lehetnek

egyéb okai is, de legfőbb oka mégis az, hogy a theol. ifjuság az elmúlt iskolai évben nem állhatott közvetlen és állandó felügyelet alatt.

Egészen bizonyos, hogy az eddigi nivó csak úgy tartható fenn, ha idejében gondoskodunk az ifjak internátusi elhelyezéséről, ami nélkül ma már a lelkészképzés el sem képzelhető.

De nemcsak az ifjak együttlakása végett volna szükség theologiai épületre, hanem azért is, hogy abban a kívánalmaknak megfelelő előadótermek s az egyéb szükséges helyiségek (könyvtár, olvasóterem, auditorium stb.) elhelyezést nyerjenek. A mostani állapot bizony nagyon kezdetleges, de hát a semmiből többet igazán nem teremthetett az intézet lelkes igazgatója s egyházunk legszentebb érdekei ellen való bűn volna, ha indolenciánk a mostani primitív berendezkedést állandósítaná.

Az árvaház példája megmutatta, hogy az Isten kegyelme nagy és csodálatos dolgok véghezvitelére képesít bennünket, ha a lélek megmozdul bennünk s most is csak háromszáz lelkes emberre volna szükség s a ma lehetetlennek látszó dolog holnap valóra válhatna. S milyen nagy nyeresége volna egyházunknak, ha a theol. internátussal középiskolai internátust kapcsolhatnánk össze! Az ifjaknak egy lelkes tábort lehetne itt felnevelni, akik a különböző főiskolákon s majdan az életben az erjesztő kovász szerepét töltenék be s pionirjai lennének a kálvinista reneszánsz ügyének.

A terv realizálásához 300.000 kor.-ra volna szükség s ha nem fog megvalósulni, ez annak a 300 református egyháztagnak a bűne lesz, akiknek módjukban volna 1000 K.-át három évi részletben áldozni erre a célra, de azt megtenni elmulasztják. A rozsnyói diákkonfe-

rencián nagyon kevesen voltak olyanok, akik az ezer kor. megajánlása tekintetében számba jöhettek s mégis 17000 K. lett az ottani gyűjtés eredménye. Erre a mustármagnyi kezdetre támaszkodva most már propagálni merjük az eszmét s odafordulunk kérő szavunkkal mindazokhoz, akik tudnak és akarnak áldozni a szent cél érdekében.

Az eszme fölvetésével nem akarjuk gátolni más, már tervbe vett, vagy fölállított egyházi intézmények megvalósítását, illetve kiépítését; azért fordulunk első sorban és egyenesen azokhoz, akik többet vettek s anélkül hozhatják meg az általunk kívánt áldozatot, hogy a szeretet munkájára váró más területeket elhanyagolnának.

Hajdan egy-egy fejedelmi fundáción épültek fel a református alma máterek; hadd épüljön fel a mi theológiánk háromezred áldozatos sziv mindennél erősebb fundamentumán! (Ms.)

Református Központi Pénztár.

Református egyházi életünk mai adózási rendszere rendszertelen és tökéletlen az egész vonalon. Nem csoda ez, mert régi keletű, mely megfelelt a régi viszonyoknak, de semmiképpen nem felel meg a maiaknak. Sőt elmondhatjuk, hogy a mai ódon elavult, igazságtalan, a hívek és javadalmazók között örökös surlódást és ellenségeskedést kiváltó adózás minden meglévő bajnak forrása s ehez képest a református hitélet hön óhajtott virágzásának is megakadályozója. Ezért nem egy helyen és nem egy ízben hangoztattam csaknem 30 éves lelkészkedésem ideje alatt, hogy az az ember fogja tenni a legnagyobb jót református anyaszentegyházunkkal, ki az egyházi adózás tengeri kígyóvá vált problémáját közmegnyugvárra megoldja. E célra nézve régen tisztában voltam azzal, hogy ez csakis az egységes adózás s egyszersmind egy központi pénztár útján érhető el; de a részletkérdések helyes megoldása felettébb nehéz s ezért a dolgot elhirtelenkedni nem szabad, mert e problémát vagy jól kell megoldani, vagy sehogysem, nehogy még rosszabb állapotot teremtsünk a mainál is.

Hovatovább tapasztalom nagy örömmel, hogy a Református Központi Pénztár eszméje foglalkoztat már rajtam kívül másokat is; több lelkészársam rokonszenvez vele, jóllehet vannak kétségenkívül olyanok is, kik egy és más oknál fogva idegenkednek tőle, a mi nem baj, mert a lényeges csak az, hogy fölszínre került végre ez eszme. vajudni kezd, minek végre is természetes következménye lesz bizonyára a Református Központi Pénztár életrekelése mindannyiunknak majdan igaz öröme.

A f. év elején Parais Árpád somorjai lelkészársam a Református Központi Pénztár felállításához egy *Tervezet*-et állított össze, melyre

nézve — mint maga jelzi — az objektív bírálatot kéri s szívesen fogadja.

Mostanáig Parais Árpádnak e munkájáról szóbeli bírálatot több felől hallottam, de írásban sehol sem olvastam.

Hadd szóljak azért ahhoz én hivatalos egyházi lapunk hasábjain. . .

Általánosságban az a véleményem a *Tervezet*-ről, a mi magának Parais Árpádnak is, hogy t. i. „ez a *tervezet* nem felel meg minden kívánalomnak”. Kétségenkívül van benne sok jó és elfogadásra méltó, de teljes egészében mégis sok és alapos módosítást kíván. Különösképpen *kettő* az s tán éppen a két leglényegesebb kellék a Református központi Pénztár felállításánál, a mi a *Tervezet* ben a legelhibázottabb. Az egyik az, hogy az egyházi adózás tulajdonképpen nem adózás, hanem csak önkéntes megajánlás lenne s kiterjedne nemcsak a felnőttekre, hanem a gyermekekre is; a másik pedig az, hogy megállapítja a sok-sok szükségletet a nélkül, hogy azoknak biztos és kielégítő fedezetéről gondoskodna. Pedig éppen ezen a kettőn fordul az egész adóreform. *Először* is az egyházi adózásnak kimondottan adózásnak kell lennie, a mi egységes és egységesen kötelező legyen, mert az önkéntes megajánlás alapján oly ingatag bázis, melyre reálsan építeni nem lehet s ezen kívül az eddigi surlódásokat nem szüntetné meg, inkább még fokozná, a mit pedig az új adózással teljesen ki kell küszöbölni úgy a hívek, mint a javadalmazók s legfőképpen a hitélet nyugodt virágoztatásának érdekében; a gyermekeknek is megadóztatása pedig, már akár önkéntes uton, akár kötelezőleg, végeredményben megint csak a kenyérkereső és családfentartó családapát terhelné kétszeresen, sőt többszörösen, mert a gyermekek után fizetendő összeget a valóságban nem a gyermekek fizetnék, hanem fizetné azok atyja, vagy eltartója, mint fizetőképes egyén. *Másodszor* nem elegendő azon céloknak csak megállapítása, melyeknek szükségleteiről gondoskodni kívánunk egy központi pénztár útján, hanem számot kell vetnünk azzal is, fog-e állni rendelkezésünkre annyi pénz, a miből a felvett szükségletekről tényleg gondoskodhatunk?!

A *Tervezet* minden egyházi vonatkozású szükségletet fedezni kíván a Központi Pénztár útján, de azt mégcsak megközelítőleg sem mondja meg, hogy mennyi bevétele lesz, vagy lehet majd a hívek önkéntes megajánlásaiból, egyéb jelzett forrásokból s a nyerendő évi kongruából.

Nos és az a kongrua?... A *Tervezet* szerint nyerendő évi fixösszegű kongruát illetően az én nézetem az, hogy azt a kongruát, mely a mostani lelkészfizetések kiegészítése címén az államtól törvényesen jár nekünk, a *Tervezet* szerint adandó s a kongruálisnál magasabb összegű lelkészi fizetések mellett az állam többé

nem folyósítaná s így a hivek részéről adandó önkéntes megajánlásból s az ingatlanok jövedelméből, az alapok kamataiból, Isten dicsőségére stb. befolyó összeg az egyetemes szükségletek fedezésére csak úgy volna elegendő, ha a hiányzó fedezetet pótló, elegendő összeg folyna be a hivektől az önkéntes ajánlásokból. Minthogy azonban erre a mainál valószínűleg s lehet mondani, biztosan sokkal súlyosabb önkéntes megadóztatás mellett komolyan számítani nem lehet, sőt elegendő fedezeli összegre számítani ily önkéntes megadóztatás alkalmazásával az államsegély folyósításának feltételezése mellett sem lehet, a Központi Pénztár már a legelső évben csufos kudarcot vallana, mely egyházi létünket alapjaiban megrendítené.

De a *Tervezet* egyéb tekintetben is sok és alapos módosításra szorul.

Föltéve ugyanis, hogy a Központi Pénztár költségvetésében az összes szükséglet teljes és biztos fedezetet nyerne, a *Tervezet* egyes részletei akkor sem állhatnának meg.

A *Tervezet* 10. §-a szerint „presbytérium minden esetben a cselekvő, végrehajtó s a Központi Pénztár az irányító és ellenőrző szerepét viszi.” Vagyis a presbytérium s első helyen a lelkész kellemtlenkedjék továbbra is az ezután még kényesebbé váló anyagi kérdésekben! Alkudozók a nem kellő mértékű ajánlatot tevő hivekkel; végrehajtó közeg legyen a renitens és fizetni nem akaró önkéntes adózókkal szemben; alkalmazza a következő szankciókat: úrvacsorától eltiltást, lelkészi funkciók megtagadását, a ref. temetőben temetkezés meg nem engedését stb. (18. 19. 21 §.) Köszönöm szépen! Untig elég volt eddig is a fizetni nem akarókkal való örökös, szívkeserítő ünyölődésből s ezután is annyi, vagy még több bajom legyen éfélekkel. Inkább maradjunk akkor a mai állapotnál!...

A 28-31 §§-kal már fenntebb foglalkoztam s ahoz itt csak azt füzöm, főként a 31. §-hoz, hogy a konvent utján kért államsegély összegének nagyságát nem a konvent határozza meg, hanem az államkormány, miért a használt önérzetes hang indokolatlan.

A 32. §. szerint „a konvent az államkormánytól a püspöki, ... stb... és hivatalok ellátására külön összeget kér.” Megengedem, hogy jogában van kérni, de a mennyire én a mai államkormányokat, ismerem, úgy vélem, hogy a kérés céltalan, miért az onnan várt összegre számítani nem lehet.

A 35. §. a 15. §. azon kívánalmával szemben, hogy „a megadóztatásnak önkéntes jellegűnek kell lenni,” azt mondja ki, hogy ha valamely egyháztág adómegajánlása csekély, illetve a presbytérium által el nem fogadható. „akkor a kiszabandó összeg nagyságánál a tiszta haszon, vagy jövedelem két százaléka lesz az irányadó.” Tehát mégis van kényszerű egyházi adó s ez az illető egyháztág jövedelmének a 2%-a. Nos, presbytérium és lelkész, vesződjetek vele, hogy

kinek mennyi igazán a tiszta haszna, vagy jövedelme! En ilyen munkából magamnak részt nem kérek, mert én a pályaválasztásomkor lelkipásztor akartam lenni és nem fináncz.

A 38. §. szerint „a Központi Pénztár gondoskodik a theologiák, ... stb... szegény-és menházak fenntartásáról.” Szép! de hogyan illetve mi-ből gondoskodik, ha nem lesz mind ezekre elegendő pénz? Mert bátor vagyok állítani, hogy a tervezett bevételi források mellett nem lesz ezekre elegendő pénz.

A 40. §. azon részében, mely szerint a hivatalos egyházi körökön kívül álló társaság, vagy egyén által indított lap adminisztrációjáról is a Központi Pénztár gondoskodik, nem más, mint egy csodabogár, a mire kár a komoly szót vesztegetni.

A 42. §. úgy módosítandó, hogy a tanítókra és kántorokra nézve az államilag felértékelt jövedelem elfogadása kötelező, illetve jövedelmük ne legyen kisebb a hasonló fizetési osztályban levő állami tanítókéknál.

A 45. §. úgy módosítandó, hogy a segédlelkészek fizetése: egy szoba és évi 10.000 kč. a Központi Pénztártól folyósítva. A ruházás mellőzendő. (Folyt. köv.) Csabay Pál.

A rozsnyói református diákkonferencia második napja.

Julius 1-én a konferencia a rozsnyói fürdőben folytatódott tovább. A konferencia tagjai reggel 8 órakor együttesen vonultak ki erre a kies fekvésű helyre. Azt talán nem is kell említeni, hogy milyen kedvezően befolyásolta a szabadban való tartózkodás és konferenciázás a résztvevőket. A reggeli bibliaköri megbeszélés tárgyát Róm. 12, 1-21 képezte. A keresztyén elvek gyakorlati megvalósítása, ami a konferenciának is vezető gondolata volt. A közös áhitaton Zsemlye Lajos lelkész hirdette az Igét, mely a lelki megújhadásról szólt Róm. 12, 1-2 alapján.

A nap első előadója Dr. Salamon Ferenc közjegyző volt, aki előadásában rendkívüli gyakorlati érzékről tett tanúságot. Előadását, melynek címe: „Egyházunk legsürgősebb feladatai”, lapunk teljes egészében közölni fogja s így részletesebb ismertetésére nem térünk ki. A számos hozzászólásból egy alaphang csendült ki határozottan: református diákságunk s különösen idegenben tanuló egyetemi hallgatóink ügyét az egyháznak intézményesen kezébe kell venni szociális téren is. Az élénk vitában résztvettek: Dr. Agyagássy Sándor, Varga Imre, Bácsy Cyula, Vargha Sándor, Tóth Kálmán és Dusza János.

A következő előadó Dr. Magda Sándor volt, aki „A kételkedéstől a hitbizonyosságig” címen tartott előadást. Életének egy szubjektív

reminiscenciájából kiindulva vázolja a lélek útját a kételkedéstől a hitbizonyossáig. Az emberi gondolkodás történetében a materializmus és idealizmus síkját tekintve a filozófia-történeti értékelés útján megállapítja, hogy a tudománytalan materializmus atheista képviselőivel szemben ott állanak az emberiség legnagyobb elméi: Sokrates, Platon, Aristoteles, Descartes, Spinoza, Leibniz, Kant, akik, ha különböző formában is, mindannyian bizonyosságot tettek az örök Istenről. Hangsúlyozza, hogy a theizmusból még hosszú ut vezet az evangéliumig, illetve a kálvinizmusig, de ezt meg lehet rövidíteni, ha az evangéliumhoz fordulunk s annak tekintete alatt vizsgáljuk a világot destruálni törekvő új elméleteket és irányokat. A kálvinista intelligenciát figyelmezteti arra, hogy a hit és tudás látszólagos viszállya tisztán félreértésen alapul, mert a valóságnak mindkettőre egyformán szüksége van. „Lehetetlen, hogy Isten valaha vég legyen, ha nem ő a kezdet” — mondja Pascal. A filozófus találkozik a szt. íróval, mert a Példabeszédek könyve szerint: „A bölcseségnek kezdete az Úrnak félelme”. Ezt még meglehet toldani azzal, hogy az Ur félelme nemcsak kezdete a bölcseségnek, hanem végezte is. Az értékes előadáshoz hozzászóltak Dr. Kenessey Kálmán és Bácsy Gyula.

A délutáni programot a pozsonyi Sarló kiküldötteinek üdvözlő szavai nyitották meg. Dr. Boros Zoltán szólt a református ifjúsághoz és beszédében kiemelte a kálvinizmus fontos szerepét a múltban nemzetünk életében. Rámutatott arra, hogy a kálvinista diákság most is vezető szerepet visz úgy a magyarországi, mint az erdélyi ifjúsági mozgalmakban. Ez a szerep vár az itteni református ifjúságra is és örömmel üdvözlöi éppen ezért a csehszlovákiai ref. ifjúság munkáját. Az üdvözlésre *Sörös Béla* a konferencia elnöke válaszolt. Felszólalt még *Kessler Balogh Edgár*.

Ezután ifjúsági munkánk megszervezésének megbeszélése következett. Tiztagu bizottság küldetett ki, amely zárt tanácskozáson megbeszélte a szervezet kérdését ugyszintén ifjúsági lapunknak, a Baráti Szónak az ügyét is. Az ifjúsági munka irányítását egy négytagu végrehajtó bizottságra bízta, melynek tagjaul megválasztották: *Narancsik Imre*, *Varga Imre*, *Vargha Sándor* és *Tóth Vilmos*. A tiztagu szervezőbizottság indítványára a konferencia elhatározta egy szövetség megszervezését két osztállyal: 1., rendes tagok fizetnek 100 Ké. évi tagdíjat, 2. pártoló szénior tagok évi 200 Ké tagdíjjal. A szövetségbe a végrehajtó bizottság hívja meg a tagokat, akiknek felvételéhez két tag ajánlása és az összes tagok 2/3-ának beleegyezése szükséges. Ezzel ifjúsági munkánk hatalmas lépéssel jutott előbbre. Bárcsak beváltan a hozzá fűződő reményeket!

A délután hátralevő részét jövő konferen-

ciánk programjának megbeszélése töltötte ki. Az érdekes és rendkívüli fontos kérdéshez többen hozzászóltak és jövő évi konferenciánk programjához értékes indítványokkal járultak hozzá. A rozsnyó-fürdői tanácskozásokat a résztvevők lefénnyképezése fejezte be.

A konferencia hátralevő része — a keddi esti program — ismét a templomban folyt le. Itt *Dr. Kenessey Kálmán* tartotta meg előadását: „A fejlődés és a társadalom” címen. Biológiai alapon foglalkozott a kérdéssel a világhírű magyar biológus *Apáthy István* nyomán. Ismertette a fejlődésre vonatkozó tudományos felfogásokat, többek között a darvinizmust is. Itt rámutatott egy téves felfogásra, mely a darvinizmussal kapcsolatban lábrakapott. Közismert Darvinnak az a tétele, hogy a kiválasztódás a létért való küzdelem eredménye, holott Darwin eredeti fogalmazása így szól: fáradozás a megélhetésért. Az emberiség továbbfejlődésének célja nem az Übermensch, hanem a Vollmensch, a teljes emberi. Ép testben kiteljesedett lélek, amit Jézus így fejezett ki: „legyetek tökéletesek”. Ezen a ponton találkozik a biológus a teológussal. Az esti programot *Belágh Barna* solo éneke egészítette ki.

Varga Imre mondott ezután rövid záróbeszédet, majd ugyancsak ő emelte fel imádságában a lelkeket Isten trónusa elé, hálákat adva a gazdag kegyelemért és áldásért. A 89. zsoltár és a kálvinista himnusz „Mindig velem Uram” eléneklésével véget ért az V. református diákkonferencia.

Tóth Kálmán.

Problémáink.

Miért?? Pár héttel ezelőtt a következő tartalmu levelet kaptam a Protestáns Szemle kiadóhivatalától:

„Nagytiszteletű Uram! A Prot. Szemlének Nt. Uramhoz cserepéldányként küldött legújabb számát azzal a megbotránkoztató jelzéssel kaptam vissza, hogy „non admis,” vagyis hogy nem bocsátható be Csehszlovák köztársasági területre. Szemlének tisztán egyházi, irodalmi és tudományos kérdésekkel foglalkozik, az intézkedés tehát teljesen érthetetlen. Megfogom tenni itt a lépéseket, hogy hasonló eset elő ne fordulhasson, de nagyon kérem, Nt. Uram is legyen szives utána járni, mi idézhette elő ezt a teljesen érthetetlen eljárást. Kiváló tisztelettel: Bpest 1930. jun. 12. Török Pál.”

Tisztelettel kérem az illetékesektől: vajon miért nem engedik be a Protestáns Szemlének Csehszlovákiába, hiszen az teljesen politikamentes folyóirat? Mi lehet az oka annak, hogy csak a destruktív irányú sajtótermékeknek szabad az út ide Magyarországból? Szeretném, ha kielégítő feleletet kaphatnék a fentebbi kérdésekre a protestáns vallásu minisztereinktől és képviselőinktől!

(Ms.)

H I R E K

— **Mai vezércikkünk** kiegészítésül közöljük, hogy addig is, amíg az 1000 k. megajánlására alkalmas aláírási ívek, küldetnének szét: az adakozások bejelenthetők Bácsy Gyula missziói lelkészhez Beretkén, vagy lapunk szerkesztőségéhez. Az eddigi megajánlások kimutatását legközelebb publikálni fogjuk s az újabb adakozókat nyilván tartjuk.

— Az **Egyetemes Konvent állandó bizottsága** jun. 25-én ülést tartott Losoncon Balogh Elemér püspök és Szilassy Béla főgondnok elnöklete alatt. A bizottság azokkal az ügyekkel foglalkozott, a melyek a Konvent teljes ülésén megoldást nem nyertek. Tárgyalta a beretkei árvaház segélyezésének ügyét s megszavazott az intézet részére 30.000 k. kamatmentes kölcsönt s 20.000 k. segélyt. A 3 kerülettől 90.000 k. hozzájárulást vár a Konvent s reméli, hogy ez összeget a kerületek az általuk legalkalmasabbnak talált módon előteremtik. Ami a marcelházai árvaházat illeti, a bizottság kimondotta, hogy az egyetemes egyház nem támogathat olyan intézményt, a mely nem áll felügyelete és irányítása alatt. Letárgyalta a bizottság misszió egyházak részéről beérkezett segélykérvényeket. Ennek kapcsán megbízást adott Bertók Béla püspök, konventi belmissziói bizottsági elnökek és Sörös Béla előadónak arra, hogy ez év folyamán az összes missziói egyházakat látogassák meg s tegyenek jelentést az' azokban folyó munkákról; a Konvent ugyanis csak azokat az egyházakat fogja a jövőben segélyezni, a melyekben tényleg folyik missziói munka. A tátrafüredi istentiszteletek újbóli bevezetésének kérdése, illetve annak megoldása Péter Mihály püspökre bízott. A konventi ügyvivői állás ügyét még mindig függőben hagyta a bizottság addig, amíg Papp József ügyvivőt vallás tanári állására a kormány vissza nem helyezi. Elhatározta a bizottság, hogy a Pozsonyban felállítandó internátust erkölcsileg és anyagilag támogatni fogja. Szőke István „Történelmi átértékelés” című munkáját, a mely lapunk különlenyomataként jelent meg, a Konvent a szerzőtől átvette s annak terjesztését a Kárpátaljai Iratterjesztésre bizta. Aztán több kisebb jelentőségű, adminisztrációs ügyet intézett el a bizottság.

— **Szőke István:** „Történelmi átértékelés” c., lapunk különlenyomataként kiadott műve, elhagyta a sajtót s az Egyetemes Konvent határozata folytán a Kárpátaljai Iratterjesztés bizományaiba került, ahol 6 Kő árban kapható. Megszerzését ismételten a legmelegebben ajánljuk különösen a lelkészek és tanítók figyelmébe.

— **„A Jugoszláv Királysági Református Keresztyén Egyház 1930. július hó 17-én Beogradban nyitja meg első zsinatát.** A zsinat feladata lesz az egyház alkotmányát és törvényeit megállapítani. A zsinatnak 24 tagja van, akiket titkos szavazással a presbiteriumok választottak. A zsinati iroda címe 1930. július 14-19-ig: Hriscanska Zajednica Mladih Ljudi Reformovani Sinod Beograd, Knez Mihajlova ulica 46. Telegram: Zajednica-Beograd. Telefon: 11-41.”

— **Egyházkerületi közgyűlés.** A magyarországi tiszáninneri református egyházkerület folyó évi június hó 26-án, Miskolcon tartotta meg ez évi rendes tavaszi közgyűlését, Dr. Révész Kálmán püspök és Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt. A püspöki jelentést Janka Károly egyházkerületi főjegyző terjesztette elő. Megemlékezett a sárospataki főiskolának a jövő évben tartandó 400 éves jubileumáról, az adományoknak a tavalyit 50.000 pengővel meghaladó összegéről, az áttérteknek a kitértékért jóval meghaladó számáról. A köszönettel vett jelentés után lelkes ünnepségben részesítette a közgyűlés Meczner Béla alsózempléni egyházmegyei gondnokot 80-ik születésnapja alkalmából. A továbbiak során megválasztotta a közgyűlés Zsiros József dr. sárospataki h. theologiai tanárt rendes tanárrá az öszösvetségi tudományok tanszékére, Marton János theol. tanárt az új theologiai internátus felügyelő tanárává, Szabó Károlyt a sárospataki főgimnázium testnevelési tanárává, Ujszászi Kálmánt a tanítóképzőintézet h. tanárává. Köszönetet szavazott báró Ragályi-Balassa Ferenc egyházm. gondnoknak és feleségének, akik a sárospataki főiskolának egy Rákóczi-zászlót ajándékoztak. Délután az egyházkerületi biróság ülésezett.

Dr. Révész Imre debreceni lelkipásztort, egyetemi magántanárt, a nyugdíjazását kért dr. Pokoly József nyugalomba vonulásával megüresedő Tisza István tudományegyetemi egy-

háztörténelmi tanszékre a hittudományi kar és az egyetemi tanács június hó 30-án tartott ülésében egyhangulag meghívta.

— **Harnack Adolf halála.** Német lapok jelentették, hogy Harnack Adolf dr. a német protestáns theologia egyik legnagyobb tudósa, volt berlini egyetemi tanár és a könyvtárigazgató Heidelbergben, 79 éves korában elhunyt. Harnack óriási tudományos munkásságot fejtett ki főleg az első keresztyén századok életének dogmatörténelmi, egyháztörténelmi, egyházszervezeti és egyházjogi fejlődésére vonatkozólag. Eleinte az u. n. Ritschl-féle irányhoz tartozott, később pedig inkább modern theologus lett. Nagy hírnevét dogmatörténelmi kutatásainak s híres vitáinak köszönhette. Különösen a magyarra is (Dr. Rácz Lajos által) lefordított *Das Wesen des Christentums* című kis kötete keltett hatalmas viharokat Németországban a század elején, úgy szintén az Apostoli Hitvallással szemben elfoglalt álláspontja is. Tudományos kutatásai s e téren szerzett érdemei rendkívül nagyok. A református szellemtől azonban sok ponton igen messze állt s elvi theológiát tőle nem tanulhatunk. Ebben a tekintetben igaz van Dr. Szabó Aladárnak, akihez a nagy Szilágyi Dezső egyszer a Harnack-féle viták idején így szólt. Na, Nagytiszteletű ur, hát mit szól Harnackhoz? Mire Dr. Szabó Aladár találoán így felelt: Elismerjük, hogy tagadhatatlanul sokat tud... De vannak dolgok, amelyeket mi jobban tudunk... Tényleg, ez az igazság. A református theológia sok mindent jobban tudott mint Harnack s ezért elvi theológiát tőle nem tanulhatott. (K. Sz.)

— **Id. Gálík János** békéscsabai földbirtokos végrendeletében 200,000 P-t hagyott a magyarországi Protestáns Árvaházra.

— **A nyáron** ötezerhatszáznegyven amerikai anya keresi fel azokat a tömegsírokat, amelyeknek hatalmas kőoszlopai csak számszerint nevezik meg a világháború áldozatait. A felmerülő összes utiköltségeket az amerikai kormány fedezi.

Protestáns misszionárius az egész világon 35.000 működik és ebből csak kettő magyar.

— **A királyhágómelléki református egyházkerület** 1930. június 26-án tartotta Rendes közgyűlését **Sulyok István** püspök és dr. Nagy Sándor nagykárolyi egyházmegyei gondnok mint hivatali idejére legidősebb egyházmegyei gondnok elnöklete alatt.

— **Ajánlkozás.** Egy 22 éves, négy polgári osztályt végzett, ref. vallású nő, aki a tanítóképzőt magánuton végzi, helyettes tanítónőnek ajánlkozik ref. elemi iskolához. Allampolgársága van, a szlovák nyelvet is bírja szóban és írásban. Esetleg a kántori szolgálatot is vállalja. Érdeklődni lehet a lap szerkesztőségében.

HIVATALOS RÉSZ

Iskolaügyi és nemzetművelődési minisztérium referátusa Bratislava.

Tárgy: Minisztérium hozzájárulásának megadása a felekezeti iskolák ideiglenes új osztályainak megnyitásához. 40.346/1-1930. szám. Bratislava, 1930. június 24. 124 sz. körlevél. Valamennyi tanfelügyelőségnek Szlovenszkon. Az 1925. április 4-iki 64. sz. kormányrendelet 11 §-a 1. bekezdése, és az 1929. december 4-iki 157994/29-I. sz. iskolaügyi és nemzetműv. miniszteri rendelet rendelkezése értelmében a nyilvános nem állami iskolák új osztályainak szervezéséhez *nem adható meg a hozzájárulás visszaható érvényességgel.* Jövőre tehát az iskolaügyi és nemzetművelődési minisztérium referátusa a nem állami iskolák kibővítéséhez a kért hozzájárulást *csak a döntést követő hónap 1. napjától kezdődőleg fogja megadni,* amennyiben ilyen iskolák fenntartói részére az 1907. évi XXVII. t. c. 12. §. 6 bekezdése szerinti államsegély engedélyezéséről lenne szó, a 226/1922. sz. törvény 5., ill. 6. §§-ában foglalt előfeltételek teljesítése mellett. Meghagyom a tanfelügyelőségeknek, hogy erről haladéktalanul értesítsék a hatáskörükbe tartozó összes nem állami iskolák fenntartóit azzal a figyelmeztetéssel, hogy a megválasztott tanerő részére *itteni hivatal hozzájárulásának megadása előtt nincs igényök államszegélyre.* A nem állami iskolák kibővítésére vonatkozó javaslatokat sziveskedjenek pontosan az 52/27. sz. körlevélben foglalt utasítások szerint felszerelni és ez ügyeket, *mint igen sürgőseket,* elintézni. Erről egyidejűleg értesitem az összes egyházi főhatóságokat és járási hivatalokat Szlovenszkon.

Miniszter helyett: *Dr. Maule s. k.*

Az összes egyházi főhatóságoknak Szlovenszkon. Tudomásul. Miniszter helyett: *Dr. Maule s. k.*

A szlovenszkoí tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

356/1930. sz. körlevél. Rimaszombat, 1930. Július 2. igen fontos!!!

Tárgy: Új osztályok szervezése; miniszteri előzetes hozzájárulás; kérvény felszerelés. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak! Fenti leiratot tudomásul és adott esetekben való alkalmazás céljából közlöm azzal, hogy az előzetes hozzájárulás iránti kérvény kellő felszerelésére nézve pontos tájékoztatást a már többször ajánlott: „Tanügyi Tanácsadó” (Kapható szerzőnél: Gasparik Ignác tanfelü-

gyelő, Bratislava, Edlová ul, ára: kč. 40) nyujt
lásd: 8., ill. 13. § §. Atyafiúi szeretettel:
Péter Mihály püspök.

Pályázat. A tiszasalamoni ref. egyház presbitériuma a lemondás folytán megüresedett rendes kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1., Három szobás lakás, melléképületekkel, veteményes, s gyümölcsös kerttel. 2., 13 kat. hold föld haszonélvezete; földék adóját a tanító fizeti. 3., 553 kor. készpénz. 4., Stóla, egyh. kerületi szabályzat szerint. 5., államsegély. Kötelesség: osztatlan iskola I-VIII osztályának vezetése; kántori teendők végzése; egyházi énekkar vezetése; lelkésznek a belmissziói munkában való segédkezés és akadályoztatása esetén templomi istentisztelet végzése. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak okl. ref. hitv. férfi tanítók. A szükséges okmányokkal kellően felszerelt kérvények a pályázati hirdetés megjelenésétől számított 15 nap alatt küldendők be a tiszasalamoni ref. lelkészi hivatalhoz (p. Čop). A megválasztott tanító állását szeptember 1-ső napján elfoglalni köteles.

Presbitérium.

Pályázat. A gömörnihályfalui ref. egyház presbitériuma az eltávozás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1., Megfelelő lakás, melléképületek 2., Minden urvacsorával élő személy fizet 20 lit. búzát, s 15 lit. zabot. Ha ezen kulcs szerint a buzafizetés a 16 köblöt meg nem ütné, azon esetben a hiányzó mennyiséget az egyház pótolja. 3., Szántóföld a Sáros dűlőben 2 kat. h. $\frac{88}{100}$ egy darabban. 4., A morhó erdő mellett 1 kat. p. $\frac{15}{100}$ szántó. 5., Legelő cimen 3 hold, mely szántó földdé alakítottatott. 6., 4 hold $\frac{24}{100}$ rét. Mindezeket a tanító munkáltatja. 7., Stóla. 8., Tüzifa 8 bécsi öl, melyet az egyház szállít be, melyből a tanterem is fűtendő. 9., Gyümölcsöskert, temető, szorgalmi kert használata. Földék adóját az egyház fizeti. Államsegély kérvényezve lesz. Kötelesség: Az osztatlan iskolában a tanítói és kántori teendők lelkiismeretes végzése. Cónonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén az isteni tiszteletet végzése, belmissziói munka. Tanítási nyelv magyar. Okleveles, rendes, állampolgársággal bíró ref. férfi tanítók a 86.400/929 sz. miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeiket 1930 augusztus hó 10-ig adhatják be a ref. lelkészi hivatalhoz Felsővály pp. Figa. Az állás f. év augusztus végén elfoglalandó.

Ref. presbitérium.

Pályázat a sudóv-i (Szodó) községi és a vele össze kötött Református kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1., kétszobás lakás, konyha, élelstar, faskamra és kocsiszin. 2., A polgári községtől 4 katr. hold szántó föld, melynek adóját a község fizeti. 3., készpénz a községtől 278 kor. 96 fillér. 4., a Református Egyháztól 22 kor. és 10 (tiz) magyar hold föld, melynek

egyesadóját az egyház fizeti. 5., az államsegély az állásfoglalásakor kérelmezve lesz. Kötelességek: A mindennapi és ismétlő iskolai tanító kötelesek tanítása, a református vallású tanító kötelesek gyermekeknek, az egyházkerületi tanterv szerint a vallásban és egyházi énekekben a legjobb tehetsége szerinti oktatása, a kónonikus órákon, továbbá minden negyedik vasárnap délelőtt és délután, nemkülönben a lelkész akadályoztatása esetén a teljes isteni tisztelet végzése s úgy a temetések, mint minden isteni tiszteletnél az ének vezetés eszközlése. Csak ref. vallású férfi tanítók pályázhatnak. Kellően felszerelt pályázati kérvények folyó évi *julius hó 31-ig* a közs. iskolaszékhez Sudovca, Okres Zelizovce küldendők.

Fazekas Géza
iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetés. A beregrákosi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet három tanerős iskolája II-ik tanítói állására. Fizetés: elsőrendű 3 szoba, konyha, kamarából álló lakás, kiskert, értékelve évi 300 koronára. Készpénz havi előleges részletekben 4608 kor. Törvényes államsegély. Pályázhatnak állampolgársággal bíró férfi és nőtanítók, augusztus 10-ig. Kötelesség: a reábizandó osztályok vezetése, iskolán kívüli és egyháztársadalmi munkában segédkezés. Férfi tanerő szükség esetén kántort helyettesíteni tartozik. Posta helyben. Kérvények a beregrákosi ref lelk. hivatalhoz küldendők.

Presbitérium.

Pályázat. A sallói (garamsallói) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet harmadik évre meghagyott II-ik ideiglenes tanítói állásra. Fizetés az egyháztól évi 1200 korona és 240 korona lakbér. Elsősorban nőtanító választatik, aki az iskola mindkét osztályában a női kézimunka tanítást külön díjazás nélkül ellátni köteles. Tanítási nyelv magyar. A 86.400/I-929 sz. Miniszteri rendeletnek megfelelően felszerelt kérvények *julius hó 30 ig* az esperesi hivatalhoz Alsószecse (okr. Levícel) küldendők.

Presbitérium.

Pályázat. A szöllősgyulai ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra. Javadalom; 1., Megfelelő lakás kerttel. 2., Készpénz 360 kor. 3., 10 q tengeri. 4., 6 öl tüzifa. 5., 7 köblös föld haszonélvezete (adóját az egyház fizeti). 6., Temető és cinterem fele használata. 7., Legeltetés. 8., államsegély. Kötelessége: Osztatlan iskola vezetése, kántori teendők végzése, egyháztársadalmi munkában segédkezés. A tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak férfi és nőtanítók. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Választás a pályázat megjelenése után 14 nap múlva történik. Pályázat a szöllősgyulai ref. lelkészi hivatalhoz küldendő. (pp. Fekete Ardó.)

Presbitérium.

Pályázati hirdetés. A nagyráskai ref. egyház pályázatot hirdet eltávozás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1., Jó lakás nagy kerttel, 2., Öt kh. szántó bére 1300 K. (két év múlva jár le a bérlet.) 3., négy kh. rét használata. 4., Öt szekér első oszt. kemény tűzifa. 5., Öt mázsa termény (buza-rozs.) 6., két ökör, két tehén, két sertés legelő. 7., minden fogattal rendelkező $\frac{1}{2}$ napot dolgozik. 8., mások 1 napot dolgoznak. 9., gazdák $\frac{1}{3}$ ada ad évente egy csirkét. 10., minden gazda kaszál $\frac{1}{2}$ napot. 11., földek adóját az egyház fizeti. Mindez kántori javadalom, a tanítói javadalmat képezett fa, termény stb. a tandíj eltörlésével megszűnt. 12., államsegély az állami hatóságoktól függ, érte az egyház nem felel. 13., Be nem számíthatólag megajánlott hét, 7 mázsa buza-rozs; mely az államsegélyhez való értékelésbe föl nem vehető külön adomány. Kötelesség: kántori, tanítói teendők, lelkész helyettesítése. Pályázhatnak oklevéllel, állampolgársággal bíró ref. k. tanítók. Ilyen pályázó hiányában 1931 szept. 1-ig s. tanító választatik ugyanezen hirdetés alapján. Határidő 1930 jul. 31. Ref. Lelkészi Hivatal Nagyráska, posta Malčice XX. Z. állomás Vajany (Užhorod—Bánovce.)

Presbitérium.

Pályázat. A zsarnói ref. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: 1., készpénz Egyháztól 80 kor. 2., 16 m. tűzifa beszállítva. 3., 5 köböl 1 véka buza. 4., 5 köböl 1 v gabona. 5., öt hold szántóföld, 4 hold rét. 6., Egy drb. marhalegeltetés. 7., Temetési díjak, Egyh. ker. megállapítás szerint. 8., úri lakás kerttel-melléképületekkel 9., Ingatlanok után az adót egyház fizeti. 10 államsegély. Az egyházközségtől járó fenti javadalom fele tanítói, fele kántori fizetés. Kötelességeit kárta magyarázza. Kellőleg képesítettek pályázatukat jul. 28-ig ref. Lelkészi hivatalhoz intézzék: Zsarnó, posta Turnya N/B. XX Z.

Presbitérium.

Pályázat a rimaszombati református anya-egyházhoz tartozó bakti-i leányegyház előkönyörgő tanítói állásra. Javadalma: Jó két szobás lakás (az egyik szoba butorozott), melléképületekkel; 12 magyar hold szántóföld. 4 m. hold rét, 2 m. hold legelő, mely jelenleg 3 legeltetési jogot biztosít, 300 négyszögöl konyhakert; a földek adóját az egyház fizeti, 4 q tiszta buza a hívektől; 10., m. fa beszállítva; 20 kő az egyház pénztárából. Államsegély kérvényezve van. Rimaszombattól 5 km-re autóbusszjáratral összekötve. Kötelessége: a tanítás és az istentiszteletek végzése. Tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak: csehszlovák állampolgársággal református vallású, okleveles férfi tanítók, nostrifikációs vizsgával is. Az állás 1930. szeptember 1-én elfoglalható. Pályá-

zatok: Református lelkészi hivatal Rimaszombát (XVIII) címre küldendők 1930. Július 31-ig.
Presbitérium.

Pályázat. A tiszapéterfalvai ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet az üresedésben levő kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1., Két szoba, konyha s mellékhelyiségekből álló, jó karban levő lakás, gyümölcsöskerttel. 2., 7 kat. hold szántóföld, adóját az egyház fizeti. 3., 20 köböl tiszta buza. 4., 3 öl tűzifa beszállítva. 5., 2 drb. legeltetés. 6., 1.200 Kő. készpénz. 7., Stóla. 8., Államsegély. Kötelessége: I-VI oszt. osztatlan iskola vezetése. az összes kántori teendők végzése s a lelkésznek egyháztársadalmi munkában való segédkezés. Pályázhatnak állampolgársággal bíró ref. kántortanítók. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. A kérvények beadásának határideje augusztus 20-ika. Pályázati kérvények a tiszapéterfalvai ref. egyház lelkészi hivatalához küldendők. Posta Tiszapéterfalva.
Presbitérium.

Pályázati hirdetés. A rétei (Réca, okres Galánta Z. XV) református egyház ujonnan szervezett II-od tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: az egyháztól havi 100 (egyszáz korona.) A javadalom után fizetendő 240 korona nyugdíj járuléka az egyház által fizetve, szép veleményes kert, ujonnan épített modern egy szobás lakás és mellékhelyiség, az államsegély már folyósítva van. Kötelesség: I-III. osztály tanítása, ifjusági kör vezetése, lársadalmi munkában részvétel. Pályázhatnak Csehszlovák állampolgársággal, nostrifikációs vizsgával bíró ref. vallású férfi és nő tanítók. Tanítási nyelv magyar. A vasutttól 20 percz távolságra. Pályázati határidő 1930 augusztus 1.
Református iskola szék.

Pályázat. A nagytoronyai ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1., 7 katr. 431 □-öl szántó föld, melynek adóját az egyház fizeti. 2., 88 kor. készpénz 3., 16 (tizenhat) szekér tölgyfa házhoz szállítva, melyből a tanító az iskolát is tartozik fűtetni. 4., jó lakás, kerttel. 5., stóla. 6., Államsegély. Kötelessége: a növendékek tanítása, hiltan és énektanítás, kántori teendők végzése. Kanonikus órákon és minden harmadik vasárnap délelőtt az istentisztelet végzése. A tanítási nyelv magyar. A tanulók létszáma 32-36. Az állás 1930 szept. 1. elfoglalandó. A kérvény aug. 1-ig adandó be a ref. lelkészi hivatalhoz Velka-Torona pp. Čergov. Z. XX.
Presbitérium.

Pályázat. Az alsófalui ref. leányegyház presbitériuma lemondás folytán megüresedett, véglegesített, előkönyörgő-kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Helyi javadalom: 1., Stóla jövedelem. 2., 10 köböl buza és 10 köböl ga-

bona. 3., Kézpénz 16 kč. 4., 20 m³ fa. 5., 20 régi q széna. 6., Temető fűjövedeleme. 7., 4 kat. hold 1574 □-öl szántó és legelő. 8., Legejőbér 4 drb. marha után. 9., 587 □-öl kert. 10., Fizetés kiegészítő államsegély, melynek folyósítása kérvényeztetik. 11., Kitűnő lakás. Tornallya vasútállomáshoz napi autóbusz járat. Kötelesség: osztatlan iskolában a tanítói, egyházban az előkönyörgő-kántori teendők lelkiismeretes végzése. Tanítási nyelv magyar. Okleveles, rendes állampolgársággal bíró, református férfi tanítók a 86.400-929 sz. miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeiket 1930 július 19-ig adhatják be a ref. lelkészi hivatalhoz Szkáros-Skerešovo. via Tornala. Az állás f. évi szeptember elsejére foglalandó el.

Az alsófalui ref. egyház *Presbytériuma*.

Pályázat. A rási ref. leányegyház presbytériuma lemondás folytán megüresedett, véglegesített, előkönyörgő, kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Helyi javadalom: 13 köből buza 2., 12 köből zab. 3., Kézpénz 9.60 kor. 4., 3. 1341 k. hold szántó. 5., 1.461 k. hold rét. 6., Kert: 164 □-öl 7., Fa: 18 m³. 8., Templomkert használat. 9., Korszerű stóla. 10., Rét és föld munkája. 11., Lakás. 12., Fizetés kiegészítő államsegély kérvényezve lesz, a melyet egyház kér, azonban nem garantálhat. Kötelessége: osztatlan iskola vezetése. Minden reggel templomi könyörgés végzése. Hatodik vasárnap d. u. kivételével minden vasárnap d. e. predikáció olvasással, d. u. Szentírás olvasással istentisztelet végzése s a lelkész egyházépítő munkáiban való komoly közreműködés. Lelkészi funkciókért némi ellenszolgáltatás. Tanítási nyelv magyar. A helyiség jó uttól távol esik. Utolsó állomása Tornallya 15 km. Okleveles, rendes, állampolgársággal bíró, egyházas érzelmű, református vallású férfi tanítók a 86400-929 sz. miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeiket 1930. július 19-ig adhatják be a ref. lelkészi hivatalhoz Szkáros-Skerošovo via Tornalya. Az állás 1930. szept. 1-ig elfoglalandó.

A rási ref. egyház *presbytériuma*.

Pályázat. A pallói (palov-i) ref. egyház presbitériuma lemondás után megüresedett előkönyörgő kántor tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1., Lakás, kert, megfelelő melléképületekkel; 2., 1242 □-öl szántó föld; 3., 14¹/₂ (Tizennégy és fél) köből szemes élet (fele buza, fele rozs); 4., Közös iskolai föld bérletének megállapított hányada; 5., Fa pénz 50 korona; 6., 40 fél gyalog napszám; 7., Kert és 5 vékás föld szántása s boronálása; 8., Stóla egyház kerület megállapítása szerint. Díjlevél értéke államhatósági megállapítás szerint 1548 korona; a többi államsegély, mely az állás elfoglalása után kérvényezve lesz. Jegyzet: az ötvékás föld adóját javadalmas fizeti. Köte-

lesség: I-VIII. osztály tanítása, isteni tisztelet végzése, Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Minden második vasárnap délelőtt—amikor az anya egyházban van istentisztelet — Bátfán kántori teendő végzése (1 kilométernyire). Ugyanakkor Palov-ban nem kell végezni, Tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak állampolgársággal, nostrifikációs vizsgával, s oklevéllel rendelkező: I ször Ref. férfi tanítók, II-szor ref. nőtanítók; III-szor Evang. férfi vagy nő tanítók. A II és III. csoportban lévők azonban csak ideiglenesen választatnak meg; s a nő tanító női kézimunkát és háztartástant is köteles lenne tanítani. Pályázati határidő: a pályázat megjelenése után 2 (kettő) hét. Az állás 1930 év szeptember 1-én elfoglalandó, Személyes megjelenés javasoltatik, de az egyház vasutköltséget nem ad. Palov. posta: Vel. Kapušany. vasútállomás: helyben.

A *Presbitérium*.

Pályázat. A balogiványi-czakói református egyház pályázatot hirdet, eltávozás folytán megüresedett, rendes orgonista kántor-tanítói állásra Javadalom: 1., Két szobás (egészséges. uj) lakás, konyha, kamara, pincével, melléképületek, kert. 2., 1.000 K. (Egyezer kor.) kézpénz az egyházak pénztárából. 3., 8 m³. (nyolc köbm.) tűzifa, beszállítva. 4., 2 drb. nyári legeltetési jog. 5., Államsegély. 6., Stóla. Az énekkar vezetéseért külön javadalom. Kötelességek: a mindennapi iskolai tankötelesek, I VIII. o. tanítása; kanonikus órákon és a lelkész akadályoztatása esetén: istentisztelet végzése; a leányegyházban, megállapított napokon, istentisztelet végzése könyörgéssel; egyházi énekkar tanítása és vezetése; egyháztársadalmi (belmissziói) munkában segédkezés. Az állás 1930. szeptember 1-én foglalandó el. Pályázati kérvények, az Isk. Referátus 86400/I-1929. sz. rendelete szerint kellőleg felszerelve, legkésőbb 1930. július 27-ig adandók be: Református Lelkészi Hivatal, Balogiványi-Ivanice, címre. P. Rim. Seč.—Rimaszécs. XVIII. m. (Posta és vasut-állomás: 2 és fél km. *Presbitérium*.

Pályázat. A zacharovce-zeherjei ref. magyar egyház pályázatot hirdet orgonista kántor-tanítói állásra. Javadalom: lakás, 15 köből buza, 7138 □-öl szántó, 2630 □-öl rét használat, 20 köbméter tűzifa. 88 kč munkaváltság, három drb. legeltetés, földadó-mentesség, stóla és államsegély, mely kérvényezve lesz. Kötelesség: mindennapi iskolások vall. erkölcsi szellemben való tanítása, kántori teendők végzése és istentisztelet tartása valahányszor lelkész a társegyházban szolgál. Pályázhatnak állampolgársággal, oklevéllel vagy nosztrifikációs vizsgával bíró ref. vall. tanítók. Választás július 27-én, állás betöltése szeptember elsejéig lesz. Ref. egyház Zachorovce posta vasut Rim. Sobota.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886 "Kis Tükör" szerkesztősége Komárno Jókai u. 18.

uri és papi szabó
Miskolczi Lajos
 Ungvár, Radványi ucca 65.
 Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kc. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Honnóna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolná.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Uőherod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používáné novin. známek povoleno ředitelstvim pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Velké Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A rozsnyói diákkonferencia.

Azok, akik a ma diákságának gondolkodásával, élet berendezésével részletesen foglalkoznak, akik beletekintenek lelki világukba s megfigyelik, hogy milyen elvek vezetnek és irányítják őket, nagyon pesszimistikusan szoktak nyilatkozni róluk. Fel szokták hozni ellenük, hogy a világnézetük teljesen távol áll a ref. keresztyénségtől, hogy az egyházunkkal szemben a teljes közöny álláspontjára helyezkedtek, ideáltalanok, lelki életet nem élnek, tiszta s nagy gondolatokért lelkesedni nem tudnak, számukra az erkölcsi élet törvényei nem irányadók, a gondolkodásuk erősen materialista. A velük foglalkozók azt a következtetést szokták levonni, hogy ők az egyház számára teljesen elvesztek.

Lehet, hogy egyházunk közülök sokat elveszített, de épen az évről-évre megújuló konferenciák bizonyosságai annak, hogy ha a mi közönyünk s nemtörődömiségünk miatt sok értékes ifjui lélek elkallódott s idegen vágányokra terelődött, mégis van egy töredék, amely hűséges maradt az egyházhoz. A ma diákjai közt is vannak, akik lelki életet élnek és figyelemmel fordulnak az egyház felé. Azért van égetően szükség ezekre a konferenciákra, hogy ezeknek az egyházukat szerető diákoknak a száma minél több legyen. Minden ilyen diákkonferencia tulajdonképpen egy toborzó, ahol az egyház kinyújtja a karját a diák lelkek után, hogy megragadja s megtartsa őket.

Istentől gazdagon megáldott idő volt az a két nap, amelyet a rozsnyói ref. gyülekezet körében eltöltöttünk. Ifjui lelkek felfigyeltek az ő lelki édesanyjuknak, az egyháznak szavára. A résztvevők között sokan voltak, akik a szívöket és a lelküket megnyitották az Isten előtt. Sok ifjui életben fordulópont volt ez a konferencia, az Istennel való találkozás szent alkalmá. Mert a konferencia lelki hatásokat akart elérni, a fő sulyt a reggeli bibliakörökre helyezte. Előterbe állt a lelki megújulás szükségességének a gondolata. Az előadásokon végig vonult az a fájó gondolat, hogy a ma ref. egyháza elvesztette a közéleti sulyát, nincs társadalomformáló ereje, nincs szava a közélet kérdéseinek megoldásában. Egyházunknak tehát egyéneiben lelkileg kell megújodnia, belülről kell megerősödni, hogy kifelé is hatása legyen, hogy formálni tudja az evangelium magas elvei szerint a társadalom életét. Tehát ez a konferencia jelentette az egyház lelkiismeretének a felébredését is. A résztvevők reáeszélméltek a kálvinista élet hivatására: a ref. keresztyénség regeneráló erőit belevinni az élet legkülömbözőbb megnyilvánulásaiba.

A jelen volt diákok csapata áldozatos lélekkel ajánlotta fel magát erre a nagy célra s meg vagyunk győződve róla, hogy Isten ezt a konferenciát is felhasználta az Ő országának terjesztésére s a mi ref. egyházunk lelki megújulásának előbb vitelére. *Zsemlye Lajos.*

Református Központi Pénztár.

(Folytatás.)

A *Tervezet*-nek azon részét is módosítandónak tartom, mely a lelkészek fizetéséről és nyugdíjáról szól és pedig ilyen értelemben: a nőtlen lelkész fizetése havonta 1200 kč. s ezen kívül havi 200 kč. fűtésre; ha a lelkész megnősül, havi fizetése 500 kč.-val több; a lelkész minden gyermeke után 10 éves korig havonta 200 kč.-t s a 10 éven felüli, házon kívül iskolázó minden gyermeke után a már megállapított havi 200 kč.-án kívül, tanulmányai befejezéséig havi 300 kč.-t kap; nem jár e 300 kč. akkor, ha a lelkész a gyermekét otthon tartja, vagy ipari pályára készíti elő; ha a lelkész olyan helyen lakik, ahol megfelelő iskola van s a gyermekét itt taníttatja, akkor havonta csak 50 kč. tanítási járulékot kap; az 1000 léleken felüli gyülekezetben működő lelkész külön havi 100 kč.-t kap; a szolgálatra egészségi okokból alkalmatlanná vált lelkészt nyugdíj illeti meg és pedig 1-30 szolgálati évig fizetésének 75%-ka s 30 év után a teljes fizetés; a lelkész özvegye, míg férjhez nem megy, hasonló nyugdíjat élvez, a gyermekek ellátási és neveltetési járulékával s ez utóbbiakat férjhezmenetele esetén is kapja, ha az új férj nem tud, vagy nem akar a lelkészárva neveléséről gondoskodni.

A lelkészi fizetéseknek ennyinek kell lenni minimálisan, hogy a lelkészek társadalmi állasuknak megfelelően élhessenek és eltarthassák a családokat, mert a mai fizetés mellett élni — kivált gyermekeket házon kívül iskolázató szüléknek — nem élet, csak nyomoruság. A nyugdíjas lelkészekről és lelkészözvegyekről is olyan mértékben kell gondoskodni, hogy ők is szintén élni tudjanak. A megélhetés lehetőségét mindenképpen biztosítani kell, még a kis gyülekezetek affiliálásával is, hogy e célra fedezet legyen, ha másként nem megy, a minek különben barátja nem vagyok s ahoz csak a legvégső szükség esetén vagyok hajlandó hozzájárulni. Az 1000 léleken felüli gyülekezetek lelkészei részére azon oknál fogva veszek fel külön havi 100 kč. többletfizetést, hogy a mai javadalmukkal szemben tulságosan ne károsodjanak s főként azért, mert több munkájuk van, mint pl. a 2-300 lelkes gyülekezet lelkészenek s ezért több viszonzószolgáltatásra is méltók.

A 64. §. úgy módosítandó, hogy az özvegy a gyermeke, vagy gyermekei sorsáról szabadon gondoskodik.

Az egyházi tisztviselők díjazása a következő lenne: alesperesé (ha alesperesség szerveztik!) évi 4000 kč.; esperesé évi 8000 kč.; káplántartás és írógép használata; püspöké évi 12000 kč. és káplántartás; azé a püspöké, ki konventi elnök is, külön évi 4000 kč.; a konventi és püspöki titkárá a rendes lelkészi fizetés

s külön havi 200 kč.; esperesi és püspöki segédlelkésze a segédlelkészi fizetés s külön havi 100 kč.; a Központi Pénztár igazgatójáé a rendes lelkészi fizetés, külön évi 8000 kč., esperesi rangsor, 4 szobás lakás; a theológián tanító okl. lelkészeké a rendes lelkészi fizetés és külön évi 4000 kč.; theol. tanári képzettséggel bíró rendes theológiai tanára 5 évenként 3 ízben emelkedő havi 2000, illetve 2500, illetve 3000 kč.; más alkalmazottaké és szolgáké a *Tervezet* szerint.

A 114. §. első bekezdése pótolandó ezzel: ha ehez a Konvent hozzájárult.

A 116. §. szükségtelen s kihagyandó. Általában a Parais Árpád *Tervezet* e alapmunkálatnak elfogadható. A részletkérdések később, akkor is megoldhatók lesznek, ha már a célravezető alap-és irányelvek határozott formában megállapítottak. Szerintem az szükséges mindenekeelőtt, hogy az állandó, egyetemes szükségletek nagy körültekintéssel számbavétesse-nek s azoknak fedezetére egységes adókulcs alkalmazásával biztosított adóösszeg szolgáljon, ha az nem terheli a mainál aránytalanul magasabb egyházi adóval a hiveket, mert ha a mainál aránytalanul magasabb egyházi adóval terhelné, akkor ezzel már a Központi Pénztár szép eszméje a kutba esett és ne is legyen belőle akkor semmi.

A Központi Pénztár megvalósításának, lehetőségének esetén a gyülekezetek jelenlegi, illetve mindenkori jövedelemforrásai, mint föld-és épületeingatlanok bérletei, alapok és értékpapírok kamatai, Isten dicsősége stb. az illető gyülekezetek adózóinak adója javára fordíttassanak, vagyis az ilyen cimeken befolyó végösszeg a gyülekezeti hivek adóinak csökkentésére szolgáljon adóarány szerint úgy, hogy a mennyi százaléka a helyi összjövedelem a helyi összadónak, annyi százalékkal fizessen kevesebbet az egyes adózó a reá kivetett adóösszegeből. Méltányos és jogosult ez, mert a gyülekezeti vagyon nem egyetemes egyházi közvagyon s így elsősorban a gyülekezet tagjain segítsen.

Új épületek létesítésére és az évi javításokon kívüli nagyobb mérvű épületrenoválásokra a gyülekezeti rendkívüli, vagy egyházi pótdadó szolgáljon fedezetül esetről-esetre, mert ez közelebbről a gyülekezetnek rendkívüli belügye.

A 3 éven át, elfogadható indok nélkül egyházi adóját meg nem fizető egyháztag, családja tagjaival együtt a gyülekezetből, illetve a református felekezetből kizárandó, minden addigi jogainak elvesztésével.

A Központi Pénztárnak feltétlenül egyetemes jellegűnek kell lennie, nem pedig pl. csak egy egyházmegyére, vagy egy egyházkerületre kiterjedőnek, mert ezzel az egész vonalon való egységes egyházi adózás célja nem volna elérve, a mi pedig helyes és szükséges az egyházi életben is éppen úgy, mint az állami adózásnál.

Fökvánalom az, hogy az eszme kellően megérjen, miért annak gyakorlati megvalósítását nem szabad elsietni. E célból helyesnek vélném, ha Parais Árpád lelkésztársam az eddigi észrevételek figyelembevételével egy új tervezetet készítene, előre összegyűjtött hiteles statisztikai adatok alapján s ez az új tervezet átmenne — a lelkészi értekezleteken kezdve — az összes egyházi fórumok rostáján, hogy végül a zsinat egy valóban üdvös adótörvénnyel életbeléptethetné a sokunk által melegen óhajtott Református Központi Pénztárt.

Csabay Pál.

A Református Biztosítási Iroda

egyik szerződéses biztosító intézete, a „Phönix Életbiztosító Társaság” 47. ik rendes közgyűlését tartotta meg. Kötelességünknek tartjuk, hogy ezen, az Egyetemes Egyházzal szerződéses viszonyban levő biztosító intézetnek 1929. ben elért üzleti eredményét az alábbiakban ismer- tessük:

Életbiztosítási állomány 10½ milliárd csehszlovák korona. (Mult évben 86 millió cs. kor.)
Díjbevétel 529 millió cs. korona. (Mult évben 414 millió.) — Csoportos biztosítások bevezetése.

A Phönix üzleti jelentése érdekes áttekin- tést nyújt a társaság fejlődéséről. Az utolsó 3 év legfontosabb adatai (csehszlovák koronákba átszámítva) a következők:

Biztosítási állomány 1927: 6.787,282.729, 1928: 8.671,488.218, 1929: 10.625,170.092. Díj- bevétel 1927: 308,904.294, 1928: 414,563.576, 1929: 529,170.322. Biztosíték és díjtartalék 1927: 932,987.166, 1928: 1.174,239.669, 1929: 1.450,667.626.

A biztosítási állományból az 1929. év végé- vel a csehszlovák köztársaságra 22.3 százalék esik.

A Phönix, mint ismeretes, a csehszlovák köztársaságban több osztrák társaság és kisebb kölcsönös biztosítási egyesület biztosítási állom- anyán kívül még a londoni Star, a felszámol- ás alatti Hollandi Biztosító Társaság, Amster- dam, a Nordstern, Friedrich Wilhelm, az Alte-Leipzieger, az Alte Stuttgarter és a Stet- tiner Germania, valamint a Katonai Biztosító, Budapest állományát is lebonyolította és a biz- tosítottak igényeit csehszlovák koronákban ki- elégitette.

A Phönix az 1927—1929-iki években a csehszlovák biztosítottaknak az átvett intézetek kötvényeivel együtt több, mint 80 millió cs. koronát fizetett ki.

A társaság értékpa- pirállo- mányában 173 millió cs. korona összegű csehszlo- vák befektetési papirok vannak; ezenkívül a Phönix a csehszlovák köztársaságban 16 ingat- lannal rendelkezik.

Mint az üzleti jelentésből látható, a Phönix több új viszontbiztosítási szerződést kötött, ezek között kiemelendő a több mint 100 év óta fennálló Compagnie d'Assurances Générales, Páris; az 1836-ban létesített Legal and General Assurance Society, London és a Prudential Assurance Company, London. Különösebb je- lentőséggel bír a Metropolitan Life Insurance Company, Newyorkkal létesített üzleti össze- kötöttség, amely az amerikai csoportos biztosítás ápolására terjed ki. A Metropolitan a legna- gyobb életbiztosító intézet, sőt a világ legna- gyobb pénzügyintézete. Biztosítási állománya óriási összeget, 18 milliárd dollárt ért el, a biztosí- tottaknak teljesített fizetések egyedül 1929-ben 335 millió dollárt tettek ki. A Metropolitan aktívái 1929 végén több mint három milliárd dollár. A csoportos biztosítás célja a nagy- és kisipari üzemek alkalmazottjairól és munkásai- ról való gondoskodás, amely halál és rokkant- ság esetére a legolcsóbb és legegyszerűbb biz- tosítási védelmet nyújtja. Az Egyesült Álla- mokban összesen több mint 11 milliárd dollárról szóló csoportos biztosítások vannak érvényben, amelyből a Metropolitanra egyedül körülbelül milliárd dollár esik.

Az Egyesült Államokban szerzett tapasztal- atok igazolják, hogy a csoportos biztosítások a vállalkozók és a munkások közötti együttér- zés megerősítésére kiváló szolgálatot tettek és a munkateljesítmény növeléséhez szerencsés módon járultak hozzá. Ennélfogva joggal felté- telezhető, hogy ezen biztosítási módozat, mint a szociális biztosítás értékes kiegészítése az euró- pai államokban is el fog terjedni.

A társaságtól a következő üzleti jelentést kapjuk:

A Phönix Életbiztosító Társaság június 30-án tartotta meg 47. rendes közgyűlését.

Az 1929. évben 2.980,145.753. — cs. korona tőkéről szóló új életbiztosításokat kötöttek. A biz- tosítási állomány az 1929. év végén 10.625.170.092 cs. koronát tett ki és 1930 június 30-án elérte a 11-822 millió cs. koronát, azaz az aranyér- ték szerint több mint hétszeresét a háboru előtti állománynak. Az életbiztosítási díjbevétel az 1929. évben 507.179.021 cs. koronát tett ki. A biztosítottaknak és azok hátramaradottainak 148,237.592 cs. koronát fizettek ki; a technikai tar- talékok 273,356.471 cs. koronával 1.320,825.987 cs. koronára emelkedtek, amihez még a baleset- és szavatosságbiztosítások díjvitelért és a nyereményrészesedéses biztosítások kártartalék- és osztalékalapjáért 81,118.427 cs. korona járul. A társaság összbiztosíték- és díjtartaléka az 1929. év végével 1.433,419.058 cs. koronát tet- tek ki. A társaság ingatlan vagyona 272,561.745 cs. korona összértékben, a csehszlovák köztár- saságban, Ausztriában, Németországban, Belgi- umban, Franciaországban, Olaszországban, Ma- gyarországon, Jugoszláviában, Lengyelországban és Bulgáriában 80 ingatlanból áll. Az értékpa-

pirállomány, amely legnagyobb részét nemzetközi befektetési értékpapírokból adódik, 725,882.219 cs. koronára rug. A folyósított jelzálogkölcsönök 85,254.386 cs. koronára és a biztosítási kötvényekre adott kölcsönök 88,091.253 cs. koronára emelkedtek. Azon bel- és külföldi biztosító intézetek, amelyeknél a Phönix részvénytulajdon és viszontbiztosítás által részesedve van, az 1929. év végén kerek 5 milliárd cs. korona biztosítási állományt mutatnak ki. A Phönix díjtartalékjai ezen intézeteknél 187,087.940 cs. korona értéket képviselnek. A társaság birtokában levő különböző részvények 5,648.310 cs. koronával, az előbb említett biztosító intézeteknél való részesedések 35,222.315 cs. koronával szerepelnek a mérlegben. Az alkalmazottak nyugdíjalapja és jóléti intézménye részére kerek 5 millió cs. koronát tartalékolnak. A Phönix a közelmúltban viszontbiztosítóit a Compagnie d'Assurance Générales, Páris, a Legal and General Assurance Society, London, a Prudential Assurance Company, London és néhány csehszlovák biztosító társasággal kötött új megállapodások által kibővítette és ezenfelül megállapodást kötött a newyorki Metropolitan Insurance Company-val, a nagy- és kisipari és a kereskedelmi vállalatok körében már általánosan elterjedt csoportos biztosításoknak néhány európai államban történő bevezetésére. Az évi zárlat 3,426.205 cs. korona feleslegéből 1,649.000 cs. koronát a teljesen befizetett 4,000.000 részvénytőke után, mint a múlt évben, az idén is 8¹/₂% osztalék kifizetésére fordítanak, míg 873.000 cs. koronát a tőketartalékhoz csatolnak, amely ezáltal 10,573.000 cs. koronára emelkedik; új számlára 668.320 cs. koronát vezetnek elő. Az osztalék folyó évi július 8-ától a társaság fizető helyein a szelvények beszolgáltatása ellenében kerül kifizetésre.

A református egyháztagok figyelmét ezuttal is felhívjuk ezen, velünk szerződéses viszonyban álló tőkeerős intézetre, melyek üzleti eredményei is bizonyítják, hogy az ezen intézetnél elhelyezett biztosítások egyháztagjaink érdekeit minden tekintetben védik.

Kérjük úgy a Nagytiszteletű Lelkész és Tanító urakat, valamint egyházunk minden tagját, hogy biztosítási irodánkat minden tekintetben támogassák, annak minden akcióját felkarolják, hogy szíves közreműködésük folytán Egyetemes Egyházunk érdekeit szolgáló Biztosítási Irodánk eredményeit fokozva kitűzött célját mielőbb elérje.

Lelkészértekezlet.

Az alsózempléni egyházmegye lelkészegyesülete f. év június 26-án tartotta évi rendes gyűlését Királyhelmecen, Miskolczi Endre egyesületi elnök elnöklése alatt. A mának tépett

lelkü, sokszor félreértett, sokszor megbántott, sokszor a kövé fagyott közöny kemény sziklái között járó, palástos gyermekei gyűltünk össze, hogy nekivessük csákányainkat a jövődő őserdőiben építendő boldogabb életutnak s hogy felemeljük egymás hite által, erőnk forrásául kicsiny bányalámpásainkat: reménységünket.

Miskolczi Endre egyesületi elnök elnöki megnyitójában ismét előnkbeszórja szép lelkének költői képeit. Szinte megfogja a kezünket, játszik a szívünkkel s vízsi-vízsi lelkünket, mint kicsiny manók targoncáikat, a szlovenszkói kálvinista papi élet kálváriás útjára, ahol oly sok „Krisztus tövis” terem. Az elnöki megnyitó elhangzása után megindult hosszabb vita eredményeképen e. megyei lelkészegyesületünk a következő egyhangu határozatot hozta: „Elnökét megkéri, hogy megnyitóját az Egyház és Iskola számára megküldeni sziveskedjék. A maga részéről, ugyancsak a hivatalos lap hasábjain való közlés céljából leszögezi, hogy:

1. A „csodálatos esetben” szenvedővé vált lelkésztestvérünknek vigasztalásul testvéri készszoitását, a ráomlott Krisztus tövisei közé testvéri szolidaritásának gyógyító balzsamát küldi;

2. Egyesületi elnökét további szeretetéről, nagyrabecsüléséről továbbra is biztosítja, mivel az ellene emelt vádak alaptalanságáról meg van győződve;

3. Teljes erejével tiltakozik minden olyan törekvés vagy kísérlet ellen, ami megnyirbálni, vagy szűkebbre szabni akarná a ref. lelkészeknek a lelkigondozás és igehirdetés terén élvezett autonóm jogait, amelyet minden ref. lelkész megkapott és ősi idők óta élvez is — zsinati törvénykönyvünk szelleme folytán — attól a perctől kezdve, amint egyetemes egyházunk törvényes rendje vállaira helyezte palástját s Isten akaratából egy gyülekezet lelkipásztorául rendelte. Ezen a téren megszorításokat, jog elvételt eszközölni csupán Zsinatunknak van joga. Ezen meggyőződését kihangsúlyozni kötelességül ismeri annak a palástnak jogaiért, amelyet vállain visel s azért a hivatali méltóságért, amit betölt. Leszögezni kívánja azt is, hogy az illető ref. lelkész, aki egy intelligens ref. család részére vitte — temetés formájában — az Ige vigasztalását, egyenesen kötelességét teljesítette, mégha a meghalt családapa — a családban egyedül — r. kath. vallású volt is s ha az illetőnek eltemetését megtagadta is a r. kath. plébános, akit akár pápai parancsa köt, akár a vegyes házasságok ugynevezett „vadházassága” inspirálgat arra, hogy még a temetés megtagadásának lelki torturájával s jól bevált eszközével is tisztává, szentté, törvényessé, azaz r. kath.-á tegyen minden fenálló s ref. templomban kötött vegyes házasságot, akár a múltban jött létre, akár a jövőben fog létre jönni.

A ref. lelkészi karra sohasem a pápai, r. kath. püspöki vagy plébánosi vélemény, felfo-

gás és eljárás a döntő, hanem a saját törvénykönyve, a saját dogmája s a saját lelkiismerete!

Hosszabb vitát váltott ki Parais Árpád lelkésztestvérünk javaslata a központi pénztár felállításáról s vele együtt a lelkészi javadalmazás egyöntetűségéről. Lelkészegyesületünk, míg egyfelől elismeréssel nyilatkozik a nagy fáradságot s szaktudást igénylő alapos munkáról, a központi pénztár felállításából fakadó áldásokról, szinte az ideális állapot megteremtéséről, addig annak keresztülvitelét, a gyakorlati életbe való átültetését annyira szükségesnek, de annyira nehéznek is véli, hogy azt csak az Egyetemes Konvent generális és megfontolt intézkedése valósíthatja meg s éppen azért a legmelegebben ajánlja Konventünk szives figyelmébe.

Foglalkozván még gyűlésünk az „ORLE” élővétele problémájával, melyet a lelkészek kulturális, szociális s anyagi szempontjából, de Egyetemes Egyházunk fejlesztésének szempontjából is szükségesnek tart, — több, kisebb jelentésű pont tárgyalása után, — gyűlésünk befejezést nyert.

Egyesületi jegyző.

Problémáink.

A mezőkaszonyi lelkészválasztás margójára! Egy évek óta betöltetlen lelkészi állás betöltésére került sor a napokban a beregi ref. egyházmegyében. Nevezetes lelkészválasztás volt! Nem céloim a papválasztások terdeségeinek ecsetelése, jóllehet ezek mind megismétlődtek az évekig tartó mezőkaszonyi lelkészválasztás folyamán. Távol van tőlem az is, hogy az egyházi feletteshatóságok eljárását nyilvános helyen illemtelenül bírálgassam. De mivel e választás zavaros lefolyása közben a választást irányító szervek intézkedései nagyon kevés érdekelt egyénben keltettek megnyugvást: szükségét érzem épen az érdekes jogi kérdések tisztázása érdekében, a közvélemény elé tárni és elfogulatlan kritikát kérni.

A mezőkaszonyi papválasztás tárgyilagos krónikája a következő: 1928 végén, két éves előcsatározás után megkezdődött hivatalosan a lelkészválasztás első menete. Az egyik lelkészpályázó nyert, de szabálytalanul, „mélyütséssel.” Egy évig tartott, míg az e. m. és e. k. bíróságok döntöttek a perben, mégpedig úgy, hogy beigazolvá látván a korteskedés vádját, *elrendelték az új pályázat kiírását, de nem a régi pályázat keretén belül s nem a visszaélést elkövető lelkész kizárásával.* Itt a nyilvánosság előtt, már csak udvariasságból is, kényszerítve vagyok a két bíróság határozatát, a tekintély súlyának engedve helyesnek ismerni el.

Azonban sokkal nehezebb megnyugodni a beregi e. m. Ntű. Esperesének irányítása alatt összeült „pályázati kérvényeket felülvizsgáló bizottság” intézkedésében. Ez a bizottság neve-

zetesen két régi pályázót (egyik az első menetben nyertes, de elvesztés lelkész) az ujrápályázók sorából kizárt csak azért, mert espereseik — a máramaros-ugocsi és az alsózempléni — szolgálati bizonyítványukat így záradékolták: „*Fegyelmi eljárás*, vagy fegyelmi ítélet hatálya alatt nem áll”. A bizottság jegyzőkönyvében határozatát azzal indokolja meg, hogy nem áll módjában megállapítani, vajjon a pályázó nem áll-e fegyelmi vizsgálat alatt, melynek bizonyítását az E. T. II. t. c. 16 § megkívánja, mert a *fegyelmi eljárás* megállapítása nem a szolgálati bizonyítványt kiállító esperes feladata, hanem a bizottságé.

Tisztelettel legyen mondvá: ilyen alapon azt is mondhatta volna a bizottság, hogy az esperesek elfelejtettek vesszőt tenni két mellérendelt mondat közé, tehát nem érvényesek a szolgálati bizonyítványok. A bizottság kizáró végzésében nehezen lehet megnyugodni a következő ellenérvek miatt:

I. Lehetetlen, hogy módjában ne lett volna a bizonyosság megállapítása. Ha a beregi esperes urnak kételyei voltak a szolgálati bizonyítványok jóhiszeműsége felett: egy csepp jóakarattal megkérdezhetette volna hivatalból a két idősebb esperestársát. Ez különben nem is jóakarattal, de kötelességgel.

II. Az E. T. nem írja elő, hogy az espereseknek a szolgálati bizonyítvány kiállításánál a „*fegyelmi vizsgálat*” terminust kell használni, mert míg a 16. § ezt említi ugyan, addig a 18. § határozottan kimondja, hogy hivatalból csak azok zárhatók ki, akiknek feletteshatóságuknál „*fegyelmi eljárás*” van folyamatban. Erre a kérdésre pedig az esperesek határozott választ adtak.

III. A mezőkaszonyi lelkészi állásra hirdett első pályázat alkalmával e két pályázónak ugyanilyen szövegű szolgálati bizonyítványa ellen nem volt kifogás, igaz, hogy akkor még más volt a beregi esperes.

IV. Az alsózempléni esperes által kiállított és hasonló záradékkal (fegyelmi eljárás) ellátott szolgálati bizonyítvány alapján már a jelenlegi beregi esperes ur idejében is választottak lelkészt a beregi e. m.-ben Macsolára.

V. A „*fegyelmi eljárás*” kifejezés sokkal többetmondóbb és sokkal szigorubb, mint a „*fegyelmi vizsgálat*” s aggályai már csak ezért sem lehettek a Nt. bizottságnak.

VI. A „*fegyelmi eljárás*” terminus használata ősi usus és széles Magyarországon szerte acceptált volt, melyet már az is mutat, hogy két külön egyházkerületbe tartozó esperes évtizedek óta ezt használja.

VII., Az pedig nem indok, hogy a fegyelmi eljárás megállapítása nem a szolgálati bizonyítványt kiállító esperes hatásköre, hanem a bizottságé. Én azt hiszem, hogy erre nem volna képes még egy sokkal kicsinyesebben exegetá-

ló bizottság sem és ha valaki Kaszonyba ilyen szolgálati bizonyítvánnyal próbálna pályázni a jövőben, menten kizártnék.

A közvéleményre bízom, hogy döntsön azon súlyos jogi kérdések felett, amelyek itt részint a két kizárt pályázó, részint a két szolgálati bizonyítványt kiállító esperes, részint pedig a bizottság helyzetével kapcsolatban előadódnak. Annyi bizonyos, hogy itt komoly anyagi, erkölcsi és presztizs kérdésekről van szó. Az igazság és felelősség hol van és kit terhel? Egy bizonyos, hogy itt csak a pályázókat nem terhelheti mulasztás és az is bizonyos, hogy itt csak ők vesztek és veszhetnek. Nagykövesd 1930 július hó 1.

Keresztury László
ref. lelkész.

H I R E K

— **A theologiai és középiskolai internátus** építésére 3 év alatt leendő megfizetés kötelezettsége mellett a rozsnyói diákkonferencián 1000—1000 ökt. ajánlottak fel: Bácsy Gyula lelkész, Dusza János esperes, Baraxa Lajos lelkész, dr. Magda Sándor lelkész, dr. Kenessey Kálmán, Zsemlye Lajos lelkész, dr. Sulka István, Bíró Kamilló tanító, Varga Imre s. lelkész, Narancsik Imre s. lelkész, Szakall János s. lelkész, Csontos Imre lelkész, dr. Papp Sándor s. lelkész, dr. Kathona László, dr. Salamon Ferenc, Párducz Rezső s. lelkész, Kulcsár Lajos. A felhívás megjelenése óta jelentkezett: *Nyomárkay Sándor* lelkész; *dr. Mertens Alfréd* e. m. gondnok levélben írja, hogy nagy örömmel olvasta a felhívást lapunkban s készséggel kíván a 300-aknak egyike lenni. *Lakatos Károly*, komáromi ny. igazgató-tanítónak a szerkesztőhöz intézett leveléből írójának utólagos jóváhagyása reményében közölnünk kell a következőket: „A Ref. Egyház és Isk. 28-ik számában közzétett nagybecsű cikkére szives tudomására hozom, hogy egyike kívánok lenni ama „háromszázaknak”, aki készséggel megajánlja az 1000 K. hozzájárulást a theológiához s az azzal kapcsolatos internátus stb. felépítéséhez. Sziveskedjék ezt tudomásul venni. A hozzájárulást akkor és oly módon fizetem, amint azt a feltételek előírják. . . . A losonci theologia igazán megérdemli pártfogásunkat, szeretetünket s megbecsülésünket, mert az onnan kijött ifju lelkipásztori sereg valóban hivatása magaslatán áll, amint ezt a mi két káplánunkon látom, de több oldalról is hallom. Ezek az ifjak igazán papok, a szó nemes értelmében. Nemcsak hir-

detik az Isten igéjét, de hiszik és vallják, sőt cselekszik is azt, amit hirdetnek.” Ilyen lelkes megnyilatkozások után reménységgel várjuk a további megajánlásokat.

— **Uj egyházmegyei főjegyző.** A beregi egyh. megye lelkészi főjegyzőjévé *Tornyay János* bilkei missziói lelkész választotta meg, akit Molnár Ferencz esperes egyben lapunk tudósítójául jelölt ki a beregi egyházmegye részéről. Isten áldása legyen az uj főjegyző minden iranyu munkásságán!

— **A pápai főiskola igazgatótanácsa** a gyakorlati theologiai tanszéket 1930-31 tanévre helyettessel töltötte be s helyettesül Incze Gábor bpesti hitoktató-lelkészt alkalmazta. A rendszeres theologiai tanszék óráit Török István gymn. h. tanár és lic. Rác Kálmán gymn. vallástanár látják el.

— **A magyarországi C. E. mozgalom** ifjúsági ága ez évben Debrecenben, augusztus hó 16—19 napjain rendezi meg nyári konferenciáját. A konferencián részt vesz és beszédet tart dr. Baltazár Dezső püspök is.

— **Felvétel a Baár-Madas református leányliceum és nevelő intézetbe.** A Baár-Madas leányliceum pompásan megépített uj otthonában (II. Lorántffy Zsuzsanna ut. 3.) a beiratások a jövő iskolai évre folyamatban vannak. A liceum két párhuzamos I. osztályába protestáns vallásu növendékek még beirathatók. Az intézet modern kényelemmel berendezett, gyönyörű fekvésű internátusába bentlakókat az igazgatóság még felvesz. Olvasóink szives figyelmébe ajánljuk az internátusban szeptemberben létesítendő továbbképző tanfolyamot is, ahol a résztvevők háztartási és modern nyelvi és irodalmi kiképzést nyernek. Az igazgatóság írásbeli megkeresésre képes tájékoztatót küld.

— **A Református Egyházak Világszövetségének** keleti ága folyó évi szeptember 8—12 napjain tartja kongresszusát a németországi Elbertfeldben.

— **A kulai** (Jugoszlávia) református egyház-község presbiteriuma határozatilag kimondotta, hogy: mindazok az egyháztagek, akik házasságuk megkötése előtt saját egyházuk kárára adnak a gyermekek vallását szabályozó reverzálist, a református egyháztageknek sem jogával, sem kötelezettségeivel nem birhatnak. Ennélfogva tehát ezen tagok egyházi tisztséget

nem viselhetnek, a szent Urvacsorához nem járulhatnak, a református egyház temetőjébe nem temelkedhetnek. Minden egyes eset az isztisztelet után kihirdetendő és megfelelő módon kifüggesztés után közlendő a hívekkel.

— **A felsőbányai** református presbyterium ifj. Horváth Istvánt, aki születendő gyermekeit a róm. kath. egyháznak engedte át — többszöri kérés és figyelmeztetés dacára, — egyházhöz való ezen hűtlenségeért az Uriszentvacsorától mindaddig eltiltotta, míg elkövetett tettet jóvá nem teszi.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat hirdtetik a barsbaracskai református előkönyörgő kántor-tanítói állásra. A fizetés a következő: Háromszobás szép lakás, melléképületekkel; 150 K. készpénz; 1285 klgr. buza; 406 klgr. árpa; 8 ürméter kemény tűzifa; 7 kat. hold 1478 □-öl szántóföld; 882 □-öl rét; 300 □-öl kert; 1/2 házhely után erdőilletőség; munkaváltság 100 kor; stóla a ker. határozata szerint; ingatlanok adóját az egyház fizeti. A földek még két évre hasznobérbe vannak adva, kivéve a rétet, évibér 2105 klgr buza és 1000 klgr. árpa. Kötelesség: az összes előkönyörgő kántor-tanítói teendők elvégzése. Tanítónő is pályázhat, de csak egy évre választatik meg. Kérvények a pozbai reform. lelkeszi hivatalba küldendők augusztus 10-ig. *Presbiterium.*

Pályázat. A malčicei ref. egyház, —okr. Michalovce, — pályázatot hirdet kántor-tanítói állásra. Tanítói javadalom: 2 1/2 kat. prima szántó, 4 kat. rét, 1 drb. legelő. Kántori javadalom: 1 1/2 kat. prima szántó, 6 köböl rozs, stóla, készpénz és lakás; mely áll: 2 szoba, előszoba, konyha, spajz, kamra és melléképületekből. Ezen járandóságok 1923 évi javadalmi-jegyzőkönyvi értékelése 1394 kč, mely államsegéllyel egészítették ki, de ezt az egyház nem garantálja. Kötelességek: I—VIII. o. tanítása s a kántori teendők ellátása. Tannyelv szlovák s a magyar kisegítő. Ha a megválasztott kántorságot nem végez, ezen javadalom levonatik. Pályázhatnak ref. és ág. ev. vallású férfi és nő tanítók s a 86400/929. min. rendelet szerint felszerelt kérvények 1930. aug. 14-ig adandók be a ref. lelkeszi hivatalhoz, posta helyben. *Ref. Iskolaszék.*

Pályázat. A palágyi református egyház presbiteriuma a palágyi ref. elemi iskolánál pályázatot hirdet az 1929-30 tanévben szervezett másod-tanítói állásra. Az állás meghagyása kérvényezés alatt van. Az állás ezidőszerint még ideiglenes, azaz a megválasztás csak 1931

jun. 30-ig érvényes. Javadalom az egyháztól: 1200 korona, azaz egyezer kettőszáz korona készpénz, 336 kor, azaz háromszáz harminchat korona laktér. A törvényes államsegély az állás elfoglalása után azonnal kérvényezve lesz. Kötelesség: a reábizott osztályoknak a tanítása, valamint az egyháztársadalmi munkában segédkezés. Pályázati határidő 1930 aug. 25. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, nostrifikációs vizsgával bíró ref. vallású férfi és nőtanítók. A választás aug. 27-én lesz. az állás folyó év szeptember hó 1-ig elfoglalandó. Pályázati kérvények az Isk. Referátus 86400/I 1929 sz. rendelete szerint kellőleg felszerelve a palágyi ref. lelkeszi hivatalhoz küldendők. Posta Dobóruska Ž XX. *Ref. Presbiterium.*

Pályázati hirdetés. A beretkei kántor-tanítói állásra a pályázat határidejét meghosszabbítjuk. A pályázati kérések 1930 július 29-ig adhatók be. *Ref. presbiterium.*

Pályázati hirdetés. A lekenyei előkönyörgő-tanítói állásra a pályázati határidőt meghosszabbítjuk. Pályázati kérések július 29-ig adandók be. *Ref. presbiterium.*

Pályázat. A szalócai ref. orgonista kántor-tanítói állásra pályázat hirdtetik. Javadalom: 1., Lakás, kert. 2., Készpénz az egyház pénztárából 2400 kč. 3., 10 q. I. o. buza. 4., 2 öl tűzifa beszállítva 5., kb. 4 magyar hold föld 6., Faiskolakert és gyümölcsös haszna. 7., Községtől fizetés javítás 240 kč. 8., Ismétlő iskolások tanításáért községtől 300 kč. 9., Minden tankötelestől 1—1 kč beirási díj. 10., Szabad legeltetés a saját jószágai részére a községi legelőn. Az 1, 2, 3. tétel alattiak kántori javadalmak. 11., Törvényes államsegély. 12., Ingatlanok után adót az egyház fizeti. Kötelessége: tanítói, orgonista-kántori teendők, egyháztársadalmi munkákban való segédkezés. Pályázhatnak okleveles, állampolgársággal bíró ref. k. tanítók. Ilyen pályázó hiányában egy évre s. tanító választatik erre a javadalomra. Pályázati határidő 1930. aug. 10. Ref. Lelkeszi Hivatal Szalóka. p. Ešeň. P. Rus. *Presbiterium.*

Szerkesztői üzenet.

M. F. esperes Bátyu. Szives jóindulatodaf halásan köszönöm. Bárcsak más egyházmegyék is gondoskodnának tudósítókról s azok tényleg tudósítanak is. Akkor megszűnne a mai vizsgás helyzet, hogy a *tisztán egyházi vonatkozású eseményekről* az egyházi lap elkerülésével a politikai napilapok kapnak tudósítást. Persze a fő motívuma ennek a határtalan emberi hiúság. Ott többen olvassák a szereplők neveit.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

url és papi szabó
Miskolczi Lajos
 Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai, ünnepi és zsinoros dísz-ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, urasztalára és katedrára való terítőket.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szőrmefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt, Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárno

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*. Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin. znáamek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vélké
Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicséri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Krisztus tövisek.

Részlet Miskolczi Endrének az alsózempléni lelkészegyesületi gyűlésen elmondott megnyitó beszédéből.

Minek kérdezitek, hogy hol teremnek? Ki a magvetője, ki a plántálója, ki a viselője? . . . A felelet mindenikünk homlokán ott van, vértükkel írva, a nyomukon fakadó könnyek fájdalmasak s boldog már az, aki alatta is tud mosolyogni s nem felejt el örökre a kacajt. . .

Hol teremnek? . . . Ott, ahol a gyűlölködés, a bosszúállás szemétdombja fülk! . . . Ki a magvetője? . . . Ok, ök, kik orozva hátulról támadnak, míg szemedbe hizelegnek! . . . Ki a plántálója? . . . Lehet, hogy tulajdon testvéred; de bárki is, az bizonyos, hogy érezte már jószágod melegét, pihent szereteted szárnya alá bujva, mikor felfogtad feje felől a vihar zugását! . . . Ki a viselője? . . . Te, meg én; mi és ti, akiket tulajdonképpen papoknak hívnak, akiket mindenki teljes nyugalommal próbálja ki erejét.

Ritkán erednek az ütések nemesebb intencióból, de fájni ez is csak úgy fáj, mint a másik.

Lelkész testvérek! Az egymást érő, panaszszal terhes „Problémáink” olvasása után maradt számban ez a keserű iz s tör ki szivemből a panasz hangja, hogy bukdácsolva keresen valahol egy kis fényt, egy kis vigasztalást. Gyujtsatok szövétneket, mert sötétben vagyok; fogjátok meg kezeimet, hogy el ne essem s lelki deprimáltság ne losszon meg a tárgyilagosságtól.

Kezdem a „Csodálatos eset”-nél . . . Kinek volt igaza? A leírás után természetes, hogy a helyi lelkésznek s rajta kívül mindenki hibás, mert eljárásuk s ténykedésükkel illuzórikussá tették a nehéz kérdést: jó-e hát, ha a pap olykor-olykor, a szükség kényszere alatt kemény kézzel kormányoz s érvényre igyekszik juttatni

a törvényt, amelyet azért adtak kezébe, hogy azokat belartva s betartatva vigye elébb egyházának is az ügyét? Ez megnyugtató; valószínű, hogy e felől nyugodt is az a pap. Más kérdés azonban az, hogy az események lezajlása, a nyomán támadt viharok, az emberekben való csalódása, hiveinek bizonyosan megingatott tisztelete stb. stb. milyen érzéseket váltott ki lelkéből? . . . Hogy furódtak homlokába a Krisztus tövisek akkor, mikor látnia kellett azt, hogy papi erényeinek elgáncsolójává hogyan válik egy esperes, egy kolléga s különösen egy gyülekezet, amely természetes, hogy csak örül, hiszen a fenyítő vesszőt kiűtötték az apa kezéből s tombolhatnak a gyerekek a nagy gyönyörűségtől: nincs törvény, nincs fegyelem, csak hegyen-völgyön lakodalom, hiszen világos, hogy nem muszáj fizetni.

És az Esperes s egy Kolléga eljárása feletti bánatunkat még könnyű elfeledni, talán elégtételt is nyerhet a pap, de ki hozza aztán helyre — amint említettem — a megingott bizalmat?

Szögezzük le, hogy nincs, aki megvédje s a tövis ott maradt a szivében s ott is lesz addig, míg magától el nem korhad, mert nincs rá orvosságunk, nincs módunk, hogy régi makulátlan tekintélyét vissza állítsuk. Ezt mondja az ész s a szigorú kritika; ám a szivre is hallgatnunk kell; keresztyén hitem és meggyőződésem az, hogy a halottat el kellett temetni s mert valamikor református volt, református szertartással.

Ki temesse el? . . . Senki más, mint az Esperes, aki beszédében elégtételt tudhat adni a helyi lelkésznek, elégtételt olyat, amely a mi

krisztusi szeretetünk s a tévelyedettekkel szemben mindig kész megbocsátásunknak a leghatalmasabb dokumentálójára, amely visszaletszést sem itt, sem sehol nem fog kiváltani. Ő vette ki a fenytő vesszőt a pap kezéből, neki lett azt megsuhogtatni, hogy legkevésbé a pap szenvedjen miatta.

Ez eljárás maga után vonhatja azt a felületet s gyöngé kritikát, hogy ime rossz református létére még külön temetésben részesült, mintha a helyi lelkész temette volna, . . . ám a szégyenpir nem annak a szegény helyi lelkésznek az arcára borult volna s meglátta volna a világ, hogy a mi egyházunk is tud s tudhat büntetni, ám a krisztusi szeretetet s megbocsátást mindennél előbbre helyezi.

Ha érvelésem gyöngé, ám ítéljenek el érte, de lelkem helybenhagyását semmi sem veszi el tőlem és senki sem vitathatja el azt, hogy ilyen eljárás mellett a törvény tekintélye sem szenvedett volna csorbát és a pap sem járta volna a maga kanosszáját.

És az eset nem helyi, nem szórványos, sőt nagyon is általánossá kezd válni ott, hol egyházi fegyelem gyakorlásáról van szó. Boldog az a pap, akinek csöndes mederben folynak napjai, mert megértő emberek támogatják. . .

Szekularizáció.

Husvét hetében küldtem szét minden egyháznak, illetve lelkésztársamnak a református egyház Központi Pénztárának felállításáról szóló Tervezetet. Május hónapban pedig a hivatalos lap lekötölte a presbyterek megrendszabályozásáról szóló tervezetem egy részét.

A Pénztártervezetet a komáromi egyházmegye csallóközi lelkészértekezletének a megbízásából dolgoztam ki. A Presbyteri tervezetet pedig a komáromi egyházmegye lelkészértekezlete e célra választott bizottsági elnökének, nagy. Csiba Imre lelkész urnak a felszólítására állítottam össze.

A Pénztártervezetet nagyrésztben a magam költségén nyomtattam ki s bár igaz, hogy akadtak elég szép számmal, akik a mellékelt csekklapon honorálták kész kiadásomat s az is igaz, hogy a csallóközi lelkészértekezlet nyomban összeadott 160 koronát, mégis ráfizettem. Azonban semmi költséget és fáradságot nem sajnálnék, ha munkámnak bármily eredményét is látnám, de eddig még azon az egy levélen kívül, amelyet Molnár Gyula lelkésztársam irt, sem kritikát, sem elismerést nem kaptam. Az elismerést szívesen elengedem, de hogy a kritika elmaradt, az fáj. Mert ebből nem tudok egyébre következtetni, mint arra, hogy az itteni református lelkészek csak siránkozni tudnak igazán szomorú, sőt nyomorult helyzetükön; néha megereszt némelyikük egy rövid elmefuttatást egyházunk kétségbeesztő állapotá-

ról; sürgetik a teendőket is, de konkrét tervvel, mint például az enyém, még eddig senki sem állott elő.

Én a református egyház jelenlegi helyzetét, különösen pedig lelkésztársaim anyagi állapotát egyáltalán nem nézem optimizmussal. Nem vagyok megelégedve a helyzettel. Sok hibát látok és tapasztalok. Fáj a közöny, a lanyhaság, amit éppen az én két tervezetem sorsa is mutat s ezért ismerőseimmel való beszélgetés közben eleven kritikában részesítettem egyházunkat. Akik hallgattak, elismerték, hogy a legtöbb dologban igazam van, csak azt hányták nyomban a szememre, hogy a hibák kiküszöbölésére, az állapotok javítására a kemény kritikán kívül egyebet nem tettem. Már pedig csak kritikával az egyházat megjavítani nem lehet. És ez teljesen igaz is. Azért láttam neki a két tervezet elkészítésének. Nem akarom vita tárgyává tenni, hogy ez a két tervezet magán viseli a gyarlóság bélyegét. De nem is azzal a tudattal készítettem, hogy ezeken változtatni nem lehet. Ellenkezőleg azt reméltem, hogy tapasztaltabb és tanultabb lelkésztársaim kritikájukkal segítségemre lesznek a tervezetek megjavításánál. De hát eddig semmi sem történt. Sőt, ahogy én lelkésztársaimat ismerem, maguk között bizonyára sajnálkozva emlegették azt a naiv fiatalembert, ki ily csodabogarakra nem áttolja költeni a pénzét és idejét.

Lássak csak, van-e szükség ilyenmü tervezetekre?

Mióta Szlovénzkóra kerültem, élénk figyelemmel kísértem az egyházi életet s amennyire lehetséges volt, részt is vettem benne. Legszorosabb tapasztalatom az, hogy a mi egyházunkban csak látszólag van meg az egység. Nemcsak tanban, nemcsak a liturgiában s az egyházzal vallott felfogásban, hanem szervezkedésben is teljességgel hiányzik. Mi lelkészek a szószékről állandóan hangoztatjuk a krisztusi elvet, hogy „Egymás terhét hordozzátok!” Nem szününk meg a mindig szűkkeblű presbyteriummal, gyülekezettel, kormányzattal szemben hirdetni, hogy „Méltó a munkás az ő jutalmára!” Azt is tudjuk nagyon jól, hogy nem Kosuthnak volt igaza annak idején, hanem Széchenynek, aki azt hangoztatta, hogy a népet először gazdaságilag kell felszabadítani, hogy így a szabadság méltó élvezője lehessen. Ezt az elvet vallotta Tisza István is, amikor nem adta meg az általános titkos választó jogot. Nálunk ellenkezőleg van. A lelkészek és a gyülekezetnek oly nagy a szellemi szabadsága, hogy az néha már nem is „szabadság”, hanem „szabadosság”, ellenben oly rosszul állunk anyagilag éppen az egység hiánya miatt, hogy lelkészeink teljes anyagi romlása nincs is olyan nagyon messze.

Aki ennek ellene mondana, emlékébe idézek két dolgot. Az egyik a kongrua. Az állami törvényhozás 9000 koronára értékelte a lelkészi

munkát. Ennyire egészítik ki a helyi javadal-
mat. Ily értelemben alkották meg a végrehaj-
tási utasítást, amitől az országos hivatalban
jöttányira sem térnek el. S a hivatalnokokat
még rosszakarattal sem lehet megvádolni, mert
csak a törvény és a végrehajtási utasítás szerint
járnak el. Ezért történik meg, hogy a lelké-
szek nyolcvan százaléka egy csomó összeget fog
v i s s z a f i z e t n i ahelyett, hogy — mint
jogosan remélte — nagyobb összeget kapna
elmaradt kongrua címen. Tudok olyan lelkész-
ről, akinek 25000 koronát, 12000 k-t, 24000
k-t, vagy éppen 35000 koronát kell visszafizetni.
Az országos hivatal pedig nem lesz elnéző.
Mit fog csinálni az a lelkész, akinek két, vagy
három gyermek taníttalásáról is kell házon
kívül gondoskodni, azon kívül havonta lega-
lább ötszáz koronát kell visszafizetnie?

Vajon nem elég a lelkészek anyagi nyo-
morúsága így is? Nincsenek-e sokan már ed-
dig is, akiknek évek óta nem telik egy darab
uj ruhára sem? Hány lelkész van oly sanyaru
helyzetben, hogy falujából ki sem mozdulhat,
mert az anyagi viszonyai nem engedik meg?
És mit szólnak lelkésztársaim azokhoz a sze-
rencsétlen segédlelkészekhez, akik a teljes el-
látáson kívül havi ötven koronát kapnak? Ki
volt annak az oka, hogy a lelkészözvegyek
éveken keresztül csak 1800 korona nyugdíjat
kaplak? Kit lehet azért vádolni, hogy hetven-
nyolcvan éves lelkészek nem mernek nyuga-
lomba menni, mert igazán éhbér az a havi
ezer korona, amit szintén csak az állam tud
nekik biztosítani?

De ez csak az egyik dolog, ami gondolko-
dóba kell hogy ejtsen. Itt még ha nem csurran,
csöppen; de mi lesz akkor, ha a kormány
titkos szándéka valóra válik a szekularizációban,
amit címül választottam? Talán még emlékez-
nek lelkésztársaim, hogy a napi lapok megüt-
közve, vagy éppen titkos örömmel tárgyalták
Benes külügyminiszternek eme kijelentését.

Erre azt felelik a Patópálok, hogy addig
még sok víz lefolyik a Dunán s különben is a
szekularizáció kérdése minket kevésbé érint,
mert nincsenek olyan nagy földbirtokaink,
amiket az államnak érdemes volna lefoglalni.
Ezt én sem állítom. Sőt azt sem veszem biz-
tosra, hogy a szekularizáció máról-holnapra
megtörténik. De ne legyen csak egyéb egy kis
próbálkozásnál, amikor a kormány legelső te-
endője az eddigi segítség megvonása lesz, mint
az első lépés a szekularizációhoz; ez is elég
lesz, hogy az egyes lelkészek egész háztartását
felborítsa s olyan nyomorba döntse, amiből
nem lesz kivezető út.

Ez természetesen még nem jelenti a véget,
de rosszabbodást mindenesetre. Hiszen a refor-
mátus egyházzal még Magyarországon sem
mondható el, hogy virágzó. Mert azzal a néhány
egyházzal szemben, ahol élénkebb az egyházi
élet, ott vannak a monstrum alföldi gyüleke-

zetek, ahol 8000-10000 lélekre esik egy lelkész,
aki ezzel a töneggel tehetetlen. Az itteni
egyházi élet pedig nem egyéb vegetálásnál.
Igaz, hogy most is hirdettetik az ige rendesen;
megvannak még iskoláink is nagyrészből; akad-
nak derék, vallásos érzésű tanítóink, rendeznek
konferenciákat is, legújabbán a konvent égisze
alatt; vannak gyülekezetek, ahol külsőleg moz-
galmas élet van, ami köri munkákban, vallásos
estélyek tartásában s egyebekben nyilvánul, de
minden esperesi jelentés ellenére is, úgy a
templomba járók, mint különösen az urvacso-
rázók száma évről-évre apad.

Arról pedig nem is lehet beszélni, hogy
egyházunk bármilyen szociális missziót fejt ki.
Ilyen nincs, még csak nem is kerül szóba. Az
egyenruha kérdést égető problémának tüntetik
fel, de arról még nem hallottam s nem olvas-
tam, hogy a folyton növekedő pauperizmus
ellen is tenni kellene valamit, mert a tanács
kaláccsal együtt egész! A pauperizmus ma
minden állami alakulatnak a réme és a szociá-
lizmusnak a vesszőparipája, a politika „enfant
terrible-je”. És nem kerüli ki a lelkészséget
sem, sőt talán közöttünk a legáltalánosabb.
Hogy mily rettenetes következményei vannak
az általános elszegényedésnek elsősorban ránk,
protestáns lelkészekre nézve: arról nagyon
sokat lehetne beszélni. Már pedig, bármiként
vélekedjék is akár a régi u. n. racionális isko-
la, akár a világi elem, ha a lelkész a maga
szegénysége miatt nem képes az egyházzal
dolgozni, akkor nincs egyházi élet! Mert bár-
mennyire is demokratikus a mi egyházunk,
ahol egyik világi tanácsbíránk szerint még a
kanásznak is annyi joga van, mint a lelkésznek,
ha az adóját megfizette: az egyház a lelkészen
fordul meg. Aki ezen állításomat kétségbe
vonja, legyen szíves cáfolja meg.

De a protestáns lelkész sok egyébvel abban
a tekintetben is hátrányban van a katolikus
lelkésszel szemben, hogy neki családról, néha
két-három házonkívül tanuló gyermekről kell
gondoskodnia, ami a legszerűebb számítással
is belekerül havonta 1000 koronába, ha nem
1500-ba. Folyt. köv. *Parais Árpád*

A barsi ref. egyházmegye közgyűlése.

A barsi Református Egyházmegye f. év ju-
lius 8-án tartotta évi rendes közgyűlését Léván,
Patay Károly esperes és Demény Gyula dr.
egyházmegyei gondnok elnöklete alatt. A XC.
zsoltár eléneklése után Patay Károly esperes
magas szárnyalású imát mondott, azután pedig
elmondta megnyitó beszédét. Beszédében kie-
melte, hogy az egyházi élet és a hitélet min-
denfelé emelkedőben van és az egyházépítés

munkája mindenfelé nagy igyekezettel folyik. Felhívja a barsi Egyházmegye lelkészi, tanítói és presbiteri karát, hogy ebbe a munkába méltóképen illeszkedjenek bele és a maguk részéről is megértő aktivitással támogassák az egyházépítő munkát.

Ezután dr. Demény Gyula egyházmegyei főgondnok tartott megnyitó beszédet, melyben kitért a magyar tanítóképző intézet hiányából fenyegető veszedelemre. A magyar tanítói karban évről-évre nagyobb hiányok mutatkoznak. Örömmel üdvözli a komáromi egyházmegyeének legujabb mozgalmát, mely a magyar tanítóképző intézet felállítását célozza és felhívja a barsi egyházmegyét is ezen akciónak erkölcsi és szükség esetén anyagi támogatására.

Ezután Akucs Lajos egyházmegyei főjegyző előterjesztette az esperes jelentését, mely az egyházmegye mozgalmas életéről számol be. Indítványozza, hogy az egyházmegye közgyűlése üdvözlét fejezze ki Patay Károly esperes iránt, aki most töltötte be életének hetvenedik évét. Másfél emberöltőt töltött el különböző tisztségekben közegyházunk, közelebbről egyházmegyénk szolgálatában, melynek immár egy negyed század óta vezére és lelki atyja. Hoszsu életpályáján mind egyházi, mind közéleti munkásságában mindég a közjó előmozdítása volt cselekvésének rugója; mindent az igazság és szeretet szemszögéből nézett. Konciliáns modorával, szelidségével és bölcsességével a legbonyolultabb kérdéseket is közmegelegedésre sikerült megoldania. A közgyűlés esperesét meleg ünneplésben részesítette. Akucs Lajos főjegyző ezután folytatta az esperesi jelentésre vonatkozó előterjesztéseit. Rámutatott arra, hogy már évek óta minden közgyűlésen fölajdulunk egyházi törvényeink meg nem erősítése, egyetemes egyházunk közjogi helyzetének rendezetlensége s az ebből eredő számtalan sérelem miatt, amilyenek a losonci theologiai intézetünk nyilvános jellegének el nem ismerése; közigazgatási, adócsökkentési államségélyek; a lelkészek 1919—20 évi törvényes járulékainak megvonása; stb. Még mindég ezen szomorú és igazságtalan, megalázó sors osztályosai vagyunk, azért ne szünjünk meg törvényes jogainkat hangoztatva felettes egyházi hatóságainkat sérelmeink orvoslásának erős akarral leendő kivívására felkérni.

Ezután a kongrua sérelmeket terjesztette elő. A kongrua ügy kezelésénél rendszertelenség, az értékek felbecsülésénél a legnagyobb önkényesség nyilvánul meg. Tiltakozzék a közgyűlés a sértő eljárás ellen; hívja fel az érdekelt lelkészeket, hogy ragaszkodjanak az eredeti, általánosan megállapított külcsszerűnti bevállalukhoz; a felettes egyházi hatóságot pedig felkéri a közgyűlés, hogy az igazságtalanság ellen emelje fel tiltakozó szavát. Az erejtési bizonyítványok nostrifikálása; az összes szolgálati éveknél az állampolgárságtól függet-

lenül való beszámítása; a családi, illetve neveltetési pótlék kedvezményének a lelkészekre is leendő kiterjesztése tárgyában, a közgyűlés felkéri az egyház felettes hatóságait a kormány-nál való közbenjárásra.

Tisztelettel üdvözli a közgyűlés a tiszánin-neni egyházkerület ujonnan választott vezér-férfiit: Péter Mihály püspököt és Tornallyai Zoltán főgondnokot. Üdvözli továbbá Balogh Elemér dunánin-neni püspököt, konventi elnöki minőségében és Szilassy Béla dr.-t egyházke-rületi főgondnokot, szenátorra történt megvá-lasztása alkalmából.

Felhívja az egyházmegye összes gyülekeze-teit, ahol eddig még a beretkei árvaház javára a folyó évben nem rendezték meg az árva-napot, azt úgy az idén, mint a jövőben is minden évben rendezzék meg ezen áldásos intézmény javára.

Örömmel emlékezik meg a nagysallói leány-és a kissárói főiskolás ifjusági, továbbá pedig a nagykálnai presbiteri konferenciák sikeréről.

Elhatározza közgyűlés az egyházmegyei mis-siói bizottságnak újjászervezését, hogy legyen oly kebelbeli szerve, amely a hitélet fejlesztését célzó munkásságot irányítsa és a belmisszió sokféle ágazatában összhangot teremtsen; az ifjusági, leány és nőegyletek, vasárnapi iskolák, jótékonyági egyesületek stb. megszervezésében utmutatást adjon és működésüket ellenőrizze. Ennek a bizottságnak tagjaivá a közgyűlés Patay Károly esperes elnöklete alatt Papp József kissárói, Antal Gyula lévai lelkészeket és Tóth Sándor dr. lévai ügyvédet, egyházmegyei ügyészt küldötte ki.

Ezután a szekták kerültek sorra. Tekintettel az itt-ott jelentkező szórványos szektáskodó tünetekre, melyek bár csak sporadikus jelen-ségek, inkább csak egyesek sértett hiuságból származott eltévelyedései, így a gyülekezetek életében mélyebb nyomokat nem hagynak: a közgyűlés még is kötelességévé teszi az egyház funkcionáriusainak az erőteljes őrtállást.

A lefolyt kánonika vizitáció alapján mege-légedéssel állapítják meg, hogy ugyszólván az egész egyházmegyében a rend, békesség, áldo-zatkészség és hitszeretet, az egyházhoz és az iskolához való meleg ragaszkodás nyilvánul meg.

A barsi református egyházmegye iskoláinak magas színvonalaért, azok egyházas kálvinista szellemben, nemzeti érületben való vezetéséért, a tanításnak nagysikerű munkájáért, általában az iskolaügy egész vonalán tapasztalt buzgó tevékenységért a közgyűlés a tanítói karnak köszönetet szavaz.

Az esperesi jelentéssel kapcsolatos főjegyzői előterjesztést a közgyűlés egyhanguan tudomá-sul vette, majd átlért az egyház adminisztrációs ügyeinek tárgyalására. Ennek során Ceglédi Pál egyházmegyei aljegyző előterjesztette a

közalapi jelentést. Kis Gyula egyházmegyei számvivő előterjesztette a számvivőszék jelentését. Nagy Sándor tanügyi bizottsági előadó a tanügyi bizottság jelentését terjesztette be, amelyben több új iskola építéséről számolt be.

Egyházmegyei közgyűlés bucsut vesz Akucs Béla volt garamszentgyörgyi kántortanítótól, aki hosszú és buzgó működés után nyugalomba vonult. Ezután a közgyűlésen az újonnan megválasztott tanítók lelették az esküt; Czimmer László nagyodi tanító és Székely Rózi zselizi tanítónő. Ugyiszintén lelették a hivatali esküt az egyházmegye újonnan megválasztott tisztviselői: Nagy Béla dr. egyházmegyei világi tanácsbíró és Agyagási Sándor dr. egyházmegyei lelkészi tanácsbíró. Nagy Sándor felsőszecei és Pekarik Vilmos lévai, egyházmegyei tanító-képviselők.

A tárgysorozat letárgyalása után közgyűlés a déli órákban Patay Károly esperes imádságával végetért.

Délután bírósági ülés volt.

A jó Isten gazdag áldású kíséje az egyházmegye munkáját. *Kávinista.*

Irodalom.

Templomi imák vasárnapi, évszaki, ünnepi és más alkalmakra. Lelkészek használatára írta: Kádár Géza zilahi református lelkész és esperes. Szilágysomlyó 1929, 353 l.

Hittel s a gyermeki viszonyból folyó közvetlenséggel imádkozni, a gyülekezet méltó szószólójának lenni Isten előtt: ez a legnehezebb papi feladatok egyike. Egy egész gyülekezet lelkét egy érzésben összeolvasztani s úgy emelni az örökkévaló Isten elé: ehez az akcióhoz az Isten szuverénitását s egyben atyai jóságát és végtelen kegyelmét alázatosan elismerő, imádkozó lélekre van szükség, amely charizmával nem minden lelkipásztor van megáldva.

Mínthogy a mi liturgiánkban az imádkozás kötetlen formája van alkalmazásban, vagyis a liturgusra van bízva, hogy a különböző alkalmakkor a gyülekezettel összeforrvá miképp imádjaja az Istent s mit és hogyan kérjen Tőle: a lelkipásztorok legnagyobb százalékának szüksége van templomi használatra írt imakönyvre. Egy ilyen imakönyv megírásának, illetve kiadásának motivuma természetesen nem lehet sem az irodalmi babérkeresés, sem az üzleti nyereségvágy; erre a munkára csak annak van joga, aki maga élő hitű, imádkozó lélek s, ez adottságánál fogva szószólója lehet a gyülekezetek Isten előtti közvetlen megnyilatkozásának.

Kádár Gézát, személyes ismeretségünk s ebből folyó tapasztalataim alapján, alkalmasnak tartottam erre a munkára azelőtt is, mielőtt a kezünk alatt lévő imakönyv megjelent volna s most örömmel tehetek biznyságot arról,

hogy feltevésomban nem csalatkoztam. Imakönyve 30 pár közönséges vasárnap délelőtti, 25 pár délutáni; egy-egy pár évszaki; négy-négy pár ünnep délelőtti és délutáni; továbbá a legkülönbözőbb alkalmakra (aratási, csapásos időben, betegekért stb.) való imádságot tartalmaz s az uri imát. Az imádságok úgy tartalom, mint terjedelem tekintetében céljuknak teljesen megfelelők. Az őszinte bizalom és élő hit hangja csendül ki mindenikből; a bensőséget megőző száraz elmélkedést, az eszthetikai hatásokra vadászó csengés-bongást, a pietista érzelgősséget és bizalmaskodást szerencsésen elkerülte a szerző. Egyszerűen, logikusan s — amit az imádságnál főkélléknek tartok — röviden, de őszintén és gyermeki közvetlenséggel szól az Istenhez. Itt-ott megakad — legalább a mi fülünknek — idegenül hangzó kifejezőmód, („Kiterjesztetted telettünk kegyelmed szárnyait és gondviseltesd sorsunkat.” 73 l.) de ezektől eltekintve az imádságok nyelvezete ellen sem emelhető kifogás. A sajtóhibákból bizony kissé sok csuszott be a könyvbe, de reméljük, hogy a második kiadásnál ezek teljesen el fognak tűnni.

Kádár Géza templomi imakönyvét szeretettel ajánlom lelkésztársaim figyelmébe; úgy hiszem, megszerezhető a Kárpátaljai Iratterjesztésnél is. *(Ms.)*

A neveléstudomány rövid története, különös tekintettel Csehszlovákiára. Az előszóban említett források alapján a szlovenszkört viszonyokra feldolgozta: Dr. Köhegyi József. A tanügyi és nemzetművelődési minisztérium 74959/29-II. sz. rendeletével engedélyezve, mint tankönyv a magyar nyelvű tanítóképző-intézetek számára. 81 l. Ára: 15 K.

A paedagogia magyar nyelvű irodalma összefoglaló történeti művekben nagyon szegény. A régebbi neveléstörténeti kézikönyvek (Felméri, Lubrich stb.) már elavultak, a Kármán féle Browning fordításnak pedig nagyok a hiányai és hibái. Ma az egyedüli használható neveléstörténet magyar nyelven a Finácz Ernő négy kötetes neveléstörténete, amely azonban még nem teljes, mert a XVIII-ik századdal lezáródik. Azlán ez a kiváló és külföldi vonatkozásban is figyelemreméltó munka, iskolai használatra nagy terjedelménél fogva nem alkalmas. A fentebbi okokból folyólag örömmel kell üdvözlőnk minden olyan törekvést, amely egy adataiban, és felfogásában megbízható neveléstörténeti kézikönyvvel óhajtaná megajándékozni a magyar paedagogiai irodalmat. Talán nem egészen a Köhegyi hibája, hogy becsületes törekvése nem sikerült úgy, ahogy bizonyára ő maga is szeretne volna. Négy és félezer eszlendő neveléstörténetét 58 oldalra komprimálni, (mert az 59-81 lapokon függelék-ként a csehszlovák paedagogia történetét tár-

gyalja) ez büvészi teljesítmény még akkor is, ha csupán vizsgai vezérfonalul akar szolgálai a munka magyar tanítójelöltek számára, amint ezt a szerző az előszóban jelzi. Egy ilyen szűk terjedelmű kompendium csak adatközlésre szorítkozhatik a szükséges történeti háttér, fejlődés és kontinuitás megrajzolásának teljes mellőzésével. De még ebben a terjedelemben is valamivel többet vártunk volna Platonnak és Aristotelesnek, az ókor eme két kiváló ped.-i elmélkedőjének méltatásánál; Aristotelesnek ped.-i vonatkozású munkáit (Ethika Nikomacheia, Politika) már pusztán az adatközlés szempontjából is meg kellett volna említeni.

A részletes bírálatba nem bocsátkozhatunk, mert azt csak egy, a munka terjedelmével vétekedő tanulmány keretében lehetne elvégezni. Röviden még csak a következő megjegyzésekre szorítkozom. A reformáció neveléstörténetének általános jellemzésénél alapos revízió alá kell vennie a szerzőnek eme „kijelentését.” A hitajítás egyik fő elve: „a szabad vizsgálódás”, megingatta a tanításban is a tekintélyt és lágitotta a nevelés szigorúságát. Ennek a szabad vizsgálódásnak, valamint gyakran (vallásháborúk) erkölcsi lecsuszamlásnak jellegét viseli magán az újkornak első két százada.” (19) A jezsuita iskoláknak csak előnyeit ismerteti a szerző, de teljesen megfélemez hibáiról, pedig azokat tárgyilagos kath. írók sem szokták elhallgatni (Fináczy). A nevelés céljának kitűzése szűkkörű és egyoldaluan utilitarisztikus. „A nevelésnek nem lehet más célja, mint az emberiség boldogulásának megkönnyítése.” (31.) Végül a munka címe sincs helyesen szövegezve (A neveléstudomány rövid története); a szerző bizonyára a nevelés történetét akarta megírni és nem a tudomány történetét, ami egészen más, mint a ped.-i „elméletek, gyakorlati eljárások és rendszerek ismertetése.” Szükséges volna, hogy a szerző szélesebb forrástanulmány után (Fináczy munkájának csak az utolsó kötetét ismeri) kibővítsen átdolgozza művét, mert így alig hiszem, hogy megfeleljen annak a kisgyógyulási feladatnak is, amit eléje tűzött. (Ms.)

H I R E K

— **Református leánykonferenciák.** Sörös Béla, az Egyetemes Konvent belmissziói bizottságának előadója, most állítja össze az augusztus hónap tartandó leánykonferenciák programját. Szlovenszko keleti részén Pelsőczön és Szepsiben lesznek leánykonferenciák, a melyekre már most felhívjuk a református leányok figyelmét.

— **Baltazár püspök noyoni beszéde.** Kálvin noyoni, franciaországi szülőházának ujjaépitése és felavatása alkalmából nagy nemzetközi

református ünnepély volt Noyonban, amelyen a magyar református egyházat dr. Baltazár Dezső, dr. Kováts J. István és dr. Benedek Zsolt képviselték. A jubileumi ünnepélyen dr. Baltazár Dezső a következő beszédet mondotta: „A magyarországi református egyház nevében és képviselőjében jöttünk el együtt ünnepelni franciaországi protestáns testvéreinkkel. Romok épültek itt is fel, mint ahogy Kálvin János a középkori keresztyénségben rommá lett evangéliomi igazságokat uj, egész, szép és diadalmas épületté építette a reformációban. A világosságért, szabadságért, igazságért és haladásért küzdő magyar református egyház hálát érzett és érez a nagy francia nemzet iránt, mert ezeknek az eszméknek a francia nemzet mindig kisugárzó központi napja volt. A történelem logikája nyilvánul abban, hogy itt kellett világra jönni Kálvin Jánosnak: a nagy uttörőnek, aki megismerte, elfogadta, szolgálta az igazságot és az igazság olyan szabaddá tette, hogy egyedül Istent ismerte urának. Ez a szolgálat pedig a legtökéletesebb szabadság, mert a világ bilincseiből semmit nem tűr magán. A történelem logikája fogaskerék módjára megy az utján előre s nincsen az az akadály, amit fogai közé ne tudna tördelni. A nagy, szabad, örök emberi eszmék nagy nemzete: Franciaország mondhatni egészében katolikus. Az előbbi a lényege, az utóbbi a karaktere. Amaz erősebb emennél. Amaz tehát képes volt emennek ellenére is a világnak Kálvin Jánost adni, akiben a világnak világossága erkölcs és tudomány formájában olyan erősen világolt, hogy jelentősége, hatása egész Európa hittudományán, jog- és államtudományán, bölcsészeten, morálján, gazdasági, társadalmi és nemzetközi életén történelmi nyomokat hagyott. Az ilyen erőn átgázolhatnak ellenséges idők; de az elgázolás porából felemelkedve s a port magáról Jézus parancsa szerint lerázva, megújult erővel, sas szárnyakat nevelve, a hódítás uj diadalutjára indul. Ujabb, dicsőbb korszakok oszlopává épül, mint ez a Kálvinház is romjából erősebben, szebben, diadalmasabban emeli homlokzatát „az uj égre”, amelyben igazság lakozik. Kálvin szellemében, szelleme történelmi logikájában van a rommá tett magyar református egyház reménysége is. Reménységünk valóságát ez az uj ház jelképezi. Reménységünk gazdagításáért hálás köszönetet mondunk franciaországi protestáns testvéreinknek.”

— **Lelkészi jubileum.** *Pósa Péter* cserépfalui lelkészt egyházmegyéje vezető világi férfit és lelkészei f. hó 8-án meleg ünneplésben részesítették abból az alkalomból, hogy 25 éve munkálkodik az Ur szőlőjében. Ad multos annos!

— **A harctéren elesett fia** emlékére *özü.* *Dabay Jenő* né 70 hold földet adományozott a kisújszállási református egyháznak.

— **Honoris causa doctor.** *Sebestyén Jenő dr.* budapesti theol. igazgatót az amsterdami kálvinista egyetem szenátusa az egyetem ötven éves jubileuma alkalmából diszdoktori diplomával tüntette ki.

— **Előfizetési felhívás.** Huszonöt éves rendes lelkészi szolgálatom emlékére a Harangszó kiadásában „Nékem a Krisztus élet” címen egy kötet temetési beszédet adok ki. Szokatlan jelenség, hogy ép a temetési beszédeken kezdem, de ennek nálam mély lélektani oka van. A koporsónak a rendesnél szokatlanabb mértékben kellett éreznem az erejét. A több száz koporsó között négyszer állottam legközelebb szeretteim koporsójánál. Két drága feleségem, két egyetlen fiam koporsójánál, akik valamennyien villámlásszerűen, rövid két év leforgása alatt vonultak át otthonomból az örökkévalóságba, egy-egy régi világ omlott össze nagy robajjal előttem. A négy koporsó, az öt kicsiny árva, az én nyomasztó özvegyiségem, a nyakamba szakadt rettenetes sok gond és e világ szerinti tanácstalanság bizonyult az Isten kezében alkalmas eszköz gyanánt arra, hogy testet öltösn bennem az Ige: Nékem a Krisztus élet. Élettel áldott meg az Ur szeretteim koporsójánál s ezért életet keresek a koporsónál. Ennek a lelki igyekezetnek akar szerény bizonyága lenni e kötet, amely nyolc ívnyi terjedelemben 38 beszédet és néhány imádságot fog tartalmazni. A mű augusztus hó végén jelenik meg és 120 Lei lesz az előfizetési ára. Azoknak, akik a pénzt előlegesen beküldik, portómentesen küldöm meg a könyvet. *Lutita — Agyagfalván, 1930. július 10. P. u. Mugeni Odorheiu. Márk Mihály, ref. lelkész.*

— **16 éven felüli református fiúk konferenciája.** Balatonszárszon, július 30-ától augusztus 3-ig lesz. Résztvételi díj 13 pengő. A konferencián a következő előadások lesznek: „Hálára ítélt ifjúság; Kuruzslók, szemfényvesztők,

álpróféták; Isteni beavatkozás”. A délutánok szabadok, sport, fürdés, játék, este programos tábortüzek. Kiemelkedő pontja lesz a konferenciának az ifjúság szavaló és szónoklati versenye. Meghívókat és mindennemű felvilágosítást küld a Református Keresztény Ifjúsági Egyesületek Központja, Budapest, VIII., Horánszky ucca 26., I. 9.

— **Találkozók a sárospataki főiskolában.** Junius 29-én két évfolyam találkozó ünnepélye folyt le a főiskolában, a 40 és 10 évvel ezelőtt érettségizőké. Délelőtti istentiszteleten nagy bizonyosságtevő erővel Nagy Sándor Béla vámosujfalusi lelkész szólaltatta meg az Igét, az imateremben Janka Károly egyh.-kerületi főjegyző mondott megható, főlemelő, szivbemarkoló imát. Az ő évfolyamának nevében Szentmártoni Dániel lelkész köszöntötte az Alma Matert és tanári kart, a magas évfolyamot meghazudtoló frissességgel és tüzzel, a 10 évesek nevében Gönczy Pál lelkész tett bizonyosságot a kollégium iránti fiui szeretetről. Az üdvözlésekre Mátyás Ernő dr. válaszolt, beszédével valóban méltó befejezését adva nyilvános közigazgatói szereplésének. A találkozó felkeresték elhunyt tanáraik sírját, majd közebeden elevenítették fel a 40 és 10 éves emlékeket. A 10 éves találkozó a Maller-alap növelésére rendeztek egymás között gyűjtést.

— **Az Evang. Egyház egyetemes presbytériuma** Fajnor Dusan püspök és dr. Vano-
vič János egyetemes felügyelő elnökle mellett junius 13-án tartotta Pozsonyban ülését. A tárgysorozat 55 pontból állott. Az egyetemes presbytérium intézkedett, hogy az Ágostai Hitvallás jubileumán az egyház Ágostában képviselve legyen. Nagy örömmel vette tudomásul, hogy Liptószentmiklóson Balló bőkezű adománya folytán megnyílt a Bethánia szeretetház, mely körülbelül másfélmillió korona költséggel épült fel. Gondoskodott a külföldön élő hitsorsosak lelki ellátásáról. Tárgyalta a férfi diakonusok kiképzésének a kérdését, a theol. fokultás ügyét.

— **Kezeit csókolom.** E köszönési forma a svájci németek közt ismeretlen. Egy svájci német nő számára súlyos sértés, ha valaki így köszön neki. Több svájci csodálkozva hallgatta, hogy a magyar reformált keresztyének közt e köszönési forma nemcsak használatos, de egyesek kezét is csókolnak.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbíterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A közlünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Ref. Lelkészi Hivatal
 Komárno

úri és papi szabó
Miskolczy Lajos
 Ungvár, Radvánci ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Ször-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ : Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszás, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

▶ Előnyös részletfizetési feltételek. ◀

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykanos.

szívné novín. známek povoleno Feditelstvim pošt. a teleg. v Košicich g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felké
Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A kételkedéstől a hitbizonyosságig.

Dr. Magda Sándor előadása a rosnói diákkonferencián.

I.

Kedves ifju Barátaim! Engedjétek meg, hogy egy egészen subjectiv reminiszcenciához fűzzem ama gondolataimat, amelyeket most elmondani akarok.

Kis gimnázista diák voltam, amikor lelke-
met egy hatalmas ütés érte. Vannak gyermek-
kori emlékképek, a melyek csodálatos hűség-
gel reprodukálódnak emlékezetünkben évtize-
dek múltán is. Ma is valóságos fizikai fájdalmat
érzek, amikor ez a gyermekkori emlékem a
tudat közzöbe alól ismételtén felbukkan.

Szegényes batyuval indultam el tíz éves
koromban a régi Ung megyéből kincses Ko-
lozsvár városába, hogy az oltani híres ref.
kollégiumban — ahol egykor a magyar tudomá-
ny büszkesége, Apáczai Cseri János tanított—
középiskoláimat megkezdjem. De az anyagiak-
ban való nagy hiányosságot pótolta nálam egy
drága kincs, aminek sok gazdag társam nem
volt birtokában. Ez a kincs: a romlatlan gyer-
meki lélek naiv hite volt, amit azóta, hogy
gondolkozni kezdtem, egy igen vallásos édes-
anya ébresztgetett és erősítgetett lelkemben.
Most is emlékszem, hogy amikor a hosszú
utra elindultam, ezekkel a szavakkal bucsuzott
él tőlem: Fiam, el ne felejtis minden nap imád-
kozni, én is minden nap imádkozni fogok ér-
ted. S az én árva lelkemnek a nagy idegenben
olyan jól esett teljesíteni a jó édes anya meg-
hagyását.

Negyedik gimnázista voltam, — olyan jól
emlékezem rá, mintha ma történt volna —
kollégiumi szobánkba szobafőnökünknek ne-
hány egyetemi hallgató barátja jött látogatóba.
Hogy honnan indult ki beszélgetésük, azt nem

tudnám megmondani, mert csak akkor figyel-
tem föl, amikor egyikük bizonyítgatni kezdte,
hogy egy olyan személyes Istenben hinni, a
milyenről a vallás tanít: ostoba naivitás és tu-
datlanság. Természettudományos alapra épített
okfejtését akkor nem tudtam átérteni, de olyan
imponáló fölényrel beszélt s szerelte le a töb-
biek ellenvetéseit, hogy mikor mindenkit el-
hallgattatott s levonta a végső konkluziót: szé-
dülő fejjel támolyogtam ki a szobából s az az
érezésem volt, hogy egy egész világ omlott ösz-
sze körülöttem.

Sohasem hallottam az előtt senkitől ilyen
beszédet és sohasem gondoltam, hogy legyen
olyan ember, aki az Istennek, mint mennyei
Atyának létezését tagadni merné.

Mikor a hatalmas ütéstől — a melyet gyer-
meki hitem kapott — magamhoz tértem, gon-
dolkozni kezdtem: hátha csakugyan igaza van?
Hátha az én édes anyám is csak egy üres idea
rajongója az ő imádságaival? Hátha csakugyan
az ember teremtette az Istent a maga képére
és hasonlatosságára, amint az a vakmerő ifju
ember állította?

Próbáltam magamat megnyugtanni, de a ké-
telkedés fulánkját nem bírtam kihuzni lelkem-
ből. Ott szurt és sebzett az állandóan, nyugta-
lanító fájdalmat okozva. Nagy szükségem lett
volna valakire, aki visszaadja lelkem fölzavart
nyugalmát; aki bizonyosságot adjon, de nem
volt senki körülöttem, akihez bizalommal fo-
lyamodhattam volna.

Multak az évek egymásután, amelyeket a
bizonytalanság érzésével lelkemben éltem át.
Amikor imádkozni próbáltam, amikor a tem-
plomba elmentem, a kényszerképzetek erejével

tolult tudatomba mindig a gondolat: hátha csakugyan önámítás, a gyenge ember narkotikumak csupán az Istenben való hit, a mely mögött nincs semmi reális valóság? Sokszor próbáltam magamat megnyugtatni. Lehetetlennek tartottam, hogy millió és millió ember évezredekben át egy üres eszmény rabja lehessen, annak nagy áldozatokkal templomokat építsen, oltárokat emeljen s az egyházért munkát, vért és életet áldozzon.

Amikor a papi pályára léptem, elérkezettnek láttam az időt, hogy tisztába jöjjenek magammal s tépelődő lelkemet végre bizonyossághoz juttassam. Elhatároztam, hogy lehetőleg külső segítség nélkül, magam próbálom a magam számára megoldani a problémát. Magam akartam megvizsgálni azoknak az érveknek tudományos értékét és megbízhatóságát, amelyek őszinte gyermeki hitemet megingatták s a kétkedő nyugtalanság érzését plántálták lelkembe. Arra a lehetetlen feladatra nem vállalkozhattam, hogy a kozmoszról s a természetről szóló tudományok rengetegének útjait bejárjam, — hiszen ehhez kevés az egész emberi életidő — azért a filozófiához fordultam, a mely tudományban összefutnak, mint fókuszban az emberi tudás végső eredményei. S a mikor lázas kíváncsiságtól hajtva áttanulmányoztam az emberi gondolkodás történetét, egy igen tanulságos és érdekes felfedezéshez jutottam. Meg kellett ugyanis állapítanom, hogy a tudományok nagy vásárjában a komoly, szolid mesterek mellett ott árulják selejtes portékákat azok a fuserek is, akik helytelen előfeltetelekből kiindulva, vagy logikai falzifikációval operálva, olykor a kor izlésének és felfogásának megfelelő, de az igazságot megcsufoló, vagy elsikkasztó eredményekhez jutnak.

A helytelen szuppozíciókkal szemben mindjárt a görög gondolkodás kezdetén felkeltette gyanakvásomat az eleai Zenon, aki zsonglörködő dialektikával le akarta tagadni, hogy a világban mozgás és sokság volna s bizonyította a lények örök mozdulatlanságát és egységét. A kilőtt nyíl mozdulatlanságáról és a gyorslábu Achilleüsről s a teknősbékáról szóló argumentumait mindenki ismeri. Ma az infinitzimális számítás segítségével játszva cáfoljuk tanítását. De talán frappánsabb volt a zord cinikusnak, Antisthenesnek cáfolata, aki, mikor hirül vitték neki Zenon ama tanítását, hogy a világban nincs mozgás: semmit sem szólt, csak fölállt ültéből s elkezdett sétálni.

Ugyancsak a görög gondolkodás történetében találkoztam a szofistákkal, akik felhasználva a demokrácia győzelmét, pénzért tanították a politikai szerepre vágyakozó polgárokat a szónoklás fogásaira. Akik alkalmazkodva a konjunktúrához mindig azt hirdették, ami a tömegnek éppen szája-ize szerint való volt s a theologia problémáját könnyedén intézték el ama kijelentéssel: az istenekről nem tudhatjuk

azt sem, hogy vannak, azt sem, hogy nincsenek; sok minden gátol ebben, de különösen a doglog homályos volta s az emberi élet rövidege.

Ezek az ókori görögök azonban csak jámbor kételkedők voltak; az ujkor materialistái azonban már tartózkodás nélküli hetykeséggel vágják szemébe a világnak az atheizmus tanításait. A francia La Mettrie, Holbach és Lagrange tudományos apparátussal próbálták megcáfolni az Isten s a lélek létezését s etikájukat ebbe az egy mondatba sűrítették: az ember legfőbb célja a fizikai élvezet. A XIX. sz. német materialistái: Moleschott, Vogt, Büchner talán óvatosabban, szélesebb tudományos megalapozással fogalmazták meg tanításukat, de ugyanazon konzekvenciákhoz jutottak ők is, mint francia elődeik. Utánuk már csak Nietzsche jöhetett, hogy az Isten teljesen letaszítsa a világ kormányáról s oda állítsa az Übermenschet, a látható istent, a hatalom kegyetlen akarásával. Már nem lepett meg, amikor Nietzschénél olvastam: Tot sind alle Götter: nun wollen wir, dass der Übermensch lebe — dies sei einst am grossen Miltage unser letzter Wille. Már nem csodálkoztam merészségén, amikor az igazságot is a hatalom eszközévé süllyesztette: igaz mindaz, amit az élet ilyenek akar; jó, ami emeli hatalmát; szép, amit illúzióként megalkotott. De Nietzsche csodálatos művészete nem ejtett meg engem, sőt gyanussá tette előttem a darwinizmust is, amelyet ez a nagy bűvész művészi formában felújított.

A gondolkodás történetét áttekintve ott állott előttem az atheizmus gyarló fegyvertára: a maga tudománytalan rekvizitumaival s csak azt sajnáltam, hogy nem jöhettem össze egy kis eszmecezerével azzal, aki öt évvel előbb hitemet megingatta s lelkem nyugalmát felkavarta. Szerettem volna gyarló érveivel szembeállítani az emberi gondolkodás nagy alakjainak tanításait. A Sokratesét, aki olyan igazságos volt, hogy egy cseppet sem sértett meg soha senkit; olyan éles eszü, hogy a jó és rossz megkülönböztetésében sohasem tévedett és sohasem tett semmit a belső isteni hang, a daimonion sugallata nélkül. A Platonét, akinek a lélek halhatatlanságáról szóló örökszép tana a nagy Augustinust is megillette. Az Aristotelesét, akiben a scholasztikusok a theizmus filozófiai atyját tisztelték s aki a középkor ker. tudósaitól a „praecursor Christi in naturalibus” megtisztelő címet kapta. Vagy az új korban a Descartesét, aki bár az omnibus dubitandum elvéből indult ki, mégis odajutott szigorú következtetés útján, hogy az Isten eszméje velünk született, tehát az senkinél nem hiányozhatik. Vagy a Baconét, aki azt mondta, hogy a filozófiából egy csepp eltérít ugyan Istentől, de egy korty visszatérít hozzá. Vagy a zsidóktól és keresztyénektől egyaránt megvetett Spinozáét, aki az egész mindenséget az egyetlen állományban, az Istenben egyesíti; akiről a nagy Schleier-

macher így nyilatkozott egyik beszédében hallgatói előtt: áldozatok velem együtt egy pilanatot a nagy, szent és kiátkozott Spinoza emlékének! Vagy a Leibnizét, aki az ő színes, poétikus rendszerében Istent tartja a világot alkotó örök monászok végső és elégséges okának. Vagy a Kantét, aki szerint a vallás összes kötelességeinknek isteni parancs gyanánt való elismerése.

Ime csak egy futó pillantás az emberiség legnagyobb gondolkodóinak tanításaira, mennyire lesújtó és megsemmisítő azokra a kevesekre, akiket lelkük üressége s agyuk aberrációja az atheizmus végleteibe sodort. S milyen megnyugtató volt bizonytalanságban vergődő lelkemnek az a tudat, hogy a világ igazi nagy elméi — ha különböző formában is — bizonyosságot tettek az örök Istenről.

De a theizmustól még hosszú az út az evangéliumig, illetve a kálvinizmusig. Ezt a hosszú utat azonban már aránylag egészen rövid idő alatt tettem meg. Kitűnő mestereim voltak: Kenessey Béla, Kecskeméthy István, Tüdős István, a kiknek köszönhetem, hogy a kételkedéstől megszabadult lelkemet odavitték a Jézus Krisztushoz s megnyitották előttem az evangélium csodás gazdagságu forrásait. Tudom, hogy ezt a munkát ők a bennük működő isteni kegyelem segítségével végezték; de ez a tudat nem kisszebbíti az én irántuk érzett nagy hálaomat.

Aztán jött az élet a maga viharával és megpróbáltatásaival; de én azt az isteni kezet, a melyet hitem bizonyosságával megragadtam, sohasem bocsátottam el többé. Álltam a mélység szélén, amikor testi életemet a megsemmisülés fenyegette, de nyugodtan vártam a bekövetkezendőket, mert tudtam, hogy Uram velem van, mindig velem.

Régi egyházi pecséteink.

Irta: Haraszty Károly.

Nagyszeretva. Kisebb ovális alaku pecsét 1830-ból. Kőirata latin: „Ecc. Ref. N. Szeretvensis.”

Belső, sima mezejében, melynek alsó kis része rovátkás, álló szárnyas angyal látható, kezében hajlított harsonával.

Tizsalamon pecsétje nagyon szép és érdekes. Jól kidolgozott. Ovál alaku. Kőirata: „Salamoni Reformata Ekklesia petsetie 1831”. Sima mezejében a tudás fája. A gyümölcscsel megrakott lombos fa sudarán a kígyó látható. A fa alatt gyönyörűen kiformált Éva, amint szakít a tiltott gyümölcsből. Éva teljesen meztelen s jobb karjával valami asztalka formára támaszkodik.

Vaján egy másik régi pecsétjében víz felett repülő madár (talán *vadkacsa*) látható. Hajdan

kiöntéses, erdős helyen feküdt a község. Zsombékjain vígan fészkelhetett a vadkacsa.

Agtelek egyik pecsétje vízben (mocsárban) uszó gázlókat ábrázol, körülöttük jegénye sor. A község a Tisza árterületében feküdt.

Kisdobrony: lompos farku állat, — talán róka, esetleg farkas. Kőirata: „Possessio Kisdobrony”. Hajdan erdős hely volt.

Pályin 1830-as pecsétjén egy bajuszos s bő, ráncos ruhába öltözködött papi alak látható, két kezével a mint egy szokatlan alaku szószékre támaszkodik. Kőirata magyar.

A pecsét szerepe a boritékon is jelentős volt. Annak feltöretlen volta igazolta, hogy a levél nem került illetéktelen kezekbe. S hogy e körülményt az átvevő később is igazolhassa, a címzett a boritékon levő zárópecsétet nem sértette meg, hanem a pecsét alatt vágta fel ügyesen a boriték papirt s a pecsét teljes épességének megőrzésével vette ki a levelet. Igen sokat adtak a régiék a boriték címzésére is, mely ugyancsak cikornyás volt.

Voltak olyanok is, kik külön boritékot nem használtak, hanem a megírt levél hátlapjára irták a címzést. A levelet összehajtva pecsételték le.

Mutatványként egy pár címzést közlök: „Plurimum Reverendo ac Doctissimo Viro, Dno Gabrieli Turóczy Ven. Tract. Ung. Ordin. Notario, Nob. Ecclae K. Rát V. Dei Ministro fidelissimo, tit. tit. in Christo fratri colendissimo.” (1762.)

„Tisztelendő Tudós Vályi Márton Úrnak, a főtisztelendő Ungi Tractus nagyérdemű Seniorának, nemkülömben a N. Szeretvai Reformáta szent Ekklesiá buzgó és hűséges Lelki Pásztorának, nékem nagy bizodalmu jó Uramnak, illendő tisztelettel ajánlom Nagy Szeretvára.” (1806.)

Az egyébként puritán érületű elődök nagyon sokat adtak a boriték címzésére. Szinte kényesek voltak titulusaikra s nagy baj volt ám, ha belőlük egyet is kifelejtett a levélíró!... **Bunyitay János** consenior uram s migléczy predikátor alaposan megleckézteti e figyelmetlenség miatt **Vályi Márton** seniort, így irván levelében: „Tisztelendő Senior Ur! Kedves Barátom Uram! Megvallom, hogy régen volt feltett szándékom atyafiságos barátsággal megírni, hogy characteremhez illő titulusok megadásában, mikor nékem levelet intitulál, ne lenne fősvény. Én a polgári renden is characterisatus vagyok: nem külömben az egyházin is, méltán competens titulusomat megkívánhatom. A minek megesmér, a minek nevez a fő Tisztelendő Consistorium, úgy tartom nem vétek vele, ha kedves Barátom Uramtól is azt kívánom, annak esmérjen, annak intitulállyon. Vettem pedig már én kedves Barátom Uramtól nékem intitulált olyan leveleket, a melyekre volt írva *Con*, azután pedig, nem tudom micsoda titkos subtilitásból tetszett corrigálni *Pro*,

a mint a felső Consistorium *Pro*-nak nem nevez, úgy más is annak ne nevezzen"... (1800 dec. 4. Miglécz.)

A leveleket rendszerint megbízható egyházi futárokkal kézbesítették egymásnak, így: az egyházfival, harangozóval, néha azonban a „Mester”-rel is. Különös gonddal és óvatossággal kezeltettek a hivatalos currensok, melyek néha fontos és nagyon bizalmas közléseket tartalmaztak.

Hirek a beretkei árvaházból.

A kárpátaljai ungi egyházmegye G. Nagy Sándor egyh. megyei főjegyző indítványára elhatározta, hogy minden egyháza, 1930-tól kezdve költségvetésbe is felveendő évi legkevesebb 60 koronával, — minden lelkésze szintén 60 koronával járul hozzá az árvaház fenntartásához. Kormos Gerő tanító javaslatára, — aki minden hónapban 20 kt., tehát évenként 240 kt. ad rendszeresen és pontosan az árvaháznak, — kimondta a közgyűlés, hogy a 60 koronás fizetési kötelezettség a tanítókra is kiterjesztetik. Ezenkívül felhívta a közgyűlés a lelkészi kart, hogy vallásos estélyek rendezése, vagy nyilvános gyűjtés által adjon alkalmat minden egyháztagnak, az árvaház céljaira való adakozásra. Több egyh.-megye is hozott már hasonló határozatot, de hivatalosan csak az ungi értesítette erről az árvaház igazgatóságát. Jó lenne, ha az árvaház minden egyházmegyéből megkapná a hivatalos értesítést, mert így világosabban láthatná, hogy Isten után kikre lehet biztosan támaszkodnia.

Praktikus példa. Kisgejőcziön összegyűjtöttek 1200 kt., beküldték az árvaháznak, hogy ezt mint a kisgejőczi egyház alapítványát kezeljék és az évi kamatait a kisgejőczi egyház évi járulékanak a fizetésére fordítsák. Így a kisgejőczi egyház az évi járulékok fizetésének gondjától egyszer s mindenkorra megszabadult.

Egry Ferencz, a mi arany szívü Feri bátyánk egy 22 kilós gyönyörű kis haranggal lepette meg az árvaházat, hogy annak ezüst csengetésü hangja hívogassa árváinkat imára.

Az árvaház könyvtára is megindult. Bertók Béla a kárpátaljai egyházkerület püspöke Czeglédy Sándor Jézus élete című értékes könyvét ajándékozta az árvaháznak. A Szentírás után ez az első kötet könyve az árvaháznak.

Vakációzó árvák. 19 árva közül kilencet kivettek vakációra az árvaházból. 1 Zbehyben Gyarmathy Dezső jegyzőnél, 1 Kövecsesen Serecs Zoltán lelkésznél, 1 Hanván Ablonczy Pál lelkésznél, 1 Mártonfalán Szaniszló János lelkésznél, 1 Gömör Panyiton Szaboczký Jenő tanítónál, 1 Rima Simonyiban Kovács Bertalan lelkésznél, 1 Jánosiban Konkoly Thege István lelkésznél, 2 otthon Nagytoronján az özvegy édes anyjánál vakációzik.

Még van hely. Eddig 19 árvát vett fel az árvaház, de a bizottság 30 árva részére állapított meg férő helyet. 11 árvát tehát még felvesznek. Első sorban egész árvák iöhetnek tekintetbe. Okmányokkal fel nem szerelt kéréseknek még tárgyalásába sem bocsátkozik a Bizottság. Szükséges minden kéréshez keresztlevél, családi értesítő, a helyi lelkész ajánló levele, amelyben az árva rövid története is adva van, iskolai bizonyítvány, orvosi bizonyítvány, szegénységi bizonyítvány, nyilatkozat a gyámtól, hogy amíg az árva az árvaház növendéke lesz, a felette való rendelkezési jogról az árvaház igazgatósága javára lemond. Lelenc, vagy törvénytelen gyermeket és más vallásut nem vesz fel az árvaház. A más vallásuak felvételével a többi felekezetek féltékenységét ébresztené fel, amit kerülni akar.

A nyugtázások a jövőben nem jöhetnek a Szeretetlenben, mert az ezzel járó nagy kiadásokat nem bírja meg az árvaház. Felkéri az árvaház a lelkész urakat és másokat, akik gyűjtenek, hogy az adakozók névsorát 2 példányban sziveskedjenek beküldeni, hogy az egyik bentmaradhasson, a másik az adományok átvételének elismerésével a küldőhöz visszaküldhessék. Kéri továbbá arra is az árvaház a lelkész urakat, hogy az adakozók névsorát értesítés után minden egyes esetben szószékről hirdessék ki.

Irodalom.

„Az élet beszédei” címen hagyta el a sajtót a közelmúltban *Gaal Ferenc* poroszlói ref. lelkész ev. bizonyágtevései. 256 l. nagy 8° Kecskemét 1930. Ára a szerzőnél Poroszlón 5:50 P.

E szép kiállítású kötet 53 beszédet tartalmaz, melyek három csoportra oszlanak: vasárnapiak, ünnepiek és ünnepi vonatkozásuak s alkalmiak. Az első csoportba 22, a másodikba 23 s a harmadikba 8 beszéd tartozik, melyek mindenikében az istenkövetség nyugalma honol. A szerző vallásos mélységei alpesi csucskokká emelkednek egy-egy textus kifejtésében; mindenik beszéd fényesen tükrözteti az új életet, melyet nem a föld nehéz köde, hanem a mennyei világ illatos fuvalma simogat. E beszédek első bírálói Marton János és Szabó Zoltán sárospataki theol. professorok voltak. Marton János a fizetési felhívásban a következőket mondja a beszédekről: „Gaal Ferenc egyházi beszédeiben az volt a legmegkapóbb szám nézve, hogy úgy tűntek fel, mintha az Elő beszédeit hallgatnám. Lelkes, komoly meggyőző fejtegetései: az élet beszédei valóban az életet formálják s emelik s olyan módon, hogy nem lesznek alávetve egyhamar a theologiai irányváltás okozta elavulásnak. Gaal Ferenc annyira friss és annyira színvonalon tud

maradni, hogy akik komoly evangéliumi munkát végeznek gyülekezetükben, azok művében jó segítségre találnak." Szabó Zoltán pedig, a gyakorlati theologia professora így jellemzi: „Egy sajátságos, kellemes ízt érzünk rajtuk: a fiók ízét. Nem a levegőtleniséget, nem a herbáriumok fáradt illatát, mint a töről frissen szakasztott virág. Érezzük rajtuk azt, amitől az utóbbi évek predikáció termelése meglehetősen elszoktatott bennünket: a fiók *bölcsességét*, kiegyensúlyozottságát, megérleltségét. Erre a kötetre a horatiusi tanács betartása adta az „imprimatur”-t, amivel napjaink lázas igyekezetű tollforgatói egyre kevesebben dicsekedhetnek”.

E kötetet szeretettel ajánljuk nemcsak hivatásos ígéhirdetőink különös figyelmébe, hanem mindenkinek, kit érdekelnek Isten csodálatos dolgainak meglátásai. A szerző Slovenskón, nehéz viszonyok közt élő lelkész testvéreinknek előfizetési áron, azaz 5.50 P-ért adja Poroszlón. Akik megrendelni óhajtják, még néhány fillér posta költséget fizetnek. (Bolti ára most fűzve 6.40 P.) Akik szeretnék megvenni, közölgék ebbeli szándékukat Ferencz Lajossal. (Hanva pp. Ciz-kupele). (F. L.)

Problémáink.

Csodálatos esetemből kifolyólag küldött testvéri kézszorításért, szolidaritásért, megértésért az alsózempléni egyházmegye lelkészegyesülete tagjainak leghálásabb köszönetemet küldöm ez uton. Sokszor hangoztattam már a „mások bánatában való osztozást” vigasztalásul és most magamon is tapasztalom, mily jól esik a mások részvéte s annak tudata, hogy nem vagyunk egyedül. Jól esik tudni, hogy lelkésztestvéreim megértettek és nem a „veszedés, feltünni vágyás” szellemét olvasták ki — merem hangoztatni — tárgyilagosan megírt cikkemből.

De fogadják halás köszönetemet hozzászólásukért az „Egy világi tanácsbíró” ur és „Vágmelléki” lelkészársam is. Cikkeikből azt látom, hogy a sérelem miatti panaszunk mások szemében is jogos.

Annyit talán szabad még ez alkalommal közölnöm, hogy fegyelmi kérvényünket visszautasította az esperesi hivatal azzal, hogy a szomszéd lelkész ártatlan, tehát nem ő ellene, hanem az esperes ellen kell panaszt tennünk az egyh. kerületi elnökségnél—500 kor. egyidejű letételével. Az ítéletet, illetve végzést itt bírálni nincs jogom, nem is szabad, de—tisztellel megfellebbeztük az egyh. megyei bírósághoz. 1930 július 21.

Egy lelkész.

H I R E K

— A **theológiai és középiskolai internátus** felépítése érdekében megindított akciónkat az eddigi jelek szerint nem fogja elgáncsolni az érdeklődés hiánya s a sok esetben tapasztalt közöny és szűkkeblőség. A kötelező nyilatkozatokat még nem küldhettük szét aláírás végett azokhoz, akiktől az 1000 k. megajánlását reméljük, de anélkül is érkeznek jelentkezések. Istennek hála, lelkes és áldozatkész világi férfaink járnak elől jó példával. Az elmúlt héten *Deák Gyula*, a kassai bank részvénytársaság vezérigazgatója és dr. *Ormós Béla* beszercebányai orvos jelentették szerkesztőségünknek akciónkhoz való csatlakozásukat. Reméljük, hogy az év végére teljes lesz a 300-ak névsora.

— **Domahídy Elemér**, a Királyhágómelléki Egyházkerület főgondnoka jul. hó 20-án elhunyt. Halálával nagy veszteség érte nemcsak egyházkerületét, hanem az egész magyar reformátuságot. Nemcsak egyházának, de nemzetének is nagy lelkesedésű, hü fia volt haláláig s nevét kitörölhetetlenül beírta a magyar református egyház történetébe. Temetése jul. 22-én ment végbe Szatmáron, illetve Domahidán, a melyen Boros Jenő lelkész imádkozott s Csernák Béla nagyváradi lelkész, egyh. ker. főjegyző mondott gyászbeszédet. Emlékezete legyen áldott!

— **Farkas Lajos**, vajdácskai lelkipásztor, életének 78-ik, lelkészi szolgálatának 53-ik évében jul. 24-én visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése jul. 26-án folyt le, amikor gyülekezete meghatottan kísérte sirjához szeretett lelki vezérét. Az Ur ölelje magához megfáradt szolgáját!

Harangszentelés Rozsnyórudnán. Az örökkévaló Isten nemcsak a nagyok, hanem a kicsinyek által is megmutatja lelkének erejét. Erről tett szép tanubizonyosságot a kálvinistaság és magyarság végvárán lakó mindössze 137 lelket számláló rozsnyórudnai ref. leányegyháznak július hó 13-án megtartott harangszentelési ünnepélye. E napon adta át a használatnak, a leginkább bányamunkásokból álló hivatásos lelkész, Egry Ferencz által készített remek kiállítású és gyönyörű hangú harangját. Szép látványt nyújtott a virágokkal feldisztelt szekéren elhelyezett haragnak — lovas bandérium és magyar ruhás leányok kísérete mellett — Rozsnyóról Rudnára való

kivitele. Ezen menethez csatlakoztak az ünnepeken funkcióban: Dusza János esperes, Szőke István rozsnyói és Molnár Sámuel szalóci lelkészek is, kiket az egyházközségbe való érkezésükkor a gyülekezet agilis gondnoka, ifj. Kiss János üdvözölt szeretetteljes szavakkal, s Gotthard Zsuzsanna hajadon leány pedig egyházmegyénk köztisztviselőjében és szeretetben álló esperesének egy szép virágcsokrot nyújtott át a szeretet és tisztelet jeléül. A harangot a XC. zsoltár I. versének eléneklése után Dusza János esperes a lelkeket égbeemelő imájával, az Atya, Fiu és Szentlélek egy örök igaz Isten nevében felszentelte Istennek dicsőségére. Kiss Margit iskolás leánykának szavalata után a harang, alkalmi ének éneklése közben a toronyba felemeltetett s annak hangjai között vonult be a nép, örömkönyveket hullatva a templomba. A templomban Szőke István rozsnyói lelkész az Esaiás 6. r. 9-13. v. és Zsidók 12. r. 6 és 11. v. alapján mondotta el a hivek által mindvégig éber figyelemmel hallgatott gyönyörű szép ünnepi beszédét, mely magvas tartalmánál fogva nagy lelki hatást gyakorolt az ünneplő gyülekezet minden hívőjére. A templomba be nem fért nagy néptömegnek pedig Molnár Sámuel szalóci lelkész hirdette az Isten ígését meggyőző erővel. Baraxa Lajos helybeli lelkész az egyház történetét ismertette röviden és az adakozók névsorát olvasta fel, melynek kapcsán örömmel jelentette azt is, hogy ezen alkalomra egy buzgó, istenfélő ifjú pár: Kiss István és neje Kiss Borbála egy aranybetűvel kihimzett szószéki bársony terítőt ajándékozott. Az ünnepélyes istentisztelet a 114. dics. 4. versének eléneklésével nyert befejezést, mely után a funkcióban lelkészek, a berzetei anya és berzetei körösi leányegyházak meghívottai és a helybeli testvér ág. ev. gyülekezet tagjai, élükön Smid István rozsnyói ev. lelkésszel,—ki az istentiszteleten is elejétől végig részt vett,—az örömnepet ülő kis egyháznak magyaros szeretettel szívesen látott vendégei voltak.

— **A magyarországi O R L E** ez évi konferenciáját szeptember 16-18-án tartja *Balatonalmádiban* és *Polgárdiban*. A konferencián, illetve az azzal kapcsolatos közgyűlésen sorra kerül a legaktuálisabb problémák tárgyalása. A gazdag tárgysorozatból kiemeljük a következőket: A lelkésztanítóság kérdése. A Barthi-theológia elméleti és gyakorló lelkészi szem-

pontból. A lelkészek egymás iránti felelőssége. A lelkészek továbbképzése. Az új ágendáskönyv bírálata. A lelkészek anyagi helyzete. A presbiternevelés. A konferencia keretében külön megbeszélések lesznek a vallástánító lelkészek és nők (papnékl. részére). A konferencia végeztével kirándulás lesz Tihanyba, Balatonföldvára, Keszthelyre és Hévízre. Jelentkezési díj (szept. 6-ig fiz.) 8 P. Ellátási díj egy napra 4'50 P. Kirándulás részvételi díja 10 P.

A „**Szekularizáció**“ c. cikkünket a jövő számban folytatjuk.

— **A Magyar Ev. Szövetség jubileumi közgyűlése Eperjesen.** A Szövetség évi közgyűlését az országos jellegű eperjesi ünnepséggel egyidőben Eperjesen tartja a jubileum jegyében. A rendes tárgysorozaton kívül az ünnepélyes közgyűlés kiemelkedő pontja lesz Gömöri János ünnepi előadása. A szövetség elnöksége körlevélben keresi fel az összes magyar ev. egyházakat, amelyben arra fogja felkérni őket, hogy az ünnepségen minden magyar ev. egyház küldöttséggel képviseltesse magát. Ugyanekkor lesz Eperjesen dr. Szilassy Béláné elnöklete alatt a leányegyesületeknek közgyűlése is.

— **Diáktalálkozó.** A sárospataki főiskola 50 évvel ezelőtt érettségizett diákjai találkozóira gyűltek össze Sárospatakon. A találkozóon hálaadó imádságot Olajos Pál törökszentmiklósi lelkész mondott. A találkozóra összegyűltek melegen ünnepelték egyetlen élő tanárukat: Maklár Pap Miklóst, akinek a nevére alapítványt is létesítettek.

— **A berni kantonban** nagy szavazattöbbséggel törvényre emelték a nők papválasztó szavazati jogát.

— **A Protestáns Szemle** szerkesztését — Zsinka Ferencz eddigi szerkesztő elhalálózván — Áprily Lajos budapesti ref. gymn. vallástánárnár veszi át okt. 1-től. Az új szerkesztő írói kvalitása teljes biztosíték arra, hogy a Prot. Szemle továbbra is az eddigi magas nívón fog maradni.

— **Az üresedésben lévő egyik debreceni lelkészi állás** betöltése aug. 11-én fog megtörténni. A 14 pályázó közül a legnagyobb valószínűség szerint Molnár Zoltán hajduhadházi lelkész fog megválasztatni.

— **Szobrot állítanak egy tanítónak.** Hajdu-szovát község lakosai legközelebb szobrot emelnek egykori érdemes tanítójuknak, Maklár Pap Mórnak, aki a régi, teológiát végzett református rektorok típusának messzeföldön híres megszemélyesítője volt.

— **Ajánlkozás.** Egy 22 éves, négy polgári osztályt végzett ref. vallású nő, aki a tanítóképzőt magánúton végzi, helyettes tanítónőnek ajánlkozik ref. elemi iskolához. Állampolgársága van, a szlovák nyelvet is bírja szóban és írásban. Esetleg a kántori szolgálatot is vállalja. Érdeklődni lehet a lap szerkesztőségében.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A magyarizségi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: lakás (2 szoba, konyha, kamara) kerttel; 9 kat. hold szántó, 785 □-öl rét; 160 kg. buza, 650 kg. rozs; stóla és államsegély. A helyi javadalom 1360 Kc-ra van értékelve. Pályázhatnak ref. vagy ev. vallású okleveles tanítók és tanítónők, akik csehszlov. állampolgársággal bírnak. Kötelessége: a hét osztályú osztatlan iskola vezetése, az összes kántori teendők végzése s akadályoztatás esetén lelkész helyettesítése. Tanítási nyelv szlovák, az istentisztelet nyelve: magyar. A 104/1926 sz.-u törvény alapján felszerelt kérvények aug. 30-ig küldendők Ref. lelkészi hivatal Uhorský Žipov címére.

Pályázat. A jabloncai ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet ujonnan szervezett II.-od tanítói állására. Javadalom: 1200 kc., modern lakás, 20 kc. kertvátság és a törvényes államsegély. Pályázhatnak állampolgársággal és oklevéllel bíró férfi és nőtanítók. Pályázati határidő augusztus 17. Az állás 1930 szept. 1-én elfoglalandó. Jablonca 1930. júl. 22. *Ref. iskolaszék.*

Pályázat. A „Ref. Egyház és Iskola” c. lap ez évi 14-ik számában a kálosai ref. egyház tanítói állására pályázat hirdettetett, de mivel ez eredménytelen maradt, a pályázati határidő meghosszabbítottatik 1930 augusztus 10-ig. Kellően felszerelt pályázati kérvények a ref. lelkészi hivatal címére küldendők. Kálosa-niznia, p. Fige. *Ref. presbitérium.*

Pályázat a gömöri ref. egyházmegyébe bekebelezett borzovai ref. leányegyház lemondás által megüresedett kántor-tanítói állására. Javadalom: Két szobából és mellékhelyiségekből álló jó lakás. 25 köböl ösziélet. 25 köböl zab, jól megrostálva. 7 kat. hold 694 öl szántóföld. 6 kat. hold 881 öl rét és a falun kívül 342 öl kert, kaszálónak használtatik. Egy féltelek után

legeltetési jog. A templom körüli gyümölcsös kert használata. 32 méter tűzifa Andrassy Géza erdejéből. A pelsőcz-ardói határban vett birtok után 2 részvény utáni mindenféle haszonélvezeti jog. Stóla az egyházkerület megállapítása szerint. Készpénz 20 korona. A szántóföldeket az egyház hivei megszántják, rá a tanító udvaráról a trágyát kihordják, bevetik, learatják, behordják a termést (az aratónak a tanító köteles reggelit és ebédet adni). A rétek széna és sarju termését lekaszálják, feltakarják és behordják. A fát az erdőn kivágják, behordják és az udvaron felvágják és berakják. Mindezen közmunkákat az egyház ezidő szerint megváltotta. Az állami adót az egyház fizeti. Mindezen jövedelmek fele tanítói és azok az utolsó állami értékelés szerint 5292 koronára becsültettek. Az állami kiegészítés kérelmeztek, de ezt az egyház nem garantálja. Kötelessége: Osztatlan I.-VIII. osztályú iskola vezetése. Az Istentiszteletnek minden hétköznapon reggel, és vasárnapon egyszer délelőtt, máskor délután és a kanonikus órákon való végzése. Kántori teendők végzése. Énekkar vezetése, az egyház-építő munkában odaadó segédkezés. Tanítási nyelv: magyar. Pályázhatnak okleveles, ref. vallású, csl. állampolgár férfi tanítók. Oklevelesek nem létében legalább a középiskola 8. osztályát végzett és érettségét tett református egyházas férfiak. A kérvények a 86400/29 sz.-u rendelet szerint szerelendők fel. Pályázati határidő augusztus hó 16 d. e. 12 óra. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Pályázatok a szilicei ref. lelkészi hivatalhoz küldendők (posta helyben). Ref. Lelkészi Hivatal Szilice-Silica.

— **Pályázat.** A beregdédai református egyház orgonista-kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Tanítói javadalom: 1., 3 szobás lakás, belső és külső konyha, spájz, kamra, pince és mellék épületek, istálló. 406 négyszög öl kerttel. 2., 9 magyar hold és 958 négyszög öl szántóföld, első minőségű. 3., 8 kat. hold legelő, a melyre 10 és fél darab jószágot hajthat; bérösszege jelenben darabonként 100 korona. 4., 8 köböl buza és 8 köböl rozs és tengeri egyháztagoktól 5., 2 öl első osztályú tűzifa házhoz szállítva. 6., stóla 7., mindenféle földek adóját az egyház fizeti. 8., Törvényes államsegély. Kötelességek: mindennapi és ismétlődő gyermekek tanítása, Orgonista kántori teendők végzése, énekkar vezetése. Kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén templom szolgálat végzése. Pályázhatnak állampolgársággal, oklevéllel vagy nostrifikációs vizsgával bíró református vallású tanítók. Az iskola tannyelve magyar. Pályázati kérvények folyó évi augusztus 23-ig a beregdédai ref. lelkészi hivatalhoz küldendők be. Megjegyzetjük, hogy a községhez Beregszász, ahol magyar real gimnázium van, 5 kilométer távolságra van.

Presbitérium

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárom

úri és papi szabó
Miskolczy Lajos
 Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinoros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kezelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ : Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Uzhhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felké-
Kapušan” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A kételkedéstől a hitbizonyosságig.

Dr. Magda Sándor előadása a rozsnyói diákkonferencián.

II.

Kedves ifju Barátaim! Talán untattalak is benneteket ezekkel az egészen szubjektív természetű reminiscenciákkal, de mégis el kellett mondanom a továbbiak megértése, illetve megzivilisése érdekében.

A magam részéről a kálvinista intelligenciát egyházunk legértékesebb részének tartom. Meggyőződésem szerint ugyanis bizonyos fokú intelligenciára van szükség ahhoz, hogy valaki öntudatos és meggyőződéses kálvinista lehessen. Igaz, hogy ennek az intelligenciának nem feltétlenül könyvtanulmányon kell alapulnia; lehet az az embernek adottsága, veleszületett intelligenciája is. Az iskolázott kálvinista intelligenciának azonban van egy igen nagy baja: az t. i., hogy tanulmányai, természettudományos ismeretei megingatják hitét s bizalmát az evangélium igazságaiban. Sőt a kálvinista intellektuelek jelentékeny százaléka tudományos műveltsége természetes következményének tartja, hogy vallása hitigazságaival szemben közönyös, vagy egyenesen elutasító álláspontra helyezkedjék. Ezért lesznek aztán legjobb esetben elvtelenekké, vagy egyenesen hitetlenekké. Ezért nem járnak elől jó példával az egyházhoz való ragaszkodásban s a vallásos cselekmények gyakorlásában.

Pedig az előbb elmondottakból logikusan következik, hogy a tudomány nem lehet ellensége a vallásnak azoknál, akik nem dőlnek be feületesen a különböző efemer értékű elméleteknek, hanem nyitott szemmel és biztos ítéllettel tudnak áttekinteni a különböző ismeretek és irányok labirintusa felett. A kálvinista intelligenciának igen nagy baja az, hogy kritikát-

lanul beveszi a tudomány szédelgőinek, zsonglőrjeinek tanításait, amiket ezek nagy ügyességgel reklámiroznak, de ugyanakkor nem hallgatja meg a tudomány igazi mestereinek halk szavú, de értékes tanításait. Találón mondja Makkai Sándor, az erdélyi reformátusok tudós püspöke, hogy ha az Isten ígéjére olyan nagy lelkesedéssel esküdne a világ, mint a kérész életü természettudományi rendszerekre: az Isten országa már rég teljes diadalt aratott volna e földön. Pedig a materializmus, darwinizmus, monizmus, energetizmus, relativizmus stb., mind-mind muló elméletek csupán, amelyeket pár év, vagy évtized múltán ujak váltanak fel; de az Istennek ígéje megáll mindörökké s az időnek nincs rajta hatalma.

Sajnos, ma a tudomány terén is nagy hatalom a divat, akár a ruházkodás terén s a tudósok is reklámmal dolgoznak, mint a gyárosok és kereskedők. Sokszor épen ennek a segítségével lopják be hamis elméleteiket a forrás állapotában lévő ifju nemzedékbe, hogy hitét megingassák az örök igazságokban s letérsék arról az utról, a melyen haladva hasznára lehet egyházának és nemzetének.

Kedves ifju Barátaim! Nem kívánhatom tőletek, hogy mindannyian megjárjátok azt a nehéz utat, a melyen én eljutottam a kételkedéstől a hitbizonyosságig, a kinzó nyugtalanságtól a lélek áldott békéjéig. Nagyon nehéz ut volt ez s talán életkörülményeitek, tanulmányaitok iránya vagy lelkistrukturátok sokakat közületek gátolni is fog abban, hogy arra rálépjetek. En ugyan végtelenül hálás vagyok az én Uramnak, hogy hitem bizonyosságához nehéz lelki tusák árán juttatott el, de titeket mégis szeret-

az illetékes hatóságok a lelkészek beleegyezésével. De leginkább csak az evangélikus és róm. katolikus lelkészek helyi javadalmának felbecsülésénél. Ellenben mi református lelkészek teljesen más elbírálás alá tartozunk, nekünk más mértékkel mérnek, mert ami ingatlanaink hozadékát a kataszteri tiszta jövedelem 20—30 szorosában, a természetbeni szolgáltatások értékeit pedig, a tőzsdei árak alapján értékelte az Országos Hivatal, egyoldaluan, beleegyezésünk nélkül!

Hát lehetséges ez!!?

Hát bele tudna nyugodni a református lelkészi kar ebbe az igazságtalan elbánásba??? Egyelőre a következőkre hívom fel lelkészársaim figyelmét: a közigazgatási uton, a jegyzői hivataltól kézbesítési ív ellenében kézhez vett kongrua iratokat a kézhez vétel napjától számítva 15 napon belül fellebbezze meg minden lelkész, akivel szemben sérelem történt. A fellebbezéseket egyenesen az Országos Hivatalhoz kell küldeni.

A fellebbezés indokaiban a következőkre hivatkozzék: 1., Az ingatlanok jövedelmének értékelésénél a 124/1928. számú kormányrendelet 146. §. 4. pontja értelmében ragaszkodjék a kataszteri tiszta jövedelem tisztereséhez.

Ha a föld hozadékának megállapításánál bevallásában nem a kataszteri tiszta jövedelem tiszteresét vallotta be, hanem más kulcs szerint vallotta be földjövödelmét s az Országos Hivatal stb. ezt nem fogadták el, akkor hivatkozzék a 146. §. 1. pontjára, mely szerint a hatóságok az ingatlanok hozadékát a bevallás alapján az egyházi hatóságok meghallgatásával tartoznak megállapítani.

2., A természetbeni szolgáltatások értékelésénél a 150. §. 166. §. d. pont 4. bekezdése az irányadó. A 168. § szerint figyelembe veendő az értékelésnél a helyi, gazdasági és szociális viszonyok. A 150. § pedig világosan kimondja, hogy a természetbeni szolgáltatások értékelése is az egyházi hatóságok meghallgatásával összhangban történjék. Ezek alapján a fellebbező lelkész ragaszkodjék eredeti bevallásához és tiltakozzék az egyoldalú túl magas értékelés ellen, miután az illetékes hatóságok, az Országos Hivatal stb. nem volt figyelemmel a lelkész helyi, gazdasági viszonyaira.

Nekünk lelkészeknek nagyon költséges a gabona értékesítése. Egyházközségeink messze esnek — legtöbb esetben — piactól.

Továbbá az a gabona, amelyet mi kapunk, II. vagy III. rendű gabona. S mi ezért a tőzsdei árakat sohasem szoktuk megkapni.

Annyi bizonyos, hogy a törvényhozás, amidőn a lelkészek kongruáját rendezte, a lelkészek anyagi helyzetén javítani akart s nem az volt a törvény célja, hogy az 5 éven át előlegképen kapott összeget a lelkészekkel visszafizetlenségig. A hiba tehát a törvény helytelen értelmezésében, végrehajtásában van, vagyis a törvény végrehajtói a

törvényt inhumánusan kezelik, főleg velünk, református lelkészekkel szemben!

Nekünk tehát ezt a méltánytalan eljárást szólanul tovább tünnünk nem lehet!

Kötelességünk elsősorban is önmagunkkal s az állammal szemben is az, hogy az Iskolaügyi és Népművelődési Miniszter Urnak, továbbá az Országos Elnök Urnak, — mint azt a barsi ref. egyházmegye küldöttsége is tette, — az egész szlovenszkói és ruszinszkói református egyház lelkészi testülete nevében e g y k ü l d ö t t s é g terjessze elő azokat a sérelmeket, amelyek a nem egyenlő elbánás miatt a református lelkészeket érték s ha ezen küldöttség fáradozása hiábavalónak bizonyulna, akkor az Országos Hivatal által a fellebbezés folytán nem reparált sérelmek miatt az illető lelkészek panasszal élhetnek a Legfelsőbb Közigazgatási Biróságnál.

Szükséges volna, hogy az egyházmegyék esperesei, az egyházmegyéjük területén előforduló kongrua sérelmeket gyűjtsék össze s mutassák ki, mely sérelmeket azután a külföld elé terjesztünk.

Ama küldöttség tagjaiul, akik a református lelkészek kongrua-sérelemit memorandumban s é l ő s z ó v a l is az Iskolaügyi és Népművelődési Miniszter Ur elé, továbbá az Országos Elnök Ur elé terjesztik a szlovenszkói és ruszinszkói lelkészi testület nevében, bátorkodom felkérni: Balogh Elemér püspök, konventi elnök ur vezetése alatt az összes egyházmegyék espereseit és dr. Magda Sándor lelkészt.

Mint hogy meguagyok győződve afelől, hogy jelen soraim az összes lelkészek helyeslésével találkoznak, felkérem a fent nevezett vezetőinket, hogy sérelmeinket a fenti helyeken előterjeszteni, a helyzet komolyságára, tarthatatlanságára és elviselhetetlenségére való hivatkozással: egy percig se vonakodjanak és késlekedjenek.

Nem illik egy magát demokratikusnak tartó államhoz azon eljárás, hogy akkor, amidőn a törvényhozás, kormány az állami tisztviselők stb. 13. havi fizetéséről óhajt gondoskodni, ugyanakkor a református lelkészi családok tömegeit teljes nyomoruságba s az anyagi tönk szélére juttassa. 1930. augusztus 2. A szlovenszkói és ruszinszkói református lelkészek nevében:

Egy református lelkész.

Sebestyén Jenő dr. kitüntetése.

Örömmel értesülünk egyházi lapjainkból arról a megtisztelő kitüntetésről, amely Sebestyén Jenő dr. budapesti ref. theol. igazgatót érte. Az amsterdami ref. egyetem jubileuma alkalmából négy tiszteletbeli doktorátust adományozott s a négy kitüntetett közül csak egy van külföldi: ez Sebestyén Jenő. Úgy gondoljuk, hogy ez a kitüntetés ami egyetemes magyar ref. egyházunkra nézve is igen nagy

megtiszteltetés, épen ezért mi sem mehetünk el közönyösen e tény mellett. Tudjuk mindnyájan azt, hogy a külföldi ref. egyházak vezetői milyen kevéssé ismernek bennünket, egyházi életünk, tudományos irodalmunk mennyire mögötte marad az övéknek. Ez eggyel több ok arra, hogy tiszta szívvel örüljünk annak, hogyha egyházi életünk egy-egy kiválóságát nyugati ref. testvéreink is észre veszik, méltányolják s tudományos munkásságát elismerik.

Sebestyén Jenő ma Ravasz püspök mellett egyetemes magyar ref. egyházunk legkiválóbb egyénisége, nyugati értelemben vett tudományosan képzett theologusa. Működése fordulópontot jelent s új korszakot kezd egyházunk belső életében. Abban az időben, midőn theol. professzor lett, az ugynevezett általános keresztényen alapon álló evangelizációs mozgalom már érezte hatását egyházi életünk terén; a Diákszövetség, Bethánia, Ker. Ijúsági Egylet már akkor teljes erővel munkába álltak. Egyházi életünk egészséges irányban való fejlődésére igen áldásos hatású volt, hogy Sebestyén prof. az említett, egyházunktól független, általános ker. alapon álló egyesületek munkájával szemben a leghatározottabban állást foglalt a történelmi Kálvinizmus alapján álló, kimondottan egyházias színezetű evangelizáció mellett. E két irány között meginduló harc eredménye lett a határozottan református jellegű, gyülekezeti evangelizációs módszer diadala. Ezzel ő lett a ref. ébredési mozgalom egyik legkiválóbb s legkimagaslóbb vezér egyénisége. Általa s baráti köre által vezetett konferenciák nagyban hozzájárultak ref. egyházunk belső megújodásához. A holland kálvinisták segítségével megindított heti lapja, a „Kálvinista Szemle” a legnívósabb s legértékesebb ref. szellemű lap, mely új hangot visz be egyházi életünkbe: a történelmi kálvinizmusnak megalkudni nem tudó határozott hangját. Mint lapszerkesztő igen sok cikket s tanulmányt irt, legutóbb a „Ref. nő lelkivilága” címen irt három kötetes kiváló műve igen nagy hatást ért el.

De mi utóállambeli reformátusok is igen sokat köszönhetünk neki. Hogy a mi egyházunk belső élete egészséges irányba fejlődhetett, az jórészt annak tulajdonítható, hogy nálunk is a Sebestyén prof. által képviselt ref. szellemű, gyülekezeti evangelizációs módszer honosodott meg. Ezzel az ugyanis sok gonddal küzdő egyházi életünk nagy megrázkódtatásoktól és belső harcoktól szabadult meg.

Sebestyén prof. működése igen sokoldalú. Az egyháztársadalmi élet minden munkájából kivette a részét. Konferenciák, ref. nagygyűlések rendezésében intézmények, alkotásában, a kálvinizmus elveinek a közélet területén való érvényesítése munkájában mindenkor igen élénk részt vett s hatása e téren is jelentős. Hogy ma Magyarországon a kálvinizmus közéleti írá-

nyitó tényező, abban Sebestyén Jenőnek igen nagy része van. Felrázta az alvó kálvinista öntudatot, egyházunk történetében új lapot nyitott. Az utolsó tíz év sok küzdelme az ő személye nélkül érthetetlen. A diák evangelizációs munkában is élénk részt vett s a hatása alatt létrejött Soli Deo Gloria mozgalom, sok diáklelket mentett meg az egyháznak.

Hogy a holland ref. testvéreink figyelme felénk fordult, az teljes egészében az ő fáradhatatlan munkásságának tulajdonítható. Hogy a velük való kapcsolatot annál bensőbbé tegyesszék: Hongaarsche Heraut címen holland nyelvű egyházi lapot adott ki, amely éveken keresztül igen jó szolgálatot végzett egyházunk érdekében.

Mint theol. professzor a jövő lelkész-nemzedék lelkére gyakorolt kitörölhetetlen hatást, így került ki rövid néhány év alatt új mentalitású lelkipásztori gárda, amely hősies lélekkel, öntudatos, élő kálvinista hittel indul munkába s adja oda egész életét ref. egyházunk szolgálatára.

Minthogy az evangelizáció módszerének kérdésében mi is teljesen egy véleményen vagyunk Sebestyén professzorral és végtelenül sokat köszönhetünk az ő munkálkodásának: kötelezve érezzük magunkat, hogy megérdemelt megtiszteltetése alkalmából igazi örömmel s személye iránt érzett hálánkat e helyen mi is nyilván kifejezzük. *Zsemlye Lajos*

Augsburgi emlékünnepek.

1530—1930.

Fényes ünnepekkel ülte meg a német protestáns világ folyó évi június hó 22-25. napjain az „ágostai hitvallástétel” (Confessio augustiana) átnyújtását V. Károly római német császárnak az augsburgi birodalmi gyűlésen 1530 június 25-én.

Az augsburgi napilapok szerint több, mint 120.000 ember vett ezeken a történelmi nevezetességű ünnepeken részt. Igen sokan jelentek meg ezen a kimondottan lutheránus emlékünnepen a holland és angol reformátusok közül is, mert hiszen tényleges reformáció, a római egyháztól való hivatalos különválás ezzel a történelmi eseménnyel kezdődött meg. Sőt még a helybeli róm. kath. egyház is szívvel-lélekkel részt vett ez emlékünnepeken; esténként templomaikat is kivilágították, mutatva, hogy megértő, békés egyetértésben élnek egymással.

Nagyszerű keretek között folytak le e nagy ünnepek. Hiszen a német lutheránus egyház innen számítja létele kezdetét.

Június 22-én reggel 6 óráig 17 külön vonat ontotta az ünneplők tömegét Augsburgba. Pont 6 órakor monstre fuvózenekarok üdvözlő áriája tisztelte meg őket a templomtornyokból.

Dél előtt az összes templomokban ünnepi istentiszteletek voltak, három izben is egymás után, mert az óriási tömeg nem fért be egyszerre, pedig 40.000 embert képesek a templomok befogadni és még szabad ég alatt is tartattak istentiszteletek.

Délután folyamán festői szépségű történelmi felvonulás volt korhű jelmezekben. 2000 ember és 300 ló vett részt ebben. Valóságosan megígéztetve gyönyörködött a roppant ünneplő tömeg a reformáció egész történetének színes megjelenítésében. A középpontja ennek a történelmi processziónak az a nagy jelenet volt, amikor a német protestánsok átnyújtották V. Károly császárnak a Luther és Melancthon által készített ágostai hitvallástétele 1530 június 25-én, az augsburgi püspöki palotában tartott német birodalmi gyűlésen.

Június 25-én érték el az emlékünnepelemek tetőfokukat, amikor a német protestáns egyházak 3000 előkelő vezető reprezentánsa az összes külföldi vendégekkel együtt a székesegyházban ünnepi istentiszteletet tartott. Énekekből, imákból, prédikációkból, emlékbeszédekből, az ágostai hitvallás több pontjainak felolvasásából állott az, amikor az idegen vendégek is üdvözölték az ünneplő egyházat. Ámde legszivhezszólóbb, leglélekemelőbb része mégis csak az volt, amikor egy hatalmas ének és zenekar hatalmas erővel rázendítette Luther örökszép énekét: „Eine feste Burg ist unser Gott” (Erős vár a mi Istenünk). Minden szemben könny csillogott utána.

Az elhangzott emlékbeszédek legértékesebbje a dr. Dibelius berlini lelkésze volt. Beszéde végén felsorolta a német protestáns egyház fejlődésének akadályait. Ezek között legnagyobb a kommunista világfelfogás terjedése a „gépebberről”, amely merő ellentéte a „keresztyén embernek”. Ámde bizakodva tekint a jövőbe, — úgy mond — mert a legutóbbi tiz esztendő alatt az egyház átalakult merev papi egyházból (Clerus-Kirche) közönséges férfiak és nők dolgozó egyházává. Egyháziak és világiak egyaránt felismerték ugyanis, hogy az egyháznak küzdő, harcoló társaságnak kell lenni, nem tétlen őrállónak csupán.

Minden résztvevő kellemes emlékekkel távozott el a lelkes ünnepegekről; hálát adott érte Istennek és bátorságot merített belőlük. A magyar református egyház kégviseletében dr. Benedek Zsolt konventi tanácsos és Maklár Károly tiszántuli ker. főjegyző volt jelen.

Reformátusok Lapja.

Problémáink.

Melyik a kettő közül? A világvilágkálvinizmus lapja szerkesztőségének asztalán két beszámoló fekszik. Mindakettő a csehszlovákiai magyar református egyház sorsával, munkájá-

val, harcával foglalkozik, de egymásnak teljesen ellentmondóan. A szerkesztő zavarban van és nem tudja, hogy melyiket közölje le lapjába a kettő közül.

Az első cikk így hangzik:

„Mint már több izben jelentettük is, a Csehszlovákiába szakadt magyar reformátusság becsülettel megállta eddig a helyét és nagyszerű példáját szolgáltatja a kálvinizmus regeneráló erejének.

Legutóbb újabb áldozatkészségnek adta tanujelét, midőn csaknem egy millió korona összeget kitevő alapot hozott össze rövid három hónap leforgása alatt iskolaügyének rendezése céljából. Az egyház vezetősége, de különösen az ifjuság tudatában van annak, hogy mit jelent a kálvinizmus számára az iskola, a nevelés s ezért az egyik ifjusági konferenciáján elhatározta, hogy hajlékot emel a teológiájának (mely eddig ideiglenesen, idegen épületekben volt elhelyezve) s a tantermek mellé internátust is épít. Figyelemmel kísértük ezt az akciót s örömmel állapíthatjuk meg, hogy az a tenger akadály és nehézség dacára is fényesen sikerült, mert a hivatása magaslatán álló lelkesi gárda nagyszerű áldozatokat hozott a terv megvalósítása céljából, amelyet becsületbeli ügyének tartott. Ugy gondolkozott ugyanis, hogy régi adósságát törleszti akkor, ha segít az iskola, amelynek palástját s kenyerét köszönheti. De erre indította a jövőbe tekintő józan meggondolás is, mert talán az ő fiát és unokáját is a teológia fogja emberré tenni. Megható volt látni, mint jelentkeztek még az öreg, még a kongruat nem kapó lelkészek is a maguk kisebb-nagyobb adományaikkal, nem maradt el egyetlenegy se, amely adományok összege a buzgó „világiak” megajánlásaival — mint említettük — csaknem egy millió koronára emelkedett. Ez a nem várt siker képessé teszi most az egyház vezetőségét arra, hogy ne csak a teológiát s az ahoz tartozó internátust építse fel, de ezen kívül Pozsonyban, Prágában, Brünben és Beregszászban is állítson fel internátusokat s egy leánynevelő intézetet is, amelyek biztosítani fogják az oly igen szükséges komoly öntudatos kálvinista intelligencia kinevelését s ezzel együtt a csehszlovákiai magyar kálvinizmus jövőjét. Köszönjük ottani testvéreinknek lelkes előretörését, mert ezáltal a kálvinizmus egész frontját előre viszik és hathatósan szolgálják a közös nagy célt: az Isten dicsőségét”.

A másik cikk imígyen szól:

„Szomorú még nézni is azt a halálos vergődést, amelyben a csehszlovákiai magyar kálvinizmus van, akkor, amidőn a kálvinizmus reneszánszának idejét éljük. Súlyos anyagi természetű bajokról kapunk értesítéseket, de mi azt hisszük, hogy még súlyosabb lelki bajokról van ott szó. A legnagyobb baj szerintünk az, hogy a lelkesi testület nem elég egységes, nem

elég lelkes és nem elég áldozatkész, ami különösen egy olyan akciónál tűnik ki, mint pl. a legutóbbi tervbe vett theologiai építkezésnél is. Nehány lelkes ifju ember és vezető lelkész ugyanis azzal a szép tervvel állott elő az egyik ifjusági konferencián, hogy gyűjtésből megépíti a theologiat s internátusának épületét s ehhez az akcióhoz 300 olyan áldozatos lelket keresett, aki hajlandó lett volna 3 év leforgása alatt 1000 koronát adni e célra. A szép terv azonban sajnos megbukott a kálvinisták közönyösségén és szűkkeblűségén. Mi e bukásért elsősorban a lelkészeket tesszük felelőssé, mert ha igaz is az, hogy a lelkészek általában szegények, sokan közülök nem kapják a kongruát, de azért nem mindenki van olyan nyomorúságos helyzetben, hogy a theologiaiért, melynek ő is megélhetését köszönheti, semmit sem tudjon adni, vagy érte tenni. Nagy lelki szomorúsággal könyveljük el ottani testvéreink tehetetlenségét, mert ez nemcsak a csehszlovákiai magyar kálvinizmus csődjét jelenti, hanem a kilágkálvinizmus frontjára is kihatással van.

A szerkesztő csak hosszas fejtörés és kutatás után jött rá, hogy ezt a két cikket a tulbuzgó tudósítók már előre megírták s természetesen mind a kettő a maga fantáziája szerint írta meg. Mikor erre rájött, félretette mind a kettőt, hogy majd annak idején azt vegye elő, amelyik igaz lesz a kettő közül.

— Kedves lelkésztestvéreim, mit gondoltok, melyik lesz igaz a kettő közül??

H I R E K

— **A theologiai és középiskolai internátus** felépítéséhez az elmúlt héten *Szabó Béla*, a kárpátaljai egyházkerület missziói lelkésze jelentette be 1000 k-ás hozzájárulását s emellett értékes tanácsokkal is szolgál az akció módozatait és továbbfolytatását illetőleg. Ezt a gazdag szívű lelkésztestvérünket örömmel üdvözöljük a theologiat megépíteni akarók sorában!

— **Egyházmegyei közgyűlés.** A komáromi református egyházmegye augusztus hó 26-án délelőtt fél 9 órakor tartja Komáromban, a Kollégium nagytermében ez évi rendes közgyűlését. A közgyűlést megelőzően reggel 8 órakor a református templomban Kalitza László zsigárdi ref. lelkész isteni tiszteletet tart.

— **Hírek az ungi egyházmegyéből.** Az ungi egyházmegye őszi közgyűlését aug. hó 26-ik napjára hívta össze az elnökség Nagykaposra, a ref. templomba. Az ungi egyházmegye évenként két rendes gyűlést tart, hogy kellő idő

álljon rendelkezésre az egyházmegye elé kerülő ügyek beható megvitatására. A tavaszi egyh. megyei gyűlés határozatából folyólag szavazás rendeltetett el két papi aljegyzői tisztségre aug. 14 határidővel. Az egyházmegyéhez tartozó sárosmezői (pólyánkai) leányegyház aug. 17-én templomszentelési ünnepélyt fog tartani.

— **Lelkészválasztások.** A kistarcsa-mogyoródi ref. egyház egyhangu meghívással választotta meg első lelkipásztorául *Kovács Zoltán* budapesti hitoktató segédlelkészt. A felsőszabolcsi egyházmegyéhez tartozó Kécske ref. gyülekezete a megüresedett lelkészi állásra *Hankóczy József* dombrádi segédlelkészt választotta meg.

— **Molnár mária**, a Magyar Evangéliumi Keresztény Missziói Szövetségnek az Admirális szigeteken dolgozó misszionáriusnője fekelevélben súlyosan megbetegedett, bár a betegségből Isten csodálatos kegyelméből magához tért, azonban hosszabb időre az ausztráliai szárazföld mérsékeltbb éghajlatu területére kell utaznia. A Missziói Szövetség a magyar protestánsok lelkiismeretéhez kiált és kéri sürgős adományok beküldését címére: Budapest, IV., Vámház körut 12., III/12.

— **Id. Victor Jánost** 70. születésnapja alkalmából meleg ünneplésben részesítették a magyar evangéliumi mozgalmak vezetői, élükön dr. Ravasz László püspökkel, a vasárnapi iskolai szövetség ez évi konferenciáján.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat a perbeti ref. anyaegyházhoz tartozó udvardi leányegyház előkönyörgő tanítói állására. Javadalma: Két szobás lakás melléképületekkel, kert, 16 pozsonyi-mérő buza, 10 p. mérő árpa, 4 m³ kemény tűzifa behordva, felaprózva, 9 magyar hold szántóföld, melynek adóját az egyház fizeti (jelenleg 18. q. buza és 4. és 1/2. q. rozsért bérbe adva, mely bérlet még 2 évig érvényes). Minden 1/4 telek után 1 petrence széna, 1 petrence szalma, 3 liter bab., 3 fej kender. Temető haszonért 15. kč. 4 malomi fuvar. Stóla. (Mindezen javadalom 2640. kor.-ra van értékelve). Törvényes állampolgár. Kötelessége: a tanítás és az isteni tiszteletek végzése. Tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak ref. vallású, állampolgársággal bíró okleveles férfi tanítók. Az állás 1930. szept.

1-én elfoglalandó. Pályázatok: Református lelkeszi hivatal Perbete (okres Stara Dala) címre küldendők 1930. augusztus 23-ig *Presbitérium*.

Pályázat. A kistráskai reform. orgonista kántor-tanítói állásra. Javadalom: Két szoba, konyha, kamara és az összes melléképületekből álló új lakás. 7 kat. 1564 □-öl szántóföld, 4 kat. 1545 □-öl rét. $3\frac{7}{10}$ köböl buza, $3\frac{7}{10}$ köb rozs. 4 drb. legeltetési jog. 8 igásnap, 14 szekér fa behozataláért 42 kč., 20 kor lapézn. 1 kat. 75 □ szántót a hegyiek bedolgoznak, 3 kat. 675 □ rétet lekasználják, termését (anya) behordják; temetőhaszon. Stóla. A tanítói javadalom értékkelve van 1133.50 fillérre. Államsegély: mely kérvényezve lesz az ig. dijjal együtt, de amelyért az egyház nem felel. Kötelesség: VIII el. osztály tanítása. Orgonista-kántori teendői: ellátása, vasárnaponként felváltva, dél-előtt katetrai szolgálat Kistráskán és Hegyiben (1 km) és ugyanitt hétfőn reggel ist. tiszt. végzése. Énekkar vezetése. Egyház- társadalmi munkákban segédkezés s lelkésznek akadályoztatása esetén helyettesítése. Pályázhatnak nostrarifikációs vizsgálóval és állampolgársággal bíró, kizárólag reform. vallású okleveles tanítók. Pályázati határidő 1930 aug. 23. Kérvények Ref. lelk. hiv. Maleraskovce. p. Malčice. ž-XX küldendők. *Presbitérium*.

Pályázat. A barsbaracska egyház előkönyörgő tanítói állására e lap ez évi 29-ik számában meghirdetett pályázat határideje augusztus 31-ig meghosszabbítatik. *Presbitérium*.

Pályázat. A marcelházai ref. egyház presbitériuma, mint iskolaszék, ugyanezen lapban X. évf. 24. számának 7. lapján, jun. 15-én közölt pályázatát 1930, augusztus hó 23-ig meghosszabbítja.

Pályázat. A balogiványi-cakói református egyház kántor-tanítói állására, a „Ref. Egyház és Iskola” július 13-iki (28-iki) számában hirdetett pályázat határideje, — mivel a megválasztott tanító a választást nem fogadta el, — 1930. augusztus 17-ig meghosszabbítatik azzal, hogy helyettes (ideiglenes) tanítók is pályázhatnak. Állampolgársági bizonyítvány okvetlenül szükséges. Pályázati kérvények: Református Lelkeszi Hivatal, Balogiványi-Ivanice (P. Rim. Seč—Rimaszécs) címre küldendők. *Presbitérium*.

Pályázat. A bési ref. egyház (Ungi egyházmegye) pályázatot hirdet 2 tanerős iskolájánál a kántor-tanító és az ideiglenes tanítónői állásra. A kántor-tanítói javadalma: 1., 2 szobából, mellékhelyiségekből, melléképületekből álló jó lakás kerttel. 2., 10 kat. hold és 1084 □-öl szántó és rét haszonélvezete a hozzá tartozó legelővel, me-

lyek adóját az egyház fizeti. 3., 18 kereszt buza, 18 kereszt rozs és 1 mm. rozs. 4., $5\frac{1}{4}$ öl (21 köbméter) I. oszt. kemény tűzifa beszállítva. 5., 18 szekér trágya kivitele a tanító udvaráról. 6., temetési stóla. 7., államsegély, melyet a lemondott tanító kapott s a melyet az egyház a megválasztott részére is kérni fog, de érte felelősséget nem vállal. Kötelessége: a 2 osztály egyikének vallás erkölcsi szellemben való tanítása, jó példával való nevelése, kántori teendők végzése, énekkar vezetése, lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat végzése s az egyháztársadalmi munkában való tevékeny részvétel. A tanítási nyelv magyar. Kellően felszerelt pályázati kérvények aug. 26-ig küldendők a ref. lelkeszi hivatalhoz Besa-Bés, up. Vajány-Vaján, via Velké Kapušány-Nagykapos. Személyes megjelenés próba éneklésre hétköznapi is ajánlatos, de az egyház az uti költséget nem téríti meg. Az id. tanítónő fizetése az egyház pénztárából 1200 čk. fizetés, 336 čk. lakbér és államsegély, melyet az eltávozott id. tanítónő kapott s a melyet az egyház a megválasztott részére is kérni fog, de érte felelősséget nem vállal. Kötelessége: a 2 osztály másikának vallás erkölcsi szellemben való tanítása, jó példával való nevelése, mindkét osztályban a női kézimunka tanítása. A tanítási nyelv magyar. A választás az 1930-31-ik tanévről szól, de a folyó tanévben az állás véglegesítetté fog s így a pályázó, ha egyéb feltételei meglesznek, a véglegesítésre számíthat. Pályázati kérvények aug. 26-ig küldendők a ref. lelkeszi hivatalhoz Besa-Bés up. Vajány-Vaján, via Velké Kapušány-Nagykapos. E ketős állás tanítói képesítéssel bíró férj és feleség, szülő és gyermek, vagy testvérek részére ajánlatos. *Presbitérium*.

Pályázat. A szkárosi református egyház orgonista-kántor-tanítói állására pályázat hirdettek. Javadalma: 1., 12 köböl buza. 2., 16 kor. kézpénz. 3., 11 kat. hold 1052 □-öl föld jövedelme. 4., 683 □² kert használata. 5., 1536 □² temetőkert, rét. 6., 24 m² fa. 7., $4\frac{1}{2}$ marha legeltetési jog. 8., Külön három köböl buza és temetési stóla a kántori teendők ellátásáért. 9., 3 szobából álló lakás, konyha, éléskamra, istálló, rakodó, méhes. 10., Az államsegély kérvényezve lesz. Az iskola tanítási nyelve magyar. Kötelesség: Az iskolás gyermekek vallás erkölcsi szellemben való nevelése, tanítása, orgonista kántori teendők végzése, énekkar vezetése, egyháztársadalmi munkában való segédkezés; akadályozás esetén a lelkész helyettesítése. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, tanítói oklevéllel s nosztrifikációs vizsgálóval ref. vallású tanítók. Szükség esetén helyettesít is alkalmazunk. Pályázati kérvények f. hó 20-ig küldendők be a ref. lelkeszi hivatalhoz Skerešovo—Szkáros, okres Tornaľa. Az állás 1930. szept. hó 1-én elfoglalandó. *Ref. presbitérium*.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

Ref. Lelkeszi Hivatal

Miskolezy Lajos urí és papi szabó
 Ungvár, Kádvánai ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádío

Glanz és Szekeres Uzhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem pošt, a telegr. v Košicích, g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felkér-
tő „Kapushány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az ágostai hitvallás 400 éves fordulóján.

1530 — 1930.

A jelen idők sulyosan aktuális, életbevágó problémáival birkózva szinte észrevétlenül sik-
lott el felettünk ez év jun. 25-ike, 400 éves
fordulója annak a történelmi nevezetességü
napnak, amelyen elhangzott az akkor még na-
gyon fiatal protestantizmusnak első egyetemes
jelentőségü vallástétele, amelyen megszületett
az immár négy évszázadra kiható érvényü
Confessio fidei Augustana.

Ha a nevezetes forduló talán teljesen ész-
revétlenül mulik el, az is érthető és menthető
volna, mert oly sok a soha nem hallott, soha
nem ismert, elénkmeredő, sürgős megoldásra
váró probléma, amelyet a világháboruban meg-
nyilatkozott félelmetes történelmi erők vetettek
az ismeretlen mélységekből felszínre, hogy
azoknak helyes megismerése, értékelése, meg-
oldása a ma élő nemzedék minden erejét, te-
hetségét és idejét igénybeveszi, felemészti any-
nyira, hogy alig jut ideje arra, hogy figyelmét
a mult eseményeire is kiterjessze s azoknak
legalább a százados fordulóin figyelmét néhány
pillanatra fordítsa rájuk.

De nem kedvez a visszaemlékezésnek az
az értékviszony sem, amely a jelen nemzedék
szemében fennáll a ma problémái és a mult
eseményei egymáshoz való viszonyában.

Az utolsó két évtized világrengető esemé-
nyeit oly közletről szemlélte a ma embere,
azoknak sulyos horderejét annyira érezte saját
életsorsára vonatkozólag, hogy nem csoda, ha
bizonyos optikai csalódásba esik s a közelmult
eseményeit példátlanul jelentőseknek mondja
és tartja, amelyek mellett semmivé törpül tel-
jesen a világtörténelem minden régebbi esemé-
nye. Ez is egyik szülőoka annak a felfogásnak,

amely a multat s a vele való foglalkozást tel-
jesen feleslegesnek tartja azon az alapon, hogy
a legujabb világvihar mindent lesöpört az élet
szinteréről, tabula rázát teremtett, tehát mindent
előlről kell kezdeni.

Ezért van az, hogy még egy olyan nevezete-
tes, valósággal újvilágot teremtő, hatalmas szel-
lemi mozgalomnak, mint amilyen a reformáció
volt, sem keltenek egyes nevezetes mozzanatai
olyan figyelmet és osztatlan érdeklődést, ami-
lyet megérdemelnének.

Pedig ma már világosan látszik s később
még jobban tapasztalható lesz, hogy az utóbbi
két évtized u. n. világrengető eseményei mes-
sze maradnak építő és maradandó hatás tekin-
tetében a négy évszázaddal előbbi két évtized
mindent uraló mozgalmától, a XVI-ik századi
reformációtól.

Igaz, hogy a világháboruban nagy néptö-
megek mozdultak hihetetlen erőfeszítésre, nagy
változások estek a népek viszonyában, országok
politikai határvonalaiban, társadalmi osztályok
egymáshoz való viszonyában, egyesek életsor-
sában; nagy átalakulás jelentkezett a szellemi
világ területén is, de mindezek külsőleges, ha-
mar elmuló dolgok, változások alá vetetett
jelenségek, amelyek eltörpülnek a reformáció
hatásai mellett, amely négy évszázadra szabta
meg az emberiség fejlődésének irányát s az
életnek egész területén új arculatot adott a vi-
lágban, új irányt s a régihez képest példátlan
gyors tempót minden téren a haladásnak, a
fejlődésnek.

Vigyázzunk tehát! Nekünk, a protestantiz-
mus értékei mai hordozóinak nem szabad op-
tikai csalódásba esnünk, bármennyire sulyosan

ostromoljanak is a ma óriásinak tetsző próbémái. Nekünk az évszázados szellemi értékeket szüntelenül magasra emelve kell hordoznunk, a szenvedő emberiségnek láthatóvá tennünk, a világba belevinnünk, hogy mint a 4 évszázaddal előbb, ma is gyógyulás fakadjon belőlük. Micsoda áldás fakadna abból, ha mi újra átélni tudnánk a reformáció történelmének mozzanatait lelki életünk ujjaszületésében, küzdelmeinkben, alkotásainkban, lelkileg összeroppant népünk talpraállításában!...

A protestantizmus történelmének nagy mozzanatait újra átélni ösztönöz bennünket minden nevezetes évforduló s lehetővé teszi, hogy mi megteljesedvén a nagy eseményeket teremtő lélekkel, ezt a lelket adjuk, sugározzuk szét a jelen világába is.

Óh mennyi mindent mond, mennyi mindent nyújt az 1529-30. évekre való emlékezés is!...

A reformáció mozgalma ekkor ér ahoz a kritikus ponthoz, amelyen túl vagy szép jövő, vagy csufos bukás vár rá.

Ha csak tagadást jelent, ha csak negatívumot nyújt, ha csak rombolni tud: meg van pecsételve a sorsa! Mert élni csak annak van joga, ami épít, javít, gyógyít, áldást jelent, pozitívumot nyújt, értékes, tápláló eledelt ad.

1529-ben a speieri birodalmi gyűlésen még a tagadás uralkodik, de amikor a reformáció híveinek ajakáról elhangzik a történelmi nevezetességű tiltakozás, a korszakalkotó: *Nem!*, már világosan látszott, hogy a reformáció folyamatában új szakasz következik. El kell hangoznia egy még hatalmasabb: *Igen!* kiáltásnak, mert annak a mozgalomnak még egyéb mondanivalói is lesznek az emberiség számára.

Ez történt meg 1530 jun. 25-én az augsburgi birodalmi gyűlésen, amikor a birodalmi rendek hitőkről ünnepélyesen vallást tettek s rámutattak arra, hogy a reformáció mig egyfelől tagadása mindannak, ami a vallásban emberi, ami időleges, ami értéknélküli, ami hamis: másfelől pozitíve nyújtja az emberiségnek az örök, tiszta evangéliumban mindazt, ami Isten örvendetes üzenete; ami örökölték, ami lélek és igazság, ami a lelket igazi táplálékkal és nem narkotikummal látja el. Rámutattak arra, hogy a reformáció nyújtja az igazi pozitívumot épen azért, mert az igazságot nyújtja.

A reformáció folyamatának itt-ott zavaros árja innen kezdve szoríttatik rendes mederbe, hogy messze vidékeknek táplálékot adó életet teremtő folyója legyen és nem pusztító áradat. Az 1517 okt. 31-ike a reformáció születése pillanata, az 1530 jun. 25-ike pedig az életlehetőséget adta meg neki.

Ebben van az ágostai hitvallásnak az egyetemes protestantizmusra vonatkozó történelmi nagy jelentősége.

Mellőzve az ágostai hitvallás ismertetését, méltatását theologiai, irodalmi tekintetben, nem

szólva arról a szerepéről, amelyet játszott az egyes országok protestantizmusának történetében, csak arra kell még feleletet adnunk, hogy lehetséges-e és hogyan lehetséges a nagy történelmi események újra átélése?

Lehetséges, sőt elkerülhetetlenül szükséges.

A protestantizmus ma ugyanugy ott áll a lét és nemlét kérdése előtt, mint ezelőtt 4 évszázaddal a nevezetes protestáció és hitvallástétel idején. A fejsze rajta van a protestantizmus életfájának gyökerén. Egyfelől a minden vallásos hitet megölni akaró atheizmus igyekszik megadni neki a halálos csapást, másfelől az újraéledt ultramontánizmus és a szekták aknamunkája fenyegeti veszedelmesen, védműveink pedig az egyik oldalon is, a másikon is gyengék, vagy teljesen hiányoznak.

A veszedelmet súlyosbilja az a körülmény, hogy nem látjuk, nem akarjuk látni, lekicsinyeljük, illuziókba ringatjuk magukat, üzzük a magunk apró-cseprő játékait, mialatt az égiháboru teljes erejével ráncszakadhat.

Ez az oka, hogy — itt-ott szomorú jelek mutatják — lemaradunk ellenfeleinkkel szemben szervezethez, tudományos tekintetben, áldozatkészség tekintetében, néhol még erkölcsi tekintetben is.

Az kétségtelen, hogy tenger a bajunk, sok mentségünk lehet, de mindent nem lehet szégyenségünk és egyéb anyagi bajaink számlájára írni.

Életünk ma is azon fordul meg, mint négy évszázaddal ezelőtt: tudunk-e, merünk-e protestálni és hitvallást tenni?!...

Tudunk-e, merünk-e protestálni azzal a prófétaival lélekkel, mely mindig ott lobogott a protestantizmusban, minden ellen, ami gonosz, ami bűn, ami erkölcstelen akár fent van, akár alant, akár közöttünk, a prófétafiak között?!... És pedig protestálni nemcsak szóval, hanem cselekedettel, egész életünkkel?!...

És tudunk-e, merünk-e hitvallást tenni szintén nemcsak szóval, hanem egész életünk áldozatos odaadásával?!...

Tudunk kell, mernünk kell, ha élni akarunk!

Sőt nekünk, a kálvinista keresztyénség híveinek még ennél is többet kell tennünk.

Másoknak elég talán a protestálás és hitvallástétel s ezzel megnyugtató és lelkiismeretnek s csendes örvendezés a megnyert lelki békeségnek, de nekünk tovább kell mennünk és halálig hiven, teljes erőfeszítéssel küzdenünk azért, hogy az a protestáció és hitvallás az életben valósággá, élő, vezető hatalommá legyen! A kálvinizmus hívei számára nincs megállás, tétlen pihenés az élet utolsó percéig.

A négy évszázados múlt nagy eseményének átélése, a hitvalló ősök emléke indítsa el azon az uton, mely az életre vezet s egy boldogabb jövőhöz visz!

Szöke István.

Levél a szerkesztőhöz.

Nagytiszteletű szerkesztő ur! Kedves Barátom! A lap legközelebbi számában „A lelkesi kongrua rendezés sérelmei” c. alatt egy cikk jelent meg „Egy református lelkes” aláírással, amelyben a cikkíró felsorolván a ref. lelkesek sérelmeit a kongrua megállapításánál: egyuttal ajánlatot tesz, hogy egy küldöttség terjessze elő azokat a sérelmeket úgy az iskolaügyi és népművelődési miniszter, mint az Országos Elnök uraknál, a mely küldöttség tagjaiul javaslatba hozza a konventi papi elnök urat, az egyház-megyéek espereseit és dr. Magda Sándort. Kétségtelen, hogy a kongruával kapcsolatban a lelkesek jó részét igen súlyos sérelem érte: de akármennyire jogosult is a panasz és akármennyire tisztelet és közbecsülésben álló személyek is azok, akiket a cikkíró is javaslatba hoz, talán még sem volna szabad lelépniük a törvényesség útjáról. Tudvalevő ugyanis, hogy ref. egyházunk törvényei szerint az állammal szemben egyházunkat az egyetemes konvent képviseli, illetőleg annak elnöksége, jobban mondva elnöki tanácsa, amely bizonyára minden sérelem esetén megteszi a köteleességét. Micsoda tekintélye lesz egyházunknak, ha a kormány is látja, hogy az egyházi törvényeket mi magunk sem respektáljuk. A kormányzat-hoz fordulni minden egyes jogosult, de közsérelem esetén, jogorvoslatot kérni, keresni, csak az arra illetékes tényező hivatott. Nem tanácsos épen ma tápot adni némelyek azon helytelen álláspontjának, hogy nincs érvényes egyházi törvényünk, holott azt a legfelsőbb bíróság végzése megdöntötte. Rimaszombat, 1930. VIII. 11. Baráti üdvözléssel *Péter Mihály.*

A magam részéről is azt tartom leghelyesebbnek s egyben a legcélravezetőbbnek, ha az egyetemesebb jellegű sérelmek esetén az Egyetemes Konvent elnöksége vagy elnöki tanácsa interveniál az illetékes helyeken s nem egy „ad hoc” küldöttség, amelyben én pl. állandó lekööttségem és nagy elfoglaltságom miatt — dacára a megtisztelő bizalomnak — nem vehetnék részt. De gondolom, hogy a cikkíró sem ragaszkodik föltétlen az általa ajánlott személyekhez, hanem az a legfőbb óhaja, hogy *minél előbb* megfelelő lépés tétessék a sérelmes ügyben. S ha a konventi elnöki tanács tartja magát illetékesnek az intervencióra, akkor gyorsan kell cselekednie. *(Szerk.)*

Szekularizáció.

A 30-ik számban megjelent közlemény folytatása.

Egyik idősebb lelkesztársam azt mondta a Központi Pénztár tervezetéről, hogy hősköltemény. Természetesen nincs igaza, mert az

csak az első lépés egy olyan alkotáshoz, mely a református egyházat feltetlenül hivatva lesz nemcsak modernizálni, hanem megmenteni.

Élt és működött valahol Nyitra megyében, a szlovák-magyar nyelvhatáron egy református lelkes. Amint én hallottam, az Isten kilenc leánygyermekkel áldotta meg. De a kilenc gyermekhez való anyagiak megadását gyülekezetére bízta. A gyülekezet azonban szegény volt, adni nem tudott s megtörtént az, hogy a kilenc közül csak a fele tudott felváltva iskolába járni, mert az apjuk nem birt mindegyiknek cipőt venni. Az apa rövidesen meghalt, mielőtt gyermekeit szárnyukra tudta volna bocsájtani. Mi lett a kilenc neveletlen leánygyermekkel? Ki gondoskodott vagy ki gondoskodik róluk?

A múlt év június 10.-én még nálam járt iskolalátogatáson egyik lelkesztársam. Boldogan ujságolta, hogy három hónapi nagyon nehéz, nagyon megalázó kilincselés és utánjárás árán sikerült megszereznie az állampolgárságot. A testi és lelki törődésen kívül 3000 koronájába került, nem számítván a bélyeg- és utikiadásokat. Ezen találkozás után egy hónap múltán eltemettük. Özvegyet és két fiuárvt hagyott hátra. Feleségének a fizetését — tanítónő volt ugyanott — beszüntették, mert nem volt állampolgársága. Az egyik fiát ősszel gimnáziumba kellett adnia s ez havi ötszáz koronájába kerül. Egy évig élvezi az ura jövedelmét, de ki segít neki a majdnem megszerzett állampolgárságot megszerezni és ki segít neki a két árvt felnevelni?

Egy fiatal lelkesztársam előzőleg jól dodált helyen volt ugyan, de jövedelméből képtelen volt annyit megmenteni, hogy amikor megválasztották, legalább tízezer koronát lakása és irodája berendezésére tudott volna fordítani. Adósságot csinált, a kongruára számított, márciustól szeptemberig egy garast sem élvezett az egyháza lelkesi jövedelméből, addig is adósságból élt, a kongruában csalódott, a fizetése évi 18000 koronánál nem több: miből fizeti meg tartozását?

Egy másik lelkesnek három lánya és egy fia van. Mind a négyet taníttatja, illetve három lánya tanítónői oklevelet szerzett egy messze fekvő városban, a fia mérnök lesz, egy lányát férjhez adott, a másik van soron: honnan, miből?

Nagytiszteletű Uram! nem az én tervezetem hősköltemény, de az itt felsorolt pár eset illik hőskölteménybe! És ezt a felsorolást folytatni lehetne s azt hiszem, Ön is belekerülne.

Köri lelkesértekezleten voltam. Már nem egy izben, sőt minden alkalommal a kongrua kérdése volt a legfontosabb téma. Tárgyaltuk, vitattuk, hozzá szólottunk, mindenkinek volt panaszja s a panasz jogos volt. Egyházmegyei lelkesértekezleten voltam, az értekezlet főtémája a kongrua volt. Az egyik egyházmegye

lelkészsége küldöttséget menesztett az országos hivatalba s ennek a mintájára itt is elhatározták a küldöttségmenesztést, hogy memorandumot vigyen az országos elnöknek s tisztelettel megkérje, hogy utasítsa közegeit a kongruatellebbezések humánus elintézésére, mert az egyházmegye lelkészeinek negyrésze kénytelen lesz fellebbezéssel élni. Ez még nem minden, magamnak is végig kellett kilincselnem egy csomó hivatali, könyörögnöm kellett tölem idegen lelkületű embereknek a segítségéért. Még ez sem minden. Megdöbbenő kép tárulna a kutató elé, ha valaki azt a fáradságot vehetné magának, hogy a kongrua referenshez, vagy a püspöki hivatalhoz intézett töméntelen könyörgő, kongruáért esedező, gyors elintéztetést kérő leveleket átolvashatná. Ezekből a levelekből láthatná, hogy az ugynevezett kálvinista önérzet sohasem volt meg. Ennyi megalázkodás, ennyi sirás, ennyi kétségbeesett jajkiáltás még a próféták ajkán sem hangzott el. És mindez miért és kiknek? A száraz kenyérért, szocialista „ajándékért”, nyomornövelésre megállapított kongruáért. Nem egy cikkben olvastam, legutóbb a Ref. Sionban, hogy a kongrua a lelkészi megélhetés egyik bázisa. A mai gyakorlatban így is van. De hogy nem jól és nem kálvinkeresztyéni elvek szerint van, nem kell vitatnom. A magyar református egyház vegetálása akkor kezdődik, amikor az állam a kongruát folyósítani kezdi, azaz anyagilag segíti a lelkészeket. Valamelyik bírálóm azt az ellenvetést teszi, hogy a Tervezet megvalósulása szakadékot támaszt a gyülekezet és lelkésze között, mert a lelkész többé nem azoktól kapja és várja a munkája díját, akikért dolgozik. De a lelkész nem a gyülekezetekért, vagy azok tagjaiért dolgozik, hanem Isten országának megvalósulásáért. A gyülekezet az ő számára csak munkatér. A gyülekezet őt sem nem gáncsolhatja, sem nem jutalmazhatja, mert a megítélő bírása Isten. Hogy azonban Isten országa csak anyagiak segítségével valósulhat meg, s hogy Isten országa hivatott munkásának éppen a munkája sikerének érdekében van nyugodt és biztos megélhetésre szüksége: bizonyítja az a harc és az a szellem, mely az 1848. XX. törvénycikket megalkotta. Mert azoknak is, akik harcoltak érte s azoknak is, aki megalkották a törvényt, az volt a céljuk, hogy a lelkészt mentesítsék egyrészt a megélhetés gondjaitól, másrészt éppen az anyagiak felülről való megadásával függetlenítsék a gyülekezettől, amely vagy szegény vagy pedig szűkeblű. Én ennek az egyébként szerintem nagyon elhibázott törvénynek más célját nem látom.

Hogy az eredmény nem az lett, amit a törvényhozók és különösen a törvényvárók vártak, annak nem a törvény az oka. Még az a szerencséje a református egyháznak, hogy nem hajtották egészen végre, mert akkor a szakadék a gyülekezet és a lelképásztor között,

továbbá a racionalizmus még nagyobb és rombolóbb lett volna. A XX. törvénycikk eredménye a lelkészekre nézve az lett, hogy a kongrua segítségével bizonyos mértékben függetleneknek érezték magukat a gyülekezet kétes jóakaratótól. A gyülekezetek pedig közömbösekké váltak az egyházak anyagi dolgai, de különösen a lelkészi dotációk iránt, mert hiszen azt tapasztalták, hogy az állam abból a pénzből, amit ők adóként az államkasszába fizetnek, már ugyanis dotálja a lelkészüket, mire való volna tehát javítani a száz, vagy kétszáz éves díjlevélen? Ne azt emlegessék tehát a kritikusok, hogy a Tervezet életbeléptetése szakadékot támasztana a gyülekezet és lelkésze között, hanem jelentsék ki bátran, hogy ezt a szakadékot a kongrua máris megteremtette!

De más hatása is volt a kongrua törvénynek. Amint egypár vallástani tankönyvben is olvasható, az 1848. XX. t. c. kimondja, hogy a „hitfelekezetek egyházi és iskolai szükségletei közálladalmi költségen fedeztessenek”. De utána is teszi rögtön, hogy ez a törvény — fájdalom! — sohasem hajtattott egészében végre. Hogy is lett volna, ha a törvényt végrehajtják? Először is: a lelkészek fizetési osztályba soroztalanak, a megfelelő képzettségű állami alkalmazottakkal egy kategóriába vétetnek aképpen, hogy meglévő díjlevelük megbecsültetvén, azt az állami kiegészítést a megfelelő fizetési osztályban élvezett fizetésre. Nincs tehát többé sem díjlevélharc, nincs meg a háboru után a valorizálás sokszor átkos procedurája sem. Azonban a szakadék bizonyosan nő s igen sok pap nem Isten szolgájának, de a mindenkor kormányok csatlósának fogja magát érezni.

Menjünk tovább. A lelkészekkel egyenlő és hasonló elbánásban részesülnek a tanítók és tanárok is. (Igaz, hogy ez, t. i. a tanítói javadalmak felértékelése és állami kiegészítése ugy itt, mint Magyarországon máris megtörtént, tehát a XX. t. c. megvalósult legalább is ennyiben!) Az eredmény szabadon szemlélhető. A régi egyházas érzésű tanítói gárda kihalásával alig lesz egy-két hitbuzgó egyházi tanítónk, mert hiszen ugyanis mindegy: akár egyháziak, akár államiak, a fizetés ugyanaz. De a XX. t. c. értelmében nemcsak az egyházi alkalmazottak (hivatalnokok) fizetése egészítették ki, hanem az iskola és templom, valamint a parokhiális és tanítói épületek fentartása, ujaknak az építése is az állam feladata lesz. A gyülekezet tagjainak tehát csak minimális kötelezettségeik lesznek az egyházuk iránt. Járjanak templomba, éljenek a szentségekkel, járassák gyermekeiket a felekezeti iskolájukba, vegyék igénybe a lelkész és kántor funkcióját és ezért fizessék meg a stólat s aztán... nincsen is tovább. Ez valahogy így is van a katolikusoknál, de a mi egyháztörténelmünk azt mutatja, hogy a magyar református egyház addig alkotta meg minden ma is meglévő intézményét, amíg az

állam nem támogatta. Ellátta lelkészeit, tanítóit is. Ha ez az ellátás a mai időkben már nem megfelelő, annak nem az egyház, sem a gyülekezetek, hanem maguk a lelkészek az okai.
Folyt. köv. *Parais Árpád*

Ifjusági nap volt

aug. 3-án, vasárnap az alsólánci ref. gyülekezetben. Amikor Koncsol János lelkész és Szaszák Bertalan theologus az ünnepélyt megrendezték, az a cél lebegett előttük, hogy az ifjuság lelkiépítését szolgálják s hogy felelősséget ébresszenek a falusi fiatalokban, fiukban és leányokban, Istennel és egyházukkal szemben. Epen ezért erre a napra meghívták az egész környék ref. gyülekezeteit. Vasárnap délelőtt a szomszédos gyülekezetekben a délutáni ünnepélyen szereplő s. lelkészek és theologusok prédikáltak. Felsőláncon Lengyel Pál, Alsóláncon Erdélyi Mihály, Restén Gaál István, Buzitán Sedivy László, akik újból hívták a gyülekezetek kicsinyeit és nagyjait a délutáni ünnepélyre, mely délután 3 órakor Alsóláncon kezdődött s melyre nemcsak az említett faluból, hanem más közel fekvőkből is fiatalok és öregek nagy számmal jöttek össze. Ez a nap bizonyossága volt annak, hogy még nem halt ki teljesen az érdeklődés a mi népünkben a „lelki dolgok” iránt, csak ami megvan, ezt ébren kell tartani és fokozni.

A délutáni ünnepély műsora a következő volt: 1.) Gyülekező ének. 75. dics. 2.) Fennálló ének. 29. dics. 4. v. 3.) Nagyének: 109. dics. 4.) Imádkozott Lengyel Pál ref. theologus. 5.) Gyülekezeti ének 186. dics. 6.) Szavalt Eröss Klárka. 7.) Előadást tartott Gaál István s. lelkész. Előadásában megállapítja, hogy egyházunk tagjai általában közönyösek Isten országával szemben. Nem ritka már az az eset sem, hogy kálvinista emberek egyházuk ellen fordultak, megszakítanak azzal minden kapcsolatot. Különösen áll ez az ifjuságra. Ezen pedig változtatni kell. Az ifjuságot nevelni kell. És pedig más képen, mint eddig. Istentől nyert rendeltetésünk, hogy az Ő akaratát, az Ő dicsőségét szolgáljuk, lelkiükben és anyagiukban egyaránt az Ő sáfárai legyünk. Így fog megerősödni az egyház lelkileg és anyagiilag, tehát belsőleg és külsőleg. Az első maga után vonja a másikat. Előadása második s nagyobb részében arról beszélt, hogy kicsoda és milyen az Isten sáfára? Egy képet állított az ifjuság elé, a keresztyén sáfárnak a képét, aki minden Istentől kapott javaival, —legyen az akár lelki, akár anyagi— Isten előtti felelősséggel sáfárkodik és aztán gyümölcsötvetni igyekszik. Ha a kálvinista ifjuság ilyen lesz, megelevenedik a mi egyházi életünk. 8.) szám. Eröss Tibor szóló éneke. 9.) Szavalt Lucskay Borbálától. 10.) Gyülekezeti ének: 89. dics. 11.) 5 iskolás gyerek szavolata. 12.) Peti István felolvasása Tompa Mihályról.

13.) Szavalt Sedivy László ref. theologustól. 14.) Gyülekezeti ének: 185. dics. 15.) Erdélyi Mihály s. lelkész beszélt a Jel. 3. rész 11. verse alapján. János apostol arra kéri az üldözött keresztyéneket, hogy tartsák meg, ami náluk van. É meg nem nevezett „valami” alatt értették abban az időben Istennek azt a kegyelmét, mellyel kiválasztotta magának s „láthatatlan koronával felékesítette” a keresztyéneket. Mi Isten kegyelme s akarata folytán magyar kálvinisták vagyunk. A kálvinista egyház a mi drága kincsünk, „ami nálunk van”. Tartsuk meg minden körülmények között. Ma olyan időket élünk, amikor sok ellensége van az anyaszentegyháznak. Igéretekkel és sokszor fenyegetésekkel akarják rábírni a híveket hitünk és fajunk megtagadására. Különösen az ifjuság van kitéve annak, hogy „lélekkufárok” és „futkározó atyafiak” elvonják és idegen célok szolgálatába állítsák. Vigyázzunk! Tartsuk meg, ami nálunk van! 16.) 109. dics. 4. v. 17.) Imádkozott Sedivy László ref. theologus. 18.) Gyülekezeti záróének: 118. dics. 7. verse.

E napnak a jelentőségteljesebb percei csak ezután, az ünnepély végeztével következtek, amikor csak maga az ifjuság, fiuk és leányok maradtak a templomban. Koncsol János lelkész szólott hozzájuk: Nem hiszem, hogy meg ne rendített volna titeket Gaál István halálán komoly és igaz megállapítása, hogy a mi egyházunk halott. Nagyon szomorú igazság ez. Emlékezzetek csak...! Téli esteiken, amikor vallásos összejöveteleket tartunk, csak öregek jönnek el. Az ifjuság távol marad és ugyanezen idő alatt vagy az utcán, vagy a fonóban vidám nótázás, vagy nevetgélés között. Vagy mondjátok csak meg, hány nap mulik el a nélkül, hogy imádkoznátok!? Valljátok be magatok előtt őszintén, hogy nagyon sok. Es hány család van, ahol ma bibliát olvasnak!? Bizony, por lepte be az öreg bibliákat, vagy már a legtöbb helyen nincs is. E komoly intelem után Koncsol János lelkész kérésére a jelenlévő ifjuság ígéretet tett, hogy minden nap imádkozni fognak és hetenkint legalább egyszer olvasni fognak a bibliából. Végezetül pedig megfogva egymás kezét, fennhangon elmondtuk a Miatyánkot és elénekeltük a mi kálvinista himnuszunkat: Mindig velem Uram, mindig velem.

Az ünnepélyen a persely az építendő losonci theol. internátus javára volt kitéve. Begyűlt 269:55 ök. Ezenkívül ugyanerre a célra adakoztak még: Ragályi Fáni, id. Szaszák Imre, Szaszák Gyula, Hangácsi Mihály és neje, Hangácsi Ilona és Éva iskolás gyerekek, Hedrv Aladárné, Szaszák József 20—20 koronát. Szeke-res Katalin, Hangácsi Józsefné, Eröss Klárka, ifj. Anderkó Imre, id. Hangácsi Józsefné 10-10, özv. Kovács Mihályné pedig 3 koronát. A losonci theol. internátusra begyűlt adományok végösszege tehát 52 korona költség levonásával: 410 korona, 55 fillér.

Leánykonferenciák.

Az Egyetemes Konvent belmissziói bizottsága összeállította az ez évi leánykonferenciák programját és szétküldte az ezekre szóló meghívókat. A rendezőség megkönnyíteni akarván a leánykonferenciák látogatását, ez évben Szlovenszlkó területén három helyre gyűjti össze a református gyülekezetek leánytagjait, leányköreit s a leányok között folyó evangéliumi munka iránt érdeklődő lelkészeket, tanítókat, tanítónőket és gyülekezeti tagokat. A 3 konferencia programja a következő:

I. A református leánykonferencia napi programja **Farkasdon**:

1930. augusztus hó 27-én, szerdán: D. e. 8 órától $\frac{1}{2}$ 9-ig bibliakör. Csoportos bibliatanulmányozás. $\frac{1}{2}$ 9-től 9-ig közös áhitat. A bibliakörökben átvettek összefoglalása. 9 órákor a konferencia megalakulása és megnyitása. $\frac{1}{2}$ 10 órákor előadás. „Református hitünk szépségei”. Tartja: Zsemlye Lajos, hetényi ref. lelkész. 10— $\frac{1}{2}$ 11-ig hozzászólások. 11 órákor előadás. „A házasság”. Előadó: dr. Agyagássy Sándor garamvezekényi ref. lelkész. $\frac{1}{2}$ 12—12-ig hozzászólások. 12 órákor ebéd. D. u. 3 órákor előadás. „Tapasztalatok a leánykörben.” Tartja: Kurucz Lilla. Az előadást hozzászólás követi. 4 órákor előadás. „A nők hitéletének különös vonásai.” Tartja: Becz Aranka. Hozzászólások. 5 órákor. Kirándulás a Vág partjára. 7—8-ig vacsora.

1930 augusztus 28-án, csütörtökön: D. e. 8— $\frac{1}{2}$ 9-ig bibliakör. Csoportos bibliatanulmányozás. $\frac{1}{2}$ 9—9-ig közös áhitat. A bibliakörökben átvettek összefoglalása. 9— $\frac{1}{2}$ 10-ig előadás. „A hétköznapok hőse”. Tartja: Dr. Kenessey Kálmán. $\frac{1}{2}$ 10—10-ig hozzászólások. 10 órákor előadás. „Egy református nagyasszony”. Tartja: Szőke István rozsnyói ref. lelkész. $\frac{3}{4}$ 11—11-ig szünet. 11 órákor előadás. „A farkas és a bárány”. Tartja: Bácsi Gyula beretkei ref. lelkész, a tiszáninneni egyházkerület missziói lelkésze. 12 órákor ebéd. D. u. 3 órákor előadás. „A farkasdi egyház multja és jelene.” Tartja: Pap Kovách Árpád farkasdi ref. lelkész. $\frac{1}{2}$ 4 órákor folytatólagos előadások. „Jézus és a nő.” Tartja: Szabó Krisztina rétei tanítónő. „Mit köszönök a biblíának?” Tartja: Csekes Béláné ref. lelkész. „Mit látok a diakonisszában?” Tartja: Árki Mária. $\frac{1}{2}$ 6 órákor záróünnepély a konferencia és a gyülekezet tagjai részére a templomban.

Odautazásnál legalkalmasabb vonat az, amelyik Farkasdra 26-án d. u. $\frac{1}{2}$ 4 kór érkezik. Visszaufazásnál legcélszerűbb 29-én a déli $\frac{1}{2}$ 12 órás indulás.

II. A református leánykonferencia napi programja **Pelsőcön**:

1930 augusztus hó 30-án, szombaton: D. e. 8— $\frac{1}{2}$ 9-ig bibliakör. Csoportos bibliatanulmányozás. Fél 9—9-ig közös áhitat. A bibliakörök-

ben átvettek összefoglalása. 9 órákor a konferencia megnyitása. Fél 10 órákor előadás. „A református leány lelki világa.” Tartja: Zsemlye Lajos hetényi református lelkész. 10— fél 11-ig hozzászólások. Fél 11 órákor előadás. „A lelki élet fejlődése.” Tartja: Szabó Béla huszti ref. lelkész. 11— fél 12-ig hozzászólások. Fél 12 órákor előadás. „A leánykörök áldásai.” Tartja: Kiss Mária (Rimaszombat). 12 órákor ebéd. D. u. 2 órákor gyülekezés a vasuti állomáson. Fél 3-kor kirándulás a beretkei árvaházba. 3-tól 4-ig az árvaház megtekintése. 4 órákor előadások. „A református nő szeretet munkája az egyházban.” Tartja: Szabó Sándorné (Nagyszöllős). „A háziasszony mint Isten országának munkása”. Tartja: Szabó Béláné (Huszt). „A családanya nehéz órái”. Felolvassa: özv. Pályi Gyuláné. „A házasság.” Előadó: Dr. Agyagássy Sándor. Fél 8 órákor utazás vissza Pelsőczre.

1930 augusztus 31-én, vasárnap: D. e. 9 órákor bibliakör. Csoportos bibliatanulmányozás. 10 órákor istentisztelet. Prédikál: Sörös Béla, losonci lelkész. 11 órákor előadás. „Kiket tartok árváknak”. Tartja: Bácsi Gyula árvaházi igazgató. 12 órákor ebéd. D. u. 2 órákor istentisztelet. Tartja: Szabó Béla huszti lelkész. 3 órákor előadások a konferencia tagjai és a gyülekezet tagjainak részvételével. „A hétköznapok hőse.” Tartja: Dr. Kenessey Kálmán csillagász (Ógyalla). „A nők hitéletének különös vonásai.” Tartja: Becz Aranka. 5 órákor leányköri gyűlés. Ennek végeztével bucsuünnepély. Este a pelsőczyi műkedvelők alkalmi előadásának megtekintése.

1930 szeptember hó 1-én, hétfőn: Reggel 6 és 8 órákor indulás hazafelé. A konferenciáról távozók ezt a napot kirándulásra is fordíthatják. Megtekinthetők Murány vára, vagy esetleg a Rozsnyói-fürdő és Krasznahorka vára.

Jelentkezések a pelsőci református lelkészi hivatalba küldendők. Azoknak, akik szállást és ellátást igényelnek, augusztus hó 15-ig kell jelentkezniök. Azok részére, akik vendéglőben kívánnak megszállani, kedvezményekről gondoskodás történt.

III. A református leánykonferencia napi programja **Szezsiben**:

Szeptember 5-én, pénteken: Este fél 9 órákor a konferencia megnyitása. 9 órákor előadás. „Az élet és a halál kérdése.” Tartja: Dr. Magda Sándor egyházkerületi főjegyző. „A háziasszony mint Isten országának munkása.” Tartja: Szabó Béláné (Huszt).

1930 szeptember 6-án, szombaton: D. e. 8 órákor bibliakör. Csoportos bibliatanulmányozás. Fél 9 órákor közös áhitat. A bibliakörökben átvettek összefoglalása. 9 órákor előadás. „A hétköznapok hőse.” Tartja: Dr. Kenessey Kálmán csillagász (Ógyalla). Fél 10 órákor hozzászólások. 10 órákor. „A leánykörök hivatása”.

Előadó: *Zsemlye Lajos* hetényi ref. lelkész. Fél 11-től 11-ig hozzászólások. 11 órakor „*Az aszszony- és leánykőri munka akadályai*”. Előadó: *Szabó Sándorné* (Nagyszöllős). Fél 12-től 12-ig hozzászólások. 12 órakor ebéd. D. u. Kirándulás. (Szádelői völgy, vagy Jászó, esetleg Stószfürdő). 7 órakor vacsora. 8 órakor előadások. „*A leányélet veszélyei*” Tartja: *Bácsi Gyula* egyházkerületi missziói lelkész. „*A református nőmozgalom szociális faladatai*”. Tartja: *Varga Imre* a kárpátaljai egyházkerület missziói segédlelkésze.

1930 szeptember hó 7-én, vasárnap: D. e. 9 órakor bibliakör. Csoportos bibliatanulmányozás. 10 órakor istentisztelet. Prédikál: *Sörös Béla* losonci lelkész. Úrvacsorát oszt *Lengyel József* e. m. főjegyző. Fél 12 órakor előadás. „*Károlyi Zsuzsanna*.” Előadó: *Szöke István* roznói ref. lelkész. D. u. 3 órakor istentisztelet. Prédikál: *Varga Imre* missziói s. lelkész. Az istentisztelettel kapcsolatban gyülekezeti ünnepély előadásokkal. „*A házasságról*”. Tartja: *Dr. Agyagássy Sándor* garamvezekényi ref. lelkész. „*A nők hitéletének különös vonásai*”. Tartja: *Becz Aranka* (Losonc). „*A külmiszió jelenlegi helyzete*”. Tartja: *Szabó Béla* huszti lelkész, kárpátaljai egyházkerület missziói lelkésze. Este 8 órakor leánykőri megbeszélések és bucsuvétel.

Jelentkezések. A jelentkezés a Református Lelkészi Hivatal Szepsi-Moldava n/B címre küldendő, augusztus hó 15-ig. Szállásról és ellátásról a vendéglátó gyülekezet gondoskodik. A vonatok érkezése, Kassa felől 7 ó. 10, 8 ó. 41, 12 ó. 32, 16 ó. 23, 19 ó. 18. Rozsnyó és Torna felől: 5 ó. 46, 8 ó. 27, 11 ó. 28. 19 ó. 06. A sinautós közlekedésekre nézve figyelembe veendő, hogy a Szepsiből induló és a Kassa vagy Torna felől érkező utasok részére, az esetben, ha 20 személy jelentkezik az utazásra, ennek állomásfőnökségre való bejelentésére külön kocsit adnak. Kívánatos ezt előre tudatni a jelentkezés alkalmával. A visszautazásokra vonatkozó vonatindulások a konferencia utolsó napján közöltetnek.

NE E B E K

— **A komáromi lelkészértekezlet** aug. hó 4-ére hívta össze Csiba Imre, dunamocsi lelkész, az értekezlet elnöke. Parais Árpád, somorjai lelkész bibliamagyarázata után az elnök üdvözölte a megjelenteket s a gyűlés megnyitása után ismertette memorandumát, melyet a kongrua sérelmes elintézésének megvalósítása ügyében dolgozott ki. Ajánlatára a lelkészértekezlet elhatározta, hogy küldöttséget választ, mely a memorandumot sürgősen leterjeszti az országos elnöknek, Pozsonyban. A

küldöttség tagjai lettek: Sós Károly, egyházmegyei főjegyző és Rácz Elemér, e. megyei tanácsbíró. A küldöttség vezetésére az egyházmegye lelkészei Főtiszt. Balogh Elemér püspök urat kérték fel, ki a kérést szívesen teljesíti. Ezután a partikuláris lelkészértekezlet jegyzőkönyveit olvasták fel, minek folytán Parais Árpád két tervezetét, a Központi Pénztár és a presbiteri munka eredményesebbé tevését célzó tervezetét a lelkészértekezlet Boros Kálmán, kamocsai lelkész felszólalására levette napirendről. A *periculum in mora* kitűnő latin közmondást ez alkalommal különös logikával értékelték át... Fekets Sándor, nagymegyeri lelkész indítványára az egyházmegyei lelkészértekezlet az exmittálás jogát az esperesnek követeli és nehézményezi, hogy a losonci theol. igazgatója exmittál, amit a jövőben nem tart megengedhetőnek.

— **Ágoston Sándort**, a jugoszláviai ref. egyház főesperesét a király a Szent-Száva rend második osztályával tüntette ki. Ez a kitüntetés az ottani ref. egyház megbecsülését dokumentálja a kormányzat részéről, amivel mi — sajnos — nem dicsekedhetünk.

— **Lelkészbeiktatások.** Julius 20-án ünnepnapja volt két Budapest környéki gyülekezetnek: Pestujhelynek és Csepelnek, Ezen a napon történt meg mindkét gyülekezet ujonnan megválasztott lelképásztoraik beiktatása. A csepeli gyülekezet Czeglédy Emánuel, a pestujhelyi Törös Sándort iktatta be lelképásztori hivatalába.

— **A magyarországi alsözempléni egyházmegye** dr. Csontos Józsefet világi főjegyzővé választotta meg,

— **Vasady Béla dr.** a sárospataki ref. theológia igazgatója a Kant Gesellschaft német filozófiai társaság által kitűzött nemzetközi valláslelektani pályázaton 1500 márkás díjat nyert. A magyar tudós sikerének mi is őszintén örülünk.

— **Kolozsvárt** folyó évi július 2-án a ref. Theológia disztermében tartották meg az összes kisebbségi felekezeti iskolai tanítók a kongresszusokat, A jelen volt 210 kisebbségi tanító, 754 református, 618 róm. katolikus, 96 zsidó, 52 unitárius és 28 magyar evangélikus, összesen 1538 tanító képviselőben jelent meg, hogy felekezeti iskoláinknak létét, jövőjét és

maguknak anyagi helyzetét megbeszéljék. A kongresszusnak három tárgya volt: 1. A felekezeti iskolai tanítósnak az állami nyugdíj intézetbe való felvétele, 2. Fizetéskiegészítő államségély és végül 3. a felekezeti tanítók együttműködésének kérdése.

— **Az erdélyi és királyhágómelléki** református egyházkerületek kimondották, hogy a református öntudat megerősítésére Isten kegyelméből oly kiváló eredménnyel munkáló „nagyhetek” ezután mindig közösen tartassanak meg a két egyházkerület által és pedig egyik évben az erdélyi, másik évben a királyhágómelléki egyházkerület területén. E határozat alapján a két egyházkerület Marosvásárhelyt szeptember hó 9—14. napjain tartja a VII. református nagyhetet. Szeptember 10-én tanítók napját, 11-én tanárok, 12-én lelkészek, 13-án nőszövetségek napját rendeznek. Az előadók között vannak Makkai Sándor, Sulyok István püspökök, Vásárhelyi János, Csernák Béla egyházkerületi főjegyzők, Tavasz Sándor theologiai igazgató és sokan mások.

— **A földmives ifjuság** lelki gondozására nagy súlyt fektet a magyarországi református egyház. A munka vezetését egy hajduböszörményi földmives ifjúból külföldön kiképzett titkárra, Kovács Péterre bízta. A földmives ifjak ez évben Sárospatakon augusztus 20-tól 25-ig tartják konferenciájukat, amelyen az ottani theologia professzorain kívül meg fog jelenni Dobos Károly országos református ifjusági titkár is. A konferencia tárgyai: A Biblia, mint a földmives ember könyve. A földmives ifjuság problémái. Kuruzslók-Szemfényvesztők. Álpróféták. Nemzeti veszedelem. Az igazi házasság stb.

— **A kolozsvári református theologia** tanári kara kötelezte a theologusokat, hogy nyári szüneljüket részint gyakorlati, részint elméleti munkával töltsék, s így önmagukat képezve, készüljenek a lelkipásztori szolgálatra. A gyakorlati munka szórványok gondozásában, irat-terjesztésben és egyéb gyülekezeti munkában áll, az elméleti munka pedig egy-két kitűzött theologiai munka áttanulmányozása és írásban való ismertetése. Ezenkívül a Szentírás intenzívebb tanulmányozása céljából a kijelölt bibliai kérdések megoldásáról is köteles mindenki beszámolni. A nyári munkaprogram legjobb elvégzői évfolyamonként 500—500 lei jutalom-

ban, a második és harmadik legjobbak 2—2, illetőleg 1—1 könyvjutalomban részesülnek.

— **Mária testi mennybemenetelének** dogmaként leendő kihirdetését kéri a pápától egy papokból és világiakból álló nagy olasz mozgalom, élén 60 püspökkel,

— **Harc a káromkodás körül.** A holland hadügyminiszter szigorú rendeletet adott ki, melyszerint a már régebben elrendelt káromkodási tilalmat megszigorította a hadseregben. Ezzel egyidőben az oroszországi szovjet hatóság engedélyezte hivatalosan is a káromkodást azzal a megokolással, hogy a káromkodó ember nagyobb teljesítményt tud végezni a munka terén, mint a nem káromkodó. Jellemző mindkét állam felfogása.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. Az abaujtonai egyházmegyéhez tartozó Bódivavendégi egyházközség lelkészi állásráa. **Helyi javadalma:** 1. Személypénz kb. 50 ék. 2. 7 kat. hold szántóföld és rét, melynek minden művelési munkáját az egyházközség annak idején végzi. 3. 8 köből buza, 14 köből rozs, 3 köből tengeri és két szekér széna. 4. A lelkész által vásárolt 12 öl tűzfát az egyházközség tagjai a legközelebbi erdőből betuvarozzák. 5. Stóla az eker. Szabályzat szerint. 6. Fizetés kiegészítő államségély, amelynek összegéért az egyházközség nem szavatolhat. 7. 3 szobás jó lakás és melléképületek, 800 négyszögöl házikert. **A lelkész kötelesei:** Ugy az E. T.-ben, mint a jogszokás szerint előírt összes lelkészi teendők végzése s ezek közé tartozik a Magyarországhoz tartozó Hidvégardó egyházközséggel való ősrégi viszony fenntartásával járó szolgálattal is, amelyért Hidvégardó külön adja a vendégi-jövedelembe nem számítható fizetést, amely földből, annak megmunkálásából és terményből áll. A községben állami iskola lévén, a kántori szolgálatot a szükséglet szerint a lelkész kötelese végézni, amelyért — a lelkészi jövedelembe való beszámítás nélkül — külön díjazást kap. Kellően felszerelt pályázatok jelen hirdetés megjelenésétől számított 3 héten belül Slanec-Nagyszalánra az esperesi hivatalhoz adandók be.

Péter Mihály
püspök.

Pályázat. A jabloncai ref. egyház II-ik tanítói állására hirdetett pályázat határideje aug. 17-ike helyett aug. 31-ikére tétetett át.

Ref. presbitérium.

Pályázat a perbeti ref. anyaegyházhoz tartozó udvardi leányegyház előkönyörgő tanítói állására. Javadalma: Két szobás lakás melléképületekkel, kert, 16 pozsonyi-mérő buza, 10. p. mérő árpa, 4 m² kemény tűzifa behordva, felaprózva, 9 magyar hold szántóföld, melynek adóját az egyház fizeti (jelenleg 18. q. buza és 4. és 1/2. q. rozsért bérbe adva, mely bérlet még 2 évig érvényes). Minden 1/4 telek után 1 petrence széna, 1 petrence szalma, 3 liter bab., 3 fej kender. Temető haszonért 15. kč. 4 malomi fuvar. Stóla. (Mindezen javadalom 2640. kor.-ra van értékelve). Törvényes államsegély. Kötelessége: a tanítás és az isteni tisztéletek végzése. Tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak ref. vallású, állampolgársággal bíró okleveles férfi tanítók. Az állás 1930. szept. 1-én elfoglalandó. Pályázatok: Református lelkesízi hivatal Perbete (okres Stara Dalá) címre küldendők 1930. augusztus 23-ig *Presbitérium.*

Pályázat. A kistráskai reform. orgonista kántor-tanítói állásra. Javadalom: Két szoba, konyha, kamara és az összes melléképületekből álló új lakás. 7 kat. 1564 □-öl szántóföld, 4 kat. 1545 □-öl rét. 37/10 köböl buza, 37/10 köb rozs. 4 drb. legeltetési jog. 8 igásnap, 14 szekér fa behozataláért 42 kč., 20 kor lapézn. 1 kat. 75 □ szántót a hegyiek bedolgoznak, 3 kat. 675 □ rétet lekaszálnak, termését (anya) behordják; temetőhaszon. Stóla. A tanítói javadalom értékelve van 1133.50 fillérre. Államsegély: mely kérvényezve lesz az ig. díjjal együtt, de amelyért az egyház nem felel. Kötelesség: VIII el. osztály tanítása. Orgonista-kántori teendők ellátása, vasárnaponként felváltva, délelőtt katetrai szolgálat Kistráskán és Hegyiben (1 km) és ugyanitt hétfőn reggel ist. tiszt. végzése. Énekkar vezetése. Egyház-társadalmi munkákban segédkezés s lelkésznek akadályoztatása esetén helyettesítése. Pályázhatnak nostrifikációs vizsgával és állampolgársággal bíró, kizárólag reform. vallású okleveles tanítók. Pályázati határidő 1930 aug. 23. Kérvények Ref. lelk. hiv. Maleraskovce. p. Malčice. ž-XX küldendők. *Presbitérium.*

Pályázat. A szőlőskei ref. egyház megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: Egy kat. hold szántóföld, 15 köböl vegyes termény, két szekér galyfa, két darab marhára legeltetési jog, két szobás lakás, kerttel, stóladíjak, törvényes államsegély, a melyet az egyház nem garantál. A helyi javadalom 1528 kč-ra van értékelve. Kötelessége: Hét osztályu osztallan iskola vezetése, leányegyházakban minden vasárnap délelőtt, hétköznapokon egyszer istentisztelet végzése, anyaegyházban kántori teendők teljesítése, szükség esetén lelkész helyettesítése. Istentisztelet és tanítás nyelve: magyar. A 104/1926 sz. törvény alapján felszerelt kérvények 1930 szept. 10-ig ref.

lelkészi hivatalhoz küldendők: Seleska, u. p. Streda nad Bodrokom, okres: Král-Chlumec. Az állás 1930 szept. 20-ig elfoglalandó. Nőtanítók is pályázhatnak; ez esetben a díjazás megcsonkítása nélkül a kántori és istentiszteleti teendők végzése elmarad.

Pályázat a diósförgepatonyi, nyugdíjazás folytán megüresedett tanítói állásra. Helyi javadalom: lakás, 1250 kgr. buza, 600 kgr. árpa, 350 kgr. tengeri és 268 čk; 3780 čk-ra felértékelve az állami hatóságtól. Állás azonnal elfoglalható. Pályázati határidő 1930. aug. 31. Ref. Lelkesízi Hivatal Diósförgepatony.

Presbitérium.

Pályázat. A nagymgyeri (okres. Komárno) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet 4 tanerős ref. népiskolájánál lemondás folytán megüresedett 3-ik férfi tanítói állásra. Javadalom: 1200 kč fizetés, 360 kč. laktér és 20 kč. kertpótlék. Államsegély átruházása kérelmezve lesz. Pályázati határidő: 1930. aug. 30. Választás 1930. aug. 24-én Tanítás nyelve magyar. Kötelessége: a kijelölt évfolyamok tanítása. Egyháztársadalmi munkában segédkezés, akadályoztatás esetén lelkésznek és org. kántortanítónak helyettesítése. Képesített és orgonálni is tudó férfi tanítók a bratislavai Isk. Referátus 86400/I-1929. sz. rendelete szerint felszerelt kérvényeiket a nagymgyeri ref. lelkesízi hivatalnál adják be. Az állás 1930 szeptember 1-én elfoglalandó.

Pályázat a negyedi ref. egyházközség magyartannyelvű hat tanerős iskolájának lemondás folytán megüresedett II. tanítói állására. Javadalom: 800 kč. készpénz, előleges havi, vagy negyedévi részletekben; egy öl lány tűzifa, egy butorozott szoba, törvényes államsegély. Kötelesség: a presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, segédkezés az egyháztársadalmi munkákban, kartársainak szükség esetén való helyettesítése (az orgonista kántori teendőkben is). Minősített férfitanítók 1930 szept. 15 napjáig küldjék kellően felszerelt kérvényeiket a ref. lelkesízi hivatalhoz Neded okres Šafa.

Pályázat. A negyedi ref. egyházközség pályázatot hirdet a magyar tannyelvű hat tanerős iskolájánál lemondás folytán megüresedett III. tanítói állásra. Javadalom: 800 kč. készpénz, előleges havi, vagy negyedévi részletekben; 1 (egy) öl lány tűzifa, egy butorozott szoba, törvényszerű államsegély. Kötelesség: a presbitérium által kijelölt osztályok tanítása — női közmunkára is, segédkezés az egyháztársadalmi munkákban, kartársainak szükség esetén való helyettesítése. Minősített tanítónők kellően felszerelt kérvényüket 1930 szeptember 15-ig küldjék a ref. lelkesízi hivatalhoz Neded okres Šafa. *Presbitérium.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbíterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

"Kis Tükör" szerkesztősége

Jókai u. 18.

886

Miskolczy Lajos úri és papí szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

**HALTENBERGER
 KASSA.**

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyők stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykanos.

Používáné novin. známeke povoleno ředitelstvim pošty. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925-

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felké-
Kapušanycimre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicsari
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egyházunk jövőjének anyagi biztosítása.

Aki egyházunk jövőjének kérdésével, annak anyagi biztosítékait tekintve komolyan foglalkozik, egy pillanatra sem ringathatja magát rózsás illúziókban. Az állam és egyház szétválasztásának kérdése s ezzel kapcsolatban a teljes magunkra hagyatottság, mint fenyegető felleg lebeg a fejünk felett és mindannyian meg vagyunk arról győződve, hogy ezzel a nagy kérdéssel rövidesen szembe kell állanunk, meg kell vele küzdenünk, megoldást kell találnunk rá és — ha meg van bennünk az életképesség — tudunk kell módot és alkalmat találni arra is, hogy az elhatározó pillanatban ne fegyvertelen készültségben találjunk. Ez a gondolat adta Parais Arpád lelkésztestvérünk kezébe a tollat, hivatalos lapunk olvasói előtt már ismeretes Tervezetének megkészítéséhez és ez az indok vezette Csabay Pál tisztársunkat is akkor, amidőn a Tervezetre irt kritikáját lapunk hasábjain leköszölte.

De a Tervezetben foglalt, életbevágóan fontos nagy kérdés épen jelentőségénél fogva nem intézhető el ilyen szűk keretek között, amilyenre lapunk hasábjain tér nyílik. És ha helyesnek és szükségesnek látjuk is, hogy annak esetleges hiányai és gyengeségei itt, e rendelkezésünkre álló nyilvánosság előtt megtárgyaltsanak és lehetőleg alaposan tisztáztassanak, a magam részéről mindenesetre feltétlenül szükségesnek tartom Csabay Pál azon gondolatának *mielőbbi* megvalósítását, hogy a Tervezet és az arra tett, vagy ezután megteendő észrevételek „a lelkészértekezleten kezdve az összes egyházi fórumok rostáján keresztül menjenek.”

Épen azért ez alkalommal nem a Tervezetről akarok kritikát írni, hanem csak rámutatok annak arra, a szerintem leglényegesebb nagy

fogyatkozására, hogy elgondolásában mindent egyszerre akar megvalósítani, pedig a tervezett megoldás épen nagy jelentőségénél fogva bizonyos megalapozást, gondos előkészítést, türelmet és mindenesetre hosszabb időt kívánó, aprólékos előmunkálatokat igényel. Ebből a szempontból az egész elgondolásnak legnagyobb gyengesége abban rejlik, hogy egy ismeretlen, sőt mondhatnám irreális tényezőt foglal magában, amivel mint teljes értékű reális valósággal dolgozik, mondhatnám, amin az egész Tervezet épülete, mint fundamentumon áll s ez az általa ugynevezett Központi Pénztár, melynek feladata fedezni minden szükségletet, elkezdve a káplánok ruházatától egész a konventi elnök reprezentációs költségeiig.

Hát én a magam részéről nem tudok elképzelni olyan időpontot, melyben a Tervezetben megnevezett tényezők felhasználásával ilyen pénztár létesíthető volna; nem tudom elképzelni annak lehetőségét, hogy ez a pénztár az átmenet kikerülhetetlen tohuvabohujában csak megközelítőleg is képes legyen kötelezettségeinek, bármennyire mérsékelt igényeknek megfelelően is eleget tenni.

Pedig ezen fordul meg minden és nem az adózás önkéntes, vagy a teljesítő képesség arányában kötelezett jellegén, ami elvégre is már csak a végső kivitelnek meglehetősen részlet kérdése. Először ezt a központi pénztárt kell megteremteni, megalapozni és csak azután lehet életre hívni azokat az intézményeket, melyek belőle, mint forrásból nyerik majd a tápláltságukat. Magának a központi pénztárnak létesítése tehát az első feladat, vagyis olyan egyházi Közalapról kell legelső sorban gondoskodnunk, mely már maga is tőkeerős intéz-

mény lesz abban az időpontban, mikor a Tervezet szerinti forrásokból eredő jövedelmekkel megnövelve megkezdheti a közegyház anyagi szükségseinek fedezésére vonatkozó kötelezettségeinek teljesítését.

Anélkül, hogy lekicsinyelni akarnám azokat a kétségen kívül nagy erkölcsi és egyéb erőforrásokat, melyek évszázadokon át sokszor olyan csudálatosan nagy erővel működtek egyházunk sorsának biztosítása terén, — értem ezalatt az önkéntes áldozatkészség és lelkes felbuzdulások szülte, épen nem lekicsinyelhető eredményeket, — engedjék meg nekem, hogy ez alkalommal, — midőn egyházunk fennmaradásának anyagi biztosítékairól kívánok szólni, — ezeket teljesen mellőzzem s helyettük egy, e cél megvalósítása érdekében szigoruan véve egyedül reális tényezővel vessek számot.

Ilyen értelemben pedig a létesítendő Közalap felállításának reális fundamentuma a mai viszonyok között nem lehet egyéb, mint a törvényes egyházi főhatóságaink által elrendelt s lelkiismeretesen begyűjtött és kezelt — indirekt közadó.

Ideálisan demokratikus egyházalkotmányunk értelmében minden jog és minden kötelezettség forrása és tárgya a nép. Egyházunk anyagi jövőjének reális biztosítékát is csak itt kereshetjük tehát. Az egyház jövőjének biztosítására szolgáló Közalap megteremtését — közvetett adózás útján — a következő módon gondolom el:

Köztudomásu dolog, hogy egyetemes egyházunk öt évvel ezelőtt egy 10 évre érvényes szerződést kötött a Főnix biztosító társasággal, mely szerződés értelmében a társaság Református Biztosító Iroda címén külön osztályt létesített, melynek ügykörébe tartozik első sorban egyházi épületeinknek, másodsorban lelkészeink és tanítóink kötelezett közreműködése révén az egyházunk tagjainak tulajdonát képező épületeknek tűzkár elleni biztosítása és az általuk szerzett életbiztosítások. E szerződés értelmében — eredeti elgondolás szerint — körülbelől évi 300.000 korona összegű jutalék illette volna meg egyházunkat, mint a biztosító iroda működése következtében a társaság által szerzett jövedelemnek minket megillető részesedése.

Ez az elgondolás azonban nem váltott valóra; ma már megállapíthatjuk, hogy a R. B. I.-hoz fűzött reményeink nem teljesültek. Hogy miért, annak okát ne keressük e helyen. Mindenesetre tény az, hogy az eredeti elképzelés szerinti százazrek helyett a valóságban csupán évi 6—8000 korona összegre rug a társaság által egyházunknak nyújtott részesedés s ennek az összegnek is nagy részét a bizottságok költségei emésztik fel. És ez szerintem egészen természetes. A biztosító társaságok első sorban a saját, nagyon is reális céljaik megvalósítására alakulnak. E reális célokkal a mi, hasonlitha-

tatlanul sokkal ideálisabb, mert kizárólagosan csak erkölcsi érvekre támaszkodó céljainkat összekapcsolni — hybridum. Én a R. B. I. működésének életképtelenségét és minden, az Iroda érdekében kifejtett fáradozásainknak eredménytelenségét elsősorban abban találok megmagyarázva, hogy képtelenség meggyőződéssel propagálnunk valláserkölcsei szempontból olyan intézményt, mely célját tekintve olyan messze áll minden idealizmustól, mint Makó—Jeruzsálemtől.

Ezzel szemben igenis életképesnek és egyházunk anyagi jövőjének megalapozásához első lépcsőül szolgálható, önmagunk iránti köteletségnek tartom biztosítási ügyünknek olyan átszervezését, melynek értelmében egyetemes egyházunk maga vállalja el egyházközsegeinkkel szemben az anyagi felelősséget a biztosítások tárgyát képező egyházi középületekért. Ez a felelősség emberi számítás szerint ugy is a lehető legminimálisabb, mert nem szorul bővebb magyarázatra az a tény, hogy az egyházi épületeknek bosszúból való felgyújtása egyenesen kizártnak tekinthető.

És ha az egyházi épületek tűzkár elleni biztosítása egyházi hatóságaink útján, önmagunk felelőssége mellett történik meg, amire példát nyújt nekünk a hatalmas római katolikus egyház, ahol ez már régen így van, nem csak azokat a súlyos tizezreket takaríthatnánk meg csaknem teljes egészében, melyekkel mostan évenként a biztosító intézetek felvirágoztatásához járulunk hozzá, de ezen a címen, a *biztosítási járulékok megfelelő felemelése útján, mint indirekt adóval* megalapozhatnánk és életre hívhatnánk a fentiekben tárgyalt Közalapot is, mert az így megnövelt tűzbiztosítási járulékokból évről-évre — az elenyészően csekély tűzkármegtérítésekre fordított összeg levonása után — fennmaradó részletek tökécsítve olyan rohamosan növekedő tőkét alkotnának, amelyre rövid pár év múlva már nagy megnyugvással tekinthetnénk.

Másik jövedelem forrás gyanánt az államfordulat óta tőkét tekintve reánk nézve elveszett Országos Közalapnak általunk még mindig szedett járulékaire mutatok reá, melyeknek megfelelő felemelése útján ugyancsak a gyülekezetek közteherviselése segítené elérni ez új Közalap mielőbbi megerősödését.

Ezekből kellene szerintem megteremteni, növelni és megerősíteni azt az, egyházunk anyagi jövőjének biztosítását szolgáló, új egyházi Közalapot, mely majd a Parais javaslatá szerinti Központi Pénztárrá fejlesztve, arra lenne hivatva, hogy mikor már végleg beborul feletünk az ég, egyházi forrásból eredő jövedelmünk további és teljes összpontosítása után, átvállalja és teljesíteni tudja összes egyházi közterheink fedezését.

Püspöki egyházlátogatás a szlovenszkői tiszáninneri református egyházkerületben.

Közli: *Dusza János* esperes.

Püspöki látogatásról odaát is, itt is olvasgatunk szórványosan, de rendszeres püspöki látogatás, a mi régi egyházkerületünkben több mint 200 esztendővel ezelőlt történt.

Ami mostani egyházkerületünk általános tisztelet- és szeretetnek örvendő agilis püspöke: *Péter Mihály* ur Öméltósága, teljes tudatával birván az egyházlátogatásnak a gyülekezetekre való áldásos hatásáról, már püspöki széktoglalójában a közel jövőben megvalósítandó cél gyanánt tűzte ki egyházkerülete gyülekezeteinek a meglátogatását.

Es bár kormányzói teendői teljes mértékben lekötik minden idejét, ennek dacára is hozzá kezdett szándéka megvalósításához előbb, mintsen várható volt.

Elnöktársa, ami lángbuzgalmu világi papunk: *Tornallyay Zoltán* ur Öméltóságával együtt elindultak az apostolok útján, hogy lássanak, halljanak, tanácsoljanak, dicsérjenek és ha kell, feddődjenek...

Közvetlen közelükben kezdték a szent célu munkát: a gömöri ref. egyházmegyében.

Kisérők voltak: Barna Béla e. m. gondnok, Dusza János esperes és Papp József püspöki titkár.

Az esperes állandóan ott volt a főpásztor mellett akkor is, amikor a kíséret tagjai közül egyik-másik akadályozva volt a megjelenésben.

Május 11-én. egy szép virágos tavaszi vasárnap reggelén indult ki először az autó a rimaszombati püspöki palota udvaráról az egyházlátogatósággal és vitte azt gyors iramban a kies Balog-völgy ölé, buza kalászos mezők, virágos rétekekkel szegélyezett pompás uton, a mely Balogon ért véget.

Balog! nevezetes hely, már a honfoglalás idejében fennállott. 1347-ben Balog (Balog) vár tartozéka. Legrégibb birtokosa a Balogh nemzetség. Ezt követték a Széchiek. 1459-ben Mátyás király Komjáthy Ulrikot helyezi a vár és uradalom birtokába. 1560-ban a törökök a balogi erdőben fogták el Bebek Györgyöt. 1625-ben Széchi György orgyilkosság áldozata lett és a várat, a hozzátartozó uradalommal együtt özvegye, Homonnai Drugeth Mária kapja. Ennek leánya a hires Széchi Mária, kinek kezével a vár és uradalma Wesselényi Ferencz birtokába kerül. 1691-ben a Koháry-ak lesznek a birtok urai. A legújabb időben az államfordulatig Coburg herceg uralta a várat és tartozékait (Magyarország monografiája).

A lakosság külső viselete mutatja, hogy Balog népe egy ősrégi hatalmas törzsnek a ma-

radványa, amely ősi különleges viseletét, szokásait a legújabb időkig megtartotta. Balog népe a reformáció kezdetén egy emberként állott a reformáció zászlaja alá s ma is szintiszta magyar és református.

Szándékosan irtam le — talán terjedelmesen is — Balog őskori történetét annak leszögezése céljából, hogy ott, mint a többi gömöri ref. egyházakban mindenütt mint p. o. Serkén, „a Serkei Lorántfyak ősi fészkeben“... s a poraikban is áldott emlékü Wayak nyugvó helyén mindenütt az ősmagyarok emlékeivel megszentelt földön járt a generalis vizitáció és ezek a gömöri magyar községek lakói, a kiknek elődeit, ezer esztendővel ezelőtt: *Zoárd* és *Kadossa* vezérek telepítették le, a százbércü kies Gömörben, ezek a reformáció kezdete óta mai napig szintiszta magyarok és kálvinisták.

Sajnos, hogy sok derék, termőföldben gazdag magyar ref. község katolizált az ellenreformáció idején, mint: Abafala, Csoltó, Dobóczya, Deresk, Füge, Gesztete, Gömör-Panyit, Harkács, Kerepecz, Licze, Lökösháza, Meleghegy, Méhi, Osgyán, Perjése, Sankfala, Sajógömör, Velkenye (18). Ilyenek még a határon túl: Bánréve, Málé, Püspöki(3). Figyelmeztetés ez: legyetek éberek, vigyázók...

A meglátogatott községek és egyházak mindenikéről nagyon érdekes és értékes történeti adatok lettek a gyülekezetek előtt feltárva és ezek szemmeláthatólag jótékonyan, erősítőleg és lelkesítőleg hatottak a hivekre...

A vizitáció minden egyházban, mindenre kiterjedő részletességgel ment végbe és azok lefolyása feljegyeztetett.

Hivatalos lapunk tere nem engedi meg azok egészbeni közrebocsátását, annak megörökítése egy kiadandó évkönyv lapjaira kívánkozik. Ezeknek a soroknak célja az egyes egyházakban és azok iskoláiban tapasztalt és azok kül és beléletét érintő és általános érdekű észleleteket és megállapításokat röviden — az utókor számára — megörökíteni...

A vizitáció körutjában úgy az anyaegyházakat, mint a filiákat — kivétel nélkül — meglátogatta. A püspöki székhely, Rimaszombaton kívül, az alábbi egyházak részestültek eddig püspöki látogatásban: Mezötelkes, Bakti, Paskaháza, Balog, Uzapanyit, B. Tamási, Bátka, Rakottyás, Zsip, Dulháza, B. Újfalú, Nemesradnót, Balogiványi, Czakó, Zadorháza, Bereke, Jánosi, Pálfala, Feled, Gortvakisfalud, Szutor, Bellény, Serke, Rimasimonyi, Darnya, Harmacz, Nemesmartonfala, Hanva, Csiz, Sajólénártfala, Runya, Felsővály, Mihályfala, Kálósa, G. Szkáros, Felfalu, Kisvisnyó, Alsófalú, Felsőrás, Kövecses, Recske, Szentkirály (43).

A még hátralevő 33 egyház meglátogatását Főt. Püspök ur lehetőleg az ősz folyamán helyezte kilátásba.

Minden egyes gyülekezet, ahol megjelent a generalis vizitáció, leirhatlan melegséggel, fé-

nyesnél-fényesebb bandériummal, diadalkapuvál, virágessóval, a község birája, a presbitérium élén a kurátorok, lelkész, tanító, leánykör, iskolás gyermekek szívet-lelket megindító üdvözlésével fogadta főpásztorát és kíséretét...

A látogatás napja ünnepnap volt minden egyházban. Mindenki ünneplőbe öltözött valásfelekezeti különbség nélkül s úgy vonult be az Ur házába: hálát adni a Gondviselőnek, kitől minden jó adományok jönnek...

Minden templomban, a legtöbbször naponkint kettő, sőt három helyen is Főt. Püspök úr maga végezte az istentiszteletet, meggazdagítva a lelkeket: hittel, szeretettel és reménységgel, megalgítva az Evangélium eledelével, italával...

Nyilván tapasztaltuk, hogy az Ur a maga hatalmas erejét mennyire megdicsőítette az ő hü szolgájának, ami főpásztorunknak gyengeségében.

Istentisztelet végeztével minden helyen közgyűlés tartatott a templomban, az egész gyülekezet jelenlétében.

A vizitáció céljának a Főt. Püspök úr által történt megjelölése s a közgyűlés megnyitása után, Dusza János esperes megköszönvén a meleg fogadtatást, amelyben a Egyház és község az egyházlátogatóságot részesítette: úgy a maga, mint az egyházmegye és a gyülekezet nevében, hódolatteljes szavakkal üdvözölte az Elnökséget. Azután megismertette úgy a községnek, mint az Egyháznak — amelyek tulajdonképpen egyet képeznek — dióhéjba foglalt történetét.

Ezt követte, a hívek éber és mindvégig kitartó figyelme kíséretében, a gonddal összeállított s az egyház és iskola kül-és beléletét felölelő kérdések feltétele, vagyis a tulajdonképeni vizsgálat, minden személyes tekintetek háttérbeszorításával s a vizsgálat eredményeként leszűrődött tanulságos megállapítások leplezetlen feltárásával.

Ezek után igen élénk érdeklődést váltott ki a teljes számban jelen volt iskolás növendékeknek az Urasztala körül történt kiállítás; azoknak a vallástanból s más tárgyakból lett kikérdezése, köteleességteljesítésre, továbbá fajnuk és vallásunkhoz való ragaszkodásra buzdítása, öntudatra ébresztése...

Amikor mindezek ekként a templomban megtörténtek, Püspök úr Oméltósága, a lelkesi hivatalokat illetve az ügykezelést megvizsgálta s az Egyház értékeit, parochialis könyv-és levéltárait, anya-, jegyzőkönyveit s épületeit megvizsgálta s az észrevételeket jegyzőkönyvbe vétette.

A vizitáció főbb észrevételei, megállapításai ezek voltak:

A gyülekezetek valláserkölcsi állapota általában kielégítő, több helyen dicséretet érdemlő, néhány helyen kitünő. Egy egyházban a fele-

kezetnélküliség, másokban a békétlenség kísértett, de a vizitáció megérkezésére minden ellentét elsimult, a felekezetnélküliek visszatértek, e sorok írásakor pedig már építik a romokat...

Enekkar—pár hely kivételével—mindenütt virágzik s azok elismerést érdemlő szereplésükkel nagyban hozzájárultak a gen. vizitáció ünnepélyességének emeléséhez.

A presbitériumok élén a lelkészek és tanítókkal: az Egyház és Iskolák kormányzásában, építésében bölcsességet, serénységet tanúsítanak, az egyházak javai felett hiven őrködnek. Az ingatlanok mindenütt az Egyház nevében állanak.

Lelkeszi- és tanítókar hivatásának magaslatán áll. nemcsak a szorosabb értelemben vett köteleességeiket teljesítik, hanem a *belmissziói* munkásság terén is általában elismerésre méltó, — néhány helyen pedig fényes eredményt mutatnak fel, hü segítő társaik ebben a munkában feleségeik.

Már nincs gyülekezet, ahol a vallásos összejövetelek rendszeresen bevezetve nem lennének. Nagy érdeme van ebben Bácsy Gyula e. ker. missziói lelkészünk körismert buzgóságának.

Alig van egy-két hely, ahol valamegy *belmissziói* intézményt, mint: ifjusági- vagy Kálvin-leánykört, vasárnapi iskolát ne lehetne találni. Tanítóink egyháziasság szempontjából a legszigorubb kritikát is kiállják...

De ám vannak árnypontok is, amelyeken a vizitáció szeme megakadt.

Elsősorban és mindenekfelett a legveszedelmesebb jelenség az elhatalmasodott „*egyke*” rendszer pusztítása. Fajirtó munkája egyenesen kétségbeejtő. Van olyan község ahol ez a káros betegség 40 év alatt a lakosok számát 800-ról 400-ra sorvasztotta. Minden elnemzetlenítési törekvést tulszárnyal ez a sötét bűn. Van község, amelyikben 4—5, sőt 2—3 az évi születések száma, vagy egyáltalában nincs születés...

A baj szülő oka egyfelől a testi kényelem biztosítása, másfelől a birvágó, tehát a legmagasabb fokú önzés. Az ördög-sugalta okoskodás ez: legyen csak „*egy*” gyermek és sok föld jusson neki... Holott csalhatatlan bizonyossággal eljön az idő és már eljött eddig is sokakra nézve, amikor nem lesz, aki a földet, a magasan épített házat örökölje. Amott tul a határon, a *nagyrévi* mérgezési esetek, amelyek pedig olyan megdöbbenést okoztak: eltörpülnek az „*egyke*” okozta rettenetes emberpusztítás mellett.

A jelen körülmények között csak a lélekrehatás, a jórabírás, a bűn súlyos következményeiről való meggyőzés lehet az egyetlen eszköz, amit a baj leveztetésére nekünk módunkban van alkalmazni...

Ha más egyébért nem, ezért az egyért is:

üdvös volt a generális vizitáció megtartása, amelynek folyamán Föt. püspök ur megrázó erővel mutatott rá az „egyke” rettenetes voltára s világos, meggyőző szavaival rávilágított a sötét lelkek borzalmas munkájára: ez — ugymond — a Szentlélek ellen való bűn, amely ellen sem földön, sem Egben nincs bocsánat.

Főtiszteletű Püspök ur felelősség mellett elrendelte a hétköznapi reggeli s bűnbánati hetekben úgy a reggeli, mint az esteli istentiszteletek megtartását.

Nagy veszély fenyegeti iskoláinkat, tanügyünket, a szintizsta magyar községekben, az állami iskolák felállítása által.

Eddig szlovák állami iskolát szervezett a kultusz kormány az alábbi helyeken: Balog, Jánosi, Belény, Bakti, Harmacz, Rimaszécs, Szkáros. Rimaszombatban pedig egyáltalában nincs ref. elemi iskola... Mindmegannyi torpedók ami iskoláink, ami legfőbb erősségeink ellen!

Nem talált a vizitáció egyetlen egyházra sem, amelyik nem panaszkodott volna az államkormány azon érthetetlen s idegenek előtt szinte nihetetlennek látszó eljárása miatt, hogy az egyházakat, iskolákat s azok funkcionáriusait megillető, törvényben és a békeszerződésben is biztosított államsegélyeket ok nélkül, részben vagy egészben visszatartja, sőt itt-ott be is szünteti.

A hadikölcsön kötvények beváltása a legtöbb helyen elutasított azzal, hogy az Egyház vagyona a Kč. 25.000-t meghaladja. Holott ez az indokolás ellenkezik a vonatkozó törvényes rendelettel. Egy-két eset kivételével a bevont kötvények beváltatlanul hevernek, pedig a beváltásnak már 1924. szept. 1-én meg kellett volna történnie.

Hasonló az eset a *kongrua* kérdésben is. A törvény 1926. január 1-sőtől rendeli a kongrua folyósítását s az új felszámításnak már a folyó évben kellene megtörténni s még ma is csak szórványosan hallunk egy-két kiutalásról s azok ellen is csak panasz hangzik mindenfelől. A lelkeszcshaládok, a nagykabát nélküli káplánok nyomorusága leirhatatlan...

Panaszolták és méltán az 1919/20. évi államsegélyek elmaradását; az adócsökkentési segély, az isk. dologi tandijkárpótlás megcsontítását. A gömöri ref. egyházmegye károsodása egy millió koronát meghalad és hány millióra rug az egyetemes egyház vesztesége?

Püspök ur Oméltósága utasította az esperesi hivatalt, hogy számszerűleg, pontosan állapítsa meg, az egész egyházmegye területén szenvedett veszteségek összegét, amely alapját fogja képezni annak az akciónak, amelynek feladata lesz aini károsodásunkat orvosolni.

Sokat, nagyon sokat lehetne még közölnünk a vizitáció utjáról, munkájáról, azokról az utasításokról, amelyekkel ellátta Föt. Püspök

ur a gyülekezeteket, hogy azokban mindenek ékesen és szép renddel folyjanak; hogy többek között a családi székek miatti perpatvarkodást kerüljék; a templomi székekben a rendszertelen elhelyezkedést szüntessék meg; a templomokból a koszorukat távolítsák el; a temetőket kegyelettel gondozzák; temetések alkalmával a fungensek a kapu bejáratánál helyezkedjenek el és nem az ellenkező oldalon stb. stb., de ezek inkább helyi természetű jelenségek lévén, ezeknél tovább nem időzünk...

A gyülekezetek örömmel fogadták főpásztorukat és kíséretét s hálával megteljesedett szívvel, áldás kívánással bocsátották el további utján.

Problémáink.

Indítvány a komáromi ref. egyházmegye 1930 aug. 26-án tartandó közgyűlésére. Határozza el a közgyűlés, hogy az egyházmegye területi és közigazgatási szervezetét két külön egyházmegyévé alakítja oly beosztással, hogy az egyiknek területét a „Csallóközi”, a másikat pedig a *Mátyusföldi és Vágvidéki* gyülekezetek alkossák eddigi társ, leány és fiókegyházaikkal, szórványaikkal. A kettéosztás és különalakulás tárgyában hozandó határozat megerősítés végett az egyházkerülethez terjesztessék. Az új beosztással kapcsolatos ügyek és kérdések megoldásának módozataira nézve azonnal bizottság küldessék ki, hogy még a gyűlés folyamán tegye meg erre nézve javaslatát. A kettéosztás teljes keresztülviteléig netalán megüresedő tisztségek vagy csak ideiglenesen, vagy egyáltalán ne töltsenek be, a törvényszerinti helyettesre bízván az illető tisztség ügykörének ellátása.

Indokolás. Az államterületen lévő ref. egyetemes egyház legnagyobb kiterjedésű és legnépesebb ezen egyházmegyéjének kettéosztását földrajzi, közlekedési, intenzivebb, célszerűbb, könnyebb és eredményesebb kormányzati tekintetek és szempontok teszik kívánatossá, s mire nézve a történelmi támpontot ezen egyházvidéket illetően a reformáció első szervezkedésének, kormányzati beosztásának idejéből és módjából szintén megtaláljuk.

I. Ami a földrajzi és közlekedési helyzetet és körülményeket illeti: elég rámutatnunk az egyházmegye abnormisan nagy kiterjedésére, amelynek törzsen Pozsonytól Dunaszerdahely, Nagymegyér, Komárom, Érsekújváron keresztül Nyitraig húzódó átmérője 163 kilométer hosszúságu, szélességben helyenként 30—50—70 kilométer között váltakozik. Ezen számadatokból következtetni lehet a közlekedés komplikált, nehéz voltára is, ezzel kapcsolatban különösen arra, ha az esperesi székhely nem a központon, nagyobb távolságról, nehezebben megközelíthető helyen van, a hanem az espe-

resnek, avagy hozzá ügykereső feleknek kiszálása több idővesztés, költség és fáradsággal jár. A többi egyházmegyékhez való viszonylatban hasonlíthatatlanul kedvezőtlenebbek az itteni viszonyok. A jelen abnormis alakulatban 9 polgári közigazgatási járás, 8 tanfelügyelőség, 10 járásbiróság, 3 törvényszék hatóságai, hivatalaival van, vagy lehet érintkezése kölcsönös megkeresések esetén és gyakori levélváltása, kanonika vizitációs látogatása 48 egyházban az esperesnek. Elég széleskörű autonómiánkból kifolyólag a folyton szaporodó ügyes-bajos dolgok, a változott viszonyokkal járó, nehezebbnél-nehezebb esetekre tekintettel:

II Az egyházmegye kettéosztását a természeti nehézségeken s fennforgó körülményeken kívül, illetve ezekből kifolyólag kívánatosá teszi, hogy az esperes szellemi és fizikai ereje, munkaképessége, ideje tul ne terheltesse, miután abból saját egyházközségének s közelebbi hiveinek lelki igényei, netalán családjának, hozzátartozóinak érdekei is megkövetelik az illő osztályrészt.

A Krisztus gyönyörűsége, de betűszerinti értelemben manapság — a sokképen megváltozott idők és körülmények között — bizony nem könnyű igájának viselése a legkiválóbb képesség, rátermétség, szolgálatkészség, munkabírási, odaadó, önfeláldozó erő kifejtés mellett is a munkatér aránytalan nagyságát tekintve egyházmegyénket illetően cáfolhatatlanul a munka megosztást követelik az „Egymásnak terhét hordozzátok” szintén evangéliumi parancsa szerint.

III. Végül az egyházkerületet illetően bizonyos preztizs tekintetek is azt kívánják, hogy ne két egyházmegye alkossa, hanem legalább is három, annyival is inkább, mert a két jelenlegi alkotó rész semmiképpen nem arányos terület, népesség, gyülekezeti létszám tekintetében, egyik a másikat sokszor lokál-patriotizmusból majorizálja s ha nem nyíltan is, de riválisai egymásnak, közigazgatási és bírósági felelősségi ügyek elintézésénél nem vehet részt a törvény értelmében az a faktor, mely az I. fokon eljár, döntött vagy ítélkezett abban, míg három egyházmegye létében az ilyen esetek jobban eliminálódnak.

A reformáció egyházkormányzati első szerveződése beosztása idejében, ez az egyházi tudvalevően három egyházmegyét alkotott: a somorjait, komáromit és komjátit. Ha most már eltekintünk az ellenreformáció alatt elpusztult s a Trianon folytán elszakított azon gyülekezetektől, a melyek az említett három egyházmegyét alkották a jelenlegi komáromi egyházmegye helyén: történelmileg is indokoltnak látszik, hogy a megmaradt 48 egyházközség az indítványozott módon két, 24—24 gyülekezetből álló egyházmegyére osztassék fel.

Az az ellenvetés, a mit netalán a vagyon megosztás tekintetében nehézség vagy aka-

dályul képzelnek s állítanak fel egyesek, nem az a gordiusi csomó, a mit megoldani nem lehetne; gondoljunk csak a Trianon által szétszakított egyházmegyékre, valaminő módját bizonyára megtalálták a vagyonmegosztásnak, elszámolásnak.

Ezekután kérem teljes tárgyilagossággal megindokolt indítványom elfogadását. Nyitrán, 1930 aug. hó 10-ikén.

Sedivy László
ref. lelkész.

H I R E K

— A **theologiai és középiskolai internátus** felépítésére ujabban megajánlotta az 1000 k.-át **Szabó Elemér** nagyszöllősi s. lelkész, aki azt írja, hogy mint a losonci theol. szeminárium volt növendéke, örömmel adja ezt az összeget hálája jeléül s igyekszik az eszmének minél több barátot szerezni. Koronázza siker nemes fáradozását!

— **Figyelmeztetés.** A szerkesztőség, illetve lelkési hivatalom címére naponként több express levél is érkezik, a melyeknek nagy része egyáltalán nem sürgős és teljesen indoktalanul terhelik a lap számláját az 5 k. kézbesítési díjjal. Az express levelek feladóit kérem, hogy ezentul 5 k.-át postabélyegben mellékelni sziveskedjenek. A pályázati hirdetések, ha tényleg sürgősek, küldhetők közvetlenül a nyomdába is. (Szerkesztő)

— A **komáromi ref. egyházmegye tanügyi bizottsága** aug. 5-én tartotta évi rendes gyűlését Fekets Sándor elnöke alatt. A gyűlés letárgyalta az iskolai körzetekről szóló évi jelentéseket. A sok kitűnő tanító közül is kiemelendőnek véli Schmidt István, böggellői tanító kiválóan eredményes munkáját annál is inkább, mert az egyházi élet mindennemű tevékenységében alaposan kivette a részét s valósággal példát mutatott az egyházas munkában minden tanítótársának. De az elnök örömmel regisztrálta azt a tényt is, hogy egyházmegyénkben mind több lesz azon tanítók száma, akik belátják, mily végtelen fontosságú a gyermeki lélek vallásos szellemben való nevelése s maguk járnak elől a jó példaadásban. A jelentés letárgyalása után az új elemi iskolai kézikönyv bírálatára került napirendre. A tankönyvet Kovács Alajos és Sós Károly irták, illetve Sós Károly e. megyei főjegyző szerkesztette a Kovács-Osztényi féle tankönyv alapján az egyházmegye megbízásából. Bírálatával Galambos Zoltán, komáromi lelkész és Pethes Béla.

apácaszakállasi igazgató-tanító vannak hivatalosan megbizva. A gyűlés azonban úgy határozott, hogy ugy eme bíráló, valamint a középiskolák számára kidolgozandó tanterv és kézikönyv megírásának letárgyalására augusztus 25-én rendkívüli gyűlést tart.

— **A komáromi lelkészértekezlet** határozatához képest a kijelölt bizottság Balogh Elemér püspök úr vezetésével aug. 12-én átnyújtotta az alaposan kidolgozott memorandumot az országos hivatalban. A bizottsághoz csatlakozott Csiba Imre, a lelkészértekezlet elnöke és Fekets Sándor nagymegyeri lelkész is. A küldöttséget Ország József alelnök fogadta Reviczky Aladár, kongrua-referens jelenlétében. A fogadtatás háromnegyed órahosszat tartott udvarias formában, de nem sok eredménnyel kecsegtet. Az alelnök ur megígérte, hogy a jegyzők és járási főnökök részéről előforduló esetleges szigorú értékeléseket vizsgálat tárgyává teszi, de nem hiszi, hogy a visszafizetéseket a minisztérium elengedje, mivel a törvény erre nem ad módot. Ajánlja azonban, hogy azok a lelkészek, akiknek a kongrua megállapítása sérelmesnek látszik, a törvényes határidőn belül fellebbezzenek s a fellebbezést kellőleg indokolják meg. A fellebbezéseket azonban nem az Országos Hivatal, hanem a Minisztérium fogja elbírálni.

— **Lelkészwálasztás.** A Szutor-i (Göm. m.) ref. egyházban f. év július 13-án volt lelkészwálasztás. Megválasztatott egyhangulag: **Szücs Árpád** ipolypásztói s. lelkész. A választás jogerős. Választás alatt állott: Dr. Földessy József kotlini rendes lelkész is. (Jugoslávia) Isten áldása legyen a gyülekezeten és megválasztott új lelképásztorán!

— **Értesítés.** Tisztelettel értesítem a nt. lelkész és tanító urakat, hogy Léván iratterjesztést nyitottam, ahol különösen olcsó és jó könyveket árusítok falusi népünk számára. A közeledő vallásos estélyek és egyéb összejövetelek jó alkalmat nyújtanak arra, hogy gyülekezeteink tagjait komoly és építő olvasmányokkal lássuk el a hosszú téli estékre, a romboló hatású ponyvairódalom helyett. Természetesen minden más könyvet is készséggel szállítok. Esetleges megrendelések vagy bármily más megkeresés **Tóth Kálmán ref. s. lelkész, Levice-Léva. Ref. Lelk. Hiv. címre küldendők.**

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat a diósförgepatonyi, nyugdíjazás folytán megüresedett tanítói állásra. Helyi javadalom: lakás, 1250 kgr. buza, 600 kgr. árpa, 350 kgr. tengeri és 268 ök; 3780 ök-ra felértékelve az állami hatóságtól. Állás azonnal elfoglalható. Pályázati határidő 1930. aug. 31. Ref. Lelkészi Hivatal Diósförgepatony. *Presbitérium.*

Pályázat. A padányi református iskolaszék rendes kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés (tanítói és kántori): kétszobás lakás mellékhelyiségekkel és 598 négyszögöl kerttel; 1750 kg. tiszta buza, 2 öl (8 köbméter) puha tűzifa beszállítva, 150 kéve rözse, 5 kat. hold és 531 négyszögöl föld, stóla, megfelelő államsegély. A tanítói javadalom 2604 kor.-ra van értékelve. Kötelességek: 1-8 osztály tanterv szerinti oktatása, kántori teendők végzése, egyháztársadalmi munkában segédkezés, lelkész akadályoztatása esetén szószéki helyettesítés. Tanítási nyelv magyar. Pályázati határidő augusztus 30. Pályázhatnak kellően képesített férfiak és nők. Az állás megfelelő pályázó hiányában ideiglenes tanerővel is betöltetik. Az állás a megerősítés után azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények a református lelkészi hivatalhoz küldendők: Padány, pp. Dolni Stál, okr. Dun. Streda. *Presbitérium.*

Pályázat. A nagytoronyai ref. egyház presbitériuma által a kántor-tanítói állásra e lap 28-ik számában meghirdetett pályázat határideje aug. 31-ig meghosszabbíttatik. *Presbitérium.*

Pályázat. A zacharovce-zeherjei ref. egyház kántor-tanítói állására e lap 28-iki számában hirdetett pályázat, mivel eredménytelen volt, augusztus 28-iki határidővel meghosszabbíttatik. *Ref. egyház Zacharouce.*

Pályázat. A felsővályi ref. egyház presbitériuma az eltávozás folytán megüresedett rendes kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Helyi javadalom: 1., Megfelelő lakás nagy kerttel. 2., 20 köböl buza a hivektől. 3., 5093 □-öl szántó, 4 hold rét, a mihályfalai határban 2 vékás föld, melyért tartozik áldozócsütörtök és ujév délutánján prédikálni. 4., 10 bécsi öffa, melyből a tanterem is fütendő. 5., Stóla az egyh. ker. szabályrendelete szerint. 6., Legeltetési díj 14 kč. Államsegély kérvényezve lesz, de azt az egyház egyáltalában nem biztosítja. Kötelesség: Osztatlan iskolában a tanítói, az egyházban a kántori teendők lelkiismeretes végzése. Kánonikus órákon és a lelkész akadályoztatása esetén a lelkész helyettesítése, egyháztársadalmi munkában való közreműködés, énekkar tanítás és vezetés, orgonista teendők ellátása, szorgalmi kert kezelése, ápolása. Tanítási nyelv magyar. Okleveles, rendes, állampolgársággal bíró ref. vallású férfi tanítók a 86.400-929 sz. miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeiket 1930 aug. 30-ig adhatják be a ref. lelkészi hivatalhoz Felsővály pp. Figa. A vasuti állomás Tornalja, Válytól 19 km. Az állás azonnal elfoglalandó. Ha okleveles rendes tanító nem pályázik, alacsonyabb képesítéssel, de megfelelő gyakorlattal bíró olyan férfi tanítók is pályázhatnak, akik orgonálni tudnak. *Ref. presbitérium.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselése.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

url és papi szabó
Miskolezy Lajos
Ungvári, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, függő-
 nyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön pósta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Ref. Lelkészi Hivatal

886

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

kiadja: **Egyetemes Konvent.** A kiadásért felelős: **Dr. Magda Sándor.**
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Előzáró novín. známek pòvòleno fèdítelstvím pòst. a teleg. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felké
Kapuőány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

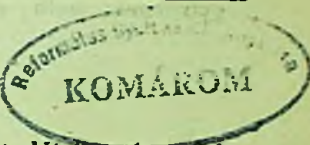
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicserei
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Könnny és mosoly.

Irta: Ravasz László dr.

Példabeszédek 14: 13.

Az élet palotájának két kapuja van: a szü-
letés és a halál. Két lámpás világosítja meg:
a könny és a mosoly. Két fejedelmi leányzó
lakik benne: a Vidámság és a Bánat. E két fe-
jedelmi személy egy anyaméhben született s
bár az a látszat, hogy halálos ellenségek, aki-
ket egész világ választ el: mégis egymás kezét
fogják. Arra vezet az élet igazi útja, ahol ez a
két összefogó kéz diadalkaput alkot.

Könnny és mosoly, vidámság és bánat viszo-
nyáról beszélek. s átani, emberi és isteni vonat-
kozásában.

I.

Van nevetés vidámság nélkül. Milyen gy-
kori dolog, hogy az emberek akkor nevetnek,
ha zavarban vannak, vagy kényelmetlenül ér-
zik magukat. Ilyenkor a nevetés egy kínos és
felesleges érzéstől való megszabadulásnak ér-
telmetlen módja. Vannak emberek, akik számi-
tásból nevetnek, mert elméseknek és kedve-
seknek akarnak látszani. Az ilyen emberek, ha
nem nagyon jó színészek, rendesen korlátolt
és kellemetlen emberek. Mindez az üres neve-
tés, amely bántóan kong, mert a vidámság bo-
ra nem ömlött bele.

Ki ne ismerne embereket, akik szeretnek
a szent dolgokon nevetni? Nem vidámak ezek
az emberek, nem is játékból teszik, hanem
azért, mert bántja őket a szentség és a nagy-
ság. Legtisztább képviselőjük Anatole France,
aki finom iróniával nevetett és nevetetett ki
mindent, amit az emberek nagynak, szépnak
és szentnek tartottak. Magán az emberiségen
és nevetett; nem azon, hogy állati, mert ezen még
is csak sirni tudott volna, hanem azon, hogy

több akart lenni, mint állat. Mindent lemosoly-
gott, csak önmagát és saját szellemét nem. Úgy
örölte és bontotta a nagy történelmi emlékek
és igazságok pilléreit, ormfalait és fundamen-
tumait, mint ahogy az eső és hó mállasztja a
sziklát. Ez a nevetés pusztító erő és csak addig
él, amíg valamit, ami van, megsemmisít. Sirás
mosoly ez, fényes rozsdá, sugárzó penész.

Gondoljunk a Rabelais és Swift nevetésére.
Az előbbiben mennyi forró düh, az utóbbiban
mennyi hideg gyűlölet van. Mind a kettő ret-
tentően szenved azért, hogy nevet és mind a
kettőnél a nevetés kisiklott zokogás, elvadult,
félőrült sirás, amely már csak azzal fokozódik,
ha átsap önmaga ellentétbe. Innen már csak
egy lépés ahhoz az örült kacagáshoz, amellyel
egy koporsó mellett hahotáz az, akinek szive
majd megszakad. Ez a kacagás hangzik felénk
a Tetemrehívás utolsó soraiból: a Kund Abigél
vércse-visongása, amelytől a hallgatóban meg-
fagy a vér. Vajjon meglepne-e, ha Dante pok-
lában, a legalsó régiókban, hahotázó csoportok
közlelednének felénk?

Van nevetés vidámság nélkül. A baccha-
náliákban a nevetés szivettépő szomorúsággal
hangzik. A kétségbeesett élettékozlásának ez a
rikoltozó liturgiája, akár perditák, akár duha-
jok ajkairól csapódik is fel, elárulja, hogy a
jókedv álarc, a jókedv szomorú, mint a haj-
szolt és feldühösített állat. A Sátán öröme, a
bűn kacagása infernalis jókedv és ennél a jó-
kedvnél nagyobb szomorúság nincs a világon.
Ebben benne van az elvesztett paradicsom ké-
ső bánata, a lázadás dühe, a szentnek és igaz-
nak rettentő gyűlölete s önmagának önmagával
való büntetése és korbácsolása.

Igy ér össze az alvilág mélységeiben a nevetés és sírás, a jókedv és szomorúság a sátáni kacajban, amely a kárhozat jajszava.

II.

Gyermekkacagás csilingelését halljuk, amely a legédesebb muzsika. A gyermek ok nélkül nevet: nem gondolat mulattatja őt, hanem saját boldog életereje. Vidámság csak abban van, amiben az élet gyarapszik, gazdagodik és szépül. Igazi vidámság a gyermek élete, mert mindennap gyarapodik és duzzad benne az élet. Vidám a tavasz, mert benne az élet ébred, nő, zsendül és bimbózik. Ezért igazán nevetni gyermekek és itjak tudnak.

De ha megvizsgáljuk a dolgot, látjuk, hogy van nagyszerű életgyarapodás, ami nevetés nélküli vidámságot okoz. Lehet-e vidámabb valaki, mint akinek nagy sikere támadt, például az atléta, aki megnyerte a pálmát? De az igazi győztesek nem kacagnak, azoknak az arcán egy kis halvány szomorúság van. Lehet-e vidámabb valaki, mint egy fiatal anya, aki egy gyermeknek adott életet? — de a fiatal anyák arcán csak a könnyek mosolyognak. Lehet-e valaki vidámabb, midőn a Mont Blanc vállain állva, nézi az alkonyatot, amely főséges, mint egy elszálló szimfóniává vált világteremtés? De ilyenkor az emberek nem nevetnek, hanem fájdalmasan megtántorodnak az öröm sulya alatt. Nincs szépség, amelyiken ne borongana szomorúság. A görög tragédiák komor vonalain átsüt az alkotó igazság és szépség boldog fénye, mint egy dór templom oszlopai között a lenyugvó nap. És Schubert egyszer azt mondotta valakinek: vidám zene tulajdonképpen nincs, a legvidámabb zenében is valami rejtelmes szomorúság van. Lehet-e nagyobb életöröm, midőn az ember felül emelkedik a kísértések és gyarlóságok világán, az erkölcsi méltóság és életszentség magaslataiba, mint ahogy az ércszobrok kiemelkednek a rájuk szórt hervadt levelek alól, — és a szentek nem kacagnak, hanem hallgatagon sugárzanak, mint a naptól áttüzesedett dolomitok.

Sőt tovább mehetünk és azt állíthatjuk, hogy az igazi vidámság már nem is nevetésbe öltözik, hanem valami csendes, könnytelen sírásba. Mikor a nevetés már nem tudja elmondani az örömet, jó a felső fok: a sírás. Minden nagy öröm könnyekké törlik, minden igazi élet-szépség könnyekben fürdik. A könnyben mosolyok vannak hatványozva, a könny hatványozott mosoly.

Itt is leszögeztünk egy törvényt, a könny és mosoly emberi vonatkozását. Azt t. i., hogy igazi vidámságot az igazi élet gyarapodása okozza. De az igazi élet gyarapodása olyan, hogy vidámsága tulnő a nevetés keretein. A mosoly csak kezdet, exordium, a csúcs a könny. E világ bűnös voltának jegye és következménye, hogy a mosoly felett áll a könny.

III.

Az isteni vonatkozásban fordítva áll a dolog. Az evangéliumban sehol sincs arról szó, hogy Jézus nevetett volna, de hogy sirt, két-szer is fel van jegyezve róla. Sirt Jeruzsálem felett és sirt a Lázár koporsója felett, sőt, amikor „keserülte a sokaságot”, — pedig ezt többször tette, — elrejtett könnyek csuklanak a szavában. De azért lehet beszélni Jézus elrejtett mosolyáról. Aki a mezők liliomáról s az erdők madarairól szóló példázatot elmondotta, bizonyosan mosolygott hozzá. Akihez az anyák oda vitték gyermekeiket, annak a nézésében volt valami hívogató mosoly és aki megáldotta a kis gyermekeket, annak az arca fényes lehetett valami belső, szent vidámságtól. Az evangéliumi dráma sötét vonalai között mindenütt felcsillan a Jézus elrejtett mosolya. Munkácsy Mihály képeit az jellemzi, hogy a nagy, sulyos tárgyak, sötét lapok, mázsányi barna foltok szélén hófehér habos szegély buggyan fel és keretezi be a nagy sötét, festői gondolatokat. Nos, az evangélium nagy drámáját, a töviskoronás Megváltónak életét, tényeit keretezi be az Ő elrejtett mosolya. Jézusnak a mosolyhoz köze van. A világon Ő az, aki legtöbbit tett arra, hogy lehetővé váljék e földön a mosoly. Ha az emberek őt követnék, megtelnék a világ ártatlan örömmel és vidámsággal, mosolygások lámpásai csillognának és boldog nevetések csegettüi szólnának. E világ azon mértékben válik sötétté és szomorúvá, amilyen mértékben eltávozik Jézus tervétől, akaratától, szándékától. Mondhatjuk azt, hogy Jézus elrejtett mosolya a teremtett világban a dolgok mélyein, a szivek rejtekén, sorsok alján helyzetetett el és Ő ezt fel akarja ébreszteni, belülről, saját jókedvével akarja átvilágítani a lelkeket, az emberi életet, az egész világot. Ez a műve nem egyéb, mint egy új világteremtés, elrejtett mosolyok felélesztése.

Hogyan viszi ezt végbe?

Úgy, hogy a kereszten az Ő legfájdalmasabb arca belekékül az elsötétedő napba. Az az arca a testbeöltözött jajszó, az örök szomorúság lamentációja. Egy sötétlő, végtelen öblü kérdés.

Felelet reá a Feltámadott mosolytól sugárzó, győzedelmes arca.

Itt ér össze két világ sarkiassága: a könny és a mosoly világa. A vidámságból bánat születik és a bánatból jókedv.

Beszédem elején szólottam a vidámság nélküli nevetésről. Ez a nevetés az Isten szomorúsága. A kárhozott ember kétségbeesett vagy bűnös nevetése mutatja azt, hogy Isten megbánta, hogy embert teremtett. Ez az isteni bánat reánehezedik az egész mindenségre. Megbánja azért, mert az ember bűne megrontotta az Ő művét, megsértette az Ő dicsőségét. Amíg a Sátán kacag, Isten csak szomorú lehet. Akár-hogy hullámszik, dagad és árad bűnös emberi örömkö tengere, háboru utáni farsang, éhezõ-

emberek szeme láttára, akárhogy üli a tékozlás orgiáit: ebben a mi világunkban van egy sötét rettentő pont: Istennek szemrehányó szomorúsága. Ez az isteni harag a legnagyobb és legkomolyabb dolog, amit csak el lehet képzelni. Innen száll ki az örök büntetés, innen erednek a lakolásnak kénköves, kátrányos forrásai. Itt esik ránk, mintegy fészekre zuhanó sziklafal, a halál és itt nyílnak a kárhóznak borzasztó tornácai, amelynek öbleiből ez a szó ekhózik fel: soha, soha!

Ez az Isten bánata.

Nos, Jézus ezt a sulyt, ezt az ítéletet, ezt a szomorúságot vette magára. Engedte, hogy ez a bánat és harag reá zuhanjon, őt összetörje, az ő kinjaivá válják előbb, hogy feloldozhassa. Könny, fájdalom, sirás, szomorúság és halál legyen rajta és benne, hogy győzzön felette az Ő elrejtett vidámsága. Azért lehetett váltság, mert az Isten jókedve nagyobb volt, mint az Isten bánata. Ez a titokzatos tény váltódott ki és játszódott le a kereszten a halálba és feltámadásba.

Jézus Krisztus mint Fiú, Isten volt, egy volt az Atyával lényegben és természetben. Tehát olyan erős volt, mint Isten, olyan boldog, mint Ő, úgy tudott szeretni, mint Isten s ezért Ő lett az Isten testté lett jókedve.

Az ő keresztyében győzött az öröm a szomorúság felett, a mosoly a könny felett. Nem törölte el a könnyvet, csak átvilágította. Nem ítélte el a mosolyt, csak a kereszttel beárnyékolta.

Könny és mosoly találkozása: szívárvány. A szívárványról kétszer van szó az Írásban. Egyszer, midőn Nőé népe kitolng a bárkából s Isten megköti vele az ő szövetségét. A másik, mikor a Jelenések Könyvében az Isten királyi trónjából árad, mint egy smaragd zászló. Kezdet és vég, közötté az egész élet és az egész örökkévalóság a mosollyal átvilágított könny diadalive alatt.

„Nevetés közben fáj a szív s végre az öröm szomorúságra fordul.” Sirás közben is vidám a szív és a szomorúság örökre fordul. Amen.

A falusi ifjuság gondozása.

Irta: Tóth Kálmán.

Rövidesen végére érünk a nyári szünidőnek és ismét aktuálissá válik az ifjuság gondozásának ügye. Különösen nálunk okoz ez nehézséget, mert itt nincs egységes terv, irányítás, program. Tudom, hogy sok helyen van ifjusági egyesület, de ezek a leglőbbször nem is tudnak egymásról. Már pedig e nélkül nem fejlődhetik ki az egységes szellem, amit pedig feltétlenül bele kell vinni ebbe a munkába is. Legtöbb helyen ugyanazok a nehézségek, akadályok vannak, amelyeknek leküzdése közös

erővel sokkal könnyebb, mint egyenként. Nem is emlitem itt azt a rendkívüli ösztönző hatást, amelyet két ifjusági egyesület gyakori érintkezése eredményez. Mennyivel könnyebb volna így új egyesületek alakítása is, mert hiszen a példának kényszerítő ereje van.

Be kell látni mindenkinek, hogy itt egyetemes megmozdulásra van szükség, ellenkező esetben erőnk szétforgácsolódik, az elért eredmény pedig mindig kevesebb lesz. Az eredménytelen munka még a legbátrabbaknak is elveszi a kedvét. Nem kell hivatkoznom a kérdés sürgösségére sem, hiszen mindnyájan tudjuk és érezzük, hogy itt az utolsó óra a cselekvésre. Ha még a mostani generációt is elengedjük veszni az egyház számára, mi magunk ássuk meg sirunkat és senkit sem okolhatunk vesztünkért. A panaszkodás és siránkozás itt nem segít, hanem cselekedni kell.

Magyarországon, Erdélyben és Jugoszláviában már nagyon szép és eredményes munka folyik a falusi ifjuság között. A Lélek szele csak minket nem érintett meg? Vagy mi nem akarjuk észre venni?

Az alábbiakban a magyarországi u. n. K. I. E. munkát fogom ismertetni az „Ébresztő” c. lapjuk alapján.

Mi az a K. I. E.?

Angol alapítású ifjusági egyesület. Angol neve: Y. M. C. A., magyarul: Keresztyén Ifjusági Egyesület. Megjegyzem, hogy a csehszlovákiai Y. M. C. A-k nagyon messze vannak az eredeti elgondolástól. Pl. a losonci Y. M. C. A-ban megakarták tiltani a bibliaolvasást. Ne tévessze tehát senki össze a kettőt. Mert az Y. M. C. A. bibliai alapon áll. Programjaul Luk. 2, 52-t állítja oda: „Jézus pedig gyarapodék bölcseségben és testének állapójában, és az Isten és emberek előtt való kedvességben.” Hadd idézzem itt ezen program rövid kifejtését az „Ébresztő” mult évi 1. számából. „Mi ennél jobb mottót nem találhatnánk fiúmunkánknak sem. Benne van minden, ami a férfikor felé haladó fiú életszükséglete. Ebben a komplikált világban, ahol felnőtt embereknek is oly nehéz az élet művészetét eltanulni, a serdülő fiúnak nagyon finom meglátásra, „bölcsességre” van szüksége. Talán ez a „bölcs látás” legfontosabb szükséglete fiainknak. Önállókká, erősekké teszi őket életük célja keresésében. A testi fejlődés folyamata állandóan hajtja a serdülő fiut egy olyan utra, ahol mindent saját erejével akar mérni, ahol önzővé és kevélyé lesz saját hatalmában, amíg egy-egy csalódás vagy érthetetlen akadály gondolkodóba nem ejti. Ha erre a pontra elérkezik, meg nem rontott „bölcsége” rendszeren Istenhez vezet el. Keresi, kutatja, hogy kicsoda Isten; mohón figyel fel minden szóra, mely akár templomban, akár a családban, vagy talán éppen az utcán hangzik el Istenről, s akarva, nem akarva egy olyan Istenkép alakul ki lelki szemei előtt,

melyhez életét hozzá kötheti. Ez élete céljává lesz, „bölcseége” rávezeti, hogy ez a világ Isten világa, mellyel ellenszegülni végül is pusztulást jelentene. Ha gyermekes hevülésében egyszer-egyszer homlokegyenest ellenszegülni látszik is ennek a nagy világrendnek, ezek csak bizonytalan járásának jelei, mert azért szíve legmélyén ott él az örök vágyakozás, hogy életét Isten akaratával hozza összhangba Isten előtti kedvességében. Az ilyen lelki állapot a fiú szociális életére is rányomja a bélyeget. Az emberekben és játszópajtásaiban most már nemcsak riválsát látja meg, hanem úgy látja őket, mint egy nagy családhoz tartozókat, akik kéz a kézben haladnak Isten felé.” A K. I. E. programja tehát négyoldalú: értelmi, testi, vallásos és szociális nevelés.

A világszövetségben minden felekezetet képviselve van. 55 nemzet, 10.000 egyesület egy és háromnegyedmillió taggal alkotja a világszövetséget. Magyarországon a K. I. E.-t legfőbb fokon egy nemzeti bizottság igazgatja és a nemzeti szövetségnek van református, evangélikus és róm. katolikus ága. Természetesen legerősebb a református ág, melynek kb 7 titkára van, külön a földmives ifjuságnak, közép- és főiskolásoknak, míg a másik két ág egy-egy titkárt tart fenn. A magyarországi K. I. E. 1929 dec. 7-8-án ünnepelte fennállásának 20 éves jubileumát. Jugoszláviai református testvéreink között hasonló munka folyik, melynek egyik megszervezője Dobos Károly magyarországi református K. I. E. titkár, aki Ágoston Sándor főesperes támogatásával már is szép eredményt ért el. Jellemző, hogy a jugoszláv kormány nem gördit semmi akadályt gyakori látogatásai elé.

A módszer.

Itt ismét kénytelen vagyok az „Ébresztő”-ből idézni. Elhagyva az elméleti részt, csak a gyakorlati kérdéseket érintem.

„Hogyan szervezzünk? Először is keressünk alkalmas vezetőt vagy vezetőket. Ha ez meg van, gyűjtsünk össze egy csomó fiút (8-10 is elég kezdetnek). Lehetőleg hasonló koruak legyenek! Lássunk helyiség után. Egy kis szoba, amit sajátunknak mondhatunk, sokkal vonzóbb a fiuknak, mint bármely gyönyörű „tanácsterem” vagy iskolai szoba. Ha nagyobb számú fiúval foglalkozunk és azok különböző koruak, úgy kor szerint állítsuk össze a csoportokat. 12-14 évig egy csoport, 15-17 évig másik. Ha kell, 12 éven alul csinálhatunk egy harmadik csoportot. A kor szerinti csoportosítást munkánk érdekében meg kell csinálni, mert nincs zavaróbb körülmény egy összejövetelel, mint amikor egyszerre kell egy 12 éves fiú és egy 16 éves fiú igényeit kielégíteni. Tartunk nekik külön-külön összejöveteleket.

A magyar fiúknak természetében van, hogy nem szeret egyszerre több dologban részt

venni, viszont ha arra kerül a sor, hogy válasszon, rendesen oda csatlakozik, ahova a „többi”. Így legjobb, ha programunkat koncentráljuk és lehetőleg olyasmikkel foglalkozunk, amik minden fiú érdeklődését kiváltják. Ha azután a fiúk ragaszkodása már megerősödött az egyesület iránt, akkor lassankint érdeklődési körök szerint is csoportosíthatjuk őket. Persze ez attól függ, van-e elég rendelkezésre álló alkalmas vezető.

A szervezés munkájában maguk a fiúk is vegyenek részt, lehetőleg semmit készen ne kapjanak. Eredményes munkánkknak éppen ez az egyik titka.

Válasszunk a csoportban jegyzőt, aki a gyűlésekről vezet jegyzőkönyvet és egyéb hasonló teendőket végez; pénztárost, aki tagdíjakat szed és minden egyéb anyagi ügyért felelős. Szertáros, vagy háznagy tartsa rendben az ott-hont, vigyázzon a felszerelésre, játékokra. Sok más felelősség is akad, amit a fiúkra ruházhatunk. Ajánlatos az is, hogy minden csoportnak legyen a senior vezető mellett egy fiú vezetője is, akivel együtt dolgozhatnak közvetlenül.

Akármilyen kis összeget is, de a fiúk fizessenek tagsági díjat, amit a pénztáros szedjen be. Ez is csak emeli az egyesület tekintélyét a fiú szemében. Ha már a csoport megalakult és munkája folyik, tagokat ünnepélyes szeretettel vegyenek fel körükbe. Választhat a csoport valami szép mottót, esetleg munkája célját szövegbe foglalhatja, amit minden belépő fiúnak tudtul adnak.

Ugy szervezzünk, hogy az munkát és ne külső keretet jelentsen!”

Eddig az „Ébresztő”. Ugy hiszem, nekem sincs még sok mondanivalóm.

Csak egy kérdésre akarok még feleletet adni, amely —ugy hiszem— legközelebről érint bennünket: hogyan kezdjük el mi a munkát, amikor semmi érdeklődést sem tapasztalunk ifjuságunk körében ilyen kérdések iránt? A dolog azonban nem így van. Mert minden ifjú lelke mélyén ott ég a kérdés, hogy minél többet tanuljon, akármilyen irányban is. És éppen ahhoz kell hozzáértés és rátermettség a vezető részéről, hogy ezt az érdeklődési sikot felfedezze és ebben az irányban vigye tovább az ifjút. Természetes, hogy ez nagy fáradsággal, rengeteg munkával, sok kiábrándulással jár, de munka nélkül nincs sehol sem eredmény! A munka megkezdésére vonatkozólag nem is lehet egyöntetű eljárást meghatározni, mert az mindenütt a helyzetnek megfelelően alakul más és más módon.

Nem szabad abba a tévedésbe esni, hogy a komoly munka kizár minden vidámságot, minden szórakozást. Sőt nekünk kell alkalmazkodni az ifjuságnak a keresztyén szórakozásra, mert a fiatalságnak szüksége van szórakozásra. Azonban mindig szem előtt kell tartani azt, hogy ez ne menjen a komoly munka

rovására. Így, ha mindent megtalálnak a fiuk az ifjusági egyesületben, nem jut eszükbe sem, hogy korcsmázzanak, amit ma megtesznek jóformán 12-14 éves koruktól fogva.

Az ifjusági munkához tehát — amint láthatjuk — komoly felkészülés kell, nem lehet minden előkészület nélkül hozzáfogni, mert így kénytelenek leszünk csakhamar abbahagyni, Nagyon nagy szükség van arra, hogy az ifjusági egyesületek vezetői évenként legalább egyszer konferenciára jöjjenek össze. Az ilyen közös összejövetelen lehetne részletesen megbeszélni mindazokat a kérdéseket, amelyek a munkával kapcsolatban felmerülnek. Tehát egyetemes megmozdulásra van szükség, mert e nélkül eredményes munkát nem végezhetünk. Itt van mindjárt az iskolaév kezdete és milyen szépen ki lehetett volna dolgozni az egész téli programot, úgy hogy most nyugodtan foghatnánk munkába.

A sok felmerülő nehézség elviselésére pedig nyerünk erőt onnan felülről. Ha a dolgozni akarók szemével nézünk, nem is látunk olyan legyőzhetetlen akadályokat.

Munkaeszközök.

Röviden még szükségesnek tartom foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy milyen irányban foglalkozunk a fiukkal. Az „Ébresztő” a következő munkaeszközöket sorolja fel:

- 1., Rendes heti összejövetelek. Ez a tulajdonképpeni munkának a gerince.
2. Ünnepek rendezése fiuknak.
- 3., Szórakoztató összejövetelek. Tréfás est: sakk és egyéb játékversenyek; tábortüzi esték szobában vagy szabadban.
- 4., Sport, testedzés. Sikeresen használhatjuk azt a módszert, hogy fiukat csoportokba osztunk és barátságos mérkőzéseket rendezhetünk közöttük. Ez fokozza az érdeklődést és azonkívül jó jellemnevelő hatással is van.
- 5., Teaestélyek, vacsorák, karácsonyest stb.
- 6., Különböző érdeklődési csoportok, mint pl. természetismeret, nyultenyésztés, vadászat, kertészet.
- 7., Műhely. Igen hathatós eszköz lehet munkánkban.

Ez azonban korántsem kimerítő felsorolás, hiszen a viszonyoknak megfelelően rendkívüli sok eszköz adódik a fiuk foglalkoztatására. Ezek csak példaképpen vannak itt felsorolva. Tavasszal és nyáron kirándulások, több szomszédos egyesület által közösen rendezett ünnepek, a közeli egyesületek meglátogatása: mind egyszerű alkalmak arra, hogy egy kis változatosságot vigyenek be az egyesület életébe. Az egyesület keretében lehet alakítani énekkart, ami nagyon jó alkalom a magyar dal művelésére és eredményesen lehet így módon ellensúlyozni az erkölcsstelen modern dalok romboló hatását. És ha egyebet nem teszünk is, mint összegyűjtjük és beszélgetünk velük, máris értünk el eredményt. Csak fog-

lalkozni kell velük és a módozatokat megláthatjuk, ha akarjuk.

Milyen irányban haladjunk?

Anélkül, hogy meg ne határozzuk az irányt, amelyben haladni akarunk, ne fogjunk munkába, mert eltévedünk. Talán szükségtelen itt hangsúlyoznom, hogy az egyesület legszorosabban bekapcsolódjék a gyülekezeti munkába. Ne legyen az különálló szerv, hanem mint a gyülekezet szerves része végezze ezt a munkát, amely reá a gyülekezet munkájából esik. Ezzel meg is van adva az irány, amelyben haladnunk kell és lehet. Sohasem szabad belemenni abba, hogy a gyülekezetben önálló szervek működjenek. Ez mindamelllett nem zárja ki, hogy az ifjusági egyesületek ne szervezkedjenek országos szervezetbe — ha ennek eljön az ideje és szükségessége — mint pl. a leánykörök. Hogy a munka ne legyen széteső és tervszerűtlen, valamilyen módon gondoskodni kellene egységes irányításról, sajtóorganumról. Mivel most még nem vagyunk abban a helyzetben, hogy ezt a magunk erejéből megteremtsük, akár a legkezdtelegesebb formában is, legmegfelelőbb megoldásnak tartanám, ha az egyesületi vezetők az „Ébresztő” nyomán haladnának: Ebben megtalálható a rendes heti program. Megrendelhető közvetlenül a szerkesztőségtől (Budapest. IX. Üllői-ut 29).

Munkára fel!

Az ungi egyházmegye őszi közgyűlése.

Az ungi egyházmegye 1930 aug. hó 26-án Nagykaposon tartotta meg őszi rendes közgyűlését.

A gyűlés istentisztelettel kezdődött, amelyen Erdélyi Mihály salamoni s. lelkész imádkozott.

Istentisztelet után Szücs István esperes szívből jövő imádsága emelte fel a lelkeket a gondviselő Istenhez, akitől a jelen alkalommal is, segítő s egyházmegyénk ügyét előre vivő erejét kérte.

Bernáth Zoltán gondnok megnyitó beszédében kiterjeszkedik a mai általános gazdasági krízisre, amely különösen a gazdatársadalmat, tehát nagyrészt egyházközségeink tagjait sújtja. Ez a krízis érezhető egyházaink életében is. Vannak egyházak, amelyek anyagi gondokkal küzdenek. Bár súlyos és aggasztó ez a jelenség is, de ennél sokkal nagyobb okot ad az aggodalomra az a kóros jellegű betegség, amely a vallástalanság, egyháziatlanság képében ottan ottan fel-feltűnik.

Valóban kétségbe kellene esnünk, ha nem lenne egy oly szilárd alap, mint ami rendíthetetlen hitünk, amelyre ősidőktől fogva támaszkodunk; biztunk eddig is, bizunk továbbra is a mi hatalmas Istenünkben, aki — hisszük — mostani

helyzetünkben sem fog elhagyni bennünket.

Szavainak elhangzása után a gyűlést megnyitja.

Napirend előtt Kőmives Sándor főjegyző javaslatot terjeszt be az egyházak anyagi helyzetének és jövőendő sorsának biztosítása céljából: javasolja egy egyetemes egyházfentartó alap létesítését; a javaslat pártolólág terjesztetik fel a Föt. Egyh. kerületre.

Javaslat elhangzása után a jelenlévők számbavételnek és a közgyűlés megalakul.

A szavazatbontó bizottság jelentése alapján a megüresedett egyházmegyei aljegyzői tisztségekre Egyed Béla jenkei és Gencsy Béla szürtei lelkészek választattak meg s miután a hivatalos esküt letették, őket az egyházmegye reménységgel iktatja be tisztségükbe.

Egyházmegyénk felekezeti iskoláinak 1929/30. évi állapotairól, az állami iskolákban történő vallásitanításról Egyed Béla, a tanügyi bizottság elnöke hü és mindenre kiterjedő évi jelentését terjeszti be.

A jelentés a lehető legnagyobb gondnal és szaktudással lett összeállítva s annak kapcsán több nagy fontosságú és közérdeket szolgáló javaslatok emeltettek határozat erőre.

Közgyűlésünk örömmel tesz eleget Erdélyi Mihály segédlelkész azon kérésének, amelyben az egyházmegyénkbe való bekebelezését kéri. őt egyházmegyénk kebelébe felveszi, működésére Isten áldó kegyelmét kéri.

Sápy Lajos salamoni tanítónak egyházmegyénkből történt eltávozása folytán, a salamoni tanítói állásra Tóth Miklós bési tanító lett megválasztva, kinek működése elé, mint eddig, úgy továbbra is, nagy reménységgel néz, egyházmegyénk a választást megerősíti.

Több közügyek és bírósági ügyek letárgyalása után a közgyűlés a délutáni órákban ért véget.

Az egyházkerületi gyűlésre az egyházmegye Kőmives Sándor és Maksa József lelkész, Kovács Dániel és Móré Gábor világi tagokat küldi ki.

len gyermeket és más vallásut nem vesz fel az árvaház. A más vallásuak felvételével a többi felekezetek féltékenységét ébresztené fel, amit kerülni akar."

A marcelháza: 17 árvából kettő Kamocsából való. Egyik egy nagy családú, házzal és pár hold földdel bíró, de sok bajjal küzdő özvegy asszony fia; másik egy földhöz ragadt szegény, nagyszülék ismeretlen helyen kóborló leányának törvénytelen fia. Most pár hétre itthon van mindkettő. Ugy ki vannak mozdítva, öltöztetve, egész benső lényükben átváltoztatva, hogy alig lehetett őket megismerni. De a volt marcelháza kollégám írta egyik levelében, hogy végre régi vágya teljesült: sikerült egy róm. kath. vallásu elhagyatott árvát felvenni.

A beretkei árvaház vezetőségét tisztelettel kérjük, hogy a felvételnél ne legyen tulszigoru és a lelenc és törvénytelen gyermekeknél az ítéletet bizza az Istenre. Ne szorítsuk őt ki onnét, amit segített megvalósítani.

Van-e árvább, szerencsétlenebb, pusztulásnak, züllésnek jobban kiszolgáltatott, mint a lelenc és szegény törvénytelen gyermek? Jézus ezeket is hívta magához. Jézus ezekre is árasztotta az ő végtelen szeretetének áldásait.

A beretkei árvaház első sorban teljes árvákat vesz fel. Ezt is szeretnénk, ha ott lenne ez a pár szó: *ugyanazon körülmények között*. Mert nincs-e sok eset, hogy a sok apró gyermek atyja iszákos, könnyelmű és a sok nélkülözés, virrasztás az édesanyát viszi előbb a sirba? Kérdem, hogy az ilyen félárva nem árvábbak-e az olyan teljes árváknál, a kiknek vannak tisztas anyagi körülmények között élő jó rokonai?

A más vallásuak féltékenységével ne törődjünk mi akkor, amikor azoknak papjaik és tanítóik nem gondolnak saját árva gyermekekkel. Szerintem ez nem lélekhalászat, hanem lélekmentés.

Szóval az árvaházba felvételnél is áll a Szentkönyv azon kijelentése: „Ne légy feletébb igaz!”
Boross Kálmán

Problémáink.

Beretkei árvaházba felvétel. Hivatalos lapunk 31-ik számában a beretkei árvaházból közölt hírek között volt, hogy még tizenegy árvát fellehet venni, mert 30-ra van hely és eddig csak 19 árva van felvéve.

Rendkívül csodálkoztam ezen, mert mint traktusombeli magán vagy mondjuk gyülekezeti árvaházzal, a *marcelházaival* állandó összeköttetésben vagyok és itt a lehető legegyszerűbb vezetés mellett van 17 árva, talán két szobában, közönséges falusi házban.

Mikor tovább olvastam a fenti hirt, megtaláltam a magyarázatot. „Lelenc vagy törvénytelen

H I R E K

— A **theológiai és középiskolai internátusra** ujabban felajánlották az 1000 k. hozzájárulást: *Bertók Béla* püspök, *Lengyel József*, *Sedivy László* és *dr. Sárkány Lajos* lelkészek. Már csak napok kérdése, hogy szétküldhessük a felhívásokat a lelkészekhez, tanítókhöz és egyházunk tehetősebb világi tagjaihoz; annak nyomában várjuk a tömegesebb megmozdulást.

Dr. Révész Kálmán püspök, volt kassai lelkész most töltötte be életének 70-ik esztendőjét.

dejét. Ez alkalomból mi is jókívánatainkat küldjük s áldást kérünk további életére!

— **Templomszentelés Sárosmezőn.** Szép ünnepség keretében folyt le az ungi egyházmegyébe kebelezett sárosmezői egyház megújított templomának felszentelése aug. hó 17-én. A 60.000 k. költséggel megújított templomot Szücs István esperes nyitotta meg az Atya-Fiu-Szentlélek Isten nevében s a hívek seregével bevonulva buzgó imádságban kérte onnan feljülről az áldást a templomra s a benne imádkozókra. Az Igét Kálniczky János hirdette szlovákul, majd Kőmives Sándor e. m. főjegyző magyar nyelven s ezután Rácz József beszolgáló lelkész ismertette a templom építésének történetét, megemlékezve azokról az áldozatos szívű adakozókról, akik a rájuk kivetett összeg felül teljesített adományaikkal elősegítették a templom megújítását. Haraszty Károly lelkész egy kis gyermeket keresztelt, Egyed Béla és Nyitray Lajos az urí szent vacsorában részesítették az ahoz járulókat. Az ünnepségre összesereglett híveknek nagy része nem juthatott be a templomba, ezeknek Balázs János és Tomasulya János lelkészek hirdették az Igét. Örömmel kell feljegyeznünk, hogy a sárosmezői szlovák gyülekezet híveiben most is az a régi buzgóság és egyházszeretet lángol, amely a szlovák gyülekezeteket az államváltozás előtt általában ékesítette. Legyen az Úrnak bőséges áldása a sárosmezői egyház áldozatkész hívein, hogy az Isten országa építésében többről-többre mehessenek!

— **A debreceni lelkészválasztás,** amelyről már előzőleg hirt adtunk, aug. 11-12 folyt le. A második napon lefolytatott pótválasztáson dr. Diószeghy Mihály alsódobszai lelkész választatott meg. A Debreceni Protestáns Lap a választáshoz azt a megjegyzést fűzi, hogy ez a választási kampány s annak eredménye talán még azokat is meggyőzheti a lelkészválasztás reformjának életbevágó szükségéről, akik az ellen eddig a demokrácia szent nevében tiltakoztak.

— **Uj magyar misszionárius.** A Canadai Egyesült Egyház a Nyugat Canada rónáin szétszórtan élő magyar reformátusok gondozását Dóczy Antalra bízta, aki Debrecenben szerzett lelkészi oklevelet.

— **Baksay Sándornak,** a dunamelléki egyházkerület egykori nagy püspökének és kiváló

írónak egyházirodalmi munkáit (ünnepi, alkalmi, közönséges egyházi beszédek, továbbá keresztelési, esketési és halotti beszédek) dr. Hetessy Kálmán sajtó alá rendezte s az I-ső kötet szept. hó 15-én fog megjelenni dr. Ravasz László előszavával. A munka 4 kötetre van tervezve 60 nyomtatott ivnyi terjedelemben s a előfizetők 24 P. árban szerezhetik meg. Végtelenül fájdalmas dolog reánk nézve, hogy mi nem igen juthatunk hozzá e nagyértékű munkához, mert ha a behozatali engedélyt Szász Károly munkái számára sem sikerült mindeddig megszerezni: ennek sem lehet más a sorsa. Legfeljebb elmélkedhetünk a felett, hogy évtizedekkel ezelőtt elmondott egyházi beszédek micsoda veszedelmet rejthetnek magukban a Csehszlovák államra nézve??

HIVATALOS BÉSZ

Pályázat a lemondás folytán megüresedett pozbai másodtanítói állásra. Fizetés az egyházpénztárából: 1200 kor. havi előleges részletekben, 360 kor. lakbér és 20 kor. kertválság. Ezenfelül a törvényes államsegély az államtól. Kötelesség: az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása és az egyháztársadalmi munkában való részvétel. Pályázhatnak férfi, vagy nőtanítók, ezek hiján egy évre oklevél nélküliek is. Kérvények a pozbai reform. lelkészi hivatalhoz küldendők be f. é. szept. 10-ig. Választás után az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A szalóczi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett organista-kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1., Lakás, melléképületekkel. 2., $\frac{1}{3}$ telek jó minőségű szántó és rét, melynek adóját az egyház fizeti. 3., 10 mm. vegyes termény a hívektől 4., 12 m². fa beszállítva. 5., 100 kő. az egyháztól. 6., Stóla. 7., Államsegély, a melyet az egyház kérvényezni fog, de azért felelősséget nem vállal. Kötelessége: az osztatlan iskola vezetése, kántori teendők végzése, énekkar vezetése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése, az egyháztársadalmi munkában való tevékenység. Pályázhatnak képesítéssel s állampolgársággal bíró református férfi tanítók. Pályázati határidő 1930 szept. 15.; az állás a választás után azonnal elfoglalandó. Pályázatok a szalóczi ref. lelkészi hivatal up. Brzotyn (Berzété) küldendők. *Presbitérium.*

Pályázat. A m a g y a r i z s é p i ref. egyház presbitériuma által a „Ref. Egyház és Iskola” 31. számában közzétett pályázat határideje szeptember hó 3-ig meghosszabbítottuk. *Presbitérium.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

ur és papi szabó
Miskolczy Lajos
 Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, füg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagylapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszáma minden ágával.

Ref. Lelkészi Hivatal

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin, známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Velké Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csičseri lelkészli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

HÍVÓ SZÓ.

A theol. és középiskolai internátus megépítése érdekében kibocsátott felhívás.

Kedves Testvérem!

A rosznyói diákkonferencián elhangzott az első hívó szó!

300 lelket keresünk, akik a létesítendő theologiai és az azzal összekötött középiskolai internátus felépítésére egyenkint 1000 Kt. adnak.

Nem lehet közömbös, hogy theologus és más életpályára menő ifjúságunk milyen környezetben nő és készül azokra a nagy feladatokra, amelyeknek megoldásától függ egyházunk és fajunk jövője.

Aki olyan környezetben nő, amely állandóan óvja, minden nap erősíti az evangélium tiszta forrásában a legmagasabb eszmények szolgálatára, annak mássá kell fejlődnie, mint amivé az lesz, aki a világ mérgezett vizéből táplálkozva nem ismer magasabb ideált a mindennapi kenyérnél.

Hívó, puritán, acélos, lelkes, széles látókörű vezetőket akarunk, akik erősek minden akadállyal szemben is átgyurni népünket és olyan lelket, olyan közszellemet belevinni, amely újra súlyt ad kálvinizmusunknak a világban.

Ifjúságunk ezt tudja, de nagyon érzi szét-szórottsága veszélyeit és reánk néz, tőlünk vár, akik szeretjük és tudunk, mert akarunk rajta segíteni.

Nem arról van szó, hogy 1000 Kt. fizessünk ki azonnal, hanem arról, hogy *tegyünk kötelező nyilatkozatot arra, hogy három év alatt, akár egy összegben, akár részletekben adunk 1000 Kt. az*

internátus létesítésére, hogy így azonnal hozzá lehessen kezdeni annak létesítéséhez, mert minden év, amelyet tétlenül elmulni engedünk, helyrehozhatatlan veszieség.

S ezt ki nem tudja megtenni?

Ha valaki tudja, mit jelent egyházunknak a tiszta életre, magas ideálok szolgálatára nevelt lelkész: az nem fog késni meghozni a tőle kívánt áldozatot.

Az első hívásra 23-an jelentkeztek: 17 lelkész, 2 tanító, 4 más társadalmi állású testvér. Anyagiakban mind szegény.

Most ismételtén megkeresünk kérésünkkel mindenkit, akiről gondoljuk, hogy van cselekvő hite s anyagi ereje és esdve kérjük, csatlakozzék hozzánk, *engedje magát megtalálni* abban a hitben, hogy van még 300 lélek, aki megért és nem engedi, hogy theologus ifjúságunk nevelése csödbe jusson.

Kedves Testvérem, aki olvasod e sorokat, indítsd áldozatkész lelkedet cselekvésre s a mellékelt kötelező nyilatkozatot aláírva küldd el dr. Magda Sándor lelkésztestvérünkhöz Csičserbe (Čičarovce, okr. Velké Kapušany), akit az Egyetemes Konvent üléséig megbíztam a gyűjtési akció intézésével.

Mukačevo—Munkács, 1930. aug. 31.

Hittestvéri üdvözlettel:

Bertók Béla püspök,
a theol. bizottság elnöke.

Ellenvetések a Tervezettel szemben.

A 33-ik számban megjelent közlemény folytatása.

Most már ismerem néhány ellenvetést, noha ezek az ellenvetések, még a hivatalos lapban megjelent hozzászólás sem viselik magukon a gondos tanulmányozás, a mindenfelől való mérlegelés, külföldi hasonló intézményekkel való összehasonlítás, a múlt tanulságai és a jövő kilátásainak bélyegét.

A legáltalánosabb ellenvetésként azt hallottam, hogy a tervezet már eleve sérti a református gyülekezeti autonómiát, ha pedig megvalósul, akkor szervezetileg miben sem fogunk különbözni a katolikus egyház hierarchiájától. Mert minden ügyet úgy a gyülekezetekben, mint az egyetemes egyházon belül a Központi Pénztár fog intézni.

Ez természetesen súlyos tévedés az ellenzők részéről. Először is, a mi autonómiánk, úgy a részleges, azaz a gyülekezeti, valamint az általános, azaz a konventi és zsinati csak névleg van meg. Elvben, de a valóságban furcsán fest. A fordulat után a mi egyházunk is hozzájárult az önállósuláshoz. Természetesen nehezen ment, mert hiszen az erő, a pénz, a nyugdíj, a központi irányítás, a konvent, a sajtó, az iskolák mind Magyarországon maradtak. De szervezkedni kellett, mert nemcsak a szükség, de az államhatalom is így parancsolta. Első teendő volt tehát a szervezkedésnek törvényszerinti megállapítása. Ehhez egybe kellett hívni a zsinatot. A zsinat meghozta törvényeit, határozatait, de azokat az államkormány nem fogadta el. A zsinati törvények revízió alá vétettek s a revizor igyekezett is összhangba hozni azokat a kormány kívánságaival. 1928-ban újra összeült a zsinat Pozsonyban. Hogy mennyire nem volt autonómiája ennek a zsinatnak s hogy mennyire illuzorikus a református egyházi autonomia, csak el kell olvasni ezt a zsinati jegyzőkönyvet vagy az akkori lapok tudósításait. A kormány kívánságait annyira kellett respektálni, hogy majdnem kényszer volt. A kormány egyenes parancsa volt a szlovák egyházmegye megalakítása. Hol van az az autonóm jogunk, mely szerint a létbeli formánkat s annak szabályait, azaz törvényeinket mi maguk hozhatjuk meg szabadon, anélkül, hogy arra akár a kormány, akár más tényező a legcsekélyebb befolyást is gyakorolhatná!

S mindez a nagy függés az állam hatalomtól miért van, ha nem a kongruáért? Mert vajon akkor is beleszólhatna-e parancsolólag az állam a mi egyházunk ügyeibe, ha nem adna nekünk kongruát? Azt hiszem, meg sem kísérelné. A törvényhozás adminisztratív költségek megtérítését is biztosítja az egyes egyházkerületeknek és a konventnek. Azonban, ha jól emlékszem, talán 1928-ban a zsinati tár-

gyalásokkal kapcsolatban olvastam a kárpátaljai püspök tiltakozását azon kormányzati ténykedés ellen, hogy ezt az egyházkerületet s annak püspökét még ma sem ismerte el a kormány önálló egyházkerületnek s így a részére nem folyósít semmiféle segílyt. Pedig ha a református egyháznak megvolna az az autonómiája, akkor nem állhatna elő az eféle anomália. De a törvényhozásilag biztosított segílyt sem folyósítja a kormány teljes egészében. És az egyház tehetetlensége ennek folytán is nő.

A gyülekezeti autonomia ugyancsak elvben van meg, a gyakorlatban részben, vagy egészben hiányzik. A gyülekezetenek szabadságában áll a lelkész és a presbitériumát megválasztani. Meg is teszi. Hogy a legtöbb esetben nem tisztán keresztyéni szempontok érvényesülnek a választásoknál, arról magam is tudnék beszélni, mert az én gyülekezetemben is választott az istenadta nép olyan presbitériumot, mely vagy egyáltalán nem, vagy csak nagy ünnepeken jár el templomba, így mutatván jó példát az egyháztagnak. Hogy a lelkészválasztások körül is bajok vannak, arra mutat az egyházi körök törekvése különösen Magyarországon, hogy a lelkészválasztást gyökeresen megreformálják. A megreformálás azonban azt fogja jelenteni, hogy a választó közönség jogából, helyesebben szabadosságából elvesznek egy csomót. E miatt természetesen ne sirjanak azok, akik az autonómiát féltik. Ez csak történelmi fejlődés, melyet megállítani nem lehet. Ha nem hiszik el, hogy így van, vegyenek elő egy egyháztörténelmi monografiát, mely a gyülekezetek életével foglalkozik s látni fogják, hogy alig kétszáz esztendő múltán is az ugynevezett gyülekezeti autonómiát a felére kellett csökkenteni a törvényhozásnak, mert az autonóm jogu református azzal élni nem tudott. Gondoljunk csak azokra a rettenetes időkre, amikor a papmarasztás még teljes virágjában volt! Sz. Kiss Károly „Vázlatok a barsi esperesség multja s jelenéből” olvastam; „Olyan eset, hogy ahol kezdé, ott is végezte volna a predikátor a hivatását, a papmarasztás szakában egyetlen egy sincs, két, legfeljebb három évig találkoztunk csak valamely igen kedvelt predikátorral, vagy mesterrel egy helyben.”

Nálunk az autonomia mutatójának tartják azt aényt, hogy minden jog alapja a presbitérium, mert a választásokat ez intézi. A lelkészválasztásnál már rámutattam, hogy a gyülekezet, pedig a presbitérium is belőle kerül ki, a választás jogával élni nem tud. De nem tud a presbitérium sem, hacsak a lelkész nem irányítja, azon egyszerű oknál fogva, mert nem is ismeri azokat, akiknek a választását az egyházi törvények az ő hatáskörébe utalják. A presbitérium rendszerint azt választja püspöknek, esperesnek, tanácsbírónak vagy egyébnek, akit a lelkésze ajánl, nem is tehetvén egyebet,

mert még hallásból sem ismeri az egyházi élet arra alkalmas vezető férfait. A lelkész pedig rendszerint azt ajánlja a presbitériumnak, akit az esperes ajánl. Ha pedig püspök választásról van szó, vagy esperes választásról, akkor is mindig a papok választanak s csak a neve van ilyenkor a presbitériumnak. *) De hol van hát az autonomia? Sehol. Próbáljon csak valamelyik gyülekezet autonomiát **) gyakorolni a maga kívánsága szerint, majd ráhúzzák a törvény paragrafusát és méltán. Mert ha egy gyülekezet úgy gyakorolhatná az autonomiát, ahogy a legtöbbször szeretné, akkor már én a megválasztásom után félévre nem maradhattam volna a helyemen. Egyszerűen kihordtak volna a határba. Azaz: a papmarasztalást a legtöbb gyülekezet érvénybeléptetné, ha ez rá volna bízva.

Vegyük azonban a gyülekezeti élet, illetve a presbitérium tevékenységének megnyilvánulását. Tagadhatatlan tény, hogy egy gyülekezetben minden a lelkész személyén, illetve rátermettségén fordul meg. Ha a lelkész dolgozik, akkor halad a gyülekezet, legalább anyagiakban; ha a lelkész közömbösen veszi hivatását, akkor a gyülekezet stagnál. A számadásokat a lelkész csinálja, a tatarozásra ő neki kell ügyelni, a bevételeket ő fokozhatja, új iskolát neki kell építtetni, ha megjön az ukáz a tanfelügyelőtől, tanítót neki kell választani, az esperessel ő tartja fenn az érintkezést, általában az autonomiát ő gyakorolja azon egyszerű okból, mert a presbitériuma vagy nem ért hozzá, vagy nem törődik a dolgokkal. De mi történik akkor, ha a presbitérium ellentmond a tanfelügyelőnek az autonomiára való hivatkozással? A törvény szerint háromszori figyelmeztetés után a tanfelügyelőnek joga van a felekezeti iskola megszüntetésére! Hol itt az autonomia? S mi történik akkor, ha iskolát mégis akar építtetni a presbitérium? A végleges jóváhagyás nem az esperestől, mint felettes hatóságtól, még kevésbé a presbitériumtól, mint intéző és fizető hatóságtól s nem is az egyházközség adóízetőitől, mint teherviselőktől, hanem a tanfelügyelőtől függ. Ő az, aki az iskolaépítést elhatározza, ő az, aki a terveket felülvizsgálja, ha nem tetszők, visszautasítja, szóval övé az utolsó szó minden autonómia dacára is.

De ez csak a jelen. Hogy a jövő mit hoz, azt bizonyos jelekből előre sejtjük. Ugyanis nincs messze az idő, amikor a teljes államosítás valóra válik. Az egyházak megépítik a szép és modern iskolákat s a kormány egy törvénnyel átveszi az állam számára. S nem kell azt gondolni, hogy ezt a konfiskálást nem tudja megindokolni. Egyszerűen benyújtja a számlát

azokról az államsegélyekről, amit tizenkét esztendőn keresztül kiutalt! *) S akkor aztán igazán nincs tovább, mert a törvénnyel szemben minden tiltakozás felesleges lesz. De nem érvényesül a gyülekezeti autonomia a tanítói állások betöltésénél sem. Ma az egyházak a szó szoros értelmében szorult helyzetben vannak. Nem azt választják, akit akarnak, hanem akit kapnak. De már a véglegesítés nem a presbitériumoktól, hanem a tanfelügyelőtől függ. Ha a tanfelügyelő nem találja a megválasztott tanítót megfelelőnek, akkor megvonja tőle az állami támogatást. Nem bánja ugyan, ha marad is a tanító, de segélyt, helyesebben fizetést nem ad neki. Az egyház pedig tehetetlen, mert a tanítót is fizetni képtelen. Bele kell tehát törődni a változhatatlanba, ami azt jelenti, hogy autonomia után addig kell sóhajtozni, amíg a sóhajok szárnyán végleg el nem tűnik.

Már fentebb említettem, hogy az állammal szemben egyáltalán nincs, nem lehet autonómia, mert minden tekintetben függünk tőle. Leginkább természetesen a papság van függő viszonyban. Ha valami olyat tesz, ami nem tetszik a kormánynak, akkor megvonják a kongruáját. S aztán tessék beszélni tovább az autonomiáról. Mert szabad, csak veszélyes. Ha tulmerész, még be is csukják. Az egyik lelkész hónap elsején nem kap kongruát. Kétségbeesve érdeklődik az elmaradása iránt. Mindenütt azt a felvilágosítást kapja, hogy nem tudatik, mi büne miatt tiltották le, de nem kaphat...

Az elmondottakból tehát következik, hogy autonomia csak a törvény keretein belül létezik! Mihelyt valaki, akár gyülekezet, akár pedig egyházi funkcionárius olyasvalamit akar, ami ugyan autonomia, de a törvénnyel ellenkezik, azonnal vétkesnek találtatik a törvény rendelkezéseinek he nem tartásában és büntetést érdemel! S ez így is van helyesen, mert ha úgy értelmeznők az autonomiát, hogy kiki teheti azt, amit akar, akkor anarchia volna az egyházban rövid idő múlva.

A református egyház autonomiála tehát csak a törvényhozásra korlátozódik, amit úgy kell értelmezni, hogy a saját kebeléből választott törvényhozó zsinat törvényeket alkot, amelyek minden református egyháztagra kötelezők, mert a kormány előterjesztésére az államfő ugyanúgy szentesíti azokat, mint az állami törvényeket. De az sincs korlátozásnak alávétve, hogy zsinat ne helyezzen kívül oly törvényeket, amelyek már elavultak s ne hozzon újakat, amelyek a modern idők szellemével egyeznek. Ez nemcsak joga, de szent kötelessége is a zsinatnak s ha nem teszi, vétkezik az egyház ellen! Tehát nem úgy gondoltam a tervezetemet megvalósítását, amint azt talán egyesek gondolják, hogy a

*) Nem mindig és nem mindenütt, tehát nem szabad általánosítani. (Szerk.)

**) Ne tévesszük össze az autonomiát az anarchiával! (Szerk.)

*) Nincs joga hozzá, mert a felekezeti iskolák segélyezése az imperium átvételével együttjáró kötelezettség. (Szerk.)

törvényt félretéve fogunk kísérletezni, hanem éppen a törvényen belül, amennyire az lehetséges és ha kell, új törvényhozással, vagy a réginek akár novelláris értelemben vett átdolgozásával is.

És a Tervezetem nem sérti a református autonómiát. Az 1. § világosan kimondja, hogy a Központi Pénztárt a Szlovenszkói Egyetemes Református Egyház állítja fel. Ezt a jogát az egyetemes egyháznak talán a leghevesebb ellenző sem vitatja el. Mivel pedig a zsinatot a presbiterek, helyesebben a lelkészek, tehát mindig a többség választja, nincs kizárva, hogy rövid pár éven belül kialakul az egyházban egy egészséges közvélemény, mely többséget alkotván, kényszeríti a törvényhozást a Központi Pénztár megvalósítására.

A 6. §. a célkitűzést határozza meg. Nem akarok dicsekedni, hogy mivel az enyém, tehát szép és jó, de mindenesetre magában foglalja a célt, melyért az egyháznak s különösen a református egyháznak harcolni kell. Nem szabad az ellenzőknek elfeledni, hogy a név kötelez!

Parais Árpád.

A gömöri lelkészértekezlet közgyűlései.

A gömöri e. m. lelkészértekezlete augusztus 6.-án és 25.-én, Tornalján, illetve Feleden tartotta rendes közgyűlését. I. Tornalján, mint vendégek, megjelentek: *Tornallyay Zoltán* egyházkerületi főgondnok, *Barna Béla* e. m. gondnok és *Bornemissza Elemér* e. m. v. tanácsbíró. A gazdag tárgysorozatu értekezletet közös áhitat előzte meg a tanácskozás helyén, a ref. iskola tantermében, melyen *Kovács Ferenc* szutori h. lelkész imádkozott és bibliamagyarázatot tartott: Róm. XII. 1-8 v. alapján. Áhitat után *Kövér Árpád* elnök tartotta meg nagy érdeklődéssel és figyelemmel kísért értékes megnyitó beszédét, melyben a lelkészi kart legközelebről érdeklő, aktuális kérdéseket érintett, u. m.: a kongrua-ügyet, az 1919/20. évi államsegélyt, a lelkészek tudományos képzését és solidaritását, valamint az egyház megühdását szolgáló belmissziói munkásságot, — melyet ért. egyhangulag jegyzőkönyvébe vétetni határozott. A tárgyalásra kitűzött pontok közül elsőnek, az ünnepélyesség kiemelése céljából, *Szöke István* alelnök tartotta meg tartalmas és tanulságos egyháztörténelmi felolvasását: „Az ágostai hitvallás 400 éves fordulóján” címmel, melyben a történelmi eseményeket tiszta megvilágosításba helyezve, a jelen küzdelmes életre buzdításokat adott. Felolvasását ért. az érdekműnyben való megörökítésen kívül, e. m. közgyűlés elé terjeszti. Az értekezlet pénztári állásának megvizsgálása után, elnökség jelentést tett az 1929. évben kitűzött pályatételek eredményé-

ről, mely szerint egy pályamű érkezett be: „Igehirdetésünk hibái” címmel, melyet értekezlet — a bíráló bizottság javaslata alapján — 100 korona jutalomban részesített. A pályamű szerzője: *Zajdó László* serkei lelkész. Értekezlet egyhangulag kimondotta és e. m. közgyűlés elé terjeszteni határozta, hogy I. minden olyan egyházi tisztviselő (legyen az lelkész, tanító vagy presbiter), aki esetleg felekezeti iskoláink államosítása érdekében propagandát fejt ki s a nép között ez irányban hangulatot kelt, egyházunk ellen árulást követ el s ellene fegyelmi eljárás indítandó és tisztétől megfosztandó; II. tiltakozik a tanfelügyelők azon eljárása ellen, mely szerint a magyar többségű járásban tisztán szlovák nyelvű jegyzőkönyvet vesznek fel iskoláinkban s ez ügyben az illetékes Minisztériumtól jogorvoslást kér. Kimondja, hogy a lelkészek, mint iskolaszéki elnökök, csak a magyar szövegű eredeti jkvet tartoznak aláírni. Az 1930. évi Konventnek a theol. szeminárium évi járulékának belizetésével kapcsolatos határozatára vonatkozó reviziós indítvány, a Konvent jkvének megjelenéséig függőben marad. *Lenkey Lajos* runyai lelkész gyakorlati példakal megalapozott felolvasást tartott a belmisszió lényegéről, helyes irányáról és tulhajtásairól. Ezzel kapcsolatban, *Molnár Gyula*, balogiványi-i lelkész indítványára, értekezlet egyhangulag kimondja, hogy I. az 1925. évi losonci Konvent: 7. k. sz. határozata értelmében, az e. m. és e. ker.-i missziói bizottság sürgős megszervezését kéri; s II. az országos lelkészi konferencia mielőbbi összehívását javasolja. Az idő előrehaladottsága miatt, a hátralévő fontos programszámokat még az e. m. közgyűlés előtt tartandó ért. ülésre halasztva, a tanácskozás d. u. fél 3 órakor ért véget, melyet közebed követett.

II. *Feleden* (augusztus 25.-én), a ref. iskola tantermében, ének után, *Kövér Árpád* elnök buzgó imádsággal, majd a lelkészi hivatás komolyságát és a lelképásztor lelki látásait élénk színekkel esetelő beszéddel nyitotta meg a gyűlést, melynek a hiv. lapban való közlését határozta el értekezlet. Program szerint, *Zajdó László* serkei lelkész olvasta fel pályanyertes munkáját: „Igehirdetésünk hibái” címmel, mely gazdag eszmecserét váltott ki a jelenlevőkben. *Molnár Gyula* balogiványi-i lelkész az új magyar Ravasz-féle Agendát, ill. liturgiát ismertette. Többek hozzászólása és a liturgiai egység óhajának, illetve szükségességének kimondása után, ért. bizottságot küld ki, a liturgiai egység kérdésének tanulmányozása céljából, *Zajdó László*, *Molnár Gyula* és *Konkoly István* lelkészek személyében. *Konkoly István* jánosi-i lelkész értékes felolvasást tartott az iskolai és iskolán kívüli vallásos nevelésről. Felolvasását a hivatalos lapban való közlésre ajánlja ért. s indítványára kimondja és e. m. közgyűlés elé terjeszti, hogy I. minden iskolában legyen egy teljes Biblia, az iskolás gyermekek szerezzék

be az Újtestamentumot és az Énekeskönyvet; II. bibliai, vasárnapi iskolák, ifjúsági egyletek mindenütt szervezendők; E. Konvent felkérteik gyakorlati belmissziói vezérkönyv kiadására; III. a ref. tanítóképző sürgős felállítását javasolja; s IV. a műkedvelő ifjúság által előadandó színdaraboknak a lelkész és presbitérium által való felülbíráását okvetlenül szükségesnek látja. *Bácsy Gyula* e. ker. missziói lelkész a nőszövetségi munkák megszervezéséről és megindításáról tartott mindvégig lebilincselő előadást, rámutatván a női kezek és női szívek munkájának a gyülekezetben nélkülözhetetlen fontosságára. Előadása mély hatást váltott ki s remélhető, hogy a közeljövőben megindul e nemes munka gyülekezeteinkben. *Kardos Lajos* bejei lelkész a hétköznapi istentiszteletekről tartott áttekintő felolvasást, különösen történeti fejlődését, ill. alakulását részletezve s a jelen szomorú állapotra orvosságot keresve. Élénk vita után ért. a felolvasást, nyilvános megvitatás céljából is, a hiv. lapban való közlésre ajánlja. *Zajdó László* lelkész: *Parais Árpád* Tervezelére vonatkozó bírálatát olvasta fel s értekezlet az eszmét elvileg helyesli, de gyakorlati keresztülvitelét a jelen körülmények között lehetetlennek tartja. Az indítványok során, *Molnár Gyula* lelkész indítványára, a már elrendelt presbitéri konferenciák rendezésének kérdése tételt megvitatás tárgyává s többek hozzászólása után, a felmerült ellenvéleménnyel szemben, tisztázott azoknak okvetlenül hasznos volta és szükségessége. *Lenkey Lajos* lelkész indítványára értekezlet egyhangulag kimondja s e. m. és e. ker. közgyűlés elé terjeszti, hogy a községi könyvtárak könyveinek vallás-erkölcsi bírálat céljából való átnézésére a lelkészek felhivandók azzal, hogy az erkölcsrontó könyvek megsemmisítésére nézve haladéktalanul tegyenek lépést az illetékes képviselőtestületeknél. Az értekezletet, mely a délutáni órákban ért véget, ez alkalommal is közebed követte, amelyen meghitt körben néhány rövid órát töltöttek a gondterhes arcu szolgatársak.

— r — a.

Problémáink.

A Podkarpátszka Russi tanügyi referens f. év. aug. 22-én tanfelügyelői értekezletet hívott össze Ungvárra. Megjelent azon Ruszinszko minden tanfelügyelője. Ez értekezlet miniket reformátusokat azért érdekel közelebről, mert 11 év után ez az első országos jellegű összejevetel, melyre a tanügyi hatóság a felsőbb egyházi hatóságok képviselőit is hivatalos uton meghívta. Meg is jelentek ott ugy a római, mint a gör. kath. felekezetek képviselői. A reformátusokat Szabó Sándor egyh. kerületi tanítóképző, Kormos Gerő ref. ig. tanító és

Nyitray Dezső hitoktató segédlelkész képviselték.

Az értekezletet Vendraček isk. ügyi referens nyitotta meg. Először is bejelentette, hogy nagy a tanítóhiány. Ruszinszkóban az 1930-31. isk. évben e miatt 200 tanítói állást nem tud betölteni. Ennek tekintélyes része felekezeti állás. Ezután a gör. kath. egyház képviselője éles kritikát mondott az állam iskolafejlesztési politikájára. Rámutatott arra, hogy a Referátus egy rosszul értelmezett rendelettel meggátolja az egyházi iskolák bővítését, akkor, amidőn 4908 koronában állapítja meg a fenntartó testület által díjlevélileg biztosítandó tanítói alapfizetést. Ez összeg évenkénti előteremtésére, — az iskola egyéb dologi kiadásain felül — az egyházközségek képtelenek. Már pedig a 4908 kor. biztosítása nélkül a tanító fizetékiesztítő államsegélyt nem kap. Ezzel szemben felhozta a szlovenszkoí állapotokat. Ott ugyanis a tanügyi hatóság az iskolai törvényben megállapított összeget (1200 kor. készpénz, 20 kor. kertváltás, lakás, 240 kor. nyugdíjjárulék.) kívánja biztosítani az iskolafenntartótól. Kérdi: miért nem lehet ez így Ruszinszkóban is?

Vendraček referens úr a tárgyilagossá érvelésnek helyt adott s belátta az eljárás helytelen voltát. Se lehetetlen állapot megszüntetése céljából azon utasítást adta az egyházak képviselőinek, miszerint a Felsőbb egyházi hatóságok e tárgyban nyujtsanak be memorandumot a Népművelődési Miniszterhez, melyben részletesen indokolják meg, hogy a 4908 kor. tanítói törzsfizetés biztosítása az egyházak részéről törvénytelen s azt az iskolafenntartó testületek új iskola szervezésével évről-évre biztosítani képtelenek. Hivatkozzanak arra, hogy Szlovenszkon e tekintetben az iskolatörvény rendelkezéseit tartják szem előtt. E memorandumot nyujtsák be az Iskolaügyi Referátushoz Ungvárra minél előbb, hogy ő pártolólág felterjesztesse a Népművelődési Miniszterhez.

A referens úr e nyilatkozata a Kárpátaljai ref. Egyházkerület népoktatás ügyét nagyban érinti. Számtalan pályázati hirdetést olvasunk az „Egyház és Iskola” hasábjain, melyben a szlovenszkoí egyházak az ujonnan szervezett 3.—4-ik tanítói állásra hirdetnek pályázatot. Bezzeg nem hirdetnek a Kárpátaljai Egyházkerületből! Bizony sajnálattal kell megállapítanunk, hogy az elmúlt 11 év alatt Egyházkerületünkben egyetlen új ref. tanítói állást sem szerveztek. S ennek főoka a kérdéses 4908 kor. törzsfizetés díjlevéli biztosítása volt.

Hogy ez ominózus ügy az országos tanfelügyelői értekezlet asztalára került, már ezt is eredménynek könyvelhetjük el.

Szükségesnek tartottam ezt hivatalos lapunk utján az iskolafenntartó egyházközségek lelkészeinek is tudomására adni s egyuttal kérni az egyházmegyei tanügyi bizottságokat, megyei és

kerületi közgyűléseket, hogy tüzetesen foglal-
kozzanak népoktatásunk ez elevenébe vágó
kérdéssel s igyekezzenek azon, hogy e memo-
randum a leggyorsabban az illetékes fórum elé
kerüljön.
Szabó Sándor.

Komoly kérdések. Az Erdélyi Református
Egyházkerület hivatalos lapjában, a Reformá-
tus Szemlében nemrég egy figyelemreméltó
cikk jelent meg „Egyházunk erkölcsi méltósá-
ga” címen, a melynek írója a következő ko-
moly kérdéseket teszi fel:

1. Gondnoka lehessen egy egyházmegyének
olyan egyén, kinek fiai szerzetes iskolában ta-
nulnak?

2. Gondnoka legyen egy egyházközségnek
olyan református férfi, akinek fiai — mert re-
versalist adott — katolikus vagy más vallás-
ban növekednek?

3. Lehet-e nőszövetségnek elnöke, alelnöke
vagy bármely tisztviselője oly református nő,
akinek leánygyermekai szintén reversalis adás
miatt nem reformátusok?

4. Tölthet-e be bármiféle egyházi tisztséget,
kaphat-e kitüntetést az egyháztól oly reformá-
tus egyén, akiről tudva van, hogy eddigi egy-
házi megbízatásában hanyag, ref. egyházi hiva-
tali működésében gondatlan magatartást tanu-
sított? Aki ezért fegyelmileg el is ítéltetett?

Mert ezek az esetek nem kigondolt, l e-
h e t s é g e s példák. Ezek valóságban
előfordult vagy még most is tényleg fennálló
körülmények. Akik jobban ismerik egyházi
közéletünket, azok még több és még f e l e-
m e l ő b b példát tudnak felhozni az é l e t-
b ő l.

Református egyházunknak annyira komoly
kérdései ezek, hogy érdemes felettük gondol-
kodni.

H I R E K

— **Az új iskolai év** beköszöntött; az iskolák
kapui megnyitottak, hogy befogadják a tanulni
vágyó ifju sereget. Egyetemes egyházunkat —
sajnos — csupán elemi iskolai vonatkozásban
érdeklí ez az esemény, mert középfoku isko-
láink egyetlen egy sincs. Azonban elemi isko-
láinknál is igen nagy bajok vannak és igen sok
helyt az új iskolai év beköszöntése nem jelenti
együttal azt is, hogy a tanítás is megkezdődik.
Azt hiszem, hogy nem állok messze az igaz-
ságtól, amikor megállapítom, hogy elemi isko-
láink 30%-ában szünetelni fog a tanítás a ka-
tasztrófális tanítóhiány miatt. A kormánynak
az az érthetetlen álláspontja, hogy leküzdhe-
tellen nehézségeket gördített egy ref. tanító-
képző felállítása elé: már kezdi megteremni

szomorú gyümölcsseit. Reméljük, hogy látva ezt
a kulturállamhoz egyáltalán nem méltó állapo-
tot, mégis csak észre térnek ott fenn s a ko-
máromi egyházmegyének azt a dicséretre méltó
törekvését, hogy ref. tanítóképzőt akar felállí-
tani: nem elgáncsolni, hanem elősegíteni igye-
keznek. Minden lehető el kell követnünk an-
nak megakadályozására, hogy a ref. gyermekek
iskola nélkül nőjjenek fel s Egyetemes Egyhá-
zunknak teljes erkölcsi és anyagi erejével oda
kell állania a komáromi egyházmegye mellé,
hogy nemes, egyház és nemzetmentő terve
megvalósuljon.

— **A theol. és középiskolai internátus**
felépítése érdekében a felhívásokat abban a
szövegezésben, amint mai számunk vezető he-
lyén olvasható: szétküldtük a lelkészi hivata-
lokhoz. Nehány nap múlva ugyanezzel a „hívó
szó”-val fordulunk egyházunk tehetősebb világi
tagjaihoz is. Most szeretettel kérjük a lelkész
testvéreket, hogy a tanítótestvérek részére
hozzájuk küldött felhívásokat haladéktalanul
kézbesíteni sziveskedjenek. Ahol a lelkész
nincs abban a helyzetben, hogy az 1000 k.
hozzájárulást megajánlhatná, törekedjék arra,
hogy egyháza lépjen be az ajánlattevők közé,
vagy tehetősebb hivei között fejtsen ki propa-
gandát az ügy érdekében. Azokat is, akik már
megajánlották az 1000 k.-át, kérjük, hogy a
kötelező nyilatkozatokat küldjék be, hogy azok
alapján tarthassuk nyilván az ajánlattevőket.
Amint a nyilatkozatok beérkeznek, csekklapo-
kat küldünk a befizetések eszközzésére.

— **Lelkészwálasztások.** A paksi református
egyház egyhangulag Kincses Endre dr. buda-
pesti hitoktató-lelkészt hívta meg lelképásztorá-
nak. A szuhafői református gyülekezet 6 pá-
lyázó közül egyhangulag Balogh István felső-
nyárádi lelkészt választotta meg lelképásztorá-
nak. A debreceni presbitérium a Kovács
János nyugdíjazásával megüresedett vallások-
tatói lelkészi állásra Vitéz Szabó Endrét vá-
lasztotta meg 15 pályázó közül.

— **A tabitótfalui egyház** lelkésze, Tildy
Zoltán megvált lelkészi állásától, hogy minden
idejét a Keresztyén család és a Sylvester-
nyomda ügyeinek szentelhesse. A gyülekezet
új lelképásztora Ecsedy Aladár tabitótfalui h.
lelkész lett.

— **A Magyar Evangéliumi Keresztyén**
Missziói Szövetség október 3—5 napjain or-

szágos missziói konferenciát rendez. A konferencia első sorban a református egyházat kívánja szolgálni a missziói gondolat minél szélesebb terjesztésével. Ez alkalommal tartja meg a szövetség református ága az évi közgyűlését is.

— **Az ORLE vezetősége** a balatoni konferencia alkalmából az egyházi lapok szerkesztőit külön értekezletre hívta meg. Az értekezlet szeptember hó 18-án este Balatonalmádiban fog megtartatni.

— **Dr. Pokoly József**, a debreceni egyetemen az egyháztörténet tudós tanára és művelője szeptember 1-ével nyugalomba vonul. Volt tanítványainak és tisztelőinek nagy serege kívánja, hogy élvezze a nyugalom éveit békeségben és jó egészségben!

— **A vasárnapi iskolák világkonferenciája.** A vasárnapi iskolák következő világkonferenciája 1932-ben lesz Rio de Janeiróban. Ez lesz Délamerikában az első keresztyén nemzetközi gyűlés. Ez idő szerint 33 millió gyermeket tanítanak a vasárnapi bibliai iskolákban.

— **Vásárhelyi János imakönyve.** Vásárhelyi Jánosnak, a kiváló egyházi írónak a Minerva kiadásában imakönyve jelenik meg. A könyv címe: „Az Úr színe előtt.” A könyv tartalmazni fog egy teljes év minden vasárnapi és ünnepi alkalmára elő- és utóimákat, illetve prófétai és nagy imádságokat és öt évre Szentige kijelölésre textusgyűjteményt. Ezenkívül esketés és temetésre textusgyűjteményt és imádságokat gazdag alkalomszerűséggel közöl a könyv. Tartalmazni fog külön részben, több fejezetben, a lelkész beteglátogatásához imákat és szentírásbeli helyeket. Végül a betegek Úrvacsora vétele, eszméletét vesztett beteg, vagy időközben meghalt betegnél való lelkészi szolgálatokhoz, raboknál tartott istentiszteletekhez teljesen kidolgozott mintákat és textusgyűjteményt, valamint különböző alkalmi imákat nyújt a könyv. Meg vagyunk győződve, hogy a könyv kiadása tényleg érzett szükségletnek kielégítését fogja szolgálni. Ára: 250 lei lesz. Megrendelhető a Minerva-könyvkereskedés (Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria 1. szám) és az erdélyi református egyházkerület iratterjesztése után.

— **Az Amerikai Magyar Reformátusok Lapja írja:** A magyar nyelv fenntartása teljesen reménytelen Amerikában. Nem azt irtuk,

hogy reménytelennek látszik, hanem azt, hogy reménytelen. Amíg mi élünk, természetesen belőlünk már bottal sem lehetne kiverni azt. Gyermekünk azonban már jobban bírják az angol nyelvet, mint a magyart s egymásközt már mindig angolul beszélnek, ha mi a fejünk tetejére állunk is. És mikor mi elmulunk: mi lesz Amerikában a magyar nyelvből a mi unokáink kezén, akiknek szülei sokkal, nagyon sokkal szivesebben beszélnek angolul, mint magyarul? ... A magyar szívnek, a magyar léleknek végtelenül fájó gondolat ez, de önmagunk ellen vétkeznénk, ha ezt tagadni, vagy csak takargatni, palástolgatni is akarnánk. Egy kétségtelenül meglevő s tegyük hozzá mindjárt: természetes folyamat ez, amelyet mi megakadályozni egyszerűen képfelenek vagyunk. Amerikában a magyar nyelv életét egyedül a bevándorlás hosszabbíthatja meg, ami azonban ez időszert a semmivel egyenlő s nagyon kérdéses, hogy belátható időn belül lesz-e ennél számottevően több? ...

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A bési ref. kettős tanítóságra e lap aug. 10-iki 32-ik számában kihirdetett pályázat határideje szeptember 26-ig meghosszabbítatik annak jelzésével, hogy az állások ideiglenes tanerőkkel is betölthetnek. *Presbitérium.*

Pályázat. A perbeti ref. egyház hadbavonulás folytán megüresedő kisegítő másodtanítói állására pályázatot hirdet. Fizetés az egyháztól 624 K. havi előleges részletekben, 1 szobás butorozott lakás és 180 K. lakbérpótlék és 20 K. kert váltság. Az államtól a törvényes államségély. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása és az egyháztársadalmi munkában való részvétel. Pályázhatnak férfiak, vagy nők tanítók oklevél nélkül is. Kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz (Perbete, okres Stara Dala) küldendők szept. 16-ig. Az állás október 1-én elfoglalandó.

Szerkesztői üzenetek.

K. Th. I. Jánosi. A beküldött tanulmány közlését a lap 37-ik számában megkezdjük.

L. I. Szina. A tudósítást köszönöm. Szintén csak a 37. sz.-ban jöhet.

P. M. N—d. Cikkei előbb Csicsón vizeletek, aztán az ottani kolleگا szivessege folytán eljutottak rendeltetési helyükre. A jövő héten levélben írok. A címzésnél feltétlenül kiteendő: *okr. Velké Kapušany.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az Intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886 Jókai u. 18.

"Kis Tükör" szerkesztősége

Komárom

úri és papi szabó
Miskolczy Lajos
Ungvár, Radvánci ucca 68.
 Készít: utcai-, innepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, **PAPI PALÁSTOKAT**, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mesterítés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön pósta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

▶ Előnyös részletfizetési feltételek. ◀

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno feditelství pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA”-ra
Kapušany címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Uj tanév elején.

(Bm) Ismét megnyitlak az iskolák kapui. A nyári pihenő után ismét megkezdődött a munka: jövőnknek, reményeinknek istápolása. Minden esztendőben megisméltődik ez a jelen-ség, mégis a mai nyomasztó, súlyos helyze-tünkben lehetetlenség meg nem állnunk ennél a kis állomásnál s tételődéseink helyett isko-láink állapotára és a velük szemben való fele-datainkra gondolni.

Az egész egyetemes emberiség élete, bol-dogulása az ifju nemzedék kezében nyugszik. Nincs egyház, állam, vagy társadalmi beren-dezkedés, amely tisztában ne volna azzal a ténnyel, hogy léte, fenmaradása, előhaladása attól függ, vajjon a fiak miképen fognak járni az apák nyomdokain! Krisztus tejezte ezt ki a leggyönyörűbben, mondván: „engedjétek hozzám a gyermekeket, mert övék a mennyek-nek országa!”

Mi sem bizonyítja jobbn a reánk szakadt megpróbáltatások nagyságát, mint az, hogy mindezek dacára a reményüket vesztett kálvi-nista lelkekből mind gyakrabban és gyakrab-ban tör fel a mindenről való lemondás és erőt-lenség hangja, hogy: „nem érdemes iskoláinkkal törődni, hiszen már ma ugyis csak névleg a mieink!”

Nem akarjuk hinni, hogy a kétségbeesés hangját a józan nyugalom helyeselné, azaz: hogy egyházunk iskolájától kész volna megvál-ni. Ragaszkodunk kell iskoláinkhoz a veszedelem idején kettőzött erővel és minden alkalmat meg kell ragadnunk, amivel egymás csüggedő lel-kébe bátorságot önthetünk! Nem haladhatunk el egy iskolai esztendő felett sem szótlanul, ha-nem a multnak tanulságain okulva, a jövő elé

ujult hittel és ujult reménységgel kell tekin-tenünk!

Hála a Mindenható kegyelmének, iskoláink munkájával általánosságban meg lehetünk elé-gedve. Ahol a hivatottak között béke, megér-tés és jóakarát van, ott minden nehézségek, ellenséges erők, vagy külső rosszakarát dacára is szép és nemes gyümölcsöket teremnek isko-láink. Mert *nincs az az akadály, mely a krisztusi szeretetnek ellen tudna állni és az Isten ut-jait követő lelkek munkáját vissza tudná tartani!* Az áldozatkész lelkeket hiába nyomja az élet terhe, mert minél mostohábban bánnak velük az emberek, annál inkább óhajtanak Istennek tetsző dolgokat cselekedni. Ezt bizonyítja ná-lunk is az a szinte csodálatos áldozatkésztség, amit hiveink a közelmultban és a jelenben iskoláinkkal szemben megnyilvánítanak.

A nyolcosztályu népiskolai törvény életbe-léptetésével azt gondoltuk, hogy egyházunk ennek terhei alatt össze fog roppanni. Es mi lett az eredmény?... Büszkén mondhatjuk, hogy az elsők között vagyunk, akik a törvény követel-ményeinek eleget tudunk tenni. Egyre-másra épülnek uj iskoláink, szervezettek az uj tanítói állások. Van egyházmegyénk, ahol már több mint 20 uj iskola emeltetett. Es hol vannak a megsúlyosbodott állandó terhek, a magna-gyobbodott személyi és dologi kiadások, ame-lyeket minden nehézség dacára előteremtnek gyülekezeteink?!...

Öszinte öröm és jóleső érzés töltheti el lel-künket. Hiveink áldozatkésztsége és iskoláink-hoz való ragaszkodása a legbecsesebb erőforrás tanítóink számára. Mert légyen bár nehéz és fáradságos a tanítói munka, mit tisztán anyagi javakkal megfizetni nem is lehet, de mindenért

kárpótolhat a szeretet, mely a hivek részéről a tanító és az iskola iránt megnyilvánul. És a kölcsönös szeretet csodákat művelhet!

Nagy tévedés volna azt állítani, hogy iskoláink ma már nem tudnak megfelelni azon magasztos feladatuknak, melyet egyházunk joggal elvár tőlük.

Minden mi rajtunk mulik!... Ha lelkes, tanító és a gyülekezet egygyek az Ur virágos kertjének gondozásában, akkor mai zilált közjogi helyzetünk, megváltoztatott tanítási és nevelési eljárásaink közepette is el lehet érni az óhajtott eredményt, amely kiállja a próbát a multakkal szemben is! Természetesen nem azt mondjuk ezzel, hogy nincsenek orvoslást kívánó iskolai sérelmeink, hanem azt kívánjuk minden hivatott iskolai munkás lelkébe véteni, hogy a *nevelés és tanítás munkája elsősorban a nevelőtől függ és ha ő jól akar a gyermek lelkébe csepegtetni, még a kevésbé alkalmas utakon is el fogja ehhez juttatni a gyermeket!* Az iskolák szellemét külső erőszakkal megváltoztatni nem lehet! Ha a tanító Krisztus szellemét hordozza magában, iskolájában ez a szellem fog élni és munkálkodni, már csak azért is, mert ez ellen senkinek nem lehet, de nincs is kifogása. Iskoláink magyar kálvinista jellegét nem vehetik el a mi akaratunk nélkül, mert a jelleg nem a külszínben van, hanem az iskolában élő szellemenben! Amíg igaz, Krisztust-követő hiveink és egyházunkhoz ragaszkodó, hűséges tanítóink vannak, addig nem kell busulnunk iskoláink miatt!

Lehet azonban mégis okunk az aggodalomra...

Gyermekeink létszámát figyelve, szomorú tapasztalatokra jutunk. Legtöbb helyen évről-évre fogy iskolás gyermekeink száma, vagy legjobb esetben szagnál, ... de alig van hely, ahol szaporodás mutatkozna. Az átkos „egyke” *puszti sorainkban s teszi néptelenné iskoláinkat, gyülekezeteinket.* Pedig olyan gyermek nélkül az iskola, mint a fa gyümölcs nélkül!

Vajha megtalálnók a gyógyirt ezen átkos betegség gyógyítására. Vajha soh'sem fogynának ki azok a józan tanítómesterek, akik legtöbbet tehetnek hiveink felvilágosításában, az Isten és önmaguk ellen vétő rossz szokás mielőbbi elhagyásában. Sajnos azonban, egy másik aggodalmat keltő jelenség éppen az, hogy ma-holnap már nem is lesznek tanítóink!

Óriási veszedelmet rejt magában a tanítóhiány!

Iskoláink tekintélyes száma most a tanév elején üresen áll, mert nincs tanító. S ki tudja, akad-e majd valamilyen helyettes, avagy idegen iskolába kényszerülnek gyermekeink?... Hiába van iskola, ha nincs munkás, aki benne dolgozzon!

Csak egy mentség van: mielőbb felállítani a református magyar tanítóképzőt. Ha ezt nem

tesszük, magunk fogjuk megásni a saját sirunkat!

Mindenkinek tudomásul kell venni, hogy iskoláink léte a református magyar tanítóképző felállításától függ. Ez a legégetőbb és legsürgősebb problémája egyetemes egyházunknak! Reméljük, nem várat magára már sokáig, ... a lelkek ébrednek! Biztató hírek szállnak felénk nyugatról, Komáromból és hisszük, hogy a lelkes megmozdulás egy táborba fog hozni mindnyájunkat!

A vallásos nevelés.

Irta: Konkoly-Thege István.

A rimavölgyi lelkipásztorok körében ismét fölvetődött a sokat vitatott vallásos nevelés kérdése.

Miképen lehetne a vallásos nevelést az iskolai és az iskolából kikerült ifjuság körében mélyebb hatásúvá tenni?

Ez a kérdés, ugy, amint elhangzott, már magában foglalja mostani vallásos nevelésünknek, —amelyet „mélyebb hatásúvá kellene tenni”, — azt a lesújtó kritikáját, hogy az, mai formájában, nem eléggé mély hatású.

Ezt a sajnos ítéletet bizonyára mindnyájan igaznak ismerjük, azért fölösleges volna diszkusszió tárgyává tenni, hogy vallásos nevelésünk mai módján kell-e változtatni, vagy sem. Igenis, kell, nagyon is kell és sürgősen kell!

Sőt, hátran lehetne azt is mondani, hogy *a vallástánítást*, — mert manapság voltaképpen csak ez van, — *vallásos neveléssé* kellene átválttatni, ami ma jóformán nincs is.

Régen is gyermekekből lettek a felnöttek, de a régi felnöttek, ha kellett, hitükért, meggyőződésükért gályarabságra is készek voltak. Ma már miért nincsenek az egyháznak ilyen hivei? Azért, mert ma az egyház csak tanít és nem nevel!

Erre ugyan, —hangzatosan és feltünően, — azt mondják némelyek, hogy ha vannak is ilyen hivek, már elmúlt az a barbár kor, amikor még az embert hitéért, meggyőződéséért a gályára, sőt halálra kárhóztatták. Hiszen hála érte Istennek, hogy elmúlt, de azért hitvallókra, helytállókra nagy szüksége volna az egyháznak a mai, nem sokkal kevésbé nehéz időben is.

Bizony, szüksége volna. Csakhogy hitre, hűségre, erkölcsi bátorságra senkit sem lehet *meztanítani*, hanem csak *nevelni!*

Mit értenek ma nevelés alatt? Ismeret halmozást. Milyen a mai gyermek, akit nevelnek? A hóna alatt egy csomó tankönyv, tele betűvel, lélek nélkül. Milyen az a világnézet, az a gondolkozásmód, amit azokból a lélek nélküli való betűkből szív magába? Anyagias és önző. Ilyen körülmények között aztán mi lesz abból a gyermekből, akit eként oly alaposan megnevelték? Oh semmi esetre sem hitvalló, hanem

lesz belőle tudákos, anyagias, lelkéről elfelejtkezett, egyháza iránt közömbös és csak a saját testi jóléte iránt érzékeny, u. n. modern ember. És mi lesz az egyházból, mi lesz a nemzetből, amelynek ilyen fiai vannak? Először a hitét veszíti el, azután az erkölcsi érzékét s vele a faji öntudatot, azután pedig, azután „Róma ledől s Babilon rabigába görbed”!

Érdeke tehát mindenkinek, aki egyházát és hazáját szereti, de eminens érdekünk legfőképpen nekünk, a nép őrállóinak, hogy az előbb feltett kérdésre, ami a vallásos nevelést illeti, a feleletet megtaláljuk.

I. Először is azt kell megállapítanunk, hogy *mikor kell a vallásos nevelést elkezdeni?*

Az iskola első elemi osztályában? Nem, még korábban, *a családban*. Nincsen igaza Rousseau-nak, aki az ő „Emil” című művében, mely a nevelésről szól és sok szép igazságot, de bizonyára sok tévedést is tartalmaz, azt ajánlja, hogy a gyermek ne tudjon, ne is halljon semmit Istenről 15—16 éves koráig, míg t. i. az Isteniség felséges gondolatát felfogni, kellőképpen megérteni nem képes.

Ezzel szemben mi azt a paedagógiai elvet fogadjuk el, hogy a nevelés a bölcsőnél kezdődik és tart egészen a sírig. Az édesanya első boldog tekintete, szeretettel teljes mosolygása ébreszti fel a kicsiny gyermek szívében az első nemes érzéseket. Az iskola és a templom csak tovább fejleszti és Istenre átvonkoztatja azt a hitet, bizalmat, szeretetet, hálát, amely a lélek ébredésének legelső kezdetében és első sorban a szülők iránt, a szülői házban ébred fel.

A vallásos nevelést tehát a család kezdi meg és a család őrzi meg. A gyermeknek és az ifjúságnak, de általában az egész társadalomnak vallásos gondolkodása, vallás erkölcsi világnézete csak egyszerű függvénye az anyák vallásos lelkületének, amelynek, — ha már ily matematikai nyelven kezdtem el ezt a mondatot, úgy is fejezem be, — amelynek csak coefficiente, együtthatója az iskola és a templom.

Csak édesanyák kellene, vallásos anyák és lesz vallásos új nemzedék. Gyönyörűen fejezi ezt ki a mi kálvinista magyar fajtánk egyik büszkesége, Szabolcska Mihály: „Amikor egy romlott, semmi embert látok, aki másoknak is, magának is átok, akinek nincsen egy tiszta indulatja, sirassátok meg szegényt, mert nem volt édes anyja”. Viszont, amikor a szívünk megtelik jósággal, a szemünk könnyüvel, lelkünk imádsággal, inikor egy-egy nemes tettet viszünk végbe, csókoljuk meg édesanyánk lába nyomát érte!

Ezek után konkluzióként meg kell állapítani, hogy a vallásosnevelés legegységesebb része, kezdete, alapja, a család nevelése és a kezdetnek is kezdete a *nőnevelés*.

Talajt javítsunk előbb és csak azután jöhet a plántálás.

II. A családi nevelésnek folytatója *az iskola*. De annak, hogy a helyes családi nevelésnek méltó folytatója legyen az iskolai nevelés, elengedhetetlen előfeltétele *a tanító vallásos lelkülete*. A vakond nem nevelhet pacsirtát, vagy az Irás szavait idézve, „a bojtorjánról nem szedhetünk szöllőt”.

Ha azért vallásosan, tehát jól nevelt ifjúságot akarunk, akkor a tanítónevelést is egyházi kézbe kell vennünk ismét. A tanító-nevelés nekünk van olyan fontos, mint a papnevelés. Sőt! Ha tekintetbe vesszük a mostani körülményeket, azt kell mondanunk, hogy *még fontosabb!* Hiszen az állam elismeri (még eddig legalább is) az itt érettségizett, külföldi theológiát végzett és itthon papi vizsgát tett lelkészeket, míg a tanítóképzés csak belföldön lehetséges.

Állítólag a pozsonyi magyar tanítóképző első osztályát a jövő tanévben már nem nyitják meg, pedig ez az egyetlen ilyen magyar nyelvű intézet. Ha ez a hír valóban bizonyul, akkor néhány év múlva nem csak hogy reformátust nem, de még csak magyar tanítót sem fogunk kapni iskoláinkba. Aztán csak idegen világnézetben felnőtt és idegen nyelven képezett tanítóknak válogathatunk majd, ha ugyan megengedi a lelkiismeret, hogy hitünknek és kultúránknak továbbplántálását ilyen kertészekre bizzuk.

Hány iskolában van a református nevelés máris más vallásu, sőt —horribile dictu— róm. kath. tanító kezében. Lehetetlen állapot ez, amely pedig egyre nagyobb mértékben fenyeget, a ref. tanítók egyre nagyobb hiánya miatt. A R. E. és I. 28. számában egyszerre 17 tanítói állás van pályázat alá bocsátva! Mennyit sikerül ezek közül reformátussal betölteni? És a maradék többi, követvén a meglévő példákat, más vallásu tanítókra bizzák majd? Azt mondják, kénytelenek, mert különben arra a helyre az állam nevez ki valakit, tetszése szerint. *Féltjük iskolai autonómiánknak még le nem dőlt köveit? De ne csak féltjük, hanem védjük is. És ne csak védjük, hiszen csak romokat védünk, hanem építsünk is! Építsünk, létesítsünk tanítóképzőt, még pedig minden áron és minél előbb s ne sajnáljunk tőle annyi energiát és áldozatot, — legalább is annyit —, amennyi a theologia felállítására, fenntartására vagy a most tervbe vett internátus létesítésére fordítatik.*

Gondoljuk meg azt, hogy ha nem a miénk a tanító, nem a miénk az ifjúság sem és ha lemondunk arról a jogunkról, hogy tanítóinkat magunk neveljük, akkor akár azzal kezdhettük, hogy egyszersmind iskoláink fenntartásáról is lemondunk. Miért terhelnénk akkor magunkat hiábavalóan?

De mi nem mondunk le, hangzik a kiáltás

Nem mondunk le a tanítóképzőről, csak a kedvező alkalmat várjuk, a majd csak megmutatózó lehetőséget. Mégis, meddig még? Meddig várunk még? *Periculum in mora!*

(Folyt. köv.)

Az abaujtonnai egyházmegye közgyűlését

Kassán aug. hó 27-ikén tartotta, melyen Idrányi Barna esperes és a Deák Gyula lemondása folytán dr. Óvári Pál legid. tanácsbíránk elnökölt. Megelőzően Kozár Sándor predikált Ján VI. 63 alapján. Az esperesi jelentés szerint egyházi törvényeink megerősítése ügyében még semmi konkrét lépés nem történt. Fősérelmünk azokban a kegyetlen döntésekben van, melyeket az egyh. tisztviselők állampolgársága, fizetéskiegészítése s a nyugdíjazási kérvények ügyében szoktak hozni a közíg. hatóságok. Kóródy Andor bódvavendégi lelkész Magyarországra költözött, mert állampolgársági kérvényét ismételten, minden indoklás nélkül visszautasították s 5 év óta nem kapott államsegélyt. Az 1926 évi kongruatörvény az özvegyeknek is biztosítja az ellátási díjat, de ide is állampolg. igazolása kell, s ha az özv. ezt meg tudja tenni, akkor a férje állampolg. igazolását követelik, a mi pedig lehetetlen, mert mikor ezt kéri az özvegy, azzal utasítják el: a törvény csak élőkre vonatkozik. A lelkészeink javadalmait feltüntető „Popis”-ok sorsáról még semmit sem tudunk, de jobb elbánságra mi sem számíthatunk a többi egyházmegyék lelkészeinél. Híveink egyházhűségüknek bizonságául a kis 80 lélekből álló Perényt említjük meg, mely fiókégyház 104,000 k. készpénzzel és fuvarral szép kis templomot, Bódva-vendégi 45,000 k-val, lelkészlakát renoválta, Jablonca több, mint 100,000 k. költséggel két új iskolatermet és két új tanítói lakást emelt. Iskolai ügyünk képe, melyet szines elevenséggel, fájó sarcasmussal Simon József tanácsbíró, egyházmegyei tanügyi bizottsági elnök rajzolt meg jelentésében, sem mutat sok vigasztalást. Györke, Felsőcsáj, Beszter, Tarcavajkóc ref. vall. iskoláiban a magyar nyelv tanítását ismételt kérésre sem engedélyezik; 4 iskolát megszüntettek, így összesen 14 magyar reform. iskolánk van. A Szabó Péter-féle alapítvány kamatait Jablonca részére kérjük kiadni, a kényszerű iskolaépítés nagy költségeire tekintettel. Építkezésre fordított összeg 411,782 k. volt. Itt megemlítenéd Tornagörgő áldozatkészsége, a mely több mint 50,000 k. költséggel, az egyházi vagyon megterhelése nélkül, gyülekezeti otthont épített, — nem korcsmával kapcsolatos kulturházat, — az énekkar, különféle egyesületek céljaira. Az évi adakozások összege 112,440 kő. Kidölt sorainkból Keresztury Károly szádellői lelkész 75 éves korában, a ki

két egyházában a testi erő összeroppanásáig, igaz hűséggel végezte pásztori teendőit; özvegyének az állampolg. bizonyítványát nem sikerült megszerezni idáig; a kegyeleti év jövedelmét sem kaphatja meg, mert férje az egyh.-ker.-i új szabályrendelet életbelépte után halt meg. Állampolgársági bizonylathoz kétségtelen joga van, mert férje ez iránti kérvényét 1927 őszén adta be, s így a 2 év letelt, így az meg nem tagadható.

A losonci teológiáról hozzánk került ifjak után csak a legjobbakat mondhatja az esp.-i jelentés: a gyakorlati munkában közülők a leggyengébb is jól megállja helyét. Az egyházas szellem, a kötelesség teljesítésre, a tiszta papi életre való rászoktatás fel nem becülhető érdeme a Sörös Béla igazg. alatt levő teológiának. A gyülekezetek támogatását ez intézetünk tehát mindenek felett megérdemli; kár, hogy a theologia anyagi viszonyairól nemcsak rendszeres számadásról nincs tudomásunk, de a nyilván. ellenőrzés arról sem tud számot adni, hogy az egyes egyházak $\frac{1}{2}$ kg. buza befizetési kötelezettségüknek mennyiben teltek eleget? Kebelbeli egyházaink e részben — a hernádsadányi kivételével — mind teljesíti enemű kötelezettségét. Egyedül ez az egyház jelentette ki az egyh. látogatóság előtt, hogy ellene van a teológiára adandó személyenkénti $\frac{1}{2}$ kg. buzának. Károlyi, Bethlen, árva-házi ünnepélyeket az egy jabloncai egyház kivételével, mindenütt rendeztek mult évi határozat értelmében. Az árva-házra évente minden egyház legalább 120 kő.-át köteles adni. A bárcai egyház fentartására, utolsó főgondnoka, Bárczay Sándor által tett 20.000 kő. kézhezvételére vonatkozólag sikerülni fog a másvallású örökösseel kiegyezni. Vallásos iratterjesztésünk ezidei vagyona 2171 kő. Eszkáros eladni szándékolt ingatlanát az em. nem engedélyezi. Az egyházkerületi gyűlésre egyházmegyénk Gönczy Gábor tb., Lengyel József főjegyzőt, dr. Hódy Sándor és Kádár István vil. főjegyzőt küldi ki az elnökségen kívül. A bárcai lelkészi állásba Lengyel András iktattatott be sok jó reménységgel, valamint Pandy Bertalan és Gaál István segédlelkészek. A belmissziói előadó jelentése szerint, már minden gyülekezetünkben a hétköznapi istentisztelet bibliolvasással förténik. A téli időszakban esteli istentiszteletek tartása mind több helyen vétetett gyakorlatba, melyeket sokkal jobban látogatnak híveink, mint a délutánit. A heidelbergi káté magyarázása, szövevényaink gondozása emelkedő mértékben halad. Vallásos ünnepélyeink rendezésében nagy munkabírással, zenei képzettségével, költemények, felolvasások, írásával stb. messze kiválik közülünk Simon József szeszta lelkipásztor és Nyomárkay Béla péderi főgondnok, a kiknek elismérését fejezte ki az egyh. megye e nagyfontosságú egyháztársadalmi munka végzéséért. Gyülekezeti könyvtárak szervezése határozotba

ment, valamint az is, hogy Tornagörgön presbiteri konferencia rendeztetik s végül, hogy az egyházmegyei könyvtár s tehetősebb egyházaink megrendelik Kálvin János ujszövetségi írásmagyarzatainak magyar fordítását a 700 k. értékben. Egy formális bírósági ügyünk is volt 9 év óta, melynek elintézése után barátságos ebéd következett, melyen a közelgő szépsi leánykonferencia házigazdái teendők megbeszélése is végbement.

Lengyel József
em. főjegyző.

A komáromi ref. egyházmegye közgyűlése.

aug. 26-án folyt le a komáromi egyház tulajdonát képező Kollégium nagy termében. A közgyűlést megelőzően reggel 8 órakor istentisztelet volt a ref. templomban, melyen Kalitza László zsigárdi lelkész imádkozott. Istentisztelet után a Kollégium nagytermébe mentek át a közgyűlés tagjai, ahol Gyalóky László esperes szívből jövő fohásza után Nagy Nándor egyh. megyei gondnok mondta el megnyitó beszédét. Beszédében sok fontos, az egyh. életét közelről érintő kérdésről emlékezett meg. Törvényeink el nem ismerése, a kongrua-ügy sokszor lelkiismeretlen kezelése azt bizonyítja, hogy a kormány egyházunkat semmibe sem veszi. A lomhaság, az egyháztagokban élő közöny vizeit megmozgató belső megújódásra, a hívek lelki-életének intenzivebb ápolására van tehát szükség, hogy az egyház belsőleg, hitében legyen erős és így teherbíró. Ezt pedig csak a vezetők áldozatos munkájával, intenzív belmissziós munkával érhetjük el. Látva azt a missziót, mely egyházunk belső megerősítésében a jövő generáció kohójában, a felekezeti iskolákban a ref. tanítókra vár, örömmel fogadja az egyházmegyei gondnok a ref. tanítóképző intézet felállításának gondolatát és annak megvalósítására kéri az egyh. megye minden áldozatot meghozni kész munkását.

A közgyűlés előtt az egyh.-megyében működő 12 új tanítónő, ill. tanító tette le az esküt.

Varga Károly jókai lelkész indítványt terjesztett elő a kongrua visszafizetésével sujtott lelkészek anyagi támogatása iránt. A közgyűlés az indítványt pártolólág terjeszti fel az egyh. kerülethez.

Sedivy László nyitrai lelkésznek az egyh. megye kettéválasztására vonatkozó indítványát a közgyűlés levette a napirendről.

Az esperesi jelentés kapcsán, az esperes sok életrevaló indítványát magáévá téve az egyházmegye, több fontos ügyben hozott határozatot. Felhívja azokat a lelkészeket, akiknek az egyháztól élvezett javadalmát a kongrua kérdésnél

az Országos Hivatal tulértékeli, hogy a sérelmes határozatot okvetlenül fellebbezzék meg.

Az egyházkerület után azzal a kéréssel keresi meg a közgyűlés a Konventet, hogy a kongrua-kérdés megoldásánál siessen a lelkesi kar segítségére.

Mivel az Országos Hivatal a lelkesi javadalmak értékelésénél a termények legmagasabb s talán többé vissza nem térő árát vette alapul, a közgyűlés kijelenti, hogy az új bevallások törvényben előirt jogához ragaszkodik. Kéri azért a felettes egyházi hatóságok közbenjárását abban az irányban, hogy az új, szükséges nyomtatványok kiadassanak s a javadalmak értékének megállapításánál az egyházmegyék megbízottai is érvényesíthessék jogaikat.

A közgyűlés azzal a kéréssel keresi meg az egyházkerületet és a Konventet, hogy tegyenek előterjesztést a kormánynál, hogy a lelkészek alapfizetését 9000 koronáról emelje fel s így őket a konvencionális gazdasági cseledek sorából az állam egyetemét végzett tisztviselőinek sorába emelje.

A közgyűlés egyhanguan magáévá tette az esperesnek a losónci ref. theol. szem. anyagi támogatására vonatkozó indítványát és a lélekszám után megállapított félkilogramm buzajárulék helyett a következő hozzájárulásra kötelezi az anya- és leányegyházakat: a) 500 lélekszámon alul 500 K. b) 500—1000 lélekig 1000 K. c) 1000—2000 lélekig 2000 K. d) 2000—5000 lélekig 4000 K. E járulék három év alatt évi egyenlő részletekben fizetendő.

A részletes esperesi jelentés sajnálkozással emlékezett meg a nagy tanítóhiányról s megállapítja, hogy elmaradhatatlanul szükséges egy református tanítóképző intézet felállítása.

Köszönettel vette tudomásul a közgyűlés, hogy a komáromi ref. egyház a tanítóképző felépítéséhez szükséges területet dijjmentesen átengedte az egyházmegyének. Az intézet felállításával kapcsolatos munkák végzésére a közgyűlés bizottságot küldött ki.

Elismeréssel emlékezett meg az esperesi jelentés az egyh. megyében immár megindult és virágzó belmissziói munkáról és annak eredményeiről.

Az esperes javaslatára köszönettel adózott a közgyűlés azon lelkészeknek és tanítóknak, akik a vallásoktatás téréen hűségesen és sikerrel munkálkodtak.

Kegyelettel emlékezett meg a közgyűlés az egyházmegye halóttairól, néhai Czírók János és néhai Oswald Kálmán volt lelkészekről. Kalitza László zsigárdi lelkészt pedig lelkesi tisztében megerősítette.

Gyalóky László esperes jelentésének előterjesztése után lemondott, de a közgyűlés szeretetének és ragaszkodásának egyhangu megnyilatkozása arra bírta, hogy az esperesi tisztet továbbra is vállalja.

Az esperesi jelentés letárgyalása után a kü-

lönböző bizottságok jelentése következett. Jelentést tett az egyházmegyei számvevőszék, az egyházmegyei könyvtáros, az egyházmegyei tanügyi bizottság. A délutáni órákban több egyházi, közigazgatási ügyet tárgyalt a közgyűlés, majd köszönettel vette tudomásul az egyes egyházaknál tett kegyes és nemescélú alapítványokat.

A közgyűlés egyhanguan fölvette kebelébe Kelemen Kálmán, Kiss Gyula, Kalitza Dénes és Vendégh Béla segédlelkészeket.

Ezek után több kisebb jelentőségű ügy elintézése következett, majd Gyalókay László esperes a gyűlést bezárta.

H I R E K

— A **theológiai és középiskolai internátus** felépítésére az 1000 k. hozzájárulást ujabban a következők ajánlották fel: *Tóth Kálmán* esperes Deáki, *Biki Ferencz* esperes Nagyszőlős, *Idrányi Barna* esperes Nagyszalánc, *Séra János* lelkész Hardicsa, *Helmezy Antal* lelkész Bodzásujlak, *Juhász Imre* lelkész Ungcsepely, *Boross Kálmán* lelkész Kamocsa, *Meskó Dezső* lelkész Nagyida, *Kiss Jenő* lelkész Beregrákos, *Orémus Endre* s. lelkész Munkács, *Papp Géza* s. lelkész Munkács, *Bittó Béla* h. lelkész Csécs, *Kovács Ferencz* h. lelkész Szutor, *Kelemen Kálmán* s. lelkész Komárom, *Bccz Aranka* tanítónő Beretke. Az ajánlattevők száma eddig: 44. Az arányszámot illetőleg a nehéz viszonyok közt levő s. lelkészek vezetnek. Kérjük azokat is, akik a „hívó szó” kibocsátása előtt levélben jelentkeztek, hogy a kötelező nyilatkozatot aláírva küldjék be a csicseri lelkészi hivatalhoz. A nyilatkozatok beérkezése után a befizetések eszközzésére csekklapokat fogunk küldeni.

— A **tiszánineni egyházkerület évi rendes közgyűlését** Kassán, 1930. október hó 9-én (csütörtökön) d. e. 8 órai kezdettel, az u. n. Lőcsei házban fogja megtartani. A meghívók az alkotó tagoknak szétküldettek. A gyűlés főbb tárgyai: Főgondnoki megnyitó, püspöki jelentés és előterjesztések, tanügyi jelentés, számvevőszék jelentése, a beretkei Árvaház ügye és a losonci theol. internátus kérdése, függő ügyek, egyházmegyék által beterjesztett ügyek és bírósági ügyek. A gyűlés előtti napon, szerdán d. u. tanügyi bizottsági ülés és a második lelkészképesítő vizsga fog megtartani. A gyűlési tagok elszállásolásáról a kassai lelkészi hivatal fog gondoskodni, amennyiben ez iránti igények oda előzőleg bejelentetnek.

— **Az V-ik leánykonferencia** Vágfarkasdon, Pelsőczön és Szepsiben a program szerint a legszebb siker jegyében folyt le. Még megosztva is nem remélt hatalmas sereg vett részt az egyes konferenciákon, amiért Istennek kell hálákat adnunk, hogy áldott alkalmakról gondoskodott a lelkek megtermékenyítésére. Részletes tudósítást a konferenciákról a jövő számunkban hozunk.

— **Az Ij. Ker. Egyesület** erdélyi szenior osztálya szokásos évi konferenciáját Székelyföldváron tartotta. A konferencián tudományos kérdések, az erdélyi magyarság legaktuálisabb problémái kerültek megvitatás alá. A konferenciát meglátogatta dr. Gartenbein svájci lelkész, aki az ukrainai református gyülekezetek meglátogatása után, az erdélyi református egyház missziói munkáját és intézményeit tanulmányozta.

— **A jugoszláviai reformátusok zsinati bizottsági ülése.** A néhány nappal ezelőtt összeült jugoszláviai magyar református zsinat 12 tagból álló zsinati bizottságot küldött ki azzal a megbizatással, hogy a benyújtott törvénytervezetet általánosságban és részleteiben letárgyalja, véleményadás végett a presbitériumoknak megküldje, s a beérkezett válaszok figyelembe vétele mellett terjessze azt a zsinat elé. A bizottság aug. 19-én kezdte meg munkáját Daruváron.

— **A zombori lelkészi állás végleges betöltése.** A Benkő Viktor eltávoztával megüresedett zombori lelkészi állást most töltötték be véglegesen. Az egyházmegyei tanács, ill. az esperes Eng Fülöp lelkészt nevezte ki zombori lelképásztorrá. Eng Fülöp egyike az új lelkészemzedék legkiválóbbjainak s így nagy reménységgel néznek munkája elé.

— **Az alsóborsodi egyházmegyében** lelkészi főjegyzővé Nádházy Bertalan, lelkészi tanácsbíróvá Takács Mihály lelkészek, világi főjegyzővé Kun András választott meg.

— **Dr. Antal Géza püspök** aug. 13-án érkezett Pápára külföldi utjáról s 23-án Balatonfüredre utazott, hogy részt vegyen az ottani református templom fennállásának 100 éves évfordulója alkalmából rendezett ünnepélyen.

— **Fejedelmi adomány.** *Id. Gálik János* békéscsabai földbirtokos végrendeletében 200.000 P-t, (1.200.000 kč.) hagyott a magyarországi Protestáns Árvaházra.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszánnenni ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Kongrua megállapítás és állampolgárság. Rimaszombat, 1930. szeptember 5. 557/1930. sz. körlevél. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Egyházkerületemben eddigelé 61 lelkész kongruáját állapította meg az Országos Hivatal. Nincs módomban azért az eljárásról az egész egyházkerületre kiterjedőleg tiszta képet nyújtani, ezt csak az október hó elején tartandó egyházkerületi közgyűlésen tehetem meg, amikor, remélhetőleg, nagyobb anyag fog rendelkezésemre állani. De amint az eddigi megállapításokból is látom már, — eltekintve a hibás értékeléstől, — számos lelkészre nézve a tekintetben állott elő szinte lehetetlen helyzet, hogy akik már megkapták is az állampolgárságot, szolgálati éveiket a végrehajtási utasítás értelmében attól az időponttól számítják, amikor ezt megkapták és így évtizedek óta szolgáló lelkészek úgy tekintetnek, mint akik csak instantól vagy pár éve szolgálnak. Azonban részben most legujabban egyik lelkésztársunk (Horkay Lajos, Kistráska, Felsőzempléni e. m.) kongruájának megállapításánál kivételes és humánus intézkedés történt. Az Országos Hivatal ugyanis 1930. augusztus 5-iki 174.812/8-1929. sz. a. szolgálati éveit 1908. október 1-től számítja, amikor tényleg szolgálatba lépett, jóllehet nevezett a csehszlovák állampolgárságot csak 1927. november 9-én kapta meg. Ezt az esetet azért hozom körlevélben lelkésztársvéreim tudomására, hogy, akik közülök abban a helyzetben vannak, hogy szolgálati éveiket az állampolgárság megnyerése idejétől számították vagy számítják majd be, ez esetre és számra, mint precedensre való hivatkozással fellebbezzék meg az Országos Hivatal végzését, a „Quod uni justum, alteri aequum” elvénél fogva. Atyafiúi szeretettel:

Péter Mihály püspök.

Pályázat az abaujtonnai egyházmegyéhez tartozó Szádelő egyházközség lelkészi állására. **Helyi javadalma:** 1. 11 köböl buza, 30 köböl rozs, 3 köböl zab, 2 szekér széna. 2. Must-pénz, személypénz címén 264.80 čk. készpénz 3. 200 čk. tőke kamatja. 4. Az anyaegyházról 28 ürméter, Aj leányegyházról 8 ürméter kemény tűzifa a lelkész udvarára beszállítva. Ingatlanokban: egy kapás szőlőföld, 7 vékás szántóföld és 1 vékás kenderföld, mind az egyházközség által megmunkálva. Szabad marhalegeltetés és a temetőkert használat. Stóla az egyházi kerületi Szabályrendelet szerint. Kötelességei: Az anyaegyház szolgálati ellátásán kívül Aj leányegyházban minden harmadik vasárnap köteles végezni. Az anyaegyházban a kántori szolgálat végzése is a lelkész kötelessége, amelyért az egyházközség külön díjazást ad, a

lelkészi jövedelembe való beszámítás nélkül. A községben állami iskola lévén, ebben a vallásoktatás a lelkésznek természetszerű kötelessége, a szokásos állami díjazásért. A vasútállomás: Torna 4 Km, Autobuszállomás: Udvarnok 2 Km. A pályázatok jelen hirdetés megjelenésétől számított 3 héten belül Ref. Esperesi Hivatal, Slanec—Nagyszalánc adandók be.

Péter Mihály püspök.

Pályázat. A nagymegyeri (okres Komárno) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet 4 tanerős iskolájánál helyettes orgonista-kántortanítói állására, mivel a kántortanító betegség miatt szabadságoltatott. Javadalma: 600 Kč. fizetés havonként és lakásképpen egy butorozatlan szoba. Pályázati határidő: 1930. szept. 30. Választás: 1930. október 1. Tanítási nyelv: magyar. Pályázó férfitanítók a bratislavai Isk. Referátus 86400/I. 1929. számú rendelete szerint felszerelt kérvényeiket a nagymegyeri ref. lelkészi hivatalhoz adják be. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A garanyi ref. leányegyház a második tanító állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1. 1200 Kč. készpénz. 2. 336 Kor. lakbér és államsegély. A tanítói nyugdíj járulékot az egyház fizeti. Kötelessége a kijelölt osztályok tanítása, valamint a kézimunka tanítás. A tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak állampolgársággal bíró tanítók vagy tanítónők. Pályázati kérvények Ref. Lelkészi Hivatalhoz Ujlak pri Trebišove küldendők.

Pályázat. A rétei (Réce, okres Galánta ž. XV.) református egyház ujonnan szervezett II-od ideiglenes minőségű tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom az egyháztól havi 100 (egyszáz) korona. A javadalom után fizetendő 240 koronás nyugdíjjárulék az egyház által fizetve; szép veteményes kert, ujonnan épített modern egy szobás lakás fűtve és mellékhelyiség, államsegély folyósítva, de a folyósítás kérelmezve lesz. Kötelesség I—III osztály tanítása, az ifjuság vezetése, társadalmi munkában részvétel. Pályázhatnak Csehszlovák állampolgársággal, oklevéllel, nosztrifikációs vizsgával bíró ref. vallású férfi és nő tanítók; ha ilyenek nem jelentkeznek, esetleg ideiglenes kisegítő tanítók vagy tanítónők is. Tanítási nyelv magyar. A vonattól 20 perc távolságra. Pályázati határidő szept. 20. A választás után az állás azonnal elfoglalandó. *Ref. isk.-szék.*

Pályázat. A kistrászkai ref. egyház orgonista kántortanítói állására, e lap aug 10-17 számában közzétett pályázat, szeptember 20-ig meghosszabbított. Maleraskovce. p. Malčice.

Presbitérium.

Pályázat a hontfüzesgyarmati ref. egyház helyettes tanítói állására. Fizetés törvényes. Pályázhatnak kvalifikált tanerők. Pályázatokat 1930. okt. 1-ig az esperesi hivatalhoz (Dolní Seč. P. p. Dolní Várad) kell beadni. *Iskolaszék.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

úri és papí szabó
Miskolc Lajos
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALASTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszás, Homonna, H-
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Ny-
 mihály, Nagyszöllős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szbo-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

988

Ref. Lelkész Hivatal

Komárno

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod,

Kishid ucca
 Fehérhajó.

diók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részlelvezési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370/V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vélké
Kapušany“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Levél a szerkesztőhöz.

Nagytiszteletű Szerkesztő Ur!

A theol. bizottság felhívásának engedve, én is jegyeztem 1000 koronát a theol. otthonra. Mindig nagy örömmel szoktam részt venni, minden nemes irányu mozgalomban. Ne vegyék azonban rossz néven tőlem e szent ügy propagálói, ha minden ünneprontói szándék nélkül, tisztán az ügyet tekintve e mozgalommal kapcsolatban aggodalmaimnak kifejezést akarok adni e lap hasábjain.

A mi ref. egyházunk csak a reformáció első századaiban volt a mi csehszlovákiai egyházunkéhoz hasonló helyzetben. Annyi szükségünk csak akkor volt, mint most van. És ha célt akarunk érni, ha elveszni nem akarunk, ezzel a sok-sok szükségünkkel, a lelkesedésnek, áldozatkészségnek arányban kell állani. De másrészt az is igaz, hogy nagyobb tervszerűséggel kellene dolgainkban eljárni, mert e nélkül semmire sem tudunk menni. Ezt az ordo anima rerum-ot a kis családok fejétől a hadvezérekig mindenkinek figyelembe kell venni. Egy hadvezér, ha elő akar nyomulni, ha győzni akar, mindent számításba vesz, erejének nagyságát, a terepeket, a viszonyokat, azt is, hogy mely pontokat kell előbb bevenni, hogy előbb mehessen. Némely körülményeket, egyidőre, bár azok is fontosak, kihagy a számításból, mert így hozza magával a stratégia tudománya. De tervét, ha kidolgozza, vas energiával viszi keresztül.

Sajnos, a mi csehszlovák ref. egyházunkban éppen ez a tervszerűség, a terveknek ez a következetes keresztülvitele hiányzik. Bizonyos szalmaláng, kapkodás jellemzi még legfontosabb dolgainkat is. Nagyobb feladatunk nem volt már a kezdet kezdetén, mint a theologia

és a tanítóképzőintézet felállítása. Mikor ezek felett a konventen vitát folytattunk, voltak olyanok, akik a tanítóképzőt a theológiánál is elsőbrendű kívánalomnak mondták. De aztán abban állapodtunk meg, hogy állítsunk előbb theológiát, de utánna mindjárt tanítóképzőt. A theológiát meg is szerveztük, kijelöltük a fenntartás forrásait, amelyeknek az alapján a theologia minden akadály nélkül prosperálhatott volna, de kevesével kiderült, hogy egyházi életünk előbbvitelére vonatkozólag a tervet jól elkészítettük ugyan, de a kivitelben gyengéknek, határozatlanoknak bizonyultunk. Mikor legközelebb püspöki vizitációt végeztem és a theológiára vonatkozólag az adakozásokat számon kértem, kitűnt, hogy sok egyházban a hívek még azt sem tudták, hogy van-e egyáltalán theológiánk, vagy ha van is, azt nekünk támogatni kell-e. A konvent április 11-iki ülésén a theológiával kapcsolatban feltettem az intézet igazgatója előtt azt a kérdést, hogy miből tartják fel a theológiát, mikor az egyházak tudvalévőleg olyan szűk markuak. Azt felelte, hogy bizony sokszor váltókkal fedeztetnek a szükségletek. Ilyen körülmények között önkénytelenül felvetődik előttem az a kérdés: okos stratégiák vagyunk-e mi? Jó gazdák vagyunk-e mi? Akiknek a lakóházunk csorog és a helyett, hogy azt rendbehoznánk, már egy más építkezéshez akarunk fogni. Nem jobb lenne-e, végrehajtani, de vasszigorral a theológiára vonatkozó határozatot és ezt a mostani eszmét, amely egy theologiai otthonra vonatkozik, egy későbbi időre halasztani? Hiszen igaz, ez is nemes terv, de talán mégis csak elsőbrendű theologiai intézetünk becsületes fenntartása. Ifjaink várnának még egy kevés ideig.

míg az otthonra is rákerül a sor. Az otthonban való elhelyezkedést pótolja addig a magánosoknál való lakozás. Az otthon felépítésére is rákerül egyszer a sor, ha a lelkesedés meg lesz, amikor aztán nem 300.000 koronára lesz szükség, hanem sokkal többre, hiszen ennyiből ma csak egy igen szerény családi hajlékot lehet építeni. Mi lenne belőle, ha a theológiánk mellett volna egy otthonunk is, de mindakettő bizonytalan alapokon nyugodnék? Ha a theologia-otthon kérdése megbeszélés tárgya lett volna, akár a konventen, akár más hivatalos testületünkben és nem pattant volna ki úgy, mint Jupiter fejéből Palas Athéne: ez aggodalmaimat ott is ép így feltártam volna és nem haboztam volna kimondani, hogy akármennyire is becsülöm az áldozatkészséget, de vagy maradjunk e kérdéssel várakozó állásponton, vagy pedig a felbuzdult lelkek emez áldozatkészségét fordítsuk más irányba, egy más égető kérdés megoldására. Igenis, először is hajtsuk végre a konventnek a theologia fentartására vonatkozó határozatát, azután pedig a most mutakozó lelkesedést használjuk fel a másik nagy eszmének, a tanítóképzőnek a felállítására. Mert ez a kérdés már fokozott erővel zörget ajtónkon. Jam ardet Ukolegon és pedig borzalmas lángokkal: amit Komárom elkezdett, azt vigyük közös erővel diadalra, ha a föld minden hatalmasságai ellenünk esküdnének is. Amit elmulasztottunk jó 10 év alatt, amit pedig már a theológiával párhuzamban kellett volna megszerveznünk, a tanítóképzőt, azt most sürgősen csináljuk meg. Ezt már a kövek is kiáltozzák felénk. Egyházunknak a gyökerei a gyülekezetek, ha azok elpusztulnak a nagy tanítóhiány miatt, végünk van. Ha volna erőnk mindent egyszerre megcsinálni, boldog volnék, de nem hiszem, hogy volna. Ha pedig nincs, összpontosítsuk az erőnket annak az igen-igen égető kérdésnek a megoldására. Ilyen irányban fogok indítványt tenni egyházkerületünk legközelebbi közgyűlésén. Isten látja lelkemet, nem a tervet akarom elgáncsolni, hiszen magam is kész vagyok az áldozatra, csak a lelkemben élő aggodalmaimnak akartam kifejezést adni és arra akartam rámutatni, hogy előbb a legfontosabb kérdéseket oldanánk talán meg.

Péter Mihály.

Válasz. Főtiszteletű Uram! Amikor a theol. bizottság Elnökének szóló s mégis hozzám adresszált levelét elolvastam, az első felvillanó gondolatom az volt, hogy megkérem szépen, miszerint tekintsen el annak nyilvánosságra hozatalától... de aztán nyugodtan adtam nyomdáfesték alá. Nyugodtan, pedig dacára annak, hogy a levél „minden ünneprontó szándék nélkül” íródott, *emberi számítás szerint* mégis alkalmas lehetne arra, hogy egy szépen induló akciónak a nyakát végérvényesen kicsavarja. De csak emberi számítás szerint. Mert az én

hitem erős abban, hogyha a theologia megépítésének ügye nem Istentől van, e levél nélkül sem valósult volna meg; ha pedig Tőle van: ez a levél sem fogja a terv megvalósulását megakadályozni. A Főtiszteletű Uram aggodalmaira — gondolom —, hogy a theol. bizottság Elnöke meg fogja adni az érdemleges választ; engedje meg, hogy én csak egy pár megjegyzésre szoritkozzam.

A theologia megépítésének gondolatát nem a tervszerűtlen kapkodás, hanem a legkomolyabb megfontolás vetelte tel s nem idő előtt, hanem a tizenkettedik órában. Mi, akik a jövő lelkészgeneráció képzésének óriási felelősségét vállaljuk, megvagyunk győződve arról, hogy lelkészképzés *lelkésznevelés* nélkül nem képzelhető el; *lelkésznevelés pedig internátus s az abban gyakorolt felügyelet és kialakult közszellem nélkül nem lehetséges.* Az elmúlt iskolai év eredménye úgy erkölcsi, mint tanulmányi tekintetben komoly intelem volt számunkra, akik megvagyunk győződve a felől, hogy egyházunk élete vagy halála kizárólag a jövő lelkésznevezdek lelki kvalitásától függ.

Az akció megindításával nem akartunk és nem szándékozunk más egyházi intézmények megvalósítását késleltetni, akadályozni, vagy éppen elgáncsolni. Ezért nem indítottunk gyűjtést, hanem 300 alapító tagot keresünk, akik át vannak hatva az ügy komolyságától s *azt* az 1000 k.-át, amit felajánlanak, *csakis* erre a célra hajlandók odaadni; akik velünk együtt készséggel elismerik, hogy a tanítóképző felállítását igen fontos egyházi és nemzeti érdekek sürgősen követelik, de akik azt is tudják, hogyha nem lesznek *missziói lélektől* áthatott lelkészeink, elsorvad az egyház, dacára a megmentett iskoláknak. Az intézmények létesítésénél nem szükséges sorrendet felállítani; de nem is lehet, mert az Isten lelkének ihletésétől függ minden!

A hivatalos gyűlések még ma is bizonyosan arról tanácskoznak, hogy hol legyen az árvaház: Rimaszombathan vagy Rozsnyón? ... ha a Tornallyay Margit szinarany szivéből — mint Jupiter fejéből Pallas Athene — ki nem pattan a szent hevület, amely megcsufolta a tervezetést s a sztratégia tudományát az áldott, élő valósággal. Nem nagyszerű dolog lenne, ha addig, amíg az egyetemes egyház vezetősége a tanítóképző felállíthatása ügyében a kormánnyal tárgyal, — mert annak engedélye nélkül semmiképpen fel nem állítható — Isten segítségével összehoznánk a szükséges összeget a theol. és középiskolai internátusra?

Aztán a theologia fentartása sincs semmi vonatkozásban az internátus megépítésével. Mert pl. a rimaszombati egyház egészen bizonyosan meg fogja fizetni a Konvent által meghatározott fentartói járulékot s nem fog arra hivatkozni, hogy a lelkész és káplánja 1000—1000 k.-át már megajánlottak a theol.

épületre és internátusra, ami nélkül a theologia ugysem egzisztálhat.

Nagyon kérem Főtiszteletű Uram, hogy ne aggódalmaskodjék. Istennél vannak dolgaink; ha Ő akarja, mindenünk meglesz s ha nem talál bennünket méltónak az életre, magunk is elpusztulunk. Különben fogadja Főtiszteletű Urunk köszönetünket, hogy — amint leveléből olvasom — a 300-ak sorába lépni szándékozik; illő, hogy nemcsak Gömör, de egész egyházkerülete kövesse nemes példáját!

Oszinte tisztelettel
Magda Sándor
szerkesztő.

A vallásos nevelés.

Irta: Konkoly-Thege István.

(Folytatás.)

III. A tanító-nevelés kérdése mellett igen fontos a *t a n k ö n y v e k* kérdése is. Kell, hogy a tanítás, még a *reális tárgyaké is*, a kálvinista világnézet szolgálatában álljon. És ez nem lehetetlenség.

Hiszen pl. a *történelem* ezer vonatkozást tartalmaz az isteni gondviselésre, a predestinációra, a népek Atyjára nézve. „E világok történeti lesznek akaratóból. Nem a szerencse vezeti azokat csak vaktából.”

A *fizika*: Isten világmórályzó törvényeibe való bepillantás. „Ha elmémmel felhágok e számtalan világok roppant alkotmányába. Ott látom valójába nagy voltát Teremtőmnek.” „Minél feljebb röpködök, annál jobban szédülök magasságán e tetőnek!”

Az *erkölcsstan* viszont Istennek a lelki, a társadalmi életet irányító törvényeit ismerteti és arra a bátorságra nevel, mely az igazság és meggyőződés érzetében maga előtt tartja Krisztus, szavait, hogy „ne féljete azoktól, akik csak a testet ölik meg, a lelket pedig meg nem ölhetik.” (Egyébként minek az a „polgári” erkölcs, amit ma a vallás mellett tanítanak? Az erkölcs csak egyféle!)

A *földrajz*, a *természetrajz* ugy kellene, hogy megmutassa a világot, mint Istennek gyönyörű alkotását. „Csodákkal teljes a természet temploma, melyekből kitetszik — Atyánk — bölcsességed nyoma. Nagy vagy a nagyokban, bölcs vagy a kicsinyekben, gondod el nem fárad oly sok ezerekben.”

Még a *számтан*, *mértan* is tartalmaz vallási vonatkozásokat. Az idő, a véges és a végtelen, a mélység és a magasság, épp úgy számítani, mint vallási fogalmak. A napokat Isten által bölcsen vezérelt világunk forgása szerint mérjük. Az éveket Krisztus születésétől számítjuk. Midőn a számítani műveletek által kevesről többre, többről kevesebbre számítunk, sőt maga az a tény, hogy valamit kiszámíthatunk, vagy bármire is számíthatunk, csakis azért lehetséges, mert Isten úgy teremtette a világot,

hogy abban minden az okozatok és következmények kiszámítható láncolata.

Az volna tehát kívánatos, hogy a tantárgy ne csak ismereteket közöljön, hanem hogy világnézetet adjon a gyermeknek, még pedig tiszta kálvinista világnézetet. Azt kellene kívánunk, hogy minden tankönyvünket magunk irathassuk, egyházunk és hitelveink szellemében, természetesen állami approbáció mellett.

Vallástani kézikönyveink sem felelnek meg teljesen a célnak. A Pálóczi-Czinke István-féle tankönyveket, stílusuk miatt a hozzáértő emberek már sokszor kifogásolták. Legutóbb az abauji egyh.-megye jelentette, hogy az a gyermekek számára „nagyon is kemény dió” és kívánatos volna annak megfelelő átdolgozása. A tiszáninneri egyházkerület azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy a P.-Cz. féle valláskönyveket a szerzői jog sérelme nélkül nem lehet. Ugy vélte hát megoldani a dolgot, hogy a Konventnek minden egyházra nézve kötelező határozatát, amely a P.-Cz.-féle valláskönyvek használatát rendeli el, figyelmen kívül hagyván, megengedi, hogy ahol a vallástani eredményesebbnek gondolja: a Kovács—Osztényi-féle tankönyvet használhatja. De ezek a K.—O.-féle tankönyvek viszont rendkívül szárazak s a vallásos ihletettség és lelkesedés melege teljesen hiányzik belőlük.

IV. Ami pedig a *vallástani* *móddját* illeti, arra nézve idézem Pálóczi-Czinke István vallástani tervzetének e szavait: „A népiskolai vallásoktatás tulajdonképpen evangélizáció. Itt nem annyira az ismeret közlés a fontos, mint az a mód, ahogy azt a gyermeknek nyújtjuk. *Nem annyira az értelemre kell hatni, mint a szívre és a lélekre*”. Véleményem szerint a vallás legfőbb tankönyve a *Biblia*. Minden állításunkat abból kell megerősíteni a gyermek előtt, aki a IV. osztálytól kezdve lehetőleg maga keresse ki a megadott részt és eként úgy ismerje meg a Szentírást, mint a legfőbb tekintélyt.

Az ószövetségi történeteket, Jézus életének kiszabott részeit, a példázatokat, a lecke főládása előtt, először is olvastassuk el a Bibliából. Azután próbálja a gyermek saját szavaival elmondani azt, amit olvasott. Eleinte kérdésekkel kell segítségére lennünk, de hova-több több önállóságot és bátorságot fog mutatni. Ha így teszünk, akkor látni fogjuk, hogy mi abból a leckének szánt bibliai részből az, amit könnyen megért a gyermek és mi az, a mi megmagyarázásra vár. Akkor végeznénk ideális dolgot, ha a gyermeket, legalább is az értelmesebbjét, rá tudnánk vezetni a kiszabott lecke tanulságára, amelyet ugyan ő nem képes precíz szavakba formálni, de az legkevésbé sem baj. Mikor a gondolatra, habár csak bizonytalanul tapogatózva is, rátalált, akkor már a helyesen kifejező szavakat mi adhatjuk meg neki, lehetőleg egy bibliai vers, vagy egy ének vers

formájában. Bizonyos, hogy szívesen fogja megtanulni azt és soha el nem felejt, mert a saját szellemi munkájával mintegy ő fedezte fel s így most már annak az igazságnak az ő lelkében története van.

Szerintem csak ilyen előkészület után szabad a leckét megtanulásra feladni.

A sivár leckéztetés unalmas a tanítónak, keserves a gyermeknek és semmit ér az egyháznak.

De hallok az ellenvetéseket. Ilyen módszert csak az értelmesekekkel, tehát csak kevesekkel szemben lehet alkalmazni. Igaz, de hát a vallás tanítójának nem brillirozásra kell törekednie.

Százsor több eredményt ér el az, aki 10 tanuló közül csak egynek a lelkébe bár, de annak az egynek a lelkébe igazán bele tudta oltani a hitet, mint az, akinek mind a 10 tanulója el tudja ugyan fujni, akár még visszafelé is, a leckét, (csupán az első két szót kell neki elkezdni) de ha a lecke értelmére vonatkozólag megkockáztatnánk egy kérdést, akkor az értelem nélkül zuhogó szóáradat menten álcsap, még a legokosabbnál is a hadarás sodrából a hallgatás holt medrébe.

Az előbbi módszer mellett 10 közül legalább egy az egyház igaz fiává lesz, míg az utóbbi, sajnos, hogy majdnem általános módszer mellett, még az a 10-ik is elvész számunkra, mert a vallásóráról nem visz el az életbe mást, csak a nehéz magolások veritékszagú emlékeit, néhány mondattöredéket és azt a Szentlelket oltható ráébredést, hogy mind az, amit a vallásórán keservesen tanult, az életben teljességgel hasznavehetetlen. A másik ellenvetés úgy hangzik, hogy mai körülményeink között, amikor a tanrend állami beosztása a régi, hetenkénti 6 óra helyett csak heti 2 órát enged a vallástanításra fordítani, továbbá, amikor a mai tanítót állami hatósága agyon terheli eddig nem volt tantárgyak tanításával, irodai tennivalókkal és kulturális tevékenységgel, akkor fizikai lehetetlenség, hogy a vallást ilyen bibliás rendszerrel, ilyen aprólékos és lassu módszerrel, a gyermek lelkén át levezetve tanítsa.

Igaz. Sajnos, hogy igaz. Nincs tehát más lehetőség, mint hogy mi, lelkészek menjünk a segítségükre!

A paróchiák régi, kedves, csöndes elmélkedéseinek ideje elmúlt, szükség van az iskolai vallástanítás kiegészítésére, betetőzésére gyanánt az *iskolán kívüli bibliai oktatásra*.

Eddig magam is azon a nézetem voltam, hogy a *vasárnapi iskola*, ez a külföldi találmány, csak külföldön jogosult, még pedig ott, ahol a vallástanítás az iskolában nem kötelező.

De arra felé tartunk, sőt talán ott is tartunk. A legutóbbi e. k. tanügyi jelentés szerint Csapon már ezen a jögon „az őseik hitében hűtlenné vált szülők bűnös közönye, vagy éppen kifejezett akarata 50-60 gyermeket meg is fosztott a vallástanítástól.”

Nem mondom, hogy azok a gyermekek, akik szülőik indolenciája, vagy hitehagyása miatt az iskolai vallásóráról kimaradtak, ott lesznek majd és mindent kipótólnak nagy lelki nyereséggel a vasárnapi bibliai órákon, de bizony abban, hogy a felét még meg lehet menteni, mert a fele el fog jönni, ha másért nem, hát a pajtásai kedvéért, ezekre a nem kötelező és nem leckéztető, éppen azért a gyermek előtt nem is kelletlen órákra, a gyermek utánzási ösztönétől indítva, *először csak Bibliát játszani, végül meg majd, akaratlanul is, Bibliát tanulni*.

Ami pedig azokat a bizonyos hitehagyott és közönyös szülőket illeti, ha más nem, de a bibliai gyermekkor egy két nyilvános estéje majd más belátásra bírja. Minden szülő irigylve nézi a más gyermekének szereplését és szívesen látná amellet a maga csemetéjét is.

Egy református anya alig 2-3 hónapja az iránt való közbenjárásra kért fel, hogy a kath. vallásnak átadott és kath. szertartás szerint már meg is keresztelt kislányát írják át reformátusnak, mert — ugymond — most már vannak azok a vallásos esték, ahol az ő lánya, ha katolikus lenne, csak nézhetné, hogy a többiek milyen szépen szerepelnek.

Fájdalmas, sőt szégyenletes ezt még szóvá is tenni, annak bizonyosságára, hogy népünk némely részében ennyire hiányzik a kálvinista vallásos öntudat, de a meglevő gyászos állapotot takargatni és a kínálkozó eszközt fel nem használni nem lenne bölcs dolog.

En a mai körülmények között csak két eshetőséget látok: Vagy lesz erős, vallásos nevelés, esetleg vasárnapi bibliai órákkal, esetleg másként, vagy lesz hova-tovább növekvő mértékben hitetlen, egyháze iránt érzéketlen és csak névleg kálvinista nép.

Vagy elmulik alólunk a régi kényelmünk, vagy elolvad alattunk az amugy is eléggé ingatag fundamentum, a nép, a magyar nép, a kálvinista nép. Tertium non datur!

(Folyt. köv.)

Református leánykonferenciák.

I. Farkasd, augusztus 27—28.

Erre a minden tekintetben jól sikerült konferenciára a közeli gyülekezetekből több, mint ötszáz ref. leány jött össze; a farkasdi ref. gyülekezet egészséges lelki életére jellemző, hogy tagjai sorából állandóan több, mint ezer lélek hallgatta a konferencia értékes előadásait.

A konferencia tárgyalásait mindig bibliakörök s közös templomi istentisztelet nyitották meg s adták meg annak komoly, emelkedett hangját s ref. szellemét. A konferencia elnöke Sörös Béla, alelnökei: Kenessey Kálmán dr. és Zsemlye Lajos ref. lelkész voltak. Elnöki

megnyitójában Sörös Béla a ref. egyház lelki megújulásáról beszélt, amelynek munkálói részben a leánykörök. Ezért nélkülözhetetlenül fontos az egyház számára a leánykori munka. A konferencia első előadását Zsemlye Lajos hetényi lelkész tartotta „Református hitünk szépségei” címen. A hallgatóság lelki szemei elé állította a református keresztyénség csodálatosan szép világát, hogyan állítja a ref. egyház az ő embereit a legmagasabb ideál: az Isten dicsőségének szolgálatába. Az előadást követő részletes megbeszélés után Agyagássy Sándor dr. lelkész modern életünk egyik legfontosabb kérdéséről: „A házasságról” beszélt, a hallgatóság élénk figyelme közben és eszményképül állította oda az Isten törvényeinek engedelmeskedő, a hit és szeretet lelkétől áthatott ref. családi életet. Kurucz Lilla „Tapasztalatok a leánykörben” címmel a leánykori munka rendkívüli fontosságát tárta a hallgatóság elé. — Becz Aranka „A nők hitéletének különös vonásai” címen rendkívül szemléltetően tárgyalta a nők lelkivilágát s beszélt arról, hogyan nemesíti meg a ref. keresztyénség a női lelket. Kiss Mária a leánykörök hivatásáról beszélt s vázolta a Krisztus szellemében folyó munkát, melynek célja a ref. leánylelkeket a ref. keresztyénség szellemében irányítani. A konferencia második napján hangzott el a konferencia egyik legértékesebb előadása, melyet Kenessey Kálmán dr. tartott a „Hétköznapiak hőse” címen. Rendkívül szemléltető módon mutatta meg, hogyan kell a ref. keresztyénség szellemében felépíteni az életet s megállni Isten mellett a hétköznapi szürke harcai között is. E rendkívül értékes előadást igen nagy érdeklődéssel hallgatta a konferencia. A leányélet kísértéseiről Bácsy Gyula lelkész szólt a tőle megszokott közvetlen hangon. Papp Árpád szemléltető, kedves hangon, mint a vendéglátó gyülekezet lelkipásztor, a farkasdi egyház multját s jelenét ismertette. Szabó Krisztina „Jézus és a nő” című előadásában szólt arról a hódoló ragaszkodásról, a mellyel a női lelkek fordultak mindig Krisztus felé. Megragadóan szép bizonyágtétel volt Csekes Béláné „Mit köszönhetek a Bibliának?” című előadása, aki szólt a Biblia csodálatos életszépítő s formáló hatalmáról. Arky Mária „Mit látok a diakonisszában?” címmel szólt a szolgáló szeretetről s mint eszményképet állította a leánylelkek elé az áldozatos munkát végző diakonisszát.

A konferencia záró ünnepélyén a farkasdi gyülekezet gondnoka Kiss Gyula, Zsemlye Lajos, Kiss Mária, Sörös Béla szóltak a jelenlevőkhöz s kötötték a lelkükre a ref. keresztyénség erőinek bevitelét a mindennapi életbe.

A konferencia záróakkordját képezte az a gyönyörű szép szeretetvendégség, melyet a farkasdi gyülekezet rendezett a konferencia résztvevői számára, melynek műsorán Rácz Elemér

soóki ref. lelkész és fiai lebilincselően szép zeneszámokat adtak elő. A vendégség ügyes megrendezése Papp Árpád farkasdi lelkész körültekintő gondoskodását dicséri.

A felsőzempléni egyházmegye

1930 aug. 14-én tartotta évi rendes gyűlését Gálszécsen. A gyűlést az esperes buzgó imája nyitotta meg, ezt követőleg a tagok igazolása, majd az új papi tanácsbíró, Dobos Sándor eskütétele következett. Az esperesi jelentés az em. hit, valláserkölcsei, szellemi és anyagi helyzetéről nyújtott kielégítő és megnyugtató képet; zavaró momentum az, hogy a szlovák kálvinista egyesület lapjában, egyházi felettes hatóságok elleni lázítás miatt a megtorlás fegyveréhez kell nyulni Tomasulya János bánóci lelkész szemben. Nem különben az is, hogy a Tudja Mihály deregnyői lelkész nyugalomba vonulásával megüresedett lelkészi állás díjlevélét a hivek alaposan redukálni akarják. Ha következetesen nem ragaszkodunk becsülettel megszolgált járandóságainkhoz a „nyugalom” kedvéért, ime ez az eredmény! Szomorú dolog, hogy a nagyobb és magukra sokat adó gyülekezetek kezdik e téren a rossz példát mutatni! Más orvosság nincs, mint a radikális eljárás! Erre az álláspontra helyezkedett az em. akkor, amikor kimondta, hogy amíg a deregnyői egyház a megtagadott járandóságokat vagy természetben, vagy piaci folyó értékben nem biztosítja, mindaddig a lelkészválasztási eljárást felfüggeszti! Helyes! Sem ennek, sem kompromissumnak, szolgálmányok elengedésének helye nincs s a hol ez bebizonyul, ott szükség lesz a törvény visszaható erejére! A tíz éves tisztujjítás ideje elérkezvén, az esperes és a tisztkar lemondott s az új választás elrendeltetett. A tanügyi jelentés egy-két gyenge vallás-és énektanítási eredmény dacára is megfelelő nívókat konstatal, ennek kapcsán az em. gyűlés elrendelte, hogy kivétel nélkül minden egyházban, ahol tanító működik, az énekkar megszervezendő! A homonnai missziói jelentés a haladás etapperól számol be, amilyen pl. a tervezett varannói templomépítés, (a kerületen bizonyára eszmecserére fog módot adni) a mezőlaborci harangtorony építés és a nagymihályi főkegyház életre lendülő vágya. A Szlovák Kálvinista Szövetség alapszabályai visszaadattak azzal, hogy az egyházi főhatóság felügyeleti és ellenőrzési jogának becikkelyezése s a történeti kapcsolatok ápolása és kifejezésre juttatása mellett: átdolgozandó! A lasztóci iskola megmentése érdekében az oda kiszálló deputáció egy utolsó kísérletet tesz. Kolbása és Málca iskolájának államosítási ill. községi szándéka elutasított. Kisebb-nagyobb adminisztrációs ügyek, öt közg., egy fegyelmi bírósági

ügy letárgyalása után, az alaposan igénybevett tisztikar este 6 órakor végzett a két em. gyűlésre is elég anyaggal. Megemlítendő még, hogy a beretkei szeretetházra a lelkészek évi 50 kč. hozzájárulást ajánlottak fel, az egyházak hozzájárulása lélekszám szerint fejenként 20 fillérben állapított meg. *H.*

Problémáink.

Helyreigazítás. Csok József tiszakereszturi lelkész lapunk 29-ik számában megjelent „A mezőkaszonyi lelkészválasztás margójára” című cikk egyes kitételeit magára nézve sértőnek találta s a sajtótörvényre való hivatkozással az alábbi helyreigazító sorok közlésére kért bennünket:

Nem igaz az, hogy én szabálytalanul „mélyütéssel” nyertem. Nem igaz, hogy e. m. és e. ker. bíróságok beigazolva látták a korteskedés vádját.

Ellenben igaz, hogy az e. ker. bíróság nem látta beigazoltnak a korteskedés vádját s csupán azért semmisítette meg a választást, hogy a meghallgató küldöttségnek egy ebédet adtam; s így nem is zárhatott ki a következő pályázatból. S igaz az, hogy már háromszor választott meg a választók több mint $\frac{2}{3}$ -ad többsége. S most legutóbb is Fóris kapott 23 szavazatot s én 55-öt.

S hogy a mélyütéseket ki végzi, mutatja szolgálati bizonyítványom elutasítása, amelyről Dr. Kun Béla, debreceni egyházjog professor állapította meg, hogy jó. Ehez kommentár nem szükséges.

Sajnálom a miattam szintén kizárt lelkésztestvéreimet, de ha olyan eszközök használatát feltételeztem volna, bizonyára nem adom be pályázatom, hogy ez által másnak is kárt tegyek. Szolgáljon ez mentségemül. T.-keresztur, 1930 IX/2. *Csok József* ref. lelkész.

A kongruáról. Kongrua ügyem humánus elintézésével mint praecedenssel foglalkozó püspöki körlevelet illő tisztelettel vettem s aki hosszú éveken keresztül éreztem és szenvedtem kilenc tagu családommal együtt a kongruahiány nyomasztó és anyagi romlásba döntő, idegromboló erejét, a legnagyobb örömmel látám, ha ez a „praecedens” minden érdekelt lelkésztársam kongruaügyét az enyémhez hasonlóan döntené el a fellebbezési fórumon. A kongruatörvény illetve végrehajtási utasítás kegyelmi szakaszára támaszkodtam, mikor kongruaügyem elintézése előtt két hónappal június 2-án kérvényt adtam be a Köztársasági Elnök Urhoz, amelyben hivatkozva nagy családom s a kongruám rendezetlensége miatt előállt nehéz helyzetemre, e szakasznak rám való alkalmazását kértem. A kabinet iroda jun. 6-án értesített, hogy kérvényem elintézés végett átté-

tett az iskolaügyi minisztériumba. Miután a végrehajtási utasítás szigora alá tartozott az én esetem is, ezt az utat találtam a leghelyesebbnek, hogy kálváriám végetérjen. Egészen bizonyos, hogy az Orsz. Hivatal, mikor aug. 5-én elintézte ügyemet, már erre a fentírt kérvény folytán a Minisztériumtól utasítva lett! Ezt csak azért tartottam szükségesnek közölni, hogy én már eleve ezt az utat választottam s lelkésztársaim is fellebbezésekkel kapcsolatban talán jól tennék, ha hasonlóképen járnának el.

Horkay Lajos
ref. lelkész.

H I R E K

Dr. Herczegh Károly

1885—1930

Nagy veszteség érte az ungi ref. egyházmegyét, sőt egész egyetemes egyházunkat s az itt élő magyarságot dr. Herczegh Károly nagykaposi vezető járásbíró s az ungi egyházmegye vil. tanácsbírájának korai elhunytával. Egy egyházához és nemzetéhez mindig hű s nehéz sorokban hecsülettel osztozó nemes sziv szünt meg dobogni e hó 15-én, mélyen megdőbbsentve tisztelőinek s barátainak nagy seregét. A munka és kötelességteljesítés fanatikusa volt; hiába kérték aggódó szerettei és barátai, hogy ne égesse el testi és szellemi energiáját idő előtt a munka oltárán: csak az élet és halál Ura volt olyan hatalmas, aki az élet árán pihenést tudott neki parancsolni. Temetése e hó 16-án folyt le Pálócson az ungi ref. egyházmegye s az egész nagykaposi járás impozáns részvéte mellett. Kálvinista egyházunk egy hű és lelkes fiát, ifju hitvese és két apró gyermeke mindenüket elvesztették benne. Maradjon velük az Ur vigasztaló kegyelme!

— **A theol. és középiskolai internátus** felépítésére az elmúlt héten a következők aláírták meg az 1000 k. hozzájárulást: *Magyar Bertalan* lelkész Nagydobrony, *Orosz Imre* h. lelkész Szőlősgyula, *Móroczy Mihály* lelkész Ógyalla, *Fekesházy Sándor* urad. intéző Gát, *Zsemlye Péter* ny. ig. tanító Bucs, *dr. Demény Gyula* e. megyei gondnok Verebély, *Bakó Bertalan* e. ker. tanácsbíró Beregszász, *Gencsy Béla* lelkész Szürte, *Csomár Zoltán* s. lelkész Beregszász, *Járossy Gizella* ref. tanítónő Hardicsa, özv. *Pogány Pálné* sz. *Horthy Etelka*

Nagybégány. *Vajnay József* ref. ig. tanító Abara, végül egy s. lelkész, aki komoly okokból nének közlését mellőzni kívánta. A gömöri, alsó és felsőzempléni egyházmegyék tehetősebb világi tagjaitól bocsánatot kell kérnünk, hogy címükre még „Hívó szó”-t eddig, névsor hiányában, nem küldhettünk. Az ajánlattevőknek csekklapokat küldünk s a teljesített befizetéseket a lapban nyugtázzuk. Az Egyetemes Konvent további intézkedéséig a hegyült adományokat a nagykaposi Dunabank fogja kezelni.

— **Templom, orgona és harangavatás Ungnyarádon.** Az ungyarádi alig 500 lelket számláló kis egyház tagjai csodálatos áldozatkészséggel 200.000 k.-át hozták össze adakozás és kivetés útján, hogy templomukat kibővítsék, megújítsák s abba orgonát és tornyába harangot állítsanak. F. hó 14-én az egész környék részvétele mellett folyt le a gyülekezet örömmünnepe: a templom, orgona és harang ünnepélyes felavatása. Az ünnepély a harang felavatásával kezdődött; avató beszédet *Kőmives Sándor* vajáni lelkész mondott s azután *Szücs István* esperes megáldotta a harangot s a gyülekezet buzgó éneklése közben a tornyban elhelyeztetett. Majd *Szücs István* esperes az Atya-Fiu és Szentlélek Isten nevében megnyitotta a templomot s az ott helyetfoglaló nagy közönséggel lélekben egybeforrva kérte az Isten őriző kegyelmét a megújított templomra és orgonára. Az esperesi felavató ima után *Gergely Antalné szül. Graf Janka* urnó szép szóló éneke következett, saját orgonakiséretével, majd *Ujlaki Sándor* bajánházi lelkész mondott az I. Kor. III. 11. alapján gondolatokban és költői szépségekben gazdag beszédet. A nagyhatású beszéd után a Nyitray Család (apa, leánya és fiai) ringatták áhitatba „A némalégben csengve lágyan”... kezdetű vallásos dal eléneklésével a gyülekezetet. Még *Nyomárcsai Sándor* lelkész olvasta fel az adakozók hosszú névsorát s aztán *Kőmives Sándor* hívta az Ur megterített asztalához az éhező és szomjuhozó lelkeket. Az urvacsoraosztást *Gecse Endre* s. lelkész agendája zárta be; *Juhász Imre* ungcepelyi lelkész egy kisdedit keresztelt, *Varga József* mokcsai lelkész pedig egy új házaspárra adta az Ur áldását. Illesse elismerés az áldozatkész ungyarádi gyülekezetet, amely a mai nehéz időben az egyházszeretnek ilyen nagy-szerű tanuljelét adta s a gyülekezet lelkészét, *Nyomárcsai Sándort*, aki fáradhatatlan, buzgó nevével *Hegy Margittal* anyagilag is nagyban hozzájárult az építkezés költségeihez!

— **Harang és templomszentelési ünnepély** volt augusztus hó 31-én *Kiskövesden*. A ref. egyháznak háboruban elrekvirált harangját adta vissza egy Amerikában élő mély hitű házaspár: *Vágó József* és neje, *Máté Erzsébet*. A harangot *Keresztury József* alsózempléni esperes szentelte fel és adta át Istent-dicsőítő hivatásának. Beszédében a keresztyén lélekből fakadt áldozat szépségeit tárta a környékből összegyűlt kálvinista ezrek elé. Majd az új harang bugása mellett megnyiták a Bodrogköz legszebb templomának ajtóit, mely templom oly méltóságteljesen néz a nagy magyar alföldre, mint egy kristályból faragott buzditó, bátorító hitvallás a kövesdi hegy lábán. *Keresztury József* esperes felszentelte a kirenovált templomot is. A templomba befért gyülekezetnek *Rozgonyi Sándor* örösi lelkész, a kintmaradtaknak pedig *Keresztury László* nagykövesdi lelkész hirdette az Igét. Igehirdetés után *ujkenyéri urvacsoraosztás* volt, melynél *Keresztury László* agendázott. Az új harangot a nemes adakozók 8800 k.-ért öntették *Egri Ferencz* ur gyárában. A gyülekezet pedig a még teljesen jó karban levő templomát 8200 k.-ért hozatta erre az alkalomra ünnepi díszbe. A nemesszivü adakozókat áldja meg az Isten, példájuk buzditson sokakat az áldozat készsége! A kiskövesdi fehértemplom pedig legyen örök védbástyája a magyar kálvinista léleknek, harangjai hirdessék az Ur nagyságát, jóságát, kegyelmét és dicsőségét!

— **Kivándorló lelkészek.** Néhány pozsonyvidéki és szepességi ev. lelkész. kiknek szolgálati idejéből az országos hivatal 10—15 évet törölt — hacsak ez irányban más intézkedés nem történik — a ménhárdi (most bernstadti Szászország) *Kirnbauer* példája szerint kivándorol Németországba, hol — bár egy napig sem működtek — itteni szolgálati idejüket teljesen beszámítják úgy a fizetésbe, mint a nyugdíjba.

— **A Szovjet és a Biblia.** Az orosz kormány rendeletet adott ki, a mely szerint minden magán ember és könyvtár köteles a birtokában lévő összes bibliákat beszolgáltatni, hogy azokból újságpapírost gyártsanak.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A felsővályi ref. egyház presbitériuma által a kántortanítói állásra e lap 34-ik számában meghirdetett pályázat szeptember 30-ig meghosszabbítottatik. *Ref. presbitérium.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

886 Jókai u. 18.

"Kis Tükör" szerkesztősége

Komárno

Miskolczi Lajos úri és papí-szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
 1910.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyők stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádio

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používáné novin. známeek povoleno feditelstvim pošt. a telegr. v Košicich g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Verké Kapusány” címre küldendőik:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicséri lelkész hivatalhoz küldendőik.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A református leánykonferenciák.

Ma már sokkal könnyebb beszámolót írni a leánykonferenciákról, mint néhány évvel ezelőtt. Ma már öt esztendő van e mozgalom mögött és annak szemmel látható eredményei és áldásos hatásai vannak. Isten előtt való mélységes hálaadással mondhatjuk el, hogy itteni ref. egyházunk lelki megújodását nagyban elősegítették az évről-évre megrendezett konferenciák. Ami szép és nagy gondolat vagy terv egyházunk szellemi és lelki élete területén az utóbbi esztendőben csak felvetődött, az közvetve vagy közvetlenül mind a konferenciák hatása és eredménye volt. Az összes új intézményeink kiindulási pontja itt keresendő. Ezért ma már mindenki, aki a mai kor szemüvegén nézi a ma életét és nem húny szemet a reális élet jelenségei előtt, belátja azt, hogy egyetemes ref. egyházunk belső élete számára óriási jelentőséggel bírnak és feltétlenül feltrissító hatást gyakorolnak a leánykonferenciák. Képzeliük el, mennyire más irányba fejlődött volna ezek nélkül az egyházunk belső élete! Hiszen a hitetlen világnézetet és életfelfogást propagáló modernizmus nemcsak városban, hanem az egyszerűbb viszonyok közt élő falusi népünk körében is gyökerében támadta meg egyházunk életét, mikor kikezdte a családi életet és a maga bomlasztó szellemével megmetelyezte azt. Modern szellemi életünk áramlatai a legeldugottabb kis falukban élők lelki világát sem hagyták érintetlenül, így azután nagyon természetes, hogy szinte észrevétlenül megváltozott a leánylelkek felfogása is életük nagy kérdéseiről, más lett az életük célja s mindennapi berendezése. A hitetlen, léha modernizmus metelye sok tekintetben behálózta a falusi leányainkat is; a tulhajtott divatozás, a

léha szórakozás tekintetében csak árnyalati különbség lett a falusi és városi nők között. Egy egészen új életstílus fejlődött ki és ezzel együtt mind mélyebb lett a szakadék a kálvinizmus életfelfogása és ref. leányainknak a megváltozott korszellem által diktált életberendezése között.

Ezért volt szükség a leánykonferenciákra és a leánykörökre, hogy ezzel a romboló, lelkeket megfertőző korszellemmel szemben frontot csináljanak és toborozzanak a ref. leányok közt egy olyan gárdát, akik nem hódolnak be a divatos jelszavaknak, nem nyitják meg lelküket a hitletlenség előtt, nem úgy rendezik be és élik le az életüket, ahogy a modern felfogás megkívánja, hanem kitartanak a kálvinizmusnak a mai léha korszellemmel teljesen ellentétes, Isten törvényeihez igazodó életfelfogása mellett.

Egyetemes egyházunk vezetősége nagyon jól tudta azt, hogy egyházunk jövője sok tekintetben azon fordul meg: milyen szellemben nőnek fel egyházunk leánytagjai, hiszen a családok szellemét ők fogják meghatározni. Ezért fektetett nagy súlyt az evangelizációs munka vezetésére kiküldött bizottság a leánykonferenciákra.

Az eddigi öt esztendő leánykonferenciái elvégezték a magvetés munkáját. Ma már az Isten lelkének csodálatos hatása alatt eredményről is beszélhetünk. A lelki élet nagy kérdései, Isten országának ügye, egyházunk dolgai iránt közönyös, hitetlen leánysereggel szemben már ott áll a református leányoknak az a gárdája, kik nem szégyenlik azt, hogy Isten igéjét, a Bibliát fogadták el mindennapi életük zsinórmértékének, akik igyekeznek öntudatos lelki

életet élni, naponként olvassák a Bibliájukat, bensőséges imaélet által Istennel állandó lelki közösséget tartanak fent. Ezek a leánylelkek boldogan vallják, hogy Krisztus az ő számukra ma is élő hatalom, csodálatos életformáló erő, benne személyes Megváltójukat és a lelkük Királyát látják.

Hogy egyetemes egyházunk ma már szociális munkát is tud végezni, felkarolja az elhagyott gyermekek ügyét, árvaházat tart fent, a nélkülözőket segíteni tudja: azt is nagyrészt a konferenciák által életre hívott leánykörök munkájának köszönhetjük. A beretkei árvaház igazgató-lelkészének biznysága szerint az árvaház számára a legtöbb adományt a különböző gyülekezetek leánykörei gyűjtötték. A lelkipásztoraink tesznek biznyságot róla, hogy ők egyházunk legönzettelenebb és leghűségesebb tagjai, akikre az Isten országát építő minden munkánál, mint megbízható, hűséges segítő társakra mindig teljes bizonyossággal számítani lehet. Hogy maga a hivatalos egyházunk is milyen sokra értékeli a leánykonferenciák és leánykörök munkáját, bizonyítja az a tény, hogy Egyetemes Konventünk jelenlegi lelkész-elnöke a farkasdi leánykonferenciához intézett üzenetében az árvák ügyét a leánykörök gondoskodására óhajtja bízni. Őt esztendő munkája hivatalos egyházunk vezetőit is meggyőzte arról, hogy a leányköri munka annyira komoly, hogy magára képes vállalni egyetemes egyházunk szociális munkájának egyik legjelentősebb részét.

Mikor egyetemes egyházunk jelenlegi szomorú, elesett állapotát fájó szívvel nézzük, mégis Isten Lelkének ujjászülő hatalmába vetett bizakodó reménységgel tekintünk a jövő felé, mert tudjuk, hogy a nagy Isten segítségével minél több leánykonferenciát tudunk tartani az ország különböző részében, vagyis minél inkább előrehalad ref. egyházunk lelki megújodása, annál több öntudatos lelki életet élő női lélek áll egyházunk ügyének szolgálatába és ezzel annál biztatóbb lesz a ma még olyan sötét magyar kálvinista jövő.

Zsemlye Lajos.

A vallásos nevelés.

Irta: Konkoly-Thege István.

(Folytatás.)

VI. Nem hagyhatom figyelmen kívül a vallásos nevelésnek a Biblia melletti másik nagy jelentőségű tényezőjét sem: a zsolnárt, az egyházi éneket.

A gyermek szívesen énekel. Az ének felüldíti, élénkíti, de emellett és főként fejleszti a vallásos érzést is. Ki ne érezte volna azt mi közülünk is, hogy egy alkalom-kinálta zsolnártvers, vagy dicséret, amelyet magánosan, vagy másokkal szívből elénekelt, oly jól esett a lel-

kének, hogy nincs az az ékes imádság, ami felért volna azzal.

„A dalban Istenség van”, mondja a költő. Hozzá tehetjük, hogy az egyházi énekekben, ha az szívből szól és lélekkel száll, Istenünkkel ott van a benne vetett hitnek minden áldása is: bizalom, megnyugvás, áhitat, vigasztalás, buzgóság, lelkesedés.

Az énektanítás megérdemli tehát azt a figyelmet, amiben egyházunk részesíti is. „Az énekelni szeretés a kálvinista embernek, az énekelni tudás pedig a régi kálvinista nevelésnek jellegzetes tulajdonsága”. (P. Czinke I.)

Az iskolai énektanításban azonban soha sem szabad a több szólamu éneklésre fordítani a súlypontot, hanem arra, hogy az iskolából kikerülő gyermek ismerjen minél több, sőt lehetőleg minden használatban levő zsolnárt és dicséretet.

Gyakorolható és szép eredménnyel gyakorolják is már mindenfelé iskoláink az összhangzatos éneklést; dicséretes és méltányolandó munkát végez vele a tanító, mert ez által is fejleszti a gyermek lelkében a szép iránti fogékonyságot, azonban ne tegye ezt soha, sem a hatás kedvéért, sem az egyházi ének tanulás rovására.

A gyermek főképpen az éneklésével vesz részt a közös istentiszteleten, azért az énektanítás eredményének épen az a főpróbája, hogy az iskolások éneke össze cseng-e a templomban a nagyok énekével.

A Biblia és a zsolnárt. Az iskolai vallástannak ez legyen a két legfontosabb eszköze. Őseink bibliás lelkű, zsolnáros ajku emberek és igaz kálvinista jellemek voltak, akikkel nem is birt a balszerencse sem. Ők még a gályákon is vigasztalódtak és a babiloni vizek mellett is reménykedtek. Oh, ha ilyenné tudnánk tenni, nevelni az utánunk következőket is: ez volna a valódi konfirmáció, a hitben való megerősítés, a teljes megerősítés az ősi hitben és minden szent réménységben.

A nép nevelésének egyházi munkásai mily szép jutalmat találnának fáradozásaik után abban, ha életük alkonyán egy bibliás új nemzedék venné körül őket. Ha egy jól felhasznált élet tudatával mehetnénk fel majd mi is a Nébo hegyére és elhomályosodó szemeink megláthatnák azt a népünkre váró jobb kort, az Igéretnek ama boldog földjét, amelyet meg fog hódítani magának a vallásos szellemben megerősödő, meggyőződéssel kálvinista és büszkén magyar új generáció.

VII. A vallás értéke nemzeti szempontból is megbecsülendő. Hitében él a nemzet. Azt a monást, hogy „nyelvében él a nemzet”, bármily igaz is, módosítanunk kell a mai viszonyok szerint, mert nyelvünknek, fajtánknak már csak egy bástyája van: a templom, az egyház. A másik bástyánk, az iskola már bevett vár, már csak névleg a mienk. „Iskoláinkat, —mondja

a legutóbbi püspöki jelentés — s hozzá tehetjük, hogy ezzel együtt és ez által népünk gyöngébb jellemű felét is, fenyegeti az egész vonaton az elnemzetlenítés". Hozzáfűzöm az e. k. tanügyi jelentés ama szomorú megállapítását, hogy „a tanügyi kormány átreformáló törekvésének kezére játszik magyar református népünk faji és felekezeti öntudatának fogyatékos volta". Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a mind sürűbben felállított szlovák állami iskolákba egyre többen iratják be gyermekeiket. (A ref. tankötelesek 27 %-a.)

E megdöbbentő jelentésekhez igazán nem kell kommentár. „A belmissziót kell sorompóba állítani s ezzel védeni ifjuságunk s népünk vallási és nemzeti érzéseit." (Péter Mihály.)

Igenis, ez a mi mentsvárunk: az egyház lelki életének belső újjáépítése. Kálvinista hitével együtt él, vagy elvész a népünk.

Amíg a római nép az ő laresei és penatészei előtt a házi oltárokon a maga módján áldozott, addig Róma nagy és erős, a világ ura volt. Mikor pedig hitét elvesztette, azzal együtt vesztett, pusztult, bomlott az óriási birodalom is. Pedig az csak pogány vallás volt és bálványistenek.

A „tetterima gens"-nek nevezett zsidó népet mi örítte meg tragikus sorsában, immár közel 2000 éve való hontalanságában, mi tartotta össze idegen fajták közt szétszórt fiait és óvta meg bámulatos módon az asszimilizációtól? Mi fűzi össze őket ma is és 1000 mérföldeken át is csodálatos együttérzésben, mi más, mint a Jehovában, a seregeknek Istenében való hit. Ez a kis nép mindent elvesztett, hazáját, templomát, még anyanyelvét is. De ősi hitét nem vesztette el és ime él.

Hitében él a nemzet!

Le kell vonnunk a történelem tanulságait nekünk is. Népünket ismét öntudatosra kell tennünk és őszinte vallási életre kell fölébresztenünk, akkor élni fog.

Ujítsuk fel valamilyen formában mi is a házi istentiszteleteket. Valaha, de még nem is olyan régen, a magyar református családokban esténként, vagy legalább is szombaton és vasárnapon, fölnyitották a Bibliát, vagy a jó öreg „Szikszait", olvasták Isten ígését s nagyok és kicsinyek ajkán fölcsendült a zsoldár. Így neveltek lelkes nemzedékeket, a virágzó egyházi élet és az erős nép e legjobb biztosítékait.

Legöregebb embertársaink még ugy emlékeznek vissza szülői hajlékukra, ahol áhitatra buzdult a gyermek is s lelkében korán felébredt a vallásos érzés. Sajnos, hogy az újabb kor szelleme kiölte a mai életből ezt a régi, kedves, jó szokást és ezzel jórészt kiölte az igazi egyháziasságot és templomszereteket, sőt még a vallási és faji öntudatot is.

A vallásos nevelés alapja a család. Ha az alap gyöngé, ki tud rá erős építményt emelni?

Az az erkölcsi talaj, amelyből számunkra minden kezdet sarjad: a család. Mindenekelőtt a talajt kell megjavítani annak, aki jó gyümölcsöt akar termelni.

Ezért örömmel kell fogadni azokat a kísérleteket, amelyek a házi istentiszteletek tisztesszokásának felújításával foglalkoznak. Ugyan ezek a szempontok teszik kívánatosra a leánykörök és női biblia-szövetségek fejlesztését is, mert *a család lelke a nő s viszont az egyetemes néplélek a családok lelkületéből alakul.*

Ísmétlem, hogy ha a gyermekeket és ifjakat akarjuk nevelni, akkor mindenekelőtt és *első-sorban a családok lelkületét kell nevelnünk.* Ezt a célt kell, hogy szolgálja a házi istentisztelet.

(Folyt. köv.)

Leánykonferenciák.

Szepsi, szept. 5-7.

Sajnos, lapunk szűk terjedelme miatt csak, a főbb külső mozzanatok feljegyzésére kell szorítkoznunk, amikor a szepsi leánykonferenciáról tudósítást írunk; pedig megérdemelné ez az egyház belső megújulását áldásosan munkáló összejövetel, hogy egészen részletesen foglalkozzunk vele.

Szept. 5-én este 9 órára színültig megtelt a szepsi egyház szép nagy temploma, a már megérkezett leánysereggel s az érdeklődő gyülekezeti tagokkal, akik mindvégig a legnagyobb érdeklődéssel kísérték a konferenciát. A gyülekezet éneke után Idrányi Barna esperes imádkozott, kérve az Ur kegyelmét és áldását a konferenciára s annak résztvevőire. Azután Sörös Béla megnyitó beszéde következett, a melyben reámutatott a leánykonferenciáknak jelentőségére az egyház megújodása szempontjából. A mély hatást gyakorolt megnyitó beszéd után megválasztott a konferencia elnöke: Sörös Béla, alelnöke: Idrányi Barna és dr. Magda Sándor, titkárává: Varga Imre, jegyzőivé: Szabó Béla és Balassa Lenke.

Az első előadást dr. Magda Sándor tartotta „az élet és halál kérdéséről". Az emberi gondolkodás történetéből vett példákkal igazolta, hogy az élet és halál értelmét az emberi tudás nem tudja megfejteni; azonban hívő kerékre részére megvan a megoldás az evangéliumban. Egyetlen igazi és biztos megoldása lehet az élet és halál kérdésének, a Pál apostolé: Mert nekem az élet Krisztus és a meghalás nyereség (Fil. I. 21.)

Azután Szabó Béláné tartott egy nagyon kedves és közvetlen előadást. „A háziasszony, mint Isten országának munkása" címen, a melyben bemutatta a különböző alkalmakat, a melyekben a nő az evangélium ügyét üdvösen munkálhatja.

Másnap reggel 8 órakor a lányok több csoportban bibliamagyarazatot hallgattak, az össze-

foglalást a templomban az egész konferencia előtt Szabó Béla végezte. Ezután dr. Kenessey Kálmán előadása következett, aki nagy erudícióval és készséggel, mesteri módon rajzolta meg a hétköznapok hőségét, az Isten és a család ügyét alázatosan szolgáló nőnek képét.

A pompás előadást számos hozzászólás követte. A délelőtti folyamán még Szabó Sándorné beszélt az asszony és leánykori munka akadályairól, majd Szőke István Károlyi Zsuzsánáról, Bethlen Gábor hitveséről tartott igen élvezetes és tanulságos előadást. Délután csoportos kirándulások voltak Jászóra, Stószra stb. Este 8 órakor ismét a templomba gyűltek a konferencia tagjai, hogy meghallgassák Bácsy Gyula előadását a leányélet veszélyeiről s a Varga Imréét a református nőmozgalom szociális feladatairól. Mindkét tartalmas és értékes előadást hozzászólások követték. Ezután előkészült a konferencia a másnapi urvacsorához.

Vasárnap délelőtt a szomszédos falvak részvételével hatalmas sereg vonult fel, amelynek nagyobb része nem fért be a templomba. A gyülekezet s a szepsii kórus éneke után Sörös Béla tartott hatalmas, a lelkeket megrázó beszédet a Máté VI. 11, 12 v. alapján, amely után Lengyel József osztotta ki az uri szent vacsorát. Délután Varga Imre hirdette az Igét s a tornagörgői vegyeskar szerepelt több ízben Törzsök István vezetésével, méltán kiérdemelve mindnyájunk elismerését.

Az istentisztelet után dr. Agyagássi Sándor tartott előadást a házasságról; a tudás lelkiismeretességével mutatott rá azokra a veszélyekre, amelyek a házasságot boldogtalanná teszik. Előadásának resultatumaként megállapíthatták a ref. leányok, hogy Isten akaratát kell érvényesíteni engedni a házasságon keresztül is. Szünet után Becz Aranka tartott előadást a nők hitéletének különös vonásairól, majd Szabó Béla hívta fel a konferencia figyelmét a külmiszió ügyére. Lengyel József bucsubeszéde és Csáji Pál felszólalása után Sörös Béla bezárta a konferenciát. Még meghallgattuk Becz Aranka gyönyörű szóló énekét s alázattal fogadtuk Séra János áldó szavait s lélekben meggazdagodva távoztunk el két nap áldott emlékeivel lelkünkben.

A konferencián a helybeliekkel 300 leány vett részt s valóban megható volt a szepsii gyülekezet tagjainak szives szeretete, mellyel a konferencia tagjait fogadták és vendégül látták.

A konferencia mintaszerű megrendezése Csáji Pálnak, a szepsii gyülekezet agilis ifjú lelkészének, továbbá az egyház presbitériumának és leánykörének érdeme. Fáradozásukat jutalmazza meg az Isten, akinek ügyében annyi lelkesedéssel buzgólkodtak.

Legnagyobb vereség a világon: megszokni a rosszat.

(dr. Ravasz László.)

A gömöri egyházmegye közgyűlése.

Dusza János esperes és Barna Béla egyh. megyei gondnok elnöklete alatt Rozsnyón I. évi szept. 12.-én tartotta meg a gömöri egyházmegye ez évi rendes közgyűlését. A közgyűlést istentisztelet előzte meg. Reggeli 8 órakor templomba sereglettek a közgyűlés alkotó tagjai, a rozsnyói gyülekezet híveivel. Gyülekezeti éneklés után Bellágh Barna segédlelkész énekelt áhitattal és áhitatot keltően, Szőke István rozsnyói lelkész orgonakiséréte mellett. Imádkozott és a Gal. 2,20. alapján prédikált Szakall János rimaszombati segédlelkész, kinek mintaszerű imádsága, imádkozása, prédikációja s prédikálása teljes lelki megelégtetésére szolgált a buzgó híveknek.

Istentisztelet után az istentisztelet helyén, a templomban vette kezdetét a közgyűlés, melyet az esperes szép imádsága és az egyh. megyei gondnok értékes megnyitó beszéde nyitott meg.

Legkiemelkedőbb tárgya volt a közgyűlésnek az esperesi jelentés. A gömöri egyházmegye megszokta még a régimúltból, hogy évről-évre szebbnél-szebb esperesi jelentéseket hall. Méltán sorakozik azokhoz a Dusza János mostani jelentése is, melyben megemlékezett a Gömörben ez éven lefolyt püspöki egyházlátogatásról, a beretkei ref. árvaházról, az adakozásokról, (özv. Réz Lászlóné, özv. Váry Lászlóné, Bornemissza Elemér, rozsnyói és rimaszécsi névtelen adakozók nagyobb adományokkal!) az építkezésekről, általában az egyházmegye belső-külső életének minden említésre méltó jelenségéről. Az esperesi jelentéssel kapcsolatban több közérdekű határozat hozatott, mint pl. az, mely szerint a közgyűlés felír az egyházkerületi közgyűlés útján az egyetemes konventre azzal a kéréssel, hogy ref. anyaszentegyházunkat a csehszlovák államkormány részéről ért közismert sérelmeket foglalja memorandumba s terjessze azt orvoslás céljából az Államfő elé s a mennyiben azok idejekorán és közmegegyezésre nem osvosoltatnának, egy újabb memorandumot terjesszen haladéktalanul a Népszövetség elé.

Dusza János esperes e folyó évben lelkészi szolgálatának 40., Nagy János szilicei lelkész pedig 50. évét töltötte be, kiket közgyűlés e jubileáris alkalomból meleg szeretettel üdvözölt.

Elsőrangú munkást nyert az egyházmegye Soldos Árpád új világi tanácsbíróban, ki eddigéig is megbizonyította már önzetlen munkakészségével ref. anyaszentegyháza iránti nagy szeretetét. Szakall János rimaszombati segédlelkész az egyházmegyébe örömmel bekebelezte Kovács Gyula Rimasimoniba, Gérecz Lajos Beretkére, Sápy Lajos Runyába rendes

tanítókul megerősítették s ezen kívül 25 ideiglenes tanító alkalmaztatott, a mely számokban való óriási hiányt. A tanügyi biz. elnök jelentése a tanítói kar buzgó s eredményes munkáját dicséri. A számvevőszék jelentése kapcsán a közgyűlés több gondnoki számadásra nézve szigorúan intézkedett, mert ujabban a számadások több helyen felületesen és rosszul készítettnek el. A gömöri missziós egyházakban komoly munka folyik; Rákosbányán Tankó Andor szikárosi lelkész egész lelkével él misszió gyülekezetének s eredményes munkájában nagy segítségére van Németh Zoltánné főgondnoknő; Rozsnyón, Dobsinán és Sajóházán Szőke István új lelkész nagy buzgalommal épít a talált romokon; Rozsnyón leánykör szerveztetett, vegyeskar alakult, a templomba villanyvilágítás vezetett be s egy gyülekezeti otthon létesítése folyamatban van. Elismerést érdemel az alsókálosai kis gyülekezet, mely a mai nyomasztó gazdasági viszonyok dacára két tantermes tanítói lakot épít, csak hogy megtarthassa felekezeti iskoláját.

A közgyűlésnek gazdag tárgysorozatát, mely csaknem 60 pontból s több közigazgatási és fegyelmi bírósági ügyből állt, e helyen részletesen ismertetni lehetetlen. Tornallyay Zoltán e. k. főgondnok a közgyűlésen mindvégig jelen volt. A közgyűlés esteli 7 óra után ért véget; a templomi homályt a rozsnói templom új villanyberendezése pazar fénnel világította meg; de a rozsnói templom a lelkünket is fénnel, világossággal árasztotta el, azzal a világossággal, mely árad Krisztusból, aki e világnak örök világhossága.

Csabay Pál
e. m. főjegyző.

Irodalom.

A sáfárkodó egyház. Irta: *Dr. Imre Lajos*. 16°. 90 l. Ára 3'50 Kc. A mai világban a legnehezebb kérdés: a pénzkérdés. Minden ekörül forog. Nemcsak üzletek, vállalatok jutottak nehéz helyzetbe pénz tekintetében, hanem az egyházaknak talán legnagyobb gondot az anyagi ügyek okozzák. Sokan hajlandók ezt a nehéz gazdasági helyzet életésére írni, de ez nem kielégítő felelet, mert a reformáció idejében sem volt rózsás nálunk a helyzet, mégis volt pénze mindenre az egyháznak.

Imre Lajos könyve egész más szempontból ítéli meg a helyzetet. A nagy keresztyén gondolatot: a sáfárság gondolatát fejtí ki, amint annak az egyház életében érvényesülni kell. Egyedül ennek a gondolatnak az életben való keresztülvitele és megvalósítása oldhatja meg a mi egyházunknak is sok-sok problémáját. A mai anyagias világban szinte elemi erővel hat ezen kis könyv sok megállapítása. Végigolvasva — megjegyzem, hogy élvezettel olvastam végig

egyfolytában — szinte megdöbbenünk, hogy református hitünk központi gondolata annyira elkallódott és kiment a köztudatból, hogy mindenben keresünk támogatást, csak a hitet hagyjuk számításra kívül. Mert „az egyház anyagi kérdéseinek megoldása nem a pénz, hanem a hit kérdésén fordul meg.” Talán nálunk is ez a baj?!

A könyv a következő fejezetekre és alcímekre oszlik: I. „Pénné Ofelsége”. 1. A legnagyobb hatalom. 2. Az ember és a pénze. II. Isten és a vagyon. 1. Isten igénye. 2. A sáfárság gondolata. III. A sáfárság az Isten igéje alapján. IV. A sáfárkodó Anyaszentegyház. 1. Az egyház és a vagyon. 2. A mult és jövő tanuságai. 3. Az egyház és a sáfárság. 4. A Sáfársági Mozgalom. V. A sáfárkodó lélek. 1. A sáfárkodó lélek jellemvonásai. 2. A keresztyén sáfár munkája. Függelék. A Sáfársági Mozgalom alapelvei.

Ezen könyv aktuális tárgyánál fogva a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot. Olcsósága pedig lehetővé teszi, hogy falusi népünk is megszerezze.

Megrendelhető a Barsi Református Egyházmegye Iratterjesztésénél, Tóth Kálmán reform. s.-lelkész, H. Darmoty — Hontfűzesgyarmat.

Problémáink.

Az 1919-1920 évekről visszatartott lelkészi államsegélyek már sok izben és helyen voltak reklamálva. Lelkészi értekezleteken, egyházkormányzati fokozatos testületek közgyűlésein s ezekből kifolyólag a kormányhoz intézett feliratokban, az egyházi és napi sajtóban nyilvánosság elé jutott, illetékes helyre orvoslás végett évenként megismételve felküldött panaszunk mindmáig elintézetlen. A sérelmek adatgyűjtője, nyilvántartója és prókátora Scotus Viator is indokoltan látta jegyzékébe venni legutóbbi ittlétekor azzal az ígérettel, hogy majd szót emel érdekünkben.

Köztudomású, hogy a kormány miféle tartahatatlán ürüggyel zárkózott el a törvény, a viszonzosság s az egyenlő elbánás szerint megillető járandóságok kiszolgáltatásától s hogy ezen álláspontját miként dezavualta egyesek számára önkényesen kiutalt ötletszerű, csonka összegekkel.

A nagy többség jogos igényeinek kielégítését, miután sem a külön-külön benyújtott kérelemre, sem az egyházhatóság felirataira a kormány nem teljesítette, adott szava ellenére sem! : abból az alkalomból, hogy a köztársaság nagyérdemű elnöke most közelünkben tartózkodik s a mult napokban egyes vidékekre kiszállásakor küldöttségeket fogadott, panaszokat hallgatott meg: felvetem a kérdést lelkésztársaim előtt, vajjon nem tartanak-e cél és időszerűnek, hogy testületünk egy küldöttséget állítva össze, —

egyházmegyénként 1-1 lelkészt, — ezt a 10 éves sérelmet élőszóval és emlékiratban elpanaszolná az államfőnek s rámutatna a velünk szemben több vonatkozásban gyakorolt mostoha bánásmódra.

Nincs okunk feltételezni, hogy célzatosan vagy mesterségesen elzárhatnák előlünk az utat, avagy pedig az igazságszeretete és méltányosságáról ismert államfő egy loyális testületnek panaszát meg ne hallgatná s jóindulatát érdekünkben latba ne vetné.

A küldöttség vezetésére Patay Károly barsi esperes úr lenne legilletékesebb, mint a kinek egyházmegyéje területén tartózkodik a tisztelt államfő. Reményilem, hogy készséggel vállalja az esperes úr ezen akció megszervezését s egyidejűleg az Elnök úr irodájához kérelmet intéz a küldöttség fogadása és annak terminusa iránt.

A 13-ik hónap. Nem a naptár csinálók idevonatkozó tervezetéről akarok szót ejteni, hanem az állami közalkalmazottak azon köztudomásu akciójáról, mellyel anyagi helyzetükön kívánnak lendíteni olykép, hogy pótléku egy 13-ik hónapi fizetéshez jussanak. Ennek a kívánságnak a teljesülése immár a valószínűség, sőt a bizonyosság stádiumába lépett, a mennyiben a fokozatos fórumok: minisztertanács, parlamenti bizottságok és a plénum lépcsőzetein halad előre a legfelsőbb jóváhagyás felé.

Es mi? a kiknek existenciáját a hivataloszlók se irigyelhetik, szótlanul hagyjuk ezt a kedves vendéget házunk előtt elvonulni, nem kérdeznők meg, vajjon a mi szegényes hajlékunkba szándékozik-e bekopogtatni?

Azt csak senki ránk nem foghatná, — ha igényt emelünk, vagy ha egy jó akaratú szószólónk illetékes helyen pártfogásába vesz — hogy megnőtt az étvágyunk s a mi kopár asztalunkra ilyen falat nem való?! Akad-e vajjon valaki a törvényhozók között, a ki érdekünkben szót emel, vagy pedig félreállva, huzódva hallgatag és tétlen szemlélői legyünk ismét annak, hogy miként esünk el egy olyan kedvezménytől, a mi bennünket is jogosan megilletne a kongrua járandóság havi részleteinek egy 13-ikkal megpótolása alakjában.

Nehogy, a mikor már a §-ok sorozatát a készülő törvény-tervezetnél lezárták, akkor mozgolódjunk és akarjunk magunkat észre vettetni s rideg valóságul elkönyvelni, hogy: „sero venientibus ossa.”

Sedivy László

H I R E K

— A **theologiai és középiskolai internátusra** ujabban a következők ajánlották fel az 1000 k. hozzájárulást: *Bernáth Zoltán* e. megyei gondnok *Vaján*, *Nagy Nándor* e. megyei

gondnok *Nemesócsa*, *Fülöp Zsigmond* bankigazgató, egyházi főgondnok *Komárom*, *dr. Tárczy Károly* tanár, egyházi főgondnok *Munkács*, *dr. Gaál Gyula* ny. polgármester *Komárom*, *Gálffy Géza* lelkész *Felsőgellér*, *Csok József* lelkész *Tiszakeresztur*, *Sándor Benő* lelkész *Negyed*, *Dukon Béláné* ref. lelkész neje *Perbete*, *Osztyenyi József* ig. tanító *Imely*, *Balogh Béla* s. lelkész *Vári* és *Balogh Viktor* ny. urad. intéző *Zseliz*. *Balogh Viktor* lelkes kálvinista testvérünknek hívó szót sem küldtünk s ezért a következő sorokat intézte hozzánk: Élnék figyelemmel kísérem a R. E. és I. lapunkban a „Hívó Szó” eredményét a létesítendő theol. és középiskolai internátusra s örömmel tapasztalom, hogy lassan ugyan, de öröndetesen szaporodik;—különösen meglep, hogy pláne a kisebb fizetésű segéd-lelkész urak járnak elől jó példával. Annál is inkább kötelességünk nekünk, tehetősebb világiaknak ezen nemes intézmény felállításához anyagi segítséggel hozzájárulni. Nem várom tehát a lapban hirdetett felhívás kézhezvételét, hanem kérem Nagytiszteletű urat, sziveskedjék engem is előjegyezni s a befizetési lapot is kérem címemre elküldeni, hogy az 1000 K-át befizethessem. Adja Isten, hogy az előírányzott 300 ajánlattevő minél előbb összejöjjön! — Amíg ilyen lelkes, áldozatkész kálvinisták vannak, addig nem szabad kétségbeesnünk. — Nagy Nándor e. megyei gondnok kívánságára a legnagyobb örömmel igazítjuk helyre lapunk 37. számában a komáromi egyházmegye közgyűléséről hozott tudósítás ama téves részét, hogy a gyülekezetek által fizetendő 500—4000 K. hozzájárulást a theologia fentartására szavazta volna meg az egyházmegyei közgyűlés. A gondnok ur értesítése szerint ezek az összegek a *theol. internátusra* szavaztattak meg. Illesse a leghálásabb elismerés a komáromi egyházmegyét, mert e tekintélyes adomány révén, az egyesek által megajánlott 1000 K-ák hozzászámításával a fele már megvan a 300.000 K-nak. Nagyon jól tudjuk, hogy ez összeg nem lesz elég a terv teljes kiviteléhez, de ezzel már *hozzá lehet kezdeni* a megvalósításhoz. — *Fekesházy Sándor* uradalmi intéző megkeresésére közöljük, hogy a lap 38-ik számában az ő neve alatt nyugtázott 1000 K. adományt testvérevel, *Fekesházy Zoltán* ny. főszolgabíró, e. m. tanácsbíróval közösen ajánlották fel.

— **Az Egyetemes Konvent elnöki tanácsa** f. hó 30-án d. u. 3 órakor tartja ülését Ungváron a ref. egyház tanácstermében; ez alkalommal sok fontos, egyetemes egyházunkat érdeklő ügy kerül tárgyalásra.

— **A bezői egyház** megújított templomának, orgonájának és 2 uj harangjának felszentelése f. hó 7-én történt meg a környékbeli hívek nagy részvétele mellett. A felszentelést *Szücs István* esperes végezte. A templomban és a templomon kívül a szent szolgálatot Ujlaki Sándor, Kőmives Sándor, Egyed Béla, Rácz József és Balázs János lelkészek teljesítették. A templom renoválása 190.000 k.-ba, az orgona kijavitása 4500 k.-ba a 2 uj harang öntetése 57.314 k.-ba került, tehát összesen 251.814 k.-át áldozott az egyház templomára. Ehez a nagy összeghez a következők járultak hozzá nagyobb adományokkal: Hodža Milán 1000 k., Egry Ferencz 500 k., Csuha Istvánné 200 k., Kálniczky János lelkész és neje 300 k., Jenčo Györgyné 500 k. Többen urasztali kelyheket és bársony terítőket adományoztak a hívek közül. Adja Isten, hogy a külső megújulást kövesse a belső is a bezői gyülekezetben!

— **Lelkészválasztás.** A marcelházai gyülekezet Tárnok Gyula nemesócsai s. lelkészt meghívás útján lelkipásztorává választotta. Isten áldása legyen az új lelkészen, aki a losonci theol. szeminárium neveltjei közül elsőnek jutott rendes lelkészi állásba.

— **A görgényi egyházmegye** (Erdély) lelkészi és tanítói kara közös értekezletet tartott Szászrégenben aug. 14-én. Határozatai közül, mint az erdélyi megmozdulásokra jellemzőt, megemlítjük, hogy a tanulók segélyezésére minden lelkész 100 és minden tanító 50 lejt ajánlott fel a régebbi nagyobb összegű megajánlás mellett.

— **A vajdácskai gyülekezet** Főző László sárospataki s. lelkészt egyhangu meghívással lelkipásztorává választotta.

— **Egy kiváló professzor halála.** Hollandiában elhunyt Dr. J. A. C. van Leluvén utrechtii theologiai professzor, az újtestamenti tudományok tanára. A szigorú református irányhoz tartozott. Igaz barátja volt a magyaroknak s néhány év előtt hazánkban is megfordult. A debreceni egyetem is disz doktorává

választotta. Emlékét őszinte kegyelettel őrzik azok a volt utrechtii magyar theologus diákok is, akik atyai jóságát, ugysis mint a hires Stipendium Bernardium igazgatóját, közelebbről is érezhették.

— **Postakönyvek, Iktató könyvek, (már be-kötve)** gondnoki számadási és költségvetési iverk, választók névjegyzéke, nyugták, elismervények, szavazólapok, anyakönyvi lapok és kivonatok: *keresztelési, házassági és halotti*; jegyzőkönyvek, naplók, pénztári könyvek, nagy és kislaku főkönyvek, mindennemű irodai papirok és irodai felszerelések állandóan raktáron vannak **Heiman Vilmos** könyv és papirkereskedésében **Velké Kapušany**.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázati hirdetés A surty (szürtei) református egyház presbitériuma pályázatot hirdet az ujonnan szervezett és engedélyezett II. tanítói (női) állásra. Javadalom: az egyháztól 1200 kč.; 336 kč. lakbér; törvényszerű államsegély. Kötelesség: a kijelölt osztályok—tanítónőknél a női kézimunka is—tanítása, segédkezés az egyháztársadalmi munkában, kartársának szükség esetén való helyettesítése (kantori tendőkben is). A megválasztás (egyenlőre) ideiglenes, csak f. tanévre kiható. Pályázhatnak: ref. és evangelikus nő és férfi tanítók is. Kellően felszerelt kérvények 1930. október 24-ig Ref. Lelkészi Hivatalhoz Surty pri Čop küldendők. Az állás november 1-én foglalandó el.

Iskolaszék.

A rétei református egyház által lapunk 37-ik számában, közétett pályázati hirdetésbe hiba csuszott be, a melyet a félre értések elkerülése végett ki kell igazítanunk. A pályázati hirdetés eme kitétele helyett: „modern egy szobás tanítói lakás fűtve” helyett „modern egy szobás tanítói lakás *festve* olvasandó.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Ref. Lelkészi Hivatal
 Komárno

Miskolczi Lajos úri és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-ruhákat, PAPI PALASTOKAT, ur-asztalára és katedrúra való terítőket.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosógár. Férfi és női ruhák, szövetek, függönyök stb. festése és tisztítása. Szörnyefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön pósta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszás, Homonna, Huszti, Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagymihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szobráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádío

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FŐKJA VÉRKÉ
KAPUŠANY“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csičseri
lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Minden a látástól függ.

— Elnöki megnyitó lelkészértekezleti közgyűlésen. —

Kedves Lelkésztársak! Kétségkívül a Bib-
liának egyik legmegragadóbb fejezete, mely el-
beszéli Pál apostolnak, addig Saulnak, utját
Damaszkus felé: miként indul ki Jeruzsálem-
ből azzal az eltökélt szándékkal, hogy a Da-
maszkusban lakó keresztyéneket fogságba ejtse
és miként jelenik meg neki utján az általa üld-
dözött Krisztus és kérdezi őt, velőket is átjáró
szavakkal: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?“
Oly fényes látomás volt ez, hogy valósággal
megvakult tőle: elveszítette addigi látását,
amellyel látta a világot és a dolgok állását.
És ő, a vakbuzgó farizeus, aki addig csak gyű-
lölettel tudott érezni és gondolkodni a keresz-
tyének és azok feje, a Krisztus felől, nem lett
engedetlen a mennyei látomás iránt és lesz a
pogányok apostoja, aki többet munkálkodott
a Krisztus ügyének diadaláért, mint a többi
apostolok együttvéve.

A Pál apostol élete-sorsát voltaképen ez a
látás döntötte el. Bár kétségtelen, hogy ez már
csak betetőzése, befejezése volt a Pál apostol
lelkében, lelki világában már eddig végbement
nagy lelki folyamatnak, processzusnak. Ott kez-
dődött ez, amikor István vértanu kivégezteté-
sekor ő a hóhérok ruháit őrizte. Oly megraga-
dóan és találóan írja P. Czínke István püspök
a maga nagyszerű kis egyháztörténetében: „Ar-
cán t. i. Istvánén a halálban is ott tündökölt
a Krisztusban való hit, de egy sugár rávetődött
belőle egy ifju fariezus lelkére is, a Sauluséra...
S ettől a naptól kezdve folyvást azon tusako-
dott magában, hogy ezek a Krisztusban hívő
emberek, amilyen volt István is, mégis boldo-
gabbak, mint ő, hogy ilyen nyugodtan tudnak
meghalni“. És ez a látás attól az időtől fogva

nem hagyott nyugtot neki, mignem a hosszú
uton Damaszkus felé döntő elhatározássá érle-
lődött. Itt és ekkor még egyszer feltűnt előtte
a Krisztus földöntuli fénytől sugárzó felséges
alakja, feltündökölt teljes mériékben a krisztusi
élet szépsége és ez a látás s a Krisztusnak
hozzá intézett, őt egész valójában megrázó sza-
vai: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?“ egész
belső világában megrendítették és ő nem tudott
többé szabadulni, hanem engedve a mennyei
látásnak, megy immár oda, ahová nem akart
és teszi azt, amit nem akart tenni, hogy a ma-
ga életével, élete munkájával sorsdöntő fordul-
latot idézzon elő a keresztyénség s azzalegyütt
a világ életében.

Megállapíthatjuk, kedves Lelkésztársak, hogy-
ha ez nem történik, aligha vágott volna oly
mély nyomokat az evangéliumi tudomány az
emberiség életében. És ha oly mély nyomokat
vágott, ha a keresztről szóló tudomány Isten-
nek hatalmas lón minden hívőnek idvességére,
ha ma el se tudjuk képzelni a világ igazi elő-
rehaladását a keresztyénség közremunkálása
nélkül, ez azért történt, mert Pál apostol a
damaszkusi uton engedett a mennyei látásnak
és egész életét szánta a Krisztus ügyének, sőt
vele együtt engedtek mindazok is, akik előtt
Pál apostolt követőleg megjelent a Krisztus
felséges alakja és feltündökölt a krisztusi élet
teljes szépsége.

Minden a látástól függ, kedves Lelkésztár-
sak; minden azon fordul meg, hogy minő ide-
álokat választunk magunknak. Ha mi napjaink-
ban azt tapasztaljuk, hogy a körülöttünk élő,
mozgó ember-tömegekre nekünk, a Krisztus
mai szolgálóinak nincs meg az a hatásunk, ami-

nek meg kellene lenni; ha azt tapasztaljuk, hogy különféle hamis próféták elhódítják tőlünk a hívek seregét és mi nem tudjuk többé a Krisztus ügyét azzal az erővel és tekintéllyel képviselni, amellyel képviselték az elődök, sőt, ha tapasztalunk kell, hogy a hangulat velünk szemben nem egyszer ellenségessé válik és ellenünk fordul a hívek serege, azoknak serege, kiknek velünk kellene jönniök: hát ennek oka semmi más, mint az, hogy mi más látomások, más ideálok után futunk és nem az után, mely a damaszki uton Pál apostol előtt megjelent; és akiktől mi azt akarjuk, hogy hallgassanak reánk, kövessenek bennünket, azok nem látják bennünk, életünkben a krisztusi élet szépségeit s bennünk, életünkben nem látják maguk előtt megjelenni azt a Krisztust, aki elsősorban bennünket hódított meg és szült újjá, hogy aztán általunk másokat is meghódíthasson és újjászülhessen.

Kétségkívül mi sokszor, nagyon sokszor megfélekedünk az isteni ígérről: „Ugy ragyogjon a ti világosságtok az emberek előtt, hogy azok látva a ti jócselekedeteiteket, dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat”. Kétségkívül mi sokszor, nagyon sokszor megfélekedünk arról, hogy nekünk tanubizonyosságoknak kell lennünk és ideáljaink nagyon is e földön, e föld körében mozognak s mivel a hívek nagyon keveset, vagy éppen semmit sem látnak bennünk a Krisztusból és életünkben a krisztusi, az igazi keresztyéni életből: lehet-e csodálkoznunk azon, hogy nem hajlandók utánunk jönni és követni azon az uton, mely önmehtagadás és kereszt-hordozás útján vezet új életre, de amelyen éppen mi magunk nem vagyunk hajlandók járni?

Akarjuk, kedves Lelkészársak, hogy szavunknak, predikálásunknak sulya legyen; akarunk döntőleg, elhatározólag befolyjni a világ életébe; akarjuk, hogy a hívek seregei megtöltsék templomainkat és odakint az életben is olyan tekintélyünk legyen, mely méltó a Krisztus szolgálhoz; akarunk a Krisztusnak újabb és újabb seregeket gyűjteni és e hitetlen, bűnbe merült világot akarjuk az Ő előtte való meghódításra bírni, hogy a Krisztus legyen minden mindenekben?: akkor szükséges, hogy első sorban mi magunk engedjünk a mennyei látásnak; szükséges, hogy egyedül csak a Krisztus legyen az ideálunk, akinél magasabb ideál ugy sincs; szükséges, hogy első sorban a saját életünkben és életünk által felragyogjon a krisztusi élet szépsége és ez úgy lenyűgözze az embereket, hogy ne tudjanak e látástól szabadulni, hanem egész életükre elhatározólag, döntőleg lássák, hogy csak ez az igazán boldog élet, ez az üdvözítő élet.

Vessünk azért újból és újból számot magunkkal, kedves Lelkészársak; tartsunk minél több „csendes órát” és ha az ideált nem éri fel életünk; sőt ha úgy találunk, hogy a mi ideálunk immár nem a Krisztus, hanem, bizony,

nagy mértékben e földi világ; ha úgy találunk, hogy nagyon magához köt a föld és mi tulságosan sokat foglalkozunk a földi javak megszerzésének gondjaival és emiatt tulságosan sokat tartózkodunk állatjaink és nagyon keveset hiveink között; vagy ha úgy találunk, hogy rabjai lettünk szenvedélyeinknek, amelyek szinte feltartóztathatlanul yisznak bennünket a lejtőn lefelé: akkor, akkor nekünk föltétlenül más utra kell térnünk, meg kell találunk a damaszki forduló pontot, mert máskülönbem nemcsak a saját fejünkre gyűjtünk eleven szemet, hanem mérhetetlen kárt okozunk a Krisztus ügyének és mi magunk gátoljuk annak diadalra jutását.

Nekünk és minden bizonnyal első sorban nekünk, a Krisztus leveleinek kell lennünk, (II. Kor. 3. r. 2. 3.) amelyről azt kell leolvasniok e világ gyermekeinek, azt kell leolvasniok mindeneknek, hogy valóban az az örök élet, hogy mindenek megismerjék a Krisztust és hogy „nincs senki másban az üdvösség: mert nem is adatott emberek között az ég alatt más név, amely által nekünk üdvözülnünk kellene”.

Engedjünk azért a mennyei látásnak.

Kövér Árpád.

Hatvan fillér!

— Péter Mihály püspök úr leveléhez! —

Péter Mihály püspök úr nyílt levelében olvasom e következő mondatot:

„Mikor legközelebb püspöki vizitációt végeztem és a *theológiára* vonatkozólag az adakozásokat számon kértem, kitünt, hogy *sok egyházban a hívek még azt sem tudták, hogy van-e egyáltalán theológiánk*, vagy ha van is, azt nekünk támogatni kell-e.”

Jaj! de kétségbeejtő egy mondat!

Az 1925 évi losonci konvent megalapította a theologiai szemináriumot.

Az összes egyházmegyék, egyházkerületek megállapították a theologia fenntartására szükséges összeg közadózási kulcsát: *évi félkilogram buza ára!* Nem a konvent rendelte el, a konvent csak az alsóbb forumok határozatát elfogadta. (Szükséges ezt is megjegyezni, mivel sokan azért nem akarják akceptálni, mert — szerintük — „rólunk-nélkülünk” határoztak!)

Ez az összeg, középértéket számítva *évi 160, ezer koronát jelent.* Őt esztendő alatt a theológiára be kellett volna az egyházaknak fizetni 800 ezer koronát és bejött ténylegesen ennek az összegnek *egy negyede*, Bertók Béla püspök úr juniusi jelentése szerint, alig valamivel több, mint 200 ezer korona, *de* ebben benne vannak az önkéntes adományok is!

Miért gyűlt csak ennyi össze? Mert sok gyülekezet nem tudta, hogy theologia van és arra *adót* kell fizetni.

Sok gyülekezet öt esztendő után nem tudta, hogy teológiánk van! Önkénti fellőr a kétségmit csináltak a lelkész, a kurátor, az egyházmegyei vizitáció vagy az egyházmegyei közgyűléseket, vagy analfabéták, vagy álmokórosok, vagy zökönyveket, a hivatalos lapot, vagy az e. m. közgyűlési idő alatt az évi bevásárlásaikat végzik s csak a megalakuláskor jelentik be jelenlétüket?! Vagy annyira Pató Pálok, hogy „ráérünk arra még” jelszóval várják a holnapi „heverdd el” napokat?!

Eddig abban a hitben voltunk, hogy a kálvinista nép kötelességtudó nép s ime! kitűnik, hogy öt esztendő alatt voltak és vannak, akik még tudomást sem szereznek az egyetemes egyház egyik legégetőbb, legszükségesebb munkát végző intézményéről: a teológiai szemináriumról.

Péter Mihály püspök úr kérdi: „Nem jobb lenne-e végrehajtani, de vasszigorral a teológiára vonatkozó határozatot.”? Igaza van, de éppen az április 2-i konventi határozat már a vasszigort elhatározta. *Tessék a Püspök uraknak végrehajtani!* Nincs joguk a lelkész uraknak zokon venni, mert öt esztendő alatt kellett volna módot keresniök az egyh. megyei, egyh. kerületi és konventi kötelező határozatnak jogos érvényt szerezni.

A teológiára való — jelenleg — évi és fejenkénti 60 fillér-ért nem lesz ellenségeskedés a lelkész és a gyülekezet között.

A gyülekezetek nem *szükmarkuak* — elég példa bizonyítja ennek ellenkezőjét, hogy csak a legközelebbi példát említem; a komáromi egyh. m. ezévi közgyűlése lelkesedéssel fogadta el az esperes indítványát, hogy a teológia építésére három év alatt befizet kb. 68.000 koronát!

Nagyon büszkéek vagyunk a kálvini demokraciánkra, de Kálvin nem úgy gondolta el, hogy kibuvót keressünk a kötelesség teljesítése alól. A teológia nem a konvent kitalálása, nem egy-két vezető egyéniség önhiuságát kielégíteni akaró, oktrojált intézmény. nem luxus, hogy itt-ott hivalkodjunk vele: „nekünk is van”. *A teológia a csehszlovák államban élő magyar kálvinisták élethérdése!*

Annyira lappangó, annyira álmatag, annyira rest, annyira közömbös, annyira nyavalyás a kálvinistaságunk, hogy ezt nem látjuk meg, nem értjük meg, nem értékeljük meg... vagy annyira gyávák, felénkek, megriasztottak vagyunk, hogy nem merünk a gyülekezetektől fejenként *hatvan fillért* kérni a teológiára!

Péter Mihály püspök úr levele után még jobban látom, hogy a teológiánk első öt esztendeje oly heroikus küzdelem volt a theol. szeminárium vezetőjének, amelyenhez fogható keveset találunk kálvinista egyházunk újabb történetében. Nemcsak túrnie kellett gáncsot,

gyanasítást, gunyolódók támadását, nagyképűek kritikáját, kishitűek pesszimizmusát, kétszínűek és haszontalanok hátbatámadását és nemcsak a szellemi nivót kellett tartania, nemcsak éberen örködni, nevelnie, atyaként szeretni a theologus ifjakat, kiválogatni az előadói gárdát, helyettesíteni azokat stb., hanem még azon is kellett törni a fejét, hogy „sokszor váltókkal” fedeztessenek a kiadások!

Váltókra van téve élethérdésünk! Váltókkal mentjük a theol. anyagi fennmaradását, mert öt év alatt sok gyülekezet nem tudja, hogy van teológia, vagy arra köteles adót fizetni!

A „váltó” elfogadás bizalmi dolog. Szeretném a váltó elfogadót megkérdezni, hogy azokban a gyülekezetekben bizott, mikor elfogadta a váltót, amelyek öt év múlva nem tudnak a teológiáról, vagy a szeminárium vezetőiségéről? Jó lesz ezen a kérdésen a gyülekezetek vezetőinek gondolkodni egy kicsit!

En azt hiszem, hogy a szeminárium vezetőiségében! És mi lesz, ha óvatolásra kerül a váltó?! Vállalják-e majd azok a gyülekezetek, amelyek öt év alatt nem vállaltak semmit?! Akkor majd jöhet a vasszigor és lesz-e elég alázatosság bennük, hogy komoly bünbánattal vállalják érte a büntetést?!

Az április 2-i konvent határozatát foganatosítsák az arra hivatottak, de minden lelkész, kurátor tartsa a legszigorubb kötelességének, hogy a teológiáért végre öt esztendő múlva öt év mulasztását megtegye!

A kálvini demokracia fegyelmet jelent! Egyházunkban vagy van fegyelem, mely a Krisztus szolgálatából folyik, vagy nincs! Ha nincs, akkor nem vagyunk sem egyház, sem kálvinisták!

Gonosz idöket élünk! Kálvinista egyház: ideje felébredned! *dr. Kenessey Kálmán*

A vallásos nevelés.

Irta: Konkoly-Thege István.

(Folytatás.)

VIII. Ezt a célt kell, hogy szolgálják az ifjusági körök, leányegyesületek és bármi néven nevezett módjai a fiatalság csoportosításának: a belmisszióknak, mely a vallásos érzést fejleszti, a Bibliát megszeretteti, áhítatos, bensőséges lelki életet teremt, buzgóságra és templomjárásra szoktat.

Ezt a célt kell, hogy szolgálják az erkölcsi alapon felépített és jól vezetett egyházi énekkarok is. Minden egyházi ifjusági egyesülés hasznos voltának az a kritériuma, hogy ott az egy cél, egy akarat, egyetértés, testvériesség és egyháziasság érzései ápoltnak-e, vagy sem.

Határozott utat kijelölni a belmisszióban azonban nehéz, sőt nem is lehet. Irányt szabni magunk elé és a célt kitűzni kell, de azt a módot, ahogyan az elérendő célt: az új nem-

zedékek jobbra, vallásosabbá, lelkiileg derekabakká nevelését megközelítjük, leghelyesebb reá bízni a felelőssége tudatában lévő lelkész prudenciájára.

Nem lehet megszabni pl., hogy a jövő év folyamán már mindenütt legyen ilyen vagy olyan egyesület, mert erre nem mindenütt egyformán alkalmas a helyzet és az előkészítés nem megy mindenütt egyforma gyorsan és simán. *Ha pedig kellő előkészítés nélkül fogunk hozzá: formalizmusba esünk.* Parancsszóra meglesznek a keretek, de tartalom nélkül. Végre lesz akkor hajtvva a szabály, de lényeg nélkül. Ez pedig rosszabb a semminél.

Igenis, kívánatos, hogy minden gyülekezetben foglalkozzék a lelkész a néppel, legyen állandó kapcsolatban velük, szervezze meg egyházi és erkölcsi alapon a fiatalságot, de válassza ki a helyben legalkalmasabb módot. Különösen súlyt kell helyezni a nőnevelésre, mint a jövő generációk vallásos életének biztosítékára. De ne akarjon az ifjú lelkész egyszerre mindent. Ne az legyen a büszkesége, hogy az ő gyülekezetében meg van minden néven nevezhető belmissziós egyesület, hanem az legyen a törekvése, hogy meg legyen az, ami szükséges és amit már kellő tapasztalattal úgy tud vezetni, hogy annak munkája ne legyen csupán egyletesdi-játék, hanem lélek és élet.

Ahol. pl. énekkar van s az énekkarnak tagja minden fiatal ember, ott nem föltétlenül szükséges egy külön ifjúsági legényegylet megalakítása is, sőt ez csak a lelkész testi és lelki erejének szétforgácsolását vonja maga után. Miután az énekkaroknak rendszeresen a lelkész az elnöke s ilyen minőségében ott ugyis gyakrabban meg kell jelennie, e megjelenéseit igen szépen felhasználhatja az u. n. „evangélizációra” is.

Különben is érdemesek az egyházi énekkarok a felkarolásra, régi és igen jó eszközei voltak mindenütt a vallásos nevelésnek. Ha ezek sem lettek volna, rég tönkre tette volna egyházunkat a szekta, meg a korcsma.

A szektáskodás gyaníthatólag azért üti fel a fejét sok helyen, mert mi a hosszú esteiken, különösen télen, amikor a dolog sem kötötte le őket annyira, sokszor magára hagytuk a népet. Hosszú a téli esték, mások ezt kihasználták s a nép oda huzott, aki felkereste.

Igen sok pap azért késlekedik a belmisszió eszközeinek felhasználásával, mert — nem tud bánni azokkal. Magam is azok közül való vagyok, akit a teológián nem tanítottak a belmisszió nevű elmélet gyakorlati felhasználására.

Mi sem volna kívánatosabb, mint az, hogy a *Konvent adjon ki egy belmissziói gyakorlati kézikönyvet, de ne olyat, mint a Forgách-féle, ne elméletet és ne a belmisszió történetét tartalmazza az, hanem anyagot nyújtson: a vallásos estékre, házi istentiszteletekre, biblia-órákra terveket, vázlatokat és gyakorlati tanácsokat tartalmazzon.*

Receptek kellene tehát, de azt már bizzuk rá a lelki orvosra, a papra, hogy milyen diagnózist állapít meg s melyik orvosságot tartja jónak alkalmazni. Hiszen jól tudjuk, hogy nevelni nem lehet mindenhol és mindenkit egy és ugyanazon sablon szerint, mert a *nevelés nagyon is egyéni*, amelyhez minél kevesebb sablon, (értsd itt: egyesület), de annál több érzék, lelkiismeretesség, türelem és felelősség-érzet szükséges.

Annak nem lehet — saját tapasztalatom szerint — csak úgy neki vágni. Az építést sem lehet az emeleten kezdeni, hanem előbb meg kell vetni a fundamentumot. Nem lehet, vagy legalább is nem mindenütt lehet egy csapásra felállítani egy valóban bensőséges, vallásos szellemű egyesületet, lent tanácsos azt is elkezdni, az iskolás gyermekekkel. Sőt én, egy évi kísérletezés után még annál is lejjebb kezdtem: a négy-öt évesekkel, abban a reményben, hogy ezeket már, ha felnőnek, nem a szereplés vágya fogja talán összetartani, hanem a lélek.

Még egyet ne feledjünk: a belmissziót, ezt az agyon magasztalt, de sokat is ócsárolt, némely helyen figyelembe sem vett, de más helyen meg már tulságba is vitt belmissziót tekintve, szemünk előtt kell tartani Péter Mihály püspöknek azt a megállapítását, hogy „a belmisszió nem öncél, hanem csak eszköz.” Eszköz és bizonyosan igen jó eszköz arra, hogy feltámassza az alvó leánykát: a vallásos érzést és a templomi buzgóságot. Akkor ér valamit, akkor ér sokat, ha általa újra megfogynak telni az Ur házának üres padosrai áhitatos hűvek seregével. „Ismerek gyülekezeteket, — mondja püspökünk — ahol virágozik a belmisszió, de üresek a templomok.” Ne így legyen, mert még az orvosság is árt, ha többet adnak belőle a kellenél.

IX. Végezetre rá kell térnem a legújabbán lábra kapott és tanítóinkra rákényszerített u. n. „kultur-munkára”, az *ifjúsági színelőadásokra*.

Mi ezeknek a kulturértéke? Mondjuk, hogy bizonyos műveltséget nyújt, a társadalmi érintkezés formáihoz szoktat és nyilvánosság előtti ügyes viselkedést tanít, jó fellépést ad.

Egy szóval: a cserépre rárakja a mázt. Megtanítja a földmives ifjúságot olyan dolgokra, amelyekre előre láthatólag semmi szüksége nem lesz, pl. arra, hogy mint kellene viselkednie, ha történetesen bárónak, vagy grófnőnek, vagy huszár-tisztnek született volna.

Természetesen itt csak a modern szellemű szindarabokat értem, különösen pedig az operetteket, mert azt készségesen elismerem, hogy a világius szindarab előadásának is lehet vallásos nevelő hatása, ha kellő körültekintéssel, helyes érzékkel és erkölcsi alapon választották ki. Ellenkező esetben azonban az ifjúságot, úgy a szereplőket, mint a nézőket, csak az erkölcsi sülyedés felé viszi, éppen a legügyesebbet elbizakodottá, gyöngébb társaik lenézőivé teszi.

némelyekben felébreszti az irigységet, másokban könnyelmű gondolkodás módot támaszt, a legőbbit pedig a hiúságra és a szépítő szerek használatára szoktatja.

Azon kívül anyagilag is igen nagy megterhelést jelent a családoknak. Egy operett előadásánál is sokkal többet kell fizetni az egyik hívem, akinek a leánya különben szintén szerepelt: „most kiment a faluból vagy 25 ezer korona”. Mert minden szereplő leánynak legujabb divatu, drága selyemruha kell és minden felvonásra másik kell. Huszonöt ezer korona! De ha csak a fele is, kiment a faluból és hová ment, kié a haszon? A kereskedőké, a táncmesteré, a diszletfestő-mázolóé, a fodrászé. És a sok ezer koronából maradt jótékony célra 600 és egy néhány korona. Hát megérte?

Ez a mindenképpen káros operettesdi pedig ott kapott lábra leginkább, ahol már van kulturház. Azt kezdik hinni némelyek, hogy a kultura csupa mulatság és hogy a kulturház mulatóház. A komoly, tanulságos előadások iránti érdeklődés így mindinkább veszendőbe megy.

„Videant consules, ne quid res publica detrimenti capiat”. Vigyázzanak az arra hivatottak, hogy kárát ne valljuk!

Itt van az ideje végre egy olyan egyetemes konventi határozat hozatalának, hogy az előadandó darabot az egyházi jellegű rendező köteles, annak elbírálására, hogy előadható-e vagy sem, — a lelkész útján a presbitériumnak bemutatni.

Különösen óvatosan kell fogadnunk a mai könnyű fajsúlyú és könnyelmű szellemi légkört árasztó operetteket. Ezeknek a legtöbbje nem méltó arra, hogy az egyház határátlépési engedélyét megnyerje.

A mi magyar népünk hasonlatos egy olyan átültetett ősgyökérhez, amely a keresztyénség oltóágából immár évezredes törzset és széles koronát, óh, de igen megtépett koronát növesztett.

Ennek az ősfának egyik főága az, amelyet a kálvinizmus nemesített meg újra, előteltételt adván ez által olyan egyéniségek kitermelésére, akik örök dicsőségeink. (Bocskai, Bethlen, Arany, Tompa, Jókai, Tisza, stb.)

Ósi fajtánk e legtermőbb és legmagyarabb, kétszer nemes és százszor szent református ágának vagyunk mi is a hajtásai. Ne legyen igaz, hogy mellékajtásai, mert azokat, ha a fa erejét hiába szívják, a kertész levágja. A református lelképászorok valaha vezérrügyei voltak az ágnek, amely rajtuk át növekedett odáig, hogy volt idő, amikor nemzetünk fájának egész koronáját ez az ág, egy mag alkotta. Azonban féltő, hogy már átnőnek közöttünk, átnőnek felettünk más felekezetek erősödő ágai, a szekták le nem tisztogatott fattyuhajtásai és az újabb beoltott hamis világnézetek.

Órállók! Lelkészek! Vezérrügyei a szent ágnek! Hová jutunk, mi felé növekszünk? És egyáltalán, növekszik-e még, tud-e teremni még, vagy elkorhad a magyarok fáján az ősi, nemes kálvinista ág? Ott a református fiatalság, fajtánk szine, virága. Vezérei vagyunk-e még, növekedésének, fejlődésének irányát mi mutatjuk-e még?

Olyan keserves kérdések ezek, amelyekre nehéz nem fájdalmas feleletet adni, amelyek mind csak az után az egyre égetőbb szükségesség után kiáltanak, hogy vallásos nevelést, igazán vallásos nevelést, maradandóbb, állandóbb, mélyebb hatású vallásos nevelést kell adni a református fiatalságnak!

(Vége.)

Raikes Robert.

Az egész világ prot. egyházai ünnepet ülnek: 150 éves jubileumát ülik a Vasárnapi iskolának. Ezzel kapcsolatban emlékezzünk meg mi is annak alapítójáról: Raikes Robertról. Személyéről csak annyit, hogy vagyonos családból. 1736-ban született Gloucesterben, Angliában. Szülővárosa abban az időben nagy ipari központ volt, ahol a szegénység összesereglett, mert a gyárakban el tudott helyezkedni. A szegény családok gyermekei is a gyárakban kaptak foglalkozást, s így sem szellemileg, sem vallás-erkölcsileg nem igen tudták magukat kiművelni. Elszoktak a szülői háztól és a saját keresményökből éltek, ami még függetlenebbé tette őket.

Raikes 1780-ban kezdte meg a gyermekek összegyűjtését. Szemelőtt tartva a fentieket, elgondolhatjuk, hogy ez nem ment valami könnyen. Már előzőleg is szívesen foglalkozott a gyermekekkel. Felkereste őket a szülőik lakásán, az utcán és ahol csak megfordultak. Nyájas ember lévén, hamar utat talált a gyermekek szívéhez. Célja a gyermekekkel az volt, hogy rajtuk keresztül fogja meg a szülőket. Abban az időben a szegény népet a legkisebb adósságért is börtönre vetették és Raikes, mint filantróp, szeretett volna változtatni ezeknek a szerencsétleneknek a helyzetén. Erre a legcélravezetőbbnek azt tartotta, ha a gyermekeket vallásos szellemben neveli, így a jövő generáció már nem esik elődei hibájába.

Három évi munka után tudott csak felmutatni némi eredményt. A gyermekeket összegyűjtötte Meredithné konyháján. Természetes, ezek a vad, utca szabadságához szokott gyermekek nem egykönnyen adták meg magukat. Bizony, sok esetben megtörtént, hogy aki egyszer kiment, többé nem jött vissza és még az utcát is elkerülte. Mivel a gyermekek legnagyobb része sem írni, sem olvasni nem tudott, először erre tanította meg őket, miközben a

testi fenytéket is alkalmazta. 10-12-ig iskolában voltak a gyermekek, akkor haza mentek. 1 órákor ismét kezdődött a tanítás, mégpedig templomi istentisztelettel, majd a kátét tanulmányozták.

1783-ban lépett Raikes a nyilvánosság elé elért eredményével. Mint a Gloucester Journal szerkesztője állandó vezércikkekben felhívta honfitársai figyelmét e nagy fontosságú mozgalomra. Csakhamar csatlakoztak hozzá a methodizmus apostolai: a két Wesley és Whitefield. Azonban ellenségei is támadtak. Sokan azt vették a szemére, hogy a szegényeket felvilágosítja és azok majd forradalmat okoznak, mint Franciaországban. Az egyháziak pedig azt vették a szemére, hogy megtöri a vasárnapot. De ezek az ellenvetések nem tudták feltartóztatni a mozgalom terjedését. Raikes halála előtt már 400.000 gyermek járt vasárnapi iskolába.

Raikes megérdemli minden intelligens ember becsületét. Egy nemes eszmét valósított meg olyan korban, amikor a gyermekek nevelésével nem törődött senki. Előtte a gyermek „miniatűr felnőtt” volt és úgy is bánt velők. Vallásos nevelés tekintetében hatása éppen olyan nagy, mint Pestalozzié volt a népoktatás terén.

Garamvölgyi Károly.

Problémáink.

Példátlan példa. A szeptemberi leánykonferenciáról visszautaztam Kassától jó óráig együtt utaztam a nagyszebeni szász evangélikus konsistorium egyik lelkésztagjával, aki az egyház diaspora-otthonának vezetője: *Buchalla Berthold* tiszteletes úrral. Ő beszélgetés közben néhány számadattal illusztrálta, hogy az erdélyi szász evangélikus nép mit tesz egyházáért és népéért?

A lélekszám 230 ezer körül van (a cseh-szlovákiai magyar reformátusok száma), ezek 1929-ben befizettek 140 millió leu egyházi adót (28 millió cseh-korona!). Az egyház fenntart tizenegy középiskolát, 1 tanító és 1 tanítónő-képzőt, ahol tanító-lelkészeket is kiképeznek, 1 óvóképezdét, 5 kereskedelmi iskolát, 2 szakiskolát, 276 népiskolát, összesen 1160 tanítóval, azonkívül minden egyházközségben, ahol szükség van rá, tanonc-képző esti, felekezeti iskolát. Szeretetintézményeik közül legjelentősebb a nagyszebeni diaspora intézet, 200 gyermek számára. Ez az intézet 1907-ben alakult 24 gyermek számára.

Az egyház-közület tagjai pedig több, mint 200 ezer holdat veszítettek a román földreform alkalmával és 56 millió koronát hadikölcsönben.

A lelkészek két hónapot ingyen dolgoznak az egyházukért és népükért, mert egyházi adójuk két havi fizetésük összegének felel meg.

Jó áttekinteni néha a szomszédba is, ha azt hisszük, hogy mi rettenetesen sokat áldozunk egyházunkért és népünkért!

—y—n.

Lelkésztestvéreim figyelmébe. A „Vestnik” c. hivatalos közlöny aug. 15-iki számában 77. sorszám alatt jelent meg az Isk. és Nemzetművelődési minisztériumnak 5153 számú 1930 aug. 8-án kiadott rendelete, mely az állami és nyilvános hivatalokban alkalmazott egyéneknek (akik katonakötelesek) alkalmat ad arra, hogy mozgósítás és háború esetén a katonai szolgálat kötelezettsége alól felmentést kérhessenek. Érdeklődésemre illetékes katonai fórum azt a választ adta, hogy ez a rendelet reánk, lelkészekre is vonatkozik. Közelebbről azokra, akik 1890 és 1904 évfolyambeliek. A felmentést kérni lehet az egyházi hatóságnak, (nem az egyéneknek) amely azt is bizonyítja, hogy az illető lelkész az általa betöltött hivatalban „nélkülözhetetlen”. (Nepostraditelni.) E célra nyomtatott kérvények szolgálnak, melyeket kitöltve az Isk. és Nemzetművelődési Minisztériumhoz lehet benyújtani 1930 nov. 1-ig. Tudva azt, hogy többeket érdekel lelkésztársaim közül, ezuttal felhívom figyelmüket, hogy jogukkal élhessenek.

Sziucs Lajos
ref. telkész.

H I R E K

— **A theol. és középiskolai internátusra** újabban felajánlották az 1000 k. hozzájárulást: *Gönczy Gábor* lelkész Kassa és *Royko Alfréd* nyug. alezredes Tiszaújlak. Külföldi református testvéreink élénk figyelemmel kísérik a megindított akció fejleményeit. *A Kálvinista Szemle* aug. 30 és szept. 13-iki számaiban emlékezik meg a „nagyjelentőségű terv”-ről s felhívja a magyarországi kálvinistákat, hogy, aki áldozhat erre a nagy célra, küldje el ajándékát egyházunk vezetőségéhez. Tekintettel arra, hogy összes, közösen alkotott intézményeink odaát maradtak, egészen természetes és indokolt volna, hogy magyarországi református testvéreink segítségünkre siessenek, amidőn pótolni törekszünk az államváltozás folytán ért veszteségünket. *I. M. Webster*, a budapesti skót misszió volt vezetője, jelenleg a Bursaries for Continental Students titkára, Edinburghból a szerkesztőhöz intézett levelében őszinte örömeinek ad kifejezést és legjobb kívánatait küldi a theol.-i otthon felállításának tervéhez. Levelének idevonatkozó részét így végzi: „I trust you may be enabled to get the whole amount of

300.000 together". Bár csak ne csatlakozna feltevéseben a magyar reformátusoknak ez a meleg szívü barátja!

— **Iskolaavatás.** Az ekecsi ref. egyházközség az idén építette meg a második tantermét. A magyar kulturának ezt az új hajlékát szept. 21-én avatták föl lélekemelő ünnepség keretében. A fölvatási ünnepély alkalmával a hatalmas terem zsufolásig megtelt érdeklődő szülőkkel, gyermekekkel. Ott volt az ünnepélyen az ekecsi r. kath. hitközség, Ekecs község előljárósága s a tantestületek. A fölvató beszédet Beke Kálnán ekecsi ref. lelkész mondotta. A megható beszéd alatt a hallgatóság szemeiben fölcillantak a könnyek. Utána Koroknay Emilia ref. tanítónő alkalmi szavalata keltett nagy hatást. Majd Iván Károly ref. igazgató-tanító olvasta föl az ekecsi iskola érdekes, több századra visszanyuló történetét, amelyet nagy érdeklődéssel hallgattak végig. Majd egy iskolás leány kedves szavalata következett. Végül a felavató lelkész Isten áldását kérte az új tanteremre, hogy az a magyar kultúra erős vára legyen.

— **A leánykonferenciákról** hozott tudósításunkat jövő számunkban fogjuk befejezni, a pelsőczi konferencia lefolyásának ismertetésével.

— **Az ungi egyházmegye monografiájának kézírata** teljesen elkészült, az adatgyűjtés és feldolgozás munkája befejeződött. Készen van az egyházmegyei egyesület által elrendelt átdolgozás s az egyes különálló részek egységesítése is. A munka tudományos szempontból való felülvizsgálására és ellenőrzésére felkért Péter Mihály tiszáninnyi püspök ur a kéziratokat most kapta meg és a mű a lehetőség szerint még ebben az évben elhagyja a sajtót. A mű anyaga az előirányzott terjedelemtől jóval nagyobb, ami a kinyomatás költségeit előreláthatólag tetemes összeggel fogja növelni, aminek azonban körülbelül csak az lesz a következménye, hogy a munka fűzött példánya 30 K., a paróchiális könyvtárak részére készülő egész vászon bekötött példánya pedig 40 K-ba fog kerülni.

— **Presbiteri Alliance** keleti ága szeptember 8—12. napjain tartotta az évi konferenciáját Wuppertal—Elberfeldben. A 80 résztvevő között hét magyar volt. Dr. Puky Endre és Forgács Gyula mint a magyarországi egyetemes

konvent küldöttei. Balogh Elemér püspök Szlovenszkóból, Agoston Sándor Jugoszláviából, Dr. Imre Lajos Kolozsvárról, Csikesz Sándor az ORLE részéről és Szabó Imre budapesti lelkész. A magyar küldöttek mindenképpen volt dolga. Részletes jelentéseket terjesztettek elő megbízó egyházaik sorsáról, a felmerült kérdésekhez többször hozzászóltak. Dr. Puky Endre az egyik templomban a nagy közönség számára tartott estén német nyelven mondott tartalmas beszédet, Szabó Imre egy ilyen estén német nyelven prédikált. A konferencia főtárgya a német református egyházak jogi helyzetének és theologiai irányzatának ismertetése, továbbá a Presbiteri Alliance-nak az európai kontinensen leendő megerősítése volt.

— **Internátusi alapköletétel.** A sárospataki főiskola mellé tervezett nagyszabású internátus alapköleteteli ünnepélye szept. 10-én történt meg az iskolai évnyitó ünnepélyvel kapcsolatban. A megjelent egyházi vezető-emberek között ott voltak az igazgató tanács tagjai csaknem teljes számmal, így Janka Károly főiskolai lelkészi és Farkas Géza főiskolai világi gondnok, Cziáky Endre, Juhász László, Farkas István, Kiss Ernő esperesek, Meczner Béla felsőházi tag, Bernáth Aladár alispán és sokan mások. Janka Károly lelkészi gondnok ünnepi beszéde után Elekes Imre gimnáziumi igazgató olvasta föl az alapköökmányt, amely után Farkas Géza világi gondnok szolt, majd a jelképes kalapácsütések következtek.

— **Püspöki egyházlátogatások.** Dr. Ravasz László püspök hivatalos egyházlátogató körutját Baranyában szeptember 20—30 napjain fejezte be; 10 nap alatt 28 egyházat látogatott meg. Szeptember 30-án Pécsen a polgári leányiskola felszentelésén vett részt s aznap délután a baranyai lelkipásztorokkal tartott testvéri megbeszélést. — Dr. Antal Gábor püspök szeptember 6—12 napjain látogatta meg a drégely-palánki egyházmegye gyülekezeteit: Nóg-rádverőcét, Szokolvát, Diósjenőt, Balassagyarmatot, Perőcsényt, Nagymarost és Pilismarótot, továbbá Vámosmikola, Szob és Dömös leányegyházakat.

— **A mezőturi református főgimnázium** szeptember 1. hó 21-én ünnepelte fennállásának 400 éves jubileumát. Az intézet nagy ünnepén az ígét dr. Baltazár Dezső püspök hirdette. Az ünnepélyen nagyszámu előkelőségek között résztvevett Degenfeld Pál egyházkerületi főgondnok is. Az intézet történetét Borsoss Károly, a gimnázium igazgatója ismertette.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült-Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselője.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolczi Lajos urí és papí szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALASTOKAT, ur-
 asztalára és katedrúra való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, füg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kezelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön pósta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

886 Jókai u. 18.

"Kis Tükör" szerkesztősége

Komárno

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heimán Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelství pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Veké Kapusany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatársak:
Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Aktuális kérdések.

Idrányi Barna esperes előterjesztése az abauji egyházmegye lelkészi értekezletén.

Kedves Testvéreim! A mai értekezletet összehívó körlevelemben jeleztem, hogy a most aktuális egyházi kérdésekről rövid ismertetést fogok veletek közölni.

I. Első helyre Országos Nyugdíjintézetünk állapotát teszem és pedig azért, mert a tulnyomórészt teljesen vagyontalan lelkészözvegyek eddig is nagyon nyomoruságos helyzetben voltak, ezután pedig, — ha ugyan fokozni lehet a semmivel majdnem egyenlő értékű szegényes ellátást, — talán még nehezebb viszonyok közé kerülnek. Ezt a kedvezőtlen kilátást a régi nyugdíjasokról szóló 70/1930. számú törvénynek az 1926 év előtti lelkészi özvegyek-árvák és nyugdíjasokra való kiterjesztése idézi elő amiatt, mert nagyon kevés kilátás van arra, hogy a 99/1930. sz. kormányrendeletben foglalt ez a kiterjesztés az özvegyek által táplált optimista számítást valóra fogja váltani s rájuk nézve új, jobb életet fog biztosítani. Ezeknek a régi szegényeknek a sorsára rámutat az osztályostársaik: az 1926. jan. 1 óta elhalt lelkészek özvegyeinek a helyzete, amely abban áll, hogy ez utóbbiak közül idáig egyik sem kapta meg az 1926. évi 122. sz. törvényben és 1928. évi 124. sz. végrehajtási rendeletben biztosított özvegyi nyugdíját; nemcsak azért, mert a nyugdíjkérvényeknek a Popisokhoz hasonló lassu feldolgozása késlelteti a nyugdíj folyósítását, hanem főképen az állandó tengeri kígyó: az állampolgárság hiánya mered a kedvező elintézés elé. Az özvegyek nagy része már megszerzte ugyan az állampolgárságot és az azt igazoló Osvedčenie-t a saját személyére, de a nyugdíjkérvény tárgyalásánál ezt az Országos Hivatal nem tartja elegendőnek, hanem az el-

halt férj állampolgárságának az igazolását is követeli. Ha azután az özvegy az elhalt férj állampolgárságának az elismerését kéri, azzal utasítja el ugyanaz az Országos Hivatal, hogy „a Törvény csak élőkre vonatkozik”. Ennek az erőszakolt álláspontnak az eredménye pedig az, hogy az özvegyeknek a Törvény ugyan biztosítani látszik a nyugdíjellátást, de a gyakorlatban ez teljesen illuzóriussá válik.

A 124/1928. sz. végrehajtási rendelet 213. §. 1. bekezdés 2. pontja úgy rendel, hogy az özvegynek igazolnia kell „a csehszlovák állampolgárságot”. A végrehajtási rendelet ugyan „az elhunyt lelkészt illetően” is elsősorban ugyanezt követeli, de ha az Osvedčenie kiadását a fentebb említett indokolással megtagadják, — az özvegy lehetetlen helyzetbe kerül.

Minden özvegynek az tehát a kötelessége, hogy legelsősorban szerezze meg a lakóhely községétől az arról szóló bizonyítványt, hogy elhalt férjének 1910. évi jan. 1-én községi illetősége meg volt. Ennek és a többi előírt okmányoknak a csatolása mellett adja be a kérvényt az illetékes járási hivatalhoz az elhalt férj állampolgársági igazolványának (Osvedčenie) kiadása iránt. S ha az özvegynek az elhalt férj állampolgársága iránti kérvényét azzal az indokolással utasítják el, hogy a Törvény csak élőkre vonatkozik, — azt mindenesetre meg kell fellebbezni a prágai belügyminisztériumhoz; ha pedig ez is helyben hagyja az I. fokú határozatot, panaszt kell beadni a legfelsőbb közigazgatási bírósághoz. Meg vagyok győződve arról, hogy ez a fórum kedvező döntést fog hozni az állampolgársággal bíró özvegy javára.

Ha pedig az új özvegyekkel szemben ilyen elbánást tanúsít az Országos Hivatal, egészen bizonyosra vehetjük, hogy a 70|1930. sz. Törvény kedvezése alá sorolt régi özvegyek is hasonló sorsban fognak részesülni, annyival is inkább, mert ezek közül nagyon sokan még csak azt sem igazolhatják, hogy elhalt férjük a mai ösl. köztársaság területén lakott és szolgált.

Itt kapcsolódik be a most még szolgálatban lévő lelkészek jogi és erkölcsi kötelessége az özvegyek-árvák eltartásának biztosítása iránt. Az állampolgárság hiánya folytán az államkormány által elutasított özvegyek ugyanis — régebben teljesített kötelességeikre való hivatkozással — jogos igényt támasztanak az egyházi orsz. Nyugdíjintézet szerény ellátásához s nekünk nem is lehet, nem is szabad elzárkózni a segítség nyújtás elől. Ez olyan világos és érthető kötelesség, hogy annak magyarázását feleslegesnek tartom. Csakis arról lehet szó, hogy ez a segítség milyen mérvű lehet?! Ennél a kérdésnél aztán nyugodtan megmaradhatunk az 1924-ben megalkotott Nyugdíjintézeti Szabályzatunknál, amely a megalkotásakor is számolt nagyon csekély teherbíró képességünkkel, ezért a régi özvegyeknek évi 1500 Kor. ellátási díjat, az árváknak évi 200 Kor. neveltetési járulékot, míg az 1924 utáni özvegyeknek a szolgálati idő arányában, legfőleg azonban 3000 Kor. évi ellátási díjat állapított meg. Még ezeket a csekély járandóságokat is csak az államsegély folyósításának reményében vehetjük tervbe — a magunk hozzájárulása mellett. Ezt az államsegélyt meg is kaptuk hol kisebb, hol nagyobb összegben, de 1929-re már csak az előző évinek a felét, 30.000 Kor-t folyósított az Országos Hivatal. A 70|1930. sz. Törvény végrehajtása folytán ez a támogatás is valószínűleg elmarad, így nekünk lelkészeknek és az egyházközségeknek fokozottan kötelességünk a belkörü Nyugdíjintézet fentartása. Ebbeli kötelességünk teljesítése *elengedhetetlen* s már most ajánlom összes lelkészársaim figyelmébe, hogy a Nyugdíjintézetet illető hátralékokat hatósági vagy bírói uton is be fogjuk hajtatni s a sokszoros figyelmeztetés után ne essék zokon senkinek az erősebb rendszabály alkalmazása.

II. A *popisokról*. Szórványosan már érkeznek a kongruakiegészítés végleges megállapítására vonatkozó határozatok, amelyeknek jellegzetes sajátága az, hogy a párbér és munkabeli szolgáltatások értékét — kevés kivétellel — a Popisban foglalt értékelés szerint approbálták. A földjövédelmet a szeptsi-i járásban szintén az általunk számított értékben — a kat. tiszta jövédlem 8-szorosában — hagyták jóvá, míg a kassai járásban a tizszerest alkalmazzák, ami azért nem meglepő, mert az itteni referens előre kikövetelte az ehhez való hozzájárulásukat azzal érvelvén, hogy ha ebbe nem egyezünk bele, helyszini értékelés fog következni.

A békesség okáért tehát beleegyeztünk s kiállítottuk az erre vonatkozó nyilatkozatot. A bevételi iv végösszege így jórészen csak ennyi változást mutat, ellenben a kiadásoknál aránylag nagy mérvű törléseket eszközölt az Országos Hivatal. Mindenekfelett törölte minden bevallásban: az irodafűtés-takarítást, a hivatalos ruha amortizációt, a gyűlési költségeket. Ezeknek törlése előre látható volt, mert a végrehajtási rendeletben ilyen kiadások beállítására az alap egyáltalában nem található meg. Törölték ezenkívül az egyházmegyei közigazgatás címén beállított évi járulékot és az orsz. Nyugdíjintézet tagsági díját, valamint a temetkezési egyesület járulékát. Előbbire a végrehajtási rendeletben nincs alap, ellenben az em.-i *nyugdíj* vagy *segély* alapot illető befizetések a kiadások közé felvehetők (157. §.), de azokat *csak azzal az összeggel lehet a kiadásokba beszámítani, amely az 1898. évi utolsó érvényesített bevallásban beszámított.*" (159. §. 2.) Ez tehát szintén illuzórikus.

Az adók közül törölték a *forgalmi* adót azzal az indokolással, hogy nincs igazolva, hogy ez kizárólag a bevallásban feltüntetett jövedelmek után fizettetik. *Ez a törlés fellebbezhető*, mert könnyen igazolható, ha valakinek saját vagyona, bérlete, üzlete stb. nincs, vagyis kizárólag a hivatali jövedelemből tartja fenn magát.

Szintén törölték a Liečebné Fond 1 % járulékot. *Ez is fellebbezhető*, amennyiben a 124|1928. sz. kormányrendelet 158. §. 1 bekezdése így szól: „A T. és R. Gy.-ben 221|1925. sz. alatt kihirdetett Törvény 30. §.-a szerint a *munkaadóra eső* biztosítási díj már az első lustrumban kiadásként vehető fel a bevallásba, habár az a lustrumot megelőző utolsó három évben nem fizettetett.”

Magától értetődik azonban s ezt már belkörü viszonyainkra mondom, hogy ha ez a fellebbezés sikerrel jár, akkor a Liečebné Fond járulékot *egészben* a lelkész tartozik fizetni, vagyis az egyház pénztára ezen a címen ezen-
tul semmivel sem terhelhető meg. A lelkész terhelő 1 % ugyanis a 164. §. f. pontja szerint nem vehető fel a kiadásba.

Nunc venio ad fortissimum: a szolgálati évek beszámítására. Ez ugyan nem mindenkire vonatkozik, de némelyeket nagyon súlyosan érint, sőt azt hiszem, hogy az állampolgárságot akár a lex Dérer (152|1926.), akár előbbi törvény alapján megnyert lelkészek nagy része, a beszámított éveik alapján kápláni sorba kerül. Az előző szolgálati idő beszámítását t. i. a végrehajtási rendelet 13. §. 1. bekezdése alapján tagadják meg, amely így szól: „A csehszlovák állampolgárság megnyerése előtt tényleges egyházi közigazgatásban ... töltött idő a 11. és 12. §. szerint beszámítható szolgálati időbe be nem számíttatik.” Ugyanezen §. 2. bekezdése pedig így szól: „Azonban azon lelkészeknek, akik

1918 évi október hó 28 után a csehszlovák állampolgárságot az 1920. évi április hó 9-én kelt, a T. és R. Gy.-ben 236 sz. alatt kihirdetett vagy az 1926. évi július hó 1-én kelt, a T. és R. Gy.-ben 152. sz. alatt kihirdetett alkotmány-törvények szerint szerezték meg és azelőtt megszakítás nélkül osztrák-magyar avagy német állampolgárok voltak, *kivételesen beszámítatik*, úgy az új illetményekbe való átvezetés-nél, mint a kongrua emelésénél és a T. és R. Gy. 1926. évfolyamának 122. sz. a. kihirdetett törvény szerinti nyugdíjkihasználásnál a lelkészi hivatalok igazgatásánál vagy egyéb egyházi köz-igazgatásnál azon államok valamelyikének területén eltöltött idő, amelyek egy része a Csehszlovák Köztársaságra szállott, valamint az 1918. évi október hó 28.-tól a csehszlovák állampolgárság megszerzéséig terjedő idő, amely alatt a csehszlovák köztársaságban lelkészi hivatalok igazgatásánál vagy egyéb egyházi közigazgatás-nál tényleg alkalmazva voltak és működtek."

Ennél a bekezdésnél a hangsúly ezen a mondaton van: „Kivételesen beszámítatik.” Igaz ugyan, hogy a rendelkezés az Országos Hivatal vagy az Iskola és Népművelődési miniszter discretionális jogává teszi a beszámítást vagy annak megtagadását, — mégis ajánlom azoknak, akik netalán elutasításban részesülnének, hogy ez ellen a jogorvoslatnak minden fokozatát multhatatlanul vegyék igénybe s minden uton-módon igyekezzenek kieszközölni a kivételes beszámítást. Nem a szomszédra kell hivatkozni, aki megkapta a kedvezményt, hanem magunkra, családunkra, becsületes szolgálatunkra s arra, hogy a Törvény és végrehajtási rendelet ezt lehetővé teszi s utóbbinak a mindenre kiterjedő szövegezéséből egyenesen az az intentió tűnik ki, hogy ez a kivételes beszámítás mindenkinél alkalmazható.

Külön kell kitérnem ennek a bekezdésnek utolsó mondatára, amely így hangzik: „Nincs azonban igényük a kongruális illetmény *utánfizetésére* azon időre, amelyben nem voltak csehszlovák állampolgárok.”

Ezt a pontot azokra a lelkészekre érvényesíti a gyakorlat, akitől az államsegélyt az állampolgárság hiányára való hivatkozással elvonták. A kongruakiegészítő államsegély végleges megállapításánál ezt a pontot akkor is alkalmazzák, ha az elvont államsegélyt hosszabb-rövidebb idő múlva újra folyósították. Ez esetben az 1926. jan. 1-től felvett államsegély teljes összegét preplatok-nak (tullízetésnek) minősítik, amely egy év alatt visszatérítendő az állampénztárba. A rendelkezés elég kategorikus, mindazáltal úgy vélem, hogy a visszafizetés elengedése iránt kegyelmi kérvény adható be az iskolai és nemzetművelődési minisztériumhoz, különösen abban az esetben és arra való hivatkozással, ha az állampolgársági kérvény elutasítása vagy hosszadalmas elintézése volt az oka az állampolgárság késői megnye-

résének. A leírás megtagadása esetén is kérhető a visszafizetés hosszabb időre való elosztása, — esetleg 5-6 évre —, hogy a kongruakiegészítéstől a lelkész ne essék el végképen.

III. A lelkészi díjlevelek szerkesztéséről is óhajtottam eszmecserét folytatni, de most arról le kell mondanom a tárgysorozat többi pontjára való tekintettel. Ez a kérdés különben is főként a jövedelem bevallásnak az új lustrumra való elrendelésekor lesz aktuális s akkor fogjuk ezt megbeszélni.

IV. A legfelsőbb közigazgatási bíróság Egyházi Törvényeink érvényessége ügyében hozott döntésének eredeti példányához csak tegnapelőtt jutottam hozzá, így a fordítás még nem készülhetett el. Egyelőre csak annyit, hogy az E. T. I. t. c. 3, 4. és 5. §§-ait a döntés teljes érvényben meghagyja s a csehszlovák köztársaság hivatalaira és hatóságaira nézve kötelezőnek mondja ki mindaddig tartó érvényes, míg az új alkotmány életbe léptetve nem lesz.

Leánykonferenciák.

Pelsőcz aug. 30-31.

„Vannak beteljesedések, amelyek felülmúlják a várakozásokat.” Öreg bölcs mondta valamikor régen, de nekem akkor jutott eszembe, amikor végignéztem azon a leányseregen, amely megtöltötte a pelsőczy református templomot.

A leánykonferenciák immár a leánykörök életszükségletévé váltak, mert hiszen kell, hogy évente legalább egyszer összejátszunk és együtt töltekezzünk kegyelemmel és együtt vegyünk indítást az Isten szent Lelkétől és egymástól is.

Mert egymástól is sokat kapunk. Új meglátásokat, új terveket, biztatást és erősítést és ami mindenneknél többet ér: szeretetet. Mert ezekkel volt telítve mindaz a sok értékes előadás, amely a konferencia két napját megtöltötte. Zsemlye Lajos, Szabó Béla, Kiss Mária, Szabó Sándorné, Szabó Béláné, özv. Pályi Gyuláné, Szakall János, Bácsy Gyula, Szőke István, Becz Aranka, valamennyi előadó egy-egy utra mutatott, az Isten felé vezető utra, de valamennyi más és más oldalról világította meg ezt az utat, hogy annak dicsőséges volta annál tündöklőbbben ragyogjon előttünk.

A konferencia lelke Sörös Béla losonci lelkész, theol. igazgató volt. Ha reá gondolnak a konferencia tagjai, akkor nincs egyéb a szívünkben, csak hálás köszönet és végtelen szeretet. Ezt minden konferenciázó református leány nevében mondom.

A gömöri egyházmegye esperese, Dusza János, igaz melegséggel fogadta a konferenciát, amelyért úgy az Esperes Úrnak, mint a vendéglátó pelsőczy gyülekezetnek szívből köszö-

netet mondunk. Háromszáz jelentkező talált e két napon igaz otthont Pelsőcön. Ezután kezdjük a munkát! Az utat kijelölték, a vezetők előtűnik járnak, nekünk csak menni kell utánuk. Csak vigyázzunk, hogy igaz vezért kövessünk, mert az utak mentén szakadékok vannak. Igaz vezér az, aki Isten szavát szólja és az Ő parancsait éli.

Becz Aranka.

Az Országos Református Lelkészegyesület gyűlései Balatonalmádin és Polgárdin.

(1930. Szeptember 16—18.)

A szellemiekben való gyarapodás, a testvéri érzés, összetartozás kifejlesztése céljából és hivatalos ügyek intézésére az idén Balatonalmádin és Polgárdin adtak egymásnak baráti találkozót az Országos Református Lelkészegyesület tagjai, lelkészek, presbiterek és más egyháztagok, mintegy 300-an. Balatonalmádin, a magyar tenger kiváló fürdőhelyén tartotta az ORLE konferenciáit szeptember 16-án és 17-én. Azon a vidéken, ahonnan a gályaraboknak szomorú menete indult el egykor bizonyosságot tenni hitéről, konferencia alkalmából, 18 környékbeli gyülekezetben jelentek meg lelkipásztoraink az Ige követségében, evangélikációs istentisztelet keretében. Balatonalmádi fiókegyház, ahol még nincs templom és mégis a templomos egyházak gyülekezeteinek egész seregét vonták a léleképítő munkába ezzel az evangélikációs szolgálattal. Sőt a balatonmenti távolabblakó egyházak is megmutatták együttérzésüket, az ORLE ünnepeire összegyűltek iránti szeretetük megnyilvánításával. Kiemelkedő volt ezek között a polgárdii fogadtatás a közgyűlés alkalmával.

A konferencia Isten iránt való hálával emlékezett meg arról a nagy, kiterjedt evangéliumi munkáról és szolgálatáról, amelyet Raikes Róbert indított meg 150 évvel ezelőtt a vasárnapi iskola érdekében és Istennek ama nagy ajándékairól, mellyel megáldotta a mi magyar református lelkipásztorainkat és tanítóinkat a múltban, akik Krisztus evangéliomát és a Szentírást a nép szívébe beplántálták. Meleg emlékezéssel állt meg Augustinus hippói püspök halálának másfél évezredes fordulóján és emlegette őt, mint a keresztyénség nagy szellemét, akinek eszméi a reformációban valósultak meg. Testvéri együttérzéssel emlékezett meg az ágostai hitvallás 400 éves fordulójáról és köszöntötte ez alkalommal evangélikus testvéreit. Meggyújtotta az emlékezet fáklyáját Erdély nagy fejedelmének, I. Rákóczy Györgynek trónralépése három évszázados fordulóján. A jövő esztendőre irányítva figyelmét, felkérte az egyetemes konventet, hogy a következő évben Svájc nagy reformátora, Zwingli Ulrich halálá-

nak négy százados fordulója alkalmával találjon módot arra, hogy ez a megemlékezés hazai egyházunkban is teljes fényben megünnepelessék.

Örömmel vette tudomásul Csikesz Sándor egyetemi professzor konferenciái elnök bejelentéséből, hogy a lelkészi szolgálat eredményesebbé tételéért palesztinai utat terveznek 1932-ben, amely mintegy öt hélig tartana és 1500 pengőbe kerülne. Nagyhatású előadás keretében tárta fel Csikesz Sándor egyetemi professzor a palesztinai ut eredményeinek értékesítését a bibliamagyarázásban.

Mélyen szántottak a lelkekben azok az előadások, amelyek a lelkészeknek egymás iránti felelősségével és továbbképzésével foglalkoztak. Igen értékes volt az a hozzászólás, amely rámutatott a továbbképzésnek az idegen nyelvek elsajátítása által való nagy előnyére és a feldolgozatlanul álló elmúlt századokbeli egyházi irodalomnak kutatására.

Nagy érdeklődés kísérte a Barth-i theologia ismertetését elméleti és gyakorló lelkészi szempontból, Török István pápai helyettes theológiai tanár előadásában; valamint Szabó Imre budapest-fasori lelkipásztornak a presbiternevelésről tartott gyakorlati előadását, melyben különösen reámutatott a presbitereknek bibliai tanulmányban részvételükkel való nevelésükre.

Foglalkozott a konferencia a lelkésztanító-ságnak sokat vitatott kérdésével, az új Agendáskönyvvel és a lelkészek, egyházak anyagi sérelmeivel,

Külön összejöveteleket tartottak a vallás- és tanítólelkészek, a papnék aktuális kérdések felett. Ez alkalommal tartotta meg közgyűlését az ORJÓ is.

Bandériumos fogadtatásban részesítették Polgárdin az ORLE közgyűlésére megjelenteket szeptember 18-án. Dr. Kováts István budapesti theológiai tanár, dunamelléki egyházkerületi főjegyző tartott prédikációt a közgyűlést megelőző templomi istentiszteleten. A Róm. VIII. 15. verse alapján nagy lelkiépítéssel szólott arról a lelkiállapotról, amelyben a fiak vannak a krisztusi hitben, az ezt nélkülöző szolgálkkal szemben.

A hatalmas elnöki megnyitó után Juhász László gömörtnai esperes, ORLE alelnökének napirend előtti felszólalására egyhangú lelkesedéssel fogadta el Csikesz Sándor egyetemi professzor, ORLE főtitkárának határozati javaslatát, melyben eddig hűséggel követett és egész életében, egész munkásságában, a magyarságért, a magyar református egyházért, áldozatos életű vezérének, Dr. Baltazár Dezső püspöknek a legfőbb fórumok egyikén ért megtámadtatását megdöbbenéssel látja és megállapítja — amint azóta a kölcsönös nyilatkozatokból megállapítható minden elfogulatlan magyar szíve előtt —, hogy Dr. Baltazár Dezső püspök ma is éppen

annak a rendíthetetlen hazaszeretetnek és egyházszeretetnek a harcosa, amint volt eddig azért benne az egész magyar református lelkészkar önmagát találja meggyanusítva és megsértve. Tisztelettel, elismeréssel és egyszersmind a lovagias benső érzés igazságszeretetével appella lálva kér és kíván megsértett elnöke számára megfelelő elégtételt.

A közgyűlésnek ügyrendi része volt az az aktus, mellyel a szolgálati évüket kitöltött lelépő elnököt és tisztikart nagy lelkesedéssel újból megválasztotta.

A gazdag tárgysorozatnak a nagy gonddal összeállított főtitkári jelentés után, legkiemelkedőbb része volt az az elhatározás, melyben Dr. Kiss Ferenc debreceni egyetemi hittudományi professzor indítványára, megalakította a kálvineumokat védő szövetséget. Ennek alapján felkéri az összes magyarországi lelkészeket, hogy a kálvineumok ügyét tegyék magukévá és gyülekezetük tagjait bírják rá, hogy lépjenek be a kálvineumokat védő szövetségbe. legalább évi 1 pengős pártoló tagdíjjal. A kálvineumoknak ezzel az a céljuk, hogy az egyetemes egyház által el nem végezett, mert nem is végezhetett szociális és karitativ munka mezejére lépjenek és így eddigi áldásos működésüket saját árváik gondozásán kívül kiterjesztessék nagyobb felületekre, a presbiterekéire is és ezáltal az árvák sorsa gondozását egyetemessé tegyék.

A pölgárdii református egyház által a pölgárdii iskola termében az ORLE tiszteletére adott ünnepi ebéd után a megjelenteknek egy része elutazott haza, más része visszatért Balatonalmádiba, hogy résztvegyen a következő napon rendezett balatoni kiránduláson.

A kirándulásnak az idő nagyon kedvezett és így a résztvevőknek alkalmuk nyílt gyönyörködni a Balaton és vidéke, vulkánikus hegyeinek panorámája különböző szépségeiben.

Az ORLE-nek ezen összejövetelei is gyarapították a megjelenteket tudásban, hitben, reményben és szeretetben. Hálával eltelve gondolunk mindazokra a dunántúli egyházközségeknek, amelyeknek szeretete és áldozatkészsége lehetővé tette az idej összejöveteleknek ottani megtartását. Reméljük, hogy a jó Isten kegyelméből a következő évben Nagykőrösön — esetleg enyhülő gazdasági viszonyok között — találkozhatnak az ORLE tagjai és hivei.

(Lelkésze gyűlés)

Problémáink.

A tanítóhiány miatt katasztrófa fenyegeti nevelésünket és ezáltal ref. népünk jövőjét. Ha nem tudjuk megtalálni a kivezető utat, népünk anyagilag is, erkölcsileg is lezüllik. E lapnak hasábjain már többen foglalkoztak ezzel a kér-

déssel és egyöntetűen megállapították, hogy egy tanítóképző felállítása feltétlenül szükséges. Ennyit mindenkinek el kell ismerni. De vajjon elég-e ennyi? Mert tegyük fel, hogy a komáromi egyházmegye széleskörű támogatással tető alá juttatja szép és nemes tervét, nem elsőrangú kérdés-e az, hogy kiket nevelünk ebben a tanítóképzőben? Kikre bizzuk népünk sorsát?

Számolni kell azzal a kérdéssel is, hogy lesz-e elég tanuló az új intézetben? Nem kell korainak tartani ezt a kérdést, mert mihelyt a tanítóképző meg lesz, ez is aktuálissá válik. És nekünk meg kell válogatni, hogy a mi pénzünkön kiket nevelünk emberekké és kiket juttatunk kenyérkeresethez. Az államra nem lehet várnunk, mert az sohasem építi fel nekünk a r e f o r m á t u s tanítóképzőt, ha pedig a magunk erejéből tartjuk fenn, akkor ehhez jogunk van, sőt kötelességünk.

Szomoruan tapasztaljuk, hogy az újabb időkben—értem itt az államfordulat óta eltelt 12 esztendő—falusi földmives népünk nem iskoláztatja gyermekeit. Így ki vagyunk téve annak, hogy intelligenciánk utánpótlása megszűnik és az egyik legértékesebb elem fog hiányozni belőle. Ennek igazolására elég utalnom a református kollégiumok áldásos és a nemzet életében is érezhető hatására. Ez nálunk hiányozni fog rövid időn belül és okait könnyen megtalálhatjuk az „alma mater”-ek hiányában. Pedig most inkább mint bármikor szükségünk van arra az erőttöbbletre, amit a falu öserejének kell szolgáltatni úgy, amint azt évszázadokon keresztül tette.

Ezért tartanám szükségesnek, hogy a tanítóképző felállítását és anyagi támogatását szolgáló propagandával (mert enélkül ma már nem lehet eredményt elérni) egyidejűleg kellene megindítani egy mozgalmat, mely a szellemi támogatást célozná. És pedig olyanformán, hogy fel kellene kutatni a falu tehetséges, tanulni vágyó gyermekeit és ezeknek lehetővé tenni, hogy a tanítói pályán helyezkedhessenek el. Ehhez természetesen egyetemes összefogásra lenne szükség, ami azonban nem kivihetetlen.

Ily módon egyrészt egyhitenénk a falu nyomoruságos helyzetén, másrészt pedig megfelelő munkaerőket nyernénk.

Hátra van még a terv kivitelének a tisztázása, ami talán a legnehezebb része a dolognak, ámbar, ha a lélek meg van hozzá, a többire nézve könnyű megoldást találni. Egyfelől itt van földmives népünk súlyos anyagi helyzete, amely már közel van az összeroppanáshoz. Hiszen ezen kellene elsősorban segíteni, amit a tanítatás költségeivel egyáltalán nem érhetünk el. De éppen ezért említettem előbb a református kollégiumokat. Ezeknek a mintájára hathatós támogatással lehet megoldani ezt a kérdést. Csak például említem meg, hogy a 250 gyülekezet, vagy egyház közül 20-25 van

olyan anyagi helyzetben, hogy magára tudná vállalni egy fiu 8 évi taníttatását. Nem ingyen, hanem kölcsönképpen nyujtaná ezt a támogatást, amit azután az állásba kerülő tanító visszatérítene akár az illető egyháznak, akár pedig az intézetnek. És tudom, hogy akadnának egyesek is, akik nyujtanának ilyen támogatást.

Ez kétségkívül bizonyos megterhelést jelent mindkét részről. De a támogató örülhetne annak, hogy jobb célra nem fordíthatná pénzét, a támogatott pedig hálás lenne ezért a segítségért. Egyébként precedens is van már erre. A külföldi egyetemeken már régen gyakorolják ezt a módszert, Erdélyben pedig az egyházkerület évente 20-25 ifjut taníttat teljesen ingyen ilyen módon a theológián és az egyetemen. Igaz, hogy itt az előbbi esetben az egyetemek, az utóbbinál pedig az egyházkerület nyujtja a támogatást, de ez már mellékes körülmény.

Ily módon lehetne segíteni a falu szociális helyzetén, mert sok ifjut tisztességes keresethez segítenénk, viszont az otthoniak helyzetét is nagyban megkönnyítenénk. Ez a keresztyén szocializmus. „Egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.”

Talán a kishitűeknek lehetetlen ez a terv, de Isten számára minden lehetséges.

Tóth Kálmán.

H I R E K

— A theologiai és középiskolai internátus felépítésére az elmúlt héten a következők ajánlották fel az 1000 k. hozzájárulást: *dr. Szilassy Béla* egyh. ker. főgondnok Losonc, *Fekets Sándor* lelkész Nagymegyer, *id. Boross Zoltán* e. m. tanácsbíró Feled, *dr. Batta Pál* ügyvéd Feled, *Kardos József* presbiter Nyitra, *Ardó Alfrédné* földbirtokos neje Kellemes, *Baltensperger Frigyes* kereskedő Pozsony, *dr. Vass Kálmán* ügyvéd Beregszász, *özü. Mészáros Jánosné* Rozsnyó és *Szilágyi Bertalan* ny. főmérnök Királyhelmeccz, aki a következő sorok kíséretében küldte be a kötelező nyilatkozatot: „Örömmel csatlakozom azokhoz, akik a theologiai internátus felépítéséhez segítő kezet nyujtanak s ide mellékelve küldöm az aláírt nyilatkozatot. Adja Isten, hogy a kitűzött nemes célt mielőbb megvalósíthassák a nemes lelkű kezdeményezők.” A Nagyváradon megjelenő *Református Híradó* akciónkat ismertette megjegyzi, hogy „az önkéntes áldozathozatal mindig több eredményt tud felmutatni, mint a kellemetlen hangzásu — adó.” Mi is tudjuk ezt s épen azért nem csüggedünk. Nem rekriminá-

lunk, nem revolverezünk, hanem várunk türelemmel, míg az Ur lassan egymásután megérinti a lelkeket.

— Az Egyetemes Konvent állandó bizottsága szeptember hó 30-án, Ungváron, értekezletet tartott. Jelen voltak: Balogh Elemér püspök és Szilassy Béla egyházkerületi főgondnok, mint konventi elnökök elnöklete alatt Bertók Béla, Péter Mihály püspökök, Tornalycay Zoltán és dr. Polchy István egyházkerületi főgondnokok és Sörös Béla konventi jegyző. Az értekezlet egyik igen fontos tárgya volt a törvénykönyv fordítása. Ugyanis a törvénykönyv szlovák fordítása már készen van. Most az értekezletnek gondoskodnia kellett arról, hogy a fordítás hűségét ellenőrizze. Az állandó bizottság úgy határozott, hogy egy egyházjogászokból és a szlovák nyelvet tökéletesen tudó férfiakból álló bizottságot kér fel a fordítás átnevezésére azzal, hogy a munkálatot lehetőleg minél előbb tanulmányozza át. A losonci theologia ügyeivel kapcsolatban szóba került az egyházaknak mostoha támogatása. A püspöki kar felkérte, hogy a gyülekezeteket hívja fel arra, miszerint az Egyetemes Konvent 1925. évi 9 sz. határozata szerint a járulékokat haladéktalanul fizessék be s ne legyen többé olyan egyház, mely ez intézetünket nem támogatja. Felhatalmaztatott a püspöki kar, hogy e konventi határozatra az egyházi előjárókat felelősség és fegyelmi eljárás kilátásba helyezésével figyelmeztesse. E szigoru eljárásra feltétlenül szükség van, ha csak nem akarjuk, hogy intézetünk elsovadjon. A másik igen fontos tárgy: a tanítóképző ügyében való állásfoglalás. Az értekezlet a tanítóképző felállítását elsőrendű és minden másnál sürgősebb kérdésnek tekintette. Kimondotta, hogy a konventi elnökség a Konvent 1925. március 31-iki 18. sz. határozatával megalakított bizottságot sürgősen hívja egybe. Ennek a bizottságnak a feladata lesz a tanítóképző ügyében tervet dolgozni ki, amelyek alapján a Konvent legközelebbi ülésén már állást foglalhat. Több fontos tárgyban foglalt még állást a bizottság. Az állandó bizottságnak ez volt a második ülése. A bizottság minden három hónapban összeül és erre igen nagy szükség is van.

— Vallásos est. Az ungvári református gyülekezet a konventi bizottság ülése alkalmával, szeptember 30-án este fél 7 órai kezdettel

vallásos estét rendezett, amelyen Balogh Elemér dunamelléki püspök, konventi elnök, Péter Mihály tiszáninneri és Bertók Béla kárpátaljai püspökök szóltak a gyülekezethez. Jelen voltak még Szilassy Béla konventi világi elnök, egyházkerületi főgondnok, Polchy István és Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnokok, Sörös Béla, Siménfalvy Árpád konventi jegyzők. Ezen a lélekemelő vallásos estén mély átérzéssel és rátermettséggel szavaltak Tomcsányi Béláné urnő és Ruzska Zsigmond ref. segédlelkész. Nyitray Béla segédlelkész megragadóan énekelte a Vocelka-Veres „Miatyánk” című vallásos énekét. A program egyik kiemelkedő pontja volt a dr. Komjáthy Lajosné, dr. Komjáthy Lajos, ifj. Komjáthy Lajos és Molnár Károly által előadott Ó Ábrahám Ura című vegyes kvartet. A vegyes énekkar ez alkalommal is, mint minden estén kivette a részét, amennyiben most is három énekszámmal a közönség legnagyobb elismerését érdemelte ki. A betanítást és vezetést Nyitray Béla segédlelkész végezte. Az összes bevétel 652 korona volt.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. Az uzapanyiti ref. egyház presbitériuma nyugalmabavonulás által üresedésbe jött véglegesített kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: a) Lakás, b) 10 köből buza, 10 köből gabona, c) 5 bécsi öl tűzifa beszálitva, d) 1 hold 1477 □-öl szántó föld, mely jelenleg kaszálól használják, e) 1 hold 254 □-öl rét, f) munkaváltságul 44 Kő 64 fill., g) a községi erdőből minden vágáskor 6 m³ tűzifa, de melynek vágási és behozatali költségét a tanító viseli, h) félházhely utáni erdőlegelői jog, i) stóla, j) államsegély. A birtok utáni adót az egyház fizeti. Tanítási nyelv magyar. Kötelességei: pontos és hűséges tanítás. A lelkész filiában létekor és canonica órákon délelőtt predikációt olvas fel, délután könyörgést tart. Résztvesz az egyháztársadalmi munkában. Pályázhatnak oklevéllel s állampolgársággal bíró református tanítók. A 86.400/1-1929. sz. miniszteri rendelet értelmében ellátott kérvény 1930 november 8-ig adandó be az uzapanyiti ref. lelkészi hivatalba. Választás másnap, nov. 9-én. Az állás azonnal elfoglalandó. Posta Felsőbalog-Vyšný Blh — Feledincei járás.

Ref. presbiterium.

Pályázat. A lekenyei ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet előkönyörgő-véglegesített rendes tanítói állásra, amely eltávozás miatt üresedett meg. Javadalma: 1.) 5 köből tiszta buza. 2.) 5 köből rostált gabona. 3.) 5 köből zab tisztítva. 4.) Minden fejtől 2 krajcár. 5.) Minden helybeli ref. mindennapi iskolás gyermektől 50 krajcár, egy véka zab, 1 csirke, 2 pár tojás. 6.) Másfelekezeti, vagy más községi gyermekektől fejenként 3 frt. tandíj, az ismétlősöktől 1 frt. 7.) 32 méter fa, melyből 16 m. az iskola fűtésére szolgál. 8.) Szántóföld a Mogyorós dűllőben 4 vékás, a feljáró dűllőben 1¹/₂ vékás, a nagykalica dűllőben 4 vékás. Összes szántóföld 13 és fél vékás. 9.) Kenderföld 2 vékás. Az eklézsia tartozik az összes földet megszántani, bevetni, megtrágyázni a tanító trágyájából és betakarítani. 10.) Két kaszás rét, melynek minden munkája az egyházzal. 11.) Kert, melynek egy része szilvás, más része szántóföld. 12.) Két drb. marhatartás a közös legelőn. 13.) 100 frt. tőke kamata. 14.) Kétszobás lakás, amely ma még használhatatlan. Fizetés kiegészítést az egyház az államtól kér, de annak megadását nem garantálja. 15.) Stóla. Köteleesség: az osztatlan iskola tanítása, vezetése, istentisztelet tartása, egyháztársadalmi munka. Pályázati határidő: október 30. Választás okt. 31. A Referátus 86.400/929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvényeket a beretkei ref. lelkészi hivatalhoz adják be a pályázók. Férfi tanítók pályázhatnak. Rendes okleveles tanító hiányában az állás ideiglenessel töltetik be. Tanítás nyelve magyar.

Presbiterium.

Pályázat. A beretkei református egyház presbitériuma ujonnan szervezett, tehát ideiglenes tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: helyi járulékból évi 1200 korona. Lakás helyett évi 240 kor. Nyugdíj járulék 240 kor. Kertilletmény évi 20 kor. Az orsz. gyógyalapba, vagy betegsegélyzőbe a megfelelő százalék. Államsegély kérelmezve lesz, de annak folyósításaért az egyház garanciát nem vállal. Pályázati határidő 1930. október 30. Tanítási nyelv magyar. Választás napja okt. 31. Köteleesség: a presbiterium által kijelölt osztályok tanítása, egyháztársadalmi munkában részvétel. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, oklevéllel, nosztrifikációs vizsgával bíró tanítók és tanítónők. Okleveles pályázó hiányában kisegítő tanerő fog választatni. Választás után az állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok a ref. egyház lelkészi hivatalához adandók be: Beretke, pp. Gemerská Panita.

Presbiterium.

Pályázat. A Református Egyház és Iskola f. évi 37. számában a nagymegyeri ref. helyettes kántortanítói állásra a pályázatot — miután az állásra senki sem pályázott — az Iskolaszék f. évi október 31-ig meghosszabbítja.

Ref. Iskolaszék.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:

POZSONY,
 Grössling ucca 34.

az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

Ref. Lelkeszi Hivatal

886

Miskolczy Lajos urt és papi szabó
 Ungvárr, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros disz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrúra való terítőket.

HALTENBERGER
KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, füg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Uzhhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin, známek povoleno ředitelství pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felké
Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Imádság.

Az 1930. évi október 9-én tartott egyházkerületi közgyűlésen elmondotta: Péter Mihály püspök.

Örök Isten! Nagy hatalmu Felség!
Leborolunk előtted, hogy hálát adjunk
segedelmedért, könyörögjünk oltalmadért.

Hálát adunk Néked, hogy velünk vol-
tál az uton, amelyen jártunk s meghall-
gattad esedezésünket bujdosásunk napjai-
ban. Oltárt emelünk mi is Neked, mint
egykor a bujdosó Jákób s feltesszük rá
hálánk jóillatu áldozatát. Áldott légy
Atyánk, hogy egy esztendő forgása alatt
szent oltárod építésében Te fogtad a kar-
jainkat, a kezeinket, Te irányítottad szí-
vünket, lelkünket. Oh mi lett volna be-
lölünk a Te segítséged, a Te támogatá-
sod nélkül?

Mert tetszett isteni szent felségednek
minket, erőtelen teremtéseidet próbák elé
állítani; úgy intézted sorsunkat, hogy
Anyaszentegyházad hajója haragos ten-
geren hánykódjék. Oh de minden bajaink
között, minden veszedelmeinkben midőn
könnyhullatás volt a kenyerünk éjjel és
nappal: megmutattad nekünk, hogy egye-
dül Te vagy a mi Istenünk, Te vagy a
mi őriző pásztorkunk és szabadításunk erős
köszála.

Most is, midőn az ég és föld minden
mulandóságai között azt az országot ke-
ressük, annak az építésében fáradozni, ta-
nácskozni jöttünk egybe, mely örökké
megmarad, mert fundamentumait a Te
szent Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus
rakta le: Te állj mellettünk, örök Isten!
Mikor az emberi elmék sötétségben té-
vedeznek, Te jelenjél meg előttük szent
igédben, a Jézus Krisztus által. Ő fényes-
kedjék most is a mi elménkben, szívünk-
ben; Ő árássa reánk a szeretetnek, a
bölcességnek, a hitnek, az erőnek, a bá-
torságnak a Lelkét, hogy lehessünk mi
az élet sója, a világ világossága, hogy
látván mások is, a vezérségünk alatt álló
népünk is, anyaszentegyházunk hivei a
mi jó cselekedeteinket, dicsőíthessenek
Téged, mennyei Atyánkat.

Atya, Fiu, Szentlélek Isten, Szenthá-
romság egy örök Isten! Hallgass meg
minket, áldj meg minket, szentelj meg
minket most és mindenkoron.

Ámen.

Részletek

Péter Mihály püspöki jelentéséből.

1. §. *Bevezetés.* Ismét összejöttünk, megint itt állunk az Isten oltára előtt. Mint minden igaz áldozó, boldogan is, remegve is. Boldogan, hogy az Úr napjainkhoz napokat adott, egy lefolyt esztendőre tekinthetünk vissza, de remegve is, hogy mikor áldozatunkat bemutatjuk, mit mond nekünk a mi mennyei Atyánk?! Ha a hátrahagyott ultra tiszáninenni egyházkerületünk visszanéz egy ilyen beszámoló alkalmával, sajtóságos helyzetben van. Az 1929. évről kell számot adnunk az 1930. esztendőnek a vége felé. Minthogypedig az események, hasonlóan a folyamhoz, ahol hab habra tolódik, a 1929. év bezártával sem állottak meg: egy ilyen beszámolóknak, a főbb események, a legközelebbi egyházkerületi közgyűlésen hozott határozatok mikénti végrehajtása, az elnöki és püspöki intézkedések szempontjából és más, igen fontos okokból, arra a már, — hogy úgy mondjam, — közigazgatási időre is ki kell terjeszkedni, amely az egyik közgyűléstől a másikig terjed. Tulajdonképpen tehát egészen úgy vagyunk, mint a gazda aratáskor: tavaszi és őszi magvak kévéit mutatjuk be. De hivatásunk és felelősségünk tekintetében sokkal többek vagyunk a közönséges szántó-vető embernél. Mi is magvakat szórunk és kalászokat kötünk kévékbe, de míg az a mag, amit a szántó-vető szór, csak földi mag, ez égi eredetű; míg azokból a kalászokból csak testet tápláló kenyér lesz: ebből az örök élet kenyere. Az is boldogság, ha a gazda, mikor „vetett marokkal, most kiterjesztett karokkal hordja kévéi sorát”, de mi ez azéhez képest, aki a lelki élet mezején vet és arat bőven. Mindakettő boldog, ha fáradozását siker koronázta és teljes kalászokat mutathat be a hálaáldozat oltarán és mindakettő könnyezik, ha földje a teli kalászok mellett konkolyt és töviset is termelt; de a ketőjük boldogsága avagy fájdalma között olyan a különbség, mint amilyen van a földiek és az égiek, anyag és a szellem, a test és a lélek, a mulandó és az örökkévaló, a testi és a lelki kenyér, az ember kicsinyes és az Isten nagy céljai, a gyarló emberi intézmények és az Istenországa között.

Ha így fogjuk fel küldetésünket, akkor ma, szívünkbe és az Istenre tekintve, százszorta nagyobb bennünk a remegés és félelem, mint a boldogság érzése.

Igaz, hogy mi sokkal kevesebben és sokkal kisebbek vagyunk, mintsem hogy abba a nagy küzdelembe, amely ott künn a világban, az egész emberiség életében, az Isten és Belzebub, az erény és a bűn, az igazság és hamisság, a krisztusi szeretet és az ördögi gyűlölet között végbe megy, amely a gonoszság részéről még

sohasem volt olyan vakmerő, elszánt és nagyméretű, mint ma. — döntő sullyal egyáltalában be nem folyhatunk, de megtettük-e a tőlünk telhetőt?! Mert, jóllehet ezen a nagy-lelki mezőn, az Istenországában is úgy van, mint a világban: az egyiknek több adatik, a másoknak kevesebb; az egyik 5 vagy 2, a másik csak egy talentummal bír; az egyik meszszeterjedő mezőn, a másik szűk mesgyék közé szorított földcskén dolgozik; az egyik előtt a lehetőségek egész nagy horizontja bontakozik ki, a másoknak csak egy szemkör a munkatere; az egyik, — mint a boldogabb helyzetben levő számos eszközzel rendelkező nagy külföldi protestáns egyházak és nemzetek, — többet tehet, mint mi, akik ellenkező körülmények között élünk; az egyik, — mint ott azokon az alakos szinpadokon, — királyt játszik, a másik csak szolgát vagy koldust: de az a kérdés, vajjon azt az egy talentumot felhasználtuk-e, a kisebb mezőt jól bevetettük-e, jó maggal szórtuk-e be, kicsiny földünkön hiven munkálkodtunk-e, szerencsétlen helyzetünkben megtettük-e a lehető, szerepünket, — ha kicsi volt is az, — betöltöttük-e?! Ez a kérdés?!

Hiszen, ha már csak ott a szinpadokon is nem az a lényeges, ki milyen, — kicsiny vagy nagy szerepet kapott, — hanem hogy azt a szerepet miképpen töltötte be, miként öntötte bele abba a maga egész lelkét: mennyivel inkább így van ez az Istenországában, ahol — tudjuk, — az utolsókból is első lehetnek, ha a rájuk bízottaknak hiven megfelelték.

Bárcsak mindnyájan hallanánk az Úr szavát: „Jól vagyon jó és hív szolgám, a kevesen hív voltál, többre bizlak ezután.” Ez annál inkább kívánatosabb, mert ezt a mi munkánkat nemcsak egy ilyen elröppenő esztendő végén veszi számba az Úr, hanem a történelem nagy ítélő széke előtt is. Mert, ha most is úgy van, amiként Krisztus jósolta, hogy hallunk háborukról és háboru híreiről; hogy nép támad nép ellen, ország ország ellen; hogy vannak éhínségek és földrengések; ha úgy van ma is, hogy kiszolgáltatnak minket nyomoruságnak, megölnek minket és gyűlöletessé tesznek minden nép előtt az Ő nevéért; ha úgy van is, hogy sokan megbotránkoznak, egymást elárulják és gyűlölik egymást; hogy sok álpróféta támadt s a gonoszság erőre kapott, a szeretet pedig kihűlt; ha olyan nagy is a lelki nyomoruság, amilyen nem volt a világ kezdete óta és nem is lesz; ha testvér testvér ellen támad is és fiu apja ellen: de az bizonyos, hogy ebből a nagy küzdelemből a Krisztus ügye kerül ki diadalmasan. S ekkor lesz aztán a nagy ítélkezés aszerint, hogy tápláltuk-e a Krisztust, aki most éhezik és szomjuhozik, felruháltuk-e, akiről a ruhát letépték, meglátogattuk-e, akit most börtönbe hurcolt az erőszak. Amiképp az elmúlt korszaknak az égiekért való tusakodása vagy a földiekben való elmerülése, a Krisztus

ügyéért való igaz lángolása, küzdelme és bátor megállása, vagy a közönyössége, a kishitűsége, az Istenországának elárulása ma mind értéke, szerint méretik meg: így leszünk mi is egykor. Ki ne látná, hogy ezt a valamikor megérkező időt már majdnem minden többi egyház várja, utját készítgeti, mindenik tudja, hogy ennek a mai borzalomnak egyszer végének kell lenni, mert így mind elveszünk és éppen azért a jó diadalért, a roszt bukásáért az egyházak minden lehetőt megtesznek: buzgóbb ígéhirdetéssel a templomban, a hiveknek egyénekenkénti szemeltartásával, a lelkipásztori látogatások felkarolásával, a hiveknek különféle egyletekbe való tömörítésével, a tekintély, a tisztelet helyreállítására való törekvéssel, családban, egyházban, társadalomban, ahol ezek rettenetesen megvannak bomolva, szigorú fegyelmezéssel hivekkel és önmagukkal szemben is. Szoros utak ezek, de jóra vezetők. A protestántizmusnak az ellentábor roszzakarattal mindig a szemére vetette, hogy csak bomlasztó erő van benne és nem konzerváló, holott a protestántizmus valamikor az egész világot megelevenítő tészta volt. Ha nem akarjuk, hogy a történelem szekere átgázoljon felettünk; hogy a történelem ítéletmértlegén megnéretvén, hiányosaknak találtsunk: meg kell lelnünk az ujjászülő, megelevenítő lelket.

2. §. Az állam és egyházunk közötti viszony
Addig is, míg ide érkezünk, nézzünk meg egy másik mezőt, amit az állam és egyház közötti viszonyoknak nevezünk. Én ugyan teljesen meg vagyok győződve arról, hogy a Krisztus evangélioma, a benne rejlő igazságok erejénél fogva, a világ lelke felett utóvégre is diadalt arat,—hiszen sok előttünk lefutó századok igazolják ezt,—de azért mégis úgy kellene annak lennie, hogy az egyházak törekvését, a jó diadalért, magoknak az államoknak, a saját jól felfogott érdekekből is támogatniok kellene, lévén megdönthetetlen igazság ez: „Minden ország támasza, talpköve: a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görbed.” Mióta az egyház és állam egymásközi harca az elsőbségért lezáródott, senki sem gondolt többé az előbbinek, az utóbbi feletti uralmára, sőt az egymás melletti békességes élés, a kölcsönös támogatás s az egyházaknak a segítése, a hatalmasabb, az állam részéről: ez volna az igazi óhajítás. Királyságban, köztársasági államformában, vagy demokratikus államban érjük-e el ezt, ez mellékes. De ha már demokratikus államról van szó, akkor a demos: nép, a theos-nak, Istennek a népe. Az Istennépe nem kormányozhat az Isten akarata ellen. Igazi demokratikus kormányzás tulajdonképpen nem egyéb, mint az Isten akaratának végrehajtása. Azt kimondhatja egy bolsevik állam, hogy ő mindent letapos, ami az Isten lelkéből sarjad zott, de egy demokratikus államban az egyházi törekvésekkel,—mivel az egyház maga is de-

mokratikus intézmény,—összhangban kell állani. A történelmi fejlődés két irányt mutat. Vagy csupán érzelmi közösség van az állam és egyház között s ez az, amikor az állam az egyháztól el van választva, de a hol ez meg nem történt, az állam anyagilag is segíti az egyházat. Am, ahol az előbbi állapot van is meg, ahol az egyházak a magok erejére vannak utalva, mint pl. az Északamerikai Egyesült Államokban, ott is legalább érzelmi közösségben van az állam az egyházakkal. Munkájukat jönnek, céljaival egyezőnek tartván, fejlődésükben nem gátolja őket. A csehszlovák állam egy sajátságos alakulat. Itt az állam az egyháztól nincs elválasztva, sőt a törvények alapján az egyházakat anyagilag is segíteni tartozik, de a valóságban milyen különös tüneteket látunk, előbb általában véve, de azután különösen a velünk való viszonylatban.

Az egyik általános jelenség pl. az, hogy a vallásóra a többi órák között van beosztva, ami azt jelentené, hogy a vallásos irány az államnak a programjába fel van véve, de ezt meghamisítja a gyakorlat, az élet és pedig úgy, hogy az állam megtűri az iskolákban az atheista, az egyházat és a vallást gyűlölő tanárokat is, amiből szükségszerűen következik, hogy a mit heti 2 vallásóra teremtett, azt 28 más heti óra lerontja. A velünk, magyar reformátusokkal való viszonylatban pedig a demokratikus kormányzás még ennél is nagyobb anomáliát mutat fel. Demokratikus államban minden nyelvnek egyformán becsültnek kellene lenni, de a csehszlovák állam kormánya a valóságban ezt úgy értelmezi, hogy a mi ref. vallástani-sunknak, csak azért, mert azt hiveink nyelvén kívánjuk folytatni,—nem ad helyet az állami iskolákban. Van-e a világon ennél nagyobb kontroversia: hirdetett elv és valóság között. De még ennél is kiáltóbb az ellentét a demokratikus elv és a tényleges gyakorlat között az anyagi segítés szempontjából. Törvény van rá, hogy az állam az egyházakat, a felekezeti létszám arányában segélyezni tartozik. Továbbá egy demokratikus államban mindenkinek lehetőséget kell adni arra nézve, hogy családjában, iskolájában, az egyházban, az irodalomban élveztes szokásait, hagyományait, nyelvét, kulturáját szabadon ápolhassa. Egy oly sok nemzetiségből összetevődött állam, mint a minő Csehszlovákia,—hogy hasonlattal éljek,—olyan, mint egy sok kis és nagy sipokból összeállított orgona, ahol kis és nagy sipok, éppen a zenei harmónia szempontjából vannak egymáshoz illesztve. Micsoda harmóniát adna az az orgona, ahol az erősebb hangokat úgy állítanak be, hogy a gyengébbeket elnyomják, holott az egész orkeszterben minden szólam, a maga helyén állva ad a többieknek létjogosultságot, a zenének színt, teremt harmóniát. Így van-e ez a Csehszlovák államban?

A kegyelmes Isten a tiszáninneri ref. egy-

házkerületben engem örállóul rendelt és éppen azért semmiféle más tekintetet nem fogok alárendelni az Ő akarátának. Nincs ugyan buzgóbb óhajtásom, csak az, hogy az állam és egyházunk között meg legyen a kívánatos összhang, de míg ez nincs meg, míg az állam és egyház között ez a harmónia hiányzik, míg itt mi magunkat anyagi tekintetben háttérbe szorítottaknak, nemzetiségileg elnyomottaknak érezzük: a visszasságot, az igazságtalanságot mindig fel fogom tárni. Remélem, hogy ez a magasabb hely alkalmasabb arra, hogy a méltatlan bánásmód miatt egyházkerületünkben és az egész egyetemes egyházunkban folyton fokozódó elégtelenség szavait azok is meghallják végre, a 12-ik esztendőben, akiket illet, akiknek első-sorban állana módjában ezeken az áldatlan állapotokon segíteni.

Alig a Csehszlovák állam megalakulása után, hogy a nagy rázkódás folytán felbillent lelki egyensúly a református egyházban is helyreállhasson, az akkori egyházi kormányreferens, Simkovic János, az összkormány megbízásából, 1919. október 23-án, 1904/I. ev. egyh. referát—1919 sz. a.,—a következő iratot intézte a szlovenszlovák református egyház akkori egyetlen püspökéhez, Dr. Révész Kálmánhoz. Erdemesnek tartom az eddig még nem publikált iratot, egész terjedelmében felolvasni. A következőleg hangzik:

1904/I. ev. egyh. referát. 1919. Bratislava, 1919. október 23. Dr. Révész Kálmán ref. püspök urnak, Kassa.

Titkárom, Stunda István átadta nekem Főtiszteletűséged levelét, melyet 1919 október 8. illetőleg 18-án hozzám intézett.

A hivatalos részére ezen levélnek van szerencsém következőket válaszolni: Mindenekelőtt minden félreértés elkerülése végett a Teljhatalmu Miniszter ur meghatalmazása alapján konstatalom, hogy a csehszlovák köztársaság és a szlovenszlovák ref. egyház között egyetlen hivatalos közvetítő az alulirt: Simkovic János lipői ev. esperes, mint kormányelődő a szlovenszlovák ev. egyházi ügyekben.

Legyen szabad bizonyos megnyugvásomnak kifejezést adni afölött, hogy a testvér ref. egyház keresni kezdi a csehszlovák köztársasággal való érintkezést. Biztosíthatom Főtiszteletűségedet egyrészt arról, hogy a csehszlovák republika kormányának legalább is annyira volna kedves, mint a ref. egyháznak, hogyha ez az egyház nyelvileg, egyházilag és politikailag egyesítve maradhatna az ő magyarországi hitsorsosaival, mert akkor kizárva maradt volna minden félreértés közöttünk, másrészt arról is, hogy a kormány minden lehető-elkövet, hogy a magyar nemzetnek az a része, amely a csehszlovák republikába bekebelezetett, úgy egyházi, mint nemzetiségi téren íthton érezné magát, mint egyenjogú része az új közös hazai polgárságának a csehszlovák köztársaságban.

Hogy a Főtiszteletűséged által ebben a tekintetben kifejezett aggodalmait eloszlassam, kiadom a *Miniszter ur egyetértésével* a következő nyilatkozatot: A hitvallás immunitását, amint azt a ref. egyház a maga szimbolikus könyveiben és zsinati törvényeiben kodifikálta, a csehszlovák republika kormánya úgy fogja respektálni, hogy ebben a tekintetben a ref. egyháznak nehézményezésre semmi oka se legyen.

A *ref. egyház autonomiáját* magának az egyháznak terén nemcsak elismeri, hanem védeni is fogja minden támadással szemben, bármely oldalról jöjjön az, még az egyház és állam elválasztása esetében is; ennek valószínűsége előtt, valamint utána is, iskolai téren pedig addig az ideig, amíg megvalósul az elvben már kimondott államosítása az összes fokozatu iskoláknak.

Hogyha aggodalomra szolgáltatna okot az a körülmény, hogy a Szlovenszlovák kormányzásával megbízott teljhatalmu Miniszter az 1919. jan 30-án 875. sz. a. kelt rendeletével a szlovenszlovák ág. hitv. ev. egyház autonomiájának egyrészt felfüggesztette, —amely vonatkozik az egyház adminisztrációjára— szolgáljon megnyugtatóul az a biztosítás, hogy az autonomiájának ez a felfüggesztése egyelőre csak két évig tart és hogy az autonomiának ezt a felfüggesztését maga az ág. hitv. ev. egyház kívánta a kormánytól, hogy a hivataltól való elmozdítás által megtöressék az ág. ev. egyház azon faktorainak terrorja, akik illuzóriussá tették az ág. ev. szlovák egyháznak a törvény által biztosított összes jogait. Ilyen lépést tenni a Szlovenszlovák levő ref. egyházban eddig a kormány nem látta szükségesnek.

Az anyanyelv tekintetében az elemi iskolákban minden nemzetiségnek az anyanyelv van biztosítva. A Kormánynak nincs szándékában elszlovákosítani a nem szlovák vidékeket, másrésztől azonban meg nem engedni magyarosítani, vagy germanizálni a szlovák népet. Hanem a szlovák nyelv tanítására a magyar elemi iskolákban a prágai nemzetgyűlés bizonyos számú heti órát állapít meg. Egyes hatóságok közegeknek e tekintetben való tulkapásait, az előterjesztett panaszok folytán, a kormány esetről-esetre megsemmisíti, esetleg utját állja, hiszen bebizonyosodott, hogy az illető közegek nem ösmerték az egyház autonómikus jogait.

A középiskolákban a magyar vidékeken a tanítási nyelv: a magyar, a magyar anyanyelvű tanulók számára. Ennek példája a két nyelvű tanítás a rimaszombati és bratislavai gimnáziumban, azomban a szlovák irodalmi nyelv intenzív tanításával, amelyre nézve a heti óraszám törvényhozási uton lesz megállapítva. Ezzel a kormány lehetővé akarja tenni a magyar anyanyelvű tanulók számára, hogy a szlovák nyelvet, mint államnyelvet megtanulják.

Újból ismétlem, hogy a csehszlovák republika kormánya nem akarja a nem szlovák polgártársakat szlovákosítani, mert erőszakkal a pol-

gárok loyális együtélése egy és ugyanazon államban nem lehetséges.

Ami az egyház és az ő intézményeinek, vezetőknek, hivatalnokainak és alkalmazottainak államségélyét illeti, a csehszlovák köztársaság kormánya az ev. ref. egyháznak is biztosítia azokat a segélyeket, melyeket a kormány adott a volt magyar államban, melyeket az ág. ev. egyháznak is biztosított. A kedélyek megnyugtatására közlöm, hogy ezeket a segélyeket felvettem a költségvetésbe úgy az ág. ev., mint az ev. ref. egyház részére, de természetes, hogy minden egyházi előkelőség és hivatalnok köteles fogadalmat tenni a csehszlovák köztársaságnak.

Ezekben, valamint más kérdésekben, melyeknek megoldása az ev. ref. egyház megnyugtására szolgálhatna, hajlandó vagyok a kormány nevében tovább is tárgyalni, csak az ev. ref. egyház törvényes képviselői útján előzetesen terjessze elő írásban kívánságait Szlovenszko Minisztériumának, hogy a tárgyalás előkészíthető legyen.

Egyebekben fogadja Főtiszteletű ur teljes tisztelem kifejezését. *Ján Simkovič s. k.* az ág. ev. egyház kormányreferense Szlovenszkon.

(Folyt. köv.)

A tiszáninneri egyházkerület közgyűlése.

A tiszáninneri egyházkerület Kassán tartotta az évi közgyűlését folyó hó 9-én. Péter Mihály püspök és Tornallyay Zoltán elnökle alatt hiány nélkül felsorakoztak a kerület körletébe tartozó öt egyházmegye képviselőiben Szűcs István, Dusza János, Idrányi Barna, Virágh József, Keresztury József esperesek és Bernáth Zoltán, Barna Béla, dr. Mertens Alfréd egyházmegyei gondnokok, az egyházmegyék egyházi és világi küldöttei, tanítóképviseelői, közletről és távolról összesereglett érdeklődő lelkészek úgy, hogy a közgyűlés alkotó tagjai körül egybegyűlt közönség egész nagy gyülekezetet képezett. Ez az érdeklődés is annak bizonyosága, hogy mennyire megüli a lelkeket az aggodalom az anyaszentegyház jelenleg még mindig nehéz és bizonytalan helyzete miatt s mennyire vágyanak a lelkek a kibontakozás után egy megnyugtatóbb jövő felé s készséggel ragadják meg az alkalmat, hogy egy ilyen pillanatban megjelenjenek ott, ahol a helyzetről igaz képet nyerhetnek, a jövőre vonatkozólag pedig biztató reményt szerezhetnek, vagy legalább megérősödhetnek abban a hitben, hogy az egyház hajójának kormányrudja éber és bátor kormányosok kezében van.

A gyűlés tagjai különben kevés kivétellel már a gyűlést megelőző nap délutánján megérkeztek, amikor az egyházkerület lelkészke-

pesítő vizsgai bizottsága előtt két s. lelkész tette le a II-ik lelkészi vizsgát. Szakall János jelesen, Gecse Endre egyszerűen képesített. Ugyanakkor tartotta ülését az egyházkerület tanügyi bizottsága Pósa Lajos lelkészi, dr. Mertens Alfréd világi elnök elnökle alatt, mely az egyházmegyék nép- és középiskoláiról befutó jelentéseket összegezte, hogy másnap mint egységes képet vetítse Pósa Lajos elnök előadásában a közgyűlés egyeteme elé.

A közgyűlés 9-én reggel 8-kor vette kezdetét Péter Mihály püspök imádságával. A szívhől jövő imádság megtalálta az utat a szívekhez s mintha könnyebbült volna a sok bűbűn epedt lélek az áldást, segedelmet kérő imádság után!!

Ezután Tornallyay Zoltán a közgyűlést megnyitotta, az aktuális eseményeket röviden érintő beszédével, mely a szokott módon most is szinte szuggesztív erővel villanyozta fel a kedélyeket s ébresztett önbizalomra, hívta fel a figyelmet a saját magunkban rejlő erő meglátására, kifejllesztésére és kihasználására. Lelkes szavakkal üdvözölte a főpáztort abból az alkalmából, hogy most töltötte be lelkészi szolgálatának 40-ik évét és azon alkalmából, hogy a már 200 év óta nem gyakorolt püspöki vizitációt ez évben megkezdette s kevés kivétellel a gómori egyházmegyében végre is hajtotta, amelynek jó eredményei világosan láthatók már ez idő szerint is. A beszéd különben jönni fog lapunkban s így bővebben felesleges róla szólni, de ennyit áldott hatásért mindenképpen meg kellett említeni.

A gyűlés alkotó tagjainak számbavétele után az újonnan választott tisztviselők beiktatása és esküvétele következett. Dr. Magda Sándor mint lelkészi főjegyző, Szöke István mint lelkészi aljegyző, dr. Kiss Bálint mint világi aljegyző, Simon Mihály mint lelkészi tanácsbíró leteszik az esküt s püspök rövid beszéddel beiktatja őket hivatalukba, nevében dr. Magda Sándor mond köszönetet az irántuk megnyilatkozott bizalomért s tesz ígéretet a további odaadó munkára.

Ezután olvasta fel Péter Mihály püspök évi jelentését, amelyet a közgyűlés mindvégig feszült figyelemmel hallgatott. Ez volt a gyűlés legkimagaslóbb momentuma, mely megadta annak az igazi tartalmát. Mindenre kiterjedő részletességgel rajzolta meg az itt élő ref. egyház mai helyzetét, a történetíró tárgyilagosságával és alaposágával vázolta azt a 12 esztendő küzdelmet, amelyet átélt egyházunk a mai napig attól az időtől kezdve, amikor Simkovič, az év. egyház kormányreferense 1919-ben az akkori püspökhöz, Révész Kálmánhoz, a tehatalmu miniszter meghatalmazása alapján irt levelében ugyszólván mindent megígért a ref. egyetemes egyháznak: a mai napig, amikor a sok ígérethől csak alig valami valósult meg, vagy talán semmi sem valósult meg úgy, amint

az ígéretek szerint várni lehetett. Nincs meg a kívánatos összhang az állam és az egyház között, mert egyházunknak folytonosan éreznie, tapasztalnia kell, hogy igazságtalanul megrövidítést szenved, háttérbe szorítatik annak dacára, hogy vezetői mindent elkövetnek a békés összhang megteremtésére.

A sérelmek száma ma is légió. Az elmaradt 1919-20. évi államsegélyek elintézetlen volta, egyéb államsegélyeinknek folytonosan megcsönkített összegben való kiutalása, nyugdíjas lelkészeink, lelkészözvegyeink, segédlelkészeink fizetésének sok évi késedelemmel való utalása, vagy teljes elvonása, lelkészek és tanítók állampolgársági sérelmei, iskoláink, vallástanításunk sérelmei, a kongruatörvény sérelmes végrehajtása által teremtett, sok esetben lehetetlen helyzet stb.

Képet ad a jelentés nagy vonásokban a generális vizitációról, a kerületben már mindjobban életre lendülő belmissziói munkáról, egyszóval mesteri kézzel fest képet az egyházkerület szellemi és anyagi helyzetéről.

A jelentés maga is alapos munkálat, de ha arra gondolunk, hogy az abban elért munkát nemcsak leírni, hanem elvégezni is kellett: el kell ismernünk, hogy az Isten segédleme főpásztorunk gyöngé emberi erejét nem egészen egy év alatt is milyen csudálatosan sokra képesítette. A közgyűlés köszönettel adózott neki érte s a jelentésből folyó előterjesztéseket mind határozati erőre emelte.

Simon Mihály pénztárnok az egyházkerület pénztári ügyeiről számolt be, Pósa Lajos tanügyi bizottsági elnök a népiskolákról és a középiskolai vallástanításról, Bácsy Gyula egyházkerületi missziói lelkész a kerület egyházaiban folyó belmissziói munkákról terjesztik be jelentéseiket, amelyek valamennyien részletes adatokat adnak a nagy vonásokban már a püspöki jelentésben megrajzolt helyzet megvilágításához.

Ezután tárgyalta a közgyűlés az egyes egyházmegyék által eléjeterjesztett ügyeket, a bíróság ítéletet hozott 10 bírósági ügyben s bizony csak az esti órákban végezhetett a közgyűlés a 103 pontból álló hatalmas anyaggal.

Az egyet. egyház nehéz helyzete, a tárgyalások folyamán innen-onnan nyilvánosságra jutott szomorú adat lehangoló volt a lelkekre, de viszont fölemelő jeleket láttunk, jeleket az új lélektől hajtott missziói munka által buzogásba hozott ősi forrásoknak, megmaradásunk igazi alapjának, az öntudatos hitnek, az áldozatkészségnek, az ősi igazságokhoz végletekig való ragaszkodásnak. Ezek a jelek adják azt a bizó hitet, hogy az Isten országán ma sem vehet diadalt a pokol kapuja sem. Ezzel a bizó reménységgel fogadták a közgyűlés tagjai az elnöklő főpásztor bezáró áldását.

Problémáink.

Felhívás. A nagytiszteletű Szerkesztő Ur b. engedelmevel szeretettel felkérem a Csehszlovákiaiában élő összes ref. lelkésztestvéreimet a következőkre:

Sziveskedjenek hivatalomhoz (Velký—Kevezd, Ž. XX) beküldeni anya,-leány,-vagy társ-egyházaikról egy olyan rövid karképet, mely hiven, őszintén, szégyenkezés, vagy dicsekvés nélkül megadná az illető egyházközség lelki fotografiáját. Legyen ez a karkép egy tapasztalatokon nyugvó subjectiv kritika. Különös suly helyezendő a gyülekezet kebelén belül mutatkozó beteges jelenségekre, gyógyulási folyamatokra és ezek okaira. Milyen magatartást tanúsít a gyülekezet átlaga a templomlátogatás, urvacsorával való élés, adakozás, adófizetés és a lelkész személye iránt? Mindenesetre kérnék egy őszinte és nyílt kritikát a belmisszióról is: hogy a lelkész szükségesnek tartja-e, vagy nem; ha próbálkozott vele: volt-e eredménye; ha eredménytelen volt: miért; ha még nem próbálta meg, miért nem; stb.? Milyen a felekezetek közötti viszony, a helybeli szlovákság, vagy magyarság szociális és kultur niveauja? Azt kérem lelkésztestvéreimtől, amit a legjobb barátjuknak adnának négy szemközt erre a kérdésre: mi a véleményed ref. egyháztagjaid lelki életéről s milyen jövőt jósolsz a csehszlovákiai kálvinizmusnak és lelkészi karnak; általában mit tartasz te gyülekezetekben a legnagyobb bajnak és a leghathatósabb segítőköznek eddigi tapasztalataid alapján?

Ne jelöltessék meg a szóban levő gyülekezet, illetve község és a beküldő lelkész neve, tehát legyen az anonim.

Szükségesnek tartom megemlíteni, hogy miért fordultam ezen kéréssel lelkésztestvéreimhez, hogy mi a céлом a beérkező válaszokkal? A jelen lelki orvosainak és a jövő történetírójának szükségük van egy olyan lemezre, amelyre felvétellett a már tíz évet megélt csehszlovákiai ref. egyházak összes kor és kór tünetei, küzdelmei és vergődései, veszteségei és nyereségei. Igaz ugyan, hogy egyházmegyénként és kerületenként évről-évre készül statisztika belmissziói, püspöki és konventi jelentések formájában, de ezek csak általános összesítések a referálók legjobbhizemű, de mégis csak subjectiv torzítógépein átmenve. Emellett meg van az a nagy fogyatékoságuk, hogy általános, sablonos kérdésekre bemondott és csak nagy ritkán őszinte válaszokból leszűrt konkluziók. Tudjuk azt nagyon jól, hogy a visitátorok és missziós lelkészek kérdőíveire — csak hogy jobban nézzen ki a hivatalos ellenőrzés felvétele — sok nem létező, vagy jelentéktelenből nagygyáfujt vallomás rákerül. A jelentések legnagyobb fogyatékosága azonban az, hogy szintelen burokratikus mázzal van-

nak bevonva. Hiányzik belőlük az örállóknak, a helyzet legjobb ismerőinek, a legföbbit tövisektől vérzőknek, a siró, vagy örvendező lelkipásztoroknak verejtékes tapasztalataikra épített őszinte vallomásai egyenként és összesen. Hiányzanak azok a vallomások, melyek nem az attól tartó félelemben születtek, hogy a sikertelenségek, a bajok, a bünök, a veszteségek és nem teljesített előírások bmondása fölött megütközik majd az esperes, missiói, tanügyi előadó, püspök és rajtuk keresztül az egész nagyképű közvélemény. Meg vagyok győződve arról, hogy a lelkészi kar egyetemes színvallásából egészen más helyzet-és korpét nyernénk, mint a fentemlitett hivatalos előadók jelentéseiből és határozott meggyőződésem az is, hogy egy őszinte és egyetemes vallomás, sóhaj, számadás: bajaink leghelyesebb felismeréséhez és a legbiztosabb diagnosishoz vezetne.

„A csehszlovákiai református lelkészi kar vallomása” volna a beérkezett válaszok összességének és a belőlük leszűrt tárgyilagos megállapításnak címe. Szeretettel kérem tehát még egyszer lelkésztársaimat, hogy egy hivatalomhoz küldött levélben mondja el mindenki, hogy mi bántja, mi aggasztja, mi zaklatja alulról és felülről, mik a reménységei, munkaeszközei, mik a veszteségei és nyereségei, egyszóval mik a mindennapi problémái?

Abban az esetben, ha nem remélve, de e felhívás kevés, illetve nem teljes válaszadást eredményezne: meg lesz az a nagy tanúság, hogy a szlovenszói és ruszinszói lelkészi kar közönyös és lásult, önmagával őszintén számotvetni képtelen.

Anyaszentegyházunk drága jövőjének érdekében reménykedve várom a beérkező válaszokat. Nagykövésd, 1930, október 7.

Keresztury László
ref. lelkész.

H I R E K

— **Halálozások.** *Regéczy József dr.* egyházmegyei tanácsbíró, egyházkerületi pénztárnok, ügyvéd, folyó hó 6-án Mezőnyéken 49 éves korában meghalt. A mezőnyéki és mályii ref. iskola felépítésében elévülhetetlen érdeme van. Áldozatkész, nemes lelkű, jó református ember volt, Sok szegény sirtaja, sok jó barátja, tisztelője gyászolja és sok jó cselekedete örzi áldott emlékét.

— *Szabó András* mezőkeresztési református lelkész, az alsóborsodi református egyházmegye tanácsbírája, Borsod vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, folyó évi szeptember 30-án,

áldásos életének 64. évében, hosszas szenvedés után megtért Mindenható Urához, kinek 38 éves lelkipásztori működése alatt hűséges szolgálója volt. Földi maradványait okt. hó 2-án, d. u. a mezőkeresztési református templomban végzett gyászszertartás után helyezték a temetőben nyugalomra. Legyen csendes siri álma! Találja meg fáradt teste a pihenést s lelke a megnyugvást az Úr országában.

— **A theologiai és középiskolai internátusra** az 1000 k. hozzájárulást ujabban a következők ajánlották meg: *Kató István* építész Érsekujvár, *Református Egyház* Tarcavajkócz, *Református Biztosítási Iroda* Pozsony, *Udvaros Ferencz* husnagyvágó Érsekujvár, *Luby Lajos* körjegyző Pálócz, *Salzberger János* földbirtokos Nagybossány. Elismeréssel kell megemlékeznünk *Sedivy László* nyitrai lelkésztársunk amaz odaadó és eredményes munkásságáról, amelyet az ügy érdekében kifejtett; nemcsak maga ajánlotta meg az 1000 K.-át, hanem számos hívének a csatlakozását jelentette be, akik a megajánlott összeget jórészt be is fizették. *Kozár Sándor* tarcavajkóczi lelkésztársunk maga nehéz anyagi viszonyai miatt nem léphet a 300-ak sorába, de előterjesztésére egyháza szavazta meg az 1000 Koronát. Követésre méltó példa.

— **Czékus Miklós** gömörmihályfalvai ny. ref. tanító, lapunk hűséges olvasója, aki állandóan a legnagyobb érdeklődést tanúsítja egyházi életünk megmozdulásaival szemben, 200 K.-át küldött a gömőri egyh. megye. espereséhez, hogy abból 100 k.-át juttasson el a theologiának, 100 k.-át pedig a felállítandó tanítóképző javára óhajt fordítani. Ha sok ilyen buzgó, áldozatkész egyháztagnak lenne, könnyű volna kiépíteni hiányzó intézményeinket!

— **A Baráti Szó**, a csehszlovákiai református magyar diákság folyóiratának októberi száma új, izléses formában jelent meg. Szerkesztője *Varga Imre*, munkatársai *Narancsik Imre* és *Varga Sándor*; a szerkesztésért *Csomár Zoltán* felelős. A folyóirat *Beregszászon* jelenik meg (Legio palota III. e.) A kiválóan szerkesztett, tartalmas folyóiratot a legméltóbban ajánljuk a református diákság figyelmébe.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselése.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

Miskolczy Lajos urt és papi szabó
Ungvár, Radvánci ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Ref. Lelkészi Hivatal

886

Kiadás az **Egyetemes Konvent.** A kiadásért felelős: **Dr. Magda Sándor.**
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdáiban, Nagykapos.

Pozsonyban novín. známek povoleno feditelstvim pošt. a telegr. v Košicich g 34,370)V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vekfé Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicseri lelkész hivatalhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

Megnyitó beszéd.

Elmondotta Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnok a szlovenszkói tiszáninneri református egyházkerületnek 1930. október hó 9-én, Kassán tartott rendes évi közgyűlésén.

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés. Egy esztendővel ismét öregebbek lettünk. A várakozások országútján ismét elhagytunk egy kilométerkövet. A jó gazda az évfordulón számot szokott vetni élete rendjéről. Mi is felállíthatjuk egy esztendőnek a mérlegét, lezárhatjuk a veszteség- és nyereségszámlát, leírhatjuk a leírandó tételeket és megállapíthatjuk, hogy nyereséggel zárjuk-e az esztendőt, vagy veszteséggel? Van-e látens tartalékaink és hogy hogy fest a reális mérleg?

Én úgy érzem, hogy nem könnyű feleletet adni a felvetett kérdésre, mert aktívaink és passzívaink nehezen hozhatók közös nevezőre. Inkább hasonlítható a mérleg ahhoz az éremhez, a melyiknek két oldala van és a hol az egyik oldal semmiképpen sem hasonlít a másikhoz.

Ha t. i. azt vizsgáljuk, hogy az elmúlt esztendő alatt mennyit fejlődött egyházunk állami jogi helyzete, mi váltott be az adott ígéretek-ből, hány százalékát teljesítette az állam velünk szemben vállalt kötelezettségeinek, hány fájó sebet kötözött be és gyógyított meg a kormány, hány hontalan lelkésznek adott hazát és kenyert: akkor az állam iránt való köteles lojalitásunk dacára is kénytelen vagyok leszzegezni a csaknem teljes eredménytelenség és stagnálás tényét.

Nem veszek észre jobb atmoszférát a multhoz képest, dacára egyes hivatalos faktorok részéről elhangzott optimista nyilatkozatoknak és konventünk elnökségében beállott személyi változásoknak. Azt a körülményt, hogy 29 lelkésznek tényleg folyósítottak kerülő uton alamizsna-

szerü segélyt az 1919-20 évi államsegély címén, aligha vehető komoly gesztusnak, ha a lelkészek kis számát, a folyósított összegek számszerűségét és a folyósítás sorrendjének ötletszerűségét és tendenciáját figyelembe vesszük. Majd ha minden lelkész 100 %-ban megkapja elvont, de jogos követelését, akkor lehet beszélni eredményről.

A kongruakérdésben sem látunk megértő fejlődést. Sőt újabb csalódásoknak és megpróbáltatásoknak a szele fujdogál országszerte. Hallunk ugyan fizetésekről, de ezek olyan természetűek, hogy nem az állam fizet a papnak, hanem a pap az államnak. *A lelkési kar újabb megpróbáltatása ellen itt, erről a helyről már most felemeljük határozott és tiltakozó szavunkat.* Ha már a kulturbotrányszámba menő kongruatörvénnyel porig alázták és megbélyegezték a lelkési kart és a főiskolai diploma régi fényét, akkor méltán elvárhattuk volna és elvárhatnók a törvény gyakorlati végrehajtásánál a humánus szellem megnyilatkozását.

Nem akarok ezuttal sokat beszélni az elmaradt és évről-évre megcsönkített közigazgatási államsegélyről; arról sem, hogy mennyivel járul hozzá az állam a losonci theologia fenntartásához. Nem sorolom fel anyagi ügyeink mizériáit és általános sérelmeink sokaságát. Megvannak ezek és megbénítják üzemünket és egyeseket existenciájukban törnek le. De mégis eltörpülnek azok mellett a nyílt sebeink mellett, a melyek vérmérgezéssel fenyegetik egész szervezetünket.

Csak egyre akarok ezuttal rámutatni. *Legfájóbb nyílt sebünk ma: a kálvinista magyar is-*

kola mai helyzete és sorsa. Iskoláinknak szemünk láttára történő mesterséges elsorvasztása és agóniája. Pedig ne feledjük el, igen tisztelt uraim, hogy a kálvinista magyar iskolával áll és bukik az itteni kálvinista magyar jövő. A pusztulás mértéke, a tanügyi bizottsági jelentések szerint, megdöbbentő. 169 tanteremből ma már csak 155 a mienk. 8 év óta iskolás gyermekeink száma ezerrel apadt. Tanerőink 32 %-a már nem okleveles tanító. *Hát hova fog ez vezetni, igen tisztelt uraim?*

Egre kiált ez a tény és büntetést parancsol a bűnöző fejére, akárki legyen is az. Ma már nem elég a lamentálás és kilincselés. Elég volt azonnal és elszánt bátorsággal. Nincs más orvosság a vesztünkre törő veszedelem ellen. Cselekednünk kell, mert számadással tartozunk mi nemcsak saját lelkiismeretünknek, hanem a jövő nemzedéknek, a gályarabok és eperjesi vértanúk dicső emlékének és 400 esztendő egész multunknak.

Meg kell oldanunk minden körülmények között a kálvinista magyar tanítóképzés ügyét.

Az én hitem erős és elszánt. Ha ebben a kérdésben is követjük az isteni gondviselés utmutatását és saját szívünk sugallatát; ha nem kacsintgatunk jobbra és balra; ha nem skrupulizálunk, hanem cselekszünk; ha követjük a losonci theologia és a beretkei szeretetház megalapításának tetté vált gondolatát, akkor néhány év múlva ennél az ügynél is letörölhetjük orcánkról az égető könnyet. Az Isten nem fog beünket megbüntetni és utódaink nem fognak bennünket megátkozni, ha az állam szűkeklősége miatt a magyar tanítóképzőt is önerőnkől fogjuk megalkotni.

Az éremnek ezen az oldalán van egyházi törvényeink sorsa is. Erről csak annyit, hogy a kormány intencióinak megfelelő második fordítás is elkészült. Hátra van még a fordítás hűségének ellenőrzése és vitássá tett szakaszok áthidalása. Nem lehetek optimista és szerény nézetem szerint kánonjaink jóváhagyása még mindig csak a jövő zenéje. Alig hiszem, hogy a lévai zsinat 10 éves jubileuma előtt élvezhesük ezt a zenét, a mely végre talán mégis inkább lesz már szinfonia, mint kakofonia. Meddő vitáink Szaharájában oázis a legfelső közigazgatási bíróság jól ismert 7823/1930. számú döntvénye, a melyet dr. Sutka István egyházkerületi tanácsbíró ur éles judiciuma provokált ki és a mely döntvény erős napsütésbe helyezi egyházunk államjogi helyzetét és eddigi egyedül helyes felfogásunkat egyes hivatalos tényezők negációjával szemben. Ószinte hálás köszönet Sutka István urnak erről a helyről is perdöntő fellépéseért. Ezzel a lépésével rávilágított vitássá tett jogaink kiharcolásának egyedül helyes és célravezető útjára és megalapozta vele azt a lépcsőt, a mely végső esetben *sérelmeink orvoslásának utolsó fórumához: a nagy nemzetek*

lelkiismeretére való apelláláshoz és a népszövetséghez vezet.

Sötét az éremnek ez a fele, igen tisztelt uraim, mert földi hatalmasságok ellen és nem Krisztus országáért kell harcolnunk. Szélmalomharc ez, a mely felőrli egy egész szervezet életerejét, ha nem változtatunk radikálisan mai helyzetünkön és eddigi módszereinken. Tudjuk mi mindnyájan jól, hogy mi volna a tennivalónk, de nem akarjuk, vagy nem merjük még sem megtenni ezt az ehatározó lépést. Vigasztalan helyzetünkben csak az ad nekünk erőt, hogy az éremnek másik fele nem ily sötét aláfestésű. Az az oldala t. i., a melyik Isten országának itt ezen a földön való megépítését tükrözi vissza. Boldog megnyugvással állapítom meg, hogy ezen a téren munkánk nem volt meddő és határozott pozitívumokról számolhatunk be, olyan pozitívumokról, a melyek felfel lebbentik előttünk egy boldogabb jövő fátyolát.

Egyházkerületünk területén 3 ifjusági konferencia is volt az utóbbi időben. Mind mennyi állomása a kálvini öntudat ébredésének. A konferenciák jogosultságát mi sem igazolja jobban, mint az a tény, hogy azokon hiveink, különösen fiatalságunk, imponáló számban sokott résztvenni. De ott látjuk azokon egyházunk vezéreit, espereseit, egyházmegyei gondnokainkat, tanácsbíráinkat, lelkészeinket, tanítóinkat is, a kik lelkesedéssel veszik ki részüket az istenes munkából. Lelkészeink és tanítóink lelkész- és tanítóértekezleteken, presbitereink presbiteri konferenciákon vitáznak a belmissziós munka gyakorlati kérdései felett. Kerületünk belmissziói lelkésze 68 egyházat látogatott meg az elmúlt évben és a tőle megszokott szívósággal és fáradhatatlansággal járta propagandás utjait. A losonci theologia immár második raját bocsátotta ki fiatal Timóteusainknak, a kikben nem csalatkoztunk, mert üde szellemet és biztató reménységet árasztanak munkálkodásuk színhelyén.

A *beretkei szeretetház*, egyházkerületünknek ez a szívéhez nőtt édes magzata, 25 árvával és 4 diakonissanövendékkal megkezdte második évi áldásos működését. Egyházkerületünk hivei, lelkészei, tanítói és világi férfiai példás áldozatkészséggel, csaknem 100.000 koronával járultak hozzá az árvaház mult évi fentartásához. Ez az összeg több mint 50 %-a a befolyt összes adományoknak. Hallunk sok jogos, de még több jogtalan kritikát is zsenge intézményünkről. Nem akarok perbe szállni senkivel és csak arra kérem a kritikásokat és különösen azokat, a kiknek szívében van egy kis meleg érzés szeretetházunk iránt, hogy látogassanak el alkalmilag Beretkére. Nézzenek ott körül és akkor gyakoroljanak kritikát, nemcsak, hanem adjanak jó tanácsokat is annak tökéletesítésére. A főcél ugyebár a szeretetház felvirágoltatása és nem elsorvasztása?

Világító példa egyházkerületünk életében egy abauji kis község: Perény, a hol egy ma- és valóban missziós lélektől áthatott lelkipásztorral: Lengyel József urral, új, kedves hajlé- azon gyülekezetek, a melyek — a rettenő gazdasági nyomás dacára is — a végtelenség kitarának egyházuk mellett és óriási áldozatok árán építenek új iskolákat, újítanak meg tem- plomokat. Beigazolják ők ezzel élni akarásukat és tetteiket. Isten áldása legyen velük és munkájukon.

Bekoronázza ez évi istenes munkánkat egy nagyszerű elgondolás és tetté fogamzás. Péter Mihály püspök urnak a gömöri egyházmegyében megkezdett püspöki generális vizitációja. Nem szeretek szemlől-szembe senkit sem dicsérgetni és most mégis megteszem és itt, a közgyűlés plénuma előtt hajtom meg elismerésünknek zászlaját a püspök ur nemes elhatározása és valóban apostoli cselekedete előtt. Gömörben 200 esztendő mulasztását hozta ő helyre ezzel a tétével és nevét kitörölhetetlenül belevéste egyházunk egyik legsötétebb korszakának a történelmébe. Csak a kik vele lehettünk és személyesen tanui lehettünk a püspöki vizitációnak, mérhetjük meg igazi mértékkel annak elsőrangú fontosságát. A falvak hódolata kivétel nélkül spontán lelkesedésben nyilvánult meg. Várva várták a püspököt és a püspöklátogatás napja örökemlékü eseménye lesz az egyházaknak. Még él népünkben a hitéhez és fajához való ragaszkodás szent tüze. Nagyobb mértékben, mint hittük. Félre tehát a kishitűséggel. Örök forrás a nép lelke ma is, csak alkalmas módon kell megkeresni az ahhoz vezető utat. A püspöki generális vizitáció hosszú ideig legkiválóbb eseménye lesz egyházkerületünk beléletének és én nem kívánhatok egyebet, mint hogy a mi szeretett és köztiszteltnek örvendő püspökünk: Péter Mihály ur öméltsága — a ki különben ebben az évben töltötte be lelkészkedésének 40-ik évét — az eddigi energiával folytassa a megkezdett missziós utat és pedig az egész egyházkerület területén, anyaszentegyházunk javára és a mi dicsekvésünkre.

Erről a helyről kívánom üdvözölni egyházkerületünk új munkásait és régi kipróbált harcosait, első sorban azokat, a kik az egyházmegyét vagy a kerület bizalmából ma először vannak közöttünk új tisztségökben. Üdvözölöm első sorban Barna Béla urat, a gömöri református egyházmegye új gondnokát, Dr. Magda Sándor urat, az egyházkerület új főjegyzőjét, Simon Mihály urat úgy, mint új kerületi tanácsbíróit, végül Szőke István és Dr. Kiss Bálint urakat, e-kerületünk új jegyzőit. Nem kell ezeket az urakat senkinek közelebbről bemutatnom. Jobban beszélnek helyettem az ő tetteik és egyházunk érdekében már eddig végzett buzgó és odaadó hű munkálkodásuk. Sajnálattal nél-

külözzük ez alkalommal körünkben Deák Gyula volt abauji egyházmegyei gondnok urat, a ki rövid közszereplésével is megnyerte mindnyájunk rokonszenvét és nagybecsülését. Abaujban a gondnokok igen rövid ideig viselik tisztségöket. Sajnálattal állapítom meg ezt a tényt és a nélkül, hogy az okok rugóit keresném, azt kívánom az abauji egyházmegyének, hogy ennek a fontos tisztségnek a betöltésénél találják meg ismét és mielőbb az odavaló férfiu, olyan férfiu, a melyet ők megérdemelnek és a ki elődei buzgalmával fogja itt közöttünk egyházkerületünknek és egyházmegyének az érdekeit védelmezni.

Ezeknek előrebocsátása után szívem egész melegevel üdvözölve egyházkerületünk alkotó tagjait és a jelenlevőket, a szlovenszói tiszán- ineni református egyházkerület 1930. évi ren- des közgyűlését ezennel megnyitom.

Részletek

Péter Mihály püspöki jelentéséből.

(Folytatás.)

Kérem, Főt. Egyházkerületi Közgyűlés, mi maradt meg ezekből, nem írott mulasztta vált-e minden betű, ami ezekben foglaltatik?

Nézzük azért először is az anyagi támoga- tást. Szükségleteinket illetőleg az Egyetemes Konvent Elnöksége még 1923. III. 28-án 27. EK. sz. felterjesztést intézett a minisztériumhoz és szükségleteinket a következőkben mutatta ki:

A) Rendes szükségletek.

Személyiek:		
Dunáninneri kerület	170.969.22	Kč.
Tiszáninneri kerület	311.321.62	"
Egyetemes Konvent	75.000.—	"
Egyetemes Lelk. nyugdíjint.	267.659.24	"
Lelkésznevelő intézet	126.000.—	"
Dologiak:		
Dunáninneri kerület	227.047.29	"
Tiszáninneri kerület	409.769.—	"
Egyetemes Konvent	36.800.—	"
Lelkésznevelő intézet	21.000.—	"
összesen	1.645.566.37	Kč.

B) Rendkívüli szükségletek:

Személyiek:		
Dunáninneri kerület	649.840.—	Kč.
Tiszáninneri kerület	980.760.—	"
összesen	1.630.600.—	Kč.

Rendes és rendkívüli szükséglet együtt: 3.276.166.37 Kč.
Miatán a személyi járandóságokat (kongrua) a lelkészek közvetlenül kapják, ettől eltekintve a dologi szükségletek fedezésére, melyet a kimutatás évi 694.616.29 Kč.-ben mutatott ki, a Kormány a következő segélyeket utalta ki:

1924. évre közig. segély és nyugdíjint. 134.000 Kč.

1925. évre nyugdíjintézet segélye címén	64.000 Kč.
1926. évre nyugdíjintézet és közíg. segélye címén	299.000 "
1927. évre nyugdíjintézet és közíg. segélye címén	300.000 "
ugy, hogy az elmaradt, illetve ki nem utalt államsegélyek az Egyetemes Konvent Elnöksé- ge által 1928. március 8-án 95. EK. sz. a. fel- terjesztés szerint:	
1. Közigazgatási állam- segélyek címén	704.725 Kč.-t
2. Nyugdíjintézeti segélyek	210.000 "
3. Adócsökkentési segélyek	925.000 Kč.
4. Podkarp. Rus közíg. segélyei címén	485.192 "
5. Lelkészek kongruája 1919-20 évekre	6.000.000 "
összesen	8.324.917 Kč.
Ha ezekhez vesszük az 1928. évről elmaradt	
	367.000 "
és az 1929. évről elmaradt	467.000 "
így összesen	9.158.917 "

tesz ki Egyetemes egyházunk és lelkészeink anyagi vesztesége még a nagyon mostohán megszabott kormány-mérték szerint is; de mekkora az anyagi veszteség, ha segélyeinket a törvény, jog és felekezeti egyenlőség elvei szerint állapítanák meg.

Tavalyi jelentésemben beszámoltam arról, hogy a Kormány közigazgatási és más segélyek címén, az 1928. évre, egyházunk részére, a törvényhozásilag megszavazott: 777.000 korona helyett csak: 410.000 koronát utalt ki. Megdöbbentő volt ez az évről-évre kisebb és kisebb mértékkel való mérés, egyuttal igazságtalan és felekezetünket is megszégyenítő. A helyett azonban, hogy jogos követelésünk honoráltatott volna, az 1929. évben a kormány már tovább ment, de nem föl, hanem lefelé haladó lépésben, amennyiben 1929-re már csak 310.000 koronát utalt ki Egyetemes Egyházunknak. Ugy látszik az a domináns nézet, hogy amily arányban növekednek közigazgatási, nyugdíjintézeti, adócsökkentési stb. szükségleteink, olyan arányban szállitassanak le e segélyeink.

Külön említést érdemel az 1919-20 évi kongrua Odysseája. Tudvalevő, hogy ezt a 3 és 1/2 millióra menő, annak idején az állami költségvetésbe is felvett államsegélyünket a Kormány, minden helytálló indok nélkül, teljes egészében elkobozta s a demokrácia és a felekezeti jogegyenlőség nagyobb dicsőségére: az evangélikus egyháznak adta. Hiába azóta minden sürgetés, követelés, hiábavalóknak bizonyultak a miniszteri biztatásra beadott kérvények, a kérdés most sincs megoldva. De mégis történt ám valami. A kormány már 1920-ban 6, szlovák egyházakban működő lelkészünknek, azzal az ürüggyel utalta ki, hogy ezek kellő időben tettek fogadalmat, holott velünk, a

többiekkel egy napon. A mult év végén aztán, nagy kürtszó zengése közben jelentetett be, hogy a kormány végezetre jónak látta ezt az ügyet végképpen elintézni és el is intézte, de hogy? Adott 29 lelkésznek: 1000-tól 5000 koronáig terjedő összeget, kifejezetten az 1919-20-iki évi államsegély címén és azzal az ígérettel, hogy ez csak egy részlet és az utalás tovább folyik majd. De a folytatásról nem tudunk s az eddigi eljárást lerontja az a körülmény, hogy politikát keverték bele; mert ha nem volna benne az átkos politika keze, a segélyezésnek nem lett volna szabad összeesni éppen a választásokkal és nem lett volna szabad megszakadnia a politikai szélcsend beálltával, hanem tovább kellett volna folytatódnia és pedig: m i n d e n k ü l ö n b s é g t é t e l nélkül. Az eljárást itt is elitélem és tiltakozom ellene.

Anyagi megkárosításunk rovatába tartoznak a következő esetek: Akármennyire indokolt és szükséges lenne is, az egyház közérdeke szempontjából, hogy szolgálatképtelen lelkészeink nyugdíjba menjenek, nem merik ezt megcselekedni, mert példák vannak előttük, hogy akik megtették, évekig nem bírnak hozzájutni az amugy is szűkös nyugdíjukhoz és a szó teljes értelmében nélkülözni kénytelenek, hiába van rendben állampolgárságuk. Az ilyen ügyet az Országos Hivatal egy tollvonással elintézhethetné. 2.) Helyet változtató lelkészeink néha évekig várnak arra, hogy új helyükön az államsegélyt megkapják. 3.) Segédlelkészeink kongruájáról is törvény intézkedik. De ha minden törvényes kellekkel felszerelt kérvényt nyujtanak is be, hasonlóképpen járnak; ezért ők is a legmostohább sorsra vannak kárhozattva. E kérdés dülöre jutását különben a köztünk és a kormány között fenforgó systematizáció kérdése is hátráltatja. De meglátjuk, lesz-e eredménye azon lépéseimnek, hogy az erre vonatkozó aktákat a magyarországi Konventtől elkerítsem s a továbbiak iránt a Kormánytól az intézkedéseket megtettük. 4.) Hajmeresztő az állampolgársági kérdés is s ezzel kapcsolatban az, hogy 35-40-45-50 éve szolgáló lelkészek évek óta egy fillér államsegélyhez sem tudnak hozzájutni. 5.) Az anyagi kérdéssel van igen szoros kapcsolatban a kongrua megállapítása. Már az is jellemző, hogy teljes öt esztendőnek kellett eltelni, míg odáig jutottunk, hogy tiszáninneri egyházkerületünkben eddigél csak 71 lelkésznek a kongruáját megállapították. De ez még nem volna igen nagy baj, ha közmegelegetésre történt volna. Azonban az eredmény az, hogy néhány esetet leszámítva, többeknek tíz-husz-harmincz, sőt 35.000 koronát kell visszafizetni. A szégyenletes kongrua-törvényt tehát ezzel még megtetőzték. A baj forrása főképpen a terményárak magas számításában van, mikor a termény árak az egész világon rohamosan leestek. A másik az, hogy

40-45 éve szolgáló lelkészek szolgálati idejét attól az időtől számítják, amikor állampolgárságot kapnak, ha ugyan kapnak. E tekintetben különben már néhány kivétel van. Egyébiránt a megállapításokról ide csatolok egy rendszeres kimutatást, azon lelkészekéről, akiknek kongruája már megállapított.

Egy csigalépést már tett a kormány a törvénykönyv ügyében; a fordítás már kész van, de hogy mikor jutunk el a célponthoz, igen nagy kérdés. Lehetséges, hogy Jugoslávia is megelőz majd bennünket. Ott igazán nincs demokrácia, sőt diktatura van és mégis mi történt? Sándor király 1930. április 16-án kiadott egy, az állam és a református egyház viszonyát szabályozó, 31 §-ból álló törvényt. Erre Julius 17-én Belgrádban összeült a református egyház törvényhozó zsinata és a jelek szerint a megkezdett munka mihamar be is fog fejeztetni. Arról most nem beszélek, hogy ebben a törvényben ilyenek foglaltnak: „Az államsegély, amelyet a jugoszláv királyságbeli református egyház a költségvetés értelmében állandóan élvezni fog, külön rendeletben állapítatik meg, melyet az igazságügyminiszter, egyetértésben a pénzügyminiszterrel, az egyházak főhatóságainak meghallgatása után bocsát ki és pedig tényleges szükségleteik és az 1930-31-ik évi állami költségvetésben előirányzott dotáció alapján. E segély az egyháznak a legfőbb egyházi hatóság útján, hiveiknek szamaránya szerint fog kifizettni. (6 §.) Az egyházi pótadót, ha az egyházak kéri, az állami közigazgatás közgei szedik be, az állami adóval egyidejűleg, az állami adózás előírásai szerint s negyedévi részletekben átadják azt az illetékes egyházi hatóságoknak. (9 §.) Mindenféle adó alól mentesek azon épületek, melyek istentiszteletek tartására, egyházi hivatalok, egyházi, oktatási és jótékony-sági célokra szolgálnak, egyházi célokra szolgáló intézetek, püspöki és lelkészi épületek, református kulturisztóriai emlékek és az elsorolt összes intézetek. (10 §.) Az összes önkormányzati lelkészi iskolák az egyházi hatóság felügyelete és igazgatása alatt állanak, az írja elő részükre a tantervet, a tanítás programját. (24 §.) A reformátusoknak megengedtetik, hogy külföldi intézetekben szerezzenek theologiai képesítést, míg ilyen iskolákat felállíthatnak. (25 §.)” Ezeket csak mellékesen említettem meg, egy körülményt azonban lehetetlenség elhallgatnom. Mindnyájan tudjuk, hogy háttérbe szorítottasunkat anyagi téren, nagy sajnálkozással között, mindig azzal indokolták meg, hogy nincs törvénykönyvünk, hogy törvényen kívüli állapotban vagyunk, de, majd ha nem leszünk, akkor minden másképpen lesz. Ez a huzás-halasztása a törvénykönyv megerősítésének nemcsak anyagi megkárosításunkkal járt, hanem a lelkék rabságban tartására és megalázására is. Most aztán történt egy olyan nevezetes dolog, amiért tisztánbent egyházkerüle-

tünk, Egyetemes Egyházunk dr. Sutka István-nak hálával tartozik. Az ő nagy egyház- és nemzet szeretete egy esetből kifolyólag kiprovokálta a legfelsőbb közigazgatási bíróságnak 7823/1930. sz. döntvényét, mely a hatóságoknak és a kormánynak eddigi álláspontját végképpen megdöntötte, mert e döntvény szerint a mi, 1904-ik évi, királyilag szentesített törvényeink mindaddig, míg az új törvény megerősítettik, é r v é n y e s e k, oly erejűek, mint az állami törvények. Mi tehát elejétől fogva törvényes alapon állottunk és állunk, egy percig sem voltunk ex-lex-ben, amint én ezt—sokkal együtt—mindig hangoztattam. De most már ebből logikusan folynak a következők: Ha a mi törvényeink mindig érvényesek voltak és minket számos vonatkozásban mindig azzal az állítással károsítottak meg, hogy törvényen kívül vagyunk s a mit kaptunk, azt csak kegyelemből kapjuk, most, hogy ennek az ellenkezője kiderült, a sok-sok millióra menő anyagi és erkölcsi károsodásért valaki nekünk kárpótlással tartozik.

(Folyt. köv.)

Problémáink.

„A ref. tanítószáll helyzeté” címen egy Györfly Lajos nevezetű ref. igazgató-tanító cikke jelent meg a Magyar Tanító okt. 15-iki 20-21 számában, amelyet a szerző elő is adott egy Hetényben tartott tanítói gyűlésen, ad majorem ecclesiae gloriam. Épületes egy elmefuttatás, mondhatom. Melegen ajánlom a komáromi egyházmegye iskolafentartó egyházai és az egyházmegye elnökségének szives figyelmébe. Én—aki a komáromi egyházmegye iskoláit sohasem láttam—álmodni sem mertem volna, hogy ott alacsony, poros, bűzös, rohadt padlózatú tantermekben tanítanak s vásártéri cédu-laházhoz hasonló, gombás vityillókban laknak a ref. tanítók. Feltételezem ugyanis, hogy azt a háborzongató képet saját egyházmegyéje iskoláiról és tanítólakásairól mintázta az író és tiltakoznánk is az ellen, hogy azt az itteni ref. iskolákra is általánosítsa. És ama vádjának általánosítása ellen is óvást emelünk, hogy a sugártornya, csillagos templomu magyar faluban mindenre van pénz, csak az iskolára nincs. Mert Györfly igazgató urnak leesne az álla, ha számadásainkból kimutatnám, hogy kis egyházam mit költ évenként az iskolájára, amelyhez jóformán semmi közé már azon kívül, hogy a borsos számlákat ki kell izzadnia. Persze nem fogja elhinni, de győződjön meg róla, hogy a losonci theologia hallgatói és előadói boldogok lennének, ha olyan helyiség állana rendelkezésükre, mint a csicséri, vagy bármely környékbeli ref. iskola tanterme.

Tehát lassan az általánosítással és a ref. iskolák fentartóinak nyilvános lepecskondiázá-

sával, mert a Györffy igazgató ur tollának „éles hegye” meg fog reszketni, ha megmutatok pl. itt a közelben egy állami iskolát, a mely csakugyan szánalmas vityilló a ref. iskolák tantermei mellett. De az más ugye? Si duo faciunt idem, non est idem.

Amit aztán rólunk ír, azon már inkább mosolyogni lehet, mint bosszankodni. „Van egy egyházi hivatalos lapunk—írja— a Ref. Egyház és Iskola, de ez a lap csak akkor foglalkozik az iskolával, ha pályázatot hirdetnek benne valamely állásra, rólunk pedig főleg csak akkor ír, ha kritizálja munkánkat, vagy itt-ott meg akar róni bennünket. Ezek helyett talán ildomosabb volna, ha hasábjain az iskolaüggyel bővebben foglalkoznék s néha-néha egy-egy kimagasló tanítótestvérünk munkásságát méltányló cikket hozna. Avagy foglalkoznék azzal, hogy mennyiben könnyítenek a mai nehéz időben a lelkész urak a ref. tanítóság felöltségteljes munkáján s megtesznek-e mindent a lelkésznek is az egyház veteményes kertjének, az iskolának felvirágoztatására.” Nagy baj, hogy Györffy igazgató ur csak írni szokott, azt is csak azért, hogy a ma már — hála Istennek — nem létező tanítói nyomorról zengjen hamis éneket. Olvasnia is kellene. A Ref. Egyház és Iskola is s akkor láthatná, hogy abba komoly és értékes ref. tanítók szoktak írni pedagógiai és iskolaügyi kérdésekről. Én elhiszem, hogy ezek a cikkek nem tetszenek Györffy urnak, mert nem az a határozott tendenciájuk, hogy hátbatámadják az egyházat és lovat adjanak az egyházi iskolák ellenségei alá, hanem az, hogy segítsék az egyházat iskolái megmentésének szizifuszi munkájában, aminek érdekében még erejét meghaladó feladatra: ref. tanítóképző felállítására is kész vállalkozni.

Kecsegtető volna Györffy ur hamis beállítású cikkével részletesen foglalkozni, de nem tesszük, mert az érdemleges választ református tanítótól kell megkapnia, akit nem vádolhat majd elfogultsággal, mint bennünket.

H I R E K

— **A theologiai és középiskolai internátus felépítésének költségeire** ujabban a következők ajánlották meg az 1000 k. hozzájárulást: *Harmatta Andor* urad. igazgató Kassa, *Dr. Kovács László* egyházkerületi és konventi ügyész Rimaszombat, *Török Győző* adóhivatali főnök Kassa, *Frohmann Jenőné* Kisszeben, *Csáji Pál* lelkész Szepsi. *A szepsii református egyház* 2000 k.-át ajánlott fel az internátusra s a gyülekezet agilis és missziói lélekkel gazdagon megáldott lelkipásztora a következő sorok kíséretében küldte be a nyilatkozatot: „A

hívó szót meghallottuk mi is. Kálvinista hitünk és magyar voltunk parancsolta kötelességünket veljük teljesíteni, amikor megálázkodva, de örömmel, adományunkkal mi is belépünk az építők seregébe. A szepsii református egyházközség presbitériuma 2000 k. adománnyal felel a hívó szóra. Adja Isten, hogy a háromszázak ne maradjanak háromszázan!” Méltó szavak ezek a szepsii gyülekezethez s annak lelkipásztorához.

— **Lelkészeiktatás Marcelházán.** Vasárnap, október 5-én délelőtt iktatták be Marcelháza református gyülekezetének új lelkipásztorát, Tárnok Gyula lelkészt, akinek beiktatása az egyház közönségének örömteljes részvételével folyt le. A ref. templomot teljesen megtöltötte a gyülekezet és az ünneplő közönség, melynek sorában a marcelházai felekezetek képviselőin s a községi előljáróság tagjain kívül jelen voltak Csiba Imre, Mokos Kálmán, Borza Mór ref. lelkészek, Kenessey Kálmán dr. egyházmegyei tanácsbíró és más egyházi vezető férfiak is. A beiktató beszédet az egyházmegye esperesének képviselőjében Csiba Imre dunamocsi ref. lelkész, tanácsbíró tartotta, mely után Tárnok Gyula, az új lelkész mondotta el székfoglaló beszédét, mely mély hatást keltett a templom közönségében. Istentisztelet után az üdvözléseket fogadta a beiktatott lelkipásztor, aki a megjelent vendégek tiszteletére a lelkészlakon ebédet adott. Az új lelkészben a marcelházai kálvinista gyülekezet szép készültségű, komoly tudású lelkipásztort nyert, akit a losonci theológián képesített lelkészek közül legelőször választottak meg rendes lelkésznek.

— **Orgonaszentelés Kis-Sáróban.** Felejtetetlen, lélekemelő ünnepély keretében folyt le *Kis-Sáróban* szept. 7-én a kis és nagy-sárói ref. gyülekezet új orgonájának a felszentelése, melyet a jónevű *Rieger* orgonagyáros készített 30.500 Koronáért. A zsufolásig megtelt templomban a felszentelést *Patay* Károly, az egyházmegye esperese végezte, aki emelkedett beszéd és ima kíséretében adta át az új orgonát nemes hivatásának. Majd *Nagy* Sándor tanár, felsőszecsei tanító mesteri orgona játékkal gyönyörködtette a lelkeket. Ezután *Vecsey* Viktor, garamszentgyörgyi lelkész tartott tartalmas egyházi beszédet, melyben az orgoná szép, összhangzatos hangját állította oda a gyülekezet tagjainak példányképpül az Istent dicsőítő

és szolgáló igaz, engedelmes keresztyén életre. A helybeli énekhar éneke s a gyülekezet énekével a délelőtti isteni tisztelet véget ért. Délután a templomban templomi ünnepélytől s. lelkész buzgó imában emelte a lelkeket az élő Istenhez. *Várad* Jolán Sántha Károly „Az igaz istentisztelet” c. költeményét szavalta el. *Veress* László alsóváradi lelkész „A nő szépségét”—lelki szépségét—rajzolta meg lebilincselő előadásában. *A leánykar* „Nagy vagy Te Isten” kezdetű éneket énekelte el. *Sallai* Eszter Czeglédy Sándor: Esti ének c. költeményét szavalta el. Majd *Szücs* Lajos nemesoroszi lelkész bensőséges imádsága s a gyülekezet énekével az ünnepély véget ért.

— **A kongruáról.** Az illetékes helyről jött információ alapján közlöm érdekelt lelkésztársaimmal, hogy kongrua ügyem kedvező elintézése, Dr. Szilávik György belügyminiszter ur azon jóakaratu intézkedése alapján történt, hogy állampolgárságomat átvezettette a lex Déerre. Ajánlom ezt érdekelt lelkésztestvéreim figyelmébe. *Horkay* Lajos ref. lelkész

— **A budapesti Református Theológiai Akadémia** november 21-én, a dunamelléki egyházkerület közgyűlésével kapcsolatban ünneplő fennállásának 75 éves jubileumát. Az ünnepély előkészítésének munkálatai folyamatban vannak.

— **Drákói ítélet.** Babos Sándor református lelkészt a dévai (Románia) törvényszék, mert a lupényi vérengzés 24 halottját eltemette, államellenes izgatásért—bár halotti beszédének egyáltalában nem volt izgató éle—6 hónapi fegyházra, 10.000 lei pénzbírságra és hivatalvesztésre ítélte.

— **A kolozsvári Magyar utcai templomban** nyugvó utolsó erdélyi fejedelemnek, Apafi Mihálynak hamvait a kolozsvári Farkas-utcai templom kriptájába helyezik el. Egyidejűleg egy siremléket is állítanak fel Erdély utolsó fejedelmének.

— **A kolozsvári református lelkészek társasága** elhatározta, hogy a presbiterek egymáshoz közelebb hozása céljából presbiteri estétet s ezzel kapcsolatban szeretetvendégségeket rendeznek.

— **Evangélizáló hét Sárospatakon.** Október 26—nov. 1. napjain a bűnbánati héten a

sárospataki ref. templomban minden este fél 6 órakor vallásos estély lesz. Minden évben s most a hetedik alkalommal ily módon szokta megkezdeni az egyház a vallásos estétet és általában a téli gyülekezeti munkát. Az evangélizáló héten a szenvedés nagy kérdéseiről tartanak bibliamagyarázatok. Ezeken kívül szó lesz az új istentiszteleti rendtartásról s főképpen a keresztségről és az esketésről, mert még az ezekre vonatkozó új rendtartást a presbitérium advent első vasárnapjától kezdődőleg óhajtja életbe léptetni. A többi ujitás ugyanis már megtörtént. Október 31-én, a reformációi emlékűnnep keretében a vallásos estélyen a helyi Kálvin-Szövetség fog megalakulni.

— **A debreceni Tisza István tudományegyetem** évmegnyitó ünnepe október hó 9-én ment végbe. Az egyetem tanácsa, tanárkara, tisztviselői, ifjuság és az érdeklődő hivek először a nagytemplomi istentiszteleten vettek részt, melyet dr. Révész Imre egyetemi tanár végzett. Istentisztelet után tanévnyitó egyetemi közgyűlés volt. Megnyitó beszédet Csánki Benjámin hittudománykari professzor, lelépő rektor mondott, míg dr. Sz. Kun Béla e. i. rektor székfoglaló értekezést tartott a debreceni jogtanítókrol, egy nagyértékű darabját mutatva be ezzel a Kollégium történelme két legutóbbi századának. Teghze Gyula jogkari dékán az ifjusághoz intézett tanulságos beszédet. Az ünnepélyen részt vett dr. Baltazár Dezső püspök és a testvéregyetemek több képviselője is.

— **A magyarországi tiszáninneri ref. egyházkerület** őszi rendes közgyűlését október 30-án tartja Miskolcon.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A mikulai (Garammikola) ref. iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett és engedélyezett II. tanítói állásra. Javaldalom; az egyháztól évi 1200 Ké. és 400 Ké. lakbér; törvény szerinti államsegély. Kötelesség; a kijelölt osztályok és a női-kézimunka tanítása; segédkezés az egyháztársadalmi munkákban. A megválasztás ideiglenes, csak a folyó tanévre kiható. Pályázhatnak ref. nőtanítók. Pályázati határidő 1930. nov. 8. A kérvények: Ref. Esperesi hivatal, D. Sec. küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. *Ref. Iskolaszék.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolczi Lajos urí és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

HALTENBERGER
KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

~ Külön posta-osztály. ~

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Uzhhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” című lapra kerülő „Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicséri lelkész hivatálhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

Fikció és valóság.

(Ms) A napokban kezembe került Hans Vaihinger Die Philosophie des Als-Ob c. hatalmas munkájának legújabb kiadása. Vaihinger — amint azt a filozófiával foglalkozók nagyon jól tudják — megalapítója a századunk második évtizedének elején feltűnt új ismeretelméleti iránynak: a *fictionismus*nak s fentebb említett nagy munkájában fejtette ki a „*mintha*” filozófiáját. Az ember, ha filozófiai műveket olvas, önkénytelenül keresi a megismert elméletnek a gyakorlati életben való igazolását; mert nem igaz az, hogy az életnek és az elméletnek semmi közük egymáshoz. Állandó kontaktusban vannak ezek, ha láthatatlan kapcsolások folytan történik is az érintkezés. És érdekes az, hogyha többször olvasunk egy-egy elméletet, mindig újabb és újabb lehetőségei ötlenek fel gondolkozásunkban a gyakorlati életre való vonatkoztatásuknak. Amikor, ezelőtt vagy tizenöt évvel először olvastam Vaihinger könyvét, nem is gondoltam arra, hogy egyszer a mi egyházi életünk fogja a legrappánsabban igazolni a *fictionismus* elméletét. S most, hogy ismét olvasom, az az érzésem, *mintha* a hallei filozófus direkt ránk gondolt volna, amikor rendszerét megalakította. Azt mondja ugyanis, hogy: képzetvilágunk a fikciók roppant szövedéke, a mely telve van logikai ellentmondásokkal; ezekről a fikciókról tudjuk jól, hogy nem valók, de mégis a valóságot akarjuk velük elérni. Ugy tesszünk, *mintha* a dolgok olyanok volnának, a milyeneknek gondoljuk őket, mert ezzel megkönnyítjük életünket, a valósághoz való alkalmazkodásunkat. Az első pillanatra nyilvánvaló, hogy ez az ismeretelméleti megállapítás pontosan ráillik a csehszlovákiai magyar református egyház mostani helyzetére.

Abban az ideológiában élünk a csehszlovák államban, *mintha* itteni életünk folytatása volna 400 éves multunknak; *mintha* megvolna a régi s a legújabb békeszerződésekben biztosított jogaink folytonossága. Nyilvánvaló, hogy ez a gondolat fikció csupán, mégis ragaszkodunk hozzá, mert könnyíteni igyekszünk vele küzdelmes életünket.

Látszólag olyan a helyzetünk, *mintha* törvényes alapon állanánk az államban, *mintha* volna érvényben lévő törvényeink, amint ezt a legfelsőbb közigazgatási bíróság ítéletében meg is állapította. De ez is csak fikció csupán, mert az állammal, annak hivatalaival és közegeivel való vonatkozásban nincs érvénye egyházi törvényeinknek, dacára a legfelsőbb közigazgatási bíróság megállapításának. Hogy ez csakugyan így van, azt ezer más apróbb eseten kívül a kárpátaljai püspök lehetetlen helyzete a legeklatánsabban bizonyítja.

Ugy gondolkodunk és a szerint igyekszünk cselekedni, *mintha* megvolna a nagy áldozatok árán, az évszázadok folyamán megszerzett egyházi és iskolai autonomiánk, *mintha* szabadon rendelkezhetnénk iskoláinkkal s új intézményeket létesíthetnénk, korlátozás nélkül, az elvesztettek pótlására, az állam anyagi segítségével, vagy a nélkül. De az ilyen felfogás már nem is fiktív képzet, hanem merő illúzió, amely menten szétfoszlik, mihelyt átlépjük iskoláink küszöbét, vagy reagondolunk theológiánk sorsára, amely öt év óta lebeg ég és föld között, mint Mohamed koporsója.

De ha már benne vagyunk a fikciók szövedékében, még meg kell emlékezni egyről, amely jelentőségét és hatásait illetőleg sokkal súlytalanabb és ártatlanabb az előbbieknél, de

a csekélységemre való vonatkozása miatt nem hallgathatom el. Egyik vezető egyházi férfiúhoz írt anonyim levél megállapítása szerint állítólag az lenne többeknek felfogása, *mintha* én ellensége volnék egy református tanítóképző felállításának s a kiáltó szükség dacára a theologiai és középiskolai internátus ügyét favorizálnám a tanítóképző rovására. Hát ez egy igazi, hamisítatlan, tizenhárom próbás vaihingeri fikció, amelyet nyilván azért találtak ki egyesek, hogy megkönnyítsék vele helyzetüket s alkalmas ürügyül használják fel a theol. internátus ügyével szemben tanusított szükkeblű magatartásuk igazolására.

Az emberek, úgy látszik, keveset olvasnak és sokat felejtnek. Vagy nem olvasták, vagy már megfeledkeztek arról a tanulmányomról, a melyben a lelkész-és tanítóképzéssel foglalkoztam s hangsúlyoztam, hogy a lelkészek és tanítók nevelését (nem oktatását) coeducative kell megoldani, közös épületben és internátusban. Azért tartottam ezt, sok más szemponton kívül szükségesnek, hogy egyrészt a tanítójelöltek szigoruan egyházas szellemben nevelkedjenek, másrészt, hogy a közös ifjúsági munka, sport stb. révén a leendő lelkészek és tanítók között mélygyökerű érzelmi közösség fejlődjék ki s ez legyen aztán a mozgatója a harmónikus egyetértésben végzendő munkáknak a gyülekezetekben. De hát miért nem terveztünk akkor theol. és tanítóképző internátust? — kérdezik a megindított akció ellenségei. Azért, mert számoltunk a lehetőségekkel s a mikor komoly és buzgó református emberektől pénzt kértünk, nem akartuk sem őket, sem magunkat illuziókban ringatni. A kormány képviselői ugyanis a törvények tárgyalásakor, Pozsonyban kijelentették, hogy az állam akar gondoskodni a magyar tanítók képzéséről; nem akadályozza ugyan meg, hogy az egyház református tanítóképzőt állítson fel, de segílyt nem biztosít, ellenben a nyilvánossági jog megadásának feltételül megköveteli, hogy az egyház által felállítandó tanítóképző tanári fizetés, nyugdíj, berendezés, felszerelés stb. tekintetében egyenlő nivón álljon az állami képzőkkel. Ez egy olyan követelés ugyebár, amely végtelen magasságban áll az egyház teljesítő képessége fölött. S mint-hogy 1928 óta semmi jel nem mutat arra, hogy a kormány álláspontja e tekintetben változott volna, sőt a tendencia ma határozottan a felekezeti iskolák lassu, de biztos elsorvasztása és aztán birtokbavétele: ezért kellett *egyelőre* kihagyni a számításból a tanítóképző, illetve a tanítóképző-internátus létesítésének tervét. A theologia mai lehetetlen helyzete pedig nem várhat esetleg évtizedekig, amikor kemény harcok árán a kormány talán más álláspontra jut s egy ref. tanítóképző fentartásához hozzájárulni hajlandó lesz. Ezért indítottunk akciót egy theol. és középiskolai internátus létesítése érdekében s nem pedig azért, *mintha* mi a tanítóképző

szükségességét át nem éreznénk, vagy felállításának tervét keresztezni akárnánk. Ez a gondolat távol áll bizonyára minden becsületes református embertől. Az akció megindítóiról pedig — úgy hiszem — senki sem mondhatja joggal, hogy nem becsületes gondolkozásu reformátusok.

De tessék csak végiggondolni a gondolatot — mondhatná valamelyik dialektikában jártas ellenfél. Ha életünk csupa fikció: akkor eggyel több, vagy kevesebb igazán nem számít s egész bátran úgy vehetjük, *mintha* a kormány fentebb vázolt álláspontja már megváltozott volna s *mintha* egy ref. tanítóképzőnek állami segítségével való felállítása azonnal realizálható lenne. Nos — akkor sincs semmi baj; sőt akciónk eredményei biztos utmutatással fognak szolgálni a tekintetben, hogy az új intézményre kiktől kell először adományokat kérnünk. Mert akik a theol. internátusra 1000 K-át adtak, *mindannyian* kétszer-háromszor annyit fognak adni a tanítóképzőre, *ha abban a szigoruan egyházas nevelés teljes mértékben biztosítva lesz*. S a kik a theol. internátusra adhatnának, de nem adnak, természetesen még nagyobb összeggel fognak kirukkolni. Tehát csupa öröm és haszon az egész vonalon!

Végül, ha azt gondolná valaki, *mintha* a fentebb elmondottakkal verbuválni akárnánk bárkit is, *meggyőződése ellenére*, a 300-ak sorába: az is egy fikció és valószínű, amelynek igazán semmi köze a valósághoz!

Részletek Péter Mihály püspöki jelentéséből.

[Folytatás.]

3. §. Az állam és háttérbeszorítottásunk kulturális téren.

Eddig az anyagi dolgokról beszéltem és bár lenmaradásunkkal ezek is kapcsolatban vannak, mert „pecunia est nervus rerum gerendarum”, de a továbbiakban azokat a sérelmeket érintem, amelyek kulturánkra vonatkoznak. A kormány ebben az esztendőben sem nyújtott egyetlen fillér segílyt sem losonci theológiáknak, amivel *mintha* azt igazolná, hogy a református papképzést egészen feleslegesnek tartja. És ha az intézet ezerszemű igazgatója meg nem keresné a fentartás eszközeit, a theológiát nem is tudnánk fentartani. Nem látja szükségét az állam egy magyar tanítóképző intézet felállításának; bizonyára azért, hogy magyar református egyházunk fákyahozdozói, kulturánk letéteményesei, az iskolák elsorvadjanak, elpusztuljanak. De már halljuk a kétségbeesés szavait: Jam ardet Ucalegon! Az a pedagógiai szörnyszülött, amellyel a magyar tanítóképzést egy Pozsonyban levő intézmény-nyel akarnák pótolni, sem minőségileg, sem

mennyiségileg nem biztosít számunkra elég és jó tanítókat. Az onnan kikerült tanítók — tisztelet a kivételeknek — nem igen szerezhetik meg a pedagógus tiszteletreméltó címét. Ezért van az, hogy igen sok iskolánkban idegen vallású vagy 2-3 polgári iskolát végzett egyéneket vagyunk kénytelenek alkalmazni. Az elsorvasztás szándékára vall iskoláinknak rendkívüli anyagi megterhelése, sokszor ok nélkül is. Bár ezeket a terheket a hívek alig bírják már, jönnek egymásután a kormány megintések, amelyeknek vége az iskolák bezására. Az autonómiánkat sértő beavatkozások iskoláink belételeibe, a tanterv, a tankönyvek előírása rendszerré vált. Nincs módunkban, hogy magyar nemzetű szellemben nevelhessük gyermekeinket, de ezt a bajt is felülhaladja az, hogy, mint az ellenreformáció korában történt vallási szempontból, hogy mindenüvé kath. iskolákat állítottak fel a ref. iskolák mellé, úgy most szlovák iskolákat szerveznek magyar iskoláinkkal szemben. Csak tiszáninneri egyházkerületünkben eddigelé a következő helyeken nyitottak szlovák iskolákat:

Abauj:

1. Nagyszalánc, 2. Magyarböd, összesen 2. Alsó-Zemplén:

1. Bodrogszerdahely, 2. Perbenyik, 3. Királyhalmec, összesen 3.

Felső-Zemplén:

1. Deregnyő, 2. Alsómihályi, összesen 2. Folyamatban van az iskola felállítása: Hardicsa, Csarnahó, Kisbári, Nagyráska, Biste, Szőlőske, Kolbása, Garany, 8.)

Gömör:

1. Balog, 2. Feled, 3. Harmacz, 4. Jánosi, 5. Pelsőc, 6. R. Szécs, 7. Székáros, 8. Bellény, 9. Tornalja, 10. U. Panyit, 11. Bakti, összesen 11.

Ung:

1. Bajánháza, 2. Csap, 3. Nagykapos, 4. Pályin, összesen: 4. végösszeg: 22.

amely iskolákba aztán mindenféle módon „édesgetik” gyermekeinket. Mostanáig e szlovák iskolákban magyar gyermek jár:

Abauj:

Nagyszalánc: 8 tanuló, Magyarböd: 3 tanuló, összesen: 11.

Alsó-Zemplén:

Felső-Zemplén: Deregnyő: 6. Alsómihályi: 28 tanuló, összesen: 34.

Gömör:

Balog: 2, Feled: 3, Jánosi: 6, Pelsőc: 45, R. Szécs: 4, Tornalja: 8, összesen: 68.

Ung:

1. Csapon 50 gyermek; 2. Pályinban: 12 gyermek; összesen: 62. végösszeg: 175.

gyermekünk jár ilyen iskolákba. Mi lehet az eredmény a h á r o m egyházkerületben?!

Szlovákká tették egyházkerületünkben máig a következő, eddig magyar nyelvű iskoláinkat: Abauj:

1. Felső-Csáj, 2. Györke, 3. Alsókemence, 4. Beszter, 5. Tarcavajkóc, összesen: 5. Alsó-Zemplén:

volt magyar állami iskolák szlovákká lettek:

1. Kisszalánc, 2. Rákos, 3. Garbócbogdány, 4. Petőszinye, 5. Bárca, 6. Hernádcsány, 7. Hernádsadány, 8. Eszkáros, 9. Nádasd, 10. Abaujszina, 11. Szepsi, 12. Nagyida, 13. Alsócsáj, 14. Alsóhutka, összesen: 14.

Felső-Zemplén:

Magyarjesztreb, 2. Kolbása, 3. Biste, 4. Magyarizsép, összesen: 4.

Ungban: Pályin: 1, végösszeg: 24.

Ami most már a középiskolákat illeti, az azokba járó növendékek számáról a következő kimutatást nyújtom:

A *kassai állami reál-gimnáziumban* járnak a következő magyar ref. növendékek: 1. Szilágyi Dezső, 2. Varga János, 3. Bottka József, 4. Kocsor István, 5. Sápisky István, 6. Bodnár László, 7. Dobos Pál, 8. Fábán János, 9. Kenessey Viktor, 10. Lőrinc Miklós, 11. Abary László, 12. Kovács István, 13. Jakab Ferenc, 14. Bakura Zoltán, 15. Ferdinánd Géza, 16. Sárkány Vilmos, 17. Abary István, 18. Majoros Ferenc, 19. Séra Zoltán, 20. Sedivy Magdaléna.

A *kassai reál-iskolában* jár összesen: 8 növendék, és pedig: 1. Cseh András, 2. Magyar István, 3. Boross András, 4. Papp Sámuel, 5. Könyves Lajos, 6. Tóth Béla, 7. Könyves Zoltán, 8. Gyarmathy Dezső.

A *rozsnyói állami reál-gimnáziumban* összesen 18 növendék jár.

A *rimaszombati áll. reál-gimnáziumban* összesen 3 növendék jár. (a szlovák osztályokat értve.)

A *rozsnyói szlovák polgári iskolában* összesen 13 növendék jár.

A *rozsnyói szlovák kath. zárdában* összesen 7 növendék jár.

A *nagymihályi szlovák polgári iskolában* összesen 20 növendék, a *reál-gimnáziumban* pedig 12 növendék jár.

Mint eklatáns kortörténeti képet közlöm a homonnai missziói lelkész jelentéséből a következőket: „A polgári iskolából... az igazgató (Skala) csökönös magatartása miatt ez éven is számüzve volt a magyarnyelvű hitoktatás. Hasztalan volt a testvér evang. egyház alkotmánytörvényében (61. sz. hirdetmény 1923. 167. §.) biztosított jogra való hivatkozás, csak a népiszkolai igazgató parirozott, a polg. iskola igazgatója úgy igyekezett kitérni előle, hogy minden magyar gyermek szülőjével reverzálist íratott alá, hogy csak szlovákkul óhajtja a gyermeke hitoktatását. A megfélemlítés oly nagy volt, hogy csak egyetlen szülő (egy derék vasuti alkalmazott) merte megtagadni az aláírást, jöllehet

állásából való kicsapással fenyegették." „A magánuton való magyar nyelvű hitoktatás privátháznál 5. (öt) tanuló részvételével akadálytalanul folyt.”

Ezeknek a növendékeknek legnagyobb része, mint szlovák van nyilvántartva, jóllehet színmagyarok. Sőt vannak intézetek, amelyekben minden magyar gyermek szlováknak tekintetik. A legkiáltóbb azonban az, hogy ezekbe a szlovák iskolákba járó magyar református gyermekek a vallástánt kénytelenek vagy szlovák nyelven tanulni, vagy sehogysen tanulhatják. Sőt megtörtént az a hallatlan eset, hogy az egyik kassai középiskolában a csehtestvér egyház egyik lelkésze tanítja, természetesen c s e h nyelven a református magyar gyermekeket a vallásra.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi közgyűlés! Ime így lett megvalósítva az, amit a fentebb ismertetett kormányirat ígért, kilátásba helyezett, továbbá a békeszerződések, az alkotmánylevél és az országos törvények biztosítanak. Tavaly az áldatlan állapot következtében egyházkerületünk egy határozatot hozott, amelynek az volt az értelme, hogy keressük meg az egyetemes konventet: „Nem látná-e szükségét annak, hogy türethetetlen helyzetünket a békeszerződések ellenőrzésére és a kisebbségek jogainak védelmére állított népszövetség elé terjesszük?” Ezt a határozatot én egy terjedelmes beszéddel indokoltam meg az Egyetemes Konvent április 2-án tartott ülésében. De az Egyetemes Konvent, — bár összes indokaimat helyeseknek és a valósággal mindenben egyezőknek találta, — egyelőre, — a várakozás álláspontjára helyezkedett. Fel fogom tenni, az elnökségi előterjesztésekkel kapcsolatban, azt a kérdést: a fentiek szerint változott-e tehát a helyzetünk s nem lesz-e indokolt, — most már különösen a legfelsőbb bíróság döntésére is figyelemmel, — ez irányban a Konventet ismét megkeresni. Bármiként alakul is azonban helyzetünk, legyen bár oly nehéz, mint eddig volt, vagy talán nehezebb is: nekünk mennünk kell előbbre-előbbre, rendeltetésünk pályafutásán, melyre erőnk s inaink vihetnek; hátra is tekintve, őseink ragyogó alakjaira. De szenvedés-teseljes utunkon nézzünk arra a rézkigyóra is, aki nem más, mint a Krisztus, nem gondolva semmivel sem, még életünkkel sem, csakhogy futásunkat elvégezhessek.

(Vége.)

Problémáink.

Mi szükségesebb és mi nélkülözhetetlenebb!? ... A „Prágai Magyar Hírlap” okt. 5-iki számának egy cikke beszámol az Egyetemes Konvent állandó bizottságának, fontos egyházi kérdéseket tárgyaló üléséről, mely szerint az egyik fontos kérdés a losonci theológiának az egyhá-

zak részéről való támogatása. A határozat, a fenti ujságcikk szerint így szól: „A püspöki kar felkérte, hogy a gyülekezeteket hívja fel arra, miszerint az Egyetemes Konvent 1925 évi 9. sz. határozata szerint a járulékokat haladéktalanul fizessék be s ne legyen többé olyan egyház, mely az intézetet nem támogatja. Felhatalmazást nyert a püspöki kar, hogy a konventi határozatra az egyházi előjárókat felelősség és fegyelmi eljárás kilátásba helyezésével figyelmeztesse. E szigorú eljárásra föltétlenül szükség van, ha csak nem akarjuk, hogy ez a nélkülözhetetlen intézet hiányt szenvedjen.”

A határozat tehát így hangzik; és most felteszem a kérdést: nélkülözhetetlenebb, - é, vagy szükségesebb-é a theologia fentartása, mint a gyülekezeteknek minden anyagi gondoktól mentes élete? Szerintem nem. Én úgy gondolom, hogy először az anyagi megélhetés gondjaitól kellene — lehetőség szerint — mentesíteni az egyházakat azáltal, hogy a magas kormánytól az elmaradt és a törvényes adósegélyek az egyházak részére kiutaltassanak. Az egyházi épületek — kevés egyház kivételével — nagy javításokra szorulnak és a pénzszükség, meg a gazdasági leromlás miatt azok is maradnak. És most esztendőről-esztendőre új terheket rakjunk egyházainkra és az egyházi előjárók végrehajtók is legyenek avagy nem fog-e sok helyen a nép elkeseredni annyira, hogy még egyházát is ott hagyja s ha megszűnt a gyülekezet, miért akkor oly nélkülözhetetlen a theologia és hová megy a belőle kikerült ifju lelkész?

Én azért úgy gondolom, hogy elsősorban az anyagi gondoktól kellene az Egyetemes Konventnek az egyházakat lehetőség szerint mentesíteni s azután volna szükséges a theológiáról gondoskodni.

Ami — másodsor — szükségesebb és nélkülözhetetlenebb szerintem a theológiáról való gondoskodásnál: a lelkészeknek hivatalukhoz mért tisztességes megélhetése. Többen vagyunk olyanok, akikre a fizetésrendezés újabb megpróbáltatást és nyomort hozott. Nem szükségesebb volna-é az Egyetemes Konventnek közbejárni ott, ahol a lelkészek fizetése rendeztetik, hogy az közmegelegedésre intéztessék el minden lelkészre nézve?!

Ha vállainkról lekopik a palást és pótolni nem tudjuk; ha hivatalunk mellett két kezünk munkájával kell kenyerünket megkeresni és szükségleteinket fedezni nem tudjuk, miért jön akkor helyünkbe új ember nyomorogni?! Avagy nem szükségesebb volna-é az oly egyházakat, ahol a lelkész meg nem élhet, leányegyházzá tenni, mint ilyen helyre nyomorba nevelni a theológián egy ifju életet?! Ha ennyi pap meg nem élhet, miért akkor annyi?! Nem szükségesebb és nem nélkülözhetetlenebb volna-é az így lelkészek helyzetén a lehetőség

A Református Biztosítási Iroda 1930 okt. 2-án tartott központi választmányi ülésének határozata folytán helyreigazítani kívánja lapunk f. é. aug. 24-iki, 31-ik számában „Egyházunk jövőjének anyagi biztosítása” c. — vess — aláírással megjelent cikk téves állításait, a melyek alkalmasak arra, hogy „a választmány tagjait a református közönség előtt ferde megvilágításba helyezték.” Főleg a cikkíró azon kitétele ellen tiltakozik, hogy „az egyház részesedését nagy részben a bizottságok emésztik fel.” Hangsúlyozza, hogy a R. B. I.-nak nincsenek bizottságai, tehát ez az állítás csak a központi választmányra vonatkozhatik. Ezzel szemben leszögezi, hogy a választmány tagjai működésükért semmiféle javadalmazást nem élveznek és működésüket teljesen díjtalanul és önzetlenül fejtik ki.

Midőn a helyreigazítást készséggel fogadatosítjuk, egyben megjegyezzük, hogy a fent jelzett cikk írójának nem volt szándékában a R. B. I.-t, illetve annak választmányát támadni s az inkriminált állítást támadó cél nélkül, jóhiszeműen tette meg.

H I R E K

— **Október 31.** Alig volt idő a protestantizmus 400 éves történetében, amikor nagyobb szükség lett volna arra, hogy ezt a napot igazi, belső ünneppé tegyük a magunk számára, mint ez a mostani. A harcmezőkön megvívott valásháboruk ideje ugyan lejárt, de a katolikus revival harcosszívítása ismét védekezésre kényszeríti a világ protestánsait. Róma a mai történelmi időköt ismét alkalmasnak találja soha fel nem adott világoralmi aspirációinak realizálására, a mely felé az első etape a protestánsoknak az élet összes területein való visszaszorítása, a második a katolikus egyházba való visszatérése. Nekünk most sincs más fegyverünk, a mellyel a védelem harcát megvívhatjuk, mint: *biblia s az evangélium szellemének a gyülekezetekben való ébrentartása.* A reformátorok bibliás keresztyénekké tették körükben a protestánsokat s ha mi ma ezt nem tudjuk megtenni, védekező harcunkban menthetetlenül alul maradunk. Október 31-ike s e naphoz fűződő történelmi események ma kétszeres erővel figyelmeztessenek bennünket arra, hogy sokfelől szorongatott református egyházunk fenmaradásának egyetlen biztosítéka az: ha életünk irányítója, hitünk szabályozója s mindennapi kenyerünk lesz a biblia.

Verebélyi József.

Az ungi egyházmegyének ismét gyásza van. Egyik világi tanácsbírája: Verebélyi József, perecséni körjegyző okt. 23-án, 50 éves korában váratlanul elhunyt. Mint református papfiut szoros és elszakíthatatlan kötelékek fűzték egyházunkhoz. Körünkből való kényszerű távozása után is megtartotta tanácsbírói tisztét s a nagy távolság sem akadályozta meg abban, hogy évi gyűléseinken résztvegyen. Egyházunk egy hívő, buzgó tagját, egyházmegyénk egy értékes világi vezérét veszítette el benne: az Ur kegyelme ölelje magához s vigasztalja meg gyászoló rokonait!

— **A theologiai és középiskolai internátus** megépítésére az 1000 k. hozzájárulást ujabban megajánlották: Müller Ferencz jegyző Szenna és Mádar Karolina községi tanítónő Csetfalva. A megajánlott összegekre eddig a következő befizetések történtek: Mészáros Jánosné Rozsnyó 500 k., Szilágyi Bertalan Királyhelme 500 k., Baltensperger Frigyes Pozsony 500 k., Sedivy László Nyitra 350 k., Móróc Mihály Ógyalla 1000 k., Ardó Alfrédné Kellemes 300 k., Kardos József Nyitra 1000 k., Balogh Béla Vári 100 k., Zsemlye Péter Bucs 300 k., Dr. Ormós Béla Besztercebánya 400 k., Dr. Mertens Alfréd Nagymihály 1000 k., Tóth Kálmán Deáki 500 k., Biki Ferenc Nagyszöllős 350 k., Dr. Sutka István Nagykapos 1000 k. Összesen: 7800 k.

— **A losonci theol. szeminárium növendékei** okt. 31-én a reformációi emlékünneppel kapcsolatban tettek hitvallást a templomban. A beállott új iskolai évben 18 növendéke van az intézetnek, tehát nem kell félni a tultermelésről, mert ez évben egy IV. éves sincs, tehát egy segédlelkész sem fog kibocsátatni. Az alapvizsgák a múlt hó közepén folytak le. Jelenleg kívülről Varga Imre és Szakall János előadók vannak benn. A hallgatók lakásra négy helyen vannak csoportosítva s megfelelő felügyelet alatt állanak.

— **A beregi református egyházmegyei „Lelkészegyesület”** gyűlést tartott Beregszászban 1930. okt. hó 21-én. A LXXXIX. zs. 1. v. elhangzása után Tornay J. elnök — „Hogyan találunk önmagunkra?” — megnyitó beszédét olvasta fel. Majd Györke István heregújfalui

lelkész tartalmas és gondolatokban gazdag biblia-magyarázattal táplálta a lelkeket Ján. 14: 1-3. alapján. A gyűlésnek két fontos tárgya volt: a konfirmáció és az egyházlátogatás. Az elsőnél tapasztalható rendszertelenség tette szükségessé az azzal való beható foglalkozást. Bary Gyula nagybereg-i lelkész előadó éles megfigyeléssel nyugvó, tapasztalatokban gazdag fejtegetéssel mutatott rá a konfirmációi oktatással való intenzívebb foglalkozásra. S mert anyaszentegyházunk eminens érdeke az, hogy öntudatos egyháztagekat neveljünk: lelket kell önteni a tanítás anyagába, mely lélek erőssé s hitben szilárdá tegye az egyház jövő reménységeit. Mindenütt keresztül viendő a 14 éves korban való konfirmálás. A tanítás szept.-től—áldozócsüt.-ig megszakítás nélkül tartson. A konfirmációi vizsga elválasztandó az ünnepélyes vallástételtől. Bertók B. püspök hozzászólásában erősen hangsúlyozza, hogy a konf. oktatással kapcsolatban a Heidelbergi Káté mindenütt vétessék fel. A sok helyen szokásban lévő aratási s más alkalmakkor tartani szokott konfirmáció fokozatosan elhagyandó. Az egyházlátogatásról Simon Zsigmond asztélyi lelkész tartott alaposan megszerkesztett felolvasást, melyben végigvezet az egyházlátogatás történetén, annak szükségességét példák sorozatával igazolja. De rámutat arra is, hogy mai formájában nem életképes, mert régi fénye elhomályosodott, ereje vesztett intenzitásából. Vissza kell állítani régi éltető, fegyelmező erejét. Bertók B. püspök felszólalásával annak a kivánságnak ad kifejezést, hogy az egyházlátogatás missziói munkával legyen összekötve; az anyagi részek kikapcsolásával a vallás-erkölcsi állapotokra kell inkább tekintettel lenni. A Lelkészegyesület olyan irányu javaslatot terjeszt e. m. közgyűlés elé, hogy egy ötös bizottság küldessék ki, mely készítse el az egyházlátogatás revízióját. Az „Erős várunk” hangjai s elnök bezáró szavai után lélekben gazdagodva oszlott szét az Ur ügyét szolgálók lelkes, kis csapata. (T.)

— Az U. S. E. tagjait értesitem, hogy Verebélyi József ur, az ungi em. most elhalt v. tanácsbírája, nem volt egyletünk tagja, újabb (V.) részlet befizetése tehát nem esedékes. A IV. részlet befizetésével hátrálékos urakat szeretettel megsürgetem.

Körmives Sándor
ügyvezető.

HIVATALOS RÉSZ

Református keresztyén püspöki hivataltól, Pozsony.

1033/1930. szám. *Körlevél.* Valamennyi Nagytiszteletű Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Dr. Makovický Emil ev. lelkész ur. „Anyakönyvi utasítás s utbaigazítás az egyházi életben előforduló összes törvények használatánál” címmel egy gyakorlati s a lelkészek életében nagyon is használható könyvet szándékozik megjelentetni. Tekintettel a könyv mindennapi használhatóságára és fontosságára, felhívom minden lelkésztestvérem figyelmét a műre, kérve, hogy azt a szerzőnél—ha szükségesnek találja—rendelje meg. A könyv 250 oldalas lesz s párhuzamosan szlovák és magyar nyelven lesz nyomtatva. Előfizetési ára 30. kč. később 35. kč. Szerző címe: Dr. Emil Makovický ev. farár, Sirk, p. Ratková. Szeretettel keresztyén szolgáljuk: Pozsony, 1930. X. 23.

Balogh Elemér
püspök, konv. lelk.-elnök.

Református keresztyén püspöki hivataltól, Pozsony.

1167/1930. szám. *Körlevél.* Valamennyi Nagytiszteletű Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Az Iskolaügyi és Nemzetművelődési minisztérium pozsonyi Referátusának 1930. okt. 18-án kelt körlevele értelmében szigoruan felhívom kerületembe tartozó összes esperesi és lelkészi hivatalokat arra, hogy minden pályázati (tanítói állásra vonatkozólag) hirdetést a fenti minisztérium Prágában megjelenő Vestnik című közlönyében is meghirdetni szivesek legyenek annál is inkább, mert a mulasztás következményei az iskolaszék elnökét (lelkészt) terhelik. Szeretettel keresztyén szolgáljuk: Pozsony, 1930. X. 27.

Balogh Elemér püspök,
konv. lelk. elnök.

Református keresztyén püspöki hivataltól, Pozsony.

1174/1930. szám. *Körlevél.* Valamennyi Nagytiszteletű Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Felhívom kerületembe tartozó összes anyaegyházközsegeket, hogy Dr. Demény Gyula ker. vil. tanácsbíró ur megürült helyére a választást e hirdetés megjelenése után azonnal megejteni szivesek legyenek. A szokásos módon kiállított szavazó lapokat 8 nap alatt hivatalomhoz megküldeni el ne mulasszák. A választást megkönnyítendő sok érdemes világi férfaink közül ajánlom Dr. Tóth Sándor urat a barsi e. m. aljegyzőjét. Szeretettel keresztyén szolgáljuk: Pozsony, 1930. X. 27.

Balogh Elemér püspök,
konv. lelk. elnök.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

úri és papi szabó
Miskolczy Lajos
 Ungvári, Radványi ucca 68.

Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

HALTENBERGER
KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárók — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

886 "Kis Tükör" szerkesztősege Komárno Jókai u. 18.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používáné novin. známeek povoleno ředitelstvim pošt. a telegr. v Košicich g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felkérő Kapusany címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a císcseri lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Elnöki előterjesztések

Péter Mihály püspöki jelentése kapcsán.

1. Irjon fel egyházkerületünk az Egyetemes Konventre aziránt, hogy—tekintettel a ref. egyházzal szemben gyakorolt mostoha és igazságtalan eljárásra a közigazgatási és egyéb államsegélyeket illetőleg és egyéb türehtelen helyzetünkre, — nem látja-e elérkezettnek az időt arra nézve, hogy összes sérelmeinket egybefoglalva, a népszövetséghez forduljon. Ha ez időt erre nézve alkalmasnak nem találja, forduljon az Egyetemes Konvent ismételtén a Kormányhoz s hivatkozással egyfelől Simkovic János egykori kormányreferensnek, az összkormány nevében tett deklarációjára, továbbá a legfelsőbb közigazgatási bíróság döntésére, a békeszerződésre, az állami törvényekre és az alkotmánylevelre: keresse meg a Kormányt, hogy a ref. egyháztól, jog-és törvényellenesen megvont, eddig összesen több mint tíz millióra menő államsegélyt a ref. egyháznak utalja ki; ezenül pedig ezeket az államsegélyeket, az igazsághoz képest vegye fel a költségvetésbe és adja ki a református egyháznak.

2. Irjon fel a Kormányhoz, hogy a ref. egyházat, annak lelkészeit és tanítóit megillető államsegélyekre vonatkozó törvényt akként változtassa meg, hogy azok minden hó 1-én egy összegben szolgáltatassanak ki Egyetemes Egyházunk Konventje Elnökségének a kezéhez.

3. Irjon fel a Kormányhoz, hogy az 1919-20 évi államsegélyt egyszerre és teljes összegében fizesse ki a Konvent Elnökségének, hogy ez azt a megfelelő kulcs szerint a lelkészek közt szétosztthassa.

4. Irjon fel a Kormányhoz, hogy az iskolákban több gondot fordítson a gyermekeknek

erkölcsi és jellemképző nevelésére; utasítsa a tanárokat, hogy ők magok is fejtegyenek alkalmoszerűleg a növendékek előtt a vallásos életnek, az egyházhoz való ragaszkodásnak és a templombajárásnak nagy becsét, szemök előtt tartva annak igazságát, hogy minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görbed, — s távolítsa el az iskolákból azokat a tankönyveket, melyek magyar nemzetiségünket sértik, hogy így már az iskolában megvesse az alapját a polgárok egymásiránti megbecsülésének és a békés együttműködésnek.

5. Irjon fel az Egyetemes Konvent után az Országos Hivatalhoz, hogy új állomásukat elfoglaló lelkészeink és segédlelkészeink kongruáját sziveskedjék az Országos Hivatal rövidebb idő alatt kiutalni, mert midőn ma, igen sok esetben, néha évekig kénytelenek a kongruára várakozni: ez a körülmény rendkívüli módon megnehezíti életüket.

6. Irjon fel a Kormányhoz, hogy addig is, míg a kongrua-törvény olyképpen módosítatik, hogy a lelkészek létminimuma, képzettségüknek megfelelőleg állapittatik meg, a végrehajtási utasítást akképp módosítsa, hogy minden lelkész szolgálati ideje —tekintet nélkül arra, hogy mikor nyert állampolgárságot,— attól az időtől számítassék, amikor szolgálatukat tényleg megkezdették. Addig is pedig azok a lelkészek, akiknek szolgálati idejét az állampolgárság megadásától számították, fellebbezzék meg az Országos Hivatal végzését a püspöki hivatal 557/1930. szept. 5-i sz. a. kiadott körlevele értelmében. Végül változtassa meg a Kormány a végrehajtási utasítás azon §§-ait, melyek a termények értéke-

lésére vonatkoznak, figyelemmel az 1923-24-25-iki és mai helyzet közötti különbségekre, s utasítsa az Országos Hivatalt, hogy a már megejtett számításokat is, ehhez képest igazítsa ki.

7. A Konventi Elnöki Tanácsnak, Ungváron, 1930. szept. 30-i ülés állásfoglalásához képest is, egyházunknak a theologia fenntartása mellett legfontosabb és legelső sorban megoldandó kérdése lévén egy tanítóképző felállítását: mondja ki egyházkerületünk, hogy egy tanítóképző s ü r g ő s szervezése érdekében felir az Egyetemes Konvent Elnökéhez, hogy az e tárgyban már az 1925. március 31-iki Konventi ülés 18. sz. határozatával megalakított bizottságot sürgősen hívja egybe s tegye meg az előkészületeket arra nézve, hogy már a legközelebbi konventi ülésen egy teljesen kidolgozott terv alapján a Kormánytól a tárgyalásokat ez irányban felvehesse.

8. Tekintettel arra a körülményre, hogy az állami szlovák tannyelvű nép- és középiskolákba járó református vallású magyar növendékeknek nincs módjukban a vallástant saját anyanyelvükön tanulni, hanem arra kényszerítetnek, hogy az istentisztelet nyelvével ellenkező, cseh-, vagy szlovák nyelven tanulják azt: irjon fel a Kormányhoz, hogy az ezen iskolákba járó növendékeink anyanyelvükön tanulhassák a vallástant.

9. Irjon fel egyházkerületünk az Egyetemes Konventre az iránt, hogy a Kormány tegyen intézkedéseket a tekintetben, hogy a Magyarországon nyomtatott vallási és egyházi könyvek, folyóiratok, újságok Csehszlovákiába akadálytalanul beszállíthatók legyenek.

10. utasítsanak az összes egyházak, hogy a losonci theologia fentartására vonatkozó határozatot haladéktalanul, teljesség mellett hajtsák végre. Az esperesek pedig készítsenek statisztikai kimutatásokat amelyekből kivilágolják, melyek azok az egyházak, amelyek e határozatoknak eleget tettek, melyek azok, amelyek nem s milyen összeggel vannak hátrálékban s milyen okból. Ezentul pedig, ha a szükség úgy hozza magával, a járulékok birói uton hajtassanak be, fennmaradván emellett a hanyag egyházak felelősségre, illetve fegyelmi eljárás alá vonása.

11. Utasítsanak az összes egyházak előjárói arra, hogy, ahol református iskoláink mellé szlovák iskolák állítottak és azokba a szegényebb szülék azért küldik gyermekeiket, mert ott ingyen kapják a tanszereket és könyveket s egyebet, találjanak módot arra, hogy az ilyen szegény szülék gyermekeit az egyházak ingyen tanszerekkel lássák el.

12. Utasítsanak az egyház- és iskolalátogatók, hogy az iskolák megvizsgálása és a statisztika összeállításánál ne csak arra legyenek figyelemmel, hogy hány gyermek hány más iskolába jár, hanem pontosan tüntessék fel, hogy

azok a gyermekek magyar vagy szlovák nép- vagy középiskolába járnak-e?

13. A hétköznapi istentiszteletek megtartása tekintetében hozzon egyházkerületünk oly értelmű szigorú határozatot, hogy, ahol az esperesek, az egyházlátogatói jelentések kapcsán, azok elhanyagolását tapasztalják, esperesi jelentéseikben ne csak konstatálják azokat, hanem kivizsgálván az okot, azok megszünetése tekintetében teljes szigorral járjanak el.

14. Megdöbentő lévén az E g y k e pusztítása, az esperesi hivatalok utján hivassanak fel a lelkészek, hogy ezt az egyház- és nemzet-sorvasztó bajt, alkalmas formában, a belmissiói összejöveteleken, tegyék felolvasásuk tárgyaivá s irányítsák rá a hívek figyelmét.

15. Irjon fel egyházkerületünk a Konventhez aziránt, hogy a konventi határozatokat a püspökök kellő időben vehessék, hogy az egyházkerület kormányzása e tekintetben ne ütközzék akadályokba.

16. Miatán általános tapasztalat, hogy a templomi székek használata igen sok egyházunkban békétlenség forrása s megzavarja az egyházak békés együttélését, hátráltatja az egyházi élet virágzását: küldjön ki egyházkerületünk egy, az esperesekből s egyházmegyei gondnokokból álló bizottságot, feladatukká tévén, hogy a templomi székek használata kérdésében egy, az összes egyházakra vonatkozó szabályrendeletet készítsen s azt következő közgyűlésünknek mutassa be.

17. Mult évi egyházkerületi közgyűlésünk 13/4. sz. határozatával utasította az egyházakat, hogy egyházi épületeiket a valóságnak megfelelőleg biztosítsák, hogy tűzvész esetén az egyházakat károsodás ne érhesse. Ugyanígy határozott Egyetemes Konventünk f. é. április hó 2-án tartott ülésében. Hívja fel azért az egyházkerület az egyházmegyéket, hogy az egyházi épületek tűzbiztosítására vonatkozó szerződéseket s ü r g ő s e n vizsgálják át s állapítsák meg minden egyes épületre vonatkozólag a valóságos tűzbiztosítási értéket s hívják fel az egyházakat, hogy épületeiket ennek értelmében biztosítsák be.

Adalékok Butka multjához.

Közli: Haraszty Károly.

Butka, Zemplén keleti határán, az Ungvárbánóci vasutvonal mentén fekvő kis község, melynek mintegy másfél ezer. többnyire szlovák ajku lakosa van. Árpádházkorabeli telepítés s a pallosjoggal birt *Buttkay-család* ősi fészke. (1220.) Idők folyamán részbirtokosai: a Wiczmányak, Ráskaiak, Márkyak (1411); Kenderesi János (1460); Pesti Bálint (1474); Soós Albert (1551), — 1598 után: a Buttkayak, Rákóczy Ferenc, Viczmányak, Csicseryek,

mediante sic fassa est. Hallottam azt az szégyen Apámtul, mikor egykor az Réten tartunk, azt mondotta; Jó gyermekim, ha valaki jövődöben ezt az Rétet keresni foghja ide, ez nélkül el kell lennetek, de ide fel az keskenyet én vághatam ki, ez reátok marad. Én erre kérdeztem az Apámot: Apa, ha pénzedben vagyon, mond meg minékünk, hogy holtod után valaki mi túllünk pénz nélkül el ne vegye. De ő azt mondotta, nincsen tinektek arra most semmi gondotok, hiszem jövődöben az ki keresni fogja, megtalályátok ennek levelét az Szekrényben, kié leszen. Egykor osztán az Apám halála után én az Nénémtül az örökség leveleket kérettem, de énnekem mind tsak a rosszat atta, mi az nénémmeel egyben vszünk s kértem az levelet, de ő Miklós Deákkal meg nézetvén az leveleket, vevén eszében, hogy az Szentedgházhoz való rétre tartozó levél, el szagatta és az tűzre hánta, azt mondotta nekem, mi haszna — úgy mond —, hogy te én tülem azt az levelet kéred, hiszem az level sem nekem, sem teneked hasznodra nintsen, mert Szentedgház rétére való level az, én penigh azt elszagattam, az tűzre is hántam.

Lőtt az ilyen tanuvallás tétel. Illyen böcsületes személyek előtt. Ugymint: ennek a Böcsületes helynek akkori *Praedikátora Mándoki Bálint* előtt, és ugyan ennek az Városnak akkori Birái Hornyák András esküt társaival Sinka Mihály, György Miklós, Zádor Lukás, György Mihály, Dok Adám... Uramék előtt. Anno et die ut supra." (Az ungi egyh, megyei levéltárból.)

A butkai ref. anyaegyház a lassu halódásnak jegyében tengette napjait a XVII.-ik században. A „Liber Ecclae” is hallgat életéről. Az ellenreformáció mindjobban elmetszegette életgyökereit, úgy hogy a XVIII. század közepe fele-1746-ban, más forrás szerint már 1736-ban —az egyház elvesztette templomát is. E templom-foglalás a község akkori földesurának, gr. Szirmay Istvánnak nevéhez fűződik, kit a királyi kegy 1707-ben emelt a grófi rangra. A lecsökkent számú hívők mitsem tehettek e foglalás ellen s templom nélkül, magánházakban tartották isteni tiszteleteiket, de 1743-ban ettől is eltillották őket. A vég bekövetkezett... a butkai ref. egyhzz végleg megszűnt! Ma mint fiók egyház, jobban mondva: szórvány, a felsőzempléni egyházmegyébe bekebelezett Deregnőhöz tartozik, alig 4-5 ref. lélekkel.

Problémáink.

„Viribus unitis”. I. Hosszu évekig tartó huzavona után az állami tanfelügyelőség és esperesi hivatal sürgetésére presbitériumunk érdemleges határozatot hozott a IV.-ik tanítói állás szervezése és vele kapcsolatosan az iskolaeépület kibővítése ügyében. Javaslatot készített

az építkezési pótadóra és határozatait közgyűlés elé terjesztette, mint törvényes fórumhoz jóváhagyás céljából. Az első közgyűlésen néhányan a törvényes létszámon alul voltak, azért új közgyűlést kellett összehívnom. Az első nyugodtan végig hallgatták az ügy ismertetését és elkerülhetetlen kényszerhelyzetüket.

A másodikon a hátulso padokból egy szenvedélyes szónoklatra „viribus unitis” határozatilag kimondották, hogy: „ha szükség van negyedik tanítóra, építtessen az állam iskolát és fizesse a tanítót!”

Szerencse, hogy a traktus megsemmisítette a közgyűlési határozatot és utasította a presbitériumot — határozatai alapján — az ügy végrehajtására. Sokan a faluban resignálódva mondogatják: gonosz időket élünk, már a népszava se Isten szava!

II. Mostanában egy távolabbi kis gyülekezetbe küldött Esperes uram új másodtanító választás ügyben. A helyi lelkész nagy bizodalommal volt hozzám, hogy majd én megértetem a presbitériummal, a mit neki nem akarnak elhinni.

Elvittem magammal a *Gasparik-léle Tanügyi tanácsadót*. Már itthon gondosan kikeresgéltem piros és kék plajbásszal aláhuzgáltam a vonatkozó paragrafusokat. Szívesen fogadtak, mert már a múlt évben egy vizsályos ügyüket szerencsésen, közmegnyugvára elintéztem.

Nagy figyelemmel hallgatták a jelen viszonyok között mellözhetetlen állami törvény ismertetésemet. Örömmel adtam kifejezést, hogy a nyolc pályázó között négy okleveles, nosztrifikációs vizsgás van, pláne kettő férfitanító. Azt is megértették és helyeselték, hogy mivel most nő kántortanítójuk van, az egyház érdekében öreg lelkészükre való tekintettel az okleveles férfiak közül válasszanak.

Reménykedve rendeltem el a névszerinti szavazást. Ekkor egy presbiter bizalmának és elismerésének adott kifejezést az ideiglenesen ott működő, helybeli születésű, még nosztrifikációs vizsga nélküli tanítónő iránt és erre a presbitérium *viribus unitis* elhatározta, hogy a képesített pályázók közül nem választanak, hanem megvárják, míg az ideiglenes tanítónő leteszi a nosztrifikációs vizsgát.

Bizony az őspörös uraknak nincsen irigylendő dolguk. *Boross Kálmán.*

MI I EE E KA

Szabolcska Mihály

1862 — 1930

Lapzártakor értesülünk arról, hogy Szabolcska Mihály a temesvári ref. egyház nyugalmazott lelkésze, a kiváló papköltő hirtelen

elhunyt. Majdnem félszázadon át szórta költői lelkének nemesen egyszerű s mindig frissen feltörő kincseit vallásos és hazafias verseiben azok közé, akiket nem igézett meg az újabb idők dekadens szelleme; akik tudják értékelni és vágyakoznak a költészetben is a szecessziótól és értelmetlenségtől ment, tisztán csengő hang után. Szabolcska Mihálynak vannak költeményei, a melyek világirodalmi vonatkozásban is kiváló alkotások (A Grand Caféban, Dal a kis Demeter Rózsikáról) s ezek s a kevésbbé ismertek révén méltán foglal helyet a magyar irodalom halhatatlanjai között, abban a diszes galériában, ahol a református papság eddig sem volt képviselő nélkül. Most amikor átköltözött ez ideig való életből az örökkévalóba, amely után oly sokszor vágyakozott; áldjuk az Istent, hogy a magyar életet az ő lelkével is gazdagította.

— **A theologiai és középiskolai internátus** megépítésére az elmúlt héten a következők ajánlották meg illetve küldték be az 1000 k. hozzájárulást: *Salzberger Jenő* földbirtokos Simonyi, *Aschenbrenner Arpádné* Szolyva, *Gerey Gyuláné* Váralja, *Szemere Bálint* egyh. m. tanácsbíró Vinna, *dr. Nagy Zoltán* ügyvéd Losonc, *Református egyház Beregszász*, *Patay Károly* esperes Alsószecse. Ugy hisszük, hogy azon a vonalon, a melyen innen fiaszkó érhetne volna akciónkat, — Isten segítségével — tult vagyunk. Tudjuk, hogy sokan azért nem csatlakoztak eddig, mert azt hitték, hogy ez is csak olyan megindulás lesz, a mely egy pár tántorgó lépés után örökre elcsendesedik; az eddigi eredmények azonban már a teljes sikerrel biztatnak.

— **Október 31. Csapon.** Az idők követelményeinek megfelelően ünnepelte meg a csapi ref. egyház a Reformáció évfordulóját. Délelőtt, 216 vasárnapi iskolás bevonásával, ígét hirdetett a lelkész. Szavaltak: *Badó Julia* II. o. t. „Jézus a pásztor” (Vargha Gyuláné). *Palkó Bözsi* VI. o. t. „Luther” (Vajthó Pál). *Gacsályi István* VI. o. t. „Ki volt Kálvin?” (Baja Mihály). *Budai Sári* IV. o. t. „Ugy szeretek a templomba járni” (Baja Mihály). Alkalmi énekeket énekeltek a Vasárnapi iskolások. Este 6 órakor a Leánykör és Ifjúsági Egyesület közreműködésével tartott istentiszteleten ígét hirdetett a lelkész. Szavaltak: *Kántor Margit*: „A Reformáció ünnepén” (Baja Mihály). *Mártha Sámuel*: „Október 31-én” (Csengey Gusztáv).

Kópza Jolán: „Október 31” (Soós Ferencz). *Kovács Gizike*: „Október 31-én” (Porkoláb Gyula). *Lengyel Ilonka* betanításával összhangzatos énekeket énekelt a leányköri- és vegyeskar.

— **A Szlovenszkói Magyar Evangélikus Szövetség** f. évi november 12-én délután két órai kezdettel tartja Eperjesen évi rendes közgyűlését. Ugyanekkor ülésezik ott a német és szlovák lelkészek egyesülete. nemkülömban az egyetemes egyház is akkor és ott tartja évi rendes gyűlését. Ezzel az üléssel kapcsolatban magyarok, szlovákok, németek együtt ünneplik meg országos jellegű méretekben az Ágostai Hitvallás jubileumát ezáltal is dokumentálják a hitbeli egységet. És végül ugyancsak ekkor helyezik örök nyugalomra az eperjesi vértanúk: *Keczer* és társainak hamvait az ev. templom sírboltjába.

— **Halálozások.** *Makay Lajos* nyug. vallás-tanító lelkész, aki a háboru előtt egy ideig Losoncon is működött, okt. hó 8-án meghalt. *Peti Lőrincz* bürösváradi lelkész, tb. esperes, egyházi író, élete 79-ik, lelkészkedésének 51-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Áldás emlékükre!

— **A lausannei és stockholmi konferenciák** folytatásaként a ker. egységet munkáló Faith and Order szervezet aug. 26-29-én a sweizi Nürenben ülésezett. A megbeszélés tárgyát a mozgalom jövője képezte. Legközelebbi ülését 1931 ben Angliában tartja.

— **A soproni evang. theologiai fakultás** új épületének felavatása október 19-én folyt le emelkedett ünnepség keretében, a melyen részt vett az ország kormányzója s Klebelsberg kultuszminiszter is. Ekkor történt az első promociói: *Wicián Dezsőt*, *Wicián Lajos* szlovenszkói ev. lelkész fiát avatták az ev. theol. tudományok doktorává.

— **Orosz estélyek és imaórák tartása.** Az Evangéliomi Világalliansz magyar bizottsága a tavasz végén egy vastag füzetben kiadott olyan cikkeket és felolvasásokat, melyek a mai Oroszország problémájával foglalkoznak s megküldötte ezt az összes protestáns lelkészeknek. A munkaév akkor annyira előrehaladott volt, hogy a legtöbb helyen már nem volt lehetséges az orosz vallásüldözések ügyében tiltakozó gyűlést és imaórát tartani. Most, hogy egyházakban és egyesületekben újra megindul az

élénkebb élet, az alliansz bizottság felkéri az egyházak és egyesületek vezetőit, hogy említett füzetének felhasználásával szíveskedjenek az ott propagált gyűléseket minél szélesebb körben megtartani. Az összejövetelek esetleg perselypénzét a bizottság örömmel továbbítja az üldözött orosz keresztyénekhez, főképen azoknak bibliával és vallásos iratokkal való támogatására.

— **A világ legnagyobb temploma.** Liverpoolban megkezdték a világ legnagyobb templomának építési munkálatait. Az óriási templom Thing-Wall-parkban épül. Felépítésére három és félmillió font sterlinget (közel 600 millió čk.) irányoztak elő. A hatalmas templomban az oltár előtt 12 nagy mikrofont szerelnek majd fel, hogy a predikációkat a nagy kiterjedésű templom minden részében meghallhassák.

— **Északamerikában** a katolikusok lélekszáma 20,203.702 — 90.944 el több, mint a múlt évben. Van 4 kardinális, 102 püspök, 26.925 pap, 12.413 plébános, 5753 missziói egyház, 135 theologiai intézet 16.300 hallgatóval, 7225 iskola 2248571 növendékkel, 328 árvaház, 624 kórház, 142 aggmenhely. Az utolsó évben 127 új gyülekezet lett alapítva.

— **Segédlelkészek figyelmébe.** Segédlelkészemet rendes lelkésszé választották meg, ezért segédlelkészt keresek. Egyházam állandó káplántartó hely, ugyanazért olyan segédlelkészt óhajtanék, ki csehszlovák területen tett érettségét, mert csak ilyen kaphatja meg az államtól a kápláni kongruát. Levélbeni megkérésre azonnal kimerítően válaszolni fogok, úgy a teendők végzésére, valamint a javadalmazásra vonatkozólag is. Nagydobrony (Velká-Dobron) postahely, Podkarpatska-Rus. 1930. nov. 5. Magyar Bertalan. ref. lelkész.

— **Az áttérés megnehezítése.** Thüringiában a törvényhozás azzal foglalkozik, hogy az áttérést meg kell nehezíteni. Az áttérő nyilatkozatot meg kell erősíteni a bíróságnak, vagy a közjegyzőnek. Az áttérés csak egy hónap elmulta után lesz érvényes.

HIVATALOS RÉSZ

Református Keresztyén Püspöki Hivatal, Pozsony.

1120/930. sz. K ö r l e v é l. Valamennyi Nagytiszteletű Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak,

Postafordultával kérem hivatalomhoz jelenteni az egyházközség területén lakó. 1. nyugdíjas lelkészt, ha 1865-ben vagy előbb született. 2. azokat a nyugdíjas lelkészeket, akik 1866-69-ben születtek. 3. Lelkészözvegyeket, akik 1870-ben vagy előbb születtek. 4. minden teljes lelkészárvat és 5. lelkészözvegyeket, akik 1871-74-ig születtek. Szeretettel keresztyén szolgáljuk: Pozsony 1930. X. 29. Balogh Elemér püspök, konventi lelkész-elnök.

A kárpátaljai református egyházkerület püspöki hivatala.

145/1930 szám. M e g h i v ó. A kárpátaljai református egyházkerület alólírott elnöksége ez évi rendes köz- és bírósági gyűlésünket 1930 december 9.-ére délelőtt 9 órára Beregszászba a ref. egyház tanácstermébe ezennel kitézi s arra köz- és bírósági gyűlésünk alkotó tagjait tisztelettel meghívja: Közgyűlésünk főbb tárgyai: püspöki jelentés s ezzel kapcsolatos ügyek. Egyházmegegyékről felterjesztett és felebbezett ügyek, melyek nov. 25-ig a püspöki hivatalhoz felterjesztetnek, továbbá a felebbezett bírósági ügyek. Amennyiben a köz- és bírósági ügyek aznap nem volnának letárgyalhatók, folytatólagosan tart és befejeződik a gyűlés december 10-én. December 8-án délután 3 órakor tartandó előértekezletre tisztikart ezennel meghívjuk. Munkács, Beregszász, 1930. október 27. dr. Polchy István e. ker. főgondnok. Bertók Béla püspök.

A szlovenszkói tisztáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Orsz. munkásbiztosító tagok igazolványa: anyakönyvi kivonatok díjtalan kiállítása. Rimaszombat, 1930. Október 27. 663/1930. sz. körlevél. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak! Az Országos Munkásbiztosító hivatal, Bratislava, 1930. október 20-iki 7122/1930. eln. sz. átiratával megkereste hivatalomat aziránt, hogy miután a 26/1930. sz. kormányrendelet értelmében a munkásbiztosító pénztári tagok 1930. November 20-tól kezdődőleg hivatalos „Igazolvány”nyal látandók el — a be- és kijelentések megkönnyítése és ellenőrzése céljából — s ez igazolványok csakis hivatalos okmányok (anyakönyvi kivonatok) alapján állítatnak ki, hívja fel az illetékes lelkészi, anyakönyvi hivatalokat az igazolványok kiállításához szükséges anyakönyvi kivonatok (ker. levél. házassági, halálozási kivonatok) díjtalan kiállítására és kiadására, amint ezt a fenthivatkozott kormányrendelet előírja. Felhívom azért az összes lelkészi, anyakönyvi hivatalokat, hogy az ilyen irányu ügyeket mindenkor a legsürgősebben és díjtalanul intézzék el. Atyafiúi szeretettel: Péter Mihály püspök.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Tanítói állások betöltése; pályázatok közzététele a „Vestník”-ben kö t e l e z ő. Rimaszombat, 1930. október 31. 670/1930. sz. körlevél. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! 1930. január 25-iki 35/1930. sz. körlevelem kiegészítésül közlöm az iskolaügyi és nemzetművelődési minisztérium referátusa, Bratislava, 1930. október 18-iki 71.342/I-1930. sz. — a tanfelügyelőségekhez intézett, de a püspöki hivataloknak is megküldött következő leiratát: „Itteni 1930. január 15-iki 86.400/I-ai (1929./7-1930. sz. körlevél) sz. leirat III. rész 9. pontjának pótlásául tudatom, hogy a pályázatnak a „Vestník”-ben (isk. ügyi és nemzműv. min. Prága) való közzététele úgy az iskolák, mint a tanítójelöltek érdekében k ö t e l e z ő. Kérem, hogy ezt ottani tanfelügyelőség lehető leggyorsabban közölje a nem állami nyilvános és magán iskolák (és kisedóvodák) összes fenntartóival. Miniszter helyett: *Dr. Hendrych s. k.*

Valamennyi püspöki hivatalnak Szlovenszkón. — tudomásul megküldöm azzal, hogy a fenti intézkedés nem gátolja a pályázatoknak a napilapokban, illetve egyházi lapokban való közzétételét. Min. helyett: *Dr. Hendrych s. k.*

Miután a pályázatoknak a minisztérium hivatalos lapjában való közzé nem tétele az államségély kiutalását veszélyeztetné, a pályázatok a Vestníkhez mindenesetre beküldendők, azonban a pályázat sikere érdekében ajánlatos azt hivatalos lapunkban, valamint a tanítók hivatalos lapjában is közzétenni. Atyafiúi szeretettel: *Péter Mihály* püspök.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Hontalan lelkészek állampolgársága; intervenció a kormánynál. Rimaszombat, 1930. október 31. 685/1930. sz. körlevél. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Mostanában egyik kárpátaljai lelkésztársunk, az ottani lelkészegyesület megbízásából a prágai minisztereknél járt az állampolgársággal nem bíró lelkészek ügyében és más dolgokban és, — mintha a kárpátaljai egyházkerületben *püspök* vagy más *törvényes hatóság* nem is lenne, az illető lelkészeket máris felszólította, hogy a Prágában nyert ígéretek alapján, a kérvényeket hozzá küldjék be. Ha szomorú is ez a dolog, ahhoz nekem, mint más egyházkerület püspökének, semmi közöm nem volna. Azonban, e lelkésztársunk ezt a módszert a mi egyházkerületünkre is ki akarná terjeszteni, amint ezt az egyházi hivatalos lap szerkesztőjéhez beküldött s onnan megfelelő intézkedés végett hoztam áttett cikke mutatja. Bármennyire szívesen felelsz is egyházkerületem egész lelkészi karának minden jogos érdeke: figyelmeztetem lelkésztársunkra, hogy e javasolt utra, — ha más módon kapnának is erre vonatkozó felhívást, — rá ne lépjenek. Minden egyházkerületnek megvan a maga törvényes hatósága. Érvényes törvényeink értelmében minden ügynek azok kezén keresztül kell felmenniök a minisztériumokhoz. Mikor engemet, mint az Egyetemes Konvent akkori jegyzőjét, egyházkerületem, illetve a *Konvent Elnöksége* 1924-ben, az 1919-20. évi államségélyek ügyében az akkori miniszterrel való tárgyalás ügyében kiküldött: első köteleességem volt felsőbbségemnek a tárgyalásról *jelentést* tenni, aki ehhez képest felhívta a lelkészeket a további lépések megtételére. De különben is tudomásom van arról, hogy *Konventünk* mostani *Elnökségének* minden, a szóban levő ügyre és egyebekre vonatkozó adat a kezében van és ugy ezekben, mint minden más ügyben *állandóan tárgyal a minisztériumokban és interveniál nálok*. A minisztériumnak is az a határozott intentiója, hogy minden e tárgyra vonatkozó kérvény az egyházi hatóságok útján terjesztessék fel s ha valaki a minisztériumban fekvő ügyét sürgetné is: az is csak a felettes egyházi hatóság útján teszi. Akármily bántó is a velünk, reformátusokkal szemben való mostoha eljárás: figyelmeztetem lelkésztársveireimet, hogy a törvényesség útjáról sohase lépjünk le s akármilyen nehezen esik is, várjuk ki a törvényes uton való elintézését sérelmeinknek, mert ezek nélkül felbomlik minden egyházi jórend és alkotmányunknak mi magunk ássuk meg a sirját, amely magunk ásta sirból sohasem lesz feltámadás. Különböző csodálkozásomnak kell kifejezést adni afelett, hogy az illetékes miniszter urak, mint a törvény s így a mi érvényes törvényeink legfőbb őrei, — a követendő törvényes eljárásra az illető lelkésztársveireim nem figyelmeztették. Atyafiúi szeretettel: *Péter Mihály* püspök.

Pályázat. A horkai (Özörény ž. XIX.) ref. Egyház presbytériuma, mint Iskolaszék pályázatot hirdet az Iskola és Nemzetművelődésügyi Minisztérium Referátusának 1930 október 10-én kelt 60,282 I-1930 számú rendeletével ideiglenesen engedélyezett magyar tannyelvű II-ik tanítói állásra. Évi javadalom: Készpénz Kč. 1200. lakás, vagy kč. 240 lakbér; kertváltás kč. 20. Államségélyért folyamodik az egyház, de azért felelősséget nem vállal. Kötelessége a tanítónak a rábizott osztály vezetése és a másik tanítónak—akadályoztatása esetén—kiszármaztatása. Pályázhatnak nostrifikációs vizsgával és oklevéllel bíró csl. állampolgárságú férfi, vagy nő tanítók. De pályázhatnak alacsonyabb képesítésű egyének is, ilyenek azonban csak azon esetben bocsáthatnak választás alá, ha rendes oklevéllel, illetve tanítói érettségivel bírók nem pályáznak. Pályázati kérvények ezen hirdetésnek a Vestníkben leendő megjelenése után 15. (tizenöt) napon belül a Lelkészi Hivatalhoz küldendők be. A választás után az állás azonnal elfoglalandó. A választás a törvény szerint az 1930-31. iskolai év végéig szól.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

úri és papi szabó
Miskolczy Lajos
 Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mesterítés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszecs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

986

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárom

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Uzhhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS

EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felké Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicséri lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Nemzetközi testületek és egyházunk ügye.

A Protestantizmust Védő Nemzetközi Szövetség október elején Zürichben tartotta ez idei világgyűlését, amelyre a különböző államok protestáns egyházai 120 delegátust küldtek ki. A Református Figyelő ez évi 42. számának e rendkívül fontos világgyűlésről szóló tudósításából egy részletet szószerint leközlünk, mert ez bennünket, csehszlovákiai magyar reformátusokat is közelebből érdekel. A beszámoló a különböző országok egyházainak jelentéséről a többek között ezeket mondja:

... „Különösen mély benyomást keltett a jugoszláv evangélikus és az erdélyi szász kiküldöttek jelentése, hogy országukban tervszerűleg csorbitják az egyházi élet lehetőségeit az egyházi javak elkobzásával, az iskolák kártalanítás nélkül való elvételeivel s az anyanyelvű vallástanítás megakadályozásával. A szász kiküldött nyíltan rámutatott, hogy a kisantant vallási gyökerében akarja a nemzeti kisebbségeket meglojtani. A cseh kiküldött másnap kijelentette, hogy az ő országuk nem folytat ilyen politikát s elítéli Románia és Jugoszlávia e nemű eljárását s együtt éreznek hittestvereikkel. A dolog érdekességéhez tartozik még az is, hogy a berni román követség a svájci sajtóhoz körkérelmet intézett, melyben előre bejelentette, hogy ha a világgyűlésen Romániát megszegényítő tényekről történnék említés, az nem felel meg a valóságnak. Kár, hogy az erdélyi és csehszlovákiai magyar egyházak nem voltak képviselve.” ...

Bizony kár, hogy egyházunk elhanyagolja a külföldi prot. testvérekkel való kapcsolatot kiépítését s nem használ ki minden törvényesen megengedett alkalmat és lehetőséget, midőn csehszlovákiai magyar ref. egyházunk jelenlegi bizonytalan és kétségbeejtő helyzetét külföldi hittestvereink szeme elé tárhatná! Köszönettel vesszük a fent említett cseh delegátustól, hogy külföldi prot. fórumok előtt bizonyosságot tesz a velünk érzett rokonszenvéről, de még inkább hálásak lennénk, hogyha cseh prot. hittestvereink kiküldöttei eljőnnének közénk, hogy ők saját maguk győződjenek meg egyházunk mostoha helyzetéről: az állampolgárság nélküli lelkeszek kiáltó nyomoráról, a kongruatörvény végrehajtásának szomorú következményeiről, a református iskolák lassu, de biztos pusztulásáról, az egyház autonómikus jogainak állandó és fokozódó sérelmeiről stb., stb. ... És ha tényekkel bebizonyítva fogják látni sérelmeinket, jogos panaszainkat, akkor igyekezzenek az illetékes Kormány tényezőket egyházuk erkölcsi súlyának latba vetésével velünk szemben jobb belátásra bírni. A cseh prot. testvéreink számára Isten alkalmat akar nyújtani, hogy megmutathassák: milyen mély a keresztyénségük s mennyi van bennük a segítő krisztusi lelkeletről?!

Igéretüket már kaptunk bőven, olyan jó lenne tényeket látni!

Patay Tibor.

Hétköznapi istentisztelet.

Mint vitabevezető előadást tartotta a gömöri egyházmegye lelkesi értekezletén: *Kardos Lajos.*

A hétköznapi istentisztelet ref. egyházi életünk árva gyermeke: A papság annyira mostohán bánik vele, hogy az újabb liturgiai alkotásokon kívül az egyébként tartalmas gyakorlati irányu egyházi lapokban alig található valami róla. Hát még a hívek. Amiről nagyapánk beszélnek, a sok-sok templomfalához támasztott szerszámról, a jelenkor előtt legfeljebb egy ugyanoda elhelyezett emléktábla tanuskodhatna. Pedig általában véve az istentiszteletek látogatottsága, de különösen a hétköznapi istentiszteleteké, az egyházi élet belső dimenzióinak külső, látható határjelzője. A kettő közötti kapcsolat nem egyéb, mint a reverzibilis reakció természeti folyamata: kölcsönösen egymásból táplálkoznak. Magvagyok győződve róla, hogy az összpapság véleményét nyilvánítom, amikor sietek kijelenteni, hogy a hétköznapi istentiszteletek ügye a papság számára díjlevél kérdést nem vethet föl. Vitánk irányát megszabni akarván, szükségesnek tartom a hétköznapi istentiszteletek nagyon érdekes és tanulságos történetét röviden előadni, úgy amint azt a rendelkezésemre álló csekély adatokból (Varga L. Pokoly I) kitudtam hámozni.

A tkp. luteránus agendából származó zürichi agendát vázolom először, mert ez az alapja a genfinek is, továbbá a különböző magyarországi ref. agendáknak is.

A naponkénti mise és óra (canonica) éneklés helyett bibliamagyarázat. Iskolai centrumokban volt az u. n. Profezei előkészület, amelyen a papok, tanárok és nagyobb diákok reggeli ábitatot tartottak. Héber, görög, latin bibliát olvastak, illetve ezek segítségével exegetálták a felvett szöveget. 9 órakor a gyülekezet előtt egy pap vagy tanár összegezte az így előhozottakat. Sorrend: Közima, beszéd, ima a héten elhaltakért, bűnbevallás. Miatyánk, credo, az adakozás és imádság ajánlása. Pénteken reggel congregatiói-konferencia beszéd, melyhez a gyülekezet hozzászólhatott (jobban mondva a felvett ígéhez).

Németországban ez még bővebb volt és perikopaszerűleg megvoltak határozva a könyvek, melyeket tárgyalni kellett. Volt még Kátémagyarázat is mindkét nemű ifjuság számára külön, ez azonban a 30 éves háboru után elmaradt.

Magyarországon az 1560-as évekig a lutheri agenda volt érvényben. Ezekben az években adja ki Huszár Gál a zürichi, Mélius a saját, Károlyi Péter a kálvini agendát. A hétköznapi istentiszteletekre nézve ezekben nincsen megszabott liturgia, mindössze annyit rendelnek el, hogy legyen bibliamagyarázat, éneklés és imádkozás.

A XVII. század hétköznapi istentiszteleti idő beosztása a következő: Hétfő, Kedd, Csütörtök, Szombat d. e. 6-órákor és d. u. 2 órákor éneklés, könyörgés, biblia olvasás. Továbbá Szerdán, Pénteken d. e. szabad textusu *bibliamagyarázat*. (Tehát heti 4 prédikáció és még vasárnap d. u. káté magyarázat.) Hogy fogalmunk legyen annak valószínű letolyásáról, közlök egy 1660 évi vasárnapi istentiszteleti liturgiát a Pokoly Erd. ref. egyh. tört.-ből: Külömbőség csak annyi lehetett, hogy a hétköznapi istentiszteletet rövidebbre fogták. A pap megnyitó imája (bűnbánati) az urasztalánál térdelve, Miatyánk. Antifovális éneke a papnak és a khórusnak. Gyülekezeti ének. Evangélium olvasás énekelve, khorus ének, Responsorium, khorus és a gyermekek között. Prédikáció. (szószék) Ima. Áldás énekelve, a khorus kísérete mellett. Urvacsora osztáskor és bűnbánati héten litánia. Nagypénteken passió éneklés.

A ref. kultusz kialakítására nézve jellemző és a mai liturgiai és agenda szerkesztő bizottságok számára nagyon tanulságos, hogy a pap istentiszteletet kezdő és végző imája egyszerűen a dolog természetéből kifolyólag elmaradt. (A hívek csöndes imája bejövételkor és távozáskor talán ennek az emléke). Az elmaradást nem az agenda készítő, vagy valami új rendtartás idézték elő, hanem valószínűleg az, hogy a korán jövő hívek maguk kezdtek hozzá a kedvelt Zsoltár énekléshez. Az istentisztelet végeztével pedig egyszerűen nem várták meg a befejező imát, de még olyan szép is volt az énekszó alatt ékezen és szép renddel kivonulni a templomból.

Hasonló sors érte a pap és a kántor felegető énekét, a graduálékat és a responsoriumokat, szülő énekeket. A magyar szöveget mindenki hamarosan megtanulta: bele énekeltek, és utoljára „elvitték” a kálvinista istentiszteletből. Helyüket elfoglalták a Szenczi Molnár Albert zsoltárai, a francia dallamok, amelyek a Bogáthy magyardallamu Zsoltárait is kiszorították.

A puritánus mozgalom a perikopa rendszert szüntette meg. Elmaradt a pásztorok (pap, tanító, tanár) és öreg, apró diákok könyörgés alatti térdeplése a szószéken kívül. (1638. Enyedi zsinat) Erdélyben maradt fenn csupán a nagypénteki passió kántor solo éneke. A puritánusok hozták szokásba a szabad imát, de terjesztésük miatt Apafi fejedelem betiltotta. Ugyanők sürgették a szentírás könyvének folytatolagos olvasását.

A XVIII.-ik században a puritánizmus hatása alatt a legteljesebb zürzavar állott be. Minden papnak saját liturgiája van, amelyekből kialakítja a gyülekezet a magáét és ahoz görcsösen ragaszkodik. Az agendákkal semmit sem törődnek, különben is Milotaié csak az urvacso-
rát szabályozta. Már a múlt század végén

elmaradt a hétköznapi igehirdetés, helyébe a biblia olvasás jött; a többi napokon egyszerű könyörgés volt. A szabad ima még mindég tartja magát, pedig a zsinatok szigorúan ostromozzák („Az atyafiak moderálják magukat a könyörgésben”) A Rákóczi Ferencz szabadságharcában megtizeledődött a ref. papság. Az utána fellépett pestis miatt $\frac{1}{3}$ -ára fogyott. Néhány gimnaziális osztályt végzett egyének töltötték be a papi lisztet. Ez lehetett az az idő, amikor „sorba ment” a papság. Nem csoda tehát, ha az agendából való imádkozást követelték a zsinatok. Ehez hasonló követelés több is lehetett. A pappal szemben támasztott ez a szellemi igény azóta is alig emelkedett valamit.

Ezután már nem marad meg a szerda. pén-teki biblia olvasás sem; de Erdélyben újból elrendelik a falusiaknak, mivelhogy ott „nagy a tudatlanság”. Ez azonban csak rendelet maradt s ettől fogva a hétköznapi biblia magyarázat és biblia olvasás csak az agendákban szerepelt. Dicséretükre legyen mondva, szerepel; a Kiss Gergely-féle agendában, mely 1783-1820-ig vajudott, szerepel káté magyarázattal vegyesen, de valószínűleg csak vasárnap délután tartották. Szerepel az 1855-62-évi zsinat határozataiban is a hétköznapi biblia magyarázat, de eddig még nem emlegették a mostani öregek, hogy meg is tartották volna.

Igy az egyszerű, agendabeli imádságok felolvasása maradt meg a hétköznapi istentiszteleteken.

(Folyt. köv.)

Két kép.

A közelmúltban két lélekemelő ünnep folyt le a f. zempléni ref. egyházmegyében. A *kolbásai* gyülekezet megújított templomát és új harangját szept. 28-án adta át Isten dicsőségének szolgálatára Virág József esperes, a helybeli gyülekezet és a közeli falvak ref. hiveinek tömeges részvételével. Az avató imát az esperes mondotta, majd Horváth Győző macsolai lelkész prédikált s Böszörményi Sándor honnani lelkész ágendázott s osztott urvacsorát. A templomon kívül Rác József felsőrőcsei lelkész tartott szlovák nyelvű egyházi beszédet. Az alig 150 lelket számláló kolbásai gyülekezet páratlanul álló áldozatkészségének bizonyága, hogy a 80000 kč. építkezési költséghez a legnagyobb gazda hozzájárulása 12000 kčt., a legszegényebbé is 1200 kčt. tesz ki. Illesse elismerés a kolbásai lelkes hivatott s Böszörményi Gyula lelkészt Isten dicsőségére végzett áldozatos munkájokért.

A *lasztoméri* ref. gyülekezet új harangját és orgonáját okt. 19-én, ragyogó őszi napon adta át a közhasználatnak buzgó, áldó imádsággal Virág József esperes. A közeli és távoli falvak lelkes szlovák ref. hiveinek ezrei adtak

a lasztoméri egyház ünnepének impozáns és díszes keretét. A templomban Rác József f. rőcsei lelkész szlovák, majd Horkay Lajos kistráskai lelkész magyar nyelvű egyházi beszédet tartott, Haraszty Károly pályini lelkész ágendázott és urvacsorát osztott.

A templomon kívül Nyitray Lajos szeretvái lelkész tartott szlovák egyházi beszédet és Nyitray Dezső tusai lelkész osztott urvacsorát Szabó Sándor nagyráskai lelkésszel. Virág József esperes mellett ott volt az ünnepségen Stunda István képviselő és a lasztoméri egyház régi patrónus ivadécai: Szemere Bálint és Széll Gyula em. tb. A nemrég még szektás atyafiakkal marcangolt lasztoméri egyház. derék lelkészeinek, Balázs Jánosnak vezetése mellett, — a jelek szerint — a megújulás útjára lépett!

Két kép az anyagiakban legszegényebb egyházmegyéből, ahol ma már alig van egyház (2.), amelynek temploma, vagy parochiája, vagy iskolája új mezbe ne öltözött volna, vagy harangot ne szerzett volna be. Egyébként minden csendes, de a lélek szele fú, és fujjon is hivatásban, pásztorokban örökké az Isten dicsőségére!

H. L.

Problémáink.

Felhívás. A. R. E. és I. 42. számában felhívást intéztem lelkésztestvéreimhez s oly kor-képet kértem, mely tályékozta gyülekezetük fontosabb életjelenségeiről s amelyben a lelkész egyszersmint őszintén feltárja azokat a problémákat, melyek őt hivatása teljesítése közben legközelebről érintik, érdeklik, nyugtalanítják, háborgatják, vagy amikben ő a kibontakozás lehetőségeit látja, hogy így a lelkészi kar egyetemes színvallása alapján a közös sebek felfedhetők s a gyógyulás feltételei megállapíthatók legyenek.

Már kaptam egy-pár ilyen választ nagyon érdekes, értékes és hasznosítható meglátásokkal. De lelkésztestvéreim legnagyobb része eddig még nem ért rá e szivességtételre, jöllehet ez elsősorban mindenkinek önmagairánti szolgálat-tétele lenne, mert így a jövőben oly dolgok is kerülhetnek majd forgalomba, amelyeket ezidő-szerint vagy nem lehet, vagy nem „szabad”, vagy nem „illik”, vagy nem merünk forgalomba hozni, de amelyek ott égetnek, keserítenek és aggasztanak a lelkek mélyén.

Válasz helyett több oldalról azzal a jószándéku és hálával fogadott tanácsadással kerestek meg, hogy célszerűbb lenne, ha kérdések feltevésével próbálnám megszerezni a kívánt adatokat, mert ezekre precízebben lehetne befelteni, mert sokan nem értik, hogy mit is kell tulajdonképpen felelni, mert az ilyen problémáknak az egyházak külön, speciális helyzete miatt ezer, meg ezer ága van.

Az ilyen kérdések fellelésétől elsősorban azért tartózkodtam, mert így ismét csak sablont csempésznék be a dologba; a legaprólékosabb kérdezősködés is csak elégtelen megkööttséghez vezetne; gátolnám a befelelőket a subjectiv véleménynyilvánításban s lerántanám az egész kezdeményezést a százkérdésű hivatalos kaptafák közé. S épen azért, mert az ilyen problémáknak ezer, meg ezer ága van: kérdések fellelésével a problémáknak csak hiányos kis hányadát lehetne kimeríteni. A lelkek és a lelkek meglátásai különbözők. Az egyik lelkipásztor itt látja a hibát, a másikat az nyugtalanítja, a harmadiknak ott fáj, amire a negyedik még sohasam gondolt, az ötödiknek ez volna sürgős, a hatodik meg amott látja a kibontakozás lehetőségeit, stb. Ha minden lelkésztestvérem elmondaná azt, ami neki hivatalával kapcsolatban a legégetőbb lelki problémája és ha minden lelkésztestvéremtől csak egy kérdésre kapnék választ, de arra, amit én feltenni nem tudok, mint ahogy nem tudták azt sem a visitátorok, sem a belmissiói előadók, mert nem ismerhetem senkinek a belső, lelki problémáit: akkor a lelkési kar egyetemének hozzászólását kapnám a lelkési kar egyetemes kérdéseire, mert a lelkési szolidaritás elvénél fogva az egyes lelkészek személyi kérdései egyetemes jellegűek. Sajnos, minálunk a szolidaritás nemlétező valami s jórésben ebben rejlik nagy tehetetlenségünk oka, mert a személyi érdekek és kérdések egyéni sebek maradnak csupán, mivel szolidaritás hiánya miatt nem kaphatnak kellő támogatást és fórumot. Még egyszer ismétlem: ha minden lelkésztestvérem csak egy égető kérdésére adna őszinte választ, akkor hiszem, hogy a bajok, panaszok, propositiók, existenciális kérdések, megoldási lehetőségek oly tömegét kapnám kézhez, hogy abból a diagnosis egyetemes kívánalmak szerint kihámozható lenne.

A már beérkezett feleletek oly értékes és komoly meglátásokkal, különösen pedig oly tárgyilagos őszinteséggel feleltek felhívásomra, hogy kevés számuk mellett is eredményt ígérnek kezdeményezésemnek s arra engednek következtetni, hogy minden komoly olvasó eltalálhatja felhívásom célját.

Mindezeket szemelött tartva: tartózkodom a kérdések fellelésétől s még egyszer nagyon szépen kérem valamennyi lelkésztestvéremet, hogy a hivatalos lap 42. számában közölt felhívásom instructiói szerint hivatalomhoz (Velky-Kevešd, Ž. XX) a kért kérépet elküldeni sziveskedjék. Nagykövesd 1930, nov. 7.

Keresztury László ref lelkész.

Missiói hét a pályini egyházban. Sokszor felmerült már közöttünk, lelkészek között az eszme, hogy a hívek érdeklődésének felköltése, áhítatának és buzgóságának fokozása érdekében jó volna, ha a lelkészek egymást olykor-olykor

kicserélnék, hiszen—bár angyalok nyelvén szólna is valaki—, az évek hosszú során gyülekezete előtt megszokottá s hova-tovább unalmassá válik, az ujság ingere pedig mindig hat. No meg a saját ambícióink is rá-rá szorul egy kis élesztgetésre! Haraszty Károly pályini lelkésztestvérünk megpróbálta (minden bizonnyal mások is próbálták már) s hogy milyen áldott hatással volt a hívekre, boldogan tapasztaltam. Ugyanis az őszi urv.-osztást megelőző bűnbánati hetet használta fel arra, hogy az esti istentisztelek alkalmával három estére más gyülekezet lelkészét kérte fel az Ige hirdetésére. Okt. 21-án Egyed Béla jenkei, 23-án Ujlaki Sándor bajánházi, 25-én Nyitray Lajos szeretvai lelkész hirdette az Igét a zsufolásig megtelt s szépen megvilágított templomban. Gyönyörűség volt nézni azt az áhítatos figyelmet, a mely a gyülekezet minden egyes tagjának arcáról boldogan sugárzott s hogy milyen hatással voltak a lelkekre ezek az esték, annak beszédes bizonyossága—egyebek mellett—az a néhány egyszerű, de szívből fakadó szó, a mellyel egyik istentisztelet végeztével egy öreg egyháztag a gyülekezet köszönetét tolmácsolta: „Köszönjük nagyon szépen, örökre emlékezetes lesz közöttünk ez az este.” A Sátán tusakodik ellenünk „erővel, fegyverrel és sok csalárdsággal”, nekünk nem kellene-e megpróbálnunk mindent a lelkek megtartása érdekében? Pályini testvérünknek még áldozatába is került —, mert egy kongruát nem élvező, s tanítató lelkésztől a fungáló lelkészek ellátása is áldozatszámba megy — és mégis megtette; nem követnének példáját. ?

H I R E K

Határozás. Özv. Czeglédy Sándorné ref. lelkész özvegye, október 23-án Garamsallón 76 éves korában 31. évi özvegység után elhunyt. Temetése október 25-én volt Garamsallóban. A megboldogult jó édes anyát öt gyermeke gyászolja, köztük Czeglédy Pál garamsallói lelkész és Czeglédy Sándor ceglédi lelkész. Legyen csendes siri álma! Találja meg fáradt teste a pihenést s lelke a megnyugvást az Úr országában.

— **A theologiai és középiskolai internátusra** az elmúlt héten az 1000 k. hozzájárulást megajánlották: Székely Benedek egyházmegyei gondnok Nagymuzsaly és Egry Ferencz egyházmegyei gondnok Kisgejőcz. A felsőlánci lelkész beküldött az internátus céljára 104 K. 15 f-t, a mely összeg az abaujszina, nagyidai, felsőlánci buzitai és perényi egyházakban tartott vallásos estélyeken gyűlt össze. Ujabbán a

megajánlott összegekre a következő befizetések történtek: Boross Kálmán 333 k., Református Biztosítási Iroda 334 k., özv. Pogány Pálné 400 k., Ref. Egyház Beregszász 1000 k., Gönczy Gábor 1000 k., Luby Lajos 100 k., Boross Zoltán 50 k., Dr. Batta Pál 300 k. Összes befizetés eddig: 11421 K. 15 f.

— **Reformációi emlékünnepély Rimaszombatban.** Szépen sikerült ünnepélyt rendezett a rimaszombati református egyház okt. 31-én orgona javítási költségeinek fedezésére. A templomot megtöltő gyülekezet előtt közének és a Leánykör énekkarának precizen előadott száma után Péter Mihály püspök imádkozott és hirdette az Igét, a mult nagy alakjain és nagy tanulságain keresztül a reformáció örök eszméjét ragyogtatva fel. Ezután Matolcsy Magda sólót énekelt, Lackner László orgonajátéka, Almássy Zoltánné sólója, Kiss Mária szavalata, Pecsők Lajos sólója gyönyörködtették a gyülekezetet; majd a Leánykör ének-kara szerepelt ismét, végül közének zárta be a lélekemelő ünnepélyt.

— **A Szeretet Naptára** az 1931-ik évre a napokban elhagyta a sajtót s szétküldése folyamatosan van. A Bertók Béla püspök gondos szerkesztésében megjelent értékes és gazdag tartalmu naptárt bizonyára szokott érdeklődéssel és szeretettel fogadják a református keresztyén családok. Megrendelhető a ref. püspöki hivatalnál Munkács, Kosuth u. 11. Melegen ajánljuk olvasóink szives figyelmébe.

— **A barsi ref. Egyházmegye lelkészegyesületi gyűlése.** A barsi ref. Egyházmegye öszi lelkészegyesületi gyűlését f. év október 23-án tartotta Léván Varannay Sándor lelkészegyesületi elnök elnöklete alatt, amelyen az egyházak aktuális ügyeit tárgyalták meg. Varannay Sándor elnöki megnyitó beszédében rámutatott a ref. egyház és lelkészeinek jelenlegi nehéz helyzetére, mind az anyagi, mind az egyházpolitika terén, az egyház törvényeinek jóváhatatlan állapota, továbbá pedig az egyházakat arányosan megillető államsegélyek és a lelkészek kongruájának rendezetlen ügye miatt. Majd a lelkészgyámolda alapszabályait tárgyalta a gyűlés. Szükségét látja a gyűlés az egyetemes lelkészegyesületi gyűlés összehívásának. Ezután fontos határozatokat hozott arra nézve, hogy a gyülekezetek körében a vasárnapi munkaszünet s általában a vasárnap megszen-

telése a legszigorubban megtartassék. Elhatározta a gyűlés, hogy a falusi ifjuság körében mindinkább elharapózó erkölcsi kilengések: a kártyázás, korcsmázás stb. meggátlása ellen, megfelelő intézkedéseket fog kikérni a közigazgatási hatóságoktól. Több fontos aktuális egyházi ügy megvitatása után a gyűlés a déli órában véget ért.

— **Az ungvári ref. egyház** f. évi november hó 2-án vasárnap este 6 órai kezdettel a ref. „Otthon”-ban reformációi ünnepélyt rendezett, a következő programmal: Közének: „Erős várunk nekünk az Isten”. Ezután Komjáthy Gábor ref. esperes buzgó imádságával emelte a lelkeket a szabadítás Urához. Majd Ruszka Zsigmond s. lelkész tartott magas röptű, sziveket megkapó alkalmi írásmagyarázatot a Józsvue 4: 1-7. 24 versei alapján. Ezt követte a vegyeskar precizen előadott énekszám; „Térj magadhoz drága Sion”, Nyitray Béla s. lelkész vezetésével. Arday Etus urleány átérzéssel szavalta Vargha Gyuláné „Krisztus Egyháza” című alkalmi költeményt. Daru Sándorné urnő két énekszámval gyönyörködtette az „Otthon”-t zsufozásig megtöltő közönséget. (Hü Jézusom ölebe.., Mindig velem Uram.) Utána Nyitray Béla s. lelkész ismertette a reformáció jelentőségét és áldásait hatalmas erejű előadásában. A szép ünnepség a Vegyeskar „Zengjen hálaének” című énekszámával ért véget.

— **A Hódmezővásárhelyi Református Szövetség** legutóbb tartott összejövetelén a reformációi emléknap méltó megünneplésével foglalkozott. Tagjainak ez ügyben való lelkiismeretes buzgólkodását kötelességükké tette. Mozgalmat indítottak a hivek között, hogy e napot mindenki munkaszünetben töltsse. Felkérte a város vezetőségét, hogy e napon munkaszünetet rendeljen. Megkereste a kereskedőket, hogy ezen a napon üzleteiket tartsák zárva.

— **A mohamedánizmus hódítása Amerikában.** Az islam propaganda Amerikában 1920-ban kezdődött, Chicagóban, majd újabb góccokat alkotott St. Louisban, Newyorkban, Indianapolisban és Detroitban. Három évvel ezelőtt már több százra ment a meghódított lelkek száma. Különösen a négerék között terjed, akiknek a faji elnyomatással szemben a fajok egyenlőségét, szegénységgel szemben gazdagságot ígér. 1921 óta van lapjuk is s ma 1500 néger tartozik a mohamedán hithez Ameriká-

ban, ahol a mozgalomnak az a szerencséje van, hogy nem tiltja el semmi törvény a mohamedán hitre való áttérést, mint a mohamedán országokban a keresztyénség felvételét. A mozgalom vezetői már Amerika meghódításáról álmodoznak.

— Az „Ébresztő“ novemberi száma 20 oldalon, gazdag tartalommal jelent meg. Közül 4 hétre részletesen kidolgozott bibliatanulmányozó anyagot, ismeretterjesztő előadást, társasjátékokat, apák és fiak vacsoráját, Mikulás-esti programot, továbbá vezérfonalat a munkáskérdés tanulmányozásához. Közli továbbá Jakus tanár dántorna gyakorlatait, 13 képpel, valamint az imaheti programot, könyvtár, KIE sport, bibliaismeret, módszer és gazdag hirrovat egészítik ki a számot. Félévi előfizetési díja 2 pengő 50 fillér. Ifjúsági munkásoknak nélkülözhetetlen. Megrendelhető e címen: Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége, Budapest, VIII., Horánszky u. 26. I. em. 9.

— **Harminc református lelkész** tollából jelent meg az az *Esketési beszédek* című gyűjtemény, melyet Incze Gábor pápai theol. h. tanár adott ki szép egészvásznon kötésben. A munka ára három pengő, de azok, akik nov. 20-ig közvetlenül a kiadónál rendelik meg, két pengő 20 fillérért szerezhetik meg. A munkában mutatóbeszéd van a mostanában megjelent Baksay beszédekből is.

HIVATALOS RÉSZ

Református keresztyén püspöki hivataltól,
Pozsony.

1114/1930. szám. *Körlevél*. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Az Országos Hivatal 167.001/6/1930. számú megkeresésére tisztelettel megkérem, hogy sziveskedjék egyházközsége területén tartózkodó azon nyugdíjas lelkészeket, lelkészözvegyeket és lelkészárvaikat hivatalomhoz, minél előbb, bejelenteni, akik 1926. január 1. előtt mentek nyugdíjba, lettek özvegyek, illetve árvák. Jelentse továbbá, hogy ezek nyugdíj iránti kérelme mikor s mely szám alatt adatott be az Országos Hivatalba? Szerezzék keresztyén szolgáljuk: Pozsony, 1930. XI. 7. *Balogh Elemér* püspök.

Országos hivatal Bratislava, 1930. November 3.

174.397/6-1930. sz. Tárgy: Lelkészek kongrua-bevallási iveri az 1931-1935. lustrumra, a határidő általános meghosszabbítása. Református püspöki hivatalnak Rimaszombat. Tekintettel arra, hogy az első öt évre (lustrum) beadott bevallási iveri végleges elintézésével kapcsolatos befejező munkálatokat még a folyó év hátralevő hónapjaiban kell, *sürgősen*, befejezni,

s amelyekben kellene szabályszerűen a második lustrumra a bevallási iveri betérjeszteni, s ehhez járulnak még az 1930. június 26-iki 99. sz. kormányrendelet (régí nyugdíjasok nyugdíjrendezése) végrehajtásával kapcsolatos új munkálatok, amelyek teljesen igénybe veszik az országos hivatal kongruális osztályát, — tekintettel továbbá a kongruális lelkészek nagy többségének indokolt kérelmére, amelynek nem volna lehetséges a f. é. november és decemberben beadandó második 5 évi (lustrum) bevallásokban némely tételeket kitölteni és pedig egyéb okok miatt is, mint azért is, hogy természetesen az 1930. december 1-re megállapított hivatalos népszámlálás részletes eredménye még nem lesz ismeretes, — országos hivatal a 124/1928. sz. kormányrendelet 82. §-a 2. bekezdése alapján az 1931-1935. lustrumra a bevallási iveri határidejét általában meghosszabbítja 1931. április hó végéig, mindenestre azzal a figyelmeztetéssel, hogy az országos hivatal elvárja, hogy az 1931-1935. lustrumra a bevallási iveri a meghosszabbított határidőn belül idejében be fognak adatni, még abban az esetben is, ha talán néhány bevételi vagy kiadási tétel adatait a bevallási iverikben pótlólag kellene is betérjeszteni. Sziveskedjék erről az illető lelkészi kart megfelelő módon értesíteni. Orsz. elnök helyett: *Olvashatatlan aláírás.*

A szlovenszkói tisztáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

712/1930. sz. *körlevél* Rimaszombat, 1930. november 8. Valamennyi Nt. Esperesi és lelkészi hivatalnak! Fenti leiratot tudomásul és mihez tartás céljából közlöm azzal, hogy amennyiben a II. lustrumra a kongrua bevallási iveri az egyes lelkészekhez, az esperesi hivatalok által meg fognak küldetni, azokat a mult lustrum tanulságai alapján szabályszerűen ki kell tölteni, a megfelelő okmányokkal felszerelni s az esperesi hivatalokhoz betérjeszteni, úgy hogy az esperesi hivatalok által látta mozott *bevallási iveri a püspöki hivatalhoz, 1931. március 31-ig feltétlenül betérjeszthetők* legyenek; esetleges késedelemért az illető lelkészek magok viselik a következményeket. Atyafiui szeretettel: *Péter Mihály* püspök.

Pályázat. A farkasdi (selyei járás, galántai tanfelügyelőség) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet magyar tannyelvű iskolájánál az ujonnan szervezett hetedik, nyolcadik és kilencedik, tehát összesen három tanítói állásra. Mindhárom tanítói állás három tanéven keresztül ideiglenes. Javadalom egyenként: évi 1200 Kč., 360 Kč. lakbér és 20 Kč. kertilletmény az egyház pénztárából; törvényes állampolgársággal bíró férfi és nő tanítók. A pályázati kérvényhez melléklendők a bratislavai isk. referátus 86400/I-1929 sz. rendelete értelmében: születési bizonyítvány, igazolvány

a ösl. állampolgárságról, tanítói érettségi, esetleg képesítési bizonyítvány, orvosi bizonyítvány a testi és lelki képességről, működési bizonyítvány; továbbá a körülményekhez képest: házassági akvi kivonat, családi értesítő, szülői beleegyezés azokra nézve, akik 21-ik életévüket be nem töltötték, minősítési táblázat, nyilatkozat arról, hogy milyen más helyre pályázott. A megválasztott tanítónak kötelessége lesz a presbitérium által kijelölt osztály vezetése, egyháztársadalmi munkában segédkezés, szükség esetén tanítótársainak és a lelkésznek helyettesítése. A pályázati kérvények a ref. esperesi hivatalhoz Zem. Olča — Nemesócsa, okr. Komárno küldendők. Választás: 1930. dec. 8. Az állások a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandók. *Ref. Presbitérium.*

Pályázat. A körtvélyesi ref. egyház presbitériuma az eltávozás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. I. Javadalom: 1.) 16 köből rozs (egy köből 128 liter). 2.) 100 azaz egyszáz korona készpénz. 3.) Öt hold szántó föld s ehhez héteke napszám. 4.) Öt hold rét, holdja 800 □-öl. Az egyház a szénát és sarjút lekaszáltatja, feltakartatja, boglyába, vagy a padra rakatja. 5.) Egy vékás kender, félvékás káposzta föld. 6.) Nyolc bécsi öl (egy öl négy méter) fa, mit az egyház kivágat és behordat a tanító udvarára. 7.) A szőlő hegyen van két drb. parlag kertje. 8.) Temetési stóla az egyh. ker. által megállapított szabályrendelet szerint. 9.) Az ingatlan birtok után az adót az egyház fizeti. 10.) Szarvasmarha és sertés legeltetési jog. 11.) Két szoba, konyha, előszoba s kamarából álló lakás; istálló, tágas udvar és két darab kert. Abban az esetben, ha csak mint tanító, vagy csak mint kántor működik az egyház szolgálatában, úgy az itt felsorolt járandóságoknak csak a fele illeti meg. II. Kötelessége: 1.) Minden vasárnap, mikor a lelkész a társ-egyházba megy, a tanító itthon végzi az isteni tiszteletet, d. e. predikációval, d. u. imával. 2.) UrvacSORAOSZTÁSKOR d. u. végzi a templomi szolgálatot. 3.) Minden hétköznap reggel a nagyobb iskolás gyermekekkel megjelenik az isteni tiszteleten s végzi a kántori teendőket. Lelkészt akadályoztatása esetén templomi szolgálatban helyettesíti. 5.) Az iskolaköteles gyermekeket esküjéhez hiven, lelkiismeretesen oktatja, tanítja, eleget tevén a református egyház erkölcsi és szellemi követelményeinek. Pályázati határidő dec. 15. Az állás 1931 jan. 1-én foglalandó el. A referátus 86.400/929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvényeket a körtvélyesi (hrušovi) ref. lelkészi hivatalhoz adják be a pályázók. Okleveles pályázó hiányában, ki-segítő tanerő fog választatni. Körtvélyes p. p. Jablonov n/T. *Presbitérium.*

Pályázat. Az uzapanyiti ref. egyház presbitériuma a „Ref. Egyház és Iskola” folyó évi

41-ik számában hirdetett pályázatát kántor-tanítói állására folyó évi december 3-ig meghosszabbítja azzal a bővitéssel, hogy most már nem-képesített tanerők is pályázhatnak. Választás december 4-ikén. *Ref. presbitérium.*

Szerkesztői üzenetek.

Sz. I. M-a. Remélem megbocsát, ha megjegyzéseimre küldött válaszát nem közlöm le. Ha leközlőném, félek, nem tudnám elkerülni, hogy én is a személyeskedés terére ne lépjek, amit pedig kerülni akarok. Testvérem engem „mérgező tollu, magasabba emelkedett lelkésztestvér”-nek nevez, aki „porszemnek nézi mélyen alatta álló és küzdő lelkésztestvéreit” s aki megcsapkodja és kikezdi azokat felszólalásaiért. Kedves testvérem nem ismer engem, mert ha ismerne közelebbről, nagyon jól tudná, hogy én is ép olyan sok gonddal küzködő és az élet ezer bajával viaskodó lelkész vagyok, mint társaim legnagyobb része és semmi sem áll távolabb tőlem, mint az, hogy a legkissebbnek is fölötte érzem magamat. Én csak kötelességemet s meggyőződésem parancsát teljesítem, amikor a hivatalos egyház álláspontját megvédeni igyekezem és teljes erőmmel küzdök az egyház életét gyökerében fenyegető fegyelmetlenség ellen. A Konvent nem privát passzióból állított theológiát s bizonnyára azt is meg tudja ítélni, hogy van-e még mindig szükség reá, vagy nincs; tehát idevonatkozó határozatait nem kritizálni, hanem teljesíteni tartozunk. Hogy a „theologiai előadó urak is legyenek kisebb igényűek az előadói díj felvételénél”: erre a nemes kollegiális érzésre valló megjegyzésére csak azt válaszolom, hogy a theol. előadók nincsenek szakszervezetbe tömörülve s nem maguk terrorizálták ki maguk számára a díjazást, hanem annyit vettek fel, a mennyit a Konvent megállapított. Én különben már többször kértem felmentésemet s igen szeretném, ha akár Testvérem, vagy bárki más venné át előadói tisztemet; legalább megtapasztalná az illető, hogy a losonci tartózkodás, az otthoni helyettesítés, a gazdaságban szenvedett károk, a tudományos segédeszközök (könyvek, folyóiratok) beszerzése után mennyi marad meg a fél kiló búzákat fizetni nem tudó, vagy nemakaró gyülekezetek tehermentesítésére s a nyugdíjas lelkészek és özvegyek segélyezésére. Nincs itt szó fényesebb dotációról, bár a tudományos készütségnek és munkának lehetne valamelyes igénye arra is. Summa summarum: ne keressük az ürügyeket és kifogásokat, hanem teljesítsük a Konvent határozatát; hiszen olyan olcsó a buza... sőt ingyen sem kell senkinek.

Avar. A beküldött cikk közlésé-
vált, amennyiben az abban érintett kérdések megtárgyaltattak.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító Rt.
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolczi Lajos urt és papi szabó
Ungvár, Radvánci ucca 68.
 Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, **PAPI PALÁSTOKAT**, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszás, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

886 Jókai u. 18.
 "Kis Tükör" szerkesztősége

Komárno

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod,

Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: **Dr. Magda Sándor.**
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
"DUNA-BANK FIÓKJA" felké-
Kapušany" címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicséri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Válasz

dr. Giller János országos képviselőtestületi tagnak a református lelkészek kongruájának rendezése tárgyában beadott interpellációjára. Ku. čís. 146.887/6/1930.

I.

Az országos hivatal mindenekelőtt konstata-
lja és közli, hogy a 124/1828. számú kongrua
végrehajtási kormányrendelet 146. §-ának 4.
bekezdése értelmében az ingatlanok hozadéka
megállapításának egyszerűsítését illetően az
iskolaügyi és népművelődési minisztérium a
pénzügyminisztériummal egyetértően semmiféle
irányelveket, vagy — amint azt az interpelláló
állítja — rendeletet ki nem adott.

Megjegyeztetik, hogy amennyiben a nevezett
minisztérium ilyen irányelveket ki is adott vol-
na, azok — amint az említett kormányrendelet
idézett szakaszában kifejezetten ki van mondva
— csupán azon célt szolgálták volna, hogy a
lelkészek által bevallott ingatlanhozadék he-
lyességének kivizsgálása és megállapítása az
első foku politikai hatóságok, mint illetékes meg-
állapító hatóságok részéről megkönnyíthessék és
ezen kivizsgálási és megállapítási eljárás ne ter-
helje meg feleslegesen az állami közigazgatást,
de a kormányrendelet idézett szakasza és ren-
delkezése alapján semmi esetre sem adhatott ki
és adhat ki a nevezett minisztérium olyan ren-
delkezést, — amint azt tulajdonképpen az inter-
pelláló állítja, — hogy a lelkészség milyen hatá-
rozott számbeli magasságban (azaz az interpelláló
szerint a kataszteri tiszta jövedelem tiszteresé-
ben) vallja be az ingatlanok hozadékát, mert
ilyen rendelkezés homlokegyenest ellenkeznék a
122/1926. számú kongruatörvénnyel és a 124/1928.
számú kormányrendelettel, amelyek határozottan
előírják, hogy az ingatlanok hozadékaként a
lényeges hozadék számítandó fel.

Azon állításnak, illetve kívánságnak tehát,

hogy az ingatlanok tényleges hozadékaként a
kataszteri tiszta jövedelem tiszteresése számítandó
illetve számítassék fel mindenütt egyöntetűen,
minden további kivizsgálás mellőzésével, *nincs
semmiféle törvényes alapja.*

Igaz ugyan, hogy több esetben és pedig a
református lelkészeknél is, az illetékes első foku
köz. hatóság az ingatlanok tényleges hozadék-
kaként a lelkész által bevallott kataszteri tiszta
jövedelem tiszteresét állapította meg, illetve
ismerte el, azonban nem azon indokolással,
hogy a kataszteri tiszta jövedelem, illetve annak
többszöröse valami „becslési kulcs”, vagy tör-
vényes mérték lett volna az ingatlanok *tényleges*
jövedelmének illetve hozadékának megállapítá-
sánál, mert hiszen — amint az fentebb említve
lett — ilyen „becslési kulcsot” sem a kongrua-
törvény, sem annak végrehajtási kormányrende-
lete nem ismer, hanem a 124/1928. számú kor-
mányrendelet 146. §-a 2. bekezdése értelmében
azon indokolással, hogy a lelkész által bevallott
ingatlan hozadék megfelel ugy a helyi, mint a
gazdasági és szociális viszonyoknak.

A járási hivatalnak tehát az említett kor-
mányrendelet 169. §-a értelmében betérjesz-
tendő javaslatában minden egyes esetben *kimerít-
ően meg kellett indokolnia*, miért hagyta jóvá,
vagy miért nem hagyta jóvá az illető lelkész
bevallását az ingatlan hozadékát illetően és
javaslatát, illetve megállapítását minden esetben
támogatnia kellett hiteles adatokkal, illetve hi-
vatalos bizonylatokkal és a kivizsgálásra vo-
natkozó iratokkal.

Voltak olyan esetek is, hogy a járási hiva-
tal megfelelő hivatalos kivizsgálás alapján he-

Iyesnek ismerte el a lelkész által bevallott tényleges ingatlanhozadékokat oly magasságban, amely összehasonlítva a tiszta kataszteri jövedelemmel, amely utóbbi — ismétlem és hangsúlyozom — semmiféle törvényes mértéket vagy kulcsot nem alkotott, körülbelül még a kataszteri tiszta jövedelem hatszorosát sem képezte, miután azonban hivatalos és hiteles megállapítást nyert, hogy a bevallott összeg megfelel a tényleges hozadéknak, az mint helyes, helybenhagyandó volt. Tehát nem az országos hivatal, — amint azt az interpelláló állítja, — állapítja meg a tényleges ingatlanhozadékokat, hanem a kormányrendelet 146. §-a értelmében az *elsőfoku politikai hatóság* (járásí hivatal, városi jegyzői hivatal) és amennyiben ennek a javaslata, illetve megállapítása kellően indokolva és hiteles hivatalos bizonylatokkal támogatva volt, az országos hivatalnak azt respektálnia kellett.

Az országos hivatal ugyanis nem jogosult az elsőfoku politikai hatóságok megállapításait és javaslatait minden indokolás nélkül egyszerűen megváltoztatni, hanem csak arra jogosult és köteles is, hogy kételyek, illetve kellő megindokolás hiánya esetén visszaküldje az iratokat az elsőfoku politikai hatóságnak a kivizsgálás, illetve a javaslat megfelelő pótlására.

II.

Ami az interpelláció második részét illeti, azaz, hogy a természetbeni szolgáltatások pénzbeli értékelésével nem lettek a kormányrendelet 150. §. értelmében az illetékes egyházi hatóságok meghallgatva és hogy ezen természetbeni szolgáltatások pénzbeli értékét az országos hivatal egyoldalúan és tulmagasan állapította meg, mindenekelőtt megjegyeztük, hogy a természetbeni szolgáltatások pénzbeli értékét nem az országos hivatal, hanem az elsőfoku politikai hatóság állapítja meg.

Igaz, hogy a kormányrendelet 150. §-a értelmében a pénzbeli érték megállapításánál az elsőfoku politikai hatóság által az illető egyházi hatóság is meghallgatandó, ez azonban általánosságban meg is történt és ott, ahol az országos hivatal ezen előírás mellőzését megállapította, visszaküldte az iratokat az illető I. foku politikai hatóságnak pótlásra.

III.

Ami a természetbeni járandóságok feltűnően magas értékelését illeti, közli az országos hivatal, hogy az értékelés szabályosan a kormányrendelet 150. §-a alapján történt, tekintettel a helyi viszonyokra, a természetbeni járandóságok minőségére, az értékesítés lehetőségére stb. és *a jelen lustrumot megelőző három év, azaz az 1923-1925 évek átlaga alapján*, amikor is a hivatalos szakértők véleménye szerint is 1 métermázsza buza ára 160—180 Kč., sőt 200 Kč. is volt a minősége szerint és így tekintettel arra, hogy az idézett szakasz második bekezdése értelmében ebből behajtási költség címén még

1/6 rész levonásba is hozatott, egész helyesen jártak el az elsőfoku politikai mint értékelő hatóságok, mikor a buza pénzbeli értékét erre a lustrumra (1926—1930) a fenti összegekben állapították meg.

Voltak olyan konkrét esetek is, — éppen a református lelkészeknél — hogy tekintettel arra, hogy a hívők nem adtak elsőrendű gabonát a lelkészeknek, a járásí hivatal a buza métermázsájának értékét még alacsonyabban, például csak 140 Kč-ban állapította meg, annak ellenére, hogy hitelesen meglelt állapítva, hogy az 1923—1925 évi átlag ár az illető községben tényleg 170—180 Kč. volt.

Igaz, hogy a gabona ára, illetve értéke időközben esett, azaz *ma* az árak lényegesen alacsonyabbak, ez a körülmény azonban ebben a lustrumban nem jöhet figyelembe, mert ebben a lustrumban (1926—1930) az 1923—1925 évi átlagár az irányadó és csak a jövő lustrumban (1931—1935) lesz irányadó az 1928—1930 évi átlagár.

A fentiek szerint tehát az országos hivatal a bevallások felülvizsgálása és a lelkészi helyi tiszta jövedelmek megállapítása során az *összlelkésséget illetőleg* egyöntetűen és a törvényes rendelkezések és előírások szerint járt el és egyáltalán nem lehet állítani azt, hogy a református lelkészekkel szemben rigórozusabban járt volna el, mint a többi lelkésszel szemben.

IV.

Tény az is, hogy a kongruailletmények végleges rendezése következtében egyes lelkészeknek nagyobb összegeket kell az államkincstárnak visszafizetniök, ez azonban legnagyobb részt azért van, mert az illetők még a kongrua törvény végrehajtási rendeletének kiadása előtt az iskolaügyi és népművelődési minisztérium bratislavai referátusától annak idején *előlegeket* kaptak az új kongruailletményekre, amely előlegek a definitív rendezésnél vagy tul magasnak bizonyultak vagy előleg lett folyósítva egyes lelkészeknek oly időre is, amikor még nem voltak csehszlovák állampolgárok — egyesek még *ma* sem azok — és így nem volt igényük egyáltalán kongruára, ami csak a végleges rendezés során lett konstatálva s az ennek következtében előállott túlfizetések — az illető lelkészek által még az előleg kiutalása előtt kiállított kötelezvény alapján is — az államkincstárnak visszatérítendőik annál is inkább, mert az előleg minden egyes lelkésznek azon kifejezett figyelmeztetéssel lett folyósítva, hogy az előleg kiutalása egyáltalán nem prejudikál az illető lelkész kongruailletményei végleges rendezésének és hogy az előleg elszámolásánál esetleg mutakozó túlfizetést köteles lesz az államkincstárnak visszatéríteni. Bratislava, 1930. október 23-án. Országos elnök helyett:

Országgh s. k.

Hétköznapi istentisztelet.

Mint vitabevezető előadást tartotta a gömöri egyházmegye lelkészi értekezletén: Kardos Lajos.

(Folytatás.)

A mai helyzet képe ez előzményeknek szomorú folytatása: jelenleg a bibliaolvasásnak, de legtöbb helyen még a hétköznapi istentiszteletnek sincs se hire, se hamva. Erre a kétségtelen igazságra minden lelkészben megmozdul a lelkiismeret és fájdalmasan érzi, hogy mulasztást követett el, de csak kevés ideig tart ez, mert egyszerre kész az indokolás: *Ha járnának a hivek, szívesen tartanánk hétköznapi is istentiszteletet!*

Dehát miért nem járnak?

Erre a nagy kérdésre nem könnyű dolog megfelelni. A legkézenfekvőbb válasz az, hogy a *vallásosság kihalt* a lelkekből. De viszont mi a magyarázata annak a jelenségnek, hogy olyan gyülekezetekben sem járnak hétköznapi templomba, amelyekben mondhatnánk, hatalmasan fellángolt a vallásosság tüze. Szerény tapasztalataim szerint az általam ismert néhány ilyen városi gyülekezetben az estéli órákban (lámpafénynél is) tartott köznapi istentiszteletnek néhány nyugdíjas és munkanélküli öreg kivül alig van más látogatója. Ezek egyébként állandó vendégei a vasárnapi, advent heti, bűnbánat heti, köznapi, mérsékelt látogatott, prédikációs istentiszteleteknek és vallásos estélyeknek. De a munka kötelezettsége még a bibliát naponként olvasó hiveket is távoltartja a hétköznapi istentisztelettől.

Az általam ismert, ugynevezett belmissziós közül az egyikben a baptisták szemrehányásai következtében (ők minden este együtt vannak télen-nyáron) szép kis gyülekezet látogatja a hétköznapi istentiszteletet, de csak télen; a másikban, amelyikben intenzívebb belmissziói munka folyik, semmiben sem különbözik az állapotok bármely más gyülekezetbeli állapotoktól. Magam, működésem kezdetén megpróbáltam nyáron, ősi szokás szerint a hajnali órákban tartani, de eredménytelenül. Azóta egyik, szomszéd községbeli szolgatársam is eredménytelenül próbálkozott.

Ezek után felmerül lelkünkben a fájdalmas kérdés: hát ugyan mit csinálhatnak azok az öreg asszonyok és öreg emberek, akiknek a világon semmi tennivalójuk nincs és mégsem érnek rá a hétköznapi istentiszteletekre eljönni? Sőt még vasárnap sem lehet látni őket. Egy új lelkész legtöbb esetben csak akkor szerez létezésükről tudomást, amikor már megszűntek létezni, amikor el kell temetni őket, egyébként a csürök, a kazlak és istalók misztikus rejtekében morzsolják le szomorú egyedüllétüket.

Pár napja kaptam meg az öregek magatartásának magyarázatát. Egy öreg asszony kijelentette előttem, hogy ő már nem fog többé

templomba menni, mert öreg, alig tud járni és a templomban hideg van. Engedjem el az egyházi adóját (vagyonos asszony, hűséges templomlátogató volt); olyan természetességgel mondta ezt, mintha már neki nem is volna illő a templombajárás. Divat ez vagy ősi szokás? Nem kérdeztem, mert rájöttem, hogy az öregeknek ez az önkéntes számkivetettsége, általános jellegűnek mondható, amelybe beletartozik a többek között nagyon sok pénz és életspórolási szempont.

A házi dolgokra otthon maradt asszony nép, bár órák hosszára meg-megáll az uccán „egy szóra”, a templomba azonban nem jöhet el, mert nem engedi a „dolog”.

A „dolog” azonban nem csak a leghatalmasabb ürügy, de sok esetben a legkomolyabb ok is a hétköznapi istentiszteletek mellőzésére. A debreceni egyetem kiváló gyakorlati teológiai professora a régi, nagymérvű hétköznapi templomlátogatást a jobbagyok „robot” idejének megrövidítésével hozza kapcsolatba. Azonban a nemes falvak ugyanilyen arányú, régi templomlátogatása rácáfol erre. Csak helyelközzel, de nagy általánosságban nem lehet kétségbe vonni a régiek templomlátogatási indokainak tisztaságát. Nem szorul azonban bizonyításra az a tény, hogy a jelenkor rohamjellegű gazdasági életében, kétségtelenül többet kell dolgozni egy embernek, mint a régi időkben. Áll ez különösen a földműves embernek foglalkozására nézve, amely időszakos jellegű s minden egyes termelési ág egész évi eredménye a legtöbb esetben órák kérdése. Ezért aztán annyira bele rögződött az idő parancsoló hatalma a falusi ember lelkébe, hogy megvan győződve arról, miszerint minden munkájának megvan a maga saját tulajdon órája és perce, amelyet, ha elszalasztott, soha, míg a világ-világ, többé vissza nem hozhat. Ennek a tudatnak kényszerítő ereje annál hatványozottabb mértékben lép fel, minél kisebb a birtok, mert a kiegyenlítődés lehetősége a legminimálisabb.

Ilyen lelki milióból nőtt ki a falusi ember megdöbbentő ítélete a hétköznapi istentiszteletekről és félő, hogy ez az ítélet átragad a vasárnapi istentiszteletekre is. A falusi ember szégyennek tartja a hétköznapi istentiszteletekre járni. A legkiméleltlenebbül kigunyol mindenkit, aki erre merészkedik, legyen az férfi vagy nő: „Persze ő elmehet, mert nincsen dolga” „Járhat is ő, van mit leimádkozni neki.” „Imádkozzék a pap helyettünk”. Ezek a legenyhébb kifejezések. Sajnos azonban, ma már ezekre is csak nagyon ritkán nyílik alkalmuk.

Igy aztán az istentisztelet teljesen kimarad az emberek életéből vagy legjobb esetben néhány vasárnapi percre zsugorodik, falu helyen még téli időben is. Teljes elismeréssel kell adóznunk szeretett püspökünk azon nemes

lyesnek ismerte el a lelkész által bevallott tényleges ingatlanhozadékokat oly magasságban, amely összehasonlítva a tiszta kataszteri jövedelemmel, amely utóbbi — ismétlem és hangsúlyozom — semmiféle törvényes mértéket vagy kulcsot nem alkotott, körülbelül még a kataszteri tiszta jövedelem hatszorosát sem képezte, miután azonban hivatalos és hiteles megállapítást nyert, hogy a bevallott összeg megfelel a tényleges hozadéknak, az mint helyes, helybenhagyandó volt. Tehát nem az országos hivatal, — amint azt az interpelláló állítja, — állapítja meg a tényleges ingatlanhozadékokat, hanem a kormányrendelet 146. §-a értelmében az *elsőfoku politikai hatóság* (járási hivatal, városi jegyzői hivatal) és amennyiben ennek a javaslata, illetve megállapítása kellően indokolva és hiteles hivatalos bizonylatokkal támogatva volt, az országos hivatalnak azt respektálnia kellett.

Az országos hivatal ugyanis nem jogosult az elsőfoku politikai hatóságok megállapításait és javaslatait minden indokolás nélkül egyszerűen megváltoztatni, hanem csak arra jogosult és köteles is, hogy kételyek, illetve kellő megindokolás hiánya esetén visszaküldje az iratokat az elsőfoku politikai hatóságnak a kivizsgálás, illetve a javaslat megfelelő pótlására.

II.

Ami az interpelláció második részét illeti, azaz, hogy a természetbeni szolgáltatások pénzbeli értékelésével nem lettek a kormányrendelet 150. §. értelmében az illetékes egyházi hatóságok meghallgatva és hogy ezen természetbeni szolgáltatások pénzbeli értékét az országos hivatal egyoldalúan és tulmagasan állapította meg, mindenekelőtt megjegyeztetik, hogy a természetbeni szolgáltatások pénzbeli értékét nem az országos hivatal, hanem az elsőfoku politikai hatóság állapítja meg.

Igaz, hogy a kormányrendelet 150. §-a értelmében a pénzbeli érték megállapításánál az elsőfoku politikai hatóság által az illető egyházi hatóság is meghallgatandó, ez azonban általánosságban meg is történt és ott, ahol az országos hivatal ezen előírás mellőzését megállapította, visszaküldte az iratokat az illető I. foku politikai hatóságnak pótlásra.

III.

Ami a természetbeni járandóságok feltűnően magas értékelését illeti, közli az országos hivatal, hogy az értékelés szabályosan a kormányrendelet 150. §-a alapján történt, tekintettel a helyi viszonyokra, a természetbeni járandóságok minőségére, az értékesítés lehetőségére stb. és *a jelen lustrumot megelőző három év, azaz az 1923-1925 évek átlaga alapján*, amikor is a hivatalos szakértők véleménye szerint is 1 métermázsza buza ára 160—180 Kč., sőt 200 Kč. is volt a minősége szerint és így tekintettel arra, hogy az idézett szakasz második bekezdése értelmében ebből behajtási költség címén még

1/6 rész levonásba is hozatott, egész helyesen jártak el az elsőfoku politikai mint értékelő hatóságok, mikor a buza pénzbeli értékét erre a lustrumra (1926—1930) a fenti összegekben állapították meg.

Voltak olyan konkrét esetek is, — éppen a református lelkészeknél — hogy tekintettel arra, hogy a hívők nem adtak elsőrendű gabonát a lelkészeknek, a járási hivatal a buza métermázsájának értékét még alacsonyabban, például csak 140 Kč-ban állapította meg, annak ellenére, hogy hitelesen meglett állapítva, hogy az 1923—1925 évi átlag ár az illető községben tényleg 170—180 Kč. volt.

Igaz, hogy a gabona ára, illetve értéke időközben esett, azaz *ma* az árak lényegesen alacsonyabbak, ez a körülmény azonban ebben a lustrumban nem jöhet figyelembe, mert ebben a lustrumban (1926—1930) az 1923—1925 évi átlagár az irányadó és csak a jövő lustrumban (1931—1935) lesz irányadó az 1928—1930 évi átlagár.

A fentiek szerint tehát az országos hivatal a bevallások felülvizsgálása és a lelkészi helyi tiszta jövedelmek megállapítása során az *összlelkézséget illetőleg* egyöntetűen és a törvényes rendelkezések és előírások szerint járt el és egyáltalán nem lehet állítani azt, hogy a református lelkészekkel szemben rigórozusabban járt volna el, mint a többi lelkésszel szemben.

IV.

Tény az is, hogy a kongruailletmények végleges rendezése következtében egyes lelkészeknek nagyobb összegeket kell az államkincstárnak visszafizetniök, ez azonban legnagyobb részt azért van, mert az illetők még a kongrua törvény végrehajtási rendeletének kiadása előtt az iskolaügyi és népművelődési minisztérium bratislavai referátusától annak idején *előlegeket* kaptak az új kongruailletményekre, amely előlegek a definitív rendezésnél vagy túl magasnak bizonyultak vagy előleg lett folyósítva egyes lelkészeknek oly időre is, amikor még nem voltak csehszlovák állampolgárok — egyesek még ma sem azok — és így nem volt igényük egyáltalán kongruára, ami csak a végleges rendezés során lett konstatálva s az ennek következtében előállott túlfizetések — az illető lelkészek által még az előleg kiutalása előtt kiállított kötelezvény alapján is — az államkincstárnak visszatérítendőik annál is inkább, mert az előleg minden egyes lelkésznek azon kifejezett figyelmeztetéssel lett folyósítva, hogy az előleg kiutalása egyáltalában nem prejudikál az illető lelkész kongruailletményei végleges rendezésének és hogy az előleg elszámolásánál esetleg mutakozó túlfizetést köteles lesz az államkincstárnak visszatéríteni. Bratislava, 1930. október 23-án. Országos elnök helyett:

Ország h. k.

Hétköznapi istentisztelet.

Mint vitabevezető előadást tartotta a gömöri egyházmegye lelkészi értekezletén: *Kardos Lajos.*

(Folytatás.)

A mai helyzet képe ez előzményeknek szomorú folytatása: jelenleg a bibliaolvasásnak, de legtöbb helyen még a hétköznapi istentiszteletnek sincs se hire, se hamva. Erre a kétségtelen igazságra minden lelkészben megmozdul a lelkiismeret és fájdalmasan érzi, hogy mulasztást követett el, de csak kevés ideig tart ez, mert egyszerre kész az indokolás: *Ha járnának a hívek, szívesen tartanánk hétköznapi isistentiszteletet!*

Dehát miért nem járnak?

Erre a nagy kérdésre nem könnyű dolog megfelelni. A legkézenfekvőbb válasz az, hogy a *vallásosság kihalt* a lelkekből. De viszont mi a magyarázata annak a jelenségnek, hogy olyan gyülekezetekben sem járnak hétköznapi templomba, amelyekben mondhatnánk, hatalmasan fellángolt a vallásosság tüze. Szerény tapasztalataim szerint az általam ismert néhány ilyen városi gyülekezetben az estéli órákban (lámpafénynél is) tartott köznapi istentiszteletnek néhány nyugdíjas és munkanélküli örege kivül alig van más látogatója. Ezek egyébként állandó vendégei a vasárnapi, advent heti, bűnbánat heti, köznapi, mérsékeltlen látogatott, prédikációs istentiszteleteknek és vallásos estélyeknek. De a munka kötelezettsége még a bibliát naponként olvasó híveket is távoltartja a hétköznapi istentisztelettől.

Az általam ismert, ugynevezett belmissziós közül az egyikben a baptisták szemrehányásai következtében (ők minden este együtt vannak télen-nyáron) szép kis gyülekezet látogatja a hétköznapi istentiszteletet, de csak télen; a másikban, amelyikben intenzívebb belmissziói munka folyik, semmiben sem különböznek az állapotok bármely más gyülekezetbeli állapottoktól. Magam, működésem kezdetén megpróbáltam nyáron, ősi szokás szerint a hajnali órákban tartani, de eredménytelenül. Azóta egyik, szomszéd községbeli szolgatársam is eredménytelenül próbálkozott.

Ezek után felmerül lelkünkben a fájdalmas kérdés: hát ugyan mit csinálhatnak azok az öreg asszonyok és öreg emberek, akiknek a világon semmi tennivalójuk nincs és mégsem érnek rá a hétköznapi istentiszteletekre eljönni? Sőt még vasárnap sem lehet látni őket. Egy új lelkész legtöbb esetben csak akkor szerez létezésükről tudomást, amikor már megszűntek létezni, amikor el kell temetni őket, egyébként a csürök, a kazlak és istalók misztikus rejtekében morzsolják le szomorú egyedüllétüket.

Pár napja kaptam meg az öregek magatartásának magyarázatát. Egy öreg asszony kijelentette előttem, hogy ő már nem fog többé

templomba menni, mert öreg, alig tud járni és a templomban hideg van. Engedjem el az egyházi adóját (vagyonos asszony, hűséges templomlátogató volt); olyan természetességgel mondta ezt, mintha már neki nem is volna illő a templombajárás. Divat ez vagy ősi szokás? Nem kérdeztem, mert rájöttem, hogy az öregeknek ez az önkéntes számkivetettség, általános jellegűnek mondható, amelybe beletartozik a többek között nagyon sok pénz és életspórolási szempont.

A házi dolgokra otthon maradt asszonynép, bár órák hosszára meg-megáll az uccán „egy szóra”, a templomba azonban nem jöhet el, mert nem engedi a „dolog”.

A „dolog” azonban nem csak a leghatalmasabb ürügy, de sok esetben a legkomolyabb ok is a hétköznapi istentisztelet mellőzésére. A debreceni egyetem kiváló gyakorlati teológiai profeszora a régi, nagymérvű hétköznapi templomlátogatást a jobbágyok „robot” idejének megrövidítésével hozza kapcsolatba. Azonban a nemes falvak ugyanilyen arányu, régi templomlátogatása rácáfol erre. Csak helyellközül, de nagy általánosságban nem lehet kétségbe vonni a régiek templomlátogatási indokainak tisztaságát. Nem szorul azonban bizonyításra az a tény, hogy a jelenkor rohamjellegű gazdasági életében, kétségtelenül többet kell dolgozni egy embernek, mint a régi időkben. Áll ez különösen a földműves embernek foglalkozására nézve, amely időszakos jellegű s minden egyes termelési ág egész évi eredménye a legtöbb esetben órák kérdése. Ezért aztán annyira bele rögződött az idő parancsoló hatalma a falusi ember lelkébe, hogy megvan győződve arról, miszerint minden munkájának megvan a maga saját tulajdon órája és perce, amelyet, ha elszalasztott, soha, míg a világ-világ, többé vissza nem hozhat. Ennek a tudatnak kényszerítő ereje annál hatványozottabb mértékben lép fel, minél kisebb a birtok, mert a kiegyenlítődés lehetősége a legminimálisabb.

Ilyen lelki milióból nőtt ki a falusi ember megdöbbentő ítélete a hétköznapi istentiszteletekről és félő, hogy ez az ítélet átragad a vasárnapi istentiszteletekre is. A falusi ember szegénynek tartja a hétköznapi istentiszteletekre járni. A legkiméletlenebbül kigunyol mindenkit, aki erre merészkedik, legyen az férfi vagy nő: „Persze ő elmehet, mert nincsen dolga” „Járhatsz is ő, van mit leimádkozni neki.” „Imádkozzék a pap helyettünk”. Ezek a legenyhébb kifejezések. Sajnos azonban, ma már ezekre is csak nagyon ritkán nyílik alkalmuk.

Igy aztán az istentisztelet teljesen kimarad az emberek életéből vagy legjobban néhány vasárnapi percre zsugorodik, falu helyen még féli időben is. Teljes elismeréssel kell adóznunk szeretett püspökünk azon nemes

intenciójának, amellyel elrendelte a hétköznapi istentiszteletek tartását.

De mit tegyünk, ha nincs hétköznapi gyülekezet?

Kijelentjük, hogy *e köznapi istentiszteletekről le nem mondhatunk, mert ezek a gyülekezetépítés alkalmainak mennyiségileg a legterjedelmesebb hányadát teszik ki.* Az a kérdés merül fel tehát, hogy a hétköznapi istentiszteleteken, *változtassunk-e*, vagy sikertelenség esetén azt *mással pótoljuk.* Egyáltalán milyen módus vivendi képzelhető el arra nézve, hogy a hétköznapi istentisztelet, — ha már ez idő szerint *szervesen nem tud kinőni a gyülekezet életéből,* — hogyan *kapcsolható abba?*

A prédikációban megvilágítandó a naponkénti lelkitáplálkozás és az Istennek való tisztességtétel mindennapi kötelezettsége, s annak példaadó ereje. Kihangsúlyozandó a közös gyülekezeti lelki táplálkozás és istentisztelet nagy jelentősége az egyéni mellett.

Kiemelendő, hogy a szokás és szoktatás ereje e tekintetben sok lelki és fizikai nehézséget legyőz és ezáltal a lélek legegyszerűbb módon juthat a legmagasabb erők áldásaihoz.

Megváltoztassuk-e a hétköznapi istentiszteletek liturgiáját, tartalmát?

A bibliaolvasással és annak tartalmából született imádsággal minden esetre elérjük azt, hogy a hívek nem mondják „előttünk azt az imádságot, amit évről-évre elrecitáltunk”. Külön vitatárgyát képezhetné a történeti részben említett konferencia vagy kongregáció beszédek ügye, amelyek által a hétköznapi istentisztelet szervesen kapcsolódnék a gyülekezet mindennapi életszükségeibe. Megvalósítaná ez a ref. hívek sokat emlegetett *aktív részvételét* az istentiszteletekben. A szintén sokat emlegetett *egyetemes papság és házi istentiszteletek* problémáját is segítene megoldani. Bizony méltán felmerülhet az a kérdés, hogy vajjon nem a kongregáció és konferencia beszédek elmaradása okozta-e azt, hogy a hétköznapi istentisztelet ref. kultusz-életünknek egy elsorvadt szervévé változott?

Sok helyen a hétköznapi istentisztelettel elmaradt az ugynevezett egyházkezelés, vagyha nem maradt el, akkor a parókián végeztetik. Ez hozzá kapcsolandó a köznapi istentisztelet-hez; úgy szintén a keresztesítés is, amennyiben az időjárás megengedi. Filiás gyülekezetekben az ugynevezett vasárnapi iskola, vagy a gyermek istentisztelet tartása, gyűlésezések miatt akadályokba ütközik; ezekre legalkalmasabb a reggeli istentiszteletek utáni félóra.

Ujabbán mind több és több időt követel a konfirmándusok oktatása. Ez is a reggeli istentiszteletek után tartható, a téli idő kivételével, egész éven át, a gyermek istentisztelettel egyi-

dejüleg (magam a Forgács-féle kátét magyarul; a konfirmándusok a vonatkozó textusokat felmondják, a többit az előirt időben végzik). Ezekkel úgy-ahogy biztosítva is lenne a reggeli istentiszteletek gyülekezete az, enyhébb időjárás alkalmával.

Megváltoztatandó-e a hétköznapi istentiszteletek ideje?

Ezzel kapcsolatban megállapítandó, hogy vajjon *az az idő, amelyet eddig hétköznapi istentisztelet tartására használtunk, elmúlt-e istentiszteletli idő lenni, vagy továbbra is feltartható?* Nem volna-e célszerűbb városi mintára az esti órákban tartani?

Tagadhatatlan tény, hogy a reggeli istentiszteleten a falusi gyülekezetek egyes rétegei nyáron egyáltalán részt nem vehetnek, a számos munkások meg örökre elvannak zárva ettől, mégis számos oknál fogva elleneznünk kell az esteli időt és úgy véljük, hogy meg kell maradnunk a nap világitása mellett. Az elsoroltak alapján némi reménység kínálkozik arra, hogy különösen a mezei munkák szüntével, a részvételi lehetőség beálltával az akarat sem fog hiányozni. A hétköznapi istentisztelet *pótlására*, amennyiben a felsorolt módzatok csak részben segíthetnek a helyzeten *egyelőre. Csak a lelkész által a háznál végzett istentisztelet kínálkoznék, mint az Igétől távolmaradóknak az Igével való felkeresése.*

Tehát megállapítható, hogy a hétköznapi istentisztelet nem öncélú kultuszintézmény, nem csak azért kell tartani, hogy meg legyen tartva, hanem az a célja, hogy építse a hívek lelkét és a gyülekezeti közösséget. És ha a reformáció századában, általában a régi időkben a hétköznapi istentiszteletek látogatása *ékesen jelezte a hívek buzgóságát*, elmondhatjuk, hogy *ezt a buzgóságot táplálta is.*

A naponkénti prédikációknak nagy részük volt abban, hogy őseink a véres századok szörnyű megpróbáltatásain át tudták menteni egyházunkat és nemzetünket, mert Isten igéinek világával mutatták meg ezek, a kétségbe ejtő pillanatok tennivalóit.

Az angol-spanyol háboruban a spanyolok Braziliából hazafelé törekvő híres ezüstflottáját üldözőbe vette az angol hajóhad, de csak a spanyol kikötőben tudta utólrni, ott azonban elsüllyesztette. Most akarják kiemelni a tenger fenekéről, mert az arany flották dus kincsei már elfogytak. Ha az ősök tántoríthatatlan életientartó, törhetetlen szikla erejét birni akarjuk ezekben a nehéz időkben, akkor ki kell emelnünk a hétköznapi istentiszteleteket a racionalizmus által, saját kikötőnkben ért halálos pusztulásból; az indolenciának, az Isten iránt való tiszteletlenségnek sülyedéséből, mert a reformáció arany flottájának dus kincsei már elfogyatkoztak.

Emlék sorok.**A beregi reform. egyházmegye**

A borongó ős szomoru hirt hozott: Messze nyugaton, a szlovák Považka-Bystrica — Vágbesztercén Verebélyi József volt vajáni körjegyző, ungi e. megyei világi tanácsbíró testvérünk halálával akkor bucsuzott el tőlünk egy drága magyar élet, amikor a magyar lankák felett is bucsuzni kezdték a vándor madarak s amikor a bodrogközi nádas s a bacskai szülőháza felett is felzokogtak az őszi sirások. Ebből a drága életből úgy buzogtak elő a szeretet, szelidség, derü és kacagás, mint a vágbesztercei völgyekből a kristály források.

Ott állottam koporsója felett, hogy Isten igéjének vigasztalását hintsem a gyászoló szívekre és akkor úgy éreztem, hogy az a sok könny, ami koporsójára hullott, az az előzőkeny gondoskodás, csodálatos ragaszkodás és szeretet, amellyel ez a tiszta szlovák vidék ezt az egyszerű, hányt-vetett sorsú magyar tisztviselőt életében, betegségében s halálában körülvette: kiáltó bizonyosság volt ennek a református magyar életnek a gazdagságáról!

Lelkészi karunk nagyon sok tagja fürdött meg gyakran ennek az életnek szeretetében, nagyon sok tagja érezte a vele való testvéri közösséget s most, amikor eltávozott tőlünk, ezek a régi-régi s kedves emlékek úgy világitanak előttünk, mint a tüzrózsák ...

Gyermek korában a bacskai ref. paróchia levendula illatu levegője vette körül; ifju korában a ref. paróchiák udvarain üzte a pillangókat s az álmokat; imádságra a „palástos” édes apa s a fehér lelkű papné édesanya tanítgatta; talán ez tette a lelkét állandóan szeliddé, derüssé; talán ez töltötte meg a lelkét pozitív Krisztus hittel, életet gazdagító vallásossággal; talán ez vitte a „bogár hátú” magyar falvak kálvinista templomainak padjai közé, ahányszor csak megkondultak a harangok; talán ez tette értékes munkássá az egyházmegyei zöld asztal mellett, mint világi tanácsbíró, de bizonyosan ez láttatta meg vele bennünk a palástos testvért és bizonyosan ez tette erőssé, bátorrá a halállal szemben s ez adta ajkára az utolsó szavakat: „Testvérek, hagyjatok elmenni — én már látom Jézust!”

Ez a néhány sornyi megemlékezés nem akar más lenni, mint egy kicsike mécsgyújtás annak emlékére, aki minket, egyházának lelkészeit oly igaz szívből s oly nagyon tudott szeretni és aki oly hűséges gyermeke tudott lenni a valamikor glóriás fejű, ma pedig siró arcú egyházának.

A távollevő vágbesztercei temetőkerben legyen megpihenése csendes! Két magyar hősi halotthoz temettük! A halottak országában ime ott is testvérekre talált! Álmodjon boldog álmokat az ungi s bodrogközi rónákról, a siró édes anyáról s egyházunk jobb jövőjéről! Isten Vele! Királyhelmec, 1930. nov. *Virágh Béla* lelkész.

1930. nov. 3—4. napjain tartotta Beregszászban őszi köz- és bírósági gyűlését.

Szomoru, esős, őszi idő ... Nehéz terhek hordozói mind, akik nagy számban jöttek össze, hogy a közös bajokban való osztozás azoknak hordozását könnyebbé tegye. Új erőt gyűjteni, új lelkesedést venni, egymás hite által épülni, biztatást meríteni, tanácsolni, javítani: mind-mind ott volt végzendő munka-programmunkban.

Ifju esperesünk, Molnár Ferenc buzgó imádsággal emelte szívünket az egek Urához. Agilis gondnokunk, Székely Benedek keresetlen szavakkal üdvözli és nyitja meg elnöktársa nevében is a gyűlést. Szavazatbontó bizottság jelentését meglelégedéssel veszi tudomásul közgyűlés, mely szerint e. m. főjegyzővé Tornyay J. bilkei miss. lelkész; lelkészi aljegyzővé Korláth Gy. fonsosi lelkész és vil. jegyzővé Nagy Károly beregszászi lakos választattak meg. Az eskü úgy tőlük, mint Pap Gyula világi tanácsbírótól kivétellett. Az esperes időszaki jelentésében vázolta a közelmúlt 8 hónap történetét. „Sulyos örökséget kaptam — mondja —, mikor elődömtől az esperesi hivatalt átvettem. Am minél sulyosabb a feladat, mely megoldásra vár, annál inkább érzem kötelességemet, hogy megkettőzött igyekezettel törekedjem megoldáshoz segíteni a megoldást váró kérdéseket”. Az állampolgárság hiánya miatt eddig is sokat szenvedett lelkésztársaink helyzetében változás nincs. Legutóbb ezek sorsában osztozik Sütő Áron gáti és Bary Gy. n-beregi lelkész, kiknek kongrua folyósítását az Orsz. Hiv. azzal, hogy nincs állampolgárságuk, beszüntette. Az 1926. jan. 1-e előtt nyugdíjba vonultak, vagy hátramaradottaik, — amennyiben áll. polgárságukat igazolták — 1928-tól 3000 Kč. nyugdíjsegélyben részesültek. Az adócsökkentési segélyek elmaradása sok egyházközség háztartását felborulással fenyegeti. Mint örvendetes tény kell megemlíteni a halabori egyház igyekezetét, amikor tanítás céljára alkalmatlan épülete helyett mintegy 70.000 Kč költséggel épületet vásárolt. Nem kevésbé örvendetes a csonkapapi-i egyház cselekedete, mely a II. tanítói állást szervezte meg. Barkaszó pedig, mert nem tud eleget tenni az iskola beruházási feltételeknek, bérbeadta iskoláját a községnek, várván jobb időket, amikor az egyház veteményes kertjét újra a magáénak mondhatja. Sérelmesnek tartja egyházmegye azt, hogy míg Szlovenszko területén az iskolafentartó egyházaktól meglelégednek 1200 Kč. helyi javadalom biztosításával, addig Podk. Russban csaknem négyszer annyit követelnek. Az 1929—30. iskolai évre a vallás-tanítók járandóságukat nem kapták meg. Több kisebb-nagyobb ügy került még tárgyalás alá: kölcsönök, szerződések jóváhagyása, tanítói állások megerősítése. A számvevőszék jelentése

bepillantást engedett az egyházmegye sulyos terhekkel küzdő életébe. Az e. m. miss. „Szabályrendelet” megerősítést nyert. A gyámintézet új tisztikara bemutatkozott; számadása tudomásul vétetett. Süttö József tanügyi biz. elnök lemondása folytán esperesre ruháztatott a tanügyi elnöki tisztséggel járó ügyek vitele. Szentimrey József t. esperes és Pap János e. kerületi tanácsbíró nyugalomba vonultak. Közgyűlés áldás kívánása kíséri e két tiszteletnek és becsülésnek örvendő tagját.

Nov. 3-án délután kezdődött a bírósági ügyek tárgyalása. A tárgyalás másnap, 4-én a déli órákban ért véget. (T.)

Problémáink.

A tanítóhiány megoldása. Közismert dolog, hogy sem az államnak, sem az egyes egyházaknak nincs elegendő tanítójuk. Különösen szenved e miatt a mi egyházunk.

Ezen az égető bajon egyesek ref. tanítóképző felállításával akarnak segíteni. Igér-e eredményt ez az óriási erőfeszítés? Ha jól megfontoljuk, sajnos, azt kell felelnünk: nem.

Ha számbavesszük, mibe kerül egy megfelelő épület és felszerelés, mekkora összeget kell letennünk, hogy a tanári alapfizetést legalább 6 személyre biztosítsuk, be kell látnunk, hogy ezt összehozni nem bírjuk és ha bírnánk, akkor sem érdemes, mert mire az első rajt kieresztjük,—legjobb esetben öt év múlva,—akkorra már a tanítóhiány miatt át kell adnunk majd minden iskolánkat. Mire lesz tanítónk, nem lesz iskolánk. Ezt pedig nem akarjuk.

Hogy segíthetnénk tehát magunkon? Ugy segíthetnénk, hogyha azok mellett a gimnáziumok mellett, amelyeket nagyobb számú ref. tanuló látogat, ref. tanítói szemináriumokat állítanánk fel.

Hogy lehetséges ez? Ugy, hogy a tanuló ifjúságból azok közül, akik a tanítói pályára jelentkezőnek, kiválogatjuk a legalkalmasabbakat és egy megfelelő helyiségben, az esti órákban neveléstanra és zenére tanítjuk őket és iskolákat látogatunk velük. Máskülönben továbbra is intézetük rendes tanulói maradnak, de kiképezzük őket úgy, hogy az érettségi vizsgálat után az őszi terminuson a tanítói kiegészítő érettséget letehessék.

Ily módon a komáromi, ujbáryi, pozsonyi, losonci, rimaszombati és beregszászi gimnáziumok mellett csekély költséggel állíthatunk fel ref. tanítói szemináriumokat. Tanításra szolgáló helyiséget az egyházaktól ingyen kaphatunk, heti 12 óra díjazása sem öl meg bennünket. Így egy év alatt 60—70 tanítót tudunk kinevelni.

Azt hiszem, indokolt kérésre az iskolaügyi minisztérium mindegyik intézet mellé állítana fel vizsgáló bizottságot s abba egyházunk tag-

jai közül is nevezne ki rendes tagokat. Így nem kellene a tanulóknak utazni és költsékezni.

Ha erőnk bírja, ezt az intézményt tökéletesíthetnénk. Ugy a fiú, mint a lány növendékek részére internátusokat állíthatnánk fel, de addig is részben vagy egészben gondoskodhatnánk a vidékiek ellátásáról.

Hogy a tanítói szemináriumok felállítása helyes és egyetlen megoldás, erre előbb-utóbb az állam is rá fog jönni s a költséges és a növendéket minden más pályáról kizáró tanítóképzők helyett ily módon fog magának az ifjúság színe virágából első rendű tanítói kart nevelni.

Dr. Móczár József.

H I R E K

— **Halálozás.** *Dóczi Imre dr.*, a kiváló pedagógus, aki csaknem egy emberöltőn át dicsekedése volt a magyarországi református egyháznak s a magyar közoktatásnak; aki szakirodalmi működésével kitörölhetetlenül beírta nevét a magyar református közművelődés történetébe, f. hó 11-én, 82 éves korában Debrecenben elhunyt. Baltazár Dezső dr. püspök temette f. hó 13-án a Nagytemplomból, hatalmas gyászoló közönség részvételével. Áldott legyen emléke!

— **A theologiai és középiskolai internátus felépítésére** ujabban megajánlották az 1000 k. hozzájárulást: *Csiszár Árpád* gyógyszerész Vinna és *özv. dr. Herczegh Károlyné* Pálócz. Legutóbbi nyugtázásunk óta történt befizetések: Bakó Bertalan 1000 k., Frohmann Jenőné 340 k., Zsemlye Péter 350 k. Összes befizetés: 13.111 k. 15 f.

— **A Szlovenszkói Egyetemes Evangélikus Egyház** eperjesi ünnepségei a megállapított program szerint folytak le f. hó 10-11-én. Református egyházunk küldöttségei is részt vettek azon *Balogh Elemér* püspök, konventi elnök vezetésével, aki megható beszédben áldozott a gályarab-mártírok emlékének. Az ünnepség lefolyásáról részletes tudósításban fogunk beszámolni.

— **„Istennek nagyságos dolgai”** cím alatt fognak megjelenni december elején a könyvpiacon a *kolozsvári református theologiai Fakultás akadémiai istentiszteletein* az 1929—30 tanévben tartott *predikációk*. Ugy *református theologiai és egyházi, mint erdélyi magyar nemzeti és kulturhistóriai szempontból rendkívül érdekes és értékes lesz e könyv*, mert 1. benne dr.

Makkai Sándor püspök és a kolozsvári református theologiai fakultás tanárai szólalnak meg, mint igehirdetők, 2. az ünnepes félév minden vasárnapjára szóló több, mint harminc predikációt fog tartalmazni, 3. a predikációk egy ciklus darabjai, melyek a váltság nagy tényeivel tisztán kálvinista krisztocentrikus szempontból foglalkoznak. A vaskos, kb. 15 ivre terjedő szép kiállítású kötet előfizetési ára *rendkívül olcsó*, 4.-pengő és portó, mert a kiadók sulyt helyeznek arra, hogy e kötetten keresztül *minél többen tudjanak* bepillantani az erdélyi református egyház és lélek vivódásaiba és *utkeresésébe*. Előfizetni lehet 1930. december 10.-ig az „Ifju Erdély, kiadóhivatalánál, Cluj-Kolozsvár, Református theologia, és a Studium könyvboltjában, Budapest.

— Az **Abaujtonnai Egyházmegye** 1930 évi rendes közgyűlésének jegyzőkönyve megjelent Lengyel József e. m. főjegyző gondos összeállításában. Különösen figyelemre méltó benne *Idrányi Barna* esperes jelentése, amelynek a losonci theológiára vonatkozó részéből közlésre kívánkoznak a következő sorok: „Dédelgetett kedvencünk, a losonci theologia f. é. junius hóban a második rajt bocsátotta ki, 9 ifju tévén le a kápláni vizsgát. Ennél a pontnál nem hallgathatom el azt a kiváló eredményt, amelyet a losonci theologia a reá bízott ifjuság képzésében felmutat. *Tapasztalásunk az, hogy az onnan kikerült ifjak—a nekik adatott tehetség mértéke szerint—teljes felkészültséggel lépnek ki a gyakorlati életbe s közülök a tudományok mennyiségében leggyengébb is a gyakorlati munkában jól megállja a helyét.*” Megemlíti aztán a jelentés, hogy az egyházmegyében csupán egy egyház vonakodik a konvent által megállapított $\frac{1}{2}$ kg, búzát fizetni évenként a theologia fenntartására. „Ez a kijelentés—mondja az esperes—nagyon szomorú eset, amely *semmivel sem indokolható, de teljesen érthetetlen is a konvent által meghozott, egyetemesen kötelező határozat után 5 esztendővel*”. Jó volna, ha egyetemes egyházunk e tiszta látású vezérférfiának szavait megszivlelnék az elfogultan rosszaindulatu kritikuskok!

— A **romániai református zsinatot** 1930 nov. hó 27-ére hívta össze az elnökség a kolozsvári theologiai fakultás disztermébe, a második ülészsakra. A második ülészsak tárgya: az egyház alkotmányáról, szervezetéről és kormányzatáról szóló I. törvénycikk megalkotása.

— A **budapesti Kálvin-téri templom** 100 éves jubileumi ünnepe f. hó 2-án folytat le. Az ünnepi istentiszteletet dr. Ravasz László végezte, a mely után dr. Némethy Károly főgondnok leleplezte a templom falába illesztett emléktáblát. Majd a presbitérium, a küldöttségek és a meghívott vendégek átvonultak a theologia disztermébe, ahol a paróchiák tanácsosainak bevonásával diszközgyűlés volt. Itt tolmácsolták az egyes küldöttségek megbízóik üdvözlését, a melyekre dr. Ravasz László püspök válaszolt. A jubileum harmadik része este folyt le a templomban, gazdag műsorú gyülekezeti ünnepély keretében.

HIVATALOS RÉSZ

Református keresztyén püspöki hivataltól,
Pozsony.

1261/1930. szám. *Körlevél!* Valamennyi Ntű. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak! Az Országos Hivatal 1930. nov. 3-án kelet 174.397/6/1930. számú átirata értelmében felhívom kerületembe tartozó összes lelkésztestvéreim figyelmét, hogy a következő 1931-1935-re terjedő lustrum kongrua bevallási ideje 1931 ápril. végéig van megszabva. Ezen időn belül, közelebről 1931. ápril. 15. bezárólag, minden lelkésznek és segédlelkésznek kötelessége kongr. vallomását elkészíteni s az akkor is, ha valamennyi mellékletek nem lennének csatolhatók (ezek pótlólag később is felterjeszthetők) az esperesi hivatalok útján hivatalomhoz okvetlen felterjesztendő. Nyomtatványokat, amint azokat a pozsonyi államnyomdából megkapom, azonnal expedíáltatni fogom a lelkészi hivatalok címére. Már most megjegyzem, hogy a bevallási ivateket nem ingyen kapjuk, mint a megelőző lustrumban, hanem példányonként-előreláthatólag-egy koronáért, amit minden lelkésznek magának kell megfizetnie. Pozsony, 1930. XI. 11. Szeretettel keresztyén szolgájuk: *Balogh Elemér*
püspök-konv. lelk. elnök.

Pályázat. A nagymegyeri (okres Komárno) ref. egyház presbytériuma pályázatot hirdet 4 tanerős iskolájánál a lemondás folytán megüresedett, III. évre meghagyott ideiglenes III. férfi tanítói állásra. Javadalom: 1200 kč., 360 kč. lakbér és 20 kč. kertpótlék. Az állássegély kérvényezve lesz. Pályázati határidő: 1930 dec. 1. Képesített és orgonálni is tudó férfi tanítók a bratislavai Isk. Referátus 86400/I.-1929. számú rendelete szerint felsorolt kérvényeiket a nagymegyeri ref. lelkészi hivatalnál adják be. Az állás választás után azonnal elfoglalandó.
Presbitérium.

Pályázat. A *farkasdi* egyház által lapunk nov. 16-iki számában meghirdetett tanítói állásokra a pályázati határidő: *december 1.*

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix Általános Biztosító Társaság
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselve.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

Miskolczi Lajos úri és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, füg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása k. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 Mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek

— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában. Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370/V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Verké Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Világosság a sötétségben.

Világosság a sötétségben! Ezt jelenti advent. Az adventi lélek tekintete Istenre irányozódik, érzi a maga bűnös, elveszett voltát, áthatja a válságraszorulás tudata. Az adventi lélek a Krisztust váró lélek, mert Ő benne jön a megváltás, benne jön maga az Isten az emberhez, hogy újra felemelje elesettségéből, benne öltött testet az újjáteremtő isteni kegyelem. A világosság a sötétségben!

Lehet, hogy a szemünk tulságosan hozzá van szokva a sötétséghez és nehezen veszi észre a homályon áttörő fénysugarakat; lehet, hogy nehezen látjuk meg az Isten útját, amint itt jár közöttünk, nehezen vesszük észre Isten lábnymait, amint elmegy mellettünk. Sokszor talán nem is akarjuk észrevenni, hogy már mellettünk áll s a szívünket kéri, a szívünket, ahol sötétség van, gyűlölség, hitelenség, szeretetlenség és romlottság. A Jézust kínálja fel nekünk, hogy rajta keresztül vegyük át s zárjuk lelkünkbe a hitet, jószágot, megbocsájtást, szeretetet. Világosságot a sötétségben!

A mi korunk adventi kor. Bűnbánó, megálázkodó, összetört világ. Ez a kor érzi az emberi tehetetlenséget. A nagy római birodalom bukása óta nem volt a pesszimizmus soha olyan általános Európában, mint most. Olyan sötét, kilátástalan, reménytelen a jövő. A legteljesebb szellemi és gazdasági nyomorúság. Sehol egy biztató sugár! Mintha a sötétség megbénító szelleme ülne reá a lelkekre. Ennek a sötét reménytelenségnek adott kifejezést a világháború utolsó hónapjaiban egy német történetfilozófus „Nyugat bukásáról” szóló hatalmas munkája. Olyan fájdalmasan szomorúak ennek a könyvnek a megállapításai. Ir. arról, hogy Európa kiélte magát, megvénhedett, nincs

adnivalója többet a világ számára. Megérett a bukásra. Európa kulturája halódó kultúra, mert a teljes dekadencia jeleit hordozza magán. Európa képe olyan sötét, mindenütt a felbomlás és a süllyedés jelei. E mű megjelenése óta jó egynéhány esztendő telt el és a helyzet semmit se változott. Ugyanaz a sötétség, ugyanaz a pesszimizmus. Néhány héttel ezelőtt az egyik nagyhatalom vezető államférfia Európáról azt mondta, hogy halódó világ. Nagy napilapjaink pedig élénken tárgyalják egy kimagasló egyházi egyéniség azon nyilatkozatát, hogy az emberi történelem derékbatörésének korát éljük és a világunkra reáveti vérpiros színét egy szörnyűséges világkatasztrófa. Mindenütt reménytelen sötétség!

De akik éles szemmel kutatják az általános világnomoruság okát, azok mind világosabban reá eszmélnek, hogy a ma elesettségének oka: a minden lelkiséget megölő, hitetlen materialista világnézet és életfelfogás teljes mérvű érvényesülése az egyéni, társadalmi, gazdasági, állami életben és a nemzetek egymáshoz való viszonyában. Nincs más mentés a világunk számára, mint az eddig figyelmen kívül hagyott Evangélium erőit, törvényeit belevinni az egyének életébe, s azon keresztül a társadalom, az állam, a népek egymás közti viszonyába. Az ember önmagában tehetetlen, csakis Isten törvényein épülhet fel az igazságos társadalom és a boldogabb világ.

És a saját erejében szörnyen csalódott világ bűnbánó, megalázódott lélekkel, tékozló fiuként, lassan, de biztosan elindul Isten felé. A mi korunk adventi kor!

És a mi magyar ref. egyházunk Krisztust váró egyház. A XVI.-XVII. század óta még

olyan nagy belső átváltozás nem ment végbe egyházunk életében, mint ami most a szemeink előtt történik. A belső lelki megújulás korszakát éljük. Egyházunk lelki életet élő tagjai közt mind többen és többen lesznek, akiknek fáj a mai szörnyű elesettségünk; akik tudatára ébredtek annak, hogy egyházi életünk mellékvágányokra terelődött akkor, midőn az egyházkormányzás másodrangú fontosságú kérdéseivel szemben a legfontosabb: a lelkiség kérdése, háttérbe szorult. Egyházunk minden jelen nyomorúságának az az oka, hogy valahogyan elvesztettük a felelősségérzetet a reánk bízott lelkekért. Az egészséges lelki élet felfrissítő forrása: a Biblia kiszorult a családok köréből, ezzel mind szűkebb körre szorult a személyes hitű, öntudatos, lelkiéletet élő egyháztagjaink száma. Az egyházfegyelem teljesen eltűnt; az igehirdetés sokat vesztett építő voltából; a közhíj és a hitelenség belopódzott egyházunk falai közé és míg az egyházkormányzás kis jelentőségű dolgaival bibelődünk, az intelligenciánkat elhódította a természettudományos világnézet; a proletariátust beszervezték egyházunkkal homlokegyenest ellenkező világnézetet valló szervezetekbe; földműves népünk vallásossága pedig lesüllyedt az üres tradicionális-műs élettellenességébe.

És amikor már nagyon mélyre süllyedtünk, akkor közbelépett az Isten. És az ő Lelkének hatása nyomán csodálatos változás állt be egyházunk életében. Egyházunk tudatára ébredt hivatásának és kezében egyetlen kincsével: a Bibliával elindult lelkeket hódítani az Isten számára. Ma már minden komolyan gondolkodó lélek érzi és tudja, hogy a legfontosabb kérdésünk: a hitélet kérdése. Minél több öntudatos, személyes hitéletet élő, Krisztussal lelki kapcsolatot tartó, naponként családjá körében Bibliát olvasó egyháztagunk lesz, annál inkább betölti egyházunk a rendeltetését: lelkeket épít bele Isten országába.

Ma még sötét a jelen? Sok a nyomorúság? Isten ujjáformáló Lelke már itt dolgozik az egyházunkban, a belső lelki megújulás már megkezdődött. Krisztus zörget a szívek ajtaján. A bizonytalanság, a gondok, a szenvedések sötét éjszakájából egy diadalmas arc tekint felénk: a Krisztus arca. A Krisztus utban van felénk! A megújuló egyház képe bizonyosság a mellett, hogy a Krisztus jön.

Nyissuk fel a lelkünk ajtaját! Krisztus közelít felénk. Világosság a sötétségben!

Zsemlye Lajos.

Megjegyzések

az Országos hiv. Bratislava ku čís. 146.887/6/1930. Válaszára.

Dr. Giller János orsz. képviselőtestületi tagnak a református lelkészek kongruájának rendezése tárgyában beadott interpellációjára az Országos hivatal fentírt sz. válasza I-IV. pont-

ban igyekszik megvilágítani a lelkészek által 1929 feb. havában beterjesztett Popisok felülvizsgálásánál az Országos hivatal eljárásának helyességét és úgy a 122/1926 sz. Törvény, mint a 124/1928 sz. végrehajtási kormányrendelet intézkedéseivel egyező voltát.

Készséggel adunk hitelt az Orsz. hiv. elnöksége által kifejezett azon megállapításnak, hogy „az ingatlanok hozadéka megállapításának egyszerűsítését illetőleg az isk. és népműv. minisztérium a pénzügyminiszterrel egyetértőleg semmiféle irányelveket... nem adott ki.”

A Popisok szerkesztésekor nekünk csakugyan nem volt tudomásunk ilyen irányu rendelet kiadásáról; a mennyiben azonban—épen a reális munka érdekében és a lehető egység okáért—valami alapot kerestünk az ingatlanok hozadékának a bevételek közé való beállításához, ilyen alapnak a földadó kivetésének is alapjául szolgáló kataszteri tiszta jövedelmet tekintettük, mint a melyben a különböző minőségű talajok különböző jövedelmezősége már általánosan elfogadott módon érvényesült. Tekintetbe vettük a valuta változást, a melynél fogva — a tőzsdei kurzus szerint — 6,5 szerez valorizációt kell alkalmazni, ezenfelül a hivatali jövedelmek értékelésénél a béke időben is gyakorolt kb. 20%-os emelést is indokoltnak tartottuk, ezért pl. a tiszáninneri e.-ker.-ben általánosan a kataszteri tiszta jövedelem 8 szorosát állítottuk be a Popisba földjövedelem gyanánt. Ezt az értékelést némely járási hivatal el is fogadta, de viszont némelyik határozottan rakaszkodott a 10-es szorzó számhoz. Ez a ragaszkodás váltotta ki azt az általánosan elterjedt vélelmet, hogy az erre vonatkozó rendeletet a minisztérium adta ki. Az Országos hivatal válaszában foglalt kijelentésből tudjuk, hogy ez az értékelés a járási hivatal diszkrecionalis hatáskörébe tartozik épen úgy, mint a természetbeni járandóságok értékelése. Ennek dacára utalnunk kell arra a közismert helyzetre, hogy a lelkészek nagyon távol állanak a iavadalmukhoz tartozó földek kellő hasznosításának a lehetőségétől s nagyban tévedne az, aki azt hinné, hogy a lelkészek természetbeni járandóságai a tőzsdei árak alkalmazását csak megközelítőleg is kibírják. Az erre vonatkozó gazdasági és szocialis indokok előadása e helyen kissé hosszadalmas lenne, ezért csak annyit említünk itt meg, hogy tapasztalás szerint a lelkészek nagy többsége a saját kezelésű gazdálkodást csak azért kénytelen fenntartani, hogy a filiába ne legyen kénytelen gyalog járni, a mely — kivált az idősebbekre — terhes is, meg a hivatali állással sem igen fér össze, hiszen épen a saját népe részéről van kitéve az elitelésnek vagy lesajnálásnak. Fuvar fizetésre egyfelől nincs fedezete, másfelől nagy kérdés, hogy azt annak idején megkaphatja-e?! A filiák címén a végrehajtási rendeletben ígért fuvarátalány államsegély oly csekélység, hogy az alig jöhet számításba. Az

5 km-re minimált távolság semmivel sem indokolható kikötés, mert semmiképen nem hurokmanus követelés az, hogy a pap sárban, hóban, olvadáskor gyalog menjen a 3-4 km-re fekvő filiájába vagy pedig a saját szerény jövedelméből fizesse a fuvardíjat.

Mindezek folytán teljesen indokolt lenne a földjövedelemnek a kataszteri tiszta jövedelem legfeljebb 8-szorosában való értékelése.

A Válasz I és III része különben olyan általánosságban mozog, hogy a fentirtakon kívül alig lehet reá megjegyzéseket tenni. Készséggel elismerjük, hogy az eddig leérkezett Popisok tulnyomó része a végrehajtási kormányrendelet szoros betartásával helyesen vizsgáltatott felül.

Elismerjük, hogy a 124/1928 sz. kormányrendelet 150. §-ában az illetékes egyházi hatóságok meghallgatására vonatkozó előírást a járási hivatalok megtartották. Arról nem szólhatunk általánosságban, hogy a termények és munkabeli szolgáltatások értékelése pontosan a létrejött megállapodások szerint történt-e? Mert ehhez minden Vymer ismerete volna szükséges, a mi még most sem áll módunkban, a mennyiben aránylag kevés Popis érkezett le végleges elintézésel. Jól esik abban bizakodnunk, hogy az Országos hivatal ebben a részben is szorosan ragaszkodott a végrehajtási rendelet előírásaihoz.

A Válasz IV. része újfent feltépegeti a legfájóbb sebünket: az állampolgárságot, illetőleg annak hiányát. Ez a kérdés a nagy egészre nézve sokkal fontosabb ám, mint az, hogy a hiveink által több-kevesebb duzzogással adott „lélekocsu“ 60, 80 vagy 100 k-ra van-e értékelve, mert ez csak a megélhetési gondok mértékét érinti; csak azt, hogy pár száz koronával több vagy kevesebb segélyt élvez-e a lelkész?! Csak annyi különbséget jelent a legtöbb paróchiánál, a mennyi bármely vonatkozásban jobbra vagy balra könnyen érheti az embert; az állampolgárság azonban az existenciát, az általános megélhetést, szóval a mindennapi kenyeret jelenti, annak hiánya pedig a nyomoruságot, az eladósodást, a jobb sorsra érdemes gyermekek proletár sorsra növekedését, apa-anya életkedvének a lecsökkenését, keserves könnyüvel sózott fekete kenyerét jelenti. Mindez a miatt, mert a napszámosénál magasabb életstandardot csak kevés helyen biztosító helyi javadalom az állampolgársági kérdésnek a hatóság által történt önkényes magyarázása folytán, államsegéllyel nem egészíthető ki a hivataloszlók és altisztek fizetésének a mérvéig.

Lássuk ezt a kérdést közelebbről.

Az állampolgárság hiánya szempontjából a lelkészek három kategóriába sorolhatók:

I. kategóriába tartoznak azok a régi lelkészek, akik 1906 Jan. 1. előtt léptek itt szolgálatba s telepedtek le, tehát a trianoni szerződés

61. és 62. cikkeiben foglalt követelményeknek megfelelnek.

II. kategóriába, akik 1906 Jan. 1. után, de 1918 okt. 28. előtt vállaltak állást a csl. köztársaság területén;

a III. kategóriát azok alkotják, a kik 1918 okt. 28. után, tehát az ujonnan alakult cseh-szlovák köztársaság területén telepedtek le.

A régen letelepültek (I.) az akkor érvényes 1886 évi XXII. t. c. 10 §-ában foglalt módon (4 évi állandó tartózkodás) mindnyájan megszerezték a községi illetőséget, sőt a 4 évi tartózkodás sem volt mulhatlanul szükséges, mert a 11. §. értelmében „a község a felvételt azonnal megadhatja.“ Meg is adta, illetőleg a lelkész a letelepedés után azonnal rendes tagja lett a paróchiáját magába foglaló községnek, a következő év Jan. 1. től kezdődőleg pedig virilis jogon rendszerint tagja lett a községi képviselőtestületnek is, a mennyiben az idézett törvény 33 §-a szerint: „a választás alá nem eső képviselők névjegyzéke minden évben kiigazítatik.“

Az államfordulatkor a 20—30—40 év óta egy helyben lakó lelkészek tehát a fentirt törvény alapján kétségtelen birtokában voltak a községi illetőségnek s közülök egyetlen egynek sem jutott eszébe az a gondolat, hogy ez a megszerzett jog valaha vitássá lenne tehető. Nem is tette vitássá senki, a mit mutat az, hogy 1919—1924-ig minden őslakos fel volt véve a képviselő választók névjegyzékébe, sem utlevél váltáshoz, sem más viszonylatban soha sem követelték az állampolgárság igazolását, hanem elég volt a Domovsky list, a melyet minden őslakos minden akadály nélkül megkapott, mert hiszen a köztudatban ott élt a kétségtelen községi illetőség.

Ebből a szempontból tehát zavartalanul élt az őslakosság egészen 1923-ig, a mikor a legfelsőbb közigazgatási bíróság meghozta az 1923 október 6-án kelt 16455. sz. döntvényét, a mely szerint csak annak az őslakosnak ismerhető el a községi illetősége, a ki hitelt érdemlő okmánnal igazolja azt, hogy a község kötelékébe *hifejezetten* fel volt véve.

Ezt az okmányt pedig a miatt nem lehetett beszerezni, mert nagyon kevés volt azon letelepedők száma, a kik a felvételtől igazolványt kértek, vagy ha kértek is a momentán szükségletre, azt későbbre nem őrizték meg. A falusi képviselő testületeknek pedig nem igen volt állandó — bekötött — jegyzőkönyvük, a melyből bármikor megállapítható lett volna a községi kötelékbe való felvétel ténye.

Ennek a legfelsőbb közigazgatási bírósági döntésnek a mélyen lesújtó hatását enyhíteni lett volna hivatva a prágai belügyi miniszter 1926 évi április hó 30-án kelt 30200/1926 sz. körrendelete Szlovenszko zsupáni hivatalaihoz és Podk. Russ polgári igazgatásához Užhorodon, a melynek első bekezdése így szól:

„A trianoni békeszerződés 61 és 62 cikkének megállapítása szerint a csehszlovák köztársaság polgáraivá váltak *ipso facto* az összes volt magyar állampolgárok, a kiknek legalább 1910 január 1-től kezdődőleg volt megszakítatlan községi illetőségük a magyar államtól a csehszlovák köztársaság által utódlott területen.

A csehszlovák állampolgárság feltétele ugyanis a Szlovenszko vagy Podk. Russban legkésőbb 1910 jan. 1-én nyert községi illetőség”.

Ugyebár? ez tiszta, világos beszéd s teljesen alkalmas lehet az állampolgársági kérdés megnyugtató és humanus, egyuttal jogszerű megoldására.

Tévedés volna azonban azt hinni, hogy ezen az alapon csak egyetlen egy Osvedčenie is kiállítottak! Ha valaki a községtől kéri az 1910 január 1-én fennállott községi illetőségről szóló bizonyítványt, a jegyző nem meri kiállítani a felsőbb hatóság engedélye nélkül. Ez meg azt mondja, hogy az mégis nem lehet, mert ez nagyon kényes kérdés, a miért nem vállalhat felelősséget stb. A vége az, hogy ez a humanus és logikus körrendelet mintha nem is léteznék, vagyis az állampolgárságra vágyakozók semmi hasznát nem látják.

Végül hosszas vajudás után megszületett a 152/1926. sz. u. n. lex. Dérer. Ennek alapján sokan megkaptuk az állampolgárságot, de viszont sok kérvény hever ma is elintézetlenül valahol s bár a Törvény 4 §. 5. bekezdése azt mondja, hogy: „Ha a kérvény nem vonatott vissza és a belügyminiszterium a kérvénynek a II. foku politikai hatóságnál való beadásától számított két éven belül nem hozott véghatározatot, úgy a csehszlovák állampolgárság a kérvényező részére a jelen törvény szerint megadottnak tekintendő. Erről az említett hatóságok a fél kérelmére a hivatalos bizonyítványt azonnal kiállítani kötelesek”.

A fél kérelmét a zsupáni hivatal örökébe lépett járási hivatalok azzal utasítják vissza, hogy az iratok leérkezése nélkül a kérelmet nem teljesíthetik. Osvedčenie tehát így sincs.

Mindezeket a törvényeket és törvényes rendelkezéseket azért hozom fel, hogy rámutassak arra az igazságtalan és még a diktatórikus jog mellett is érthetetlen eljárásra, a mely szerint az állampolgárság hiánya címén vonja el az államegélyt 30—40 év óta itt lakó papoktól az alkotmányos köztársaságnak az a kormánya vagy hatósága, a mely a tételes törvények rendelkezései szerint az állampolgári jogot megadni köteles volna.

A II. kategóriába tartozó lelkészek nem követelhetik ugyan a 152/1926 sz. lex Dérer rendelkezései közé való sorozást, mert nem képesek az 1910 jan. 1-én fennállott községi illetőséget beigazolni, mégis található rájuk nézve is olyan állami intézkedés, a melynek alapján az állampolgárság részükre is, törvényes indokollással megadható. Az ántánt és Csehszlo-

vákia közt 1919 szept. 4-én kötött szerződés 2. §-a ugyanis kimondja, hogy a köztársaság csehszlovák állampolgároknak ismeri el mindazokat a volt magyar állampolgárokat, a kiknek 1918 október 28-án a Csehszlovákiának jutott területen állandó lakhelyük volt.

Erre a szerződésre ugyan hivatalos helyeken azt szokták mondani, hogy ezt a köztársaság nemzetgyűlése nem ratifikálta, tehát az államra nem kötelező. Viszont az is bizonyos, hogy a nemzetközi jog általános gyakorlata szerint a ratifikáció nélkül a nemzetközi szerződés az érdekelt államok *polgáira* nézve nem kötelező, ellenben a józan ész törvénye úgy diktálja, hogy a szerződés *aláíróira* nézve legalább morálisan kötelezőnek kell tekinteni, mert erkölcs nélkül a mai Rómák sem állhatnak fenn.

Erre a morális és humanus kötelességre hivatkozunk mi s ennek a nemes érzésnek a nemes gesztusát óhajtánánk látni minden szegény, állampolgárság hiánya miatt szenvedő emberrel, közelebbről az e miatt nélkülözések közt hányódó lelkészeinkkel szemben. Azt óhajtjuk, hogy a belügyminiszter Úr, a kit nemeslelkű, magas műveltségű és széles látókörű embernek ismerünk s a ki e mellett a ref. egyház helyzetét is töviről hegyire ismeri, adna ki már olyan generális rendelkezést, hogy mindazoknak, a kik ellen államellenes magatartás be nem igazoltatott, — az állampolgári jog megadassék, valamint ne ismétlődjenek azok az érthetetlen és az alkotmányos életnek semmiképen meg nem felelő eljárások, a melyek szerint a kérvényt az aktákkal együtt az illetékes hatóság *indokolás nélkül* vissza küldi.

A III. kategóriába tartozók semmiféle törvényre vagy szerződésre nem támaszkodhatnak ugyan, viszont a könnyen érthető törekvésük az állampolgárság megnyerése iránt még mindig teljesíthető az állami örökös jog: a kegyelmi eljárás útján. Hiszen a kegyelmi jogot még a rablógyilkosokkal szemben is szokták gyakorolni s egyes fontos esemény vagy évforduló alkalmával a bűnösök ezreit helyezik szabad lábra s engedik el a hátralevő büntetést. Miért van hát, hogy csak épen az állampolgárság kérdésében nincs pardon?

Végül, —ha hosszadalmas vagyok is— reflektálnom kell az Országos Hivatal „Válaszának” IV. részében foglalt arra a megállapításra, hogy a miatt kell némelyektől nagyobb összegeket visszakövetelni, mert előleg lett folyósítva egyes lelkészeknek oly időre is, a mikor még nem voltak csehszlovák állampolgárok —egyesek még ma sem azok— és így egyáltalán nem volt igényük kongruára.

Ez a megállapítás szerény véleményem szerint nem igen egyezik a 128/1928 sz. végrehajtási rendelet 13 §. 2. bek. utolsó mondatával, a mely azt mondja, hogy: „Nincs azonban igényük a kongruális illetmény *utánfizetésére* (do-

platek) azon időre, a melyben nem voltak csehszlovák állampolgárok".

A kik tehát túlélvezményt kaptak, azoknál nincs szó doplatekról, a végrehajtási rendelet pedig sehohsem rendel visszazizetést.

Különben talán itt is alkalmazni lehetne a 99/1930 sz. kormányrendelet 5. §. 2. bek. foglalt azt a humánus rendelkezést, a mely szerint: „a tulfizetések nem kell behajtani”. Ez is olyan nemes gesztus lenne, a miért sok hála fakadna. 1930. nov. 23.

Idrányi Barna.

Vértanuk ünnepe Eperjesen.

— 1930. nov. 11. 12. —

Több nap mult el már az eperjesi vértanuk ünnepe óta s még mindig nem tudunk annak hatása alól szabadulni. Szívünknek akkor megérintett hurjai még mindig rezgésben vannak s nem akarnak, nem tudnak megnyugodni. Valahogyan nagyon mélyen átéreztek: mi történt akkor, 243 évvel ezelőtt Eperjesen. Nemzeti történelmünknek egyik legszomorubb fejezete játszódott le ott: az a 24 vértanu, kiket Caraffa önkénye vérpadra juttatott s kiknek drága vére jórészt Eperjes piacát öntözte, nemzetünk martirjainak számát szaporította, akikre nem volt méltó a világ akkor s akikre nem vagyunk méltók mi sem, e mai kornak megalkuvó nemzedéke. Mi reájok, dicsőkre, bizonyos szégyenérzet nélkül alig gondolhatunk.

S nekünk reformátusoknak még külön is volt miért szégyenkeznünk. Szégyenkeznünk kellett egyházunknak szegényes képvisellete miatt. Istenem, hát csak ennyire él már bennünk a mult nagy alakjainak tisztelete; hát annyira elfeledtük már azt a kimondhatatlanul nagy áldozatot, amit ők értünk is hoztak; hát a mindennap küzdelme, a kenyérért való harc annyira lenyügözte már minden lelki erőnket, hogy nem vonz már többé bennünket vértanunknak nagyszerű példája, mely, ma is úgy világít, hogy szinte megvakít?! Oh, micsoda szomorú, micsoda leverő, sőt kétségbeesítő lenne, ha valóban úgy volna! A református egyház mindahárom kerületéből ugyanis mindössze — egyháziak és világiak — 15-en voltunk ott s a lutheránus papság és világiak hatalmas táborában szinte restelkednünk kellett.

Az ünnep különben két részből állott. Előző este: november 11-én diszeloadás volt a városi színházban. Az itt bemutatott két darab: az egyik: magyar — a kiváló eperjesi lelkésznek, Fábry Viktornak műve —, a másik: szlovák, megrázó színekkel rajzolta az eperjesi vértörvényszék szomorú történetét. Maga a tulajdonképeni gyászünnepély másnap, november 12-én folyt le. A színei róm-kath. templom tornyának aljában megtalált drága hamvak: négy vértanunak, Ketzer Andrásnak, Radvánszky Györgynek, Palásthy Gábornak és Bertók

Jánosnak csontmaradványai közös, vörösréz koporsóban elhelyezve az új főgymnázium tornacsarnokában valának fölgravatalozva. Itt gyülekeztünk össze mindnyájan, akik megjelentünk s innen indultunk el... az utolsó végtisztességtételre. Volt ebben a menetben, melyet a kollégium fekete diszmagyar ruhás pedellusa, kezében gyászlobogóval, nyitott meg, követve a diákság által, valami végtelenül megható vonás, mit azok, kik benne részt vettünk, soha nem felejtünk el. Istenem, mit érezhettek a vértanuk leszármazottjai, kik a koporsó után haladtak?! A gyászmenet, melyben a mi kis csoportunk közepén, közre fogva, a lutheránus püspökök csoportjában haladt, vezetve Balogh Elemér püspökünk, konventi elnök s Szücs István és Dusza János esperesek által, a város főutcáján haladt végig, majd megkerülve a kivégzés gyászos helyét, az evangélikus templomba vonult be, hol maga a gyászünnepély lefolyt. A koporsót az oltár előtt helyezték el s tőle jobbra és baira foglaltak helyet a leszármazottak, a családtagok. Az istentisztelet 3 féle nyelven folyt le 3 féle nyelvű énekkari darabbal s predikációval. A magyar predikációt az eperjesi magyar evangélikus pap, Fábry Viktor tartotta, nagyszerű szónoklatával mély hatást kelte. De reám mégis a legnagyobb hatást tette Balogh Elemér püspökünk szereplése, ki a református egyház részvétét kifejező s szép képekben bővelkedő beszéde végén megáldotta az élő családtagokat, hogy oly súlyos próbák után boldoguljanak, virágozzanak a szeretet kötelékeivel össze kapcsolva. Szavait állva hallgatták végig a családtagok, kiket, látszott, hogy mélyen megindított e nem várt figyelem. Hát igen, éljenek ők és boldoguljanak és őrizzék hiven a mult drága örökségét! Gazdag az a család és az a nemzet, melynek ily emlékei vannak! Majd a csehtestvér egyháznak kiküldötte beszélt, aztán a helybeli magyar és német evangélikus egyházak főgondnokai átvették a koporsót, hogy megőrizzék azt, mint a multnak legdrágább ajándékát Eperjes számára. Végül Fajnor Dusan, szlovák püspök áldást mondott s ezzel véget ért a gyászünnepély.

A koporsó, mely a drága hamvakat őrizi, az eperjesi evangélikus templom sirboltjában helyeztetett el, de onnan, sötét helyéről is áttör a belőle kiáradó fény; világítani fog elhomályosíthatatlan fénnel a dicső vértanuk nagyszerű példája és inteni, tanítani fog hasonló hihűségre, igazságszeretetre, az igaz, szent meggyőződés melletti megállásra, ha kell: a martirhalálig.

Maga az eperjesi ünnep pedig ezt kiáltja felénk: A multhoz, a multhoz utódok! csodás gazdagsággal buzog ott, abban számunkra az erő, a bátorság, a hősiesség, a hit, amely megtarthatja számunkra a jövőt.

A gyászünnepen református egyházunkat egyébként a következők képviselték: Balogh

Elemér püspök, konventi elnök, ki az egyetemese egyház nevében koszorút is helyezett a koporsóra; Szücs István ungi esperes, ki Péter Mihály Püspököt is helyettesítette, Dusza János gömöri esperes. Mertens Alfréd felsőzempléni gondnok és az egyházkerületi főgondnok helyettese; a gömöri egyházmegye részéről Kövér Árpád tornaljai, Seress Zoltán kövecsesi és Molnár Sámuel szalóczi lelkészek; az abauji egyházmegye részéről Gönczy Gábor kassai lelkész, ki az esperest és Dr. Both Tamás főgondnok, ki az egyházmegyei gondnokot helyettesítette; továbbá Meskó Dezső nagyidai, Koncsol János felsőlánci és Lengyel András bárcai lelkészek; Felső-Zemplénből: Séra János hardicsai lelkész, tanácsbíró, ki az esperest is helyettesítette; Ruzsinszkóból Egry Ferenc szenátor, egyházmegyei gondnok, Nagy Sándor kisgejőczyi lelkész, egyházmegyei főjegyző.

Kövér Árpád.

Problémáink.

Álpróféták. Jóna községben pár nappal előbb megjelent egy nyulánk termetű fiatal ember és egy nő, állítólag házastársak és lévai illetőségűek, akik vallásos könyvek és füzetek árusításának ürügye alatt betolakodnak egy-némely jámbor gondolkozásu családokhoz és az ott megjelenő kíváncsiskodó szájtatóknak hirdetik félszeg tanaikat, adventista és millenista hittudományukat, hirdetik a közelebről eljövendő itéletet stb. és betetőzik bibliamagyarázatukat — amit belügyminiszteri engedéllyel alátámasztottnak hirdetnek — azzal, hogy templomra, és lelkészi hivatalra semmi szükség nincs. És ahelyett p. u. hogy templomot építenek, jobb volna, — így mondják ők — ha egy traktort vennének, annak több hasznát látnák stb.

Felhívjuk ugy a hatóságok, mint a lelkészek figyelmét, nemkülömben a józan gondolkozásu laikusokat is arra, hogy ilyen „futkározó hamis atyafiak” megérkeztek — bármely községben is — ha tudomást szereznek működésükről, azonnal tegyenek jelentést az illetékes helyeken, hogy ugy a közrend, mint a magasabb érdekek szempontjából is, az ilyen szellemi szélhámosok és a lelki élet terén garázdálkodók minél előbb eltávolíttassanak a községekből és egyben működésük a szükséges adatok bejegyzésével a hatóságok által nyilvántartásba vétessék és a törvénybe vagy a közkerkölciségbe ütköző ténykedésük megfelelő repressáliákkal kellően elintéztessék.

Kívánatos volna az is, hogy az ilyeneknek szóló árusítási engedély erősen megszorítottassék. És engedélyt, amennyiben kapnak is valamely hatóságtól valamire, azt bárkinek kívánatára is kötelesek legyenek felmutatni.

H I R L E K

Gecse Géza

Az ungi ref. egyházmegyét rövid 3 hó leforgása alatt immár a 3-ik váratlan gyászeset sújtja le. Dr. Herczegh Károly és Verebélyi József v. t.-birák után most Gecse Géza gálocsi ref. lelkész, kis gyülekezetének 33 éven át csendben, feltűnés nélkül, de igaz hűséggel és maradandó eredménnyel buzgólkodó lelkivezéreléssel hunyt el, mindnyájunkat megdöbbentő hirtelenséggel, f. hó 24.-én, 72 éves korában, szív-szélhűdéssben. Nem keresve az elismerést, elhárítva magától a ma annyira divatos ünnepeztetést, élt s munkálkodott a maga szűk, csendes, kis körében: családjában s egyházában. Halála, szeretteitől való bucsu nélküli elválása is ehhez az élethez volt hasonló. Eltűnt hirtelen, zajtalan csendben; terhére nem volt senkinek, önmagának sem. Temetése f. hó 26-án folyt le az egyh.-megye s kis egyháza közönségének nagy részvétele mellett. Koporsójánál Szücs István esperes, Kömives Sándor e. m. főjegyző imádkozott s hirdette az Igét; sirja fölött Balogh Sándor minaji lelkész imádkozott s egyik presbiter bucsuzott tőle a gyülekezet nevében meghatóan, meglepő közvetlenséggel. Halálát özvegyén kívül 2 fia s 2 leánya gyászolják. Legyen velök az Ur kegyelme, vigasztalása! A hü szolga lelke nyerje meg Ura jutalmát, teste a csendes pihenést!

— **A theologiai és középiskolai internátusra** ujabban a következők ajánlották fel, illetve küldték be az 1000k. hozzájárulást: *Péter Mihály* püspök Rimaszombat; *Zehery István* orvos, egyházi főgondnok Rimaszombat; *Dr. Eszenyi Gyula* Rimaszombat; *Nemes Kálmán* lelkész Apáca-Szakállas; *Bójthe János* ny. ref. tanító Izsa. A megajánlott összeg első részletének befizetésére mindenkinek küldtünk csekklapot s megkeresésre készséggel küldünk ismét. A theologia *fenntartására* fizetendő összegek az általunk küldött csekklacon nem utalványozhatók, hanem Bertók Béla püspök urhoz küldendők Munkácsra.

— **A magyarországi tiszáninneri egyházkerület** okt. hó 30-án Miskolcon tartotta közgyűlését a gyengélkedő Révész Kálmán püspököt helyettesítő Cziáky Endre esperes és Dókus

Ernő főgondnok elnöklete alatt. Cziáky esperes meleg szavakkal üdvözölte a kerület főgondnokát abból az alkalomból, hogy 20 éves viseli tisztét az egyházkerület élén. Megemlékezett a közgyűlés kegyelettel az elhunyt Regéczy Józsefről, a kerület volt pénztárosáról; majd a spataki főiskola ujonnan megválasztott igazgató tanácsosa, barabási Kun József debreceni egyetemi tanár letelte az esküt. Elhatározta a kerület, hogy a spataki főiskola fennállásának 400 éves évfordulója alkalmából a jövő év szept. 23-án Sárospatakon ünnepi közgyűlést tart.

— **Főgondnok beiktatás.** Az aggteleki egyház okt. 26-án iktatta be főgondnoki tisztébe az egyhangulag megválasztott dr. Soldos Béla ny. főispán, egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbíró.

— **Az Ifju Erdély-nek,** az erdélyi keresztény ifjuság lapjának szeptember-októberi száma, két nagy iv terjedelemben s igen gazdag és változatos tartalommal jelent meg, dr. Imre Lajos és Nagy József szerkesztésében. A különböző ifjúsági s evangélizációs mozgalmakkal kimerítően foglalkozó, képekkel is illusztrált, kiválóan szerkesztett ifjúsági lapokra felhívjuk az itteni ref. ifjak s az ifjuság vallásos szellemében való nevelése iránt érdeklődők figyelmét. Megjelenik havonta egyszer (nyáron is), előfizetési ára egész évre: 140 Leu. Kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Ref. Theologia.

— **A dr. Révész Imre lemondásával** megüresedett debreceni lelkészi állás betöltésére F. Varga János esperes az intézkedéseket megtette. Nov. hó 5-én járt le a meghívási határidő; mivel ezideig a meghívásra vonatkozólag a presbitériumhoz indítvány nem érkezett be, a lelkészi állás pályázat útján fog betölteni.

— **A királyhágómelléki református egyházkerület közgyűlését** november hó 12-én tartotta. Ez alkalommal a Domahidy Elemér halálával megüresedett főgondnoki tisztségre a szavazás elrendeltetett.

— **Az Ungi Segélyegylet** Gecse Géza gálocsi lelkésztársunk halálakor IV. sz. segélyezést teljesített, így az V. sz. befizetés esedékessé vált. Az erre vonatkozó felhívások szétküldettek, a befizetéseket mielőbb kérem, a hátrálékosokat pedig — megsürgetem. Kömives S. ügyvezető.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat a felsőzempléni ref. egyházmegyébe kebelezett Deregnő egyházközség nyugdíjazás folytán megüresedett lelkészi állására. Helyi javadalma: 1., 26 hold szántóföld. 2., 21 kaszás rét két darabban. 3., Özv. Gróf Lónyay Gáborné ad 8 öl tűzifát. 4., Egy egész telek-utáni legelői jog (16 drb.) 5., Van 37 és 1/2 gazdatelek; minden telek fizet 2 kereszt őszi élelet; fele buza, fele rozs. 6., A gazdák a lelkész réljét lekaszálják, szénáját behordják; vagy ezt, vagy ennek helyi értékét biztosítják. 7., A gazdák fizetnek udvar szerint 25 és 1/2 szekér fát; vagy ezt, vagy ennek helyi értékét — a 20 čk.—biztosítja az egyház. 8., Mindenik zsellér—hármát kivéve, kik a tanító fizetéséhez járulnak—fizet családfejenként 4 čk.-t; a konventiós házatlan zsellérek 2 čk.-t. 9., Mindenik zsellér udvar után takarnak egy napot s vagy ezt, vagy ennek helyi értékét biztosítják. 10., Stóla: az egyházkerületi szabályrendelet szerint. 11., A lelkész kertjét az egyház felszántja. Megjegyzés: A 3. pont alatt felvett — Lónyay család által adott — 8 öl tűzifának a fizetését abban az esetben, ha a Lónyay család azt megtagadja az erdő parcellázásából kifolyólag, az egyházközség nem vállalja. Vasutállomás, posta, távirda helyben. A pályázatok jelen hirdetés megjelenésétől számított három héten belül Ref. esperesi hivatal Máli Ozorovce-Kisazar, P.p. Sečovce adandók be. Péter Mihály püspök.

Pályázat. A beregrákosi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a III-ik tanítói (női) állásra. Javadalma: 2 szoba, konyha kitünő állapotban, 150 kor-ra értékelve a fizetésnél: 4758 čk. készpénz az egyház pénztárából, havi előleges részletenként fizetve. A megválasztott tanítónak vagy tanítónőnek kötelessége lesz a presbitérium által kijelölt osztályok vezetése, egyháztársadalmi munkában segédkezés, szükség esetén a két tanerő helyettesítése; ha férfi, akkor a lelkészt is. Tanítás nyelve: magyar. Pályázhatnak čsl. állampolgársággal, tanítói vagy középisk. érettségivel bíró egyének. A pályázati kérvények a törv. köv. mellékletekkel a beregrákosi ref. egyház lelkészi hivatalához küldendők. Posta helyben. Podk. Rusz. A választás ideje: a pályázatnak a hivatalos lapban való megjelenésétől számítva negyedik vasárnap. Ref. presbitérium.

Pályázat. A felsőgelléri ref. magyar tan nyelvű elemi népiskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma az egyháztól: 210 Kor. fizetés, 20 Kor. kertpótlék, törvényes lakbér. A többi államsegély. Pályázati határidő december 10. Pályázhatnak ref. vallású nő tanítók. Pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz Horni Gellér—Felsőgellér u. p. Boda küldendők.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix Általános Biztosító Társaság
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Miskolczi Lajos urt és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Ször-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

886 Jókai u. 18.
 "Kis Tükör" szerkesztősége

Komárno

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Uzhhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používáné novin. známeck povoleno ředitelstvim pošt. a telegr. v Košicich g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA”-nak
Kapušany címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Theologia vagy tanítóképző?

Sokan így állítják fel a kérdést, különösen azóta, amióta a konventi elnöki tanács szigorú határozatot hozott arra nézve, hogy az egyházak a theologia fenntartására kivetett járulékot tartoznak be is fizetni. A kérdésre meg is adják a feleletet: theológiára nincs szükség, mert lelkészhiány nem volt s ma sincs egyetemes egyházunkban, ellenben tanítóképzőre égető szükség van, ha iskoláinkat meg akarjuk tartani.

Szükséges a fentebbi kérdést s az arra adott feleletet tüzetesebben megvizsgálni s az igazságot a tényeknek megfelelőleg megállapítani.

Hogy a tanítóhiány nagy, annyira, hogy iskoláink létét fenyegeti: ez a megállapítás nem képezheti diszkusszió tárgyát, e tekintetben mindnyájan egyet értünk. De lássuk a másik megállapítást, a mely szerint lelkészhiány nem volt s ma sincs egyetemes egyházunkban, tehát nem volt indokolt ezelőtt öt évvel a theologia felállítását, ma sem indokolt annak fenntartása és semmi értelme sincs az egyházakat feleslegesen terhelni a fenntartás költségeivel.

Ennek a kifogásnak van egy igen nagy szépséghibája, az t. i., hogy nem ezelőtt öt évvel hangzott el, hanem most, amikor a Konvent végre érvényt akar szerezni 1925-évi losonci ülése 9 sz. határozatának. A jegyzőkönyvek tanúságai szerint akkor az alsóbbfokú hatóságok felterjesztésekben sürgették a konventet a theologia felállítására, tekintettel a fenyegető lelkészhiányra s az egyházi sajtóban is nyomatékosan kifejezésre jutott ez az óhaj. Akkor nem volt senki, aki nem tartotta volna sürgősnek a theologia felállítását; csak most, — amikor már 30 neveltje működik az anyaszentegyház munkamezején — állanak elő sokan azzal a kifo-

gással, hogy nem theológiáról; hanem tanítóképzőről kellett volna gondoskodni az anyaszentegyház jól felfogott érdeke szempontjából.

Tekintsünk el most annak a kérdésnek feltevésétől, hogy milyen lenne ma a helyzet a lelkészi utánpótlás tekintetében, ha a losonci theologia 30 új munkást nem állított volna az igehirdetés szolgálatába s vizsgáljuk csupán a tényleges állapotot. A nagy tanítóhiánynak egyik oka az, hogy nincs tanítóképzőnk, ahonnan új erőket kaphatnánk; de van egy másik oka is. Ez pedig az, hogy nemcsak a szolgálatképtelen, de a megfáradt, vagy a teljes nyugdíjosultságot elért tanító nyugdíjba megy, mert a 25-30.000 k. nyugdíj teljesen elég a gondtalan, nyugodt megélhetésre. Igen jelentékeny azoknak a református tanítóknak a száma, akik az utóbbi években, amióta a felekezeti tanítók nyugdíja is rendezve van, nyugalomba mentek, anélkül, hogy szolgálatképtelenek lettek volna. Ezzel szemben vannak teljesen szolgálatképtelen lelkészek, akik nem mennek nyugdíjba, mert a 14-15.000 k. nyugdíjból nem képesek családdal megélni s a példák azt mutatják, hogy még ahhoz az éhbérhez is csak évek múltán lehet hozzájutni. Képzelmünk csak el, milyen lenne a helyzet, ha a tanítókhoz hasonlóan a szolgálatképtelen, megfáradt, vagy teljes nyugdíjosultságot elért lelkészek is nyugdíjba mennének? Merem állítani, hogy semmi különbség sem volna a lelkész- és tanítóhiány mérve között, dacára annak, hogy theológiánk van, tanítóképzőnk pedig nincs. S vajjon nem az lenne-e az egészséges állapot s nem azt követeli-e az anyaszentegyház érdeke, hogy a megfáradt lelkészek is nyugalomba mehessenek? Hiszen a megváltozott viszonyok

között a lelkeszi munka még több aktivitást, mozgékonyt és odaadást igényel, mint a tanítói. Aztán az a körülmény — amire olyan nagy előszeretettel hivatkoznak a theologia el-
lenségei, — hogy egy-egy megüresedő lelkeszi állásra 10-12 pályázó is akad: semmit sem bizonyít; mert a pályázók legnagyobb százaléka rendes. lelkészekből rekrutálódik, akik csak helyet akarnak cserélni. Ezzel szemben vannak gyülekezetek szép számmal *ma is*, amelyekben az esperes a lelkeszi szolgálat ellátásáról csak a tanítók, vagy a szomszéd lelkészek útján tud gondoskodni.

A fentebbiekből tehát nyilvánvaló, hogy a kérdés: „theologia vagy tanítóképző?” rosszul van megfogalmazva. Állapítsuk meg, hogy mindkettőre egyformán igen nagy szüksége van egyetememes egyházunknak.

A lelkészképzésről már történt gondoskodás. Igaz, hogy a legszerűebb keretek között, kezdetleges és primitív berendezéssel; azonban az eddig felmutatott eredmény az egyház vezetőségét teljes mértékben kielégítette s az elfogulatlan bírálat elismerését váltotta ki. Ha még az internátust felállíthatjuk, ahol a növendékek együtt, állandó felügyelet, lelki és tanulmányi vezetés alatt nevelődhetnek, akkor a lelkészképzés kérdését egyelőre elintéztnek tekinthetjük.

Az áldozatkészség hiánya s nagy szegénységünk arra kényszerítenek bennünket, hogy a tanítóképzés ügyét is valamely alkalmas szurrogátum segítségével próbáljuk megoldani. E tekintetben figyelemre méltónak tartom dr. Móczár Józsefnek, lapunk 47-ik számában felvetett gondolatát, aki hajlandó a tervet részletesen kidolgozva az egyház vezetőségének rendelkezésére bocsátani. Egy ilyen tanfolyam felállításához — véleményem szerint — sokkal könnyebb volna a kormány engedélyét is ki-
eszközölni, mint rendes tanítóképző létesítéséhez.

De bármint határozzon is az Egyetememes Konvent ebben a kérdésben, egy nagyon komoly megfontolást igénylő körülményre már most felhívom a figyelmet. Egy g. kath. lelkészársamtól a napokban azt a szinte hihetetlenül hangzó információt kaptam, hogy az ungvári g. kath. felekezeti tanítóképzőnek az elmúlt iskolai évben végzett növendékei közül *egyetlen* egy pályázott felekezete iskolájához. A többi mind az államhoz ment s onnan kapott kinevezést, részint állami iskolákhoz, részint olyan felekezeti iskolákhoz, ahol az egyház által meghirdetett pályázat eredménytelen maradt. Pedig —amint informátorom mondotta— az ungvári képezdében a tanárok csaknem valamennyien papi jellegű egyének, akik minden lehető eszközzel (vallásos egyesületek, kongregációk, stb.) az egyház iránti hűségre és szeretetre igyekeznek nevelni növendékeiket. Ez a példa szolgáljon mementóul számunkra. Jól

vigyázzunk, hogy súlyos áldozataink árán ne az államnak, vagy más iskolafenntartóknak, hanem magunknak neveljünk tanítókat és pedig olyanokat, akik elszakíthatatlanul odanőnek az egyházhoz s annak érdeke és java a legfőbb törvény számukra.

Ha e tekintetben nem tudjuk magunkat teljes mértékben biztosítani: akkor kár egyetlen fillért is erre a célra áldozni. (Ms.)

Kepler János.

Pár héttel ezelőtt, november 15-én múlt 300 esztendeje annak, hogy Kepler János, az astronomiában korszakot alkotó tudós Regensburgban meghalt. A tudományos világ kegyelettel emlékezik meg ez évfordulón a kiváló férfiuról s arról a nagyeredményű tudományos munkáról, a mellyel nevét kitörölhetetlenül beírta a tudományok történetébe.

Hogy mi is megemlékezzünk róla, annak két oka is van. Az egyik az, hogy erős hitű protestáns volt, aki hitét nem volt hajlandó megtagadni anyagi előnyökért s később volt az üldöztetéseket is elszenvedni, mint meggyőződését megtagadni. Tehát egy lángeszű protestáns hithős alakja elevenedik meg előttünk 300 esztendő távlatából. De fel kell elevenítenünk emléket azért is, mert Kepler hite, vallásossága és tudományos munkássága a legeklatánsabb bizonyíték arra nézve, hogy azért, mert valaki a természettudományokkal foglalkozik, nem feltétlenül szükséges, hogy atheista is legyen, amint azt ma sokan gondolják. Minden komoly tudomány, tehát a természettudomány is szépen megfér a pozitív keresztyén hittel a komoly tudós lelkében. Ennek illusztrálására a Református Figyelő nyomán alább közöljük Keplernek egy szép imádságát:

„Ennyi, amit el tudtam mondani Isten teremtő munkájáról a magam okoskodásával. S most nincs más hátra, mint hogy szemeimet és kezeimet elvonjam a bizonyítékoktól és irólaptól s ég felé emeljem s a mennyei fények Atyjához hittel és alázatosan imádkozzam: Oh Te, aki vágyat ébresztesz bennünk a természeti fény után, fény felé fordítasz bennünket, hogy annak segítségével elvezess a Te dicsőséged fénybirodalmába, köszönöm Neked Uram, én Istenem, hogy csudaműveiddel felüditettél s ujjongok a Te kezed munkáin. Ime, bevégteztem a feladatot, amire hitet tettem, amire minden szellemi erőmet ráfordítottam, amit csak adtál. Az embereknek, akik ezeket a bizonyosságokat olvassák, a *Te teremtő műved dicsőségét hirdetem, hiszen olyan végtelenül kicsi rész volt az, amit az én, korlátok közé szorított értelmem felfogni tudott.* Ha teremtő-műved szépsége merészségre ragadott el, vagy magam dicsőségét kerestem az emberek előtt, míg mun-

kámban előre haladtam, melyet a Te dicsőségedre szántam: bocsásd meg jószágodból és kutatásaim szolgáljanak a Te dicsőségedre s előttte az utat!"

II. Rákóczy Ferencnek, a nagyszöllősi reformátusság érdekében irt levele.

Közli: Haraszty Károly.

Az egykor százokkal benépesített királynői birtoknak ősi neve: *Zeuleus* volt. Plebániája egyenesen az esztergomi érseknek volt alárendelve s mint ilyen, előkelően kiváltságos helyet foglalt el a középkorban. A hitujítás korán érte falait. Ósrégi plébánia temploma is a reformáltak kezébe került, — mely „gondozás híjában pusztulásnak indult” — „Mikor visszaszerzték a katolikusok, fedél nélkül s általában elhagyottan vala”...

E pár sorból arra következtettek, hogy e templom sokáig vita tárgyát képezhette, sőt talán pecsét alatt is volt.

A katolikusok váltig ragaszkodtak birtoklásához, mely a reformátusokat megakadályozta abban, hogy funkcióikat szabadon végezhessék benne. A szécsényi országgyűlés végtére rendet kívánt teremteni e templomi huzavonában olyképpen, hogy a ref. templom, paplak és iskola részére külön helyet kívánt kijelölni. Ez azonban egyesek ellentmondása miatt elmaradt. A hitközség a graváment a *Vezérő Fejedelem* színe elé vitte, ki a nagyszöllősi reformátusság érdekében kemény parancsoló levelet intézett a kiküldött, de feladatának meg nem felelt megbízottakhoz, névszerint: Orosz Adám, Kazinczy András és Róth János nemes urakhoz. A levél szövege a következő:

„Generosi Fideles Nobis dilecti! Salutem et Principalis Gratiae Nostrae propensionem. Az Evangelicus Status nagy panasszal jelentette előttünk, hogy jóllehet a végre exmitáltatott vala Kegyelmetek Parancsolatunk mellett az Szécsényi Generális Conventusbul, hogy több, Kegyelmetek hűséges dexteritására bizott dolgok között Nemes Ugocsa Vármegyében Nagy-Szöllős nevű Mező Városban az Reformáta Valláson levő Ecclésiának alkalmas Templomnak, Parochiának és Skolának való helyet excindált és assignált volna. Nem tudjuk mindazáltal mire nézve —(de supponáljuk, hogy némellyek contraventioja miatt)— mulatta el annak effectusba való vételét Kegyelmetek. Minthogy azért Vezérő Fejedelmi autoritásunkban áll, egyszersmind szent Hit-authoritásunkban áll, azt tartya, hogy az Nembeli kötelességünk is azt tartya, hogy az Nembes Confoederált Státusok az említett Gyűlés alatt edgyenlő akarattal végzett Transactióját

mind valóságos effectusban vétessük, s mind szorossan observáltassuk is, Kegyelmeteknek Vezérő Fejedelmi Authoritásunkbul serio parantsollyuk, minden egyéb dolgait férre tévén, azonnal magokat Nagy-Szöllősre conferállyák, és ott non curata quorumlibet contradictione, aut quavis contraventione vel obstaculo, a megnevezett Reformáta Ecclésiának illendő és alkalmas Templomnak, Parochiának és Skolának való helyeket assignállyon, és mind azokat, valakik magokat az Ország végezése ellen opponálnák, ad dandam ipsorum contumaciae et erectionis sui contra Publicum Statum Notam infidelitatis manifeste inducentis rationem, Előnkbe citállyá, transmittálván seriesben azoknak neveket. Az alatt is penigh kiadott Instructiójának, s ezen Parantsolatunknak mindenekben eleget tegyen. Secus nec facturi. Coeterum eosdem benevalere desideramus. Datum in Castris Nostris ad Strigonium positis die 7-a Mensis Septemb. Ao. 1706. Franciscus Rákóczy. Franciscus Aszalay. m. p.”

Ez okmányt az ungi egyházmegyei levéltár másolatban bírja. Az eredeti a Kazinczy család birtokában van. (Fasc. 22. Nr. 18.) Az egyházmegyei levéltár e Rákóczy-levél másolatához 1834. jul. 17-én jutott. Másolója Bánóczy Imre, a Kazinczy család levéltári őre volt.

A Dunáninneri református egyházkerület közgyűlése.

A Dunáninneri református egyházkerület november 26-án tartotta évi rendes közgyűlését Pozsonyban, az ottani ref. egyházközség tanácstermében. A közgyűlés a kerületi tanácsbírák és képviselők élénk érdeklődése mellett, Balogh Elemér ref. püspök és a betegsége miatt megjelenésében akadályozott Szilassy Béla dr. kerületi főgondnok helyettesének, Nagy Nándor komáromi egyházmegyei gondnoknak elnöklete alatt folyt le.

Balogh Elemér püspök áhitattal telt gyönyörű imában kérte az egek Urának áldását az elvégezendő munkára, majd Nagy Nándor helyettes világi elnök nyitotta meg a közgyűlést, amely legelső sorban is a püspöki jelentést hallgatta meg. Balogh Elemér püspök jelentésében beszámolt az egyházkerület életében előfordult fontosabb eseményekről, valamint arról az áldásos munkáról, amelyet az egyetemes ref. egyház érdekében a külföldön végzett. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg Czirók János volt cs.-aranyosi lelkész elhunytáról, aki több mint hatvan évig szolgálta hűséggel az Urat. Mély sajnálattal jelentette be Tóth Kálmán tb. esperesnek a kerületi tanácsbírói tiszteről történt lemondását, akit ezen elhatározásra előre haladott kora és gyenge egészségi állapota kényszerített. Meleg szavakkal emlékezett meg

Körvonalozta a jövő fejlődés lehetőségeit, említve, hogy a jövőben mily fontos szerepet tölthet be ez az intézet, ha úgy a vezetők, mint a népünk felkarolják ezen intézmény támogatását.

Pethő Sándor, hontvarsányi lelkész „Mit tehet a ref. lelkész és tanító a közjótékonyosság terén?” címen tartott előadást. Vázolta, hogy a vezetőknek kell előljárni jó példával. Rámutatott arra, hogy csak azok a népek tudnak lépést tartani az emberiség nagy harcában, amelyek intézményeikért áldozatot hozni is tudnak.

Ezen előadással kapcsolatban a konferencia *Patay Károly* esperes javaslatára elhatározta, hogy létre hozza: „A barsi ref. egyházmegye közjótékonyági alapját”, amelybe az egyházmegye területén levő összes ref. lelkészek és tanítók évenként 300 Koronát tartoznak befizetni. S ebből az alapból fogják évenként a különböző segélyezésre szoruló intézményeinket stb. segélyezni.

Délután külön lelkészi és tanítói értekezlet volt, amelyen fontosabb aktuális ügyek nyertek elintézését.

II I RE EL KA

— **A theologiai és középiskolai internátusra** az elmúlt héten megajánlották az 1000 k. hozzájárulást: *Kiss Lajos* körjegyző Pálóczi és *Id. Szabó Béla* ny. ig. tanító Nagyszőlős. A megajánlott összegekre teljesített befizetéseket legközelebb nyugtázni fogjuk.

— **A magyarországi tiszántúli egyházkerület** nov. hó 19-20 napjain tartotta meg közgyűlését igen nagy érdeklődés mellett. Dr. *Baltazár Dezső* püspök imája után gróf *Dégenfeld Pál* főgondnok mondott hatalmas megnyitó beszédet. A nagy gonddal és körültekintéssel összeállított püspöki jelentést *Makláró Károly* e. k. főjegyző olvasta fel. A püspöki jelentés kapcsán *Török Imre* esperes indítványára az egyházkerületi közgyűlés legteljesebb bizalmáról, elismeréséről, szeretetéről és ragaszkodásáról biztosította dr. *Baltazár Dezső* püspököt. Nagy vitát váltott ki a kollégiumi könyvtár ügye és a szanáló bizottság jelentése. Mintegy 320 ügyet tárgyalt le a közgyűlés nagy egyetértéssel.

— **A jókai, ujonnan épült református templomra** a folyó évi november 23-ig alábbi kegyes adományok folytak be: 1. A somorjai járási képv. testület adománya 1500 2. A

kamocsai református egyház 575.50 3. A diós-förge-patonyi 354.90 4. A somorjai 551. 5. A rétei 330. 6. A benkepatonyi 262. 7. A szapnyarádi 171. 8. A marcelházai 150. 9. A toraujfalui 126. 10. Az alsó-szöllősi 125. 11. Az alsó szeli-i evangélikus egyház 100. 12. A beregi református egyház 100. 13. Az asztélyi 85. 14. Az alsó-felső lánczi 79. 15. A csécs-pányi református egyház 73. 16. A halábori 71.30 17. A nevetlenfalui 70. 18. A bulcsui 51.50 19. A nagy-megyéri 50. 20. Az apácza-szakállasi 50. 21. A kis ujfalui 50. 22. A madari 40. 23. A rimaszombati 20. 24. Az alistáli 20. 25. A zsigárdi 50. 26. A csuzi 35. 27. A kis-kálnai 15.25 28. A jánosi-i 10. 29. A bátkai 10. Hálas köszönet a kegyes adakozóknak. Közli: *Vargha Károly* lelkész.

— **Kádár Géza jubileuma.** A zilahi ref. egyház nov. hó 2-án ünnepelte 25 éves évfordulóját annak, hogy szeretett lelkipásztora, *Kádár Géza*, a nálunk is jól ismert, kiváló egyházi író Zilahon megkezdte lelkipásztori működését. Az ünnepség első része a templomban folyt le, ahol *Kádár Imre* krasznai lelkész, az ünnepelt testvéröccse hirdette az Igét; aztán a hatalmas gyülekezeti teremben folytatódott, ahol az egész gyülekezet nagy szeretettel vette körül lelkipásztorát.

— **Lelkészeiktatás Debrecenben.** A Szele György megürült helyére megválasztott új lelkészt, dr. *Diószeghy Mihályt* nov. hó 23-án iktatta be tisztébe dr. *Baltazár Dezső* püspök.

— **Református diáknapi Pápán.** A középiskolai missziói bizottság nov. hó 1-én nagy szabású középiskolai diáknapi rendezést Pápán a Magyar Diákok „Pro Christo” szövetségével és a „Soli Deo Gloria” diákszövetséggel közösen. Előadásokat tartottak: dr. *Antal Géza* püspök, dr. *Tóth Endre* és *Pongrácz József* theol. tanárok és még többen.

— **Dr. Ravasz László püspök kiténtetése.** Magyarország kormányzója a most alapított kiténtetésben, a Corvin-lánc adományozásában részesítette dr. *Ravasz László* püspököt. Mint ismeretes, a Corvin-láncot a magyar tudományosság és művészet 12 kiválósága kapja s az ország szellemi életének e kevés számú kiténtetettje között van a magyar reformátusság büszkesége: dr. *Ravasz László* és *Szabolcska Mihály* is.

— **Vasárnapi iskolai tanítók és gyülekezeti munkások kincsesbányája** lesz az a könyv, amely december elején A Jó Pásztor címen Ecsedy Aladár tollából megjelenik. Jézus életének egyes eseményeit dolgozza fel s gazdag illusztráció anyaggal, minden tanításhoz jól összeválogatott énekgyűjteménnyel, elsőrangú vezérfonal az evangélium hirdetői számára. Lelkészek, tanítók, hitoktatók, vasárnapi iskola s ifjusági egyesületi vezetők különösen nagy haszonnal forgathatják, de házi istentiszteletek s a család is sok építő gondolatot kap használatával. Pár sort közlünk a könyv előszavából: „A könyv mindenekelőtt gyermek-istentiszteletek és vasárnapi iskolák céljaira készült; de ezen felül alkalmas arra, hogy csendes esteken, családi körben házi áhitatok keretében a szülők felolvassanak belőle gyermekeiknek; sőt ifjusági istentisztelet és gyülekezeti Igehirdetés céljaira is sok gondolat található benne. Ez a könyv csak anyagot kíván nyújtani a vasárnapi iskolai tanító és gyermekistentisztelet tartó számára; csak festéket kíván nyújtani arra, hogy ki-ki a néki adatott kegyelmi ajándék mértéke szerint minél elevebben, hüben és megragadóbban fesse le Jézus életének fenséges eseményeit a gyermekek előtt.” A munkára kedvezményes előfizetési áron: 2 P 50 fill. és a portó, december 10-ig fogad el előjegyzéseket a kiadó: Apostol János. — Ez összeget legcélszerűbb a könyv megjelenésekor történő, utánvételes küldés módján kiegyenliteni. Előjegyzéseket a következő címre küldjük: „Fébé” könyvkereskedés címen: Apostol János, VII., Damjanich-u. 25/a Budapest. — A könyv bolti ára kb. 3 P 60 fill. lesz.

— **A magyar CE. szövetségek munkásokonferenciája.** Minden év novemberében összegyűlnek a Keresztyén Szövetségek munkás tagjai, hogy néhány konferenciái nap áldott légkörében elmélyítsék lelki életüket és felkészüljenek jobban arra a szövetség munkára, mely a protestáns történelmi egyházak szolgálatában már oly nagy eredményeket termel. A nagy gazdasági nyomoruság dacára is szép számmal gyűlt egybe a konferenciázó sereg. A konferencia témái mind tényleges szükségeket elégitettek ki és ezért a velük való foglalkozás nagy áldást jelentett. Az „Örök intelmek” tárgysorozatban a következő előadások hangzottak el: Bánd meg bűneidet, tisztítsd ki életedből a gonoszt. 2. Légy engedelmes Uraddal

szemben. 3. Járj szeretetben. 4. Vidd szerte az evangélium üzenetét. 5. Keresd az örök kiadhatatlan forrásokat. Elhangzottak még a következő előadások: 1. A munka legnagyobb nehézségei. 2. Válságok a szövetségek életében. 3. A jól felkészült munkás. 4. A helyesen használt Ige. 5. Vetés a jövőnek. A konferencia előadói voltak: Benkő István, Bereczky Albert, dr. Gráf. Elemér, Dizseri Sándor, Nagy István, Nyári Pál, Sallay István, Szabó Miklós, Turóczy Zoltán, dr. Victor János.

— **Uj könyv.** December elsején megjelenik ifj. Biberauer Richárd és László Dezső (Kolozsvár) fordításában az utóbbi esztendő legnagyobb keresztyén könyvsikere, mely eddig csak angol nyelven 500,000 példányban kelt el s már 15 nyelvre lefordították. Stanley Jones: Krisztus India országutjain. A sajtó alatti könyv decemberre jelenik meg a könyvpiacra. Előfizetési ára 3 P. Bolti ára 3'80 P. lesz. Az előfizetési árak a Mekdsz kiadóhivatala 52,437. sz. postatakarékpénztári csekkszámán is befizethetők. — A. M. E. K. Dsz. „Szövétnek” kiadóhivatala, Budapest, XI., Üllői ut 19. II. 4.

— **Követésreméltó példa.** Egész vagyonát a debreceni Kollégiumra és az Egyetem orvosi fakultására hagyományozta végrendeletileg Dr. Balogh János csökmői ny. községi körorvos. Egész életén át sanyargatta magát és kuporgott. Magánvagyonra nem volt kezdetben, — de lett a takarékoság folytán. S bár készpénzben elhelyezett s — hazafias érzésből — jórészt hadikölcsönbe fektetett szép összegű pénzét megzsilálta, annak értékét összetörte is a forgatagos időszak: — de a jótéteményen, illetve annak áldozatos példáján nem változtatott. Így is szép összeg jutott a Kollégiumnak háza és ingóságai árából, a debreceni Egyetem orvosi fakultásának pedig a könyvei, mintegy 600 kötet, a könyvszekrényvel.

— **Gyermekmissziói tanfolyam Aggteleken.** A Gömör-Tornai egyházmegye belmissziói bizottsága folyó hó 4-én rendezte meg az egyházmegye lelkészei számára gyermek-missziói tanfolyamát, melynek menete a következő volt: 1. Áhitatot vezetett Oláh István bni, előadó, perkupai lelkész. 2. Mintatanítást mutatott be az aggteleki gyermekekkel Oláh István. 3. Almássy Bertalan suhafői lelkész a bibliai lottójátékot ismertette. 4. Juhász László Esperes a gyermekmisszióról, mint a jövő egyházainak

kovászárol beszélt. 5. Dr. Enyedi Andor miskolci lelkész értékes előadásban ismertette a bibliai iskola módszerét. 6. Oláh Istvánnak a vezetőről szóló előadása után, a záró-áhitat következett. Minden előadást élénk megbeszélés követte.

— **Egy diák 2813 dinárt küldött** a jugoszláviai Árvaháznak. Nem kívánta nevét közölni, csak ennyit: I. Móz. 28, 22., ahol ezt olvassuk: „valamit adandasz nékem, annak tizedét néked adom!” Ez a fiatal ember komolyan vette Isten ígését. Mikor gyermekkorában 10 dinárt kapott valahonnan, 1 dinárt akkor is az Árvaháznak adott belőle; most ugylátszik 28,130 dinárt keresett, de ebből is ép oly könnyű szívvel kiadta a tizedet. Az illető lelkes tagja a K. I. E.-nek (a Keresztyén Ifjúsági Egyletnek).

— **Az erdélyi és királyhágómelléki egyházkerület** a zsinat ülését, mely november hó 27-ére volt összehívva, további intézkedésig elhalasztotta a román kormány takarékosági intézkedései miatt, amelyek az államsegélyek leszállításával kapcsolatban a református egyházat existenciálisan érintik.

— **A protestáns missziók statisztikája.** Örvendetes az a haladás, amit a protestáns missziók statisztikája mutat. 1815-ben csak 175 protestáns misszionárius volt, ma 20.500 van. Az európai és amerikai prot. misszió személyzet 29.188 tagot számlál, benszülött személyzet 151.735-öt tesz ki s ebből 10.493 a benszülött lelkészek száma s a benszülött női személyzet létszáma 130.191. 1815-ben 8500 dollárt költöttek evangélizálásra s 1923-ban 1 milliárd 495.801,200 svájci frankot. 1815-ben nem volt iskolája a protestáns misszióknak, egy századdal később 46.588 elemi iskola, 1500 közép- és felsőbb-iskola, 295 ipariskola, 111 egyetem 2.400,100 növendéksereggel hirdeti a fejlődést ezen a vonalon.

— **Debreczenben** a kültelkeken egy vallási szekta alakult asszonyokból, amelynek tagjai a biblia tanításait úgy magyarázták, hogy nevetve, kacagva kell tisztelni az Urat. A debreceni rendőrség először engedélyt adott a különös vallási gyülekezetnek, rendszeres istentiszteletek tartására. Közben meggyőződött, hogy ezek az összejövetelek nem férnek össze a vallás komolyságával, a beszerzett adatok alapján betiltotta a további gyülekezéseket.

— **Két református kiválóság** emlékének áldozott az elmúlt hetekben a magyar irodalmi és tudós világ. Pósa Lajos költő szobrát leplezték le Budapesten a Városligetben s Beöthy Zsolt kiváló tudós síremlékét a kerepesi temetőben.

— **Megvételre** keresek teljes sorozat *Révai* vagy *Pallas Lexikont*, használt, de jó állapotban lévő. Cím megtudható a szerkesztőségben.

— **Eladó egy alig használt farkasbunda**, mely különösen a filiákba utazgató lelkészek és tanítók részére nagyon ajánlatos. A címet megadja a szerkesztőség.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

Tárgy: December 14. a világbéke Vasárnapja. Rimaszombat, 1930. November 28. 791/1930. sz. k ö r l e v é l. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkeszi és előkönyörgő-tanítói Hivatalnak! A „Nemzetközi Jóbarátság Világszövetsége”, amely az egyházak közreműködésével a világ békességét akarja előmozdítani és megszilárdítani,—hivatalomat is megkereste, hogy a december hó 14-ére eső adventi Vasárnapot tegyük a „béke Vasárnap”-jává: más szóval, hogy templomi igehirdetésünk tárgya e napon a k r i s z t u s i békesség hirdetése legyen s a perselyek ez alkalommal az emberiség békességét előmozdító eme szövetség propagáló céljaira legyenek kitéve.

Örömmel vettem a Szövetség eme megkeresését és felhivom összes lelkész- és előkönyörgő-tanító testvéreimét, hogy a december 14-én tartandó egyházi beszédjökben azt a kérdést fejtegetessék, hogy: milyen a világ békéje és milyen a Krisztus által hozott békesség. E kérdés fejtegetésére alkalmas textusok a Szentírásban bőven találhatóak. Ha e napon e szövetséghez tartozó összes egyházak templomaiban ez a kérdés fog fejtegetettni és azért fogunk imádkozni, hogy az Isten a békesség után óhajtozó emberiségnek adja meg a krisztusi békességet, melyet a világ nem adhat: a mennyei Atya a millió és millió szív fohásza előtt nem zárja el Egeinek ajtaját és a világ álnok békességét szinte elviselhetetlenül hordozó emberi lelkekbe az Ige manái üdítő harmatként fognak behullani. Legyünk utengedetők az igaz békesség fejedelmének! „Készítsetek az Úrnak utját, egyengessétek az ő ösvényeit!” (Máté III. 3. v.) A perselyekben begyűlt összegek haladéktalanul beküldendők az egyházkerületi pénztárba, Rimaszombatba. Atya-
fiúi szeretettel: *Péter Mihály* püspök.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix Általános Biztosító Társaság
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képviselete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbíterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

úri és papi szabó
Miskolczi Lajos
 Ungvár, Radvánci ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALASTOKÁT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

HALTENBERGER
KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, füg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kezelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

DUNA-BANK Központ : Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

889
 Ref. Lelkészi Hivatal

Komárno

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

► Előnyös részletfizetési feltételek. ◄

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Verké-
Kapușany“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a csicseri
lelkészli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az Úr színe előtt Abban mutatta meg...

Róm. 5: 8.

*Az Isten pedig a mihozzánk való szeretetét
abban mutatta meg, hogy mikor még bűnösök
voltunk, Krisztus érettünk meghalt.*

Micsoda kibeszélhetetlen vigasztalás, erő van ebben az Igében! Hogyan tudnók meghálálni Istennek, hogy szeretetét megmutatta nekünk, szegény, bűnös embereknek? Milyen nyomorultak lennénk mi, ha az Isten csak *hatalmát* mutatta volna meg! Nagy hatalmát, mely megrendíti az ég és föld tartó oszlopait. Erejét, melynek intésére koronák hullanak porba, birodalmak omlanak össze, mely előtt kevesebb az ember, mint a porszem, melyet a kavargó szél elsodor. Szorongató kétségbeesés lenne sorsunk e hatalommal szemben. Milyen szájalmasak lennénk, ha Isten csak *bölcsességét* mutatta volna meg. Kikutathatatlan bölcsességét, mellyel örök törvényt adott a világegyetemnek, utat jelölt a csillagok millióinak és vastörvényszerűség korlátai közé szorította a mi életünket is. Mi lenne sorsunk a végtelen bölcs Isten világosságával szemben, amelybe szemünk bele nem tekinthet? Véges értelmünk soha nem tudhatná és érthetné meg létünknek értelmét. Hogy mi semmit sem tudunk, semmit sem tudhatunk, ez az, amiért megszakad a szívem! — kiált fel a költő. Ez adja Faust kezébe a méregpoharat. Ez lenne sorsunk, ha Isten csak bölcsességét mutatta volna meg. Milyen elhagyatottak lennénk, ha Isten csak *igazságát*, szentségét mutatta volna meg. Határtalan tisztaságát, mely előtt a bűn meg nem állhat. Szigorú igazságosságát, mely megemésztő tűz. Hogyan állhatnánk meg az ítélő Isten előtt, mi, bűnnel terhelt emberek? Megállhat-

nánk-é másképp, mint a kétségbeesett szív gyöttrő jajkiáltásával: óh én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg a bűnnek testéből?

Ime ez a magyarázata annak, hogy minden hit félelem, csak a mi Istenbe vetett hitünk bizalom. Mert Isten ingyen kegyelméből minket méltóztatott arra, hogy nekünk nemcsak hatalmát, bölcsességét, szentségét és igazságát mutatta meg, hanem a szívét, atyai szívét, szeretetét mutatta meg. „Abban mutatta meg szeretetét, hogy Krisztus érettünk, bűnösökért meghalt.” A világtörténelem központjába állított egy tényt, egy elvitathatatlan, szentséges tényt: a keresztet. Feltekintünk a Golgotára: Ott Jézus! Ajkán a szó: Atyám bocsáss meg nekik. Onnan felénk ragyog a bizonyosság: Ugy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta érte váltásul. Ki tudná leírni ezt a szeretetet?

Ime, hogy akadozik az ékesen szóló apostol is: „Bizonyára az igazért is alig hal meg valaki. Ám a jóért talán csak megmerne halni valaki. Az Isten pedig a mihozzánk való szeretetét abban mutatta meg, hogy mikor még bűnösök voltunk, Krisztus érettünk meghalt.” Így ismeri meg Krisztusban az Istent, ez az élet, a vigasztalás. Ide menekülünk életünk minden gondja, terhe, bűnös szívünk minden vádja között. E tényre tekintünk és azt mondjuk: Jöhet bármi, ég és föld összeomolhat, nem félünk és nem remegünk: Egyet állítunk, hogy az az Isten, aki Krisztust adott a világnak, nem lehet csak jó, nem akarhat mást, csak azt, ami jó. Hatalma megaláz, porba sujt, meghajlunk előtte, reáhajlunk az atyai kézre: Vessződ és botod megvigasztal minket. Büntess,

Atyánk, te tudod, hogy miért teszed, te nem akarhatsz, csak jót. A bölcs Isten végzéseinek titkát nem értjük? Nem esünk kétségbe. Most csak tükör és homályos beszéd által látunk, de tudjuk, hogy egyszer mindent megértünk, egyszer látni fogunk szemtől-szembe, vagyis igazán és akkor meglátjuk, hogy amit Isten elvégez, az a jó, mert az az Isten, kinek bölcsessége a gólgotai halált a világ idevezítésének forrásává tette, jobban tudja, mi szolgál javunkra, mint mi tudhatjuk véges értelmünkkel. Isten szentsége és igazságossága jelenik meg életünkben. Érezzük igazságát, mely ítél, szentségét, mely éget. Bizalommal szólunk mégis: Elmegyünk a mi Atyánkhoz és így szólunk: Vétkeztünk, bocsáss meg! Tudjuk, hogy Ő nem akarja a bűnös halálát, hanem azt akarja, hogy megterjen és éljen.

Ime, ezt jelenti a boldogító kegyelem, melyel megmutatta Isten az Ő szeretetét. Ezt jelenti az áldás, hogy mi megismerhettük Istent, aki Atyánkká lett a Jézus Krisztusban. Aki igazán szívébe fogadja e megtartó evangéliumot, történhetik-e azzal más, mint ami az apostollal történt? Mielőtt meg nem mutatta neki Isten szeretetét a Krisztusban, addig vigasztalás nélküli, kétségbeesett ember volt: Oh én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg a halálnak testéből; de miután megmutatta Isten neki szeretetét a Krisztusban, beragyogta lelkét Krisztus által az Isten igazi ismerete; azután utja az a diadalut, melyről e fejezetben beszél az apostol: „Megigazulván azért hit által, békességünk van Istennel, ami Urunk, Jézus Krisztus által.”

Hogyan juthatunk e kegyelem birtokába? Az apostol azt is megmondja: „Az Istennek szeretete kitöltetett a mi szívünkbe a Szentlélek által, ki adatott nekünk.” Adjuk át mi is szíveinket Isten Szentlélekének kormányzása alá, hogy az Ige és Szentlélek a mi szemünket is megnyissa az élet legdrágább igazságának megismerésére! „Az Isten pedig a mihozzánk való szeretetét abban mutatta meg, hogy mikor még bűnösök voltunk, Krisztus érettünk meghalt.” Amen.

Vásárhelyi János.

Sztára.

Irta: Haraszty Károly.

„A Kassai Százéves Egyházmegye Történeti Névtára és Emlékkönyve” II. kötetében ezeket olvasom Sztáráról (Zemplén vm.): „A plebánia területén a XVII. század végén a lutheranizmus elterjedt; a templomot is hatalmukba kerítették s a plebánosnak el kellett hagynia Sztárát. Ez azonban rövid ideig tartott. 1725-ben gróf Sztáray Fülöp visszafoglalta s helyreállította a kath. plebániát. A plebános lakháza 1706-ban épült.” E pár sorban sok történelmi falsum

bujik meg. Természetesen a református mult kárára!

Elsősorban is Sztára nem lutheránus, hanem kálvinista egyházközség (anyaegyház) volt. Az 1598-iki összeírás a községben nyolcz birtokost sorol fel. Ezek között szerepel Eődönffy Kristóf is, ki 1602-ben újabb részt kap Sztárán. E család úgy tűnik fel abban az időben, mint a mely rokonszenvezik a reformációval. Valamivel később, de 1647 előtt jóval, tisztán áll előttünk e család református volta, mely a XVI. század végén és a XVII. elején belebocsátja gyökerét a Draveczyakba és a pálóczy Horváthokba is. Mint sejtem, ez az Eődönffy-család volt az, mely nemcsak Vinnát, de Sztárát is reformálta. Es pedig elég korán, mert az egykoru és hiteles „Liber Ecclae” 1618-ban Sztárát, már mint mátert említi, melynek filiálisai: „Chryvostyan, Orezka, Henselő, Náthafalva, Ztankócz.” A predikátor működési rendje ez volt: „Ordó Concionandi. Minden vasárnap reggel, déllyest, szeredán, Pénteken is ithon s mindennap könyörgés. Harmadik vasárnap az reggeli concio után akármilyen idő tájban Náthafalvára megyen, ahova az Ztankócziak is bé mennek. Az fő innepnek is másodnapján Náthafalvára megyen ki reggel Úrvaszoráját osztogatni. Ugyanazon sátoros innepeknek harmadik napján Orezkára és Henselőre. Ezen kívül ezen két faluba a mikor... is és akarattya tartya... de az Mester minden hónapba tartozik egyszer kimenni predicalni. Chryvostyánba Zent Jakab napján, Náthafalván is Ackacius napján..., Orezkára pedig Kozma Damján napján. Proventus: Ztárán az Patronusok az vetésből... udvarából buzát, gabonát Cruc. (kereszt.) 36, Sztáray István Uram... Cruc. 20.; amellet az két udvarból két verő marha...” A két pátronus tehát: Eődönffy és Sztáray volt. Falsum tehát „A Kassai Százéves Egyházmegye...” ama kitétele, hogy a plebánia területén a XVII. század végén a lutheranizmus terjedt el, mert a XVII. század elején Sztárán már ref. anyaegyház volt. Azt megengedem, hogy a kálvinizmus előtt lehettek itten is Luther követők, de ezeket a kálvini áramlat rövid existálás után megsemmisítette.

Az sem helytálló kitétele az Emlékkönyvnek, hogy a templomnak a protestánsok általi birtoklása és a plebánia szünetelése „rövid ideig tartott.” Az én számításom szerint több, mint egy évszázadig volt a templom a reformátusok használatában, a mi bizony nem lebecsülendő időtartam. (1608-1725). Valamelyest igazolja szavaimat az is, hogy a sztárai róm. kath. anyakönyvek 1721-től vezetettek, tehát a feltámadó plebánia első lelkészének, Kalusz Istvánnak (1721-29) idejétől. A templomot és a plebániát gr. Sztáray Fülöp foglalja vissza 1725-ben. A plebánia életrehívásának gondolata azonban korábbi keletü... hisz a parochia 1706-ban épül—állítólag!...

A kath. restauráció e helyi munkáját azelőtt a reformációval rokonszenvezett gr. Sztáray-ak végezték, kiknek a rokonszenve csön- és szimboluma,... a pápai tiara felé!

Sztára erős és népes ref. hitközség volt, melyet csak a gr. Sztárayak nyers ereje porlasztott fel. A XVII. század közepén a hitközség lelkésze a tekintélyes *Ocktinay Náthán* volt, kit esperese a 7 „Hegyvidéki” ekklezsia vizitálásával biz meg. Nevezett egyházlátogatási jegyzőkönyveit így kezdi: „*Visitatio 7 Eccliar. Montanarum, ex commissione Clariss. Dni. Supremi Senioris facta, per me Nathanaelem Ocktinay, pastorem Sztarajensem.*” (1652. jun. 4). (Ocktinaynak kísérő társa volt: a kucsini és a lyeskői predikátor. A 7 „Hegyvidéki” ekklezsia, amennyire kivehető a sárgult lapokból: Matvasóc; Zsalobina; Jankóc; Geregnie; Lyeskóc; Budzka Dluha „Bisa (talán Lyubisa) és a filialisok, pl. Tavarua.) Ennek a népes, küzdő anyaegyháznak adta meg a kegyelemdőlést gr. Sztáray Fülöp 1725-ben, melynek multjáról így emlékezik meg egy jegyzőkönyv, melyet 1725. jan. 17-én vettek fel ily címmel; „A Sztáray Particularis Refta gyülekezetnek dolgai 1725. a sz. scrmi eszközök háborgatása ellen a Visitationban így jöttek be.” „1. A nem régi Civilis Motusok előtt is nagy idővel, még Szalántzi járása előtt is, mikor Praedikatorok voltak Sztáran: Natanael, Szomosi, Bajnotzi, Turózi és ezek előtt sokan, a Sztárai Refta sz. Gyülekezet igen népes volt; és még a jószág confiscatioja után is a megégett Templomot, Tornyot, Harangokat és régi sz. Sacramentomokhoz való dolgokat, Predikallo Székre s Úr Vatsorája Asztalára való szönyegetek, a sok veszedelmek után nagy költséggel maga állította fel. 2. A Sztárai Reftus Úrak el halván és a Dominák a Refta vallástul elhajolván is, helyben állott s nem háborgattatott ezen Refta Vallás exercitiuma: tartattak Predikátor s Mester és benn az Helységben lakoztanak; és mind az egész Helység Reformátosokból álván; úgy a Nagy-Mihályi s Hanainai Urak, mint főbb Compossessorok, az ezen Mater Ecclához tartozó Izbugyai (!), Nátafalusi, Oreszkai ref. filialis Ecclákkal együtt sokszor pleno corpore, azon régi jussok szerint solemnis cultust, Temetéseket s kivált sz. Sacramentomi usust gyakorlottak azon Sacramentalis sz. eszközökkel, kiket is a külön Hitre vált Pápista Sztárai Asszonyok, de mint Reftus Férjeiknek helyben lakó özvegyei tartottak s sokáig még már Pápisaságokban is az Ecclának, mint az Refta Eccláét ki adtak, magok cultusokra Plebanus-nem éltek, hanem Ór-Mezőre jártak Plebanus-hoz, és néha néha, ha bé hozták is, tsak a Magok házoknál vették be a plebanusokat. (Gyönyörű korpék! Hol vagyunk mi ma ettől?) 3. Az utóbbi Pestis és Had le szálláskor, T. Migléczy úr itt való Levitaságakor élt a Refta

Gyülekezet a Pápista Sztáray Domináknál állott régi utensiliákkal, s megint oda tette le azokat; de mikor a nagy félelmek s veszedelmek invalescálnak és mindent rejtegetni kelle-ne, ezen Pápista özvegy Asszonyok is akkor kezdték magoknál tartóztatni azokat. És mikor ad usum Sacrum a Ministerek és egyházi-ak, consveto more, kérték is elő, hol nehéz hozzá nyulhatással, hol azzal, hogy gonosz-bak az idők, mintsem most olly díszes eszközökkel lehessen élni és az Urak is a Várban laknak és más egyéb mentegetéssel vetették el magok-tól a Gyülekezetet, és így minden régi sz. Utensiliáktól megfosztatván a Ministerek, egy darabig kéntelen, a mit ad... necessitudinem [vagy: ex necessitudine] fel vehettek, kortovskával, fapalaczkal, fatányérral, néha üveg pohárral, másoktul vagy házaktul hozott abroszokkal s keszkenőkkel éltek. Azután a Luts-kai vagy más Eccláknak sz. Eszközeit hordozták és kérték ki a Ministerek, mind Turózi Ur, mind egy darabig, hogy asztán Candidatus Praed. lett T. Migléczy Úr. 4. Léven azért szükség új eszközöket felállítani, míg a régi Szönyegetek, Abroszokat, keszkenőket, sz. keresztység edényét, sz. Vatsora tányérát, Poharát, kannáit, Sztárai Pápista Familiátul ki lehessen szerzeni, a mivel is a Refta sz. gyülekezet egymást adhortálta, hogy ki-ki tehetsége szerint pia legaciokat tenne, és addig is a sz. Scrmi eszközöket állitanák fel ujonnan. B. e. Huszti Ferentz vala Izbugyárul, a ki mint ezen Gyülekezet Tagja, mint mászszor is sokszor jól tett ez Ecclával (a dülő félben levő meghasadozott tornyot lerontatta s ex suo fel állította, a nagyobb Harangot ebbe maga vette, templomot kétszer egész tetejével megújította, har-madikszor 100 frkat testált arra) úgy most is a sz. Vatsora ujj Poharat és Tányért ezüstből a maga Tzimerével, Agnus Deivel elkészíttette, egy keszkenővel edjött, bizonyos örökséget adván Tsemernyén ezen dolgokba tek. Sz. Iványi (?) Mih. akkori N. Zempl. vm. viceispánjának, kiket is temetésekor T. Ujvári Ur N. Mihályi Pred. megemlített hálaadással és dicséretelesen...” Roppant jellemző adatokat tartalmaz a jegyzőkönyv 6-ik pontja, mely a plebánosnak a községbe való becsuztatását és romboló munkáját tárja elénk, mely a Sztáray-ak égisze alatt történik s mely végzetesen el-metszette a ref. gyülekezet életgyökerét. „Az alatt T. Migléczy Úr onnan váltódván, az Eccla is *bilinguis* (!) Predikátort nem kaphatván, Sztárai Imre Ur is a Hanajnai N. Mihályiak udva-rát megárvulván és a plebánust magához bé hozván, és a Pápiszták is a templomot, Mester házát és a filialis Oreszkai Eccla szölejét (kit is Reftus ember testált vala) az árva gyüleke-zettel együtt megháborítván, a sz. eszközökkel élni sem lehetett. Kivált, hogy a Plebánus is az Ecclai minden pia legaciokat, közel 200 frtokat, kiket a falubeli... emberek az Egyház-

fiaktul magokra kiosztottak, az... kikinzotta, és a Pápistas Cultusra, képekre, orgonára, oltárookra költötte, s az egész Gyülekezetet is a Pápistaságra kényszerítette, birságolta és a sz. scrm. új eszközöket is pretendálta..." Természetes, hogy miután a földesur a régi értékes egyházi edényeket sem szolgáltatta vissza a ref. egyháznak, a plebános sem adta vissza az új, Huszthy-féle szerelvényeket. Hiábavaló volt minden jó kísérlet, jegyzőkönyvezés, vármegyéhez való felebbezés, a Sztárayak hatalma győzött minden vonalon s az egykor népes és gazdag sztárai ref. anyaegyház filiálsaival együtt felmorzsolódott, s szinte nyomtalanul elpusztult.

És még valami... a mi, mint árny fűződik a gr. Sztárayak XVIII. századeleji egyházi buzgólkodásukhoz Sztáran..., az a tény, hogy a ref. egyház megsemmisítésével tág kaput nyitottak Sztára község tökéletes elszlovákosodásának, a mi be is következett. Épp így működtek a Hadik-Barkóczyak Pálócson!...

Ma Sztára Lasztomérnak léleknélküli szórványá. A sok viszontagságon átment régi templomot a XIX. század elején magtárnak alakították át, most is annak szolgál. Az új rk. templomot (más helyen 1842-ben özv. gr. Sztáray Vincéné építette.

A budapesti ref. theologiai akadémia 75 esztendő jubileuma.

Nov. hó 21-én ünnepelte a budapesti református theologiai akadémia fennállásának 75 esztendő jubileumát. Az ünnepség a theologia Ráday-uccai disztermében folyt le, amelyet este 6 órára zsufolásig megtöltött az éppen ülésező egyházkerületi közgyűlés tagjaiból, üdvözlő küldöttségekből, volt tanítványokból álló, diszes közönség. Zsoltáreneklés után *Dr. Ravasz* László püspök olvasott fel a bibliából és imádkozott; majd *Dr. Sebestyén* Jenő theol. igazgató emelkedetthangu megnyitóbeszédet mondott. Utána *Dr. Csekey* Sándor theol. tanár tartotta meg előadását, amely kitűnő áttekintése volt a főiskola elmúlt 75 esztendejének. Előadását meleg ovációval köszönte meg a hallgatóság. Ezután a különböző testületek és testvérintézetek üdvözlései következtek. Elsőnek *Dr. Balogh* Jenő v. b. t. t., a dunántuli egyházkerület főgondnoka köszöntötte a magyarországi református egyház egyetemes konventje nevében a jubiláló főiskolát.—Az ág. hitv. evangélikus egyetemes egyház üdvözlését a megjelenésben akadályozott *Dr. Raffay* Sándor püspök helyett *Kemény* Lajos budapesti evangélikus igazgató-lelkész tolmácsolta. Utána *Dr. Deák* János a pécsi tudományegyetem evangélikus hittudományi fakultásának dékánja emelkedett szólásra. Majd a tiszántuli református

egyházkerület üdvözlését adta át *Maklár* Károly egyházkerületi főjegyző. Ezután a testvérintézet-egyházkerületi főjegyzők következtek. Ezek részéről elsőnek üdvözlései következtek. Ezek részéről elsőnek *Dr. Kállay* Kálmán beszélt, aki a debreceni tudományegyetem református hittudományi fakultása és a tiszántuli református egyházkerület lelkészképzőintézete nevében üdvözölte testvéri meleg szeretettel a jubiláló főiskolát. Majd *Pongrácz* József theol. igazgató a pápai, *Dr. Vasady* Béla theol. igazgató pedig a sárospataki theol. akadémiának, mint idősebb testvérnek az üdvözlését adták át. Megható volt a kolozsvári református theol. akadémia igazgatójának, *Dr. Tavasz* Sándornak a beszéde, amelyet az ünneplő közönség mély megindulással hallgatott végig, a beszélőt pedig felállva hatalmas ovációval ünnepelte. Ezután *Dr. Némethy* Károly, a budapesti egyházközség főgondnoka köszöntötte a presbiterium és a gyülekezet nevében a jubiláló főiskolát, mint amely mindig hatalmas támasza volt a budapesti gyülekezetnek nemcsak szellemi utmutatásokban, hanem a gyakorlati gyülekezeti munkában is. Utána *Dr. Joó* Gyula, a kecskeméti református jogakadémia dékánja beszélt intézete nevében, végül pedig *Dr. Ravasz* Árpád, a budapesti református gimnázium igazgatója emelkedett szólásra az összes dunamelléki református középiskolák nevében. Az üdvözlésekre *Dr. Ravasz* László püspök válaszolt és az ő zárószavai után a Himnusz eléneklésével véget ért a jubileumi ünnepség. — Az ünnepségen, amelyen a budapesti m. kir. Pázmány Péter tudományegyetem Tanácsa is képviseltette magát, sikerült ének-számokkal működött közre a budapesti theol. akadémia énekkara *Losonczy* Lajos énektanár vezetésével. A diszünnepséget bensőséges baráti vacsora követte a theologiai internátus ebédlőjében. *(Lelkészegyesület.)*

Problémáink.

I. A dunáninni ref. egyházkerület általános tisztujtása. Korszakalkotó határozatot hozott nov. 26-án a dunáninni ref. egyházkerület közgyűlése, mikor kimondotta, hogy 1931. évben az egyházkerületi tisztviselőket és tanácsbírákat általános tisztujtás alá bocsátja. Igen helyes! Megöregedtem, de ilyet még nem értem meg a régi dunántuli egyházkerületben. Egyházi régi törvényeinkkel ez nem is elenkezik, mert az I. t. cz. 171. és 175 §-iban meg van adva ennek lehetősége. Vajudó új törvényeinket nem ismerjük.

De hát a bátor határozat miért mentesíti az egyh. ker. elnökségét az új választás alól? Az előregedéssel járó testi és szellemi elgyengülésnek nincsenek-e ők is kitéve? Képzeltető-e, hogy teljes munkaképességgel ne lennének újra megválasztva? Demokratikus kálvinista vallásunk alapelve feltétlenül a kivétel

nélkül való általános tíz éves tisztujtást kívánna. Így volt és van ez a magyarországi várme-
gyei tisztujtásoknál. Csak a főispán, mint a
kormányának bármikor beállítható és elbocsáj-
tható embere nem ment választás alá.

Vajha ezt az igazán kedvem szerint való
határozatot a hivatalos névsorral meg ne rontá-
nák a szokásos kényelmi szempontokra való
hivatkozással.

II. Konventi tagok választása. Káplánsá-
gommal együtt negyven éves lelkészkedésem
alatt mindég helytelenítettem, hogy a zsinatot he-
lyettesítő konvent tagjait nem a presbitériumok
választják, hanem az egyházkerületi közgyűlés
háromt évenként. (Egyh. törv. I. t. cz. 70 §-b.)
Szerintem, ha a konvent a zsinatot helyettesíti,
nem természetesebb volna-e konventre a zsi-
nati tagokat behívni? Ezeket a presbitériumok
választották.

Az egyházmegyei és kerületi választásoknál
legtöbbszörre elég az egyik elnöknek ajánlata,
vagy az előző napon elkészített szavazó cédu-
lák. Ha nem a presbitériumok választják a
konventi tagokat, akkor bátran mondhatjuk,
hogy a konvent *rólunk* intézkedik, terhünkre
hoz határozatokat *nélkülünk*.

Még visszásabb a helyzet, ha az egyházke-
rület nem 6-10 egyházmegyéből áll, hanem
mint most a dunáninnyi egyházkerület 2,
mond kettő egyházmegyéből. Nem kell hozzá
más, mint egy adag lokálpatriotizmus és a na-
gyobbik hal mindig megeszi a kisebbet. Azt
megtudnám érteni, ha a konventi rendes tagok
között mindenik egyházmegye esperese ott
lenne egyházmegyéje képviselőjében, de ha ezt
az esperes nem vállalja, néhány ember baráti
viszonyára bízni a konventi tagválasztást, ez
határtalan sérelme presbitériumainknak. Így
történhetett meg, hogy nov. 26-án nem lett
megválasztva konventi rendes tagnak *Sörös
Béla*, aki —egyebeket nem említve,— a losonci
theológia csodálatos létesítésével és tiszteletre
méltó vezetésével nevét igen-igen vastag be-
tűkkel írta be egyházunk történetébe.

Boross Kálmán.

Megjegyzések. Ad I. Méltányolni tudjuk
Boross Kálmán testvérünknek afelett érzett
nagy örömét, hogy a dunáninnyi egyházkerü-
let határozatot hozott az általános tisztujtás
megejtésére. Jól mondja, hogy a határozatnak
megvan a törvényes alapja az E. T. I. tc. 171
és 175 §-aiban. Azonban a cikkirő által rekra-
mált további bátor lépés, t. i. hogy az egyház-
kerület elnöksége is új választás alá vonassék:
kerület elnöksége is új választás alá vonassék:
törvénytértés lett volna az egyh. kerület ré-
széről. Az I. tc. 177, 178 továbbá 181 és 184
§-ai ugyanis nem engedik meg a tisztujtást a
kerület püspökére és főgondnokára is kiterjesz-
teni. Hogy az egyház érdekei szempontjából
nem volna-e helyesebb a törvényt úgy módo-

sítani, miszerint a püspök és főgondnok is
tíz évenként újra választassék: a felett lehet
pro és contra vitatkozni. Szerintem — a mi
viszonyaink között — az egyház érdekeinek
jobban megfelel az élethossziglan való választás.
Az e mellett szóló érveket — érthető ok-
ból — elhallgatom; a mi pedig azt az aggodal-
mat illeti, hogy az élethossziglan való választás
esetén a püspököt és a főgondnokot előrege-
désük esetén nem lehet frissebb erőkkel ki-
cserélni: hát ez ne okozzon nekünk álmatlan
éjszakákat. Bármilyen szempontból nézzük is a
dolgot, korántsem olyan irigylendő itt püspö-
keink s főgondnokaink helyzete, hogy volna
okuk megbízatásukhoz szellemi és testi képte-
lenségük dacára is ragaszkodni. Megmutatta
ezt P. Czinke István és Lukács Géza példája.

Ad II. Nem állhat meg a cikkirőnek az az
állítás, hogy a Konvent „*rólunk*” intézkedik,
terhünkre hoz határozatokat, *nélkülünk*,” mivel
tagjait nem a presbitériumok, hanem a kerületek
választják. Ezt csak akkor lehetne joggal mon-
dani, ha a Konvent kívülről becsempészett
szerve lenne az egyháznak, olyan tagokkal,
akik megbízatásukat az egyházon kívül álló
tényezőktől nyerték. Erről azonban szó sincs,
mert a Konvent tagjainak megbízatása közvetve
a presbitériumig könnyen visszavezethető.

Meglepő volt ugyan mindnyájunkra nézve,
hogy a dunáninnyi kerület Sörös Bélát, hosszú
rendes konventi tagsága után, az újabb cik-
lusban csak mint póttagot óhajtja igénybe ven-
ni: azonban ez a dunáninnyi kerületnek egé-
szen belső ügye s nem volna fair dolog a
határozat okait kutatni s azokon fennakadni. A
lefokozás tényénél sokkal csodálandóbb a Sö-
rös Béla higgadt s a személyi hiuságtól és ér-
zékenységtől teljesen ment magatartása. Ami-
dön a póttagságot is vállalta, megmutatta, hogy
minden fokon és minőségben hajlandó szolgálni
az anyaszentegyházat. Ezt kevesen tudnák utá-
na csinálni! (*Szerk.*)

H I R E K

— A **theologiai és középiskolai interná-
tus** felépítésére újabban a következők ajánlot-
ták fel az 1000k. hozzájárulást: *Gyenis Sándor*
Nagyszöllős, *Bolyos Béla* ny. állatorvos Nagy-
röcze, *Paskuly Dánelné* sz. *kökényesdi Papp
Erzsébet* Munkács. A megajánlott összegekre
legutóbbi nyugtázásunk óta a következő befizetések történtek: Dr. Kovács László 1000 k.,
Böjthe János 350 k., Zsemlye Péter 350 k.,
Balogh Viktor 1000 k., Dr. Nagy Zoltán 1000
k. Összes befizetés: 17.811 k. 15 f. Akciónk
lassan halad előre. Épen arról panaszkodtam
Bertók püspök urhoz legutóbb irt levelemben,

hogy a földbirtokos és tőkepénzes lelkészársak (mert hála Istennek ilyenek is vannak közöttünk) még mindig nem mozdulnak. A püspök ur panaszaomra ezt válaszolva: „*Korunk jellemvonása, hogy ahol pénz van, ott Lélek nincs; ahol Lélek van, ott pedig sajnos igen kevés a pénz. De az utóbbiak mégis sokkal gazdagabbak!*” Bizunk benne, hogy a Lélek ereje mégis csak győzelemre viszi ügyünket — ha a tehetősök nem jönnek — a szegények kétszeresen értékes adományai utján.

— **A szádélői ref. egyházba** f. év december hó 7-én lélekemelő ünnepség keretében iktatta be Kőszeghy Gábor torna-görgői lelkész mint esperesi kiküldött *Kecskeméthy* Lajost volt nagyidai segédlelkészt. Legyen áldás az egyház és új lelkésze szép frigykötésén.

— **Uj doktor.** *Horkay László*, Horkay Barna kistárkányi lelkészársunk kiváló készülségű fia, aki tanulmányait a sárospataki theol. akadémián végezte s ott tett I.-ső és II.-ik lelkészi vizsgát, az 1927—29 éveken pedig schweizi, angol és német egyetemeken bővítette ismereteit: a múlt hónapban a debreceni egyetem filozófiai fakultásán summa cum laude doktori szigorlatot tett s promoteáltatott. Gratulálunk!

— **Lelkészbeiktatás.** A közelmúltban olyan szomorú hírnévre szert tett Nagyrev református gyülekezete nov. 16-án iktatta be hivatalába ujonnan megválasztott lelképásztorát Pánczél Jenő, volt ófehértói lelkészt. A beiktatást Török Imre esperes végezte.

— **Dókus Ernőt** a magyarországi zsinat és konvent világi elnökét, a tiszáninneri egyházkerület főgondnokát a kormányzó I. osztályu polgári érdemrenddel tüntette ki az egyházi közélet terén teljesített kiváló munkásságáért. A testvér egyházkerület örömeiben mi is öszinte szívvel osztozunk.

— „**Szemünk fénye**” címen jelent meg vasárnap délutáni istentiszteleteken is felhasználható gyermek istentiszteleti beszédgyűjtemény. Megrendelhető Incze Gábor theol. h. tanár címen, Pápán. Ára 3 P. 50 f.

— **Uray Sándor** debreceni lelkészt a tiszántúli egyházkerület a Szele György halálával megürült egyh. kerületi tanácsbírói tisztségre megválasztotta.

— **A romániai református egyház** újabb megpróbáltatásnak néz elébe. A román kor-

mánynak az a terve, hogy az egyházi központi hivatalainak, a segéd és lévita lelkészeknek és a megüresedő lelkészi állásoknak államsegélyét teljesen beszünteti, a szolgálatban levő lelkészek kongruáját pedig 25 %-al csökkenti. A két kerület püspöke és főgondnoka Bukarestbe utaztak, hogy a kormánynál intervenáljanak. Ezért kellett elhalasztani a zsinatnak már összehívott második ülészakát.

— **Az erdélyi vasárnapi iskolás gyermekek** állandóan két árváról gondoskodnak, akik a román kormány által bezárt szászvárosi kolégiumban nevelődnek. Nekünk is van árvaházunk s vannak vasárnapi iskolásaink is; üdvös volna követni az erdélyi példát!

— **Theol. tanári konferencia.** A magyarországi református theol. főiskolák tanárai Budapesten konferenciát tartottak folyó hó 2. és 3. napján. Huszan voltak jelen Budapestről, Debrecenből, Pápáról és Sárospatakról s behatólag tárgyalták meg a lelkésztanitóság nagy problémáját. Alapos megvitatás után világossá lett, hogy a tanpályán való két irányu képzés nem lehetséges. Éppen ezért több módozatot ajánlott a konferencia ennek a kérdésnek más-ként való megoldására. Megbeszélték az országos ösztöndíjakra való ajánlás módozatát. Kérést terjesztettek az Egyetemes Konventhez a debreceni nagykönyvtár megtartása érdekében. Kitzülték a jövő évi értekezlet tárgyait és felkérték azok előadóit. A konferencia elnöke Dr. Sebestyén Jenő budapesti igazgató, jegyzője Marton János sárospataki tanár volt. Az értekezlet elején Hamar István, a végén Dr. Sebestyén Jenő imádkozott. A konferencián résztvett Dr. Ravasz László püspök is a vendéglátó theologia főhatósága részéről.

— **Imádkozás az időváltozásért.** A Reformierte Kirchenzeitung írja, hogy a chikágói Christian Century azzal a körkérdéssel fordult a theologusokhoz és természettudásokhoz: vajjon szükséges-e az Istenhez az időváltozásért imádkozni? A feltett kérdésre érdekes válaszokat kapott. Amíg a theologusok elleneztek az időváltozásért való imádkozást, addig a természettudások helyeselték azt. H. E. Fosdick lelkész pl. kijelentette, hogy az imádkozásnak semmi köze az időváltozáshoz s azt a hitet, hogy az imádságnak az időváltozást előidéző

hatása lehetne: keresztyén emberhez méltatlannak tartja. Ezzel szemben a természettudományok professzora Dr. Louis I. More tudományos alapon nem talál semmi okot annak tagadására, hogy az Isten az időváltozásért hozzá intézet imát meg ne hallgatná. Egyik napilap kiadója az ügygel kapcsolatban megjegyzi, hogy a liberális lelkészek jól tennék, ha kathedrájukat olykor hívő természettudósoknak átengednék.

— **Új templom Debrecenben.** A protestáns katonai egyházközség telket kért Debrecen városától templomépítés céljára. A város a Hatvan-utca végén jelölte ki a kért telket.

— **A romániai kisebbségi felekezeti iskolai tanítóknak** havonként kétszer megjelenő új lapjuk indult meg „A tanító” címmel. Felelős szerkesztője: Lőrinczi Ferenc kolozsvári református tanító.

— **A debreceni** Tisza István Tudományegyetem központi épületében a magyar reformáció négy kiváló egyéniségének és pedig Méliusz Juhász Péter debreceni püspöknek, Komáromi Csipkés György református lelkésznek, Huszár Pál református lelkésznek, a Debreceni Nyomda alapítójának és Szenczi Molnár Albert debreceni református író, zsoltárfordítónak az emlékéért szoborral fogják megörökíteni. Ezen emlékművek elkészítésére pályázatot irtak ki.

— **Megvételre** keresek teljes sorozat *Réval* vagy *Pallas Lexikont*, használt, de jó állapotban lévő. Cim megtudható a szerkesztőségben.

— **Eladó egy alig használt farkasbunda**, mely különösen a filiákba utazgató lelkészek és tanítók részére nagyon ajánlatos. A címet megadja a szerkesztőség.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Tanítói állások betöltése; pályázatok közzététele a „Vestnik”-ben dijtalan. Rimaszombat, 1930. December 2. 801/1930. sz. körlevél. Valamennyi Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak! Fenti tárgyban 1930. X. 31-iki 670/1930. sz. körlevélem kiegészítésül (lásd. hiv. lap. f. é. Nov. 9-iki 45. számban!) közlöm az iskolaügyi és nemzetművelődési minisztérium referátusa Bratislava, 1930. November 26-iki 82.149/I-1930. sz. leirata értelmében, hogy a „Vestnik” kiadó-

hivatala a tanítói állásokra hirdettetett pályázatokat *dijtalanul* közli. Atyafiúi szeretettel:

Péter Mihály püspök.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Ad 778/1930. sz. Valamennyi Nt. Esperesi és lelkészi hivatalnak! Tájékoztatás céljából közlöm a Kassán 1930. október 9-én tartott egyházkerületi közgyűlés következő határozatát: 37. sz. Olvastatik a magyarországi Egyetemes Konvent 149/1915. sz. határozatra utalással Bakó László szegedi ref. lelkész részére a budapesti ref. theologiai akadémia igazgatósága által 1919. Január 30-án 11/1919., továbbá 1921. február 11-én 31/1921. sz. a kiállított s állítólag elveszett eredeti első és második lelkészképzési bizonyítvány érvénytelenné nyilvánítására vonatkozó átirata. Közgyűlés a megkeresést tudomásul veszi és a hivatalos lapban való közzétételét elrendeli.” Rimaszombat, 1930. December 1.

Péter Mihály püspök.

Pályázat. A szürtei ref. egyház presbitériuma az ujonnan szervezett II. tanítói állásra meghirdetett pályázatnak határidejét 1930. december 27-ig meghosszabbítja. Az állás 1931 január 1-én foglalandó el. Pályázati kérvények Ref. Iskolaszék Surty. pri Čop. címre küldendők

Presbitérium.

Pályázat. A szádalmasi (Jablonov) ref. egyház presbitériuma eltávozás folytán megüresedett orgonista kántor tanítói állásra pályázatot hirdet. I. Javadalom: 1., Husz köből roz (egy köből 128 liter) 2., 9760 kč. készpénz 3., Öt hold szántó föld. 4., Három hold rét 5., Nyolcz bécsi öl tűzifa, melyet az egyház kivágat és behordat a tanító udvarára. 6., Két szekér széna az egyháztól 7., Az urbérességtől legeltetési jog. 8., Stóla az egyh. ker. szabály-rendelet szerint 9., Az ingatlan birtok után az adót az egyház fizeti. 10., Két szoba, konyha előszoba s kamarából álló lakás, istálló, udvar, kert és a templom kert használata. 11., Mindezek a javadalmi jegyzőkönyv szerint 1212'50 Kra vannak értékelve, melynek fele tanítói fele pedig kántori. II. Kötelessége: 1., Minden vasárnap, mikor a lelkész ott nincs jelen az isteni tisztelet végzése, d. e. predikációval, d. u. imával. 2., Urvacsoraosztáskor d. u. végzi a templomi szolgálatot. 3., Minden hétköznapon reggel a nagyobb iskolás gyermekekkel megjelenik az isteni tiszteleten s végzi a templomi szolgálatot. 4., Az iskolás gyermekeket esküjéhez hiven, lelkiismeretesen tanítja. 5., Tanítás nyelve magyar. Pályázati határidő 1931 jan. 1. Az állás azonnal elfoglalandó. A referátus 86400/929 sz. rendelete szerinti felszerelt kérvények a körtvélyesi (Hrušov) ref. lelkészi hivatalhoz adandók be. pp. Jablonov n/T.

Presbitérium.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix Általános Biztosító Társaság
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

"Kis Tükör" szerkesztősége Komárno
 886 Jókai u. 18.

Miskolczi Lajos urt és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrára való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používání novin. známek povoleno ředitelstvem pošt. a telegr. v Košicích g 34.370/V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA”-ra
Kapušanycímre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény s a kiadóhivatalra tar-
tozó megkeresések a caicseri
lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az Ige testté lett.

A németek egyik költőjének van egy csodálatosan szép költeménye a vándor legényről. Arról szól a költemény, hogy hosszú távollét után visszatér szülőfalujába a vándorlegény. Faluja felé közeledve olyan örömmel gondolt reá, hogy majd milyen szeretettel fogják otthon fogadni. Megérkezve azonban fájdalmasan tapasztalja, hogy elfelejtették. Senki se ismeri meg, se a játszótársai, se a rokonai. Szomorúan ballag a faluja utcáján, szívében nagy keserőséggel, a sok nélkülözésektől barázdás arcán könny pereg végig. De imé a templom felől egy öreg asszony közeledik felé, csak rá tekint a vándorlegényre, rögtön hozzá siet, a nyakába borul: az édesanyja volt. Az ő szeméi a szenvedések nyomai megett is felismerték a hazatérő fiát. Az édesanyjai szem minden más szemnél mélyebbre lát, mert az édesanyjai szivben ott van a szeretet.

Ez a kis történet a mi lelkünk története. Elszakadtunk az atyai háztól, nem éreztük jól magunkat a vele való lelkiközösségben, nem akartunk a törvényeinek engedelmeskedni, a magunk utját akartuk járni, a magunk gondolatai szerint. De az élet kifosztotta a lelkünket, a bűn vonásai reá rajzolódtak az arcunkra, lekopott rólunk az Isten képe és a lelkünk mérhetetlenül boldogtalannak érezte magát. Kerestük az utat haza felé, szívünk visszasírt az Istennel való lelkiközösség boldog harmóniáját, de a saját erőnkől nem tudtuk megtalálni az utat az Isten szívéhez. Karácsony azért az öröm ünnepe, mert Isten elibénk jött, az ő szíve megszánta a mi vergődő boldogtalanságunkat, megértette a könnyek beszédjét és elindult felénk, hogy találkozzon velünk. Az ő szeme az emberi lelkek legmélyére látott, az

eltorzult arcvonások megett meglátta még halványan az ő képének vonásait, bennünk a hitelenség és a bűn útjára tévedt emberekben meglátta az ő fiait. Hogy haza vezessen minket. Fiában elindult felénk. Ezért a szeretet ünnepe karácsony. Ekkor lett nyilvánvalóvá Isten szívének emberi értelmet felülmúló szeretete. Isten a legnagyobb ajándékát adta nekünk; végbe ment a világtörténelem legnagyobb csodája: Isten Fia emberi formát vett fel, hogy elszenvedje a mi bűneink büntetését, eleget tegyen Isten igazságának, hogy azután megjelentse nekünk az isteni könyörülő szeretetet.

Karácsony felséges tényének megszegényítése az, mikor csak a családok ünnepét látjuk benne; mikor az emberi lelkek csak az ajándéknak tudnak örülni, amivel emberi szívek kedveskednek egymásnak. A mulandó földi ajándékok megett és felett meg kell látni, hogy Karácsony az emberi lélek számára hoz minden földi értéket felülhaladó ajándékot: üzenetet arról, hogy Isten az ő Fiában maga jött közénk, benne az Isten lett emberré. Jézus, mint a teremtető Ige, Istennek együtt részese volt a teremtésnek; élete nem az emberi formában való megjelenésével kezdődik, hanem praexistens, tehát a világba lépése előtt is volt; Istennel egyenlő lényegű és örökkévaló, mint maga az Isten. Ő a személlyé vált isteni Ige. Földi formájában Isten legtökéletesebb kijelentése. Benne mutatja meg magát s enged bepillantást a szívébe. A láthatatlan Isten emberi formában láthatóvá lesz, Benne éri el az isteni kijelentés a legmagasabb fokát.

A természet is Isten kijelentése: mutatja, milyen nagy, milyen hatalmas és milyen bölcs az Isten. A történelem is Isten kijelentése:

mutatja Isten keze nyomait, hogyan vezeti a világ sorsát, a népek s egyes emberek életét. A lelkiismeretünkben szintén. Isten akarata lesz nyilvánvalóvá. Mindezek azonban csak valamit mutatnak nekünk az Istenből, de mégse teljesen mutatják őt. Jézus Istennek legtökéletesebb kijelentése. Rajta keresztül ismerjük meg igazán, hogy kicsoda az Isten.

Ezért egyedülálló tény és forduló pont az emberiség lelki életében az örök Ige testté létele: a Krisztus születése. Jött, hogy hirt hozzon az isteni kegyelemről s a bűnbocsajító szeretetről. Tőle tudjuk meg, hogy Atyánk nekünk az Isten, aki visszafogad ismét gyermekeinek. Benne mutatja Isten az utat az ő szíve felé. Benne hív megtérésre. Benne jelenti ki törvényeit s örök akaratát. Benne ajándékoz hitet azoknak, akiket öröktől fogva üdvösségre választott ki az ő megmentő kegyelme.

Igazán Karácsonya csak azoknak a lelkeknek van, akik ezt látják Krisztusban. Isten lelkeket mentő örök ajándékát, akik Benne személyes Megváltójukat ismerik fel, lelküket megnyitják előtte s el tudják mondani: Isten megkereső szeretete hozzám is jött, hogy engem is Isten gyermekévé tegyen. Így találkozik Krisztus által az Isten és az ember! Ezért Krisztus a legdrágább isteni ajándék, akit senki és semmi sem pótol, de ha a szívünkbe fogadtuk, mindig a mienk marad. És ez az igazi Karácsony: Krisztus élő hatalommá válása az emberi lélekben. Így ismétlődik évszázadok óta az örök Karácsony: az Ige testté lett!

Zsemlye Lajos

Püspöki Vizitáció Gömörben.

Főtiszteletű Péter Mihály, a tiszáninneni egyházkerület ritka agilitású püspöke a junius hónap közepén abbahagyott püspöki vizitációt, — mely erre az esztendőre a gömri gyülekezeteket vette tervébe, — a nyári szünet és a Kassán, október elején lezajlott egyházkerületi közgyűlés után nyomban, ujult erővel és buzgalommal folytatta, oldalán a szintén fáradhatatlan elnöktársával: Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnokkal; ugyancsak kitarított mindvégig mellette; Dusza János, Gömörnek érdemes esperese, Barna Béla egyházmegyei gondnok és Papp József püspöki titkár. Október 12. és november 9-ike között a következő egyházakat kereste fel a püspök és kísérete: Gicze, Gömörnánás, Mikolcsány, Rimaszécs, Jéne, Beje, Oldalfala, Otrokocs, Zsór, Tornalja, Sajókirályi, Naprágy, Hubó, Sajókeszi, Sajólenke, Csoltó, Lekenye, Szalócz, Vigtelke; összesen: 19 egyházat. Ezzel Gömörben 61 gyülekezetet látogatott meg; az egyre rövidülő napok, a rosszra fordult időjárás és járhatatlan utak miatt a jövő tavaszra Gömörből csak 10 egyház maradt. Kétségtelen, hogy a Püspök

urnak az elhatározása és ama nagyszabású terve, hogy pár éven belül—és nála a terminusok nem nagyon elasztikusak—minden egyes gyülekezetet fel fog keresni, hogy személyesen győződjék meg a gyülekezet anyagi és erkölcsi erőforrásairól s azoknak helyes, célszerű felhasználásáról, avagy parlagon heveréséről és személyes ráhatással, buzdítással, intéssel, ha elég, dorgálással, fenyítéssel, ha szükséges, de mindenkor atyai szeretettel keltsen új életet és tenyészetet a kihalt mezőkön, sorsdöntő lesz tiszáninneni egyházkerületünk életére, jövőjének kialakulására úgy egyházi, mint nemzeti szempontból is, mert ez a két szempont a tiszáninneni kerületben még inkább össze van kötve és nagyobb szerepet játszik, mint a másik két testvér egyházkerületben. Az Egyke rendszer, amely mohácsi vész gyanánt tizedeli —Gömörben majdnem általánosan — református egyházunk amugy is nagyon ritka mezőit, nem áll egymagában. Az öldöklő angyalnak társai: a tanítóhiány s betöltetlen tanítói állások vagy a tanítási nyelv erőszakos megállapítása miatt meg nem nyitható magyar református üresek álló iskolák, melyek mellett a gyermekek lelke a vallás és egyház ellenes, megmértelyező, istentelen és így erkölcstelen tanok s áramlatoknak igen könnyen válik szomorú martalékává. „Elvész a nép, mely tudomány nélkül való!” Magyar népünk is iskoláival áll vagy esik; mert az igazi tudományt csak ezekben szerezheti meg. Ezért a Püspök ur, amikor a vizitáció rövid óráiból is mindig szakított néhány percet az egyház „veteményes” és, — tegyük hozzá — „virágos” kertjeinek; megvizsgálására, nyomatékosan figyelmeztette hiveinket iskoláink fentartásának és minden áron való megtartásának életbevágó fontosságára; de egyúttal arra is, hogy magyar református gyermekeinknek a mi iskoláinkban és csakis ami iskoláinkban van a helyök; mert iskoláink csak így tölthetik be Istentől kimért rendeltetésöket; így nevelhetnek —az ő nagyobb dicsőségére—igazi magyar református keresztyéneket. Bizonyos, hogy a személyes ráhatásnak meglesz a kívánt jó eredménye református szempontból is, magyar szempontból is.

Nem célunk, hogy az egyházi vizitáció külső fogadtatásáról részletes, színes és eleven képet tárjunk egyházi olvasóközönségünk elé; bár elmondhatjuk, hogy a fogadtatás, külső kereteiben is mindenütt imponáns, megkapó, sok helyen festői is volt; a lovas bandérium sem biányzott egy helyütt sem, sőt egy helyütt a bandérium vezetője rövid, magyaros üdvözlő beszédében azt is kiemelte, hogy a lovas küldöttség—szükség esetén—testi védelemben is kész a vizitációt részesíteni. A köszönő válasz erre úgy hangzott, hogy a testi védelem mellett, melyre bizonytal nem kerülendő sor, erkölcsi támogatást kér és vár a vizitáció. A külsőség csak külsőség marad ugyan és igaz

„kálvinista” szemszögből csak másod vagy harmadrendű dolog, de azért igaz marad az is, hogy: „Forma dat esse rei.” A rendszertelen ségek mai korában nem mulaszthatjuk el rámutatni arra, hogy népünknek a külső formákhoz való eme ragaszkodásában, mely a vizitáció folyamán is lépten-nyomon megnyilvánult, a rend és fegyelem, meg a feljebbvalók iránti feltétlen tisztelete jut kifejezésre. Egy olyan mozzanat, amelyre—kellő ápolás és kihasználás mellett — még ma is lehet építeni. Kétségtelenül megállapítható, hogy magyar református népünk szívében és lelkében, általánosságban—a kivétel csak a szabályt erősíti—ma is él református anyaszentegyházunkhoz, annak intézményeihez való ragaszkodás, mert csak így érthető és magyarázható meg az a feltétlen tisztelet és szeretet, mellyel népünk egyházi vezéreit körutjokon fogadta. Ez a tény ma, amikor a tekintély nagyon is kiveszőben van, ha ugyan már ki nem veszett, a tekintélynek kálvinista felfogásában leli magyarázatát. Csak az élő Istennek és az ő szent igéjének van és lehet tekintélye, azaz hatalma és csak az ő prófétáinak. És népünk valóban úgy fogadta egyházi vezetőit, mint prófétákat. Csak arra vigyázzanak az igehirdetők is, hogy a prófétaságban soha meg ne restüljenek, nem lesz akkor baj a tekintély körül sem.

(Folyt. köv.)

A kárpátaljai egyházkerület közgyűlése.

A kárpátaljai egyházkerület f. hó 9-én tartotta meg évi rendes közgyűlését a Bertók Béla püspök és Polchy István dr. egyházkerületi főgondnok kettős elnöklete alatt, Beregszászon.

A gyűlés előtt Bertók Béla püspök emelte a gyűlés tagjainak lelkét Istenhez gyönyörű imádságban, majd Polchy István dr. főgondnok mondott megnyitó beszédet, melyben hangsúlyozta a legfelsőbb közigazgatási bíróság azon döntvényének nagy jelentőségét, melyben a reformátusok régi egyházi törvényeinek érvényben levését mondta ki. Felhívja az egyházi közéletet s annak tényezőit, hogy e döntvény előnyeit teljes mértékben érvényesítsék az egyház javára, különösen a kárpátaljai egyházkerületnek a kormány által leendő elismertetése tárgyában. Az egyházkerület körében folyó egyházépítő belmissioi lelkimunkáról a legnagyobb elismerés hangján szól s azt olyan fontosnak minősíti, hogy az egyházi élet önerejéből való megújulásának csak ez lehet alapja, miért annak intenzív folytatása érdekében minden gyülekezetben hivatalos kényszert is hajlandó alkalmazni. Kegyeletes szavakkal emlékezik meg a közgyűlés napján

elhunyt Dr. Végh Elemér egyházkerületi tanácsbíró nagy érdemeiről, melyeket éles iudiciumával és mindig bölcs tapintatával egyházkerületünk életében szerzett.

Bertók Béla püspök tett ezután, az egyházi élet minden vonatkozására nézve kimerítő püspöki jelentést, melynek kapcsán az egyházkerület fontos határozatokat hozott.

Igy elhatározta a közgyűlés, hogy az államkormány és kárpátaljai egyházkerület jogviszonya rendezésére a tavaszi konventi ülés után egyházkerületi gyűlést tart. A losonci teológia és beretkei árvaház, valamint a református biztosítási iroda támogatását, püspök indítványára egyházkerület hathatós támogatásban fogja részesíteni.

Isaák Imre egyházkerületi jegyző indítványára a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület átirata alapján egyházkerület a konventen keresztül felír a kormányhoz, az összes eddig elmaradt, vagy visszatartott államegélyek kiutalását kérve. Kéri továbbá, hogy a vallásoktatás kötelezővé tétessék törvényhozásilag is. Az államnyelvű iskolákban tanuló református növendékek részére az anyanyelven való hittan tanulás engedélyezését; az ujonnan megválasztott lelkészek kongruájának a hivatalba lépés után sürgős uton való kiutalását; a lelkészek teljes szolgálati idejének az állampolgárság elnyerési idejére tekintet nélkül való beszámítását; egy református tanítóképező intézet felállítását. Magyarországról a teológiai művek és folyóiratok behozatalának megengedését szintén feliratilag kéri az egyházkerület az államkormánytól.

Kinizsi Nagy Sándor és Papp János egyházkerületi lelkészi tanácsbírók nyugdíjba vonulás következtében beadott lemondását egyházkerület elfogadta s nevezettek érdemeit jegyzőkönyvében megörökítette.

Megválasztotta ezután egyházkerület konventi lelkészi rendes tagokká: Komjáthy Gábor ungi esperest és Mészák Péter egyházkerületi tanácsbíró; lelkészi póttagokká: Bihary Lajos egyházkerületi tanácsbíró és Isaák Imre egyházkerületi jegyzőt. Világi rendes tagokká: Dr. Korláth Endre egyházkerületi tanácsbíró és dr. Siméntalvy Árpád egyházkerületi főügyész; világi póttagokká: Nagy-Iday Ferencz egyházmegyei gondnokot és R. Vozáry Aladár egyházkerületi jegyzőt.

Komjáthy István egyházkerületi tanügyi előadó tett ezután jelentést az egyházkerület területén működő református iskolák szellemi állapotáról s a közgyűlés nagy megnyugvással vette tudomásul, hogy a református iskolák s az azokban működő tanítók általában hivatásuk magaslatán állanak. Nagy aggodalommal hallotta egyházkerület a tanügyi jelentésből, hogy a ref. magyar tanítók hiányában több mint 10 tanítói állás nincs betöltve és igen sok iskolánál nem református tanítók működnek, ami a

hitvallásos iskolák nevelési eredménye szempontjából sok veszélyt rejt magában.

Szabó Béla egyházkerületi missziói lelkész, az egyházkerület egyházközségeiben folyó belmissziói munkáról tett kimerítő jelentést s örömmel mutatott reá arra, hogy e munkában *Nagy-Iday Ferencné, Szabó Sándorné, Hokky Károlyné, dr. Buday Istvánné* és más lelkes református hithű nők jelentős segítségére vannak a szent célnak.

A stólarendezés ügyében úgy rendelkezett a közgyűlés, hogy minimális stóla keresztelésért 10 kor., az esketésért 20 kor., az imás temetésért 20 kor., a beszédes temetésért 40 kor.; de az ennél magasabb stólát fizető egyházközségekben a szokásos stóla fizetést hagyja érvényben s azután áttért az egyházmegyékből érkezett felterjesztések tárgyalására.

A máramaros-ugocsai egyházmegye azt a kérelmét, hogy a fanitók helyi javadalma az egyházközség, mint iskolafenntartó részéről 1200 koronában állapitassék meg, mert a több tanerős iskolát fenntartó egyházközségeket iskoláik feladására kényszeríti ez a kötöttség, közgyűlés a konvent utján a kormányhoz terjeszti fel.

Técsőt az egyházkerület az egyházközség megindokolt kérésére állandó káplántartó helyé nyilvánította s ezt a határozatát konvent elé terjesztette.

Ungi egyházmegye előterjesztésére a református hittantánítás érdekében kéri egyházkerület a konventet, hogy hittani kézikönyvek írására pályázatot írjon ki.

Minaj és Ungtarnócz egyházközségeknek a kárpátaljai egyházkerülethez csatolását kéri egyházkerület a konventtől, mint a zsinati törvények végrehajtójától.

Az ungi egyházmegye felterjesztett egy szabályrendelet tervezetet az egyházközségek fegyelmezése tárgyában. Ezt a munkálatot általában elfogadta a közgyűlés tárgyalási alapul s a Polchy István dr. főgondnok elnöklété alatt egy Bary Gyula főjegyző, dr. Korláth Endre, dr. Siménfalvy Árpád, Isaák Imre és Komjáthy István tagokból álló bizottságot küldött ki az egész egyházkerületben érvénybe léptetendő fegyelmi szabályzat megszövegezésére.

Isaák Imre lelkész-értekezleti elnök jelentéséről, hogy lelkészársai érdekében az országos hivatalnál és a minisztériumokban interveniált, tudomásulvette.

Püspöke iránt az egyházkerület kifejezte ragaszkodó szeretetét egy spontán megnyilvánult egyhangu bizalmi nyilatkozattal s biztosította őt arról, hogy az egész egyházkerület rendületlenül áll mellette, mert működésében az igaz, egyeneslelkű férfit, a bölcs főpásztort, a szeretet apostolát látja, aki mindenk felett egyháza üdvét és virágzását munkálja.

Ezután az egyházkerületi bíróság tartott ülést, melynek során a mezőkaszonyi lelkészválasztást megsemmisítette a bíróság s új pályázattal új lelkészválasztást rendelt el.

Problémáink.

Az állami költségvetés tárgyalásai során a köztársaság fősátára, a pénzügyminiszter ur több ízben hangoztatta, hogy az államháztartás egyensulya érdekében mennyire át van hatva a gondos takarékoskodás üdvös tudatától.

A gyakorlatban, hogy miként fest ez a szép takarékoskodási szólam: a mi ref. egyházunk portáiról megerősíthetjük annak kérlelhetlen alkalmazását és valóságát.

Amíg ugyanis igen széles rétegek számára megfejtette a Gergely-féle naptárt a 13-ik hónappal, addig a mi régóta reklamált kétszer 12 hónapunkat (1919-1920) még mindig nemlétezettnek tekinti a „takarékoskodó” kormány; folytatolag pedig, a mi szegényes alamizsnát nyújtott 4-5 utóbbi év alatt az egyik kezével, azt most a másik, mostohábbal egyszerűen visszaveszi már az I. fokozat hozott s tulnyomóan téves kalkulációk értékeléseken alapuló határozattal be sem várva az ellene beadott felebezések elintézését.

Már az is egy példanélküli sérelem, hogy panasszal megtámadott, tehát nem jogerős követelést tüzzel-vassal behajtanak.

Nem is szólva továbbá arról, hogy a mi bennünket egyházi, közigazgatási, papképzési, özvegy-árva segélyek címén az egyenlő elbánás szerint megilletne: azt egyszerűen megtagadja, visszatartja, megcsonkítja a „takarékoskodó” kormány, de az a taktika, a mit kieszeltek a színellett jóakarát illuzóriussá tételére, midőn a régebbi lelkész-özvegyek nyugdíjsegélyben való részesedését oly feltételek és követelményekhez kötik, melyekkel az illetők nem bírnak, megszeretni nem tudnak. (a meghalt férj illetőségi, honossági, érettségi, lelkészképesítői, anyakönyvi, szolgálati stb. bizonyítványai) Hátterében ennek az inkvizitórius követelésnek nemcsak a nagy takarékoskodás lólába meredez, hanem könyörtelen nyomorbataszítása azoknak a szegény özvegyeknek, kiknek sokszor a mindennapi kenyér is hiányzik, hogy okmány, postabélyeg, utánjárás költségekkel a takarékoskodó kormány más irányu pazar bőkerüségére a fedezet a nyomor filléreiből kiteljék. Mintha bizony a legkisebb kétség férhetne ahhoz, hogy ref. egyházunkban a lelkészi állás közép és főiskolai tanulmány és képesítéshez volt és van kötve s azt bocher vagy kolduló barát lajtorján nem lehetett elérni!

Ez a taktika egyébként minden keserves, ügyes-bajos dolgaink, jogos igényeink kiharcolása, szenvedett sérelmeink megszüntetése iránt

tett lépéseink, jogorvoslataink során elmaradhatatlan. Gondoljon csak kiki azokra a horribilis költségekre, a miket illetősége, honpolgársága, kongruája, utlevél szerzése, nemritkán kiutasításának elhárítása, jogtalan megadóztatása elleni védekezése során kénytelen volt kiizzadni, megkoplalni!

Evekig várakoznak nyugdíj várományos, kongruájukat vitássá tett lelkészek illetményeik folyósítására, de ez nehezen megy. Ellenben alig néhány hete, hogy szentesítést nyert a 13-ik hónapra megszavazott bőkezű ajándék, december 1-re a számfejtőségek elkészültek az utalványozással. A megható takarékoskodás e részben is rajtunk próbáltatott ki.

Alkalmam volt egy középiskolánál a havi fizetési lista adatait megtekinteni. A tantestület minden tagja, sőt még az iskolaszolga számára is nem csak a 13-ik hónapra járó illetmény, de még karácsonyi remunerációs nyomtaték rubrikájában is elég szép összegek szerepeltek, 1600-egész 7400 k. ig. terjedő tételekben egy-egy ember számára; azonban a református hitoktatónak, aki óradijait kénytelen uti költségeire fordítani, mert azt meg nem térítik, a megható állami takarékoskodás a rendkívüli rubrikákat üresen hagyta! Vigasztalhatja magát most a földi igazságszolgáltatás feletti tüdőzése között milyen esetekre ráillő közmondással: „Szegény ember szándékát boldog Isten bírja.”

Egy paciens az állami takarékoskodás szenvedő alanyai közül.

M I N D E N

— Munkatársainknak és olvasóinknak áldott és örömteljes karácsonyi ünnepeket kívánunk.

Tóth Kálmán.

Nagy veszteség érte a komáromi egyházmegyét tiszteletbeli esperesének, Tóth Kálmán deáki lelkésznek f. hó 14-én történt elhunytával. A deákii egyházközségben 36 évig hirdette az Igét; hosszabb ideig viselte az esperesi tisztséget s nagy bölcseséggel és tapintattal adminisztrálta egyetemes egyházunk legnagyobb egyházmegyéjét. 76 évi pályafutása alatt mindig hű és igaz volt a reá bízottakban s hűségének megtalálta bizonyára jutalmát az ő Uránál. Temetése f. hó 16-án folyt le Deákiban az egész egyházmegye nagy részvétele mellett. Áldott legyen emléke!

— A **theológiai és középiskolai internátusra** ujabban meajánlották az 1000k. hozzájárulást: **Dr. Ádám Endré** és unokái **Ádám**

Ilonka és Ádám Juliska együttesen. A buzgó urnő néhai férje, dr. Ádám Endre honvéd törzsorvos volt a nyitrai missziói egyház megalapítója és nagy buzgóságu gondnoka.

— **Írásbeli dolgozatok** az 1931. év folyamán Losoncon megtartandó második lelkész-képesítő vizsgálatra. A jelentkezők mindegyike egyéni tételt kapott. A dolgozatok 1931. március 15-ig adandók be. 1.) **Ádám Lajos**: Értekezés: A református gyülekezetek veszélyei a múltban és a jelenben. Egyházi beszéd: Máté VII: 13-14. 2.) **Balogh Béla**: Értekezés: Az állandó reformáció gyakorlati követelményei napjainkban református egyházunkban. Egyházi beszéd: Máté VII: 21. 3.) **Bellágh Barna**: Értekezés: Mennyiben okai és mennyiben orvosi a református lelkipásztorok egyházuk betegségeinek. Egyházi beszéd: Máté VI: 31-33. 4.) **Csomár Zoltán**: Értekezés: A Dunántul reformációja. Egyházi beszéd: Máté V: 6. 5.) **Csonka Imre**: Értekezés: A bibliakörök jelentősége a református egyház újraébredésében. Egyházi beszéd: Máté VII: 24-27. 6.) **Czirók Béla**: Értekezés: A szlovenszói kálvinista egyház megújulásának módja és alapelvei. Egyházi beszéd: Máté V: 14-16. 7.) **Kelemen Kálmán**: Értekezés: A zene és ének az egyház életében. Egyházi beszéd: Zsoltár CL: 6. 8.) **Nagy János**: Értekezés: A lelkipásztorok missziói feladatai és munkái falusi gyülekezeteinkben. Egyházi beszéd: Máté XXVIII: 18-20. 9.) **Narancsik Imre**: Értekezés: Apologetika a középiskolák felső osztályai számára. Egyházi beszéd: Máté V: 10-12. 10.) **Orémusz Endre**: Értekezés: A lelki gondozás és az igehirdetés gyakorlati kapcsolatai. Egyházi beszéd: Máté VI: 21. 11.) **Orosz Imre**: Értekezés: A hitélet ébresztésének uttörő munkája egy elhagyatott gyülekezetben. Egyházi beszéd: Pál II. Kor. VIII: 9-11. 12.) **Pandy Bertalan**: Értekezés: Mennyiben fenntartói az egyháztalagok az egyháznak anyagi és szellemi tekintetben. Egyházi beszéd: Efézusi levél II: 19-22. 13.) **Párducz Rezső**: Értekezés: A keresztyénség szociális üzenete a fau kommunistáinak. Egyházi beszéd: Máté VII: 12. 14.) **Patay Gyula**: Értekezés: A magyar református egyház különleges megpróbáltatása és feladata Csehszlovákiában. Egyházi beszéd: Apostolok cselekedetei XVIII: 9-10. 15.) **Rátz Jenő**: Értekezés: A reformáció hatása a magyar népre. Egyházi beszéd: I. Péter V: 6-9. 16.) **Soós Endre**: Értekezés: A református ifjúság

lelki gondozása. Egyházi beszéd: Zsoltár CXIX: 9. 17.) Szabó Elemér: Értekezés: A misszió a bibliában és az életben. Egyházi beszéd: Máté X: 20. 18.) Szakal László: Értekezés: Korunk lelkipásztori munkájának elágazása és organizálása. Egyházi beszéd: II. Timótheus IV: 5. 19.) Varga Imre: Értekezés: Igehirdetésünk problémái. Egyházi beszéd: Jakab lev. I: 16-18. 20.) Gáthy Lajos: Értekezés: A különböző belmissziói irányzatok ismertetése református szempontból. Egyházi beszéd: I. Péter I: 13. Az írásbeli dolgozatok gépirással, vagy könnyen olvasható kézírással, egybefűzött alakban a losonci református lelkészi hivatalba küldendők.

— **Legációválasztók névsora 1930 december 25.-re:** 1., Nagy Sándor Beregszász. 2., Gööz Ferencz Farkasd, Negyed. 3., Pataky Menyhért Ungvár. 4., Asszonyi István Nagygéres, Kisgéres, Örös, 5., Rózsa Lajos Nagyszöllös. 6., Lengyel Pál Rimaszombat. 7., Balla István Munkács. 8., Pógyor Lajos Nagykapos. 9., Kováts József Léva stb. 10., Vass József Nagymuzsaly, Borzsova. 11. Szabó István Ásvány, Csap, Salamon. 12., Vizváry László Pozba, Mohi, Lök, 13., Izsák József Mezőkaszony, Zápszony. 14., Szaszák Bertalan Kassa, Bárca. 15., Illyés Gyula Nagydobrony, Kisdobrony. 16., Csontó Géza Kismánya, Alsószöllös. 17., Batta Pál Pelsőcz. 18., Turóczy Bertalan Szeszta, Nagyida, Csécs. A losonci reform. reál-gimnázium növendékei közül a következő legációk választását végezték az illetékes püspöki hivatalok jóváhagyása mellett. 19., Pál Ernő Hamva, Runya, Csiz. 20., Mogyoródi Ferencz Rimaszécs. 21., Nagy Lajos Zseliz, Ágó, Szódó stb. 22., Héderváry Dezső Garamszentgyörgy, Kisóvár stb. *Legátust nem kérnek.* 1., Bucs, Bátorkeszi. 2., Nemesócsa, Aranyos, Ekel, Megyercs. 3., Ipolypásztó. 4., Királyhelmech 5., Felsőlánc. 6., Nagyberg, Beregujfalú, Kigyós. 7., Bátyu, Bótrágy. 8., Negygejőcz. Somorja elválva Réte-Jókatól, külön legátust kér.

— **Kérelem!** Felkérem kedves lelkésztestvéreimnek, hogy a jókai református egyház segélykérő szövegét ismert jóakarattal effectuálni és ha csekélyebb adománnyal is, segítségünkre jönni kegyeskednének. Bármily csekély adományt is szívünk táblájára és „arany könyvünk” lapjaira jegyzünk és hálás köszönettel hivatalos lapunkban nyugtázzunk.

Az Ur áldását kívánjuk kedves hitsorsosainkra és minden szives jóakarónkra! Vargha Károly jókai református lelkész.

— A „**Baráti Szó**”-nak, a csehszlovákiai magyar református diákság folyóiratának decemberi száma 2 ivnyi jelent meg, gazdag és változatos tartalommal. Varga Imre szerkesztő érdekes és tanulságos beszélgetést közöl benne Sörös Bélával, a losonci theologiai szeminárium igazgatójával, a ref. diákság hivatott irányítójával. A szerkesztő írásain kívül találunk benne cikkeket dr. Fábrián Dánieltől, ifj. Trócsányi Lászlótól, Csáji Bertalantól, Bachstädter Alajosától, Narancsik Imrétől stb. A gondosan szerkesztett ifjusági folyóiratot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe és pártfogásába. Előfizetési díja nincs, de önkéntes adományokat hálával fogad és nyugtáz a szerkesztőség. Megrendelhető Berehovo-Beregszász, Légio-palota III. emelet Csomár Zoltán címén.

— A **sárospataki főiskolai kórus** nov. hó 16-án Putnokon szerepelt két ízben is; délután a templomban megtartott vallásos összejövetelen, majd este hangverseny keretében. A kórust elkísérte Vasady Béla dr. a főiskola rektora is s az esti ünnepélyen beszédet mondott.

— **Az egri református templom felszentelése.** Annak idején sokat foglalkoztatta az egyházi sajtót és közvéleményt az építendő egri református templom, mely páratlan a maga nemében, mivel a homlokzatát díszítő kiképzés keresztelt mutat. A sok áldozat árán megépített templomot december hó 7-én szentelte fel dr. Ravasz László püspök. A felszentelés szintén páratlannak mondható, amennyiben a gyülekezet nem fényes bankettet rendezett, hanem ahelyett 100 szegényt vendégelt meg, — felekezeti különbség nélkül. A gyülekezetnek ezen krisztusi cselekedete példaképpül szolgálhat.

— **Vissza a valláshoz!** Ez az alapgondolata annak a könyvnek, amely „Zwischen Wittenberg und Rom” = „Wittenberg és róma között” különös cím alatt nemrég Berlinben jelent. A szerzője Willy Hellpach, tudós és politikus, Hindenburgnak 1925-ben a birodalmi elnökségnél ellenjelöltje. Azonban nem elég azt mondani, hogy „vissza a valláshoz, hanem azt is hozzá kell tennünk: „vissza a tiszta

bibliai keresztyénséghez". Ha ez megtörténnék, úgy ez a hatalmas jelszó csakugyan világmegváltó erővel és jelentőséggel is bírna az egész emberiség számára. A református keresztyénségnek ezért az utóbbi nagy célért kell dolgoznia.

— **Az angol** egyesült protestáns tanács a protestantizmus történetének illusztrálására kiállítást rendezett Londonban. A kiállításon bemutatott bibliagyűjtemény tökéletesség tekintetében a British Muzeuméval is fel veszi a versenyt. Kiállításra került többek között a legelső angol nyelven megjelent biblia, a Wycliffe-féle csodaszép kézirat, amely 1380—1384 között készült. Továbbá Tyndale első Újszövetség kiadása, amelyet 1534-ben Antwerpenben nyomtattak és a világ legkisebb bibliája, amelynek a fedőlapja alig nagyobb egy levélbélyegnél. Látható volt továbbá a kiállításon egy megszenesedett tuskó. Annak a máglyának a maradványa, amelyen Hoover püspököt megégették. A protestáns vértanuk vallatására használt kínzó szerszámok; egy faláda, amelyen Tetzl 1517-ben Magdeburgban bünbocsánatok vételárát gyűjtötte három hónappal Luther tételeinek kiszégezése előtt. John Wesley metodista reformátor szószéke stb. stb.

— **A protestantizmus** védelmére alakult Nemzetközi Szövetség, mely két évvel ezelőtt Magyarországon tartotta gyűlését, folyó évi október 5—7 napjain rendezte meg kongresszusát Zürichben. Az új elnök: dr. Slotemaker de Bruine volt holland miniszter, egyetemi tanár, ref. lelkész lett.

— **Dr. Rendtorff**, a Gusztáv Adolf-egyesület elnöke október 15—21-én látogatást tett Magyarországon s az ottani evangéliumi egyházaknak a német evangélikusok üdvözlését és együttérzését tolmácsolta.

— **Református Védőszövetség alakulása.** A magyarországi Orsz. Református Lelkészegyesület megalakította a Védőszövetséget. A Védőszövetség célja: az egyetemes egyház védelme és irányítása mellett az egyház szociális és karitatív feladatainak megoldásában segédkezés, közelebbről a már meglévő ilyenemű intézmények támogatása és továbbfejlesztése, új intézmények létesítése, diakonissza, diakonus és evangélista képzés, a külmiszió mozgalom támogatása stb.

Szerkesztői üzenet.

F. I. S-a. Nagy örömmre szolgál, ha tanító-testvéreim hozzászólnak lapunkban az egyes kérdésekhez, de csak az esetben, ha minden animozitás nélkül, a tárgyilagosság talaján állva teszik azt, Ön, kedves testvérem — sajnos — hozzászólásában nagyon messzire eltávolodott ettől az alaptól, „Theologia vagy tanítóképző?” c. cikkemben, mint pusztá tényt állapítottam meg azt, hogy nemcsak a szolgálatképtelen, de a teljes nyugdíjjogosultságot elért tanítók is nyugdíjba mennek, mert 25-30.000 k. nyugdíj teljesen elég a nyugodt megélhetésre. Ebből a megállapításból ön sajátos logikával azt a következtetést vonja le, mintha én irigyelném a tanítóktól a „magas” nyugdíjat. Hát persze: hogyan irigyelném épen én a tanítóktól a nyugdíjat, mikor az én apám is nyugalmazott tanító, aki annak idején 50 k. havi fizetésből 6 gyermekét taníttatta ki olyan hallatlan küzdelmek között, amilyenekről az ifjabb tanítói generációnak fogalma sincsen... őszintén kívánom hogy ne is legyen! Ugy látszik az én lelki fotográfiám — ön szerint — úgy lehet csak teljes, ha a fantáziájában kialakult vonásokat kiegészíti azzal, hogy az apámtól és pályatársaitól 50 évi szolgálat után is irigylen a „magas” nyugdíjat, mert hát — tanítók. Ugyancsak abból a megállapításomból, hogy a még szolgálatképes tanítók is nyugdíjba mennek, ha a teljes nyugdíjjogosultságot elérik, ismét csak alap nélkül, azt következteti, mintha én az illető tanítók e lépését kárhoztatnám. Nagy tévedés! Sőt kijelentem, hogy ha tanító volnék, magam sem szolgálnék teljes nyugdíjjogosultságom elérése után tovább; mert a tanítás munkájából épen elég 35 esztendő, egyházi téren pedig lehet dolgozni még, amire látunk is szép példákat. Beleakad abba a megállapításomba is, amikor azt mondom, hogy a lelkészi munka ma több aktivitást, mozgékonytágot és odaadást igényel, mint a tanítói s azt a következtetést huzza ki belőle, mintha a tanítói munkát lebecsülném. A hamis következtetést visszautasítom s megmaradok állításom mellett, hozzátéve még annyit, hogy: ma a legagilisabb és kötelességtudóbb lelkész sem végzi el felét sem annak, amit az anyaszentegyház megmenetése érdekében el kellene végeznie! Arra a maliciózus megjegyzésére, a melyben azt sejteti, hogy az ungvári g. kath. tanítójelöltek talán épen azért szöknék az államhoz, mert papok nevelik őket: nem is reflektálok. Itt már egészen nyakig kilátszik a lóláb. Beláthatja kedves testvérem, hogy egy olyan hozzászólást, amely a tanítóképzés ügyét egy árva gondolattal sem viszi előbbre, a mi lapunkban leközölni nem lehet. Ön csak a szerkesztőt akarta leckéztetni, de ahhoz jobban fel kell öltözködni.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix Altalános Biztosító Társaság
 és a
Phönix Életbiztosító Társaság
 képvisellete.

Központi Iroda:
POZSONY,
 Grössling ucca 34.
 az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a **Református Biztosítási Irodánál** biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

Komárno

Miskolczi Lajos urt és papi szabó
Ungvár, Radványi ucca 68.
 Készít: utcai-, ünnepi és zsinóros dísz-
 ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
 asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
 1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafertő, vegytisztító és gőzmosó-
 gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
 gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
 mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kč. 35

Külön pósta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
 Kassa, Léva, Losonc, Munkács, Nagykapos, Nagy-
 mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
 ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Ref. Lelkészi Hivatal

889

Elektro - Rádío

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
 Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
 — Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Kiadja: az *Egyetemes Konvent*. A kiadásért felelős: *Dr. Magda Sándor*.
 Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používáné novin. známek povoleno feditelstvim pošt. a teleg. v Košicích g 34,370|V-1925.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Veké Kapușany” címre küldendők:
 Egész évre — — 70 korona
 Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatársak:

Péter Mihály, Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény s a kiadóhivatalra tartozó megkeresések a csicserei elkészíti hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SÖRÖS BÉLA

A losonci református egyház örömnepet ül ma. Örömmel ünnepli 25 éves fordulóját annak, hogy kiváló lelkésze, Sörös Béla lelkipásztori munkásságát az ottani gyülekezetben megkezdte. Az Isten iránt való hálával ünnepel a gyülekezet apraja-nagyja, mert érzi ott mindenki, hogy amint minden áldásért, úgy szeretett lelkipásztornak kivételás kharizmáért és eredményes munkásságáért is egyedül Istent illeti a dicséret.

Azonban Sörös Béla losonci lelkészkedésének 25 éves jubileuma nem pusztán helyi jelentőségű s nemcsak a losonci gyülekezet ügye. Az örömből s az ünneplésből részt kér magának az egész csehszlovákiai magyar református egyház, melynek nehéz küzdelmeiből s építő munkáiból az államváltozás utáni sorsdöntő években Sörös Béla az oroszlanrészt vállalta és teljesítette.

Az örök Isten szuverénitásának és mindenkire kiterjedő bölcs gondviselésének, kálvini gondolatát a Sörös Bélánál meggyőzőbb erővel alig hirdette még valaki közöttünk s érdekes, hogy ennek a gondolatnak az ő lelkipásztori multja szinte hiánytalan inkarnációja.

Huszonöt évvel ezelőtt Budapestről — ahol mint gyűjtőfogházi lelkész működött — hivta el őt a losonci gyülekezet bizalma. Akkor talán sokak előtt érthetetlen volt, hogy az a budapesti egyház, amely mindig nagy sulyt helyezett arra, hogy a legkiválóbb igehirdetőket a maga számára biztosítsa: Sörös Bélát távozni engedte. Pedig már akkor nyilvánvaló volt, hogy prófétikus erejű igehirdetése nemcsak

százak, hanem százezerek megmozgatására is alkalmas. Ma már pályájának ebben a fordulában biztosan látjuk Istenünk bölcs intézkedését: *előre gondoskodott küzdelmes életü egyházunk számára egy kivételes képességű és erejű férfieuról.*

Igaz, hogy 25 évvel ezelőtt még a losonci egyház is hegyen épült város volt, szép gyülekezettel, gazdag anyagi eszközökkel, virágzó iskolákkal. Mindenképen alkalmas volt e hely arra, hogy megfelelő vezetés mellett a kálvinizmusnak egyik legerősebb várává épüljön ki. Közvetlen a világháboru előtt már kész volt a terv a leánykálvineumnak Losoncon való elhelyezésére. De aztán a háboru, a forradalom viharai, az államváltozás a szép terveket s az azokhoz fűzött reményeket egytől-egyig elgáncsolták s egészen új helyzet elé állították ezt a nagy multu gyülekezetet. Lélekszámának kétharmadát, iskoláit elvesztette, nagy vagyona tízedrészére olvadt le s az építés aktiv munkája azzá az egyetlen törekvéssé zsugorodott össze: menteni, ami még menthető. Sörös Béla nemcsak az eszmék, építő tervek, gondolatok termelésében mutatkozott elsőrangú tehetségnek, hanem, mint „árvizi hajós” is derekasan kivette részét a munkából s a gyülekezet vagyonának megmentése érdekében kifejtett küzdelmei elévülhetetlen érdeműek.

A losonci gyülekezetnek tehát nagy oka van arra, hogy a mai nevezetes évfordulón örömmel ünnepelje kiváló lelkészét, azonban az egyetemes egyház öröme és tiszteletadása sem lehet kisebb. A historikus kompetenciájába tartozik

majd a szükséges történeti távlat birtokában megörökíteni Sörös Bélának egyetemese egyházunk kiépítése terén végzett munkáit; mi most csak épen a megemlítésére szorítkozunk néhány rezultátumnak, amelyek már most bizonyosságot tesznek kiváló képességeiről, erős akarataról és bátorságáról.

Szentesítés alatt álló törvényeink revíziójának tervezete egészen az ő munkája. Nem mondom azt, hogy a revízió munkáját rajta kívül más nem tudta volna megcsinálni; de azt már állítani merem, hogy a kormány exponeenseivel való tárgyalásokhoz egy vérbeli diplomata eszességére, rutinjára és türelmére volt szükség s hogy a tárgyalások végül mégis eredménnyel végződtek: az kizárólag Sörös Béla enemü kiváló képességeinek köszönhető.

A lelkészképzés ügye évekig vajudott a megoldás lehetősége nélkül s állítom, hogy ma sem volna lelkészképző intézetünk, ha Sörös Bélában nem lett volna bátorság arra, hogy ezt a kérdést skót mintára, legalább provizórikusan megoldja. Sannyi rosszindulatu támadás, mérhetetlen indolencia és gáncsvetés dacára csak az ő türelme és kitartása képes vezetni már hatodik éve az intézetet a teljes kiépülés felé.

Mi, akik egészen közlelől ismerjük s együtt dolgozunk vele, jól tudjuk, hogy egyéb gazdag adottságai mellett mégis mint *evangélizátor* a legkiválóbb. Minden megvan nála, ami ehhez a nehéz munkához szükséges: a Lélek ereje, az ékesszólás hatalma, a próféta hite s az apostol lelkesedése. Az evangélizációs munkák töle indultak ki egyetemese egyházunkban s ma is hozzá futnak össze annak számai, mint az Egyetemese Konvent belmissziói bizottságának előadó-jához. Az általa megrendezett leány-és diakonferenciák évről-évre intenzivebb fényvel vetítik a megújuló kálvinista egyház tisztább és biztosabb körvonalaait a jövő vásznára.

Sörös Béla 25 évi losonci munkásságából az utolsó 12 év küzdelmei érdekliek egészen közlelől egyetemese egyházunkat. Ennek gazdag eredményeit tekintve hálával fordulunk ma Isten felé, Aki alkalmas eszközül választotta őt a mi számunkra s imádkozunk Hozzá, hogy adjon neki erőt, egészséget és kitartást egy újabb negyedszázad elvégzendő munkáihoz!

(Ms.)

Missziói munka a Kárpátaljai egyházkerületben.

— Bertók Béla püspök jelentéséből. —

„A missziói munka, lassan ugyan, de mégis folyik egyházkerületünkben. Nagy akadály a még mindig e munka teljes kifejlésének az, hogy lelkészeink egy jó része még mindig nemcsak, hogy érdeklődést nem tanúsít iránta, ha-

nem a szó szoros értelmében nyíltan ellenesze-gül, abból a teljesen téves felfogásból indulva ki, hogy a gyülekezetekben a lelkész beleegye-zése nélkül még ilyen munkát sem szabad végezni, még ha azt a felsőbb s törvényes egy-házi hatóságok utasítása és irányítása folytán végzik is a missziói lelkészek s az erre a mun-kára felkért más egyének. Pedig a Lélek fu-kára felkért más egyének. Pedig a Lélek fu, ahová akar s a legtöbb gyülekezet sovárogja az ilyen munkát s úgy érzem, hogy eljött az idő, amikor ezt az üres kifogást mellöz-nünk kell s meg kell találnunk a módját annak, hogy a Lélekre vágyó gyülekezetek is hozzá-juthassanak a missziói munka nyomában fakadó-áldásokhoz. Képtelenség az, hogy épen a lel-kipásztor álljon Istennek Lelke elé, ezt mond-ván az ő gyülekezetére mutatva: az én házam, az én váram! nem engedlek be! Lám a szek-ták futkározó atyafiai s korunk hamis prófétái nem kérik az ő engedelmet s romboló munká-jokat mégis végzik, de mikor a mi anyaszent-egyházunk munkásai kérnek bebocsáttatást az-építésre, a szomjazó lelkek megalégítésére, — akkor a rideg visszautasítás hangzik: az én gyülekezetemben nálam nélkül semmi sem tör-ténhetik s én ezt a munkát nem akarom! Be-jelentem Főtiszteletű s Méltóságos Közgyűlés, hogy a missziói lelkészek munkájukat az ily gyülekezetekre is ki fogják terjeszteni s meg-kísérlik a Lélek erejével kényszeríteni e lelki-pásztorokat a gyülekezet angyalaivá lenni!

Mult évi jelentésem óta a beregi egyház-megye missziói lelkészévé választotta Tornay János bilkei lelkészt, aki munkáját már meg is kezdte. Nincs még szervezve a missziói lelkési állás az ungi egyházmegyében. Ismét meg kell jegyezmem azt a sajnálatos körülményt, hogy sem a kerületi, sem az egyházmegyei missziói lelkészek nem töltenek be önálló hatáskört, mert mindegyiküknek saját gyülekezetük is van, mely munkaerejüket nagy mértékben leköti, de mindenestre nagy haladás az, ha egy-egy egyházmegyében mégis van alkalmas egyén arra, hogy a missziói munkák szálaít egybe-fogja s áttekintést nyerjen a sok aratnivalóról. Anyagilag nem vagyunk még most sem abban a helyzetben, hogy legalább a kerületi missziói lelkési állást önállósítsuk. Sőt, miután a kon-venti pénztár, — nem tudom, kinek intézke-désére, — visszatartotta egyházkerületi missziói segélyünket, a missziói segédlelkész alkalmazását is be kellett szüntetnem. Az anyagi esz-közök hiánya másutt is érezteti hatását. Missziói munkát utazgatások nélkül végezni nem lehet, azonban kerületi pénztárunk csak a legszüksö-sebb mértékben járulhat hozzá az ilyen költ-ségek fedezéséhez.

A máramaros-ugocjai egyházmegyében ered-ményes és bizonyos foku rendszeres munka folyik. Szabó Béla kerületi és dr. Sárkány La-jos egyházmegyei missziói lelkészeknek igen nagy segítségére vannak a nőszövetségi moz-

galom vezetői: Nagyiday Ferencné, Hokky Károlyné, dr. Buday Istvánné, Szabó Béláné, Szabó Sándorné urnők, kik igazán lélekkel buzgólkodnak egyházunk építésén, melyért illesse őket e helyről is a legteljesebb elismerés és köszönet. A missziói munkáról részletes számot ad a missziói jelentés; itt csak azt említem meg, hogy a máramaros ugocsai egyházmegye egy utazó titkárnőt állított munkába Szeles Kató személyében, kinek tiszteletdíját egyelőre önkéntes adományokból fedezik. Ugy gondolom azonban, hogy e dicséretreméltó áldozatkészség segítségére kell lennie egyházkerületi pénztárunknak is, amennyire szűkös anyagi erői engedik."

Püspöki Vízitáció Gömörben.

(Folytatás.)

Ami a gyülekezetek külső képét illeti, bizony a háborus romlás még mindig sok helyen meglátszik, ámbar a püspöki vízitáció több helyen templom- és iskolaszenteléssel volt összekötve. Háborus és fájdalmas emlék, majdnem mindenütt, a hősök emléktáblája avagy oszlopa is, a legtöbb helyen a templomban, ámbar ez ellen, az elvi szempont mellett, sokszor maga az emléktábla „diszitése” is eleven tiltakozás. Általában templomaink berendezése és diszitése, művészi szempontból, igen sok kívánni valót hagy hátra. Kivételes példája a művészi nemes egyszerűségnek a rimaszombati. És itt rá kell mutatnunk egyházkerületünknek idevonatkozó ama fontos határozatára, amely minden új építkezést, lényeges megújítást az egyházkerületi építészeti szakértő (Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnok ur) ellenőrzése alá utal. Nem volna szabad semmiféle egyházi építkezésnek az ő felülvizsgálása, illetve előzetes bírálata nélkül megtörténnie. És e határozatnak feltétlenül érvényt is kell szerezünk, ha nem akarjuk a világnak ama balvéleményét továbbra is fenntartani, sőt megerősíteni, hogy a kálvinista egyház — merő ellentétben a kátholikussal — esküdt ellensége a művészeknek. Csodálatos, hogy népünk, templomokra, főleg tornyokra és harangokra, milyen nagy áldozatokra kész és képes. Egy alig 200 lelket számláló filiában új harangra, dobszó nyomán, egy nap alatt: 10.000 korona gyűlt egybe; egy 134 lelkes anyaegyházban: templomot emeltek és harangot hozattak — minden külső segítség nélkül — 60.000 korona értékben. És nem volt szükség hatósági segítségre. Igaz, hogy itt-ott még az egyéni hiúság is szerepet játszik ez adakozásoknál, de azért érezhető, hogy a Lélek ott viaskodik a kisértővel és a prófétákon mulik, hogy melyik diadalmaskodik. A paróchiák felépítése, — mert vannak ezek között is roskadozók, — már lassabb tempóban halad, igen sokszor a sokféle teher miatt is, sokszor a sze-

mélyi ellentétek miatt is, ahol már ismét a prófétáknak kell segíteni igazi prófétai bölcseséggel és méltósággal.

Az iskolák megújítása, átalakítása, amit pedig — a legtöbb helyen, ha nem is a természetes szaporodás (Egyke!), de — a VII.-VIII. osztályok felállítása égetően sürgőssé tett, szintén nehézkesen, sok huza-vonával, sőt némely helyen sehogyse megy. Valahogy az iskola és iskolázás értékelése iránti érzék mintha eltompult volna hiveinknél. Pedig itt igen komoly veszedelem fenyegeti egyházainkat: iskoláink s ezzel ifjuságunk, a jövő reménye és záloga elvesztésének veszédelme. Itt erélyes közbelépésre van szükség a vezetők és kormányzók részéről. Iskoláinkat feltétlenül és mindenáron úgy kell berendezni, megépíteni és felszerelni, amint azt a törvény megkívánja ma, de megkívánja már az 1907. évi XXVII. t. c. is, vagyis amióta egyházunk az iskolák és tanítók részére nagyobb mérvben igénybe vette az államsegélyt. Ha itt az állam (tanfelügyelő) bizonyos törvényes követelményekkel lép fel, — bármily ellenszenvesnek lássék is az anyagi szempontból — nem magának, hanem tulajdonképpen az egyháznak követel. Az itt-ott, az iskola berendezésével és fenntartásával szemben mutakozó indolentiának gyökeresen véget kell vetni. Mert vagy akarunk református iskolákat és akkor áldoznunk is kell; vagy nem akarunk, akkor pedig ne áltassuk magunkat s a világot azzal, hogy mi reformátusok vagyunk. Viszont teljes elismerés illeti azokat az egyházakat, amelyek erejüket meghaladó áldozattal is felépítették második templomukat: az iskolát és sajnos, van olyan hely is, ahol még sem tanulhatnak benne gyermekeik, a tanügyi kormány erőszakos eljárása miatt. Itt folyik a harc az elvért: minden gyermek az anyanyelvén tanuljon. Az igazságnak végre itt is csak győzni kell.

Már most, ami a gyülekezetek belső, lelki képét illeti, megállapítható, hogy gyülekezeteink messze vannak az őskeresztény gyülekezetektől, melyek hitök erejével és szeretetök melegével még az akkori pogány világot is csodálkozásra ragadták. „Nézzétek, hogy szeretik egymást!” Péteig a hit „hegyeket mozgató” erejére és a szeretet mindent megtisztító, életet teremtő melegére talán sohse volt egyházunknak nagyobb szüksége, mint ma. Nem mondhatjuk ugyan, hogy hitet egyáltalában nem talált volna a vízitáció, meg szeretetet: talált, de nem mindenütt, mert sok helyen még nem is tudtak pl. lelkésznevelő szemináriumunkról, vagy ha tudtak is, még a hitet jó cselekedetekkel eddig meg nem bizonyították, már pedig „a hit jó cselekedet nélkül, megholt ömagában” (Jakab. II. 17). Éppen ezért hitépítő és erősítő gyülekezeti intézményes munkálkodásra, ifjusági, leánykörök, bibliaolvasó és magyarázó összejövetelek, énekkarok szervezésére égető szükség

Katonáink lelki gondozása.

van, még bizony sok helyen. Erre a Püspök ur hathatósan buzdította is a hiveket is, a pásztorokat és tanítókat is. Voltak olyan gyülekezetek is, ahol az ilyenfajta munkálkodásnak áldott gyümölcsei már is nyilván valók: a hivek és az ifjuság életében egyformán. Itt keresik a hivek, — aggok is, gyermekek is — az Urnak szerelmetes hajlékát; nincs ott huza-vona az „ocsu” miatt; jut az árváknak is, meg még a losonci szemináriumnak is. Csakis ilyen talaj-előkészítő munka után lehet reményünk arra, hogy valamikor még tanítóképző intézetre is jutni fog. Hisszük, hogy fog is jutni. Majd ad az Isten. De csak azoknak, akik az ő törvényét megtartják. Itt azonban egy kis baj van. Sőt nem is kis baj, a Vasárnap megszentelése körül. Mikor a Püspök ur feltette a kérdést: Megszentelik-e méltóképen a Vasárnapot? Bizony sok helyen kiderült, hogy nem. Igaz, hogy beismerték e hibát, bár itt-ott, a szorgos munkaidőre való hivatkozással (aratás, gyűjtés) szépitgetni igyekeztek. Tagadni ugy sem lehetett volna, hiszen eleven vádlók voltak azok a szénás szekerek, melyekkel a vizitáció Vasárnap reggel találkozott. Itt kemény dorgálásban részesült sok gyülekezet. — az öregebb presbiterek helyeslő bólogatása mellett, mintha csak ezt mondták volna: Bizony nem volt ez így, mikor mi még fiatalok voltunk. A Vasárnapnak meg nem szentelése szoros kapcsolatban áll a templomlátogatás fogyatékos voltával, amit szintén több helyen sajnos tapasztalt és megrótt Püspök ur. De már volt olyan hely, ahol a hétköznapi istentisztelet rendszeren gyakoroltatott, mióta híret vették, hogy a püspöki vizitáció ezt a hiányt megróttá s ennek pótlását szigorúan elrendelte. Ime a személyes ellenőrzés egyik szemmellátható, örvendetes eredménye. Reméljük, hogy így lesz ez lassan más téren is; természetes, hogy a következő püspöki vizitációval nem szükséges feltétlenül 210 esztendeig várni. Egy bátor ember, akiben van hit és szeretet, ime ma is csodákat művelhet.

A vizitáció minden részlete meg lesz örökítve, amint Püspök ur kilátásba helyezte, a püspöki vizitáció Aranykönyvében; lesz benne fény- és árnyoldal, felemelő és lehangoló; azért most még csak annyit, hogy a püspököt, e magasztos utján, a római egyháznak két pásztorára is (igaz, hogy nem is sokkal több volt e körutban) testvéri szeretettel üdvözölte és nem félt a kárhózzattól a kálvinista templomban hallgatván az Ur igéit. A világi hatóság is tudomást szerzett a Főpásztor építő utjáról, igaz, hogy a két járás közül csak az egyikben (ornaljai) és bár —tördelve, —de magyarul üdvözölte őt; a községek ellenben, kivétel nélkül mindenütt, osztatlan örömmel, tisztelettel és nagy lelkesedéssel üdvözölték a kálvinista püspököt.

p—f.

1. Általános helyzetkép.

Többször volt már szó hivatalos lapunkban is katonáink elhanyagolt lelki gondozásáról, de elhatározó lépés — tudomásom szerint — e tekintetben nem történt. Most sincs magyar katonai lelkészünk és katonáink, különösen olyan tonai lelkészünk és katonáink, különösen olyan helyen, ahol kisebb számban vannak, teljelmásfél évig meg vannak fosztva annak a lehetőségétől, hogy magyar istentiszteletet hallgathassanak. A kérdés úgy oldatott meg ideiglenesen, hogy a katonai szolgálatot teljesítő magyar református segédlelkészek közül egyet maga mellé vesz a csehtestvér katonai lelkész és azokon a helyeken, ahol nagyobb számmal és azokon a helyeken, ahol nagyobb számmal vannak magyar református katonák, két nyelven tartanak istentiszteletet. Eddig ez némileg megfelelt volna, azonban a lelkészek 12 heti szolgálatának bevezetésével a helyzet rosszabbra fordult. Míg ugyanis a 18 hónapi szolgálat mellett egész évre volt magyar segédlelkész, addig most csak 3 hónapig van. És ez is éppen a legalkalmatlanabb időben: a kiképzés idején. A lelkésznek is meg kell csinálni a hat heti kiképzést, ami mellett elég nehéz eleget tenni a prédikatori kötelességnek. Az embert reggeltől estig hajtják és örülne, ha egy kis ideje volna a pihenésre. De így vannak a többiek is, sőt még rosszabbul, mert ott a kiképzés nehezebb és tovább is tart. Így a katonák lelki gondozására az illető segédlelkésznek mindössze 6 hete marad.

Lássuk most, milyen munkamezeje van a katonai segédlelkésznek? A prágai evangélikus katonai lelkészi hivatal hatáskörébe tartozik egész Csehország területe. Magyar katona természetesen nincs minden helyőrségnél s így a magyar segédlelkész munkatere lényegesen megszűkül. Azok a helyek, ahol istentiszteletet vannak magyar katonák részére is, változni szoktak aszerint, hogy mennyi a létszám. Az idén a következő helyeken voltak magyar istentiszteletet: Prágában okt. 12-től dec. 21-ig minden vasárnap; Litoměřice—Terezin nov. 2-án; Vysoké Mýto nov. 30-án és Josefov—Jaroměř dec. 8-án. Ezen kívül Prágában rendeztünk egy vallásos ünnepélyt, melyről a részletes beszámoló később jön.

Katonáink számának pontos megállapítása nehézségekbe ütközik, mert a helyőrségi parancsnokok, akik az összeírást végzik, nem tudják, melyik milyen felekezetet és sokszor lehetetlen kiigazodni jelentéseikben. Különösen az evangélikus és református megkülönböztetést nem értik, mert itt nincs meg ez a két külön felekezet. Így azután nem is készíthetnek pontos kimutatást. Például felemlitem Prága statisztikáját. Református vallású ki van mutatva 125, magyar protestáns (ág. h. ev., methodista stb.) pedig 312. Nyilvánvaló a tévedés, mert

ennyi magyar evangélikus nem lehet Prágában, még ha szándékosan válogatták volna is ki. És a legtöbb helyen hasonló az eset. Az 1930. nov. 1-i hivatalos statisztika kimutatása szerint a prágai országos parancsnokság területén a magyar protestánsok száma 800-on valamivel felül van. A tavalyi számlálás kb. 1300-at mutat fel. A létszámcsökkenés tehát elég jelentékeny, az okát nem tudtam megtalálni. A prágai 28. gyalogezredhez egy magyar ujonc sem rukkolt, pedig más éveken sokan vonultak be ide a magyar fiuk közül. Ugyanezt tapasztaltam Vysoké Mýto ban a 303. tüzérezrednél.

Nagyobb számmal vannak magyar reformátusok a következő városokban (itt együtt fogom közölni a ref. és ev.-ok számát, mivel pontos elkülönítésük az említett okoknál fogva lehetetlen és nincs is sok értelme, mert a magyar evangélikusok száma nem nagy): Prága 312, Litoměřice 134, Josefov 125, Vys. Mýto 86, Terezín 62, Brandýs n/L. 36 és Jaroměř 21.

A következőkben az egyes helyeken végzett munkáról külön-külön fogok beszámolni.

2. Prága.

Ez az egyedüli hely, ahol rendszeres istentisztelet van. Sajnos, a látogatottság nagyon csekély. Ennek meglehetősen találni az okát némileg abban a körülményben, hogy az ujoncok októberben nem jöhetnek ki a kaszárnyából és a tisztek nem nagy gondot fordítanak rá. Mentéséget azonban nem találhatunk, mert világosan mutatja ez a szomorú tény azt, hogy az ide feljövő katonák nem érzik semmi szükségét annak, hogy legalább néha magyar prédikációt halljanak. Minden bevonuló katonának a lelkére kellene kötni, hogy ha van alkalma, a katonaságnál is látogassa az istentiszteleteket. Ez is hozzátartozik a pastorális munkához. Olyan kevesen vagyunk, hogy minden lelket számon kell tartani és nem szabad engedni elveszni egyet sem. Nem szükséges hangsúlyoznom, hogy a katonaságnál nagyobb szükség van a lelki gondozásra, mint bárhol másutt. És fájó szívvel kell tapasztalnunk, hogy éppen ez a munkamező van a legjobban elhanyagolva.

Az istentiszteleteket feltűnően kevés katona látogatja. Átlagos számuk kb. 10, ezenkívül mintegy 15-20 civil látogató is van, nagyobb részt egyetemi hallgatók. A látogatók csekély számának magyarázatául szolgál az, hogy elég korán van az istentisztelet ideje, félkilenckor. Amit több oldalról hallottam, a civilek főleg ezért nem jönnek nagyobb számmal. Vannak állandó látogatók úgy a katonák, mint a civilek között, de ez nem sok. Prágában összesen 11 istentiszteletet tartottunk.

Nagy nehézséget okoz az énekeskönyv hiánya. A katonai lelkészi hivatal ugyan kiadott egy u. n. Kis énekeskönyvet, ez azonban nem megfelelő. Egyrészt azért, mert kicsi, (összesen 27 ének van benne) másrészt pedig tele van hibával és még a régi énekeskönyvünk nyomán

készült. *Ajánlatos volna tehát, hogy egyetemes konventünk legalább 30-40 drb. új, teljes énekeskönyvet látna el a prágai magyar istentiszteletünk hallgatóit.*

Egy alkalommal résztvettek istentiszteletünkön erdélyiek is, akik egy németországi konferenciáról hazajövet megállapodtak Prágában. Beszélgetésünk közben meglepetve vettük tudomásul, hogy Prágában nincsen szervezve lelkészi állásunk. Véleményük szerint *egyházunknak presztizs kérdéssé kellene tenni egy református lelkészi állás megszervezését a fővárosban*, hogy az ide felkerülő hiveinket megmentjük az elvesztéstől. És ha arra gondolunk, hogy minimálisan számítva legalább 5-600 református hívünk él Prágában, igazat kell adni nekik. Ilyen módon lehetne gondoskodni katonáink lelki gondozásáról is, ami a mai helyzetben lehetetlen. Nem számítva itt azokat az eredményeket, amelyeket ily módon érne el egyházunk akár a cseh protestáns egyházakkal való kapcsolat kiépítésében, akár pedig a kormánnyal való közvetlen érintkezés, vagy esetleges intervenciók ügyében. Ez volna itt az előretolt hadállás és így sokkal reálisabban látnánk a dolgokat, amire pedig oly nagy szükségünk van. Olyan Mária Terézia korabeli ágensi hivatal fejlődhetne ki belőle idővel.

3. Litomerice-Terezín.

A következő helyőrség, amit meglátogattunk, Litomerice és Terezín. Azért említem együtt, mert közel vannak egymáshoz és egy napon is látogattuk meg mind a kettőt. Istentiszteletet azonban csak Litomericeben tarthattunk a következő ok miatt: úgy volt tervezve, hogy reggel 8-kor Litomericeben, féltízkor pedig Terezínben lesz istentisztelet; Litomericeben azonban nem tudom hogyan, szombatra volt meghirdetve a kaszárnyákban az istentisztelet ideje s így vasárnap már nem jöttek el. Telefonálni kellett és így tudtunk kb. 15 magyar katonát összegyűjteni. Mire azonban itt elvégeztük az istentiszteletet, Terezínből már lekéstünk. Így azután meg kellett elégedni azzal, hogy a divízió-korházban meglátogattuk a betegeket, szétosztottunk közöttünk néhány „Szeretet”-et és Evangéliumot.

Litomericeben az istentiszteletet az ottani német evangélikus templomban tartottuk, amit készséggel bocsátottak rendelkezésünkre. Az istentisztelet kétnyelvű és az énekek közül azokat választjuk ki, amelyeket lehetőleg a csehek is és a magyarok is ismernek, főleg zsolnárokat.

Litomericebe a statisztika szerint van 134 református, ebből magyar 83; Terezínben 62 református és mind magyar.

4. Vysoké Mýto.

Ebben a kis városban egész más a helyzet, mint a többi helyen és pedig azért, mert itt van csehtestvér gyülekezet. Mikor megérkeztünk,

az állomáson az egyház kurátora fogadott, aki aktiv katonatiszt; kapitány. Az ő támogatásával azután sokkal könnyebben ment minden, mint egyebütt, mindenben a legkészségesebben állt rendelkezésünkre és részemről nagyon kellemes emlékekkel távozlam innen. Ott tartózkodásunk alatt az ő vendégei voltunk és itt alkalmam nyílt megismerni igazi keresztyéni egyéniségét. Az egyházi belmissziós munkát csaknem kizárólag ő vezeti, mert a lelkész már több mint egy éve fekvő beteg. Van szépen működő ifjúsági egyesületük, énekkaruk, virágzó vasárnapi iskolájuk kb. 50 gyermekkel, ezek tanítását a kapitány felesége végzi. Általában egy virágzó, dolgozó gyülekezet életét ismertem meg itt.

A délelőtti istentiszteleten a hívek egészen megtöltötték a templomot, mert együtt tartottuk a katonák és a gyülekezet számára. Először volt cseh és utánā magyar prédikáció. A gyülekezet türelemmel hallgatta végig az én magyar prédikációm is és nem ment ki egy ember sem a templomból. Sajnos, katonáink nem nagy számmal vettek részt, mert éppen akkor volt a népszámlálás, ami miatt otthon kellett maradniok, hogy az összeírást megejt-hessék. Azonban így is összegyűlt mintegy 20 magyar katona. Általában azt tapasztaltam, hogy a magyarok mindig számosabban jelennek meg az istentiszteleten, mint a csehek, holott mindenütt jóval kevesebben vannak. De még így is elég szomorú a statisztika, ha azt vesszük alapul, hogy hány százaléka vett részt a magyar katonáknak az istentiszteleteken. Maximálisan 70–80-ra becsülöm az összes istentiszteleteken részt vett katonáink számát, ami alig teszi ki a 10 százalékot.

Délután meghívtak bennünket az ifjúsági egyesület gyűlésére, ahol alkalmam volt megismerni ifjúsági munkájukat. Csodálkozással vettem tudomásul, hogy a csehtestvér, illetve az evangéliumi cseh egyházakban már régen folyik a gyülekezeti ifjúsági munka. Itteni principálisom, Radechovský katonai lelkész már 30 éve dolgozik az ifjúságért. És ami különösen megszívlelendő, nem egyházon kívül álló ifjúsági munkát végeznek, hanem az ifjúsági egyesületek gyülekezeti szervként működnek. Van nagyon tartalmas ifjúsági lapjuk, mely havonként jelenik meg „Bratrstvo” címen. Az elmúlt évben tartották XXIV. évi generális gyűlésüket. Tehát már negyedszázados múlt van mögöttük.

Felkértek engem is, hogy valamit mondjak a mi ifjúsági munkánkról. Sajnos, nem sokat tudtam mondani.

A vasárnapi iskolások összejövételén is részt vettünk. Elgondoltam, hogy milyen keveset tudunk mi róluk és mennyire nem ártana, ha közelebbről megismerkednénk az ő munkájukkal. Es milyen szép volna, ha katonáink, akik otthon tagjai az ifjúsági egyesületnek, itt is részt

vennének a gyülekezeti munkában. De sajnos, erről még ma nem lehet beszélni.

5. Josefov-Jaromer.

Utolsó látogatásunk ebben a két kis városban volt. Ha oly sok katona nem volna itt, talán nem is ismernénk a nevüket. Az utcán majdnem több magyar szót lehet hallani, mint csehet. Sok-sok magyar fiu tölti itt élete, fiataisága legszebb idejét.

Először Jaromerben tartottunk istentiszteletet a csehszlovák egyház templomában és az a csodálatos eset fordult itt elő, hogy magyar hallgatóim csaknem kivétel nélkül római katolikusok voltak. Innen Josefovba mentünk és itt már sokkal kellemesebb meglepetés ért, mert kb. 30-35 magyar református katona gyűlt össze az istentiszteletre. Itt már ment az ének is, nem úgy mint az előbbi helyen, ahol csak ketten énekeltek a lelkésszel. Nincs lehangozóbb, mint mikor a gyülekezet nem énekel. Josefovban diadalmasan szárnyalt fel a mennyei Atya zsámolya elé ősi, örökszép zsoltárunk: „Mint a szép híves patakra...”

Ezzel be is fejeztük vidéki látogatásainkat.

6. Karácsonyi ünnepély Prágában.

A prágai protestáns katonák részére minden évben szoktak rendezni karácsonyi ünnepélyt, hogy azok is részesüljenek a karácsony örömeiben, akik nem mehetnek haza az ünnepekre. Ebben az évben dec. 18-án tartottuk ezt az ünnepélyt, melyen több mint 300 katona vett részt. Mindenik kapott egy kis karácsonyi ajándékot: levélpapírt, levelezőlapot, könyvet, kalácsot, almát, diót stb. Az estély programját szép zeneszámok és cseh, magyar, német beszédek töltötték ki. Fel volt állítva a karácsonyfa és idegenben ünneplő fiaink legalább kis részben részesülhettek a karácsony örömeiben. Bizonyára kedves emlékként fogja őrizni ezt az estét minden résztvevő.

Ezzel végére is értem beszámolómnak. Sok jót és szépet nem mondhattam, de nem is volt a céloom. Csak azt akartam elérni ezzel a rövid beszámolóval, hogy az otthoniak is emlékezzenek néha-néha azokra a véreinkre, akik távol az otthontól, idegenben élnek. Igazságot akartam szolgáltatni annak a sok-sok magyar református testvéremnek, akikről eddig alig eselt szó. Pedig legalább ennyit megtehetnénk, sőt többet is kellene tennünk értük, hogy itt az idegenben is érezzék az egyháznak gondoskodó szeretetét, ez által pedig Istennek a Jézus Krisztusban megjelentett kegyelmét.

Tóth Kálmán

H I R E K

— A losonci ref. egyház f. hó 28-án, dél-
előtt 10 órakor ünnepli az istentisztelet keretében, az egyetemes egyház s a város kiválóságainak jelenlétében Sörös Béla losonci lel-

készkedésének 25 éves jubileumát. Az ünnepély lefolyásáról legközelebb részletes tudósítást hozunk. Isten gazdag áldása legyen a losonci gyülekezeten s annak kiváló lelkipásztorán!

— A „**Baráti szó**“ szerkesztősége több oldalról jött érdeklődésre közli, hogy a lapot a nem diákok közül csak azoknak áll módjában küldeni, akik a lap fenntartására adományait beküldik. Diákságunk szociális helyzetére való tekintettel kénytelenek vagyunk a lapot sokszor, illetve a legtöbb esetben díjmentesen küldeni, de a nem diákoknak ezt a kedvezményt semmiképen sem adhatjuk meg, mert a lapot elsősorban ezekből az adományokból szeretnénk fenntartani. Ha református értelmiségünk az intelligencia sajtóorgánumát anyagilag is támogatni fogja, akkor az egyezer példány-számot továbbra is megtarthatjuk. A lapra szánt adományok csekklapon vagy pénzes utalványon (a cél megjelölésével) a beregszászi Dunabank címére küldendők. Megrendelések a munkácsi püspöki hivatalban is eszközölhetők. A „**Baráti Szó**“ Szerkesztősége.

— **Lelkészwálasztás.** Az alsódobszai egyház lelkészévé meghívás útján egyhangulag Bagócsi Lajos tiszaladányi helyettes lelkészt választották meg.

— **Dr. Ravasz László püspök tizede.** A budapesti református theológia követésre méltó formában tapasztalta meg dr. Ravasz László püspök szeretetének újabb jelét, amennyiben arról értesült, hogy a püspök püspöki készpénzfizetésének 10 százalékát, körülbelül mintegy 800 pengőt évenként a theologiai konviktus részére adományozza szegénysorsu theológusok megsegítése céljából.

— **Dr. Victor János** a következőket írja Stanley Jones: „Krisztus India országútján“ című munkájának ismertetésében: „Akik elolvassák ezeket a sorokat, olvassák el magát a könyvet is. Nem akarom megkimélni őket a vele való közvetlen megismerkedés pénz és időáldozatától. Ez a kimélet kártékony volna. Éppen ellenkezőleg, rábeszélni szeretnék mindenkit az elolvasására ... Ez a könyv a nyugati keresztyénség számára Istennek egyik jutalmazó ajándéka mindazért, amit a világmisszió ügyéért tett és áldozott ... A leghathatósabb apologetikát szolgáltatja. Nincs semmi, ami annyira

mege erősíthetné az ember hitét Krisztusban, mint mikor láthatja az Ő újabb diadalait. Nos ez a könyv bemutatja, hogyan jár Krisztus India országútján: ellenállhatatlanul, diadalmasan, ezernyi akadály ellenére is mindig csak előre... Nézd meg, hogyan nyomul előre India országútján és jobban fogod látni, hogy a magad népe országútját sem zárhatják el előle az akadályok ... Ez a könyv hathatósan hozzájárul a nyugati keresztyénség megerősödéséhez, meggazdagodásához és megtisztulásához. Azokat a megbecsülhetetlen áldásokat, amelyeket eddig is élvezhettek a beavatottak, közkinccsé teszi olvasóinak százezrei számára. Méltó volna, hogy néhány ezer magyar olvasó is éljen ezzel az előjoggal“. A munka ifj. Biberauer Richárd és László Dezső (Kolozsvár) fordításában a jövő héten hagyja el a sajtót. Addig még előjegyezhető 3 P kedvezményes áron a Szövetség kiadóvállalatnál Bpest, IX, Üllői-ut 19. II. em. 4. Csekkszám: MEKDESz 52.437 sz.

— **Fejedelmi ajándékozás.** Néhány évvel ezelőtt történt, hogy Pálóczi Horváth István örökényi földbirtokos, dunamelléki egyházkerületi tanácsbíró a saját költségén építtetett gyönyörű templomot és papi lakást az örökényi református gyülekezet részére. Most, mint a püspöki jelentés mondja, „az örökényi püspöklátogatás emlékére az általa épített templom és papi lakás telkeit, melyek mindaddig az ő nevében állottak, ajándékozási szerződés formájában örökre a Dunamelléki Egyházkerületnek adta azzal, hogy a kerület azt az örökényi református gyülekezet fenntartására és segítésére fordítsa. Ezzel befejezte azt a nagy ajándék- és áldozatsorozatot, amelyet az örökényi gyülekezet megalakításával, gyönyörű templomának felépítésével, papi állásának megszervezésével, a papi lakás és melléképületek és papi kert ajándékozásával végbevitt.“ Bár követnék példáját minél többen!

— **Megjelent Györy Elemér** györi lelkész beszédkötete „A kettős Tüzes Nyelvek Fényében“ címmel. Kötetét a pápai főiskolának ajánlotta az 1931. évi négy százéves jubileum alkalmából. Könyvkereskedői forgalomba csak 1931 januárjában kerül a csinos kiállítású, 12 iv terjedelmű beszéd-kötet, de már most beszerezhető szerzőnél 5 pengő 20 fillérért.

Református Biztosítási Iroda

mint a
Phönix Általános Biztosító Társaság

és a
Phönix Életbiztosító Társaság

képviselete.

Központi Iroda:

POZSONY,
Grössling ucca 34.

az intézet saját palotájában.

Református ember kötelessége magát és vagyonát a Református Biztosítási Irodánál biztosítani, mert ezzel egyházának és saját magának javát szolgálja. Gondoskodjanak a presbiterek alkalmas helyi ügynökökről s azok neveit jelentsék be a központi irodának.

A köztünk fennálló kedvezményes szerződés alapján minden fajta biztosítást a legelőnyösebb díjak mellett fogadunk el.

888
Miskolczy Lajos
uri és papi szabó
Ungvári, Radványi ucca 68.

Készít: utcai, ünnepi és zsinóros dísz-
ruhákat, PAPI PALÁSTOKAT, ur-
asztalára és katedrara való terítőket.

Alapítva
1810.

HALTENBERGER KASSA.

Ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-
gyár. Férfi és női ruhák, szövetek, fűg-
gönyök stb. festése és tisztítása. Szőr-
mefestés. Gallér és kézelő tisztítás.

Egy öltöny vegyi-tisztítása és vasalása kő. 35

Külön posta-osztály.

DUNA-BANK Központ: Bratislava.

Fiókok: Beregszász, Gálszécs, Homonna, Huszt,
Kassa, Léva, Losoncz, Munkács, Nagykapos, Nagy-
mihály, Nagyszőlős, Nagytapolcsány, Nyitra, Szob-
ráncz, Ungvár, Zsolna.

Foglalkozik a bankszakma minden ágával.

Elektro - Rádió

Glanz és Szekeres Užhorod, Kishid ucca
Fehérhajó.

Rádiók nagyraktára — Villanyfelszerelési cikkek
— Csillárok — Kerékpárok — állandó raktára.

Előnyös részletfizetési feltételek.

Ref. Lelkészi Hivatal

Komárno

Kiadja: az Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős: Dr. Magda Sándor.
Nyomatott: Heiman Vilmos könyvnyomdájában, Nagykapos.

Používáné novin. známek povoleno ředitelstvim pošt. a telegr. v Košicích g 34,370|V-1925.

